KONFERENCA KOMBËTARE E SHKENCAVE MJEKËSORE 12

10 - 12 MAJ, 2024

TIRANË, SHQIPËRI

KKSHM

ABSTRACTS BOOK

2024

MED.SCI.CONF@GMAIL.COM

KKSHM.OFFICIAL

WWW.KKSHM.WEEBLY.COM

KONFERENCA KOMBËTARE E SHKENCAVE MJEKËSORE 12
12TH NATIONAL CONFERENCE OF MEDICAL SCIENCES

MAJ 2024 | MAY 2024

LIBRI I ABSTRAKTEVE | ABSTRACTS BOOK

Konferenca Kombëtare e Shkencave Mjekësore 12 | 12th National Conference of Medical Sciences
10-12 Maj 2024 | 10th- 12th May 2024

www.kkshm.weebly.com

Botues: SHOQATA BRAINSTORM
ISBN: 9789928479723
Shtypi: Shtypshkronja "Mileniumi i ri"
www.mileniumiri.al

Përgatiti për print: Feisi GJOLENA
Botimi i dymbëdhjetë, Tiranë 2024

© 2024 KKSHM

FJALA PËRSHËNDETËSE

GREETING SPEECH

FJALA PËRSHËNDETËSE

Të dashur pedagogë e studentë të UMT,
Të nderuar miq, të ftuar e bashkëpunëtorë,

Kam kënaqësinë t'ju mirëpresim në Konferencën e 12 të Shkencave Mjekësore. Në vazhdën e një tradite tashmë 12-vjeçare, Universiteti i Mjekësisë, në bashkëpunim me aktorë të rëndësishëm të sistemit shëndetësor shqiptar dhe Këshillin Studentor, organizon këtë event shkencor, ku do të prezantohen punime nga të gjitha fushat e profilet që mbulon Universiteti ynë.

Përveç prezantimeve të pedagogëve dhe kërkuesve shkencorë, në këtë event do të referohen edhe punime të realizuara nga studentët nën drejtimin e pedagogëve të tyre. Unë besoj se kjo është rruga e duhur për të orientuar studentët tanë, përveç studimit, edhe drejt rrugës së bukur e të vështirë të humultimit shkencor. Universiteti ynë, i cili sivjet feston 72 vjetorin e tij, do të vazhdojë të udhëheqë studentët drejt rrugës së vyer akademike.

Eshte kënaqësi të përshëndes me këte rast edhe mbi 100 lektorë të huaj që do të na nderojnë me pjesëmarrjen e tyre! E di që një sipërmarrje e tillë paraqet sfida e vështirësi të shumta por jam po aq i ndërgjegjshëm që sfidat e mëdha mund të kapërcehen vetëm përmes përpjekjes së përbashkët të guximtarve, të cilët besojnë tek vizioni i tyre, ata të cilët kanë zemër të qëndrojnë përballë çdo vështirësie dhe që kurre s'do t'i brejë ndërgjegjia, pasi janë përpjekur me të gjithë fuqinë e ideve të tyre. Duke falenderuar për përpjekjet e tyre Komitetin Shkencor dhe atë Organizativ, shpresoj që ky event shkencor të jetë në lartësinë e kohës, duke ngritur problematika shkencore e sociale, si dhe duke diskutuar mbi to me përgjegjësi dhe profesionalizëm.

Në emër të Universitetit të Mjekësisë, ftoj profesionistët e shëndetit të bëhen pjesë aktive e kësaj përpjekje të përbashkët.

Ju mirëpresim!

Prof. Dr. Arben Gjata
Rektor -Universiteti i Mjekësisë, Tiranë

GREETING SPEECH

Dear pedagogues and students of the Medical University of Tirana
Dear friends, guests and collaborators,

I have the pleasure to welcome you to the twelfth Conference of Medical Sciences. In the wake of a 12-year tradition, the Medical University of Tirana in collaboration with important elements of our national healthcare system and the student council have organized this scientific event, in which the docents will publish their scientific research from different fields that our University covers.

Beside the lectures of pedagogues and scientific research, in this event students will lecture their scientific research done under the surveillance and with the help of their pedagogues. I believe this to be the right path to orientate our students not only through study and practice that our University offers, but also through the beautiful, but difficult path of scientific research. Our university, which this year celebrates its 72th anniversary, will continue to lead students towards the precious academic path.

It is a pleasure to salute through this event over fifty foreign lecturers that will honor us with their participation! I do know that such enterprise presents many challenges and much clutter, but I am also very aware that the important challenges can be succeeded only through the joint effort of the courageous, that believe in their vision, who have the strength to face any difficulty and who will never regret their decision as they have tried with all the power to give life to their ideas.

Thanking the Scientific and Organizational Committee for their effort, I hope that this scientific event will be up to date, raising scientific and social issues and discussing them responsibly and professionally.

Representing the Medical University of Tirana, I invite health professionals to become an active part of this joint effort.

You are welcomed!

Prof. Dr. Arben Gjata
Rector of the Medical University of Tirana

KOMITETI SHKENCOR & ORGANIZATIV

SCIENTIFIC & ORGANIZING COMMITTE

PRESIDENT I KONGRESIT / PRESIDENT OF THE CONGRESS
Prof. Dr. ARBEN GJATA

KRYETAR I KOMITETIT SHKENCOR / HEAD OF THE SCIENTIFIC COMMITTEE
Prof. Dr. XHINA MULO

KRYETAR I KOMITETIT ORGANIZATIV / CHAIRMAN OF THE ORGANIZING COMMITTEE
Dr. GENTJAN ASLLANAJ

KOMITETI SHKENCOR INTERNACIONAL / INTERNATIONAL SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Ahmed ABDELWAHED SHAABAN
Prof. Dr. Akin PULAT SABANCI
Prof. Dr. Alfredo MODESTI
Prof. Dr. Ayhan DİNÇKAN
Prof. Dr. Cenker KOYUNCUOGLU
Prof. Dr. Christof PERTL
Prof. Dr. Danimir JEVREMOVIC
Prof. Dr. Diego GAZZOLO
Prof. Dr. Dirk PICKUTH
Prof. Dr. Ender KAZAZOGLU
Prof. Dr. Filadelfo CONIGLIONE
Prof. Dr. Francesco GERMANO
Prof. Dr. Francesco INCHINGOLO
Prof. Dr. Fuat BILGEN
Prof. Dr. George NASIOULAS
Prof. Dr. Gilberto SAMMARTINO
Prof. Dr. Giovanni ARCUDI
Prof. Dr. Giovanni Manes GRAVINA
Prof. Dr. Giuseppe CARRIERI
Prof. Dr. Himmet BORA USLU
Prof. Dr. Islam KASSEM
Prof. Dr. Lorenzo LO MUZIO
Prof. Dr. Murat BİNBAY
Prof. Dr. Nesrin TUTAŞ GÜNAYDIN
Prof. Dr. Nikolaos GEORGAKOPOULOS
Prof. Dr. Nishant TANEJA
Prof. Dr. Norina FORNA
Prof. Dr. Piero CASCONE
Prof. Dr. Raffaella CASTAGNOLA
Prof. Dr. Rosario ACAMPORA
Prof. Dr. Sergio CAPUTI
Prof. Dr. Vincenzo CAMPANELLA
Prof. Dr. Zoran VLAHOVIC
Prof. Assoc. Beatrice FEMMINELLA
Prof. Assoc. Bruna SINJARI
Prof. Assoc. Luca TESTARELLI
Prof. Assoc. Natasa STAVREVA
Prof. Assoc. Natasa TOSESKA SPASOVA
Prof. Assoc. Zoran SUSAK
Dr. Shk. Enis VESELI
PhD. Doriana FORNA
PhD. Erica COSTANTINI
PhD. Eugenio MANCIOCCHI
PhD. Gianmaria D'ADDAZIO
PhD. Gianna DIPALMA
PhD. Giuseppe BALICE
PhD. Giuseppe TAFURI
PhD. Imena REXHEPI
PhD. Luigi ZAGARIA
PhD. Manlio SANTILLI
PhD. Maria ELEONORA BIZZOCA
PhD. Matteo SERRONI
Dr. Bruno Giuseppe SCALISE
Dr. Roberta GASPARRO

KOMITETI SHKENCOR / SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Adem ALUSHI
Prof. Dr. Admir NAKE
Prof. Dr. Albana FICO
Prof. Dr. Alma CANI
Prof. Dr. Alma IDRIZI
Prof. Dr. Altin VESHTI
Prof. Dr. Andi KORAQI
Prof. Dr. Anyla BULO
Prof. Dr. Arben GJATA
Prof. Dr. Arben LLOJA
Prof. Dr. Arben PILACA
Prof. Dr. Ariel COMO
Prof. Dr. Artur XHUMARI
Prof. Dr. Blerim KAMBERI
Prof. Dr. Diamant SHTIZA
Prof. Dr. Diana BROVINA
Prof. Dr. Edit XHAJANKA
Prof. Dr. Edmond PISTULI
Prof. Dr. Ekrem CITAKU

Prof. Dr. Helidon NINA
Prof. Dr. Ilirjana ZEKJA
Prof. Dr. Irena KOLA
Prof. Dr. Ledjan MALAJ
Prof. Dr. Lindita XHEMNICA
Prof. Dr. Najada COMO
Prof. Dr. Pavli KONGO
Prof. Dr. Pleurat SEIDIU
Prof. Dr. Ramazan ISUFI
Prof. Dr. Rozarka BUDINA
Prof. Dr. Rudin DOMI
Prof. Dr. Ruzhdie QAFMOLLA
Prof. Dr. Suela KELLICI
Prof. Dr. Tatjana CAJA
Prof. Dr. Teuta BACKA
Prof. Dr. Vilma PAPAJANI
Prof. Dr. Vladimir FILAJ
Prof. Dr. Xheladin DRAÇINI
Prof. Dr. Xhina MULO
Prof. Assoc. Alketa QAFMOLLA
Prof. Assoc. Alketa QOSJA HOXHA
Prof. Assoc. Anita PILIKA
Prof. Assoc. Ariana STRAKOSHA
Prof. Assoc. Besnik GAVAZI
Prof. Assoc. Brunilda GASHI
Prof. Assoc. Denada LACEJ
Prof. Assoc. Eliona DEMALIAJ
Prof. Assoc. Enida PETRO
Prof. Assoc. Enkelejda SHKURTI
Prof. Assoc. Entela SHKODRANI
Prof. Assoc. Erda QORRI
Prof. Assoc. Ergys RAMOSACO
Prof. Assoc. Gezim XHEPA
Prof. Assoc. Ilirian LACI
Prof. Assoc. Kenan FERATI
Prof. Assoc. Klejda HARASANI
Prof. Assoc. Leart BERDICA
Prof. Assoc. Manika KREKA
Prof. Assoc. Margarita KURTI
Prof. Assoc. Merita RROJI
Prof. Assoc. Monika FIDA
Prof. Assoc. Rezart XHANI
Prof. Assoc. Rosela XHEMNICA
Prof. Assoc. Silvana BARA
Prof. Assoc. Teona BUSHATI
Prof. Assoc. Teuta PUSTINA
Dr. Shk. Adela PEROLLA
Dr. Shk. Alma CILI
Dr. Shk. Almira ISUFI
Dr. Shk. Andis QENDRO
Dr. Shk. Edmond PUCA
Dr. Shk. Erjona SHEHU
Dr. Shk. Fatmir LELA
Dr. Shk. Ilma ROBO
Dr. Shk. Jolanda NIKOLLA
Dr. Shk. Kreshnik KERAJ
Dr. Shk. Manola KELMENDI
PhD. Arberesha FERATI
PhD. Prunela POLIÇI
Dr. Adil RAKA
Dr. Albana DOKO
Dr. Ali GASHI
Dr. Andia KUSTA
Dr. Andri CABELI
Dr. Anis THODHORJANI
Dr. Aurel DEMIRAJ
Dr. Aurela GURI
Dr. Barjola HODAJ
Dr. Bisela ASLLANAJ
Dr. Blerim ARAPI
Dr. Blerina DUKA
Dr. Defrim GOMA
Dr. Edlira MULO
Dr. Kadri BYTYQI
Dr. Matilda IMERAJ
Dr. Narvina SINANI
Dr. Neada HYSENAJ
Dr. Nilena ERIKSEN
Dr. Tetore OLLONI
Dr. Vilma PAPARISTO

KOMITETI ORGANIZATIV / ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Assoc. Albana GJYZARI
Prof. Assoc. Alma BARBULLUSHI
Prof. Assoc. Artur ZOTO
Prof. Assoc. Bruna SINJARI
Prof. Assoc. Dorina RUCI
Prof. Assoc. Fitim ALIDEMA
Prof. Assoc. Ledi NECAJ
Prof. Assoc. Leonard SIMONI
Dr. Shk. Albana POLOSKA
Dr. Shk. Alert XHAJA
Dr. Shk. Algen ISUFI
Dr. Shk. Almira ISUFI
Dr. Shk. Altina XHAFERI
Dr. Shk. Andis QENDRO
Dr. Shk. Daniela TEFERICI
Dr. Shk. Edlira BYLYKBASHI
Dr. Shk. Edvin DADO
Dr. Shk. Emirvina KOLICI
Dr. Shk. Ervin RRAPUSHI
Dr. Shk. Esat BARDHOSHI
Dr. Shk. Fatmir LELA
Dr. Shk. Gentian HUTI
Dr. Shk. Gentian ZIKAJ
Dr. Shk. Haxhire GANI
Dr. Shk. Ilma ROBO
Dr. Shk. Klerida SHEHU
Dr. Shk. Klodian KRAKULLI
Dr. Shk. Klodjana POSHI
Dr. Shk. Ledio COLLAKU
Dr. Shk. Manola KELMENDI
Dr. Shk. Svetllana BITINCKA
Dr. Shk. Violeta HOXHA
PhD. Eugenio MANCIOCCHI
PhD. Gianmaria D` ADDAZIO
PhD. Giuseppe TAFURI
PhD. Imena REXHEPI
PhD. Manlio SANTILLI
Dr. Alessio DANILO INCHINGOLO
Dr. Andia KUSTA
Dr. Angelo MICHELE INCHINGOLO
Dr. Artan KRISTO
Dr. Astrit CEKA
Dr. Bisela ASLLANAJ
Dr. Endrit PAPARISTO
Dr. Eneida PRIFTI
Dr. Eni JANI
Dr. Eriselda MALUSHI
Dr. Eva DHIMA
Dr. Giuseppina MALCANGI
Dr. Gresa BABOCI
Dr. Marjeta KERMAJ
Dr. Renato ISUFI
Dr. Tedi VERCANI
Drini GASHI
Msc. Manjola PJETRI
Adriana ZHAMA
Albjona DEMUSHI
Bajram ELEZAJ
Ekaterini KOLAJ
Feisi GJOLENA
Fribianka HOXHA
Lubana BODURRI
Klajdi PAPARA
Kriselda KRASHI
Muhamed LJULIANOVIC
Roen KONI

PËRMBAJTJA

TABLE OF CONTENTS

PËRMBAJTJA

TABLE OF CONTENTS

ABSTRAKTET E SHKENCAVE MJEKËSORE / ABSTRACT OF MEDICAL SCIENCES 76

ABSTRAKTET E SHKENCAVE MJEKËSORE 76

ABSTRACT OF MEDICAL SCIENCES 76

DEEP BRAIN STIMULATION. 77

Prof. Dr. Akin Pulat Sabanci. 77

STIMULIM I THELLË I TRURIT. 77

Prof. Dr. Akin Pulat Sabanci. 77

LIVER TRANSPLANTATION. 77

Prof. Dr. Ayhan Dinçkan. 77

TRANSPLANTI I HEPARIT. 78

Prof. Dr. Ayhan Dinçkan. 78

HOW ARTIFICIAL INTELLIGENCE CAN BENEFIT YOU AND YOUR PATIENTS. 78

Professor Dirk Pickuth MD, PhD, MDs, FRCR, FFCI, FBCS, FRSPH, IPFPH, SFFMLM. 78

SI MUND TË PËRFITONI JU DHE PACIENTËT TUAJ NGA INTELIGJENCA ARTIFICIALE. 79

Profesor Dirk Pickuth MD, PhD, MDs, FRCR, FFCI, FBCS, FRSPH, IPFPH, SFFMLM. 79

INTRACRANIAL PRESSURE DURING HEPATIC FAILURE. 79

Prof. Asc. Filadelfo Coniglione. 79

PRESIONI INTRAKRANIAL GJATË INSUFICENSËS HEPATIKE. 80

Prof. Asc. Filadelfo Coniglione. 80

MINIMAL INVASIVE PROXIMAL AORTIC ANEURYSM SURGERY. 80

Prof. Dr. Fuat Bilgen 80

KIRURGJIA E ANEURIZMAVE TË AORTËS PROKSIME MINIMAL INVASIVE. 81

Prof. Dr. Fuat Bilgen 81

MOLECULAR PROFILING OF SOLID TUMORS USING NGS. 81

Dr. George Nasioulas 81

PROFILIZIMI MOLEKULAR I TUMOREVE TË NGURTA DUKE PËRDORUR NGS. 82

Dr. George Nasioulas 82

CROSS OVER KIDNEY TRANSPLANTATION AT İSTINYE UNIVERSITY TRANSPLANTATION CENTER. 83

Assistant Professor Bora USLU 83

TRANSPLANTIM I VESHKAVE NË QENDRËN E TRANSPLANTIMIT TË UNIVERSITETIT İSTINYE. 83

Asistent Profesor Bora Uslu 83

TIPS AND TRICKS FOR ROBOTIC RADICAL PROSTATECTOMY. 84

Murat Binbay, MD 84

KËSHILLA DHE SEKRETE PËR PROSTATEKTOMI RADIKALE ROBOTIKE. 84

Murat Binbay, MD 84

LIMITS OF ROBOTIC NEPHRON SPARING SURGERY FOR RENAL TUMORS. 84

Murat BİNBAY, MD 84

KUFIJTË E KIRURGJISË ROBOTIKE TË KURSUES TË NIFRONIT PËR TUMORET RENALE. 85

Murat BİNBAY, MD 85

CURRENT APPROACHES IN KERATOPLASTY. 86

Nesrin Tutaş Günaydın, MD 86

QASJET AKTUALE NË KERATOPLASTI. 87

Nesrin Tutaş Günaydın, MD 87

THE ROLE OF CLASSICAL AND MOLECULAR CYTOGENETICS IN HEMATOLOGICAL NEOPLASMS. 87

Dr. Nikolaos Georgakopoulos 87

ROLI I CITOTGENETIKËS KLASIKE DHE MOLEKULARE NË NEOPLAZMAT HEMATOLOGJIKE. 88

Dr. Nikolaos Georgakopoulos 88

VISUAL AND REFRACTIVE OUTCOMES FOLLOWING IMPLANTATION OF ALCON PANOPTIX TRIFOCAL INTRAOCULAR LENS. 89

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa 89

REZULTATET VIZUALE DHE REFRAKTIVE PAS IMPLANTIMIT TË LENTEVE TRIFOKALE INTRAOKULARE ALCON PANOPTIX. 89

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa 89

IRIS RECONSTRUCTION USING ARTIFICIAL IRIS PROSTHESIS FOR MANAGEMENT OF ANIRIDIA. 89

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa.... 89

RIKONSTRUKSIONI I IRISIT PËR MENAXHIM TË ANIRIDIAVE DUKE PËRDORUR PROTEZË ARTIFICIALE IRIS. 90

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa.... 90

NEVOJAT E PA PËRMBUSHURA NË TRAJTIMIN E HEMOGLOBINURISË PAROKSISTIKE NOKTURNE.....91

Adela Perolla1, Valentina Semanaj2.... 91

KOMUNIKIMI, LIDHJA NDIHMUESE INFERMIER-PACIENT.....91

Adelajda Belba. 91

VLERËSIMI I FUNKSIONIT HEPATIK NËPËRMJET NIVELIT TË PROTROMBINËS.....92

Adelajda Çerekja1; Tatjana Çina1, Amarilda Zyli1; Emirvina Koliçi1.... 92

KRISTALURIA, SI KËNDVËSHTRIM PËR QËNDRIMIN E DUHUR MJEKËSOR NË FUNKSION TË SHËNDETIT. 93

Admir Nake. 93

HULUMTIMI I SHËNDETIT MENDOR, FIZIK, DHE SOCIAL TEK ADULTET E REJA.....93

Admir Nake, Mikela Rrenga, Mikela Muçaj, Enki Shahini.... 93

VEÇORI TË KRISTALURISË NË SUBPOPULLATA FEMËRORE. 94

Admir Nake, Rovena Beu, Elona Feto, Enki Shahini, Selina Hyka.... 94

ZGJATJA E VERDHËZËS TEK FOSHNJAT NË QENDRËN KLINIKE UNIVERSITARE TË KOSOVËS GJATË VITIT 2020. 94

Adnan Duriqi1. 94

TRAJTIMI PACIENTËVE TË MOSHUAR ME EPILEPSI PËR HERË TË PARË.95

A. Quka1, 2, S. Grabova1, 2, I. Zekja1, 2, J. Kruja1, 2. 95

STENOZA KURRIZORE E MESIT. QASJET KIRURGJIKALE. 96

Ridvan Alimehmeti MD1, PhD. Prof. Alban Jaupi MD2. 96

AMILOIDOZA KARDIAKE SEKONDARE SHKAKTARE E HESHTUR E INSUFIÇIENCËS KARDIAKE NË TË MOSHUAR. 97

1, 2Dr. Albana Banushi (Doko), 1 Dr. Vilma Paparisto. 97

NDËRVEPRIMI MIDIS STRESIT OKSIDATIV, INDEKSIT TË MASËS TRUPORE (BMI) DHE PARAMETRAVE TË TJERË TË SHËNDETIT.....97

Ph. D. Albana Daka (Priftaj)1, Ph. D. Edlira Bylykbashi2, Ilda Babamusta3, Valbona Isufaj4.... 97

TUBERKULOZI NË PACIENTËT E HEMODIALIZËS: SFIDAT DHE TRAJTIMI. 98

Prof. Asoc. Albana Fico1. 98

PATOLOGJIA ONKOLOGJIKE NË OPTIKËN E PERIUDHËS POST COVID 19. 99

Prof. Asoc. Albana Fico1. 99

DISLIPIDEMIA DHE SËMUNDJA RENALE KRONIKE. 99

Albana Velaj1, Irini Kasolli1, Ramadan Bara1, Altea Gjyzari2, Aleksander Nika2. 99

VLERËSIMI I SITUATËS SË VAKSINIMIT TË FËMIJËVE DHE ROLI INFERMIEROR NË SHËRBIMIN PARËSOR. 100

Dr. Albana Poloska, Dr. Risida Gjonej. 100

URGJENCAT KIRURGJIKALE PEDIATRIKE DHE KUJDESI INFERMIEROR. 101

Msc. Enriko Paluka1, Dr. Albana Poloska2. 101

KOMUNIKIMI I INFERMIERËVE ME PACIENTËT NË MJEDISET E KUJDESIT SHËNDETËSOR. 102

Msc. Fatjon Bajraktari1, Dr. Albana Poloska2. 102

NDIKIMI I MBIPESHËS NË SHËNDETIN E INDIVIDËVE DHE ROLI INFERMIEROR. 102

Msc. Kejsi Bushi1, Dr. Albana Poloska2. 102

NDJESHMËRIA DIAGNOSTIKE E MRI SË GJIRIT NË PACIENTËT ME DENSITET TË LARTË TË STRUKTURËS GLANDULARE TIP C DHE D NË KORRELACION ME MAMOGRAFINË DIGITALE. 103

Dr. Sc. Albana Shahini. 103

SINDROMA ASPERGER TEK FËMIJËT, MES VËSHTIRËSIVE DHE AFTËSIVE. 104

Alberta Shkembi, Elda Skenderi, Feride Imeraj, Gentiana Cekani, Alma Babo, Asja Durma Aurora Bushati, Eduart Makishti. 104

PËRDORIMI I IMUNOHISTOKIMISË DHE BIOLOGJISË MOLEKULARE NË SËMUNDJET MALINJE GJINEKOLOGJIKE. 105

Albina Ndoja 2, 3, 4, Leart Berdica1, 2, 3, Erion Sukaj2, 3, Teona Bushati 1, 2, 3 105

KARAKTERISTIKAT EPIDEMIOLOGJIKE TË PACIENTËVE ME RETINOPATI DIABETIKE. 106

Albulena Jashari. 106

MENAXHIMI KIRURGJIK I MENINGIOMAVE OLFAKTORIALE GROOVE: NJË ANALIZË RETROSPEKTIVE. 106

Artid Lame Md, Phd, Aldi Progonati Md..... 106

PËRFUNDIMI FATAL SI PASOJË E MBIDOZIMIT AKSIDENDAL ME METHOTRAXAT NË NJË PACIENT PSORIATIK. 107

Alert Xhaja, Entela Shkodrani, Alert Drishti..... 107

EFEKTET E PADËSHIRUARA TË MJEKIMEVE LOKALE QË PËRDOREN PËR MJEKIMIN E AKNEVE......108

Fiorela Mehmetas, Dr. Shk. Alert Xhaja. 108

KANCERI I ZORRËS SË TRASHË, VDEKSHMËRIA DHE PARANDALIMI NË KOSOVË. 108

Ali Dërmaku. 108

KOMUNIKIMI I DIAGNOZAVE ONKOLOGJIKE TEK PACIENTËT DHE MJEKËT......109

Alketa Çoku, Irsida Gjoka. 109

USHQYERJA PARENTERALE, A JEMI TË VONUAR DHE PSE? 109

Prof. Asoc. Alketa Qosja (Hoxha). 109

TRAJTIMI I KANCERIT TË PANKREASIT LOKALISHT TË AVANCUAR (PALIACION OSE KURIM)? 110

DSHM Alketa Ymeri (Pere)1, Prof. Helidon Nina1, Dr. Romeo Bani1, Ass. Prof. Henri Kolani2. 110

A JANË SHTUAR RASTET ME STROK NË KËTO DY VITET E FUNDIT DUKE MARRË PARASYSH FAKTORËT NDIKUES?.....111

Alesia Demerxhiu1, Anxhela Rama1, Klaudia Lala1, Alma Barbullushi2. 111

VLERËSIMI I STROKE (AVC) NËPËRMJET TOMOGRAFISË SË KOMPJUTERIZUAR (CT)......112

Anxhela Bici1, Redon Trungu1, Alma Barbullushi2..... 112

QËNDRIMET E LOGOPEDËVE NDAJ EFIKASITETIT TË TERAPISË ABA NË ÇRREGULLIMIN E SPEKTRIT TË AUTIZMIT DHE NË ÇRREGULLIMET E KOMUNIKIMIT SOCIAL......113

Elirë Tahiri1, Mirlinda Denasevic1, Besarta Ajvazi1, Eleonora Selmani1, Alma Barbullushi2. 113

SA TË INFORMUAR DHE TË NDËRGJEGJSHËM JANË STUDENTËT E INFERMIERISË PËR PARANDALIMIN E INFEKSIONEVE SPITALORE?.....114

Eneriketa Canaj1, Ola Mesiti1, Xhuma Veseli1, Andreina Myftari1, Lorena Bani1, Anisa Kaja1, Kejsi Bushi1, Matilda Rapaj1, Anisa Kërtuka1, Meriljana Lleshi1, Borana Shkira1, Dajna Balla1, Reiva Rruci1, Denada Ago1, Alma Barbullushi2.114

NDIKIMI I PËRDORIMIT TË SMARTPHONE NË POSTURËN CERVIKALE. .115

Blerina Murri1, Enea Miho1, Errda Shehu1, Esmeralda Sula1, Janaq Proko1, Jonida Torba1, Kristiana Balaj1, Ledia Gjini1, Paola Paja1, Sara Nishani1, Xhemile Lami1, Alma Barbullushi2. 115

CILA ËSHTË GRUPMOSHA MË E PREKUR NGA COVID-19? A KA NDIKUAR IZOLIMI NË SHËNDETIN MENDOR? 116

Fatjon Bajraktari1, Afife Hoxha1, Anisa Hystuna1, Antonela Vila1, Denada Licollari1, Rigera Skenderi1, Migena Lugja1, Lediano Vrioni1, Kristina Koci1, Jola Kortoci1, Elma Suma1, Xhana Vilja1, Alma Barbullushi2. 116

LEUKOZAT AKUTE NË MOSHAT PEDIATRIKE......117

Fjorela Hasani1, Desara Collaku1**,** Klaudja Gjikolaj1, Rudina Cela1**,** Fabiola Makeshdedaj1**,** Orjeta Pjetri1, Eliseda Curraj1**,** Elidona Vukcaj1, Eneida Palaj1, Isak Molla1**,** Sanie Ago1, Maire Cepele1**,** Redina Muci1**,** Alma Barbullushi2. ... 117

EKO DOPPLER KUNDREJT ANGIO-CT NË DIAGNOSTIKIMIN E STENOZËS SË ARTERIES KAROTIDE. 118

Klea Balla1, Kristina Çako1, Alma Barbullushi2..... 118

RËNDËSIA E MAMOGRAFISË NË DEPISTIM DHE NË NDJEKJEN E VAZHDUESHME TË KANCERIT TË GJIRIT. 119

Emeli Met'hoxha1, Oliana Muca1, Olsola Lana1, Bledar Zhejani1, Alma Barbullushi2. 119

PREVALENCA E SINDROMIT OVARIT POLICSTIK NË GRATË NË MOSHË RIPRODHIMI DHE IDENTIFIKIMI I KOMPONENTËVE QË NDIKOJNË NË FERTILITET. 120

Sibora Kolldani1, Klejda Tomani1, Adelajda Baxhija1, Alma Barbullushi2. 120

TIROIDITI HASHIMOTO SI SHKAKU MË I SHPESHTË I HIPOTIROZËS. 120

Anisa Lazri1, Taulant Mehmeti1, Qamil Sulo1, Alma Barbullushi2. 120

DHIMBJA POSTOPERATORE DHE MENAXHIMI I SAJ NË KIRURGJINË TOTAKALE......121

Alma Cani[1], Loreta Agolli[2], Alban Hatibi[1], Fahri Kokiçi[1], Eliana Shima[1], Arjan Vyshka[1]..... 121

MIELOMA E SHUMËFISHTË, TRAJTIMI I LINJËS SË PARË......122

A. Cili, A. Perolla, E. Calliku, P. Pulluqi, T. Caja, A. Ivanaj. 122

TRANSFORMIMI I LMC (LEUCEMI MIELOIDE KRONIKE) NË LAL (LEUCEMI AKUTE LIMFOBLASTIKE B). 122

Desada Xhepa. Alma Cili MD/PhD. 122

LEUKEMIA E QELIZAVE ME QIME. 123

Alma Cili, MD, PhD, Ralf Salihi. 123

SINDROMA METABOLIKE KARDIOVASKULARE-VESHKAT: NJË HAPI DREJ KUJDESIT MULTIDISIPLINAR DHE PËRFSHIRËS. 123

Alma Idrizi, Ernisa Kokomani, Inis Hoxhaj, Afërdita Kita. 123

SFIDAT E EKZAMINIMIT TË TË PORSALINDURIT PËR DIAGNOZËN E HERSHME TË SËMUNDJEVE KONGENITALE. 124

Alma Nurçe1, Vjollca Hajro2, Emirvina Koliçi1, Esmeralda Thoma1, Enkeleida Kamberi3, Rozeta Shahinaj4, Gentjana Gora4, Shahe Isufi4. 124

OSTEOPOROZA 'EPIDEMIA E HESHTUR'......125

Dr. Shk. Altin Goxharaj. 125

DISEKSIONI AKUT I AORTËS. PËRVOJA JONË GJATË GJITHË VITIT 2023. 125

Fation Hamiti, Altin Veshti, Klodian Krakulli, Afërdita Veseli. 125

EKZAMINIMET RADIOLOGJIKE NË REFLUKSIN VEZIKOURETERAL NË MOSHËN PEDIATRIKE......126

Xhoana Ruçaj1, Altina Xhaferi MD, PhD2. 126

ANEMIA E RËNDË DHE INFEKSIONI I PARVOVIRUS B19 NJË MARRËS I TRANSPLANTIT TË VESHKAVE. 126

Amantia Imeraj, Ariana Strakosha, Nevi Pasko, Vilma Cadri. 126

MIKROANGIOPATIA TROMBOTIKE E ZHVILLUAR......127

Amantia Imeraj, Ariana Strakosha, Nevi Pasko, Vilma Cadri. 127

ROLI I FRENUESVE TË SISTEMIT RENINË – ANGIOTENZINË – ALDOSTERON NË REKURENCËN E FIBRILACIONIT ATRIAL DHE RIMODELIMIT ATRIAL – RISHIKIM I LITERATURËS......128

Dr. Amarildo Voci1, Prof. Asoc. Laerta Kakariqi2. 128

INFEKSIONET SI SHKAKTAR TË SËMUNDJEVE REUMATIZMALE AUTOIMUNE. 129

Anastasio Kolaci, Ervin Rapushi, Teuta Backa, Artur Zoto, Genti Mullaj, Çezarina Todhe..... 129

RËNDËSIA E KRIJIMIT TË NJË UDHËZUESI PËR PËRDORIMIN E ANTIBIOTIKËVE NË MJEKËSINË E KUJDESIT PARËSOR......130

Andi Koraqi, Denada Lacej, Linda Fuga..... 130

VLERËSIMI I SUPERIORITETIT TË TESTEVE SINDROMIKE NDAJ METODAVE TRADICIONALE NË DIAGNOZËN LABORATORIKE TË SËMUNDJEVE INFEKTIVE. 131

Andi Koraqi, Denada Lacej, Linda Fuga..... 131

RËNDËSIA E ZBULIMIT TË HERSHËM TË INFEKSIONEVE SEKSUALISHT TË TRANSMETUESHME (TË SHKAKTUARA NGA MYCOPLASMA HOMINIS, UREAPLASMA UREALYTICUM DHE NEISSERIA GONOHRREAE). 131

Sali Mançe, Profesor Doktor Andi Koraqi. 131

KONSIDERIMI I ANESTEZISË NË PACIENTËT OBEZE. 132

Andriada Meta, MD. 132

DIAGNOZA DHE MENAXHIMI I SINDROMËS SË 'TKURRJES SË MUSHKËRIVE' SI NJË KOMPLIKACION I RRALLË I LUPUSITE RITEMA TOZSISTEMIK. 133

Anife Lika, Ervin Rapushi, Dorina Ruci, Teuta Backa. 133

MASLD (SËMUNDJA STEATOZIKE E MËLÇISË E LIDHUR ME DISFUNKSIONIN METABOLIK) NOMENKLATURA E RE E PROPOZUAR PER NAFLD (SËMUNDJA STEATOZIKE JO ALKOOLIKE E MËLÇISË). 134

Anila Kristo. 134

DËMTIMI HEPATIK I SHKAKTUAR NGA MEDIKAMENTET. 134

Joneda Barjamaj1, Prof. Asc. Anila Kristo2. 134

HEMODIALIZA NË FËMIJËT: 13 VITE EKSPERIENCË NË QËNDRËN SHQIPTARE TË HEMODIALIZËS PËR FËMIJË. 135

Ornela Xhango, Diamant Shtiza, Anisa Potka. 135

HIPOKONDRIA NË STUDENTËT E MJEKËSISË. 136

Anita Pilika, Iliana Biba. 136

NJË MËNYRË E RE E TRAJTIMIT TË MISHIT TË HUAJ NË HUNDË NË MOSHAT PEDIATRIKE, STUDIM RASTI. 136

Dr. Anjeza Kuci. 136

CILËSIA E AJRIT TË BRENDSHËM NË KOSOVË. 137

Prof. Asoc. Dr. Antigona Ukëhaxhaj. 137

ROLI I LOGOPEDISTIT NË PUBERFONI. 138

1Prof. Dr. Ilirjana Zekja, 2Phd. Cand. Antigoni Bullari. 138

ROLI I LOW-DOSE CT (LDCT) NË DEPISTIMIN E KANCERIT PULMONAR. 138

Anxhela Karati. 138

ANEMIA MAKROCITARE E SHPESHTË PËR TU HARRUAR, KUNDËRSHTITË DHE TË REJAT E LITERATURËS. 139

A. Papa, Prof Dr. P. Pulluqi, Prof Dr. A. Ivanaj, S. Golgota. 139

SLING PËR INKONTINENCËN URINARE TË STRESIT. EKSPERIENCA JONË. 140

Prof. Asc. Dr. Arben Haxhihyseni, Prof. Asc. Dr. Daniela Vërçuni, Redi Haxhihyseni. 140

CISTEKTOMIA TRANSVAGIANLE KULDOTOMIKE. EKSPERIENCA JONË. 140

Prof. Asc. Dr. Arben Haxhihyseni, Prof. Asc. Dr. Daniela Vërçuni, Redi Haxhihyseni. 140

STRESI PROFESIONAL TEK INFERMIERËT. 141

Arben Krasniqi Bsc. 141

SA NDIKOJNË ALKOOLI DHE DROGAT NË AKSIDENTET AUTOMOBILISTIKE. 142

Suada Velo, Iliana Biba. Prof. Dr. Arben Lloja. 142

KUJDESI I ANTIBIOTIKËVE NË PERSONELIN MJEKËSOR. 143

Prof. Arben Pilaca, Dr. Iris Koshovari, Dr. Valbona Gashi. 143

ROLI I ALPRAZOLAMIT NË MJEKIMIN E ÇRREGULLIMIT TË ANKTHIT. 143

Dr. Ardjan Braho. 143

LUMBO-PERITONEAL SHUNTING ËSHTË NJË TRAJTIM I SIGURT DHE EFEKTIV PËR HIPERTENSIONIN INTRAKRANIAL IDIOPATIK. 144

Dr. Areda Cara1, Dr. Sidorela Selmani2, Prof Dr Artur Xhumari3, Dr. Sc Artid Lame4, Dr. Meri Papajani5. 144

GLIOBLASTOMA MULTIFORME CISTIKE, A KANË NJË SHKALLË MË TË MIRË MBIJETESE? NJË STUDIM RETROPEKTIV DUKE KRAHASUAR KARAKTERISTIKAT DHE REZULTATET NË DEPARTAMENTIN TONË. 145

Prof Dr Artur Xhumari1, Dr. Sidorela Selmani2, Dr. Areda Cara2. 145

HETIMI EPIDEMIOLGJIK I RASTEVE ME ANTRAKS NE GJIROKASTER, MARS 2024. 145

Arenc Brahimi[1], Luljeta Alla[1], Noris Doraci[2], Elona Kureta[1] 145

PËRGATITJA INFERMIERORE PËR NJË FËMIJË TË PËRKOHSHËM NËN KUJDESIN INTENSIV. 146

Dr. Ariana Pojani. 146

SËMUNDJE TË PËRGJITHSHME NË SHTATËZANI: DIABETI I SHTATËZANISË. 146

Msc. Ariana Pojani. 146

HULUMTIMI I NJË RASTI: ENCEFALITI BICKERSTAFF DHE SINDROMA FISHER MILLER. 147

Dr. Arianit Zajmi. 147

FAKTORËT E RREZIKUT DHE INCIDENCA E GODITJES AKUTE ISHEMIKE MIDIS TË RRITURVE TË RINJ DHE TË MOSHUAR. 148

Dr. Arieta Hasani. 148

ANALIZA E SHPËRBLIMIT TË SEKSIONIT CEZARIAN BAZUAR NË 10 GRUPET E KLASIFIKIMIT ROBSON NË SPITALIN UNIVERSITAR TË OBSTETRIK-GJINEKOLOGJISË 'KOÇO GLIOZHENI'. 149

Arjan Shtylla1, Daniela Teferici2. 149

KUJDESI RENAL NË SHQIPËRI: STATUSI AKTUAL DHE QËLLIMET PËR TË ARDHMEN. 149

Prof. Asoc. Arjana Strakosha. 149

DERMATOZAT NË SHTATËZËNI - MANIFESTIMET KLINIKE, MENAXHIMI DHE REZULTATET BAZUAR NGA TË DHËNAT NË KLINIKË DERMATOLOGJIKE......150

Morina Arjona1. 150

VECORITË MJEKO-LIGJORE DHE MEKANIZMI I VETËSHKAKTIMIT TE VETËDËMTIMET. 151

Dr. Arlind Zeqiri. 151

KOMPLIKACIONET POST TIROIDEKTOMI TOTALE: EKSPERIENCA JONË. 152

Dr. Armida Kosta..... 152

KRANIOFARINGIOMA: QASJA TRANSKRANIALE DHE VLEFSHMËRIA E SAJ. 153

Arsen Seferi1, Dr. Ejona Lilamani2, Dr. Mithat Demneri3, Dr. Sidorela Selmani4, Prof. Livia Seferi5. 153

KORRELACIONI I HOMOCISTEINËS (Hcy) DHE KOMPLIKACIONET MIKRO/MAKROVASKULARE TE PACIENTËT ME DIABET MELLITUS (DM) TIP 2......153

Ass. Dr. Art Zylbeari **1,** Elita Zylbeari-Masha1, Mr. Dr. Gazmend Zylbeari1, Doc. Dr. Zamira Bexheti-Zylbeari4, Prof Dr. Koço Çakalarovski3, Prof. Dr. Milka Zdravkovska2. 153

ROLI I ARTROSKOPISË SË GJURIT TË KOMBINUAR ME INJEKSIONIN AUTOLOG TË PLAZMËS SË KUSHTËZUAR NË TRAJTIMIN E OSTEOARTRITIT TË GJURIT. 154

Artan Bano, Erion Ostreni, Vilson Ruci, Rene Baraj, Vera Ostreni. 154

REVASKULARIZIMI I PLOTË I MENJËHERSHËM KUNDREJT REVASKULARIZIMIT TË PLOTË ME ETAPA, TE PACIENTËT ME INFARKT AKUT MIOKARDI PA NGRITJE TË SEGMENTIT ST (NSTEMI), ME SËMUNDJE MULTIVAZALE TË ARTERIEVE KORONARE......155

Artan Kristo1, Endri Taga2..... 155

TRAJTIMI KIRURGJIK I PDVO. 156

Artid Lame1 MD, PhD, Gilbert Jaupaj2 MD, Maren Ruka3 MD, Thoma Kalefi4 MD, Klit Pilika5 MD, Artur Xhumari6 MD, PhD, Prof. Dr. 156

SËMUNDJA BEHÇET'S NË NJË PACIENT ME UVEITIS DHE TROMBOZË VENOZE......157

A. Kollcaku[1], V. Duraj[1], J. Kollcaku[2]..... 157

ROLI I NEUROIMAZHIT NË NEUROKIRURGJI......157

Prof. Dr. Artur Xhumari1, Dr. Sc. Artid Lame1, Dr. Sc. Klit Pilika2, Dr. Myfit Saraçi2, Dr. Thoma Kalefi2, Dr. Jetmira Kerxhaliu1, Dr. Maren Ruka1, Dr. Gramoz Brace1..... 157

IMPAKTI I INJEKSIONEVE INTRAARTIKULARE ME GLUKOKORTIKOIDË NË VLERAT E GLICEMISË......158

Prof. As. Artur Zoto, Valbona Salko, Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Shm. Ervin Rapushi..... 158

PËRDORIMI I MARKUESVE TË TURNOVERIT KOCKOR NË MENAXHIMIN E OSTEOPOROZËS......158

Prof. As. Artur Zoto, Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Valbona Salko, DShM. Ervin Rapushi..... 158

KARDIOMIOPATI TACOTSUBO NËN ANESTEZI TË PËRGJITHSHME. 159

Dr. Asead Abdyli..... 159

DISLIPIDEMITË, KUR DUHEN TRAJTUAR?.....160

Dr. A. Ceka, Dr. K. Bektasha..... 160

KONDILOMA ACUMINATA NË NJË VAJZË ADOLESHENTE 19 VJEÇ, RAPORTI I RASTIT!.....160

Astrit Xhemali, Myzafer Kaci, Arif Fisheku, Bujar Bregaj..... 160

TRAJTIMI I SAK TEK PACIENTI FRAIL & ME KO-MORBIDITETE. 161

Dr. Aurel Demiraj..... 161

INHIBITORËT E SGLT2 & MRAS; PSE DHE KUR? 162

Dr. Aurel Demiraj, Flori Imeri..... 162

REKOMANDIMET E ESC 2023 PËR SAK; CILAT JANË RISITË. 163

Dr. Aurel Demiraj, Marinela Brunga. 163

MINOCA, PËRTEJ ARTEROSKLEROZËS......164

Martiola Kola, Dr. Aurel Demiraj..... 164

SINDROMA RADIKULARE' ME ETIOLOGJI TË LEZIONIT INTRAKRANIAL, STUDIM RASTI......165

Aurora Muça MD, Mishel Qirinxhi MD, Ridvan Alimehmeti PhD MD, Artur Xhumari PhD MD, Arlinda Abazaj MD. 165

SUBEPENDIMOMA CERVIKOTORAKALE, STUDIM RASTI DHE RISHIKIMI I LITERATURËS......165

Aurora Muça MD, Florian Dashi MD, Gramoz Braçe MD, Myfit Saraçi MD, Ada Muça MD, Artur Xhumari PhD MD..... 165

VLERËSIMI I EFIKASITETIT TË VEPRIMIT TË VAJIT TË RIGONIT PËR TRAJTIMIN E INFEKSIONEVE STAFILOKOKSIKE DHE MYKOTIKE......166

Urjana Mboqe2, Dr. Aurora Xhixha1, Iris Plaku2, Bardhi Hajdaraj2, Trevor Xhixha3. 166

NDËRGJEGJËSIMI FONOLOGJIK DHE AFTËSITË PARA SHKRIM-LEXIMIT TË FËMIJËVE BILINGUAL MOSHA 5-7 VJEÇ. 167

Bardha Kika. 167

MENAXHIMI DHE TRAJTIMI EMERGJENT I SINDROMIT TË VDEKJES SË PAPRITUR. 168

Basri Lenjani1 Edlira Harizi2 Dardan Lenjani3. 168

ASPEKTI GJENETIK NË GJENDJEN MENDORE TË FËMIJËVE. 168

Behar Kamberi. 168

ADERENCA E MJEKIMIT SIPAS UDHËRREFYESVE, ÇELËSI I PERMIRESIT KLINIK TË INSUFICIENCËS KARDIAKE NË NJË PACIENT ME SËMUNDJE BASHKËSHOQERUESE. 169

1Bernaldo Shushi, 1Arberi Gjermeni, 1, 2Albana Banushi (Doko), ... 169

PROCEDURA NEUROKIRURGJIKALE GJATË SHTATËZANISË. 170

Dr. Besnik Filaj 170

KANCERI GASTRIK, DISA TË DHËNA NGA VËZHGIMI I LITERATURËS. ...170

Bledi Kreka, Arvin Dibra, Erald Karaulli, Fatjona Kraja. 170

ANESTEZI TË PËRGJITHSHME DHE EPIDURALE TË KOMBINUARA VETËM ME ANESTEZINË TË PËRGJITHSHME NË HISTEREKTOMI DHE ANDEKSEKTOMI ABDOMINALE ME DISEKSION TË GJENDRAVE LIMFATIKE. 171

Blerim Arapi MD. 171

LIMFANGIOMA MEZENTERIALE/INTESTINALE, ME PARAQITJE SI ABDOMEN AKUT, PREZANTIM RASTI DHE RISHIKIM I LITERATURËS. ...172

1Blerina Cela, 2Nikolla Kota, 3Iva Plaku, 4Fatjon Hajdari. 172

IMAZHERIA E AVANCUAR, EKOGRAFIA MULTIPARAMETRIKE RISI DHE SFIDË NË PACIENTËT PEDIATRIKE. 173

Blerina Saraci Qirinxhi[1], Denis Qirinxhi[2], Diamant Shtiza[3] 173

APLIKIMI INTRAVENOZ I LIDOKAINËS NË ANESTEZION DHE ANALGJEZION. 174

Blerte Melenica. 174

FEOKROMOCITOMA INCIDENTALE ADRENALE, STUDIM I RASTIT DHE STUDIMI I LITERATURËS. 174

Blertina Dyrmishi1; Bahadir Celep1; Adriatik Daku1, Majlinda Ikonomi1, 2. 174

NJË STUDIM DOZIMETRIK QË KRAHASON 3D-CRT VS IMRT VS VMAT NË PACIENTËT ME KANCER TË GJIRIT NË ANËN E MAJTË PAS MASTEKTOMISË NË SHQIPËRI. 175

MD. Borjana Jahaj. 175

NDIKIMI I KOLESTEROLIT NË DIAGNOSTIFIKIMIN E PACIENTËVE ME ALZHEIMER. 176

Msc. Brandi Fahriu1, Doc. Elona Hasalla2, Phd. Cand. Ilda Taka2, Dr. Elira Mata Tashi2. 176

SËMUNDJET E KOCKËS TEMPORALE. 176

Brikena Danaj. 176

MENAXHIMI I PACIENTEVE ME DIABET TIP2 DHE DIABET GESTACIONAL NË KUJDESIN PARËSOR SHËNDETËSOR: NJË RISHIKIM SISTEMATIK I LITERATURËS. 177

Brikenë Dacaj Elsahni[1] Mysheref Sylbije[1] Myzejen Sylbije[2] 177

KARAKTERISTIKAT E DHIMBJES RADIKULARE NË PACIENTËT POST COVID. 178

Bruna Miftari, Teuta Backa, Ervin Rapushi, Artur Zoto, Anastasio Kolaci, Çezarina Todhe, Genti Mullaj. 178

KARAKTERSITIKAT E NËNTIPEVE MOLEKULARE DHE PATOLOGJIKE NË PACIENTET ME KANCER GJIRI NË KOSOVË. 178

Brunilda Profka Haxhiu1, Prof. Dr. Goran Kondov2. 178

ANALIZA E VDEKSHMËRISË NGA KACERI I PANKREASIT NË KOSOVË. 179

Burim Bajraktari1. 179

MEKANIZMAT FISPATOLOGJIKE TË DEPOZITIMIT TË PIROFOSFATEVE TË CALCIUMIT, CPPD. 179

Çezarina Todhe, Ervin Rapushi, Artur Zoto, Teuta Backa, Anastasio Kolaci, Brunilda Cora. 179

ARTERITI TAKAYASU. 180

Dajana Kapllaj, Ervin Rapushi, Artur Zoto, Teuta Backa, Cezarina Todhe. 180

KANCERI SINKRON RECTAL DHE KANCERI I MUSHKËRIVE. NJË STUDIM RASTI. 181

Dr. Daniela Bega1, Dr. Irida Makaj2. 181

LIMFOMA DHE ÇRREGULLIMET LIMFOPROLIFERATIVE, QË NUK JANË AQ TË 'FRIKSHME' SA DUKEN. 182

Daniela Nakuci PhDc1, Vera Beca PhDc2. 182

EVENTET E TROMBOZËS ARTERIALE ME INFARKT AKUT TE MIOKARDIT NË NJË GRUA TË RE TË DIAGNOSTIKUAR ME SINDROMËN ANTIFOSFOLIPIDE. 183

Daniela Teferiçi1, Amanda Shtylla[2], Denis Kosovrasti[1], Armand Gjana[1], Maksim Basho[3]..... 183

KARDIOMIOPATIA PERIPARTUM. 183

Daniela Teferiçi, Erisa Xake..... 183

TUMORI FIBROZ SOLITAR, KARAKTERISTIKAT KLINIKO-MORFOLOGJIKE. 184

Daniela Xhemalaj[l], Kleida Mati[2], Jolanda Nikolla[3], Ilir Skenduli4, Fatmir Caushi4, Fadil Gradica4, Ilda Mano1, Leart Berdica[l], 3, Majlinda Ikonomi1, Arben Lloja1. 184

QASJE E RE NDAJ TRAJTIMIT TË TUMOREVE PANKREASIT. 185

Prof. Ass. Dariel Thereska, Prof. Arben Gjata, Prof. Arben Beqiri, Dr. Shk. Devid Belalla, Prof. Ass. Enton Bollano, Prof. Ass. Krenar Lila, Dr. Shk. Endrit Shehi, MD. Lidja Xhika, MD. Anxhela Ballhysa..... 185

APENDISITI AKUT. SFIDAT E DIAGNOSTIKIMIT DHE TRAJTIMIT......185

Prof. As. Dariel Thereska1, Anjeza Mersinllari2. 185

STRUKTURA ETIOLOGJIKE DHE ANTIBIOTIKO-REZISTENCA NË ABSCESET PERIANALE......186

Denada Lacej1, Andi Koraqi1, Linda Fuga1..... 186

FAKTORËT QË NDIKOJNË NË ZHVILLIMIN E OSTEOPOROZËS NË GRATË POSTMENOPAUZALE......187

Denada Selfo1..... 187

ALERGJIA NGA AMOXICILINA NË FËMIJË ME MONONUKLEOZË INFEKTIVE. 187

Denisa Cani1, Silvana Kau1, Griselda Toçi1, Rozana Pasterma1. 187

KARDIOMIOPATIA HIPERTROFIKE ME OBSTRUKSION TË RËNDË TË TRAKTIT HEDHËS......188

Denisa Çipi, Somida Kuka, Ledio Collaku, Ergita Nelaj, Merita Lutaj, Margarita Gjata. 188

TRENDET E KALKULOZES RENALE. DOMINOJNË SHKAQET METABOLIKE APO….....188

Prof. Asoc Diamant Shtiza1, Dr. Shk Ornela Xhango2, Msc. MD Jorgjia Bucaj3. 188

SËMUNDJA POLIKISTIKE E VESHKAVE - NJË PROBLEM VËRTETË PEDIATRIK......189

Prof. Asoc Diamant Shtiza1, Dr. Shk Ornela Xhango2, Msc. MD Jorgjia Bucaj3. 189

CEFACLOR, CEFALOSPORINA MË E SIGURT PËR TË GJITHA MOSHAT. ..189

Prof. Asc. Diamant Shtiza..... 189

HIPOTIROIDIZMI KONGENITAL: NJË STUDIM PILOT NË FOSHNJAT E LINDURA PREMATURE NË SUOGJ 'KOÇO GLIOZHENI'. 190

Diamant Shtiza. 190

PREVALENCA E TUBERKULOZIT PULMONAR NË SHQIPËRI, PRE DHE POST COVID-19.....190

Donika Mema1, Alban Ylli2, Enida Xhumari3, Dritan Mema4, Silvana Bala5. .. 190

PRAXIS OROFACIAL SI NJË KOMPONENT I RËNDËSISHËM NË DIAGNOSTIKIMIN E HERSHËM TEK FËMIJËT ME ÇRREGULLIME ZHVILLIMI. 191

Dorela Kokthi, Manika Kreka. 191

MELANOMA DHE ROLI I DERMOSKOPISË NË DIAGNOSTIKIMIN E HERSHËM. 192

Hajro. D, Fida. M. 192

GJETJET ENDOSKOPIKE NË PACIENTËT E VARUR NGA ALKOOLI - NJË STUDIM RETROSPEKTIV. 192

Dorina Osmanaj[1, 2], Xhensila Pemaj[3], Floreta Kurti[1], Marsela Sina[1], Skeridi Prifti[1], Altin Hysa[3], Adriana Babameto[1]. 192

KONTRIBUTI I KAPILAROSKOPISË NË VENDOSJEN E DIAGNOZËS SË SËMUNDJEVE AUTOIMUNE TE INDIT LIDHOR (CTDS). 193

Prof Asc. Ruci Dorina, Prof. Dr. Backa Teuta, Prof. Asc Zoto Artur, Dumbo Laerta, Lika Anife, Gjika Vasilika. 193

ROLI I ANTITRUPAVE ANTIFOSLIPIDE (APL) NË DIAGNOZEN E SINDROMIT ANTIFOSFOLIPID (APS). 194

Prof. Asc. Dorina Ruci, Anife Lika MD, Laerta Dumbo MD, Vasilika Gjika MD. 194

EFIKASITETI I ETANERCEPT NË TRAJTIMIN E ARTRITIT RHEUMATOID KRAHASUAR ME METHOTREXATE.....195

Joniada Petromilo1, Prof. Asc Dorina Ruci1, Nerenxa Ajasllari2 Melisa Uruçi3, Çezarina Todhe1....195

NDIKIMI I HIPERURICEMISË NË SËMUNDJET SISTEMIKE AUTOIMUNE ARTRIT REUMATOID DHE LUPUS ERITEMATOZ SISTEMIK.....195

Blerta Ndrekaj, Prof. Asc. Dorina Ruci. 195

KLASIFIKIMET E REJA TË ARDS.....196

Dr. Driola Hoxha. 196

STUDIMI PEROIDIK I INCIDENCËS SË BRUCELOZËS TË EVIDENTUAR NË QARKUN E GJIROKASTRËS GJATË PERIUDHËS 2020-2023.....197

Dritan Rami, Ergys Ramosço, Nevila Gjermeni, Pellumb Pipero, Arjan Harxhi.. 197

INSUFICIENCA RENALE AKUTE SI ELEMENTI KYC DIAGNOSTIK I SARKOIDOZËS. 198

Dr. Edi Rembeci. 198

NDERLIKIMET PULMONARE GJATË LUPUSIT SISTEMIK ERITEMATOZ: PREZANTIM RASTI DHE RISHIKIM I LITERATURËS. 198

Edjola Lulja1, Arjan Harxhi1, 2, Najada Como1, 2, Ervin Rapushi3, Hasan Hafizi4, Ilir Peposhi4, Ergys Cuka5, Spiro Kacori5. 198

INCIDENCA E NDRYSHIMEVE TË ASCUS. 199

Ph. D. Edlira Bylykbashi 1, Ph. D. Albana Daka(Priftaj)2, Ilir Bylykbashi3, Vasil Lushnjari4. 199

'FUNGUS BALL' SI SHKAK I SINUSITIT RECURRENT. 200

E. Petoshati1, N. Kryemadhi1, B. Boci2, A. Hatia2, E. Petoshati3, N. Como1. ... 200

REKURRENCAT LOKALE NË SARKOMAT E INDEVE TË BUTA. 200

MD. Edmond Gashi, MD. Katerina Bardhi, Dr. Elvisa Kozma, MD. Jusilda Dervishi, MD. Fatmir Tahiri. 200

MOSHA PEDIATRIKE DHE 'RREZIKU' SINDROM METABOLIK. 202

Prof. Dr. Edmond Pistulli, Dr. Shk. Arjan Hamiti. 202

KONSIDERATA BASHKËKOHORE MBI INFEKSIONET VIRALE DHE SËMUNDJET AUTOIMMUNE. 202

Klisejda Cukali, Jusra Çekrezi, Refiie Tafa, Betina Koçi, Agim Lulaj, Damjana Filja, Prof. Dr. Edmond Pistulli. 202

SËMUNDJET AUTOIMUNE 'SOT' (KONSIDERATA BASHKËKOHORE). 203

Kristina Gjoka, Eriseld Mziu, Prof. Dr. Edmond Pistulli. 203

MENAXHIMI FIZIOTERAPEUTIK I ASTMËS BRONKIALE NË MOSHËN PEDIATRIKE. 204

Marsia Drini, Denisa Satrafili, Sara Zeka, Egli Hoxhaj, Prof. Dr. Edmond Pistulli. 204

TEMPERATURA DHE RASHI KUTAN NJË BINOM INTRIGUES NË SËMUNDJET INFEKTIVE. 205

Edmond Puca1, Entela Puca2, 3, Pëllumb Pipero1, Elda Qyra1, Migena Qato1. . 205

TA TRAJTOJMË APO JO GASTROENTERITIN? 206

Edmond Puca1, Jona Prendi1, Migena Cenaj1, Arben Mino1, Elda Qyra1, Migena Qato1, Dea Puca1, Najada Como1. 206

NJË RAST ME SINDROM HEMOLITIK UREMIK NË NJË ADULT. 206

Dea Puca1, Jona Prendi2, Migena Cenaj2, Arben Mino2, Elda Qyra2, Migena Qato2, Edmond Puca2. 206

DOZIMI I MEDIKAMENTEVE NË PEDIATRI DHE EVITIMI I GABIMEVE MJEKËSORE......207

1Erisa Brushulli, Klaudia Kolbucaj, Suela Tare, Enisa Mustafa Prof. Asc. Dr. Edmont Laho2. 207

ANOMALITË KONGENITALE TË TRUNKUT KOMUN DHE TRAJEKTIT TË TIJ. SERI RASTESH DHE RISHIKIM I LITERATURËS. 207

E. Dado, E. Shirka, H. Gjergo, A. Ceka, L. Simoni, A. Gjika, ... 207

ZBULIMI I ANOMALIVE KONGENITALE TE ARTERIEVE KORONARE NËPËRMJET ANGIO CT. 208

Dr. Edvin Dado, Dr. Ervina Shirka, Dr. Hortensia Gjergo, Dr. Augusta Gjika. ... 208

TRAJTIMI NEUROKIRURGJIK MINI-INVAZIV I EMPIEMËS SUBDURALE. 209

Dr. E. Lilamani, Prof. Ridvan Alimehmeti, Dr. Sc. Artid Lame, Dr. Aurora Muça, Dr. Griselda Lesha, Dr. M. Demneri, Dr. M. Qirinxhi. 209

LEUKEMIA PLAZMATIKE: RAST KLINIK PRANË SHËRBIMIT TË HEMATOLOGJISË 'QSUT' DHE RISHIKIM I LITERATURËS......209

Elda Dhelpra, Elsuarta Calliku, Adela Perolla. 209

ENCEFALITI SI NJË SHFAQJE E SËMUNDJES NERVORE DEMIELINIZUESE. PREZANTIM RASTI. 210

Elda Qyra, Migena Qato, Edmond Puca, Jona Prendi, Ina Hatellari, Migena Cenaj, Suada Sulaj, Najada Como..... 210

ANEMIA NGA MUNGESA E HEKURIT TE FËMIJËT E HOSPITALIZUAR. 211

Elda Skenderi, Alberta Shkembi, Anxhela Ruci, Besmira Bogdani, Irisa Duka, Feride Imeraj, Dorisa Saliasi, Enkelejda Guna, Lorena Bicaku..... 211

ALFABETIZMI SHËNDETËSOR DHE MEDIATIK: A KA NDONJË LIDHJE? .212

PhD. Elida Peka1; Prof. Dr. Enver Roshi2; Prof. Asc. Etleva Rustami2; MSc. Jolanda Zoga3..... 212

MARRËDHËNIET MIDIS NIVELIVE TË ALFABETIZIMIT SHËNDETËSOR DHE MEDIATIK TË PËRDORUR SI BURIM INFORMACIONI PËR SHËNDETIN......212

PhD. Elida Peka1; Prof. Dr. Enver Roshi2; Prof. Asc. Etleva Rustami2; MSc. Jolanda Zoga3..... 212

STRATEGJITË E GJENERATËS TJETËR NË PARANDALIMIN E LINDJES PREMATURE......213

Prof. E. Demaliaj1, 2, M. Lica1. 213

ZHVILLIMET DHE VALIDIMI NË PARASHIKIMIN E NË MODELET PROGNOSTIKE PËR KANCERIN ENDOMETRIAL, NË PACIENTE PRE DHE POSTMENOPAUZALE, ME NDIHMËN E 'MACHINE LEARNING' DHE AI (ARTIFICIAL INTELLIGENCE)......213

Prof. E. Demaliaj1, 2, M. Lica1. 213

MANIFESTIMET DERMATOLOGJIKE TE PACIENTËT UREMIK TË TRAJTUR ME HEMODIALIZË KRONKE INTERMITENTE......214

Dr. Elita Zylbeari-Masha1, Prof. Dr. Lutfi Zylbeari1, Mr. Dr. Gazmend Zylbeari1, Doc. Dr. Zamira Bexheti-Zylbeari3, Ass. Dr. Art Zylbeari1, Prof. Dr. Bistra Angelovska2. 214

EKSPERTIMI I QIMEVE NË LËMINË E MJEKËSISË LIGJORE......215

Elmedina Shabani. 215

MELANOMA – RËNDËSIA E DIAGNOSTIKIMIT NË CDO MOSHË. 216

Elmijola Janushaj..... 216

SIMPTOMAT E ANKTHIT DHE DEPRESIONIT TEK TË RINJTË: STUDIM NË QYTETIN E ELBASANIT......217

Elona Dashi1, Valbona Alikaj2, Valmira Skendi3. 217

RËNDËSIA E ERCP-SË NË TRAJTIMIN E SËMUNDJE TË RRUGËVE BILIARE DHE PANKREATIKE......218

Doc. Elona Hasalla, Phd. cand. Ilda Taka, Msc. Blerta Hasalla, ; Dr. Sulejman Baha, Msc. Irena Xhaferri, Msc. Elda Ruçi, Msc. Brandi Fahriu. 218

SHPËRTHIMI EPIDEMIK I FRUTHIT, JANAR –SHKURT 2024......218

Elona Kureta1, Alma Robo1, Artan Simaku1, Rovena Daja1, Silvia Bino1. 218

APLIKIMI I LIMFODRENAZHIT SIPAS METODËS (VODDER) TEK GRATË SHTATZËNA......219

Alisia Maliqi1, Elona Laçi2. 219

SËMUNDJA E PESËS DHE POLIARTRITI NË TË RRITUR- STUDIM RASTI. .219

1Msc Md Elona Naqellari, 2Prof Assoc. Dorina Ruci, 2Dsc Md. Esmeralda Meta, 2Prof Assoc Nexhi Subashi..... 219

ZHVILLIMET E REJA NË STRATEGJITË E TRAJTIMIT TË LEUÇEMISË LIMFOCITARE KRONIKE ME RREZIK TË LARTË. 220

Dr. Elsuarta Calliku, Dr. Adela Perolla, Prof. Dr. Arben Ivanaj..... 220

STRATEGJITË PËR MENAXHIMIN E ACIDOZËS LAKTIKE NGA METFORMINA: ANALIZA E NJË RASTI......221

Elvana Rista, MD, PhD..... 221

ROLI I LIKIDIT AMNIOTIK NË VLERËSIMIN E MIRËQËNIES FETALE......222

Dr. Elvana Toska, Dr. Teuta Bare. 222

REHABILITIMI PULMONAR NE BRONKIEKTAZINE E FIBROZES JOCISTIKE......222

Ora J. 1, Prendi E. 2, Attinà M. L, Cazzola M. 4, Calzetta L. , Rogliani P. 6, Xhesika Pata7, Florian Spada8, Beatrice Ludovica Ritondo9. 222

RËNDËSIA DHE KUFIZIMET E METODAVE TË NDRYSHME TË VLERËSIMIT TË LDL-CHOLESTEROLIT. 224

E. Koliçi, N. Koliçi, A. Nurçe, K. Poshi, E. Thoma, A. Çerekja, A. Zyli. 224

HOMA-IR DHE DIABETIT MELLITUS TIP II. 224

Fribianka hoxha1, Adriana Zhama1, Fiqerete Arranjaku2, Kejda Musa2, Emirvina Kolici3. 224

KARCINOMA E QAFËS MITRËS DHE VDEKSHMERIA NE KOSOVË. 225

Endrit Piraj. 225

METHEMOGLOBINOPATIA KONGENITALE SHPESH NJË DIAGNOZË E HUMBUR. 226

Eneida Hoxha1; Somida Kuka1; Ledio Collaku1; Pandush Pojani1; Xhesika Habilaj1; Rovena Liço2; Margarita Gjata1. 226

SHËRBIMI I ORTHOPTIKËS. PROFESIONI DHE PRAKTIKA KLINIKE. 226

Enela Maliqaj MSc. 226

OSTEOPOROZA DHE DIAGNOZA E SAJ. 227

Gabriela Ramaj1, Erinda Palushi1, Flavia Dodoveci1, Suela Nako1, DR. Enida Xhaferi2. 227

ARTRITI REUMATOID DHE TERAPITË BASHKËKOHORE. 227

Marsela Kabili, Xhoina Bodini, Xhesina Hoshja, Monika Vrapi, Dr. Enida Xhaferi1. 227

MANIFESTIMET KLINIKE TË LUPUSIT ERITEMATOZ SISTEMIK. 228

Savina Kuqi1, Dr. Enida Xhaferi2. 228

FORMË SEVERE E HISCIOTOZËS MULTISISTEMIKE ME QELIZA LANGERHANSI E KOMPLIKUAR ME KOLANGIT SKLEROTIZANT. 228

Enkeleda Duka1, Kristjana Dumani3, Virtut Velmishi2, Mirzana Kapllanaj1, Donjeta Bali1, Mirela Xhafa1, Anila Godo1 228

IDENTIFIKIMI I HERSHËM I RREZIKUT PËR ÇRREGULLIME TË TË USHQYERIT NË NXËNËSIT E SHKOLLAVE TË MESME ITALIANE: NJË STUDIM NDËR-SEKSIONAL. 229

Enkeleda Gjini1, Stefano Terzoni2, Lara Carelli2, Federico Ruta3, Nicole Melillo2, Sara Bertelli4, Orsola Gambini5, Armando D'agostino5, Paolo Ferrara2 229

STRESI TEK ADOLESHENTËT NË SHQIPËRI. 230

Enkelejda Shkurti1, Xhesika Brozi2. 230

NJOHURITË RRETH HIV /AIDS TEK ADOLESHENTËT NË SHQIPËRI. 231

Enkelejda Shkurti1, Lediona Hasa2, Esio Shahini2. 231

STUDIM RETROSPEKTIV I 500 RASTEVE ME DERMATOSKOPI. 231

Entela Shkodrani, Alert Xhaja, Dea Hajderlli, Englantina Sinanaj..... 231

DEKURSI I LIMFOMAVE PRIMARE KUTANE. RAPORTIM RASTESH. 232

Entela Shkodrani, Violeta Dajci, Englantina Sinanaj, Dea Hajderlli, Blerta Gjoni, Ermira Vasili. 232

NEOPLAZIA E GJIRIT ME RITJE TË SHPEJTË NË PACIENTË PA FAKTORË RISKU TË NJOHUR DHE ME RISK TË ULËT......233

Erald Vasili..... 233

ORGANIZIMI I SHËRBIMEVE TË SHËNDETIT NË PUNË: NJË PERSPEKTIVË PËR KOSOVËN......233

Dr. Eranda Muja. 233

KORELACIONI MIDIS SISTEMIT TIRADS DHE BETHESDA: EKSPERIENCE 1 VJEÇ NË QENDRËN SPITALORE UNIVERSITAR TË TIRANËS 'NËNA TEREZA'......234

Ergisa Toska, Dr. Met Loci, Dr. Edona Qati. 234

HEPATITIT B OKULT (HBO) SEROPOZITIV; ANALIZË E FORMAVE KLINIKE TË RIAKTIVIZIMIT TË TIJ......234

E. Ramosaço, N. Gjermeni, N. Çomo, E. Petoshati, E. Berberi, D. Kolldani, A. Harxhi..... 234

COVID-19 DHE SHTATZANIA; NDIKIMI I COVID-19 TEK GRATË SHTATZENA, FETUSI DHE ECURIA E SHTATZANISË......235

Erinda Zaganjori, Ergys Ramosaço..... 235

ENDOKARDITI INFEKTIV. 236

Kriselda Maxhupi, Ergys Ramosaço..... 236

RËNDËSIA E KONFIRMIMIT TË ALERGJISË NGA BETA-LAKTAMIKËT NË TRAJTIMIN E DUHUR TË INFEKSIONIT DHE ULJEN E RISKUT PËR REZISTENCË NDAJ ANTIBIOTIKËVE. 236

Erina Lazri[1]..... 236

DIAGNOZA IMAZHERIKE ME CT DHE MRI NË PATOLOGJITË MALINJE PRIMARE HEPATIKE......237

Erinda Frroku, Sandër Kola, Durim Çela. 237

RAPORTI I RASTIT: MENAXHIMI LAPAROSKOPIK I HERNIES INCIZIONALE TË KOMPLIKUARA GJIGANTE. 238

Dr. Erion Peci. 238

TIPARET HISTOPATOLOGJIKE DHE SFIDAT DIAGNOSTIKE TË KONDROSARKOMAVE EKSTRASKELETALE (ESCS): NJË RAST I RALLË ME ECS TË RADIKSIT NERVOR SPINAL DHE RISHIKIM GJITHËPËRFSHIRËS. 239

Erion Sukaj2, 3, Leart Berdica1, 2, 3, Albina Ndoja2, 3, 4, Teona Bushati1, 2, 3.239

SINDROMA E EKZANTEMËS PUSTULOZE AKUTE (AGEP SYNDROME)......239

D. Shkëmbi, E. Mësonjësi, E. Qirko Loloçi, M. Hoxha, E. Mingomataj. 239

FYTYRAT E KOLLËS KRONIKE......240

F. Dogjani, E. Mësonjësi..... 240

SINDROMI ALERGJIK POLEN-USHQIM. 241

Xh. Hajrulla, E. Mesonjesi. 241

MENAXHIMI I KONVULSIONEVE FEBRILE TE FËMIJËVE, NJË RISHQYRTIM I LITERATURËS SHKENCORE......242

Dr. Eris Zeka PhD-C..... 242

INFEKSIONET URINARE TË KOMPLIKUARA (PACIENTËT ME POLIKISTOZE RENALE TË ADULTIT, VESHKË SFUNGJER, KALKULOZAT RENALE, UROPATI OBSTRUKTIVE, DIABET MELLITUS). 242

Erjola Likaj (Bolleku). 242

PATOLOGJITË E LËKURËS NË SHTATËZANI......243

Erjona Shehu. 243

TEKNIKA E REIMPLANTIMIT TE VALVULËS SË AORTËS SIPAS DAVID.....244

Ermal Likaj, Selman Dumani, Saimir Kuci, Indri Bibaja. 244

PROMOVIMI I LITERACISË SHËNDETËSORE TEK TË RINJTË. 245

Dr. Ermal Muja. 245

MENAXHIMI DHE TRAJTIMI I PERFORACIONIT OKULAR ME TELA PREJ HEKURI. 245

Ermal Simaku, Renis Qamo. 245

TROMBI NË VENTRIKULIN E MAJTË PAS INFARKTIT AKUT TË MIOKARDIT. 246

Dr. Ermir Tafaj. 246

RABDOMIOLIZA, PNEUMONIA DHE INSUFICIENCA RESPIRATORE SI PJESË E KLINIKËS SË GRIPIT SEZONAL A. 246

Muco E1, Hoxha N2, Nikolla, A1, Horjeti D3, Ruco A3, Como N1..... 246

INTUBIMI NË HIPOKSEMI TË RËNDË......247

Dr. Ervin Bejko..... 247

NUTRIGJENETIKA; NIVELI AKTUAL I NJOHURIVE. NJË RISHIKIM I LITERATURËS......248

Ervin Marku1, Anida Bregu2, Uendi Egra3..... 248

PNEUMONI INTERSTICIALE ME TIPARE AUTOIMUNE (IPAF).....248

E. Rapushi, T. Backa, A. Zoto, V. Salko, A. Kolaci, C. Todhe, G. Mukaj, B. Miftari 248

DIAGNOZA E VONË E NJË KOARKTIMIT TË RËNDË TË AORTËS NË NJË FEMËR 57-VJEÇARE. 249

E. Shirka, A. Doko, A. Demiraj, A. Goda. 249

ROLI DIAGNOSTIK I SKANERIT KARDIAK NE STENOZAT E AORTES ME ETIOLOGJI TE NDRYSHME. 250

Dr. Ervina Shirka. 250

TUMORET NEUROENDOKRINE TË GRADËS SË LARTË, TË COLONIT/CEKUMIT. TRAJTIM RASTI DHE RISHIKIM I LITERATURËS 251

Evrisi Rapaj1**,** Albert Pesha2 251

TUMORET NEUROENDOKRINE PARËSORE/CARCINOIDE TË OVAREVE, TRAJTIM RASTI DHE RISHIKIM LITERATURE......252

Ervisi Rapaj1, Dr. sc. Genta Cekodhima2..... 252

HIPERBILIRUBINEMIA NË NJË SUBJEKT ME HEPATITIS TOKSIK NGA UNIMAZOLI VERSUS HEPATITIS VIRAL. 253

Esi Duka, Najada Como, Arjan Harxhi, Renato Osmenaj. 253

MANIFESTIMI OPORTUNIST I TRURIT GJATË HIV/AIDS 253

Esmeralda Meta1, Mirela Rexhepi2, Jujin Papa1, 1 Najada Como, Arjan Harxhi1, Arben Rroji3, ... 253

NDIKIMI I KOKAINËS NË FUNKSIONET KONJITIVE 254

Esmeralda Thoma, Eva Sene. 254

NDIKIMI I INDUSTRISË SË LODRAVE NË ZHVILLIMIN E FËMIJËVE......255

Etleva Strati1 Brikena Lamçaj2 255

TUMORI MALINJ EXTRAGONADAL ME PARAQITJE PULMONARE DHE METASTAZA MULTIPLE, NJE DIAGNZE E RRALE (RISHIKIM LITERATURE DHE PARAQITJE RASTI)......255

Dr. Shk. Eugerta Dilka1, 2, Dr. Klara Ziu2..... 255

MENAXHIMI I TRAJTIMIT TE TROMBEMBOLISE PULMONARE ME ACENOCUMAROL ME VLERA TE LARTA TE INR-se. (RISHIKIM LITARATURE DHE PARAQITJE RASTI)......256

Dr. Shk. Eugerta Dilka1, 2, Dr. Klara Ziu2..... 256

ZBULIMI I HIPERPARATIROIDIZMIT PRIMAR NE 1 PACIENT ME NEFROLITIAZE DHE FRAKTURA MULTIPLE TE GJYMTYREVE......257

Dr. Eva Muja (Duraku) PhD..... 257

RASTI I NGATËRRUAR I NJË TË PORSALINDURI ME ACIDOZË TË RËNDË METABOLIKE, ANEMI HEMOLITIKE DHE KARDIOPATI KONGJENITALE: MUNGESA E GLUTATHION SINTETAZES ISHTE PËRGJIGJA. 258

Evelina Kreko PhD1, Alma Hysa MD2, Sosiana BajaMD2, Guriel NastoMD2, Vasilika CinaMD2, Drita Bujari PhD2, Alketa Hoxha Prof Asc. 3 258

KARAKTERISTIKAT EPIDEMIOLOGJIKE TË SËMUNDJES SË GJËNDËRËS SË TIROIDES NË KOMUNËN E FERIZAJT. 258

Dr. Fatbardh Ramadani. 258

HISTEROSKOPI PËRBALLË LAPAROSKOPISË NË MENAXHIMIN E ISTHMOCELE: NJË RISHIKIM I LITERATURËS. 259

Dr. F. Balla1, 2, E. Dedja1, M. Lica1 259

FORCIMI I NJOHURIVE DHE AFTËSIVE TË PERSONELIT SHËNDETËSOR NË KONTROLLIN E INFEKSIONEVE SPITALORE PAS PANDEMISË COVID-19 - PROTOKOLL KËRKIMOR. 259

Fatjona Kamberi1, 2, Jerina Jaho1, Velide Pulomemoj3 259

KOHA PËR RADIOTERAPI NDIHMËSE PËR KANCERIN E GJIRIT. 260

Fatjona Kraja1, 2, Erald Karaulli2, Helidon Nina1, 2 260

RAPORTIM RASTI: KOMPLIKACIONET POST COVID NË NJË FOSHNJE 4 MUAJSHE. 261

Feride Imeraj, Migena Sala, Juliana Zdrave-Çela, Elda Skënderi, Alberta Shkëmbi. 261

KAPACITETI FUNKSIONAL I PACIENTËVE MESHKUJ ME SPONDILIT ANKILOZANT NËN ETANERCEPT NË KOSOVË. 262

Fitim Sadiku1, Mjellma Rexhepi2, Kreshnik Grezda2, Jonijana Sadiku-Tigani2, Blerta Rexhepi-Kelmendi2, Osman Cani3, Merita Qorolli1 262

BARNAT BIOSIMILARE. 262

Flake Mulaku. 262

KËRKIMI SHKENCOR NË FSHMT, DHE QASJA E STUDENTËVE NË ZHVILLIMIN E VAZHDUESHËM PERSONAL/PROFESSIONAL. 263

Phd, Flora Zyberaj, V. Bezhani, E. Smakaj, R. Gjonej, S. Muça, A. Cake. 263

KËRKIMI SHKENCOR NË INFERMIERI, DHE SI DUHET TË ORJENTOHET QASJA E STUDENTËVE PËRKUNDREJT STUDIMEVE 'QUALITATIVE STUDIMET /CILESORE' NJË NGA SFIDAT E HULUMTIMIT NË TË ARDHMEN. 264

Gëzime Musteqja, PhD. Flora Zyberaj. 264

VLERËSIMI I ZAKONEVE TË TË USHQYERIT SIPAS MOSHËS DHE BMI-SË TEK FËMIJËT NGA 6-17 VJEÇ, NË QYTETIN E TIRANËS, PËR VITIN 2024. 264

Floriana Marku. 264

DHUNA KUNDËR PROFESIONISTËVE SHËNDETËSOR NË KOSOVË 265

Prof. Ass. Dr. Gazmend Bojaj1, 2 MD, Ph. D. Anton Shllaku2, , MD Bujar Obertinca1, MD, PhD; Blerina Bojaj1, 2 Msc, Hameza Liaga Msc3 265

MENAXHIMI I HIPERTENSIONIT ARTERIAL (HTA) TE PACIENTËT ME SËMUNDJE KRONIKE RENALE (SKR).....266

Ass. Mr. Dr. Gazmend Zylbeari1, Ass. Dr. Art Zylbeari 1, Ass. Dr. Ema Bexheti1 Dr. Elita Zylbeari-Masha1, Doc. Dr. Zamira Bexheti4, Prof Dr. Toshe Krstev2, Koço Çakalarovski3, Prof. Dr. Milka Zdravkovska2 266

KOLLA KRONIKE -VARIANT I ASTMËS, KOLLË ATOPIKE, ASTMA BRONKIALE APO BRONKIT EOZINOFILIK JOASTMATIK?.....267

Dr. Genta Smaja 267

VITAMINA D DHE AKTIVITETI I SËMUNDJES NË ARTRITIN RHEUMATOID 268

PhD Genti KAVAJA1, PhD Silvana Tonuzi2, Bora KAVAJA3..... 268

ENDOKARDITI AUTOIMUN 268

Genti Mullaj, Ervin Rapushi, Teuta Backa, Artur Zoto, Anastasio Kolaci, Çezarina Todhe..... 268

RAPORTIM RASTI: RASTI I RRALLË I KAWASAKI DISEASE NË SHQIPËRI. 269

Dok. Genti Xhelilaj; Dok. Spec. Enesa Hysenaj 269

KOMPLIKIMET E POZICIONIT ULUR......270

Dr. Gentian Huti 270

MYKOZAT SI KOMPLIKACION I SHPESHTË I RËNIES SË IMUNITETIT 270

Gentian Stroni, Enkela Brahja..... 270

OTOPLASTIKA: PËRSHKRIMI I TEKNIKAVE 271

Virxhinia Çuka, Gentian Zikaj, Gëzim Xhepa, Ilir Nezha..... 271

OPTIMIZIMI I REZULTATEVE ESTETIKE: KOMBINIMI I ABDOMINO-PLASTIKËS ME LIPOSUKSIONIN. 271

Gentian Zikaj, Virxhinia Cuka, Gëzim Xhepa, Sedat Kraja 271

MYOSITIS OSSIFICANS: PREZANTIM RASTI.....272

Paolo Racugno, Gentiana Cekodhima, Myzafer Kaçi, Marsid Sinani, Ina Lulo, Manjola Tahiraj. 272

ÇRREGULLIMI I SPEKTRIT TË AUTIZMIT......273

Dr. Gentjan Asllanaj. 273

KANCERI TË MUSHKËRIVE STUDIM RASTI......273

M. D Gerta Elezaj; PhD Arsela Prelaj..... 273

KËNDVËSHTRIM MORFOKLINIK NË OTOPLASTIKË, MBËSHTETUR NË EKSPERIENCËN PERSONALE 30 VJEÇARE 274

Prof. Asc. Gëzim XHEPA 274

REKONSTRUKSIONI I BUZËS SË POSHTME NË NJË KËNDVËSHTRIM MORFO-FUNKSIONAL 274

Prof. Asc. Gëzim XHEPA1, Dr. Rozeta Xhepa3, Prof. Helidon NINA2 274

EDEMA E RËNDË PERITUMORALE E TRURIT NË MENINGIOMA TË VOGLA DHE MESATARE, STUDIM RASTI ME 2 PACIENTË. 275

MD Gilbert JAUPAJ 1, MD, PhD, Prof. Dr Artur XHUMARI 2, MD Maren RUKA 3, MD Myfit SARAÇI 4 275

BRUCELOZA - PREZENTIM RASTESH PËR PERIUDHËN 2023-2024 276

Gramoz Bunjaku, Sadije Namani, Gëzim Morina, Luljeta Hasani, Yllka Berisha 276

PREVALENCA E ARTRITIT RHEUMATOID NË KLINIKËN RHEUMATOLOGJIKE TË KOSOVËS GJATË PERIUDHËS JANAR-MAJ 2014 276

Dr. Granitë Morina1; Dr. Divjon Krasniqi2 276

LEUKEMIA AKUTE MIELOIDE, REZULTATET E MJEKIMIT PAS INDUKSIONIT NË ADULTËT MBI 70 VJEÇ 277

Greis Zefej, Adela Perolla, Arben Ivanaj. 277

EPIDEMIOLOGJIA DHE KOMPLIKACIONET E VARICELLES NË SPITALIN E KAVAJËS 278

Greta Haxhi 278

NDIKIMI I MARRJES SË KAFEINËS NJË ORË PËRPARA FLEBOTOMISË NË HEMOGRAMË. 279

Griselda Korçari1, Imelda Cara2, Adelena Mona3, Megi Pellumbi4, Paola Muha. 279

DËSHTIM AKUT RENALE SI FORMË E PARAQITJES SË SARKOIDOZËS: STUDIMI I RASTIT DHE SHQYRTIMI I LITERATURËS. 279

MD. Grisilda Gjana 279

PERDORIMI I CPAP-IT NE SALLEN E LINDJES DHE PERFITIMET AFAT SHKURTRA DHE AFATGJATA TEK FOSHNJAT PREMATURE. 280

G. NASTO1 B. GJONI2 A. HOXHA E. KREKO1 280

RETINOPATIA DIABETIKE, KLASIFIKIMI DHE NDIKIMI KLINIK NË CILËSINË E JETËS LIDHUR ME SHËNDETIN. 281

Halil Ajvazi1, Arbresha Kryeziu2, Dafinë Kastrati Bajçinca2 281

URETRI RETROKAVAL: STUDIM RASTI. 281

Dr. Halil Xhibexhiu, Dr. B. Thaci, Dr. A. Hazrolli, Dr. A. Rustemi, Dr. F. Shukriu, Dr. A. Hasani, Dr. S. Kastrati, Dr. A. Binaj 281

TRAJTIMI I STEINSTRASSE ME URETERORENOSKOP SEMIRIGJID NË URETERIN DISTAL SI PASOJË E FRAGMENTIMIT ME ESWL. PREZENTIM RASTI. 282

Dr. Halil Xhibexhiu, Dr. B. Thaci, Dr. A Hazrolli, Dr. F. Shukriu, Dr. A. Rustemi, Dr. A. Hasani, Dr. S. Kastrati, Dr. A. Binaj. 282

RËNDËSIA E ELEKTROFOREZËS SË PROTEINËS: STUDIM RASTI......283

MD. Hamide Shllaku-Sefa, PhD. Gentian Kasmi, PhD. Ervin Marku, Prof. Ndok Marku *Spitali Katolik 'Zoja e Këshillit të Mirë' Departamenti i Lëndëve Paraklinike, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë*.. 283

INCIDENCA E DELIRIUMIT POSTOPERATOR TË TË SËMURËT UROLOGJIKË, NË VARËSI TË SËMUNDSHMËRISË PREOPERATORE 283

D. SH. M. Haxhire Gani, Asilda Baculi, Prof. Asc. Majlinda Naco, Greta Gani, Eden Naco, Klea Mullaj..... 283

ANALIZA E VDEKSHMËRISË NGA SËMUNDJET E SISTEMIT TË FRYMËMARRJES NË KOSOVË.....284

Hedon Hoxha1..... 284

TEKNIKA E ONKOPLASTIKËS NË NJË PACIENT ME KANCER GJIRI.....284

Prof. Dr. Helidon Nina1; Ph. D. Klara Mergo2..... 284

NDIKIMI I ÇRREGULLIMEVE TË GJUHËS EKSPRESIVE DHE RECEPTIVE NË TË FOLUR (PREZANTIM RASTI). 285

Heligerta Zela. 285

HETIMI I PËRDORIMIT SË LIPOSUKCIONIT NË HEQJEN E LIPOMAVE SUBKUTANE......285

Prof. Asc. Filaj V. , Drinjak H. 285

LIMFOMA E MALTIT GASTRIK PARAQITET SI ULÇER DHE RËNDËSIA E BIOPSISË ENDOSKOPIKE NË DIAGNOZËN E SAJ. STUDIM RASTI. 286

Hysni Dede, Rovena Roshi, Gentiana Cekodhima, Arvit Llazani, Prof. Augusto Orlandi..... 286

OZONOTERAPIA NË SINDROMIN MENIER- RAPORTIM RASTI. 287

Ilir Agastra..... 287

NJOHJA, SJELLJA DHE PRAKTIKA MBI EPILEPSINË 288

Ilir Alimehmeti, Enisa Cara. 288

DY TIPE TROMBESH NË ATRIUMIN E DJATHTË, NË NJË PACIENTE ME FIBRILACION ATRIAL, POST KORRIGJIM PËR TETRAD FALLOT......288

Ilir Gjermeni. 288

LËNDIMET TRAUMATIKE TË TRURIT. 288

Sefedin Jonuzi, Prof. Dr. Ilir Hasani. 288

RESONANCA MAGNETIKE KARDIOVASKULARE DHE MIOKARDITI. 289

Ilir Sharka. 289

MICROWAVE ABLATION' NË TRAJTIMIN E NODUSEVE TE TIROIDES. 289

Prof. Asc. Dr Ilirian Laçi, Arjana Hallaçi, Alketa Spahiu. 289

CRYOABLACIONI NË TUMORIN E HEPARIT. 290

Prof. Asc. Dr. Ilirian Laçi, Armelda Ago, Ersilda Hajdaraj, Juventila Basha, Alketa Spahiu. 290

TRAJTIMI ME CRYOABLATION I OSTEID OSTEOMËS. 291

Prof. Asc. Dr. Ilirian Laçi, Irmena Ferataj, Alketa Spahiu. 291

NDËRVEPRIMI I HORMONEVE DHE DIABETI MELLITUS. 291

Ilirjana Agolli. 291

KONCEPTI BOBATH NË PARALIZËN CEREBRALE. 292

Dr. Ilirjana Zekja, Egli Hoxhaj, Gea Përshaku, Savina Dosti. 292

ACL DHE RIKTHIMI NE SPORT. 293

MSC. Ilvi Begolli. 293

FAKTORËT E RREZIKUT DHE NDËRLIKIMET E BLEFAROPLASTIKËS. 294

Ina Kola1, Vladimir Filaj2, Erisa Kola3 294

SËMUNDJA ATEROSKLEROTIKE KORONARE PREMATURE. ROLI I LIPOPROTEINËS (A) SI FAKTOR I VEÇANTË. 294

I. Refatllari1, A. Doko1, T. Gega1, K. Ziu1 294

KUSH E PUNËSON STRESIN? 295

Irena Çaushi, Anisa Daka 295

ROLI I FIZIOTERAPISË NË ÇRREGULLIMET PELVIKE PAS LINDJES 296

Irena Kola, Megi Kuka 296

GJETJET ENDOSKOPIKE ATIPIKE NË SËMUNDJEN INFLAMMATORE TË ZORRËS 296

Irgen Tafaj1, Leart Berdica2, Qazim Çili1 296

SFIDAT QË SHFAQEN NË SHËNDETIN E KOCKRAVE TË PACIENTËVE KRONIK TË HEPATITIT B - RISHIKIM LITERATUROR. 297

Jerina Jaho MD1, Krenar Malaj MD2, ... 297

TRAJTIMI I SËMUNDJEVE REUMATIZMALE ME NATYRË AUTOIMUNE GJATË GRAVIDANCËS. 298

Joana Hankollari. 298

LIPOPROTEINA A DHE NIVELET SERIKE TË SAJ SI UDHËHEQËSE NË TRAJTIMIN E PACIENTËVE ME DISLIPIDEMI. 299

Dr. Joana Seiti..... 299

ELEMINIMI DHE KONTROLLI I PAMJAFTUESHMERISE JODIKE NE POPULLATEN SHQIPTARE: SFIDE E SHENDETIT PUBLIK. 299

Jolanda Hyska1, 3, AnxhelaLuzi1, Boana Shenjtolli1, Entela Bushi2..... 299

VLERA E MATJES SË KAPACITETIT TË DIFUZIONIT PULMONAR (DLCO) SI NJË PARASHIKUES I KOMPLIKACIONEVE PULMONARE POSTOPERATIVE. 300

Dr. Jolanda Nikolla..... 300

PËRQASJA MULTIDISIPLINARE NE INFEKSIONIN NGA COVID 19. 300

Dr. Shk Jolanda Nikolla1, Dr. Shk Daniela Xhemalaj2, Dr. Shk Erald Vasili3, Dr. Monika Saro4, ... 300

PËRPARËSITË E TERAPISË BIOLOGJIKE KUNDREJT ASAJ KLASIKE TEK ACHJ 301

Dr. Jon Murati 301

MENINGITIS BAKTERIAL 302

Jona Prendi1, Edmond Puca1, Elda Qyra1, Migena Qato1, Migena Cenaj1, Arben Mino1, Suada Sulaj1, Ina Hatellari1, Eljona Shega1, Pellumb Pipero1, 3, Najada Como1, 3 302

NEFRITI NË PURPURA HENOCH-SCHÖNLEIN, SHKAKU KRYESOR I SËMUNDSHMËRISË TEK FËMIJËT.....303

Prof. Asoc Diamant SHTIZA1, Dr. Shk Ornela XHANGO2, Msc. MD Jorgjia BUCAJ3 303

EFEKTET E TRAJTIMIT ME INHIBITORË TË SGLT-2 (SODIUM–GLUCOSE COTRANSPORTER 2 INHIBITOR) NË INSUFICIENCËN KARDIAKE ME FRAKSION EJEKSIONI TË RUAJTUR. TË PRESËSH RRËNJËT, NË VËND TË PRERJES SË PEMËS. 303

Juliana Karanxha1, Mirjeta Guni1, Monika Dede1, Iris MONE2; 303

ENDARTEREKTOMIA E KAROTIDES (CEA).....304

Jurgen Kinka1, Prof. dr. Artur Xhumari2..... 304

KUJDESI INFERMIEROR TEK PACIENTET ME HIV/AIDS 305

Dr. Juventina Ngjela1, File Bracja2..... 305

MARRËDHËNIET E PERSONELIT INFERMIEROR ME PACIENTËT.....305

Dr. Juventina Ngjela[1], Luiza Lushi[2]..... 305

RËNDESIA E ETIKËS NË PRAKTIKËN MJEKËSORE.....306

Dr. Juventina Ngjela1, Somuela Karriqi2, Laura Muçollari 306

KANCERAT MULTIPLE PRIMARE, STUDIM RASTI (KOLON DHE OVAR)...306

MD. Katerina Bardhi, MD. Jusilda Dervishi, MD Edmond Gashi, MD. Amanda Zeko, Dr. Elvisa Kozma..... 306

HIPERTENSION ARTERIAL SEKONDAR NGA KOARKTACIONI I AORTËS I KEQINTEPRETUAR SI HIPERTENSION I SHTATËZANISË 307

Kevin Bektasha1, 1Ilva Miza, 1, 2Albana Banushi (Doko)..... 307

LIPOSUCTION: E MIRA, E KEQJA, E SHËMTUARA DHE E PANJOHURA.....308

K. Ferko, V. Filaj..... 308

ANESTEZIA LOKO-REGJIONALE NËN EKOGRAFI PËR KIRURGJINË E EKSTREMITETIT TË SIPËRM......308

Dr. Toma Kalefi, Msc. Manjola Pjetri, Klea Kazazi, Lindita Cara..... 308

LEUKEMIA AKUTE MIELOIDE, REZULTATET E MJEKIMIT PAS INDUKSIONIT NË ADULTËT E RINJ DHE ADULTËT DERI NË 70 VJEÇ.....309

Klea Tafili, Adela Perolla, Arben Ivanaj..... 309

PROFILI MOLEKULAR I KANCERIT TË PULMONIT ME QELIZA JO TË VOGLA NË PACIENTËT SHQIPTARË - ANALIZË FILLESTARE NGA EPROPA. 310

Kleida Mati1, Daniela Xhemalaj2, Jonida Tula3, Majlinda Ikonomi2, Elvisa Kozma4, Alketa Pere5, Sotiraq Senjo5, Romeo Bani5, Juliana Çuni6, Jona Prifti1, Carmelo Pozzo1, 7..... 310

RËNDËSIA E EBUS-TBNA NË EKSPLORIMIN E NODUSEVE PULMONARE. 311

DR. Grosha Klodeta..... 311

ORIGJINA E PANJOHUR E NJË RASTI TË RALLË TË KILOPERIKARDIUMIT 311

Dr. Shk. K. Krakulli, Dr. F. Hamitaj, Dr. E. Bejko, As. Prof. H. Kolani, As. Prof. A. Veshti. 311

RIPARIMI I VALVULES AORTIKE, TEKNIKAT E NDRYSHME. 312

Anxhela Laze, Dr. Shk. Klodian Krakulli. 312

FRAKTURAT E KAFKES: MENAXHIMI DIAGNOSTIK DHE KLINIK I FRAKTURAVE TË KAFKËS TEK FËMIJËT......313

Dr. Klodiana Poshi..... 313

DEVIJIMI NGA NORMA......313

Sara Hajdari, Grejsi Axhi, Brisilda Domi, Yllka Daku, Erjona Rashlani, Dr. Klodiana Poshi..... 313

ANALIZA E FRAKTURËS SË BRINJËVE: SHKAQET, SIMPTOMAT, TRAJTIMI, KOMPLIKACIONET DHE REHABILITIMI......314

Klodiana Poshi, Xhesilda Buci. 314

INDIKACIONET E PLASMOFERESËS NË SËMUNDJET AUTOIMUNE INFLAMATORE REUMATOLOGJIKE- NJË RISHIKIM I LITERATURËS. 315

Dumbo Laerta, Rapushi Ervin, Ruci Dorina, Backa Teuta..... 315

GABIMET NJERËZORE DHE FATALITETI NDAJ ABO.....315

Dr. Laura Selimaj 315

DOBËSIA MENDORE, KU PO SHKOJMË. PAFUQI PËR REHABILITIM: URGJENCA PËR SHËRBIME RAST PAS RASTI......316

MSC. Laureta Roshi 316

VLERËSIMI I EFIKASITETIT DIAGNOSTIFIKUES TË ANTITRUPAVE PRAME NË PROLIFERIMET MELANOCITARE 317

Prof. Asoc. Leart Bërdica, Prof. Asoc. Teona Bushati, Dr. Erion Sukaj, Dr. Albina Ndoja. 317

NDRYSHIMET HISTOPATOLOGJIKE NË KANCERIN E GJIRIT PAS KIMIOTERAPISË NEOADJUVANTE. RECENSIONI I LETËRSISË 318

Anduela Çela1, Anxhela Nelmaja1, Armando Staka1, Erion Buci1, Griselda Harremi1, Helena Stroka1, Meri Gjergji1, Orkidea Albrahimi1, Stejsi Susaj1, Xhilda Lleshaj1, Prof. Asoc. Dr. Leart Bërdica1, 2..... 318

NDIKIMI I NDRYSHIMEVE TË FUNKSIONIT TË MEIÇISË LIDHUR ME MOSHËN NË KLERANSIN E BARNAVE DHE PREVALENCA TË LËNDIMIT TË MEIÇISË (DILI) TË INDUKUARA NGA BARNAT NË INDIVIDËT MË TË RRITUR......319

Belkisa Skënderi1, Klea Progni1, Ledjana Plaka1, Lidia Jahja1, Taulant Arizaj1, Prof. Asoc. Dr. Leart Bërdica1, 2..... 319

KARCINOMA SEROZE PAPILLARE E KLASËS SË LARTË TË KOLONËS SË MITRËS.....320

Erilda Latifi, Fatma Perleka, Kejvina Xhukellari, Xhulio Karcanaj, Marsildo Peposhi, Ester Zefi, Prof. Asc. Leart Berdica..... 320

PERSPEKTIVAT E KALUARA, TË TASHME DHE TË ARDHME E IMUNOHISTOKIMISË......320

Klea Hoxha1, Medina Hilaj1, Xhiljola Arapi1, Xhovana Rusi1, Xhuliana Shahini1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2..... 320

TUMOR HIBRID I KELLEFIT NERVOR (SHWANOMA DHE PERINEUROMA. 321

Neris Muça1, Arjola Brahimi1, Fernando Paloka1, Klejvi Bushi1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2,..... 321

TUMORET QË LINDIN NË BAZË TË DEFICITEVE IMUNE TË FITUARA NGA KIMIOTERAPIA......322

Oksela Karafili1, Arli Kotorri1, Bora Kambo1, Brisilda Skura1, Prof. Asoc. Dr. Leart Bërdica1, 2. 322

TUMORET E PANKREASIT NË SHQIPËRI 323

Rineta Qerkini1, Alesia Isufaj1, Adela Iseberi1, Flavio Elezaj1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2..... 323

SISTEMI LIMFATIK I KOKËS DHE QAFËS.....324

Risi Beqiraj, Sidena Veshaj, Xhon Hidri, Bersa Doçi, Dhionis Osmanllari, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2 324

LIDHJA MES KANCERI GASTROINTESTINAL DHE PLEHRAVE TË PËRDORUR NË BUJQËSI. SHQYRTIMI I LITERATURËS. 324

Fatime Ibro1, Imena Taka1, Indja Brahollari1, Veronika Spaho1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2..... 324

ROLI I REHABILITIMIT KARDIAK NË PËRMIRËSIMIN E REZULTATEVE KARDIOVASKULARE. 325

Ledi Neçaj, Ilirjana Zekja 325

PARAMETRA TË RËNDËSISHËM PARASHIKUES TË AKTIVITETIT FIZIK NË PACIENTËT ME INSUFICIENCË KARDIAKE, TË SHTRUAR NË NJË SPITAL NË TIRANË. 326

Klevis Brahaj, Prof. Asc. Dr. Ledi Neçaj 326

PARIMET E RIMODELIMIT TË FRAKTURAVE TË KOCKAVE TEK FËMIJËT. 327

Ledian Fezollari, E. Lepuri. 327

SINDROMA VEXAS, NJË SËMUNDJE AUTOINFLAMATORE JO DHE AQ E RRALLË......327

Ledio Collaku[1], Margarita Resuli[1], Ergita Nelaj[1], Somida Kuka[1], Eleda Rucaj[1]... 327

TERAPIA ANTITROMBIKE TRESHE TEK PACIENTËT QË I NËNSHTROHEN NDËRHYRJES PERKUTANE KORONARE. PARAQITJE RASTI KLINIK DHE PËRMBLEDHJE LITERATURE......328

Prof. Asoc. Leonard Simoni, Dr. Kristi Ziu 328

IMPAKTI I NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË SËMUNDJET ME ORIGJINË NGA UJI 329

Lindits Salia Molla 329

GASTRITI KRONIK......329

Liridona Gashi. 329

INKONTINENCA URINARE NË PRAKTIKËN GJINEKOLOGJIKE......330

Dr. Lorela Hysi1, Prof As. Enkeleda Prifti2, Dr. Redi Hoxhallari3..... 330

IMPLEMENTIMI I DEPISTIMIT TË MJEKËSISË FETALE NË TREMESTRIN E PARË SJELL DIAGNOZË TË HERSHME DHE RRIT KËNAQËSINË NDAJ SHËRBIMIT SPITALOR......331

Dr. Lorela Hysi1, Dr. Redi Hoxhallari2, Prof. Dr. Rubena Moisiu3, Prof. Dr. Astrit Bimbashi4..... 331

NJË VËSHTRIM MBI TINEA NË MOSHËN FËMINORE......331

Loreta Kuneshka1; Numila Maliqari2..... 331

HIPERTERMIA NË MOSHAT PEDIATRIKE......332

File Bracja1, Fatjona Topalli1, Dajana Konjuzi1, Dr. Lumturi Mërkuri2. 332

SHËNDETI MENDOR, PANDEMIA SI DHE NDIKIMI TE STAFI MJEKËSOR (EFEKTI POST- COVID)......333

Dr. Majlinda Murati**.**..... 333

SËMUNDJA E MUSHKËRISË NË PACIENTËT ME FIBROZË CISTIKE......334

Malbora (Daci) Jani M. D.**.**..... 334

CAVERNOMAT PONTO-MESENCEPHALIKE: RAST KLINIKASPEKTET ANATOMIKE, KLINIKE, IMAZHERIKE DHE TERAPEUTIKE. RISHIKIM I LITERATURËS.....334

Xhelili Malbora1, 3, Xhumari Artur2, 3..... 334

KOMPLIKACIONET CEREBRALE TË GRANULOMATOZËS EOZINOFILIKE: RAST KLINIK.....335

Xhelili Malbora1, 2 Zekja Ilirjana4, 5 Abazaj Arlinda1, 3 Kruja Jera1, 4..... 335

MENINGOMATOZA: RAST KLINIK......336

Xhelili Malbora1 Quka Aida2 Zekja Ilirjana2, 3 Xhumari Artur4 336

SINDROMA DOWN DHE SINDROMA TË TJERA GJENETIKE. ROLI I PEDIATRIT DHE LOGOPEDIT.....337

Manika Kreka1, Dorela Kokthi2, Dea Kreka4, Martiola Kola 337

KUR DYSHOJMË PËR PRANINË E NJË PURPURE TROMBOCITOPENIKE IDIOPATIKE? NJË RAST KLINIK ME SINDROMËN KABUKI.....337

Erdi Drangu, Prof. asc Manika Kreka, ... 337

A MUND TË PARANDALOHEN ÇRREGULLIMET ENDOKRINE TEK INDIVIDËT ME HEMOGLOBINOPATI? STUDIM RASTI......338

Martiola Kola, Prof. asc Manika Kreka, Dea Kreka..... 338

KUJDESI INFERMIEROR NË KIRURGJINË PA ANESTEZI NË KLINIKËN E NEUROKIRURGJISË......339

Dr. Toma Kalefi, Msc. Manjola Pjetri, Klea Kazazi, Lindita Cara.**.**..... 339

TUMORET NEUROENDOKRINE TË PULMONIT: PREZANTIM RASTI......339

M. Qordja1, A. Orlandi2, G. Cekodhima3. 339

SËMUNDJA DIABETIKE E VESHKËS, PERSPEKTIVAT E TASHME DHE TË ARDHSHME TË TRAJTIMIT NGA KËNDVËSHTRIMI I NEFROLOGUT. RAPORTIM RASTI. 340

Prof. Margarita Gjata. 340

MIKROANGIOPATIA TROMBOTIKE, KOMPLIKACION I SHKAKTUAR NGA SINDROMI ANTIFOSFOLIPIDIK DHE LUPUS ERITEMATOZ SISTEMIK 341

Margarita Kurti[12], Erion Kurti[2]..... 341

LIDHJA MES CREGULLIMEVE TË TIROIDES DHE KANCEREVE NË GJINEKOLOGJI......342

Marjeta Kermaj, Jona Troshani, Violeta Hoxha, Agron Ylli. 342

FAKTE TË RËNDËSISHME PËR OBEZITETIN: PËRDORIMI EFEKTIV DHE I PËRSHTATSHËM I MEDIKAMENTEVE TË REJA PËR HUMBJEN NE PESHË. 343

Marjeta Kermaj1, Ana Selaj, Klodiana Poshi1, Dorina Ylli1. 343

DËSHTIMI I VESHKAVE NË NJË GRUA QË PARAQITET ME NEFROKALCINOZË DHE OSTEOPOROZË PËR SHKAK TË HIPERPARATIRODIZMIT PRIMAR (PHPT): STUDIM RASTI. 343

Saliaj Marsela1, Xhori Enkela2 343

PREVALENCA E DENSITETIT TË ULËT KOCKOR NË PACIENTËT IBD.....344

Marsela Sina, Sara Hoxha, Afërdita Djegsi, Xhensila Pemaj, Skerdi Prifti 344

PSEUDOANEURIZMA E INFEKTIMIT TË ARTERISË FEMORAL TE NJË GRUA 38-VJEÇARE E VARUR NGA HEROINA; NJË STUDIM RASTI I RËNDËSISË SË ARTERISË PROFUNDA NË RIVASKULARIZIM. 345

Sopiqoti Marsela, Xhepa Sokol, Todaj Artiola 345

RHABDOMIOLIZA EKSERCIONELE; NJË RAST I RALLË TË KREATINOKINAZËS SË NGRITJE EKSTREME PA LËNDIM AKUT TË VESHKAVE......346

Gjini Xhuljana1, Imeraj Matilda 1 346

SFIDAT KYÇE TË MENAXHIMIT TË PACIENTËVE ME KANCERI ME SËMUNDJET KRONIKE TË VESHKAVE DHE TË KUNDËRSAS. 346

Matilda Imeraj, MD 346

PËRDORIMI I IMUNOSUPRESIVËVE TE PACIENTËT ME TRANSPLANT TË VESHKËS......347

Medina Melenica 347

BRONKOSKOPI FLEKSIBILE TE FËMIJËT, INDIKACIONET DHE KOMPLIKACIONET GJATË 5 VJEÇVE......348

M. Bizhga1, L. Sila1, A. Pollozhani1 348

LIDHJA NDËRMJET BALETIT DHE HIPERMOBILITETIT. 348

Menada Çurri..... 348

A MUND TË SJELLIN PROBLEMET ME DËGJIMIN TORTIKOLIS MUSKULAR? 349

Menada Çurri..... 349

PATOLOGJITË OBSETRIK-GJINEKOLOGJIKE DHE SISTEMI NERVOR......349

MD. Meri Papajani 349

PËRPARIMET NË MENAXHIMIN E ACIDOZËS METABOLIKE NË SËMUNDJEN KRONIKE TË VESHKAVE: NJË SHQYRTIM GJITHËPËRFSHIRËS......350

Merita Rroji1 350

NDIKIMI I NEUROPATISË PERIFERALE NË CILËSINË E JETËS NË PACIENTET ME DIALIZË......351

Elda Cule1, Merita Rroji2..... 351

IMPAKTI I NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË SËMUNDJEN KRONIKE TË VESHKËS......351

Larisa Shehaj1, Merita Rroji2..... 351

QASJE E SHUMËFAQËSHME NDAJ LËNDIMIT AKUT TË VESHKËS TË SHKAKTUAR NGA TRAUMA: EPIDEMIOLOGJIA, FAKTORËT E RREZIKUT, ZBULIMI I HERSHËM DHE PËRPARIMET NË MENAXHIM. 352

Marsida Kasa1, Merita Rroji2..... 352

INFESIONET NAZOKOMIALE NGA KATETERI URINAR......353

Msc. Mexhit Marku 353

MELASMA DHE SFIDAT NË TRAJTIMIN E SAJ.....353

Dr. Shk Migena Gega, Fabjola Hamati, Juliana Mertkola, Megi Duda 353

ROLI I PROBIOTIKËVE DHE SUPLEMENTËVE TË TJERA NË TRAJTIMIN E FËMIJËVE ME AUTISM......354

Migena Kika, Greis Kika, Altin Bedeni. 354

LEZIONET CEREBRALE, SHKAK I MISDIAGNOZËS SË NEUROINFEKSIONËVE OPORTUNISTE NË PACIENTËT HIV/AIDS......354

M. Qato, N. Como, A. Harxhi, P. Pipero, E. Meta, A. Yzeiraj..... 354

TINEA FACIALE DHE RËNDËSIA DIAGNOSTIKE E SAJ......355

M. Vargu1, S. Dedej1, P. Vargu2 355

IMPAKTI I TRAUMËS PSIKOLOGJIKE TEK PACIENTET ME SËMUNDJE MALINJE DHE FAMILJARËT E TYRE. 356

Mimoza Dosti..... 356

PERIODONTITI DHE VAGINOZAT BAKTERIALE RRISIN RREZIKUN PËR NDRYSHIME NË ECURINË E SHTATZËNISË. 357

Mimoza Keta1, Renata Pulja2..... 357

MANIFESTIMET MË TË SHPESHTA TË GJENDJËS SHPIRTERORE DHE EMOCIONALE. 357

Mirela Tushe..... 357

MENAXHIMI I DIABETIT MELITUS TIP 2 DHE KUJDESI INFERMIEROR TE PERSONAT E MOSHËS 40-70 VJEÇ NË REGJIONIN E FERIZAJIT. 358

1Mirlinda Havolli, 2Endrita Azemi, 3Lirim Mustafa, 3Fellenza Voca-Abazi, 2Nora Alshiqi, 2Agon Hoti..... 358

PURPURA TROMBOTIKE TROMBOCITOPENIKE (PTT)- NJË SËMUNDJE E RRALLË NË MOSHAT PEDIATRIKE. PREZANTIM RASTI...... 359

Mirzana Kapllanaj, Florinda Malaj, Fiona Bushati, Enkeleda Duka, Mirela Xhafa, Anila Godo, Donjeta Bali 359

RAMSAY HUNT SYNDROM: PARAQITJA E NJË RASTI...... 359

Monika Dede1, Bledi Çekrezi1, Onejda Çibuku1, Mirjeta Guni1, Juliana Karanxha1, Elda Qyra2, Edmond Puca2, Entela Kolovani2, Arjan Harxhi2..... 359

METOTREXATE- NJË PËRGATITJE E VJETËR ME PËRDORIM TË SHUMFISHTË NË DERMATOLOGJI. 360

Monika Fida1, 2, Oljeda Kaçani1, Ina Sotiri1, Alesja Palaj1, Gloria Hoxhallari1. 360

KOMPLIKACIONET E ANESTEZISË SPINALE NË LINDJET CESAREANE, FAKTORËT SHOQËRUES...... 361

Prof. Asc. Dr. Mustafa Bajraktari 361

SPECIET DEMODEX, SHKAKTARË TË MUNDSHËM TË DERMATITEVE JO SPECIFIKE..... 361

N. Gjylameti1, S. Hasanaj 1, E. Vasili2, M. Fida2, A. Lufi2, E. Kapaj2, V. Zeneli2. 361

ETIOLOGJIA E INFEKSIONEVE URINARE NË MOSHËN PEDIATRIKE. 362

Sibora Hasanaj, Najada Gjylameti 362

PERCTORALIS MAJOR MUSCULO-CUTANEOUS FLAP IN LIP AND CHIN DEFECTS RECONSTRUCTON AFTER CARCINOMA EXCISION (TWO CASES REPORT) 363

Dr Nardi Kola, Dr Gentian Zikaj, Dr Sokol Isaraj..... 363

ROLI I DISLIPIDEMISË NË SËMUNDJEN KRONIKE TË VESHKAVE. 363

Nereida Spahia. Prof. Assoc 363

LONG COVID DHE SJT-TË: RISHIKIM LITERATURE 364

Nervana Bilali (Rroji) 364

FAKTORËT PARASHIKUES DHE PROGNOSTIK TË PËRGJIGJES KLINIKE NË MËNYRË TË TRAJTIMIT NË PACIENTET ME SLE. 365

N. Pasko[1], V. Cadri[2], V. Duraj[2], M. Plaku[1], A. Strakosha[1]..... 365

RAKIDITET INFEKTIVE; KORRELACIONI KLINIKO-MIKROBIOLOGJIK I TYRE 366

N. Gjermeni, E. Ramosaço, E. Petoshati, A. Zelo, D. Kolldani, A. Harxhi, P. Pipero, N. Çomo 366

HIPERURICEMIA DHE SËMUNDJA RENALE KRONIKE.....366

Olta Qurku1, Arminda Ajasllari2, Prof. Alma Idrizi3 366

TESTET SINDROMIKE NJË GJASJE BASHKËKOHORE E DIAGNOZËS NË MIKROBIOLOGJI....367

Petri O. 1, 2, Daka. A2, Marku. A1, Angjeli. E1..... 367

NJË RAST KLINIK I FEOKROMOCITOMËS QË PARAQITET ME AKSIDENT CEREBRO-VASKULAR (AVC) 368

Pandush Pojani, Eneida Hoxha, Somida Kuka, Margarita Resuli Gjata 368

TRAJTIMI I DISKINEZISE TARDIVE ME TETRABENAZINE. DEMONSTRIM RASTI. 369

Dr. Shk. Pasho Maksuti 369

STABILIZIMI NEUROMUSKULAR DINAMIK (DNS) NË ÇRREGULLIMET POSTURALE. 369

Paula Gjoshi1 Klejda Tani2, Odrih Koperaj2..... 369

CISTAT E VEZOREVE-DIAGNOSTIFIKIMI DHE TRAJTIMI.....370

Ass. Dr. Petrit Delija..... 370

LIDHJA MIDIS FAKTORËVE RISKANTË KARDIOVASKULAR ME BLLOKUN VAZAL, TE PACIENTËT ME KORONAROPATI. 371

Dr. Petrit Vargu1 Dr. Elton Qeli2 371

TRAJTIMI I DHIMBJEVE ME VIBROAKUSTIKË.....371

Dr. Rabit Sadiku Phd 371

INFEKSIONET URINARE TE PACIENTËT ME DIABET MELLITUS TIP 2. 372

Rajmonda Tare1, Dasantila Tahiraj1..... 372

KANCERI I PROSTATËS DHE ROLI I RADIOTERAPIS NË CILESINË E JETËS 373

Ramadan Bara, Albana Gjyzari, Admir Nake, Alketa Dervishi, Arjana Stojku.... 373

MENAXHIMI I PACIENTËVE ME NEUTROPENI 374

Resmie Tozharaku 374

KANJULA INTRAVENOZE PERIFERIKE.....374

Revelino Tali 374

TRAJTIMI I INKONTINENCËS URINARE ME ANË TË TOT (TRANS OBTURATOR TAPE). 375

Egisa Nuhu[1], Rezart Xhani[2]. 375

ROLI I INFERMIERIT NË POLITRAUMË 375

Rezarta TOTA[1] Dr. Arben GjONEJ[2] Ermir ZEKAJ[3]..... 375

ROLI I INFERMIERIT NË PËRKUJDESJEN NDAJ PACIENTËVE ME MORBUS ALZHEIMER NË KUSHTE SHTËPIE 376

Rezarta Tota, Dr. Anila Dine, Paola Çullhaj 376

ANOMALITË E ARTERIEVE KORONARE.....377

Rilind Sylaj[1], Jeton Shatri[2], Premtim Rashiti[3], Faik Asllani [1] 377

FRAKTURA E KOLONËS CERVICALE NË PACIENT ME DISEKIM TË AORTËS ABDOMINALE, VENDIMARRJE E VËSHTIRË.....378

Rinard Kortoci, R. Kaza, A. Cane, F. Olldashi, I. Hodaj, B. Hodo..... 378

GASTROENTERITI AKUT VIRAL TEK TË RRITURIT, NOROVIRUSI 378

Dr. Rineta Argjirofski 378

IMAZHERIA NË KANCERIN E GJIRIT 379

M. D, Ph. D Roland Hasa[1, 2]; M. D Ardi Bardhi[1] 379

SINDROMI ANTIFOSFOLIPID NË SLE 379

Dr. Rovena Liço, Dr. Eneida Hoxha 379

RËNDËSIA E MOBILIZIMEVE CERVIKALE NË REHABILITIMIN E PACIENTËVE ME STENOZË CERVIKALE 380

Amarildo SARAÇI, Roxhensa SULA..... 380

GABIMET MJEKËSORE......381

Prof. Dr. Rudin Domi 381

TENDENCAT E SOTME TË TRAJTIMIT TË DHIMBJES POSTOPERATORE. 381

Prof. Dr. Rudin Domi [1], Savio Dosti, Jorida Hysa. 381

EFIKASITETI I TEKNIKES KINESIO TAPING NE MENAXHIMIN E SIMPTOMAVE TEK FEMIJET ME PARALIZE CEREBRALE 382

Sara Bashalliu..... 382

PRINCIPET E PËRDORIMIT TË ANTIBIOTIKËVE NË PNEUMOLOGJI DHE ANTIBIOTIKO-REZISTENCA 382

Serxho Golgota MD, Kristi Reveli MD, Eritjan Tashi MD, Marsel Broqi MD, Arian Mezini Dr. Sc..... 382

PREMATURITETI - PARANDALIMI I DETRESIT RESPIRATOR TEK KËTO LINDJE.....383

Ferizi Shend..... 383

VARËSIA ALKOLIKE DHE DHUNA SEKSUALE. NJË STUDIM I BAZUAR NË RAPORTET TELEFONIKE DHE TANIMË ME ANËTARËT E FAMILJEVE TË VARSËVE TË ALKOOLIT, NË RAPORT KOMBËTAR.....384

Dr. Shpetim Doksani Dr. Ardian Braho 384

PREVALENCA E HIPOVITAMINOZËS 25OHD NË NJË GRUP POPULLATE ME SËMUNDJE REUMATIZMALE 385

Shqiponja Simitçiu[1], Venemin Gega[2], Xhensila Beqari[3], Evis Skuqi[4]..... 385

HERNIE DISKALE LUMBARE ME SIMPTOMA KONTRALATERALE. 386

Dr Sidorela Selmani[1], Artur Xhumari[2], Dr. Keisi Gjyli[3], Ridvan Alimehmeti[4] 386

TRAJTIMI KIRURGJIKAL PËR NEURALGJINË TRIGEMINALE: EKSPERIENCA JONË ME DEKOPRESIONIN E PASTËR MIKROVASKULAR ENDOSKOPIK......386

Dr. Sidorela SELMANI[1], Prof Artur XHUMARI[2], Dr. Sc. Kliti PILIKA[3], Dr. Myfit SARACI[4], Dr. Maren Ruka[5] 386

ROLI I KRYERJES SË KOLONOSKOPISË NË DETEKTIMIN DHE PARANDALIMIN E HERSHËM TË KANCERIT KOLOREKTAL......387

Sindi Gjyshja 387

RIKONSTRUKSIONI I QEPALLAVE TË SYRIT PAS EKSKIZIONIT TË TUMORIT: FOKUS NË RIKONSTRUKSIONIN E SHTRESËS. 388

Sokol Isaraj, Olivia Shabani, Henri Jani Drinjak..... 388

DEGJENERIMI MIXOMATOZ I VALVULES MITRALE.....389

Somida Kuka, Eneida Hoxha, Mevlude Kasmi, Margarita Gjata (Resuli)..... 389

RËNDËSIA E VLERËSIMIT PARAOPERATIV KARDIAK NË KIRURGJINË GJINEKOLOGJIKE MINIMANLY INVASIVE......389

Dr. Sh. M. Sonila Bele[1], Dr. Sh. M. Rozeta Shahinaj[2] 389

RINITI NË MOSHA PEDIATRIKE, ETIOLOGJI, DIAGNOZA DHE MODALITETET E TRAJTIMIT.....390

Dr. Shk. Sonila Boriçi..... 390

IDENTIFIKIMI I TE SEMUREVE DHE BARTESVE ME HEMOKROMATOZE TE TRASHEGUAR NE POPULLATEN SHQIPTARE 390

Dr. Shk. Suela LELI 390

PËRFSHIRJA RENALE NË SKLERODERMËN SISTEMIKE: STUDIM RASTI DHE RISHIKIMI I LITERATURËS. 391

PhD. Suela Mumajesi[1], MD. Grisilda Gjana[2], Res. Elena Gjecka[1], Res. Matilda Plaku[1] 391

TRIADA FEMËRORE TEK VAJZAT E GRATË QË MERREN ME AKTIVITET FIZIK DHE SPORT.....392

MSc. /Spec. Mjek. Suela Xhufi[1] Prof. Dr. Dhurata Bozo[2]..... 392

KARCINOMA MAMARE. 393

Erjona Qefalija, Dr. SH. M Svetllana Bitincka 393

ANALIZA E GRIPIT NË KONTEKSTIN E QARKUT TË KORÇËS: KRAHASIMI ME COVID-19 DHE IMPLIKIMET SHËNDETËSORE DHE EKONOMIKE 393

Dr. Svetllana Bitincka, Laura Mucollari. 393

KOMPLIKACIONET E HIV/AIDS TBC DHE SIFILIZI.....394

Xhilda Loka[1] Dr. Sh. M. Svetllana Bitincka[2] 394

EVIDENTIMI I KORRELACIONEVE DHE TESTIMI I HIPOTEZAVE NË PACIENTËT ME MALINJITETE HEMATOLOGJIKE DHE INFEKSIONE. 394

Tatjana Caja, Borana Kapexhiu, Jada Caja 394

BASHKËSHOQËRIMI I ANEMISË APLASTIKE ME ARTRITIN REUMATOID. 395

Tatjana Caja, Hana Dibra, Jada Caja..... 395

BASHKËSHOQËRIMI I LIMFOMËS MALINJE NON HODGHIN ME SJOGREN'S 396

Tatjana Caja, Marisa Elezi, Artur Kollçaku, Jada Caja 396

TË DHËNA PËR INFERTILITETIN FEMËROR E MASHKULLOR ME PREVALENCËN E IST NË KOMUNITETIN E MALËSISË SË GJAKOVËS 397

Dr. Shk. Mjekësore Tatjana Milo, Dr. Nadire Zeneli Obs-Gjyn, Dr. Atea P. Milo397

IMPLIKIMET KLINIKE DHE RËNDËSIA E TESTEVE DINAMIKE NË PATOLOGJITË HIPOFIZARE. 397

Tea Shehu Kolnikaj[12], Inva Sulejmani[1] 397

KLASIFIKIMI I TUMOREVE GLIALE SIPAS OBSH 2021, ÇFARË ËSHTË E VJETËR DHE ÇFARË E RE?.....398

Teona Bushati[2, 3, 4]; Leart Berdica[1, 2, 3]; Erion Sukaj [3, 4] Albina Ndoja[3, 4, 5]..... 398

ZBULIMI I PËRVOJAVE UNIKE NË RRUGËT E DËMTIMIT TË QELIZAVE NË SËMUNDJEN E CELIAC 399

Anna Maria Prenga[1], Besfort Korumi[1], Esja Shurdhi[1], Kenado Prela[1], Nandito Belba[1], Teona Bushati[2, 3, 4] 399

RRUGËTIMI I QELIZAVE HELA NË KËRKIMIN SHKENCOR DHE DILEMËN ETIKE.....400

Atika Karaj[1], Lejla Karaj[1], Marina Xhelollari[1], Migena Kaceli[1], Paola Visari[1], Paula Ndou[1], Teona Bushati[2, 3, 4] 400

DËMTIMI I OLIGODENDROCITEVE NË SKLEROZËN MULTIPLE 400

Mateo Përgjegji[1], Klei Bame[1], Ketrina Ceka[1], Jera Cenalia[1], Sibora Bërdica[1], Teona Bushati[2, 3, 4] 400

INTELIGJENCA ARTIFICIALE NË PATOLOGJI, E KALUARA E TASHMJA DHE PERSPEKTIVA E SË ARDHMES......401

Sibora Bërdica[1], Isma Balaj[1], Teona Bushati[2, 3, 4] 401

FIBROMIALGJIA, RISHIKIM I KRITEREVE DIAGNOSTIKE.....402

Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Valbona Salko, Prof. As. Artur Zoto, Dr. Ervin Rapushi 402

PREEKLAMPSIA NË SHTATEZANI, SFIDAT. 403

Teuta Bare[1], Elvana Toska[2] 403

PREVALENCA E SIFILIZIT GJATË VITIT 2023 NË RAJONIN E TIRANËS. 403

Tone Sokoli-Imeraj; Esida Kreka; Anisa Hoxha. 403

INFLAMACIONET E GJËNDRËS TIROIDE......404

Dr. Tringa Nikqi. 404

RAST I RRALLË KLINIK ME SINDROMËN SJOGREN PRIMARE, STUDIM RASTI. 404

V. Duraj, A. Kollcaku, A. Gabrani, R. Resuli, J. Isaku 404

CMV HEPATITIS DHE PNEUMONIA NË PACIENTË IMUNOKOMPETENT, STUDIM RASTI DHE RISHIKIM LITERATURE. 405

Valbona Gashi, Iris Koshovari, Arben Pilaca..... 405

PACIENTËT DHE PËRDORIMI I MEDIKAMENTEVE PËR QETËSIMIN E DHIMBJEVE DHE VARËSIA NDAJ TYRE. 406

Valbona Malo 406

ARITMITË DHE INFLAMACIONI NË ARTRITIN RHEUMATOID. 406

Dr. Valbona Salko, Prof. Dr. Teuta Backa, Prof. As. Artur Zoto, DShm. Ervin Rapushi..... 406

DISLIPIDEMITË NË PACIENTËT ME AR......407

Valbona Salko, Prof. As. Artur Zoto, Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Shm. Ervin Rapushi..... 407

MUNGESA E HEKURIT PA ANEMI. 407

Dr. spec Valbonë Blaku, PhD cand. Kaltrina Azizi, Dr. spec Fitnete Sminca, Dr. spec Biokimiste Nerxhivane Gërguri, Bsc. Fatjona Mulaj, Bsc**.** Learta Krasniqi . 407

DIAGNOSTIKIMI I PAROXYSMAL NOCTURNAL HEMOGLOBINURIA ME METODËN E CITOMETRISË ME FLUKS. 408

Valentina Semanaj1; Adela Perolla2; Elsuarta Calliku2; Alma Cili2; Teuta Curaj1; Irena Korita1; Polikron Pulluqi2; Arben Ivanaj2. 408

PRINDËRIMI DHE IMPLIKIMET NË PSIKOPATOLOGJINË E FËMIJËRISË DHE ADOLESHENCËS. OBSERVIME NË PRAKTIKËN KLINIKE. 409

V. Skëndi1, V. Alikaj2, E. Dashi3 409

ATAKU ISKEMIK TRANZITOR TALAMIK, I MANIFESTUAR ME AMAUROZËN FUGAX DHE DISFAZION REVERZIBËL. 409

Valon M. Shala[1], Dren R. Boshnjaku[2]. 409

HIPOGLICEMIA NEONATORE, DUHET TË FUTET SI 'SCREENING PËR GRUPET ME RRISK?', NËSE PO, KUSH JANË KATEGORITË ME RISK, NEVOJA PËR PËRDITËSIM ME ATË QË QUHET HIPOGLICEMI DHE KUR AJO FILLON TË KETË NDIKIM NEGATIV NË SISTEMIN NERVOR, A KA PASOJA AFATGJATA NË ZHVILLIMIN PSIKOMOTOR TË FOSHNJAVE? 410

Vasilika Cina. 410

SINDROMAT AUTOINFLAMATORE. DIAGNOZA DIFERENCIALE BAZUAR NË FAKTORËT GJENETIKË DHE NË MARKUESIT E INFLAMACIONIT. 411

Vasilika Gjika MD, Dr. Shk. Ervin Rapushi, Prof. Asc. Dorina Ruci, Prof. Dr. Teuta Backa. 411

SHKAKTARËT BAKTERIALE TË DIARREVE INFEKTIVE TË IZOLUAR NË LABORATORIN E MIKROBIOLGJISË QSUT GJATË VITIT 2023. 412

Vasilika Mano, Najada Gjylameti, Eralda Shijaku, Majlinda Vero, Linda Fuga. . 412

SCABIES, DERMATOZË SPECIFIKE PREZENTE NË SHTATZËNI! NJË PATOLOGJI E KTHYER APO E FSHEHUR NDËR KOHË! RAST KLINIK. 412

Vera Beca PhDc; Daniela Nakuci PhDc; Mirela Rista Prof. Asc. 412

PREVALENCA E HELICOBACTER PYLORI MIDIS VITEVE 2021-2023 NË PACIENTËT E KONTAKTUAR PRANË KLINIKËS ENDOSKOPIKE 'LA VITA'. 413

Viktor Kasapi, Genta Cekodhima, Altin Cekodhima, Rozana Aleksi, Ejona Kacurri, Rosarja Tafxhafa, Elona Lika, Mandela Musaku, Franceska Skenderi, Eridiana Baxha. 413

DËMTIMI KOGNITIV SI NJË KOMPLIKACION EKSTRA-RENAL I ISUFICINCËS SË VESHKAVE: AKSI VESHKA-TRURI. 414

Vilma Çadri[1], Ariana Strakosha[1], Nevi Pasko[1], Elvana Rista2. 414

PROFILI I FUNKSIONIT KONJUKTIV PAS TRANSPLANTIMIT TE VESHKAVE. 414

Vilma Çadri[1], Ariana Strakosha[1], Nevi Pasko1, Elvana Rista2. 414

SPOROTRICOSIS LYMPHOCUTANE. 415

Dr. Shk. Violeta Dajci, Dr. Shk. Migena Vargu. 415

DIABETI MELLITUS DHE KANCERI I TIROIDES: KORRELACIONI RISKUT, MEKANIZMAT BAZË DHE PARANDALIMI KLINIK. 416

Violeta Hoxha, Dorina Ylli, Orgesa Lleshi, Marjeta Kermaj, Klodiana Poshi 416

SI TË MENAXHONI KOMPLIKIMET PAS ZMADHIMIT TË GJIRIT. 417

Vladimir Filaj1, Ina Kola2. 417

REHABILITIMI FIZIOTERAPEUTIK I BURSITIT SUBTROKANTERIK. 417

Xhejni Kurti1, Andrea Tocka2. 417

KANCERI I TIROIDES. 418

Albjona Demushi, Xheladin Dracini. 418

HIPOVITAMINOZA 25OHD DHE KORRELACIONI SAJ ME DENSITETIN KOCKOR. 419

Xhensila Beqari1, Venemin Gega2, Klara Hysenaj3. 419

EFIKASITETI I ADALIMUMAB PËR TRAJTIMIN E KOLITIT ULCEROZ DHE PARASHIKUESIT E REZULTATIT. 419

Pemaj X. 1, Sina M 2, Osmanaj D. 2, Prifti S. 2, Djegsi A. 2 419

RREZIQET GLOBALE, TË ZHVILLIMIT GJATË GJITHË JETËS NGA KANCERET GASTROINTESTINALE NË BOTË DHE NË SHQIPËRI. 420

Ylber Visha. 420

LINDJA NATYRALE, NDIKIMI I PESHËS NË PARAQITJE TË RUPTURËS. 421

Zamira Bexheti Zulbeari1, Bashkim Isamili1, 2. 421

SI NDIKON NUMRI I LINDJEVE NË GRATË SHTATZANIA NË NEVOJA PËR EPIZIOTOMI. 421

Dr. Zamira Bexheti Zylbeari2, Dr. Bashkimi Ismaili1, 2, Besa Nuredini Demiri1, Kefser Lusjani1. 421

NDIKIMI I DUHANPIRJES TE TË RINJTË. ANALIZË E NJË GRUPI STUDENTËSH NË UNIVERSITET. 422

Msc. Zejnep Lleshanaku, Bsc. Marinela Bregu. 422

ABSTRAKTET E DENTISTRISË / ABSTRACT OF DENTISTRY 423

TMD DILEMMA. TRIPLE D SOLUTION. 424

Dr. Ahmed A. Elwahed Shaaban BDS, MSc. PhD. 424

DILEMA E ATM. ZGJIDHJA 'TRIPLE D'. 424

Dr. Ahmed A. Elwahed Shaaban BDS, MSc. PhD. 424

THE 'MODESTI' METHOD IN THE TREATMENT OF TEMPOROMANDIBULAR DISORDERS 424

Alfredo Modesti1..... 424

METODA 'MODESTE' NË TRAJTIMIN E ÇRREGULLIMEVE TEMPOROMANDIBULARE......425

Alfredo Modesti1..... 425

MEDICATION-RELATED OSTEONECROSIS OF THE JAW......425

Antonella Squillacioti. 425

OSTEONEKROZA E NOFULLAVE E LIDHUR ME MJEKIMET......426

Antonella Squillacioti. 426

INTENSIVE PERIODONTAL TREATMENT DOES NOT AFFECT THE LIPID, PROFILE AND ENDOTHELIAL FUNCTION OF PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES. 426

Dr. Biagio Rapone. 426

TRAJTIMI PERIODONTAL INTESIV NUK NDIKON NË PROFILIN LIPIDIK DHE FUNKSIONIN ENDOTELIAL TË PACIENTËVE ME DIABET TIP 2'......427

Dr. Biagio Rapone. 427

BREAKING NEW GROUND IN IMPLANTOLOGY: COMPARATIVE ANALYSIS OF SOFT TISSUE ADHESION ON LASER-TREATED VS. MACHINED ABUTMENT. 427

Prof. Bruna Sinjari. 427

HYRJET E REJA NË IMPLANTOLOGJI: ANALIZA KRAHASUESE E ADEZIONIT TË INDEVE TË BUTA TË MONKONEVE TË PËRPUNUAR ME LAZER KUNDREJT MONKONEVE TE PARAFABRIKUAR. 428

Prof. Bruna Sinjari. 428

EXPLORING THE INTERPLAY BETWEEN AIR POLLUTION AND ORAL HEALTH: A COMPREHENSIVE SYSTEMATIC REVIEW 429

Bruna Sinjari1, 2, Manlio Santilli1, 2, Maurizio Piattelli1, 2, Piero Di Carlo3, Sergio Caputi1, 2. 429

EKSPLORIMI I NDËRVEPRIMIT MES NDOTJES SË AJRIT DHE SHËNDETIT ORAL: RISHIKIM LITERATURE. 429

Bruna Sinjari1, 2 Manlio Santilli1, 2, Maurizio Piattelli1, 2, Piero Di Carlo3, Sergio Caputi1, 2. 429

THINK OUTSIDE THE BOX, CEMENTED VS SCREW RETAINED. 430

Dr. Bruno Spindler..... 430

ZGJERO MENDIMIN, IMPLANTE TË CEMENTUAR APO TË VIDHOSUR. 430

Dr. Bruno Spindler..... 430

IMPLANT SYSTEMS WITH DIFFERENT IMPLANT ABUTMENT CONNECTION SYSTEM AT CONFRONT. CLINICAL ASPECTS IN THE PRESERVATION OF PERIMPLANT-BONE. 431

Dr. Bruno G. Scalise. 431

SISTEMET IMPLANTARE ME SISTEM TË NDRYSHËM TË LIDHJES SË MONKONIT TË IMPLANTIT. ASPEKTE KLINIKE NË RUAJTJEN E KOCKËS PERI-MPLANTARE. 431

Dr. Bruno G. Scalise. 431

EXPERIMENTAL ANALYSIS OF THE USE OF CRANIAL ELECTROMYOGRAPHY IN ATHLETES AND CLINICAL IMPLICATIONS. 432

Dr. Carmela Pezzolla. 432

ANALIZA EKSPERIMENTALE E PËRDORIMIT TË ELEKTROMIOGRAFISË KRANIALE NË ATLETËT DHE IMPLIKIMET KLINIKE. 433

Dr. Carmela Pezzolla. 433

ALL ASPECTS OF PERI-IMPLANT SOFT TISSUES FOR LONG-TERM SUCCESS. 433

Dr. Cenker Koyuncuoglu. 433

TË GJITHA ASPEKTET E INDEVE TË BUTA PERIMPLANTARE PËR SUKSES AFATGJATË. 434

Dr. Cenker Koyuncuoglu. 434

THE IMPLANT PEEKS INTO THE SINUS - WHAT TO DO? 434

Christof Pertl. 434

IMPLANTI NË SINUS - SI TË VEPROJMË? 435

Christof Pertl. 435

THE IMPORTANCE AND DEVELOPMENT OF THE ORAL HYGIENE AND TYPES OF TREATMENT FOR DIFFERENT PATIENTS. 435

Dr. Claudio Carone, Dr. Benito Francesko Pio Pennacchio. 435

RËNDËSIA DHE ZHVILLIMI I HIGJENËS ORALE DHE LLOJET E TRAJTIMIT PËR PACIENTË TË NDRYSHËM. 435

Dr. Claudio Carone, Dr. Benito Francesko Pio Pennacchio. 435

MODERN ALL CERAMICS AND ADHESIVE CEMENTATION – FUTURE ON THE GO. 436

Prof. Dr. Danimir Jevremović. 436

CEMENTIMI ADEZIV DHE PUNIMET MODERNE TOTAL QERAMIKE - E ARDHMJA. 436

Prof. Dr. Danimir Jevremović. 436

NEUROBIOMARKERS AND EARLY DETECTION OF PERINATAL BRAIN DAMAGE: AN UP TO DATE. 436

Diego Gazzolo MD, PhD. 436

NEUROBIOMARKERËT DHE ZBATIMI I HERSHËM I DEDEKTIMIT PERINATAL TË TRURIT: NJË UPDATE. 437

Diego Gazzolo MD, PhD. 437

THE IMPLANT RESTORATIVE APPROACH IN TOTAL REHABILITATION. 438

Prof. Dimitar Filtchev. 438

QASJA RESTAURUESE E IMPLANTIT NË REHABILITIM TOTALI. 438

Prof. Dimitar Filtchev. 438

DEMANDS AND FAILURES IN PRO-IMPLANT PREPARATIONS. 438

Univ. Prof. PhD Doriana Agop-Forna 438

KËRKESAT DHE DËSHTIMET NË PËRGATITJET PRO-IMPLANTARE. 439

Univ. Prof. PhD Doriana Agop-Forna 439

BIOSINT PROJECT: 'INTERNATIONALIZATION AT HOME' FOR THE FACULTY OF DENTAL MEDICINE. 439

Prof. Dr. Edit Xhajanka, Dr. Neada Hysenaj, M. Sc. Marsela Fagu, Inva Idrizi, Sara Vasku, Adela Sejati, Dea Bejko. 439

PROJEKTI BIOSINT: 'NDËRKOMBËTARIZIMI NË SHTËPI' PËR FAKULTETIN E MJEKËSISË DENTARE. 440

Prof. Dr. Edit Xhajanka, Dr. Neada Hysenaj, M. Sc. Marsela Fagu, Inva Idrizi, Sara Vasku, Adela Sejati, Dea Bejko. 440

THE USE OF AMCOP® BIOACTIVATORS IN INTERCEPTIVE ORTHODONTIC THERAPY. 441

Dr. Elisabetta De Ruvo. 441

PËRDORIMI I BIOAKTIVATORËVE AMCOP NË TERAPINË ORTODONIKE INTERCEPTIVE. 441

Dr. Elisabetta De Ruvo. 441

IS IMPLANT THE ONLY OPTION FOR THE ANTERIOR SINGLE TOOTH? 442

Ender Kazazoglu 442

ËSHTË IMPLANTI I VETMI OPSION PËR NJË DHËMBI TË VETËM ANTERIOR? 442

Ender Kazazoglu 442

ASSESSMENT OF 25(OH) D3 IN SALIVA OF PATIENTS AFFECTED BY PERIODONTAL DISEASE: CORRELATION WITH INFLAMMATORY MARKERS. 443

Erica Costantini, Bruna Sinjari, Francesca Piscopo, Annamaria Porreca, Marcella Reale, Sergio Caputi, Giovanna Murmura. 443

VLERËSIMI I 25(OH) D3 NË PËSHTYMËN E PACIENTËVE TË INFEKTUAR NGA SËMUNDJA PERIODONTALE: KORELACIONI ME MARKERËT INFLAMATORË. 443

Erica Costantini, Bruna Sinjari, Francesca Piscopo, Annamaria Porreca, Marcella Reale, Sergio Caputi, Giovanna Murmura. 443

EVALUATION OF PERIIMPLANT INFLAMMATION: COMPARISON BETWEEN UNIQMUA AND STANDARD MULTI UNIT ABUTMENT. 444

Eugenio Manciocchi, Giuseppe Tafuri, Gianmaria D'Addazio; Santilli Manlio, Sergio Caputi, Bruna Sinjari. 444

VLERËSIMI I INFLAMACIONIT PERI-IMPLANTAR: KRAHASIM MIDIS MONKONEVE 'UNIQMUA' DHE MONKONEVE STANDARD 'MULTI UNIT'. 444

Eugenio Manciocchi, Giuseppe Tafuri, Gianmaria D'Addazio; Santilli Manlio, Sergio Caputi, Bruna Sinjari. 444

REGENERATION OF PERIODONTAL AND BONE TISSUES: PRESENT AND FUTURE......445

Prof. Francesco Germano..... 445

RIGJENERIMI I INDEVE PERIODONTALE DHE KOCKORE: E TASHMJA DHE E ARDHMJA......445

Prof. Francesco Germano..... 445

MRONJ TREATMENT STRATEGIES - USE OF GROWTH FACTORS UN THE MANAGEMENT OF HIGH-RISK HEMORRHAGIC PATIENTS AND OF PATIENTS WITH BONE NEOPLASMS AFTER BISPHOSPHONATES ANF MONOCLONAL......446

Prof. Francesco Inchingolo, Dr. Gianna Dipalma. 446

STRATEGJITË E TRAJTIMIT TË OSTEONEKROZËS SË NOFULLËS TË LIDHUR ME MJEKIMIN (MRONJ)- PËRDORIMI I FAKTORËVE TË RRITJES NË MENAXHIMIN E PACIENTËVE ME RREZIK TË LARTË HEMORAGJIE DHE TË PACIENTËVE ME NEOPLAZMA KOCKORE PAS BIFOSFONATEVE DHE 'MONOKLONOVE'. 446

Prof. Francesco Inchingolo, Dr. Gianna Dipalma. 446

MININVASIVITY VS TRADITIONAL APPROACH IN ADVANCED IMPLANTOLOGY......447

Prof. Gilberto Sammartino, Prof. Roberta Gasparro, Prof. Alessandro Espedito di Lauro. 447

TRAJTIMI MINI-INVAZIV KUNDREJT QASJES TRADICIONALE NË IMPLANTOLOGJINË E AVANCUAR......447

Prof. Gilberto Sammartino, Prof. Roberta Gasparro, Prof. Alessandro Espedito di Lauro. 447

USE OF CHEMICAL AIDS FOR THE MANAGEMENT OF BIOFILM-INDUCED GINGIVITIS IN A COHORT OF ORTHODONTIC PATIENTS. 448

Dr. Giorgio Roberto Vito, Dr. Lauria Pietro. 448

PËRDORIMI I NDIHMËS MJEKËSORE PËR MENAXHIMIN E GINGIVITIT TË INDUKUAR NGA BIOFILMI PËR PACIENTËT ORTODONTIKË......448

Dr. Giorgio Roberto Vito, Dr. Lauria Pietro. 448

DENTISTRY BETWEEN CARE TASKS AND AESTHETIC NEEDS. 449

Prof. Giovanni Arcudi..... 449

DENTISTRIA: KUJDESI DHE NEVOJAT ESTETIKE......449

Prof. Giovanni Arcudi..... 449

CLINICAL OUTCOMES WITH ALIGNERS VERSUS FIXED APPLIANCES. 449

Giovanni Manes Gravina. 449

REZULTATET KLINIKE ME MASKERINAT KUNDREJT APARATEVE FIKSE. 450

Giovanni Manes Gravina. 450

GUIDED ENDODONTIC SURGERY. 450

Giuseppe Carrieri, DDS. 450

KIRURGJIA ENDODONTIKE E GUIDUAR......450

Giuseppe Carrieri, DDS. 450

TEMPOROMANDIBULAR DISORDERS AND RELATED RISK FACTORS. 451

Prof. Giuseppe Minervini, Dr. Franco Rocco. 451

ÇRREGULLIMET TEMPOROMANDIBULARE DHE FAKTORËT E RREZIKUT. 451

Prof. Giuseppe Minervini, Dr. Franco Rocco. 451

THREE-DIMENSIONAL SOFTWARE ANALYSIS OF OVERLAY PREPARATION ACCURACY: INFLUENCE OF MAGNIFICATION AND OPERATOR EXPERTISE, AN IN VITRO STUDY......452

Giuseppe Tafuri1, 2, Gianmaria D'Addazio1, 2, Manlio Santilli1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari 1, 2..... 452

ANALIZA SOFTWARE TREDIMENSIONALE E SAKTËSISË SË KONSTRUKTIMIT TË OVERLAY: NDIKIMI I PROÇESIT TË ZMADHIMIT DHE EKSPERTIZËS SË OPERATORIT, NJË STUDIM IN VITRO. 453

Giuseppe Tafuri1, 2, Gianmaria D'Addazio1, 2, Manlio Santilli1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari1, 2..... 453

OSAS IN DEVELOPMENT AGE: DIAGNOSIS, PREVENTION AND THERAPY. 453

Dott. ssa Giuseppina Malcangi. 453

APNEA OBSTRRUKTIVE E GJUMIT (OSAS) NË MOSHËN E ZHVILLIMIT: DIAGNOZA, PARANDALIMI DHE TERAPIA. 454

Dott. ssa Giuseppina Malcangi. 454

CLINICAL APPLICATIONS OF VIRTUAL AND AUGMENTED REALITY IN DENTISTRY: A STATE OF ART. 454

Imena Rexhepi(1), Beatrice Femminella(1), Gianmaria d'Addazio(1), Giuseppe Tafuri (1), Manlio Santilli(1), Eugenio Manciocchi(1), Sergio Caputi (1), Bruna Sinjari (1)..... 454

APLIKIMET KLINIKE TË REALITETIT VIRTUAL DHE TË ZMADHUAR NË DENTISTRI: NJË GJENDJE E ARTIT. 455

Imena Rexhepi1, Beatrice Femminella1, Gianmaria d'Addazio1, Giuseppe Tafuri1, Manlio Santilli1, Eugenio Manciocchi1, Sergio Caputi1, Bruna Sinjari1. 455

RANDOMIZED CLINICAL TRIALS ON THE THERAPY OF PERIODONTITIS IN PATIENTS WITH CARDIO-METABOLIC COMORBIDITIES. EVALUATION OF TREATMENT DELIVERY (QUADRANT VERSUS FULL-MOUTH) ON ORAL, SYSTEMIC, AND ENDOTHELIAL PARAMETERS......455

Dr. Irene Palumbo..... 455

PROVAT KLINIKE TË RANDOMIZUARA MBI TRAJTIMIN E PERIODONTITIT NË PACIENTË ME KOMORBIDET KARDIO-METABOLIKE. VLERËSIMI I TRAJTIMIT. (REHABILITIM I PJESSHËM VS REHABILITIMIT TOTAL) NË PARAMETRAT ORAL, SISTEMIK DHE ENDOTELIAL......456

Dr. Irene Palumbo..... 456

OSTEONECROSIS OF THE JAW. 456

Dr. Irma Trilli. 456

OSTEONEKROZA E NOFULLAVE......457

Dr. Irma Trilli. 457

FACIAL AESTHETICS DIGITAL WORK FLOW......457

Dr. Islam Kassem..... 457

RRJEDHA (WORKFLOW) DIXHITALE NË ESTETIKËN FACIALE. 457

Dr. Islam Kassem..... 457

LASER TURBULENT COMBINED TREATMENT AND REHABILITATION OF ADULT PATIENTS SUFFERING FROM MAXILLO – FACIAL PROSTHODONTIC AND ORTHOPEDIC PROBLEMS IN ALL THEIR BODY. .458

Prof. Dr Julia E. Kamenoff, Doctor, DDS, PhD, HDG, President BALDM. 458

TRAJTIM I KOMBINUAR I LAZERIT TURBULENT DHE REHABILITIMI I PACIENTËVE TË RRITUR QË VUAJNË NGA PROBLEME MAXILLOFACIALE PROSTODONTIKE DHE ORTOPEDIKE NË TË GJITHË TRUPIN. 459

Prof. Dr. Julia E. Kamenoff, Doctor, DDS, PhD, HDG, President BALDM..... 459

CORRELATION BETWEEN POSTURE AND STOMATOGNATHIC SYSTEM. 460

Dr. Lilla Riccaldo. 460

KORELACIONI MIDIS POSTURËS DHE SISTEMIT STOMATOGNATIK......460

Dr. Lilla Riccaldo. 460

GINGIVAL RECESSION IN ORTHODONTIC PATIENTS. 460

Dr. Ssa Liviana Balestriere, Dr. Ssa Valeria Colonna. 460

RECESIONI GINGIVAL NË PACIENTËT ORTODONTIK. 461

Dr. Ssa Liviana Balestriere, Dr. Ssa Valeria Colonna. 461

MINIMALLY INVASIVE FRENULECTOMY WITH USE OF THE DIODE LASER. 461

Dr. Casamassima Lucia, Dr. Marotti Pierluigi. 461

TRAJTIMI MINIMAL INVAZIV ME PËRDORIM TË LAZERIT DIODË I FRENULEKTOMISË: STUDIM RASTI. 462

Dr. Casamassima Lucia, Dr. Marotti Pierluigi. 462

RELATIONSHIP BETWEEN BACK POSTURE AND EARLY ORTHODONTIC TREATMENT IN CHILDREN......462

Dr. Zagaria Luigi. 462

MARRËDHËNIET MES POSTURËS SË SHPINËS DHE TRAJTIMIT TË HERSHËM ORTODONTIK TEK FËMIJËT. 462

Dr. Zagaria Luigi. 462

EVALUATION OF A NOVEL CALCIUM PHOSPHATE-BASED SYNTHETIC MATERIAL FOR BONE REGENERATION: AN IN VITRO AND IN VIVO STUDY......463

Manlio Santilli1, 2, Gianmaria d'Addazio1, 2, Giuseppe Tafuri1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari1, 2. 463

EVOLUIMI I NJË MATERIALI SINTETIK TË RI ME BAZË TË FOSFATIT KALCIUMIT PËR RIGJENERIMIN E KOCKËS: NJË STUDIM IN VITRO DHE IN VIVO......463

Manlio Santilli1, 2, Gianmaria d'Addazio1, 2, Giuseppe Tafuri1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari1, 2. 463

EFFECTS OF TRADITIONAL CIGARETTES, ELECTRONIC CIGARETTES AND HEAT-NOT-BURN DEVICES ON THE ORAL CAVITY. 464

Maria Eleonora Bizzoca..... 464

EFEKTET E CIGAREVE TRADICIONALE, CIGAREVE ELEKTRONIKE DHE PAJISJEVE TË NXEHTË-JO-DJEGËS NË KAVITETIN ORAL......465

Maria Eleonora Bizzoca..... 465

INTERCEPTIVE TREATMENT OF PATIENTS WITH CLASS II MALOCCLUSION WITH AMCOP FUNCTIONAL DEVICES......465

Dr. Mariafrancesca Guglielmo..... 465

TRAJTIMI INTERCEPTIV I PACIENTËVE ME MALOKLUZION KLASË II ME PAJISJE FUNKSIONALE AMCOP®. 466

Dr. Mariafrancesca Guglielmo..... 466

PERIODONTAL REGENERATION TODAY......466

Giuseppe Balice, Matteo Serroni. 466

RIGJENERIMI PERIODONTAL SOT. 467

Giuseppe Balice, Matteo Serroni. 467

FRONTAL REGENERATION WITH STEM CELLS......467

Dr. Maurizio Serafini..... 467

RIGJENERIM FRONTAL ME QELIZA STAMINALE. 468

Dr. Maurizio Serafini..... 468

EXTRACTION CONTROVERSIES IN ORTHODONTICS. 468

Natasa Toseska Spasova. 468

EKSTRAKSIONET NË ORTODONCI. 469

Natasa Toseska Spasova. 469

ORAL HEALTH, QUALITY OF LIFE, AND PROSTHODONTIC THERAPY AT ELDERLY PATIENTS......469

Prof. Dr. Natasha Stavreva..... 469

SHËNDETI ORAL, CILËSIA E JETËS DHE TRAJTIMI PROTETIK TEK PACIENTËT E MOSHUAR. 470

Prof. Dr. Natasha Stavreva..... 470

THE MANAGEMENT OF THE COMPLICATIONS OF THE STOMATHOGNATIC SYSTEM USING CLASSIC AND DIGITAL EVALUATION AND TREATMENT TECHNIQUES. 471

Univ. Prof. PhD Forna Norina. 471

MENAXHIMI I KOMPLIKIMEVE TË SISTEMIT STOMATOGNATIK ME PËRDORIM TË TEKNIKAVE TË TRAJTIMIT KLASIK DHE DIGJITAL......471

Univ. Prof. PhD Forna Norina. 471

CLINICAL MANAGEMENT OF A FEMALE CHILD IN THE DENTAL OFFICE: FROM THE FIRST VISIT TO THE THERAPEUTIC PLAN.....472

Dott. Ssa Paola Nardelli, Dr. Danilo Ciccarese. 472

MENAXHIMI KLINIK I NJË FËMIJË FEMËR NË KLINIKËN DENTRE: NGA VIZITA E PARË NË PLANIN TERAPEUTIK.....473

Dott. Ssa Paola Nardelli, Dr. Danilo Ciccarese. 473

CONTINUOUS CHELATION CONCEPT: A NEW PERSPECTIVE IN ENDODONTICS.....473

Dr. R. Castagnola.... 473

KONCEPTI I KELACIONIT TË VAZHDUESHËM: NJË PERSPEKTIVË E RE NË ENDODONTI.....474

Dr. R. Costagnola. 474

CLINICAL MANAGEMENT OF NITANIUM PALATAL EXPANDER 2: WHEN TO CHOOSE IT.....474

Dr. Roberta Morolla.... 474

MENAXHIMI KLINIK I ZGJERUESIT PALATINAL NITANIUM 2: KUR DUHET TË PËRDORET.....474

Dr. Roberta Morolla.... 474

NEW CLINICAL PROTOCOLS IN IMMEDIATE LOADING WITH THE OT BRIDGE TECHNIQUE.....475

Rosario Acampora. 475

PROTOKOLLE TË REJA KLINIKE NË NGARKIMIN E MENJËHERSHËM ME TEKNIKËN OT BRIDGE.....475

Rosario Acampora. 475

MAXILLA-FOR-ALL® TREATMENT CONCEPT BY USING PTERYGOID, TRANS-SINUS AND ZYGOMATIC IMPLANTS.....476

Dr. Ruggero Leoncavallo.... 476

KONCEPTI TRAJTIMIT 'MAXILLA-FOR-ALL®' NPËRMJET IMPLANTEVE PTERIGOIDE, TRANS-SINUSALE DHE ZIGOMATIKE.....476

Dr. Ruggero Leoncavallo.... 476

ADHESIVES FOR SHAPING AND LAYERING COMPOSITE.....476

Dr. Asoc. Silvia Chieppa, Dr. Asoc. Arianna Fiore.... 476

RISHIKIM I LITERATURËS: ADEZIVËT PËR FORMËZIMIN DHE SHTRESËZIMIN E KOMPOZITIT.....477

Dr. Asoc. Silvia Chieppa, Dr. Asoc. Arianna Fiore.... 477

PREPARATION OF THE OPERATING TABLE IN ORAL SURGERY.....478

Dr. Silvio Buongiorno..... 478
PËRGATITJA E TAVOLINËS OPERATIVE NË KIRURGJINË ORALE......478
Dr. Silvio Buongiorno..... 478
TMD: AN UNSOLVED PROBLEM......478
Dr. Stefania Costa..... 478
ÇRREGULLIMET E ATM: NJË PROBLEM I PAZGJIDHUR. 479
Dr. Stefania Costa..... 479
THE ENDODONTIC TREATMENT OF NECROTIC DECIDIOUS. 479
Prof. Vincenzo Campanella, Dr. Gianni Gallusi. 479
TRAJTIMI ENDODONTIK I DHËMBËVE PRIMARË TË NEKROTIZUAR......480
Prof. Vincenzo Campanella, Dr. Gianni Gallusi. 480
USE OF BIOMATERIALS IN DENTAL (ORAL, PERIO & IMPLANT) SURGERY. 480
Dr. Zoran Susak..... 480
PËRDORIMI I BIOMATERIALEVE NË KIRURGJINË DENTARE (ORAL, PERIO & IMPLANT)......480
Dr. Zoran Susak..... 480
CBCT SOFTWARE IN EVERYDAY SURGERY. 481
Prof. Dr. Zoran Vlahovic. 481
SOFTWARE I SKANERIT CBCT NË KIRURGJINË E PËRDITSHME......481
Prof. Dr. Zoran Vlahovic. 481
TRAJTIMI KIRURGJIKO-ORTODONTIK I KANINËVE TË IMPAKTUAR MAKSILAR DHE MANDIBULAR......482
Prof. Dr. Abdil Izairi, Dr. Anda Izairi. 482
EKOGRAFIA E ARTIKULACIONIT TEMPOROMANDIBULAR......482
Agustin Suma. 482
MENAXHIMI KIRURGJIKAL I SINDROMËS KCNK-4: NJË LLOJ PATOLOGJIE SHUME E RALLË......483
Dr. Alba Bimo. 483
TERAPIA LOKALE ME FLUOR......484
Amela Vishkulli[1], Roel Kamberi[1], Dr. Alba Kamberi[2]..... 484
MENAXHIMI I PACIENTËVE DIABETIK GJATË PROTEZIMIT ME PROTEZA TOTALE TË LËVIZSHME......484
Kristian Dhamo[1], Monika Doko[1], Dr. Alba Kamberi[2]..... 484

KISTI REZIDUAL UNILOKULAR I PËRMASAVE TË MËDHA NË CORPUS MANDIBULAE. RAPORTIM RASTI. 485

Dr. Alba Likaj1, Dr. Remi Likaj2. 485

RËNDËSIA E HIGJENËS ORALE TEK PACIENTËT DIABETIK. 486

Dr. Albert Hasi. 486

VEÇORITË KLINIKE TË TRAJTIMIT KIRUGJIKAL TË PATOLOGJIVE KISTIKE ME INFLAMACION SEKONDAR NË REGIONIN O. M. F. 486

Dr. Aldo Vangjeli (Phd)1, Dr. Edlira Zëre (PhD), Dr. Nasira Kopliku. 486

KOMPLIKACIONET NE KIRURGJINE ORTOGNATIKE DHE MENAXHIMI I TYRE NGA KIRURGU OMF. 487

Dr. Shk. Algen Isufi1, Dr. Shk. Irina Isufi2. 487

DIAGNOZA DIFERENCIALE E PATOLOGJISE SE ATM-SE ME ATO TE APARATIT STOMATOGNATIK. 487

Prof. Asoc. Alketa Qafmolla, Kleart Hajrulla. 487

PARADONTITI PURULENT (PIORREA) SI SHFAQJE PRIMARE E AIDS. 488

A. Kryemadhi1, N. Kryemadhi2, N. Como2. 488

KIRURGJIA ENDODONTIKE. 489

Eneda Maliqati, Almira Isufi DDS, MSc, PhD. 489

PERCEPTIMI I TRAJTIMEVE ENDODONTIKE NË STUDENTËT E STOMATOLOGJISË VITI I PESTË. 489

Hermes Haderaj DDS, Almira Isufi DDS, MSc, PhD. 489

PROBLEMET ORTODONTIKE ESTETIKE VS FUNKSIONALE TEK ADULTËT E HERSHËM. 490

Ilva Qardaku, Brisilda Mlloja, Almira Isufi DDS, MSc, PhD. 490

FAKTORËT IMPLIKUAR NË ZHVILLIMIN E ALVEOLITIT. 491

Amet Demiri1 Armend Demiri2, Seha Mustafai2, 3, Kaltrina Beqiri, Amet Demiri3. 491

PROTEZAT E MBËSHTETURA MBI IMPLANTET DENTARE. 491

Dr. Andi Shqerra, Dr. Renato Isufi. 491

KAFSHIMI I KRYQËZUAR POSTERIOR: DIAGNOZA DHE TRAJTIMI. 492

A. Kusta1, B. Muçaj1, B. Çerekja1, E. Spahiu1, S. Shyti1, M. Resulaj1, E. Metalla. 492

DIAGNOZA DHE MENAXHIMI I OSTEONEKROZAVE TË NOFULLAVE TË LIDHURA ME MEDIKAMENTE (MRONJ). 493

Dr. Shk. M. Andis Qendro. 493

AKTIVITETI SIMPATIK KARDIAK TE PACIENTËT ME BRUKSIZËM. 493

Dr. Andri Çabeli, Dr. Edlira Mulo, Dr. Egi Mulo, Dr. Endri Paparisto. 493

MENAXHIMI I PACIENTËVE NË DENTISTRINË PEDIATRIKE. 494

Arlinda Karaj, Eva Habazaj, Blerta Rumano, Eva Haxhiu, Drenica Gjonaj. 494

KARAKTERISTIKAT E NDËRHYRJEVE TË KIRURGJISË ORALE TE POPULLATA E TETOVËS......494

Armend Demiri1, Seha Mustafai1, 2, Kaltrina Beqiri1, Amet Demiri3. 494

ROLI I ENDODONTISË NË TRAJTIMET KONSERVATIVE TË INFEKSIONEVE PERIODONTALE DHE KISTEVE ME ORIGJINE DENTARE......495

Asim Hasi. 495

PIKAT MË TË RËNDËSISHME CEFALOMETRIKE NË ANALIZËN E STEINDER DHE RICKETTS. 495

Dr. Aurora Isufi, Dr. Renato Isufi, Prof. Dr. Virgjini Mulo, Prof. Dr. Lidija Kanurkova. 495

SFIDAT E MENAXHIMIT KIRURGJIKAL ME IMPLANTE NË ZONËN POSTERIORE. 496

Benarda Beqaraj. 496

ANTIBIOTIKOPROFILAKSIA POSTOPERATORE NË KIRURGJINË ORTOGNATIKE......496

Bensar Shuteriqi MD, PhD, Prof. Ramazan Isufi, Gresa Baboci. 496

MENAXHIMI DHE PASOJAT PAS HEQJES SË IMPLANTIT. 497

Dr. Bisela Asllanaj. 497

RINDËRTIMI I BUZËS SË POSHTME......497

Arba Lipo, Rosela Vuthaj, Dr. Bisela Asllanaj. 497

PËRDORIMI I PASTAVE TË DHËMBËVE PËR QËLLIME TERAPEUTIKE. ...497

Manuela Ismailaj, Prof. Asoc. Blerina Zeza. 497

VLERËSIMI I KRAHASUAR I SILANTEVE GLASIONOMER DHE SILANTEVE REZINOZE NË DENTICIONIN E PËRHERSHËM (RISHIKIM LITERATURE). 498

Blerta Rumano1, Etleva Qeli (Droboniku)2. 498

PËRDORIMI I TEKNIKËS BOPT (BIOLOGICALLY ORIENTED PREPARATION TECHNIQUE) NË PRAKTIKËN KLINIKE DENTARE, (RASTE KLINIKE). 498

Denisa Nasti[1]. 498

RRITJA E JETËGJATESISË SË PUNIMEVE IMPLANTO- PROTETIKE ME NDIHMËN E TEKNOLOGJIVE TË AVANCUARA PIEZON DHE AIRFLOW. ..499

Dorina Mele. 499

RAPORTET ESTETIKE NË DHËMBËT E PËRPARMË - MITET DHE REALITETI. 499

Dr. Edisa Karamitri. 499

PUNIMET PROTETIKE NË FËMIJË. 500

Edit Xhajanka, Endrit Papatisto, Edlira Mulo, Tedi Vercani. 500

FORMA E HARKUT ALVEOLO-DENTAR MAKSILAR DHE RËNDËSIA PROTETIKE E TIJ. 501

Aida Hallaçi1, Prof. Asc. Edit Xhajanka2. 501

FLUORI NË MILLENIUMIN E TRETË. 501

Elsa Turtulli, Edit Xhajanka. 501

NDJESHMËRIA E DENTINËS DHE NDËRLIKIMET PRAKTIKE. 502

Enriko Leka, Prof. Asoc. Dr. Edit Xhajanka. 502

NDËRLIDHJA MIDIS KARIESIT DHE FAKTORËVE SOCIAL EKONOMIKË NË PACIENTËT NË FMD. 502

Prof. Dr. Edit Xhajanka, Oselda Doçi, Anxhela Alushi. 502

MATERIALET E MASËS TË PËRDORURA NË PUNIMET PROTETIKE FIKSE DHE TË LEVIZSHME. 503

Xhoana Buzi, Prof. Asc. Edit Xhajanka. 503

RELACIONI MIDIS FRYMËMARRJES ORALE DHE ANOMALISË SË KLASËS SË 2. 503

Dr. Edlira Mulo, Dr. Andri Çabeli, Dr. Egi Mulo, Dr. Tedi Verçani. 503

KARIESI DHE PROFILAKSIA QË NË FAZË EMBRIONALE, MIT APO E VËRTETË. 504

Dr. Shk. Mj. Eglantina Bejko, Dr. Edlira Mulo, Dea Bejko. 504

PRF NË IMPLANTOLOGJI. 504

Eljon Brahysa, Dr. Renato Isufi. 504

PREVALENCA E MALOKLUZIONEVE NË FËMIJËT E MOSHËS PARASHKOLLORE. 505

Elona Kongo1, Aurela Zemani2, Ilda Gribizi1. 505

KURORAT E PREFABRIKUARA NË DENTISTRINË PEDIATRIKE. 505

Elsena Mataj 1, 2, 3 Gjergji Tafa2 Drenica Bashkurti3 Eva Haxhiu3. 505

KOMPLIKACIONET GJATË TRAJTIMIT ENDODONTIK. 506

Endri Murzaku1, Eva Habazaj1, Anis Thodhorjani1, Monika Lipo1, Ana Selimaj1. 506

ZGJERUESI I SHPEJTË PALATAL NË PËRMIRËSIMIN E FUNKSIONIT TË RRUGËVE RESPIRATORE NASALE. 506

Eneida Prifti, Eni Jani, Alba Xhafaj, Elona Zahaj, Desara Zazaj..... 506

OKLUZIONI NË PROTEZAT MBI IMPLANTE ME NGARKESË TE MENJËHERSHME. 507

MSc. Eni Jani, Prof. Edit Xhajanka, MSc. Anis Thodhorjani..... 507

NDIKIMI I KEQUSHQYERJES NË EKSPERIENCËN KARIOZE TEK ADOLESHENTËT E QYTETIT TË DURRËSIT......508

Prof. Asoc. Enida Petro, Andi Sula. 508

VLERËSIMI I SËMUNDSHMËRISË KARIOZE NË FËMIJËT E MOSHËS 8-12 VJEÇ NË BULQIZË......509

Enida Petro, Erga Rexhepi. 509

KARIESI RAMPANT I ADOLESHENCËS: RAST KLINIK......510

Dr. Enida Petro, Mateo Muçenji, Sindi Bitri. 510

DETEKTIMI I PATOGJENËVE PERIODONTAL ME ANË TË METODËS MOLEKULARE GJENETIKE NË PACIENTËT E TRAJTUAR ME PROTEZA TOTALE NGA MATERIALI PMMA......510

Enis Veseli1..... 510

KUJDESI PËR SHËNDETIN ORAL......511

Enkeleda Zhupa. 511

REABILITIMI PROTETIK I PACIENTIT ME ATROFI KOCKORE TË SHPREHUR ME IUXTA-3D. 511

Entela Fuga, Klarisa Rexhvelaj, Jesmina Zenunaj, Eneda Maliqati..... 511

MENAXHIMI I NJË KISTI ME SHTRIRJE TË GJERË NË KËNDIN E MANDIBULËS: STUDIM RASTI......512

Entela Qose..... 512

MANIFESTIMET ORALE TË SËMUNDJEVE VEZIKO- BULOZE......513

Erda Qorri1, Dajana Çela1, Gloria Demika1, Ergys Ramasaco2. 513

AVATAR IN DENTISTRY, E TASHMJA DHE E ARDHMJA......513

Dejla Mullaj1, Erda Qorri2. 513

ARTIKULATORËT DHE RËNDËSIA E TYRE NË PËRCAKTIMIN E LARTËSISË VERTIKALE......514

Dr. Erisa Bllakaj, Fize Shermadhi..... 514

FAZAT KLINIKE – LABORATORIKE TË PËRGATITJES SË PROTEZAVE TË SKELETUARA ME ATASHMENTE. 514

Igli Hasanaliaj, Dr. Erisa Bllakaj 514

INFEKSIONI HIV/AIDS DHE MANIFESTIMET ORALE DHE MAKSILOFACIALE NË PACIENTËT ME HIV/AIDS. 514

Dr. Eriselda Simoni, Prof. Arjan Harxhi, Prof. As. Leonard Simoni, Dr. Anis Thodhorjani, Prof. Edit Xhajanka, Dr. Laureta Flaga..... 514

PROTOKOLLI I PARAPËRGATITJES SË PACIENTËVE ME PATOLOGJI SISTEMIKE PËR NDËRHYRJE DENTARE......515

Era Hajdari, Dr. Eriselda Simoni. 515

KOMPLIKACIONET GJATË DHE PAS EKSTRAKSIONIT DENTAR. 515

Giselda Troshku, Dr. Eriselda Simoni..... 515

INDIKACIONET E EKSTRAKSIONIT TË MOLARËVE TË TRETË MANDIBULAR......516

Renato Idrizaj, Dr. Eriselda Simoni. 516

MENAXHIMI DHE PARANDALIMI I NDËRLIKIMEVE TË INDEVE TË BUTA NË IMPLANTOLOGJI......516

Erta Xhanari..... 516

APLIKIMI I MATRICAVE CGF-CD 34 DHE KSENOGRAFTEVE NË REGJENERIMIN E DEFEKTEVE KOCKORE NË KIRURGJINË PREIMPLANTARE......517

Estela Halimi1, Erion Shehu2, Alba Myrto2..... 517

SINDROMI I DJEGIES SË GOJËS: NJË ENIGMË.....518

Eva Habazaj, Anis Thodhorjani, Nineta Manastirliu, Arlinda Karaj, Eralda Lleshi. 518

ECURIA E SHËRIMIT TË LEZIONEVE PERIAPIKALE PAS TRAJTIMIT ENDODONTIK JOKIRURGJIKAL......518

Florjan Zoto1, Orsiola Nika2, Odeta Zoto3. 518

ANOMALITË DENTARE DHE MENAXHIMI I TYRE ORTODONTIK......519

Franceska Vinjolli, Yllka Abazi, Vesna Osmanagiq. 519

PREVALENCA E PATOGJENËVE NË FAZAT E PERIODONTITEVE NË NJË POPULLATË SHQIPTARE. 519

Gerila Tafaj..... 519

MENAXHIMI ORTODONTIK I DHËMBËVE TË IMPAKTUAR ME ODONTOMË NË REGJIONIN FRONTAL. 520

Gilda Saveta, Enri Gjini, Albert Saveta..... 520

TUMORËT E KAVITETIT ORAL TË ASOCIUAR ME HUMAN PAPILLOMA VIRUS (HPV)......521

Dr. Gresa Baboci, Dr. Shk. Andis Qendro. 521

ANTIBIOTIKOTERAPIA NË STOMATOLOGJI......521

Adela Dajlani, Gresa Baboci..... 521

TRAUMAT DENTARE DHE MENAXHIMI I TYRE NË KUSHTE AMBULATORE......522

Dr. Gresa Baboci, Brisa Lala. 522

MENAXHIMI I HEMORRAGJISË NË KIRURGJINË ORALE......522

Dr. Gresa Baboçi, Odise Veli..... 522

LEZIONET E BARDHA DEMINERALIZUESE NË PACIENTIN ORTODONTIK, PREVENIMI DHE MENAXHIMI I TYRE......522

Grisela Fico. 522

RUAJTJA E DHËMBËVE DHE IMPLANTEVE, QËLLIMI PËRFUNDIMTAR 523

PHD. MS. DDS. FIADFE Gurien Demiraqi, MS. Eriola Noçka, PHD. Edlira Baruti, Ervin Sulaj..... 523

TRAJTIMI I PACIENTËVE ADULTË ME DHËMBË TË IMPAKTUAR......524

Ilda Gribizi, Elona Kongo, Beatrice Manes Gravina, Aida Laçi Xhani. 524

PROBIOTIKËT - QASJA NË DIAGNOZAT PERIODONTALE......525

Ilma Robo1, Saimir Heta2, Vera Ostreni2, Nevila Alliu2. 525

TRAJTIMI KLINIK I DHËMBIT TË AVULTUAR. 526

Alda Miri, 1 Rialda Xhizdari, 1 Eva Habazaj, 2 Ilma Robo, 2 Saimir Heta3..... 526

ANTIBIOTIKËT PËR TRAJTIMIN E PERIODONTITIT KRONIK, NË KUSHTET E RRITJES SË REZISTENCËS......527

Irina Balla1, Ilma Robo2, Vera Ostreni3, Saimir Heta3, Nevila Alliu3..... 527

APLIKIMI I PROBIOTIKËVE SI ELEMENT PËRBËRËS I TERAPISË PERIODONTALE JOKIRURGJIKALE PËR RASTET ME PERIODONTIT KRONIK......527

Joana Hysi1, Ilma Robo2, Saimir Heta3, Vera Ostreni3, Nevila Alliu3..... 527

KLORHEKSIDINA – IRRIGANT PERIODONTAL VERSUS ANTI-DEGRADUES KONSERVATIV......528

Kristi Sulanjaku1, Ilma Robo2, Rialda Xhizdari1, Saimir Heta3. 528

LEZIONET ORALE TEK PACIENTËT DIABETIKË.....529

Tisana Morina1, Eva Habazaj2, Rialda Xhizdari1, Ilma Robo2, Saimir Heta3. ... 529

TRAJTIMI I KEQKAFSHIMIT TË KLASËS SË 3-TË TEK PACIENTËT N RRITJE (RASTE KLINIKE)......530

Dr. Ira Bollo, Dr. Enea Haxhiraj. 530

VLERESIMI DENTAR NË PACIENTET QË I NËNSHTROHEN KIRURGJISË ORTOGNATIKE......530

Dr. Shk. Irina Isufi1, 2, Dr. Shk. Algen Isufi2, 3..... 530

FRAKTURAT E MANDIBULËS: NJË RISHIKIM I 28 PACIENTËVE TË TRAJTUAR NË DEPARTAMENTIN E KIRURGJISË OMF, QENDRA SPITALORE UNIVERSITARE' NËNË TEREZA'. 531

Dr. Juliana Cengu. 531

LLOJET E DËMTIMEVE TË PROTEZAVE DENTARE. 531

Kaltrina Sh. Beqiri1, 2, Sherif I. Shaqiri. 531

SKLERODERMA DHE KIRURGJIA ORALE. 532

Klea Gjergji, Kejsi Spahija. 532

TEKNIKA E PREPARIMIT VERTIKAL ME MBROTJE BIOLOGJIKE, BOPT, KONCEPTI BAZE, SFONDI HISTORIK, PRINCIPET BAZË KLINIKE. 532

MSc. Spec. Laureta Peposhi. 532

APLIKIMI I PRF NË KIRURGJINË ORALE: RISHIKIM I LITERATURËS. 533

Dr. Lediona Mere. 533

KISTET E KAVITETIT ORAL. RISHIKIM LITERATURE DHE RASTE KLINIKE. 533

Dr. Shk. Loreta Pojani, Dr. Eriselda Simoni, Dr. Dajana Cela. 533

ANTIBIOTIKËT NË SINUSET MAKSILARE. 534

Kristina Myftaraj1, Loreta Pojani2. 534

TRAJTIMI I PACIENTËVE QË JANË NË TERAPI ME ANTIKOAGULANTË. 534

Migerta Cafaj1 Dr. Shk. Med. Loreta Pojani2. 534

EMERGJENCAT DENTARE NË PEDODONTI. 535

Dr. Shk. Manola Kelmendi, Arjola Gjeçaj. 535

MBIPËRDORIMI I ANTIBIOTIKËVE NË DENTISTRINË PEDIATRIKE NË FËMIJËRINË E HERSHME. 535

Dr. Shk. Manola Kelmendi, Meri Shiroka. 535

AVANTAZHET E MOTORRËVE ENDODONTIK DHE VLERËSIMI I PËRDORIMIT TË TYRE GJATË PRAKTIKAVE DENTARE NGA MJEKËT E VENDIT TONË. 536

Dr. Marinela (Malçi) Ferhati, Dr. Bujar Ferhati. 536

MANIFESTIMET E COVID-19 NË REGJIONIN ORAL DHE MAKSILOFACIAL. 537

Marisa Hate. 537

OSTEOINTEGRIMI IMPLANTAR NË KËNDEVSHTRIMIN MODERN. RISHIKIM KONCEPTI, FAKTORË INFLUENCUES, SFIDAT PËR TË ARDHMEN. RISHIKIM KRITIK LITERATURE. 537

Marjola Davidhi1. 537

TEKNIKAT E MASËS NË STOMATOLOGJINË IMPLANTARE. 538

Dr. Matheo Stefo, Dr. Renato Isufi. 538

ZHVENDOSJA E DISKUT ME REDUKSION. 539

Dr. Neada Hysenaj, Dr. Endrit Paparisto, Dr. Edlira Mulo, Prof. Vergjini Mulo, Prof. Edit Xhajanka. 539

TRAJTIMI I STOMATITIT PROTETIK. RISHIKIM LITERATURE. 539

Adela Sejati, Tea Spahiu, Dr. Neada Hysenaj, Prof. Edit Xhajanka. 539

SKEMAT OKLUZALE TË PUNIMEVE PROTETIKE TË LËVIZSHME......540

Sara Vasku, Dr. Neada Hysenaj, Prof. Edit Xhajanka. 540

LEZIONET ORALE NË PACIENTËT E TRAJTUAR ME PROTEZA TË LËVIZSHME. 540

Suada Ruçi, Stefi Muço, Anisa Çerpja, Dr. Neada Hysenaj, Prof. Edit Xhajanka. 540

PERCEPTIMI I FËMIJËVE TË MOSHËS SHKOLLORE MBI SHËNDETIN ORAL - NJË STUDIM PILOT......541

Antonela Kume, Esmeralda Shurdha, Dr. Shk. Med. Nilena Eriksen. 541

VLERËSIMI I GJENDJES ORALE TË FËMIJËVE TË MOSHËS PARASHKOLLORE. 541

Xhesika Truka, Dr. Shk. Med. Nilena Eriksen. 541

MIRËMBAJTJA E IMPLANTEVE DENTARE......542

Dr. Nineta Manastirliu, Dr. Renato Isufi. 542

HEMISEKSIONI NJË ZGJIDHJE ALTERNATIVE PËR RUAJTJEN E MOLARËVE DHE PROTEZIMI I TYRE FIKS. 542

Nineta Saraci, Mamude Hatia. 542

PËRGATITJA E MASKERINAVE NË LABORATOR. 543

Dr. Shk. Prunela Polici, Aurora Mema..... 543

APARATI FRANKEL. 544

Dr. Shk. Prunela Polici, Brisilda Sala, Gisela Gaxha. 544

PARANDALIMI DHE MENAXHIMI I GINGIVITIT ME ORIGJINË TRAUMATIKE: STRATEGJITË PËR SUKSES. 545

Dr. Rabina Boci, Dr. Rael Hidi. 545

SEDACIONI KOSHIENT NË PRAKTIKAT E PËRDITËSHME......546

Redion Bejleri, Hermes Hadëraj. 546

MATERIALET E MBUSHJES SË KANALEVE PAS TRAJTIMIT ENDODONTIK. 546

Redjona Koci, Ardita Koci, Eva Habazaj, Joana Tola, Vilma Zaka. 546

IMPLANTET DENTARE, RI-VLERËSIM......547

Dr. Renato Isufi, Dr. Aurora Isufi, Prof. Dr. Ramazan Isufi..... 547

TRAJTIMI PERIODONTAL NË PACIENTËT ME SËMUNDJE KARDIO-VASKULARE......547

R. Gavazi, A. Kërci, Xh. Lulaj..... 547

REHABILITIMI TOTAL I GOJËS: PREZANTIM RASTI KLINIK......548

Dr. Rovena Halili, Dr. Neada Hysenaj, Dr. Eni Jani. 548

NDIKIMI I TRANSPOZICIONIT TË DHËMBËVE NË ZHVILLIMIN E KARIESIT DHE SËMUNDJEVE PARADONTALE......548

Prof. Asoc. Rozela Xhemnica, Xhekson Deda. 548

KOMPLIKIMET POSTOPERATIVE PAS EKSTRAKSIONIT TË MOLARIT TË TRETË MANDIBULAR TË IMPAKTUAR......549

Seha Mustafai**,** Kaltrina Beqiri, Amet Demiri. 549

SFIDA E KAVITETIT ORAL ME PUNIME PROTETIKE. 549

Sherif Shaqri1, 2, Edita Etemi1, Kaltrina Beqiri1. 549

ANKORIMI SKELETIK NË MALOKLUZIONET E KLASËS III-TË. 550

Sidrit Beqiraj. 550

ROLI I MJEKIMIT LOKAL NË TRAJTIMIN E PARADONTOPATIVE......550

Prof. Asoc. Silvana Bara1, Kevin Hobdari2..... 550

GINGIVITET SI PASOJË E ÇRREGULLIMEVE HORMONALE......551

Sindi Asqeri, Prof. Asoc. Silvana Bara. 551

KRAHASIMI I FORCËS SË FRAKTURËS DHE LLOJEVE TË FRAKTURËS TË KANINËVE MAKSILARË TË TRAJTUAR NË MËNYRË ENDODONTIKE TË RESTAURUAR ME VIDA METALIKE TË DERDHURA DHE FIBËR QELQI. ..552

Tetore Olloni. 552

INFLUENCA E RINDËRTIMEVE TË PUNIMEVE ZIRKONIA DHE VIDAVE ME GJATËSI TË NDRYSHME NË DHËMBËT E TRAJTUAR NGA ANA ENDODONTIKE – STUDIM IN VITRO......552

Prof. Teuta Pustina..... 552

REHABILITIMI BIMAKSILAR I KAFSHIMIT TË ÇRREGULLT ME PUNIM ROTETIK FIKS – RAST KLINIK......553

Dr. Triumf Selmonaj, Dr. spec. Selim Baftiu. 553

TRAJTIMI ENDODONTIK I DHËMBËVE TË PËRHERSHËM NË NJË SEANCË KUNDREJT DISA SEANCAVE......554

Msc. DDS. PhD. Valbona Disha1, Marsela Murataj2, Marin Zaimi3, Prof. Dr. Elizana Petrela4, Eni Disha5..... 554

RËNDËSIA E RETAINERIT NË TRAJTIMET ORTODONTIKE FIKSE. AVANTAZHET DHE DISAVANTAZHET MIDIS RETAINER FIKS DHE MASKERINËS RETAINER (RETAINER I LËVIZSHËM). 554

Xheka Saliasi. 554

VLERËSIMI HISTOMORFOLOGJIK I FORMIMIT TË KOCKËS DUKE PËRDORUR FIBRINË TË PASUR ME TROBOCITE ME VLERA TË NDRYSHME CENTRIFUGIMI. 555

Dr. Shk. Med. Xhini Rizaj1*, Prof. Asc. Onur Şahin2, Prof. Asc. Erda Qorri3, Dr. Shk. Med. Togrul Aliyev4. 555

TRAJTIMI KONSERVATIV I DISPLAZISË FIBROZE QË SHKAKTON CRREGULLIME NE MAKSILË. 556

Luiza Xhakaj, Dr. Xhini Rizaj1. 556

ABSTRAKTET E FARMACISË / ABSTRACTS OF PHARMACY 557

BARNAT E REJA ANTIDIABETIKE: NJË QASJE BASHKËKOHORE NDAJ TRAJTIMIT TË DIABETIT DHE EKSPERIENCA NË KLINIKAT E TIRANËS. 558

Aida Dama, Kleva Shpati, Erina Hilaj, Aurora Napuce, Monika Sali, Roela Allabej. 558

ROLI I FARMACISTIT NË MENAXHIMIN E PANDEMISË: PËRGJEGJËSITË DHE KONTRIBUTI NË EDUKIM, KËSHILLIM DHE SIGURIM ILACËSH. 558

Amelia Ibrahimi1, PhD Anila Jance2. 558

GABIME ME MJEKIMET. KUPTIMI I SHKAQEVE DHE DIZAJNIMI I STRATEGJIVE EFEKTIVE TË MENAXHIMIT TË RREZIKUT. 559

Anila Lilo 559

PËRBALLJA ME MUNGESEN E PROTEINAVE NË USHQIM DHE IMPAKTI I TYRE NË SHËNDETIN NJERËZORË. 560

Dr. Armend Aliaga. 560

SFIDAT E TRAJTIMIT TË HIPERTENSIONIT MALINJ. 560

Aurora Braçe, Kleva Shpati, Erda Qorri, Aida Dama, Edlira Kaloshi, Emi Panariti, Erina Hilaj, Lorela Ohri. 560

RRITJA E AKSESIT TË QYTETARIT KARSHI BARNAVE – PRIORITET I POLITIKAVE TË MSHMS. 561

Barjola Hodaj 561

A JEMI GATI PËR NJË KUADËR LIGJOR GLOBAL PËR PROVAT KLINIKE? 561

MSc. Besiana XHELILAJ1, MSc. Keis GEGA1. 561

PROVAT KLINIKE NË SHQIPËRI, ASPEKTI LEGJISLATIV DHE ZHVILLIMI I TYRE. 562

Dajana Roshi MSc1 Anxhela Hyseni MSc1 562

NANOGRIMTARE PËR TARGETIN E SHPËRNDARJEVE TË BARNAVE: SFIDAT DHE MUNDËSITË......563

Delina Xhafaj1, Klajdi Hoxhallari1, Enio Xhaferri1, Ederina Haxhiaj1, Armand Como1. 563

AURONET, FLAVONOIDET PREMTUESE. 563

Edlira Kaloshi, Kleva Shpati, Aurora Napuce, Aida Dama, Hygerta Sopaj, Adela Frroku. 563

FORMULIMI DHE VALIDIMI I PROCESIT TË PRODHIMIT TË FORMAVE FARMACEUTIKE GJYSMË TE NGURTA SI MJET THEMELOR PËR TË SIGURUAR CILËSINË......564

1, 2 Eni Bushi, 2Ledjan Malaj, 2Brunilda Myftari, 1Gentjan Mataj..... 564

STUDIM FARMAKOEKONOMIK I TRAJTIMIT TË KANCERIT TË GJIRIT ME TERAPI ADJUVANTE. 565

Dr. Erina Hilaj. 565

ROLI I TË USHQYERIT, SUPLEMENTEVE DHE TRAJTIMI I INFERTILITETIT FEMËROR. 565

Fatjona Gashi1, 4, Zafer Gashi2, Fitore Gashi3, Fitim Gashi4, Festina Gashi4. .. 565

FARMAKOGENETIKA DHE EFEKTET E PADËSHIRUESHME TË BARNAVE. 566

Fatos Kadesha..... 566

PREVALENCA E ANESTETIKËVE NË KLINIKËN E GJINEKOLIGJISË NË SHSKUK PERIUDHA JANAR-QERSHOR 2022. 567

1Fitim Alidema, 2Lirim Mustafa, 3Flakron Alidema, 4Mirzade Alidema. 567

RREZIKSHMËRIA E VETËMJEKIMIT ME KORTIKOSTEROIDE PËR PËRDORIM LOKAL. 567

Fitim Gashi[1,] Zehadin Gashi[2]. 567

PREVALENCA E PENICILINAVE NË KUJDESIN PARËSOR NË KAMENICË-PERIUDHA JANAR-QESHOR 2022. 568

[1]Flakron Alidema, [2]Mirzade Alidema, [3]Laureta Rashiti..... 568

LISTA E BARNAVE TË RIMBURSUESHME – PAKETË E RËNDËSISHME E SKEMËS SË SIGURIMEVE SHËNDETËSORE NË SHQIPËRI. 569

Ph. D Florjana Rustemi1. 569

PROMOVIMI I SHËNDETIT PUBLIK PËRMES MEDIAS. 569

Ph. D. Freskida Miloti. 569

TRANSFORMIMI I LIGJIT FARMACEUTIK SHQIPTAR DREJT STANDARDIT NDËRKOMBËTAR......570

Dr. Msc. Gentiana Qendro. 570

CËNIMET SHËNDETËSORE TË LIDHURA ME PIRJEN E DUHANIT. 571

Hamez Aliaga. 571

SIMPTOMAT E STRESIT, ANKTHIT DHE DEPRESIONIT NË PACIENTËT ME AKNE VULGARIS. 571

MSc. Helena Hazizaj 1, Alma Hazizaj2. 571

PËRDORIMI I PROBIOTIKËVE. ROLI I TYRE NË ORGANIZËM. 572

Jonida Yzeiraj. 572

ROLI I FARMACISTIT NË TRAJNIMIN E ASTMËS BRONKIALE. 573

Klarita Hoxhallari. 573

PËRSHKRIMI I BARNAVE OFF-LABEL: NJË STUDIM OBSERVUES RETROSPEKTIV PRANË SHËRBIMIT TË PSIKIATRISË QSUT, TIRANË. 573

Msc Klea Velaj1, Prof. Asc. Anita Pilika2, Msc. Rexhina Sterjo3, Msc. Armela Hysaj2, Msc. Entela Isufi2. 573

IMPAKTI DHE EFIKASITETI I SEMAGLUTIDIT NË KONTROLLIN E DIABETIT TIP 2 DHE DISKUTIMET NË LIDHJE ME RËNIEN NË PESHË. 574

Prof. Asoc. Klejda Harasani1, Anisa Cami2, Drilona Ruçi2, Erion Vukzaj2, Serena Kodra2. 574

NJOHURITË E STUDENTËVE TË FARMACISË MBI NDIHMËN E PARË......575

Sara Hamolli, Prof. Asoc. Klejda Harasani. 575

RËNDËSIA E NANOGRIMCAVE TË ZN DHE CU NË TERAPITË E REJA TË MJEKIMIT TË CANCERIT. SISTEMET E SYNUARA TË BARNAVE. 575

Prof. Asoc. Dr. Kleva Shpati, Prof. Asoc. Aida Dama, Dr Erina Hilaj, Dr Edlira Kaloshi, Dr. Aurora Napuce, Tresi Spaho, Tedi Greku. 575

TEKNOLOGJIA E PRODHIMIT TË FORMËDOZAVE TË NDRYSHME TË AIJS. 576

Prof. Ledjan Malaj. 576

NJOHURI DHE ZHVILLIME BASHKËKOHORE NË FUSHËN E MANIPULIMIT/ PËRGATITJES SË PËRGATESAVE MJEKËSORE PËR PACIENTËT ME DISFAGI......577

Ledjan Malaj..... 577

REZISTENCA ANTIMIKROBIALE DHE ZHVILLIMI I BARNAVE......578

1Albjond Tafa, 1Sara Hyso, 1Kriselda Krashi, 2Prof. Ledjan Malaj..... 578

NDIKIMI I TRETËSAVE NË KARAKTERISTIKAT E NANOGRIMCAVE TË MENADIONIT DHE STUDIMI I TRETSHMËRISË SË TIJ......578

Msc. Aleksandra Thodhori, Prof. Dr. Ledjan Malaj, Msc. Kristela Shehu, Prof. Dr. Marc Schneider. 578

PËRGATITJA E FORMËDOZAVE QË NUK GJENDEN NË TREG PËR PACIENTËT QË TRAJTOHEN ME ANTIDEPRESANTË SSRI. 579

1Dejvid Zogaj, 1Venera Drinaj, 1Xhersika Seriani, 1Silvia Semanjaku, 1Dr. Eni Bushi, 1Prof. Dr. Ledjan Malaj. 579

PËRDORIMI I PASTAVE TË DHËMBËVE ME ZBARDHUES - SI NJË TREND I KOHËVE TË FUNDIT......580

Editë Elezi, Prof. Ledjan Malaj. 580

KAPSULIMI I VITAMINAVE LIPOFILE NË LIPOSOME, KLASIFIKIMI DHE PËRGATITJA E TYRE. 581

Ledjan Malaj, Emanuela Shena..... 581

STUDIM PËR IDENTIFIKIMIN E EKSIPIENTËVE TË DËMSHËM NË PËRGATESAT PEDIATRIKE SHURUPE TË REGJISTRUARA QË TREGTOHEN NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË. 581

Enxhi Vocaj, Ledina Gilaj, Olta Shqau, Prof. Dr. Ledjan Malaj. 581

SINDROMA LENNOX-GASTAUT. ROLI I KLOBAZAMIT NË TRAJTIMIN E SAJ. 582

Etleva Alliu, Ledjan Malaj. 582

'AGROBUKURIA' DHE SHËNDETI I MIRË, PËRDORIMI I PRODUKTEVE VEGJETALE USHQIMORE NË DERMOKOZMETIKË DHE MJEKËSI......582

Ledjan Malaj, Ioana Cami..... 582

ALOPECIA, SHKAQET DHE TRAJTIMI I SAJ......583

Ledjan Malaj, Juna Rama, Brunilda Myftari. 583

EKSFOLIUESIT, LLOJET, METODAT DHE HISTORIKU I FORMULIMEVE EKSFOLIUESE DHE PEELING-UT KIMIK......584

Ledjan Malaj, Kristina Bakiaj. 584

PËRDORIMI POTENCIAL I PROBIOTIKËVE PËR TË PËRMIRËSUAR REZULTATET E TRAJTIMIT TË DISA SËMUNDJEVE DUKE MODIFIKUAR MIKROBIOMËN NJERËZORE......584

Lisea Qëndro, Alba Pllumbi, Evana Nikolla, Dr. Eni Bushi, Prof. Dr. Ledjan Malaj. 584

ZHVILLIMI I TEKNIKAVE TË PRODHIMIT TË VAZHDUESHËM NË FARMACEUTIKË. 585

Ledjan Malaj, Margerit Shani. 585

ZHVILLIMI DHE TESTIMI I PRODUKTEVE TË REJA PËR RISTRUKTURIMIN E FLOKËVE TË DËMTUAR......585

Ledjan Malaj, Maria Gabeta. 585

FORMULIMI I TABLETAVE ME ÇLIRIM TË ZGJATUR PËR BARNAT ANALGJEZIKË TEK PACIENTËT ME DHIMBJE KRONIKE. 586

Sonia Halili, Enkela Mazari, Merjeme Toska, Dr. Eni Bushi, Prof. Dr. Ledjan Malaj..... 586

RRUGA DREJT MIRËQENIES SË PACIENTËVE: VLERËSIMI I STRATEGJIVE RREGULATORË PËR ZHVILLIMIN E BARNAVE JETIME (ORFANE)......587

Shqiponja Dushi, Lisjada Dushi..... 587

EKSTRAKTIMI DHE KARAKTERIZIMI I VITEX AGNUS CASTUS PËR APLIKIME POTENCIALE NË LËKURË......587

Mariza Andoni1, 2, Altin Mele1, 2. 587

SFIDAT E HIV/AIDS-IT NË TRAJTIMIN E TIJ......588

1Mirela Rexhepi, 2Najada Como, 2Arjan Harxhi, 2Esmeralda Meta, 3Erjona Abazaj..... 588

KRAHASIMI I BARNAVE KOMBINIM ME NJË BAR TE VETËM NË DIAGNOZËN E TUMORIT TË GJIRIT (CA MAME) HER2+, SI EDHE KOSTO-EFIKASITETI TYRE......589

Ma. Narvina Sinani, Msc. Eneida Balla. 589

IMPAKTI BUXHETOR I BARIT TRASTUZUMAB 150 MG I. V. BIOSIMILAR NË KRAHASIM ME ORIGJINATOR NË QSUT 'NËNË TEREZA'. 590

Ma. Narvina Sinani, Msc. Eneida Balla. 590

VLERËSIMI DHE MONITORIMI I CAJRAVE DHE SUPLEMENTEVE DIETIKE ROLI I FARMACISTIT NË KËSHILLIMIN E PACIENTËVE......590

Dr. Patricia Daliu, Megi Bica..... 590

ROLI I POLIFENOLEVE NË DIETËN E PACIENTËVE PREDIABETIK......591

1Dr. Patricia Daliu, 2Ambra Kamberi..... 591

GABIMET MJEKËSORE DHE ROLI I FARMACISTIT NË PARANDALIMIN E TYRE......592

Dr. Rudina Prifti, Alda Todaj, Emona Vokshi, Selda Tafçiu, Xhesika Shehu, Daria Sinani..... 592

NDIKIMI I HIPERTENSIONIT ARTERIAL NE SHFAQJEN E AVC HEMORAGJIKE......593

Msc. Tiziana Ceka1. 593

ROLI I BIMËVE MJEKËSORE DHE PËRBËRËSVE KIMIKË TË TYRE NË TRAJTIMIN E VITILIGO. 593

Earta Biba, Katerina Kola, Prof. Dr. Vilma Papajani. 593

ABSTRAKTET E SHKENCAVE MJEKËSORE
ABSTRACT OF MEDICAL SCIENCES

ABSTRAKTET E SHKENCAVE MJEKËSORE / ABSTRACT OF MEDICAL SCIENCES

DEEP BRAIN STIMULATION.

Prof. Dr. Akin Pulat Sabanci.
Brain And Nerve Surgery, Acibadem Taksim Hospital.

Abstract
Deep brain stimulation (DBS) is a surgery performed to control the symptoms of Parkinson's disease when medications are not effective. The operation involves the implantation of electrodes in a particular area of the brain to regulate the electrical activity disrupted by the disease. The area is precisely determined through brain tomography and MR images. DBS surgery is a viable option for people in an advanced stage of Parkinson's disease who are resistant to drug therapy or have too many side effects. For many of them, surgery provides a chance to improve their quality of life.

Keywords: Brain, stimulation, DBS.

STIMULIM I THELLË I TRURIT.

Prof. Dr. Akin Pulat Sabanci.
Neurokirug, Acibadem Taksim Hospital.

Abstrakt
Stimulimi i thellë i trurit (DBS) është një operacion i kryer për të kontrolluar simptomat e sëmundjes së Parkinsonit kur mjekimet nuk janë efektive. Operacioni përfshin implantimin e elektrodave në një zonë të caktuar të trurit për të rregulluar aktivitetin elektrik të ndërprerë nga sëmundja. Zona përcaktohet saktësisht përmes tomografisë së trurit dhe imazheve MR. Kirurgjia DBS është një opsion i mundshëm për njerëzit në një fazë të avancuar të sëmundjes së Parkinsonit, të cilët janë rezistent ndaj terapisë me ilaçe ose kanë shumë efekte anësore. Për shumë prej tyre, operacioni ofron një shans për të përmirësuar cilësinë e jetës së tyre.

Fjalë kyç: Tru, stimulim, DBS.

LIVER TRANSPLANTATION.

Prof. Dr. Ayhan Dinçkan.
Istinye University Head of Organ Transplant Centre.

Abstract
Liver transplantation is performed in patients who develop liver failure. Liver failure can develop in two forms. They are Acute Liver Failure (is an emergency condition characterised by sudden onset and near complete loss of liver function in a person with no previous known liver disease) and chronic liver failure, i. e. cirrhosis. Diseases that cause cirrhosis depend on the individual. While hepatitis (B and C) is primarily responsible in developing countries, ethylic cirrhosis and NASH-associated cirrhosis, which have been increasing in recent years, are the most important causes in developed countries. The indications and timing of liver transplantation in these patients are well defined, although they vary from person to person.

However, the incidence of hepatocellular cancer (HCC), which develops on the background of cirrhosis independent of etiology, is increasing and prolongs and complicates the treatment process in patients planned for liver transplantation. In HCC patients with cirrhosis, timing of liver transplantation, choosing the right patient and giving the patient a chance of liver transplantation by performing down stage before transplantation are important. Liver transplantation is a life-saving treatment for paediatric patients with indications. Developments in surgical technique, pre-transplant treatments and post-transplant follow-up have enabled liver transplants in paediatric patients to be performed with as high a success rate as in adults.

Keywords: liver, transplantation, failure, patients etc.

TRANSPLANTI I HEPARIT.

Prof. Dr. Ayhan Dinçkan.
Shef i Qendrës së Transplantit të Organeve në Universitetin Istinye.

Abstrakt

Transplanti i heparit kryhet në pacientët që zhvillojnë dështim të heparit. Dështimi i heparit mund të zhvillohet në dy forma. Ato janë: dështimi akut i heparit (është një gjendje emergjente e karakterizuar nga fillimi i papritur dhe pothuajse humbja e plotë e funksionit të heparit në një person pa sëmundje të heparit të njohur më parë) dhe dështimi kronik i heparit, pra ciroza. Sëmundjet që shkaktojnë cirozë varen nga individi. Ndërsa hepatiti (B dhe C) është përgjegjës kryesor në vendet në zhvillim, ciroza etilike dhe ciroza e lidhur me NASH, të cilat janë rritur vitet e fundit, janë shkaktarët më të rëndësishëm në vendet e zhvilluara. Indikacionet dhe koha e transplantimit të mëlçisë në këta pacientë janë të përcaktuara mirë, megjithëse ato ndryshojnë nga personi në person. Megjithatë, incidenca e kancerit hepatoqelizor (HCC), e cila zhvillohet në sfondin e cirozës së pavarur nga etiologjia, është në rritje dhe zgjat dhe ndërlikon procesin e trajtimit në pacientët e planifikuar për transplantim të heparit. Në pacientët me HCC me cirozë, koha e transplantimit të heparit, zgjedhja e pacientit të duhur dhe dhënia e një mundësie për transplantim të heparit duke kryer fazën e poshtme para transplantimit janë të rëndësishme. Transplantimi i heparit është një trajtim jetëshpëtues për pacientët pediatrikë me indikacione. Zhvillimet në teknikën kirurgjikale, trajtimet para transplantimit dhe ndjekja pas transplantimit kanë mundësuar që transplantet e heparit te pacientët pediatrikë të kryhen me një shkallë të lartë suksesi sa tek të rriturit.

Fjalë kyç: Hepar, transplantim, dështim, pacientë.

HOW ARTIFICIAL INTELLIGENCE CAN BENEFIT YOU AND YOUR PATIENTS.

Professor Dirk Pickuth MD, PhD, MDs, FRCR, FFCI, FBCS, FRSPH, IPFPH, SFFMLM.
Head of the Department of Diagnostic and Interventional Radiology,
Director of the Digital Innovation and Strategy Hub,
Formerly Medical Director, CaritasKlinikum Saarbrücken,
Academic Teaching Hospital of Saarland University.

Abstract

In recent years, we have witnessed an extraordinary transformation in healthcare that promises to revolutionise the way we deliver and receive medical services. At the forefront

of this paradigm shift is artificial intelligence (AI), an ever-evolving field that has captured the imagination of healthcare professionals around the world. The magical potential of AI lies in its ability to unravel and interpret the vast, complex tapestry of health data. AI has the power to lead us to a future where healthcare is not only more accessible and accurate, but also more proactive and even more empathetic. This lecture will provide an overview of AI's groundbreaking impact across the entire spectrum of medicine and healthcare – from diagnosis and treatment to research, patient care, hospital administration and public health. It will highlight the importance of AI for a modern healthcare system.

Keywords: Artificial intelligence, patient, lecture.

SI MUND TË PËRFITONI JU DHE PACIENTËT TUAJ NGA INTELIGJENCA ARTIFICIALE.

Profesor Dirk Pickuth MD, PhD, MDs, FRCR, FFCI, FBCS, FRSPH, IPFPH, SFFMLM.
Shef i Departamentit të Radiologjisë Diagnostike dhe Ndërhyrëse,
Drejtor i Qendrës së Inovacionit dhe Strategjisë Dixhitale,
Ish Drejtor Mjekësor, CaritasKlinikum Saarbrücken,
Spitali Akademik Mësimor i Universitetit të Saarland.

Abstrakt
Vitet e fundit, ne kemi qenë dëshmitarë të një transformimi të jashtëzakonshëm në kujdesin shëndetësor që premton të revolucionarizojë mënyrën se si ne ofrojmë dhe marrim shërbimet mjekësore. Në krye të këtij ndryshimi të paradigmës është inteligjenca artificiale (AI), një fushë gjithnjë në zhvillim që ka kapur imagjinatën e profesionistëve të kujdesit shëndetësor në mbarë botën. Potenciali magjik i AI qëndron në aftësinë e tij për të zbuluar dhe interpretuar tapiceri të gjerë e komplekse të të dhënave shëndetësore. Inteligjenca artificiale ka fuqinë të na çojë drejt një të ardhmeje ku kujdesi shëndetësor nuk është vetëm më i aksesueshëm dhe më i saktë, por edhe më proaktiv dhe akoma më empatik. Ky leksion do të ofrojë një përmbledhje të ndikimit novator të AI në të gjithë spektrin e mjekësisë dhe kujdesit shëndetësor – nga diagnoza dhe trajtimi tek kërkimi, kujdesi për pacientët, administrimi i spitalit dhe shëndeti publik. Ai do të nxjerrë në pah rëndësinë e AI për një sistem modern të kujdesit shëndetësor.

Fjalë kyç: Inteligjencë artificiale, pacient, leksion.

INTRACRANIAL PRESSURE DURING HEPATIC FAILURE.

Prof. Asc. Filadelfo Coniglione.
Tor Vergata University of Rome, SpitaliAmerikan 3.

Abstract
Introduction: One of the major complications of hepatic insufficiency is cerebral edema and consequently increased intracranial pressure. In grade 3 encephalopathies it goes to 25-235% and in grade 4 encephalopathies to 75%.
Material and Methods: The consequence of cerebral edema in the field of hepatic failure includes increased intracranial pressure, hypoxia / ischemia of cerebral tissue, herniation of the brain stem, and cerebral death. Increased intracranial pressure is not a contraindication for liver transplantation, which remains the only definitive solution. Intracranial pressure monitoring today is a debatable issue in the literature because it can be complicated by

infection and hemorrhage. At the Tor Vergata Institute, we practice invasive monitoring of intracranial pressure in cases of grade 4 encephalopathy and when the patient's condition is deteriorating significantly and quickly.
Discussion: At Tor Vergata hospital, we perform about 30-38 liver transplants per year, and admit about 5 cases per year with fulminant hepatic failure. The treatment consists of the standard treatment that includes: the head raised 30 degrees, in a central position, avoiding any agitation / waltzing / coughing, anti-edematous cimanitol solution and hypertonic sodium, treatment of epileptic seizures, and hyperventilation in cases of increased intracranial pressure.
Conclusion: The appearance of cerebral edema and increased intracranial pressure is a bad prognostic element and indicates an unfavorable course of the patient.

Keywords: Hepatic failure, cerebral edema, liver transplant.

PRESIONI INTRAKRANIAL GJATË INSUFICENSËS HEPATIKE.
Prof. Asc. Filadelfo Coniglione.
Tor Vergata University of Rome, SpitaliAmerikan 3.

Abstrakt
Hyrje: Një ndër komplikacionet madhore të insuficensës hepatike është edhe edema cerebrale dhe për pasojë edhe presioni I rritur intrakranial. Në encefalopatitë grada 3 shkon në 25-235% dhe në encefalopatitë grada 4 deri në 75%.
Materiali dhe Metodat: Pasoja e edemës cerebrale në terrenin suficensë hepatike përfshin presionin e rritur intrakranial, hipoksinë / isheminë e indit cerebral, hernim të trungut të trurit, dhe vdekje cerebrale. Presioni i rritur intrakranial nuk është kundër indikacion për transplantin e melcisë e cila mbetet e vetmja zgjidhje definitive. Monitorizimi i presionit intrakranial sot është cështje e debatueshme në literaturë sepse mund të komplikohet me infeksion edhe hemoragji. Në institutin Tor Vergata, ne e praktikojmë monitorizimin invaziv të presionit intrakranial në rastet e encefalopatisë grada 4 dhe kur gjendja e pacientit po përkeqësohet ndjeshëm dhe shpejt.
Diskutimi: Në spitalin Tor Vergata, bejmë rreth 30-38 transplante hepatike në vit, dhe shtrojmë rreth 5 raste në vit me insuficensë fulminante hepatike. Trajtimi konsiston në trajtimin standart që përfshin: kokën ngritur 30 grade, në pozicion central, evitimin e çdo axhitimi / Valsave / kollitje, antiedematozë simanitolisolucion e thipertonike të natriumit, trajtimi I krizave epileptike, dhe hiperventilimi në raste krize rritje të presionit intrakranial.
Konkluzion: Shfaqja e edemës cerebrale dhe e presionit intracranial të rritur është element prognostik i keq dhe tregon një ecuri të pafavorshme të pacientit.

Fjalë kyç: Insuficensa hepatike, edema cerebrale, transplanti hepatik.

MINIMAL INVASIVE PROXIMAL AORTIC ANEURYSM SURGERY.
Prof. Dr. Fuat Bilgen.
Cardiovascular Surgery, Acibadem Atasehir Hospital.

Abstract
Minimally invasive aortic valve (AV) surgery has become widely accepted alternative to standard sternotomy. Despite possible reduction in morbidity, this approach is not routinely performed for aortic surgery. Current report aimed to demonstrate early and mid-term

outcomes in patients undergoing minimally invasive aortic root- and ascending aorta-replacement with or without concomitant AV replacement (AVR).

Keywords: AV, AVR, invasive aortic.

KIRURGJIA E ANEURIZMAVE TË AORTËS PROKSIME MINIMAL INVASIVE.

Prof. Dr. Fuat Bilgen.
Kirurg kardiovaskular, Acibadem Atasehir Hospital.

Abstrakt
Kirurgjia minimale invazive e valvulës aortike (AV) është bërë alternativë e pranuar gjerësisht ndaj sternotomisë standarde. Pavarësisht reduktimit të mundshëm të sëmundshmërisë, kjo qasje nuk kryhet në mënyrë rutinore për kirurgjinë e aortës. Raporti aktual synonte të demonstronte rezultatet e hershme dhe afatmesme në pacientët që i nënshtrohen zëvendësimit të rrënjës së aortës minimale invazive dhe aortës ascendente me ose pa zëvendësim AV shoqërues (AVR).

Fjalë kyç: AV, AVR, aorta invasive.

MOLECULAR PROFILING OF SOLID TUMORS USING NGS.

Dr. George Nasioulas.

Abstract
Accurate analysis of tumor biomarkers is of great importance to provide adequate treatment options to cancer patients and assign the appropriate treatment to each patient based on their individual tumor characteristics. Wide gene analysis using NGS technology is currently the preferable approach to obtain a comprehensive review of tumor biology. Multigene NGS panel testing is indispensable in the era of precision medicine. Consequently, molecular testing facilities have an indisputable obligation to employ the most reliable and informative technologies in order to aid in their proper management. Appropriate NGS methodologies for tumor and liquid biopsy analysis provide actionable information to cancer patients and assist in their clinical management and treatment decision-making. In the present study, a multi-biomarker analysis NGS assay was evaluated for its efficiency in detecting actionable alterations related to targeted treatment and immunotherapy biomarkers. The Oncology Multi-Gene Variant Assay (GenePlus) utilized is a qualitative in vitro diagnostic test that detects variants in 1021 tumor-related genes and gene rearrangements / fusions in 38 genes. The analysis of reference FFPE and DNA revealed its efficacy in detecting all type of alterations with high sensitivity and specificity. Therefore, it was able to detect > 99% of variants evaluated at a VAF of 2% with a mean depth of coverage > 500x, making it compatible with tumor tissue analysis. Moreover, analysis of 450 FFPE samples and 30 liquid biopsy samples from patients with various types of solid tumors was also performed. At least one alteration was identified in 92. 50% of tumor specimens analyzed. Findings related to on-label treatment biomarkers were detected in 15% of the patients and this percentage increased to 40% in the case of concurrent evaluation of both targeted treatment and immunotherapy biomarkers. In total 61. 95% of the patients harbored a somatic variant related to either targeted treatment or immunotherapy on or off-label. Moreover, the applicability of the assay in ctDNA analysis increases its clinical utility in cases without tissue biopsy available. Even in patients under treatment, 55. 56% (15/27) of the variants

associated with on-label or off-label treatment were also detectable in plasma samples. Moreover, nine out of eleven patients who obtained an on-label biomarker result in their FFPE sample would also obtain the same result in their liquid biopsy. Additional resistant alterations as well as germline variants can also be identified by this approach. The NGS methodology used has shown reliability and applicability for tumor molecular profile analysis in both tissue and liquid biopsy samples, identifying a clinically important finding in the majority of patients tested.

Keywords: NGS Methodology, molecular profiling, oncology multi-gene varient essay.

PROFILIZIMI MOLEKULAR I TUMOREVE TË NGURTA DUKE PËRDORUR NGS.

Dr. George Nasioulas.

Abstrakt

Analiza e saktë e biomarkerëve të tumorit është e një rëndësie të madhe për të siguruar trajtimin adekuat opsionet për pacientët me kancer dhe caktojnë trajtimin e duhur për secilin pacient në bazë të tyre karakteristikat individuale të tumorit. Analiza e gjerë e gjeneve duke përdorur teknologjinë NGS është aktualisht qasje e preferueshme për të marrë një rishikim gjithëpërfshirës të biologjisë së tumorit. Paneli multigjen NGS testimi është i domosdoshëm në epokën e mjekësisë precize. Rrjedhimisht, testimi molecular objektet kanë një detyrim të padiskutueshëm për të punësuar më të besueshëm dhe informues teknologjive për të ndihmuar në menaxhimin e duhur të tyre. Metodologjitë e përshtatshme NGS për Analiza e biopsisë së tumorit dhe e lëngshme siguron informacion të zbatueshëm për pacientët me kancer dhe ndihmon në menaxhimin e tyre klinik dhe vendimmarrjen e trajtimit. Në studimin aktual, një analizë NGS me shumë biomarkues u vlerësua për efikasitetin e saj në zbulimin e ndryshimeve vepruese në lidhje me trajtimin e synuar dhe biomarkerët e imunoterapisë. Analiza e variantit të shumëgjeneve të onkologjisë (GenePlus) e përdorur është një diagnostike cilësore in vitro test që zbulon variante në 1021 gjene të lidhura me tumorin dhe rirregullime / shkrirje të gjeneve në 38 gjenet. Analiza e referencës FFPE dhe ADN-së zbuloi efikasitetin e saj në zbulimin e të gjitha llojeve ndryshime me ndjeshmëri dhe specifikë të lartë. Prandaj, ishte në gjendje të zbulonte >99% të varianteve të vlerësuara me një VAF prej 2% me një thellësi mesatare mbulimi >500x, duke e bërë atë të pajtueshëm me analizën e indeve të tumorit. Për më tepër, analiza e 450 mostrave FFPE dhe 30 mostrave të biopsisë së lëngshme nga pacientët me u kryen edhe lloje të ndryshme të tumoreve solide. Të paktën një ndryshim u identifikua në 92. 50% e ekzemplarëve të tumorit të analizuar. Në total 61. 95% e pacientët mbanin një variant somatik të lidhur ose me trajtimin e synuar ose imunoterapinë në ose pa etiketë. Për më tepër, zbatueshmëria e analizës në analizën e ctDNA rrit dobinë e saj klinike në rastet pa biopsi të indeve të disponueshme. Edhe në pacientët nën trajtim, 55. 56% (15/27) e varianteve të lidhura me trajtimin e emërtuar ose jashtë etiketës ishin gjithashtu të dallueshme në mostrat e plazmës. Për më tepër, nëntë nga njëmbëdhjetë pacientë që morën një biomarker në etiketë rezultojnë në FFPE të tyre mostra gjithashtu do të merrte të njëjtin rezultat në biopsinë e tyre të lëngshme. Metodologjia NGS e përdorur ka treguar besueshmëri dhe zbatueshmëri për analizën e profilit molekular të tumorit si në mostrat e biopsisë së indeve ashtu edhe në ato të lëngshme, duke identifikuar një gjetje klinikisht të rëndësishme në shumicën e pacientëve të testuar.

Fjalë kyç: Metodologjia e NGS, profilizimi molekular, onkologjia, ese variante me shumë gjene.

CROSS OVER KIDNEY TRANSPLANTATION AT İSTINYE UNIVERSITY TRANSPLANTATION CENTER.

Assistant Professor Bora USLU.
İstinye University Transplantation Center, İstinye University- İstanbul.

Abstract
The most common causes of chronic kidney disease are; diabetes, hypertension, heart disease and family history of kidney disease. Dialysis is a treatment method that keeps the patient alive. However, no machine can perform all the functions of a natural organ. For this reason, organ transplantation has great advantages in terms of both the patient's survival time and the quality of life. If possible, it is best to complete the preparations and perform the surgery as soon as possible, before opening a fistula or starting dialysis. According to the laws in our country, the patient can receive organs from his or her first four degree relatives. It is also possible to receive organs from relatives or non-relatives. However, an ethics committee decision is needed for transplantation from such donors. The shortage of post-mortal kidneys for transplantation has made it necessary to look for alternatives. Living kidney donation is one of the possibilities. However, because of blood group incompatibility or immunological reasons transplantation of kidneys from a living donor is not always possible. In cross-over kidney-transplantation two donor-recipient pairs are matched for blood group and HLA- acceptables. The kidney of the donor from pair A is donated to the recipient of pair B and vice versa. A successful cross-over kidney transplantation program requires a large pool of donor-recipient pairs.

Keywords: Chronic kidney disease, diabets, hypertension.

TRANSPLANTIM I VESHKAVE NË QENDRËN E TRANSPLANTIMIT TË UNIVERSITETIT İSTINYE.

Asistent Profesor Bora Uslu.
Qendra e Transplantit të Universitetit İstinye, Universiteti İstinye – Stamboll.

Abstrakt
Shkaqet më të shpeshta të sëmundjeve kronike të veshkave janë; diabeti, hipertensioni, sëmundjet e zemrës dhe historia familjare e sëmundjeve të veshkave. Dializa është një metodë trajtimi që mban në jetë pacientin. Megjithatë, asnjë makinë nuk mund të kryejë të gjitha funksionet e një organi natyror. Për këtë arsye, transplantimi i organeve ka avantazhe të mëdha si për kohën e mbijetesës së pacientit, ashtu edhe për cilësinë e jetës. Nëse është e mundur, është mirë që të përfundoni përgatitjet dhe të kryeni operacionin sa më shpejt të jetë e mundur, përpara se të hapni një fistulë ose të filloni dializën. Sipas ligjeve në vendin tonë, pacienti mund të marrë organe nga të afërmit e tij të shkallës së parë. Gjithashtu është e mundur marrja e organeve nga të afërm ose jo të afërm. Megjithatë, nevojitet një vendim i komitetit të etikës për transplantimin nga donatorë të tillë. Mungesa e veshkave pas vdekjes për transplantim e ka bërë të nevojshme kërkimin e alternativave. Dhurimi i veshkave të gjalla është një nga mundësitë. Megjithatë, për shkak të papajtueshmërisë së grupeve të gjakut ose arsyeve imunologjike, transplantimi i veshkave nga një dhurues i gjallë nuk është gjithmonë i mundur. Në transplantimin e veshkave të kryqëzuara, dy çifte dhurues-marrës përputhen për grupin e gjakut dhe HLA- të pranueshëm. Veshka e dhuruesit nga çifti A i dhurohet marrësit të çiftit B dhe anasjelltas. Një program i suksesshëm i transplantimit të veshkave të kryqëzuara kërkon një grup të madh çiftesh donator-marrës.

Fjalë kyç: Sëmundje kronike të veshkave, diabeti, hipertensioni.

TIPS AND TRICKS FOR ROBOTIC RADICAL PROSTATECTOMY.

Murat Binbay, MD.
Professor of Urology & Robotic Surgery,
Director of Urooncology & Robotic Surgery, Sisli Memorial Hospital, İstanbul,
Turkey Head of the Bahcesehir University Medical Urology, İstanbul, Turkey.

Abstract
Robotic radical prostatectomy is a minimally invasive surgical procedure used to treat prostate cancer. Although radical prostatectomy has been performed over 50 years and has proved its efficiency to cure the prostate cancer. On the other hand, permanent urinary incontinence and erectile dysfunction are the major side-effects of radical prostatectomy. To minimize complications without sacrificing oncological outcomes needs particular expertise of the robotic surgeon. In this presentation we will focus on the tips and tricks of robotic radical prostatectomy to achieve optimal outcomes.

Keywords: robotic radical, prostatectomy, surgeon.

KËSHILLA DHE SEKRETE PËR PROSTATEKTOMI RADIKALE ROBOTIKE.

Murat Binbay, MD.
Profesor i Urologjisë dhe Kirurgjisë Robotike,
Drejtor i Uronokologjisë dhe Kirurgjisë Robotike, Spitali Memorial Sisli, Stamboll,
Kreu i Turqisë i Urologjisë Mjekësore të Universitetit Bahçesehir, Stamboll, Turqi.

Abstrakt
Hyrje: Prostatektomia radikale robotike është një procedurë kirurgjikale minimalisht invazive që përdoret për trajtimin e kancerit të prostatës. Megjithëse prostatektomia radikale është kryer mbi 50 vjet dhe ka dëshmuar efikasitetin e saj për të kuruar kancerin e prostatës. Nga ana tjetër, inkontinenca e përhershme urinare dhe disfunksioni erektil janë efektet anësore kryesore të prostatektomisë radikale. Për të minimizuar komplikimet pa sakrifikuar rezultatet onkologjike, nevojitet ekspertizë e veçantë e kirurgut robotik. Në këtë prezantim do të fokusohemi në këshillat dhe truket e prostatektomisë radikale robotike për të arritur rezultate optimale.

Fjalë kyç: Radikal robotik, prostatektomi, kirurg.

LIMITS OF ROBOTIC NEPHRON SPARING SURGERY FOR RENAL TUMORS.

Murat BİNBAY, MD.
Professor of Urology & Robotic Surgery, Director of Urooncology & Robotic Surgery, Sisli Memorial Hospital, İstanbul,
Turkey Head of the Bahcesehir University Medical Urology, İstanbul, Turkey.

Abstract
Robotic nephron sparing surgery for renal tumors has revolutionized the field of urology by

allowing for minimally invasive procedures with precise surgical techniques. However, there are still limitations to this innovative approach that both patients and healthcare providers should be aware of.
One of the main limitations of robotic nephron sparing surgery for renal tumors is the complexity of the procedure. While the robotic system allows for greater precision and dexterity, it can still be challenging for surgeons to navigate the intricate structures of the kidney and accurately remove the tumor while preserving as much healthy tissue as possible. This complexity can lead to prolonged operating times and potential complications during the surgery. Another limitation of robotic nephron sparing surgery is the cost associated with the procedure. While the robotic system offers numerous benefits, including shorter hospital stays and faster recovery times, it can also be significantly more expensive than traditional open surgery. This cost may be a barrier for some patients, particularly those without adequate insurance coverage. Additionally, there is a learning curve associated with robotic nephron sparing surgery that may impact surgical outcomes. Surgeons need to undergo extensive training and practice in order to master the use of the robotic system and perform the procedure effectively. This learning curve can lead to variability in surgical outcomes and may limit the availability of this treatment option in some healthcare settings. Expertise of the surgeon on robotic nephron sparing surgeries may be the most important factors determining the limits of the surgery.
Conclusions: While robotic nephron sparing surgery offers many benefits for patients with renal tumors, there are still limitations to consider. Complex surgical cases, patient factors, cost considerations, and the learning curve associated with the procedure all play a role in determining the appropriateness of robotic nephron sparing surgery. It is important for patients to have a thorough discussion with their healthcare provider to determine the best treatment approach based on their individual circumstances.

Keywords: Surgery, tumors, nephron.

KUFIJTË E KIRURGJISË ROBOTIKE TË KURSUES TË NIFRONIT PËR TUMORET RENALE.

Murat BİNBAY, MD.
Profesor i Urologjisë dhe Kirurgjisë Robotike
Drejtor i Urologjisë dhe Kirurgjisë Robotike, Spitali Memorial Sisli, Stamboll, Turqi
Shef i Urologjisë Mjekësore të Universitetit Bahçesehir, Stamboll, Turqi.

Abstrakt
Kirurgjia robotike e kursimit të nefronit për tumoret renale ka revolucionarizuar fushën e urologjisë duke lejuar procedura minimale invazive me teknika të sakta kirurgjikale. Megjithatë, ka ende kufizime për këtë qasje inovative për të cilat duhet të jenë të vetëdijshëm si pacientët ashtu edhe ofruesit e kujdesit shëndetësor. Një nga kufizimet kryesore të operacionit robotik që kursen nefron për tumoret renale është kompleksiteti i procedurës. Ndërsa sistemi robotik lejon saktësi dhe shkathtësi më të madhe, mund të jetë ende sfiduese për kirurgët që të lundrojnë në strukturat e ndërlikuara të veshkave dhe të heqin me saktësi tumorin duke ruajtur sa më shumë inde të shëndetshme. Ky kompleksitet mund të çojë në kohë të zgjatura operacioni dhe komplikime të mundshme gjatë operacionit. Një kufizim tjetër i kirurgjisë robotike të kursimit të nefronit është kostoja e lidhur me procedurën. Ndërsa sistemi robotik ofron përfitime të shumta, duke përfshirë qëndrime më të shkurtra në spital dhe kohë më të shpejtë rikuperimi, ai gjithashtu mund të jetë dukshëm më i shtrenjtë se operacioni tradicional i hapur. Kjo kosto mund të jetë një pengesë për disa pacientë, veçanërisht ata pa mbulim adekuat sigurimi. Për më tepër, ekziston një kurbë mësimi e lidhur

me kirurgjinë robotike të kursimit të nefronit që mund të ndikojë në rezultatet kirurgjikale. Kirurgët duhet t'i nënshtrohen trajnimit dhe praktikës së gjerë në mënyrë që të zotërojnë përdorimin e sistemit robotik dhe të kryejnë procedurën në mënyrë efektive. Kjo kurbë mësimi mund të çojë në ndryshueshmëri në rezultatet kirurgjikale dhe mund të kufizojë disponueshmërinë e këtij opsioni trajtimi në disa mjedise të kujdesit shëndetësor. Ekspertiza e kirurgut për operacionet robotike që kursejnë nefron mund të jenë faktorët më të rëndësishëm që përcaktojnë kufijtë e operacionit.
Përfundime: Ndërsa kirurgjia robotike e kursimit të nefronit ofron shumë përfitime për pacientët me tumore renale, ka ende kufizime për t'u marrë parasysh. Rastet komplekse kirurgjikale, faktorët e pacientit, konsideratat e kostos dhe kurba e të mësuarit e lidhur me procedurën, të gjitha luajnë një rol në përcaktimin e përshtatshmërisë së operacionit robotik të kursimit të nefronit. Është e rëndësishme që pacientët të kenë një diskutim të plotë me ofruesin e tyre të kujdesit shëndetësor për të përcaktuar qasjen më të mirë të trajtimit bazuar në rrethanat e tyre individuale.

Fjalë kyç: Kirurgji, tumore, nefron.

CURRENT APPROACHES IN KERATOPLASTY.

Nesrin Tutaş Günaydın, MD.
Associate Professor Ophthalmology Specialist.
Arel University Faculty of Medicine, Department of Ophthalmology Bahçelievler Memorial Hospital Eye Clinic, İstanbul.

Abstract
Keratoplasty is a tissue transplant procedure that replaces a diseased cornea with a healthy donor cornea. The donor cornea is obtained from an eye bank and the transplant is performed under local or general anaesthesia. The keratoplasty can be full thickness (penetrating keratoplasty (PK)), anterior lamellar or posterior lamellar, depending on the location of the remaining corneal layer. Deep anterior lamellar keratoplasty (DALK), one of the lamellar keratoplasty techniques, has been proposed as an alternative to penetrating keratoplasty (PK) for the treatment of stromal pathologies with healthy endothelium, such as keratoconus and stromal dystrophies. The main advantages of DALK over PK include a reduced risk of endophthalmitis, expulsive haemorrhage and endothelial rejection. Descemet's membrane endothelial keratoplasty (DMEK), the other most common lamellar keratoplasty technique, replaces only the inner layer of the cornea (endothelium and Descemet's membrane) rather than the entire cornea. DMEK surgery is often performed for Fuchs' endothelial corneal dystrophy, an inherited corneal disease, and/or sometimes for persistent corneal oedema that does not improve after cataract surgery. The most important feature of this surgery is that, unlike full- thickness corneal transplantation, there are few sutures and it is known as ‘sutureless corneal transplantation’. In addition, because the front layers of the cornea are the patient's own tissue, the cornea is more resistant to trauma than a full-thickness transplanted cornea. As a result, despite potential risks such as tissue rejection and post-operative complications such as astigmatism or infection, corneal transplantation is generally considered to be a highly successful procedure, offering patients significant improvements in visual acuity. Regular follow-up is essential to monitor for complications and to optimise visual outcome.

Keywords: Keratoplasty, thickness, haemorrhage.

QASJET AKTUALE NË KERATOPLASTI.

Nesrin Tutaş Günaydın, MD.
Profesor i Asociuar Specialist i Oftalmologjisë,
Fakulteti i Mjekësisë i Universitetit Arel, Departamenti i Oftalmologjisë Bahçelievler Memorial Hospital Oy Clinic, Stamboll.

Abstrakt
Keratoplastika është një procedurë transplantimi i indeve që zëvendëson një korne të sëmurë me një korne të shëndetshme dhuruese. Kornea e donatorit merret nga një bankë e syve dhe transplantimi kryhet nën anestezi lokale ose të përgjithshme. Keratoplastika mund të jetë me trashësi të plotë (keratoplastika penetruese (PK)), lamelare anteriore ose e pasme, në varësi të vendndodhjes së shtresës së mbetur të kornesë. Keratoplastika lamelare e thellë anteriore (DALK), një nga teknikat e keratoplastikës lamelare, është propozuar si një alternativë ndaj keratoplastikës penetruese (PK) për trajtimin e patologjive stromale me endoteli të shëndetshëm, si keratokonusi dhe distrofitë stromale. Përparësitë kryesore të DALK ndaj PK përfshijnë zvogëlimin e rrezikut të endoftalmitit, hemorragjisë ekspulsive dhe refuzimit të endotelit. Keratoplastika endoteliale e membranës Descemet (DMEK), teknika tjetër më e zakonshme e keratoplastikës lamelare, zëvendëson vetëm shtresën e brendshme të kornesë (endotelit dhe membranave). në vend të gjithë kornesë. Kirurgjia DMEK kryhet shpesh për distrofinë e kornesë endoteliale të Fuchs-it, një sëmundje e trashëguar e kornesë dhe/ose ndonjëherë për edemën e vazhdueshme të kornesë që nuk përmirësohet pas operacionit të kataraktit. Karakteristika më e rëndësishme e këtij operacioni është se, ndryshe nga transplantimi i kornesë me trashësi të plotë, ka pak qepje dhe njihet si 'transplantimi i kornesë pa qepje'. Përveç kësaj, për shkak se shtresat e përparme të kornesë janë indi i vetë pacientit, kornea është më rezistente ndaj traumave sesa një korne e transplantuar me trashësi të plotë. Si rezultat, pavarësisht nga rreziqet e mundshme si refuzimi i indeve dhe komplikimet pas operacionit si astigmatizmi ose infeksioni, transplantimi i kornesë në përgjithësi konsiderohet të jetë një procedurë shumë e suksesshme, duke u ofruar pacientëve përmirësime të konsiderueshme në mprehtësinë vizuale. Ndjekja e rregullt është thelbësore për të monitoruar komplikimet dhe për të optimizuar rezultatin vizual.

Fjalë kyç: Keratoplastikë, trashësi, hemorragji.

THE ROLE OF CLASSICAL AND MOLECULAR CYTOGENETICS IN HEMATOLOGICAL NEOPLASMS.

Dr. Nikolaos Georgakopoulos.

Abstract
Cytogenetics plays a crucial role in the prognosis and diagnosis of hematological neoplasms. Two are the main Cytogenetic techniques, chromosome analysis (karyotype) and fluorescence in situ hybridization (FISH), which are used to identify chromosomal abnormalities specific to different types of hematological neoplasms. These abnormalities include translocations, deletions, duplications, and inversions on chromosomes or certain genes of neoplastic cells. Different hematological neoplasms require different cytogenetic approaches, as far as the evaluation of offered information is concerned. Different cultures and stimulants or growth factors are used for myeloid, B-lymphoid and T-lymphoid malignancies. In some cases, despite chromosome analysis, FISH analysis is necessary, not only because of the inability to identify very small chromosomal abnormalities, but also because of the inability of the cultured bone marrow tissue to successfully propagate and

acquire metaphases from neoplastic cells, giving false normal results. Cytogenetic analysis on many occasions is crucial in the accurate diagnosis of specific types of hematological neoplasms. Certain chromosomal abnormalities are associated with specific hematological neoplasms, aiding in their proper classification and/or differential diagnosis according to WHO Classification of Tumours of Hematopoietic and Lymphoid Tissues-WHO (2017). The presence or absence of certain chromosomal abnormalities can provide valuable prognostic information and the patient's response to treatment. On several occasions chromosomal abnormalities can be used as MRD markers monitoring the course of the disease. Certain chromosomal abnormalities are associated with more aggressive disease of higher risk, while others are associated with better prognosis to similar therapies offered. Such prognostic information is vital in guiding treatment decisions by helping clinicians adjusting therapy offered for better outcome. On many occasions chromosome and FISH analysis aid in personalized and targeted treatment approaches, by selecting specific therapies according to specific genetic markers identified, ultimately improving patient outcomes.

Keywords: Molecular cytogenetics, FISH, hematological neoplasms.

ROLI I CITOTGENETIKËS KLASIKE DHE MOLEKULARE NË NEOPLAZMAT HEMATOLOGJIKE.

Dr. Nikolaos Georgakopoulos.

Abstrakt

Citogjenetika luan një rol vendimtar në prognozën dhe diagnostikimin e neoplazive hematologjike. Dy janë teknikat kryesore citogjenetike, analiza e kromozomeve (kariotipi) dhe hibridizimi fluoreshent in situ (FISH), të cilat përdoren për të identifikuar anomalitë kromozomale specifike për lloje të ndryshme neoplazish hematologjike. Këto anomali përfshijnë zhvendosje, fshirje, dyfishime dhe inversione në kromozome ose gjene të caktuara të qelizave neoplazike. Neoplazitë e ndryshme hematologjike kërkojnë qasje të ndryshme citogjenetike, për sa i përket vlerësimit të informacionit të ofruar. Për sëmundjet malinje mieloide, B-limfoide dhe T-limfoide përdoren kultura dhe stimulues të ndryshëm ose faktorë të rritjes. Në disa raste, pavarësisht analizave të kromozomeve, analiza FISH është e nevojshme, jo vetëm për shkak të pamundësisë për të identifikuar anomalitë kromozomale shumë të vogla, por edhe për shkak të paaftësisë së indit të kultivuar të palcës kockore për t'u përhapur me sukses dhe për të marrë metafaza nga qelizat neoplazike, duke dhënë false. rezultate normale. Disa anomali kromozomale shoqërohen me neoplazi hematologjike specifike, duke ndihmuar në klasifikimin e duhur dhe/ose diagnozën diferenciale të tyre sipas OBSH Klasifikimi i Tumoreve të Indeve Hematopoetike dhe Limfoide-WHO (2017). Prania ose mungesa e disa anomalive kromozomale mund të sigurojë informacion të vlefshëm prognostik dhe përgjigjen e pacientit ndaj trajtimit. Në disa raste anomalitë kromozomale mund të përdoren si shënues MRD që monitorojnë rrjedhën e sëmundjes. Një informacion i tillë prognostik është jetik në drejtimin e vendimeve të trajtimit duke ndihmuar mjekët që të rregullojnë terapinë e ofruar për një rezultat më të mirë. Në shumë raste, analiza e kromozomeve dhe FISH ndihmojnë në qasjet e trajtimit të personalizuar dhe të synuar, duke zgjedhur terapi specifike sipas shënuesve gjenetikë specifikë të identifikuar, duke përmirësuar përfundimisht rezultatet e pacientit.

Fjalë kyç: Citogjenetika molekulare, FISH, neoplazi hematologjike.

VISUAL AND REFRACTIVE OUTCOMES FOLLOWING IMPLANTATION OF ALCON PANOPTIX TRIFOCAL INTRAOCULAR LENS.

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa.

Abstract

Aims and objectives: Visual and refractive outcomes following implantation of ALCON PANOPTIX trifocal intraocular lens.

Methods: A retrospective assessment of consecutive patients undergoing implantation of Acrisof IQ Panoptix toric IOL (Alcon Labs) was performed. Patient population: 60 eyes of 46 patients were included in the study. Main outcome measures: Uncorrected Distance Visual Acuity (UDVA), Uncorrected, Intermediate Visual Acuity (UIVA), Uncorrected Near Visual Acuity (UNVA), Defocus curves, Rotational Stability, Optical phenomenon, Need for SManifest refraction, Uncpectacles, Posterior capsular opacification.

Conclusions: 83. 3% of the study participants achieved more than 0. 1 log MAR visual acuity for near, intermediate and distance.

Keywords: Lens, results, patient.

REZULTATET VIZUALE DHE REFRAKTIVE PAS IMPLANTIMIT TË LENTEVE TRIFOKALE INTRAOKULARE ALCON PANOPTIX.

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa.

Abstrakt

Qëllimi dhe objektivat: Rezultatet vizuale dhe refraktive pas implantimit të lenteve trifokale intraokulare ALCON PANOPTIX. U krye një vlerësim retrospektiv i pacientëve të njëpasnjëshëm që i nënshtroheshin implantimit të Acrisof IQ Panoptix toric IOL (Alcon Labs).

Popullata e pacientëve: 60 sy nga 46 pacientë u përfshinë në studim. Masat kryesore të rezultatit: Mprehtësia vizuale e pakorrigjuar në distancë (UDVA). Mprehtësia vizuale e ndërmjetme e pakorrigjuar (UIVA). Mprehtësia vizuale e pakorrigjuar afër (UNVA) Defokusimi i kthesave, Stabiliteti rrotullues, Dukuri optike, Nevoja për përthyerje SManifest, Uncpektakale, Opacifikimi i pasmë kapsulor.

Përfundime: 83. 3% e pjesëmarrësve të studimit arritën më shumë se 0. 1 log MAR mprehtësi vizuale për afër, të ndërmjetëm dhe distancë.

Fjalë kyç: lente, rezultate, pacient.

IRIS RECONSTRUCTION USING ARTIFICIAL IRIS PROSTHESIS FOR MANAGEMENT OF ANIRIDIA.

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa.
Indian Eye Institute and Laser Center, Tirana.

Abstract

Aim: To discuss the limitations and benefits of the Human Optics prosthetic artificial iris device in management of aniridia associated with aphakia or cataract.

Methods: This is a retrospective study including 5 eyes of 4 patients who underwent implantation of the Human Optics iris prosthesis for total or partial aniridia. The cases included 2 eyes of 1 patient with congenital aniridia associated with congenital cataract and

3 eyes with traumatic aniridia: 1 with subluxated cataractous lens and 2 with aphakia. We evaluated the clinical course with a minimum follow-up period of 12 months, the intraoperative and postoperative complications, and the cosmetic satisfaction of patients.
Results: All patients had improved uncorrected distance visual acuity and best-corrected distance visual acuity. All patients had a transient corneal edema that resolved within the first postoperative week. Only the patient with congenital aniridia had a transient increase in intraocular pressure that had controlled with topical medications during the follow-up period. The prosthesis was well-centered in all eyes. All patients had a satisfactory cosmetic appearance.
Conclusions: Human optics iris prosthesis is a safe and useful tool to correct aniridia associated with pseudophakia or aphakia. Being foldable, it is easy to be implanted through a small incision and placed in the ciliary sulcus without sutures when properly sized. Cosmetic results are satisfactory. Sizing methods should be improved.

Keywords: Aniridia, Aphakia, HumanOptics, Cataract, Prosthetic artificial iris device.

RIKONSTRUKSIONI I IRISIT PËR MENAXHIM TË ANIRIDIAVE DUKE PËRDORUR PROTEZË ARTIFICIALE IRIS.

Dr. Nishant Taneja, MD Valentina Kasa.
Instituti i Syrit Indian dhe Qendra Laserike, Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi: Të diskutohen kufizimet dhe përfitimet e pajisjes së irisit artificial të protezës Human Optics në menaxhimin e aniridisë që shoqërohet me afakinë ose kataraktin.
Metodat: Ky është një studim retrospektiv që përfshin 5 sy të 4 pacientëve që iu nënshtruan implantimit të protezës së irisit Human Optics për aniridi totale ose të pjesshme. Rastet përfshinin 2 sy të 1 pacientit me aniridi kongjenitale të shoqëruar me katarakt kongjenital dhe 3 sy me aniridi traumatike: 1 me lente katarakte të nënluksuar dhe 2 me afakinë. Ne vlerësuam ecurinë klinike me një periudhë minimale ndjekjeje prej 12 muajsh, komplikimet intraoperative dhe postoperative dhe kënaqësinë kozmetike të pacientëve.
Rezultatet: Të gjithë pacientët kishin përmirësuar mprehtësinë vizuale në distancë të pakorrigjuar dhe mprehtësi vizuale të korrigjuar më së miri në distancë. Të gjithë pacientët kishin një edemë kalimtare të kornesë që u zgjidh brenda javës së parë pas operacionit. Vetëm pacienti me aniridi kongjenitale kishte një rritje kalimtare të presionit intraokular që ishte kontrolluar me medikamente topikale gjatë periudhës së ndjekjes. Proteza ishte e përqendruar mirë në të gjithë sytë. Të gjithë pacientët kishin një pamje kozmetike të kënaqshme.
Përfundime: Proteza e irisit të optikës njerëzore është një mjet i sigurt dhe i dobishëm për të korrigjuar aniridinë e lidhur me pseudofakinë ose afakinë. Duke qenë e palosshme, është e lehtë të implantohet përmes një prerjeje të vogël dhe të vendoset në grykën ciliare pa qepje kur ka madhësinë e duhur. Rezultatet kozmetike janë të kënaqshme. Metodat e përmasave duhet të përmirësohen.

Fjalë kyç: Aniridia, Aphakia, HumanOptics, Katarakt, Pajisja e irisit artificial protetik.

NEVOJAT E PA PËRMBUSHURA NË TRAJTIMIN E HEMOGLOBINURISË PAROKSISTIKE NOKTURNE.

Adela Perolla1, Valentina Semanaj2.
1Universiteti i Mjekësisë, Shërbimi i Hematologjisë, Tiranë, Shqipëri,
2Laboratori 'Network', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hemoglobinuria Paroksizmale Nokturne (PNH) është një çrregullim i fituar hematopoietik që paraqet një sfidë klinike komplekse për shkak të manifestimeve të saj të ndryshme dhe mekanizmave të ndërlikuar që përbëjnë patofiziologjinë e saj. Ky rishikim gjithëpërfshirës sintetizon njohuritë aktuale mbi diagnozën, prezantimin klinik dhe strategjitë e menaxhimit për PNH, duke theksuar qasjen shumëdimensionale të kërkuar për kujdesin optimal të pacientit. PNH karakterizohet nga anemia hemolitike, insuficienca e palcës së kockave dhe një rrezik i shtuar i trombozës, që rrjedhin nga zgjerimi klonal i qelizave staminale hematopoietike që nuk përmbajnë proteinat e lidhura me glikozilfosfatidilinozitolin (GPI). Duke integruar përparimet më të fundit në teknikat diagnostike dhe modalitetet terapeutike, klinikët mund të navigojnë në kompleksitetin e HPN, duke siguruar strategji trajtimi të personalizuara dhe efektive që përmirësojnë rezultatet e pacientëve. Pavarësisht përparimeve të konsiderueshme në kuptimin dhe trajtimin e Hemoglobinurisë Paroksizmale Nokturna (PNH), ende ekzistojnë disa nevoja të paplotësuara në menaxhimin e kësaj sëmundjeje komplekse. Rishikimi aktual synon të identifikojë këto boshllëqe dhe të propozojë rrugë për hulumtime dhe zhvillime të ardhshme.
Nevojat e Paplotësuara në PNH: diagnoza e hershme dhe e saktë**,** trajtimi gjithëpërfshirës për insuficiencen e palces kockore, menaxhimi i trombozës**,** trajtimi i sëmundjes residuale dhe hemolizës akute**,** opsionet e trajtimit kurativ**,** konsideratat e cilësisë së jetës (cj)**,** qasja në trajtim.
Konkluzione: Ky abstrakt i zgjeruar, ofron një pasqyrë të plotë të njohurive aktuale mbi PNH, duke theksuar rëndësinë e një qasjeje të integruar, multidisiplinare në diagnozën dhe menaxhimin e kësaj gjendjeje komplekse. Adresimi i këtyre nevojave të papermbushura kërkon një përpjekje të përbashkët nga studiuesit, klinikët, grupet e avokatisë së pacientëve dhe sistemet shëndetësore në mbarë botënGjithashtu, përmirësimi i edukimit të pacientëve dhe fushatat informuese për të njohur simptomat dhe kërkuar diagnozën e hershme mund të përmirësojë rezultatet. Terapitë e ardhshme duhet të synojnë jo vetëm të zgjasin jetën, por edhe të përmirësojnë cilësinë e jetës për individët që jetojnë me PNH.

Fjalë kyç: Hemoglobinopatia paroksismale nokturne, trajtimi, cilesia e jetës, citometria me fluks.

KOMUNIKIMI, LIDHJA NDIHMUESE INFERMIER-PACIENT.

Adelajda Belba.

Abstrakt
Hyrje: Trupi - Mendja - Emocionet ndërveprojnë me njëri tjetrin për të formësuar qënien njerëzore. Ky koncept ka për bazë filozofi të cilat ndër shekuj janë derivuar, janë cunguar e zgjeruar. Komunikimi apo lidhja ndihmuese është pjesë e procesit infermieror, nga ku profesionisti lehtazi mund të dallojë e më pas të mjekojë. Pra, do të jetë më e lehtë për të arritur objektivat. Karakteristikat e cdo lidhjeje ndihmuese janë: besimi, empatia, autonomia dhe reciprociteti.

Qëllimi: Një ide më e qartë mbi konceptet dhe mirëzbatimin e tyre. Vizioni të paraqitet mbi qëndrimin në boshtin e përkufizimit, por duke e pasuruar me degëzime ne si profesionistë mjeksorë, për një mirëqënie të garantuar, për pacientin tonë.
Metodologjia: Bazuar në liteatura ndër vite, krijimi i hipotezës zero, alternative dhe konfirmimi, pyetësor në qytetarë të grupuar sipas moshës dhe gjinisë, pyetësor në personel mjeksor në pavione të ndryshme, krijim workshopi në shkolla të ndryshme.
Rezultatet: Bazuar në metodologjinë hap pas hapi në kërkimin tonë shkencor, rezultatet ishin të pritshme. Akoma në vendin tonë pacienti e ka të vështirë të tregohet I hapur e ti besojë infermierit të tij. Personeli mjeksor në tërësi nuk e ka të zhvilluar ndjenjën e empatisë, si pjesë të shëndetit për përshpjetimin e shërimit të pacientit.
Rekomandime: Pjesmarrja e profesionistëve në konferenca të ndryshme, për të hapur më tej vizione profesionale dhe personale. Leximi i literaturave të ndryshme dhe aplikimi i informacionit në përditshmërinë e punës.
Përfundime: Rrënjosja e lidhjes ndihmuese infermier-pacient, për rezultate sa me të kënaqshme.

Fjalë kyç: Pacient, komunikimi, lidhje ndihmuese, mirëqënie, infermier, emocione, porfesionistë mjeksorë, literatura, workshop, anketa, përkufizime.

VLERËSIMI I FUNKSIONIT HEPATIK NËPËRMJET NIVELIT TË PROTROMBINËS.

Adelajda Çerekja1; Tatjana Çina1, Amarilda Zyli1; Emirvina Koliçi1.
1Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, UMT.

Abstrakt
Hyrje: Mëlçia është vendi ku prodhohen komponentë të kaskadës së koagulimit të gjakut (fibrinogjeni, protrombina, faktori V, VII, IX, X, XI, proteina C dhe S dhe antitrombina). Humbja progresive e qelizave parenkimale të mëlçisë si pasojë e sëmundjeve të ndryshme rezulton me defiçiencë të faktorëve të koagulimit. Niveli i protrombinës PT është një ekzaminim i rëndësishëm, që përcakton aktivitetin e faktorëve të rrugës së jashtme të koagulimit (Faktori II, V, VII dhe X) dhe rrjedhimisht është një vlerësues i funksionit hepatik.
Qëllimi: Krahasimi i vlerave të Q% dhe INR në grupin e kontrollit (50 raste), që përbëhet nga subjekte që nuk kanë përdorur antikoagulantë dhe nuk kanë pasur patologji të mëlçisë dhe në grupin e rasteve me hepatit viral (72 pacientë).
Materiali dhe Metoda: Pacientët që u morën në studim, ishin pacientë që bënë ekzaminime rutinë çdo javë në laboratorin privat 'Eurolab' dhe u ndoqën për 3 muaj.
Principi i metodës: Inkubimi i plazmës me një sasi optimale të tromboplastinës dhe kalçiumit të jonizuar aktivizon proçesin e koagulimit dhe përcakton automatikisht kohën e formimit të koagulit.
Rezultate: Nga analizimi i Q% dhe INR në grupin e kontrollit dhe në grupin e personave me hepatit viral u arritën këto konkluzione: Mesatarja e vlerave të Q% në grupin e kontrollit është 105 +- 9. 6 ndërsa në grupin e rasteve me hepatit viral është 57. 8 +- 22. 7. Mesatarja e vlerave të INR në grupin e kontrollit është 0. 978 +- 0. 059 ndërsa në grupin e rasteve me hepatit viral është 1. 78 +- 0. 825.
Përfundime: Nga këto të dhëna shohim që vlerat e Q% dhe INR në grupin e kontrollit kanë një ndryshim sinjifikant krahasuar me grupin e personave me hepatit viral. Vlerat e ulura të Q% dhe të rritura të INR flasin për shkallë të ndryshme të dëmtimit hepatoqelizor. Humbja progresive e qelizave parenkimale të mëlçisë rezulton me defiçiencë të faktorëve të

koagulimit. Numri dhe shkalla e defiçitit të këtyre faktorëve shkon paralel me shkallën e dëmtimit të mëlçisë duke rritur vlerat e INR dhe zvogëluar vlerat e Q%.

Fjalë kyç: Nivel protrombine, hepatit viral, faktorë koagulimi.

KRISTALURIA, SI KËNDVËSHTRIM PËR QËNDRIMIN E DUHUR MJEKËSOR NË FUNKSION TË SHËNDETIT.

Admir Nake.

Abstrakt

Hyrje: Prania e kristaleve është pjesë e rëndësishem e hulumtimit rutinë mikroskopik në ekzaminimin urinar. Kristaluria mund të jetë një ngjarje kalimtare por ndërkohë mund të shërbejë dhe si shtysë për ekzaminime të mëtejshme, me statusin e ekzaminimit orientues-diagnostik. Në situata të caktuara prania e kristaleve merr rëndësi diagnostiko-patognomonike, si kristalet e cistinës, tirozinës dhe leucinës. Studime të shumta shqyrtojnë faktorët e saturimit të kristaleve me prirje gurformuese, ose si faktor rrisku për praninë e infeksioneve urinare, për sëmundje të caktuara si gabimet e lindura të metabolizmit të aminoacideve, apo si ngjarje postinfeksioze.

Qëllimi: Theksimi i faktorëve nxitës dhe pengues të pranisë së kristalurisë, si dhe fakotrëvëe nxitës dhe pengues të evolucionit të kristalurisë drejt formimit të gurëve.

Materiali dhe Metoda: Shqyrtimi i studimeve më të fundit të literaturës, kryesisht si NEJM, Frontier Medicine, Clin Chem and Lab Med, World lab abstact books, Science Direct, lidhur me kristalurinë.

Rezultatet dhe Përfundime: Kristaluria e vlerësuar me një hulumtim të rreptë mikroskopik, kontekstual dhe kohor, aplikimi i kritereve Robertson ose dhe BRI (Bonn Risk Index) parandalon një seri ngjarjesh shkak-pasojë, si formimi i gurëve, infeksionet urinare të përsëritura, adreson grupet e rriskut, nxit qëndrimet e duhura mjekësore, ose mund të shërbejë si 'early biomarker' për evente patologjike të bashkëlindura apo çrregullime metabolike.

Fjalë kyç: Kristaluria, Këndvështrim, Shëndeti.

HULUMTIMI I SHËNDETIT MENDOR, FIZIK, DHE SOCIAL TEK ADULTET E REJA.

Admir Nake, Mikela Rrenga, Mikela Muçaj, Enki Shahini.

Abstrakt

Hyrje: Përditshmëria, ndërveprimi social, shëndeti fizik, shëndeti mendor, ku poërfshihet edhe mënyra e të ushqyerit, kujdesi dentar dhe ekzaminimet periodike, gjumi, vetëvlerësimi, menaxhimi i stressit, janë aspekte të rëndësishme që mund të përmirësohen vazhdimimisht edhe tek njerëzit klinikisht shëndoshë.

Qëllimi: Fotografimi i situatës tek adultet e reja nëpërmjet një pyetësori zhbirues.

Materiali dhe Metoda: U aplikua pyetësori i pikëzuar i 18 pyetjeve në total të trekëndëshit shëndetësor, shëndet medor, fizik dhe social tek 75 studente, FSHMT.

Rezultatet: Shëndeti fizik nga 6 pikë totali, rezultoi me pikëzim mesatatar 4, Shëndeti mendor 4. 39, si dhe shëndeti social 4. 74. (e shpehur në përqindje përkatësisht 66%, 73. 2%, 79%). Kujdesi ndaj dhëmbëve dhe kontrollet periodike rezultuan më problematike dhe me kuotat më të ulëta pikëzuese, e ndjekur nga dieta e papërshtatshme dhe problemet e

gjumit. Tek pyetjet e shëndeti mendor me pikëzimin më të uluët ishin shprehja e ndjenjave qartë dhe me qetësi si dhe tek shëndeti social me pikëzimin më të ulët ishin shprehja e mosdakortësisë dhe debatit pa u ncehur.
Përfundime: Edhe pse klinikisht shëndoshë adultet e reja kanë neovojë për pëditshmëri përmirësuese në të treja 'vektorët' e rëndësishëm të shëndetit, sidomos atë fizik. Vetëdijësimi për përmirësimin e aspekteve të veçanta ndaj vetes, mikromjedisit individual dhe social, janë kusht i një jetese të shëndetshme dhe parandaluese ndaj sëmundshmërisë së mundshme. Ky hulumtim na çon tek hipotezat se kemi të bëjmë me trendin e sotëm të jetesës dhe ushqyerjes 'fast food' të të rinjve, si dhe me tipologjinë e sjelljes mesdhetare, pse jo dhe adoleshente.

Fjale kyç: Ndërveprimi social, shëndeti fizik, shëndeti mendor.

VEÇORI TË KRISTALURISË NË SUBPOPULLATA FEMËRORE.
Admir Nake, Rovena Beu, Elona Feto, Enki Shahini, Selina Hyka.

Abstrakt
Hyrje: Kristaluria është informacion i rëndësishëm mikroskopik që si 'dëeshmitar i heshtur' paralajmëron për sëmundshmëri që kanë ndodhur ose mund të ndodhin.
Qëllimi: Hulumtimi i faktorëvë ndikues ose korrelativë të pranisë së kristaleve të veçanta dhe kristalurisë në përgjithësi në subpopullatat femëore.
Materiali dhe Metoda: Ekzaminimi rutinë urinar është kryer tek studentët e Fakultetit të Shkencave Mjeksore Teknike, të cilëve edhe i është kryer dhe një pyetësor i konsultuar me literaturën, mbi mënyrën e të ushqyerit, BMI, përdorimin e lëngjeve, dhe të dhëna të tjera sociodemografike. Njëkohësisht janë hulumtuar pacientë të grup-moshave të ndryshme pranë laboratorit Intermedika me qëllim krahasues.
Përfundim: Prania e kristaleve në urinë merr rëndësi për këshillimin mjekësor, lidhur me dietën, aktivitetin e përditshëm, përdorimin e lëngjeve si dhe për monitorimin e kujdesshëm dhe hulumtime të mëtejshme

Fjalë kyç: Kristaluria, popullata, femrat.

ZGJATJA E VERDHËZËS TEK FOSHNJAT NË QENDRËN KLINIKE UNIVERSITARE TË KOSOVËS GJATË VITIT 2020.
Adnan Duriqi1.
1Fakulteti i mjekësisë, Prishtinë, Kosovë.

Abstrakt
Hyrje: Verdhëza neonatale është zverdhja e lëkurës dhe e të bardhës së syve tek një foshnjë e porsalindur për shkak të niveleve të larta të bilirubinës. Simptoma të tjera mund të përfshijnë përgjumje të tepërt ose refuzim për të ngrënë. Komplikimet mund të përfshijnë konvulsione, paralizë cerebrale ose kernikterus. Rreth 60% e foshnjave të porsalindura dhe 80% e foshnjave të parakohshme mund të kenë verdhëz. Në shumicën e rasteve nuk ka ndonjë çrregullim specifik themelor (fiziologjik). Në raste të tjera rezulton nga shkatërrimi i rruazave të kuqe të gjakut, sëmundje të mëlçisë, infeksion, hipotiroidizëm ose çrregullime metabolike (patologjike).
Metodat: Hulumtimi është retrospektiv dhe është realizuar në Departamentin e Neonatologjisë, pranë Qendrës Klinike Universitare të Kosovës. Subjektet e studimit ishin të porsalindurit me verdhëz.

Rezultatet: Studimi është kryer në Klinikën e Neonatologjisë, afër Qendrës Klinike Universitare të Kosovës. Në këtë studim janë marrë të dhëna për pacientët e shtruar në spital gjatë vitit 2020 me verdhëz të zgjatur. Në spital janë shtruar gjithsej 842 të porsalindur, nga të cilët 123 kanë pasur verdhëz. Sipas studimit 12 mujor gjatë vitit 2020, rezulton se 120 janë shëruar plotësisht, ndërsa 3 prej tyre kanë vdekur. Struktura gjinore tregon se meshkujt marrin pjesë në 72 raste (58, 53%), ndërsa femrat në 51 raste (41, 46%).
Konkluzioni: Diagnostifikimi në kohë dhe trajtimi adekuat i komplikimeve ka bërë që ky problem i rëndësishëm shëndetësor në vendin tonë të trajtohet mirë dhe rezultatet tona janë të ngjashme me ato të qendrave të tjera të cituara në literaturën bashkëkohore për këtë temë.

Fjalë kyç: Verdhëza neonatale, papajtueshmëria me Rh dhe ABO, Hiperbilirubinemia, Verdhëza.

TRAJTIMI PACIENTËVE TË MOSHUAR ME EPILEPSI PËR HERË TË PARË.

A. Quka1, 2, S. Grabova1, 2, I. Zekja1, 2, J. Kruja1, 2.
1Shërbimi i Neurologjisë, Departamenti i Neuroshkencave, QSUT;
2Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti I Mjekësisë QSUT.

Abstrakt
Hyrje: Pacientët e moshuar, te cilët paraqiten me epilepsi për herë të parë në këtë moshë, përbëjnë një popullatë shumë heterogjene për shkak të komorbiditeteve të tyre. Nuk eksiston një terapi ideale antiepileptiku për të moshuarit. Terapi antiepileptike ideale (AED) në këtë grup pacientësh do të ishte një mjekim me ½t plazmatike të gjatë, nivele plazmatike të qëndrueshme, me absorbim të zgjatur dhe pikë të ulët, pa ndërveprime dhe efikasitet të lartë kundër krizave, me efekte anësore minimale.
Diskutime: Elementët kryesorë, të cilët duhen pasur parasysh në përzgjedhjen e Efikasiteti i AED në këtë popullatë pacintësh janë: efikasiteti në parandalimin e krizave, potenciali për efekte anësore, ndërveprimet me medikamentet e tjera, mënyra e dhënies (frekuenca) dhe aspekti ekonomik (kosto). ILAE rekomandon si medikamente kryesore të linjës së parë Levetiracetamin, Gabapentinën dhe Lamotriginën në pacientët e moshuar me kriza fokale në bilaterale, dhe nuk ka rekomandime të përcaktuara për krizat bilaterale. AED të vjetër (Depakina, Carbamazepina, Phenytoin) dhe disa AED (Topiramate, Oxcarbazepine) kanë tolerancë të ulët për shkak të efekteve anësore dhe nuk preferohen si linjë e parë në këtë grupmoshë pacientësh. Në përzgjedhje duhen pasur parasysh komorbiditetet si: insuficienca renale ose hepatike, demenca, psikoza dhe osteoporoza.
Konkluzione: Në paciëntët e moshuar me epilepsi për herë të parë, rekomandohet trajtim individual rast pas rasti, duke u bazuar mbi tolerancën individuale dhe komorbiditetet. AED e rinj preferohen në krahasim me AED e vjetër për shkak të tolerancës më të mirë në këtë grupmoshë. Dozimi plazmatik i AED ndihmon për të shmangur toksicitetin.

Fjalë kyç: Epilepsia, komorbiditet, AED, demenca, osteoporoza.

STENOZA KURRIZORE E MESIT. QASJET KIRURGJIKALE.

Ridvan Alimehmeti MD1, PhD. Prof. Alban Jaupi MD2.
1Departamenti i Neurokirurgjisë, Spitali Universitar 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;
2Specializant Neurokirurg, Departamenti i Neurokirurgjisë, Spitali Universitar 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Hyrje: Stenoza kurrizore lumbare (LSS) është një gjendje e zakonshme degjenerative e karakterizuar nga ngushtimi i kanalit të shtyllës kurrizore, duke çuar në ngjeshje të elementeve nervore dhe simptoma të mëvonshme si dhimbja e shpinës, dhimbje në këmbë dhe klaudikacion neurogjenik. Ky rishikim gjithëpërfshirës shqyrton patofiziologjinë, paraqitjen klinike dhe modalitetet diagnostike të LSS. Për më tepër, ai përshkruan qasjet e ndryshme kirurgjikale të disponueshme për menaxhimin e LSS, duke përfshirë laminektominë dekompresive, teknikat minimalisht invazive dhe procedurat e fuzionit. Diskutohen efikasiteti, komplikimet dhe rezultatet që lidhen me secilën qasje kirurgjikale, duke u ofruar klinicistëve njohuri të vlefshme për të ndihmuar në vendimmarrjen për trajtimin. Për më tepër, theksohen përparimet në teknologjinë kirurgjikale dhe tendencat në zhvillim në menaxhimin e LSS.

Objektivat: Të rishikohet patofiziologjia e stenozës spinale lumbare dhe ndikimi i saj në cilësinë e jetës së pacientëve. Të analizojë paraqitjen klinike dhe modalitetet diagnostike të përdorura në vlerësimin e stenozës lumbare. Për të vlerësuar efikasitetin dhe sigurinë e qasjeve të ndryshme kirurgjikale, duke përfshirë laminektominë dekompresive, teknikat minimalisht invazive dhe procedurat e bashkimit, në menaxhimin e stenozës lumbare. Të krahasojë rezultatet dhe shkallët e komplikimeve të lidhura me ndërhyrje të ndryshme kirurgjikale për stenozën lumbare. Të identifikojë faktorët që ndikojnë në vendimmarrjen për trajtimin dhe përzgjedhjen e pacientit për ndërhyrje kirurgjikale Të propozojë rekomandim për menaxhimin optimal të stenozës lumbare bazuar në provat aktuale dhe praktikat më të mira

Metoda: Mbledhja e të dhënave mbi demografinë e pacientit, karakteristikat klinike, teknikat kirurgjikale dhe rezultatet, duke përfshirë të dhënat mjekësore, bazat e të dhënave kirurgjikale dhe regjistrat e pacientëve gjatë periudhës 2022-2024.

Përfundime: stenoza spinale lumbare paraqet një sfidë të rëndësishme në fushën e kirurgjisë së shtyllës kurrizore, duke ndikuar në cilësinë e jetës dhe statusin funksional të pacientëve. Nëpërmjet një rishikimi gjithëpërfshirës të literaturës dhe analizës së të dhënave të mbledhura nga spitali Nënë Tereza në Tiranë, ky studim ka dhënë njohuri të vlefshme mbi patofiziologjinë, paraqitjen klinike dhe menaxhimin e stenozës lumbare. Menaxhimi i stenozës lumbare kërkon një qasje multidisiplinare, duke përfshirë edukimin e pacientit, masat konservatore dhe ndërhyrjen kirurgjikale kur indikohet. Duke integruar praktikat e bazuara në prova dhe strategjitë e individualizuara të trajtimit, ofruesit e kujdesit shëndetësor mund të përmirësojnë rezultatet dhe të rrisin cilësinë e jetës për pacientët me stenozë lumbare.

Fjalë kyç: stenozë kurrizore lumbare, qasje kirurgjikale, laminektomi, klaudikacion.

AMILOIDOZA KARDIAKE SEKONDARE SHKAKTARE E HESHTUR E INSUFIÇIENCËS KARDIAKE NË TË MOSHUAR.

1, 2Dr. Albana Banushi (Doko), 1 Dr. Vilma Paparisto.
1Shërbimi Kardiologji 1 QSUNT 'Nënë Tereza';
2Departamenti Semiologji Klinike dhe Imazherike UMT.

Abstrakt
Amiloidoza prek veshkat në 70% të pacientëve, zemrën në 50% të pacientëve, dhe sistemin nervor në 30% të pacientëve të diagnostikuar. Amiloidoza kardiake (AK) është një sëmundje e rrallë por është shkak i njohur dhe shpesh i harruar i insuficiencës kardiake (IK). Sëmundja mbetet shpesh e padiagnostikuar deri sa arrin stade të avancuara. Amiloidoza sekondare mund te komplikojë ecurinë e sëmundjeve inflamatore kronike (infeksioze dhe joinfeksioze). Përfshirja kardiake është e rrallë dhe shoqërohet me prognozë jo të favorshme. Një paciente 75 vjeçare me histori të përsëritura infeksionesh virale dhe bakteriale post-covidi si dhe persistencë të inflamacionit (rritje persistente e CRP, Ddimer, LDH, Fibrinogjen) paraqitet me dispne në aktivitete fizike minimale, lodhje, dobësi të përgjithshme trupore, edema periferike. Elektrokardiograma sheh voltazh të ulët të QRS, ndërsa ekokardiografia funksion sistolik (FS) normal dhe hipertrofi të ventrikulit të majtë (VM) me disfunksion diastolik të gradës së tretë, dilatacion biatrial dhe hipertension pulmonar (HP). Për shkak të rritjes se CK-MB dhe troponinës realizohet koronarografia e cila përjashton etiologjinë ishemike të IK. Pacientja u përmirësua klinikisht nga trajtimi me diuretikë i/venozë, dhe axhustimi i terapisë së IK sipas udhërrëfyesve te ESC, por në ekzaminimin ekokardiografik persistoi modeli restriktiv i mbushjes së VM dhe HP (PSAP 45 mmHg), si dhe mbeti e lartë NTproBNP (3720 pg/ml). Biopsia e indit dhjamor abdominal konfiormoi depozitimin amiloid. Kardiomiopatia restriktive është gjetja kryesore në AK. Klinikisht ajo manifestohet si sëmundje progresive diastolike, me rritje të presioneve mbushëse të VM dhe IK me FS të ruajtur. Ecuria natyrale e AK është shpesh e paparashikueshme, e nën diagnostikuar dhe e pamjekuar.

Fjalë kyç: amiloidoza, insuficiencë kardiake.

NDËRVEPRIMI MIDIS STRESIT OKSIDATIV, INDEKSIT TË MASËS TRUPORE (BMI) DHE PARAMETRAVE TË TJERË TË SHËNDETIT.

Ph. D. Albana Daka (Priftaj)1, Ph. D. Edlira Bylykbashi2, Ilda Babamusta3, Valbona Isufaj4.
1American Hospital, Cambridge Clinical Laboratories;
2FSHMT, Klinika Bylykbashi;
3American Hospital, Cambridge Clinical Laboratories;
4American Hospital, Cambridge Clinical Laboratories.

Abstrakt
Hyrje dhe qëllimi: Stresi oksidativ është pasojë e prishjes së ekuilibrit midis faktorëve oksidues dhe antioksidues brenda qelizave. Nëse zgjat në kohë mund të çojë potencialisht në dëmtim të shumë strukturave qelizore dhe rritje të riskut të shfaqjes të problematikave të ndryshme shëndetësore. Radikalet e lira prodhohen në pjesën më të madhe të qelizave në organizëm (mitokondri) gjatë reaksioneve metabolike. Antioksidantët kundërshtojnë / neutralizojnë formimin e këtyre radikalëve, duke frenuar dëmtimin oksidativ. Gjatë proçeseve inflamatore makrofagët dhe granulocitet prodhojnë agjentë oksidues si Reactive Oxygen Species (ROS) dhe Reactive Nitrogen Species (RNS). Indeksi redoks reflekton ekuilibrin midis agjentëve oksidues si ROS dhe RNS dhe antioksidantëve.

Metodat: Një mostër e rastësishme prej 30 pacientësh u zgjodh nga një grup prej mbi 100 të testuar. Janë vëzhguar parametra të ndryshëm, duke përfshirë BMI, indeksi redoks, rezistenca ndaj insulinës dhe intolerancat ushqimore. Pacientët u kategorizuan në bazë të BMI-së së tyre në grupe me peshë normale, mbipeshë dhe obez. U analizua lidhja midis BMI dhe indeksit redoks (ekuilibri midis agjentëve oksidues dhe antioksidantëve) si dhe lidhja midis profileve të stresit oksidativ dhe rezistencës ndaj insulinës. Përveç kësaj, u ekzaminua lidhja midis indeksit redoks dhe intolerancave ushqimore.
Rezultatet: Ndër pacientët e përzgjedhur rastësisht, 10% kishin një BMI normal, ndërsa 40% ishin mbipeshë dhe 50% ishin obezë. Analiza e BMI-së dhe indeksit redoks zbuloi se pacientët me peshë normale i përkisnin kryesisht profileve A dhe B, ndërsa pacientët me mbipeshë dhe obezë kategorizoheshin kryesisht në profilin E. Për sa i përket profileve të stresit oksidativ dhe rezistencës ndaj insulinës, një pjesë e konsiderueshme e pacientëve me profilin E shfaqnin rezistencë ndaj insulinës. Pacientët me indekse të larta redoks (profili E) treguan intolerancë ndaj mishit të gjedhit, kafesë dhe ushqimeve të lidhura me sheqerin.
Konkluzione: Rezultatet nënvizojnë lidhjen midis BMI-së, stresit oksidativ dhe parametrave shëndetësorë. Individët mbipeshë dhe obezë priren të kenë nivele më të larta të stresit oksidativ, duke kontribuar potencialisht dhe në rezistencën ndaj insulinës. Për më tepër, indekset e larta redoks shoqërohen me intolerancë specifike ushqimore, duke sugjeruar një lidhje midis stresit oksidativ dhe faktorëve dietikë. Këto njohuri theksojnë rëndësinë e menaxhimit të stresit oksidativ përmes ndërhyrjeve në stilin e jetës, duke përfshirë modifikimet e dietës, për të ulur rrezikun e shfaqjes së komplikimeve shëndetësore.

Fjalë kyç: stresi oksidativ, pacienti.

TUBERKULOZI NË PACIENTËT E HEMODIALIZËS: SFIDAT DHE TRAJTIMI.

Prof. Asoc. Albana Fico1.
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Individët që vuajnë nga sëmundja kronike e veshkave (SKK) shfaqin funksione imune të kompromentuara, të cilat rrisin ndjeshmërinë e tyre ndaj infeksioneve të ndryshme. Ndër këto, infeksionet e shkaktuara nga mykobakteret, veçanërisht Mycobacterium tuberculosis, janë veçanërisht më të zakonshme. Kjo cenueshmëri e shtuar vlen për pacientët që janë duke iu nënshtruar trajtimeve si hemodializa dhe dializa peritoneale, si dhe ata që kanë marrë transplantim veshkash. Kjo rritje e rrezikut të infeksionit vërehet në rajone me shkallë të ndryshme të prevalencës së Mycobacterium tuberculosis. Identifikimi i këtij lloji të infeksionit në pacientët me SKD mund të jetë veçanërisht sfidues për shkak të simptomave jo standarde që mund të paraqesin. Ky devijim nga simptomat tipike mund të çojë në vonesa në fillimin e trajtimit, i cili, nga ana tjetër, mund të rezultojë në një rrezik më të lartë të vdekshmërisë. Pavarësisht këtyre sfidave, përparimet e fundit teknologjike në diagnostikimin molekular e kanë rritur ndjeshëm saktësinë e diagnostikimit të këtyre infeksioneve, duke ofruar një fije shprese në menaxhimin më të mirë të gjendjes. Duke pasur parasysh implikimet e rënda të infeksioneve mykobakteriale në pacientët me SKD, është thelbësore të identifikohen në mënyrë proaktive ata që janë në një rrezik të lartë. Duke vepruar kështu, ofruesit e kujdesit shëndetësor mund të administrojnë masat e duhura parandaluese për të zbutur rrezikun e infeksionit. Megjithatë, rruga drejt përcaktimit të strategjisë më efektive të trajtimit për këto infeksione është e mbushur me pengesa. Debati vazhdon mbi zgjedhjen e agjentëve terapeutikë, kohëzgjatjen e duhur të trajtimit dhe dozat e duhura për t'u administruar. Kjo pasiguri shtohet nga fakti se pjesa më e madhe e të kuptuarit tonë aktual për trajtimin e infeksioneve mykobakteriale jotuberkuloze buron nga

seritë e rasteve dhe studimet retrospektive, të cilat mund të mos ofrojnë prova të forta të nevojshme për të udhëhequr protokollet e trajtimit në mënyrë universale. Adresimi i këtyre boshllëqeve në njohuri dhe praktikë klinike është thelbësor për përmirësimin e rezultateve të pacientëve me SKK që përballen me rrezikun e infeksioneve mykobakteriale.

Fjalë kyç: tuberkulozi, pacientët me hemodializë, trajtim.

PATOLOGJIA ONKOLOGJIKE NË OPTIKËN E PERIUDHËS POST COVID 19.

Prof. Asoc. Albana Fico1.
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Situata e patologjisë tumorale gjatë periudhës pas pndemisë së Covid 19 ka pasur ndikime të ndryshme në varësi të vendit dhe masave që janë marrë për të kontrolluar virusin. Në disa vende ka pasur ulje të diagnostikimit dhe trajtimit të tumorevepër shkak të fokusimit të burimeve mjekësore në menaxhimin e Covid 19. Kjo ka sjellë shqetësime për rritjen e ndërlikimeve dhe vdekshmëriser nga tumoret. Megjithatë në periudhat e fundit janë bërë përpjekje për të rivendosur dhe përmirësuar shërbimet onkologjike për të minimizuar pasojat e kësaj pandemie në pacientët me kancer. Mbetet e një rëndësie të vecantëqë ppacientët të vazhdojnë të konsultojnë mjekun e tyre dhe të monitorohen për cdo simptomë të dyshuar në lidhje me gjendjen e tyre. Në Shqipëri gjatë periudhës së pandemisë COVID-19, ka pasur një ndikim të rëndë në shërbimet shëndetësore, duke përfshirë edhe diagnostikimin dhe trajtimin e pacientëve me tumore. Si rezultat i kësaj, ka pasur vonesa dhe sfida në sigurimin e kujdesit për pacientët me kancer. Megjithatë, autoritetet shëndetësore dhe institucionet mjekësore kanë përballuar këtë sfidë duke përpiluar plane dhe strategji për të rindërtuar dhe përmirësuar shërbimet onkologjike në vend. Është e rëndësishme që pacientët të monitorohen dhe trajtohen në mënyrë efektive, duke u konsultuar me mjekun e tyre dhe duke ndjekur udhëzimet dhe protokollet e sigurisë shëndetësore. QSUT në kuadrin e planit të modernizimit dhe akreditimit pesë vjecar ka në qendër të vëmendjes dhe po punon në një sërë drejtimesh për zhvillimin e mëtejshëm të MDT si një mënyrë e vetme, e avancuar në luftë kundër tumoreve dhe situatës së trajtimit të tyre post Covid 19.

Fjalë kyç: Pandemia Covid 19, periudha post Covid 19, patologji tumorale, MDT, kancer, pacientë, QSUT.

DISLIPIDEMIA DHE SËMUNDJA RENALE KRONIKE.

Albana Velaj1, Irini Kasolli1, Ramadan Bara1, Altea Gjyzari2, Aleksander Nika2.
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë;
2Universiteti ZKM Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Sëmundja renale kronike (SRK) është mjaft prevalente dhe stadi terminal i saj është një gjendje me morbidet dhe mortalitet të lartë. Këta pacientë zakonisht kanë komorbiditete si diabetin mellitus dhe sëmundjet kardiovaskulare, me shkallë të lartë mortaliteti me shkak kardiovaskular. Qëllimi i këtij studimi ishte vlerësimi i spektrit të dilipidemisë në pacientët në trajtim me hemodializ dhe faktorëve bashkëshoqërues.
Metoda: Në studim u përfshin 50 pacient të njohur me diagnozën sëmundje renale kronike në trajtim me hemodializ (HD). Kriteret e përfshirjes: pacient adult mbi 18 vjec, të cilët ishin

në trajtim me hemodializ kronike prej më shumë se 6 muajsh. U perjashtuan nga studimi pacientët me sëmundshmëri akute dhe në gjendje të rëndë. Rreth 10 % e pacientëve ishin në trajtim me statina, rreth 80% e pacientëve ishin në trajtim me lidhës të fosforit sipas protokollit. Dislipidemia u vlerësua në bazë të kolesterolemis: hiperkolesterolemi nëse kolesterol total mbi 220mg/dl; Hipertrigliceridemi nëse triglicerid në serum mbi 150 mg/dl.
Rezultatet: Mosha mesatare e pacientëve ishte 53. 4±12. 5; Mosha e trajtimit me HD në vite 5. 8±3. 5; Pacientët kishin BMI mesatare (kg/m2) 23. 9±4. 1; Meshkuj 54 % (27) pacient; Hipertension 40%, Diabet Mellitus 24%. Nga të dhënat e egzaminimeve laboratorike: Glicemia (mg/dl) 101±41; Kolesterolemia (mg/dl) 169±38; Trigliceridemia (mg/dl) 160±86. Prevalenca e hiperkolesterolemis në grupin e pacientëve në trajtim me HD ishte 10%. Prevalenca e hipertrigliceridemis në grupin e pacientëve ne trajtim me HD ishte 41%. Mosha e avancuar (grupi me hiperkolesterolemi 63 vjec vs. pa hiperkolesterolemi 52 vjec p=0. 027), si dhe mbipesha (grupi me hiperkolesterolemi BMI 28 vs. pa hiperkolesterolemi BMI 23 p=0. 02) ishin faktorë risku për hiperkolesterolemi.
Konkluzione: SRK karakterizohet nga anomali specifike metabolike të lipoproteinave të plazmës. Hipertrigliceridemia është një nga anomalitë sasiore më të zakonshme të lipideve në pacientët me SRK. Përveç faktorëve tradicional të dislipidemis në popullatën e përgjithshme, në pacientët me HD duhet të merren në konsideratë edhe faktorë që lidhen me SRK, HD, dhe terapinë bashkëshoqëruese.

Fjalë kyç: Sëmundja renale kronike, hemodializ, dislipidemi.

VLERËSIMI I SITUATËS SË VAKSINIMIT TË FËMIJËVE DHE ROLI INFERMIEROR NË SHËRBIMIN PARËSOR.

Dr. Albana Poloska, Dr. Risida Gjonej.
Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje*:* CDC raporton se vaksinat rekomandohen gjatë fëmijërisë për të mbrojtur kundër sëmundjeve serioze, ndonjëherë dhe vdekjeprurëse. OBSH thekson se vaksinimi në kohë i fëmijëve ndihmon në sigurimin dhe forcimin e imunitetit përpara se fëmijët të ekspozohen ndaj sëmundjeve potencialisht kërcënuese për jetën.
Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë situatën e vaksinimit dhe rolin infermieror në shërbimin parësor.
Metoda: Studimi është prospektiv përshkrues dhe analitik dhe u realizua Janar-Shkurt 2023. Është hartuar një pyetësor i standartizuar te infermierët (N= 14) në Pol. nr 4 Tiranë me 20 pyetje për vaksinimin e fëmijëve i ndarë në 4 seksione: të dhënat sociodemorafike, analiza e situatës aktuale, vlerësimi i nevojave dhe pritshmëritë e tyre, sfidat dhe përmirësimet në shërbimin shëndetësor.
Rezultatet: paraqitet një tendencë e lartë e vaksinimeve 2-6 muaj. Ka një hezitim nga prindërit për vaksinën e moshës 1 vjec (vaksina FRP) nga 99% në 2012 ka rënë në 91%. Infermieret shprehen se refuzimi i vaksinimit konstatohet më shumë te prindërit me arsim të lartë për hipotezat që hidhen mbi vaksinat dhe efektet anësore të tyre. Infermieret e patronazhit hasin vështirësi për të shkuar në cdo shtëpi dhe informuar prindërit për shkak të mungesës së kohës dhe infrastrukturës.
Konkluzione: Në vendin tonë mbulimi i vaksinimit mbetet një ndër prioritetet e Shëndetit Publik i cili deklaron se afërsisht mbulohet 95% e popullatës me kalendarin e vaksinave. Konstatohet një mungesë e mbulimit me vaksinim në shtresat në nevojë dhe pakicat sociale (Romët dhe Egjiptianët) ku dhe ka munges informimi për vaksinat. Infermieret bëjnë një punë madhore në informimin e prindërve për rëndësinë që kanë vaksinat te fëmijët.

Rekomandime: Vaksinimi është një cështje mjaft e diskutuar globalisht dhe pas pandemisë njerëzit janë bërë më skeptik për shkak të efekteve anësore. Mediat dhe rrjetet sociale sjellin një pafundësi informacionesh për vaksinimet dhe shpesh fokusohen te efektet anësore dhe kjo vështirëson punën e personelit shëndetësor të cilët duhet të bazohen në literatura të besueshme. Politikbërësit duhet të fokusohen te guidelinet dhe praktikat më të mira Infermierore për vaksiminin dhe plotësimin e kushteve adekuate.

Fjalë kyç: vaksinim, imunizim, infermier, shërbimi parësor, edukim shëndetësor.

URGJENCAT KIRURGJIKALE PEDIATRIKE DHE KUJDESI INFERMIEROR.

Msc. Enriko Paluka1, Dr. Albana Poloska2.
1MSH Fakulteti Shkencave Mjekësore Teknike Tiranë;
2Lektore Fakulteti Shkencave Mjekësore Teknike Tiranë.

Abstrakt
Hyrje*:* Urgjenca kirurgjikale pediatrike është një spektër i gjerë i patologjive/çrregullimeve kirurgjikale që ndodhin në grupmoshën pediatrike që kërkojnë kujdesin e duhur kirurgjikal urgjent si e vetmja mundësi e menaxhimit për të shpëtuar jetën, për të shmangur/minimizuar paaftësinë ose qetësimin. Paraqitja e të dhënave të sakta se cila patologji është më e shpeshtë dhe vdekjeprusese tek moshat pediatrike.
Qëllimi: studimi ka për qëllim shfaqjen e evidencave statistikore mbi urgjenca kirurgjikale pediatrike në rrethin e Krujës por ka rëndësi dhe identifikimi i gjinisë dhe moshës më të prekur nga këto patologji me qëllim integrimin e masave më te mira parandaluse duke ulur rriskun e dëmtimit.
Metodologjia*:* studimi jonë është prospektiv me dy komponentë përshkrues dhe analitik. Për këtë studim është përdorur rishikimi i fokusuar i literaturës përkatëse si dhe janë anketuar 42 pacientë të moshës 0-14 vjec të marrë nga rregjistat e ‘ Spitalit Rajonal te Krujës’ në një periudhe kohore qershor 2023 deri në dhjetor 2023. Të dhënat janë përpunuar duke përdorur formulën matematikore të vlerave dhe përqindjes.
Rezultatet*:* Në studimin e kryer numri i rasteve është i ndarë në dy periudha kohore për të kuptuar rëndësinë që ato kanë dhe në cilën periudhë tendecat janë më të larta. Në periudhën kohore Qershor- Shtator 2023 vlera e porpocionit ndaj totalit është 33, 33% për traumat, 29, 62% për apendesitin akut, 18, 51% për paramyfosis, 14, 81% për hernien inguinale dhe 3, 70% për fistulën anale. Në periudhën kohore Tetor- Dhjetor 2023 interesante është fakti i reduktimit të diagnozave. Në studim vihet re një barazim i rasteve qoftë kjo e lidhur me sëmundjet dhe me gjininë. Konkretisht vlera e porpocionit ndaj totalit për hernien inguinale, traumat dhe për torsionin testikular është 20% ndersa për abcesin peritonsilar, apendesitin akut dhe paramyfosis është 13, 33%.
Konkluzionet: Në rrethin e Krujës urgjenca e cila rrezikon më shumë moshën pediatrike të marrë në studim e cila reflekton dhe të gjithë moshën pediatrike të rrethit është ajo e traumave pediatrike, që shpreh dhe numrin më të madh te rasteve. Gjithashtu gjinia me e prekur nga keto urgjenca është gjinia mashkullore.
Rekomandimet*:* Për të reduktuar rriskun e dëmtimit që vijne nga këto patologji nëpërmjet metodave parandaluese, stafi mjekësor dhe ai infermieror duhet të jenë të informuar në lidhje me statistikat e këtyre patologjive në zonën që ata punojnë. Infermierët duhet të marrin pjesë gjithashtu në programe dhe trajtime që të bëhen më të kualifikuar në ofrimin e një shërbimi me cilesor jo vetëm në praktikën e nërhyrjeve por edhe në edukimin shëndetesor që duhet të bëjne me pacientët.

Fjalë kyç: urgjencë kirurgjikale, sëmundje kirurgjikale, kirugjia pediatrike.

KOMUNIKIMI I INFERMIERËVE ME PACIENTËT NË MJEDISET E KUJDESIT SHËNDETËSOR.

Msc. Fatjon Bajraktari1, Dr. Albana Poloska2.
1MSH, Fakulteti Shkencave Mjekësore Teknike, Tiranë;
2Lektore, Fakulteti Shkencave Mjekësore Teknike, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Komunikimi është element bazë i bashkëveprimit human që i lejon njerëzit të themelojnë, ruajnë dhe përmirësojnë kontaktet ndërmjet tyre. Komunikimi është një karakteristikë e brendshme e qenies njerëzore, i cili ka vlerë prandaj edhe dështimi në komunikim çon në rezultate negative, prandaj për të realizuar një komunikim të suksesshëm nevojitet që secili pacient dhe infermier të kryej detyrat që i'u përkasin.
Qëllimi: I këtij studimi është të tregojë mënyrën e komunikimi e cila përdoret ndërmjet infermierit dhe pacientit në mjediset e kujdesit shëndetësor.
Metodologjia*:* studimi jonë është prospektiv me dy komponentë sasior (anketimi) dhe deskriptiv. Metoda e këtij studimi është deskriptive duke përfshirë një popullatë të rastësishme prej 109 personash ku bëjnë pjesë femra dhe meshkuj të moshave të ndryshme. Është përdorur një pyetësor që përmban 7 pyetje të tipit të mbyllur të cilat vlerësojnë informacionin teorik. Studimi jonë përshkruan mendimet, ndjenjat dhe kërkesat e pacientëve në lidhje me komunikimin me infermierët, përfshirë këtu edhe temat apo problemet shëndetësore që pacienti i debaton me infermierët. Të dhënat janë përllogaritur në bazë të formulës matematikore të vlerave dhe përqindjes.
Rezultatet: Rezultatet tregojnë se nga 109 persona, 75. 2% janë të interesuar të komunikojnë me infermierët në lidhje me shëndetin e tyre, 24. 8% kanë vështirësi në të kuptuarit e gjuhës apo fjalëve të infermierit. Pacientët kanë krijuar besim me infermierët, ndjehen mirë kur shprehin shqetësimet e tyre, janë shumë të interesuar të komunikojnë problemin shëndetësor, nuk e kanë problem komunikimin me infermierët e gjinisë së kundërt, por ndonjëherë kanë vështirësi në të kuptuarit e gjuhës apo fjalëve të infermierit.
Konkluzioni: Studimi tregon se duhet punuar aq shumë në lidhje me edukimin dhe promovimin e profesionit infermieror, pasi që të dy palët, mjeku dhe infermieri kanë obligim kujdesin e vazhdueshëm ndaj pacientëve por që kanë detyra dhe rol të ndryeshëm.
Rekomandimet: Politikat shëndetësore duhet të fokusohen më shumë në trajnimet e vazhdueshme të stafit duke përfshirë dhe ato të qasjes së trajnimeve drejt një komunikimi efikas për të rritur bashkëveprimin infermier pacient dhe për të sjellë një shërbim cilësor.

Fjalë kyç: pacient, infermieri, komunikimi.

NDIKIMI I MBIPESHËS NË SHËNDETIN E INDIVIDËVE DHE ROLI INFERMIEROR.

Msc. Kejsi Bushi1, Dr. Albana Poloska2.
1MSH, Fakulteti Shkencave Mjekësore Teknike, Tiranë;
2Lektore, Fakulteti Shkencave Mjekësore Teknike, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Mbipesha përcaktohet si një akumulim i tepërt i yndyrës në trup dhe është një problem aktual në të gjithë botën por edhe në vendin tonë e cila ndikon shumë në shëndetin e njeriut duke rritur rrezikun për sëmundje dhe për vdekje. Prevalenca e mbipeshës është trefishuar në shumë vende të Evropës dhe në botë që prej vitit 1980, aktualisht në botë janë rreth 500 milion njerëz me mbipeshë.

Qëllimi i këtij punimi është zgjerimi i njohurive në lidhje me ndikimin e mbipeshës në shëndetin e njeriut, shkaktarët, ushqimit, parandalimi e mbipeshës, njohja e rolit infermierior në kujdesin dhe edukimin e pacientëve me mbipeshë.
Metodologjia e punimit: Për realizimin e ketij punimi është përdorur metoda e rishikimit të literaturës. Është shfrytëzuar Biblioteka në Fakultetin e Shkencave Mjekesore Teknike, literatura e shkruar mjekësore dhe burimet elektronike. Periudha kohore e studimit: Janar – Mars 2024. Qytetarët shqiptarë vuajnë nga mbipesha. Një analizë e fundit nga ISHP, nga 954 667 vizita të kryera 1 e katërta e tyre rezultuan me sheqerna dhe yndyra mbi normën dhe gjithashtu 3 ne 4 të rritur mbi peshë. Mbipesha konsiderohet si shkaktar i diabetit ne 44% të rasteve, në 23% të rasteve si shkaktarë e sëmundjeve ishemike të zemrës dhe nga 7% - 41% e arsyjes të shfaqjes se kancerit i atribuohen mbipeshës sipas OBSH-s. Infermierja punon shumë me njerëzit për të ofruar edukim mbi zgjedhjet më të shëndetshme dhe stilin e jetesws.
Konkluzioni*:* Mbipesha është çdo ditë e më shumë në rritje dhe ndikon negativisht në shëndetin e njeriut. Sëmundjet si diabeti I tipi 2, kardiake, hipertensioni, sëmundjet e veshkave dhe sëmundjet e mëlcis, osteoartriti ndikohen nga mbipesha. Pacientat me mbipeshë kanë problem me pamjen e jashtme deri në kryerjen e funksioneve jetësore e higjienës. Stafi mjekësorë ka shumë probleme në përkujdesjen dhe transferimin e pacientëve mbipeshë sidomos pacientëve inaktiv qw janë një sfidë për personelin shëndetësor. Ushqimi është një prej faktorëve kryesorë në mbipeshë por kanë ndikim edhe faktorët social dhe ekonomik.
Rekomadimet: Mbipesha mund të jetë e kontrollueshme, e parandalueshme nëse secili individ konsumon ushqime të shendetshme dhe kryen aktivitete fizike dhe mbetet nwn mbikqyrjen e personelit shwndetwsor.

Fjalë kyç: mbipeshë, sëmundje, shëndet, ushqim, personel, infermiere.

NDJESHMËRIA DIAGNOSTIKE E MRI SË GJIRIT NË PACIENTËT ME DENSITET TË LARTË TË STRUKTURËS GLANDULARE TIP C DHE D NË KORRELACION ME MAMOGRAFINË DIGITALE.

Dr. Sc. Albana Shahini.
Mjeke Radiologe.

Abstrakt
Hyrje: Densiteti i gjirit është një factor i rëndësishëm në ndjeshmërinë diagnostike kryesisht në mamografinë digitale për screening profilaktike për zbulimin sa më të hershëm të kancerit të gjirit por edhe atë diagnostike për evidentimin e kancerave multifocal, multicentrike dhe bilateral.
Qëllimi: Krahasimi i modaliteteve diagnostike dhe rritja e sensitivitetit nga kombinimi I dy modaliteteve për të evidentuar saktë, në kohë patologjite malinje të gjirit.
Materiali dhe metoda: U selektuan paciente të moshave 38-65 vjeç të cilave ju ishte konfirmuar radiologjikisht patologjia malinje me biopsy tru cu edhe u ishte konfirmuar histologjikisht prezenca e sëmundjes malinje të gjirit. Gjithashtu të gjitha pacientet ju ishin nënshtruar kryerjes së mamografisë digitale. Kryerja e rezonancës magnetike me contrast iv u krye preoperator tek të gjitha pacientët për të evidentuar prezencën e kancerave multifocal, multicentric, bilateral dhe për të stadifikuar patologjinë e njohur paraprakisht. Në pacientët me tip C dhe D të strukturës së tyre të gjirit u realizuan protokollet standarte të rezonancës së gjirit. Të gjitha pacientët u perzgjodhën në një nga rrjetet e spitaleve private në Tiranë në vitin 2022-2024.

Rezultatet: Në total u morën në studim një numër prej 75 pacientësh dhe u evidentua që pas kryerjes së rezonancës preoperatore u evidentuan në 15 prej tyre kancera shtesë fokal dhe non mass lezion. Diferenca në ndjeshmëri midis modaliteteve imazherike u vu re të kishte një rritje propocionale në lidhje me densitetin e gjirit. Në gjinjtë me ACR tip A (0. 3%), ACR tip B (0. 9%) ACR tiC (2. 1%) dhe ne ACR tip D (3%). Gjithashtu u vu re një korrelacion midis numrit edhe permasave të tumoreve shtesë kur kryhej rezonanca me contrast si modalitet shtesë diagnostik.
Konkluzioni: MRI në gjinjtë dens tip C dhe D ka një ndjeshmëri diagnostike më të lartë se teknikat e tjera imazherike veçanërsisht në krahasim me mamografinë digitale screening-ut dhe atë diagnostikuese.

Fjalë kyç: ndjeshmëri diagnostike, korrelacion, teknika imazherike, pacientë.

SINDROMA ASPERGER TEK FËMIJËT, MES VËSHTIRËSIVE DHE AFTËSIVE.
Alberta Shkembi, Elda Skenderi, Feride Imeraj, Gentiana Cekani, Alma Babo, Asja Durma Aurora Bushati, Eduart Makishti.

Abstrakt
Sindroma Asperger është një çrregullim neurobilogjik, karakteristikë për këtë çrregullim janë dëmtimet në këto tre grupe: Në ndërveprimin social- komunikimin, përgjithësisht atë joverbal, të të menduarit fleksibël. Sindroma asperger shfaqet në fëmijëri, është pjesë e e çrregullimit të spektrit autik, pra është e ngjashme me çrregullime të tjera të cilat gjithashtu shkaktojnë paaftësi zhvillimi. Fëmijët me këtë çrregullim, përgjithësisht duken të jenë normal në vitet e para të jetës në zhvillimin e tyre, pra duhet kohë për të përcaktuar nëse një fëmijë ka sindromën asperger, ashtu sikundër duhet kohë për të përcaktuar edhe çrregullime të tjera apo edhe spektrin autik. Qellimi I ketij studimi eshte te ofruarit te nje kontributi shkencore ne te kuptuarit te funksionimit te perditshem te femijeve te prekur nga ky crregulllim.
Metodologjia: shqyrtim literature, jane analizuar studemet baze te nevojave qe I sherbejne qellimit dhe fokusit te studimit.
Rezultatet: Sindroma asperger (SA) është një kufizim i zhvillimit. Cdo fëmijë me këtë sindromë është një individ unike me një personalitet unike l dhe çeshtje individuale. Femijet me (sa) përdorin ne menyre te tepruar të folurit instrumental. Ndonjëherë një fjalë ose frazë përsëritet herë pas here në një mënyrë stereotipizuese. Fëmija apo dhe i rrituri asperger mund të shpikin disa fjalë. Lojërat e lehta verbale janë të pakuptueshme, por humori verbal i lehtë vihet re. Gjuhë ekspesive perfekte por sipërfaqësore. Gjithashtu janë të prekura edhe aspektet e komunikimit jo-verbal. Mund të kenë pak shprehje faciale të emocioneve të forta si zemërimi ose trishtimi. Kuptimi për gjestet dhe shprehive të njerëzve të tjerë, janë të varfra. Sjellja e tyre sociale është naïve dhe e pazakontë. Ata mund të jenë të vetëdijshëm për vështirësitë e tyre, dhe përpiqen shumë për ti mposhtur (kapë rcyer) ato, por në mënyra të papërshtatshme dhe të pasuksesshme.

Fjalë kyç: asperger, zhvillim, komunikimit jo-verbal, sjellja sociale.

PËRDORIMI I IMUNOHISTOKIMISË DHE BIOLOGJISË MOLEKULARE NË SËMUNDJET MALINJE GJINEKOLOGJIKE.

Albina Ndoja 2, 3, 4, Leart Berdica1, 2, 3, Erion Sukaj2, 3, Teona Bushati 1, 2, 3
1. Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Fakulteti i Mjekësisë, Departamenti i Patologjisë dhe Mjekësisë Ligjore.
2. Western Balkans University
3. Spitali Amerikan i Tiranës.
4. Spitali Rajonal Pogradec.

Abstrakt
Një nga sfidat më të zakonshme në praktikën e përditshme klinike të onkologjisë gjinekologjike është identifikimi i llojit dhe origjinës parësore të një tumori. Imunohistokimia është miratuar gjerësisht gjatë tre dekadave të fundit në laboratorët e patologjisë në të gjithë botën. Teknikat e biologjisë molekulare e kanë çuar më tej këtë kuptim duke identifikuar ndryshimet kryesore gjenetike dhe epigjenetike në këto tumore malinje. Ky punim do të diskutojë kërkimet më të fundit në këtë fushë, duke theksuar përdorimin e shënuesve imunohistokimikë në patologjinë diagnostike dhe implikimet e ndryshimeve molekulare në vendimet e trajtimit. Integrimi i këtyre dy fushave premton shumë për përmirësimin e rezultateve të pacientëve në sëmundjet malinje gjinekologjike. Do të diskutohen gjithashtu drejtimet e ardhshme të kërkimit dhe sfidat e mundshme. Ky rishikim gjithëpërfshirës shërben si një burim i vlefshëm për studiuesit dhe klinicistët në fushën e onkologjisë gjinekologjike. Këtu janë disa nga antitrupat imunohistokimikë më të përdorur në këtë fushë: 1. Citokeratina (CK): Ky është një lloj proteine e filamentit të ndërmjetëm që ofron mbështetje për qelizat epiteliale. 2. Antigjeni i membranës epiteliale (EMA): EMA është një glikoproteinë e ngjashme me mucinën e shprehur nga shumica e qelizave epiteliale, duke e bërë atë një shënues të dobishëm në identifikimin e tumoreve epiteliale. 3. Pair Box Gene 8 (PAX8): PAX8 është një faktor transkriptimi që luan një rol në zhvillimin e veshkave dhe sistemit Müllerian. 4. Tumori 1 i Wilms (WT1): WT1 është një gjen që ka mutacion në tumorin Wilms, një kancer pediatrik i veshkave. 5. GATA3: GATA3 është një faktor transkriptimi i rëndësishëm në zhvillimin e disa indeve, duke përfshirë gjëndrën e qumështit dhe urotelin. 6. Alfa-inhibina dhe kalretinina: Këta shënues përdoren për të identifikuar tumoret e kordonit seksual. Mos harroni, zgjedhja e antitrupave varet nga skenari specifik klinik dhe diagnoza diferenciale në shqyrtim. Testet biologjike molekulare janë vendimtare në diagnostikimin dhe menaxhimin e sëmundjeve malinje gjinekologjike. Këtu janë disa nga testet dhe aplikimet e tyre: 1. Sekuenca e gjeneratës tjetër (NGS): NGS është një metodë me performancë të lartë që mundëson renditjen e shpejtë të çifteve të bazave në mostrat e ADN-së ose ARN-së. 2. PCR në kohë reale (RT-PCR): RT-PCR është një teknikë që përdoret për të monitoruar amplifikimin e një molekule të synuar të ADN-së gjatë PCR. 3. Hibridizimi fluoreshent In-Situ (FISH): FISH është një teknikë molekulare citogjenetike që përdor sonda fluoreshente për të zbuluar dhe lokalizuar praninë ose mungesën e sekuencave specifike të ADN-së në kromozome. 4. Analiza e fragmenteve: Analiza e fragmenteve është një metodë për përcaktimin e madhësisë së fragmenteve të ADN-së. 5. Sekuenca e ARN-së: Sekuenca e ARN-së është një teknikë që përdor sekuencën e gjeneratës së ardhshme (NGS) për të zbuluar praninë dhe sasinë e ARN-së në një kampion biologjik në një moment të caktuar. 6. Testimi i paqëndrueshmërisë së mikrosatelitit: Ky test përdoret për të identifikuar disa lloje të sëmundjeve malinje gjinekologjike. 7. Testimi i ultramutacionit të polimerazës-epsilon (POLE): Ky test përdoret për të identifikuar një nëntipe të kancerit endometrial. 8. Testimi i terapive të synuara: Këto teste përdoren për të identifikuar terapitë e përshtatshme të synuara për kanceret gjinekologjike. Këto teste ndihmojnë në diagnostikimin, prognozën dhe menaxhimin e sëmundjeve malinje gjinekologjike dhe zgjedhja e testit varet nga lloji i sëmundjes malinje dhe konteksti klinik.

Fjalë kyç: Markues imunohistokimik; Imunohistokimi; Imunohistokimia në onkologjinë gjinekologjike; Markerët molekularë; Patologjia molekulare në onkologjinë gjinekologjike; Testimi i terapive të synuara.

KARAKTERISTIKAT EPIDEMIOLOGJIKE TË PACIENTËVE ME RETINOPATI DIABETIKE.

Albulena Jashari.

Abstrakt

Hyrje Diabeti mellitus i referohet një grupi sëmundjesh që ndikojnë në mënyrën se si trupi përdor sheqerin në gjak (glukozën). Kushtet kronike të diabetit përfshijnë diabetin e tipit 1 dhe diabetin e tipit 2. Diabeti shoqërohet me komplikime afatshkurtra dhe afatgjata, të cilat në shumë raste janë të pakthyeshme. Një nga ndërlikimet më të rëndësishme të diabetit është retinopatia diabetike, e cila është një ndërlikim specifik i diabetit të tipit 1 dhe 2. Ky ndërlikim bën që mijëra njerëz të verbërohen çdo vit. Retinopatia diabetike (DR) është një nga komplikimet mikrovaskulare afatgjata më dobësuese të DM dhe është shkaku më i zakonshëm i verbërisë tek njerëzit në moshë pune në mbarë botën.

Qëllimi i studimit: Qëllimi i përgjithshëm i këtij studimi është të përcaktojë llojet e retinopatisë diabetike si dhe efektin e tyre në ashpërsinë e imazheve vizuale në retinë si dhe korrelacionin me faktorët e rrezikut të sëmundjeve vaskulare.

Materialet dhe Metodat: Hartimi i Studimit: Ky studim kryq seksional synon të hulumtojë shenjat klinike të retinopatisë diabetike në pacientët që vizitojnë Departamentin e Oftalmologjisë në Qendrën Klinike Universitare të Prishtinës. Studimi do të kryhet gjatë një periudhe gjashtëmujore nga janari deri në qershor 2023.

Rezultatet e pritshme: Rezultatet e parashikuara të studimit pritet të përputhen me gjetjet e hulumtimit të mëparshëm që kanë identifikuar një korrelacion të rëndësishëm midis edemës makulare dhe retinopatisë diabetike. Studimet e mëparshme kanë demonstruar vazhdimisht një lidhje të fortë midis këtyre dy gjendjeve, me edemën makulare që është një ndërlikim i zakonshëm i Retinopatisë diabetike. Mekanizmi themelor përfshin dëmtimin progresiv të enëve të gjakut të retinës të shkaktuar nga diabeti. Ky dëmtim mund të rezultojë në rrjedhjen e lëngjeve dhe gjakut në makulë, duke çuar në zhvillimin e edemës.

Fjalë kyç: Epidemiologji, Diabet, Retinopati diabetike.

MENAXHIMI KIRURGJIK I MENINGIOMAVE OLFAKTORIALE GROOVE: NJË ANALIZË RETROSPEKTIVE.

Artid Lame Md, Phd, Aldi Progonati Md.
Neurokirurg, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' (Qsut) Tiranë.
Banor i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' (Qsut) Tiranë.

Abstrakt

Ky disertacion paraqet një vlerësim retrospektiv të trajtimit kirurgjik të meningjit olfaktorial groove (OGMs), një nëntip i meningjit me sfida të dallueshme në menaxhim për shkak të vendndodhjes së tyre përgjatë bazës së kafkës së jashtme. Një rishikim i plotë i të dhënave klinike nga Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' (QSUT) Tiranë, në Shqipëri që mbulon dy vitet e fundit 2022 deri në 2024 u krye për të identifikuar pacientët e diagnostikuar me OGM që iu nënshtruan ndërhyrjes kirurgjikale. U mblodhën dhe analizuan të dhëna mbi demografinë e pacientit, paraqitjen e simptomave, karakteristikat radiologjike,

qasjet kirurgjikale, shtrirjen e reseksionit, komplikimet perioperative dhe rezultatet afatgjata. Grupi i studimit përfshinte pesë pacientë, kryesisht femra të moshës së mesme, duke paraqitur simptoma të tilla si dhimbje koke, çrregullime vizuale dhe mosfunksionim olfaktor. Radiologjikisht, OGM-të shfaqnin karakteristika tipike të lidhura me vendndodhjen e vijës së mesme, lidhjen me pllakën cribriforme dhe përfshirjen e strukturave ngjitur. Menaxhimi kirurgjik përfshin një sërë metodash duke përfshirë një kraniotomi bifrontale, qasje endonasale endoskopike, ose teknika kombinimi. Reseksioni total bruto u arrit në 100% të rasteve, me reseksion subtotal ose biopsi të kryer në rastet e mbetura për shkak të madhësisë së tumorit ose përfshirjes së strukturave neurovaskulare kritike. Ndërlikimet perioperative përfshinin rrjedhjet e lëngjeve cerebrospinale, meningjitin dhe anosminë, me një incidencë të përgjithshme të ulët të morbiditetit kirurgjik. Ndjekja afatgjatë tregoi rezultate të favorshme me norma të ulëta të përsëritjes dhe përmirësim ose ruajtje të funksionit neurologjik në shumicën e pacientëve. Kjo analizë retrospektive jep njohuri të vlefshme mbi menaxhimin kirurgjik të OGM-ve, duke theksuar rëndësinë e strategjive të individualizuara të trajtimit dhe bashkëpunimit multidisiplinar për të optimizuar rezultatet e pacientëve. Nevojiten kërkime të mëtejshme për të rafinuar teknikat kirurgjikale dhe për të eksploruar rolin e terapive adjuvante në përmirësimin e parashikimit afatgjatë për pacientët me OGM.

Fjalë kyç: kirurgji, kraniotomi bifrontale, OMG.

PËRFUNDIMI FATAL SI PASOJË E MBIDOZIMIT AKSIDENDAL ME METHOTRAXAT NË NJË PACIENT PSORIATIK.

Alert Xhaja, Entela Shkodrani, Alert Drishti.

Abstrakt

Hyrje: methotraxat është një nga mjekimet sistemike më të hershme dhe më të përdorshme në mjekimin e psoriasis vulgaris dhe artritin psoriatik.

Qëllimi i studimit është të evidentohen efektet e padëshiruara që disa herë mund të jenë fatale të mbidozimit nga methoraxat.

Paraqitja e rastit: pacienti i moshës 60 vjec paraqitet në urgjencën e QSUNT nga urgjenca e Vlorës me hemoragji dhe epistaksis. Pacienti kishte referuar në urgjencë se kishte 2 javë që mjekohej me Methotraxat 12, 5 mg në ditë. Pacienti hospitalizohet në pavionin e toksikologjisë dhe në ekzaminimet e rutinës u vu re pancitopeni dhe rritje e lehtë e transaminazave. Ai vuante nga psoriasis vulgaris dhe kishte rreth 30 vite që mjekohej me mjekime sistemike dhe lokale. Klinikisht gjëndja e pacientit ishte e rëndë me epistaksis persistent dhe hematoma të shumta dhe elemente psoriatik minimal të lokalizuar vetëm në anësi. Pacienti u mjekua në pavionin e toksikologjisë me vitaminoterapi, hepatoprotektore e masë trombocitare, por përsëri numri i trombociteve dhe leukociteve nuk u rrit. Pacienti pas përkeqësimit u transferua në repartin e terapisë intensive ku bëri exitus pas 8 ditësh mjekim.

Konkluzion: Megjithese toksiciteti i methoraxatit në dosa të vogla është minimal, përdorimi i tij më shpesh se një herë në javë mund të jetë shumë i rrezikshëm për jetën e pacientit.

Rekomandime: Ne rekomandojmë edukimin e pacientëve dhe familjarëve të tyre për menyrën dhe dozën e mjekimit me methotraxat apo me medikamente të ngjashme në mënyrë që komplikime të tilla të mos përsëriten më.

Fjalë kyç: vitaminoterapi, hematoma, methoraxatit.

EFEKTET E PADËSHIRUARA TË MJEKIMEVE LOKALE QË PËRDOREN PËR MJEKIMIN E AKNEVE.

Fiorela Mehmetas, Dr. Shk. Alert Xhaja.
Universiteti i Mjekësisë – Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike.
Shërbimi i Dermatologjisë, QSUT Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Akne vulgaris është patologji kronike e adoleshentëve dhe adultëve të rinj që shfaqet si pasojë e prodhimit të tepërt të yndyrës dhe lokalizohet kryesisht në fytyrë, pjesën e sipërme të gjoksit dhe shpinë. Crregullimet e sekretimit të yndyrës shkaktohen nga faktorë të ndryshëm të cilët ndryshojnë si sasinë, cilësinë ashtu edhe përbërjen kimike të yndyrës.
Qëllimi i këtij punimi është të pasqyrojmë një panoramë të shkurtër mbi efektet e padeshiruara që shoqërojnë medikamentet lokale që trajtojnë aknet.
Materiali dhe metodat: Ky punim u bazua ne intervistimin e 30 pacienteve me acne vulgare grada 1 dhe 2. Nga intervistimi i pacientëve, ndër mjekimet e përdorura rendisim: locione larëse me bazë acidi salicilik 1-2%; locione larëse benzil peroksidi, solucion me klindamicinë, eritromicinë në trajtën si të xhelit ashtu dhe të locionit, alfahidrooksiacide, adapalen, benzil peroksid dhe gjithashtu kombinimi i peroksidit me eritromicinën në trajtën e kremit. Pacientet treguan se gjatë përdorimit të këtyre mjekimeve kishin vënë re skuqje, djegie, rrjepie dhe diskolorime. Një nga pyetjet e intervistimit ishte nëse mjekimi është marrë me përshkrim nga mjeku. Të dhënat u hodhën në një tabelë Exel për tu përpunuar më pas me spss.
Rezultatet: Në 20 pacientë u shfaq skuqje në fytyre, tharja e lëkurës në 15 pacientë, efekti peeling (rrjepje) në 14 pacientë dhe ndryshime në pigmentimin e lëkurës në 6 pacientë. Gjysma e pacientëve nuk kishte kryer vizite mjekësore.
Konkluzione: Megjithëse mjekimet lokale që administrohen shprehen me me një shkallë të ulët të efekteve anësore, disa prej tyre janë tepër të rëndësishme pasi cënojnë cilësinë e jetës. Gjithashtu është e rëndësishme të theksojmë që gjysma e pacientëve referojnë se i marrin medikamentet pa këshilla mjekësore. Perdorimi dhe kombinimi i mjekimeve lokale sipas keshilles se mjekut do te minimizonte efektet e padeshiruara.

Fjalë kyç: akne vulgaris, patologji, efekte.

KANCERI I ZORRËS SË TRASHË, VDEKSHMËRIA DHE PARANDALIMI NË KOSOVË.

Ali Dërmaku.
Universisteti i Prishtines, Fakulteti i mjekesise, Prishtine, Kosovë.

Abstrakt
Hyrje: Kanceri shkakton rreth 11. 3% të vdekjeve në Kosovë, ndërsa në Evropë rreth 20%. Pas sëmundjeve kardiovaskulare është shkaku i dytë i sëmundshmërisë dhe vdekjeve. Kanceri është kur qelizat anormale fillojnë të ndahen dhe rriten në mënyrë të pakontrolluar.
Qëllimi i punimit: Qëllimi i këtij punimi është të analizohet numri i vdekjeve në Kosovë të shkaktuara nga Kanceri i pankreasit në periudhën 2012 – 2022 sipas viteve.
Metodologjia: Për hulumtim të punimit është përdorur metoda retrospektive. Punimi paraqet një meta-analizë përkatësisht rishikim më të fundit të literaturës bashkëkohore, por edhe të dhënave që janë shfrytëzuar nga publikimet e shkaqeve të vdekjes ASK dhe IKSHPK-së
Përfundimi: Në përfundim konstatuam se prioriteti kryesorë i stafit shëndetësorë është diagnostikimi dhe trajtimi sa më i hershëm i Kancerit të zorrës së trashë, në këtë do të

ndikonte shumë edhe edukimi i popullatës me qëllim të njohjes së faktorëve të rrezikut dhe simptomave sa më të herëshme, për të ulur kështu numrin e rasteve të diagnostikuara e njëkohësishtë edhe uljen e mortalitetit.

Fjalë kyç: kanceri i zorres se trashe, vdekshmëria, Kosova.

KOMUNIKIMI I DIAGNOZAVE ONKOLOGJIKE TEK PACIENTËT DHE MJEKËT.

Alketa Çoku, Irsida Gjoka.

Abstrakt

Në këtë referim do të vë në qëndër të diskutimit aleancën e mjekut me pacientin në diagnozat e sëmundjeve kronike, në mënyrë specifike ato onkologjike. Nuk marrim si shabllon apo të mirëqënë që mjeku ka mënyrën e duhur për të komunikuar këto diagnoza. Shpesh mjeku vet ka nevojë për një ekip mbështetës siç mund të jenë, mjekë të tjerë ose psikologu. Nga eksperienca personale në Spitalin Onkologjik do të sjell disa raste komunikimi dhe atë që ka përjetuar pacienti. Sigurisht që mbeten të pacënuara stili personal i gjithësecilit, por kjo nuk do të thotë që nuk ka hapësira për ta prekur dhe përmisuar këtë moment vendimtar në sëmundjet e rënda, siç janë ato onkologjike. Në bazë të një protokolli të pranuar në shkallë të gjërë botërore kanë rëndësinë e tyre: koha, vendi dhe mënyra e komunikimit të diagnozës apo trajtimit në vazhdim. Protokoll i bazuar në studime teorike, humultime praktike dhe pyetsorë të ndryshëm. Sipas këtyre studimeve që do shohim, komunikimi i diagnozës ndikon ndjeshëm në trajtim, prognozë dhe kurim të sëmundjes. A janë kushtet në spitalin tonë ta përmbushim me përpikmëri këtë protokoll? Cilat janë vështirësitë që hasin mjekët? Cilat janë vështirësitë që hasin pacientët dhe familjarët?

Fjalë kyç: onkologji, pacient, diagnoza.

USHQYERJA PARENTERALE, A JEMI TË VONUAR DHE PSE?

Prof. Asoc. Alketa Qosja (Hoxha).
Shefe e Sherbimit te Neonatologjise, Pedagoge pranë Departamentit ëe Pediatrisë-FM-UMT.

Abstrakt

Hyrje: Foshnjat e lindura para kohe kanë nevoja më të mëdha ushqimore në periudhën neonatale se në çdo kohë tjetër të jetës së tyre. Nevojat për lëndë ushqyese janë në thelb të larta në këtë fazë të zhvillimit dhe të domosdoshme për t'iu përshtatur shkallës së lartë të depozitimit të lëndëve ushqyese të marra nga foshnja që në jetën intrauterine.

Për këtë arsye nevojitet një mbështetje e hershme dhe adekuate ushqimore për të arritur ritme të përshtatshme të shtimit në peshë, të cilat janë pothuajse dyfishi i një foshnje të lindur në term dhe për të shmangur dështimin e rritjes pas lindjes. Pavarësisht strategjive intensive ushqimore për foshnjat e lindura para kohe, dështimi i rritjes pas lindjes mbetet një problem i madh. Ndaj është e rëndësishme që të zgjedhim praktikat e të ushqyerit që lidhen me rezultate të përmirësuara për foshnjat e lindura para kohe, siç është përdorimi i qumështit të gjirit në vend të formulës.

Synimi ushqyes për foshnjat e lindura para kohe është arritja e ritmeve të rritjes dhe shtimit të lëndëve ushqyese që përputhen me ato të arritura nga foshnjat e moshës së ngjashme gestacionale ne jeten in-utero, duke shmangur ndërlikimet që mund të shkaktohen nga terapitë ushqyese.

Qëllimi: Ky studim ka për qëllim që të hedhë dritë mbi barrierat dhe strategjitë për fillimin dhe avancimin e ushqyerjes enterale të hershme në foshnjat e parakohshme.

Metodologjia: Janë konsultuar publikime nga mjekësia e bazuar në evidence. Këto praktika synojnë të lehtësojnë frikën e mjekut dhe infermierit duke zbatuar strategji të provuara të suksesshme të të ushqyerit, të krijojnë konsistencë të praktikave të të ushqyerit enteral ndërmjet ofruesve të ndryshëm dhe të promovojnë një 'ndryshim kulturor' pozitiv brenda kujdesit neonatal.
Rezultatet: Literatura mbështet se ushqyerja enterale, veçanërisht fillimi i hershëm dhe avancimi më i shpejtë enteral, ndikojnë në shëndetin e foshnjave të parakohshme gjatë një muaji të parë të jetës duke përmirësuar shpërndarjen e mikronutrientëve, duke nxitur zhvillimin dhe maturimin e zorrëve, duke stimuluar zhvillimin e mikrobiomit, duke reduktuar inflamacionin dhe duke rritur rritjen e trurit dhe zhvillimin neurologjik. Klinicistet duhet të marrin në konsideratë seriozisht ndikimet afatshkurtra dhe afatgjata të shumë sistemeve që rezultojnë nga menaxhimi i ushqyerjes enterale tek foshnjat e parakohshme dhe duhet të rishikojnë protokollet klinike të të ushqyerit në përputhje me rrethanat.
Konkluzion: Përfundimet që vijnë nga mjekësia e bazuar në evidencë na tregojnë se fillimi i hershëm i të ushqyerit enteral dhe përparim i shpejtë nuk rrit rrezikun e NEC dhe, në të kundërt, promovon rezultate më të mira të menjëhershme dhe të qëndrueshme për foshnjat premature.
Por strategjia më e mirë për të adresuar këto pengesa është përpilimi i protokollit kombetar të ushqyerjes enterale, të bazuar në evidence, për Shërbimin e Neonatologjisë.

Fjalë kyç: prematur, ushqyerje enterale, rritja, zhvillimi psikomotor, qumeshti i gjirit.

TRAJTIMI I KANCERIT TË PANKREASIT LOKALISHT TË AVANCUAR (PALIACION OSE KURIM)?

DSHM Alketa Ymeri (Pere)1, Prof. Helidon Nina1, Dr. Romeo Bani1, Ass. Prof. Henri Kolani2.
1Shërbimi Onkologjik;
2Kirurgjia e tretjes QSUNT.

Abstrakt
Kanceri i pankreasit është një sëmundje e lidhur me një prognozë të keqe dhe një ndikim në rritje në vdekshmërinë e lidhur me kancerin dhe vlerësohet të ketë 338, 000 vdekje në 2012. Nëse nuk është metastatik, tumori duhet të klasifikohet si i resektueshëm, kufitar ose lokalisht i avancuar. Sëmundja në prezantim është sëmundje metastatike 60% -sëmundje e avancuar në nivel lokal 25% sëmundje e resektueshme 15%. Shkalla e përgjithshme e mbijetesës mbetet më pak se 5% për sëmundjen e avancuar lokalisht të pakontrolluehshme. Përkufizimi i LAPC nënkupton se nuk ka dëshmi të sëmundjes metastatike. Ndonëse përkufizimi i mosresektueshmërisë mund të ndryshojë disi, përgjithësisht pranohet se mosresektueshmëria përcaktohet nga prania dhe shtrirja e përfshirjes vaskulare lokale. Ndryshe nga kanceri i pankreasit potencialisht i shërueshëm (i resektueshëm), në të cilin trajtimet para operacionit mund të përmirësojnë potencialisht resektueshmërinë margjinale negative, pacientët me LAPC rrallë i nënshtrohen rezeksionit me qëllim kurues. Kontrolli lokal dhe cilësia e jetës janë çështjet e rëndësishme në LAPC. Simptomat lokale shpesh janë të vështira për t'u menaxhuar dhe kontribuojnë në cilësinë e dobët të jetës. Ardhja e terapisë sistemike efektive për të kontrolluar përparimin e sëmundjes dhe njohja se disa pacientë (me fenotipe të caktuara molekulare, p. sh. , SMAD4, i paprekur) kanë më shumë gjasa të kenë progresion dominues lokal dhe jo përhapje metastatike, kanë rritur interesin për zhvillimin e modaliteteve për më shumë. kontroll lokal efektiv. Për më tepër, pacientët me LAPC kanë më shumë gjasa të kenë ngarkesa të rëndësishme simptomash që lidhen me malinjitetin e tyre primar, duke përfshirë dhimbjen, pamjaftueshmërinë e pankreasit, obstruksionin biliar

dhe ngopjen e hershme/obstruksionin e daljes gastrike. Grupi i pacientëve me LAPC janë sfidues për t'u trajtuar, sepse ata në përgjithësi kanë probleme që lidhen me ngarkesën e tyre tumorale lokale përpara se të zhvillojnë sëmundje metastatike. Prandaj, është e rëndësishme të përcaktohet se qëllimet e trajtimit të pacientëve me LAPC janë kontrolli i përparimit të sëmundjes, kontrolli i simptomave dhe ruajtja e cilësisë së jetës. Në raste të caktuara, pacientët mund të konsiderohen për rezeksion kirurgjik. Megjithatë, kjo duhet të merret parasysh vetëm në qendrat me volum të lartë me përvojë në rindërtimin e anijeve. Si të trajtoni më mirë LAPC, Kirurgjia? Radioterapia? Kimioterapia? Dhe cila është sekuenca më e mirë e trajtimit?

Fjalë kyç: kanceri i pankreasit, fenotip, kirurgji, radioterapi.

A JANË SHTUAR RASTET ME STROK NË KËTO DY VITET E FUNDIT DUKE MARRË PARASYSH FAKTORËT NDIKUES?

Alesia Demerxhiu1, Anxhela Rama1, Klaudia Lala1, Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Infermieri, Fakulteti i Shkencave Mjekesore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Një gjëndjeje stroku i referohemi një aksidenti cerebrovaskular (AVC) apo insulti cerebrovascular (IVC), ku kemi të bëjmë me humbje të funksionit të trurit për shkak të çrregullimit të furnizmit me gjak të tij. Si rezultat zona e prekur humbet funksionin normal që mund të rezultojë në pamundësi për të lëvizur një apo më shumë gjymtyrë, paaftësi për të kuptuar apo formuluar fjalë, apo dëmtim të shikimit në njërën anë të fushës vizuale. Stroku mund te jetë ishemik dhe hemorragjik. Aksidentet vaskulare cerebrale (AVC) jane një nga problemet madhore që haset në urgjencat mjekësore dhe që kërkon vlerësim të shpejtë dhe të saktë për ndërhyrje në kohë dhe rezultate optimale. AVC përbën një nga shkaqet kryesore të mortalitetit dhe morbiditetit botërisht.
Qëllimi: Ky studim ka për qëllim të identifikojë shtimin e rasteve me strokë në 2023 duke marrë në shqyrtim shtrimet e dy viteve (2022-2023) dhe se sa kanë ndikuar faktorët riskues në këto shifra.
Materiali dhe metoda: Studimi është i tipit diskriptiv, me një shtrirje kohore janar 2022 – dhjetor 2023 dhe përfshirje të 1329 individëve nga të cilët 761 (57. 2 %) meshkuj dhe 568 (42. 7%) femra. Individët e përfshirë në studim janë suspektuar me AVC dhe janë të shtruar në reanimacionin e shërbimit neurovaskular pranë Qendrës Spitalore Universitare Nënë Tereza. Mbledhja e të dhënave është bërë nga kartelat e pacientëve. Tërësia e këtyre të dhënave është përpunuar dhe analizuar nëpërmjet programit Microsoft Excel.
Rezultatet: Rezultatet e këtij studimi tregojnë se në shtrimet me AVC mbizotërojnë pacientët e gjinisë mashkullore, ku shohim që në vitin 2022 kemi 381 (57. 5%) pacientë meshkuj kundrejt 281 (42. 5%) pacienteve femra, dhe në 2023 kemi 380 (56. 9%) pacientë meshkuj dhe 287 (43. 1%) paciente femra. Nëse i shohim sipas grupmoshës në vitin 2022 grupmosha më e prekur është 55-84 vjeç (87%) dhe grupmosha më pak e prekur është 25-40 vjeç (13%). Ndërsa në vitin 2023 grupmosha më e prekur është përsëri 55-84 vjeç (93%), pra vëmë re një rritje prej 5%. Në bazë të llojit të strokut në 2022 shohim që pacientët janë më të prekur më shumë nga AVC me 375 raste dhe Suspect AVC me 160 raste. Ndërsa në 2023 kemi një rënie në numër të pacientëve me AVC, por shtim në rastet e Suspect AVC dhe AVC Hemoragjik.
Konkluzione: Në përfundim të këtij studimi vumë re që numri i shtrimeve në total nuk ka pësuar rritje të madhe brenda një viti, por grupmoshat e prekura kanë ndryshuar duke bërë

kështu më të rriskuar moshën e mesme për tu prekur nga stroku në vitet në vazhdim. Dhe kjo vjen si pasojë e stilit të jetesës, konsumit të lartë të alkoolit dhe duhanit, stresit të shtuar si dhe neglizhencës totale ndaj kujdesit per shëndetin.

Fjalë kyç: strok, truri, shtim, AVC.

VLERËSIMI I STROKE (AVC) NËPËRMJET TOMOGRAFISË SË KOMPJUTERIZUAR (CT).

Anxhela Bici1, Redon Trungu1, Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Teknik te Larte Imazherie, Fakulteti i Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti i Mjeksise, Tiranë;
2Lektor Fakulteti i Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti i Mjeksise, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Një gjendjeje stroku i refereohemi i aksident cerebrovaskular (AVC) apo insult cerebrovascular (IVC), ku kemi të bëjmë më me humbje të funksionit të trurit për shkak të crregullimit të furnizmitn me gjak të tij. Si rezultat zona e prekur humbet funksionin normal që mund të rezultojë në pamundësi për të lëvizur një apo më shumë gjymtyre, paaftësi për te kuptuar apo formuluar fjalë, apo dëmtim të shikimit në njërën ane të fushës vizuale. Stroku mund te jete ishemik dhe hemorragjik. Ishemia shkatohet nga bllokimi i një ene gjaku nëpërmjet trombozës apo embolise arteriale si dhe hipoperfuzioni cerebral, ndërsa stroku hemorragjik vjen si shkak i gjakderdhjes në enë, parenkimë apo indet subaraknoidale të trurit. Faktorët e riskut variojnë nga mosha e vjetër, presioni i lartë i gjakut, episode të mëparshme të stroke, diabeti, kolesteroli i larte, fibrilacioni arterial dhe duhanpirja.
Qellimi: Krijimi i nje analize te detajuar descriptive per karakterizimin dhe njohjen e patternit te stroke ne gjetjet CT ne korrelacion me moshen, gjinine, sjelljet habituale dhe patologjite shoqeruese.
Materiali dhe metoda: Studimi eshte i tipit diskriptiv, me nje shtrirje kohore dhjetor 2023 – janar 2024 dhe perfshirje te 50 individeve nga te cilet 16(32%) femra dhe 34(68%) meshkuj, me moshë mesatare 63±10 vjec. Individet e perfshire ne studim jane diagnostikur me AVC nepermjet CT kraniale. Nga studimi është përjashtuar një grup prej 38 individësh të të dyja gjinive, suspect AVC, ekzaminimi imazherik nuk konfirmon patologjinë (CT scan kranial i pastër). Mbledhja e te dhenave eshte fokusuar ne kartelat e pacienteve dhe skanimet CT. Teresia e ketyre te dhenave eshte perpunuar dhe analizuar nepermjet programit Microsoft Excel.
Rezulatatet: Ne studimin tone lidhur me gjinine, tipin e stroke dhe lokalizimin rezulton se meshkujt (68%) jane me te prekur se sa femrat, stroke ishemik (66 %) eshte me i shpeshte se ai hemorragjik (34%) me nje shpeshtesi te shprehur ne regjionin periventricular ne 32% të rasteve e pasuar nga anterior dexter e sinister respektivisht 26% e 16% te rasteve. Pacientët duhanpirës janë më të prekur sesa pacientët jo duhanpirës perkatesisht 76 % vs 24%, po ashtu ata me peshe > 75kg jane me te riskuar per strok 66% vs 34%. Ky studim tregon gjithashtu se hipertensioni, hipertensioni me diabet, diabeti, rrisin rrezikun potencial per stroke respektivisht 52%, 34. 7%, 13%.

Fjalë kyç: AVC, stroke ishemik, strok hemorragjik, ateroskleroze, CT.

QËNDRIMET E LOGOPEDËVE NDAJ EFIKASITETIT TË TERAPISË ABA NË ÇRREGULLIMIN E SPEKTRIT TË AUTIZMIT DHE NË ÇRREGULLIMET E KOMUNIKIMIT SOCIAL.

Elirë Tahiri1¸ Mirlinda Denasevic1, Besarta Ajvazi1¸ Eleonora Selmani1¸ Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Logopedi, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Analiza e Aplikuar e Sjelljes (ABA) është një terapi e bazuar në shkencën e të mësuarit dhe sjelljes. ABA është një lloj ndërhyrjeje terapeutike që mund të përmirësojë aftësitë sociale, komunikuese dhe të të nxënit përmes teknikave të përforcimit. Përveç përmirësimit të sjelljeve të përgjithshme adaptive, të tilla si aftësitë sociale, aftësitë e të mësuarit, ai mund të fokusohet në të mësuarit e aftësive specifike. Ky lloj i terapisë mund të ofrohet nga psikologët, logopedët apo nga profesionistë e tjerë të fushave të ngjashme të cilët janë të kualifikuar për ta aplikuar këtë metodë. Si rrjedhojë, në praktikë hasim përdorim të gjerë të saj në çrregullimin e spektrit të autizmit (ÇSA) dhe në çrregullimet e komunikimit social (ÇKS). Duke e parë aplikimin e gjerë të kësaj metode terapeutike si dhe qasjet e ndryshme të profesionistëve kundrejt saj, qëllimi i këtij studimi është identifikimi i qëndrimeve të logopedëve kundrejt efikasitetit të ndërhyrjes terapeutike me metodën ABA në ÇSA dhe ÇKS.

Qëllimi: Të identifikojmë qëndrimin e logopedëve kundrejt efikasitetit të ndërhyrjeve terapeutike me metodën ABA.

Materiali dhe metoda: Ky studim është cilësor sensibël. Në studim morën pjesë gjithsej 50 logopedë nga Shqipëria dhe Kosova, të cilët janë përgjigjur në pyetësorin i cili përmban gjithsej 13 pyetje të cilat në thelb kanë të bëjnë me përdorimin e ABA-së, qasjen e logopedëve ndaj saj, si dhe arsyetimet pozitive apo negative kundrejt saj si ndërhyrje terapeutike. Pjesëmarresit në hulumtim iu janë pergjigjur pyetësorit të formuluar në docs. google.

Logopedët të cilët u përzgjodhën për të plotësuar pyetësorin kishin 5 deri në6 vite eksperie nce pune në profesion të licensuar. Pjesëmarrja ishte në nivel vullnetar si dhe u është sqaruar përpara se të fillojnë të plotësojnëpyetësorin për qëllimin e studimit.

Të gjithë logopedët janë njoftuar për anonimitetin e këtij pyetësori, si edhe janë ftuar të kontaktojnë në email zyrtar në rast paqartësie gjatë plotësimit të pyetësorit. Gjithashtu janë falenderuar për kohën e shpenzuar.

Rezultatet: Rezultatet e këtij studimi tregojnë se terapia ABA përdoret gjerësisht nga logopedët (62. 5%) dhe se shumica e tyre kanë qasje pozitive ndaj kësaj terapie (70. 5%). Gjithashtu, gjetjet tona vërtetojnë se qasja më e madhe e logopedëve janë pro përdorimit të metodës ABA si metodë terapeutike me prezencë më të lartë në ÇSA (63. 6%), se sa në ÇKS (36. 4%)

Konkluzion: Si përfundim, metoda ABA konsiderohet si një nga metodat më të pranishme terapeutike në vendin tonë. Për këtë arsye trajnimi i vazhdueshëm i terapistëve për aplikimin e kësaj metode konsiderohet primar në zbatimin efektiv të saj si terapi, dhe se ndërhyrja me këtë metodë duhet të përshtatet me rrethanat e individit, të cilat mund të ndryshojnë me kalimin e kohës.

Fjalë kyç: metoda ABA, çrregullimi i spektrit të autizmit, çrregullimet e komunikimit social, qëndrimet e logopedëve, efikasiteti.

SA TË INFORMUAR DHE TË NDËRGJEGJSHËM JANË STUDENTËT E INFERMIERISË PËR PARANDALIMIN E INFEKSIONEVE SPITALORE?

Eneriketa Canaj1, Ola Mesiti1, Xhuma Veseli1, Andreina Myftari1, Lorena Bani1, Anisa Kaja1, Kejsi Bushi1, Matilda Rapaj1, Anisa Kërtuka1, Meriljana Lleshi1, Borana Shkira1, Dajna Balla1, Reiva Rruci1, Denada Ago1, Alma Barbullushi2.

1Master shkencor, Infermieri, Fakulteti i Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti i Mjeksise, Tiranë;

2Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti i Mjeksise, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Infeksionet spitalore të quajtura ndryshe dhe infeksione nozokomiale radhiten në një nga 10 shkaqet kryesore të vdekjes, janë infeksione që shfaqen 48 deri në 72 orë pas shtrimit në spital dhe jane problem i të gjitha kohërave pothuajse në secilin institucion shëndetësor e sidomos në institucionet e nivelit sekondar.

Qëllimi: Ky studim ka për qëllim të përcaktojë se sa të informuar dhe të ndërgjegjshëm janë studentët e infermierisë në lidhje me infeksionet nozokomiale dhe sa te përgatitur jane ata për ti menaxhuar dhe parandaluar keto infeksione që shfaqen në mjediset shëndetsore.

Materiali dhe metoda: Ky studim eshte nje studim cilesor, i cili u krye tek studentët e infermierisë (bachelor & master) po ashtu dhe tek infermierët profesionist. Në studim kane mare pjese 221 studentë të infermierisë dhe 97 infermierë profesionistë, të cilët i përkasin QSUNT, Spitalit Rajonal Berat, Spitalit të Gramshit, Spitalit të Laçit, në pavione të ndryshme. Infermierëve dhe studentëve të infermierisë ju shpërndare nga një pyetësor për secilin i vetëadministruar. Pyetësori ishte i përbërë nga 10 pyetje për studentët dhe 11 pyetje për profesionistët. Pjesa me e madhe e tyre i perdorin maskat (80. 4%) ndërsa 19. 6 % jo. Larja dhe dezinfektimi duarve para dhe pas kontaktit me pacientët behet ne 80. 4%te raste dhe 17. 5% jo, 2. 1% ndonjehere. Infermierët ne 78. 4% te rasteve i përdorin të dyja mënyrat e larjes së duarve për të parandaluar infeksionet.

Konkluzionet: Infeksionet spitalore në vendin tonë janë të vazhdojne te jene nje problem i madh, jo nga fakti se profesionistët shëndetësor nuk kanë njohuri mbi parandalimin dhe kontrollin e ketyre infeksioneve, por nga zbatimit jo të mirë i protokolle shëndetësore dhe neglizhenca absolute e tyre ne disa raste. Kjo e fundit perben dhe sfiden e politikave mjeksore per vitet e ardhshme. Rekomandojme larjen e duarve perdorimin e maskave, dorezave si mënyrat e vetme, te thjeshta, te dobishme, efektive dhe ekonomike për parandalimin e përhapjes së infeksioneve spitalore. Përdorimin e teknikave dhe mënyrave efektive të udhëhequra nga protokolle të standartizuara si dhe te rrisim ndergjegjesimin e stafit infermieror per te menazhuar dhe parandaluar infeksionet spitalore nepermjet trajnive te vazhdueshme duke filluar qe nga studentet e infermierise e deri te personeli infermieror qe punon ne gjithe sistemin shendetsor.

Fjalë kyç: infeksion nozokomial, infermier, parandalim, ndërgjegjësim, informim.

NDIKIMI I PËRDORIMIT TË SMARTPHONE NË POSTURËN CERVIKALE.

Blerina Murri1, Enea Miho1, Errda Shehu1, Esmeralda Sula1, Janaq Proko1, Jonida Torba1, Kristiana Balaj1, Ledia Gjini1, Paola Paja1, Sara Nishani1, Xhemile Lami1, Alma Barbullushi2.

1Master shkencor, Teknik te Larte Imazherie, Fakulteti i Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti i Mjeksise, Tiranë;

2Lektor Fakulteti i Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti i Mjeksise, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Në botën e sotme, telefonat inteligjentë janë bërë një pjesë thelbësore e jetës sonë. Ne i përdorim ato për të komunikuar, për të bërë foto, për të parë video, për të blerë online. Kjo krijon një farë varësie aq sa mund të thuhet se ne nuk mund të mbijetojë në shoqërinë e re pa smartphone. Ndikimi social i kësaj epidemie është një çështje krejtësisht tjetër, pasi ajo çon në çrregullime të pakëndshme subjektive tek individi i prekur. Një nga shqetësimet e mjekut klinik modern është vendosja e lidhjes midis vertikalizimit të regjionit cervical dhe strukturave muskuloskeletore të anësive të sipërme si pasoje e ndikimin negativ që ka përdorimi i smartfoneve në trupin tonë veçanërisht në Posturën Cervikale.

Qëllimi: Qëllimi i këtij studimi është të identifikojmë ndikimin negativ që ka përdorimi i smartfoneve në trupin tonë veçanërisht në Posturën Cervikale dhe pasojat që sjell dhe në aktivitetin e jetës sonë sociale.

Materiali dhe Metodat: Studimi yne është një studim cilësor. Numri i individëve të përfshirë në studim është 60, të cilët janë studentë të programit Bachelor dhe Master të Fakultetit të Shkencave Mjekësore Teknike. Numri i pjesëmarrësve femra është 46 dhe meshkuj 14. Mosha mesatare e pjesëmarrësve është 22, 5vjeç.

Rezultatet: 6. 6%(4 individe, 2meshkuj dhe 2 femra) janë përgjigjur negativisht rreth pranisë së dhembjes duke rezultuar në mosplotësimin e pjesës së dytë të pyetësorit. 76. 6% (46 individë) kanë mbi 5 vite që e përdorin telefonin ndërsa 23. 4%(14 individe) kane 5 vjet qe e perdorin. 33. 3% (20) e individë kanë një përdorim ditor mbi 6 orë në dite, te tjeret nen 6 ore. 45% (27) e individë pjesëmarrës e mbajnë distancën e celularit në një largësi 24-40cm, ku 9 (33. 3%) prej të cilëve kanë shikim të turbullt. 58. 3%(35) e individë pjesëmarrës tregojnë që qëndrojnë më së shumti ulur dhe pa mbështetje të krahëve gjatë përdorimit të telefonit ku 85. 7% (30) prej tyre ankohen për dhembje qafe.

Konkluzione: Në perfundim te studimit tone verehet prezenca e dhembjes të regjionit cervikal për shkak të përdorimit të smartphone ndër vite, për një hark kohor ditor mbi 4 orë, dhe në pozicione jo të këshillueshme. Ndryshimi në posturën cervikale sjell dhembje të tjera shoqëruese në regjione të ndryshme të trupit duke krijuar një efekt zinxhir të simptomave dhe dalëngadalë ndryshime negative në cilësinë e jetesës.

Fjalë kyç: postura, vertikalizim cervical, smartphone, dhembje qafe, hiperkifozë.

CILA ËSHTË GRUPMOSHA MË E PREKUR NGA COVID-19? A KA NDIKUAR IZOLIMI NË SHËNDETIN MENDOR?

Fatjon Bajraktari1, Afife Hoxha1, Anisa Hystuna1, Antonela Vila1, Denada Licollari1, Rigera Skenderi1, Migena Lugja1, Lediano Vrioni1, Kristina Koci1, Jola Kortoci1, Elma Suma1, Xhana Vilja1, Alma Barbullushi2.

1Master shkencor, Infermieri, Fakulteti iShkencave Mjeksore Teknike, Universiteti I Mjeksisë, Tiranë,

2Lektor, Fakulteti I Shkencave Mjeksore Teknike, Universiteti I Mjeksisë, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Gjatë një periudhe 3-vjecare, njerëzit janë përballur dhe po përballen aktualisht nga shpërthimi global i COVID-19 por me një ritëm më të ulët në krahasim me vitet e tjera. Sëmundja Corona-Virus 2019 (COVID-19) është një sëmundje acute, ngjitëse, që shkaktohet nga virusi me të njëjtin emer dhe prek aparatin e frymëmarrjes. Që nga moment që u raportua rasti i pare i COVID-19, u rregjistruan 82 milionë raste positive dhe mbi 1. 8 milionë vdekje në mbarë botën. SARS-CoV-2 hyn në qelizat epiteliale të hundës nëpërmjet receptorit ACE-2 dhe më pas migron në traktin e sipërm respirator. Kjo shkakton një përgjigje immune. Në afërsisht 20% të pacientëve, virusi përparon në rrugët e poshtme të frymëmarrjes. Pneumocitet e infektuara lëshojnë citokinain flamatore (të tilla si IL-6 dhe IL-8), të cilat tërheqin qelizat immune në mushkëri (duke përfshirë qelizat T ndihmëse). Përgjigja imune e ekzagjeruar ndaj SARS-CoV-2 rezulton në dëmtime difuzeal veolare dhe e demëpulmonare. SARS-CoV-2 gjithashtu shkakton dëmtime në qelizat endoteliale, të cilat gjenden në shtresën e brendshme të enëve të gjakut. Mos funksionimi endothelial rezulton në një gjendje prokoagulante, duke çuar në komplikime trombotike. Ka prova të reja që SARS-CoV-2 mund të prekë organe të tjera (sitruri dhe trakti gastrointestinal), potencialisht perms aftësisë së tij për të prishur sipërfaqet endoteliale dhe për të nxitur përgjigjet ë e kzagjeruara imune. Kjo mund të shkaktojë simptoma që vazhdojnë muaj pas infeksionit akut.

Qëllimi: Ky kërkim shkencorë ka si qëllim të tregojë se cila është grupmosha më e prekur nga COVID-19 dhe si ka ndikuar izolimi në shëndetin mendorë.

Materiali dhe metodat: Ky studim është nje studim descriptive. Në këtë studim janë përfshirë individët të cilët kanë rezultuar pozitiv me COVID-19 në periudhën 2021-2023. Për të vlerësuar ndikimin e izolimit në shëndetin mendorë kemi përdorur një pyetësor online. Gjithashtu pyetësori është shpërndarë në mënyrë të rastësishme duke përfshirë femra dhe me shkuj të moshave të ndryshme.

Konkluzion: Grup mosha më e prekur nga COVID-19 është 45-79 vjec, ndërsa më pak e prekur është 14-17vjec. Gjinia mashkullore përbën numrin më të madh të prekur nga COVID-19 në krahasim me gjininë femërore. Izolimi ka ndikuar në shëndetin mendor duke shkaktuar një game të gjerë crregullimesh depressive dhe emocionale.

Fjalë kyç: Covid-19, gjinia, mosha, depresioni.

LEUKOZAT AKUTE NË MOSHAT PEDIATRIKE.

Fjorela Hasani1, Desara Collaku1**,** Klaudja Gjikolaj1, Rudina Cela1**,** Fabiola Makeshdedaj1**,** Orjeta Pjetri1, Eliseda Curraj1**,** Elidona Vukcaj1, Eneida Palaj1, Isak Molla1**,** Sanie Ago1, Maire Cepele1**,** Redina Muci1**,** Alma Barbullushi2.

1Master shkencor, Teknik të Lartë Laboratori, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

2*Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.*

Abstrakt

Hyrje: Leukemia shkaktohet nga mutacioni i qelizave mëmë pluripotente të palcës kockore, i cili con në një proliferim jo normal të qelizave leukemike(blasteve) dhe frenimin e prodhimit të linjave të tjera qelizore si qelizave të kuqe të gjakut, rruazave të bardha dhe trombociteve. Qelizat leukemike (blastet) përhapen në palcën e kuqe të kockave, në gjakun periferik dhe në inde të tjera. Kloni mutant mund të demonstrojë karakteristika morfologjike, citogenetike, dhe immunofenotipike të njëjta, të cilat shërbejnë për të ndihmuar në klasifikimin e llojit të veçantë të leukemisë. Në varësi të llojit të linjës qelizore që proliferon leukozat akute mund të jenë limfoide dhe mieloide. Leukozat limfoide zënë vendin e parë të leukozave në moshat pediatrike.

Qëllimi i studimit: Ky studim ka si qëllim të vlerësojë prevalencën e leukozave akute në moshat pediatrike të hospitalizuara në Shërbimin e Onkohematologjisë Pediatrike, QSUT.

Materiali dhe metoda: Studimi ynë është një studim deskriptiv. Në këtë studim janë përfshirë të gjithë fëmijët e shtruar në shërbimin e onkohematologjisë pediatrike, në QSUT, në periudhën 2018-2023. Për mbledhjen e të dhënave janë përdorur kartelat mjekësore që i përkasin viteve të përfshira në studim.

Rezultatet: Në studimin tonë leukozat akute (LA)zënë 11. 6% të gjithë rasteve të hospitalizuara në shërbimin e onkohematologjisë në periudhën 2018-2023, ku numri më i madh i rasteve me LA takohet në vitin 2021. LA limfoidezë 81% te rasteve dhe ajo mieloidezë 19% të rasteve. Gjinia më e prekur me LA janë meshkujt (56. 4% të rasteve). Anemia takohet në 87% të rasteve, leukocitoza takohet në 58% të rasteve, leukopenia 21% të rasteve, trombocitopenia takohet në 67% të rasteve dhe trombocitoza në 13% të rasteve me LA. Pancitopenia takohet në 20% të rasteve me LA. Grupmosha më e prekur është ajo 4-7 vjec e pasuar nga ajo 0-3vjec, 8-11 vjec, 12-15 vjec.

Konkluzionet: Duke u bazuar në rezultatet e studimit tonë arritëm në konkluzionin që LA limfoide është një hemopati malinje e cila zë vendin e parë të malinjiteteve në moshën pediatrike, me mbizotërim të tipit B. LA mieloide edhe pse është më frekuente te adultët takohet më rrallë dhe në moshat pediatrike. Gjinia më e prekur nga LA është gjinia mashkullore, Këto leukoza mund të shfaqen me anemi, trombocitopeni, leukocitozë, leukopeni dhe në disa raste me pancitopeni.

Fjalë kyç: trombocitopenia, limfoidezë, leukemia.

EKO DOPPLER KUNDREJT ANGIO-CT NË DIAGNOSTIKIMIN E STENOZËS SË ARTERIES KAROTIDE.

Klea Balla1, Kristina Çako1, Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Teknik të Lartë Imazherie, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknikë, Universiteti iMjekësise, Tiranë.
2Lektor Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësise, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Stenoza e arteries karotide, një problem mjaft i shpeshtë klinik, është bllokimi i arteries karotide, që mund të ndodhë vetëm në njërën anë të qafës ose në të dyja anët(bilaterale). Rreth 500 000 njerëz cdo vit, përjetojnë një sulm ishemik kalimtar për herë të pare ku shkaku i tretë kryesor është ateroskleroza e arteries karotide(ndryshe stenoza e arterieskarotide). Krahas testeve laboratorike, metodat imazherike janë hapi kryesor në diagnostikimin e stenozës së arterieskarotide. Imazhi diagnostikues ofron informacion të detajuar në lidhje me ndryshimet në strukturën e brendshme të arteries karotide(a. carotide), bllokimin e arteries dhe stadin e bllokimit(stenozës). Qëllimi i imazherisë diagnostike është të sigurojë depistimin dhe zbulimin e stenozës në fazën më të hershme dhe lehtësisht tëkontrollueshme.
Qëllimi: Të vlerësojmë se cila nga teknikat imazherike është teknike primare më e përdorshme dhe më efektive në praktikën klinike, në diagnostikimin e stenozës së arteries karotide.
Materiali dhe metoda: Studimi ynë është deskriptiv-analitik-krahasues. Për kryerjen e studimit upërzgjodhën 120 kartela pacientësh, të diagnostikuar me stenozë të arteries karotide, në klinikën'Diplomat', Tiranë. Të gjithë pacientët kanë kryer një nga modalitet imazherike, Eko Doppler ose Angio-CT, ose te dyja. Mosha e pacientit, gjinia dhe teknika imazherike e përdorur për diagnose: Eko Doppler dhe Angio-CT, prania e pllakave atheromatoze, kalcifikimet, ndryshimethemodinamike, prania e trombit, PSV< 270cm/sek, PSV> 270cm/sek, Cirkullus Willis në aspect normal/anormal, stenozë 25-100%, EDV 40-100 cm/s, u shënuan në listën kontrolluese plotësuese për secilinpacientte perfshire ne studim. Të gjitha të dhënat u përpunuan në programin Microsoft Exel 2016.
Rezultatet: Nga të dhëna e shqyrtuara rezulton se të 120 pacientët kanë kryer një Eko Doppler por vetëm 30 prej tyre kanë kryer Angio-CT. Evidentohet se shkalla më e përhapur eokluzionit është ajo e vlerës 30-49% (48. 3% të rasteve), e cila ndiqet nga shkalla 50-69%(25. 85të rasteve). Stenoza e arterieve karotide takohet ne 57. 5% te individeve meshkuj krahasuar me femrat, ku ajo takohet ne 42. 5% te rasteve.
Konkluzioni: Mund të themi me siguri se Eko Doppler është teknikë primare në vendosjen ediagnozës, por për pacientët në një shkallë stenoze severe, është e nevojshme kryerja e Angio-CT si një teknike me avantazhe të shumta, që e bëjnë atë të jetë 'gold standard'.

Fjalë kyç: Atherosklerosis, Stenoza e arteries karotide, Eko Doppler, CTA, teknikë primare.

RËNDËSIA E MAMOGRAFISË NË DEPISTIM DHE NË NDJEKJEN E VAZHDUESHME TË KANCERIT TË GJIRIT.

Emeli Met'hoxha1, Oliana Muca1, Olsola Lana1, Bledar Zhejani1, Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Teknik të Lartë Imazherie, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Kanceri i gjirit eshtë kanceri më i shpeshtë tek gratë dhe kanceri i dytë më i shpeshtë në popullatën e përgjithshme në botë. Numri më i madh i rasteve vërehet tek gratë me moshë mbi 50 vjeç, por mund të haset dhe në çdo moshë tjetër. Një nga mjetet kryesore që përdoret për diagnostikim dhe depistim është mamografia, e cila përbën dhe thelbin e studimit tonë. Qëllimi i këtij studimi është të evidentohet se sa e rëndësishme është kryerja e mamografisë, jo vetëm tek individët, të cilët kanë faktorë risku të pranishëm, por edhe tek individët, të cilët e mendojnë veten të shëndetshëm. Pra, të tregojmë se depistimi i vazhdueshëm me anë të mamografisë mund të jetë jetë-shpëtues.

Materiali dhe metoda: Studimi ynë është një studim transversal. Në kete studimin u perfshinë 480 individe mbi 40vjec, te cilet kane kryer mamografine ne në 3-mujorin e fundit (tetor, nëntor, dhjetor) të vitit 2023 periudhe e cila korespondon me periudhën e fushatës së ndërgjegjësimit në poliklinikën qendrore. Materiali kryesor ku ne jemi bazur në mbledhjen e të dhënave tona për të kryer këtë studim, janë formularët. Variablat ku ne jemi fokusuar më së shumti, për të nxjerrë një korrelacion mes lidhjes së tyre dhe shfaqjes së patologjive tumorale janë: mosha në të cilën është diagnostikuar me tumor jane, mosha e shtatzanisë së pare, gjidhënia, stili i jetesës, numri i lindjeve, historiku familjar numri i mamografive të kryera ndër vite, gjithashtu dhe lloji i gjirit. Të gjitha të dhënat që ne kemi mbledhur janë përpunuar nëpërmjet programit IBM SPSS.

Rezultatet: këtij studimi tregojnë se rreth 21% e pacienteve që kanë kryer një mamografi depistuese, kanë rezultuar positive. Mosha mesatare e individeve me kancer gjiri ne studimin tone eshte 56. 3 vjeç, ndërkohë, grupmosha me më shumë raste pozitive është grupmosha 55-58 vjeç. Në studimin tone pacientet që kanë pasur shtatzaninë e parë rreth moshës 30 vjeç kanë më shumë mundësi të zhvillojnë kancer gjiri. Nga studimi ynë, 59. 6% e pacienteve që rezultuan pozitive nuk kanë ushqyer fëmijët e tyre me gji. Gjithsesi, rreth 38% e pacientëve me mamografi pozitive, kanë pohuar që bëjnë një stil jete jo të shëndetshëm. Nga të dhënat tona, arrijmë në konkluzionin se një numër i konsiderueshëm i pacienteve me mamografi pozitive ndanin karakteristikën e lindjes të vetëm një fëmije në moshë të vonë biologjike. Në studimin tonë, shumica e pacienteve pozitive, kanë pasur një familjar të prekur nga kanceri i gjirit. Në rreth 55% e rasteve që rezultuan me mamografi positive kane structure gjiri dense. Nga kërkimi ynë rezultoi se 27% e numrit të përgjithshëm të pacienteve që dolën me mamografi pozitive, e kishin realizuar këtë ekzaminim për herë të parë në jetën e tyre.

Konkluzione: Në përfundim të studimit tonë dhe analizimit të të dhënave, dalim në konkluzionin se të gjitha gratë të cilat kanë të paktën një faktor risku prezent, duhet të bëjnë depistime të vazhdueshme të gjirit, në mënyrë që të kapin në kohë sëmundjet tumorale që mund t'i shfaqen.

Fjalë kyç: Mamografi, depistim, patologji tumorale.

PREVALENCA E SINDROMIT OVARIT POLICSTIK NË GRATË NË MOSHË RIPRODHIMI DHE IDENTIFIKIMI I KOMPONENTËVE QË NDIKOJNË NË FERTILITET.

Sibora Kolldani1, Klejda Tomani1, Adelajda Baxhija1, Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Mami, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësise, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Sindromi i ovarit policistik (PCOS) është çrregullimi më i zakonshëm endokrin tek femrat e moshës riprodhuese e cila përfshin nivele të ngritura të androgjenit, parregullsi menstruale dhe/ose kiste të vogla në ovare. Mesatarisht, ajo prek 4-8% të grave të moshës riprodhuese në gjithë boten. PCOS është shkaku më i zakonshëm i anovulimit dhe shkaku kryesor i infertilitetit te gratë në moshë riprodhimi sipas WHO. PCOS lidhet me një sërë problematikash afatgjate si, diabet tip 2 dhe sëmundje kardiovaskulare, që ndikojnë në mirëqënien fizike dhe emocionale. Pavarësisht përhapjes dhe implikimeve të tij në shëndetin riprodhues, metabolik dhe psikologjik, rreth 70% të grave në gjithë botën ngelen të padiagnostifikuara.
Qellimi: Studimi ynë ka si qëllim të vlerësojë prevalencën PCOS te gratë në moshën e riprodhimit dhe identifikimi i komponentëve që ndikojnë në fertilitet.
Materiali dhe metoda: Studimi ynë është deskriptiv-analitik. Në studimin tonë u përfshinë 1230 gra të cilat u paraqitën për vizitë në klinikën private, obstetrik-gjinekologjike, për një vizitë gjinekologjike, gjatë periudhës kohore qershor - dhjetor 2023.
Rezultatet: Numri total i rasteve të paraqitura në klinike, për periudhën qershor 2023 – dhjetor 2023, është 1230, nga të cilat 105 (8. 5%) janë gra në moshë riprodhimi të diagnostifikuara me PCOS. Numri më i madh i rasteve me PCOS 34 (32. 3%) takohet në grupmoshën 24-26, pasuar nga grupmosha 21-23 ku takohen 27 (25. 7%) gra, grupmosha 27-29 takojme 18(17. 1%) të grave, 18-20 takohen 13(12. 3%) të grave, 30-32 takojmë 9(8. 5 %) të grave, në grupmoshën 33-35% takojmë 4 (3. 8%)të grave të diagnostikuara me PCOS. Vërejmë se gratë të diagnostikuara me PCOS kanë arritur të konceptojnë një gravidance përkatsisht, në grupmoshën 24-26 vjece 24% e grave, në grupmoshën 27-29 vjece 22% e grave dhe në grupmoshën 21-23 vjec 20% e grave.
Konkluzionet: Në përfundimin e këtij studimi arrijmë në konkuzionin se PCOS është një sindromë i shpeshtë, i cili se bashku me komponentët e tij ka ndikim në fertilitetin e grave.

Fjalë kyç: Sindromi i ovarit policistik, grua, infertilitet.

TIROIDITI HASHIMOTO SI SHKAKU MË I SHPESHTË I HIPOTIROZËS.

Anisa Lazri1, Taulant Mehmeti1, Qamil Sulo1, Alma Barbullushi2.
1Master shkencor, Teknik të Lartë Laboratori, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrja: Tiroiditi Hashimoto (TH) është patologji e gjendrës tiroide, qe prek gratë 7-10 herë më shpesh se burrat, prevalenca e së cilës po vjen duke u rritur dhe në popullatën e vendit tonë. Ai është një çrregullim autoimun që prek gjëndrën tiroide dhe shkaku kryesor i hipotirozes. Në TH sistemi imunitar çon në shkaterrimin e qelizave që prodhojnë hormone e tiroides dhe per rrjedhoje kemi zhvillimin e hipotirozës.
Qëllimi: Qëllimi i këtij studimit është të vlerësoje prevalencën e tiroiditit Hashimoto dhe

hipotirozes në vendin tonë, si dhe të vlerësojë rolin e anti-TPO për diagnostikimin e kësaj patologjie.
Materiali dhe metoda: Ky studim është një studim transversal i kryer në periudhën nëntor-dhjetor 2023. Popullata e marrë në studim janë pacientët e paraqitur për kontroll të gjendrës tiroide, që për një arsye ose një tjetër, kanë shfaqur probleme të saj, pranë spitaleve dhe qendrave shëndetësore në disa qytete kryesore të vendit ku ne kemi pasur mundësi të zhvillojmë praktikën shtetërore, të pavarur. Në studimin u përfshinë 900 individë, 623 femra dhe 277 meshkuj, mosha mesatare e të cilëve është 60vjeç.
Rezultatet: Në studim janë përfshirë 900 individe nga të cilët 69% e tyre janë femra (623 individë) dhe 31% meshkuj (277 individë). Pas kryerjeve testeve laboratorike dhe atyre imazherike rezultuan gjithsej 653 (72. 5%) e individeve te shendetshem, pa prekje te funksionit te tiroides, 247 (27. 5%) e tyre pacientë me crregullim të funksionit të tiroides. Keta te fundit u ndane ne hipotireozë 187(78. 4%), hipertiroze 60(21. 6%), Ne grupin e pacienteve me hypotiroze 144 (77%) prej tyre u diagnostikun me tiroidit hashimoto dhe 43 (30%) pacientët me hipotiroze nga shkaqe te tjera. Gjinia me e prekur te pacientët me tiroidit Hashimoto jane femrat, 101(70. 1%) vs 43 (29/9%) meshkuj. Po ashtu te grupi i pacienteve me hipotiroze nga shkaqe te tjera hipotirozë, gjinia më e prekur janë femrat 40 (93%) vs meshkujve 3 (7%). Ne studimin tone grup mosha me e prekur a tiroiditi hashimoto eshte ajo 51-60 vjec(21. 5%) e pasuar nga ajo 61-70 vjec (15. 9%).
Konkluzionet: Tiroiditi Hashimoto është një nozologji tepër e shpeshtë në vendin tonë, qe ze pjesen kryesore te hypotirozave, dhe me interes për t'u studiuar për nga prevalenca e saj. Femrat janë gjinia më të prekura nga kjo sëmundje në krahasim me meshkujt.

Fjalë kyç: Tiroiditi Hashimoto; hipotiroidizëm, anti -TPO.

DHIMBJA POSTOPERATORE DHE MENAXHIMI I SAJ NË KIRURGJINË TOTAKALE.

Alma Cani[1], Loreta Agolli[2], Alban Hatibi[1], Fahri Kokiçi[1], Eliana Shima[1], Arjan Vyshka[1].
[1]Anestezist –Reanimator;
[2]Pneumologe.

Abstrakt
Hyrje: Kirurgjia torakale shkakton dhimbje shumë të rënda në pacientët që i nënshtrohen kirurgjisë torakale. Mos trajtimi si duhet dhe në kohë i këtyre dhimbjeve post operatore rrit rrezikshmërinë e komplikacioneve dhe dhimbjeve kronike post -torakotomisë, duke kompromentuar kështu cilësinë e jetës te këta pacientë. Tipi i dhimbjes në torakotomi: Torakotomia nxit dhimbjen nosiseptive (dëmtimi indor dhe i brinjëve) dhe dhimbjeve neuropatike (nervave periferikë) që agravohen prej respiracionit dhe kollës. Dhimbja mund të shtohet nga prezenca e tubave, drenave torakal. Ashpërsia / Kohëzgjatja e dhimbjes: Dhimbja pas torakotomisë është e rëndë dhe intense që mund të zgjasin për javë. , muaj e deri në vite.
Qëllimi i terapisë të dhimbjes; është t'i krijojë mundësinë pacientit të lëvizë lirshëm dhe të kollitet me sa më pak dhimbje(analgjezia dinamike). Efektet segmentale të anestezisë lokale të epidurales torakale dhe kombinimit me opioidë bëjnë të mundur analgjezinë dinamike pas torakotomisë. Kombinimet e ballancuara të përdorimit oral të medikamenteve, të analgjezisë I/M, I/V përkrah teknikave neuroaksiale krijojnë perfeksionin e terapisë të dhimbjes te këta pacientë.
Konkluzionet: Shumë faktorë mund të ndikojnë në rezultatet analgjezike pas torakotomisë, duke përfshirë teknikën kirurgjikale, zgjedhjen e modalitetit analgjezik, nivelit të kujdesit postoperator, trajtimin e dhimbjes akute dhe kryerjes të fizioterapisë, si dhe përgatitjen

psikollogjikisht të pacientëve. Për më tepër, torakotomia, shoqërohet me një incidencë të lartë të dhimbjeve neurogjenike kronike, të cilat mund të reduktohen nga analgjezia e mirë e trajtimit postoperator të dhimbjes akute. Plani analgjezik duhet të fillojë që në stadin preoperator. Analgjezia e epidurales torakale, blloku paravertebral, bllokut të nervit interkostal, kateterit intrapleural, cryoanalgjezia duhen të përdoren në trajtimin e dhimbjes postoperatore në kirurgjinë torakale. Kateterët ekstradural dhe paravertebral janë gjithashtu një alternativë e shkëlqyer.

Fjalë kyç: Torakotomia është një nga proçedurat më të dhimbshme kirurgjikale.

MIELOMA E SHUMËFISHTË, TRAJTIMI I LINJËS SË PARË.
A. Cili, A. Perolla, E. Calliku, P. Pulluqi, T. Caja, A. Ivanaj.

Abstrakt
Brenda dy dekadave të fundit, opsionet terapeutike për mielomë të shumëfishtë të sapodiagnostikuar kanë ndryshuar në mënyrë dramatike. Zbatimi i kimioterapisë me dozë të lartë me melphalan dhe transplantimi i mëvonshëm autolog i qelizave burimore të gjakut fillimisht çoi në mbijetesë të zgjatur në pacientët më të rinj dhe në formë.
Shtresimi i rrezikut në fillimin e trajtimit të linjës së parë është i një rëndësie të madhe. Me ardhjen dhe integrimin e të ashtuquajturve agjentë të rinj, të tillë si talidomidi, lenalidomidi dhe bortezomibi në trajtimin e linjës së parë, si pacientët e përshtatshëm për transplantim ashtu edhe ata të papërshtatshëm fituan perspektiva të reja terapeutike.
Në shumicën e vendeve, kombinimi i bortezomibit me ciklofosfamid dhe deksametazon konsiderohet aktualisht si standardi i kujdesit si regjim induksioni përpara trajtimit dhe transplantimit me dozë të lartë.
Kohët e fundit, antitrupi anti-CD38 daratumumab është miratuar në kombinim me bortezomib, melphalan dhe prednisone si trajtim parësor për pacientët e sapo diagnostikuar. Një transplant alogjenik i qelizave burimore mund të konsiderohet për pacientët më të rinj pa sëmundje shoqëruese përkatëse dhe me sëmundje me rrezik të lartë ose rikthim të hershëm pas transplantimit autolog të qelizave burimore të gjakut, por duhet të kryhet vetëm brenda provave klinike të kontrolluara dhe në qendra të specializuara.

Fjalë kyç: mieloma e shumëfishtë, bortezomib, transplantim i qelizave me avull, rrezik i lartë.

TRANSFORMIMI I LMC (LEUCEMI MIELOIDE KRONIKE) NË LAL (LEUCEMI AKUTE LIMFOBLASTIKE B).
Desada Xhepa. Alma Cili MD/PhD.
Shërbimi i Hematologjisë QSUT.

Abstrakt
Leucemia Mieloide Kronike (LMC) përfaqëson një neoplazi mieloproliferative, që karakterizohet nga proliferimi i pavarur i serisë granulocitare, pa humbur aftësinë për tu diferencuar dhe maturuar. Shkak për zhvillimin e kësaj patologjie është translokacioni kromozomal në hemapoetic stem cell t (9; 22) (q34. 1; q11. 2) – kromozomi Philadelphia, që rezulton në formimin e BCR-ABL1 fusion gene. Kjo patologji ka dekurs klinik në tri faza: faza kronike, e akseleruar dhe kriza blastike. 10% e pacientëve të diagnostikuar me

LMC në fazë kronike progresojnë në krizë blastike, 20-30% e tyre prezantohen si leukemi akute limfoblastike B**.**
Rasti Klinik Pacienti M. Z, 42 vjeç me dg: LMC, konfirmuar nga identifikimi i kromozomit Philadelphia t (9: 22) në teknikën me imunofluoreshencë dhe vlerësimi kuantitativ i BCR-ABL1 gene nëpërmjet RT-PCR. Nis terapinë me Imatinib 400mg/d PO. Pas 1 viti në strisho të gjakut periferik rezulton 58% blaste. Hospitalizohet për ekzaminime të mëtejshme: hemogramë, bilanc biokimik, mielogramë Në citometrinë me fluks, përcaktojmë imunofenotipin leukocitar: CD34+, CD10+, CD19+, TdT+, HLA-DR+ Nisur nga të dhënat e ekzaminimeve vendosim dg: Leukemi Akute Limfoblastike B.
Konkluzione Edhe pse incidenca e krizës blastike është ulur ndjeshëm në epokën e TKI, mbetet nje sfidë në menaxhimin e LMC. Parandalimi i progresionit është strategjia më efektive.

Fjalë kyç: Leukemia mieloide kronike, transformin, krizë blastike, leukemi akute limfoblastike.

LEUKEMIA E QELIZAVE ME QIME.
Alma Cili, MD, PhD, Ralf Salihi.

Abstrakt
Hairy Cell Leukemia është një malinjancë kronike, e rrallë dhe indolente, që vjen nga një limfocit B i pjekur. Shenjat klinike janë mjaft variabël por ngjasojnë me shumë nga leukozat e tjera. Diagnoza bazohet në morfologjinë e qelizave si flokë, fenotipin imunologjik nga flow cytometry dhe / ose imunohistokimia në biopsi dhe prania e mutacionit somatik BRAFV600E. Në formën klasike të sëmundjes, analoget e purineve pentostatin dhe cladribine rekomandohen për trajtim si linjë e parë. Këta agjentë shkaktojnë një përgjigje të plotë të qëndrueshme dhe të pa mbajtur në më shumë se 70% të rasteve dhe deri në 35% të pacientëve tregojnë një mbijetesë më të gjatë se 20 vjet. Kur rituximabi kombinohet me cladribinen në rikthim të hershëm, përgjigja e plotë mund të arrihet në 89–100% të pacientëve, me një risk tre vjeçar të rikthimit vetëm 7%. Së fundmi, disa barna të reja janë prezantuar për trajtimin e pacientëve me Hairy Cell Leukemia. Studimet klinike kanë konfirmuar se moxetumomabi imunotoksin pasudotox, inhibitoret e kinazës BRAF (vemurafenib dhe dabrafenib), dhe inhibitori i kinazës Bruton ibrutinib janë agjentë të dobishëm në trajtimin e pacientëve që janë rezistente ndaj analogëve të purineve.

Fjalë kyç: Inhibitorët BRAF, Klinika HCL, Epidemiologjia HCL, Terapitë e reja të HCL.

SINDROMA METABOLIKE KARDIOVASKULARE-VESHKAT: NJË HAPI DREJ KUJDESIT MULTIDISIPLINAR DHE PËRFSHIRËS.
Alma Idrizi, Ernisa Kokomani, Inis Hoxhaj, Afërdita Kita.
Shërbimi i Nefrologjisë-Dializës-Transplantit, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrje: Sindroma metabolike kardiovaskulare-veshkat pasqyron ndërveprimin midis faktorëve të rrezikut metabolik, sëmundjeve kronike të veshkave dhe sistemit kardiovaskular dhe ka ndikime të thella në sëmundshmëri dhe vdekshmëri. Ka pasoja shumësistemike të shëndetit të dobët kardiovaskular-veshka-metabolik, me ndikimin klinik më të rëndësishëm që është incidenca e lartë e lidhur me ngjarjet e sëmundjeve kardiovaskulare dhe

vdekshmëria kardiovaskulare. Ekziston një prevalencë e lartë e shëndetit të dobët kardiovaskular-veshka-metabolik në popullatë, me një ngarkesë disproporcionale që shihet tek ata me përcaktues të pafavorshëm social të shëndetit. Megjithatë, ka gjithashtu një numër në rritje të opsioneve terapeutike që ndikojnë në mënyrë të favorshme në faktorët e rrezikut metabolik, funksionin e veshkave ose të dyja që gjithashtu kanë efekte kardioprotektive. Për të përmirësuar shëndetin kardiovaskular-veshka-metabolik dhe rezultatet e lidhura me të në popullatë, ekziston një nevojë kritike për (1) më shumë qartësi në përkufizimin e sindromës kardiovaskulare-veshka-metabolike; (2) një qasje ndaj stadifikimit kardiovaskular-veshka-metabolik që promovon parandalimin gjatë gjithë jetës; (3) algoritmet e parashikimit që përfshijnë ekspozimet dhe rezultatet më të rëndësishme për shëndetin kardiovaskular-veshka-metabolik; dhe (4) strategjitë për parandalimin dhe menaxhimin e sëmundjeve kardiovaskulare në lidhje me shëndetin kardiovaskular-veshka-metabolik që reflektojnë harmonizimin ndërmjet udhëzimeve kryesore të subspecialitetit dhe provave shkencore në zhvillim. Nevojitet më shumë udhëzime për përkufizimet, skemën, strategjitë e parashikimit dhe algoritmet për parandalimin dhe trajtimin e sindromës kardiovaskulare-veshka-metabolike për të optimizuar shëndetin kardiovaskular-veshka-metabolik në mjedise të ndryshme klinike dhe të komunitetit.

Fjalë kyç: Sindroma kardiovaskulare-veshkale, SKK.

SFIDAT E EKZAMINIMIT TË TË PORSALINDURIT PËR DIAGNOZËN E HERSHME TË SËMUNDJEVE KONGENITALE.

Alma Nurçe1, Vjollca Hajro2, Emirvina Koliçi1, Esmeralda Thoma1, Enkeleida Kamberi3, Rozeta Shahinaj4, Gentjana Gora4, Shahe Isufi4.
1Departamentin e Diagnostikës Rehabilitimit Shëndetësor dhe Infermieristikave në Kirurgji dhe Infermieristikave në Obsetrik Gjinekologji. FSHMT Tiranë.
2Fakulteti i Shkencave të Rehabilitimit, Universiteti i Sporteve të Tiranës.
3SUOGJ 'Koço Gliozheni' Tiranë.
4SUOGJ 'Mbretëresha Geraldinë', Tirana.

Abstrakt
Hyrje: Ekzaminimi i të porsalindurve (NBS) është një nga programet depistuese e rëndësishme dhe më sfiduese sot për sëmundshmësinë dhe vdekshmërinë e moshës pediatrike.
Zbulimi i hershëm i shënuesve për një sëmundje genetike ose metabolike është çelësi pët ta trajtuar herët që të mos shfaqen komplikime afatgjata.
Përparimet në teknologjinë e ekzaminimit të neonatit, përparimet në diagnosën dhe trajtimin sëmundjeve të lindura, ndikojnë pozitivisht në jetën e fëmijëve.
Qëllimi: Përcaktimi i programeve të ekzaminimit të neonatit për identifikimin e hershëm të sëmundjeve të lindura.
Materialet dhe metodat: U rishikua literatura në 10 vitet e fundit në PubMed dhe Cochrane, rekomandimet e AAP, ACMG, ACOG, CDC. Baza e të dhënave u kontrollua duke përdorur titullin e temës dhe Fjalë kyç. Grupi i studimin, ishte i porsalindurit deri 28 ditë. U përzgjodh vetëm literaturë në gjuhën angleze.
Rezultatet: Sëmundjet që kërkojnë diagnozë të hershme janë: defekte kongjenitale të zemrës, çrregullime gjenetike, çrregullime metabolike, dëmtim të dëgjimit, hiperbilirubinemia, etj.
Programet e depistimit përfshijnë foshnjat e porsalindur, grupe specifike me rrezik të shtuar të çrregullimeve të lindura, programe pilot, të krijuara kryesisht për kërkime shkencore. Mund të përfshihen gjithashtu edhe nënat e ardhshme, nëpërmjet lëngut amniotik.

Ekzaminimi i të porsalindurit për çrregullime të lindura përfshin: hipotiroidizmin kongjenital, fibrozën cistike, galaktoseminë, hiperplazinë kongjenitale të veshkave, sëmundja e urinës së shurupit të panjës, fenilketonuria, çrregullimi i rëndë i imunitetit, drepanocitoza, tirosinemia, çrregullimet e ciklit të uresë.
Konkluzione: Ekzaminimi i hershëm të neonatit ndihmon në identifikimin e foshnjave me sëmundje kongjenitale të trajtueshme përpara se të bëhen simptomatike. Programet shtetëror për ekzaminimin e neonatit mund të ofrojë informacion rreth kushteve të dyshuara dhe të përshpejtojë testimin dhe kujdesin pasues të të porsalindurit.

Fjalë kyç: ekzaminim, neonat, sëmundje, metabolike, kongenitale.

OSTEOPOROZA 'EPIDEMIA E HESHTUR'.
Dr. Shk. Altin Goxharaj.
Mjek Laboratori Klinik-Biokimik, Lektor pranë Departamentit të Infermieris Universiteti 'Eqrem Cabej', Gjirokastër.

Abstrakt
Pse zgjodhëm të fillonim me Osteoporozën?OBSH e konsideron osteoporozën një problem të shëndetit publik i dyti pas sëmundjeve kardiovaskulare për shkak të implikimeve serioze shëndetësore sociale dhe ekonomike që ajo sjell. Prek të gjithë popullatën, veçanërisht gratë pas menopauzës. Termi Osteoporozë do të thotë 'kockë poroze' d. m. th kockë me vrima të vogla që mund të bëhen vrima të mëdha. Pasoja e kockës porotike është brishtësia më e madhe dhe për rrjedhojë edhe fraktura me ashpërsi shumë të lartë. Që në moshë të re që njeriu duhet të fillojë një jetë që redukton rrezikun për t'u prekur prej kesaj sëmundje serioze. Quhet gjithashtu 'hajduti i heshtur i kockave' ose 'epidemia e heshtur' sepse zakonisht nuk jep asnjë shenjë nga vetja dhe prandaj është shumë e rrezikshme. Osteoporoza nuk shkakton dhimbje ndryshe nga sëmundjet e tjera degjenerative të sistemit osteoartikular si artroza apo artriti. Ne nuk disponojme të dhëna të sakta mbi situatën aktuale të kësaj nozologjie në vendin tonë, dhe do perpiqemi të japim një pasqyrë të rasteve të identifikuara në shërbimin tonë të pacientëve të konfirmuar me Osteoporoz. Shumica e pacientëve nuk janë në dijeni të gjendjes së tyre të sëmundjes

Fjalë kyç: osteoporozë, shëndet public, fraktura.

DISEKSIONI AKUT I AORTËS. PËRVOJA JONË GJATË GJITHË VITIT 2023.
Fation Hamiti, Altin Veshti, Klodian Krakulli, Afërdita Veseli.

Abstrakt
Diseksioni akut i aortës (AAD) është një gjendje kërcënuese për jetën e lidhur me shkallë të lartë të sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë, dhe mbetet një sfidë për t'u diagnostikuar dhe trajtuar.
Diseksioni i aortës përkufizohet si ndarja e shtresave brenda murit të aortës. Kërcimet në shtresën intimale rezultojnë në përhapjen e diseksionit (proksimalisht ose distalisht) dytësor ndaj gjakut që hyn në hapësirën intima-media. Vdekshmëria është ende e lartë pavarësisht përparimeve në modalitetet diagnostike dhe terapeutike.
Qëllimi i studimit ishte vlerësimi i rezultateve operative dhe 1-vjeçare pas operacionit të diseksionit aortik akut.

Fjalë kyç: Diseksioni akut i aortës, Aorta ascendente, Klasifikimi i Stanfordit, Kardiokirurgjia.

EKZAMINIMET RADIOLOGJIKE NË REFLUKSIN VEZIKOURETERAL NË MOSHËN PEDIATRIKE.

Xhoana Ruçaj1, Altina Xhaferi MD, PhD2.
1Viti IIII Bachelor, Dega Teknik Imazherie, FSHMT;
2Pedagoge, Dega Teknik Imazherie FSHMT.

Abstrakt
Hyrje: Refluksi veziko-ureteral është kthimi i fluksit urinar nga vezika nëpërmjet uretereve në drejtim të veshkave. Duke ndodhur ky fenomen mund të shkaktojë infeksione urinare me temperaturë të lartë, që ndryshe i quajmë pielonefrite, sepse janë infeksione që prekin veshkat dhe shkaktojnë cikatrice në veshka duke i dëmtuar ato dhe duke rritur mundësinë për të reduktuar funksionin e veshkave.
Metodologji: Diagnostikimi bazohet në kryerjen e analizave të urinës dhe urokulturës, ekografi renale e vezikale. Por analiza bazë që vërteton nëse ka refluks ose jo është CISTOGRAFIA, gjithashtu diagnostikon gradën e refluksit, që mund të jetë gradë e ulët ose e lartë.
Rezultate: Qëllimi i këtij studimi është të tregojë shkaktarët e refluksit veziko-ureteral në moshat pediatrike dhe si mund ta diagnostikojmë në kohë dhe me saktësi atë.
Konkluzionet: Pas trajtimit, nëse trajtimi ka qenë i suksesshëm dhe refluksi përpara trajtimit nuk ka sjellë në dëme permanente të veshkave, këta persona nuk kanë rrezik për probleme të rëndësishme me veshkat. Por gjëja më e rëndësishme është të evitohen infeksionet urinare me temperaturë të lartë, për të ruajtur në maksimum veshkat.

Fjalë kyç: Refluksi, vezika, ureterët, diagnoza, cistografia.

ANEMIA E RËNDË DHE INFEKSIONI I PARVOVIRUS B19 NJË MARRËS I TRANSPLANTIT TË VESHKAVE.

Amantia Imeraj, Ariana Strakosha, Nevi Pasko, Vilma Cadri.

Abstrakt
Hyrje: Anemia është një ndërlikim i zakonshëm pas transplantimit të veshkave, me prevalencë që varion gjerësisht në bazë të vlerave kufitare dhe kohës që nga transplantimi. Në periudhën e hershme pas transplantit, anemia shpesh shoqërohet me mungesë hekuri ose eritropoietin ose komplikime kirurgjikale. Në të kundërt, në periudhën e mëvonshme pas transplantit (> 3 muaj), anemia zakonisht lidhet me shtypjen e palcës kockore të shkaktuar nga medikamente imunosupresive ose mbështetëse, mosfunksionim i transplantit ose infeksione virale. Disa viruse, duke përfshirë Parvovirusin B19, virusin Epstein-Barr (EBV), Cytomegalovirus (CMV), BK poliomavirus, Virusin Varicella-zoster, Tuberkulozin dhe Herpesviruset, janë implikuar në zhvillimin e anemisë pas transplantit të veshkave për shkak të ndërhyrjes së tyre me eritropoezën. Parvovirusi B19 është një virus i ADN-së me një zinxhir me një tropizëm të theksuar për prekursorët eritroide.
Prezantimi i rastit: Ne paraqesim rastin e një pacienti mashkull 32-vjeçar, i cili iu nënshtrua transplantit të veshkave nga donatori i gjallë në dhjetor 2023. Në muajin e tretë pas transplantimit, ai u paraqit me anemi normocitike të izoluar të rëndë normokromike (Hgb 3. 9 g/dl, Hct. 12. 8%) shoqëruar me një rënie të theksuar të prekursorëve të qelizave të kuqe

të gjakut në qarkullim (Retikulocitet 0-1%). Funksioni i veshkave në prezantim ishte normal (kreatinina 1. 13 mg/dl, ure 33 mg/dl), dhe analiza e urinës nuk zbuloi anomali. Pacienti ishte në terapi imunosupresive të trefishtë me Tacrolimus, Mycophenolate dhe Prednisone, nivelet e tacrolimus-it ishin nën kufirin terapeutik (3. 6 ng/ml). Numri i qelizave të bardha të gjakut (WBC) dhe trombociteve ishin brenda kufijve normalë. Shkaqet e trashëguara, si mungesa e G6PD ose hemoglobinopatitë, u përjashtuan. Nuk kishte shenja të hemolizës së trashëguar ose të fituar (pa shistocite, pa rritje të LDH ose Bilirubinës dhe testi Coombs negativ) dhe ruajtja e hekurit ishte brenda intervalit normal. Markuesit tumoralë (CEA, AFP, CA19-9) dhe serologjia virale për HBV, HCV, HIV1&2, CMV dhe Toxoplasma ishin negative për infeksionet akute. Elektroforeza e proteinave nuk tregoi asnjë provë të një piku monoklonal. Serologjia për Parvovirus B19 me IgM pozitive çoi në diagnostikimin e një infeksioni akut. Trajtimi përfshin reduktimin e imunosupresantit antimetabolit, ndërprerjen e barnave potencialisht të implikuara (Trimethoprim-sulfamethoxazole, Valganciclovir, ACE-frenues), një kurs 5-ditor të imunoglobulinës intravenoze (IVIG) dhe transfuzionet e gjakut, duke rezultuar në përmirësim të lehtë të niveleve të moglobinës (79Hg). g/dl).
Diskutim: Anemia është një ndërlikim i zakonshëm pas transplantit të veshkave; në fazën e hershme pas transplantimit zakonisht është multifaktorial dhe tenton të zgjidhet brenda disa muajsh. Format e rënda dhe të vazhdueshme të anemisë së izoluar të shoqëruara me një ulje të theksuar të numrit të retikulociteve dhe që nuk reagojnë ndaj suplementeve të eritropoietinës duhet të ngrenë dyshimin për anemi aplastike. Anemia aplastike mund të shkaktohet nga disa infeksione virale te pacientët me imunitet të kompromentuar, por Parvovirusi B19 njihet si shkaktari kryesor. Diagnoza mund të bëhet me anë të serologjisë, por në rast të një rezultati negativ duhet të bëhet një reaksion zinxhir cilësor i RT-polimerazës (PCR) për parvovirusin B19, pasi pacientët me imunitet të kompromentuar shpesh nuk arrijnë të montojnë antitrupa.

Fjalë kyç: Transplanti i veshkave; anemi; Parvovirus B19; IVIG.

MIKROANGIOPATIA TROMBOTIKE E ZHVILLUAR.
Amantia Imeraj, Ariana Strakosha, Nevi Pasko, Vilma Cadri.

Abstrakt
Hyrje: Mikroangiopatitë trombotike (TMA) përbëjnë një grup heterogjen çrregullimesh të karakterizuara nga dëmtimi endotelial dhe grumbullimi i trombociteve, duke kulmuar në trombozë mikrovaskulare, anemi hemolitike dhe dëmtime të organeve. Këto sindroma përfshijnë entitete të ndryshme, duke përfshirë sindroma hemolitik-uremike (HUS), sindroma atipike hemolitike uremike (aHUS) dhe trombotike purpura trombocitopenike (TTP). Ndonëse të dallueshme në etiologji dhe patofiziologji, ato ndajnë karakteristika të përbashkëta klinike dhe laboratorike, duke paraqitur sfida diagnostikuese. Këtu, ne paraqesim një rast bindës të insuficiencës renale akute dhe anemisë hemolitike dytësore të dyshuar për STEC-HUS. duke nënvizuar kompleksitetin e menaxhimit të TMA në praktikën klinike.
Paraqitja e rastit: Ne paraqesim rastin e një gruaje kaukaziane 22-vjeçare, më parë e shëndetshme, e cila u paraqit me dhimbje akute abdominale, diarre të përgjakshme dhe dobësi të thellë. Pavarësisht terapisë fillestare me antibiotikë, ajo simptomat vazhduan, duke nxitur shtrimin në spital. Gjatë pranimit, testet e gjakut zbuluan anemi të lehtë, trombocitopeni dhe ndryshime fillestare të parametrave renale. CT torako-abdominale tregoi trashje të murit të kolonit sigmoid dhe dyshonte për këputje të kistës ovarian për të cilën pacienti u referua në spitalin tonë. Këtu u vu re përkeqësim i mëtejshëm i parametrave hematologjikë dhe renale, së bashku me shenjat e hemolizës. Ekzaminimi mikroskopik i

gjakut periferik zbuloi skizocite dhe trombocitopeni, duke mbështetur një diagnozë të anemisë hemolitike mikroangiopatike. Historia klinike tregon për Sindromën Hemolitik-Uremike (HUS) dytësore pas Shigës. U vendos trajtim intensiv me hidratim intravenoz, transfuzion gjaku, plazme dhe trombocitesh dhe terapi kortikosteroide, por gjendja e pacientit vazhdoi të përkeqësohej, duke kërkuar hemodializë për shkak të rënies së funksionit të veshkave dhe oligoanurisë. Megjithatë, dy javë pas prezantimit, ne ndihmuam në një përmirësim progresiv të parametrave klinikë dhe laboratorikë, duke çuar në rikuperimin e plotë të funksionit renal dhe normalizimin e parametrave hematoligkale.
Përfundim: Ky rast nxjerr në pah sfidat diagnostike dhe terapeutike të lidhura me mikroangiopatinë trombotike, veçanërisht në rastin e STEC-HUS të dyshuar. Njohja e hershme dhe menaxhimi janë thelbësore në zbutjen e komplikimeve dhe përmirësimin e rezultateve në pacientë të tillë. Hulumtimet e mëtejshme janë të garantuara për të sqaruar strategjitë optimale terapeutike për këtë çrregullim kompleks.

Fjalë kyç: Mikroangiopati trombotike, Sindromi hemolitik-uremik, insuficienca renale akute, anemi hemolitike, infeksioni STEC.

ROLI I FRENUESVE TË SISTEMIT RENINË – ANGIOTENZINË – ALDOSTERON NË REKURENCËN E FIBRILACIONIT ATRIAL DHE RIMODELIMIT ATRIAL – RISHIKIM I LITERATURËS.

Dr. Amarildo Voci1, Prof. Asoc. Laerta Kakariqi2.
1Kardiolog, Spitali Rajonal Memorial, Fier;
2Departamenti i Lëndëve Biomjekësore dhe Eksperimentale, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Fibrilacioni atrial është aritmia më e shpeshtë në popullatë dhe incidenca e saj është gjithnjë e në rritje. Fillimi apo rinisja e kësaj aritmie ka gjithmonë për bazë një substrat, një shkak dhe një modulator. Si substrat për shfaqjen e fibrilacionit atrial është identifikuar morfologjia atriale, e cila, me rritjen e përmasave ndryshon përçueshmërinë dhe drejtimin e impulsit elektrik. Studimet e meparshme kane identifikuar se faktori kryesor është sistemi reninë – angiotenzinë – aldosterone.
Qëllimi: Nëpërmjet këtij rishikimi të literaturës analizohen rezultatet e gjetura deri më tani nga studime të ndryshme, sipas një rendi kronologjik mbi frenimin e rekurencën së fibrilacionit atrial dhe efektin anti – rimodelues në atriume të arritur me preparatet frenues të sistemit reninë – angiotenzinë – aldosteron (SRAA).
Metodologjia: Të dhënat për të përpiluar këtë rishikim literature janë marrë nga studime të tjera të kryera deri më tani mbi këtë temë sipas një rendi kronologjik. Më pas rezultatet e këtyre studimeve u pasqyruan përmbledhtazi për të mundësuar krahasimin me studimin tone mbi rolin e terapisë farmakologjike në rimodelimin atrial dhe rekurencën e fibrilacionit atrial në popullatën shqiptare.
Rezultatet: Yanfen Shi et al. në 2001 treguan se përdorimi i Enalapril në pacientët me insuficience kardiake reduktonte në mënyrë statistikisht sinjifikante sipërfaqet e atriumeve dhe rekurencën e fibrilacionit atrial krahasuar me grupin e kontrollit. Në një studim tjetër të kryer nga Kyoung Im Cho et al. në 2008 me 60 pacientë me fibrilacion atrial persistent u pa që pacientët nën terapi me frenues të SRAA nuk patën diferenca statistikisht të rëndësishme në terma të konvertimit në ritëm sinusal apo në ndryshimin e sipërfaqes atriale kundrejt grupit të kontrollit. Në një meta analizë të kryer nga Markus P. et al në 2010 u pa që kishte një reduktim me diferencë statistikisht sinjifikante të rekurencës së fibrilacionit atrial pas kardioversionit në popullatën që përdori ACE – I/ARB.

Konkluzion: Studime të ndryshme janë kryer mbi ndryshimet morfologjike që sjell fibrilacioni atrial mbi gjeometrinë kardiake dhe përfitimet e ruajtjes së ritmit sinusal në rimodelimin pozitiv të zemrës. Nuk ka deri tani një studim të kryer në popullatën shqiptare mbi këtë topikë dhe në krahasimin e përfitimeve të terapisë me preparate 'rhythm control' kundrejt 'preparateve anti–rimodelues (frenues të SRAA)' në rimodelimin pozitiv kardiak dhe parandalimin sekondar të fibrilacionit atrial.

Fjalë kyç: Fibrilacion atrial, antiaritmikë, frenues të SRAA.

INFEKSIONET SI SHKAKTAR TË SËMUNDJEVE REUMATIZMALE AUTOIMUNE.

Anastasio Kolaci, Ervin Rapushi, Teuta Backa, Artur Zoto, Genti Mullaj, Çezarina Todhe.
Sherbimi I Reumatologjise QSUNT.

Abstrakt

Hyrje: Ekspozimet ndaj agjenteve mjedisor ekzogjene dhe endogjene dhe veçanërisht infeksioneve mund të marrin pjesë në thyerjen e tolerancës dhe nxitjen e autoimunitetit në sëmundjet reumatizmale. Reagimi ndaj infeksioneve me sa duket ndodh vite përpara se manifestimet klinike dhe tiparet e autoimunitetit, si autoantitrupat, të zbulohen vite përpara manifestimeve klinike në sëmundjet reumatizmale autoimune. Në këtë prezantim, ne përmbledhim provat aktuale për një lidhje të mundshme shkakësore midis agjentëve infektivë dhe artritit reumatoid, lupus eritematoz sistemik, sklerozës sistemike, sindromës Sjogren dhe vaskulitit të lidhur me ANCA. Prejkohësh, agjentëtinfektivë dyshohen si agjentë iniciues (etiologji) të sëmundjeve reumatizmale. Në shekullin e 19-të, besimi se artriti reumatoid (RA) ishte shkaktuar nga mykobakteret çoi në trajtimin e artritit reumatoid me kripëra ari të përdorura për trajtimin e sëmundjeve infektive. Studimet epidemiologjike dhe familjare kanë treguar se faktorët mjedisorë luajnë një rol të rëndësishëm në zhvillimin e sëmundjeve reumatizmale. Për më tepër, faktorët mjedisorë duket se ndërhynë ne gjenetikë e në shfaqen e sëmundjeve të ndryshme reumatike autoimune. Agjentët infektivë janë pjesë e faktorëve. Agjentët infektivë mund të shkaktojnë autoimunitet dhe sëmundje autoimune me mekanizma të ndryshëm. Për shembull, një përgjigje imune ndaj një agjenti infektiv mund të rezultojë në një sëmundje autoimune nëpërmjetimitimit molekulare, përhapja e epitopeve antigjenike ose persistences antigjenike. Një mekanizëm tjetër është përmes ndryshimeve epigjenetike. Agjentët bakterialë por edhe bakteret komensale mund të shkaktojnë modifikim epigjenetik të gjeneve të njeriu. Modifikimet epigjenetike i referohen ndryshimeve në shprehjen e gjeneve që nuk shkaktohen nga ndryshimet në sekuencat e ADN-së, por janë për shkak të ngjarjeve të tilla si metilimet e ADN-së, modifikimet e histoneve, modulimi i shprehjes së miRNA, etj. Për shembull, bakteret komensale të zorrëve ndikojnë në metilimin e ADN-së të gjenit per Toll-like receptor 4 të bartësit, përgjegjës për njohjen e lipopolisakaridittë baktereve Gram. Një tjetër mjet i modifikimit epigjenetik është përmes mikroARN-ve (miRNAs). miRNA është një ARN e vogël (20-30 nukleotide e gjatë) jo-koduese që inaktivizon gjenin e synuar duke u lidhur me mARN-në e tij. Përveç miRNA-ve endogjene, miRNA-të ekzogjene mund të ndikojnë në shprehjen e gjeneve njerëzore.

Fjalë kyç: AND, sëmundjeve infektive, mikroARN-ve.

RËNDËSIA E KRIJIMIT TË NJË UDHËZUESI PËR PËRDORIMIN E ANTIBIOTIKËVE NË MJEKËSINË E KUJDESIT PARËSOR.

Andi Koraqi, Denada Lacej, Linda Fuga.
Universiteti I Mjekësisë, Tiranë, Fakulteti I Mjekësisë, Department I Laboratorëve, Shërbimi I Mikrobiologjisë.

Abstrakt
Antibiotikët luajnë një rol vendimtar në menaxhimin e infeksioneve, por keqpërdorimi i tyre mund të çojë në rezistencë antimikrobike dhe efekte negative. Në sherbimet e kujdesit parësor, ku gjenerohen një pjesë e konsiderueshme e recetave të antibiotikëve, është e domosdoshme vendosja e një udhëzuesi për përdorimin e antibiotikeve e bazuar në evidence. Përfitimet kryesore të pasjes së këtij udhëzuesi jepen si më poshtë.
Reduktimi i recetave të papërshtatshme: Mjekët e kujdesit parësor janë përgjegjës për afërsisht 80% të recetave të antibiotikëve. Udhëzuesi do ndihmojë në reduktimin e përshkrimeve të papërshtatshme duke siguruar që pacientët që përfitojnë të marrin vërtet klasën e duhur të antibiotikëve, në kohën, dozën dhe kohëzgjatjen e duhur. Kjo është kritike për parandalimin e rezistencës dhe minimizimin e efekteve anesore negative
Vendimarrja e bazuar në evidence: Udhëzuesi do te ofrojë rekomandime të bazuara në évidence, duke ndihmuar klinicistet për të bërë zgjedhje të bazuara ne informacione/evidence. Duke ndjekur udhëzimet e udhezuesit, klinicistët mund të optimizojnë rezultatet ne trajtimin e tyre.
Sfidat në zbatim: Pavarësisht udhëzimeve, sfidat vazhdojnë. Pasiguria diagnostike, kërkesa e pacientit dhe mungesa e testimit të mikrobiologjisë në kohë reale e bëjnë vendimmarrjen komplekse. Klinicistet duhet të ekujlibrojnë pritjet e pacientit me praktikat e bazuara në evidence.
Aftësitë e komunikimit dhe edukimi: Udhëzuesit jo vetëm që japin information per hartimin e recetave, por gjithashtu përmirësojnë aftësitë e komunikuese te stafit mjekesor ne saje te informacioneve te siguruar per perdorimin e antibiotikeve. Klinicistet duhet të edukojnë pacientët për përdorimin e duhur të antibiotikëve, duke theksuar rëndësinë e përfundimit të terapise së përshkruar dhe shmangien e antibiotikëve të panevojshëm.
Monitorimi dhe përshtatja: Monitorimi i rregullt i praktikave të përshkrimit dhe vlerësimi i rritjes së rezistencës ndaj barnave janë thelbësore. Udhëzimet duhet të zhvillohen bazuar në provat e reja dhe epidemiologjinë lokale.
Në përmbledhje, udhëzimet për perdorimin e antibiotikëve në kujdesin parësor janë mjete të domosdoshme për promovimin e përdorimit racional të antibiotikëve, përmirësimin e rezultateve të pacientit dhe ruajtjen e shëndetit publik. Hulumtimi dhe edukimi i vazhdueshëm janë thelbësorë për të rritur respektimin e udhëzimeve dhe për të luftuar rezistencën antimikrobike.

Fjalë kyç: antibiotikë, infeksione, receta, rezistencë, kliniciste, pacient.

VLERËSIMI I SUPERIORITETIT TË TESTEVE SINDROMIKE NDAJ METODAVE TRADICIONALE NË DIAGNOZËN LABORATORIKE TË SËMUNDJEVE INFEKTIVE.

Andi Koraqi, Denada Lacej, Linda Fuga.
Universiteti i Mjekësisë, Tiranë, Fakulteti i Mjekësisë, Departamenti i Laboratoreve, Shërbimi I Mikrobiologjisë.

Abstrakt
Diagnoza laboratorike e sëmundjeve infektive luan një rol vendimtar në menaxhimin klinik dhe mbikëqyrjen e shëndetit publik. Qasjet tradicionale diagnostikuese shpesh mbështeten në metoda të bazuara në kulturë ose analiza molekulare specifike që synojnë patogjenët individualë, të cilët mund të kërkojnë kohë, mund të kërkojnë shumë punë dhe mund të mungojnë ndjeshmëria për zbulimin e patogjenëve në zhvillim ose atipikë. Testimi sindromik, nga ana tjetër, ofron një qasje gjithëpërfshirëse duke zbuluar në të njëjtën kohë një gamë të gjerë të patogjenëve të lidhur me sindroma specifike klinike. Ky abstrakt paraqet një analizë krahasuese të testeve sindromike dhe metodave tradicionale diagnostikuese në diagnostikimin laboratorik të sëmundjeve infektive. Studimi vlerëson saktësinë diagnostike, kohën e rikthimit dhe dobinë klinike të testimit sindromik kundrejt qasjeve tradicionale duke përdorur një analizë retrospektive të mostrave të pacientëve.
Gjetjet paraprake demonstrojnë epërsinë e testeve sindromike në disa aspekte kyçe. Testimi sindromik arrin vazhdimisht ndjeshmëri dhe specifikë më të lartë në krahasim me metodat tradicionale, veçanërisht në zbulimin e infeksioneve polimikrobike dhe patogjenëve në zhvillim. Për më tepër, testet sindromike reduktojnë ndjeshëm kohën e rikthimit, duke lejuar fillimin në kohë të trajtimit të duhur dhe masave të kontrollit të infeksionit. Për më tepër, testimi sindromik ofron avantazhin e multipleksimit, duke lejuar zbulimin e njëkohshëm të patogjenëve të shumtë nga një ekzemplar i vetëm, duke përmirësuar rrjedhën e punës laboratorike dhe duke reduktuar kostot që lidhen me teste të shumta individuale. Për më tepër, testet sindromike lehtësojnë mbikëqyrjen dhe zbulimin e shpërthimit duke ofruar të dhëna në kohë reale mbi patogjenët qarkullues dhe profilet e tyre të rezistencës antimikrobike.
Si përfundim, ky studim ofron dëshmi bindëse për epërsinë e testeve sindromike ndaj metodave tradicionale në diagnostikimin laboratorik të sëmundjeve infektive. Testimi sindromik ofron ndjeshmëri të përmirësuar, specifikë, kohë të kthimit dhe efektivitet të kostos, duke e bërë atë një mjet të vlefshëm për rritjen e kujdesit ndaj pacientit, mbikëqyrjen e shëndetit publik dhe menaxhimin e shpërthimit. Hulumtime të mëtejshme dhe studime të vërtetimit janë të garantuara për të konfirmuar këto gjetje në popullata të ndryshme të pacientëve dhe mjedise të kujdesit shëndetësor.

Fjalë kyç: teste, metoda tradicionale, sëmundje infective, laborator etj.

RËNDËSIA E ZBULIMIT TË HERSHËM TË INFEKSIONEVE SEKSUALISHT TË TRANSMETUESHME (TË SHKAKTUARA NGA MYCOPLASMA HOMINIS, UREAPLASMA UREALYTICUM DHE NEISSERIA GONOHRREAE).

Sali Mançe, Profesor Doktor Andi Koraqi.

Abstrakt
Infeksionet Seksualisht të Transmetueshme (IST) janë një grup sëmundjesh që përhapen kryesisht përmes kontaktit seksual. IST të shkaktuara nga: Gonorrhea, Mycoplasma hominis dhe Ureaplasma urealyticum mund të kenë pasoja serioze në shëndetin riprodhues dhe përgjithësisht shëndetin publik nëse nuk diagnostikohen në kohë.

Këto baktere shpesh shkaktojnë simptoma të lehta ose asnjëlloj simptome, çfar i bën ato veçanërisht të rrezikshme, sepse individët e infektuar mund të mos jenë të vetëdijshëm për statusin e tyre dhe të përhapin infeksionin në mënyrë të pavetëdijshme. 11. 3% e grave te cilat kanë bërë kontrolle gjinekologjike dhe janë diagnostikuar me M. hominis kanë raportuar se nuk kan pasur as edhe një lloj shqetësimi. Disa studime kan konkluduar se në shumë femra dhe meshkuj të cilët janë paraqitur te infektuar me M. hominis dhe U. urealyticum kishin prevalence te larta për të pasur kondiloma genitale (HPV) studimet janë duke vazhduar dhe sot e kësaj dite.
Trajtimi me antibiotik pas infektimit me këto baktere është rrënjësor. Zakonisht për infeksionet jo-gonokoksike jepet doxycycline ose ofloxacin, por vihet re një rezistencë e lart ndaj doxycycline-ës nga M. Hominis dhe ndaj ofloxacin-ës nga M. hominis. por mund të përdoren antibiotik të tjer si: tetracycline, erythromycin, azithromycin dhe në disa raste dhe fluoroquinolon. Për gonorrhea përdoren antibiotik si: Ceftriaxone, Azithromycin, Gentamicin plus Azithromycin, Gentamicin and Gemifloxacin plus Azithromycin etj
Diagnostikimi i hershëm është kyç për menaxhimin efektiv të këtyre IST-ve. Trajtimi i hershëm ndihmon në parandalimin e komplikimeve afatgjata siç janë infertiliteti, sëmundjet inflamatore pelvike dhe rritja e rrezikut për HIV. Po ashtu, identifikimi dhe trajtimi i infeksioneve ndihmojnë në uljen e përhapjes së mëtejshme të këtyre sëmundjeve. Gjithashtu duhen kryer analiza rutinë herë pas here për sëmundjet tipike si gonorrhea dhe sugjerohet më pak për M. hominis dhe U. urealyticum. Në këtë kontekst, edukimi mbi shëndetin seksual dhe ndërgjegjësimi mbi rëndësinë e testimeve të rregullta janë jetike për një shoqëri të Shëndetshme.

Fjalë kyç: IST, sëmundje inflamatore pelvike, infertilitet, HPV, HIV.

KONSIDERIMI I ANESTEZISË NË PACIENTËT OBEZE.

Andriada Meta, MD.
Spitali Rajonal Dibër.

Abstrakt
Hyrje: Ritmet e zhvillimit të jetës në shekullin e fundit kanë bërë që rreth 43% e popullatës botërore të jetë mbipeshë nga të cilët 16% obesë. Në Shqipëri këto shifra, pavarësisht se janë nën vlerat mesatare te rajoni, vazhdojnë të jenë të larta me një mesatare 25% për meshkujt dhe femrat. Sigurisht obeziteti vjen gjithmonë i shoqeruar me komplikacione dhe sëmundje të tjera ku vlen të përmendet diabeti mellitus, hipertensioni arterial, dislipidemi etj. Përvec sëmundjeve shoqëruese pacientët obezë paraqesin sfida në sistemin shëndetësor edhe në sallat operatore, qofshin këto të planifikuara ose urgjenca. Ky punim ka për qëllim të nënvijëzoje disa pika të rëndësishme ku duhet të përqendrohet një mjek anestezist për planifikimin dhe menaxhimin e anestezisë gjenerale në pacientët obesë.
Materiali dhe metodat: Duke qënë se një numri I popullsisë obesë me kalimin e kohës ka ardhur duke u rritur, në përditshmërinë tonë kemi edhe rritje të pacientëve të tillë. Është e nevojshme të bëjmë një revision të literatures për të kuptuar ndryshimet që pëson organizmi I pacientëve obesë për të bëre të mundur dhënien e një shërbimi të denjë për këta pacientë. Sfidat e menaxhimit të këtyre pacientëve fillojnë nga gjetja e një aksesi venoz, përcaktimi I saktë I dozave të medikamenteve, menaxhimi I rrugëve ajrore e deri në zgjimin e tyre. Pse është i nevojshëm një plan I mirë anesteziologjik dhe cilat janë komplikacionet më te shpeshta që hasim në zgjim dhe kujdesi post-operator.

Fjalë kyç: BMI, anestezi gjenerale, blloku neuromuskular, ventilim mekanik.

DIAGNOZA DHE MENAXHIMI I SINDROMËS SË 'TKURRJES SË MUSHKËRIVE' SI NJË KOMPLIKACION I RRALLË I LUPUSITE RITEMA TOZSISTEMIK.

Anife Lika, Ervin Rapushi, Dorina Ruci, Teuta Backa.
*Shërbimi i Reumatologjis*ë *QSUNT.*

Abstrakt

Hyrje: Sindroma e tkurrjes/humbjes së mushkërive (Shrinking Lung Syndrome/ SLS) është një manifestim jo frekuent I lupusit eritematozsistemik (SLE). Prevalenca e SLS është rreth 0. 5% në pacientët me SLE dhe raporti femra: meshkuj 20: 2. SLS nuk është unik për SLE. SLS karakterizohet nga triada*sine qua non*: ngritje e hemidiafragmave, parenkimë pulmonare normale dhe deficite restrictive në një pacient me SLE. Faktorët e riskut dhe po ashtu fiziopatologjia mbeten jo plotësisht të qartë; Severiteti I deficitit restriktiv nuk korrelon me aktivitetin klinik të SLE, dozimin e prednizonit, nivelet e ANA, dsDNA apo komplementit. Koha e fillimit të SLS varion por mesatarisht SLS ndodh 4. 3 vite pas diagnostikimit të SLE. Pacienti paraqitet zakonisht në urgjencë me dispne progressive ndonjëherë pergjatë disa muajve me ose pa dhimbje pleuritike. Kolla dhe ortopneaja në simptoma më të rralla. Ndryshimet laboratorike në këtë gjendje janë ato të vetë SLE në fazën aktuale të aktivitetit te sëmundjes. Nuk ka asnjë test imunologjik specific për SLS. Funksioni pulmonary paraqitet me deficitrestriktiv, alterim të transferimit të dioksidit të karbonit (DLCO), presion e ekspiratoremaksimale (MEP)stable por presion einspiratoremaksimale të ulura (MIP) që tregon pikërisht për dobësimin e muskujve inspiratore, sidomos të diafragmes Radiografia pulmonare në këtëg jendje tregon një ngritje karakteristikë të diafragmës me reduktim të numrit të hapësirave interkostale (5-7) dhe nuk konstaton prezencën e infiltrative pulmonare. Tomografia e kompjuterizuar konfirmon mungesën e sëmundjes intersticiale. Nuk ka udhëzues të bazuar në evidence përmenaxhimin e SLS. Kortikosteroidët kanë treguar përmirësim simptomatik dhe pulmon arsinjifikativ dhe janë zgjedhja e pare për fillimin e trajtimit me një dozë 0. 5-1 mg/kg peshe/dite prednizolon dhe që mund të paraprihet nga boluseintravenoze me tilprednizolon në varësitë severitetit të gjendjes. Trajtimet ndihmëse përfshijnë gjithashtu: Beta-2 agosistë, teofilinë, analgjezikë dhe fizioterapi respiratore. Ndërsa ciklofosfamidi, azatioprina, myko fenolatmo fetili dhe me totreksati nuk kanë treguar efektivitet në këtë diagnozë.

Përfundime: Diagnostikimii SLS është sfidues përshkak të prevalencës së ulët dhe nevojës për përjashtimin e situatave të tjera që manifestohen me alterime të ngjashme klinike, imazherike dhe të funksionit respirator. SLS është një diagnose që duhet konsideruar për cdo pacient me SLE (pavarësisht stadit të aktivitetit të vetë SLE)I cili paraqitet me dispne progressive, ngritje të hemidiafragmave, parenkimë pulmonare normale, pa efuzion pleural, reduktim të kapacitetit pulmonar total dhe të fushave pulmonare.

Fjalë kyç: Diagnostikimii SLS, lupus eritematozsistemik, dispne, ngritje e hemidifragmës.

MASLD (SËMUNDJA STEATOZIKE E MËLÇISË E LIDHUR ME DISFUNKSIONIN METABOLIK) NOMENKLATURA E RE E PROPOZUAR PER NAFLD (SËMUNDJA STEATOZIKE JO ALKOOLIKE E MËLÇISË).

Anila Kristo.
Departamenti i Morfologjisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
NAFLD (Sëmundja Steatozike Jo-Alkoolike e Mëlçisë) me një prevalencë globale mbi 30%, përfaqëson një sëmundje kronike hepatike që karakterizohet nga prezenca e steatozës hepatike në individë jo konsumues ose konsumues të pakët të alkoolit, pas përjashtimit të shkaqeve të tjera të steatozës, e lidhur ngushtë me insulinorezistencën dhe sindromën metabolike. Arsyet e diskutimit të nomenklaturën së NAFLD janë disa por e rëndësishme është kalimi nga një term përjashtues 'jo alkoolik' në një terminologji shpjeguese të faktorit kryesor fiziopatologjik, sindromës metabolike. Si rrjedhojë, një proçes Delphi, proçes i gjatë takimesh e diskutimesh u zhvillua përgjatë viteve 2022-2023 nën kujdesin e Shoqatave kryesore per Studimin e Mëlçisë si ajo Amerikane (AASLD), Europiane (EASL) etj, me angazhimin e profesionistëve akademikë ne nivel global duke përfshirë hepatologë, gastroenterologë, pediatër, endokrinologë, ekspertë të shëndetit publik dhe obezitetit, përfaqësues nga organizatat e mbrojtjes së pacientëve etj, për të zhvilluar një konsensus mbi një ndryshim në nomenklaturën dhe kriteret diagnostikuese për NAFLD. Konsensusi propozoi që NAFLD të quhet MASLD (Sëmundja Steatozike e Mëlçisë e lidhur me Disfunksionin Metabolik), duke përfshirë në diagnostikimin e MASLD praninë e steatozës së mëlçisë dhe së paku 1 nga 5 faktorët e rrezikut kardiometabolik (obezitetit, rezistencës ndaj insulinës, hipertensioni arterial, hipertrigliceridemia dhe ulja e HDL kolesterolit), pas përjashtimit të çdo shkaku tjetër të steatozës. Progredimi drejt steatohepatitit (NASH) të zëvendësohet me termin Steatohepatit i Lidhur me Disfunksionin Metabolik (MASH). Termi Sëmundje Steatozike e Mëlçisë (SLD) u zgjodh si një term gjithëpërfshirës për etiologjitë e ndryshme të steatozës ku përvec MASLD përfshihen steatoza e lidhur me sëmundjen alkoolike hepatike (ALD), me dëmtime hepatike medikamentoze apo me sëmundje të ndryshme si Morbus Wilson, hypobetalipoproteinemia, hepatiti kronik C, sëmundja e celiakisë, malnutricioni etj. Individët me SLD por pa parametra të çrregulluar metabolikë dhe pa shkak tjetër të njohur të steatozës u konsideruan si SLD kriptogjene. Një kategori e re e quajtur MetALD u zgjodh për të përshkruar individët me MASLD të cilët konsumojnë sasi të shtuar të alkoolit nga 140 deri 350 g/javë per femrat dhe 210 deri 420 g/javë për meshkujt. Implementimi i nomenklaturës dhe kritereve të reja diagnostike për MASLD vlerësohet se do të çojë drejt një diagnostikimi më të mirë të këtyre pacientëve dhe njëkohësisht do të rrisin shkallën e ndërgjegjësimit të tyre.

Fjalë kyç: Nomenklatura e re, NAFLD, MASLD.

DËMTIMI HEPATIK I SHKAKTUAR NGA MEDIKAMENTET.

Joneda Barjamaj1, Prof. Asc. Anila Kristo2.
1Student, MSC Mjekësi e Përgjithshme, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë;
2Lektore, Departamenti i Morfologjisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Dëmtimi hepatik medikamentoz (Drug Induced Liver Injury; DILI) shkaktohet si rrjedhojë e efekteve hepatotoksike nga një numër medikamentesh të përshkruara me recetë, apo barna 'over the-counter', preparate bimore apo suplemente të dietës, dëmtim i cili mund të variojë

nga rritja asimptomatike e enzimave hepatike e deri në insufiçiencë akute hepatike. Pavarësisht se incidenca e DILI vlerësohet të jetë e ulët rreth 14-19 raste për 100 000 banorë, dëmtimi hepatik medikamentoz përbën ndër shkaqet kryesore të insuficiencës akute hepatike. Klinikisht ky dëmtim mund të jetë i tipit hepatoqelizor, kolestatik apo miks në varësi të llojit të dëmtimit dhe manifestimit me rritje enzimatike predominuese (ALT në tipin hepatoqelizor dhe ALP në tipin kolestatik). Hepatoksiciteti medikamentoz mund të jetë i lidhur me dozën dhe i parashikueshëm (intrinsik) si në rastin e acetominophenit ose idiosinkratik, i paparashikueshëm dhe i pa lidhur me dozën (ndërmjetësuar nga mekanizma imunë ose gjenetikë) si në rastet me dëmtim nga agjentë antimikrobialë si amoxicillin-clavulanate, medikamente antituberkulare si izoniazidi etj. Diagnoza e DILI-it përbën një sfidë të vështirë për shkak të përdorimit të një numri të madh të medikamenteve në praktikën klinike, si dhe të preparateve bimore apo suplementeve të dietës me efekte potenciale hepatotoksike, si dhe për shkak të variabilitetit në shprehje klinike e mungesës së biomarkerave specifikë. Diagnoza lidhet ngushtë me historinë e marrjes së medikamentit dhe përjashtimin e shkaqeve të tjera të dëmtimit hepatik nëpërmjet anamnezës, ekzaminimeve laboratorike, imazherike e deri tek biopsia hepatike kur është e nevojshme. Duhen përjashtuar shkaqe të tilla si hepatitet virale (HAV, HBV, HCV, HEV, CMV, EBV), hepatiti alkoolik, hepatiti autoimun, Sëmundja Wilson nëse < 40 vjec, obstruksione biliare beninje ose malinje etj. Menaxhimi kryesor në rastin e DILI të dyshuar është ndërprerja e agjentit shkaktar të mundshëm dhe në shumicën e rasteve shërimi pas ndërprerjes ndodh spontanisht pa nevojë për trajtim apo mjekim suportiv. Në toksicitetin nga acetominopheni përdoret si mjekim specifik N-acetilcisteina. Hepatitet autoimune apo me bazë imune induktuar nga medikamentet përfitojnë nga mjekimi me kortikosteroide kurse rastet me DILI kolestatik përfitojnë nga mjekimi me acidin ursodeoksikolik. Rastet e rënda me insuficiencë akute hepatike referohen sipas indikacioneve për transplant hepatik.

Fjalë kyç: hepatotoksicitet, medikament, ndërprerje e agjentit shkaktar.

HEMODIALIZA NË FËMIJËT: 13 VITE EKSPERIENCË NË QËNDRËN SHQIPTARE TË HEMODIALIZËS PËR FËMIJË.

Ornela Xhango, Diamant Shtiza, Anisa Potka.
QSUNT – Qendra Spitalore Unversitare Nënë Tereza, Departamenti i Nefrologjisë Pediatrike.

Abstrakt

Hyrja dhe qëllimet: Hemodializa është një nga modalitetet e terapive zëvendësuese të veshkave, e cila kërkohet për pacientët me mosfunksionim serioz akut ose kronik të veshkave, si pasojë, me toksicitet uremik dhe çrregullime të elektroliteve dhe ekuilibrit acido-bazik. Ne filluam ofrimin e trajtimit të hemodializës për fëmijët në Shqipëri për herë të parë rreth 13 vjet më pare, dhe duam t'ju tregojmë përvojën tonë modeste si dhe disa të dhëna statistikore për të vetmen qendër të hemodializës për fëmijë në Shqipëri.

Metoda: u regjistruan në studim, të gjithë pacientët që morën trajtim të hemodializës nga muaji shtator 2010 deri ne dhjetor 2023

Rezultatet: gjithsej 75 fëmijë me dëmtim akut ose kronik jane trajtuar me hemodializë per nje periudhe 13 vjeçare: 41 femra dhe 34 meshkuj të moshës nga 6 muaj deri në 17 vjeç. 43 raste kishin dëmtim akut të veshkave (28 prej tyre për shkak të HUS) 32 raste të dëmtimit akut të veshkave janë rikuperuar plotësisht, 5 raste patën rezultat fatal dhe tek 4 femije jane konstatuar sekela renale te mevonshme. Nga 32 fëmijë me sëmundje kronike të veshkave, 14 prej tyre iu nënshtruan transplantimit të veshkave, 5 fëmijë kane vazhduar mjekimin

jashtë vendit, një fëmijë është aktualisht me CAPD, 3 fëmijë fatkeqesisht kane humbur jeten, të tjerët vazhdojnë trajtimet e dializës, 14 fëmijë kanë ardhur nga Kosova.
Konkluzioni: Pavarësisht përvojës së kufizuar, qendra jonë e hemodializës ka trajtuar me sukses raste jo vetëm nga Shqipëria, por edhe nga Kosova.

Fjalë kyç: hemodializa, pacient, dëmtim akut.

HIPOKONDRIA NË STUDENTËT E MJEKËSISË.
Anita Pilika, Iliana Biba.

Abstrakt
Shumica e studentëve të mjekësise të marrë në shqyrtim, pra 79, 6% i përkasin gjinisë femër, në përputhje dhe me faktin që shumica e studentëve në fakultet janë po femra. Studentët e marrë në studim janë shumica në vitin e 6 të studimeve të tyre (46, 9%), dhe pjesa tjetër në vitet e tjera, e bërë kjo qëllimisht për të marrë në konsideratë ndikimin e 6 viteve të studimit të mjekësisë nga hipokondria. 71, 4% e studentëve janë përgjigjur se kanë kaluar hipokondri të paktën një herë gjatë studimeve të tyre. Viti i studimeve që preket më shumë nga hipokondria është viti i parë me 37, 8%, pjesa tjetër gjatë viteve të tjera. Studentët kanë zgjedhur alternativën ku janë shprehur se lëndet bazë të 3 viteve të para të mjekësisë kanë ndikuar me shumë në përjetimin e hipokondrisë, pra me 44, 2%; pjesa tjetër kanë përmendur më së shumti onkologjinë dhe neurologjinë me nga 9, 3% secila; dhe të tjerët kanë shprehur se kanë përjetuar hipokondri gjatë studimit të lëndëve si kardiologjia, gastrohepatologjia, endokrinologjia, reumatologjia etj.
Në pyetjen 'A jeni drejtuar diku për ndihmë mjekësore'' studentët i janë përgjigjur me Po – 63, 6%. Shumica e studentëve qe kanë kërkuar ndihmë mjekësore i janë drejtuar fillimisht mjekut të familjes -35, 3%; e ndjekur nga 32, 4% që kanë shkuar tek specialist i nevojshëm; 17, 6% kanë kërkuar ndihmë nga ndonjë petagog i lëndës që mund ta ketë ndihmuar; dhe 14, 7% i janë drejtuar sektorit privat në vend. Studentët nuk kanë shpenzuar shuma të mëdha parash – me 66, 7%, dhe pjesa tjetër kanë shpenzuar para për 'sëmundjen e tyre imagjinare'. Pyetjes ' A keni marrë trajtim për gjëndjen tuaj' studentet i janë përgjigjur me Jo në 79, 5% të tyre, pjesa tjetër ka marrë trajtim. 72, 7% e studentëve kanë shprehur mbështetjen e tyre në internet dhe në Google për të shpjeguar simptomat e tyre dhe për vënien e një diagnoze të mundshme në lidhje me shqetësimet e tyre të paqëna. Sipas tyre shumica kanë votuar me 45% që Google ka ndikuar deri diku mesatarisht në lidhje me simptomatikën e tyre; 25% janë shprehur se Google ka ndikuar shumë dhe madje janë bazuar dhe për vënien e diagnozës në Google, 17, 5% kanë thënë se Google nuk ka ndikuar fare, dhe pjesa tjetër me 12, 5% kanë pohuar se Google ka qenë një pikënisje kryesore në lidhje me hipokondrinë.

Fjalë kyç: hipokondri, google, gjendje.

NJË MËNYRË E RE E TRAJTIMIT TË MISHIT TË HUAJ NË HUNDË NË MOSHAT PEDIATRIKE, STUDIM RASTI.
Dr. Anjeza Kuci.
Poliklinika e Specialiteteve Nr. 3, Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi: Hipertrofia adenoidale është një nga patologjite pediatrike me te shpeshta, ku zgjidhja kirurgjikale ose jo e të cilës, varet nga graviteti i klinikës dhe komplikacionet. Sipas

studimeve të fundit, të parin në vitin 2022 nga Universiteti i Mjekësisë. Departamenti ORL në Stamboll dhe në Qipro, u studiua përdorimi i spray azelastinë me fluticasone në 65 femijë, 29 meshkuj dhe 36 femra, të moshës 4 deri në 13 vjec, diagnostikuar me hipertrophi adenoidale pa komplikacione. U vlerësuan klinikisht dhe endoskopikisht. Ju aplikua AZE FLU nasal spray (Dymista spray nasalis) per 3 muaj rresht 2 herë në ditë. Pas 3 muajsh përdorimi u pa një rënie e ndjeshme në raportin adenoid/ koana nga 3, 5 në 1, 7 dhe një përmirësim klinik në simptomat si obstruksion nazal, vështirësi në frymëmarrje nga hunda, gërrhitje, apne nocturne, kollë gjatë natës dhe probleme në të folur. Në përfundim të këtij studimi të parë, 96 % e pacienteve u hoqën nga lista për kirurgji dhe ky kombinim në një spray nasal u pa si alternativë zëvendësuese për rastet kirurgjikale

Rast klinik: K. M, fëmijë mashkull, 5 vjec diagnostikuar prej dy vjetësh me hipertrophi adenoidale, endoskopikisht dhe klinikisht me obstruksion nasal, gerrhitje naten, vështirësi në frymëmarrje nga hunda, 2 herë me apne në gjëndjet virale. Prindërit refuzojnë heqjen kirurgjikale. Trajtimi: sipas studimit të mësipërm, ju dha në përdorim AZE FLU spray nazal, 2 herë në ditë për 3 muaj rresht. Gjatë përdorimit pati vetëm një episode epistaksis, ku u ndërpre përdorimi për 1 javë dhe në vazhdim asnjë komplikim.

Rezultatet: Në fund të studimit shenjat klinike dhe specifikisht obstruksioni nasal u reduktuan në mënyrë të ndjeshme ku raporti adenoid/koana u zvogëlua me rreth 30-35%, duke cuar në reduktim të ndjeshëm të gërrhitjes, vështirësisë në frymëmarrje, kollës gjatë natës dhe apnesë nocturne.

Konkluzion: Megjithëse vetëm nëper një rasti klinik, ku një fëmijë nuk ju nenshtrua me një ndërhyrjeje të Adenoidektomise, roli i AZE FLU spray nasal, sipas një studimi të parë të vitit 2022, ishte shumë i rëndësishëm, duke u vlerësuar si një metode alternative përkundrejt kirurgjisë.

Fjalë kyç: hipertrofia, patologji, pediatrike.

CILËSIA E AJRIT TË BRENDSHËM NË KOSOVË.

Prof. Asoc. Dr. Antigona Ukëhaxhaj.
Instituti Kombëtar i Shëndetësisë Publike/ Universiteti 'Fehmi Agani' i Gjakovës.

Abstrakt

Hyrje: Në shekullin e 21-të, 2. 8 miliardë njerëz ende mbështeten te lëndët djegëse të ngurta (dru, bajga, mbetje të bimëve, qymyr, etj.) duke përdorur soba të thjeshta për gatim dhe ngrohje. Rreth 1. 2 miliardë i ndriçojnë shtëpitë e tyre me llamba të thjeshta vajguri, duke rezultuar aktualisht në rreth 4 milionë vdekje të parakohshme në vit mes fëmijëve dhe të rriturve nga sëmundjet e frymëmarrjes, kardiovaskulare dhe kanceri. Burimet primare të energjisë që përdoren në Kosovë janë qymyri, produktet e naftës (benzina, nafta, nafta, vajguri dhe gazi i lëngshëm i naftës - LPG), biomasa, energjia hidrike, era, energjia diellore dhe biokarburantet. Gjithashtu, energjia elektrike konsiderohet si burim primar i importeve dhe eksporteve. Ndotja e ajrit në Kosovë ka disa burime, duke përfshirë termocentralet e vjetëruara, ngrohjen e amvisërive, trafikun, emetimet industriale dhe djegien e mbeturinave dhe materialeve të tjera toksike. Ka qenë sfiduese zbatimi i masave konkrete për të reduktuar emetimet.

Qëllimi i studimit: Të vlerësojë prevalencën e ekspozimit ndaj faktorëve të rrezikshëm në mjedisin e shtëpisë.

Metodologjia: Madhësia totale e kampionit është 2, 000 familje. Mostra përbëhej nga gjithsej 20 komuna. Ndarja e banimit për të gjithë kampionin ishte 40% urbane kundrejt 60% rurale. Për kryerjen e aktivitetit në familje, kemi përdorur protokollin e kampionimit për treguesit e ndotjes së mjedisit në ajrin e brendshëm sipas OBSH-së. Përqendrimet e

benzenit, formaldehidit dhe NO2 janë matur në 25 familje, gjatë muajve Janar - Mars 2023, të cilat janë intervistuar gjithashtu. më herët, të cilat kanë qëndruar prej 5 ditësh në ato hapësira, dhe më pas janë analizuar në Qendrën për Testime Laboratorike në IKSHP.
Rezultatet: Anketa u krye në nëntor/dhjetor 2022. Lloji i ngrohjes kishte një efekt disi më të fortë në simptomat në dimër për vështirësi në frymëmarrje, hipertension, sëmundje të zemrës dhe sëmundje të frymëmarrjes. Vlerat e NO2 jashtë ishin minimale 3. 3 µg/m3 deri në 104. 9 µg/m3, përqendrimet maksimale të zbuluara në studimin tonë ishin 34. 2 µg/m3, vlerat e përqendrimit të CO2 ishin në nivelin minimal 159 mg/m3 dhe maksimalja 3342 mg. /m3, në shumë amvisëri në sallon apo kuzhinë, ku temperatura ka qenë deri në 31. 40C.
Konkluzione: Ndotja e ajrit është një çështje e rëndësishme në Kosovë, dhe barra e sëmundjeve e lidhur me ekspozimin e IAP është një shqetësim në rritje si në Kosovë ashtu edhe në mbarë botën. Ky studim ka theksuar se hulumtime të tilla duhet të bëhen ende në Kosovë, veçanërisht gjatë stinës së dimrit për të reduktuar ekspozimin ndaj ndotësve të rrezikshëm të ajrit të brendshëm.

Fjalë kyç: ajri i brendshëm, ndotja shtëpiake, ndotës, Kosovë.

ROLI I LOGOPEDISTIT NË PUBERFONI.
1Prof. Dr. Ilirjana Zekja, 2Phd. Cand. Antigoni Bullari.
1Neurologe,
2Logopediste.

Abstrakt
Qëllimi: Rëndësia e rehabilitimit logopedik në pacientë me Puberfoni.
Metodologjia: Puberphonia quhet gjithashtu 'falseto funksionale'. Normalisht gjatë pubertetit, zëri i mashkullit ulet përafërsisht me një oktavë, ndërsa zëri i femrës ulet me një deri në tre gjysmëtone. Megjithatë, nëse ky ndryshim natyror nuk ndodh, personi ka false funksionale. Kjo gjendje shfaqet më shpesh tek meshkujt. Një pacient me puberfoninë mund të ketë këto karakteristika vokale: Intensitet të ulët, Tensioni i qafës dhe fytit, Ndërprerje në fonacion dhe frekuencë. Logopedisti rehabiliton pacientet me puberfoni për të zotëruar ndryshimin në lartësinë vokale, prozodinë, rezonancën, intesitetin, dhe komunikimin ne teresi. Në nëntor të 2023 paraqitet në klinike pacienti me inicialet E. T. 15 vjec, me puberfoni dhe mutta vocalis. Rehabilitimi logopedik u fokusua në uljen e tensionit të qafës, në rehabilitimin e rezonancës dhe në elokuencë fonatore. Seanca logopedike ndihmuan ndjeshëm në përmirësimin e komunikimit në tërësi dhe parametrave të zërit. Ka nevojë për më shumë studime për të përmirësuar diagnostikimin, parandalimin dhe rehabilitimin e puberfonisë.
Konkluzionet: Rehabilitimi logopedik, rrit cilësinë e jetës së pacientëve me Puberfoni dhe ndikon në rehabilitimin e gjithë komponentëve të zërit në tërësi.

Fjalë kyç: Terapi, Logopedi, Rehabilitim logopedik, Puberfoni, Adoleshent.

ROLI I LOW-DOSE CT (LDCT) NË DEPISTIMIN E KANCERIT PULMONAR.
Anxhela Karati.
Spitali Universitar Shefqet Ndroqi.

Abstrakt
Kanceri pulmonar mbetet shkaku kryesor i vdekshmërisë nga kanceri në mbarë botën (1).

Zbulimi i hershëm mund të përmirësojë ndjeshëm normat e mbijetesës, duke nënvizuar rëndësinë e modaliteteve efektive të depistimit. Tomografia e kompjuterizuar me dozë të ulët (LDCT) është shfaqur si një teknikë premtuese për depistimin e kancerit të pulmonit, veçanërisht në popullatat me rrezik të lartë. Ky punim shqyrton dobinë, përfitimet dhe kufizimet e LDCT në zbulimin e hershëm të tumoreve malinje të mushkërive. Provat klinike të fundit, të tilla si Prova Kombëtare e Depistimit pulmonar (NLST), kanë treguar se LDCT mund të çojë në një reduktim të konsiderueshëm të vdekjeve të lidhura me kancerin e mushkërive në krahasim me radiografinë torakale (2). Megjithatë, diskutohen gjithashtu disavantazhet e mundshme, duke përfshirë ekspozimin ndaj rrezatimit, rezultatet fals-pozitive dhe implikimet e kostos së depistimit të gjerë (3). Në përgjithësi, ndërsa LDCT ofron avantazhe të dukshme në zbulimin e kancerit të mushkërive, një qasje e ekuilibruar duke marrë parasysh faktorët individualë të riskut dhe potencialin për mbidiagnozë janë thelbësore për aplikimin e tij optimal në praktikën klinike.

Fjalë kyç: LDCT, kanceri pulmonar, depistim, mbijetesë.

ANEMIA MAKROCITARE E SHPESHTË PËR TU HARRUAR, KUNDËRSHTITË DHE TË REJAT E LITERATURËS.

A. Papa, Prof Dr. P. Pulluqi, Prof Dr. A. Ivanaj, S. Golgota.

Abstrakt

Hyrje: Anemia eshte nje gjendje ne te cilen numri i eritrociteve apo perqendrimi i hemoglobines apo te dyja se bashku jane poshte vlerave normale te percaktuara per moshen dhe gjinine. Ne anemine makrocitare eritrocitet jane te medha, MCV(volume mesatar korpuskular)>98fl. Anemia makrocitare ndahet ne megaloblastike dhe jomegaloblastike. Anemia megaloblastike karakterizohet nga nje asinkronizim ne maturimin e berthames krahasuar me citoplazmen e eritoblastit, si pasoje e difektit ne sintezen e AND. Shkaktohet nga deficiti i folateve apo vitamines B12. Etiologjia ka rendesi te vecante. Deficiti i folateve ndodh nga malnutricioni, malabsorbimi (alkolizmi kronik, enteropatia nga gluteni, rezeksionet jejunale, M. Crohn), rrities se konsumit te tyre(gravidanca, hemolizat, malinjancat) apo si pasoje e disa medicamenteve. Deficiti i B12 shkaktohet nga dieta e varfer(veganet), malabsorbimi(gastritis atrofik nga H. pylori, anemia Pernicioze, gastrektomia, HIV)rezeksioni ileal etj. Anemia jomegaloblastike eshte pasoje e alkolizmit, semundjeve hepatike, myxedema, sindromit mielodisplazik, myeloma multiple dhe paraproteinemia apo dhe artefakte si aglutinimi i eitrociteve. Neuropatia, steriliteti, defektet e tubit neural jane shfaqje klinike qe i gjejme ne rastet severe te deficitit te b12 apo folateve. Diagnostikimi behet permes testeve laboratorike, duke filluar nga hemograma, matja e retikulocit, testet biokimike si bilirubina apo LDH, matja e nivelit te folatev, B12, homocisteines, acidit metylmalonik, enzima MTHFR, antitrupa per IF ose qelizave parietale, teste per funksionin hepatik, te gl tiroide e deri ne asprim e biopsi te palces kockore per te perjashtuar mielodisplazite apo mielomen multiple.

Konkluzione: Pacientet me anemi makrocitare jane nje sfide e rendesishme per hematologun dhe per pjesen me te madhe te specialiteteve. Eshte mjaft i rendesishem identifikimi dhe vleresimi i anemise makrocitare, per gjetjen e shkakut dhe fillimin e trajtimit dhe menaxhimit te patologjise baze qe e ka shkaktuar.

Fjalë kyç: Anemia makrocitare, MCV, Folatet, Vitamina B12.

SLING PËR INKONTINENCËN URINARE TË STRESIT. EKSPERIENCA JONË.
Prof. Asc. Dr. Arben Haxhihyseni, Prof. Asc. Dr. Daniela Vërçuni, Redi Haxhihyseni.

Abstrakt
Hyrje: Inkontinenca urinare e sforcos (SUI) ose IUS përcaktohet si rrjedhje e pavullnetëshme e urinës gjatë sforcimit fizik që rrit presionin intra abdominal si qeshja kolla tështitja etj. Përafërsisht 50% e të gjitha grave përjetojnë simptoma SUI (1), dhe shumë prej tyre gratë shqetësohen mjaftueshëm nga simptomat e tyre për të kërkuar trajtim nga një mjek. Vendosja e SLNGUT (TOT) është operacioni më i zakonshëm që kryhet aktualisht për SUI dhe të dhëna të gjera mbështesin përdorimin e tyre për trajtim e SUI femëror. Krahasuar me teknikat e tjera kirurgjikale, avantazhet përfshijnë operativitet më të shkurtër në kohë, nevoja më e pakët për anestetikë, dhimbje të reduktuara kirurgjikale dhe koha e ulët e shtrimit në spital dhe incidenca më e ulët e disfunksionit të zbrazjes (2-10), Teknika bazohet në vendosjen e një shiriti të hollë sintetik nën uretrën e mesme që kalon nëpër hapësirën obturatore nëpërmjet një trokari dhe që del në palën inguinale. Figura-1). TVT përgjithësisht përdoret më pak për arsye të komplikacioneve më të mëdhaja që ka në krahasim me TOT.
Materiale dhe Metoda: Meqë Ekziston një numër i madh provash dhe rishikim artikujsh që vlerësojnë ndërlikimet, ne kemi krahasuar të dhënat tona me këto studime. Kemi realizuar 23 slinge TOT për korigjimin e inkontinencës urinare të sforcos fizike. U përdor teknika standarte e vendosjes së slingut in-out. U përdor sling i prodhuar nga një prej prodhuesve më serioz botëror. U vlerësuan këto të dhëna, indikacioni (IUS e paster), mosha pacienteve, pesha, hemoragjia intraoperatore, kohëzgjatja e operacionit, periudha postoperatore (ndjekje telefonike), rikontroll pas 10 ditësh me vizitë vaginale dhe ekografi, dhe ndjekje telefonike deri në 2 vjet pas interventit.
Rezultatet: Nuk kemi patur asnjë rast me hemoragji ose hematoma. Kishim një rast me hapje të plagës operatore, i cili u ndoq në mënyrë specifike dhe plaga u mbyll pa komplikacione. Koha operative shumë e shkurtër (mesatarisht 22 min), anestezia e përdorur ishte me propofol dhe anestezi lokale 10 raste dhe me anestezi spinale 13 raste. Slingu ka funksionuar mirë, dmth është arritur kontrolli i plotë i urinimit në 22 raste. Një rast kishte rrezerva për kontrollimin e urinimit, por sidoqoftë referonte se kishte një lloj kontrolli.
Konkluzion: TOT aktualisht është teknikë operatore shumë e përshtatëshme për korigjimin e Inkontinencës urinare të sforcos fizike. Rekomandimi ynë është përdorimi masiv i saj në praktikën kirurgjikale.

Fjalë kyç: TOT, SUI, teknika operatore, komplikacione, operacion.

CISTEKTOMIA TRANSVAGIANLE KULDOTOMIKE. EKSPERIENCA JONË.
Prof. Asc. Dr. Arben Haxhihyseni, Prof. Asc. Dr. Daniela Vërçuni, Redi Haxhihyseni.

Abstrakt
Hyrje Pas një eksperince profesionale prej mbi 3000 histerektomi vaginale pa descensus, krijuam nje eksperiencë të madhe në realizimin e kuldotomisë dhe filluam të bëjmë cistektominë vaginale. Realizuam 43 cistektomi vaginale, të gjitha të suksesëshme. Kriteri kryesor I përzgjedhjes së rasteve ishte mungesa e aderencave pelvike pericistike nëpërmjet vlerësimit të kujdesëshëm transvaginal.
Qëllimi futja në rutinën e praktikës tonë të cistektomisë vaginalesepse gjykojmë që ka përparësi të mëdha në krahasim me teknikat laparoskopike, përfshi dhe Vnotes dhe padyshim ka përparësi ndaj cistektomisë laparoskopike. Kjo teknikë nuk është pranuar gjërësisht për një sërë arsyesh që do sqarohen në diskutim.

Materiali. U analizuan 47 rastet tona dhe u panë këto tregues: mosha, pariteti, mënyra e lindjes (natyrale apo me seksio), madhësia e cistit, vendosja e tij, mungesa e aderencave, vlerësimi I cistit sipas IOTA, ditëqëndrimi spitalor, riaftësimi për jetën normale, komplikacionet. U bë biopsia në 42 raste.
Metoda cistektomisë; u përdor kuldotomia, pa anestezi, u realizua një prerje me elektrobisturi nën harkun ku bashkohen ligamentet sakrouterine. U realizua hyrja në dugllas. U vendos një valvulë vaginale e gjatë. U ekspozua cisti. Në 34 raste u kap te pedunkuli dhe uafrua në drejtim të vaginës. U nxorr deri në fund të vaginës dhe u pre pedunkuli me ligasure. Në 32 raste cisti u nxorr I parupturuar ose u rupturua jashtë vaginës dhe likidi rrodhi jashtë kavitetit peritoneal.
Diskutim. Pengesa kryesore e përdorimit në rutinë e kësaj teknike është vështirësia që kanë kirurgët gjinekollogë në realizimin e kuldotomisë sepse nuk kanë shumë eksperiencë në kirurgjinë vaginale. Gjithashtu një pengesë është dhe industrializimi I laparoskopisë.
Konkluzion. Cistektomia vaginale nëpërmjet kuldotomisë është një teknikë operatore shumë e vlefshme për pacientienten me ditëqëndrim intrahospitalor 12 deri 24 orë, riaftësim shumë të shpejtë për jetën normale, estetike, mini invasive etj

Fjalë kyç: cistektomia vaginale, likid, kuldotomia.

STRESI PROFESIONAL TEK INFERMIERËT.

Arben Krasniqi Bsc.
Infermier, Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare, Prizren, Kosovë;
Anëtar, Mekanizmi Koordinues i Kosovës – M. SH. &GF – Prishtinë, Kosovë.

Abstrakt
Të dhënat shkencore demonstrojnë lidhje të qarta midis stresorëve profesional, nivelit të stresit dhe pasojave shëndetësore dhe sociale për vetë individin, familjen dhe gjithë shoqërinë.
Qëllimi i këtij hulumtimi ishte matja dhe evidentimi i nivelit të stresit të lidhur me punën tek infermierët e QKMF të Prizrenit.
Metodologjia e përdorur është përshkruese, me elemente të analizës statistikore sasiore, ku nëpërmjet instrumentit të studimit (anketës) u bë e mundur mbledhja numerike e informacionit. Pyetësori i përdorur në këtë studim ka qenë anonim, i tipit COPSOQ dhe përbëhej nga tri seksione kryesore.
Rezutatet: Niveli i përgjigjeve në këtë studim ka qenë 86. 7%e mostrës. 38. 4% e respodentëve ishin meshkuj kurse pjesa tjetër prej 61. 6% ishin femra. Mosha mesatare e subjekteve në studim ishte rreth 40 vjec, duke u luhatur nga mosha minimale 24 vjec (5 subjekte) deri në moshën maksimale 60 vjec. Subjektet në studim kishin mesatarisht 11 – 20 vite përvojë pune. Subjektet ishin me status bashkëshortor në 78. 4%. Njohjet rreth stresit në përgjithësi arrinë të jetë 92. 3% të respodentëve dhe 68. 4% kanë pranuar se kanë shenja të stresit.
Konkluzionet: Profesioni i infermierisë, bënë pjesë ndër profesionet më të rrezikuara nga stresi profesional, për shkak se disbalancat midis kërkesave dhe përkrahjes në punë, si dhe sensitivitetit pasi në pyetje është cilësia e kujdesit shëndetësor dhe siguria e pacientëve. Realiteti i situatës në të cilën gjenden infermierët në përgjithësi, niveli i lartë i stresorëve, kanë bërë që niveli i stresit tek infermierët të jetë i lartë tek 1/3 e infermierëve. Shëndeti i përgjithshëm, shëndeti mendor dhe vitaliteti raportohen shqetësuese sidomos tek grupmoshat mbi 45 vjeq, pa përjashtuar edhe infermierët në moshë të re.

Fjalë kyç: Stres, faktorët psiko-socialë, punë, infermierë, fuqizimi.

SA NDIKOJNË ALKOOLI DHE DROGAT NË AKSIDENTET AUTOMOBILISTIKE.

Suada Velo, Iliana Biba. Prof. Dr. Arben Lloja.

Abstrakt

Alkooli dhe drogat janë një ndër shkaqet kryesore të vdekjeve nga aksidentet rrugore. Në botë llogariten 1. 25 milion vdekje në vit nga aksidentet rrugore, ku 273 000 (rreth 22%) janë si shkak I konsumimit të alkoolit dhe mbi 40 000 nga abuzimi me drogat gjatë udhëtimit Në Galicia, Spanjë janë marrë në shqyrtim 710 raste të njerëzve që kanë vdekur në aksidente, të cilat janë trajtuar në shërbimin e toksikologjisë ligjore në një periudhë 10-vjeçare (2009–2019). U mblodhën të dhënat e mëposhtme: mosha, gjinia, viti, dhe rezultatet analitike në plazmë, në rast se ishin pozitive. Të dhënat e mbledhura u nënshtruan trajtimit statistik. Nga rastet 710 të analizuara, 123 i përkasin këmbësorëve dhe 587 i personave që udhëtonin me makinë ose motor. Një total prej 77. 6% të të vdekurve ishin burra. Në plazmën e gjakut të pothuajse 40% të viktimave u gjet të paktën një substancë psikotrope. Substanca më e gjetur ishte alkooli etilik, i cili u zbulua në 231 raste, më shpesh tek meshkujt. Vendin e dytë e zënë benzodiazepinat, të cilat u gjetën në 43 raste, ndjekur nga kokaina, e cila u zbulua në 25 raste. Përdorimi i polidrogave u gjet në vetëm 44 raste, me shoqërimin e alkoolit dhe kokainës që ishte më e zakonshme, pasuar nga ai i alkoolit dhe benzodiazepinave. Vetëm në 5 nga rastet e analizuara kishte 3 ose më shumë substancat e pranishme. Me të dhënat e marra në këtë studim, tregohet se në aksidentet RRUGORE, zbulimi i substancave toksike ose mjekësore është i shpeshtë. Alkooli etilik vazhdon të jetë shumë i pranishëm në aksidentet rrugore (substancën më të zbuluar), me impaktin e madh që kjo përfshin. Së dyti, dallohet prania e benzodiazepinave, dhe kokaina është e treta më e zbuluar në këtë studim. Gjithashtu, ky studim synon të kërkojë abuzimin me alkoolin dhe drogat në shoferët italianë të përfshirë në aksidentet rrugore gjatë viteve 2011 dhe 2018. Analizat toksikologjike u kryen në gjakun e të gjithë 7593 shoferëve të lënduar. U hetua alkooli dhe drogat e paligjshme, në veçanti tetrahidrokanabinoli (THC; vlera e caktuar 2 ng/ml), kokaina (vlera e caktuar 10 ng/ml), opiatet e paligjshme (vlera e caktuar 10 ng/ml) dhe amfetaminat (amfetamina, metamfetamina, MDMA, MDA; vlera e caktuar 20 ng/ml). U përcaktua mosha dhe gjinia e shoferit, koha e aksidentit (fundjavë/ditë pune dhe ditë/natë). 16. 2% e mostrave rezultuan pozitive për alkool, 3. 6% për kokainë, ndjekur nga opiatet (2. 0%), kanabinoidet (16. 2%), dhe amfetaminat (1. 4%). Përhapja e përgjithshme e alkoolit dhe drogave ishte më e ulët se ajo e raportuar në studimet epidemiologjike të mëparshme të projektit DRUID. Viti 2011 tregoi prevalencën më të lartë të rasteve pozitive për drogë (32%), ndërsa prevalenca më e ulët u gjet në 2016 (16. 8%), pas përditësimit të Ligjit të Trafikut Rrugor (RTL) që shtoi dënimet për drejtim nën ndikimin e alkoolit. U vërejt një rritje progresive në numrin e shoferëve femra pozitivë për alkool nga viti 2011 deri në 2018. Droga tregoi prevalencën më të lartë të përgjithshme në shoferët <26 vjeç. Një përqindje më e lartë e shoferëve pozitivë për drogë dhe alkool u gjet në netët e fundjavës. Llojet e drogave të përdorura nga shoferët nuk ndryshuan gjatë periudhës së studimit.

Fjalë kyç: aksident automobilistik, alkool, droga, analizë toksikologjike, statistika.

KUJDESI I ANTIBIOTIKËVE NË PERSONELIN MJEKËSOR.

Prof. Arben Pilaca, Dr. Iris Koshovari, Dr. Valbona Gashi.
Spitali Hygeia Tiranë, Departamenti i Sëmundjeve Infektive.

Abstrakt
Antibiotikët kanë transformuar praktikën e mjekësisë, duke i bërë infeksionet dikur vdekjeprurëse lehtësisht të trajtueshme dhe duke bërë të mundur edhe përparime ne fusha të tjera mjekësore, si kimioterapia per semundjet malinje dhe transplantet e organeve. Fillimi i menjëhershëm i antibiotikëve për trajtimin e infeksioneve redukton sëmundshmërinë dhe shpëton jetë, për shembull, në rastet e sepsisit. Megjithatë, rreth 30% e të gjithë antibiotikëve të përshkruar në sherbimin e urgjences spitalore në SHBA janë ose të panevojshëm ose jo optimal. Ashtu si të gjitha medikamentet, antibiotikët kanë efekte negative serioze, të cilat mund te ndodhin në afërsisht 20% të pacientëve të shtruar në spital. Pacientët të cilët janë të ekspozuar në mënyrë të panevojshme ndaj antibiotikëve janë në rrezik për këto efekte anësore pa asnjë përfitim. Keqpërdorimi i antibiotikëve ka kontribuar gjithashtu në rezistencën ndaj antibiotikëve, një kërcënim serioz për shëndetin publik. Keqpërdorimi i antibiotikëve mund të ndikojë negativisht në shëndetin e pacientëve të cilët as nuk janë të ekspozuar ndaj tyre nëpërmjet përhapjes së mikroorganizmave rezistente dhe *Clostridioides difficile* (*C. difficile*) Optimizimi i përdorimit të antibiotikëve është thelbësor për të trajtuar në mënyrë efektive infeksionet, për të mbrojtur pacientët nga dëmet e shkaktuara nga përdorimi i panevojshëm i tyre dhe për të luftuar rezistencën ndaj antibiotikëve. Kërcënimi global në rritje i rezistencës ndaj antibiotikëve, i cili ka rezultuar në vdekje të panumërta për shkak të infeksioneve të patrajtueshme, nënvizon nevojën urgjente për një plan veprimi strategjik. Duhet pranuar se njerëzimi po i afrohet në mënyrë të rrezikshme 'Fundit të barnave mrekullibërëse' për shkak të mbipërdorimit dhe keqpërdorimit të pajustifikueshëm të antibiotikëve. Si përgjigje, shumë shoqata mjekësore kanë iniciuar përpjekje të përbashkëta për të luftuar rezistencën duke implementuar programe të administrimit të antibiotikëve. Programet e Administrimit të Antibiotikëve mund të ndihmojnë mjekët dhe personelin mjekesor të përmirësojnë rezultatet klinike dhe të minimizojnë dëmet duke përmirësuar përshkrimin e antibiotikëve. Thelbësore për këtë iniciativë është krijimi i ekipeve multidisiplinare brenda çdo spitali, të udhëhequr nga një mjek specialist për sëmundjet infektive. Ky ekip përfshin farmacistë klinikë, mikrobiologë klinikë, epidemiologë spitalorë, ekspertë të kontrollit të infeksionit dhe infermierë të specializuar që trajnohen në këtë fushë.

Fjalë kyç: antibiotike, rezistenca.

ROLI I ALPRAZOLAMIT NË MJEKIMIN E ÇRREGULLIMIT TË ANKTHIT.

Dr. Ardjan Braho.
Poli i Neuroshkencës, Qendra Spitalore Universitare, Tiranë.

Abstrakt
Alprazolami, një derivat benzodiazepine, është përdorur gjerësisht në menaxhimin e çrregullimeve të ankthit për shkak të fillimit të shpejtë të veprimit të tij dhe efikasitetit në lehtësimin e simptomave të ankthit. Ky prezantim synon të japë një pasqyrë të rolit të alprazolamit në trajtimin e çrregullimeve të ankthit, duke përfshirë mekanizmin e veprimit, farmakokinetikën, efikasitetin dhe profilin e sigurisë. Gjithashtu, diskuton konsideratat për të shkruar alprazolamin, siç janë efektet anësore potenciale, rreziku i tolerancës dhe varësisë, dhe strategjitë e duhura të dozimit. Artikulli gjithashtu nënvizon rëndësinë e vlerësimit të

përmbajtshëm dhe planeve të individualizuara të trajtimit në kontekstin e çrregullimeve të ankthit. Përmbledhtazi, ndërsa alprazolami mund të jetë efektiv në ofrimin e lehtësimit të shkurtë për simptomat e ankthit akut, përdorimi i tij në të gjatë kohë kërkon monitorim të kujdesshëm dhe konsideratë për trajtimet alternative për të zvogëluar rrezikun e efekteve të kundërta dhe varësisë.

Fjalë kyç: alprazolam, mjekim, çrregullim ankthi, etj.

LUMBO-PERITONEAL SHUNTING ËSHTË NJË TRAJTIM I SIGURT DHE EFEKTIV PËR HIPERTENSIONIN INTRAKRANIAL IDIOPATIK.

Dr. Areda Cara1, Dr. Sidorela Selmani2, Prof Dr Artur Xhumari3, Dr. Sc Artid Lame4, Dr. Meri Papajani5.
1Neurosurgery resident, UHC 'Mother Tereza', Tirana;
2Neurosurgery resident, UHC 'Mother Tereza', Tirana;
3Neurosurgeon, Head of Neurosurgery Department 'Mother Tereza';
4Neurosurgeon at Neurosurgery Department 'Mother Tereza' Tirana;
5Neurologist at Neurology Department 'Mother Tereza' Tirana.

Abstrakt
Hipertensioni intrakranial idiopatik (IIH) karakterizohet nga një rritje e presionit intrakranial që nuk shoqërohet me një proces intrakranial ose hidrocefali dhe me përmbajtje normale të lëngut cerebrospinal (CSF). Zakonisht, simptomat janë progresive, zakonisht duke u paraqitur me përkeqësim të dhimbjes së kokës dhe me prova me kalimin e kohës të gjetjeve pozitive neurologjike, të tilla si papiledema dhe pareza lateral rektus. BIH mund të ndodhë tek fëmijët dhe të rriturit, por është më e zakonshme tek gratë e moshës së lindjes së fëmijëve që janë obeze. Shantet lumboperitoneale (LP) me valvula horizontale-vertikale (HVV) janë një alternativë për devijimin (CSF) që shmang dëmtimin e drejtpërdrejtë cerebral dhe mund të zvogëlojë rrezikun e kullimit të tepërt. Ky studim synon të vlerësojë rezultatet e shuntit të LP në BH.
Metodat: Një seri rastesh prospektive, jo krahasuese, është realizuar duke përdorur kartelën elektronike mjekësore që identifikon pacientët që iu nënshtruan operacionit për shant lumboperitoneal për hipertension intrakranial idiopatik, në Departamentin e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', për periudhën shtator 2022-mars. 2024. Ata u vlerësuan para operacionit nga ekzaminimi neurologjik, studimet imazherike (CT, dhe/ose MRI), testi i fushës vizuale. Simptomat dhe shenjat e pacientëve u vlerësuan në periudhën e menjëhershme si dhe në periudhën e hershme postoperative (1-6 muaj).
Rezultatet: Demografia: Në këtë prezantim janë përfshirë tre pacientë nga të cilët 2 femra dhe një mashkull. Mosha ishte nga 18 deri në 58 vjeç. Gjetjet klinike para operacionit: Papiledema dypalëshe e shkallës IV-V. Dhimbje koke pa lehtësim nga analgjezikët që ndërhyjnë në aktivitetet e përditshme. Gjetjet klinike postoperative: Dita 1 pas op. : Papiledema e paraqitur e njëjtë. Lehtësim në dhimbje koke.
Pas ditëve nga operacioni: Papiledema e reduktuar, shkalla 3-4. Nuk ankohet për dhimbje koke.
Konkluzioni: Siç u tregua nga tre rastet me IIH, shuntimi peritoneal lumbar është një trajtim i sigurt dhe efektiv.

Fjalë kyç: hidrocefalus me presion normal, shant lumboperitoneal, humbje shikimi, dhimbje koke, papilledema.

GLIOBLASTOMA MULTIFORME CISTIKE, A KANË NJË SHKALLË MË TË MIRË MBIJETESE? NJË STUDIM RETROPEKTIV DUKE KRAHASUAR KARAKTERISTIKAT DHE REZULTATET NË DEPARTAMENTIN TONË.

Prof Dr Artur Xhumari1, Dr. Sidorela Selmani2, Dr. Areda Cara2.
1Neurokirurg, Shef i Departamentit të Neurokirurgjisë 'Nënë Tereza' Tiranë.
2Rezidente e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt
Siç dihet Glioblastoma Multiforme është lloji malinj dhe agresiv më i zakonshëm i tumorit primar të trurit, me një incidencë nga 3. 19 në 4. 17 për 100, 000 persona/vit. Glioblastoma zakonisht paraqitet si një tumor solid i vetëm solitar, megjithatë ka raste të rralla që shfaqet me lezione cistike. Edhe pse GMB cistike njihet mirë si një entitet klinik, karakteristikat dhe roli i komponentit të kistit në përcaktimin e rezultateve të ndryshme mbetet pak i kuptuar.
Metodat: Është kryer një studim restrospektiv duke përdorur kartelën elektronike mjekësore që identifikon pacientët që iu nënshtruan operacionit për GMB, pranë Departamentit të Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', për periudhën 1. 01. 2023 deri më 15. 03. 2024. Është marrë në konsideratë mosha e pacientit, vendndodhja e tumorit, karakteristikat e tumorit, CHT/RT nëse kryhet dhe rezultatet e mbijetesës.
Rezultatet: Nuk kishte dallime të rëndësishme në paraqitjen klinike midis grupeve, duke përfshirë moshën, simptomat e paraqitura dhe statusin funksional para operacionit, me përjashtim të madhësisë së tumorit dhe nëse pacienti ka ndonjë komorbititet tjetër të rëndë. Dallimi i lehtë është në mbijetesën e përgjithshme, por jo statistikisht i rëndësishëm.
Përfundim: Rezultati tregoi një ndryshim të lehtë në mbijetesën e përgjithshme, por jo statistikisht domethënëse, për shkak të faktorëve të tjerë kryesorë që mund të ndërhyjnë në gjendjen.

Fjalë kyç: GBM cistike, GBM solide, mbijetesë e përgjithshme, onkologji.

HETIMI EPIDEMIOLGJIK I RASTEVE ME ANTRAKS NE GJIROKASTER, MARS 2024.

Arenc Brahimi[1], Luljeta Alla[1], Noris Doraci[2], Elona Kureta[1]
[1]Instituti i Shendetit Publik
[2]Njesia Vendore e Kujdesit Shendetesor Gjirokaster.

Abstrakt
Hyrje: Antraksi (Plasja) është një zonës endemike në Shqipëri. Forma më e shpeshtë që haset në vendin tonë është ajo e Antraksit kutan. Sëmundja është e përqëndruar kryesisht në zonat e jugut përkatësisht Gjirokastër, Delvinë, Sarandë dhe Tepelenë por raste sporadike janë raportuar dhe nga zona të tjera të vendit. Gjirokastra është një zonë ku sëmundja e Antraksit është e pranishme ndër vite si në vatra në kafshë ashtu dhe raste në njerëz.
Që̈llimi: Hetimi epidemiologjik në vatër i 3 rasteve me Antraks kutan në Gjirokastër për marrjen e shpejtë të masave në ndërprerjen e transmetimit.
Metodologjia: Mbledhja e të dhënave u bazua në survejancën aktive sipas triadës epidemiologjike person -vend- kohë. Ekzaminimi laboratorik i mostrave u krye me mikroskopi.
Rezultate: Në periudhën 29. 02. 2024 deri në 5. 03. 2024 në spitalin rajonal Gjirokastër janë paraqitur 3 raste të dyshuar me Antraks, nga të cilët 2 raste janë të konfirmuar nga ana laboratorike. Rastet e raportuara i përkasin grupmoshës 43-60 vjeç, përkatësisht 2 meshkuj dhe 1 femer. Pacientët janë paraqitur me plagë kutane me pustule ne pjesën e duarve, skuqje

dhe enjtje të tyre. Për dy rastet u morën mostra kutane dhe rezultuan pozitive për antraks me mikroskopi direkte. Dy raste i përkasin zonave urbane Gjirokastër dhe Memaliaj dhe 1 rast nga Lazarati, kjo si pasojë e tregëtimit të mishit në këto zona. Nga identifikimi paraprak i faktorëve risk rezultoi se manipulimi dhe konsumimi i mishit nga kafshët e sëmura me Antraks si pasojë e therjeve të pakontrolluara janë faktorë potencial risku për infektimin në njerëz.
Përfundime: Parandalimi dhe masat e kontrollit në kafshë përbëjnë një faktor të rëndësishëm për minimizimin e riskut të përhapjes së Antraksit në njerëz. Gjithashtu ndërgjegjësimi i personave që manipulojnë me kafshët e sëmura dhe një bashkepunim ndërsektorial është shumë e rëndësishme për përgjigje në kohë në rastet e shpërthimeve epidemike.

Fjalë kyç: antraksi, faktorë, zonë endemike, mostra.

PËRGATITJA INFERMIERORE PËR NJË FËMIJË TË PËRKOHSHËM NËN KUJDESIN INTENSIV.
Dr. Ariana Pojani.

Abstrakt
Hyrja: Ushqyerja me gji është shpesh një proces i mundshëm që kërkon shumë kohë, durim dhe nuk funksionon menjëherë. Pasi foshnja e parakohshme sinjalizon se është gati për të ushqyer me gji, duhet të jepen udhëzime të dobishme për ushqyerjen e duhur me gji dhe monitorimin e gjirit. Format e ditës dhe fazat e zgjimit të foshnjës ndikojnë në suksesin e ushqyerjes me gji.
Qëllimi: Qëllimi i këtij punimi është prezantimi, analiza, përshkrimi i fëmijëve që ushqehen me gji. Pra, përgjegjësitë e personelit mjekësor, masat parandaluese, edukimi i popullatës për rëndësinë e ushqyerjes me gji.
Metodologjia: Metoda e punës është rishikimi i literaturës, kërkimi shkencor, statistikat e marra nga Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSH).
Rezultatet: Fillimi i ushqyerjes me gji kërkon fillimisht pozicionin e duhur për të vazhduar me procesin. Fazat e zgjimit të foshnjës ndikojnë në suksesin e ushqyerjes me gji. Gjatë laktacionit nevojitet një dietë e larmishme, por jo e kufizuar. Vazhdoni të ushqeni me gji deri në 6 muaj, pastaj futni ushqim shtesë. Duhet pasur kujdes në të ushqyerit, duke i dhënë rëndësinë që kërkon.

Fjalë kyç: ushqyerje me gji, foshnjë preterm, nënë, ushqyerje.

SËMUNDJE TË PËRGJITHSHME NË SHTATËZANI: DIABETI I SHTATËZANISË.
Msc. Ariana Pojani.
Spitali Universitar Obstetrik Gjinekologjik 'KoçoGliozheni'.

Abstrakt
Diabeti gestacional është sheqeri i lartë në gjak (glukoza) që zhvillohet gjatë shtatzënisë dhe zakonisht zhduket pas lindjes. Mund të ndodhë në çdo fazë të shtatzënisë, por është më e zakonshme në tremujorin e dytë ose të tretë. Ndodh kur trupi nuk mund të prodhojë

mjaftueshëm insulinë - një hormon që ndihmon në kontrollin e niveleve të sheqerit në gjak - për të përmbushur nevojat shtesë në shtatzëni. Diabeti gestacional mund të shkaktojë probleme për nënën dhe foshnjën gjatë shtatzënisë dhe pas lindjes. Por rreziqet mund të reduktohen nëse gjendja zbulohet herët dhe menaxhohet mirë. Gratë me diabet gestacional zakonisht nuk kanë simptoma. Shumica mësojnë se e kanë atë gjatë testeve rutinë të shqyrtimit të shtatzënisë. Disa pyesin nëse ekzaminimi i diabetit gestacional është i nevojshëm nëse jeni më i ri se 25 vjeç dhe nuk keni faktorë rreziku. Të tjerë thonë se ekzaminimi i të gjitha grave shtatzëna është mënyra më e mirë për të identifikuar të gjitha rastet e diabetit gestacional.

Metodat: Gjatë punës së përditshme në Spitalin Universitar Gjinekologjik Obstetrik 'KoçoGliozheni', kam vënë re një rritje të numrit të rasteve me Diabet Gestational, ndaj e pashë të arsyeshme të bëja një hulumtim rreth kësaj teme. Prevalenca e diabetit gestacional është në rritje për shkak të epidemisë së obezitetit dhe rritjes së moshës së nënës dhe po shkakton një barrë të konsiderueshme si në kujdesin parësor ashtu edhe në atë dytësor me deri në 5% të shtatzënive të prekura. Informacioni është thelbësor për të ndihmuar gratë të kuptojnë rëndësinë e kontrollit të mirë të glukozës për shëndetin e saj dhe shëndetin e foshnjës së saj. Kontrolli i mirë i glukozës gjatë gjithë shtatzënisë do të zvogëlojë rrezikun e makrosomisë së fetusit, traumës gjatë lindjes, induksionit të lindjes dhe/ose prerjes cezariane, hipoglicemisë neonatale dhe vdekjes perinatale. Këtu bazohet puna e përditshme dhe edukimi i grave për të pasur një dietë të ekuilibruar dhe ushtrime fizike. Kur medikamentet orale nuk e kontrollojnë diabetin gestacional, nevojitet insulina. Insulina ekzogjene përdoret në lidhje me dietën, stërvitjen dhe metforminën nëse kërkohet për kontrollin e glukozë. Informacion rreth diabetit gestacional dhe si të reduktohet numri i grave që preken nga kjo sëmundje. Sepse prek 2% dhe 10% të shtatzënive çdo vit. Planifikimi i shtatzënive të ardhshme, nëse një grua ka pasur diabet gestacional më parë dhe ajo planifikon të mbetet shtatzënë përsëri, ajo duhet të sigurohet që të kontrollohet për diabetin.

Fjalë kyç: diabet gestacional, glukoza, kontroll.

HULUMTIMI I NJË RASTI: ENCEFALITI BICKERSTAFF DHE SINDROMA FISHER MILLER.

Dr. Arianit Zajmi.

Abstrakt

Ne prezantojmë një rast të rrallë case report të një paciente 35 vjeqare e cila prezantohet në Kliniken tone me simptomatologjine e prekjes recedivuese së shumë nervave kranial. Fillimi akut me lodhje të përgjithshme muskulore dhe kokëdhimbje që më pas u pasuan nga prekja multiple e nervave kranial. 9 muaj para, pacientja ka qenë e hospitalizuar në kliniken tone pershkak te simptomatologjisë së ngjajshme por më pak të theksuar. Hulumtimet e gjera klinike ngriten dyshimin mbi diagnozen e një varianti të rrallë të Bickerstaff Encephalitis të kombinuar me Sindromen Miller Fisher. Trajtimi fillimisht me puls terapi kortikosteroide jo vetem që nuk tregoi përmirësim por gjendja e saj u përkeqësua, megjithatë, plazmafereza dhe terapia me imunoglobulinë dhanë përmirësim të rëndësishëm klinik. Pas përfundimit të terapisë me imunoglobulina, u raportua tërheqje pothuajse e plotë e deficitit neurologjik dhe përmirësim i gjendjes së përgjithshme. Pacientja u lëshua nga klinika me terapi mbajtëse kortikosteroide dhe imunosupresant. Ky rast thekson kompleksitetin e sëmundjeve autoimune neurologjike, enigmen diagnostike dhe efikasitetin e plazmaferezës dhe terapisë me imunoglobulinë në menaxhimin e këtyre rasteve.

Fjalë kyç: encefalit, sindroma fisher miller, trajtimi.

FAKTORËT E RREZIKUT DHE INCIDENCA E GODITJES AKUTE ISHEMIKE MIDIS TË RRITURVE TË RINJ DHE TË MOSHUAR.

Dr. Arieta Hasani.

Abstrakt

Hyrje: Goditja në tru është një nga shkaqet kryesore të vdekjes dhe paaftësisë në botë. Dështimi për të njohur simptomat fillestare të një goditje në tru vonon trajtimin e menjëhershëm. Për më tepër, njohuritë për faktorët e rrezikut dhe simptomat fillestare të goditjes në tru janë të ulëta në popullatën e përgjithshme. Njohuritë e mira mbi faktorët e rrezikut dhe shenjat paralajmëruese të goditjes në tru, si dhe identifikimi i faktorëve që kontribuojnë në goditje në tru do t'i ndihmonin njerëzit të parandalojnë goditjen në tru dhe pacientët të kenë një prognozë më të mirë. Përveç moshës, gjinisë dhe peshës, faktorë të ndryshëm rreziku renditen si të lartë për goditjen në tru si: hipertensioni arterial, pirja e duhanit, diabeti mellitus tip 2, etj.

Qëllimi: është të analizojë incidencën e infarktit ishemik akut tek të rinjtë dhe të moshuarit, si dhe faktorët e rrezikut që kontribuojnë në infarkt.

Materiali dhe Metoda: Në këtë studim do të regjistrohen pacientë me infarkt ishemik të cilët janë pranuar në Spitalin Klinik të Kosovës, gjithsej 120. Është marrë pëlqimi i informuar me shkrim. Të dhënat demografike, klinike dhe imazherike janë marrë nga të dhënat shëndetësore të pacientëve të regjistruar. Bazuar në rishikimin e literaturës, të rriturit e rinj konsideroheshin pacientë midis moshës 18 dhe 60 vjeç, ndërsa të moshuarit konsideroheshin pacientë më të vjetër se 60 vjeç. Incidenca midis të rinjve dhe të moshuarve, faktorët e rrezikut dhe dëmtimi strukturor i trurit të vëzhguar nga pajisje të ndryshme imazherie u analizuan. Analizat statistikore janë kryer me softuerin GraphPad Prism 6 (Graphpad). Rëndësia statistikore e diferencave u përcaktua nga testi Student t-test me dy bisht për krahasimet midis dy grupeve. Diferencat u konsideruan statistikisht të rëndësishme kur $P \leq 0.05$

Rezultatet: Incidenca e goditjes në tru është dukshëm më e lartë në pacientët më të vjetër se 60 vjeç krahasuar me ata nën 60 vjeç, megjithatë ka raste me pacientë më të rinj se 60 vjeç. Shumica e pacientëve të shtruar në spital me goditje në tru ishin femra, 38 nga 70. pacientët në total të analizuar deri më sot. Kur analizohen faktorët e rrezikut, hipertensioni arterial rezulton të jetë faktori i parë në shumicën e pacientëve që kanë pasur goditje në tru, i ndjekur nga diabeti mellitus i tipit 2 dhe pirja e duhanit. Interesant është fakti se ne kemi vërejtur raste në të cilat pacientët nuk kanë trajtuar asnjë prej kushteve, me 4 pacientë me hipertension arterial të pakontrolluar dhe 3 me diabet mellitus tip 2, ndërsa 2 pacientë i kanë pasur të dyja gjendjet dhe nuk kanë marrë masa paraprake për asnjërën prej tyre. Për më tepër, kolesterolemia u pa të ishte e lartë në 14 pacientë, nga të cilët gjysma nuk e trajtuan atë, duke rezultuar me prognozë të dobët.

Përfundim: Të marra së bashku, në këtë punim kemi vërejtur se njerëzit në moshën 60 vjeç e lart janë në rrezik më të madh për të zhvilluar një goditje ishemike akute sesa një ata më të rinj.

Fjalë kyç: incidenca e goditjes akute ishemike, rrezik, incidence.

ANALIZA E SHPËRBLIMIT TË SEKSIONIT CEZARIAN BAZUAR NË 10 GRUPET E KLASIFIKIMIT ROBSON NË SPITALIN UNIVERSITAR TË OBSTETRIK-GJINEKOLOGJISË 'KOÇO GLIOZHENI'.

Arjan Shtylla1, Daniela Teferici2.
1Doktor në Obstetrikë dhe Gjinekologji në Spitalin Universitar të Gjinekologjisë Obstetrike 'Koco Gliozheni' Tiranë, Shqipëri;
2Doktor në Kardiologji në QSU 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrje: Përdorimi i Seksionit cezarian po rritet me një ritëm progresiv në nivel global, duke zënë 21% në mbarë botën në 2012 nga 12% në 2000. Tendenca në Shqipëri ndjek të njëjtin model me normën e përgjithshme në rritje të vazhdueshme. Konkretisht, në Spitalin 'Koco Gliozheni' shkalla u rrit nga 29, 5% në vitin 2010 në 40, 35% në vitin 2017. Organizata Botërore e Shëndetësisë rekomandon klasifikimin Robson si një analizë dhe monitorim efektiv cezarian.
Objektivi: Qëllimi i këtij artikulli është të vlerësojë shkallën e prerjes cezariane në Spitalin Universitar Obstetrik-Gjinekologjik 'Koco Gliozheni'.
Materiali dhe metoda: Ky është një studim ndërsektorial retrospektiv i kryer në Departamentin e Obstetrikës dhe Gjinekologjisë në Spitalin Universitar 'Koco Gliozheni' në Tiranë për periudhën janar 2016 deri në maj 2017. Të gjitha gratë e pranuara për lindje u kategorizuan në grupet e Robson për të përcaktuar kontributin absolut dhe relativ të dhënë nga secili grup.
Rezultatet: Nga 4838 lindje nga numri i përgjithshëm prej 1918 lindjesh janë kryer me prerje cezariane, përqindja e numrit të përgjithshëm të CS ndaj lindjeve totale ishte 39. 6%. Sipas klasifikimit Robson grupi më i madh ishte grupi 5 me një kontribut relativ prej 31. 6. %. Në vendin e dytë dhe të tretë renditen grupet 1 dhe 2 me kontribut relativ përkatësisht 22. 5% dhe 16. 7%. Grupet 1; 2; 5 kishte një kontribut relativ prej 76. 2%. Të gjitha grupet e tjera kishin kontribut tërësisht relativ prej 23. 8%.
Përfundime: Në grupet tona Robson, 5, 1, 2 u identifikuan si kontribuesit kryesorë në normën e përgjithshme të CS. Është e rëndësishme të theksohet se përpjekjet për të ulur shkallën e përgjithshme të SC duhet të fokusohen në shkallën primare të SC (grupi 1 dhe 2) dhe në rritjen e gjurmës së lindjes vaginale pas SC (grupi 5).

Fjalë kyç: studim, lindje, prerja cezariane.

KUJDESI RENAL NË SHQIPËRI: STATUSI AKTUAL DHE QËLLIMET PËR TË ARDHMEN.

Prof. Asoc. Arjana Strakosha.
Shef i Departamentit të Nefrologjisë. QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Gjatë njëzet viteve të fundit, Shqipëria ka përjetuar një progres të rëndësishëm në fushën e nefrologjisë, të nxitur nga reformat gjithëpërfshirëse ekonomike dhe politike. Këto ndryshime kanë mundësuar zgjerimin mbarëkombëtar të shërbimeve të terapisë së zëvendësimit të veshkave (RTR), duke siguruar që çdo pacient që vuan nga Sëmundja Renal në Fazën Fundore (ESRD) të marrë trajtimin e nevojshëm. Kjo arritje shënon një moment historik të rëndësishëm për vendin, duke kapërcyer kufizimet e mëparshme të kujdesit shëndetësor. Duke theksuar kritikën e referimeve dhe përgatitjeve në kohë për dializë, strategjia e kujdesit shëndetësor i jep përparësi fistulës arteriovenoze (A-V) për aksesin në hemodializë - e njohur si standardi optimal. Për më tepër, paketat gjithëpërfshirëse të ilaçeve

për menaxhimin e anemisë dhe sëmundjeve kronike të veshkave-çrregullime minerale dhe kockore (CKD-MBD) kanë përmirësuar ndjeshëm rezultatet e pacientëve me ESRD. Në fushën e opsioneve të zëvendësimit të veshkave, Shqipëria krenohet me programe të fuqishme si për transplantin e donatorëve të gjallë, ashtu edhe për dializën peritoneale, duke sinjalizuar një hap përpara në zgjedhjet e trajtimit. Këto iniciativa jo vetëm që ofrojnë opsione të qëndrueshme dhe të rritjes së cilësisë së jetës për pacientët me ESRD, por gjithashtu mishërojnë angazhimin e vendit për të përqafuar praktikat e avancuara mjekësore. Transplantimi i donatorëve të gjallë ofron një zgjidhje të besueshme për zëvendësimin e veshkave, ndërsa Dializa Peritoneale paraqet një qasje trajtimi më të adaptueshme dhe me në qendër pacientin. Duke njohur rolin kryesor të masave parandaluese, sistemi i kujdesit shëndetësor shqiptar ka inauguruar një program kombëtar kushtuar zbulimit dhe parandalimit të hershëm të Sëmundjeve Kronike të Veshkave (SKK) dhe komplikimeve që pasojnë. Kjo lëvizje strategjike synon të përmirësojë prognozat e pacientëve duke zbutur barrën e kujdesit shëndetësor të shkaktuar nga SKK. Programi mbështetet nga udhëzimet më të fundit ndërkombëtare, me një theks të fortë në zbatimin e tyre të përpiktë, duke nënvizuar përkushtimin e Shoqatës Shqiptare të Nefrologjisë për të ngritur standardet e kujdesit ndaj pacientit. Nëpërmjet këtyre përpjekjeve të përbashkëta, Shqipëria po krijon një precedent në kujdesin për veshkat, duke ecur drejt një të ardhmeje ku trajtimi gjithëpërfshirës dhe i avancuar është i aksesueshëm për të gjithë.

Fjalë kyç: Kujdesi renal, sistemi shëndetësor shqiptar, e ardhmja.

DERMATOZAT NË SHTATËZËNI - MANIFESTIMET KLINIKE, MENAXHIMI DHE REZULTATET BAZUAR NGA TË DHËNAT NË KLINIKË DERMATOLOGJIKE.

Morina Arjona1.
1Ordinanca Dermatologjike & Estetike 'Derma Art'- Prishtinë, Kosovë.

Abstrakt
Hyrja: Shtatzënia shkakton ndryshime të thella fiziologjike, duke ndikuar në kushte të ndryshme dermatologjike, të referuara kolektivisht si dermatoza të shtatëzënisë. Ky rishikim synon të përcaktojë spektrin e dermatozave të hasura gjatë shtatzënisë, duke përfshirë dermatozat specifike të shtatzënisë ashtu edhe modifikimet në kushtet para-ekzistuese të lëkurës për shkak të shtatzënisë. Vëmendje e veçantë i kushtohet papulave urtikariale kruarëse dhe pllakave të shtatzënisë (PUPPP), shpërthimit polimorfik të shtatzënisë (PEP), kolestazës intrahepatike të shtatzënisë (ICP), gestacionit pemphigoid (PG) dhe shpërthimit atopik të shtatzënisë (AEP), duke sqaruar patofiziologjinë e tyre, ndikimi në rezultatet e nënës dhe fetusit, dhe modalitetet e trajtimit.
Qëllimi: Rishikimi thekson rëndësinë e diagnozës diferenciale, duke marrë parasysh mbivendosjen e simptomave midis llojeve të ndryshme të dermatozave dhe domosdoshmërinë e dallimit midis dermatozave specifike të shtatzënisë dhe atyre të rënduara të shtatzënisë për një kujdes optimal. Ne diskutojmë qasjet aktuale terapeutike, duke theksuar ekuilibrin midis efikasitetit dhe sigurisë si për nënën ashtu edhe për fetusin.
Materiali dhe metodologjia: Hulumtimi është i tipit retrospektiv, deskriptiv. Rastet janë marrë duke u bazuar në të dhënat në Klinik. Materiali i përdorur është fletëlëshimet si dhe libri i protokollit në klinike, ndërsa sa i përket literaturës akademike kemi analizuar një meta-analizë të literaturës dhe publikimeve të fundit botërore (Pubmed, Google schoolar, MedLine etj.).

Librat e përdorur në këtë hulumtim janë: 1. Atlas i Dermatovenerologjisë (Afërdita Krasniqi-Daka); Dermatologjia (Simë Dobreci), Fitzpatrick's Dermatology, Ninth Edition; Cutaneous Disorders of Pregnancy (Kelly H. Tyler)…
Rezultatet: Rishikimi përfundon me rekomandimet për drejtimet e kërkimit të ardhshëm, duke nënvizuar nevojën për studime klinike më të gjera për të përmirësuar strategjitë e menaxhimit dhe për të përmirësuar rezultatet për gratë shtatzëna me dermatoza. Duke nxitur bashkëpunimin ndërdisiplinor midis dermatologëve, mjekëve obstetër dhe studiuesve, ne mund të vazhdojmë të avancojmë njohuritë tona dhe të përmirësojmë rezultatet për shtatëzënat e prekura nga problemet dermatologjike. Në fund, nëpërmjet kërkimeve të vazhdueshme dhe inovacionit klinike, ne synojmë të rrisim cilësinë e kujdesit të ofruar për gratë shtatëzëna me dermatoza, duke siguruar rezultate optimale të shëndetit si të nënës ashtu dhe të fetusit.

Fjalë kyç: Dermatoza në shtatzëni, Papula Urtikariale Pruritike dhe Pllaka të Shtatzënisë (PUPPP), shpërthim polimorfik i shtatzënisë (PEP), kolestazë intrahepatike e shtatzënisë (ICP), gestacion pemphigoid (PG), shpërthim atopik i shtatzënisë, menaxhim klinik, Rezultatet e fetusit, shëndeti i nënës, kushtet dermatologjike, dermatoza specifike për shtatzëninë.

VECORITË MJEKO-LIGJORE DHE MEKANIZMI I VETËSHKAKTIMIT TE VETËDËMTIMET.
Dr. Arlind Zeqiri.

Abstrakt
Hyrja: Vetëdëmtimit është një gjetje relativisht e zakonshme në praktikën psikiatrike dhe mjeko-ligjore dhe është përkufizuar si dëmtim i qëllimshëm i trupit pa qëllim vetëvrasës. Kjo sjellje konsiderohet një çështje globale e shëndetit publik dhe është e zakonshme në popullatën e përgjithshme (2. 9% - 41. 5%).
Qëllimi: Qëllim i këtij hulumtimi është analizimi i të dhënave statistikore për numrin e rasteve të regjistruara me dëmtime të vetëshkaktuara në Klinikën e Psikiatrisë në QKUK gjatë vitit 2021, në Prishtinë.
Materiali dhe metodat: Punimi është i llojit retrospektiv. Të dhënat e pacienteve janë marrë nga protokollet e Klinikës së Psikiatrisë në Prishtinë. Në kuadër të dhënave bëjnë pjesë: mosha, gjinia, statusi martesor, statusi i punësimit, muaji i paraqitjes, mekanizmi i lëndimit dhe pozita anatomike e lëndimit. Rezultatet janë analizuar përmes programeve kompjuterike si SPSS.
Rezultatet: Gjatë vitit 2021, në Klinikën e Psikiatrisë, në QKUK, në Prishtinë, u regjistruan gjithsej 60 raste me dëmtime të vetëshkaktuara. 26 prej tyre apo 43. 3% ishin meshkuj, ndërsa 34 raste ishin të gjinisë femrore apo 56. 7%. Mosha mesatare e rasteve të regjistruara ± DS ishte 32. 18 ± 10. 513 vjeç. Grupmosha më e prekur ishte ajo 26 – 40 vjeç, me 23 raste gjithsej apo 38. 3%. Nga 60 rastet e regjistruara, 33 prej tyre (55. 0%) ishin beqar/e. Pjesa më e madhe e rasteve të paraqitura në IML me vetëdëmtime ishin të papune, saktësisht 44 prej tyre pohuan se nuk janë në marrëdhënie pune (73. 3%). Në muajt qershor dhe korrik u regjistruan më së shumti raste gjatë tërë vitit 2021. Secili muaj me nga 8 raste (13. 3% secila). Mekanizmi më i shpeshtë i lëndimit ishte 'prerja/gërvishja sipërfaqësore' në 28 prej rasteve (46. 7%). Ekstremitetet e sipërme ishin pozita anatomike më e shpeshtë ku personat i kishin shkaktuar vetës lëndime, në 24 raste gjithsej apo 40. 0%.
Përfundimet: Gjinia femrore ishte gjinia me më së shumti raste të regjistuara gjatë vitit 2021. Të papunët dhe beqarët ishin ndër grupet më të rrezikuara për të pësuar dëmtime të

këtilla. Nuk kishte dallim signifikant mes gjinisë dhe mekanizmit apo pozitës anatomike të lëndimit.

Fjalë kyç: Vetëdëmtimi, Klinika e Psikiatrisë – Prishtinë, 2021, incidenca, mjekësia ligjore.

KOMPLIKACIONET POST TIROIDEKTOMI TOTALE: EKSPERIENCA JONË.
Dr. Armida Kosta.

Abstrakt
Qëllimi i këtij studimi është të përshkruajë përvojën tonë në lidhje me komplikacionet post tiroidetomi totale, me një fokus të veçantë në paralizën e nervit laringeal inferior/ rekurent (RLN), pa nënvlerësuar komplikacionet e tjera si hipoparatiroidizmi kronik, paraliza e nervit laringeal superior (SLN), hematomë, infeksion i plagës dhe keloid.
Metodat: Në institucionin tonë, 426 pacientë i janë nënshtruar tiroidetomisë totale nga viti 2013-2022. Të dhënat mbi gjininë, moshën, hipokalceminë, auto-transplantimin e paratiroideve, paralizën e RLN, paralizën e SLN dhe hemorragjinë post operatore janë mbledhur. Të gjithë pacientët i janë nënshtruar videolaringoskopisë (VL) para dhe pas interventit për të konfirmuar lëvizjen normale të kordave vokale dhe paralizën. Në rastin e paralizës së RLN, pacientët janë vlerësuar me VL çdo muaj. Pas 6 muajsh, paraliza është konsideruar si e përhershme.
Rezultatet: Nga 426 pacientë, 349 ishin femra (81. 9%) dhe 77 meshkuj (18. 1%), në një fashë moshe 11-80 vjeç. Pesë pacientë vuajtën nga paraliza unilaterale e RLN, ku dy prej tyre rekuperuan plotësisht brenda muajit të parë dhe u klasifikuan si paraliza të përkohshme. Në asnjë pacient nuk evidentua paraliza bilaterale e RLN. Tre pacientë vuajtën nga hipomobiliteti, zakonisht shkaktuar nga trauma e intubimit duke rikuperuar plotësisht pas 2 javësh. Incidenca në studimet e tjera është rreth 1% për paralizën unilaterale dhe nën 1% për paralizën bilaterale të RLN (1–5) krahasuar me tonën, ku incidenca e paralizës unilaterale është 0. 7% dhe asnjë për paralizën bilaterale. Nuk u evindentua asnjë dëmtim i SLN. Auto-transplantimi i paratiroideve u krye në katër pacientë, ku një prej pacientëve zhvilloi hipokalcemi të përhershëm post operatore. Komplikacione të tjera përfshijnë infeksionin e plagës (0. 5%), hematomë (0. 5%) dhe keloid (0. 1%).
Përfundimi: Incidenca e komplikacioneve post tiroidetomi totale, specifikisht duke përfshirë paralizën e RLN dhe hipokalceminë, në studimin tonë është më e ulët krahasuar me atë që raportohet në literaturë.

Fjalë kyç: komplikacione, traum, infeksion.

KRANIOFARINGIOMA: QASJA TRANSKRANIALE DHE VLEFSHMËRIA E SAJ.

Arsen Seferi1, Dr. Ejona Lilamani2, Dr. Mithat Demneri3, Dr. Sidorela Selmani4, Prof. Livia Seferi5.
1Neurokirurg pranë Departamentit të Neurokirurgjisë 'Nënë Tereza' Tiranë;
2Neurokirurg pranë Departamentit të Neurokirurgjisë 'Nënë Tereza' Tiranë;
3Anestezist në Repartin e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë;
4Rezidenciale e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë;
5Paracelcus Medizinische Privat Universität Salzburg 5020 Osterreich.

Abstrakt
Kraniofaringioma, një keqformim i rrallë embrional me origjinë nga mbetjet e kanalit kraniofaringeal në zonën selare dhe paraselare, prek 0, 5 deri në 2 raste për milion në vit, me një paraqitje të konsiderueshme në fëmijëri dhe adoleshencë (30-50% të rasteve). Ky tumor përbën 1. 2 deri në 4% të të gjithë tumoreve intrakraniale të fëmijërisë dhe manifestohet me simptoma neurologjike dhe endokrine. Një MRI e saktë para operacionit është e dobishme për të krijuar në mendjen tonë topografinë e saktë të tumorit dhe si është marrëdhënia e tumorit me hipotalamusin për vendimmarrjen mbi strategjinë kirurgjikale dhe çfarë mund të presim për rrezikun pas operacionit. Trajtimi kirurgjik, duke përdorur një qasje transkraniale ose transfenoide, është thelbësor në heqjen ose reduktimin e tumorit. Qasja transkraniale në përgjithësi përdoret për trajtimin e kraniofaringiomave me shtrirje supraselare nëpërmjet dhe me komponentë të mëdhenj anash. Qasja e endoskopisë transfenoide është përgjithësisht e pranuar si zgjedhja e parë në kraniofaringiomat infradiafragmatike me zmadhim të sellarit. Ky studim synon të vlerësojë vlefshmërinë e qasjes transkraniale.
Metodat: Duke paraqitur disa raste nga përvoja jonë në Departamentin e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', për periudhën janar 2013- shtator 2023 me video intraoperative dhe ikonografinë përkatëse, tregojmë se sa e dobishme, familjare dhe pa komplikime është qasja pterionale. në trajtimin e kësaj patologjie.
Rezultatet: Kirurgji e personalizuar për çdo pacient që varet nga historia e sëmundjes dhe gjendja klinike e pacientit.
Përfundim: Duhet të përpiqemi të lehtësojmë gjendjen neurologjike dhe të përgjithshme të shkaktuar nga çrregullimet endokrinologjike dhe të mos e rëndojmë më tej, konceptin e neurokirurgjisë së kufizuar. Qëllimi ynë bazë është të fitojmë kohë dhe të përmirësojmë cilësinë e jetës duke shoqëruar pjesën e mbetur me trajtimin me radioterapi dhe të shpresojmë në lajmet e mira për barnat që do të vijnë.

Fjalë kyç: kraniofaringioma, baza e kafkës, transkraniale, transfenoide.

KORRELACIONI I HOMOCISTEINËS (Hcy) DHE KOMPLIKACIONET MIKRO/MAKROVASKULARE TE PACIENTËT ME DIABET MELLITUS (DM) TIP 2.

Ass. Dr. Art Zylbeari **1,** Elita Zylbeari-Masha1, Mr. Dr. Gazmend Zylbeari1, Doc. Dr. Zamira Bexheti-Zylbeari4, Prof Dr. Koço Çakalarovski3, Prof. Dr. Milka Zdravkovska2.
1Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti i Tetovës, Tetovë, Republika e M. së Veriut;
2Fakultetit i Shkencave Mjekësore, Universiteit, Goce Delçev' Shtip, Republika e M. së Veriut;
3Fakultetit i Shkencave Mjekësore, Universiteit, Sv. Kiril i Meodij' Shkup, Republika e M. V.;
4Universiteti i Evropës Juglindore, Tetovë, Republika e M. së Veriut.

Abstrakt

Homocisteina(Hcy) është një α-aminoacid joproteinogjen që përmban sulfur, një homolog i aminoacidit cisteinë, i cili ndryshon nga një urë shtesë metileni (-CH2-).
Metodat: punimi paraqet një hulumtim longitudinal-perspektiv i cili është realizuar në Spitlin Klinik të Tetovës, Reparti i Semundjeve të Brendëshme. Studimi përfshiu 100 pacientë (40 ishin të gjinisë femrore me moshë mesatera prej 48. 60±10. 40 vjeçare ndersa 60 ishin meshkuj me moshë mesatera prej 52. 00±7. 50 vjeçare) me diabet mellitus 2, me një diagnozë të konfirmuar dhe të përshkruar me insulinë ose terapi orale. Pacientët u rekrutuan gjatë një periudhe 12 mujore dhe vizituan ambulantën për një ekzaminim kontrolli - vizitë skrining. Pacientët e rekrutuar u ndanë në dy grupe: pacientë me DM tip 2 me komplikime vaskulare të diagnostikuara dhe një grup prej 80 individë të shëndoshë (35 ishin të gjinisë femrore dhe 45 ishin meshkuj) që shërbyen si grup kontrolluse me moshë mestare identike prej 50. 40±9. 00 vjeçare. Rezultatet e fituara janë përpunuar duke përdorur metodat e statistikave përshkruese dhe analitike.
Qëllimi: i këtij hulumtimi është të merren të dhëna që do të vërtetonin korrelacionin e Hcy plazmatike në lidhje me etiologjinë e komplikimeve mikrovaskulare dhe makrovaskulare, si dhe mundësinë e përdorimit të saj si një parashikues i hershëm në diagnostikimin e komplikimeve vaskulare te pacientët. me DM tip2.
Rezultatet: Në këtë hulumtim janë përfshirë gjithsej 100 pacientë të diagnostikuar me diabet mellitus tip 2. Nga përpunimi i të dhënave, ndër komplikimet mikrovaskulare, më e rëndësishmja ishte nefropatia diabetike me 38. 0%, retinopatia me 29. 0% dhe mikroalbuminuria me 28. 5%. Nga komplikimet makrovaskulare, sëmundjet hipertensive me përqindje të përfaqësimit 36. 0%, dhe sëmundja arteriale periferike me 16, 50% ishin dukshëm dhe dukshëm më të përhapurit. HHcy u prezantua në të dy grupet e pacientëve me komplikime mikrovaskulare dhe makrovaskulare me vlera identike prek 34. 00±4. 00 µmol/l krahasuar me grupin kontrollë të individëve të shëndoshë me vlera të Hcy prej 8. 00-11. 00 µmol/l).
Konkulzioni: mund të thuhet se Hhcy është një faktor riskant në etiologjinë e komplikimeve kronike në pacientët me DM tip 2. Megjithatë, nevojiten kërkime të mëtejshme për të dhënë të dhëna të qarta mbi ndikimin e rritjes së niveleve të homocisteinës dhe rolin e tij në dëmtimin e endotelit të enëve të gjakut dhe shfaqjen e komplikimeve vaskulare afatgjata.

Fjalë kyç: homocystein (Hcy), diabetes mellitus, komplikime mikrovaskulare dhe makrovaskulare.

ROLI I ARTROSKOPISË SË GJURIT TË KOMBINUAR ME INJEKSIONIN AUTOLOG TË PLAZMËS SË KUSHTËZUAR NË TRAJTIMIN E OSTEOARTRITIT TË GJURIT.

Artan Bano, Erion Ostreni, Vilson Ruci, Rene Baraj, Vera Ostreni.

Abstrakt
Hyrje: Osteoartriti i gjurit është një sëmundje degjenerative e kyçeve si pasojë e konsumimit progresiv të kërcit artikular. Zakonisht shfaqet si osteoartrit degjenerues, por mund të jetë dytësor pas një traume ose sëmundjeje inflamatore të kyçeve si artriti reumatoid. Ky studim synonte të vlerësonte efikasitetin e kombinuar të artroskopisë së gjurit me injeksionin autolog të plazmës së kushtëzuar (ACP) në trajtimin e osteoartritit të gjurit.
Materialet dhe metodat: Ky studim u krye për një periudhë 2-vjeçare (nga viti 2021-2023). Gjithsej 23 pacientë me osteoartrit të gjurit të shkallës 2-3 janë trajtuar me artroskopi të gjurit, pas një deri në dy injeksione intraartikulare të plazmës së kushtëzuar autologe. Pacientët u vlerësuan dhe u vlerësuan në 3 dhe 6 muaj pas operacionit me shkallën vizuale

analoge të dhimbjes (VAS) dhe Indeksin e Artritit të Universiteteve të Ontarios Perëndimore dhe McMaster (WOMAC).
Rezultatet: Në të dy intervalet dy herë pati një përmirësim të ndjeshëm të dhimbjes dhe funksionit të gjurit pas operacionit.
Përfundime: Studimi ynë sugjeron se një kombinim i trajtimit kirurgjikal artroskopik me ACP është një metodë e sigurt dhe efektive në trajtimin e osteoartritit të moderuar të gjurit.

Fjalë kyç: osteoartrit, studim, artroskopi.

REVASKULARIZIMI I PLOTË I MENJËHERSHËM KUNDREJT REVASKULARIZIMIT TË PLOTË ME ETAPA, TE PACIENTËT ME INFARKT AKUT MIOKARDI PA NGRITJE TË SEGMENTIT ST (NSTEMI), ME SËMUNDJE MULTIVAZALE TË ARTERIEVE KORONARE.

Artan Kristo1, Endri Taga2.
1*Klinika e Reanimacionit të Kardiologjisë, Shërbimi i Kardiologjisë II;*
2Shërbimi i Kardiologjisë II.

Abstrakt
Numri i pacientëve me infarkt akut miokardi pa ngritje të segmentit ST (NSTEMI) vazhdon të jetë i lartë. Për më tepër infarkti akut i miokardit pa ngritje të segmentit ST (NSTEMI) është një kontribues më i madh i mortalitet te pacientët pas daljes nga spitali i krahasuar me infarktin akut me ngritje te segmentit ST (STEMI). Pacientët NSTEMI janë më shpesh të vjetër, me sëmundje shoqëruese dhe kanë më shumë gjasa për sëmundje multivazale të arterieve koronare (MVD), e cila shoqërohet me rezultate klinike më pak të favorshme. Sëmundja multivazale e arterireve koronare (MVD), është vërejtur në rreth 50% të pacientëve me infarkt akut miokardi pa ngritje të segmentit ST (NSTEMI) që i nënshtrohen koronaro-angiografisë. Pra bëhet fjalë për pacientë që përveç arteries përgjegjëse për infarktin kanë edhe të paktën një arterie tjetër koronare me stenozë/a të rëndësishme angiografikisht. Në qoftë se për pacientët që paraqiten me STEMI dhe sëmundje multivazale të arterieve koronare, ka të dhëna nga studime të randomizuara apo meta-analiza të viteve të fundit në favor për revaskularizimin e plotë te menjëhershëm, për pacientët me NSTEMI ka pak të dhëna në lidhje me përfitmin nga revaskularizimi i plotë i menjëhershëm. Në studime klinike observacionale, revaskularizimi i plote rutinë i arterieve jo-përgjegjëse për infarktin te pacientët me NSTEMI, ka treguar të ketë përfitime. Nga të gjitha të dhënat e deri tanishme, qoftë nga studime observacionale qoftë nga meta-analiza te studimeve të parandomizuara nuk është e qartë përfundimisht në se revaskularizimi i plotë duhet të kryhet në mënyrë të menjëhershme apo me etapa. Është vënë re nga këto studime se eventet e padëshiruara kardio-vaskulare janë më të pakta tek ata që kryejnë revaskularizim të plotë të menjehërshëm.

Fjalë kyç: sëmundje multivazale e arterieve koronare (MVD), infarkt akut miokardi pa ngritje të segmentit ST (NSTEMI), revaskularizim i menjëhershëm, revaskularizim me etapa.

TRAJTIMI KIRURGJIK I PDVO.

Artid Lame1 MD, PhD, Gilbert Jaupaj2 MD, Maren Ruka3 MD, Thoma Kalefi4 MD, Klit Pilika5 MD, Artur Xhumari6 MD, PhD, Prof. Dr.

1Neurokirurg Konsulent, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;

2Rezident i Neurokirurgjisë, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;

3Neurokirurg Konsulent, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;

4Anestezist-Reanimator, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;

5Anestezist-Reanimator, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;

6Shef i Departamentit të Neurokirurgjisë, Qendrës Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

PDVO (discitet piogjene dhe osteomieliti vertebral), është një term i ri që përfshin sëmundjen infektive të diskut vertebral dhe kockën vertebrale. E. Coli, S. aureus, Propionibacterium Acnes dhe M. Tuberculosis janë shkaktarët më të shpeshtë. Faktorët e rrezikut përfshijnë: vatrat e infeksionit në rajone të tjera anatomike, mosfunksionimin e sistemit imunitar, procedurën e vonuar të shtyllës kurrizore dhe statusin e dobët të ushqyerjes. Pacientët më së shpeshti ankohen për dhimbje shpine, ethe dhe dobësi të gjymtyrëve. Trajtimi i linjës së parë përbëhet nga trajtimi IV me antibiotikë me spektër të gjerë dhe më pas i përshtatur studimeve të mikrobiologjisë për 6-8 javë dhe mbajtëse. Kirurgjia indikohet në praninë e dokumentuar të një abscesi kurrizor, paraspinal, fillimi akut ose një deficiti neurologjik të mbetur progresiv, paqëndrueshmëria e shtyllës kurrizore, kifoza dhe në dështimin e regjimit IV të antibiotikëve. Standardi i artë mbetet një fazë e vetme e debridimit, rikonstruksioni i marrjes së graftit dhe instrumentimi i pasëm. Qëllimi i këtij studimi retrospektiv ishte të rishikonte literaturën aktuale, të vinte në dukje strategjitë më efektive në ndjekjen dhe trajtimin dhe të vlerësonte rezultatin e pacientëve me PVOD për trajtim kirurgjik.

Materiale dhe metoda Ne kemi bërë një analizë retrospektive të rasteve PVOD në departamentin tonë ndërmjet (vitet). U përfshinë studime klinike, imazherike, epidemiologjike dhe terapeutike.

Konkluzioni Në rastet e studimeve klinike, laboratorike, studimeve imazherike të dështimit të trajtimit me antibiotikë, indikohet ndërhyrja kirurgjikale. Deficiti neurologjik, deformimi i shtyllës kurrizore janë rastet e qarta, në të cilat ndërhyrja e hershme mund të përmirësojë rezultatet klinike. Konkludojmë se instrumentimi i pasmë është hapi më i rëndësishëm kirurgjik për të reduktuar paaftësinë e shtyllës kurrizore dhe për të përmirësuar deficitin neurologjik.

Fjalë kyç: disciti, deformimi i shtyllës kurrizore, debridementi, instrumentet e pasme, mosfunksionimi i imunitetit, stabilizimi i shtyllës kurrizore.

SËMUNDJA BEHÇET'S NË NJË PACIENT ME UVEITIS DHE TROMBOZË VENOZE.

A. Kollcaku[1], V. Duraj[1], J. Kollcaku[2]
[1]Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza'
[2]Poliklinika e specialiteteve Nr. 3.

Abstrakt
Hyrje: sëmundja Behçet është një ndër format e vaskuliteve sistemike që dëmton shumë organe. Paraqet një spektër të gjerë të manifestimeve klinike me lezione mukozale dhe të lëkurës, uveitis, trombozë të venave të thella, dëmtime neurologjike dhe të organeve të tjera.
Qëllimi: është të prezantojmë aspekte të veçanta klinike të sëmundjes Behçet dhe të vlerësojmë riskun e në rastet me komplikacione.
Metoda: pacienti mashkull, 37 vjeç, paraqitet në konsultë te mjeku reumatolog me simptoma të përgjithshme, lodhje, dhimbje artikulare, rënie në peshë, temperaturë subfebrile, ulçera kutane dhe orale, konjuktivitis dhe dhimbje në syrin e majtë dhe ç'rregullime të të parit në vitin e fundit. Pacienti ishte diagnostikuar me uveitis dhe trajtuar nga mjeku oftalmolog për një periudhë 2-vjeçare.
Rezultatet: gjatë ekzaminimit klinik të pacientit u vërejtën prezenca e ulçerave orale dhe genital, ku këto të fundit ishin kryesisht në skrotum. Përfshirja okulare me prezencë të uveitis, hypopion dhe katarakt u diagnostikua nga konsulta me mjekun oftalmolog. Pacienti rezultoi negative për infeksionet virale hepatitet B dhe C, HIV dhe CMV, si dhe negativ për treponema pallidum dhe sifiliz. Rezultoi pozitiv për antitrupat antinuclear (1: 160) dhe negativ për ANCA (MPO dhe PR3). Eritrosedimenti dhe proteina C-reaktive ishin në vlera shumë të larta. Pacienti rezultoi pozitiv për genotipin HLA B51/52. Në ekzaminimin me ultrasonografi u evidentua trombozë e venës femorale komune, pa patologji të tjera vaskulare.
Konkluzion: pacienti u diagnostikua me sëmundjen Behçet në bazë të kritereve internacionale me pikëzim 7. ju fillua trajtim me azatioprinë, PPI, rivaroxaban dhe GK. Pacienti është aktualisht në remission. Është e rëndësishme të evidentohen në kohë komplikacionet e sëmundjes Behçet, sikurse janë uveitis dhe tromboza vaskulare.

Fjalë kyç: sëmundja Behcet's, uveitis, trombozë nevoze, pacient.

ROLI I NEUROIMAZHIT NË NEUROKIRURGJI.

Prof. Dr. Artur Xhumari1, Dr. Sc. Artid Lame1, Dr. Sc. Klit Pilika2, Dr. Myfit Saraçi2, Dr. Thoma Kalefi2, Dr. Jetmira Kerxhaliu1, Dr. Maren Ruka1, Dr. Gramoz Brace1.
Shërbimi i Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;
Shërbimi i Anestezisë-Reanimacionit, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Neuroimazhimi në neurokirurgji, me përmirësimin e teknologjisë, është bërë pjesë e pandashme në diagnostikimin e patologjive të ndryshme intrakraniale si dhe në përzgjedhjen e modalitetit të trajtimit.
Objektivi: Të paraqesë rolin dhe kufizimet e neuroimazhimit në neurokirurgji.
Materiale dhe metoda Rishikimi i grafikëve, shënimeve dhe videove operative gjatë 5 viteve të fundit në një seri personale rastesh ku endoskopia është përdorur për trajtimin e patologjive të ndryshme intrakraniale.
Rezultatet Neuroimazhimi ishte në shumicën e rasteve ai që na mundësoi të merrnim vendimin e duhur në trajtimin e pacientëve. Por në patologji të ndryshme kishte një divergjencë midis interpretimit të neuroradiologut dhe neurokirurgut. Disa herë gjatë

operacionit, patologjia rezultoi ndryshe nga ajo që kishin interpretuar si neurokirurgu ashtu edhe neuroradiolodisti. Ne përshkruajmë me hollësi disa nga këto raste sfiduese (patologjitë selare, patologjitë vaskulare, lezionet parenkimale cistike).
Konkluzione Neuroimazhimi është vendimtar në neurokirurgji. Disa herë, diskutimi në bordin multidisiplinar mund të ndihmojë në marrjen e interpretimit radiologjik të Wright. Në këtë mënyrë do të përmirësohet kujdesi neurokirurgjik që ne ofrojmë për pacientët tanë.

Fjalë kyç: neurokirurgji, neuroimazheri, pacient.

IMPAKTI I INJEKSIONEVE INTRAARTIKULARE ME GLUKOKORTIKOIDË NË VLERAT E GLICEMISË.
Prof. As. Artur Zoto, Valbona Salko, Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Shm. Ervin Rapushi.

Abstrakt
Injeksionet intraartikulare me glukokortikoidë shpesh herë janë nje opsion trajtimi për pacietët me sëmundje reumatizmale. Si cdo procedurë miniinvazive dhe ato paraqesin risqet e veta lokale apo sistemike. Efekti ne nivelet e glicemise eshte nje nga pikat më të diskutuar. Të dhënat sipas rasteve evidentojnë efektin potencial hiperglicemik long-term të administrimit të kortizonikëve intraartikularë, vecanërisht në pacientët me diabet mellitus. Njohja me këto efekte është thelbësore për të gjithë profesionistët e shëndetit, për të marë vendimet e duhura dhe për të siguruar opsionin terapeutik më të përshtatshëm për pacientin. Studime më të hershme rreth kësaj teme kanë kontribuar në vlerësimin e mardhënies midis injeksioneve kortikosteroide dhe impaktit ne vlerat e glicemisë. Disa gjetje kyce në studime të hershme dhe të tanishme përfshijnë: Efektet hiperglicemike short-term: Studimet e mëparshme kanë konkluduar që injeksionet me glukokortikoidë induktojne hiperglicemi per nje afat të shkurtër kohor. Gjithsesi fokusi ne studimet e fundit është efekti në vlerat e glicemisë në periudha kohore me të gjata(long-term). Faktorët pacient-specifik: Studimet e hershme kanë evidentuar variabilitetin individual të përgjigjes ndaj injeksioneve me kortikosteroidë. Ndersa ne studime te fundit jane theksuar faktorë të tjere individualë si vlerat e hemoglobinës së glukozuar (HbA1c), si determinues kritik i efektit të zgjatur hiperglicemik. Konsiderata keshillimore klinike: Studimet e shkuara kanë nënvlerësuar rëndësinë e këshillimit klinik të pacientit që do ti nënshtrojej një injeksioni intraartikular me kortikosteroidë dhe vecanërisht në pacientë të njohur me DM. Në studimet e tanishme parashikohet vleresimi i riskut potencial tek këta pacientë dhe monitorimi i vlerave te glicemise postadministrimit. Balancimi i benefiteve terapeutike dhe risqeve: Literatura më herët ka diskutuar rreth balancës delikate midis benefiteve terapeutike dhe risqeve të kësaj procedure. Dhe kjo pikë e fundit mbetet tërësisht në gjykimin e mjekut kurues, i cili mer vendimin duke analizuar situatën e përgjithshme të pacientit.

Fjalë kyç: Injeksioneve Intraartikulare, Vlerat e Glicemisë.

PËRDORIMI I MARKUESVE TË TURNOVERIT KOCKOR NË MENAXHIMIN E OSTEOPOROZËS.
Prof. As. Artur Zoto, Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Valbona Salko, DShM. Ervin Rapushi.

Abstrakt
Kocka e adultëve është në rimodelim të vazhdueshëm për të riparuar mikrodëmtimet, për të ruajtur fortësinë kockore dhe kompetencën mekanike dhe gjithashtu për të mbajtur

homeostazën e kalciumit. Markuesit e ternoverit kockor janë produktet e osteoblasteve (markuesit e formimit kockor) dhe osteoklasteve (markuesit e rezorbimit kockor) duke na mundësuar një vlerësim dinamik të rimodelimit (turnover). Markuesit specifik të rezorbimit kockor janë kryesisht produktet e degradimit të molakulave të kollagenit kockor (N- [NTX] dhe C-telopeptide cross-linked type 1 collagen [CTX]), dhe aktivitetet enzimatike qe reflektojnë rezorbimin osteoklastik si tartrate-resistant acid phosphatase [TRACP]. Markesit specifik të formimit kockor mundësojnë aktivitete osteoblastike të ndryshme: si sinteza e kolagenit tip 1 (Procollagen type I N- propeptide [PINP]), enzimat e osteoblasteve (bone-specific alkaline phosphatase [BALP]), apo proteinat e matriksit kockor [osteocalcin]. Në individët që nuk marin trajtim për osteoporozë; markuesit e formimit dhe të rezorbimit janë të lidhur ngushtë (r = 0. 6–0. 8). Markuesit e turnoverit kockor nuk na ndihmojnë për diagnozën e osteoporozës apo për përzgjedhjen e rrugëve të trajtimit, por kanë rezultuar efikasë në shumë studime klinike për të qartësuar farmakodinamikën dhe efektivitetin e mjekimit actual në individët nën studim. Këta markues po studiohen që në të ardhmen të përdoren si indikatorë për të monitoruar ecurinë e terapisë së osteoporozës.

Fjalë kyç: osteoporoza, kocka, trajtim.

KARDIOMIOPATI TACOTSUBO NËN ANESTEZI TË PËRGJITHSHME.

Dr. Asead Abdyli.
Western Balkan University, Spitali Amerikan 3.

Asbtrakt

Hyrje: Makroadenoma hipofiziale sekrekuese ose jo, mund te perbejne indikacion per intervent neurokirurgjikal. Arsyeja e heqjes neurokirurgjikale mund të jetë për shkak të efektit të masës tumorale dhe/ose nëse verifikohet sekretimi i tepruar i hormoneve.

Materiali dhe metoda: Një grua 22-vjeçare u diagnostikua makroadenoma hipofiziale që sekretonte prolactinë bazuar në shenjat e saj klinike dhe në ekzaminimin e MRI. Pas verifikimit te një niveli te lartë prolactine filloi trajtimi farmakologjik. Cabergoline u administrua pa sukses, duke e bërë procedurën neurokirurgjike të vetmen mundësi trajtimi. Anamneza mjekësore dhe anestetike ishte e paster. Induksioni i anestezisë dhe intubimi endotrakeal u realizuan pa probleme. Neurokirurgu administroi spry intranasale të oksimetazolines, dhe menjëherë pas kesaj u shfaq hipertension i papritur ne vlerat 170 mmHg/110 mmHg. Pacientja hyri ne edemë pulmonare klasike, kirurgjia u nderpre, filloi trajtimi i edemes pulmonare, dhe pacientja u transferua në ICU. Egzaminimi skanografik i pulmoneve tregoi opacifitetet karakteristike te edemes pulmonare. Ekokardiografia transtorakale verifikoi një rënie të funksionit kardiak të EF 35%, hypokinesia bazale dhe septale dhe shenja tipike të formes se balonës se ventrikulit të majtë. Kardiomiopatia Takotsubo u diagnostikua. 12 h më vonë EF ishte 45%, dhe nje dite me vone 60%. Pacientja u transferua ne pavion ne gjendje te stabilizuar.

Diskutimi: Ky rast i rrallë paraqet një situatë të pazakontë të një kombinimi kabergoline me oksimetazoline. Të dy ilaçet mund të nxisin hipertensionin që ka sinergizëm farmakodinamik, dhe nje reagim te tepruar adrenergjik që shkaktoi kardiomiopatine Takotsubo.

Konkluzionet: Anestezisti duhet të jetë i vetëdijshëm për administrimin e oksimetazoline dhe efektet e mundshme anësore me kombinimin e barnave të tjera.

Fjalë kyç: takotsubo, cabergoline, oxymetazoline.

DISLIPIDEMITË, KUR DUHEN TRAJTUAR?
Dr. A. Ceka, Dr. K. Bektasha.

Abstrakt
Dislipidemia, e karakterizuar nga nivelet e parregullta të lipideve në gjak, është një faktor kyç rreziku për zhvillimin e sëmundjeve kardiovaskulare (SKV), shkaktari kryesor i sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë në mbarë botën.
Identifikimi i momentit të duhur për të filluar trajtimin e dislipidemisë është thelbësor për parandalimin e SKV dhe përmirësimin e rezultateve të shëndetit të pacientëve. Ky rishikim synon të analizojë udhëzimet aktuale dhe provat e bazës së të dhënave për të përcaktuar strategjitë më efikase dhe kohën e duhur për intervenimin terapeutik në menaxhimin e dislipidemisë në fushën e kardiologjisë. Ne eksplorojmë kriteret e vlerësimit të rrezikut, duke përfshirë faktorët e rrezikut të modifikueshëm dhe të pamodifikueshëm, si dhe rëndësinë e një qasjeje të personalizuar në vendimmarrjen klinike. Vlerësimi I terapisë farmakologjike të disponueshme, duke filluar nga statinat deri te agjentët inovativë si inhibitorët e PCSK9 dhe terapitë me ARN, duke theksuar rëndësinë e përzgjedhjes së trajtimit bazuar në profilin e rrezikut të pacientit dhe tolerancën ndaj terapisë.
Shqyrtimi gjithashtu përqendrohet në rolin e ndryshimeve në stilin e jetesës si një komponent kyç i menaxhimit të përgjithshëm të dislipidemisë. Ky prezantim përpiqet të ofrojë një udhërrëfyes për klinicistët për të identifikuar kohën optimale për të filluar trajtimin e dislipidemisë, me qëllimin e fundit të minimizimit të rrezikut të SKV dhe përmirësimin e kualitetit të jetës për pacientët. Në këtë kontekst, artikulli hedh dritë mbi nevojën për një vëmendje të vazhdueshme ndaj kërkimeve të reja dhe adaptimin e praktikave bazuar në provat më të fundit për të arritur rezultate të shëndetshme kardiovaskulare.

Fjalë kyç: Dislipidemia, trajtimi, terapi.

KONDILOMA ACUMINATA NË NJË VAJZË ADOLESHENTE 19 VJEÇ, RAPORTI I RASTIT!
Astrit Xhemali, Myzafer Kaci, Arif Fisheku, Bujar Bregaj.
Departamenti i Kirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Shqipëri.

Abstrakt
Hyrja: Condyloma acuminata (KA) ose e njohur më mirë si sëmundja e lythave gjenitale është një sëmundje infektive e zonës gjenitale e shkaktuar nga Human papilloma virus (HPV). Infeksioni më i përhapur i condylomata acuminata ndodh gjatë periudhave aktive seksuale, përkatësisht në moshën 17-33 vjeç, ku kulmi ndodh në moshën 20-24 vjeç. Aktualisht HPV 16 dhe 18 dihet se shkaktojnë malinje në rajonin gjenital dhe anogjenital, duke përfshirë kancerin e qafës së mitrës dhe kancerin anal, ndërsa HPV 6 dhe 11 janë shkaku i 90% të condylomata acuminata. HPV lidhet me gjetjet e 500, 000 rasteve të reja të kancerit të qafës së mitrës dhe 250, 000 vdekjeve nga kanceri i qafës së mitrës çdo vit në mbarë botën. Autorët raportojnë përvojën e tyre në diagnostikimin dhe trajtimin e një rasti të condylomata acuminata në një vajzë adoleshente 19-vjeçare me një ankesë të madhe të lythave rreth organeve të saj gjenitale që ndjente kruarje dhe duke u bërë gradualisht më e madhe që prej 2 javësh. Histori e kontaktit seksual me meshkuj me organ gjenito-gjenital pa përdorur prezervativë që prej 5 muajsh. Gjendja venerologjike: në vulvë dhe perineale kishte bimësi të shumta me sipërfaqe verukoze me përmasat më të mëdha 0, 8 cm x 0, 5 cm x 0, 1 cm dhe më të voglat 0, 2 cm x 0, 2 cm x 0, 1 cm. Rezultati i ekzaminimit Acetowhite ishte pozitiv dhe rezultatet e ekzaminimit PCR gjetën pozitivë të tipeve HPV 6, 11, 16 dhe 18.

Fjalë kyç: Condyloma acuminate, Human papilloma virus (HPV), ekzaminim acetowhite.

TRAJTIMI I SAK TEK PACIENTI FRAIL & ME KO-MORBIDITETE.

Dr. Aurel Demiraj.
Mjek Kardiolog, QSU 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Sindromi Koronar Akut (SAK) përbën një nga shkaqet kryesore të morbiditetit dhe mortalitetit global, veçanërisht në popullatën e moshuar. Në këtë grup, prezencën e brishtësisë dhe sëmundjeve bashkëshoqëruese e bën menaxhimin më sfidues dhe kërkon qasje të personalizuara terapeutike. Trajtimi i Sindromit Akut Koronar (SAK) tek pacientët e moshuar dhe me ko-morbiditete kërkon një qasje të kujdesshme dhe të individualizuar për shkak të kompleksitetit të gjendjes së tyre shëndetësore.

Ja disa pikat kyçe të gjetura në literaturën shkencore:

Përdorimi i Indeksit të Ko-morbiditeteve të Charlsonit (CCI) për të vlerësuar rrezikun e mortalitetit një-vjeçar dhe pasojat e këqija klinike tek pacientët e moshuar që kanë kryer ndërhyrje perkutane koronare për shkak të SAC.

Rëndësia e vleresimit te pacientit në menaxhimin klinik dhe parashikimin e funksionit dhe cilësisë së jetës në pacientët e moshuar me SAC. Një regjistër i pacientëve të moshuar I realizuar me paciente spanjollë synoi të vlerësojë ndikimin e variablave të lidhura me moshën mbi menaxhimin klinik, prognostikën dhe statusin funksiona, dhe konkludoi se faktorët e lidhur me plakjen kanë një ndikim të rëndësishëm në menaxhimin klinik, prognozën dhe statusin funksional tek pacientët e moshuar me sindroma akute koronare pa ngritje të segmentit ST.

Përdorimi i Terapisë Invazive krahasuar me Terapinë Medikamentoze ka treguar një përmirësim të qartë në cilësinë e jetës dhe në reduktimin e ngjarjeve të këqija kardiake tek pacientët e moshuar, dhe kjo eshte publikuar ne vitin 2001 ne revisten the time investigators ku konkludohet se Rivaskularizimi është më efektiv se terapia mjekësore për pacientët e moshuar me anginë kronike pavarësisht terapisë standarde me ilaçe, duke përmirësuar lehtësimin e simptomave dhe cilësinë e jetës, megjithëse kjo vlen më shumë për ata me simptoma të rënda të anginës pavarësisht trajtimit me të paktën dy ilaçe kundër anginës.

Vlerësimi i Brishtësisë 'Frailty' dhe Sindromave të Tjera Geriatrike ka një ndikim të rëndësishëm në menaxhimin dhe rezultatet e pacientëve të moshuar me SAC. Kwok et al ne 2019 ne studimin e tyre tregojnë se brishtësia 'frailty' është e shoqëruar me një rrezik më të lartë të vdekjes spitalore dhe rrit rrezikun e pasojave negative siç janë komplikimet nga ndërhyrjet dhe paaftësia pas trajtimit.

Pacientët mbi 70 vjeç me SAC që janë referuar për angiografi koronare iu nenshtruan një vlerësim të brishtësisë. Rezultatet treguan se pacientët 'frail' kishin një mortalitet më të lartë 12-mujor. Kjo tregon rëndësinë e vlerësimit të brishtësisë në menaxhimin dhe parashikimin e rezultateve në këtë grup pacientësh (Ratcovich et al. , 2023).

Përfundime: Për të përmbyllur, trajtimi dhe menaxhimi i SAK tek pacientët e moshuar dhe me ko-morbiditete kërkon një vlerësim të hollësishëm të gjendjes së tyre shëndetësore dhe të faktorëve të rrezikut, përdorimin e indeksit të ko-morbiditetit për të parashikuar rrezikun dhe mortalitetin, si dhe një qasje të personalizuar që merr parasysh brishtësinë dhe sindromat geriatrike.

Fjalë kyç: sindromi koronar akut, frailty, sëmundjet bashkë shoqëruese.

INHIBITORËT E SGLT2 & MRAS; PSE DHE KUR?

Dr. Aurel Demiraj, Flori Imeri.
Student, Fakulteti i Mjekësisë, UMT / Mjek Kardiolog, QSU 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Inhibitorët e SGLT2 (Sodium-Glucose Co-Transporter 2) dhe MRAs (Mineralocorticoid Receptor Antagonists) janë trajtime efektive për pacientët me diabetin e tipit 2 dhe albuminuri të moderuar ose të lartë, duke ofruar përfitime të rëndësishme në uljen e rrezikut të ngjarjeve kardiovaskulare, progresionit të sëmundjes së veshkave, dhe vdekshmërisë nga çdo shkak. Sipas një studimi të publikuar në revistën 'Circulation' në vitin 2023, kombinimi i trajtimit me inhibitorët e SGLT2, agonistët e receptorëve të GLP-1 dhe MRA jo-steroidal ishte i lidhur me një rrezik të reduktuar të ngjarjeve kardiovaskulare të mëdha (MACE; infarkti miokardial jo fatal, goditje jo fatale ose vdekje nga shkaqe kardiovaskulare) krahasuar me kujdesin konvencional. Kjo kombinim trajtimi ofroi gjithashtu fitime të parashikuara në jetëgjatësinë e lirë nga ngjarjet si insuficienca kardiake e shtruar në spital, progresioni i CKD, vdekja nga shkaqe kardiovaskulare dhe vdekja nga çdo. Pacientët që marrin këto klasa preparatesh janë zakonisht më të rinj dhe kanë një përqindje më të lartë të bardhëve jo-hispanikë. Një rritje e vetme e ngjarjeve negative që është raportuar në mënyrë konsistente në provat klinike dhe studimet vëzhguese është infeksionet mikotike gjenitale, me vetëm një rritje kufitare në infeksionet e traktit urinar. Këto klasa të preparateve, të cilat veprojnë përmes mekanizmave të ndryshëm farmakologjik, kanë treguar potencialin për të përmirësuar rezultatet kardiovaskulare dhe renale, duke sugjeruar një qasje më të gjithanshme në menaxhimin e këtyre patologjive. Ky rishikim synon të ofrojë një përmbledhje gjithëpërfshirëse të literaturës aktuale mbi efikasitetin dhe sigurinë e terapisë kombinuese me inhibitorët e SGLT2 dhe MRAs në këtë kontekst.

Mekanizmat e Veprimit dhe Efektet e Përdorimit të Kombinuar: Inhibitorët e SGLT2 ulin ngarkesën glicemike duke inhibuar rikthimin e glukozës në tubulat proksimalë të veshkave, ndërsa MRAs pengojnë efektet e aldosteronit, duke ofruar mbrojtje kardiovaskulare dhe renale. Kombinimi i tyre propozon sinergji unike në menaxhimin e këtyre gjendjeve kronike (Neuen et al. , 2023; Mahtta et al. , 2022; Scheen, 2019).

Efikasiteti Klinik dhe Përfitimet Kardiovaskulare: Studimet e mëdha klinike, si CANVAS, EMPA-REG OUTCOME, dhe DAPA-HF, kanë dokumentuar përfitimet kardiovaskulare dhe renale të inhibitorëve të SGLT2 tek pacientët me diabet të tipit 2, duke përfshirë uljen e rrezikut të mosfunksionit kardiak dhe përmirësimin e mbijetesës. MRAs kanë treguar gjithashtu reduktim në mortalitetin e përgjithshëm dhe hospitalizimet për insuficiencen kardiake në pacientët me kete diagnoze (Mahtta et al. , 2022). Kombinimi i këtyre preparateve mund të përshpejtojë këto përfitime, duke ulur ndjeshëm ngjarjet kardiovaskulare negative.

Siguria dhe Toleranca: Ndonëse kombinimi i inhibitorëve të SGLT2 dhe MRAs është tërheqës për përfitimet e tij, siguria mbetet një konsideratë kritike. Inhibitorët e SGLT2 janë të lidhur me rreziqe të ketoacidozës diabetike dhe infeksioneve gjenitale, ndërsa MRAs mund të shkaktojnë hiperkalemi (Scheen, 2019). Monitorimi i rregullt dhe menaxhimi proaktiv i këtyre rreziqeve janë thelbësore për përdorimin e sigurt të kësaj terapie kombinuese.

Përfundime dhe Perspektiva e Ardhshme: Kombinimi i terapisë me inhibitorët e SGLT2 dhe MRAs ofron një qasje premtuese për trajtimin e diabetit të tipit 2 dhe insuficiencës kardiake, duke sugjeruar përfitime të dukshme kardiovaskulare dhe renale. Kërkimet e ardhshme duhet të synojnë identifikimin e strategjive optimale të terapisë kombinuese, duke përfshirë dozimet, zgjedhjen e pacientëve dhe menaxhimin e efekteve anësore, për të maksimizuar përfitimet e kësaj qasjeje inovative.

Konkluzion: Ky rishikim gjithëpërfshirës shërben si një burim i vlefshëm për mjekët dhe specialistët e kujdesit shëndetësor, duke ofruar një perspektivë të plotë mbi terapinë kombinuese me inhibitorët e SGLT2 dhe MRAs për menaxhimin e diabetit të tipit 2 dhe insuficiencës kardiake.

Fjalë kyç: SGLT2, CANVAS, DAPA-HF.

REKOMANDIMET E ESC 2023 PËR SAK; CILAT JANË RISITË.

Dr. Aurel Demiraj, Marinela Brunga.
Student, Fakulteti i Mjekësisë, UMT / Mjek Kardiolog, QSU 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Sindromi koronar akut (SAK) përfshin një grup gjendjesh që ndodhin si pasojë e reduktimit të papritur të fluksit të gjakut në zemër. Ky reduktim është shpesh rezultat i bllokimit të një ose më shumë arterieve koronare, zakonisht për shkak të formimit të një trombi mbi një pllakë aterosklerotike të thyer ose të çarë. SAK mund të manifestohet si infarkt miokardi me ngritje të segmentit ST (STEMI), infarkt miokardi pa ngritje të segmentit ST (NSTEMI), ose si anginë e rëndë e papritur/stabile (UA). Rëndësia e rekomandimeve për menaxhimin e SAK qëndron në **përmirësimin e mbijetesës** ne saje te identifikimit te hershëm dhe trajtimit te duhur te pacientëve me SAK dhe keshtu mund të reduktojë ndjeshëm mortalitetin dhe komplikacionet afatgjata. Rekomandimet ndihmojnë në udhëzimin e praktikës klinike për të siguruar që pacientët marrin kujdesin më efektiv bazuar në provat më të fundit shkencore. Udhëzimet ofrojnë konsensus mbi trajtimet më efikase, duke përfshirë përdorimin e ilaçeve antitrombotike, revascularizimin e menjëhershëm (p. sh. , PCI ose CABG) për pacientët e caktuar, dhe menaxhimin e faktorëve të rrezikut kardiovaskular për të parandaluar rikthimin e SKA. Po ashtu rekomandimet përshtaten me nevojat specifike të secilit pacient, duke u bazuar në karakteristikat e tyre klinike dhe rrezikun e tyre individual. Kjo përfshin konsiderimin e faktorëve si moshën, gjininë, komorbiditetet ekzistuese dhe preferencat e pacientëve. Udhëzimet rishikohen dhe përditësohen rregullisht për të pasqyruar kërkimet dhe inovacionet më të reja në kardiologji, duke siguruar që praktika mjekësore të mbetet në përputhje me standardet më të larta të kujdesit. Përveç trajtimit të SAK-ut, rekomandimet gjithashtu theksojnë rëndësinë e parandalimit primar dhe sekondar të sëmundjeve koronare të zemrës, duke udhëzuar në menaxhimin e faktorëve të rrezikut si hipertensioni, hiperlipidemia, diabeti, dhe duhanpirja. Rekomandimet e ESC për 2023 për sindromin koronar akut përfshijnë disa risi të rëndësishme, siç janë:

Përfshirja e udhëzimeve të unifikuara: Për herë të parë, udhëzimet e ESC (European Society of Cardiology) kanë kombinuar në një dokument të vetëm rekomandimet për menaxhimin e pacientëve me sindroma akute koronare jo-ST-elevacion (NSTE-ACS) dhe infarkt miokardi me elevacion të segmentit ST (STEMI). Kjo ndryshon nga edicionet e mëparshme dhe pasqyron një qasje më koherente për të gjithë spektrin e prezantimeve klinike në ACS (Roffi, 2023).

Rivlerësimi i strategjive të revaskularizimit: Është bërë një rivlerësim i metodave të revascularizimit në menaxhimin e ACS, duke përfshirë koronarografinë perkutane (PCI) dhe graftimin e bypassit të arterieve koronare (CABG). Këto teknika janë thelbësore për menaxhimin e ACS dhe përcaktohen nga faktorë të ndryshëm si kompleksiteti anatomik, komorbiditetet dhe mosha e pacientëve (Surve et al. , 2023).

***Përdorimi i imazheve intravaskulare*:** Një nga ndryshimet e reja përfshin rekomandimin për përdorimin më të gjerë të imazheve intravaskulare për të udhëhequr vendimet rreth

revascularizimit, sidomos në situata komplekse ose kur rezultatet e koronarografisë nuk janë të qarta.
Seksioni i ri mbi perspektivat e pacientit: Një risi tjetër është përfshirja e një seksioni dedikuar për perspektivat e pacientit me rekomandime të dedikuara. Kjo përfshin marrjen parasysh të përvojës dhe preferencave të pacientëve gjatë procesit të vendimmarrjes për menaxhimin e tyre të ACS (Roffi, 2023).
Vlerësimi i riskut trombotik: Është ofruar një udhëzim i detajuar për vlerësimin e riskut trombotik të pacientëve dhe përcaktimin e strategjisë së duhur antitrombotike bazuar në këtë risk. Kriteret e riskut trombotik propozuar në udhëzimet e 2023 ESC janë treguar të jenë efektive në parashikimin e riskut iskemik pas intervenimit perkutan koronar (PCI) (Spirito et al. , 2023).
Konkluzion: Përmbajtja e rekomandimeve të ESC dhe organizatave të tjera kardiologjike ndihmon në standardizimin e kujdesit për pacientët me SKA në të gjithë botën, duke siguruar qasje të bazuar në prova për të përmirësuar rezultatet klinike dhe cilësinë e jetës së pacientëve. Këto risi tregojnë një qasje të përmirësuar dhe më të gjithanshme në menaxhimin e sindromës koronare akute, duke theksuar rëndësinë e përdorimit të teknologjive të reja diagnostikuese dhe terapeutike, si dhe vlerësimin e nevojave dhe preferencave të pacientit. Për më shumë informacion rreth këtyre udhëzimeve, ju mund të referoheni te dokumentet origjinale dhe studimet e cituara.

Fjalë kyç: Sindromi koronar akut, rekomandimet, ESC.

MINOCA, PËRTEJ ARTEROSKLEROZËS.

Martiola Kola, Dr. Aurel Demiraj.
Fakulteti i Mjekësisë, UMT / Mjek Kardiolog, QSU 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Infarkti i miokardit pa okluzion të arterieve koronare (MINOCA) përkufizohet si infarkt akut i miokardit, që në koronarografi paraqitet pa obstruksion të arterieve koronare ose me stenoza ≤ 50%. Diagnostikimi është kompleks dhe përbën një sfidë në menaxhimin adekuat të tij.
Materiali dhe metodat: U morën në konsideratë Rekomandimet specifike të Shoqatës Evropiane të Kardiologjisë, Shoqatës Amerikane të Kardiologjisë dhe të Kolegjit Amerikan të Kardiologjisë, protokolle të implementuara edhe nga Shërbimet e Kardiologjisë të Qendrës Universitare 'Nënë Tereza' si edhe nga Shoqata Shqiptare e Kardiologjisë.
Rezultatet: MINOCA përbën 6-8% të IAM. Në të gjitha rastet prezantohet me klinikë që sugjeron për SAK, me rritje të enzimave kardiake dhe me stenoza ≤ 50% të arterieve koronare. 44% e rasteve e përbëjnë femrat dhe 55. 2% të rasteve e përbëjnë meshkujt. Përafërsisht 50% e pacientëve me IM të tipit II nuk kanë sëmundje të arterieve koronare të rëndësishme dhe klasifikohen si MINOCA. Nëse angiografia koronare nuk identifikon shkaktarin, rezonanca magnetike diagnostikon 85% të pacientëve. Prognoza e përgjithshme është serioze, me një vdekshmëri 1-vjeçare prej rreth 3. 5%.
Konkluzione: Etiologjia e MINOCA-s përfshin një grup heterogen shkaktarësh që lidhen me arteriet koronare, me shkaqe kardiake jo-koronare dhe me shkaqe jo-kardiake. Nëse shkaktari nuk evidentohet nga angiografia koronare funksionale, rekomandohet kryerja e testeve imazherike jo-invazive. Rezonanca magnetike koronare është thelbësore në identifikimin e shkaktarit. Rekomandohet menaxhimi i MINOCA-s sipas diagnozës përfundimtare, në përputhje me guidelinet e duhura specifike të sëmundjes.

Fjalë kyç: MINOCA, MRI, IAM, Koronarografi.

SINDROMA RADIKULARE' ME ETIOLOGJI TË LEZIONIT INTRAKRANIAL, STUDIM RASTI.

Aurora Muça MD, Mishel Qirinxhi MD, Ridvan Alimehmeti PhD MD, Artur Xhumari PhD MD, Arlinda Abazaj MD.

Abstrakt

Glioblastoma multiforme (GBM IV) klasifikohet si glioma e shkallës IV nga OBSH. Është një diagnozë malinje e shpeshtë e hasur me shkallë të shpejtë proliferimi, indeks të lartë infiltrative, prognozë negative, paraqitje heterogjene gjenetike dhe të çuditshme klinike. GBM IV është një neoplazmë primare e trurit me një normë të vlerësuar 7. 2% të mbijetesës 5-vjeçare. Qelizat inicuese të gliomës (GIC) kanë një aftësi të lartë të përshtatjes së gjeneve, duke e bërë atë një patologji vërtet të vështirë për t'u trajtuar për shkak të rezistencës ndaj ilaçeve. Menaxhimi i GBM IV kërkon strategji novatore të tilla si terapitë e synuara biologjike dhe molekulare. Trajtimi standard konsiston në heqjen e tumorit të ndjekur nga kimioterapia. (Wei Wu, 2021)

Reparti ynë i Neurokirurgjisë prezanton dy raste të pacientëve të paraqitur për herë të parë me radikulopati. Të dy rastet, një mashkull në dekadën e pestë të jetës dhe një femër në të 60-at, u transferuan nga e njëjta qendër spitalore rajonale, gjatë një periudhe njëmujore nga njëri-tjetri. Paraqitja e mëtejshme klinike dhe vlerësimi neurologjik çuan në diagnozën e saktë të lezionit qendror, i diagnostikuar si glioblastoma multiforme më vonë në biopsi.

Diskutim Qendra jonë dëshiron të kuptojë se glioblastoma multiforme mund të paraqesë imitimin e shenjave të shtyllës kurrizore, si radikulopatia, si simptoma e parë klinike. Por ecuria progresive e deficiteve të reja neurologjike duhet të vlerësohet me kujdes gjatë vizitave dhe konsultimeve. Një CT ose MRI e thjeshtë kraniale mund të çojë në një diagnozë të suksesshme, ndaj duhet rritur ndërgjegjësimi.

Konkluzioni Imazhi i përditësuar si MRI me ose pa kontrast është mjeti standard i artë që përcakton lokalizimin e lezionit, pamjen makroskopike dhe dimensionet, para dhe pas operacionit dhe gjatë ndjekjes. GBM IV është një neoplazi malinje proliferative me shkallë të lartë me paraqitje klinike komplekse, që ofron modele mozaikësh defiçite. Rekomandohet diagnoza e saktë përmes vlerësimit histopatologjik, resekcionit dhe ndjekjes së kimioterapisë. Në këto dy raste të raportuara, ekipi ynë donte të ndante simptomat e GBM IV të ngjashme me radikulopatinë dhe mënyrat e sakta të qasjes për trajtimin dhe ndjekjen.

Fjalë kyç: vështirësi motorike, glioblastoma multiforme, hemiparezë, parestezi.

SUBEPENDIMOMA CERVIKOTORAKALE, STUDIM RASTI DHE RISHIKIMI I LITERATURËS.

Aurora Muça MD, Florian Dashi MD, Gramoz Braçe MD, Myfit Saraçi MD, Ada Muça MD, Artur Xhumari PhD MD.

Abstrakt

Nën-ependimoma kurrizore (SSE) është një formacion beninj fusiform ekscentrik intramedular i rrallë me rritje të ngadaltë, i klasifikuar si tumor i shkallës I sipas OBSH-së. Vetëm 17-20% e të gjitha SE janë SSE. SE torakale (TSE) është një gjetje edhe e rrallë, e vlerësuar të jetë e treta në radhë sipas frekuencës, pas paraqitjeve cervikale dhe cervikotorakale. Përfaqëson më pak se 2% të të gjitha neoplazive të palcës kurrizore. Rasti i parë i SSE është raportuar nga Boykin et al në 1954. Më e preferuara është qasja

kirurgjikale. Rezeksioni total bruto (GTR), rezeksioni subtotal (STR) ose rezeksioni i pjesshëm pa terapi ndihmëse janë linjat e trajtimit të kësaj patologjie. GTR duhet të synojë të parandalojë përsëritjen, edhe pse deri më sot shkalla e saj është më pak se 3. 7%. STR rekomandohet në rastin e formimit të ngjitjes me strukturat neurologjike në mënyrë intramedulare, për të shmangur deficitet neurologjike që ofrojnë një cilësi më të lartë jetese, por nën ndjekje strikte me MRI në një periudhë afatgjatë.
Raporti i rastit Ne raportojmë një rast të një pacienteje femër 41-vjeçare që paraqitet në Departamentin e Neurokirurgjisë, e cila ankohet për mpirje të gishtave të këmbëve në mënyrë dypalëshe, e përhapur drejt gjunjëve dhe më vonë deri në nivelin sqetullor. Simptomat e paraqitura për herë të parë 6 muaj më parë, duke treguar një ecuri progresive me kalimin e muajve. Pacienti paraqiti një formacion shumënivelësh, me shtrirje 5 rruazash, i dyshuar si ependimoma. GTR u krye me kursin e përmirësuar pas operacionit.
Diskutim Në MRI TSE shfaqet hipointense në T1 (53%) dhe hiperintense në sekuencën T2 (45%). Nën-ependimomat priren të rriten në mënyrë ekscentrike brenda kordonit duke shfaqur komponentë ekzofitikë anash dhe nuk tregojnë përmirësim pas injektimit të gadoliniumit. SSE me shumë nivele është një gjetje e rrallë. Rekomandohet ndërhyrja e hershme sapo të evidentohet një tumor intramedular jo-përmirësues në MRI, përpara se deficiti neurologjik të përparojë në të gjitha vendndodhjet kurrizore të TSE. 76, 9% e rasteve shfaqin deficite motorike, 100% dëmtime ndijore dhe 38, 5% mosfunksionim të sfinkterit. 38. 5% u diagnostikuan gabimisht si ependimoma dhe 61. 5% si astrocitoma.
Konkluzioni Roli i diagnozës diferenciale është i rëndësishëm për të shmangur mbitrajtimin. MRI ka kufizime të gjera në diagnozën përfundimtare. SEP intraoperative është një domosdoshmëri. EMA negative ndryshon entitetin e nën-ependimomës nga ependimoma. Prognoza përcaktohet nga variablat kirurgjikale. Indi nervor ngjitës dhe rrafshi i paqartë i ndarjes tregojnë qasjen STR për të kontrolluar mielopatinë dhe për të shmangur komplikimet jatrogjene. Por GTR sipas teknikave standarde mikroskopike duhet të synohet në këtë diagnozë kur është e mundur.

Fjalë kyç: prekursorë, nën-ependimoma, GTR, kromozom 6, MIB1.

VLERËSIMI I EFIKASITETIT TË VEPRIMIT TË VAJIT TË RIGONIT PËR TRAJTIMIN E INFEKSIONEVE STAFILOKOKSIKE DHE MYKOTIKE.

Urjana Mboqe2, Dr. Aurora Xhixha1, Iris Plaku2, Bardhi Hajdaraj2, Trevor Xhixha3.
1Njësia Vendore e Kujdesit Shëndetësor Rajonal, Tiranë;
2Ish Drejtoria e Shëndetit Publik Tiranë, Student, Petagog, Teknik e lartë laboratori, pranë Universitetit Aldent;
3Student, Fakulteti I Mjekësisë Tiranë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Përdorimi i gjerë i Antibiotikëve con në rezistencën mikrobike, një përgjigje adaptuese ku mikroorgamizmi (mo) fiton aftësi të tolerojë një sasi preparati që normalisht duhet ta frenojë ate. Ne shpesh here analizojmë rezistencën e fituar nga mikrobet, të cilat kanë qënë normalisht të ndjeshme ndaj një kimiopreparati. Ndër mekanizmat e inaktivizimit të preparatit është edhe fakti se: Mikrobet prodhojnë enzima duke inaktivuar antimikrobiket. Betalaktamazat (penecilinazat dhe cefalosporinazat) janë ekzoenzima që inaktivojnë antibiotiket *B* -laktamik (Penicilina & Cefalosporina). Shtamë Meticilin Rezistent të Staphylococcus Aureus (MRSA) janë shkaktarë të infeksioneve spitalore të vështira për tu trajtuar nga antibiotiket B - laktamik. Shtamet MRSA identifikohen prej aftësisë që kanë që të rriten në subkulturë në Agar ushqyes me 6ug/ml Oxacillin. Mungesa e rritjes tregon se

shtami është St. aureus meticilin i ndjeshëm. Të njëjtin mekanizem kemi përdorur për vlerësimin e efikasitetit të vajit të rigonit ndaj këtyre shtameve bakteriale dhe mykotike.
Qëllimi: Vlerësimi i efikasitetit të veprimit të vajit të rigonit ndaj disa shtameve të candida albicans dhe disa shtameve rezistente të staphylococcus aureus, për përdorimin e tij si një alternative, mjekim profilaktik.
Materiali dhe metodat: Shtame të Candida Albicans dhe Shtamet rezistente të Stafilokokut Aureus u identifikuan duke përdorur metodat tradicionale. Një miksim i agareve ushqyes respektiv sëbashku me 2ml të vajit të rigonit, u përgatit si një terren kultivues për këto shtame. Paralelisht u krye antibiograma dhe antimykograma duke përdorur disqe të imprenjuara me nga 10, 15 dhe 30 μL vaj rigoni. Ky studim u krye brenda ambjenteve laboratorike të Universitetit Aldent.
Rezultatet: Të dhënat laboratorike treguan një veprim pozitiv të vajit të rigonit kundër shtameve të Candida Albicans dhe MRSA.

Fjalë kyç: shtame rezistente, disqe antibiotikesh, mungese rritjeje, agar ushqyes, vaji i rigonit.

NDËRGJEGJËSIMI FONOLOGJIK DHE AFTËSITË PARA SHKRIM-LEXIMIT TË FËMIJËVE BILINGUAL MOSHA 5-7 VJEÇ.

Bardha Kika.
Kolegji Heimerer, Kosove, RWTH Aachen, Gjermani.

Abstrakt
Fëmijët bilingual tregojnë një fleksibilitet të veçantë dhe një aftësi unike për të zhvilluar njohuri gjuhësore të pasura. Kjo përvojë bilingualizmi mund të shpërfaqet në një gamë të gjerë të situatave, nga komunikimi në familje dhe shoqëri deri te aftësite e tyre akademike. Këta fëmijë duke pësuar ndikimin e dy sferave gjuhësore, shpesh paraqesin një kreativitet dhe një kuptim të thelluar të komunikimit, duke reflektuar një pasuri të vërtetë gjuhësore.
Këtë pasuri e përforcojnë interaksionet e tyre në shtëpi, shkollë dhe mjediset sociale, duke i bërë ata të pajisur me një kapacitet unik për të shprehur veten në të dy gjuhët përfshirë dhe kontekstet kuluturore. Ky proces i përbashket i mësimit të dy gjuhëve sjell me vete përparime në aftësinë kognitive dhe e forcon ndjenjën e identitetit dhe përkushtimit të fëmijës ndaj kulturave të tij të origjinës. Ndërgjegjësimi fonologjik tek fëmijët bilingual është një aspekt thelbësorë i aftësive para shkrim-leximit. Kjo përfshinë njohjen e tingujve, zanoreve, dhe ndryshimeve fonologjike në secilën prej gjuhëve dhe aftesine e dallimit të fonologjisë së dy gjuhëve. Fëmijët që zhvillojnë këtë ndërgjegjësim zhvillojnë aftësi më të mira në lexim dhe shkrim në të dyja gjuhët duke pasur parasysh një bazë fonologjike për të kuptuar dhe prodhuar tinguj dhe fjale në mënyrë të përshtatshme.
Qëllimi i studimit ishte gjetja e ndërlidhjes mes aftësive fonologjike në gjuhën Shqipe dhe gjuhën Angleze, poashtu me aftësite e para shkrim-leximit te fëmijët e grupmoshës 5 – 7 vjeç, dhe analizimi i dallimeve gjinore në performancë të tri testeve dhe krahasimi i të dhënave deskriptive në mes të tri grupmoshave që ishin pjesë e hulumtimit. Rezultatet e hulumtimit mbështesin hipotezën e ndërlidhjes pozitive signifikante mes mes aftësive fonologjike në Gjuhën Shqipe dhe gjuhën Angleze (r =. 742**) ndërsa hipoteza rreth dallimeve gjinore në performancën e pjesëmarrësve në tri testet e aplikuara të hulumtimit që janë aftësitë fonologjike në gjuhën shqipe, aftësite fonologjike në gjuhën angleze dhe aftësitë e para shkrim-leximit përmes analizës krahasuese ka treguar që nuk ka dallime signifikante mes pjesëmarrësve të gjinisë femërore dhe mashkullore.

Fjalë kyç: fëmijë, bilingual, fonologji etj.

MENAXHIMI DHE TRAJTIMI EMERGJENT I SINDROMIT TË VDEKJES SË PAPRITUR.

Basri Lenjani1 Edlira Harizi2 Dardan Lenjani3.
1Shërbimi Spitalor dhe Klinik Universitar i Kosovës (SHSKUK), Klinika emergjente, Kosovë;
2Alma Mater Europaea Kolegji i Shkencave Mjekësore 'REZONANCA Kosovë;
3Spitali Rajonl i Duresit Sherbimi emergjent.

Abstrakt
Arresti i papritur kardiak në fushat sportive është një ngjarje tragjike në fushën e futbollit si dhe ne sportet tjera, duke pasur ndikim tek shikuesit dhe vizitorët e stadiumit. Në fushat sportive kemi një rënie të vdekjeve të arrestit të papritura kardiak, kurse mbeten normat më të larta tek basketbollistet dhe maratonistët. Incidenca vjetore globale nga arresti i papritur kardiak ndodhin 4-5 milionë raste në vit. AKP nuk është vetëm rrezik për atletët profesionistë, por është shkaku kryesor i vdekjes së papritur të lidhur me stërvitjet ushtrimore sportive midis të rinjve. Shkaku kryesor në SHBA është kardiomiopatia hipertrofike, anomalitë kongjenitale të arterieve koronare. Menaxhimi i APK përfshin planin e veprimit te masave MTHJ, (DRSABCD) MAKJ RKP njohjen e menjëhershme, ringjalljen e menjëhershme kardiopulmonare (RKP) dhe defibrilimin e hershëm (AED) dhe kujdes te avansuar kardiak. Programet nacionale të edukimit dhe trajnimit me kurset MTHJ, MAKJ për komunitetit shëndetësor, sportistet dhe zyrtaret e sportit mbeshtetës, popullatës, në shkolla, universitete të përgatiten dhe t'i përgjigjen arrestit të papritur kardiak (APK) tek sportistët duke përcaktuar elementët e nevojshme për gatishmërinë e urgjencës dhe vendosja protokolleve uniforme për trajtim dhe menaxhim të AKP në fushat sportive.

Fjalë kyç: APK, fushat sportive, MTHJ. MAKJ, AED, DRSABCD, menaxhim dhe trajtim.

ASPEKTI GJENETIK NË GJENDJEN MENDORE TË FËMIJËVE.

Behar Kamberi.

Abstrakt
Hyrje: Analiza gjenetike mund të ndihmojë në zbulimin nëse ka një ndryshim në një gjen ose kromozom të caktuar. Ndryshimi, i referuar shpesh si mutacion, mund të prekë të gjitha qelizat në trup dhe të transmetohet te brezat e ardhshëm. Ekzistojnë këto lloje kryesore të çrregullimeve të shkaktuara nga mutacioni ose ndryshimi gjenetik: Çrregullimet kromozomale ndodhin kur një person ka një ose më shumë kromozome. Çrregullimet monogjene janë rezultat i një ndryshimi që ndodh në një gjen të vetëm. Çrregullimet gjenetike komplekse përfshijnë sëmundjen psikiatrike: ADHD, Autizmi dhe RPM, Çrregullimet e ankthit, depresioni (Gjetja e bartësit 5 HTT, Çrregullimi i të folurit (gjeni 6p), Çrregullimet e të nxënit (Gjeni 15q), Çrregullimet e sjelljes (gjenet e temperamentit dhe frenimi i sjelljes). Komponenti gjenetik është një aspekt i rëndësishëm i kërkimit gjenetik, ky komponent ende nuk është kuptuar si duhet, dhe analiza në lidhje me mundësinë e zhvillimit / shfaqjes së çrregullimeve / sëmundjeve komplekse gjenetike.
Metodat: Analiza gjenetike e cila, e bërë në kuadrin e një problemi mjekësor të një individi, mund të japë/sigurojë informacion të rëndësishëm për shëndetin e njeriut. Analiza gjenetike mund të bëhet për një sërë arsyesh të ndryshme mjekësore. Nëse dyshohet për një çrregullim

specifik gjenetik, për të vendosur një diagnozë përfundimtare, mund të propozohet testimi gjenetik kur këto të fundit janë të mundshme.
Rezultatet: Transportuesit rrallë kanë ndonjë simptomë të sëmundjes, por nëse një fëmijë lind nga dy prindër mbartës, ka 25% mundësi që secili fëmijë në çift të trashëgojë të dy kopjet e gjenit të ndryshuar (mutuar) dhe kështu të shfaqë sëmundjen. Kromozomet me dy alele të të njëjtit gjen. Për të studiuar ADN-në, fillimisht merret një mostër (sasi) gjaku ose pështymë dhe dërgohet në laborator për analiza. Në përgjithësi, laboratori ia jep rezultatet e analizës me shkrim mjekut, i cili ka rekomanduar testin dhe më pas diskuton rezultatet me ju.
Rekomandime: Kjo këshillë jepet nga profesionistë të cilët janë të trajnuar posaçërisht për këtë. Nëse vendosni të bëni një test gjenetik, këshillimi gjenetik mund të përfshijë gjithashtu mbështetje psikologjike profesionale, para dhe pas testit, duke ju ndihmuar të përballoni pasojat e rezultateve.
Konkluzionet: Disa nga arsyet më të zakonshme kur parashikohet testimi gjenetik: Ju ose fëmija juaj keni simptoma të një sëmundjeje dhe dëshironi që të përcaktohet diagnoza ose shkaku biologjik i sëmundjes. Në familjen tuaj një nga anëtarët ka një problem gjenetik dhe ju dëshironi të dini nëse ekziston rreziku që ky problem të zhvillohet tek ju, gjatë jetës tuaj. Çifti ka pasur disa aborte (shtatzani të pasuksesshme).

Fjalë kyç: aspect gjenetik, fëmijë, ekzaminime etj.

ADERENCA E MJEKIMIT SIPAS UDHËRREFYESVE, ÇELËSI I PERMIRESIT KLINIK TË INSUFICIENCËS KARDIAKE NË NJË PACIENT ME SËMUNDJE BASHKËSHOQERUESE.

1Bernaldo Shushi, 1Arberi Gjermeni, 1, 2Albana Banushi (Doko),
1Shërbimi Kardiologji;
2FM-UMT.

Abstrakt
Pacienti A. M, mashkull, 41 vjeç hospitalizohet për shkak të dispnesë progresive me histori 6 mujore. Në shtrim me dispne qetësie, takikardi sinusale (Fc 110/min), prani e galopit ventrikular në apex cordis, rale staze në bazat e pulmoneve dhe edema periferike. Në EKG vihet re ritëm sinusal me bllok të degës së majtë. Në ekokardiogramë shihet dilatacion i ventrikulit te majtë, hipokinezi difuze me funksion sistolik të ulur (FE 30%). Koronarografia rezulton normale dhe përjashton shkakun ishemik të kardiomiopatisë së dilatuar. Pacienti vuan nga sëmundje bashkëshoqëruese – DM tip 2 (10 vjet nën trajtim me insulin dhe metforminë), Hipertireozë (nën trajtim me propiltiouracil), hipogonadizëm dhe SRK (albuminuri). Në analizat laboratorike rezulton NTproBNP e lartë (4800 pg/ml), prani e albuminës në urinë (UACR 468. 8 mg/g, eGFR 86. 3 ml/min/1. 73), TSH i frenuar (< 0. 0083), FT3 3. 09 pg/ml, FT4 0. 80 pg/ml, elektolitet normale (Na 136 mmol/l, K+ 3, 8 mmol/l, Cl 98 mmol/l), HbA1c 7. 3%. Pacienti trajtohet me Lasix i/v tre ditët e para (60-120 mg/d), më pas kalohet në Lasix për os 40 mg/d, ndërpritet terapia me valsartan dhe fillohet terapia me sacubitril/valsartan me dozën 50 mg x2 /dite, ndërpritet terapia me spironolacton 25 mg dhe fillohet terapia me finerenone 10 mg/d (gjinekomasti nga spironolacton, prani e albuminurisë), titrohet doza e carvedilolit (3. 125 mgx2) dhe fillohet terapia me dapagliflozinë 10 mg/dite. Pas një jave nga hospitalizimi gjendja klinike e pacientit e përmiresuar, pa shenja retensioni hidrik, ndërpritet terapia me lasix dhe pacienti del në kushtet e dispnesë NYHA II (TA 110/70 mmHg, Fc 78/min). Në kontrollin pas një muaji dhe pas 2 muajsh vihet re përmirësim i shkallës se NYHA (I), rënie e ndjeshme e NTproBNP (nga 2000 ne 508 pg/ml), reduktim i albuminurisë (UACR nga 356. 4 mg/g ne 28. 9 mg/g),

pa alterim të elektrolitëve me stabilitet hemodinamik dhe titrohen medikamentet sipas udhërrëfyesve të ESC për Insuficiencën Kardiake. Aderenca ndaj rekomandimeve të trajtimit dhe ndjekja e kujdesshme ishin kyci i përmirësimit klinik të këtij pacienti kompleks.

Fjalë kyç: Galop ventrikular, apex cordis, kardiomiopatia dilatuar, hipogonadizem.

PROCEDURA NEUROKIRURGJIKALE GJATË SHTATËZANISË.

Dr. Besnik Filaj.
Western Balkan University, Spitali Amerikan 3.

Abstrakt
Hyrje: Gruaja shtatzënë të planifikuar për kirurgji jo-obstetrike nuk është me një ngjarje e rrallë. Gratë shtatzëna kanë ndryshime fizpatologjike që ndikojnë në planin dhe kujdesin e anestezisë. Rasti ynë paraqet një grua shtatzënë (33 javë në moshën e shtatzënisë) planifikuar për trajtimin kirurgjikal të meningiomës olfaktoriale pas diagnozës klinike (dhimbje koke dhe të vjella).
Materiali dhe metoda: Një grua shtatzënë 25-vjeçare u diagnostikua në javën e 33-të të shtatzënisë së meningiomës olfaktore bazuar në shenjat e saj klinike (dhimbje koke dhe të vjella si pasojë e rritjes së presionit intrakranial) dhe kompletuar me MRI. Një ekip shumëdimensional (obstetër, neonatologë, anestezistë dhe neurokirurgë) u konsultua me pacientin, duke përcakuar indikacionin dhe teknikën neurokirurgjikale, duke monitoruar strikt fetusin. Gruaja nuk dha konsensusin për lindjen parakohe. Betamethasone, nifedipinë dhe magnez sulfate u filluan para dhe intraoperative. Monitorimi i kujdesshëm i fetusit u realizua sipas rekomandimeve dhe ndjekjes së mjekëve obstetër dhe duke ruajtur një frekuencë fetale mbi 120. Procedura shkoi pa probleme, pacientja doli nga spitali pa asnjë rendim neurologjik dhe me dekurs normal shtatëzanie.
Diskutimet: Ky rast i rrallë paraqet një situatë të pazakontë të një gruaje shtatzënë që i nënshtrohet një operacioni jo obstetrik. Duke qenë në javën e 33-të të shtatzënisë rreziku i efekteve anestetike në organogjenezë është i pazakontë, por rreziku i abortit dhe i lindjes së parakohshme është i dukshëm. Procedura neurokirurgjike ishte e detyrueshme për shkak të rritjes së presionit intrakranial.
Konkluzionet: Çdo anestezist duhet të ketë njohuritë e duhura lidhur me të dy problemet dhe duhet të trajtojë ndryshimet fiziologjike të shtatzënisë, monitorimin e bebeve dhe çështjet neurokirurgjike.

Fjalë kyç: neurokirurgji, shtatezani, meningeome.

KANCERI GASTRIK, DISA TË DHËNA NGA VËZHGIMI I LITERATURËS.

Bledi Kreka, Arvin Dibra, Erald Karaulli, Fatjona Kraja.

Abstrakt
Hyrje: Kanceri i stomakut, i shpeshtë në incidencë, me statistika që dëshmojnë mbi 1, 2 milion raste të reja në vit në të gjithë botën, mbetet tumori malinj me shumë problem e dilema klinike e terapuetike ende të pazgjidhura. Është tumori i katërt më i zakonshëm në meshkuj dhe i treti për sa i takon mortalitetit të lidhur me kancerin. Një pjesë e madhe e formave të tij lidhen në infeksione patogene që përfshijnë Helicobacter pylori (H. pylori) por edhe Epstein Barr virus (EBV). Një pjesë e kancerit të stomakut duket se lidhet me alfa

feto proteinën që clirohet (AFPGC). Ky tip kanceri ka një sjellje më agresive se tipi i zakonshëm. Të kuptuarit e këtij tipi mbart rëndësi mjaft të vecantë sepse edhe trajtimi është i ndryshëm nga forma klasike.
Metodologjia: Vëzhgimi i literaturës u bë në vitin 1990 dhe pamë artikuj në pubmed dhe në site të tjera për të parë sa i lidhur është kanceri gastric nga prania e H. Pylori, EBV apo kancere që prodhojnë AFP (alfa feto protein).
Rezultatet: Sot, trajtimet kanë ndihmuar në menaxhimin e kësaj sëmundjeje dhe mbijetesa 5-vjeçare për tumoret e stadit IA dhe IB të trajtuara me kirurgji është midis 60% dhe 80%. Sidoqoftë, pacientët me tumore të fazës III që i nënshtrohen operacionit kanë një shkallë të mjerueshme mbijetese 5-vjeçare midis 18% dhe 50% në varësi të grupit të të dhënave. Këto shifra tregojnë nevojën për strategji më efektive të trajtimit molekularisht. Ky rishikim diskuton profilin molekular të tumoreve të stomakut, suksesin dhe sfidat me objektivat terapeutike të disponueshme së bashku me biomarkerët më të rinj dhe objektivat në zhvillim.
Përfundim: Në literaturë, u identifikuan disa shënues të mundshëm të proteinave dhe u sugjeruan rrugët qelizore të përfshira në AFP-GC. Dy lloje të barnave të synuara janë përdorur për të trajtuar pacientë të tillë me një përgjigje të mirë. Studime të mëtejshme të roleve të këtyre shënuesve dhe rrugëve mund të hedhin dritë mbi zhvillimin e barnave më efektive për të trajtuar pacientët me AFP-GC.

Fjalë kyç: Alfa-fetoproteinë; Kanceri i stomakut; Kimioterapia; Terapia e synuar; Metastaza në mëlçi; Biologji Molekulare; Imunoreaktiviteti; HER2; Prognoza.

ANESTEZI TË PËRGJITHSHME DHE EPIDURALE TË KOMBINUARA VETËM ME ANESTEZINË TË PËRGJITHSHME NË HISTEREKTOMI DHE ANDEKSEKTOMI ABDOMINALE ME DISEKSION TË GJENDRAVE LIMFATIKE.

Blerim Arapi MD.
Shef i Repartit të Anestezisë dhe Kujdesit Intensiv, Hygeia dhe Spitali Amerikan 1, 2.

Abstrakt
Hyrje: Pavarësisht zhvillimit të metodave diagnostikuese dhe protokolleve parandaluese, neoplazitë gjinekologjike vazhdojnë të diagnostikohen vonë në vendin tonë. Rezeksioni i histerektomisë abdominale shoqërohet me një fushë të madhe kirurgjikale dhe sigurisht me dëmtime të mëdha të indeve. Për këtë arsye, është i nevojshëm aplikimi i metodës së kombinuar të anestezisë. Opsionet për menaxhimin e anestezisë janë anestezi e përgjithshme, e vetme ose e kombinuar me anestezi epidurale.
Materialet dhe metodat: Ky prezantim bazohet në literaturën, rishikimet dhe përvojën tonë në aplikimin e anestezisë së përgjithshme të kombinuar dhe të vetme në histerektominë abdominale dhe adnexektominë me diseksione të nyjeve limfatike. Në studimin krahasues janë marrë dy grupe me 30 pacientë të moshës 35±15 vjeç; BMI<30; njëri grup i anestezuar me anestezi të kombinuar dhe tjetri vetëm me anestezi të përgjithshme. Në të dy grupet u studiuan: nevoja për opiate, për dhënie gjaku, për gazra anestezikë në përqindje (sevofluran), intensiteti i dhimbjes postoperative, aktiviteti psikomotor 2-4 orë pas ndërhyrjes, ditët mesatare të qëndrimit në reanimacion dhe ditët mesatare të spitalit. qëndroj.
Rezultatet: Në grupin e anestezisë së përgjithshme nevojat për opiate janë 155% më shumë se në grupin e anestezisë së kombinuar. Grupi i Anestezisë së Përgjithshme: Nevojat perioperative për gjak në 8 pacientë, mesatarisht 1. 2 fl për pacient. Grupi i Anestezisë së Kombinuar: Nevojat për gjak në periudhën perioperative 6 pacientë, mesatarisht 0. 8 fl për pacient. Në grupin e anestezisë së përgjithshme nevojat për sevofluran 2, 5% - 3, 5% dhe në grupin e anestezisë së kombinuar nevojat janë 1-1, 5% gjatë ndërhyrjes. Grupi i Anestezisë

së Përgjithshme: ditë qëndrimi në rea 1. 1 ditë, qëndrim në spital 6. 6 ditë. Grupi i anestezisë së kombinuar: ditët mesatare të qëndrimit në rea 0, 7 ditë, qëndrimi në spital 5, 1 ditë. Në grupin e Anestezisë së Kombinuar: kontroll i shkëlqyer i dhimbjes pas operacionit, shkalla e pikës së dhimbjes nga 1-10; 0-1 pikë, aktivitet i mirë psikomotor para 2 orësh. Në grupin e Anestezisë së Përgjithshme: kontroll i vështirë i dhimbjes, shkalla e pikëve nga 1-10; 3-7 pikë, aktiviteti psikomotor pas 4 orësh i mirë.
Diskutim: Të dy grupet e pacientëve u operuan nga i njëjti ekip kirurgjik, kështu që aftësitë kirurgjikale të ekipit nuk u vlerësuan në krahasim me një ekip tjetër. E njëjta patologji nuk u vlerësua për shkak të numrit të kufizuar të rasteve. Anestezia epidurale kërkon një mjek me ekspertizë shumë të mirë në zbatimin dhe menaxhimin e saj. Gjatë anestezisë së kombinuar, ka nevojë për mbështetje vazopresori për shkak të vazoplegjisë.
Konkluzioni: Anestezia e kombinuar është anestezi e zgjedhjes histerektomia abdominale dhe adnexektomia me diseksione të nyjeve limfatike, për shkak të nevojave më të ulëta për opiate, gazra anestezikë, administrim gjaku dhe qëndrim ditor në spital. Në këtë rast, arrihet një kontroll i shkëlqyer i dhimbjes perioperative dhe një aktivitet i mirë i hershëm psikomotor në periudhën pas operacionit krahasuar vetëm me anestezinë e përgjithshme.

Fjalë kyç: anestezi e kombinuar, anestezi e përgjithshme, sevofluran, histerektomi, adnexektomi.

LIMFANGIOMA MEZENTERIALE/INTESTINALE, ME PARAQITJE SI ABDOMEN AKUT, PREZANTIM RASTI DHE RISHIKIM I LITERATURËS.

1Blerina Cela, 2Nikolla Kota, 3Iva Plaku, 4Fatjon Hajdari.
1, 3Laboratori i Anatomisë Patologjike, QSUNT;
2Shërbimi i kirurgjisë pediatrike, QSUNT;
4Shërbimi i Anestezi-Reanimacion, QSUNT.

Abstrakt
Hyrje: Limfangioma cistike e zorrës së hollë dhe mezenterit është një patologji e rrallë, por beninje që nuk ka një etiologji të qartë. Teoria më popullore është ajo e 'sakusit të verbër', që nënkupton se në bazë të kësaj patologjike është mungesa e lidhjeve ndërmjet kanaleve limfatike. Kjo patologji shfaqet kryesisht te moshat pediatrike. Pjesa më e madhe e rasteve (rreth 60% sipas literaturës) diagnostikohen përpara moshës 5 vjec. Rreth 95% e rasteve janë limfangioma te regjioneve të qafës dhe aksilës, dhe 5% prekin mezenterin, retroperitoneumin, organet abdominale, pulmonin e mediastinin. Limfangioma cistike mezenteriale e zorrës së hollë, mund të mbetet asimptomatike ose të shfaqet si një masë abdominale e zbuluar rastësisht apo si abdomen akut, në varësi edhe te përmasave dhe lokalizimit të lezionit, si dhe historisë klinike të pacientit.
Rasti që do të paraqesim, është ai i një fëmijë të moshës 5 vjecare, femër, që paraqitet në urgjencën pediatrike me shenja të një abdomeni akut, me alterim të parametrave biokimike dhe të formulës së gjakut (neutrofili, limfopeni, rritje e trombociteve, rritje e pcr, rënie të glicemisë dhe funksionit renal, etj). Pacientja i nënshtrohet ndërhyrjes kirurgjikale me rezekim të një segmenti intestinal dhe indit adipoz përreth. Sillet në laboratorin e anatomisë patologjike me diagnozën klinike: Masë tumorale mezenteriale dhe intestinale. Makroskopikisht, u vërejt segment indi intestinal pa lezione mukozale, me prani nga ana e serozës dhe indit adipoz të një mase multinodulare me diametër maksimal 8 cm, në prerje me aspekt multicistik, I mbushur me material të shkrifët. Mikroskopikisht, u vërejt inflamacion nekrotik me përfshirje të paretit deri ne indin adipoz, me fenomene të organizimit, si dhe një ektazi limfatike e shprehur që përfshinte submukozën dhe deri në indin adipoz e seroze. Ngjyrimet imunohistokimike për CD31, podoplanin (D2- 40)

rezultuan pozitive në këto struktura, duke konfirmuar diagnozën e një Limfangiomë intestinale, me fenomene të inflamacionit akut përreth.
Konkluzion dhe rekomandime: Duke qenë se limfangiomat mezenteriale/intestinale mund te bëjnë rritje progressive deri në përmasa të mëdha, por pa karakteristikë malinje, kjo rritje mund të shoqërohet me shenja të kompresionit në strukturat përreth deri në format akute, me paraqitje klinike për ndërhyrje kirurgjikale. Ekscizioni kirurgjikal është një nga zgjidhjet që menaxhojnë një patologji të tillë të ndërlikuar, dhe rrjedhimisht siguron prognozën e favorshme. Diagnoza imazherike me ekografi dhe CT është mjeti i nevojshëm për të diagnostikuar që në moshë te hershme këto patologji. Diagnoza definitive është përmes ekzaminimit histopatologjik.

Fjalë kyç: Limfangioma, ektazia limfatike, pediatri, abdomen akut, mezenter, zorrë e hollë, tumor.

IMAZHERIA E AVANCUAR, EKOGRAFIA MULTIPARAMETRIKE RISI DHE SFIDË NË PACIENTËT PEDIATRIKE.

Blerina Saraci Qirinxhi[1], Denis Qirinxhi[2], Diamant Shtiza[3]
[1]*Radiolog QSUNT/Pedagog Fm/ Presidente e AUA dhe cours codirecror COE Tirana/WFUMB 1;*
[2]*Radiolog/Neuroradiolog QSUNT/Pedagog Fm 2;*
[3]*Shefi shërbimit Nefrologji Dializë Pediatrike QSUNT/Pedagog FM3.*

Abstrakt
Hyrja: Vlerësimi I pacientit pediatrik është një sfidë në fushën mjekësore. Roli I ekzaminimeve mjekësore është determinant në diagnozën dhe prognozën klinike. Në pacientët pediatrik mjeket shpesh hasen me vështirësi të shtuara në realizimin e ekzaminimeve, pasi mosha e tyre e vogel I ben jo bashkëpunues. Në këtë prezantim do të trajtojmë një qasje me të avancuar drejt diagnosës dhe sfidat që hasen në moshat pediatrike. Perdorimi gjithnjë e më shumë i modaliteteve multiparametrike si dhe imazherisë së avancuar rrit cilësinë e ekzaminimeve, por I bën dhe më sfidëse ato.
Diskutimi: Qëllimi I këtij prezantimi është informimi I komunitetit mjekësor me avancimin teknologjik në fushën e imazherisë së avancuar në pergjithësi dhe sidomos në qasjen multiparametrike të ekzaminimit ekografik si një nga më të rëndësishmit në moshat pediatrike si dhe sfidat që kjo qasje paraqet për mjekun radiolog në realizimin teknik dhe për rrjedhojë në përftimin e rezultateve të besueshme, të dobishme dhe të riprodhueshme e krahasueshme në kohë.
Konkluzione: Ekzamini ekografik është e ardhmja e afërt si për pacientin adult dhe atë pediatrik dhe komuniteti mjekësor duhet të jetë i informuar si për risitë që këto qasje sjellin në diagnoze ashtu dhe me fidat që na perballin.

Fjalë kyç: Imazheri e Avancuar, Paciente Pediatrik, Ekografi Multiparametrike, Sfida, Risi.

APLIKIMI INTRAVENOZ I LIDOKAINËS NË ANESTEZION DHE ANALGJEZION.

Blerte Melenica.

Abstrakt

Hyrja: Lidokaina, anestetiku lokal i parë i tipit të amino-amideve, u sintetizua së pari nga kimisti Suedez, Nils Löfgren, më 1943 me emrin 'Xylokainë'. Ndërsa Bengt Lundqvist performoi injektimin e parë të anestezisë në veten e tij, në vitin 1949. Lidokaina i. v. aplikohet gjatë anestezionit dhe analgjezionit. Përparësia e saj është e madhe duke pasur parasysh shkallën e ulët të komplikimeve dhe efekteve anësore.

Qëllimi: Ky punim ka pasur për qëllim të analizojë efektet e aplikimit të lidokainës i. v. në anestezion dhe analgjezion. Gjithashtu ka vlerësuar përfitimet dhe rreziqet e infuzionit intravenoz të lidokainës në periudhën intraoperative dhe post-operative.

Materiali dhe metoda e punës: Ky punim është pjesë e rishikimit të literaturës e cila bazohet në të arriturat më të reja. Materiali është marrë nga burime të ndryshme: PubMed, NCBI, Cochrane Library, Scientific Reports, Minerva Anestesiologica etj.

Rezultatet: Janë analizuar studime të rasteve të aplikimit të lidokainës intraoperativ dhe post- operativ. Të dhënat e studimeve janë krahasuar dhe diskutuar me detajet e lidokainës që janë dhënë në hyrje të temës.

Konkluzioni: Bazuar në rishikimin e literaturës dhe të të arriturave më bashkëkohore, konstatojmë se aplikimi i lidokainës në anestezion dhe analgjezion ka ndikuar në shkurtimin e kohëzgjatjes së qëndrimit në spital tek pacientët e reparteve të ndryshme klinike si dhe ndihmon në uljen e dhimbjes post-operative.

Fjalë kyç: lidokainë, anestezion, analgjezion.

FEOKROMOCITOMA INCIDENTALE ADRENALE, STUDIM I RASTIT DHE STUDIMI I LITERATURËS.

Blertina Dyrmishi1; Bahadir Celep1; Adriatik Daku1, Majlinda Ikonomi1, 2.
1Hygeia Hospital Tirana;
1Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Incidentalomat në gjëndrat adrenale klasifikohen si formacione mbi 1 cm, të pa njohura më parë, të vizualizuara gjatë imazherive të kryera për qëllime të tjera diagnostike. Ndërmjet adulteve raportohen të hasen në 1- 6 % të rasteve dhe prevalenca rritet me rritjen e moshës. Shumica e incidentalomave adrenale janë beninje dhe jo sekretuese.

Një grua 52 vjece u paraqit në konsultë për shkak të dhimbjeve abdominale herë pas here. Pas konsultës me mjekët kirurge u realizua CT e abdomenit ku u evidentua një formacion me dimensione 6. 5 x 5. 5 x 4 cm në glandulën surenale të djathtë, me shenja imazherike dyshuese për një lezion neoplazik në gl. surenale të djathtë, e cila kishte kontakt të ngushtë me venën cava inferior. Prej disa vitesh pacientja ishte në mjekim me B-Bllokues për HTA dhe herë pas here bënte vlera të larta te TA. Për shkak te të dhenave imazherike dhe klinike, pas marrjes së katekolaminave në gjak dhe urinën e 24 orëve ju modifikua trajtimi i HTA, duke u shtuar trajtim me apha dhe ju vazhdua trajtimi me B-bllokues, per përgatitjen për kirurgji – adrenalectomi. Pacientja ku nënshtua kirurgjisë – adrenalectomi dexter laporaskopike. Ekzaminimet biologjike dhe histologjike konfirmuan diagnozën e feokromocitomës. Pas kirurgjisë shifrat e TA u stabilizuan.

Konkluzion: Incidentalomat adrenal kërkojnë një vlerësim homonal për të percaktuar nëse ato janë apo jo sekretuese si edhe duhet përjashtuar malinjiteti i mundshëm. Pavarësisht se

incidentalomat nuk mund të shoqërohen me shenja evidente klinike, vlerësimi endokrinologjik duhet e bëhet në të gjithë rastet për të përjashtuar edhe rastet me sekretim të pakët të kortizolit, katekolaminave apo aldosteronit.

Fjalë kyç: incidentalomë, feokromocitomë.

NJË STUDIM DOZIMETRIK QË KRAHASON 3D-CRT VS IMRT VS VMAT NË PACIENTËT ME KANCER TË GJIRIT NË ANËN E MAJTË PAS MASTEKTOMISË NË SHQIPËRI.

MD. Borjana Jahaj.

Abstrakt

Ky punim synon të krahasojë ndryshimet dozimetrike në termat e PTV, OAR, CI dhe HI, për sa i përket dozimetrisë duke përdorur 3 metoda të ndryshme planifikimi për të njëjtin pacient për BC të majtë pas operacionit. Në veçanti, bazuar në një studim dozimetrik klinik, planet 3D-CRT, IMRT dhe VMAT u zbatuan në 12 raste të pacientëve postoperatorë, 3 avionë për çdo pacient me doza të përshkruara prej 4005 cGy.

Metodat Ne analizuam të dhënat me diagnozë të konfirmuar të karcinomës duktale infiltruese, mosha më shumë se 20 vjeç me mungesë të evidentimit të DM ose kancerit të dytë Kanceri i gjirit të majtë 12 pacientë -3 plane të ndryshme 3D-CRT&IMRT&VMAT të gjitha të skanuara në CT trashësi 3 mm. Ct rrëshqet u transferua nëpërmjet DICOM në Sistemi fokal, DVH u përdor për të analizuar çdo indeks vlerësimi të CTV dhe PTV për muret e kraharorit, SC dhe OAR. Strukturat kritike përfshinin zemrën, mushkëritë e djathta dhe të majta, gjoksin kontralateral. Ne analizojmë në mënyrë retrospektive nga organet DVH në rrezik me dozën maksimale, doza min, doza mesatare, D95, CI dhe HI Gjithashtu njësia totale e monitorit në zonën e PTV u krahasua për sa i përket mushkërive ipsilaterale (V5, V10, V20, V30, doza mesatare), zemra (maksimumi, min, mesatarja, V10, V20, V25,) dhe parametrat dozimetrikë (maksimumi, min, mesatarja dhe V5).

Rezultatet Shumica e pacientëve paraqiten si LABC në vendin tonë, kështu që RT mbetet një mjet i rëndësishëm për parandalimin e LRR. Të dy IMRT dhe VMAT çojnë në V95% më të mirë të mbulimit të PTV krahasuar me 3D-CRT. CI u rrit në planet IMRT dhe VMAT tregon konformitet më të madh. Një HI më e ulët do të thotë homogjenitet më i mirë, kështu që IMRT dhe VMAT çojnë në një shpërndarje më homogjene të dozës sesa 3D-CRT, kjo përkthehet në një rezultat më të mirë kozmetik dhe një reagim akut të lëkurës. Rreth dozave të mushkërive OAR, vëllimi i dozës së lartë u zvogëlua ngadalë në mushkëri ipsilaterale në IMRT dhe VMAT. Vëllimi i dozës së ulët V5 dhe V10 ishin më të larta me IMRT dhe VMAT. Doza e ulët në mushkëri kontrolluese në 3D-CRT u shpjegua nga engjëlli i rrezeve tangjenciale Doza mesatare e zemrës dhe V25 ishin më të mira në plane të kundërta. Doza të ulëta u rritën në zemër në plane të kundërta.

Konkluzione Ne përdorim në 90% të planeve teknikën 3D-CRT. Duhet të kemi parasysh moshën e pacientit dhe jetëgjatësinë, shkakun e rrezikut të një kanceri dytësor për shkak të vëllimeve të larta të ulëta. Nevojiten studime të mëtejshme për të përcaktuar teknikën më të mirë me Integrimin e menaxhimit të lëvizjes si DIBH.

Fjalë kyç: studim dozimetrik, pacient, doza**.**

NDIKIMI I KOLESTEROLIT NË DIAGNOSTIFIKIMIN E PACIENTËVE ME ALZHEIMER.

Msc. Brandi Fahriu1, Doc. Elona Hasalla2, Phd. Cand. Ilda Taka2, Dr. Elira Mata Tashi2.
1Universiteti 'ALEKSANDËR XHUVANI' Elbasan; Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike; Teknik Laboratori;
2Universiteti i Mjekësisë, Tiranë; Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Drejtimi Teknik Laboratori: Master i Shkencave.

Abstrakt
Hyrje: Alzheimer është një patologji e cila prek sistemin tonë nervor, më specifikisht trurin duke e dëmtuar atë. Të moshuarit janë grupmosha më e riskuar, pasi ata kanë prirje më të larta për t'u prekur nga kjo sëmundje, pasi me plakjen e organizmit, ulet gjithashtu edhe funksionaliteti i tij dhe kjo gjë e bën vulnerabël ndaj patologjive të ndryshme.
Objektivi: Objektivi i këtij hulumtimi është që ne të kuptojmë ndikimin që mund të ketë kolesteroli mbi diagnostikimin e pacientëve të prekur nga Alzheimer.
Materiali dhe metoda e studimit: Hulumtimi ka qasje kualitative. Për mostër janë marrë 9 raste të diagnostifikuara me Alzheimer pranë repartit të neurologjisë në spitalin universitar 'Nënë Tereza' në qytetin e Tiranës, gjithashtu dhe në qytetin e Elbasanit. Për grumbullimin e të dhënave më të detajuara janë përdorur kartelat shëndetësore përkatëse për secilin nga rastet.
Rezultatet: Rezultatet e këtij studimi treguan që disa prej pacienteve kishin nivele të larta kolesteroli në gjak. Ky fakt nuk na mundësoi të vërtetonim hipotezën tonë, sepse ne nuk arritëm në përfundimin që përdorimi i testit të kolesterolit të thjeshtë mund të na ndihmonte në parandalimin e patologjisë së Alzheimer. Në ndihmë mund të na vijë një test tjetër alternativ, por kjo gjë mbetet për tu parë në vitet në vazhdim, pasi shkenca mjekësore po ecën me hapa drastik.

Fjalë kyç: alzheimer, kolesterol, ndikim.

SËMUNDJET E KOCKËS TEMPORALE.

Brikena Danaj.
Spitali Universitar i Traumës.

Abstrakt
Qëllimi: Evidentimi i sëmundjeve të kockës temporale në pacientët e paraqitur në Spitalin Universitar të traumës, frekuencën e tyre, shenjat klinike predominuese dhe diagnozën diferenciale.
Metodologjia: Ky është një studim retrospektiv 5 vjecar që prej janar 2019-janar 2024. U shqyrtuan kartelat e pacientëve me këtë diagnozë për këtë periudhë kohore, u nxorën të dhënat sipas një kartelë tip dhe u përpunuan statistikisht të dhënat për nxjerrjen e rezultateve.
Rezultatet: Në studim u perfshin 34 pacient nga të cilët 21(62%) meshkuj dhe 13(38%) femra. Sëmundjet e kockës temporale të hasura në kartelat e pacientëve që përmbushnin kriteret me lart ishin frakturat e kockës temporale, kanceri i kockës temporale, sëmundja Paget e kockës temporale. Në pacientët me kancer të kockës temporale 9 (26%) ishin neuroma akustike, 25 (74%) kolesteatoma, paraganglioma, tumore malinje dhe meningeoma. Shenjat klinike më të shpeshta ishin humbja e dëgjimit, tinitus, vertigo, otorrhe hemorragjike ose seroze, nystagmus dhe paralize faciale.
Konkluzione: Sëmundjet e kockës temporale janë sëmundje serioze që kërcënojnë jetën, dëgjimin dhe cilësinë e jetës së pacientit. Diagnoza e saktë dhe në kohë e tyre është një sfidë për mjekun. Patologjia dominuese në studimin tonë është fraktura e kockës temporale me

78% të rasteve dhe shenja klinike predominuese është humbja e dëgjimit neurosensoriale 81% të rasteve.

Fjalë kyç: kocka temporale, frakura, tumore, morbus Paget, humbje dëgjimi, otorrhe, vertigo.

MENAXHIMI I PACIENTEVE ME DIABET TIP2 DHE DIABET GESTACIONAL NË KUJDESIN PARËSOR SHËNDETËSOR: NJË RISHIKIM SISTEMATIK I LITERATURËS.

Brikenë Dacaj Elsahni[1] Mysheref Sylbije[1] Myzejen Sylbije[2]
1Profesor Asistent, Specialist në Departamentin e Gjinekologjisë dhe Obstetrikës, Qendra Klinike Universitare e Kosovës, Prishtina, Kosova;
1Doktor i Mjekësisë, Diplomuar nga Universiteti i Prishtinës, Prishtinë, Kosova (Referuesi i Temës);
2Student i Mjekësisë, Universiteti i Prishtinës, Prishtinë, Kosova.

Abstrakt
Qëllimi: Proceset metabolike tek femrat tregojnë disa ndryshime gjatë shtatzënisë. Qëllimi kryesor i këtij studimi është që të kuptojë praktikat globale të informimit, diagnostikimit, trajtimit, përcjelljes së pacientëve pre-koncepcion, gjatë shtatzënisë dhe post-partum.
Metodat: Ky hulumtim është Rishqyrtim Sistematik i Literaturës (retrospektiv) që ka përfshirë tridhjetë hulumtime nga databazat si PubMed, Cohrane, ResearchGate, GoogleScholar dhe literatura të tjera në Gjuhën Angleze. Artikujt janë të periudhës kohore prej vitit 2019 deri në vitin 2023. Kemi analizuar edhe protokollet e ADA. Artikujt janë përzgjedhur në bazë të relevancës së tyre.
Rezultatet: Në këtë Rishqyrtim Sistematik të Literaturës janë analizuar 30 hulumtime, janë vlerësuar për përshtatshmërinë dhe janë specifikuar faktorët përjashtues. Karakteristikat për përzgjedhje të hulumtimeve kanë qenë mostra representative dhe periudha e përcjelljes nga ana e Mjekut të Kujdesit Parësor Shëndetësor. Të gjithë artikujt janë cituar. Është bërë prezentimi i rezultateve dhe risku i përgjithshëm për bias.
Përfundimet: Pacientet femra me Diabet Tip 2 dhe ato me Diabet Gestacional duhet të marrin kujdes të veçantë prej një ekipe multidisciplinare. Ndër të tjera menaxhimi në Kujdesin Primar Shëndetësor është gjithashtu me rëndësi. Duhet të përcaktohen grupet e riskut dhe të merren masat preventive. Profesionistët shëndetësorë duhet të informojnë shtatzënat e diagnostikuar me Diabet Gestacional, për benefitet e aktivitetit fizik dhe dietës se shëndetshme. Gjithashtu pacientët duhet të informohen për monitorimin e glikemisë dhe niveleve të HbA1c. Trajtimi konsiston në antidiabetikë oral si metformina, glibenclamide, insulin bazuar në protokollet ADA. Post-partum duhet të kemi kujdes në administrimin e insulinës në rast nevoje, kontrollimit të glikemisë, mbajtjes së niveleve të glukozës në nivele optimale.

Fjalë kyç: diabeti, femrat, shtatëzania, diabeti tipi 2, diabeti gestacional.

KARAKTERISTIKAT E DHIMBJES RADIKULARE NË PACIENTËT POST COVID.

Bruna Miftari, Teuta Backa, Ervin Rapushi, Artur Zoto, Anastasio Kolaci, Çezarina Todhe, Genti Mullaj.
Shërbimi Reumatologjisë QSUNT.

Abstrakt
Njohuritë për simptomatologjinë e COVID-19 janë rritur që nga fillimi i pandemisë SARS-CoV-2. Simptomat e përfshirjes së sistemit nervor janë vërejtur në të gjithë spektrin e ashpërsisë së COVID-19. Raportimet per rastet me prekje te rrënjëve nervore janë të rralla; prekjet e trurit dhe palcës kurrizore nga SARS-CoV-2 jane me te permendura ne publikime te ndryshme. Prandaj, qëllimi ynë është të përshkruajmë përkeqësimin e dhimbjes radikulare në grupin e nëntë të sëmurëve me sindromë radikulare kronike lumbosakral në COVID-19 akute. Intensiteti i dhimbjes radikulare u vlerësua nga shkalla vizuale analoge (VAS). Rezultati i VAS në infeksionin akut u rrit nga 5, 6 ± 1, 1 në 8, 0 ± 1, 3 gjatë infeksionit nga COVID-19, duke treguar një përkeqësim dramatik të intensitetit të dhimbjes. Megjithatë, rezultati VAS u ul spontanisht në nivelet e para-infektimit pas 4 javësh të rikuperimit të COVID-19 (5, 8 ± 1, 1). Infeksioni akut SARS-CoV-2 përkeqësoi simptomatologjinë ekzistuese të acarimit të rrënjës nervore, e cila mund t'i atribuohet radikulitit SARS-CoV-2 të rrënjëve nervore tashmë të prekura nga hernia e mëparshme e diskut. Këto gjetje të bazuara në vëzhgimet klinike tregojnë se neurotropizmi i infeksionit të ri të koronavirusit mund të luajë një rol të rëndësishëm në përkeqësimin e simptomave të acarimit të rrënjëve nervore te pacientët me sindromë radikulare lumbosakral kronike para-ekzistuese.

Fjalë kyç: sistemi nervor, palca kurrizore, COVID.

KARAKTERSITIKAT E NËNTIPEVE MOLEKULARE DHE PATOLOGJIKE NË PACIENTET ME KANCER GJIRI NË KOSOVË.

Brunilda Profka Haxhiu1, Prof. Dr. Goran Kondov2.
1Qendra Klinike Univeristare e Kosovës;
2Universiteti St Kyril and Methodius.

Abstrakt
Hyrje: Kanceri i gjirit është një nga kanceret më të zakonshme dhe një nga shkaqet kryesore të vdekjeve të lidhura me kancerin tek gratë në mbarë botën. Ndikimi global i kancerit të gjirit është i madh dhe në rritje. Meqë trajtimi i kancerit të gjirit është kompleks, është e nevojshme të kuptohet më gjerë biologjia e kancerit të gjirit. Natyrisht, grupi më i madh karcinoma ductale tregon heterogjenitetin më të lartë. Informacione të tjera mund të merren nga nëntipizimi molekular i kancerit të gjirit. Nëntipizimi molekular zbulon nëngrupe me veti të ndryshme biologjike dhe përgjigje ndaj trajtimit.
Qëllimi: është klasifikimi i rasteve të kancerit të gjirit nga nëntipet molekulare (luminal A, luminal B (HER2 pozitiv), luminal B (HER2 negative), HER2 pozitiv, triple negativ). Së dyti, për të analizuar lidhjet midis parametrave immunohistokimikë, nëntipit molekular dhe faktorëve pronostikë të njohur (stadi, grada e diferencimit, mosha, vendndodhja).
Metoda dhe materialet: Në këtë studim 100 pacientë janë regjistruar në mënyrë prospektivë nga klinika onkologjike. Të gjithë ata janë pacientë me kancer gjiri mbi moshën 20 vjec, që janë nënshtruar metodave të ndryshme të trajtimit. Objektivi tjetër i studimit është ndikimi i rrezatimit në gjendrën tiroide për këtë arësye pacientet janë ndarë në dy grupe pas mastektomisë ose kirurgjisë së ruajtjes së gjirit (BCS): Grupi që u rrezatua në murin e kraharorit, fosen supraklavikulare ipsilaterale dhe zonat aksilare, dhe grupi i kontrollit që u

rrezatuan vetëm në murin kraharorit/gjirit. Doza totale dhe mesatare e gjëndrës tiroide për 20Gy, 30Gy, 50Gy (V20, V30, V50) është llogaritur për të gjithë pacientët. Monitorimi në vazhdimësi për një periudhë një vjeçare do jetë vazhdimësia e studimit.
Konkluzione: Mosha mesatare e pacientëve ishte 53 vjeç. Shumica e rasteve u diagnostikuan në stadin lokalisht të avancuar. Mastektomia radikale mbetet zgjedhja e parë krahasuar me kirurgjinë e ruajtjes së gjirit. Të marra së bashku kemi rezultatet e para që në 8% të popullatës sonë të studimit të grupit të fokusit gjetëm ndryshim në nivelet hormonale të gjakut të TSH, fT3, fT4 që tregon ndikimin e radioterapisë. Zbuluam se këndet më të vogla të fushës ishin të lidhura me përqindje mesatare më të ulët të absorbimit të volumit për dozat e rrezatimit të të gjitha niveleve të dozës (doza të ulëta, të ndërmjetme dhe të larta) kjo gjetje mund të jetë statistikisht domethënëse.

Fjalë kyç: kanceri i gjirit, nëntipet molekulare, factor prognostik, gjendra tiroide.

ANALIZA E VDEKSHMËRISË NGA KACERI I PANKREASIT NË KOSOVË.
Burim Bajraktari1.
1Universisteti i Prishtinës, Fakulteti i mjeëesisë, Prishtinë, Kosovë.

Abstrakt
Hyrje: Kanceri shkakton rreth 11. 3% të vdekjeve në Kosovë, ndërsa në Evropë rreth 20%. Pas sëmundjeve kardiovaskulare është shkaku i dytë i sëmundshmërisë dhe vdekjeve. Kanceri është kur qelizat anormale fillojnë të ndahen dhe rriten në mënyrë të pakontrolluar.
Qëllimi i punimit: Qëllimi i këtij punimi është të analizohet numri i vdekjeve në Kosovë të shkaktuara nga Kanceri i pankreasit në periudhën 2012 – 2022 sipas viteve.
Metodologjia: Për hulumtim të punimit është përdorur metoda retrospektive. Punimi paraqet një meta-analizë përkatësisht rishikim më të fundit të literaturës bashkëkohore, por edhe të dhënave që janë shfrytëzuar nga publikimet e shkaqeve të vdekjes ASK dhe IKSHPK-së
Përfundimi: Në përfundim konstatuam se prioriteti kryesorë i stafit shëndetësorë është diagnostikimi dhe trajtimi sa më i hershëm i Kancerit të pankreasit, në këtë do të ndikonte shumë edhe edukimi i popullatës me qëllim të njohjes së faktorëve të rrezikut dhe simptomave sa më të herëshme**,** për të ulur kështu numrin e rasteve të diagnostikuara e njëkohësishtë edhe uljen e mortalitetit.

Fjalë kyç: kanceri i pankreasit, vdekshmëria, Kosova.

MEKANIZMAT FISPATOLOGJIKE TË DEPOZITIMIT TË PIROFOSFATEVE TË CALCIUMIT, CPPD.
Çezarina Todhe, Ervin Rapushi, Artur Zoto, Teuta Backa, Anastasio Kolaci, Brunilda Cora.
*Shërbimi i Reumatologjis*ë *QSUNT.*

Abstrakt
Sëmundja e depozitimit të pirofosfateve te calciumit CPPD është një grup heterogjen I gjëndjeve artritike që karakterizohet nga disa manifestime klinike si pasojë e depozitimeve të kristaleve në kompartimente të ndryshme të aparatit musculo-skeletal. CPPD përfshin një spektër prezantimesh klinike që variojnë nga ndryshimet radiografike asimptomatike deri tek artriti i rëndë shkatërrues.

Kasifikimi etilologjik sipas Ryan and Mc carty përfshin format: a) Hereditare, b) Sporadike, c) Metabolike, d) e lidhur me trauma ose procedura kirurgjikale.
Pavarësisht etiologjise, në bazë të mekanizmave fispatologjikë të CPPD qëndron depozitimi I pirofosfateve të Calciumit në kartilago. Rol kryesor në këtë proces ka Pirofosfati inorganik (Ppi). Prodhimi I tepërt ekstraqelizor I PPi nga ATP ekstraqelizore kontrollohet nga disa faktorë të cilët alterohen në varësi të etiologjisë. Pasi pirofosfatet e calciumit depozitohen në kartilago, ata ndërmjetësojnë shkatërrimin indor nëpërmjet disa mekanizmave ku përfshihen: a)Zhvillimi I fenotipit kondrocitar hipertrofik në të cilin kontrocitet prodhojnë faktorë që promovojnë kalcifikimin. Evidentohet chondrocalcinosis në Ro grafi ose eko artikulare. b) Modifikimi I matrixit të kartilagut nëpërmjet fragmentimit të fibrave të kolagenit tip II, rritje të kolagenit tip I, rritje të kolagen tip X, rritje të proteoglikaneve me peshë të vogël molekulare (decorina) dhe të fosfolipideve. c) Transporti I kristaleve të formuara në kartilag në likidin sinovial dhe bashkëveprimi me qelizat e mikroambientit synovial duke nxituar fagocitozën e tyre nga neutrofilet dhe prodhimin e enzimave pirofosfataze. Kjo kaskade inflamatore paqaqitet klinikisht me dhimbje, temperature lokale, eriteme, shenja të artrit akut.
Përfundime: Për shkak të shumëllojshmërisë së paraqitjeve klinike të CPPD, diagnoza diferenciale është e gjerë. Për këtë kërkon kujdes maksimal plotësimi i kritereve diagnostike të përcaktuara nga EULAR dhe rrjedhimisht qasja terapeutike. Përvetësimi I mekanizmave fispatologjikë të CPPD na orienton në diagnozen diferenciale dhe në trajtimin e kujdesshem, multidisiplinar të pacietëve.

Fjalë kyç: CPPD, manifestim klinik, pacientë etj.

ARTERITI TAKAYASU.
Dajana Kapllaj, Ervin Rapushi, Artur Zoto, Teuta Backa, Cezarina Todhe.
Shërbimi i Reumatologjisë QSUNT.

Abstrakt
Arteriti i Takayasu-s është një sëmundje e rrallë me prevalencë 0. 9-2. 6/milion në USA dhe 40/milion në Japoni. Në këtë artikull do të paraqesim rastin e një vajzë 19 vjecare që paraqitet në Urgjencë me dispne, kollë dhe palpitacione. Ecuria e saj spitalore përkeqësohet dhe transferohet në Shërbimin Intensiv. Plotësohet me ekzaminime labratorike dhe imazherike dhe diagnostikohet si Arterit Takayasu.
Rasti 1: Pacientja 19 vjec paraqitet në urgjencë me ankesat: dispne, kollë, takipne, palpitacione. Në anamnezën e sëmundjes kemi: histori dhimbje shpine para 6 muajsh, palpitacione dhe frymëmarrje e vështirësuar në gjumë para 2 javësh. Në anamnezën e jetës: Crregullim ankthi, Anemi Ferriprive, për të cilën merr suplemente hekuri. Pacientja gjatë trajtimit në urgjencë desaturon, me takikardi dhe takipne. Vendoset nën oksigjenoterapi dhe fillohet antibiotikoterapi. Në ekzaminime laboratorike: Troponinë, Elektrolite, Provat e heparit, Azot/ Kreat, Urinë komplet në normë, proBNP 24, 913 (5-125), Hct = 31. 5 % (36-46), Hgb = 9. 1 g/dl (12-16), ËBC = 15540 për mm3(4500-11000), PLT = 745000 për mm3 (150000-400000). Në ekzaminime imazherike: Efuzione perikardike dhe pleurale, opacitete të shumta në mushkëri dhe mungesë të embolave pulmonare. Ultrasonografia tregoi një fraksion të zvogëluar të majtë 25, regurgitacion të aortës dhe një mundësi për abces të rrënjës aortike. Pacientja transferohet në Shërbimin Intensiv. Plotësohet me AngioCt nga ku rezulton: Trashje e murit të rrenjës së aortës, enëve proksimale të harkut të aortës dhe në aortën abdominale, me stenoza fokale të lehta, sugjeruese për një inflamacion aktiv. Duke u nisur nga ekzaminimet laboratorike dhe imazherike, pacientja u diagnostikua me Arterit Takayasu. Në ditën e tretë të hospitalizimit u rekomandua kirurgjia kardiake dhe u bë

zëvëndësimi i valvulës së aortës. Terapia në dalje u vendos: Methotrexat dhe Acid Folic, më pas përfundimisht u kalua në Adalimumab.
Përfundime: Sëmundja kardiake është një shkak kryesor i komplikimeve dhe vdekjes te pacientët me arterit të Takayasu-s. Diagnoza shpesh kërkon imazheri vaskulare ose biopsi, gjetjet e së cilës tregojnë alterime të ndryshme të inflamacionit arterial dhe remodelimit. Në pacientin tonë, imazhi vaskular dhe sindroma klinike ishin konsistente me diagnozën e arteritit të Takayasu-s. Për shkak të relapseve të shpeshta të sëmundjes me skemë trajtimi monoterapi me glukokortikoidë, janë përdorur medikamente imunosupresorë (p. sh. , metotreksat, azatioprina, dhe mofetil mycophenolate) për të ruajtur remisionin dhe zvogëluar ekspozimin ndaj glukokortikoidëve. Të dhënat nga studimet sugjerojnë se inhibitorët e faktorit të necrozës tumorit α (TNF-α) dhe inhibitorët e interleukinës-6 (p. sh. , tocilizumab) janë më efikasë në mbajtjen e remisionit dhe reduktimin e lezioneve arteriale të reja te pacientët me arterit të Takayasu-s.

Fjalë kyç: Arteriti Takayasu, vaskuliti, palpitacione, aorta ashendente.

KANCERI SINKRON RECTAL DHE KANCERI I MUSHKËRIVE. NJË STUDIM RASTI.

Dr. Daniela Bega1, Dr. Irida Makaj2.
1Onkolog, American Hospital, Tiranë;
2Radiolog, American Hospital, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Tumoret e shumta malinje primare të incidencës së mushkërive dhe kolorektalit ishin jashtëzakonisht të rrallë1 dhe në shumicën e rasteve, të diagnostikuar rastësisht. Për shkak të rrallësisë së tij, shumica e mjekëve i konsiderojnë lezionet pulmonare të gjetura te pacientët me një histori të kancerit kolorektal si metastazë në mushkëri. Për të shmangur diagnozën e gabuar, është e rëndësishme të merret në konsideratë mundësia e një tumori të dytë primar në vend të një metastaze. Ne përshkruajmë një burrë 70-vjeçar i cili u paraqit me gjakderdhje rektale të shoqëruar me lëvizje të ndryshuar të zorrëve.
Rast Klinik: Një burrë 70-vjeçar u paraqit me një histori të mëparshme me simptomë si gjakderdhje me ndërprerje për 4 muaj, por pa dhimbje, ndryshim në zakonin e zorrëve dhe simptomë konstitucionale si humbje peshe, lodhje, keqtrajtim. Sigmoidoskopia demonstroi një masë në rektumin e sipërm dhe tomografia e kompjuterizuar e toraksit, barkut dhe legenit tregoi masë në rektum dhe një lezion spikular në lobin e sipërm të mushkërisë së majtë. Vlerësimi i pacientit bazuar në Statusin e Performancës së Grupit të Kooperativës Onkologjike Lindore (ECOG) ishte 0 dhe Statusi i Performancës Karnofsky (KPS) (100 %). Pacienti u trajtua me Kimioterapi neoadjuvante 12 cikle FOLFOX dhe në skanimin e CT të kraharorit të legenit të barkut ki. v. pas 12 cikleve rezultoi FOLFOX. Pacienti ishte në ndjekje çdo 3 muaj me CT toraks për lezionet e mushkërive. Pas një viti nga cikli i fundit i kimioterapisë, pacienti bëri PET CT dhe rezultati ishte: nyjet limfatike të sipërme sipërmemediastinale të majtë, paratrakeale, paraaortike, dypalëshe paratrakeale të poshtme, subkarinale dhe paraezofageale me kapje patologjike të FDG dhe një lezion në segmentin apikoposterior të lobit të sipërm të mushkërisë së majtë. 1, 4x2 cm me kufi spicular dhe FDG patologjike dhe lezion nodular subkutan ne shpatullen e djathte. Biopi. Adenokarcinoma pulmonare. ALK, EGFR, BRAF negative CEA 200ng/m. Pacienti u trajtua me kimioterapi taksol (175mg m2) plus karbopla ACU 6 çdo 3 javë 6 cikël dhe linja e dytë capecitanine 1250 mg/m2x2 D1-D14 dhe pas 2 vitesh bëri exitus.
Përfundim: Shanset për të patur një tumor sinkron me të njëjtin sfond histologjik janë jashtëzakonisht të rralla. Për të shmangur diagnozën e gabuar dhe vonesat e trajtimit, është

thelbësore që të ekzaminohet dhe të eksplorohet siç duhet për metastaza të mundshme ose shfaqjen e një tumori të dytë primar pasi të jetë diagnostikuar një kancer primar. Kjo do të ndihmojë në zhvillimin e një qasjeje të mirë klinike për pacientin dhe opsionet e caktuara të trajtimit.

Fjalë kyç: adenokarcinoma, tumoret sinkrone, kanceri i mushkërive, kanceri i zorrës së trashë, tumoret malinje primare të shumta.

LIMFOMA DHE ÇRREGULLIMET LIMFOPROLIFERATIVE, QË NUK JANË AQ TË 'FRIKSHME' SA DUKEN.

Daniela Nakuci PhDc1, Vera Beca PhDc2.
1Anatomo-Patologe, Spitali Universitar Obstetrik –Gjinekologjik 'Mbretëresha Geraldinë; 2SUOGJ 'Mbretëresha Geraldinë'-Spitali Universitar Obstetrik-Gjinekologjik, Tiranë, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Limfoma dhe çrregullimet limfoproliferative përbëjnë një grup heterogjen neoplazish, numri i të cilave po rritet ndjeshëm. Në botë, sipas Institutit Nacional të Patologjive Malinje (NCI) në vitin 2023 limfomat dhe nëntipet e saj zinin rreth 4, 1% të Malinjiteteve të reja dhe 3, 3 % shkaktare të vdekjeve. Në Shqipëri sipas Rregjistrit të Kancerave në ISHP, incidenca e limfomave për vitin 2022 për 100 000 banorë është 6, 8. Sistemet referuese të klasifikimit të neoplazive limfoide si: Edicioni i 5-të i WHO (World Health Organisation) dhe ICC (International Consensus Classification) kanë sjellë një ristrukturim të entiteve (mbi bazat gjenetike, hequr entitete të përkohshme etj) me një vëmendje të veçantë të entiteteve 'indolente'.

Objektivi: Qëllimi i këtij studimi është njohja e ketyre grup limfomash 'indolente' të rishikuara në klasifikimet e fundit si dhe rëndesia që ka historia dhe shenjat klinike për një diagnosë të saktë. Një grup limfomash tashmë të mirëmenazhuara dhe me një zgjatje të mbijetëses mesatare. Rritja e vëmendjes nga ana e histopatologut për këtë grup limfomash duke shmangur terapitë stërmunduese.

Metoda: Rishikimi i shumë rasteve të çrregullimeve limfoproliferative me sjellje 'indolente' ose beninje pavarsisht karakteristikave malinje morfologjike që ato kanë. Njohja me entitetet e reja ose të përditësuara nga WHO -5 mbi këto limfoma.

Konkluzionet: Limfomat 'indolente' përbëjnë një grup neoplasish, që kanë një tendencë të ngadaltë të ecurisë së tyre, dhe që në fillimet e tyre paraqesin shenja klinike josinjifikante. Synimi ynë nuk është të heqim vëmendjen ndaj këtyre patologjive, edhe pse kanë sjellje beninje sepse ato mbeten 'Limfoma'. Njohja dhe ndërgjegjësimi i këtyre limfomave do të lehtësojë diagnostikimin si nga ana e klinicistit dhe nga patologu. Edhe pse këto gjëndje hasen rrallë në rutinën praktike dhe paraqiten këtu për natyrën e tyre unike, njohja na ndihmon në parandalimin e keqdiagnostikimit dhe mbitrajtimin.

Fjalë kyç: Limfoma, indolente, njohje.

EVENTET E TROMBOZËS ARTERIALE ME INFARKT AKUT TE MIOKARDIT NË NJË GRUA TË RE TË DIAGNOSTIKUAR ME SINDROMËN ANTIFOSFOLIPIDE.

Daniela Teferiçi1, Amanda Shtylla[2], Denis Kosovrasti[1], Armand Gjana[1], Maksim Basho[3].
[1]Departmenti i Kardiologjisë dhe Kardiokirurgjisë – Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;
[2]Philipps - Universität Marburg, Gjermani;
[3]Departmenti i Radiologjisë - Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Historia mjekësore: Sindromi antifosfolipid (SAL) është një çrregullim autoimun i fituar, i cili manifestohet klinikisht si tromboza venoze ose arteriale të përsëritura ose/dhe humbje fetale. Ky sindrom karakterizohet nga prezenca e antitrupave antifosfolipide, si p. sh: lupusi antikoagulant, antikardiolipina dhe anti- ß2- glikoproteina I. Infarkti akut i miokardit (IAM) rrallë shoqërohet me këtë syndromë, me një frekuencë afërsisht 4 %.
Rast studimi: Një grua 26 vjece, e cila vuante prej 7 vitesh nga diabeti mellitus (DM) tip I, u shtrua fillimisht në pavionin e endokrinologjisë si DM i destabilizuar. Ajo kishte një histori të 3 aborteve spontane. Përgjatë qëndrimit në pavionin e endokrinologjisë, pacientja u ankua për dhimbje në kraharor, të shoqëruara me ndryshime në EKG (valë negative T ne V1-V4) dhe ngritje të troponinës I. Ekoja 2D evidentoi diskinezi apikale dhe tromb apikal të ventrikulit të majtë me sipërfaqe 3 cm2. Ajo u diagnostikua me NSTEMI anterior dhe ju nënshtrua procedurës së koronarografisë, e cila rezultoi: sëmundje e arterieve koronare 1-vazale me material trombotik në arterien deshendente anteriore proksimale. Bazuar në këto rezultate u fillua terapi e trefishtë: heparinë intravenoze, aspirin dhe clopidogrel. Gjatë shtrimit të saj në renaimacion, pacientja u ankua për parestezi dhe dhimbje në këmbën e djathtë. 10 ditë pasi u diagnostikua me IAM anterior me tromb në VM, në ekokardiografinë e rikontrollit, u pa reduktim i madhësisë së trombit në 0, 65 cm2 me FE normal të ventrikulit të majtë. U krye dhe një angio CT tjetër, e cila rezultoi pa prani trombesh në të dyja arteriet popliteale. Performanca klinike e pacientes u përmirësua. 12 javë pas daljes nga spitali, antikardiolipina IgG dhe anti- ß2- glikoproteina persistuan në vlera të larta (49 dhe 46 respektivisht). U arrit në përfundimin që diagnoza kryesore ishte SAL primare.
Diskutim: Sindroma antifosfolipide rrallë herë fillon në arteriet koronare. Kriteret klinike për diagnostikimin ishin dëshmia e trombozës dhe humbje të përsëritura të festusit. Kriteri laboratorik përfshinte prezencën e antitrupave antikardiolipin IgG dhe anti- ß2-glikoproteine të shoqëruara nga mungesa e biomarkers të lupusit eritematoz sistemik.
Përfundimi: SAL-e primare duhet të dyshohet kur ka simptoma klinike të tilla si rasti i mbylljes së arterieve koronare dhe humbja e përsëritur e fetusit te femrat e reja, pa ndonjë gjendje themelore që shkakton hiperkoagulueshmëri.

Fjalë kyç: SAL, tromboza venoze, tromboza arteriale, humbje fetale.

KARDIOMIOPATIA PERIPARTUM.

Daniela Teferiçi, Erisa Xake.

Abstrakt
Kardiomiopatia peripartum është kthyer në një shkak të rëndësishëm të sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë amtare. Patogjeneza e çrregullimit mbetet e pa kuptuar plotësisht. Studimet gjenetike sugjerojnë se kardiomiopatia peripartum mund të jetë në të njëjtin spektër me kardiomiopatinë e dilatuar dhe testimi gjenetik duhet t'u ofrohet pacientëve dhe familjeve.

Ndryshimet neurohormonale të shtatzënisë së vonë dhe të lindjes ndoshta shkaktojnë kardiomiopati peripartum në gratë të predispozuara gjenetikisht. Menaxhimi i kardiomiopatisë peripartum pasqyron kryesisht trajtimin mjekësor të drejtuar nga udhëzimet për trajtimin e insuficences kardiake me fraksion të ejeksionit të reduktuar. Asnjë terapi specifike për sëmundjen nuk ka provuar efikasitet deri më sot, por një studim i randomizuar në vazhdim po vlerëson frenimin e prolaktinës si një qasje terapeutike. Prognoza afatshkurtër për pacientët me kardiomiopati peripartum është zakonisht e favorshme, por një nëngrup pacientësh kanë ecuri të varfër dhe ndërlikohen me insuficence kronike të kardiake, nevojë për transplantim të zemrës ose vdekje. Pabarazitë racore në kardiomiopatinë peripartum janë të thella dhe të kuptuara dobët. Dihet pak për rezultatet afatgjata të këtij çrregullimi.

Fjalë kyç: Kardiomiopatia peripartum, testimi gjenetik, Prognoza afatshkurtër.

TUMORI FIBROZ SOLITAR, KARAKTERISTIKAT KLINIKO-MORFOLOGJIKE.

Daniela Xhemalaj[1], Kleida Mati[2], Jolanda Nikolla[3], Ilir Skenduli4, Fatmir Caushi4, Fadil Gradica4, Ilda Mano1, Leart Berdica[1], 3, Majlinda Ikonomi1, Arben Lloja1.
1Departamenti i Anatomisë-Patolgjike, Fakulteti i Mjekësisë;
2Departamenti i Onkologjisë, Spitali Salus;
3Spitali Amerikan;
4Spitali Universitar'Shefqet Ndroqi', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Tumori fibroz solitar (SFT) është një tumor mezenkimal, që zë më pak se 2% të të gjitha tumoreve të indeve të buta, me një incidencë 1/1 milion njerëz. Në klasifikimin e 2020, modelet e stratifikimi i riskut, janë rekomanduar si një mjet I rëndësishëm në përcaktimin e prognozës në 'tipik' ose malinj. Risku i metastazimit varion nga 35-45% ose më shumë, në folloë-up e gjata të këtyre pacientëve. Në dekadat e fundit, zhvillimet në imunohistokimi dhe biologjinë molekulare evidentojnë shprehje proteinike nukleare të STAT6 dhe fuzion të NAB2-STAT6 në diagnozën e SFT. Afërsisht 10% e pacientëve me SFT shfaqin sindromë paraneoplazike të tillla si: Osteoatropati hipertrofike kryesisht në SFT të pleurës, mund të shfaqin hipoglicemi.
Qëllimi i studimit: Të evidentojë karakteristikat kliniko-morfologjike të SFT, dhe rolin e IHC dhe orientimi drejt testeve molekulare për stratifikimin teranostik.
Metoda: Seksionet e blloqeve të parafinës iu nënshtruan ngjyrimeve bazike HE dhe më pas IHC. Tumoret fibroze solitare u pikëzuan për indeksin mitotic, celularizimin, pleomorfizmin nuklear, prezencën e nekrozave.
Rezultatet: Të dhënat e studimit tonë treguan se lokalizimet me të shpeshta janë ato pleurale, dhe në të gjitha rastet u vërejt pozitivitet për CD34, Vimentinë, Bcl-2, STAT-6. Në të gjitha rastet pacientët iu nënshtruan kirurgjisë, e cila në disa raste u shoqërua edhe me radioterapi. Në disa raste u rekomanduan dhe testet e biologjisë molekulare.
Konkluzion: Diagnoza e saktë është themelore në trajtimin adekuat të SFT. Imunohistokimia është më sensitive, më specifike dhe më kost-efektivitet të lartë në produktivitetin diagnostik. Teste molekulare kërkojnë pajisje të shtrenjta dhe një staf të mirëtrajnuar, por janë një domosdoshmëri për shmangien e gabimit diagnostic dhe qasjen më të mirë terapeutike ndaj pacientit.

Fjalë kyç: SFT, tumor mezenkimal, stratifikimi, metastazimi.

QASJE E RE NDAJ TRAJTIMIT TË TUMOREVE PANKREASIT.

Prof. Ass. Dariel Thereska, Prof. Arben Gjata, Prof. Arben Beqiri, Dr. Shk. Devid Belalla, Prof. Ass. Enton Bollano, Prof. Ass. Krenar Lila, Dr. Shk. Endrit Shehi, MD. Lidja Xhika, MD. Anxhela Ballhysa.

Abstrakt

Hyrje: Kanceri i pankreasit ka një mbizotërim të moshës mbi 50 vjeç. Për shkak të klinikës jospecifike që paraqet, kjo patologji vërehet zakonisht në stadet shumë të avancuara. Incidenca e kancerit të pankreasit është më e lartë tek meshkujt sesa tek femrat, kryesisht për shkak të faktorëve profesional dhe stilit të jetesës, ekspozimit, konsumit të alkoolit apo duhanit. Për shkak të formave të pakthyeshme të kësaj patologjie, operacioni ka një qëllim paliativ dhe jo terapeutik. Kimioterapia përdoret më shumë në kancerin e pankreasit. Ka një mbijetesë shumë të ulët në periudhën 6-mujore nga diagnoza. Për të gjitha këto arsye prognoza e kancerit të pankreasit ka një vdekshmëri të lartë.

Qëllimi: Qëllimi i këtij studimi është të krijojë një pasqyrë të dhënash të formave paliative të trajtimit dhe ta krahasojë atë me praktikën kirurgjikale që përdorim në Shërbimin e Kirurgjisë së Përgjithshme në QSUT 'Nënë Tereza', Klinika III.

Materialet dhe metodat: Studimi është ndërseksional, me natyrë retrospektive, me përmbajtje përshkruese. Elementi përshkrues lidhet me evidentimin e të dhënave në lidhje me llojin e ndërhyrjes, trajtimin paliativ ku përfshihet ERCP dhe teknika kirurgjikale e përdorur në trajtimin e tumoreve të pankreasit. Të dhënat janë marrë nga regjistrat e sallës së operacionit, departamentit të Endoskopisë dhe arkivit të Klinikës 3 të Shërbimit të Kirurgjisë së Përgjithshme në QSUT 'Nënë Tereza', me një hark kohor midis viteve 2017-maj 2022.

Rezultatet: Nga të dhënat dhe analizat e studimit tonë konkludojmë se Kanceri i Pankreasit është mbizotërues tek meshkujt në raport me femrat. Dominon në moshat mbi 60 vjeç. Vihet re një mbizotërim i metodave kirurgjikale nga viti 2017 deri në 2019 dhe vihet re një rritje e kujdesit paliativ nëpërmjet ERCP nga viti 2020 deri në maj 2022. Lokalizimi primar më i zakonshëm për patologjinë pankreatike është regjioni i kokës së pankreasit. Format malinje të tumorit janë mbizotëruese. Nje numer shume i larte rastesh prezantohen me ikter mekanik si pasoje e obstruksionit nga tumori dhe kirurgjia dhe tashme edhe tratmenta paliative synojne dekompresimin dhe lehtesimin e klinikes ne fjale. Procedura kryesore kirurgjikale e ndjekur është rezeksioni me anastomozë bilio-digjestive të tipit koledoko-duodeno anastomozë, ndërsa vërehen 1 indikacion për enukleacion (insulinoma), 2 procedurë Whipple dhe vazhdon me mbizotërim të procedurave për vendosjen e stentit me ERCP në një kohë. skadon nga 2020 - maj 2022.

Fjalë kyç: Kancer, pankreas, incidenca, kimioterapia.

APENDISITI AKUT. SFIDAT E DIAGNOSTIKIMIT DHE TRAJTIMIT.

Prof. As. Dariel Thereska1, Anjeza Mersinllari2.
1Shërbimi i Kirurgjisë së Përgjithshme dhe Digjestive nr3, QSU 'Nënë Tereza', Katedra e Kirurgjisë, Fakulteti i Mjekësisë, UMT;
2Student.

Abstrakt

Hyrje: Apendisiti akut përkufizohet si inflamacion i apendix vermiformis. Pavarsisht zhvillimit diagnostik dhe terapeutik të mjekësisë, apendisiti akut mbetet një ndër patologjitë më të shpeshta që hasen në urgjencën kirurgjikale dhe shkaku më i shpeshtë i abdomenit akut. Trajtimi kirurgjikal është e vetmja mundësi trajtimi e apendisitit akut.

Qëllimi: Ky studim ka për qëllim të vlerësohet efektshmëria e diagnostikimit dhe trajtimit në kohë të apendisitit akut si një nga patologjitë e urgjencës kirurgjikale që ndeshet më shpesh në praktikën e përditshme hospitaliere.
Materialet dhe metoda: Studim kohort i tipit retrospektiv. Për realizimin e tij u shfrytëzuan të dhënat mjekësore të nxjerra nga kartela e pacientëve të diagnostikuar me Apendisit akut. Periudha e studimit është janar2022-janar 2023. Popullata në studim përbëhet nga pacientë të rastësishëm, që janë paraqitur në urgjencën kirurgjikale QSUT të trajtuar nga klinika e kirurgjisë së përgjithshme dhe digjestive nr3.
Rezultate dhe diskutime: Në studim u perfshinë të gjithë pacientët e trajtuar në urgjencën kirurgjikale QSUT nga klinika kirurgjikale dhe digjestive nr3. Pacientët u ndanë sipas grupmoshave të ndryshme dhe gjinisë. Për vendosjen e diagnozës ndihmuan të dhënat klinike (dhimbje abdominale, nauze, të vjella) si dhe ekzaminimet laboratorike dhe imazherike. Gjithashtu këto të dhëna u konfrontuan dhe me të dhënat e marra në rrugë intraoperatore. Në studim paraqitet dhe ecuria postoperatore e pacientit, antibiotikoterapia dhe ditëqëndrimi mesatare në spital.

Fjalë kyç: Apendesiti, akute, apendix vermiformis, abdomen.

STRUKTURA ETIOLOGJIKE DHE ANTIBIOTIKO-REZISTENCA NË ABSCESET PERIANALE.

Denada Lacej1, Andi Koraqi1, Linda Fuga1.
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Fakulteti i Mjekësisë, Departamenti i Laboratoreve, Shërbimi i Mikrobiologjisë.

Abstrakt
Hyrje: Absceset perianale janë të zakonshme në praktikën e kirurgjisë së përgjithshme. Drenimi kirurgjik dhe trajtimi shoqërues i fistulës janë procedura standarde të kujdesit ndaj pacientit. Megjithatë, roli i testimit mikrobiologjik të pusit nga absceset perianale mbetet i debatuar dhe njohuritë rreth patogeneve bakteriale dhe rezistencës bakteriale janë të kufizuara.
Metoda: Kemi kryer një studim grupor retrospektiv të pacientëve të njëpasnjëshëm (≥20 vjeç) të cilët iu nënshtruan trajtimit kirurgjik për abscese perianale në një spital të kujdesit terciar midis janar 2023 dhe mars 2024. Grupi u nda në tre grupe bazuar në rezultatet e testimit mikrobiologjik:
Grupi 1: Asnjë test mikrobiologjik i pusit.
Grupi 2: Nuk ka zbulim të baktereve rezistente ndaj ilaçeve.
Grupi 3: Zbulimi i baktereve me rezistenca të fituara ndaj medikamenteve.
Gjetjet mikrobiologjike: U zbuluan shtamet Escherichia coli, Streptococcus; Staphylococcus; Klebsiella pneumoniae me rezistencë të fituar ndaj antibiotikeve.
Konkluzion: Njohja e baktereve patogene eshte thelbësore në rastet e sëmundjeve komplekse dhe të rënda lokale, veçanërisht kur kemi të bëjmë me infeksione të avancuara lokalisht, përfshirje të zgjeruar të indeve të buta dhe sepsin perianal. Klinicistet duhet të marrin në konsideratë testimin mikrobiologjik te abscesit perianal për të udhëhequr terapinë e duhur me antibiotikë dhe për të parandaluar përhapjen e baktereve rezistente ndaj antibiotikeve. Ky abstrakt nxjerr në pah rëndësinë e të kuptuarit të etiologjisë bakteriale dhe modeleve të rezistencës ndaj antibiotikeve.

Fjalë kyç: antibiotiko-rezistenca, teste laboratorike, etiologji, baktere etj.

FAKTORËT QË NDIKOJNË NË ZHVILLIMIN E OSTEOPOROZËS NË GRATË POSTMENOPAUZALE.

Denada Selfo1.
1Departamenti i Infermierisë, Fakulteti i Shëndetit Publik, Universiteti Ismail Qemali i Vlorës, Shqipëri.

Abstrakt

Qëllimi: Të vlerësohen njohuritë për osteoporozën tek gratë pas menopauzës.

Metodat: Një studim kryq seksional është bërë në gjithsej 129 gra në postmenopauzë të paraqitura në cilindo nga mjediset e përmendura spitalore. Dizajni i studimit ishte përshkrues seksional dhe është përdorur teknika e kampionimit të përshtatshëm pa probabilitet. Ato gra në të cilat osteoporoza nuk është diagnostikuar ende ishin të përfshira në studim, ndërsa gratë që vuanin nga sëmundjet metabolike të kockave u përjashtuan. Analiza e të dhënave është bërë duke përdorur SPSS versioni 21. Variablat janë paraqitur në formën e tabelave dhe figurave.

Rezultatet: Sipas pyetësorit OKAT, 32. 8% (n=42) pjesëmarrës kishin njohuri të mira, 56. 3% (n=71) kishin njohuri mesatare ndërsa disa nga pjesëmarrësit 10. 9% (n=16) kishin njohuri të dobëta të përgjithshme për osteoporozën.

Konkluzioni: Nga studimi aktual është arritur në përfundimin se shumica e pjesëmarrësve kishin njohuri të mira në lidhje me informacionin e përgjithshëm, ndërsa njohuritë në lidhje me ndërlikimin e faktorëve të rrezikut dhe perceptimin e trajtimit mungonin te shumë gra.

Fjalë kyç: Njohuri, Osteoporozë, Gratë pas menopauzës, Osteopeni, Osteoblaste.

ALERGJIA NGA AMOXICILINA NË FËMIJË ME MONONUKLEOZË INFEKTIVE.

Denisa Cani1, Silvana Kau1, Griselda Toçi1, Rozana Pasterma1.
1Pediatër, Spitali Rajonal Durrës, Shqipëri.

Abstrakt

Një vajzë 9-vjeçare u paraqit në urgjencë me ankesa për ethe, dhimbje fyti dhe skuqje eritematoze të gjeneralizuar pruritike. Dhjetë ditë para prezantimit, ajo ishte vizituar nga pediatri për bajamet-faringit dhe kishte marrë trajtim me amoksicilinë. Skuqja paraqitet një ditë para shtrimit në spital. Në pranim, temperatura e saj ishte 38, 5 °C. Ekzaminimi fizik tregoi skuqje makulopapulare të përhapur, që përfshin gungën e saj (Figura 1), fytyrën, krahët dhe këmbët (Figura 2) dhe nyjet limfatike të qafës së mitrës ishin zgjeruar. Studimet laboratorike treguan një numër të qelizave të bardha prej 9100/mm³ (gama e referencës 4500 deri në 10000), teste të funksionit të mëlçisë mesatarisht të ngritur (ALT 205 U/L dhe AST 98 U/L). Testet serologjike për antitrupat (si IgM ashtu edhe IgG) specifike për antigjenet e virusit Epstein Barr (EBV) ishin pozitive. Ekografia e qafës së mitrës tregoi nyjet limfatike dypalëshe të qafës së mitrës deri në 11 mm dhe nyjet limfatike submandibulare deri në 15 mm. U vendos një diagnozë e skuqjes së amoksicilinës në mononukleozën infektive. Trajtimi me amoksicilinë u ndërpre dhe u filluan me kortikosteroide sistemike dhe antihistamine orale. Ethet dhe lezionet e pacientes u zgjidhën gradualisht dhe ajo u largua nga spitali pas 4 ditësh, në gjendje të mirë shëndetësore.

Amoksicilina dihet se shkakton skuqje te pacientët me mononukleozë infektive të lidhur me EBV dhe është përgjegjëse për shumicën e rasteve. Prania e skuqjeve të shoqëruara me antibiotikë në këta pacientë mund të jetë patognomonike për infeksionin EBV.

Fjalë kyç: Amoxicilin, mononukleoza infektive, fëmijë.

KARDIOMIOPATIA HIPERTROFIKE ME OBSTRUKSION TË RËNDË TË TRAKTIT HEDHËS.

Denisa Çipi, Somida Kuka, Ledio Collaku, Ergita Nelaj, Merita Lutaj, Margarita Gjata.
Shërbimi i Mjekësisë Interne & HTA, QSU 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Kardiomiopatia hipertrofike (KMPH) është një sëmundje autosomale dominante, me disa nenfenotype, që karakterizohet nga hipertrofia e shprehur e muskulit kardiak, me një incidencë 0. 2% (1 ne 500 individë) në popullatë. Forma më e shpeshtë e KMPH shfaqet me obstruksion subvalvular. Kjo patologji komplikohet në ecurinë e vet me insuficienc kardiake dhe këta subjeke janë të riskuar për aritmi ventrikulare vdekjeprurëse.
Rasti klinik. Pacienti L. K mashkull, 62 vjecar hospitalizohet në terren të një episodi sinkopal, të shoqëruar me vështirësi në frymëmarrje dhe dobësi të përgjithshme. Pacienti është i njohur dhe nën trajtim prej disa muajsh për fibrilacion atrial paroksistik e nën antikoagulim me antivitaminike K.
Në prezantim pacienti paraqitet me lëkurë dhe mukoza të zbehta, me hematoma të shprehura në të gjithë trupin, edema periferike. Në ekzaminimet laboratorike u vu re anemi me Hg 8. 3 g/dL, INR 15, proBNP 3070ng/pl, prekje renale që u normalizua gjatë trajtimit. Në radiografi pulmoni: Likid pleural bilateral minimal, në EKG: Fibrilacion atrial me rritje indexit Sokolov.
Në echokardiografi u vu re ventrikul hipertrofik me obstruksion të rëndë të traktit hedhës, me gradient transaortik mesatar 50 mmHg dhe maximal 80mmHg. Në këto kushte pacienti iu referua kardikirurgut për trajtim të mëtejshëm.
Konkluzion. Patologjitë e trashëguara kardiake, për riskun që mbartin, dhe shpeshtësinë që hasen në popullatë, duhen të merren në konsideratë gjatë ekzaminimit të pacientit, qoftë në kontroll rutinë. Në rastet e zbuluara duhet ti rekomandohet kontroll kardiak edhe familjarëve të pacientit.

Fjalë kyç: kardiomiopati hipertrofike, obstruksion në traktin hedhës, patologji gjenetike.

TRENDET E KALKULOZES RENALE. DOMINOJNË SHKAQET METABOLIKE APO…

Prof. Asoc Diamant Shtiza1, Dr. Shk Ornela Xhango2, Msc. MD Jorgjia Bucaj3.
1Shef i Shërbimit të Nefrologjisë dhe Hemodializës Pediatrike;
2Mjeke në Shërbimin e Nefrologjisë dhe Hemodializës Pediatrike;
3Specializante Pediatrie.

Abstrakt
Ndryshe nga të rriturit, kalkuloza renale në moshat pediatrike është e pazakontë dhe shpesh shoqërohet me një çrregullim metabolik. Anomalitë gjenetike dhe shkaqet metabolike mund të përbëjnë rreth 50% të shkaqeve, me uropatitë komplekse dhe infeksionet që luajnë gjithashtu një rol të rëndësishëm. Incidenca e nefrolitiazës pediatrike është rritur dekadat e fundit, me tendencat aktuale që tregojnë një rritje të konsiderueshme të numrit të femrave të prekura. Ndërsa ndryshimet në dietë, stilin e jetës dhe prevalenca e obezitetit janë propozuar

si kontribuues në rritjen e incidencës së nefrolitiazës pediatrike, një shkak themelor përfundimtar mbetet i panjohur.

Fjalë kyç: kalkuloza renale, moshat pediatrike, Incidenca e nefrolitiazës.

SËMUNDJA POLIKISTIKE E VESHKAVE - NJË PROBLEM VËRTETË PEDIATRIK.

Prof. Asoc Diamant Shtiza1, Dr. Shk Ornela Xhango2, Msc. MD Jorgjia Bucaj3.
1Shef i Shërbimit të Nefrologjisë dhe Hemodializës Pediatrike;
2Mjeke në Shërbimin e Nefrologjisë dhe Hemodializës Pediatrike;
3Specializante Pediatrie.

Abstrakt
Sëmundja policistike e veshkave autosomale dominante (ADPKD) dhe sëmundja polikistike e veshkave autosomale recesive (ARPKD) janë dy sëmundje renale të trashëguara me karakteristika të dallueshme klinike dhe gjenetike. Megjithëse këto sëmundje tradicionalisht janë klasifikuar si 'adulti' (ADPKD) dhe 'infantile/pediatrike' (ARPKD), tani është e qartë se ato mund të prekin si fëmijët ashtu edhe të rriturit. ADPKD dhe ARPKD ndajnë karakteristika të rëndësishme patofiziologjike, duke përfshirë mosfunksionimin ciliar. ADPKD është një sëmundje sistemike që shkakton kiste në veshkat dhe organet abdominale, si dhe anomali në zemër dhe enët e gjakut. ADPKD shihet më së shpeshti tek të rriturit, por është diagnostikuar edhe tek fetuset, foshnjat, fëmijët dhe adoleshentët. Shumica dërrmuese e fëmijëve të diagnostikuar me ADPKD janë asimptomatikë. Simptomat zakonisht përfshijnë hipertensionin dhe makrohematurinë. Mbijetesa e pacientëve pediatrikë me ARPKD dhe ADPKD në moshën madhore është tani normë; prandaj, si nefrologët e adultit ashtu edhe ata pediatër duhet të njihen me ndërlikimet e dallueshme renale dhe ekstrarenale të këtyre dy sëmundjeve.

Fjalë kyç: sëmundje, ADPKD, renale, anomaly, nefrolog, simptoma.

CEFACLOR, CEFALOSPORINA MË E SIGURT PËR TË GJITHA MOSHAT.

Prof. Asc. Diamant Shtiza.

Abstrakt
Cefaclori – antibiotik adekuat për trajtim efektiv dhe të sigurtë të infeksioneve të traktit respirator shkaktuar nga moraxella catarrhalis.
Studimi tregon se si administrimi i bactigram për 5 ditë mund të jetë aq efektiv sa augmentin për 10 ditë në trajtimin e faringotonsilitit nga gas.
Bactigram mund të jetë efektiv në trajtimin afatshkurtër të otitis media tek fëmijët të moshës 2 dhe 6 vjeç.

Fjalë kyç: cefaclor, cefalosporina, otitis etj.

HIPOTIROIDIZMI KONGENITAL: NJË STUDIM PILOT NË FOSHNJAT E LINDURA PREMATURE NË SUOGJ 'KOÇO GLIOZHENI'.

Diamant Shtiza.

Abstrakt

Hyrje: Hipotiroidizmi kongenital është një çrregullim endokrin i shpeshtë tek neonatët prematurë dhe një nga shkaqet e parandalueshme të prapambetjes mendore. Ai shkaktohet nga faktorë maternalë, perinatalë, komplikacione gjatë lindjes, anomali gjenetike, malformacione të tiroides si dhe efekte anësore të medikamenteve dhe procedurave terapeutike. Për këtë arsye, HC nuk mund të parandalohet plotësisht. Diagnoza e saktë është thelbësore për një trajtim efektiv.

Objektiva: Qëllimi i këtij studimi është vlerësimi i frekuencës së kesaj patologjie në të porsalindurit preterm në RTIN, SUOGJ 'Koço Gliozheni' Tiranë.

Materiale dhe Metoda: Studim retrospektiv tek foshnjat premature në Maternitetin 'Koço Gliozheni' për periudhën Mars-Maj 2023.

Konkluzione: Pas nje studimi retrospektiv mbi foshnjat e lindura premature gjatë viteve 2020- 2022 në RTIN në Maternitetin 'Koço Gliozheni' Tirane, u vu re se asnjë nga foshnjat premature nuk kishte diagnozë të hipotiroidizmit kongenital. Nga kjo nisi hipoteza se për shkak të mungesës së një protokolli skrinues, foshnjat e sëmura kanë mbetur të padiagnostikuara. Për këtë arësye, 44 foshnja të lindura premature ne SUOGJ 'Koço Gliozheni ' gjatë periudhes 3 mujore Mars - Maj 2023, iu nënshtruan testeve skrinuese, ku u analizuan vlerat e TSH dhe FT4 në serum, në ditën 3-5 pas lindjes si dhe u ritestuan pas 2 javësh. Rezultatet e marra u krahasuan me vlerat referente përkatëse sipas javëve gestacionale. Asnjë nga foshnjat e studiuara nuk rezultoi me alterim te funksionit tiroiden. Në përfundim të studimit u arrit konkluzioni se ka nevojë për një studim më të gjerë të popullatës në Shqipëri për të vlerësuar sa e shpeshtë është kjo patologji si dhe u rekomandua testimi i çdo foshnje premature, por jo vetem, për të parandaluar vonesën në diagnostikim të foshnjave të sëmura dhe pasojat e mëtejshme të kësaj patologjie.

Fjalë kyç: hypotiroidizëm kongenital, prematurë.

PREVALENCA E TUBERKULOZIT PULMONAR NË SHQIPËRI, PRE DHE POST COVID-19.

Donika Mema1, Alban Ylli2, Enida Xhumari3, Dritan Mema4, Silvana Bala5.
1Insituti i Shëndetit Publik;
2Insituti i Shëndetit Publik;
3Ministria e Shendetesise dhe Mbrojtjes Sociale;
4Njesia e Kujdesit shendetesor, Poliklinika e specilaiteteve nr. 1, Hasan Hafizi, Spitali Universitar 'Shefqet Ndroqi';
Spitali Universitar 'Shefqet Ndroqi'.

Abstrakt

Tuberkulozi pulmonar (PTB) është një nga sëmundjet infektive më të rrezikshme globale në mbarë botën, veçanërisht në vendet në zhvillim. Mycobacterium tuberculosis (Mtb) është agjenti më infektiv që shkakton PTB ndermjet spërklave të ajrit nga një person te tjetri. Në vlersësimin e situatës epidemiologjike u fokusuam në numrin e pacientëve të infektuar me PTB të shkaktuar nga Mtb gjatë periudhës 2019-2023.

Qëllimi: Qëllimi ynë është analizimi i karakteristikave epidemiologjike të TB Pulmonar në Shqipëri pre dhe post pandemisë COVID -19, si testimi i shpejtë me rapid test Genexpert për zbulimin sa më të hershëm të rasteve me TB.

Metoda: Ne kemi përdorur të dhëna e Programit Kombëtar të Tuberkulozit në bashkëpunim me spitalet rajonale dhe kemi përfshirë të gjitha rastet e tuberkulozit pulmonar të diagnostikuar në Shqipëri nga viti 2019 deri në vitin 2023. Janë vlerësuar kartelat e pacienteve duke u bazuar kryeisht në treguesit kryesor epidemiologjik.
Rezultatet: Nga vitit 2019-2023 numri total i rasteve pulmonare ka qenë 1215 (80%) e rasteve te totalit (1515) TB. Në vitin 2019 rastet me TBP ishin (77%). Në pandeminë COVID-19 për vitin 2020, 2021, 2022 rastet TBP ishin mesatarsisht 83% krahasuar me numrin total sipas viteve përkatëse. Kjo rritje prej 6% e numrit të rasteve pulmonare erdhi si pasojë e pandemisë COVID-19, e cila ka ndikuar rëndë diagnozën e TB në Shqipëri. COVID-19 pati një ndikim negativ në identifikimin e vonë të rasteve me TB, në shërbimet diagnostikuese, shërbimet e trajtimit dhe ndjekjen e pacientëve me TB.

Fjalë kyç: Tuberkuloz Pulmonar, Rapid test Genexpert, COVID-19.

PRAXIS OROFACIAL SI NJË KOMPONENT I RËNDËSISHËM NË DIAGNOSTIKIMIN E HERSHËM TEK FËMIJËT ME ÇRREGULLIME ZHVILLIMI.

Dorela Kokthi, Manika Kreka.
Universiteti i Mjekësisë, Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike.

Abstrakt
Hyrje: I foluri është definuar si një përfaqësim motorik i gjuhës ku ka një koordinim të proçeseve neurologjike. Ai kërkon zhvillime adekuate konjitive e fonologjike dhe integrite ttë plotë të strukturave orofaciale. Praxis orofacial ose aktiviteti motor oral është përcaktuar si aftësia për të lëvizuar organet individuale të kavitetit oral në lidhje me artikulimin e organeve të të folurit, me një shtrirje të lëvizjeve në zonën e fytyrës. Aftësia e praxis orofacial influencon zhvillimin dhe prodhimin e të folurit në një masë të caktuar. Në rradhë të pare influencon në aktivitetet e funksioneve parësore të sistemit orofacial duke patur një ndikim sekondar në sferën e përtypjes dhe gëlltitjes e në këtë vazhdimësi gjithashtu në proceset e të ushqyerit që lidhen me mirëqënien e përgjithshme të organizmit
Qëllimi: Të verifikojë disa parakushte në lidhje me performancën e fëmijëve të praxis orofacial në crregullimet e të folurit, ti kushtojë vëmendje rëndësisë së diagnozës dhe ndërhyrjes të fokusuar në sferën orofaciale, të evidentojë rëndësinë e vlerësimit të hershëm të problematikave orofaciale.
Metodologjia: Rishkim i literatures kombëtare dhe ndërkombëtare, abstrakte të artikujve të publikuar viteve të fundit, udhëzime të ASHA (American Speech and Hearing Association).
Rezultatet: Në lidhje me praxis orofacial fëmijët shfaqin veçanërisht vështirësi motore, parametra të ndryshëm të perceptimit, defiçite konjitive dhe çrregullime të imitimit. Praxis orofacial është sidomos i rëndësishëm për fëmijë me çrregullime të të folurit, probleme neurologjike dhe çrregullime të tjera që prekin prodhimin e të folurit. Çrregullimet e të folurit vendosin kërkesa në rritje për logopedistë pasi ato shoqërohen me çrregullime artikulimi, të cilat e kanë të nevojshme kryerjen e praxit orofacial. Objektivi i indërhyrjes logopedike është të përmirësojë aktivitetin motor oral dhe koordinimin e lëvizjeve në zonën orofaciale. Rrjedhimisht fëmijët praktikojnë artikulim korrekt të fonemave në mënyrë që i foluri i tyre të bëhet më i kuptueshëm.
Përfundime: Hulumtimi zbuloi një mungesë informacioni përkatës dhe veprimeve të nevojshme për vlerësime ndërdisiplinare të problematikave orofaciale. Neglizhimi i përkujdesjes së prindërve në zhvillimin e fëmijës bashkë me një sensibilitet të pamjaftueshëm të komunikimit mund të jenë arsyeja e një diagnose të vonuar dhe tëzvarritur.

Konsiderohet i domosdoshëm përmirësimi i ndërgjegjësimit dhe ndyshimit drejt rëndësisë ekuivalente të informacionit të marrë ng anëna, duke vëzhguar shënuesit e hershëm të prevalencës së devijimeve të praxis orofacial dhe problematikat e lidhura me të.

Fjalë kyç: praxis orofacial, çrregullime të të folurit, vështirësi motore, ndërhyrje logopedike.

MELANOMA DHE ROLI I DERMOSKOPISË NË DIAGNOSTIKIMIN E HERSHËM.

Hajro. D, Fida. M.

Abstrakt

Hyrje: Incidenca e melanomës është rritur në mënyrë të vazhdueshme gjatë dekadave të fundit. Sipas udhëzimeve ndërkombëtare, dermoskopia është një mjet strategjik thelbësor për diagnostikimin e saktë dhe të hershëm të melanomës. Dermoskopia është një metodë joinvazive e ekzaminimit që ndihmon klinicistin në shumë mënyra, veçanërisht në zbulimin e hershëm të kancerit të lëkurës. Melanoma është një nga format më agresive të kancerit të lëkurës që mund të prekë individë të çdo moshe, duke pasur një incidencë në rritje në mbarë botën. Përveç klasifikimit të lezioneve melanocitare, dermoskopia mund të përdoret gjithashtu për të parashikuar trashësinë e tumoreve bazuar në kritere dhe ngjyra specifike dermoskopike, të cilat mund të ndihmojnë në zgjedhjen e opsionit të duhur të trajtimit.

Qëllimi i prezantimit: Të tregojë rëndësinë e dermoskopisë si mjeti kryesor për diagnostikimin e hershëm të melanomës.

Metoda dhe Materiali: Raste të ndryshme të diagnostikuara me dermoskopi gjatë praktikës së përditshme në klinikë private gjatë vitit 2023.

Konkluzioni: Njohuritë e mira mbi dermoskopinë dhe kryerja e dermoskopisë jo vetëm për grupet me rrezik të lartë për melanoma përmirësojnë ndjeshëm diagnostikimin e hershëm të melanomës dhe prognozën.

Fjalë kyç: melanoma, dermoskopia, kanceri i lëkurës.

GJETJET ENDOSKOPIKE NË PACIENTËT E VARUR NGA ALKOOLI - NJË STUDIM RETROSPEKTIV.

Dorina Osmanaj[1, 2], Xhensila Pemaj[3], Floreta Kurti[1], Marsela Sina[1], Skeridi Prifti[1], Altin Hysa[3], Adriana Babameto[1].

[1]*Shërbimi i Gastrohepatologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri*

[2]*Shërbimi i Alkoologjisë dhe Varësisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri*

[3]*Departamenti i Mjekësisë Interne, Spitali Amerikan, Tiranë, Shqipëri*

Abstrakt

Hyrje: Konsumimi i tepërt i alkoolit mund të çojë në probleme të rënda në traktin gastrointestinal (GI), duke shkaktuar dëmtime të mukozës dhe inflamacion1, 2. Ashpërsia e dëmtimit të mukozës dhe simptomave mund të lidhet me sasinë e alkoolit të konsumuar për njësi dhe kohëzgjatjen e abuzimit me alkoolin.

Metodat: Ky është një studim retrospektiv i kryer në Qendrën Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' në Tiranë nga janari 2022 deri në dhjetor 2022. Ne mblodhëm të dhëna nga baza e të dhënave spitalore për 98 pacientë me varësi nga alkooli. Të gjithë pacientët iu nënshtruan

ekzaminimit të endoskopisë së sipërme. U vlerësuan marrja e alkoolit (njësi alkooli në ditë), kohëzgjatja e abuzimit me alkoolin dhe gjetjet endoskopike. Të gjithë pacientët e përfshirë në studim rezultuan negativë për shënuesit viralë të mëlçisë.
Rezultatet: Studimi ynë përfshiu vetëm pacientë meshkuj me një moshë mesatare prej 49, 7±10, 1 [28-74] vjeç. Kohëzgjatja mesatare e marrjes së alkoolit ishte 20, 6±10, 4 [1, 5-56] vjet. Të gjithë pacientët ishin konsumues të rëndë, me një konsum mesatar prej 30, 45±10, 5 njësi alkooli të pastër në ditë. Ezofagiti u gjet në 42% të të gjithë pacientëve, gastriti në 39%, ulçera bulbar në 14%, duodeniti në 7%, hipertensioni portal në 19%, gastropatitë hipertensive 12%. Endoskopia normale rezultoi vetëm në 5%. Për më tepër, 31% e pacientëve kishin më shumë se një gjetje endoskopike. Ne gjetëm një lidhje të rëndësishme midis marrjes së alkoolit dhe pranisë së duodenitit, me pacientët që kishin duodenit që kishin një konsum më të lartë ditor të alkoolit në krahasim me ata pa të (38, 3±18, 9 vs 29, 9±9, 5, p=0, 04). Megjithatë, nuk u vu re asnjë lidhje domethënëse midis konsumit të alkoolit ose moshës së pacientit dhe shfaqjes së ezofagitit ose gastritit.
Konkluzione: Si përfundim, studimi ynë zbuloi një prevalencë të lartë të komplikimeve gastrointestinale te pacientët meshkuj me varësi nga alkooli, ku më të shpeshtat ishin ezofagiti dhe gastriti. Lidhja e rëndësishme midis duodenitit dhe konsumit të lartë të alkoolit nxjerr në pah rëndësinë e trajtimit të marrjes së alkoolit në parandalimin dhe menaxhimin e komplikimeve gastrointestinale në këtë popullatë.

Fjalë Kyç: Pacient, alkooli, gjetje endoskopike.

KONTRIBUTI I KAPILAROSKOPISË NË VENDOSJEN E DIAGNOZËS SË SËMUNDJEVE AUTOIMUNE TE INDIT LIDHOR (CTDS).

Prof Asc. Ruci Dorina, Prof. Dr. Backa Teuta, Prof. Asc Zoto Artur, Dumbo Laerta, Lika Anife, Gjika Vasilika.
Shërbimi i Reumatologjise, Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Kapilaroskopia është një teknikë e bazuar në imazhe direkte, in vivo të mikroqarkullimit të lëkurës. Indikacionet kryesore për kapilaroskopinë janë fenomeni primar Raynaud(RP) dhe fenomeni Raynaud dytësor qe është një nga shenjat më të hershme klinike te sëmundjeve autoimune reumatologjike, me një prevalencë që varion gjerësisht nga 11% në 90% sipas CTD-së. Ajo sherben dhe per zbulimin e hershëm te sklerodermise sistemike ose sindromave sklerodermatoze, dermatomioziti, lupus eritematoz sistemik, sindroma Sjögren, artriti reumatoid sindromat vaskulare dhe sëmundjet mikse të indit lidhor. Nëpërmjet vëzhgimit te drejtpërdrejtë te mikrovaskulaturës me videokapilaroskopi në shtratin e thoit (NVC) behet e mundur analiza e kujdesshme kapilaroskopike e subjekteve të prekur nga RP parësore dhe mund të zbulohen shenjat e hershme të kalimit në RP dytësore me qellim kryerjen e procedurave depistuese për diagnozë diferenciale të mëtejshme brenda sëmundjeve autoimune lidhëse. Në kushte normale ose në RP parësore (me përjashtim të testit të ekspozimit ndaj të ftohtit), modeli normal kapilaroskopik i thonjve tregon një dispozitë të rregullt kapilar së bashku me shtratin e thonjve. Përkundrazi, në subjektet që vuajnë nga RP dytësore, një ose më shumë ndryshime të gjetjeve kapilaroskopike duhet të paralajmërojnë mjekun për mundësinë e një sëmundjeje të indit lidhor që nuk është zbuluar ende. Në përgjithësi, për të zbuluar ndryshimet e hershme kapilaroskopike patologjike, merren parasysh parametrat e mëposhtëm: Çorganizimi arkitektonik i grupit vaskular, prania e kapilarëve të zmadhuar dhe gjigantë, hemorragjitë, kapilarët e degëzuar dhe humbja e kapilarëve (zona avaskulare).

Konkluzione: Kapilaroskopia përfaqëson metodën më të mirë, joinvazive per te analizuar anomalitë mikrovaskulare për një diagnozë të hershme të sëmundjeve autoimune te indit lidhor (RP dytësore) dhe diferencimin nga RP primare (josimptomatike). Nga këndvështrimi diagnostik, gjetjet e NVC të kapilaroskopise dhe autoantitrupave specifikë janë treguar të jenë parashikues të fortë të zhvillimit të semundjeve autoimune rheumatologjike ne pacientë me RP sekondare. Përveç kësaj, gjetjet e NVC janë futur gjithashtu në kriteret e klasifikimit të 2013për EULAR, fakt i cili thekson rëndësinë e tij veçanërisht në diagnostikimin e hershëm të sëmundjes.

Fjalë kyç: Kapilaroskopi, Raynaud fenomen, sklerodermia sistemike; dermatomioziti; lupus erythematosus, sistemik; Sjogren's sindrom.

ROLI I ANTITRUPAVE ANTIFOSLIPIDE (APL) NË DIAGNOZEN E SINDROMIT ANTIFOSFOLIPID (APS).

Prof. Asc. Dorina Ruci, Anife Lika MD, Laerta Dumbo MD, Vasilika Gjika MD.

Abstrakt

APS është një sëmundje autoimune e cila prezantohet klinikisht me komplikacione tromboembolike. Diagnoza e APS mbështetet në kritetret klinike si dhe në detektimin e Apl. Aktualisht antitrupat lupus antikoagulant (LA), antikardiolipin (aCL) dhe beta2-glikoprotein 1 (aB2GP1) IgG ose IgM janë të përfshirë si kritere diagnostike laboratorike në qoftë se ato persistojnë. Konfirmimi i rezultateve pozitive pas 12 javëve është shtuar në kriteret e klasifikimit me qëllim shmangien e mbidiagnozës dhe përjashtimin e pacientëve të cilët kanë antitrupa (aPL) tranzitorë dhe mund të konsiderohen APS. Gjithashtu antitrupa të tjerë antifosfolipide si antitrupat kunder domenit 1 të beta2-glikoprotein (aDI) dhe antitrupat antifosfatidilserinë prothrombin (aPS/PT) janë studiuar në vitet e fundit dhe janë konsideruar si aPL jo kriter diagnostikues por të rëndësishme në shtresëzimin e riskut për APS. Është e rëndësishme që pacienti i cili konsiderohet në risk për APS të plotësohet me profil antitrupash dhe jo vetëm me një test individual te aPL, mundësisht të analizohen në një mostër të vetmë gjaku. Rezultati pozitiv i LA në cdo moment duhet të korrelohet me rezultatet e dy aPL të tjerë (aCL dhe aB2GP1). Pozitiviteti i dy ose trefishtë i rezulton në një risk shumë të lartë për komplikacione trombotike sidomos në ata subjekte me sëmundje autoimune të konfirmuar. Ndërkohë mbartja e një aPL të vetëm nuk është konstatuar të ketë sinjifikancë në zhvillimin e eventeve trombotike.

Përfundime: Të tre antitrupat antifosfolipid LA, aCL, aB2GPI IgG dhe IgM janë shumë të rëndësishme në konfirmimin e diagnozës së sindromit antifosfolipid. Ato duhen analizuar njëkohësisht dhe rezultatet pozitive është e nevojshme të konfirmohen pas 12 javëve. Antitrupa të tjerë antifosfolipid si aCL dhe B2GP1 nuk janë të përfshirë në kritëret diagnostikuese aktuale të APS por dektimi i tyre në serum ndihmon në identifikimin e pacientëve të riskuar për APS. Korrelimi i rezultateve laboratorike me të dhënat klinike të pacientit është i detyrueshëm për shtresëzimin korrekt të riskut apo të diagnostikimit të APS.

Fjalë kyç: Sindromi antifosfolipid, lupus antikoagulant, antitrupat antikardiolipin, antitrupat antibeta2-glikoprotein 1, antitrupat antifosfolipid jo kriter-diagnostikues.

EFIKASITETI I ETANERCEPT NË TRAJTIMIN E ARTRITIT RHEUMATOID KRAHASUAR ME METHOTREXATE.

Joniada Petromilo1, Prof. Asc Dorina Ruci1, Nerenxa Ajasllari2 Melisa Uruçi3, Çezarina Todhe1
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Shërbimi i Reumatologjisë, Tiranë
Spitali Rajonal Shkodër, Shërbimi i Reumatologjisë, Shkodër
Spitali Rajonal Berat, Shërbimi i Reumatologjisë, Berat

Abstrakt
Metoda: Studimi është observues me një seri rastesh- kohort dhe komponent retrospektiv dhe përfshin periudhën nga Mars 2021-Mars 2023. Ky studim u realizua mbi 81 pacientë, të ndjekur pranë Shërbimit të Reumatologjisë, QSUT. Nga këta pacientë 52 ishin nën mjekim me Etanercept dhe në këtë rast shërbeu si grup rasti dhe 29 nën mjekim me Methotrexate, që shërbeu si grup kontrolli.
Rezultatet: Mosha mesatare e pacientëve të përfshirë në studim është 49. 2 (±12. 487) vjeç në grupin me Etanercept dhe 46. 45 (±11. 082) vjeç në grupin e kontrollit me Methotrexate, me mbizotërim të gjinisë femërore në të dyja grupet, përkatësisht 69. 2% dhe 69%, dhe më pak gjinia mashkullore me përkatësisht 30. 8% dhe 31%. Mesatarja e kohëzgjatjes së sëmundjes është 8. 14 (±3. 63) vite. Nga rezultatet tona u konstatua që, gjatë mjekimit të pacientëve me Etanercept kishim një reduktim të vlerave të ERS, PCR dhe DAS28 sinjifikante me p <0. 05, duke treguar efikasitetin e Etanerceptit. Po ashtu dhe në grupin e kontrollit të mjekuar me Methotrexate, kemi ulje të ERS, PCR dhe DAS28 me p <0. 05. Përpara mjekimit me Etanercept, pacientët me aktivitet të lartë të sëmundjes ishin 67. 3% (DAS28>5. 1), dhe pas mjekimit kjo vlerë u reduktua në 0% ndërsa në grupin me Methotrexate para mjekimit grupi me aktivitet të lartë (DAS28>5. 1) ishte 48. 2% dhe pas mjekimit u ul vetëm në 31. 1%.
Konkluzione: Nga vlerësimi i parametrave të mësipërm, duke parë trendin e ERS, PCR dhe DAS28 shihet se Etanercept rezulton të jetë më efektiv në trajtimin e Artritit Rheumatoid, krahasuar me Methotrexate. DAS28 tregoi gjithashtu qartë, se është një instrument i cili mund të veprojë si mjet i mirë vlerësimi për efektin terapeutik të Etanercept.
Materiale dhe metoda Popullata e studiuar përfshin 81 pacientë me Artrit Reumatoid nga të cilët 52 nën trajtim me Etanercept, dhe 29 pacientë, të cilët janë nën mjekim me Methotrexate.
Rezultatet e studimit Në studim u përfshinë 81 pacientë të diagnostikuar me Artrit Rheumatoid, nga të cilët 52 prej tyre janë trajtuar me Etanercept (i cili përbën edhe grupin e interesit) dhe pjesa tjetër me Methotrexate (që përbën grupin e krahasimit, grupin e kontrollit).

Fjalë kyç: Artritit Rheumatoid, ERS, PCR, Methotrexate.

NDIKIMI I HIPERURICEMISË NË SËMUNDJET SISTEMIKE AUTOIMUNE ARTRIT REUMATOID DHE LUPUS ERITEMATOZ SISTEMIK.

Blerta Ndrekaj, Prof. Asc. Dorina Ruci.

Abstrakt
Hyrje: AR dhe LES janë sëmundje inflamatore autoimune me prekje artikulare dhe ekstraartikulare. Hiperuricemia është e lidhur ngushtë me nivelet qarkulluese të IL6, PCR dhe faktori i nekrozës tumorale-α (TNF-α), që nënkupton ndikimin e acidit urik në inflamacionin sistemik.

Qëllimi: Rritja e acidit urik serik dhe lidhja që mund të ketë me aktivitetin e AR dhe LES sipas DAS-28 dhe SLEDAI si edhe dhe krahasimi me marker të inflamacionit dhe imunologjik.
Objektivat: Gjetja e korrelacioneve ndërmjet nivelit serik të acdit urik dhe vlerës së ERS, PCR, C3 si edhe korrelecanion në aktivitetin e sëmundjes sipas DAS-28 në pacienët me AR dhe Sledai në pacientë me LES.
Material dhe Metoda: ky është një studim retrospektiv, ku janë marrë në studim pacientë e AR dhe LES të hospitalizuar në Shërbimin e Reumatologjisë QSUNT gjatë vitit 2019. Të gjithë pacienët plotësonin kriteret e ACR/ Eular 2010 për AR dhe kritret ACR 1997 për LES. Të gjithë pacienëtve u matën nivelet serike të Acidit Urik, PCR, ERS, FR, AntiCCP, AntidsDNA, si edhe u përcaktua aktiviteti i sëmundjes sipas DAS28 dhe Sledai.
Rezulatet: Në studim u përfshinë 191 pacientë me një raport M: F 1: 3 dhe me moshën mesatare të pacienëtve të marrë në studim është 47±11 vjeç. Vlera të larta të acidit urik, u vunë re te meshkujt dhe te femrat në moshën postmenopauzë. (kjo për shkak të efekteve urikosurike që ka niveli i estrogjenit). Në varësi të nivelit të acidit urik, pacienët u ndanë në grupe me hiperuricemi dhe normouricemi. U vu re se aktiviteti i lartë i sëmundjes kishte korrelacion të shprehur me vlerat të larta të acidit urik serik. Vihet re korrelacion i shprehur ndërmjet acidit urik dhe PCR, ERS korrelacion i drejtë/lineare p <0. 001. Nuk u vu re korrelacion sinjifikativ ndërmjet acidit urik dhe fibrinogjenit p=0. 98. Korrelacioni i shprehur ndërmjet markera imunologjikë FR dhe AnticCCP dhe acidit urik që rezulton me efekt të lartë sinjifikativ p=0. 001. Korrelacion sinjifiksht i zhdrejtë u vu re edhe ndërmjet acidit urik dhe C3.
Prevalenca e hiperuricemisë në sëmundjet sistemike autoimune Artrit Reumatoid dhe Lupus Eritematoz Sistemik është 15. 7%. Niveli serik i acidit urik korrelon me aktivitetin e sëmundjes sipas DAS28 - PCR në pacientët me AR. (p<0. 01)Niveli serik i acidit urik korrelon me aktivitetin e sëmundjes sipas SLEDAI në pacientët me LES. (p<0. 01)Kjo hipotezë ka nevojë për të përfshirë numër më të lartë pacientësh dhe ndjekje në kohëzgjatje, por ndikimi i acidit urik lidhur me severitetin e sëmundjeve është i dukshëm.
Konkluzion: Niveli serik i acidit urik është marker inflamacioni dhe severiteti në pacientë me Artrit Reumatoid dhe Lupus Eritematoz Sistemik. (r<0. 5).

Fjalë kyç: RA, LES, CRP, ESR, DAS28, SLEDAI, AU, FR, Anti- CCP, C3.

KLASIFIKIMET E REJA TË ARDS.
Dr. Driola Hoxha.
Spitali Amerikan 3.

Abstrakt
Hyrje: Sindromi i detresit respirator të adultit (ARDS) paraqet një nga nozologjitë më të rënda në repartet e terapisë intensive, dhe me mortalitet dhe morbiditet të rëndësishëm. Në ndër përkufizimet dhe klasifikimet më të rëndësishme ka qene përcaktimi Berlin, por me kalimin e kohës është parë e rëndësishme të përmirësohet dhe kjo sidomos pas pandemisë Covid-19. Ndërkohë edhe teknikat ventiluese dhe oksigjenuese janë përmirësuar dhe janë futur edhe në praktikën klinike si psh High Floë Nasal Cannula (HFNC).
Materiali dhe metoda: Bazuar mbi literature bashkëkohore, dhe mbi mësimet e nxjerra nga përballja me pandeminë Covid-19, ka përpjekje që nga viti 2022 për ndryshimin/pasurimin e klasifikimit të ARDS, përfshirë edhe vendet me burime të kufizuara finaciare që reflektohet direkt në fuqinë e shërbimit të tyre mjekësor. Rekomandimet Kigali psh sugjerojnë përfshirjen në përcaktimin ARDS për vendet në zhvillim të saturimit të O2.

Diskutimi: Ndryshimet e reja në ARDS përfshijnë: përdorimin e HFNC me të paktën 30l/min, përdorimin e raportit SatO2/FiO2 dhe jo vetëm PaO2/FiO2, dhe përdorimin edhe të ekografisë torakale për evidentimin e mbigarkesëa intersticiale nëse skaneri apo grafia janë të pamundura. Ndërkohë është shtuar edhe koncepti i ARDS pa intubim endotrakeal por në varësi të thellësisë së hipoksisë dhe situatës klinike, mbahet me HFNC dhe/ose O2 nazal dhe/ose Ventilim Joinvaziv (NIMV).
Konkluzione: Teknikat e reja të ventilimit dhe oksigjenimit, pandemia Covid-19, na japin mundësi që ta zgjerojmë gamën e mjeteve terapeutike për përmisimin e prognozës.

Fjalë kyç: ARDS, ventilim mekanik, edeme pulmonare.

STUDIMI PEROIDIK I INCIDENCËS SË BRUCELOZËS TË EVIDENTUAR NË QARKUN E GJIROKASTRËS GJATË PERIUDHËS 2020-2023.
Dritan Rami, Ergys Ramosço, Nevila Gjermeni, Pellumb Pipero, Arjan Harxhi.

Abstrakt
Hyrje: Bruceloza është një zoonozë dhe në bazë të studimeve të bëra rezulton të jetë e përhapur kudo në zonën e mesdheut, por edhe në botë pavarësisht diferencave numerike midis vendeve të pazhvilluara dhe atyre të zhvilluara. Meqënëse Shqipëria është pjesë e Ballkanit që njihet si një nga zonat me përhapjen më të gjerë të kësaj sëmundjeje, studimet kanë qenë të vazhdueshme si në aspektin epidemiologjik dhe në atë klinik. Analiza e të dhënave epidemiologjike të ISHP flet për një incidencë që arrin kulmin në vitin 2005 në shifrat 33, 1/100. 000 banorë dhe që vit pas viti ka pësuar një rënie drastike duke kapur shifrat ndën 3, 5/100. 000 banorë në vitin 2019 dhe në dy vitet e fundit kjo shifër është akoma edhe më e vogël rreth 1-2/100. 000 banorë. Incidenca e brucelozës prej 30 vitesh ka rezultuar më e lartë në jug dhe juglindje të vendit. Rreziku për t'u infektuar në qarqet e Vlorës, Gjirokastrës dhe Korçës ka qenë shumë herë më i lartë se në pjesën tjetër të vendit dhe gjithashtu ka rezultuar edhe më i lartë në disa bashki brenda këtyre qarqeve, veçanërisht në ato bashki kufitare me Greqinë. Personat më të prekur janë ata të cilët kanë kontakt më të afërt me kafshët, si fermerët, veterinerët dhe kasapët.
Materiali dhe metodat: Në këtë studim janë analizuar 1035 egzaminime të kryera pranë laboratorit të higjenës dhe epidemiologjisë në Gjirokastër, nëpërmjet testit të aglutinacionit Wright cili zhvillohet në dy faza, si dhe kartelat spitalore të 40 pacientëve të shtruar në spitalin 'Omer Nishani' për periudhën studimore 2020-2023. Për këta pacientë janë analizuar të dhënat sociodemografike dhe ato klinike.
Rezultatet: Nga të dhënat e mbledhura rezultojnë 110 individë të prekur nga bruceloza. Nga këto egzaminime 52% i zënë egzaminimet ambulatore dhe 48% ato spitalore. Kanë rezultuar pozitive 14, 2% e egzaminimeve ambulatore dhe 8, 1% e egzaminimeve spitalore. Nga të gjitha egzaminimet e kryera rezultojne 11, 3% pozitive. Predominojnë zonat rurale 52 %. Incidenca më e lartë ka qenë në vitin 2020 (30%) dhe më e ulta në vitin 2023 (17%). Sëmundja ka predominuar tek meshkujt (74, 5%) dhe në grupmoshën mbi 60 vjeç (43, 6%). Triada kryesore simptomatologjike ka qenë ethe (61%), djersitje (57%) dhe artralgji (50%)
Konkluzionet: Edhe pse nën kontroll, gjatë periudhës studimore, bruzeloza është akoma larg çrrënjosjes edhe në qarkun e Gjirokastrës. Numri i rasteve vjetore është në rënie të vazhdueshme dhe kjo përkon edhe me rënien e numrit të bagëtive dhe numrin e popullatës në këtë qark. Një hap i rëndësishëm është minimizimi i kronicizimit dhe eleminimi i komplikacioneve të rënda, kjo si pasojë e një diagnostifikimi të hershëm dhe trajtimi medikamentoz të rasteve të evidentuara sipas protokolleve mjekësore.

Fjalë kyç: bruceloza, zoonozë, epidemiologji.

INSUFICIENCA RENALE AKUTE SI ELEMENTI KYC DIAGNOSTIK I SARKOIDOZËS.

Dr. Edi Rembeci.
Nefrologe, "Spitali Continental", Tirane.

Abstrakt

Sarkoidoza është kryesisht një patologji qe fokus primar ka pulmonet dhe sistemin retikuloendotelial, megjithatë prevalenca e përfshirjes renale ne sarkoidoze eshte pak e njohur. Dëmtimi akut i veshkave është rrallë tipari prezantues i sarkoidozës, që shfaqet në <4% të pacientëve.

Pacienti E.S. 54 vjeç paraqitet tek nefrologu ne nje vizite ambulatore për shkak të rritjes së vlerave të presionit arterial te gjakut, urinimit të shpeshtë, dobësisë së theksuar fizike, humbjes së oreksit, nauze e te vjella. Nga të dhënat laboratorike paraqet alterim të funksionit renal, përkatësisht kreatininës 3,12 mg/dl, ure 90 mg/dl dhe kalciumit 14,7 mg/dl. Provat e heparit, hemograma, natriumi, kaliumi, albuminemia, proteina totale, analiza e urinës, ishin normale. Një rënie poshte vlerave te normes te parathormonit ishte gjithashtu evidente perkatesisht PTH 9,9 pg/ml. Në ekografinë abdominale, parenkima renale ishte e ruajtur, me index cortikomedullar normal , gjithashtu edhe radiografia e mushkërive ishte normale. Për shkak të vlerave persistente të rritura te kalcemisë, pacienti realizoi CT torako-abdominale pa kontrast për të përjashtuar mundësinë e një patologjie malinje. Gjithashtu u kompletua me elektroforezë te proteinave dhe imunoelektroforezë. CT zbuloi nyjet limfatike te rritura me lokalizim mediastinal, retropektoral, axilar, imazhe mikronodulare në parenkimën pulmonare dhe splenomegali. Këto imazhe skanerike sugjeruan diagnozën e sarkoidozës. Më pas u kërkua më tej ACE dhe rezultoi të ishte ngritur 173 U/L. Pas kryerjes së një biopsie të nyjeve limfatike, u konfirmua diagnoza e Sarkoidozës.Diagnoza e sarkoidozës u vendos vetëm nga zhvillimi i insuficiences renale. Pacienti pati një përmirësim të dukshëm dhe të shpejtë si në funksionin renal, ashtu edhe në hiperkalceminë në përgjigje të terapisë me prednizolon.

Fjalë kyç: insuficienca renale akute, Sarkoidoza, Hiperkalcemia.

NDERLIKIMET PULMONARE GJATË LUPUSIT SISTEMIK ERITEMATOZ: PREZANTIM RASTI DHE RISHIKIM I LITERATURËS.

Edjola Lulja1, Arjan Harxhi1, 2, Najada Como1, 2, Ervin Rapushi3, Hasan Hafizi4, Ilir Peposhi4, Ergys Cuka5, Spiro Kacori5.
1Departamenti i Sëmundjeve Infektive, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti Mjekësor i Tiranës;
2Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, Qendra Spitalore Universitare e Tiranës 'Nënë Tereza';
3Shërbimi i Reumatologjise, Qendra Spitalore Universitare e Tiranës 'Nënë Tereza';
4Sherbimi i Pneumologjise, Spitali Shefqet Ndroqi;
5Departamenti i Imazherise, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti Mjekësor i Tiranës.

Abstrakt

Hyrje: Prekjet e sistemit te rrugëve të frymëmarrjes gjatë lupusit sistemik eritematoz (LSE) mund të shfaqen si çrregullime të parenkimës së mushkërive (të tilla si sëmundja intersticiale e mushkërive dhe pneumonia akute), pleurës (që rezulton në pleurizi dhe efuzion pleural) dhe sistemit vaskular pulmonar (përfshi hipertensionin arterial pulmonar, sëmundjen embolike pulmonare dhe vaskulitin pulmonar). Në këtë punim po paraqesim një rast të një pneumonia intersticiale si një manifestim primar të një lupusi sistemik eritematoz si dhe do

bëjmë një rishikim te literaturës ne lidhje me prekjet pulmonare gjatë kolagenopative sistemike.
Paraqitje rasti: Pacientja 41 vjec nga Philipinet, banuese prej 1 viti ne Tirane, paraqitet ne Urgjencen e Sherbimit Infektiv me nje histori 2 javore me kolle e thate dhe temperature deri 40°C prej 3-4 ditesh, ethe, lodhje, dobesi te theksuar trupore, atralgji, djersitje te shtuar. Ajo trajtohej me Amlodipine, Valsartan per HTA por pa probleme te tjera shendetesore. Objektivisht paraqitej febrile me temp 39. 5°C por pa dispne, me saturime normale dhe pa shenja stetoakustike patologjike ne pulmone. Në analizat laboratorike paraqiste leukocitozë me neutrofili, CR-proteinë 19 mg/dl (<0. 5), fibrinogjen 780 mg/dl (<400). Testet per grip dhe Covid-19 ishin negative si edhe serologjite per HIV, hepatite, sifiliz, si dhe kulturat e gjakut. Mjekimi u fuqizua me methylprednizolon 80 mg ne dite qe u shoqërua me renie te temperatures dhe permirësim të shenjave klinike dhe laboratorike.
Diskutim: Janë përshkruar forma të ndryshme të sëmundjes intersticiale te mushkrive në LSE duke përfshirë pneumoninë intersticiale jo-specifike, pneumoninë e organizuar, pneumoninë intersticiale limfocitare, bronkitin folikular dhe pneumoninë e zakonshme intersticiale.
Konkluzion: Megjithëse pneumonia është e rrallë në pacientët e diagnostikuar me lupus, ajo është një gjendje klinike e shoqëruar me rritje të vdekshmërisë. Trajtimi që duhet të fillojë përfshin antibiotikët me spektër të gjerë si dhe trajtimin me imunosupresive si dhe marrjen e masave të tjera për parandalimin e ndërlikimeve të tjera.

Fjalë kyç: Lupus Sistemik Eritematoz, sëmundje intersticiale e mushkrive.

INCIDENCA E NDRYSHIMEVE TË ASCUS.

Ph. D. Edlira Bylykbashi 1, Ph. D. Albana Daka(Priftaj)2, Ilir Bylykbashi3, Vasil Lushnjari4.
1FSHMT, Klinika Bylykbashi;
2Spitali Amerikan, Laboratorët Klinikë të Kembrixhit;
3Klinika Bylykbashi;
4Klinika MMC.

Abstrakt
ASCUS (qeliza atipike squamosus me rëndësi të papërcaktuar) flet për ndryshime inflamatore-riparuese dhe kështu nuk mund të jepni diagnozën përfundimtare të gjendjeve paramalinje ose malinje. Qëllimi i studimit tonë ishte të hetojmë më tej anomalitë citologjike që çojnë nën termin ASCUS dhe të vendosim hapat e nevojshëm të ndjekjes.
Metodat: Në periudhën dy vjeçare janë analizuar 688 pacientë ku është bërë ekzaminimi citologjik dhe kolposkopik.
Rezultatet: Gjetjet ishin se 38 (5. 52%) prej tyre kanë interpretim citologjik ASCUS. Të gjithë pacientët u kontrolluan për infeksione dhe u trajtuan kur ishte e nevojshme. Në 11 raste (28. 9%) kemi bërë biopsi nën kontrollin e kolposkopisë dhe në rastet e tjera kemi vazhduar të ndjekim klasifikimin PAP I HPV. Ndryshimet ASCUS u shoqëruan me gjetjet e HPV në 26 raste (68. 42%), lezione CIN I u përcaktuan në 11 raste (28. 94%), 3 raste me lezion CIN II dhe vetëm një pacient kishte karcinoma in situ.
Konkluzionet: Nën termin qeliza squamosus atipike të një rëndësie të papërcaktuar mund të fshihen anomali të ndryshme citologjike, megjithëse hapat që duhet të bëjmë janë si më poshtë: Trajtimi i infeksionit shtesë, përsëritja e testit PAP, klasifikimi i duhur dhe biopsia e synuar.

Fjalë kyç: ASCUS, analiza, anomali.

'FUNGUS BALL' SI SHKAK I SINUSITIT RECURRENT.

E. Petoshati1, N. Kryemadhi1, B. Boci2, A. Hatia2, E. Petoshati3, N. Como1.
1Shërbimi Infektiv;
2Art ORL Clinic, Tiranë;
3Poliklinika e Specialiteteve nr. 3, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Sinusitet rekurrente janë një patologji infektive e grupit të infeksioneve ORL e cila haset shpesh në praktikën klinike. Shkaktarët më të shpeshtë të tyre janë bakteret anaerobe ato gram negativ, gram pozitivet dhe më rrallë funget. Rasti në fjalë është një sinusit bakteral stafilokoksik rekurrent në një pacient të njohur e ndjekur me parë për një formacion maxilar të evidentuar në ekzaminim imazherik dhe që etiologjikisht u determinua si një micetome ('fungus ball').

Paraqitje rasti: Pacientja, femër, 42 vjec, paraqitet në Spitalin Infektiv më një histori sëmundje të filluar para 2-3 ditësh me dhimbje në regionin facial sinister, edeme dhe hiperemi në regionin maxilar dhe atë infraorbital sinister, temperature deri 38. 8 C, paraprirë nga frisone, sekrecione të shtuara nazale purulente. Në anamnezen e jetës pacientja referon për episode të ngjashme të përsëritura 3 herë vitin e fundit, për të cilat ka marrë mjekim me antibiotikë (cefalosporine + flourcinolon) dhe ka patur përmirësim të ndjeshëm. Në ekzaminim objektiv evidentohen limfonoduj submandibular deri 15 mm. Në ekzaminimet laboratorike rezulton: Hemocitograma: Leukociti 16. 200 K/uL, Hb. 10. 8 gr/dl, trombociti 356. 000 K/uL, neutrofile 85. 6%. PCR 13 mg/dL. Në ekzaminime biokimike parametra brenda kufijve të normës. Në Ro grafi të sinuseve evidentohet opacifikim dens të sinusit maxilar. Në hemokulturë izolohet stafiloccocus aureus. Në këto kushte pacientja konceptohet si Sepsis hospitalizohet dhe i nënshtrohet antibioterapisë (ceftriakson + levofloxacine + metronidazole) 48 orë pas së cilës kemi një përmirësim të ndjeshëm si në aspektin klinik dhe në atë laboratorik. Në kushtet e një infeksioni recurrent tek kjo paciente realizohet CT 3D të sinuseve (për evidentim të mundëshëm tek faktori mbajtës të kësaj rrekurrence) evidentohet opacifikim i pjesshëm i sinusit maxilar sinister me zona hiperdense me konture të cregullta në formë spirale, që imitojnë në paraqitje një trup të huaj, gjetje këto patognomotike të 'fungus ball'. Pacientja i nënshtrohet konsultës së specialistit ORL, ku vendoset ti nënshtrohet kirurgjisë endoskopike endonazale, nga exzaminimi makroskopik dhe ai mikrobiologjik i materialit (lezionit) të hequr të të cilës rezultoi micetomë' fungus ball'.

Pacientja u ndoq për një vit në vazhdim gjatë të cilit nuk zhvilloj rekurrenca.

Perfundime: Micetomat mund të jetë shkak i rrekurencave të sinuziteve bakteriale. Evidentimi dhe mjekimi kirurgjikali tyre në kohë shmang komplikacionet dhe rekurrencat e sinusiteve bakteriale.

Fjalë kyç: Micetomat, anamnezën, patologji infektive.

REKURRENCAT LOKALE NË SARKOMAT E INDEVE TË BUTA.

MD. Edmond Gashi, MD. Katerina Bardhi, Dr. Elvisa Kozma, MD. Jusilda Dervishi, MD. Fatmir Tahiri.

Abstrakt

Hyrje: Sarkomat janë kancere të rrallë. Ato e kanë origjinën nga indi lidhor, indi muskulor dhe dhjamor, enët e gjakut, indet nervore dhe fibroze, pra nga qelizat që lidhin ose mbështesin lloje të tjera të indeve në trupin e njeriut. Kirurgjia është thelbësore (standard i kujdesit) në trajtimin e kësaj sëmundjeje, së bashku me RT, pasi Sarkomat janë rezistente

ndaj trajtimit me Kimioterapi. Kjo metodë kirurgjikale zvogëlon mundësinë e rikthimeve lokale dhe përparimit të sëmundjes. MRI mbetet modaliteti kryesor i stadifikimit lokal të imazherisë, së bashku me CT. Në Shqipëri gjatë viteve 2015-2020 janë diagnostikuar 250 pacientë me sarkomë të indeve të buta, nga të cilët 44 kanë pasur progres lokal ose metastaza të largëta. Ky studim synon të vlerësojë rastet në të cilat sëmundja përparon, qofshin ato lokale apo të largëta, dhe vlerësimi i modalitetit kirurgjik të përdorur, ku madhësia e formimit, ruajtja e kufijve të qartë nga neoplazia, luajnë rolin kryesor në shfaqjen e recidive, veçanërisht ato lokale.

Metodologjia: Në Shqipëri, nga viti 2015 deri në vitin 2020, janë diagnostikuar 250 pacientë me sarkoma të indeve të buta, në Shërbimin Onkologjik, ku janë studiuar 174 pacientë që janë trajtuar pranë këtij shërbimi. Studimi përfshiu pacientë të diagnostikuar me sarkoma të indeve të buta, të cilët iu nënshtruan Ekscisionit të masës, RT dhe/ose KT. Pacientët të cilët ishin diagnostikuar me GIST, Sarkomë Kaposi ose që nuk kishin kryer asnjë trajtim, u përjashtuan nga studimi.

Rezultatet: Gjithsej 174 pacientë, prej të cilëve 169 (97. 1%) iu nënshtruan operacionit. Mosha mesatare e pacientëve të diagnostikuar është 58. 8 vjeç, nga 18 deri në 99 vjeç, nga të cilët 91 janë femra dhe 83 janë meshkuj. Shumica e pacientëve jetonin në Tiranë (51 pacientë), pasuar nga Durrësi, Elbasani dhe Fieri. Lokalizimi më i shpeshtë është regjioni femoral me 42 raste, i ndjekur nga retroperitoneal, cruris dhe regjioni brachial. Lokalizimet e tjera ishin më të rralla. Madhësia e formacionit fillestar ndikon në shfaqjen e relapsave, ku vërehet se madhësia mesatare është 8, 35 cm, duke variuar nga 1 deri në 87, 5 cm. Natyrisht, madhësia e masës do të varet edhe nga vendndodhja e saj. Në 44 pacientë (25. 3%) sëmundja ka përparuar, kryesisht me relapsa lokale, me 37 pacientë (84. 1%), 5 (11. 3%) kanë pasur diseminim të sëmundjes dhe 2 nga pacientët (4. 54%) kishin metastaza të largëta. Nëse shikojmë kufijtë e rezeksionit te pacientët që kanë relapsuar, në 34 pacientë kufijtë janë të minuar me biopsi, në 1 pacient kufijtë janë të infiltruar (2, 27%), në 4 (9, 09%) janë shumë afër dhe vetëm në 5 (11. 36%) pacientë margos janë të pastra (në këta pacientë, rikthimi ka ndodhur vonë në kohë). Në kuadrin histologjik të këtyre pacientëve, rezultoi se 16 pacientë (36. 36%) kishin biopsi të sarkomës mesatarisht të diferencuar ose të padiferencuar, 11 (25%) rezultonin me liposarkomë mesatarisht të diferencuar ose të padiferencuar, të ndjekur nga Histofibrosarkoma, Fibrosarcomas.

Konkluzioni: Pavarësisht se ky është një studim retrospektiv, vërejmë se shumica e pacientëve që kanë pasur relapsa lokale ose progresion të sëmundjes kanë masa të mëdha dhe kufijtë e rezeksionit nuk janë të qarta ose janë shumë afër neoplazisë. Ekcizioni brenda kufijve të shëndetshëm onkologjikë është operacioni i rekomanduar për pacientët me sarkoma të indeve të buta, për të reduktuar përsëritjet lokale dhe të largëta. Diagnoza e hershme dhe stadifikimi i duhur me biopsi TRU-CUT, ose MRI imazherike ose kryerja e biopsisë ekzemporane (për të vlerësuar kufijtë histologjikisht të shëndetshëm) është rëndësia themelore në trajtimin adekuat të pacientëve. RT rekomandohet të kryhet kur nuk mund të arrihen kufij të shëndetshëm onkologjikë, ose kur masa primare kishte përmasa të mëdha. Trajtimi sistematik me kimioterapi ose terapi të synuar mbetet trajtimi më pak i rekomanduar, për shkak të efektivitetit të tyre. RT dhe ChT janë plotësuese të operacionit dhe do të zvogëlojnë rrezikun e rikthimit. Kirurgjia do të mbetet modaliteti kryesor i trajtimit, veçanërisht kur ajo kryhet nga kirurgë të aftë dhe me përvojë, veçanërisht në uljen e mundësisë së përsëritjes lokale apo edhe të largëta.

Fjalë kyç: inde të buta, sarkoma, pacientë etj.

MOSHA PEDIATRIKE DHE 'RREZIKU' SINDROM METABOLIK.

Prof. Dr. Edmond Pistulli, Dr. Shk. Arjan Hamiti.
Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti I Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Çfarë është sindromi metabolik? Sindromi metabolik është kombinimi i tërësisë së faktorëve fiziologjik, biokimik, klinik dhe metabolik që ndikojnë në mënyrë direkte në rritjen e riskut për zhvillim të aterosklerozës, diabetit mellitus tipi 2 dhe sëmundje të tjera me mortalitet të lartë. Në moshat pediatrike, përkufizimi është i ngjashëm me adultët por ka disa veçori që bëjnë dallimin. Në moshat pediatrike disa nga faktorët e riskut që ndikojnë në zhvillimin e sindromit metabolik janë raporti bel-ije i cili tek femrat është >0. 85 dhe tek meshkujt është >0. 9 dhe me BMI >30 kg/m2, trigliceridet me vlera ≥150 mg/dL dhe me HDL-kolesterol < 40 mg/dL. Gjithashtu përfshihet presioni i gjakut me vlerat ≥140/90 mmHg, dhe mikroalbuminuria me prani të albuminës në urinë me vlera >20 µg/min. Janë analizuar studime të viteve të fundit në lidhjen me sindromin metabolik në moshën pediaktrike. Studime që kanë evidentuar rëndësin e këtij sindromi edhe në këtë fazë moshore ku deri para disa viteve njihej si patologji e moshës adulte. Në studim janë përfshirë të dhëna nga autorë të ndryshëm në lidhje me këtë sindrom në moshën pediatrike. Nga të dhënat e studimeve të autorëve të ndryshëm ka rezultuar se faktorët e riskut që takohen në moshën adulte janë të pranishme dhe mund të konstatohen dhe në moshat e hershme pediatrike, duke filluar edhe që nga mosha 12 muajsh. Sigurisht që mosha pediatrike ka disa veçori në lidhje me përllogaritjet në sindromin metabolik të raportit bel-ije dhe të BMI në përgjithësi. Është konstatuar se çrregullimet lipidike fillojnë që në moshat e hershme pediatrike. Popullata më të rrezikuara janë pacientët diabetik, persona që kanë prindërit, një vëlla/motër me diabet, femrat (krahasuar me meshkujt) dhe femra me histori të sindromit policistik ovarial. Sipas studimeve të viteve 2013-2015 nga Mary Ann Liebert, Inc. prevalenca mesatare e sindromit metabolik në botë është 3. 3%. Studimi tregoi që tek fëmijët mbipeshë, prevalenca e shfaqjes së sindromit metabolik është 11. 9%, tek fëmijët obezë prevalenca është 29. 2% dhe tek fëmijët me peshë normale, prevalenca është 0-1%. Faktorë të tillë të riskut si dislipidemia, hipertensioni, intoleranca ndaj glukozës, diabeti mellitus, steatoza hepatike joalkoolike, sindromi policistik ovarial, jeta sedentare, obeziteti, përdorimi i medikamenteve antiinflamatorë dhe antihistaminik, takohen në moshën pediatrike me disa specifika. **Përfundimet**: Nga të dhënat e shumë punimeve ka rezultuar se sindromi metabolik në moshën pediatrike është prezent dhe një rrezik real për të ardhmen e fëmijës me pasoja në moshën pediatrike dhe në moshën adulte që ndikon edhe në jetëgjatësinë e individit.

Fjalë kyç: mosha pediatrike, sindromi metabolik, ateroskleroza, diabet mellitus tipi 2, jeta sedentare, dislipidemia.

KONSIDERATA BASHKËKOHORE MBI INFEKSIONET VIRALE DHE SËMUNDJET AUTOIMMUNE.

Klisejda Cukali, Jusra Çekrezi, Refiie Tafa, Betina Koçi, Agim Lulaj, Damjana Filja, Prof. Dr. Edmond Pistulli.
Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti I Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Referohet rënia e tolerancës imunologjike, e cila çon në një përgjigje imune kundër antigjeneve të vete organizmit ndryshe e quajtur si autoimunitet. Pas dëmtimit të indeve, të shkaktuara zakonisht nga aktivizimi i limfociteve B dhe T-vetë-reaktive, autoimuniteti, nga ana tjetër, mund të zhvillohet në çrregullime të ndryshme të quajtura sëmundje autoimune.

Aktualisht, disa prova kanë treguar përfshirjen e mundshme të autoimunitetit te pacientët e prekur nga sëmundja e koronavirusit 2019 (COVID-19).
Qëllimi i studimit: Të pasqyrojë dhe të evidentojë të dhënat bashkëkohore mbi korrelacionin ndërmjet infeksioneve virale dhe sëmundjeve autoimmune
Metodat: Kemi analizuar disa punime dhe studime mbi infeksionet virale, sëmundjet autoimune dhe korrelacionin midis tyre. Kemi marre në analize studimet e kryera nga studiues të ndryshëm nga viti 2012 deri në vitin 2023. Kemi krahasuar të dhënat e këtyre studimeve për të evidentuar në mënyrë të qartë ndikimin e infeksioneve virale në shfaqjen, patogjenezën, ecurinë klinike dhe prognozën e sëmundjeve autoimune.
Rezultate dhe diskutime: 1. Sipas studimit të kryer nga studiuesit Lerner A et al. sugjerohet se viruset mund të iniciojnë autoimunitetin nëpërmjet disa rrugëve, duke përfshirë mimikën molekulare, përhapjen e epitopit, aktivizimin e rastësishëm dhe/ose përjetësimin e qelizave B të infektuara. 2. Vily P et al bënë një eksperiment për të ekzaminuar rolet relative të mimikës molekulare dhe stimujve inflamatorë jo specifikë në përparimin nga infeksioni në sëmundje autoimune te kafshët. 3. Një studim tjetër i bërë nga Maria C. Sacci et al, mbështet nëse sëmundja e COVID-19 me sindromën e rëndë akute të frymëmarrjes (SARS-CoV-2) stimulon prodhimin e autoantitrupave dhe kontribuon në aktivizimin e autoimunitetit. Të dhënat sugjeruan se autoimuniteti është i lidhur me infeksionin SARS-CoV-2, sepse asnjë nga pacientët nuk kishte një sëmundje të mëparshme autoimune. 4. Zhvillimi i autoimunitetit varet më së shumti nga një kombinim i faktorëve të ndryshëm si predispozicioni gjenetik, një përgjigje imune e dëmtuar dhe shkaktarët mjedisorë si infeksionet virale.

Fjalë kyç: sëmundjet autoimune (AIDS), infeksionet virale, infeksionet bakteriale, qelizat autoimune, COVID-19.

SËMUNDJET AUTOIMUNE 'SOT' (KONSIDERATA BASHKËKOHORE).
Kristina Gjoka, Eriseld Mziu, Prof. Dr. Edmond Pistulli.
1Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Sëmundjet autoimune janë ato sëmundje që nxisin sistemin autoimun të reagojë kundër indeve në trupin e njeriut, duke nxitur organizmin kundër vetvetes, duke prodhuar kështu antitrupa që sulmojnë indet.
Qëllimi i studimit: 1. Të japim disa konsiderata bashkëkohore të viteve të fundit mbi sëmundjet autoimune. Eshtë kryer analiza e këtyre studimeve nga pikëpamja e etiologjisë, patogenezës, klinikës, evolucionit të sëmundjeve autoimune. **2.** Janë marrë në konsideratë infeksionet virale si Covid-19 dhe sëmundjet autoimune, korrelacionet ndërmjet gjinisë femërore dhe sëmundjeve autoimune, korrelacionet ndërmjet shëndetit mendor dhe sëmundjeve autoimune.
Materiali dhe metodat: Kemi marrë në studim të dhëna nga punime të ndryshme në lidhje me sëmundjet autoimune, të viteve 2000-2023. Jemi përqendruar në këto studime në elementë të tillë si: etiologji, patogenezë, klinikë, evolucioni, mjekimi i sëmundjeve autoimune.
Rezultate dhe diskutime: Në literaturat e studiuara nga Pisetsky D. konstatohet që në përgjithësi, sëmundja autoimune rezulton nga një ndërveprim midis një predispozicioni gjenetik dhe faktorëve mjedisorë. Lerner A. et al. konstatuan në rishikimin e një sërë literaturash që frekuencat e sëmundjeve autoimune janë të rritura ndjeshëm në Perëndim dhe Veri kur krahasohen me Lindjen dhe Jugun respektivisht. Një studim i udhëhequr nga Stanford Medicine i postuar nga Goldman B. (2024) tregon se një molekulë e bërë nga një kromozom X në çdo qelizë femërore mund të gjenerojë antitrupa ndaj indeve të një gruaje.

Në rishikimin sistematik të Gracia-Ramos, A. E (2021) et al. i cili analizoi të dhënat mbi sëmundjet e reja sistemike autoimune dhe reumatike në pacientët me COVID-19, zbuloi se sëmundjet e reja reumatike autoimune më të zakonshme të raportuara gjatë ose pas SARS-CoV-2 ishin vaskuliti dhe artriti.
Përfundimet: Sëmundjet autoimune përfaqësojnë një familje sëmundjesh që ndajnë një patogenezë të përbashkët; një sulm të ndërmjetësuar nga imuniteti ndaj vetë trupit.

Fjalë kyç: sëmundje autoimune, faktorë mjedisorë, gjenetika, estrogjeni, statusi mental, Covid-19.

MENAXHIMI FIZIOTERAPEUTIK I ASTMËS BRONKIALE NË MOSHËN PEDIATRIKE.

Marsia Drini, Denisa Satrafili, Sara Zeka, Egli Hoxhaj, Prof. Dr. Edmond Pistulli.
FSHMT, Universiteti I Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Astma është një çrregullim inflamator i rrugëve të frymëmarrjes i karakterizuar nga 'simptoma paroksizmale ose të vazhdueshme si dispnea, shtrëngimi në gjoks, fishkëllima, prodhimi i pështymës dhe kolla, të shoqëruara me kufizime të ndryshueshme të rrjedhës së ajrit dhe një shkallë të ndryshueshme të hiperreagueshmërisë së rrugëve të frymëmarrjes ndaj stimujve endogjenë ose ekzogjenë'. Inflamacioni i rrugëve të frymëmarrjes i bën ato shumë të ndjeshme, duke rezultuar në spazma të rrugëve të frymëmarrjes që tentojnë të ngushtohen. Rezulton në një reduktim të sasisë së ajrit që shkon në mushkëri, duke e bërë të vështirë frymëmarrjen. Faktorët që shkaktojnë astmën ndryshojnë nga personi në person. Disa faktorë të zakonshëm nxitës për astmën janë stërvitja, alergjitë, infeksionet virale dhe tymi.
Qëllimi i studimit: Të evidentojmë proçedurat bashkëkohore të menaxhimit fizioterapeutik të astmës në moshën pediatrike.
Materiali dhe metoda: Kemi marrë në konsiderate studime të kryera mbi rehabilitimin fizioterapeutik të astmës në moshën pediatrike nga viti 2015 deri ne vitin 2023.
Rezultatet dhe diskutime: Studimet e kryera nga autorët Dogra S,. et. al rezultuan se programi 12 javor i ndërhyrjeve mund të çojë në përmirësimin e parametrave të testit të funksionit të mushkërive ku sipas vlerësimit pati një rritje nga 85% deri në 92%. Nga gjetjet e studimit rezultoi se një program i mirëstrukturuar e mban pacientin të motivuar dhe ndikon në aktivitetin e tij fizik në mënyrë efektive. Në një studim të kryer nga Menz G, et. al, në 150 pacientë me astmë u anketuan në treklinika rehabilitimi. Për më tepër, u anketuan 2x, 78 pjesëmarrës me astmë me një diferencë prej 4 javësh. Mostra e fundit (dmth grupi i kontrollit) u rekrutua për mes rrugëve të tjera (përveç klinikave rehabilituese). Në fillim, nuk kishte dallime midis grupit të rehabilitimit dhe grupit të kontrollit në lidhje me nevojat dhe kontrollin e astmës. Në ndjekje, grupi i rehabilitimit tregoi nevoja të reduktuara (t(149) = 10. 33, p <0. 01) dhe rritje të kontrollit të astmës (t(130) = -6. 67, p <0. 01), ndërsa anëtarët e grupit të kontrollit nuk shfaqën ndryshime. Pavarësisht suksesit të rëndësishëm të arritur në terapinë medikamentoze të astmës bronkiale tek fëmijët, shumë aspekte të trajtimit të kësaj sëmundjeje mbeten të pazgjidhura. Në këtë drejtim, është zhvilluar dhe paraqitur për botim një metodë e rehabilitimit fizik nga Shumna T, et. al. për fëmijët me astmë bronkiale në fazën stacionare të rehabilitimit. Për dorimi i terapisë fizioterapeutike në trajtimin e fëmijëve me astmë bronkiale ka ulur ndjeshëm ankesat, simptomat e sëmundjes dhe rrezikun e atakut asmatik.

Përfundime: Ushtrimet e frymëmarrjes me fizioterapi janë një mënyrë efikase për të filluar trajtimin e simptomave të astmës në moshën pediatrike. Fizioterapia ka rol edhe në gjendje të rënda si në rastin e atakut asmatik.

Fjalë kyç: Rehabilitimi pulmonar fizioterapeutik, astma bronkiale, mosha pediatrike, terapia ushtrimore.

TEMPERATURA DHE RASHI KUTAN NJË BINOM INTRIGUES NË SËMUNDJET INFEKTIVE.

Edmond Puca1, Entela Puca2, 3, Pëllumb Pipero1, Elda Qyra1, Migena Qato1.
1Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, QSU, Tiranë;
2Shërbimi i Endokrinologjisë, Spitali Amerikan, Tiranë;
3Universiteti Western Balkan, Tiranë.

Abstrakt
Shumë nga skuqjet/rashi i lëkurës që shfaqen gjatë gjendjeve febrile në fakt shkaktohen nga sëmundje infektive. Meqënëse sëmundjet ekzantematoze infektive variojnë nga infeksionet e lehta që zhduken natyrshem deri te sëmundjet e rënda infektive, fokusi dhe njohuritë bazë lidhur me këto sëmundje janë shumë të rëndësishme. Edhe pse paraqitja e rashit është thelbësore për diagnostikimin e disa sëmundjeve, elementët kutanë janë përgjithësisht gjetje jo specifike dhe luajnë rol mbështetës në diagnozën diferenciale të sëmundjeve të tjera. Rashi febril klasifikohet me skuqje makulopapulare, eriteme difuze të përgjithshme dhe skuqje vezikulare, pustulare, nodulare, petekiale dhe purpurike, në varësi të karakteristikave morfologjike, shpërndarjes dhe simptomave shoqëruese të një sëmundjeje. Ata klasifikohet gjithashtu si sistemike ose të lokalizuara, në varësi të shpërndarjes, dhe simetrike ose asimetrike. Megjithate, këto nuk janë karakteristika specifike për diagnozën dhe nuk kanë lidhje me ashpërsinë e sëmundjes. Rashi ndahet gjithashtu në infektiv dhe jo infektiv, në varësi të shkakut, dhe në rash akut apo kronik. Patogjeneza e lezioneve ekzantematike është shumë komplekse. Mekanizmat që shkaktojnë shfaqjen e elementeve kutane shpesh janë të ndërthur midis njëri-tjetrit dhe fillojnë që nga proceset infektivologjike e deri tek ato imunologjike dhe ndonjëherë me mekanizma jo shumë të qartë. Nga ana tjetër ekziston një diagnozë e gjerë diferenciale për rashin makulopapular me ethe/temperaturë tek pacientët adult. Për shkak se disa sëmundje janë urgjenca mjekësore dhe shumë ngjitëse, identifikimi i menjëhershëm është kritik pasi përvec aspektit klinik përfshihen edhe informacion tejet i rëndësishëm epidemilogjik. Një histori e plotë mund të ndihmojë për të dalluar një gjëndje beninje nga një situatë e rëndë klinike. Faktorë të rëndeëishëm për t'u marrë në konsideratë janë shpërndarja e rashit, prania e kontakteve të të sëmurëve, udhetimi në zona të mundshme endemike dhe fillimi i mjekimeve të reja.
Qëllimi i këtij prezantimi është të japim një panoramë të sëmundjeve më të shpeshta infektive që shoqërohen me temperaturë dhe fenomene kutane ekzentematike/rash.

Fjalë kyç: temperature, rash, ekzanteme, infeksion.

TA TRAJTOJMË APO JO GASTROENTERITIN?

Edmond Puca1, Jona Prendi1, Migena Cenaj1, Arben Mino1, Elda Qyra1, Migena Qato1, Dea Puca1, Najada Como1.
1Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, QSU, Tiranë;
2Universiteti 'Zoja e Këshillit të Mirë', Tiranë.

Abstrakt
Gastroenteriti është një inflamacion i zorrës i cili shkakton diarre, dhimbje barku, ndjesi të vjelle (nauze), humbje oreksi dhe shqetësime të tjera digjestive. Gastroenteriti është një gjetje e shpeshtë në vëndet në zhvillim. Shkaktarët etiologjike përfshijnë patogjenet viral, bakteriale apo edhe parazitare. Tek të rriturit dy nga shkaktarët më të zakonshëm të gastroenteritit janë infeksionet bakteriale dhe ato virale. Në këto vënde ku sistemi sanitar i ujërave nuk është totalisht i kontrolluar prezenca e infeksioneve është një faktor shqetësues për shëndetin publik. Pavarësisht se shkaktarët patogjenë janë të shumtë, dhe ato virale janë më shumë sezonale, infeksionet bakteriale dhe ato parazitare përsëri janë evidente. Sidoqoftë ajo cfarë vihet re nga praktika klinike është fakti se një pjesë e mirë e mjekëve përshkruajnë terapi me antibiotikë, përvec terapisë supportive. Parandalimi është mënyra më e mirë, por shpesh jo e mundshme. Tek të rriturit shumica e rasteve me gastroenterit të lehtë vetekufizohen në pak ditë. Ndërkohë në format e mesme apo të rënda duhet të aplikohet terapia rehidruese. Ndërkohë edhe terapia me simptomatike është mjaft efikase kur kjo shoqërohet edhe me nje djetë të kujdesshme. Një rëndësi të madhe në vitet e fundit po i jepet përdorimit të preparateve të cilët bëjnë stabilizimin e florës bakteriale. Të dhënat ndonjëherë janë disi kontradiktore.
Qëllimi: është të japim një panoramë në lidhje me përdorimin e preparateve supportive, jo antibakterile, për menaxhimin e gastroenteriteve akute virale.

Fjalë kyç: terapia rehidruese, djetë të kujdesshme, gastroenteriteve.

NJË RAST ME SINDROM HEMOLITIK UREMIK NË NJË ADULT.

Dea Puca1, Jona Prendi2, Migena Cenaj2, Arben Mino2, Elda Qyra2, Migena Qato2, Edmond Puca2.
1Universiteti 'Zoja e Këshillit të Mirë', Tiranë;
2Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, QSU, Tiranë.

Abstrakt
Sindromi hemolitik uremik i shoqëruar me gastroenterit akut është njohur gjerësisht si një shkak i rëndomtë për insuficiencën renale akute tek fëmijët. Raportime të sindromës hemolitike uremike të shoqëruar me gastroenteritis janë të rralla në pacientët adulte. Escherichia Coli O157: H7 është një ndër shkaktarët më të shpeshtë.
Prezantimi i rastit: Pacientja 57 vjec, hospitalizuar në shërbimin Infektiv me diagnozën Gastroenterit akut me hipovolemi. Referonte për histori 4-5 ditore me nauze, të vjella, dhimbje abdominale, diarre e ujshme, temperaturë deri 38°C, anoreksi, dobësi e theksuar trupore, dhimbje muskujsh. Referonte se një ditë para se ti fillonin ankesat e mësipërme kishte konsumuar mëlci. Në një check-up para 10 ditësh të gjithë treguesit laboratorik kishin qënë brenda parametrave të normës. Pacientja e njohur për HTA nën mjekim. Objektivisht gjendja jo e mirë, sklerat ikterike, lëkura subikterike, gjuha e pastër e thatë. Cor me tone të qarta ritmike pa zhurma patologjike. Presioni arterial 90/60mmHg, FC 105/min. Abdomeni i butë jo dolent, lien në normë, llozhat renale të lira, ekstremitet e lira pa edema, diureza prezente. Pacientja predominoi me rritje të treguesve të funksionit renal, hiperbilirubinemi, anemi, trombocitopeni dhe rritje të LDH. Pacientja u trajtua me antibiotic-terapi dhe terapi

supportive. Pacientja pati ecuri të mirë kliniko laboratorike dhe del nga spitali në kushte të stabilizuara pas 10 ditësh trajtimi.
Konkluzionet: Pavarësisht se ne nuk arritëm dot të izolonim një shkaktar patogjen, ky rast tregon rëndësinë e njohjes së sindromit hemolitik uremike të shoqëruar me gastroenterit. Sipas literaturës së përditësuar, kujdesi suportiv është qasja më e mirë trajtimin e këtyre pacientëve.

Fjalë kyç: : Sindromi hemolitik uremik, insuficiencen renale akute, gastroenterit.

DOZIMI I MEDIKAMENTEVE NË PEDIATRI DHE EVITIMI I GABIMEVE MJEKËSORE.

1Erisa Brushulli, Klaudia Kolbucaj, Suela Tare, Enisa Mustafa Prof. Asc. Dr. Edmont Laho2.
1Studente te FSHM viti 2 dega Infermieri-Fizioterapi Albanian University;
2Lektor në FSHM Albanian University.

Abstrakt
Hyrje në praktikën mjekësore nuk janë të rralla gabimet mjekësore në dozimin e medikamenteve. Në specialitetin e pediatrisë këto janë më të shpeshtë. Mundësia e gabimeve në Pediatri është më e madhe së pari ndryshimet e vazhdushme anatomo-fiziologjike ndërvite si dhe ndryshimi i peshës sipas grupmoshave.
Observimi. Ndërvite është parë që një nga gabimet e shpeshta që bëhet në trekëndëshin mjek-farmacist-infermiere është tek dhënia e shurupeve në moshën 0-3 vjec**.** Barnat që përdoren në moshën pediatrike jepen zakonisht me mililitra dhe kryesisht shurup antibiotike apo antipiretikë apo solucionet e tjera e kanë të shoqëruar me shiringën përkatëse për dozimetrinë precize. Në vendin tonë shumica e shurupeve apo solucioneve nuk kanë shiringe dozimetrie. Në këtë rast dozat jepen me luge kafe rreth 2. 5ml apo luge reçeli rreth 5ml. Por në këtë rast si lugë e kafes apo të çajit nuk janë standart ku shpesh luga e kafes arrin madhësinë e 5ml dhe luga e çajit jo rrallë nga minimumi 3 ml deri ne 7 ml.
Efektet Anësore. Nga nëndozimi i dozës së shurupeve apo solucioneve nuk kemi efektin e duhur të antibiotikut dhe sëmundja nuk trajtohet si duhet gjithashtu kemi komplikacione. Ndërsa gabimet më të shpeshta janë shurup antipiretike kur kemi mbidozim dhe jepet disa herë fëmija ka komplikacion hypotermine dhe në raste kur ilaci është Ibrufen kemi anemi dhe dëmtim të heparit ndërsa kur japim nën dozë kemi mos uljen e temperaturës dhe në moshën e latantit mund të cojnë në konvulsione Febrile.
Konkluzione. Duhet që të gjithë shurupet dhe solucionet që përdoren në rrugë orale të kenë shiringë dozimetrike në mënyrë që të evitohen gabimet mjekësore.

Fjalë kyç: shurup, solucion, doza, pediatrike, latant.

ANOMALITË KONGENITALE TË TRUNKUT KOMUN DHE TRAJEKTIT TË TIJ. SERI RASTESH DHE RISHIKIM I LITERATURËS.

E. Dado, E. Shirka, H. Gjergo, A. Ceka, L. Simoni, A. Gjika,
Qëndra Universitare Spitalore 'Nënë Tereza'.

Abstrakt
Anomalitë e arterieve koronare janë defekte kongenitale të rralla që prekin 0. 3-1% [1] të popullsisë. Prevalenca e tyre nuk është ende e përcaktuar saktë dhe është objekt i studimeve të shumta. Anomalitë kongenitale mund të mbeten asimptomatike gjatë gjithë jetës së një

individi por në raste të caktuara, ato janë hemodinamikisht të rëndësishme. Manifestimet klinike tek adultet variojnë nga dhimbje gjoksi tipikie anginoze, simptoma të insuficiencës kardiake, infarkt akut miokardi, deri në vdekje të papritur edhe në mosha të reja. Anomalitë kongenitale të arterieve koronare mund të zbulohen rastësisht përgjatë kryerjes së angiografisë ose Angio CT koronar tek pacientët me dhimbje gjoksi. Angiografia mbetet standarti i artë për diagnozën dhe vlerësimin intraluminal të arterieve koronare, sidoqoftë kjo procedurë nuk arrin të bëjë vlerësimin tridimensional të trajektit të vazave dhe marrëdhënies së tyre me strukturat fqinje. Në këto raste, mer vlerë të madhe Angio CT koronar dhe rezonanca magnetike, të cilat kanë kapacitetin të bëjnë vlerësim të plotë të dekursit të arteries koronare dhe marrëdhëniet me vazat e mëdha. Anomalia kongenitale më e shpeshtë është dalja e arteries cirkumflekse të majtë (LCx) nga sinusi koronar i djathtë, ndjekur nga origjina e përbashkët e arteries koronare të djathtë dhe arteries koronare të majtë(LAD) nga sinusi koronar i djathtë, si dhe LAD me origjinë nga sinusi koronar i djathtë. Anomalia më e rrallë është arterie koronare e majtë(LM) me origjinë nga sinusi koronar i djathtë me një prevalencë rreth 0. 047%. Ekzistojnë katër variacione madhore të origjinës dhe trajektit të trungut komun, varësisht daljes nga sinusi koronar, trajektit dhe marrëdhënies me aortën dhe trungun pulmonar. Në këtë artikull ne do të paraqesim një seri rastesh me anomali kongenitale të trungut komun sipas variacioneve të mësipërme, të zbuluar nëpërmjet Angio CT koronar dhe koronarografisë.

Fjalë kyç: anomali, literature, arterie koronare.

ZBULIMI I ANOMALIVE KONGENITALE TE ARTERIEVE KORONARE NËPËRMJET ANGIO CT.

Dr. Edvin Dado, Dr. Ervina Shirka, Dr. Hortensia Gjergo, Dr. Augusta Gjika.
Qëndra Universitare Spitalore 'Nënë Tereza'.

Abstrakt
Sipas literaturës, anomalitë kongenitale të arterieve koronare prekin rreth 1% të popullatës së përgjithshme, duke filluar nga 0. 3%-5. 6% në studimet mbi pacientët që i nënshtrohen angiografisë koronare dhe në afërsisht 1% të autopsive rutinë. Shumica e anomalive të arterieve koronare janë asimptomtike dhe nuk ndikojnë në cilësinë e jetës. Për disa dekada, anomalitë e arterieve koronare zbuloheshin thjeshtë duke përdorur angiografinë koronare dhe ekokardiografinë transezofageale, të cilat janë metoda invazive. Angio CT koronar është një teknikë imazherike jo-invazive e kohëve të fundit dhe rëndësia e saj është vërtetuar mirë në fushën e imazherisë kardiake. Në QSUT, u realizua një studim, qëllimi i të cilit ishte të vlerësonte prevalencën e anomalive të arterieve koronare, të zbuluara nëpërmjet Angio CT koronar.
Metodat: Ne bëmë një studim retrospektiv për të vlerësuar prevalencën e anomalive të arterieve koronare në 947 pacientë të dyshuar për sëmundje të arterieve koronare që iu nënshtruan Angio CT koronar.
Rezultatet: U zbuluan 10 pacientë me anomali koronare (1. 05%). Anomalitë koronare të majta (60%) ishin më të shpeshta se anomalitë koronare të djathta (40%). U përfshine moshat nga 35- 80 vjec. U vu re predominim i gjinisë mashkullore. 7 meshkuj dhe 3 femra.
Përfundim: Angio CT koronar është një modalitet imazherik, i saktë, joinvaziv i cili është i përshtatshëm për të vlerësuar pacientët që kanë anomali të arterieve koronare. Njohja e karakteristikave të anomalisë dhe paraqitjes së tyre ne Angio CT është thelbësore për diagnostikimin dhe trajtimin e tyre në varësi të spektrit klinik.

Fjalë kyç: anomali, literature, prevalenca.

TRAJTIMI NEUROKIRURGJIK MINI-INVAZIV I EMPIEMËS SUBDURALE.

Dr. E. Lilamani, Prof. Ridvan Alimehmeti, Dr. Sc. Artid Lame, Dr. Aurora Muça, Dr. Griselda Lesha, Dr. M. Demneri, Dr. M. Qirinxhi.

Abstrakt

Trajtimi parësor i empiemës subdurale është kraniotomia, duke ofruar evakuim, eksplorim dhe evakuim më të mirë të grumbullimit purulent. Terapia me antibiotikë pas ndjekjes së kulturës së grumbullimit rezulton me një trajtim të suksesshëm, duke pasur parasysh dyshimin se veshi i mesëm ose mastoiditi janë vatër parësore.

Raporti i rastit Ne raportojmë dy raste të trajtimit mini-invaziv përmes grykës së empiemës. Një pacient mashkull invalid, 22 vjeç, me anomali zhvillimore të fëmijës. Episodet periodike me temperaturë të lartë janë të pranishme që prej 2 javësh. Pacienti njihet për gjendjen e tij AVC pas ishemike. Komë e përkeqësuar neurologjike 24 orë GCS 5. Në CT scan evidentohet mbledhja subdurale e djathtë. Bëhet evakuimi i vrimës së gropës së djathtë të grumbullimit purulent. Administrohet terapia me antibiotikë për stafilokokun aureus pas sinusitit dhe skaneri CT pas operacionit tregon evakuimin total të grumbullimit.

Mashkulli 40 vjec prezantoi sindromin intrakranial hipertensiv për një javë me episode febrile. Në CT dhe MRI kraniale, evidentohet mbledhja subdurale e majtë, evokuese e empiemës subdurale, ndoshta pas otitit.

Diskutimet Kur dyshohet për imazhe të ngjashme me empiemë në koleksione infratentoriale subdurale, preferohet kraniektomia dekompresive e bollshme subokcipitale. Tregohet evakuimi urgjent. Përfshirja e engjëllit cerebelopontine kërkon një rrugë klasike

Konkluzione Ndjekja e terapisë me antibiotikë është një domosdoshmëri.

Fjalë kyç: empiemë, antibiotikë, koleksion.

LEUKEMIA PLAZMATIKE: RAST KLINIK PRANË SHËRBIMIT TË HEMATOLOGJISË 'QSUT' DHE RISHIKIM I LITERATURËS.

Elda Dhelpra, Elsuarta Calliku, Adela Perolla.
Shërbimi i Hematologjisë, QSUT, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Hyrje Leucemia e qelizave plazmatike (PCL) është një variant i rrallë dhe agresiv i mielomës multiple(MM) me një dekurs përgjithësisht fulminant. Diagnoza përcaktohet arbitrarisht nga kriteret e Kyle si prania e më shumë se 20% qelizave plazmatike klonale qarkulluese ose një numër absolut i qelizave plazmatike më të mëdha se 2 x 109/L në gjakun periferik. Leucemia e qelizave plazmatike klasifikohet si primare (pPCL) kur faza leukemike është e pranishme në diagnozë ose si sekondare (sPCL) kur kemi transformim Leukemik te Mielomes refraktare ose relaps te semundjes. Ka karakteristika klinike të dallueshme midis Leucemise plazmatike dhe Mielomes Multiple.

Metodologjia: Studimi perfshiu një rishikim të thelluar të literaturës duke përdorur burime të ndryshme të dhënash dhe bazat e të dhënave shkencore si Pubmed, Scopus dhe Clinicaltrails. gov. Fjala kyce e përdorur për kërkim ishte Leucemia e qelizave plazmatike kombinuar me termat Trajtimit, Mielome multiple, Të dhënat klinike dhe Studime klinike. Kriteret e përfshirjes përfshinë studimet e publikuara midis vitit 2018 dhe 2023, artikuj që përqëndroheshin kyresisht në diagnozën, klinikën, epidemilogjinë dhe trajtimin e Leucemisë

plazmatike, dhe që ishin shkruar në gjuhën angleze. Pas identifikimit të artikujve të përshtatshëm, u be një analizë e thelluar e të dhënave.
Rezultatet: Leuzemia plazmatike dhe Mieloma Multiple janë entitete të dallueshme kliniko-patologjike me opsione të ndryshme trajtimi dhe më e rëndësishmja, prognozë të ndryshme. Studimet multicentrike dhe provat klinike duhet të kryhen për të zhvilluar kritere të sakta. Leukemia Plazmatike primare ka një dekurs klinik me agresiv duke pasur parasysh tendencën e saj për të invaduar vendet ekstramedullare (lymphadenopati, hepatosplenomegali, efuzion pleural, lëkurë, dhe përfshirjen e sistemit nervor. Ne leucemine me qeliza plazmatike eshte pare nivel me i larte i laktat dehidrogjenazes (LDH) anemia (Hgb < 8. 5 g/dL)thrombocytopenise (pllakëza ><100 × 109/L)beta-2 microglobulin (> = 6 mg/L), hipoalbuminemia, hiperkalcemia, prekja renale. Lezionet osteolitike janë më të rralla në pPCL. Komplikimet zakonisht çojnë në vdekje brenda disa muajve të parë të diagnozës. Përfundimi mendohet të jetë i dobët për shkak të mungesës së trajtimit efektiv për këtë gjendje.
Përfundimi: Leucemia Plazmatike është një formë e rrallë dhe agresive e leuçemisë me një prognozë të dobët. Studimet multicentrike dhe provat klinike duhet të kryhen për të zhvilluar kritere të sakta për diagnozën fillestare dhe trajtimin e shpejtë të kësaj sëmundjeje.

Fjalë kyç: Epidemilogji, Trajtim, Mieloma Multiple, Studime klinike, Leucemia e qelizave plazmatike.

ENCEFALITI SI NJË SHFAQJE E SËMUNDJES NERVORE DEMIELINIZUESE. PREZANTIM RASTI.

Elda Qyra, Migena Qato, Edmond Puca, Jona Prendi, Ina Hatellari, Migena Cenaj, Suada Sulaj, Najada Como.
Shërbimi i Sëmundjeve Infektive QSUN Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi: Të kuptojmë dhe të kemi në vëmendje që encefaliti (ose meningo-encefaliti) mund të jetë shfaqje e patologjive të tjera neurologjike.
Paraqitje rasti: Pacienti vjen në spitalin infektiv në dt 26. 12. 2022, në momentin e hospitalizimit pacienti në gjëndje të rëndë stuporo-komatoz dhe anamneza merret nga familjarët.
Sëmundja i kishte filluar me temperaturë para 10 ditëve, me ethe, dobësi trupore dhe kishte përdorur vetëm antipiretikë. Temperatura vazhdonte kontinua dhe ditën e 5 të saj pacienti fillon të ketë një crregullim të ndërgjegjes (pamundësi për të folur, mosorientim në kohë dhe hapësirë). Paraqitet në spitalin rajonal ku hospitalizohet. Pacienti jo i qartë në komunikim. Rreth ditës së 10 të sëmundjes gjëndja e tij rëndohet më tej dhe dërgohet në QSUT. Tek ne pacienti ishte afebril, nuk komunikonte, me parametrat e tjere vitale në normë. Në SRL ishte realizuar një CT koke ku evidentoheshin lezione hipodense dhe edemë e theksuar e trurit, pa qënë të qartë për shkakun. Pas realizimit të konsultës me mjekun radiolog dhe neurolog atij i realizohet PL i cili rezultoi me 255 qeliza, pa ngjyrë, transparencë të qartë. Kulturat negative. Në këtë moment pacienti konsiderohet meningo-encefalit dhe i fillohet mjekim me antivirale dhe antibiotikë, dhe antiedematoze. Klinikisht rasti fillon të përmisohet në drejtim të koshiencës. Ecuria është relativisht e mirë. Pas rreth 2 javësh qëndrim në spital pacienti i hiqet kateteri urinar vihet re që kishte vështirësi në urinim. Fillimisht u mendua si pasojë e kateterit urinar dhe realizohet konsultë me mjekun urolog, echo e aparatit urinar para dhe pas urinimit. Pacienti bën glob vezikal dhe i rivendoset kateteri. Realizohet RMN kokë ku evidentohet lezione në lëndën e bardhë. Rikonsultohet nga neurologu dhe suspektohet një

patologji demielinizuese. I realizohet edhe RMN e kolonës ku konstatohen të njëjtat lezione. Përseritja e PL tregon që kemi ende qeliza në likuor, 180 qeliza.
Konkluzion: Encefaliti mund të jetë një nga shenjat e para të fillimit të sëmundjes demielinizuese, edhe pse e rrallë. Vendosja e diagnozës kërkon ekzaminime të ndryshme, ku imazheria luan rol të rëndësishëm.

Fjalë kyç: encefaliti**,** sëmundjes demielinizuese, imazheria.

ANEMIA NGA MUNGESA E HEKURIT TE FËMIJËT E HOSPITALIZUAR.
Elda Skenderi, Alberta Shkembi, Anxhela Ruci, Besmira Bogdani, Irisa Duka, Feride Imeraj, Dorisa Saliasi, Enkelejda Guna, Lorena Bicaku.
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hekuri është element jetësor për të gjithë organizmat e gjallë. Ai është i domosdoshëm në shumë procese metabolike përfshirë transportin e oksigjenit, sintezën e AND dhe transportin e elektroneve. Anemia nga mungesa e hekurit është një diagnosë që vendoset nga të dhënat laboratorike, ajo instalohet gradualisht, pacienti mbetet asimptomatik derisa deficiti kompromenton prodhimin e rruazave të kuqe. Shenjat klinike janë: zbehtësi, mungesë oreksi, lodhje, irritim, performancë e ulët në shkollë etj. Ky studim ka si qëllim përcaktimin e prevalencës së anemisë nga mungesa e hekurit sipas grupmoshave te fëmijët e hospitalizuar.
Materiali dhe metodat: Studimi është retrospektiv. Në të janë përfshirë 200 fëmijë të moshave 0-14 vjec të hospitalizuar në Shërbimin e Pediatrisë së Përgjithshme në Qendrën Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë gjatë periudhës Janar 2023 – Dhjetor 2023. Parametrat e studiuar janë epidemiologjike dhe laboratorike. Të dhënat janë marë nga kartelat e shtrimeve.
Rezultatet: Në 200 fëmijë që morën pjesë në studim 121(60. 5%) ishin meshkuj dhe 79(39. 5%) femra. 50. 5% e fëmijëve i përkisnin grupmoshës 0-2vjec, 28. 5% grupmoshës 2-6vjec dhe 21% 6-14vjec. Vlera të eritrociteve <4, 000, 000 qeliza/ml u gjetën në 19% të fëmijëve, leukocitozë >10, 000 qeliza/ml u gjetën në 52. 5% të fëmijëve, trombocite >400, 000qeliza/ml në 35% të fëmijëve, hematoktit <32% ne 37% të femijëve. Vlera të hemoglobines >12mg/dL u gjet në 45. 5% të femijeve, Hb 11-12mg/dL u gjet ne 24. 5% te femijeve, Hb 10-11mg/dL u gjet 19. 5% te femijeve, Hb 9-10mg/dL u gjet ne 6. 5% te femijeve dhe Hb <9mg/dL u gjet ne 4% te femijeve. Grupmosha me vlerat më të ulta të hemoglobinës rezultoi 0-2vjec ku 69. 9% e fëmijëve kishin Hb<12mg/dL e ndjekur nga grupmosha 2-6vjec. Ferritina u gjet e ulur në 12% të fëmijëve, 60% kishin vlera normale dhe 28% vlera të rritura të ferritinës. Infeksionet e rrugëve respiratore përbënin shumicën e diagnozave të shtrimit 51. 5% e ndjekur nga infeksionet e traktit gastro-intestinal me 18%.
Konkluzion: Anemia nga mungesa e hekurit është më e shpeshta ndër sëmundjet e gjakut gjatë periudhës së foshnjërisë dhe fëmijërisë. Meqënëse hekuri është element vital për funksionimin e organizmit një vëmendje e vecantë duhet pasur në vlerësimin e anemisë nga mungesa e hekurit te fëmijët e hospitalizuar dhe jo vetëm. Në muajin e 4-6 të jetës rekomandohet fillimi i ushqimeve të pasuruara me hekur (drithëra të fortifikuara me hekur) për të parandaluar instalimin e anemisë.

Fjalë kyç: Anemi, Hekur, Fëmijë, Imunitet, Hospitalizim.

ALFABETIZMI SHËNDETËSOR DHE MEDIATIK: A KA NDONJË LIDHJE?

PhD. Elida Peka1; Prof. Dr. Enver Roshi2; Prof. Asc. Etleva Rustami2; MSc. Jolanda Zoga3.
1Zv. Dekan Master, Departamenti i Lëndëve Klinike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Profesor i Shëndetit Publik, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Dega e Lëndëve Klinike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
3Teknik i Sëmundjeve Gjenetike, Shërbimi i Gjenetikës, në QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Informacioni shëndetësor është një faktor i rëndësishëm për përmirësimin e sjelljeve shëndetësore të njerëzve. Ndërkohë, nga ana tjetër, shkrim-leximi mediatik luan një rol të rëndësishëm në kërkimin dhe përzgjedhjen e informacionit dhe burimeve të vlefshme për shëndetin.
Qëllimi: Ky studim synon të hulumtojë korrelacionin midis shkrim-leximit shëndetësor dhe edukimit mediatik.
Metodat: Ky është një studim ndërseksional. Kampionimi i rastësishëm në grup u përdor për të përzgjedhur 400 qytetarë në Tiranë, Shqipëri. Për mbledhjen e të dhënave janë përdorur pyetësori për edukimin shëndetësor dhe pyetësori i edukimit mediatik.
Rezultatet: Shkrim-leximi shëndetësor i 53. 3% të qytetarëve ishte i pamjaftueshëm. Njohuria mediatike e 35. 6% e qytetarëve ishte e moderuar, e lartë në 60. 3% dhe 4. 1 e pamjaftueshme. Një korrelacion i rëndësishëm pozitiv u gjet midis shkrim-leximit shëndetësor dhe shkrim-leximit mediatik.
Konkluzione: Njohuria mediatike ishte një faktor i rëndësishëm përcaktues për edukimin shëndetësor. Zhvillimi dhe rritja e shkrim-leximit mediatik mund të rrisë edhe edukimin shëndetësor.

Fjalë kyç: shkrim-lexim shëndetësor, arsimim mediatik, komunitet.

MARRËDHËNIET MIDIS NIVELIVE TË ALFABETIZIMIT SHËNDETËSOR DHE MEDIATIK TË PËRDORUR SI BURIM INFORMACIONI PËR SHËNDETIN.

PhD. Elida Peka1; Prof. Dr. Enver Roshi2; Prof. Asc. Etleva Rustami2; MSc. Jolanda Zoga3.
1Zv. Dekan Master, Departamenti i Lëndëve Klinike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Profesor i Shëndetit Publik, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
2Dega e Lëndëve Klinike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.
3Teknik i Sëmundjeve Gjenetike, Shërbimi i Gjenetikës, në QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi: Ky studim hulumton lidhjen midis niveleve të edukimit shëndetësor të individëve dhe zgjedhjes së tyre të medias si burim informacioni në lidhje me shëndetin.
Hyrja: Me përhapjen e platformave mediatike që ofrojnë informacion shëndetësor, është thelbësore të kuptuarit se si individët me nivele të ndryshme të edukimit shëndetësor angazhohen me burime të ndryshme mediatike.
Metodat: Duke përdorur një përqasje të metodave të përziera, të dhënat u mblodhën përmes anketave dhe intervistave për të vlerësuar nivelet e njohurive shëndetësore të pjesëmarrësve dhe preferencat e tyre për marrjen e informacionit shëndetësor nga burime të ndryshme mediatike. Analizat statistikore hulumtuan (gjetën) korrelacione midis niveleve të arsimimit shëndetësor dhe modeleve të përdorimit të medias. Gjetjet, hedhin dritë mbi rolin e edukimit shëndetësor në formësimin e preferencave mediatike të individëve për informacionin shëndetësor, duke informuar strategjitë për shpërndarjen efektive të informacionit të saktë shëndetësor nëpër platforma të ndryshme mediatike.

Fjalë kyç: niveli i arsimimit shëndetësor, burimi i informacionit shëndetësor, media.

STRATEGJITË E GJENERATËS TJETËR NË PARANDALIMIN E LINDJES PREMATURE.

Prof. E. Demaliaj1, 2, M. Lica1.
1Spitali Universitar Obstetrik-Gjinekologjik 'Mbretëresha Geraldinë', Tirana, Albania;
2Drejtuese e Departamentit të Obstetrikë-Gjinekologjisë, Fakulteti i Mjeksisë, UMT, Tirana, Albania.

Abstrakt
Lindja premature mbetet shkaku kryesor i morbiditetit dhe mortalitetit neonatal. Pavarësisht dekadave të kërkimit shkencor, opsionet e trajtimit janë të limituara, dhe shumë prej tyre kanë efikasitet të paprovuar. Agjentët tokolitikë janë barna të cilat përkohësisht vonojnë lindjen premature, duke ndihmuar në administrimin e kortikosteroidëve antenatalë për maturimin e pulmonit fetal derisa pacientja të transferohet në një qendër të specializuar të kujdesit amtaro-fetal. Aktualisht ka një rritje të kërkesave globale për agjentë tokolitikë të përmirësuar në efikasitet, sidomos në vende me zhvillim të ulët apo mesatar. Ndërkohë që shumica e tokolitikëve si betamimetikët apo indometacina inhibojnë rregullatorë e proçesit të lindjes, terapi më të reja synojnë në targetimin specifik të pikave të kontrrollit inflamator, për të arritur kështu një efekt tokolitik më të gjerë dhe efikas. Megjithatë, tregu i vogël për trajtimet e lindjes premature apo pengesa substanciale të rregullatorëve kanë rezultuar në një interes minimal farmaceutik dhe një ngecje në zhvillimin e këtyre barnave. Ky rishikim prezanton statusin aktual të trajtimeve të lindjes premature, eksploron historikun e zhvillimit të tokolitikëve, mekanizmin e veprimit, efektet anësore, dhe kërkim të përditësuar të efikasitetit të barnave. Për më tepër, diskuton sfidat rregullatore apo barriera të tjera të cilat ndikojnë në progresin e mëtejshëm të agjentëve tokolitikë. Se fundi propozohen, strategji potenciale në përshpejtimin e zhvillimit të barnave apo në adresimin e rritjes së kërkesës për trajtime efektive të lindjes premature.

Fjalë kyç: tokolitikë, lindje premature, betamimetikë, efikasitet, mortalitet neonatal, kortikosteroidë, efikasitet i barit etj

ZHVILLIMET DHE VALIDIMI NË PARASHIKIMIN E NË MODELET PROGNOSTIKE PËR KANCERIN ENDOMETRIAL, NË PACIENTE PRE DHE POSTMENOPAUZALE, ME NDIHMËN E 'MACHINE LEARNING' DHE AI (ARTIFICIAL INTELLIGENCE).

Prof. E. Demaliaj1, 2, M. Lica1.
1Spitali Universitar Obstetrik-Gjinekologjik 'Mbretëresha Geraldinë', Tirana, Albania;
2Drejtuese e Departamentit të Obstetrikë-Gjinekologjisë, Fakulteti i Mjeksisë, UMT, Tirana, Albania.

Abstrakt
Kanceri endometrial është një nga format më të zakonta të kancerit, në paciente të gjinisë femërore, sidomos në zona urbane. Shfaqja e simptomave si hemorragji anormale uterine apo infertilitet gjatë ekzaminimit klinik, rrit propabilitetin e riskut për lezione endometriale. Ekzaminimet më të zakonta për lezionet endometriale janë; ekografia transvaginale dhe histeroskopia diagnostike. Kanceri endometrial shpesh diagnostikohet në fazat e hershme,

në të cilat, ndërhyrja kirurgjikale radikale e histerektomisë shëron kancerin. Thëne kjo, programet e depistimit apo trajtimit janë të rëndësishme në diagnozën në kohë apo trajtimin e kësaj sëmundjeje. Për shkak të rëndësisë së sipër përmendur, studimi aktual është realizuar duke eksploruar prevalencën e kësaj sëmundjeje, relacionin me inteligjencën artificiale po ashtu dhe metoda të tjera imazherike apo diagnostike të kancerit endometrial.
Studimi analizon metodat e inteligjencës artificiale që ndihmojnë në vendimmarrjen klinike, në parashikimin e neoplazisë intraepiteliale endometriale e së fundmi në parashikimin e riskut për zhvillimin e kancerit endometrial në paciente pre apo postmenopauzale. Studimi synon të eksplorojë, nëse inteligjenca artificiale mund të ndihmojë në tejkalimin e sfidave që testet statistikore apo diagnostike nuk mund ti realizojnë.

Fjalë kyç: inteligjencë artificiale, kancer endometrial, lezion intraepitelial, neoplazi endometriale intraepiteliale, machine learning, depistim etj.

MANIFESTIMET DERMATOLOGJIKE TE PACIENTËT UREMIK TË TRAJTUR ME HEMODIALIZË KRONKE INTERMITENTE.

Dr. Elita Zylbeari-Masha1, Prof. Dr. Lutfi Zylbeari1, Mr. Dr. Gazmend Zylbeari1, Doc. Dr. Zamira Bexheti-Zylbeari3, Ass. Dr. Art Zylbeari1, Prof. Dr. Bistra Angelovska2.
1Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti i Tetovës, Tetovë, Republika e M. së Veriut;
2Fakultetit i Shkencave Mjekësor, Universiteit, , Goce Delçev' Shtip, Republika e M. së Veriut;
3Universiteti i Evropës Juglindore, Tetovë, Republika e M. së Veriut.

Abstrakt
Sëmundjet kronike të veshkave (SKV) janë sëmundje progresive me manifestime të shumta dermto-logjike të manifestuara me kruarje(pruritus) i nohur si pruritusi uremik të cilat më së shpeshti shfaqen me avansimin e sëmundjes drejt induficiences renale kronike terminale (IRKT) kur i vetmi trajtim është hemodializa kronike (HD) intermitente. Fizpatologjia e pruritusit uremik eshte multifaktoriale dhe ende saktesisht ngelet e panjohur. Shpërndarja zakonisht është e përgjithësuar dhe simetrike, por më shpesh është e lokalizuar në shpinë, fytyrë dhe krahun e shantit arteriovenoz. Manifestimet lekurore te pacienttët me insificiencë renale kronike dhe uremik të trajtuar me Hemodilaizë (HD) kronike menifestohen me: ekskorime, kserozën, çrregullimet e pigmentimit, njollat purpurike dhe çrregullimet e thonjëve etj. Viteve të fundit me perdorimin e modaliteteve të sofistikuara të HD dhe me filtra (dializer) të mbështjellur me tokoferol prevalenca e pruritit uremik ka një rënje të dukshme. Njohja dhe diagnostikimi i hershëm i këtyre dermatozave dukshëm do të ndokonte në përmirësimin e simtomeve dhe në ndryshimin e cilësisë së jetës. Trajtimi i prurirtit uremik konsiston me zbutës, agjentë lokalë, antihistaminik, modifikim të dializës, fototerapinë, antagonistët e receptorit të serotoninës, difeli-kefalin, gabapentina, fotote-rapia me rreze të gjerë ultraviolet B etj. Qëllimi i punimit ishte që të identifikohet prevalenca e manifestimeve dermatologjike (pruritusi) te pacientet uremik te trajtur me hemodilizë kronike intremitente.
Materiali dhe metoda: Në studim prospektiv ('cross-section') u përpunuan No=240 subjekte (prej të cilëve 120 (54 (45%) ishin femra me moshë mestare prej 57. 40±14. 50 vjeçare dhe 66 (55%) meshkuj me moshë mesatare prej: 58. 30±15. 00 vjeçare), ishin pacienta me IRKT të trajtur me HD kronike mbi 72 muaj në Klinikën Universitare për Nefrologji dhe Hemodializë në Shkup, ndërsa 120 ishin individë të shëndosh, vullnetar që shërbyen si grup kontrollues (70 ishin të gjinisë mashkullore ndërsa 50 ishin të gjinisë femrore me moshë identike mesatare prej: 56. 80±16. 40 vjeçare).
Rezultatet: ndryshimet e lëkurës në sindromën uremike (kryesisht lëkura e thatë me ekskorime për shkak të shkallëve të ndryshme të pruritusit janë vërejtur në 40/54 (74, 0%)

paciente te gjinise femrore dhe 50 (76, 0%) te gjinia mashkullore. Pacientët e trajtuar me kalimin e kohës kishin manifestime më të shpeshta dermatologjike. Sipas përvojës tone kohezgjatja e trajtimit me HD ka një efekt të rëndësishëm në shfaqjen e kruarjes uremike
Konkluzioni: Në përfundim mund te konkludojme se uremia shoqërohet me një grup kompleks manifes-timesh lëkurore të shkaktuara ose nga sëmundja ose nga trajtimi. Sipas pervojes tone menaxhimi i kruarjes uremike me modifikimin e trajtimit te hemodializes me membrana tejet bio-kompatibile, filtra(dializea) me tokoferol, ekuilibrimi i prodhimit te kalciumit dhe fosforit, parandalimi i hiperparatyreoidizmit sekondar, kohezgjatja e HD janë udhëzime të përgjithshme paranda-luese në mena-xhimin e pruritusit uremik.

Fjalë kyç: pruritusi uremik, manifestimet dermatologjike, sëmundja kronike e veshkave, hemodializa.

EKSPERTIMI I QIMEVE NË LËMINË E MJEKËSISË LIGJORE.
Elmedina Shabani.

Abstrakt
Hyrja: Profesionistët mund të zgjedhin shumë çështje mjeko-ligjore duke mbledhur një sërë informacionesh duke analizuar qimet, duke përfshirë përcaktimin nese fija objekt ekspertimi është ose jo qime, i takon origjinës humane apo shtazore, regjionit të trupit që i përkasin, gjininë, racën, moshën dhe përdorimin e dyshuar të drogës nga individi që i përkasin si dhe veçori të tjera të qimeve: ngjyra e tyre natyrale apo artificial, flokët artifical, qimet e rëna, apo të shkulura, përcaktimi i shenjave të veprimit të faktorëve të ndryshëm dëmtues etj.
Qëllimi: Punimi ka për qëllim që të shqyrtoj rolin dhe rëndësinë e qimeve në mjekësinë ligjore, identifikojë faktorët që ndikojnë në ekspertimit mjeko-ligjor të qimeve.
Materiali dhe metodologjia: Ky studim është i tipit retrospektiv, i cili nëpërmes metodës deskriptive e bënë analizimin e rasteve në fjalë. Të dhënat janë marrë me leje nga data bazat e Agjencisë së Kosovës për Forenzikë, për periudhën kohore 2021-2022. Përfshin të dhëna rreth numrit të përgjithshëm të ekspertizave të përfunduara në kuadër të agjencisë, numrin e ekspertizave të perfunduara në laboratorin e ADN-së, numrin e analizave të ADN-së që kanë përdorur qimet si dëshmi si dhe numrin e profileve të plota të ADN-së që janë përcaktuar nga këto analiza.
Rezultatet: Në bazë të të dhënave të analizuara rezultatet na tregojnë që në periudhën 2021-2022 në AKF janë përfunduar 8728 ekspertiza në të gjitha laboratoret e saj. Në bazë të laboratorit në të cilin janë përfunduar shohim që 5. 20% të ekspertizave i kanë takuar laboratorit të ADN-së. Në bazë të dëshmisë së përdorur shohim se nga gjithsej 454 raste apo 9. 03% kanë përdorur qimen si dëshmi. Numri i profileve të plota të ADN-së nga të përcaktuara nga analizat forenzike në AKF të qimeve si dëshmi në periudhën 2021-2022 ishte 10.
Përfundimi: Në varësi të tipareve të një personi, qimet mund të jenë në disa forma. Për shkak të natyrës delikate dhe lehtësisht të dëmtueshme të mostrave si qimet, është thelbësore te bëhen teknikat ne mënyrë efikase dhe jo të dëmshme. Llojet kryesore të analizës së qimeve janë: analiza makroskopike, mikroskopike, kimike dhe përcaktimi i profilit te ADN-së. Qimet në fazën anagjene dhe katagjene mund të përdoren për analizën e ADN- së nukleare ndryshe nga qimet në telogjene, të cilat nuk janë të përshtatshme për këtë analizë.

Fjalë kyç: ekspertimi, qime, mikroskopike, ADN.

MELANOMA – RËNDËSIA E DIAGNOSTIKIMIT NË CDO MOSHË.

Elmijola Janushaj.
Dermatologe –Venerologe, Departamenti I Dermatologjise dhe Kirurgjise Plastike, Doctors General Tirana.

Abstrakt

Hyrje: Melanoma është një neoplazi malinje e lëkurës, e karakterizuar nga proliferimi i pakontrolluar i melanociteve, qelizave të lëkurës që prodhojnë pigment. Ai paraqet një rrezik të konsiderueshëm vdekshmërie për shkak të pirjes së tij për metastaza nëse nuk diagnostikohet dhe trajtohet në fazat e hershme. Melanoma nuk shfaq pirje të dallueshme të moshës, gjinisë ose racore, duke nënvizuar nevojën për kujdes në monitorimin dhe zbulimin e hershëm të lezioneve të dyshimta në të gjitha demografitë. Dermoskopia, një teknikë diagnostike jo-invazive që lejon vizualizimin e lezioneve të pigmentuara të lëkurës, luan një rol kryesor në identifikimin e hershëm të melanomës. Rasti 1: Melanoma ne moshat e reja: Një mashkull 21-vjeçar u paraqit me një lezion të ri të pigmentuar, në gishtin e katërt në dorën e majtë, i cili u vu re nga një vizitë e rastësishme te dermatologu. Pas vlerësimit dermatologjik dhe analizës dermoskopike, lezioni shfaqi karakteristika të rëndësishme, duke përfshirë pigmentimin e parregullt dhe asimetrinë. Një biopsi ekscizionale e shpejtë konfirmoi diagnozën e melanomës në fazën e hershme. Vlerësimi histopatologjik i melanomes in situ, nënvizon natyrën tinëzare të progresionit të melanomës, edhe në mungesë të simptomave të dukshme ose ndryshimeve alarmante. Identifikimi në kohë i këtij lezioni lejoi një rezeksion kirurgjik kurativ dhe një perspektivë pozitive prognostike. Monitorimi i vazhdueshëm dhe respektimi i takimeve të planifikuara vijuese jane te rendesishme për të siguruar mirëqenien e qëndrueshme të këtij pacienti të ri. Rasti 2: Melanoma ne moshe adulte: Një femër 38-vjeçare, më parë e pavetëdijshme për rreziqet e mundshme të lidhura me melanomën, kërkoi konsultë dermatologjike për një lezion të pigmentuar në krahun e saj te djathte që kohët e fundit kishte shfaqur ndryshime të parregullta në ngjyrë dhe kufi. Duke përdorur dermoskopinë, u zbuluan tipare që sugjerojnë atipi melanocitare. Diagnoza histopathologjike konfirmoi diagnozen e melanomës me përhapje sipërfaqësore me trashësi Breslow prej 0. 6 mm, tregues i një prognoze të favorshme. Zbulimi dhe menaxhimi i suksesshëm i hershëm i këtij lezioni shmangi spektrin fatkeq të sëmundjes invazive, duke theksuar rolin kryesor të dermoskopisë në demaskimin e melanomave të fshehta fillestare. Rasti 3: Melanoma Geriatrike: Një grua 72-vjeçare, e pavetëdijshme për rreziqet e ekspozimit në diell dhe potencialin për tumore malinje të lëkurës, vjen per nje kontroll te lekures per shkak te nje nishani me forme te crregullt, te zmadhuar prej disa kohesh. Gjatë vizitës së saj u krye ekzaminimi dermatoskopik i lezionit në pjesën e poshtme të këmbës së saj të majtë, duke zbuluar ndryshime në shpërndarjen e pigmentit, bordura te crregullta dhe shfaqjen e strukturave vaskulare atipike. Biopsia e mëvonshme konfirmoi diagnozën e melanomës në fazën e hershmePavarësisht moshës së vjeter të pacientit, mbikëqyrja e kujdesshme dhe ndërhyrja e shpejtë dhanë një rezultat të favorshëm, duke nënvizuar efikasitetin e qëndrueshëm të vlerësimeve të rregullta dermatologjike në zbutjen e sëmundshmërisë së mundshme të melanomës në popullatën e moshuar.

Konkluzione: Rastet e përshkruara më sipër nënvizojnë qartë natyrën pa dallim të kërcënimit të melanomës, duke tejkaluar grupmoshat dhe duke theksuar rëndësinë kryesore të zbulimit të hershëm nëpërmjet dermoskopisë dhe mbikëqyrjes së qëndrueshme dermatologjike.

Fjalë kyç: melanoma, dermatoskopi, mosha, prognoza, ndjekja.

SIMPTOMAT E ANKTHIT DHE DEPRESIONIT TEK TË RINJTË: STUDIM NË QYTETIN E ELBASANIT.

Elona Dashi1, Valbona Alikaj2, Valmira Skendi3.
1Psikiatre për fëmijë dhe adoleshentë, Spitali Rajonal Durres;
2Psikiatre për fëmijë/adoleshentë. , Prof. Asc. , Departamenti I Neuroshkencës, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti I Mjekesisë, Tirane;
3Psikologe klinike, PhD. Departamenti I Neuroshkeneces, Shërbimi i Psikiatrisë së Fëmijëve/Adoleshentëve. QSU 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Adoleshentët janë një target grup shumë I rëndsishëm për të promovuar shëndetit mendor, duke pasur parasysh se statistikat tregojnë se gjysma e problemeve të shëndetit mendor kanë filluar në 14 vjec. (APA, 2013) Vitet e fundit shumë organizata botërore po fokusohen mbi problemet e shëndetit mendor të të rinjve duke e bërë një prioritet duke qënë se kemi një rritje të prevalencës. Në nivel global 1 në 7 të rinj (10-19 vjec) përjeton një problem të shëndetit mendor dhe shumica mbeten të padiagnostikuara dhe të patrajtuara. (WHO, 2021). Pasojat e mosmarrjes së ndihmës përsa u përket problemeve të shëndetit mendor zgjaten deri në adultëri duke prekur shëndetit mendor dhe fizik dhe duke sjellë nje jetë jo të jetuar plotësisht.
Qëllimi: Qëllimi i studimit tonë ishte të hetonim mbi prevalencën e simptomatikës anksiozе dhe depressive te të rinjtë e qytetit të Elbasanit dhe lidhjen midis këtyre simptomave dhe karakteristikave socio-demografike.
Metoda: Eshtë një studim cross-sectional i realizuar te të rinjtë e qytetit të Elbasanit, u realizuan pyetësorë si për simptomatikën anksiozе Beck Anxiety Inventary, (BAI) dhe për simptomatikën depressive është përdorur pyetësori I manualit diagnostikë DSM-5, (APA, 2013). Të dhënat u përpunuar duke përdorur paketën statistikore për shkencat sociale, version 21 (SPSS).
Rezultate: Në total morrën pjesë 1123 të rinj, nga të cilët shumica e pjesmarrësve ishin femra (62. 9%). Bazuar në nivelin e pikëzimit për pyetësorin e ankthit rezulton se kemi një nivel të ulët të ankthit në 73. 5% të pjesmarrësve, nivel ankthi i moderuar në 17. 4% dhe nivel ankthi i lartë me 9. 2%. Bazuar në nivelin e pikëzimit për pyetësorin e depresionit rezulton se në 55. 3% kemi aspak deri lehtësisht simptomatikë depresive, nivel i lehtë i depresionit në 17. 3%, nivel i moderuar i depresionit në 21. 3% dhe 6. 1% referojnë për simptomatikë të rëndë depresioni.
Konkluzione: Këto të dhëna na shërbejnë si indikatorë për të treguar nevojën urgjente për screening të mëtejshmëm të këtyre të rinjve, mundësinë për ti identifikuar dhe për tu ofruar ndihmë.

Fjalë kyç: shendeti mendor, adoleshentë, simptoma.

RËNDËSIA E ERCP-SË NË TRAJTIMIN E SËMUNDJE TË RRUGËVE BILIARE DHE PANKREATIKE.

Doc. Elona Hasalla, Phd. cand. Ilda Taka, Msc. Blerta Hasalla, ; Dr. Sulejman Baha, Msc. Irena Xhaferri, Msc. Elda Ruçi, Msc. Brandi Fahriu.
Universiteti 'Aleksandër XHUVANI' Elbasan; Fakulteti i Shkencave Mjëksore Teknike; Departamenti i Lëndëve Paraklinike; Departamenti i Specialiteteve Tekniko Mjekësore Departamenti i Lëndëve Klinike; Universiteti i Firences Itali;
Qëndra Spitalore ' Xhaferr Kongoli' Elbasan.

Abstrakt
Hyrje: ERCP-ja (kolangio pankreatografiaendoskopike retrograde) është një proçedurë endoskopike që përdoret për diagnostikimin dhe trajtimin e sëmundjeve të rrugëve biliare dhe atyre pankreatike. Në botë kjo proçedurë është rutinë, kurse në vendin tonë si pasojë e mungesës së personelit të specializuar dhe ambjenteve e mjeteve të duhura përdoret shumë pak ose aspak. Infermieri i ERCP-së duhet të jetë i specializuar dhe duhet të kryejë të gjitha detyrat që kryeninfermieri që punon në sallën e operacionit.
Qëllimi: Qëllimi i kesaj teme është nënvizimi i rolit të veçantë që ka ERCP-ja si proçedurë diagnostikuese dhe mjekuese në sëmundjet e rrugeve biliare dhe pankreatike.
Metodologjia: U morën në studim 14 raste klinike, të cilat ishin diagnostikuar ose trajtuar me anë të ERCP-së. 6 nga rastet ishin sëmundje të pankreasit, kurse 8 raste sëmundje të rrugëve biliare. Tek pacientët me sëmundje të pankreasit ERCP-ja është përdorur në 100% të rasteve për diagnostikimin dhe në 83. 33% të rasteve për trajtim. Në sëmundjet e rrugëve bilare ERCP-ja ishte përdorur në 87. 5% të rasteve për diagnostikim dhe në 75% të rasteve për trajtim. Në grupin e parë komplikacionet u shfaqën në 33. 33% të rasteve, kurse në grupin e dytë në 37. 5% të rasteve. Komplikacionet që ishin shfaqur pas proçedurës përfshinin uljen e TA, depresion respirator, dhimbje fyti, dhimbje abdominale, të cilat ishin normalizuar shpejt falë ndërhyrjes së ekipit mjeksor.
Konkluzione: ERCp-ja është një proçedurë mini-invazive, që na krijon mundësinë të zgjidhim probleme që më parë kërkonin kryerjen e ndërhyrjeve shumë invasive, të cilat nuk arrinin të zgjidhnin përfundimisht problemin e pacientit. Ajo mund të përdoret edhe si një proçedurë paliative, në rastin e tumoreve të paoperueshëm duke përmirësuar jetën e pacientit.

Fjalë kyç: ERCP, diagnostikim, trajtim, komplikacion.

SHPËRTHIMI EPIDEMIK I FRUTHIT, JANAR –SHKURT 2024.

Elona Kureta1, Alma Robo1, Artan Simaku1, Rovena Daja1, Silvia Bino1.
1Instituti i Shëndetit Publik.

Abstrakt
Qëllimi: Fruthi është një sëmundje infektive e parandalueshme me vaksinë. Vaksina ndaj Fruth-Rubeolë –Parotitit (FRP) në Shqipëri është pjesë e kalendarit kombëtar të vaksinimit dhe aplikohet nga mosha 1 deri në 5 vjeç. Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë situatën epidemiologjike në vend gjatë shpërthimit epidemik në janar 2024 dhe mbulimin me vaksinim kundër fruthit.
Metodologjia: Të dhënat janë përdorur nga sistemi i survejances së bazuar në sëmundje dhe sistemi kombëtar i vaksinimit gjatë vitit 2024. Është bërë një analizë përshkruese bazuar në triaden epidemiologjike vend, person, kohë.
Rezultate: Për periudhën janar –shkurt 2024 janë raportuar 145 raste të dyshuar nga të cilat janë konfirmuar 35 raste (24%). Incidenca e fruthit në popullatë për këtë periudhë është 1. 3

raste/ 100000 banorë. Rastet i përkasin kryesisht grupmoshës pediatrike 0-14 vjec me 88. 5% të rasteve të konfirmuara. Pjesa me e madhe e rasteve është e pavaksinuar (57%) dhe e shtruar në spital (57. 2%). Rastet janë kryesisht nga bashkia Tiranë (63%), ndjekur nga Durrësi (26%). Në keto bashki ashtu sikurse ne nivel kombëtar vërehet një renie e mbulesës vaksinale nën 95 % për të dyja dozat e vaksinës Fruth Rubeolë Parotit.
Përfundime: Kjo rënie e ndjeshme të mbulimit me vaksinim ndaj fruthit në popullatë vjen si pasojë e pandemisë dhe shtyrjes së datës së vaksinimit. Si pasojë kemi qarkullim të virusit të fruthit në popullatën e pavaksinuar. Rekomandohet forcimi i survejancës së sindromës rash me temperaturë për kapjen e hershme të rasteve, ndjekjen e tyre, identifikimin në kohë të kontakteve dhe rritjen e ndërgjegjësimit të prindërve për rëndësinë e vaksinimit kundër fruthit.

Fjalë kyç: fruthi, vaksinim, virusit.

APLIKIMI I LIMFODRENAZHIT SIPAS METODËS (VODDER) TEK GRATË SHTATZËNA.

Alisia Maliqi1, Elona Laçi2.
1, 2Universiteti 'Aldent'.

Abstrakt
Hyrje: Limfodrenazhi është një teknike e lehtë miofasciale, që ndihmon në nxitjen e qarkullimit së limfës në trupin e njeriut. Studimi ynë do të fokusohet në efekshmërinë që ka aplikimi i limfodrenazhi tek gratë shtatzëna në trimestrin e dytë dhe të tretë të saj.
Qëllimi: është njohja me efekshmërinë e aplikimit të limfodrenazhit tek femrat shtatzëna që janë në trimestrin e dytë dhe të tretë të periudhës së shtatzanisë.
Metodologjia: Në studim janë marrë 5 paciente shtatzëna, që janë në trimestrin e dytë dhe të tretë të shtatzanisë. Për të realizuar këtë studim kemi vendosur disa kritere pranuese që janë: Paciente shtatzëna në trimestrin e 2-3 të shtatzanisë**.** Rekomandim nga mjeku që e ndjek të gjithë periudhën e shtatzanisë**.** Paciente me edemë Në kriteret përjashtuese kemi: Paciente shtatzëna me rrezik aborti. Paciente pa rekomandim nga mjeku
Rezultatet: Sipas rezultateve nga studimi rezulton se aplikimi i limfodrenazhit ka efekte pozitive tek gratë shtatzëna.
Konkluzione: Aplikimi i limfodrenazhit sipas metodës (Vodder) rezultoi i suksesshëm në uljen e edemës, reduktim të lodhjes së përgjithshme, reduktim të stresit.
Rekomandime: Pacientëve u është rekomanduar vazhdimi i aplikimit të limfodrenazhit gjithashtu i është rekomanduar aplikimi i terapisë ushtrimore në shtëpi dhe edukim për qëndrimin ulur apo shtrirë.

Fjalë kyç: Linfodrenazh, shtatzani, edema.

SËMUNDJA E PESËS DHE POLIARTRITI NË TË RRITUR- STUDIM RASTI.

1Msc Md Elona Naqellari, 2Prof Assoc. Dorina Ruci, 2Dsc Md. Esmeralda Meta, 2Prof Assoc Nexhi Subashi.
1Shërbimi IC, Spitali Kontinental, Njësia Laboratorike;
2UHC 'Nënë Tereza', Shërbimi i Reumatologjisë, Shërbimi i Sëmundjeve Infektive.

Abstrakt
Hyrje: Sëmundja e pestë shkaktohet nga Parvovirusi B19, i hasur në të gjitha grupmoshat kryesisht tek fëmijët, por mund të shfaqet edhe tek të rriturit, i manifestuar me eritematoz,

skuqje, temperaturë, lodhje, dhimbje koke të forta, sindromë hematologjike, artritike ose nervore. Inkubacioni zgjat nga 3 ditë deri në 3 javë, me një sërë shenjash klinike nga 2 javë deri në disa muaj.
Qëllimi: Evidentimi i një rasti – personeli shëndetësor me sëmundje të pestë pas kontaktit me një fëmijë 2 vjeç gjatë vizitës para operatorit.
Pacienti ynë – Mjeku i ICU, në javën e 2 të shkurtit 2024 ka pohuar dhimbje të forta në artin talokrural dhe sakroiliak, ethe intermitente 38. 50C, asteni të moderuar. Një javë më vonë ajo u shfaq një shtëllungë paksa e ashpër. Ajo administroi 40 mg metilprednisolone që qetësoi situatën, por rishfaqet pas 24 orësh; 2 ditë pas skuqjes, temperatura rifillon në 380C dhe dhimbja e kyçeve instalohet sërish me edemën e tyre të varfëruar dhe pamundësinë e lëvizjes. Rezultatet e testit. Leukocitoza 12000 mm3, Neutrofila 80%, VES 36mm/h, qeliza plazmatike 2%, CRP 20. 6 mg/dl, SGOT 14. 9, SGPT 15. 7, Bilirubina 0. 65, Kreatinina 0. 67, ASLO10ml/RF 143. LDH253U/L, CPK 31. 2 FIB 294 mg/dl, TSH 2. 75, FT4 7. 99 Anti CCp 2. 5 Ui/ml Fruthi IgM – Negativ, Parvovirus IgM – 200 Ui/ml, IgG 48 Ui/ml. Në retrospektivë, bazuar në të dhënat epidemiologjike, në fillim të muajit shkurt ajo ishte në kontakt me një fëmijë në një vizitë paraoperative për synetinë, i cili kishte eritemë në fytyrë dhe skuqje të lëkurës, referuar se fëmija 2 javë më parë kishte bërë vaksinën e fruthit dhe 2 javë më vonë ethe. Prindërit e fëmijës që kishin zhvilluar këto simptoma u kontaktuan për të kryer serologji për parvovirusin, i cili rezultoi pozitiv në IgG.
Diskutim: Parvovirusi B19 është i vetmi në këtë familje që prek njerëzit, kryesisht fëmijët, manifestimet klinike tek të rriturit e shëndetshëm janë mjaft të rralla, veçanërisht me poliartritin reumatoid imitues dhe rikthimin e simptomave. Triada: Eritema - ethe - poliartralgjia diagnostikohet gabimisht midis një infeksioni SIRS ose viral. Është e pesta në gjashtë sëmundje me të njëjtat triada Fruthi (1), Scarlet fev (2)e, Rubeola (3), Sëmundjet Dukes (4), Parvo B19 (5) dhe Roseola (6)

Fjalë kyç: Sëmundja e pestë- Të rriturit – Poliartropatia.

ZHVILLIMET E REJA NË STRATEGJITË E TRAJTIMIT TË LEUÇEMISË LIMFOCITARE KRONIKE ME RREZIK TË LARTË.

Dr. Elsuarta Calliku, Dr. Adela Perolla, Prof. Dr. Arben Ivanaj.
Shërbimi Hematologjisë, QSUT 'Nënë Tereza'.

Abstrakt
Perkufizimi i rrezikut të lartë në pacientët me Leuçemi Limfocitare Kronike (CLL) është transformuar tashmë në sajë të zhvillimit të terapive inovative. Mutacionet në gjenin tp53, kariotipi kompleks dhe rezistenca ndaj terapive 'target' janë kriteret kryesore që karakterizojnë rrezikun e lartë te këta pacientë. Ky studim synon të analizojë strategjitë më të reja të trajtimit dhe efikasitetin e tyre në menaxhimin e LLC-së me rrezik të lartë, duke shqyrtuar njëkohësisht impaktin e tyre në frenimin e progresit të sëmundjes. Historikisht, transplanti i qelizave staminale allogjene dhe kimioterapia ishin metoda kryesore të trajtimit për këtë grup pacientësh. Së fundmi, peizazhi i terapisë ka pësuar ndryshime të theksuara me hyrjen e frenuesve të kinazës së tirozinës së Brutonit (BTK) dhe frenuesve të BCL-2, të cilët tashmë janë integruar si terapi standarde në klinikë. Studimet e fundit kanë treguar se këto molekula ofrojnë një perspektivë më të mirë të mbijetesës duke qenë pjesë e protokolleve të terapive të kombinuara. Frenuesit e PI3K kanë dhënë rezultate premtuese për pacientët me LLC me rrezik të lartë. Nga ana tjetër, terapitë qelizore janë kthyer në një fushë të re zhvillimi, me përgjigje të rëndësishme në terapinë me qeliza T të receptorit të antigjenit kimerik (CAR) për pacientët me delecion të 17p dhe ata që nuk kanë reaguar ndaj frenuesve BTK. Sfidat aktuale përfshijnë zgjatjen e qëndrueshmërisë së përgjigjeve dhe

menaxhimin e toksiciteteve serioze siç është sindroma e stuhisë së citokinave apo neurotoksiciteti. Hulumtimet e fundit po eksplorojnë terapinë me qeliza T CAR të kombinuar me terapitë 'target', frenuesit e rinj të BTK për pacientët rezistentë ndaj BTK-ve ekzistuese si edhe rolin e qelizave Natural killer (NK). Qëllimi është të zgjerohet fusha e trajtimit për pacientët me LLC me rrezik të lartë, për të përmirësuar cilësinë e jetës dhe mbijetesën. Këto zhvillime theksojnë nevojën për një qasje më të personalizuar në menaxhimin e LLC- së me rrezik të lartë. Studimi i biomarkereve të rinj dhe identifikimi i faktorëve prediktivë do të ndihmojnë në hartimin e protokolleve të trajtimit që janë të fokusuar dhe të individualizuar për çdo pacient, duke përmirësuar përgjigjet ndaj terapisë dhe duke minimizuar efektet anësore.

Fjalë kyç: Leukemia Limfoide Kronike, Bruton kinase inhibitoret, CAR-T, Risk I lartë.

STRATEGJITË PËR MENAXHIMIN E ACIDOZËS LAKTIKE NGA METFORMINA: ANALIZA E NJË RASTI.

Elvana Rista, MD, PhD.
Departamenti i Nefrologjisë, Hygeia International Hospital, Tirana, Albania.

Abstrakt
Hyrje: Metformina është bërë një nga shtyllat kryesore të menaxhimit të diabetit mellitus të tipit 2 për shkak të efikasitetit dhe profilit të saj relativisht të sigurt. Megjithatë, një nga efektet anësore më serioze, megjithëse rrallë, është zhvillimi i Acidozës Laktike Metforminë-Asociuar (MALA), një gjendje potencialisht e rrezikshme për jetën.
Pacientja, 56-vjeçare, u prezantua në Departamentin e Urgjencës me një histori disa-ditore të konfuzionit akut, dhimbje abdominale, shoqëruar me lodhje të shprehur. Gjendja klinike filloi të përkeqësohej tre ditët e fundit, me simptoma që u bënë më të theksuara pavarësisht trajtimeve të mëparshme në shtëpi. Nga historia mjekësore e pacientes u mësua se ajo trajtohej me metforminë për menaxhimin e DM dhe ditët e fundit kishte përdorur indometacine supost për shkak dhimbjes që ajo kishte referuar pas interventit ortopedik për colli femuri. Gjatë vlerësimit fillestar, u vu re se pacientja kishte një acidozë të shprehur shoqëruar me rritje të laktateve. Analizat laboratorike rezultuan me vlera të larta të uresë në gjak, 245 mg/dL, dhe kreatininës 10. 9 mg/dL, që sugjeronin një insuficiencë renale akute. PH i gjakut ishte 6. 8, dhe laktati në gjak arriti në 16. 29 mmol/L, duke konfirmuar diagnozën e acidozës së thellë laktike të lidhur me metforminën. Menaxhimi i saj përfshiu ndërprerjen e menjëhershme të metforminës dhe kryerjen e dializes, pas se ciles pati përmirësim të ndjeshëm te gjendjes klinike dhe rënie të nivelit të laktateve në gjak. Pas një qëndrimi disa-ditor, pacientja del nga spitali me funksion renal normal dhe pa asnjë simptomë residuale të acidozës laktike.
Konkluzion: Ky rast klinik nxjerr në pah rëndësinë kritike të monitorimit të pacientëve që përdorin metforminë, veçanërisht në praninë e faktorëve të riskut për insuficencë renale. Dignostikimi i hershem dhe menaxhimi adekuat rrisin mundësine për mbijetesën e të sëmurit nga ky komplikacion madhor.

Fjalë kyç: metaformin, acidozë, analizat laboratorike.

ROLI I LIKIDIT AMNIOTIK NË VLERËSIMIN E MIRËQËNIES FETALE.

Dr. Elvana Toska, Dr. Teuta Bare.
SUOGJ' Mbretëresha Geraldinë'.

Abstrakt

Hyrje: Likidi amniotic konsiderohet si komponent i rëndësishëm i cili siguron mbrojtjen dhe hapsirën e nevojshme për rritjen dhe lëvizjet fetale intrauterine. Gjithnjë e më tepër LA konsiderohet si një sistem dinamik kompleks me një vlerë të konsiderueshme në parashikimin e mirëqënies fetale inutero. Faktorët që ndikojnë në LA variojnë në periudha të ndryshme të barrës. Në tremujorin e parë osmolariteti i LA dhe plazmës amtare janë në vlera të njëjta, si rrjedhojë LA është transudat nga placenta ose sipërfaqja fetale. Pas javës së 24 lëkura fetale keratinizohet dhe ndikimin kryesor në LA e kanë ekskretimi pulmonar, urina fetale, gëlltitja fetale, shkëmbimet intramembranore nga placenta dhe transmembranore nga amnion dhe korioni. Një burim i rëndësishëm i LA është sistemi renal. Agenezia renale shoqërohet me vlera të ulëta të LA (Oligohidramnion), pengesat në sistemin e gëlltitjes shoqërohet me rritje të LA (polihidramnion).

Metoda: Vlerësimi i LA bëhet rutinë në cdo egzaminim ekografik gjatë vlerësimit fetal intrauterin. Matja e LA bëhet në mënyrën direkte (gjatë procesit të lindjes), indirekte (përmes amniocentezës) dhe përmes ekografisë, e cila konsiderohet mënyra e preferuar, pasi është jo invasive dhe me kosto të ulët. Egzistojnë kater metoda për matjen ekografike A: matja subjektive, matjet 2x2, vertikalja e xhepit më të madh(SDP), indeksi i likidit amnial (AFI). Ne këtë studim review, do të pasqyrohen ndryshimet e LA gjatë etapave të ndryshme të shtatëzanisë, lidhja etiologjike me patologji të caktuara amtare apo fetale, mënyrat e matjes së LA dhe efikasiteti i tyre, përparësitë e secilës metodë në rastin e anomalive sasiore të LA.

Perfundime: LA është një sistem kompleks dinamik, i cili duhet përdorur për të parashikur mirëqënien fetale. Metoda më efikase është përmes ekografisë, e cila kërkon njohuritë dhe performancën e duhur. Në rastet më LA anormal duhet kerkuar etiologjia dhe bërë trajtimi në bazë të saj. Studimet kanë treguar se asnjëra metodë nuk ka perparesi mbi tjetren sa i perket parashikimit te mirqenies fetale, APGAR neonatal, nderhyrjeve cezarjane dhe morbozitetit neonatal. Por studimet tregojne qe, ne rastet me Olihohidramnion metoda e matjes me SDP eshte me efektive ndersa ne rastet me Polihidramnion preferohet matja me indeks AFI.

Fjalë kyç: likid amniotic. Oligohidramnion, polihidramnion, fetale, amtare, neonatale, AFI, SDP.

REHABILITIMI PULMONAR NE BRONKIEKTAZINE E FIBROZES JOCISTIKE.

Ora J. 1, Prendi E. 2, Attinà M. L, Cazzola M. 4, Calzetta L. , Rogliani P. 6, Xhesika Pata7, Florian Spada8, Beatrice Ludovica Ritondo9.
1Njesia e Mjekësisë Respiratore, Departamenti i Mjekësisë Urgjente, Spitali Universitar Policlinico Tor Vergata, Romë, Itali;
2Departamenti i Shkencave Biomjekësore, Universiteti Katolik 'Zoja e Këshillit të Mirë', Tiranë, Shqipëri;
3Departamenti i Shkencave Biomjekësore, Universiteti Katolik 'Zoja e Këshillit të Mirë', Tiranë, Shqipëri;
4Njesia e Mjekësisë Respiratore, Departamenti i Mjekësisë Urgjente, Spitali Universitar Policlinico Tor Vergata, Romë, Itali;
6Njësia e Mjekësisë Respiratore, Departamenti i Mjekësisë Eksperimentale, Universiteti i Romës 'Tor Vergata', Romë, Itali;
7Departamenti i Shkencave Biomjekësore, Universiteti Katolik 'Zoja e Këshillit të Mirë', Tiranë, Shqipëri;

8Departamenti i Shkencave Biomjekësore, Universiteti Katolik 'Zoja e Këshillit të Mirë', Tiranë, Shqipëri;
9Njësia e Mjekësisë Respiratore, Departamenti i Mjekësisë Eksperimentale, Universiteti i Romës 'Tor Vergata', Romë, Itali.

Abstrakt
Hyrja: Bronkiektazia që nuk lidhet me fibrozën cistike (NCFB) është një gjendje e vazhdueshme, progresive e frymëmarrjes kronike. karakterizohet nga zgjerimi bronkial për shkak të inflamacionit të rrugëve të frymëmarrjes, infeksionit dhe mosfunksionimit të pastrimit mukociliar. Simptomat e zakonshme të pacientëve me NCFB janë kolla e vazhdueshme me prodhim kronik të pështymës, dispne, lodhje dhe ulje të tolerancës ndaj ushtrimeve, dhe këta subjekte janë të prirur për infeksion bronkial të përsëritur dhe shtrimin në spital me një cilësi të ulur të jetës (QoL). Sëmundjet e mushkërive kanë marrë pak vëmendje. PR shpesh përfshin strategji të vetë menaxhimit për të promovuar respektimin e trajtimit, dhe kjo qasje është përkrahur për bronkiektazinë.
Objektivat: Objektivi kryesor i këtij studimi ishte të ekzaminonte efektin e rehabilitimit në testet e funksionit pulmonar dhe kapacitetin e ushtrimeve: qëllimi i këtij studimi ishte të rishikonte në mënyrë sistematike efektet e rehabilitimit në pacientët me Fibroze jocistike, specifikisht në vëllimin e ekspirimit të detyruar në sekondën e parë (FEV1); kapaciteti i stërvitjes i vlerësuar nga 6-min walk test (6MWT) dhe incremental shuttle walk test (ISWT). Kjo meta-analizë është ndërmarrë sipas rekomandimeve të PRISMA-s
Metodologjia: Strategjia e Kërkimit dhe Pranueshmëria e Studimit Kjo meta-analizë në çift është dorëzuar në PROSPERO**.** Ky studim plotësoi të gjithë artikujt e rekomanduar të raportuar në listën kontrolluese PRISMA-P. Problemi i pacientit, ndërhyrja, krahasimi dhe kuadri i rezultateve u aplikuan për të zhvilluar strategjinë dhe pyetjen e kërkimit të literaturës, siç u raportua më parë. Një kërkim gjithëpërfshirës i literaturës u krye për provat e kontrolluara të rastësishme (RCT), të shkruara në anglisht dhe në lidhje me ndikimin e PR në pacientët me NCFB. Për shkak të numrit të kufizuar të RCT-ve të disponueshme, u përfshinë gjithashtu studime prospektive dhe retrospektive jo të rastësishme.
Rezultatet: Nga 52 të dhënat potencialisht relevante të identifikuara në kërkimi fillestar, 8 studime u konsideruan të pranueshme për një sintezë sasiore. Në përgjithësi, kjo meta-analizë në dyshe përfshin të dhëna të marra nga 8 studime që regjistruan 529 pacientë me NCFB: 5 ishin RCT dhe 3 ishin studime vëzhguese. Pesë studime ofroi të dhëna për vlerësimin e pikave fundore bashkë-primare krahasuar me një grup kontrolli (pacientët që nuk marrin PR), ndërsa të dhënat e nxjerra nga 8 studime u përdorën për vlerësimin e pikave fundore bashkë-primare në krahasim me fazën e pararehabilitimit (në bazë). Dy studime u përfshinë në vlerësimin e FEV1 pas rehabilitimit të frymëmarrjes midis grupit aktiv dhe atij të kontrollit dhe nuk treguan ndonjë rritje të konsiderueshme. Studimi i Lee et al. është i vetmi studim i cili merr parasysh përmirësimin në distancën 6MWT (6MWTD) dhe tregon një përmirësim prej 41 m në testin e ecjes.
Konkluzionet: Gjetja kryesore e kësaj meta-analize është se PR përmirëson tolerancën ndaj ushtrimeve, por jo FEV1 në pacientët me NCFB. Ky rezultat vjen nga të dyja duke krahasuar efektin në pacientët që i nënshtrohen PR kundrejt atyre që nuk i nënshtrohen PR dhe duke vlerësuar rezultatet para dhe pas trajtimit vetëm në grupin aktiv. Pas PR, distanca në ISWT u përmirësua me 70 m në krahasim me grupin e kontrollit dhe me 69 m kur krahasohet me distancën bazë në të njëjtin grup. Gjithashtu, 6MWTD tregoi një përmirësim prej 37 m në PR grup krahasuar me bazën. Klinike minimale dallim i rëndësishëm i ISWT dhe 6MWT për COPD dhe bronkektazitë janë raportuar të jenë 35-48m dhe midis 22 dhe 33 m, respektivisht. Sipas kësaj analize, efekti i rehabilitimit është statistikisht dhe klinikisht i qëndrueshëm në përmirësimin e tolerancës ndaj ushtrimeve, dhe të dhënat tona mbështesin udhëzimet e BTS, të cilat rekomandojnë PR në individët NCFB.

Fjalë kyç: Rehabilitimi pulmonar, Bronkiektazia e fibrozës jocistike, Toleranca ndaj ushtrimeve, Testi i ecjes 6-minutëshe.

RËNDËSIA DHE KUFIZIMET E METODAVE TË NDRYSHME TË VLERËSIMIT TË LDL-CHOLESTEROLIT.

E. Koliçi, N. Koliçi, A. Nurçe, K. Poshi, E. Thoma, A. Çerekja, A. Zyli.
Universiteti i mjekësisë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike.

Abstrakt
Qëllimi: LDL-Colesteroli është një fraksion i rëndesishem i kolesterolit total duke luajtur dhe një rol të rëndesishem në formimin e pllakave ateroskerotike dhe shpeshtësine e sëmundjeve kardiovaskulare (SCV). Ekuacioni Friedecald për përcaktimin e LDL-C i destinuar fillimisht për qëllime kërkimore, është përdorur gjatë 50 viteve të fundit si një metodë kryesore për vlerësimin e LDL-C. Ekuacioni tregon vlerën e LDL-C = Chol total – (TG/5 –HDL- Chol). Rritja e prevalencës së vlerave të larta të trigliceridеve nga sëmundje si diabeti dhe obeziteti si dhe përdorimi i medikamentet e reja që arrijnë nivele të ulëta të LDL-C japin shtysë për përmirësimin e saktësisë në vlerësimin e LDL-C. Qëllimi I studimit është përcaktimi I përdorimit të formulës Friedecald kundrejt matjes direkte të LDL-C në situate të ndryshme mjekësore.
Metoda: Janë ekzaminuar 200 raste te pacienteve të moshave 20 deri 80 vjeç duke realizuar matje të kolesterolit total (Chol) Trigliceridit (Trig) HDL- C dhe LDL- C me matje direkte dhe me përllogaritje me formulën Friedecald. Vlerat u vlerësuan për nivele të Trig < 200, 200-300 dhe >300.
Rezultati: Në rezutat e arritura ne 200 paciente, u gjetën vlera të LDL-C i matur 145+/-44 ndërsa LDL-C me formulë 133+/- 55. Për vlera të Trig < 200 vlerat e LDL-C i matur ishin 142+/-43 ndërsa LDL-C me formulë 139+/-55 për vlerat e Trig 200-300 kishim vlerat e LDL-C i matur 148+/-49 ndërsa LDL-C me formulë 126+/- 58, dhe për trig > 300 kishim vlerat LDL-C i matur 162+/-49 ndërsa LDL-C me formulë 118+/- 46.
Konkluzioni: Vlerat e LDL të matur direkt apo me FF KORELUAN më mirë për vlera të Trig <200. Për vlera më të larta të TG (>200) kemi ulje të LDL me FF. Prandaj preferohet matja e LDL me teknika të analizës direkte veçanërisht në pacientët me TG >200. Kjo ndihmon në përcaktimin e saktë të rrezikut të SCV dhe qëllimeve të trajtimit tek këta pacientë.

Fjalë kyç: LDL-C**,** Ekuacioni Friedecald, triglicerid.

HOMA-IR DHE DIABETIT MELLITUS TIP II.

Fribianka hoxha1, Adriana Zhama1, Fiqerete Arranjaku2, Kejda Musa2, Emirvina Kolici3.
1Master i Shkencave, Teknikë Laboratori Mjekësor, UMT;
2Studente, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, UMT;
3Pedagoge, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, UMT.

Abstrakt
Hyrja: Diabeti mellitus (DM) eshte nje sëmundje me incidence në rritje në mbarë botën. DM është gjithashtu i lidhur ngushtë me sëmundje të tjera metabolike, si dislipidemia dhe steatoza hepatike. Për të parandaluar diabetin dhe komplikimet e tij, është e rëndësishme të identifikohen popullatat me rrezik të lartë dhe të parandalohet fillimi i sëmundjes në fazën e

hershme. Insulinorezistenca (IR), përfaqëson një fispatologji të hershme të progresionit të diabetit. Qëllimi I studimit është të tregojë lidhjen që ekziston mes IR dhe DMT2.
Metodat: Është një studim teorik pasi u morën në studim artikuj nga revista si PubMed, Scopus, Science Direct dhe Google Scholar.
Rezultatet: Për pacientet me luhatje të vlerave të glicemise HOMA-IR u gjet me e lartë se në pacientët me vlera normale të glicemisë, pavaresisht vlerave të Hba1c. Megjithatë, kadallime të vlerave të HOMA-IR për të vleresuar DMT2 sipas gjinisë dhe moshës, si dhe korelacioni i HOMA-IR me DMT2 ulet gradualisht me moshën, veçanërisht tek gratë.
Konkluzion: Vlera të larta të HOMA-IR treguan një lidhje të rëndësishme me zhvillimin e DM T2 si dhe treguan që është një faktor rreziku i pavarur për shfaqjen e DMT2, pavarësisht nga niveli i HbA1c në një popullatë të shëndetshme. Kjo sugjeron që matja HOMA-IR mund të përdoret si një biomarker për të identifikuar njerëzit në rrezik për zhvillimin e DMT2. Studime të mëtejshme nevojiten për të përcaktuar një vlerë limit të HOMA-IR si një marker i ri i parashikimit të DMT2.

Fjalë kyç: Diabeti mellitus (DM), Insulinorezistenca (IR), HOMA-IR.

KARCINOMA E QAFËS MITRËS DHE VDEKSHMERIA NE KOSOVË.

Endrit Piraj.
Universiteti i Prishtinës, Fakulteti i mjeksisë, Prishtinë, Kosovë, Qëndra Kryesore e Mjekësisë Familjare-Dragash.

Abstrakt
Hyrje: Në nivel global kanceri i qafës se mitrës vazhdonë të jetë njëra nga karcinomat më të zakonshme tek femrat, përqindja e vdekshmërisë nga karcinoma e qafës së mitrës synohët të zvoglohët dukshëm nga vaksinimi me vaksinën kundër HPV. Kanceri qafës së mitrës cilsohet si rezultat i infeksionit të vazhdueshëm të traktit gjenital të poshtëm nga një prej rreth 15 llojëve të HPV-së, i cili nihët edhe si 'shkaku i domosdoshem' i karcinomës të qafës së mitrës. Përqindja e femrave të prekura në Kosovë nga kjo patologji ka variuar ndër vite.
Qëllimi i punimit: Qëllimi i këtij punimi është të analizohet ecuria e karcinomës se mitrës dhe vdekshmëria në Kosovë në raport me vendet më të zhvilluara ndër vite.
Metodologjia: Punimi paraqet një meta-analizë përkatsisht rishikim të fundit të literaturës bashkëkohore por edhe te të dhënave që janë shfrytëzuar nga publikimet e shkaqeve të vdekjës nga IKSHPK dhe ASK. Për hulumtimin e punimit është përdorur metoda retrospektive.
Përfundimi: Në përfundim konstatuam se rëndesi të madhe për uljën e rasteve të karcinomës së qafës së mitrës në vitet e ardhshme ka vaksinimi kundër HPV-së. Ulja e shkallës së mortalitetit tek pacientët me karcinomë të qafës së mitrës është e lidhur ngushtë me parandalimin dhe diagnostifikimin në stadet e hershme.

Fjalë kyç: carcinoma, qafa e mitrës, Kosova.

METHEMOGLOBINOPATIA KONGENITALE SHPESH NJË DIAGNOZË E HUMBUR.

Eneida Hoxha1; Somida Kuka1; Ledio Collaku1; Pandush Pojani1; Xhesika Habilaj1; Rovena Liço2; Margarita Gjata1.
1Shërbimi i Mjekësisë Interne & HTA, QSU 'Nënë Tereza', Tiranë, Albania;
2Poliklinika e specialiteteve Nr. 1, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Methemoglobinemia, është një çrregullim i karakterizuar nga prania e niveleve të larta të methemoglobinës në gjak, mund të jetë kongjenitale dhe e fituar. Methemoglobina është një formë e oksiduar e hemoglobinës, e cila ka një afinitet të rritur për oksigjenin dhe aftësi të ulur për të lëshuar oksigjen në inde. Prandaj, kurba e disocijimit oksigjen-hemoglobinë zhvendoset në të majtë. Ngaqë është një shkak i rrallë i cianozës dhe hipoksisë, diagnoza e methemoglobinemisë shpesh neglizhohet ose vonohet.

Në këtë punim paraqesim një rast të lindur me Methemoglobinemi, mashkull 32-vjeçar i cili u paraqit në shërbimin tonë me dispne, kollë, tremor, me cianozë të gishtave dhe buzëve. Familjarët referojnë për episode të ngjashme të përsëritura që nga fëmijëria, të përkeqësuara nga infeksionet, temperatura dhe traumat. Pacienti prej moshës 8-vjeçare është diagnostikuar në një qëndër tjetër si Insuficiencë kardiake dhe është trajtuar me disa skema mjekimi, kryesisht diuretikë dhe β-bllokues ndërprerë prej disa muajsh nga familjarët. Pacienti prej moshës 1 vjeçare me cianozë periorale dhe cianozë të anësive, më vonë pas disa vitesh është vënë re prapambetje mendore si dhe anomali neurologjike. Pa histori familjare. Tek ekzaminimet laboratorike vihet re: rritje e hemoglobinës, hematokritit dhe eritrociteve, rritje të PaO2. Vlera normale të analizave biokimike, G6PD, elektroforezës së hemoglobinës. Ekokardiograma transtorakale (TTE) dhe skaneri (CT) all body rezultuan normale. Pas përjashtimit të shkaqeve kardio-pulmonare, nivelet e MetHb u gjetën të larta 18%, pa ekspozim ndaj ndonjë agjenti precipitues. Për rrjedhojë, u dyshua diagnoza e methemoglobinemisë kongjenitale. Pacienti filloi të marrë vitaminë C 500 mg një herë në ditë, nga e cila u përgjigj mirë me më pak cianozë dhe ulje të ndjeshme të nivelit të methemoglobinës.

Konkluzione: Cianoza dhe dispnea janë simptoma të zakonshme tek të rriturit dhe kanë diagnoza diferenciale të gjëra, nga të cilat ato të rralla si methemoglobinemia kongjenitale duhet të mbahen gjithmonë parasysh. Methemoglobinemia kongjenitale është një sëmundje e rrallë e hemoglobinës e nënraportuar dhe shpesh e humbur klinikisht. Diagnostikimi i hershëm, menaxhimi i duhur, edukimi për strategjitë për të parandaluar komplikacionet rrisin mundësinë për mbijetesën.

Fjalë kyç: Cianozë, Dispne, Methemoglobinemia kongenitale.

SHËRBIMI I ORTHOPTIKËS. PROFESIONI DHE PRAKTIKA KLINIKE.

Enela Maliqaj MSc.
Poliklinika e Specialiteteve Nr. 3, Tiranë.

Abstrakt

Vitet e fundit jemi duke jetuar një zhvillim shumë të madh të teknologjisë. Kjo, jo pa u shoqëruar me probleme të ndryshme në nivel okular, sidomos në moshën pediatrike. Për këtë, prej vitesh në të gjitha vëndet perëndimore dhe më tej, ka lindur nevoja që specialistët të zhvillohen dhe rriten në nivele sektoriale, tepër të larta profesionalisht. Orthoptika është disiplina në fushën e Okulistikës që merret me deficitet muskulare, inervative dhe shqisore,

që prekin syrin dhe rehabilitimin e tyre. Ekzaminimet Orthoptike kanë për qëllim identifikimin e anomalive të Pamjes Binokulare si Strabizmi, Ambliopia, Diplopia dhe shumë problematika të tjera, në të gjitha moshat, por kryesisht në atë pediatrike dhe trajtimin e speciaizuar të tyre.
Shërbimi i Orthoptikës i Standardizuar është hapur që prej Nëntorit 2022 ne Poliklinikën e Specialiteteve Nr. 3, në Tiranë, nën linjat e protokolleve klinike më të mira që ekzistojnë aktualisht në vëndet e BE dhe SHBA. Ky shërbim mbështetet në Udhërrëfyesin e Praktikës Klinike të Shërbimit të Orthoptikës, formuluar me asistencën e Shoqatës Ndërkombëtare të Orthoptikes (IOA) dhe miratuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale. Duke qënë që në Sistemin Shëndetësor Publik të Shqiperisë kishte një mungesë të Profesionit të Orthoptistit, u arrit të plotësohet si në cdo shtet tjetër dhe të hapet Shërbimi i Orthoptikës i Standardizuar dhe i ushtruar nga nje Specialist Orthoptist me diplomë Universitare në Orthoptik, sipas kërkesave dhe rekomandimeve të linjave drejtuese të Shoqatës Ndërkombëtare të Orthoptikes. Në një rritje shumë të madhe që po merr cdo ditë e më shumë nevoja globale për shërbime shëndetësore në Oftalmologjinë Pediatrike, vendi ynë, duke aspiruar hyrjen sa më shpejtë në BE, plotëson një shërbim shumë të rëndësishëm në fushën e Okulistikës, atë të Orthoptikës, duke u rradhitur në të gjitha vendet e tjera Europiane që prej shumë vitesh e kanë të konsoliduar në cdo shërbim Okulistike dhe duke punuar për rritjen e mëtejshme.

Fjalë kyç: okulistika, ekzaminimet, orthoptika.

OSTEOPOROZA DHE DIAGNOZA E SAJ.

Gabriela Ramaj1, Erinda Palushi1, Flavia Dodoveci1, Suela Nako1, DR. Enida Xhaferi2.
1Studentë, 'Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike';
2Pedagoge, 'Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike'.

Abstrakt
Osteoporoza është një sëmundje skeletore karakterizuar nga dobësimi i strukturës së kockave, duke e bërë atë më të ndjeshme ndaj thyerjeve. Kjo ndodh kur prodhimi i kockave të reja është më i ngadalshëm se shkatërrimi i tyre, rezultuar në një humbje të dendësisë së kockave dhe një rritje të rrezikut të thyerjeve. Faktorët që kontribuojnë në osteoporozë përfshijnë moshën, gjininë, trashëgiminë gjenetike, pasurinë minerale, mungesën e aktivitetit fizik, dhe mungesën e vitaminës D. Trajtimi i osteoporozës përfshin masat për rritjen e densitetit të kockave dhe për të zvogëluar rrezikun e thyerjeve, duke përfshirë dietën e pasur në kalcium dhe vitaminë D, ushtrimet e rregullta, dhe terapinë farmakologjike me medikamente që forcojnë kockat. '

Fjalë kyç: Osteoporoza, menaxhimi i osteoporozës, densiteti mineral kockor, rreziku i frakturave.

ARTRITI REUMATOID DHE TERAPITË BASHKËKOHORE.

Marsela Kabili, Xhoina Bodini, Xhesina Hoshja, Monika Vrapi, Dr. Enida Xhaferi1.
1University of Medicine/Faculty of Medical Technical Sciences, Tirana, Albania.

Abstrakt
Artriti reumatoid (RA) është një sëmundje kronike, inflamatore që prek nyjet me ashpërsi të ndryshme midis pacientëve. Faktorët e rrezikut përfshijnë moshën, gjininë, gjenetikën dhe

ekspozimin mjedisor (pirja e duhanit, ndotësit e ajrit dhe aktiviteti profesional). Mund të pasojnë shumë komplikime, të tilla si dëmtimi i përhershëm i kyçeve që kërkon artroplastikë, vaskuliti reumatoid dhe sindroma Felty që kërkon splenektomi nëse nuk adresohet. Meqenëse nuk ka kurë për RA, qëllimet e trajtimit janë zvogëlimi i dhimbjes dhe ndalimi/ngadalësimi i dëmtimit të mëtejshëm. Artriti reumatoid mund te dëmtoje nje sërë indesh e organesh por lezioni kryesor përqëndrohet ne artikulacione, ku sinoviti shkatërron shpesh kartigalon artikulare dhe kockën mbështetëse. Në rastet kur ka prekje te muskujve, lëkurës, enëve te gjakut zemrës dhe mushkerive, patologiia mund te ngiasojë me sëmundiet e tjera autoimune. Etiopatogieneza e çrregullimit ishte multifaktoriale. Semundja karakterizohet nga prania e autoantikorpeve dhe prek pothuajse te githa racat e popullatat. Këtu ne paraqesim një përmbledhje të shkurtër të modaliteteve të ndryshme të trajtimit të kaluar dhe të tanishëm për të adresuar komplikimet që lidhen me artritin reumatoid.

Fjalë kyç: Artriti reumatoid, faktorë rreziku, komplikime, terapi.

MANIFESTIMET KLINIKE TË LUPUSIT ERITEMATOZ SISTEMIK.

Savina Kuqi1, Dr. Enida Xhaferi2.
1University of Medicine, Faculty of Medical Technical Sciences, Tirana, Albania.

Abstrakt
Lupusi eritematoz sistemik LES është një sëmundje autoimune kronike që mund të prekë organet dhe inde të ndryshme të trupit, duke përfshirë lëkurën, zemrën, mushkëritë, dhe sistemin nervor. Në LES, sistemi imunitar i trupit nxit prodhimin e anticorpeve që sulmojnë dhe dëmtojnë inde të shëndetshme. Shenjat dhe simptomat e LES-it mund të ndryshojnë nga personi në person, por përfshijnë shpesh eruzione të lëkurës, skuqje të nyjeve, lodhje të pashpjegueshme, dhe ndërprerje të funksionimit të organeve të brendshme. Eshte e rëndësishme të vëreni se këto simptoma mund të shfaqen dhe zhduken periudhikisht. Trajtimi i LES-it përfshin përdorimin e medikamenteve antiinfamatorë, imunosupresorë, dhe anti-malarialë, si dhe menaxhimin e simptomave specifke nëpërmjet trajtimeve të specializuara. Është e rëndësishme që pacientët me LES të mbajnë një bashkëpunim të ngushtë me mjekun e tyre për të monitoruar dhe menaxhuar sëmundjen në mënyrë efektive.

Fjalë kyç: manifestime klinike, lupus eritematoz, pacient.

FORMË SEVERE E HISCIOTOZËS MULTISISTEMIKE ME QELIZA LANGERHANSI E KOMPLIKUAR ME KOLANGIT SKLEROTIZANT.

Enkeleda Duka1, Kristjana Dumani3, Virtut Velmishi2, Mirzana Kapllanaj1, Donjeta Bali1, Mirela Xhafa1, Anila Godo1
1Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Shërbimi Hemato Onkologjisë Pediatrike
2Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Shërbimi Gastro Hepatologjisë Pediatrike
3Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Mjek specializant në Pediatri

Abstrakt
Hyrje: Histiocitoza është sëmundje e rrallë dhe karakterizohet nga infiltrimi i indeve nga histiocitet dhe nga qeliza të tjera inflamatore Kolangiti sklerotizante është një komplikacion i rrallë i Histocitozës me qeliza Langerhasi. Histocitoza një neoplazi me prekje kryesore në sistemin skeletik, lëkurë por edhe në organet e tjera si hepar, lien, pumone.

Raportim rasti Këtu prezantojmë rastin e djali 2 vjec, me një histori të gjatë prej 6 muajsh të filluar me lezione kutane ekzematoze në fillim në scalp, pëllëmbë dhe shputa, e shoqëruar me mungesë oreksi dhe mos shtim në peshë. Në qershor 2023 bën episod të përsëritura temperaturë dhe është trajtuar ambulatorisht me antibiotik për bronkopneumoni. Në korrik 2023 fillon një histori e gjatë otorrhea purulente, që më vonë zhvilloi edhe infiltrim të proceseve mastoide bilateral. Filloi të instalohet hepato dhe splenomegalia, lezionet kutane u përphapën edhe në trung, gingivat filluan të infiltroheshin, tonsilat gjithashtu hipertrofikë dhe me lezione purulente. Filloi të shfaqte ikter në sklera dhe prurit të theksuar. Në ekzaminimet laboratorike në hyrje gjaku komplet është normal, por bie në sy prekja e funksionit hepatik, hiperbilirubinemi direkte, me GGT dhe ALP shumë të lartë, hypoalbuminemia dhe dyslipidemia me rritje të shprehur të cholesterol, triglicerinë dhe LDL si në vijimi: Bil t- 2. 87mg/dl - 5. 6mg/dl, Bil d - 1. 9mg/dl - 3. 82mg/dl, ALT: 54U/L – 164U/L, AST: 78U/L – 113U/L, Trigliceride: 328mg/dl – 481 mg/dl, Cholesterol: 685 mg/dl, LDL Chol: 601 mg/dl. Ekzaminime imazherike: Rografi skeletike – lezione kockore osteolitike frontale parietale. Rografi pulmoni: lezione ground glass bilaterale difuze. Ekografi abdomeni: Hepari i zmadhuar, me rritje të ekogenicitetit dhe strukture të ashpër, me zgjerim të hapësirës portale dhe trashje të paretit të duktuseve hepatik komun dhe lobare. Biopsia e marrë nga lezionet kutane konfirmon diganozen e Histiocitozës me qeliza Langerhansi S100 ++, CD1a++.
Konkluzion: Histiocitoza me qeliza Langerhansi ka një variacion të gjëra prezantimi klinik duke filluar nga format beninje me një lezion të vetëm kockor të vetëkufizuar, deri në forma multisistemike me prognoze jo të mire, në vecanti kur kanë prekje të organeve të riskut si hepari, lieni ose palca kockore. Në rastet që prezantohen me kolangit sklerotizonat përfundojnë edhe në transplant hepatik.

Fjalë kyç: histiocitoza, qeliza e langerhasit, hypoalbuminemia.

IDENTIFIKIMI I HERSHËM I RREZIKUT PËR ÇRREGULLIME TË TË USHQYERIT NË NXËNËSIT E SHKOLLAVE TË MESME ITALIANE: NJË STUDIM NDËR-SEKSIONAL.

Enkeleda Gjini1, Stefano Terzoni2, Lara Carelli2, Federico Ruta3, Nicole Melillo2, Sara Bertelli4, Orsola Gambini5, Armando D'agostino5, Paolo Ferrara2
1Departamenti i Shkencave Biomjekësore, Universiteti Katolik 'Zoja e Mirë Concel', Tiranë, Shqipëri;
2Shkolla bachelor e Infermierisë San Paolo, Universiteti i Milanos, spitali mësimor San Paolo, Asst Santi Paolo e Carlo, Milano;
3Asl BAT, Universiteti i Foggia, Barletta;
4Departamenti i Psikiatrisë, Asst Santi Paolo e Carlo, Milano;
5Departamenti i Shkencave Shëndetësore, Universiteti i Milanos.

Abstrakt
Studimi kishte për qëllim të vlerësonte rrezikun e çrregullimeve të të ushqyerit në një kampion studentësh italianë përmes vërtetimit të versionit italian të Inside Out Institute Screener (IOI-S). Ky studim sugjeron se IOI-Sita është një mjet i vlefshëm për identifikimin e çrregullimeve të të ngrënit tek të rinjtë italianë, duke theksuar rëndësinë e zbulimit dhe parandalimit të hershëm. Çrregullimet e të ngrënurit përbëjnë një grup çrregullimesh që prekin kryesisht adoleshentët dhe të rinjtë dhe përfaqësojnë një çështje serioze të shëndetit publik. Identifikimi i hershëm i individëve me rrezik të lartë ose në fazat e hershme të sëmundjes dhe fillimi në kohë i trajtimit terapeutik janë aspekte themelore për përmirësimin

e rezultateve klinike. Inside Out Institute Screener (IOI-S) është një mjet vetë-vlerësimi i aftë për të identifikuar rrezikun e zhvillimit të çrregullimeve të të ngrënit që herët.
Qëllimi i këtij studimi ishte të hetonte rrezikun e zhvillimit të një çrregullimi të të ngrënit në një kampion studentësh italianë duke testuar vetitë psikometrike të versionit italian të shkallës IOI-S.
Metodat: U krye një studim ndër-seksional shumëqendror duke regjistruar një kampion studentësh të moshës 12 deri në 19 vjeç; vlefshmëria dhe besueshmëria e IOI-Sita janë hetuar. Rezultatet: 491 studentë u rekrutuan (shkalla e përgjigjes 81. 97%), 24. 85% e të cilëve u klasifikuan si 'me rrezik shumë të lartë' për zhvillimin e një çrregullimi të të ngrënit, sipas IOI-Sita. Studentët e rinj ($p<0.001$) dhe femrat ($p<0.001$) treguan rezultate më të larta rreziku. Analiza e faktorëve eksplorues (EFA) konfirmoi strukturën origjinale njëdimensionale të mjetit, omega e McDonald's ($\omega=0, 927$) tregoi qëndrueshmëri të shkëlqyer të brendshme dhe Indeksi i Vlefshmërisë së Përmbajtjes (CVI-S=0, 95) tregoi vlefshmëri të kënaqshme të përmbajtjes.
Diskutim dhe përfundime: Ky studim konfirmoi shtrirjen e problemit dhe nevojën për depistimin adekuat të çrregullimeve të ushqyerit tek të rinjtë në Itali; IOI-Sita rezultoi të jetë e vlefshme dhe e besueshme për shqyrtimin e çrregullimeve të të ngrënit me rrezik të lartë dhe në fazat e hershme.

Fjalë kyç: ushqimi, problem, shkolla.

STRESI TEK ADOLESHENTËT NË SHQIPËRI.

Enkelejda Shkurti1, Xhesika Brozi2.
1, 2 Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Stresi influencon jetën e përditshme të adoleshentëve duke çrregulluar kapacitetin për të punuar dhe shkakton komorbiditete. Ky studim ka pasur si qëllim të vlerësojë prevalencën stresit dhe faktorët e lidhur me të tek adoleshentët në Shqipëri.
Metodat: Një studim kross-seksional duke përdorur mostrën me cluster u performua. Një pyetësor i vete-administruar, i validizuar online të cilët plotësuan 10-item Perceived Stress Scale (PSS-10). Informacioni socio-demografik, të dhënat e vetë raportuara të imazhit trupor një pyetësor i modifikuar i Leisure Time Exercise Questionnaire (LTEQ), si dhe ËHO Global Physical Activity Questionnaire (GPAQ) u përdorën për të përcaktuar faktorët socio-demografike dhe të sjelljes të lidhura me simptomat e stresit dhe të ankthit tek adoleshentët.
Rezultatet: Gjetjet sugjerojnë se rreth 60 % e adoleshentëve kanë përjetuar simptoma të stresit të moderuar dhe rreth 8 % e tyre simptoma të stresit të lartë. Femrat (56. 3%) Females (58. 7%) vuanin më shumë nga stresi krahasuar me meshkujt (43. 7%). Mosha, viti shkollor, vendbanimi ishin në mënyrë sinjifikante të lidhura me stresin. Regresioni logjistik u përdor për të vlerësuar nivelin e aktivitetit fizik AOR: 1. 48; 95% CI: 1. 25–1. 85), mungesën e kënaqësisë me gjumin (AOR: 1. 30; 95% CI: 1. 03–1. 63), që në mënyrë sinjifikante u asociuan me simptomat e stresit me adoleshentët.
Konkluzionet: Simptomat e stresit janë prevalente me menyrë të konsiderueshme tek adoleshentët në Shqipëri. Investigime të mëtejshme nevojiten për strategji të interventeve të mundëshme për të zvogëluar barrën e stresit tek adoleshentët.

Fjalë kyç: stresi, aktiviteti fizik, stili i jetesës, adoleshentë, Shqipëri.

NJOHURITË RRETH HIV /AIDS TEK ADOLESHENTËT NË SHQIPËRI.

Enkelejda Shkurti1, Lediona Hasa2, Esio Shahini2.
1, 2 Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Epidemia e HIV mbetet një cështje madhore e shëndetit publik në vecanërisht midis vajzave adoleshente. Njohuiritë e plota për HIV/AIDS (të përcaktuara si njohuritë korrekte të dy mënyrave të parandalimit të transmetimit sekdual të HV/AIDS dhe eliminimit të tre keqkuptimeve rreth HIV) është një komponent kyc për të parandaluar infeksione të reja të HIV midis adoleshentëve. Prandaj, qëllimi i këtij studimi ishte të identifikonim dhe njohuritë e plota rreth HIV AIDS tek adoleshentët.

Metodat: Ky është një studim kros-seksional i bazuar në të dhënat e studimit demografik dhe shëndetësor të Shqiperisë për vitin 2022-2023. Ai përfshiu 200 studentë të moshës 14-18 vjec. Të dhënat u analizuan duke përdorur statistikën descriotive, modelin bivariate dhe multivariate të regresionit logjistik. Për analizën statistikore u përdor paketa SPSS 26. 0

Rezultatet: Afersisht 45 % e të rinjve pjesëmarrës në studim kishin njohuri të plota për HIV/AIDS. Rreth 29% e pjesëmarrësve nuk e dinin që përdorimi i kondomeve vazhdimisht mund të ulë rrezikun e HIV dhe 22% e pjesëmarrësve besonin se mushkonjat mund të transmetonin HIV. Regresioni logjistik multivariate tregoi se të kesh edukim më të lartë (AOR = 2. 84, 95% CI: 2. 30–3. 80), të qënit nga qëndra dhe nga jugu i vëndit (AOR = 1. 58, 95% CI: 1. 38–1. 76),), dëgjimi i muzikës të paktën një herë në javë (AOR = 1. 25, 95% CI: 1. 12–1. 48) dhe madje mostestimi për asnjeherë të vetme për HIV (AOR = 1. 83, 95% CI: 1. 62–2. 05) ishin në mënyrë sinjifikante të lidhura me njohuritë e plota rreth HIV/AIDS.

Konkluzionet: Gjetjet e studimit tregojnë se njohuritë e plota rreth HIV/AIDS midis adoleshentëve në Shqipëri janë të ulta. Karakteristika të ndryshme socio-demografike ishin në mënyrë sinjifikante të korreluara me njohuritë e plota rreth HIV/AIDS në këtë studim. Këto gjetje sugjerojnë se programet e shëndetit publik të dizenjuara për të përmirësuar njohuritë e plota të HIV/AIDS në Shqipëri duhet fokusuar në vajzat me edukim të ulët, ato që banojnë në rajonin verior të vëndit. Ka gjithashtu një nevojë për të targëtuar adoleshentët që nuk janë testuar kurrë për HIV. Kjo masë mund të përmirësojë njohuritë e plota rreth HIV/AIDS si dhe ndërgjegjësimin për statusin e tyre shëndetësor.

Fjalë kyç: HIV/AIDS, Njohuri, Adoleshentë, Shqipëri.

STUDIM RETROSPEKTIV I 500 RASTEVE ME DERMATOSKOPI.

Entela Shkodrani, Alert Xhaja, Dea Hajderlli, Englantina Sinanaj.
Klinika e Dermatologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Dermatoskopia është një metodë jo invazive diagnostikuese e lezioneve melanocitike dhe jo kutane. Nëpërmjet këtij egzaminimi dermatologu dermatoskopist arrin të diagnostikojë dhe të diferencojë lezionet e dyshuara klinikisht me sy të lirë nga mjeku klinicist. Dermatoskopia është një armë në duart e dermatologut për të diagnostikuar patologji malinje kutane si Melanoma, Karcinoma Bazoqelizore, Spinoqelizore, apo dhe Nevuse displazike si dhe lezione prekanceroze. Në vitet e fundit Dermatoskopia po përdoret për të diagnostikuar dhe patologjitë e tjera të lëkurës, kryesisht sëmundjet autoimmune si Alopecia Cikatriciale, Lichen piliar apo dhe Lupusi Discoid.

Qëllimi i punimit: Me anë të këtij punimi ne arritëm të vlerësojme se cilat janë ato patologji dermatologjike me të shpeshta të cilat kërkojnë një vlerësim dermatoskopik dhe incidencën e patologjive malinje kutane në këtë grup pacientësh.

Metoda: Ne ndërmorrëm një studim retsrospektiv të 500 rasteve dermatoskopike, të kryera nga një dermatolog i specializuar në dermatoskopi. Në këtë studim janë të përfshira vetëm

rezultatet e egzaminimit dermatoskopik dhe jo diagnoza përfundimtare e konfirmuar me ekzaminim bioptik.
Rezultatet: Patologjitë me të shpeshta kutane të cilat referohen për ekzaminim dermatoskopik janë: karcinoma bazoqelizore, karcinoma spinoqelizore, nevuset displastike, keratozat aktinike dhe ato seborhoike.

Fjalë kyç: Dermatoskopi, lezione malinje, kanceri i lëkurës, melanoma.

DEKURSI I LIMFOMAVE PRIMARE KUTANE. RAPORTIM RASTESH.
Entela Shkodrani, Violeta Dajci, Englantina Sinanaj, Dea Hajderlli, Blerta Gjoni, Ermira Vasili.
Klinika e Dermatologjisë, Qendra spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Limfomat primare të lëkurës (CLs) janë një grup heterogjen i limfomave jo-Hodgkin të bazuara në lëkurë, të cilave u mungojnë manifestimet ekstrakutane në kohën e diagnozës dhe janë forma e dytë më e zakonshme e limfomave ekstranodale. Limfomat e qelizave T të lëkurës (CTCLs) përbëjnë afërsisht 75% të të gjithë CL, me shumicën e klasifikuar si Mycosis fungoides (MF). Rreth 6. 4 për milion njerëz në mbarë botën janë të prekur nga CTCL dhe gjasat esëmundjes rriten ndjeshëm me moshën. Mosha mesatare e diagnozës është afërsisht 54 vjeç, edhe pse rrallë, ajo mund të ndodhë tek fëmijët dhe adoleshentët. Pacientët me CTCL kanë rrezik në rritje të kancereve dytësore si limfomat e tjera jo-Hodgkin, melanoma, kanceri i mushkërive dhe kanceri i fshikëzës. CL-të janë shpesh komplekse dhe kërkojnë vlerësim klinik, ekzaminim mikroskopik me dritë, analizë imunohistokimike dhe përpunim molekular të biopsive të lëkurës. Limfomat e qelizave B të lëkurës (CBCL) shpesh dallohen klinikisht nga sjellja e tyre indolente. Infiltrate të theksuara të qelizave B ne lëkurë janë shpesh të pranishme, gjë që është e jashtëzakonshme në faktin se koleksionet e qelizave B zakonisht nuk gjenden në lëkurën normale dhe rrallë vërehen në kushte reaktive ose lloje të tjera të CL.
Qëllimi i punimit: Ne prezantojmë dy raste pacientesh të diagnostikuar me Limfomë kutane, të cilët ndryshojnë nga mënyra e paraqitjes së sëmundjes, komplikacioneve dhe ecurisë së saj.
Rasti 1: Pacienti mashkull, 62 vjec, paraqitet në urgjencë me erythemet lëkurës në të gjithë trupin, prurit, deskuamim, temp. 39 grade Celsius prej disa ditësh, këputje e theksuar. Pacienti ka qenë i hospitalizuar në shërbimin e dermatologjisë disa muaj më parë, dhe mbas ekzaminimit bioptik në të cilin rezultoi Pitiriasis Rubra Pilaris dhe fillimit të terapisë del në gjendje të përmirësuar. Pacienti rihospitalizohet përsëri në shërbimin e dermatologjisë në gjendje të rënduar. Përgjigja e biopsisë rezulton Mykozis Fungoides dhe pacienti referohet në shërbimin e hematologjisë ku ben exitus letalis.
Rasti 2: Pacientja femër, 83 vjece hospitalizohet në shërbimin e dermatologjisë si pasojë e një pruriti intens dhe pllakave erythematoze papuloze, të lokalizuara në pjesë të ndryshme të trupit. Disa ditë mbas shtrimit pacientja transferohet në reanimacion si pasojë e insuficencë acute pankreatike. Biopsia e elementeve kutane rezulton Limfomë e qelizave T.

Fjalë kyç: limfomat kutane, insuficence pankreatike, mortalitet, pityriasis rubbra piliaris.

NEOPLAZIA E GJIRIT ME RITJE TË SHPEJTË NË PACIENTË PA FAKTORË RISKU TË NJOHUR DHE ME RISK TË ULËT.
Erald Vasili.

Abstrakt
Patologjia neoplastike e gjirit është nga patologjitë më të rëndësishme dhe të përhapura të femrat por një patologji që prek edhe meshkujt. Duke qenë një patologji potencialisht fatale diagnostifikimi në kohë është celësi i trajtimit radical dhe potencialisht kurativ. Diagnostifikimi bazohet në teknika imazherike duke filluar nga mamografia, në ekografinë e avancuar me studim vascular dhe elastografik, në ekzaminimin MRI me contrast që jep mundësinë e një imazherie me panoramike. Një nga metodat më efikase të diagnostifikimit të kancerit të gjirit është kryerja e kontrolleve screening të rregullta. Ekzaminimet më të përdorura për screening të kancerit të gjirit aktualisht të përdorura në vëndin tonë janë mamografia dhe ekografia. Kanceri i gjirit gjithnjë e më shumë është duke u diagnostifikuar në pacientë pa anamnezë familiare, pa faktorët tipik të riskut dhe në shumë raste nga një interval i shkurtër nga kontrolli i mëparshëm. Megjithëse të izoluar raste të tilla janë një indikator që screening është shumë i rëndësishëm dhe që mund të jetë e nevojshme kryerja e tij në intervale në pacientë që konsiderohen me risk të ulët.

Fjalë kyç: kanceri i gjirit, patologjia neoplastike, meshkujt.

ORGANIZIMI I SHËRBIMEVE TË SHËNDETIT NË PUNË: NJË PERSPEKTIVË PËR KOSOVËN.
Dr. Eranda Muja.

Abstrakt
Hyrje: Shumica e njerëzve në moshë të rritur e kalojnë rreth një të tretën e jetës së tyre në punë, dhe puna apo profesioni është një përcaktues i rëndësishëm i shëndetit të tyre.
Shëndeti dhe siguria në punë është një fushë e shumanshme dhe ndërdisiplinore, që merret me mbrojtjen e sigurisë, shëndetit dhe mirëqenies së njerëzve të punësuar
Qëllimi i këtij punimi është vlerësimi i organizmit të Shërbimeve të shëndetit në punë, po ashtu të hulumtohen format e organizimit të shërbimeve të shëndetit në punë.
Materiali dhe Metodat: për këtë punim është shfrytëzuar materiali i marrë nga burimet e ndryshme të njohura siç janë: NCBI, GOOGLE SCHOLAR etj.
Rezultatet dhe përfundimi: Legjislacioni aktual i SSHP-së në Kosovë nuk është plotësisht në pajtueshmëri me kërkesat e direktivave të BE-së për SSHP-në.
Korniza ligjore për punën e Inspektoratit të Punës nuk është funksionale.
Mjetet statistikore dhe të monitorimit për treguesit e SSHP-së mungojnë në praktikë.
Sistemet e raportimit për aksidentet në punë dhe sëmundjet profesionale nuk funksionojnë në praktikëNuk është krijuar ndonjë sistem i sigurimit social ose i sigurisë për SSHP-në
Sistemi i mbikëqyrjes shëndetësore për punëtorët nuk është funksional dhe ka mungesë të mbulimit të mjaftueshëm.

Fjalë kyç: Shëndeti në punë, organzimi i shërbimeve të shëndetit në punë në Kosovë.

KORELACIONI MIDIS SISTEMIT TIRADS DHE BETHESDA: EKSPERIENCE 1 VJEÇ NË QENDRËN SPITALORE UNIVERSITAR TË TIRANËS 'NËNA TEREZA'.

Ergisa Toska, Dr. Met Loci, Dr. Edona Qati.

Abstrakt

Objektivi: Nyjet e tiroides janë shumë të zakonshme në praktikën klinike. Qëllimi kryesor i këtij artikulli është vlerësimi i ultrazërit si një mjet i rëndësishëm diagnostikues për vlerësimin e nyjeve tiroide në popullatën shqiptare dhe për të vendosur korrelacionin midis klasifikimit radiologjik TIRADS (Tyroid Image Reporting and Data System) dhe sistemit Bethesda për raportimin e citopatologjisë tiroide.

Materialet dhe Metodat: Ky studim prospektiv përfshin 136 pacientë të studiuar gjatë një periudhe 1-vjeçare (mars 2023–shkurt 2024). Pacientët që kanë nyje tiroide në ekografi, caktohen nga endokrinologu për një citologji aspirimi me gjilpërë të imët (FNAC) të drejtuar nga SHBA. Pacientët vijnë në departamentin tonë për të kryer procedurën. Si hap i parë, ne i klasifikuam ato nodula pas sistemit TIRADS, më pas presim rezultatet nga departamenti i citopatologjisë. Duke krahasuar këto të dhëna, efikasiteti i TIRADS në diferencimin e nyjeve beninje nga malinje vlerësohet në fund duke përdorur saktësinë, vlerën parashikuese pozitive (PPV), tabelimin e kryqëzuar dhe testet Chi Square.

Rezultatet: Studimi tregoi se mosha mesatare ishte 55 vjeç, me mbizotërim të femrave 85, 3% dhe meshkujve 14, 7%. Nga 14 nyjet TIRADS 2, asnjëri nuk rezultoi të ishte Bethesda IV ose më i lartë, që do të thotë se asnjë prej këtyre nyjeve nuk doli të ishte malinj. Rreziku i zhvillimit malinj për TIRADS 4 dhe TIRADS 5 ishte përkatësisht 42, 5% dhe 90%. Përqindja e rrezikut të malinjitetit në studimin tonë është e ngjashme me ato vlera të marra në studime të tjera të spikatura.

Konkluzioni: Është konkluduar se si sistemi TIRADS ashtu edhe sistemi Bethesda janë parashikues efektiv i malinjitetit në nyjet e tiroides. Në përvojën tonë, ekziston një korrelacion i jashtëzakonshëm midis klasifikimit të ultrazërit TIRADS dhe sistemit Bethesda. Duke marrë parasysh rezultatet tona dhe rishikimet e tjera të literaturës, mund të supozohet me siguri se FNAC mund të paktën të shtyhet në pacientët që kanë nyje TIRADS 2. Është konkluduar se si sistemi TIRADS ashtu edhe sistemi Bethesda janë parashikues efektiv i tumoreve malinje në nyjet e tiroides. Sistemi TIRADS është pak më i ndjeshëm se Bethesda dhe na ka lejuar të përmirësojmë menaxhimin e pacientit dhe efektivitetin e kostos, duke shmangur FNAB të panevojshme.

Fjalë kyç: Nodul tiroide, Ultrasonografi, TIRADS, Bethesda, FNA.

HEPATITIT B OKULT (HBO) SEROPOZITIV; ANALIZË E FORMAVE KLINIKE TË RIAKTIVIZIMIT TË TIJ.

E. Ramosaço, N. Gjermeni, N. Çomo, E. Petoshati, E. Berberi, D. Kolldani, A. Harxhi.
Shërbimi Infektiv, QSUT.

Abstrakt

Hyrje: Hepatiti B Okult(HBO) është një problem i madh për shëndetin publik. Patogeneza e tij implikoni faktorë viral edhe faktorë të hostit. Ne praktiken tone kemi hasur subjekte me HBV të formave klinike të ndryshme, që përkonin me riakutizim të HBO, si hepatite severe apo fulminante; po ashtu raste me markues serologjike të ngjashëm me HOB. Cilësimi dhe klasifikimi i tyre na ka vënë para mëdyshjeve të konsiderueshme, per kete arsye ndërmorrem një analizë të këtyre rasteve.

Qellimi: Të evidentojme karakteristikat kliniko-biologjike të hepatitit B okult seropozitiv.

Materiali: Perfshin 23 raste, te ndjekur ne sherbimin infektiv, te grupmoshes 25-75 vjec, gjate ndërkohës janar 2015-shtator 2023, të vlerësuara si Hepatitit B Okult (HBO)seropozitiv.
Metoda: Grupuam rastet sipas moshës dhe gjinise. I klasifikuam ato sipas gravitetit dhe formave klinike. Vlerësuam statusin imun të subjektit. Kërkuam panelet e plota të diagnozes serologjike te viruseve hepatitike (duke përjashtuar HAV, HCV, HDV(14 raste), HEV(2), CMV, EBV; si dhe ngarkesa virale per HBV dhe HCV.
Rezultatet: Sipas gjinise: meshkuj 14, femra 9; sipas grupmoshes: 25-35 vjec 2; 36-46, 3; 47-57, 3; 58-68, 7; 68-75, 3 raste; sipas subjektit: diabet 2 raste; limfome non Hodgkin 2, LMC 1, IRA 1, Ca mame 2, Ca koloni nën kimioterapi 1, Ca pulmoni 1, Ca Hepari 1; Hemodialize 1; Imunokompetent 11 raste. Sipas gravitetit: i lehtë 5 raste; i mesem 9; sever 6; fulminant 2 (hiperakut 1, akut 1, subakut 0); subfulminant 0. Sipas formes klinike: ikterike 15; anikterike 8. Sipas llojit te HBO: i vërtetë 13 raste; i rremë 2 dhe HBO tranzitor 2. Rastet e tjera i kemi cilësuar si HBO ngjasuese serologjikisht.
Përfundimet: Konstatuam 6 variante kliniko-biologjike të riakutizimit te HBO; mbizotëruan format ikterike 65. 2 % dhe ato te mesme me 39. 1 %, severe 26. 0%. Imunnodepresioni u has ne 52% te rasteve si dhe dalluam 9 shkaqe të tij; 42. 8 % e pacienteve ishin immunokompetent, qe ben te domosdoshme kerkimin e HBO edhe tek keto subjekte.
Rekomandime: Të kihet parasysh që edhe hepatitet akute të rënda (sever/fulminante) mund të jenë forma te riakutizimit te HBO. Për zbulimin e HBO duhen të përdoren metoda me sensitivitet dhe specificitet të lartë me një limit dedektimi per HBV DNA më pak se 10 UI/Ml dhe <0. 1 ng/mL për HbsAg.

Fjalë kyç: Occult Heptitis B, Hepatitis B, viral, immunodepresion.

COVID-19 DHE SHTATZANIA; NDIKIMI I COVID-19 TEK GRATË SHTATZENA, FETUSI DHE ECURIA E SHTATZANISË.

Erinda Zaganjori, Ergys Ramosaço.
Fakulteti i Shkencave Mjekesore Teknike, Universiteti i Mjekesise, Tirane.

Abstrakt
COVID-19 është një sëmundje infektive, sindromi i rëndë akut i frymëmarrjes me shkaktar virusin e SARS-CoV-2. Infeksioni përhapet nga një person tek të tjerët përmes stërklave të pështymës, që shpesh prodhohen gjatë kollitjes dhe tështitjes. Koha nga ekspozimi deri në fillimin e simptomave është përgjithësisht midis 2 dhe 14 ditë, me një mesatare prej 5 ditësh. Pacientet me COVID-19 duhen monitoruar për shkak të rrezikut të infeksioneve bakteriale apo rritjes së nivelit të sheqerit. Numri më i madh i grave shtatzëna të infektuara me virusin Covid-SARS 2 kanë simptoma të lehta ose të mesme, të ngjashme me ato gripit ose mos kenë fare simptoma dhe plotësisht shërohen pas një periudhe të caktuar kohe. Kolla, ethet, humbja e ndjesisë së aromës dhe shijes, janë simptoma të tjerë, të cilët më shpesh janë të lidhura me Covid-19 tek gratë shtatzëna. Vetëm te një numë i vogël i grave shtatzëna të infektuara me Covid-19 duhet të shërohen në spital. Te këto mund të shfaqen simptoma serioze (temperatura të larta që zgjat disa ditë, kolla e thatë e vazhdueshme, frymëmarrje e rënduar, humbja e shpejtë e ndjesisë për aromë ose shije, diarre e vazhdueshme e shoqëruar me dehidrim), që mund të jetë shenjë e gravitetit nga një infeksion serioz pulmonar, që mund të çoje në komplikacione deri në ato jetëkërcënuese për nënën dhe fetusin. Menaxhimi i ketyre formave të rënda të sëmundjes tek gratë shtatëzana është mjaft i vështirë për këtë arsye diagnostikimi në kohë i COVID 19 tek këto paciente dhe drejtimi për ndjekje nga

mjeku infektolog eshte mjaft i rëndësishëm për mjekimin dhe parandalimin e komplikacioneve fatale per jetën.

Fjalë kyç: Covid-19, shtatzania, simptoma, infeksione.

ENDOKARDITI INFEKTIV.

Kriselda Maxhupi, Ergys Ramosaço.
Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Tiranë.

Abstrakt
Endokarditi është një infeksion i rrallë, por serioz i endokardit, i cili mund të prekë valvulat e zemrës, duke çuar në komplikime të mundshme si dëmtimi i valvulave dhe ngjarjet embolike. Endokarditi zakonisht fillon kur mikroorganizmat, shpesh bakteret, hyjnë në gjak (bakteremia) nga një burim i jashtëm, si proçedurat dentare, kirurgjitë ose infeksionet në pjesë të tjera të trupit. Mikroorganizmat vendosen kryesisht në zona të dëmtuara në endokardin e zemrës ose valvulat e zemrës. Kushtet e mëparshme të zemrës, anomalitë e valvulave të lindura ose valvulat artificiale të zemrës krijojnë vende të ndjeshme për të tilla infeksione. Ndërsa mikroorganizmat kolonizojnë, ato shkaktojnë një reagim nxitës. Kjo përgjigje imune çon në formimin e bio-film, të cilat janë masa të pllakëzave, fibrinës, mikroorganizmave dhe qelizave inflamatore. Plani i kujdesit infermieror për endokarditin është krijuar për të ofruar një qasje të strukturuar dhe të përqendruar te pacienti për vlerësimin, ndërhyrjen dhe kujdesin e vazhdueshëm. Ai synon të adresojë sfidat unike me të cilat përballen individët me endokardit, të cilat mund të përfshijnë një regjim kompleks mjekësor, ndërhyrje të mundshme kirurgjikale dhe ndikimin emocional të të jetuarit me një gjendje të rëndë kardiake. Zbatimi i ketij plani infermieror është mjaft i rendësishem në menaxhimin diagnostiko-terapeutik mjekësor, si dhe në reabilitimin apo prognozën e këtyre pacientëve.

Fjalë kyç: endokardit, infeksion, menaxhim infermieror.

RËNDËSIA E KONFIRMIMIT TË ALERGJISË NGA BETA-LAKTAMIKËT NË TRAJTIMIN E DUHUR TË INFEKSIONIT DHE ULJEN E RISKUT PËR REZISTENCË NDAJ ANTIBIOTIKËVE.

Erina Lazri[1].
[1]Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, UMT.

Abstrakt
Hyrje: Beta-laktamikët janë antibiotikët me përdorim dhe spektër më të gjërë veprimi. Shumica e reaksioneve alergjike ndaj tyre janë të vetëraportuara nga pacientët dhe jo të verifikuara nga mjeku specialist alergolog. Si pasojë pacientit i shmanget gabimisht përdorimi i antibiotikëve të kësaj klase dhe si pasojë kemi përdorim të shtuar të antibiotikëve alternativë si kinolone, klindamicinë, vankomicinë. Si rezultat mund të kemi mostrajtim adekuat të infeksionit, rritje të rezistencës ndaj antibiotikëve dhe rritje të kostos spitalore.
Qëllimi: Evidentimi i pozitivitetit të diagnozës 'Alergji nga Beta-Laktamiët' për antibiotikun e dyshuar, qartësimin e reaksioneve të kryqëzuara të mundshme si dhe orientimin e duhur terapeutik.

Metoda: Rishikimi në literaturë i rekomandimeve klinike të bazuara në evidenca (systematic review dhe meta-analysis) të Akademisë Europiane dhe Amerikane të Alergjisë, Astmës dhe Imunologjisë Klinike.
Rezultatet: Deri në 15% e pacientëve të hospitalizuar janë të etiketuar 'Alergji nga Beta-Laktamikët'. Rreth 5-10% e pacientëve të etiketuar 'Alergji nga Beta-Laktamikët' janë të verifikuar nga mjeku specialist alergolog, pjesa tjetër janë të vetëraportuar dhe shmangen gabimisht nga përdorimi i antibiotikëve të klasës së beta-laktamikëve. Si pasojë kemi rritje të morbiditetit, mortalitetit, rezistencës ndaj antibiotikëve dhe kostos spitalore.
Konkluzion: Çdo pacient i dyshuar për reaksion alergjik nga beta-laktamikët duhet konsultuar me mjekun specialist alergolog. Konfirmimi i diagnozës dhe reaksioneve të kryqëzuara bën të mundur orientimin mbi antibiotikët e kësaj klase që mund të përdoren, nëse indikohen. Kjo shmang kalimin gabimisht në përdorimin e klasave të tjera të antibiotikëve, redukton morbiditetin, mortaliteti, rezistencën ndaj antibiotikëve dhe koston spitalore.

Fjalë kyç: alergji nga beta-laktamikët, reaksion i kryqëzuar, rezistencë ndaj antibiotikëve.

DIAGNOZA IMAZHERIKE ME CT DHE MRI NË PATOLOGJITË MALINJE PRIMARE HEPATIKE.

Erinda Frroku, Sandër Kola, Durim Çela.
Departamenti i Imazherisw, Qendra Spitalore Universitare ''Nënë Tereza'', Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi i studimit: Evidentimi i karakteristikave imazherike, me focus tomografinë e kompjuterizuar (CT) dhe rezonancën Magnetike (MRI), ndihmuese për vendosjen e diagnozës në patologjitë malinje primare hepatike, përkatësisht të hepatocarcinomës (HCC) dhe të kolangiocarcinomës hepatike (CC). Krahasimi i dy modaliteteve: CT dhe MRI, për venndosjen e diagnozës HCC dhe CC.
Matëriale dhe Metoda: Në këtë studim janë përfshirë pacientë me diagnozë të një patologjie malinje primare hepatike, (HCC dhe CC), të shtruar në Qendrën Spitalore Universitare ''Nënë Tereza'', Tiranë, në repartin e gastrohepatologjisë, në periudhën Janar 2020- Janar 2021. Studim retrospektiv, rast-kontroll, bazuar në kartelat e këtyre pacientëve. Janë marrë në studim 38 pacient, 27 meshkuj- 11 femra, grupmoshë 40-90 vjeç, me moshë mesatare 65. 5 vjeç.
Kriteret e përfshirjes në studim: pacientë të diagnostikuar me patologji malinje primare hepatike dhe të kenë kryer dy ose më tepër examinime imazherike si: ECO, CT, MRI.
Rezultatet: Kriteret imazherike që favorizojnë diagnostikimin e HCC janë: përforcimi arterial, wash-out në fazën e vonë, prania e një kapsule ose pseudokapsule rreth lezionit dhe rritja e dimesioneve të lezionit më shumë se 50%, brenda një periudhe 6 mujore. MRI luan rol kryesor në zbulimin e karakteristikave të HCC, me sensitivitet dhe specifitet 97. 45 - 100%. Për HCC me një madhë < 2 cm, MRI ka një ndjeshmëri të mirë e vlerësuar në 82. 6%. Në rastin e CC, CT me kontrast është më e mirë se sa MR me kontrast, për demostrimin e përfshirjes vaskulare dhe shtrirjes extrahepatike. Paraqitjet në MRI janë të ngjashme me ato të përshkruara në CT, por MRI është më e ndjeshme në përforcimin e injektimit të kontarstit dhe vizualizon më mirë duktuset biliare. Sensiviteti në MRI varion në 48%-88% dhe specifiteti në 71%-95%. Kombinimi i imazheve MRI dhe MRCP (Rezonancën Magnetike colangiopankreato grafi), lejon vlerësimin e pranisë dhe madhësisë së tumorit, si dhe shtrirjen ekstraluminal dhe invadimin e parenkimës hepatike.
Konkluzion: MRI, luan një rol kryesor dhe tregon epërsi ndaj CT në zbulimin dhe karakterizimin e HCC, me specifitet të vlerësuar përkatësisht 97. 4%-100%. MRI dhe MRCP

është modaliteti imazherik superior në përcaktimin e madhësisë, shtrirjes së tumorit dhe shkakut të ikterit në CC.

Fjalë kyç: hepatocarcinoma, kolangiokarcinoma, CT, MRI, MRCP.

RAPORTI I RASTIT: MENAXHIMI LAPAROSKOPIK I HERNIES INCIZIONALE TË KOMPLIKUARA GJIGANTE.

Dr. Erion Peci.

Abstrakt

Hyrje: Herniet incizionale ventrale paraqesin sfida të rëndësishme pas operacionit abdominal, veçanërisht kur ato arrijnë përmasa gjigante, të përcaktuara si defekte që tejkalojnë 10 cm në diametër. Këto hernie, shpesh të ndërlikuara nga mbyllja e përmbajtjes abdominale, paraqesin një ngarkesë të konsiderueshme për pacientët dhe mjekët.

Ndërhyrja laparoskopike kundër Kirurgjisë së Hapur Tradicionale: Kirurgjia e hapur konvencionale për herniet incizionale gjigante të komplikuara ka kufizime të tilla si rritja e sëmundshmërisë, rreziku më i lartë i infeksionit, vështirësia në mbylljen e hernisë dhe qëndrimi më i gjatë në spital. Kirurgjia laparoskopike ofron prerje më të vogla, më pak trauma të indeve, kohë më të shpejtë rikuperimi dhe diseksion të saktë të ngjitjeve, duke rezultuar në rezultate më të mira kirurgjikale krahasuar me kirurgjinë e hapur. Historikisht, kirurgjia e hapur konvencionale ka qenë baza e trajtimit, por përparimet në teknikat laparoskopike ofrojnë alternativa premtuese me përqindje të krahasueshme suksesi dhe disa avantazhe, duke përfshirë uljen e dhimbjes pas operacionit dhe shërimin më të shpejtë. Këtu, ne paraqesim dy raste që ilustrojnë menaxhimin e suksesshëm laparoskopik të hernieve incizionale gjigante.

Rasti 1: Një femër 72-vjeçare u paraqit në një mjedis urgjent me episode të përsëritura të obstruksionit të zorrës së hollë dhe një masë të dalë në prerjen e saj të poshtme të vijës së mesme të barkut. Tetëmbëdhjetë muaj më parë, ajo iu nënshtrua një operacioni urgjent për një apendiks të shpuar, duke rezultuar në një infeksion në vendin e kirurgjisë dhe mbyllje të mëvonshme të plagës. Pas ekzaminimit, ekografia zbuloi një defekt të madh që kalon 20 cm, së bashku me sythe të zgjeruara të zorrës së hollë. Duke pasur parasysh historinë e pacientit me diabet mellitus dhe hipertension arterial, u rekomandua dhe u pranua një qasje laparoskopike. Në kirurgji, një prerje anësore majtas lejoi futjen e videoskopit, duke zbuluar një lak të zorrëve të ngjitur në indin nënlëkuror brenda defektit. Ngjitjet u disekuan me përpikëri dhe segmenti i zgjatur i zorrës u resektua, e ndjekur nga një anastomozë e zorrës së hollë nga skaji në skaj. Më pas, një rrjetë e madhe me dy shtresa u fiksua mbi defektin, e mbivendosur me 2 cm. Ecuria pas operacionit ishte e pandërprerë dhe pacienti u lirua në ditën e pestë.

Rasti 2: Një mashkull 84-vjeçar iu nënshtrua një nefrektomie laparoskopike për karcinomën e qelizave renale, pas së cilës ai zhvilloi një defekt 15 cm të murit në vendin e prerjes. Imazhi konfirmoi praninë e një defekti paramedian të sipërm të majtë. Pavarësisht nga sëmundjet shoqëruese, duke përfshirë astmën bronkiale dhe hipertensionin arterial, pacienti zgjodhi riparimin laparoskopik të hernies. Duke përdorur një prerje 2 cm anësore të defektit, laparoskopi zbuloi ngjitje të gjera, të cilat u disekuan me kujdes. Një rrjetë e madhe me dy shtresa u fut më pas dhe u ngjit në mënyrë të sigurt mbi defektin. Pacienti përjetoi një ecuri postoperative të pakomplikuar dhe u lirua në gjendje të mirë shëndetësore. Imazhet pasuese tre muaj më vonë nuk treguan prova të përsëritjes.

Përfundim: Këto raste nënvizojnë efikasitetin dhe fizibilitetin e menaxhimit laparoskopik për herniet incizionale gjigante të komplikuara. Duke përdorur teknika minimale invazive, pacientët mund të përfitojnë nga sëmundshmëria e reduktuar dhe koha më e shpejtë e

rikuperimit. Sidoqoftë, suksesi varet nga teknika e përpiktë kirurgjikale, përzgjedhja e pacientit dhe kujdesi i zellshëm pas operacionit. Ndërsa aftësitë laparoskopike vazhdojnë të zhvillohen, kjo qasje premton në përmirësimin e rezultateve dhe përmirësimin e cilësisë së jetës së pacientit.

Fjalë kyç: laparoskopi, hernie, kirurgji e hapur etj.

TIPARET HISTOPATOLOGJIKE DHE SFIDAT DIAGNOSTIKE TË KONDROSARKOMAVE EKSTRASKELETALE (ESCS): NJË RAST I RALLË ME ECS TË RADIKSIT NERVOR SPINAL DHE RISHIKIM GJITHËPËRFSHIRËS.

Erion Sukaj2, 3, Leart Berdica1, 2, 3, Albina Ndoja2, 3, 4, Teona Bushati1, 2, 3.
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Fakulteti i Mjekësisë, Departamenti i Patologjisë dhe Mjekësisë Ligjore;
2West Balkan University;
3Spitali Amerikan i Tiranë;
4Spitali Bashkiak Pogradec.

Abstrakt
Kondrosarkoma ekstraskeletike (ESCS) është një tumor i rrallë malinj i karakterizuar nga formimi i indit kërcor jashtë sistemit skeletor. Ky rishikim synon të ofrojë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të veçorive histopatologjike dhe sfidave diagnostike që lidhen me ESCS. Histologjikisht, ESCS shfaq modele të ndryshme morfologjike, duke përfshirë arkitekturën lobulare, të folezuar dhe miksoid, së bashku me praninë e qelizave kondrocitare të ngulitura brenda një matrice kondroid. Ngjyrosja imunohistokimike luan një rol vendimtar në konfirmimin e diagnozës, me shënues të tillë si proteina S-100, vimentina dhe kolagjeni i tipit II që ndihmojnë në dallimin e ESCS nga neoplazitë e tjera të indeve të buta. Megjithatë, rrallësia e ESCS dhe mbivendosja e saj morfologjike me tumoret e tjera paraqesin sfida të rëndësishme diagnostikuese. Teknikat molekulare, duke përfshirë hibridizimin e fluoreshencës në situ (FISH) dhe analizën gjenetike molekulare, janë shfaqur si ndihmëse të vlefshme në konfirmimin e diagnozës dhe parashikimin e sjelljes klinike. Pavarësisht përparimeve në modalitetet diagnostike, prognoza e ESCS mbetet e ruajtur, me rezeksionin e gjerë kirurgjik që përfaqëson modalitetin parësor të trajtimit. Këtu prezantojmë këtë rast të rrallë të një ESCS të radiksit nervor të shtyllës kurrizore në një paciente femër 50 vjeçe.

Fjalë kyç: Kondrosarkoma ekstraskeletike, histopatologji, diagnozë, imunohistokimi, patologji molekulare.

SINDROMA E EKZANTEMËS PUSTULOZE AKUTE (AGEP SYNDROME).

D. Shkëmbi, E. Mësonjësi, E. Qirko Loloçi, M. Hoxha, E. Mingomataj.
Shërbimi i Alergologjisë dhe Imunologjisë Klinike, QSUT.

Abstrakt
Sindromi AGEP, ose Ekzantema Pustuloze akute e gjeneralizuar, prfaqëson një reaksion alergjik të rrallë dhe serioz të lëkurës i cili ka si shkaktar kryesor medikamentet, kryesisht antibiotikët (beta-laktamikët) dhe më rrallë klasat e tjera të medikamenteve si antimykotikët, kalcibllokuesit, antiepileptikët dhe antipsikotikët. Klinika karakterizohet nga manifestimi i

papritur dhe i shpejtë i pustulave të vogla dhe sterile, jo folikulare mbi një bazë eritematoze të shoqëruar shpesh me temperaturë dhe leukocitozë neutrofilike
Rasti klinik: Në vijim po paraqesim rastin e pacientes M. O, 58 vjeçe e cila prej 16 vjetësh trajtohet nga mjeku psikiatër me Olanzapinë 10 mg 2x1/2 tb p. o. Pacientja paraqitet në urgjencë me simptomat e mëposhtme: rash eritematoz me elementë pustulozë të gjeneralizuar në fytyrë, trung, anësitë e sipërme dhe të poshtme përjashtuar pëllëmbët e duarve dhe shputat e këmbëve, edema të buzëve dhe fytyrës, të shoqëruar me ndjesi diegieje dhe pickimi në lëkurë, dobësi trupore dhe temperaturë (38 gradë). Bazuar ne anamnezën e hollësishme u gjykua se faktori etiologjik i mundshëm ishte medikamenti olanzapinë ndaj dhe u zëvendësua si terapi. Pas kryerjes së ekzaminimeve: bilanc biokimik, gjak komplet me formulë leukocitare (evidentimi të leukocitozës dhe neutrofilisë), ekzaminimeve imazherike dhe ekzaminimit histopatologjik, pacientja u diagnostikua me AGEP. Pacientja u trajtua me kortizonikë parenteralë me doza të larta, kortizonikë lokalë, antihistaminikë, antibiotikoterapi, antipiretikë, terapi zëvendësuese me likide, elektrolitë dhe albuminë. Pas trajtimit pacientja kaloi në fazën e remisionit, dy javë nga momenti i hospitalizimit.
Konkluzione: Sindromi AGEP, megjithëse i rrallë dhe me komplikacione të pakta sistemike, paraqitet si situatë emergjente dhe diagnostikimi i shpejtë, diferencimi nga reaksionet e tjera alergjike medikamentoze potencialisht jetëkërcënuese, ndërprerja e menjëhershme e medikamentit shkaktar dhe menaxhimit të kujdesshëm dhe për të parandaluar komplikacionet e mundshme është shumë i rëndësishëm për një dekurs pozitiv.

Fjalë kyç: alergji, sindromi, pacient.

FYTYRAT E KOLLËS KRONIKE.

F. Dogjani, E. Mësonjësi.
Klinika e Alergologjisë dhe Imunologjisë Klinike, QSUT.

Abstrakt
Kolla kronike përkufizohet si kollë e cila persiston për më tepër se 8 javë. Në diskutim do të fokusohemi te kolla si simptomë e vetme pa prezencë të qartë të një etiologjie. Shkaqet e kollës kronike përfshijnë një sërë patologjish si sindroma e kollës së rrugëve të sipërme, varianti i Astmës me kollë, bronkiti eozinofilik joastmatik, sëmundja e refluksit gastroezofageal dhe sindroma e hipersensitivitetit të kollës.
Rasti klinik: paciente 61 vjeçare nga Tirana e cila u paraqit në Urgjencen e Sëmundjeve të Brendshme në QSUT. Pacientja ankon për bllokim të menjëhershem në frymëmarrje, ngushtim ne kraharor, ndjenjën e rikthimit të ushqimit dhe lodhje të përgjithshme. Referon se ankesat e mësipërme i nisën mëngjesin e asaj dite. Pacientja me histori të kollës prej 3 vitesh dhe me simptomat sugjeruese të refluksit gastroezofageal prej një viti e padiagnostikuar.
Gjatë hospitalizimit pacientja u plotësua me gjak komplet dhe bilanc biokimik të cilat rezultuan në normë. TSH↓; FT3, FT4, Anti-TPO në normë, spirometria rezultoi normal. Testet kutane për trofoalergene negative ndërsa për pneumoalergene rezultuan pozitive ndaj poleneve të pemëve dhe pluhurave të shtëpisë. Gjate hospitalizimit u krye gastroskopia dhe u konfirmua diagnoza Ezofagit peptik ulçerativ.
Për të konfirmuar diagnozen Astmes bronkiale, pacientja në anamnezë kishte simptomat sugjeruese për astma, u krye testi i provokimit bronkial me metakolinë për të përcakuar praninë e hiperreaktivitetit bronkial. Ekzaminimi rezultoi pozitiv. U vendos nën terpi me inhalatorë dhe frenuese të pompës protoknike dhe dietë për gastritin. Prej disa muajsh pacientja ka qenë e qetë dhe në gjëndje të stabilizuar.

Konkluzion: Kolla është simptomë e shumë sëmundjeve dhe marrja e një anamneze të hollësishme dhe respektimi i protokollit per diagnozën e kollës kronike na jep mundesinë e një diagnoze të saktë dhe në zgjidhje të problemit kronik për pacientin.

Fjalë kyç: kolla, simptomë, anamneza.

SINDROMI ALERGJIK POLEN-USHQIM.

Xh. Hajrulla, E. Mesonjesi.
Shërbimi i Alergologjisë dhe Imunologjisë Klinike, QSUT.

Abstrakt
Sindromi alergjik Polen-Ushqim (PFAS) i njohur ndryshe si sindroma e alergjisë orale është një formë reaksioni alergjik në të cilin sistemi yne imunitar njeh polenin dhe proteinat e ngjashme më të lokalizuara në fruta, perime, apo fruta të thata të paperpunuara si alergen. Cilësohet si një reaksion i kryqëzuar ndaj alergenëve të polenit dhe jo një reaksion i drejtpërdrejtë nga ushqimi. OAS ndodh në cdo kohë të vitit, por me i përhapur është përgjatë sezonit polenik dhe i lidhur më shpesh me alergjinë ndaj poleneve të meshteknës, ambrozias dhe barërave të këqija. Simptomatologjia konsiston në reaksione jo agresive të lokalizuara në orofaring, por kemi dhe një përqindje të vogël më të rrallë të reaksioneve sistemike anafilaktike.
Rasti klinik: pacientja e diagnostikuar prej vitesh me rinit alergjk stinor me simptomat: rinore, tështima, okulorinit alergjik. Me sëmundjet bashkëshoqëruese: diabet melitus tipi 2, hta, takikardi, sindroma e ovarit policistik dhe tiroidektomi. Pacientja 45 vjecare paraqitet në urgjencën e QSUT-së me një episod anafilaktik pas konsumimit të frutit të fikut me: angioedeme labiale inferior/ superior, edemë e gjuhës, mukozave orale dhe gërvishtje e tyre, edemë periorbitale, skuqje të veshëve, dispne, diskomfort torakal, cefale, hipotension. Mjekuar me 2 ampula epinephrine, kortikosteroide IV, terapi suportive me likide et elektrolite dhe më pas hospitalizuar në pavionin e Alergologjisë. Të njëjtin episod e referon pas konsumimit të frutit të manit. Referon dhe pers imptomat më të lehta të kufizuara në orofaring me fruta si: molla, lajthia. U diagnostikua me OAS dhe pas përmirësimit klinik ju nënshtrua testeve të IgE specifike ekstrakte dhe molekulare dhe testit prick by prick. Rezultoi pozitive ndaj poleneve të pemëve: meshteknës, lajthisë, qiparisi, ahut. Testi prick by prick pozitiv ndaj: rrushit, kivit, bajames dhe borderline: banana, ftoi dhe mandarina.
Konkluzioni: pacientja i nënshtrohet provokimit ushqimor ndaj ftoit, bananes dhe mandarinës (borderline ne prick by prick test) në ditë të vecanta në pavionin e Alergologjisë nën kujdesin e stafit mjekësor. Testet e provokimit rezultuan të suksesshëm. Testet e provokimit ushqimor kanë si objektiv përmirësimin e cilësisë së jetës së pacientit.

Fjalë kyç: ushqim, sindrom, polen, alergji.

MENAXHIMI I KONVULSIONEVE FEBRILE TE FËMIJËVE, NJË RISHQYRTIM I LITERATURËS SHKENCORE.

Dr. Eris Zeka PhD-C.
Fakulteti I Mjekësise, Universiteti I Prishtinës, Kosovë.

Abstrakt

Hyrje: Konvulsionet febrile janë një sfidë shëndetësore që ndikon në fëmijët nën pesë vjeç dhe kërkon një menaxhim të kujdesshëm për të parandaluar komplikimet të cilat mund të shkaktojnë pasoja afatgjata në zhvillimin e tyre.

Trajtimi: Në këtë studim, trajtojmë metodat aktuale të menaxhimit të konvulsioneve febrile duke iu referuar literaturës shkencore të specializuar. Përfshijmë analizën e ndërhyrjeve farmakologjike dhe jo-farmakologjike për trajtimin e konvulsionit febril emergjent, si dhe për parandalimin e rikthimit të tij.

Qëllimi: Qëllimi kryesor i këtij rishqyrtimi është të ofrojë një sintezë të metodave më efikase për menaxhimin e konvulsionit febril tek fëmijët, bazuar në evidencën shkencore të disponueshme.

Materiali dhe Metodologjia: Për këtë analizë, kemi përdorur një metodologji të shqyrtimit të literaturës ku kemi identifikuar dhe analizuar studimet kryesore të botuara në fushën e menaxhimit të konvulsioneve febrile(PubMed, Google Scholar etj). Kjo përfshin një analizë sistematike të rezultateve të studimeve kryesore në lidhje me efektivitetin e ndryshëm të strategjive të menaxhimit.

Rezultatet: Nëpërmjet analizës sonë, gjejmë se strategjitë farmakologjike dhe jo-farmakologjike kanë treguar rezultate inkurajuese në menaxhimin e konvulsioneve febrile tek fëmijët. Përfshirë këtu rekomandime për trajtim emergjent në spital, monitorimin në shtëpi dhe strategjitë për parandalimin e rikthimit të tyre. Këto rezultate ofrojnë një udhërrëfyes të rëndësishëm për praktikën klinike dhe për hulumtimin e mëtejshëm në këtë fushë.

Fjalë kyç: konvulsione febrile, menaxhim, metoda.

INFEKSIONET URINARE TË KOMPLIKUARA (PACIENTËT ME POLIKISTOZE RENALE TË ADULTIT, VESHKË SFUNGJER, KALKULOZAT RENALE, UROPATI OBSTRUKTIVE, DIABET MELLITUS).

Erjola Likaj (Bolleku).
Shërbimi Nefrologji Dializë Transplant renal, QSUT 'Nënë Tereza', Katedra e Semiologjisë Klinike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt

Mjekët e familjes duke qënë barrikada e parë si e parandalimeve, diagnostikimeve të hershme apo edhe e trajtimeve të gjithë patologjive të thjeshta apo komplikacioneve të rënda të një pjese të këtyre patologjive të popullatave që ata strikt ndjekin nga afër duhet të jenë të azhornuar dhe të përgatitur mirë për gjithë gamën e problematikave që mund të hasin në përditshmërinë e tyre. Ne si nefrologë të terciarit kemi për detyrë që tu afrojmë atyre gjithe përqasjet më të mundshme për rastet jo të thjeshta të infeksioneve urinare dhe problematikave që pacientët mund të shprehin nëse ata kanë një faktor të fortë risku që potencon apo edhe mban gjallë këto infeksione. Gruppopullata me risk më të lartë në Nefrologji përsa i përket infeksoneve përbëhet nga pacientë me diagnoza të tilla si: Polikistoza renale e adultit (ADPKD), Veshka e sfungjertë, pacientët me uropati obstruktive si meshkuj (patologji të prostatës si hipertrofia beninje e prostatës apo kanceri i saj, karcinomat apo papilomat e vezikës urinare, kalkulozat e traktit urinar), në femra

(malinjancat gjinekologjike me natyre infiltrative të cilat japin obstruksion dhe si rrjedhojë stazë në traktin urinar dhe kalkulozat e traktit urinar). Në pacientët me uropati obstruktive bartja e një kateteri urinar permanent transuretral është një faktor i lartë risku për infeksione kronike dhe rezistente ndaj mjekimeve me antibiotikë. Gjithashtu kirurgjia në traktin urinar apo edhe pasja e një stenti ureteral përsëri duhet ta vendosë në gadishmëri mjekun e parësorit. Një kujdes të vecantë duhet të kushtojnë këta mjekë në pacientët diabetike me gjithë gamën e gjerë të komplikacioneve urinare që ata mund të kenë si: infeksionet urinare recidivante të traktit të poshtëm urinar nga nivelet e larta të glukozës në urinë, infeksionet e parenkimës renale dhe sidomos nekrozën papilare, pyelonefritin akut, problemet kronike dhe vezikën neurogjene në ata me neuropati të akseleruar diabetike, mykozat dhe kandidozat genitale që shpesh herë komplikohen me uretritë e cistite. Si mjekët e familjes dhe nefrologët do ti trajtojnë këta pacientë por edhe rezistencat bakteriale janë një tjetër pengesë për një mjekim të suksesshëm dhe me sa më pak efekte anësore apo toksicitet. Sa më e gjerë gama e një antibiotiku aq më të larta janë edhe shkalla e rezistencës në një të ardhme apo edhe efektet anësore. Bashkëpunimi i ngushtë dhe marrëdhënia e sinqertë dhe korrekte midis primarit dhe specialistit nefrolog bën që të kemi pacientë më të shëndetshëm dhe të jemi më të suksesshëm.

Fjalë kyç: infeksione urinare, nefrologji, pacient-mjek.

PATOLOGJITË E LËKURËS NË SHTATËZANI.

Erjona Shehu.

Abstrakt

Hyrje: Shtatzania është një gjëndje fiziologjike me ndryshime hormonale dhe metabolike në trupin e femrës. Këto ndryshime prekin shpesh edhe lëkurën e një femre shtatzanë, duke u bere shkak për ndryshime të dukshme në lëkurë, gjatë shtazanisë apo në periudhën e menjëhershme pas lindjes. Tre janë faktorët kryesorë shkaktarë të ndryshimeve të zakonshme të lëkurës në shtatzani: rritje e niveleve hormonale, shtrirja eskpansionale në volume, komprimimi i lëkurës nga uterusi. Ndryshimet e lëkurës në shtatzani nisin nga të lehtat kalimtare e deri në më rënda e kronike.

Qëllimi: Të bëjë një rishikim të literaturës, me qëllim krijimin e një panorame të qartë të dermatozave të shtatzanisë, për t'i ardhur në ndihmë klinicistit në diagnostikimin dhe trajtimin e tyre. Njohja dhe trajtimi i tyre ul diskomofortin fizik e shëndetësor për nënën dhe fetusin, përmirëson cilësinë e jetës dhe siguron një ecuri të mbarë të gravidancës.

Materiale Dhe Metoda: Literatura është përzgjedhur nga burime informacioni mjeksore si Medline, Pubmed, Cochcrane Library. Rishikimi i literaturës dhe përmbledhja e saj për të krijuar të dhëna të plota mbi efektet e lëkurës në shtatzani dhe sëmundjet bashkëshoqëruese të saj.

Rezulatet: Gjendjet e zakonshme të lëkurës gjatë shtatzanisë mund të ndahen në tre grupe: të lidhura me hormone, preekzistuese dhe specifike të shtatzanisë. Ndryshimet hormonale normale mund të shkaktojnë gjëndje beninje të shtatzanisë si: striae gravidarum, hyper-pigmentation dhe ndryshime në thonje, flokë dhe vaskulare. Gjëndjet preekzistuese mund të jenë: Dermatiti Atopic, poriasis, infeksionet fungale, tumoret kutane. Gjëndjet specifike të lidhura me shtatzaninë përfshijnë: papulat pruritice urticariale dhe papulat dhe pllakat e shtatzanisë, prurigo e shtatzanisë, kolestaza intrahepatike e shtatzanisë, pemphigoid gestationis, impetigo herpetiformis, dhe folikuliti pruritic i shtatzanisë. Pjesa më e madhe e tyre zgjidhen pas lindjes dhe kërkojnë vetëm mjekim simptomatik.

Konkluzione: Për të pasur një qasje të mirë ndaj problemeve dermatologjike në shtatzani, nevojitet një njohje e mirë e lëkurës së pacientes gjatë shtatzanisë, vlerësimi i historisë së

patologjive të shkuara të lëkurës dhe njohja e atyre ekzistuese si dhe monitorimi i lëkurës gjatë shtatzanisë dhe postpartum për të ndërtuar jo vetëm një protokoll trajtues, por edhe për një strategji profilaktike.

Fjalë kyç: shtatzani, dermatoza, pemfigoid gestationes, prurit.

TEKNIKA E REIMPLANTIMIT TE VALVULËS SË AORTËS SIPAS DAVID.

Ermal Likaj, Selman Dumani, Saimir Kuci, Indri Bibaja.
Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Teknika e reimplantimit të valvulës së aortës sipas David është një opsion trajtimi për pacientët me aneurizëm e cila përfshin rrënjën e aortës ndërkohë që valvula aortale e pacientit ruhet dhe mund të riparohet nëse është e nevojshme. Ky punim është një rishikim i literaturës mbi avantazhet, disavantazhet dhe rezultatet e "Teknikës David's".
Objektivat: 1. Përcaktimi i vendit që zë teknika sipas Davids në kirurgjinë e aortës. 2. Përcaktimi i avantazheve dhe disavantazheve dhe rezultateve afatshkurtra & afatgjata të teknikës sipas Davids krahasuar me teknikat e tjera (Yacoub & Bentall) bazuar në eksperiencën e qendrave të ndryshme.
Metodat: Të dhënat janë mbledhur nga database mjekësorë (Medscape, Pubmed, Annals of Cardiothoracic Surgery), studime nga mjekë dhe profesorë nga departamente të ndryshme të universiteteve botërore.
Rezultatet: Në këtë punim janë krahasuar rezultatet e 4 studimeve për teknikën David kundrejt Yacoub & Bentall. Në grupin e parë me teknikën David 106 pacientë kishin Sindromën Marfan dhe 32 Biskupidi dhe në grupin e dytë 30 pacientë kishin Sindromen Marfan dhe 34 Bikuspidi, krahasuar me 2 grupet e teknikës Yacoub ku në grupin e parë 23 pacientë kishin Sindromën Marfan dhe 2 Bikuspidi dhe në grupin e dytë 54 pacientë kishin sëmundje të indit lidhor dhe 472 Bikuspidi. Në pacientët e operuar me tekniken e Bentall-it në grupin me valvul biologjike 10 kishin Sindromën Marfan dhe 89 Bikuspidi dhe në grupin me valvul mekanike 19 kishin Sindromën Marfan dhe 65 Bikuspidi.
Liria nga rioperimi në 15 vjet në Teknikën e David ishte 89.4% në grupin e parë, krahasuar me teknikën e Yacoub ku ne grupin e parë ishte 70.7%. Në teknikën e Bentallit liria nga rioperimi në 15 vjet ishte 19.4% në grupin me valvul biologjike dhe 21.1% ne grupin me valvul mekanike.
Duke konsideruar diferencat intrinseke midis David dhe Yacoub-it, duket qartë një preferencë në literaturë kundrejt teknikës së David. Mekanizmi i propozuar nga një numër autorësh është që rezultatet superiore me teknikën David kundrejt Yacoub-it janë si pasojë e stabilizimit anular nga anastomoza proksimale e sigurtë. Pavaresisht teknikës së përpiktë, teknika e Yacoubit lë indin rezidual aortik pa suport, gjithashtu dhe trigonet intervalvulare dhe trigonet subkomisurale. Teknika e Davids përjashton riskun për dilatim në të ardhmen nëpërmjet inkluzionit brënda graftit aortik. Të dhënat e limituara afatgjata në lidhje me teknikën e Yacoub-it pengojnë një krahasim direkt midis teknikës së David & Yacoub-it. Studimet e ardhshme me krahasim/përputhje rezultatesh mund të jenë një benefit kundrejt saj pavaresisht gjetjeve aktuale në literaturë.
Përfundimi: Teknika e Davids, edhe pse një operacion sfidues në kardiokirurgjine e adultit, ofron rezultate të shkëlqyera afatshkurtra dhe afatgjata tek pacientët të cilët i nënshtrohen kesaj teknike.

Fjalë kyç: reimplantimi, valvula e aortës, teknika.

PROMOVIMI I LITERACISË SHËNDETËSORE TEK TË RINJTË.
Dr. Ermal Muja.

Abstrakt
Hyrje: Literacia shëndetësore personale është shkalla në të cilën individët kanë aftësinë për të gjetur, kuptuar dhe përdorur informacionin dhe shërbimet për të informuar vendimet dhe veprimet e lidhura me shëndetin për veten dhe të tjerët.
Qëllimi: Qëllimi i këtij punimi është vlerësimi I hapave të duhur për promovimin e literacisë shëndetësore tek të rinjtë.
Po ashtu të hulumtohen format e promovimit të literacisë shëndetësore tek të rinjtë
Materiali dhe metodat: Ky punim është rishikim i literaturës. Rishikimi i literaturës bazohet në të arriturat më të reja për literacinë shëndetësore tek të rinjtë dhe promovimin e literacië. U konsultuan artikujt shkencorë, raportet e organizatave ndërkombëtare dhe vendore, si dhe politikat dhe dokumentet zyrtare që lidhen me literacinë shëndetësore.
Rezultatet dhe përfundimi: Të rinjtë duan të dinë për shëndetin e tyre, por mendojnë se ata duhet ta bëjnë këtë studim vetë. Nga ana tjetër, hulumtimi i informacionit shëndetësor dhe përdorimi i aftësive demonstrojnë një dështim në qasjen në informacion të besueshëm dhe përpunim dhe mirëkuptim. Literacia shëndetësore, ose kompetencat për të aksesuar, vlerësuar, kuptuar dhe vepruar mbi informacionin për të përmirësuar shëndetin, është një koncept që merr gjithnjë e më shumë rëndësi. Aftësitë kritike do të jenë të nevojshme pasi sistemet e kujdesit shëndetësor bëhen më komplekse, zgjidhjet shëndetësore më të sakta dhe burimet e informacionit më të ndryshme. Njohuria është një parakusht për fuqizim, kështu që adoptimi i qasjeve të kujdesit në qendër të pacientit në mbarë botën duhet të shoqërohet me përmirësime në edukimin shëndetësor. Ka prova në rritje që tregojnë se arsimimi më i mirë shëndetësor shpaguhet, financiarisht dhe për sa i përket rezultateve më të mira shëndetësore.

Fjalë kyç: shkrim-lexim shëndetësor, moshat e reja, promovimi i shkrim-leximit.

MENAXHIMI DHE TRAJTIMI I PERFORACIONIT OKULAR ME TELA PREJ HEKURI.
Ermal Simaku, Renis Qamo.
Oftalmolog

Abstrakt
Një burrë 42 vjeç u paraqit në urgjencë me humbje të papritur të shikimit pas një traumë okulare me furçë hekuri.
Pas ekzaminimit vumë re një perforim të kornesë me trashësi të plotë dhe një trup të huaj që hyn në kornea vertikalisht në plagë, duke shpuar irisin. Ne vumë re membranë inflamatore në AC dhe hifemë. Pacienti është trajtuar menjëherë me terapi AB dhe në sallën e operacionit kemi hequr trupin e huaj dhe kemi qepur plagën.
Pacienti është shtruar në spital dhe ka marrë tretman mjekësor. Dhe pas operacionit BCVA ishte 20/20.

Fjalë kyç: urgjencë, traumë okulare, spital, operacion.

TROMBI NË VENTRIKULIN E MAJTË PAS INFARKTIT AKUT TË MIOKARDIT.
Dr. Ermir Tafaj.
Mjek Kardiolog, Qendra Spitalore Universitare Nënë Tereza, Tiranë.

Abstrakt
Trombi në ventrukulin e majtë mund të zhvillohet pas një eventi të tillë sic është infarkti i miokardit dhe ndodh më së shumti në pacientët me infarkt anterior të gjerë ose në pacientët me STEMI anterior. Infarktet të cilat prekin zonën antero-apikale kanë një zonë me kinetikë të dobët ose zona akinezie, gjë që do të sjellë një stazë të gjakut krahasuar me pjesën tjetër të zemrës. Kjo stazë e gjakut në këtë segment të zemrës, rrit mundësinë për formimin e trombit. Në pjesën më të madhe të pacientëve trombi lokalizohet në apeks dhe evidentohet shpesh herë aneurizëm e apeksit ose akinezi-diskinezi e tij. Megjithatë me kalimin e viteve është ulur risku për formim trombi si pasojë e terapive reperfuzionuese të tilla si revaskularizimi perkutan apo fibrinoliza. Formimi i trombit në ventrikulin e majtë mund të ketë komplikacione të tilla sic janë aksidentet cerebrovaskulare si dhe evente të tjera arteriale embolike. Trajtimi është një nga sfidat kryesore të këtyre pacientëve, pasi përvec terapisë antiagregante të dyfishtë si pasojë e infarktit te kaluar, atyre i duhet të shtohet dhe nje antikoagulant për nje periudhë kohore për të paktën 3 muaj, duke rritur kështu me disa herë riskun për hemorragji.

Fjalë kyç: tromb, ventrikul, infarkt akut i mikardit.

RABDOMIOLIZA, PNEUMONIA DHE INSUFICIENCA RESPIRATORE SI PJESË E KLINIKËS SË GRIPIT SEZONAL A.
Muco E1, Hoxha N2, Nikolla, A1, Horjeti D3, Ruco A3, Como N1
1 Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, QSUT 'Nënë Tereza'
2 Pavioni i Sëmundjeve Infektive, Spitali rajonal Dibër.
3 Fakulteti i Mjekësise, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Influenza A është lloj virusi, anëtar i familjes Orthomyxoviridae, që shkakton gripin me formën sezonale apo pandemike te tij. Simptomat përfshijnë ethe, temperature, mialgji, kollë, faringodini etj. Ai shfaq manifestime respiratorë te sipërme, apo te poshtme, dh jo rrallë manifestime ekstra-pulmonare, encefalit, mioperikardit, rabdomiolizë etj. Rabdomioliza, kjo sindromë klinike e ardhur nga dëmtimi i muskujve skeletik që con në çlirimin e përmbajtjeve toksike ndërqelizore.
Qëllimi: Ne raportojmë një rast të rabdomiolizës dhe pneumonisë te lidhur me infeksionin nga virusi i gripit, A, per sezonin 2023-2024.
Pacienti ynë, mashkull 55 vjeç, paraqitet në urgjencën tonë me histori 6 ditore ethe, temperaturë, kollë, mialgji, artralgji, urinë me ngjyrë të errët. Ai nuk vuante nga patologji të tjera, nuk pinte alkool dhe duhan. Ekzaminimi fizik: TA 95/78 mmHg; Fc 118/min; Fr 21/min; Sat O2 92%/7 litra O2. Ekzaminimi laboratorik: ËBC 3. 1x103, PLT 85x10 3, Ferritinemia 32535. 92, PCR 5. 71, LDH 2464, CPK 4810, Astrupi me PO2 44. 8, SO2 86. 3, pH 7. 51. CT pulmonar tregoi opacitete inflamatore difuze pulmonare bilaterale, centrale dhe periferike dhe ndryshime konsoliduese të lobit të poshtëm të djathtë. Serologjia për grip, pozitiv, tipi A. Trajtimi i tij përfshiu: oksigjenoterapinë, antibiotikë, kortizon, antivirale (Oseltamivir 75 mg dy herë në ditë), etj. Pacienti del pas 18 ditësh në gjëndje mjaft të përmirësuar.

Diskutim: Dy patologji të rëndësishme si rabdomioloza dhe pneumonia, u shkaktuan nga nje infeksion viral, si grip i tipit A. Infeksionet virale japin mialgji, miozit, deri në rabdomioliza. Edhe shkalla e moderuar e rritjes së kreatininës kinazës, së bashku me rritjen e laktat dehidrogjenazës, janë provuar të jenë biomarker të ashpërsisë së sëmundjes në pacientët me infeksion të gripit A.
Konkluzion: Gripi A vazhdon të jetë nje patologji virale mbizotëruese sezonale, me prekje multiorganore. Rabdomioliza po njihet gjithnjë e më shumë. Duke ditur shkallën e sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë lidhur me të, duhet ti kushtojmë rëndësinë e duhur cdo pacienti me mialgji të shprehur.

Fjalë kyç: gripi A, patologji, rambdomioloza**.**

INTUBIMI NË HIPOKSEMI TË RËNDË.

Dr. Ervin Bejko
Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë
QSUNT, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Insuficensa respiratore mund të jetë tipi 1 pra hipoksemike, dhe tipi 2 ose ndryshe hiperkapnike. Jo rrallë herë qëllon të jenë të kombinuara, dhe në raste të tilla trajtimi është shumë i vështirë. Pacientët që intubohen për insuficensë respiratore kanë mundesitë të rregullojnë hipoksinë ose hiperkarbinë ose të dyja. Pra në këto kondita intubimi mund të jetë fiziologjikisht problem sepse pacientët janë tashmë hipoksik pa filluar induksioni.
Materiali dhe metoda: Në këto pacientë crregullimi V/Q, shuntet anatomike dhe fiziologjike, hipoksia e rëndë, crregullimet e ekuilibrit acido-bazik, janë faktorë rëndues të një sekuence normale intubimi. Pra intubimi mund ta rëndojë më tepër situatën mjekësore të pacientit. Intubimi i edemës pulmonare, pneumonisë masive, atelektazës, apo qoftë edhe insuficensë respiratore me shumë sekrecione, paraqet shume sfida dhe protokollet nuk janë të qarta as në vendin tonë.
Diskutimet: Në varësi të raportit V/Q, shkallës së hipokisë, planifikohet edhe plani për suportin e oksigjenimit. Në varësi të raportit PaO2/FiO2 bëhet edhe plani përkatës për suportin e oksigjenit. Ventilimi manual ose High Floë Nasal Cannula (HFNC) rekomandohen për raportet PaO2/FiO2 200-300, CPAP në vlera të raportit 100-200, dhe rekomandohet intubimi zgjuar në raportet PaO2/FiO2 nen 100.
Konkluzionet: Intubimi endotrakeal në terren hipoksie është një sfidë e vecantë për ekipin. Cdo mjek anestezist duhet të vlerësojë mirë pacientin dhe të ketë një plan të qartë në kokë në lidhje me mundesitë e oksigjenimit të pacientit.

Fjalë kyç: Oksigjenimi, Intubimi, Hipoksia.

NUTRIGJENETIKA; NIVELI AKTUAL I NJOHURIVE. NJË RISHIKIM I LITERATURËS.

Ervin Marku1, Anida Bregu2, Uendi Egra3
1, 2, 3Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti Mjekësor i Tiranës

Abstrakt
Nutrigjenetika është një shkencë relativisht e re që studion ndryshimet e trashëguara gjenetike dhe ndikimin e tyre në metabolizmin e njeriut. Nutrigjenetika nuk ka përgjigje fikse dhe as receta standarte. Përgjigjiet e saj janë plotësisht unike tek secili individ. Ndërhyrjet që specialisti bën në nutricionimin e pacientit sipas rezultateve gjenomike shërbejnë për parandalimin, parashikimin dhe trajtimin e shumë problemeve metabolike duke evituar apo trajtuar patologji të ndryshme, në disa raste me pasoja fatale për jetën. Disa nga problemet që njihen gjerësisht janë: intoleranca ndaj glutenit ose ndryshe sëmundja e Celiakisë, intoleranca ndaj laktozës, sëmundja e glukozë-6-fosfat dehidrogjenazës dhe të tjera. Këto kanë një penetrancë pothuajse të plotë gjenetike. Në të kundërt, problemet metabolike më të shpeshta që hasen në popullatën e gjerë vijnë si pasojë e një bashkëveprimi të ngushtë të variacioneve gjenomike me mjedisin e jashtëm që në këtë rast është ekspozimi ndaj ushqimit që konsumohet përgjatë gjithë jetës sonë.
Metoda: Burimet e përdorura për realizimin e studimit janë artikuj shkencorë nga nutrigjenetika, biokimia, dhe studimet metabolike në tërësi. Literatura është bazuar në përditësimet shkencore të 5 viteve të fundit.
Rezultatet: Nutricioni i personalizuar na ofrohet falë studimeve gjenomike të mundësuara nga zhvillimi me hapa madhor të teknologjisë së sekuencimit të ADN-së tek secili prej nesh. Bazuar në këto zhvillime, sot kemi mundësinë të testohemi për variante të ndryshme gjenomike të cilat ndikojnë në metabolizmin tonë. Ky informacion është kritik për parandalimin, parashikimin dhe trajtimin e patologjive si obeziteti apo intolerancave të ndryshme.
Konkluzionet: Ne jemi sa të ngjashëm po aq edhe të ndryshëm prandaj ne nuk i përgjigjemi njëlloj ushqimeve që konsumojmë. Nutrigjenetika na ofron një dritare në nivel molekular sesi organizmi jonë ndërvepron me përbërësit ushqimor. Ajo na ofron përgjigje se nga cilët ushqyes mund të kemi potencialisht benefite shëndetësore dhe cilët të evitojmë në mënyre që mos të zhvillojmë patologji apo simptoma të ndryshme. Rëndësia e testimit gjenetik mbi variacionet tek ADN-ja jonë, pra ato që njihen si ndryshime gjenomike sipas rasteve të veçanta që paraqiten dhe implementimi i regjimit dietik të duhur është objektivi kryesor i nutrigjenetikës.

Fjalë kyç: Nutrigjenetika, variantet gjenomike, nutrien, nutricion i personalizuar, patologji.

PNEUMONI INTERSTICIALE ME TIPARE AUTOIMUNE (IPAF)

E. Rapushi, T. Backa, A. Zoto, V. Salko, A. Kolaci, C. Todhe, G. Mukaj, B. Miftari
Shërbimi Reumatologjisë QSUNT

Abstrakt
Sëmundjet parenkimale difuze të mushkërive diferencohen që në fillim nga prania e një shkaku ose shoqërimi me nje semundje te indit lidhor(CTD). CTD përfaqësojnë një nga shkaqet më të zakonshme të sëmundjes intersticiale jo-idiopatike të mushkërive (ILD). Pothuajse të gjitha CTD-të mund të shoqërohen me ILD, por CTD-të individuale ndryshojnë në prevalencën dhe modelin sesi ato e paraqesin ILD. Kur ILD ndërlikon një CTD të përcaktuar më parë, diagnoza është përgjithësisht e vendosur si pjese e dekursit te CTD. Disa pacient paraqesin ILD perpara se te zhvillojne CTD edhe me teste imunologjike

negative(ANA, ENA profile negative). Një pjesë e konsiderueshme e pacientëve me ILD paraqesin karakteristika klinike, serologjike dhe/ose radiologjike që sugjerojnë CTD, por nuk kanë karakteristika për të përmbushur kriteret e vendosura diagnostike të CTD-ve sipas ACR-EULAR. Koncepti i IPAF thekson se mund të ketë një mbivendosje midis IIP-ve(idiopathic pulmonary fibrosis) dhe CTD-ILD dhe ofron një kornizë për të përcaktuar dhe studiuar këtë gjendje. Një mbivendosje e tillë midis entiteteve është e zakonshme në semundjet sistemike autoimmune dhe mund të jetë për shkak të manifestimeve të mbivendosura, overlap syndrome', në të cilën tiparet e CTD-ve të veçanta janë të pranishme në të njëjtin pacient. IPAF merret me mbivendosjen midis IIP-ve dhe CTD-ILD. Koncepti i IPAF ka hedhur tashmë dritë mbi rëndësinë e një vlerësimi të plotë të pacientëve me ILD në dukje idiopatike dhe mbi vlerën e ndërveprimit midis specialiteteve mjekësore. Megjithëse menaxhimi i tij nuk është i standardizuar, koncepti i IPAF lehtëson marrjen e vendimeve te pacientët që paraqiten me ILD dhe me tipare te cilat nuk plotesojne kriteret diagnostike per nje CTD.

Fjalë kyç: ILD, CTD, IAPF, IIP.

DIAGNOZA E VONË E NJË KOARKTIMIT TË RËNDË TË AORTËS NË NJË FEMËR 57-VJEÇARE.

E. Shirka, A. Doko, A. Demiraj, A. Goda.

Abstrakt

Koarktimi i aortës është një lezion vaskular kongjenital që përbën 5 deri në 10% të të gjitha keqformimeve kongjenitale kardiovaskulare të diagnostikuara zakonisht në jetën e hershme, por mund të mos zbulohet deri në moshën madhore. Trajtimi konsiston në terapi agresive të hipertensionit, profilaksë e endokarditit dhe trajtim korrigjues për lezionet e koarktimit.

Rasti klinik: Një grua 57-vjeçare u paraqit në qendrën tonë spitalore universitare për shkak të hipertensionit të pakontrolluar, lodhjes në rritje, palpitacioneve dhe dispnesë gjatë ushtrimit. Pacienti kishte një histori mjekësore të hipertensionit të kontrolluar keq, pavarësisht nga një kombinim i agjentëve antihipertensivë, dislipidemisë dhe fibrilacionit atrial. Ajo i referohet një historie 30-vjeçare të hipertensionit që e kishte vënë re që nga shtatzënia e fundit dhe disa kontrolle për këtë çështje. Pas pranimit, ekzaminimi i saj fizik zbuloi presionin e gjakut 170/90 në të dy krahët dhe një rrahje zemre prej 75 rrahje në minutë. Një zhurmë sistolike ejeksioni u dëgjua në kufirin e sipërm të majtë të sternës gjithashtu në shpinë të saj. Pulset femorale ishin të prekshme dypalëshe, por të dobëta dhe të vonuara në krahasim me pulset brachiale dhe frymëmarrjen vezikulare dypalëshe.

Rezultate: Analiza laboratorike e gjakut tregoi një Hb prej 13. 6g%, RBC 3800000, PLT 256000, nivele pak të ngritura të kreatinës 1. 4 mg/dl, transaminaza normale. Tregoi një Troponin pak të ngritur dhe NT proBNP 3766 pg/ml në momentin e pranimit. Elektrokardiografia demonstroi ritmin sinus dhe bllokimin e degës së majtë. Pas kësaj kemi bërë ekokardiografi transtorakale, e cila ka treguar një barkushe të majtë hipertrofike dhe të zgjeruar me një fraksion ejeksioni normal. Disfunksioni diastolik i LV. Dyshohet se valvula aortale bikuspidale me regurgitim aortal të moderuar ekscentrik. Atrium i majtë i zgjeruar. Kavitetet normale të djathta. Regurgitimi minimal trikuspidale. Presioni sistolik i arteries pulmonare prej 30 mmHg. Perikard pa lëng.

Metoda: Për të vlerësuar më mirë valvulën e aortës u krye ekokardiografia transezofageale e cila konfirmoi një valvul aortike bikuspidale me rafe të kalcifikuar, regurgitim të moderuar të aortës dhe një barkushe të majtë hipertrofike, të zgjeruar me një fraksion ejeksioni normal. Kështu, diagnoza diferenciale fillestare u fokusua në isheminë kardiake dhe kardiopatinë hipertensive. Për shkak të mundësisë së ishemisë kardiake, pacientit iu nënshtrua

kateterizimi kardiak që ishte e pamundur të ishte përfundimtar për shkak të mungesës së progresionit të kateterëve për shkak të anatomisë jonormale të aortës. Më pas vendosëm të bëjmë një CT kardiake që tregoi ulje të ndjeshme të kalibrit të aortës deri në diametër deri në 5 mm në nivelin postistmik me përkulje të theksuar dhe dilatim poststenotik me një diametër maksimal 38 mm, aorta ascendente me kalcifikime minimale. pa evidenca diseksioni dhe aorta torakale zbritëse me kalibër të reduktuar, kalcifikime minimale dhe pa dëshmi diseksioni. Këto gjetje treguan një imazh tipik për koarktacion postistmik të shkallës së lartë të aortës. CT gjithashtu tregoi arterien subklaviane të djathtë me origjinë përpara nivelit të koarktimit, pa stenozë të dukshme. Arteria subklaviane e majtë, e zgjeruar, me origjinë në skajin e koarktacionit me përkulje të theksuar pa stenozë të dukshme. Në nivelin e stenozës, u evidentua një pseudoaneurizëm me mure të kalcifikuara. Pacienti iu nënshtrua për herë të dytë kateterizimit kardiak, i cili tregoi arterie koronare të anatomisë normale pa stenozë të theksuar. Aortografia zbuloi një stenozë domethënëse, të përdredhur dhe të gjatë të aortës pak nën isthmus. U vu re një zhvillim i dukshëm i arteries së brendshme të anës të majtë dhe të djathtë. Pacientja iu referua kirurgjisë kardiotorakale për të vlerësuar kandidaturën e saj për trajtim kirurgjik. Ajo ka dalë nga klinika jonë në gjendje të qëndrueshme.
Përfundimi: Trajtimi konsiston në terapi agresive të hipertensionit, profilaksë e endokarditit dhe trajtim korrigjues për lezionet e koarktimit. Obstruksioni i aortës mund të lehtësohet me operacion ose me teknika transkateterike.

Fjalë kyç: terapi, hypertension, endokarditi, operacion, lezione, aortë, obstruksion, stenozë

ROLI DIAGNOSTIK I SKANERIT KARDIAK NE STENOZAT E AORTES ME ETIOLOGJI TE NDRYSHME.

Dr. Ervina Shirka.
Kardiologe, QSUT.

Abstrakt
Hyrje: Skaneri (CT) kardiak luan një rol thelbësor në vlerësimin e stenozës se aortes, pavarësisht nga etiologjia e saj. Stenoza Degjenerative e Aortes: Kjo është forma më e zakonshme e stenozës aortale, zakonisht e vërejtur te individët më të moshuar për shkak të ndryshimeve senile qe ndodhin në valvul. Ne kete rast kardiak CT mund të sigurojë informacion te detajuar për anatomine e valvulës aortale, gradën e kalcifikimit dhe praninë e ndonjë sëmundjeje koronare shoqeruese. Gjithashtu, skaneri luan nje rol te rendesishem në vlerësimin e dimensioneve të rrënjës se aortes dhe shtrirjes së kalcifikimit ne struktuarat fqinje. Kjo gjë mund të jetë e rëndësishme për planifikimin kirurgjikal dhe suksesin operator. Stenoza e valvulës aortale Bicuspide: Bikuspidia e valvules se aortes është një defekt i lindur i zemrës ku valvula aortike ka dy sigmoide në vend të tre sigmoideve qe ndodhen normalisht ne kete valvul. Skaneri kardiak (CT) është veçanërisht i dobishëm në vizualizimin e anatomisë së valvulës bicuspide, identifikimin e pranisë së një raphe (vijë ndarese midis dy sigmoideve), dhe vlerësimin e gradës së stenozës nepermjet kalcifikimit. CT mund të ndihmojë gjithashtu në zbulimin e semundjeve shoqeruese te aortes si dilatacioni i rrenjes, anomali te ndryshme si koartkacioni etj. Stenoza e aortes reumatizmale*:* Sëmundja reumatizmale e zemrës, mund të çojë deri në stenozë te valvules se aortes. Ne kete rast skaneri mund të ndihmojë në vizualizimin e trashjes dhe kalcifikimit të valvulës aortike. Studimet e shumta qe jane ende ne zhvillim tregojne per diferenca ne vlerat referente te kalcifikimit per stratifikimin e stenozes degjenerative dhe asaj reumatizmale. Kardiak CT mund të sigurojë gjithashtu informacion për ndonjë sëmundje shoqeruese te valvulës mitrale. Stenoza e aortes per shkaqe sekondare*:* Stenoza e aortes mund të ndodhë gjithashtu si një

fenomen sekondar për shkak të kushteve të tjera si terapia e radiacionit, sëmundja e Pagetit, ose sëmundjet sistemike si lupus eritematoz sistematik. CT mund të ndihmojë në identifikimin e shkaqeve dhe në vlerësimin e efekteve të tyre në valvulën aortale dhe strukturat përreth.
Rezultate: skaneri kardiak (CT) është një modalitet shume i rëndësishëm per vlerësimin e stenozës së aortës, duke siguruar informacion te gjere per anatominë e detajuar, shkallen e kalcifikimit dhe stenozes që mund të ndihmojë në diagnostikimin e mire te saj, vleresimin e rrezikut dhe planifikimin e trajtimit sa me adekuat sipas etiologjise.

Fjalë kyç: skaneri kardiak, anatomi, aortë, stenozë.

TUMORET NEUROENDOKRINE TË GRADËS SË LARTË, TË COLONIT/CEKUMIT. TRAJTIM RASTI DHE RISHIKIM I LITERATURËS

Evrisi Rapaj1, Albert Pesha2
1Mjeke Anatomo-Patologe, Spitali Rajonal Fier
2Mjek Kirurg –Urolog –Spitali Amerikan Fier, Spitali Rajonal Fier.

Abstrakt
Tumorët neuroendokrine derivojnë nga qelizat neuroendokrine të epitelit të traktit tretës, mushkërisë dhe sistemit nervor. Si të tillë ato mund të gjenerojne tumore në te tria këto sisteme. Ndahen në tumore agresive dhe jo agresive kryesisht duke u bazuar në indeksin mitotik dhe organin primar ku ato lulëzojnë. Konkretisht ne do flasim për një rast të karcinomes neuroendokrine të traktit tretes/cekumit. Janë në përgjithësi raste sporadike, të raportuara pasi keto malinjanca kanë frekuence të ulët. Ata janë shumë agresive në sjelle dhe prognozë mjaft të keqe; shpesh diagnostikohen kur tumori ka metastazuar apo invaduar organet përreth. Në të vërtetë nuk ka një standartizim të menyres së trajtimit, përdoren kripërat e platinit dhe terapia neoadjuvante, target apo imunoterapia, por jetëgjatësia në mesataren e saj nuk shkon më shumë se 12-18 muaj, kjo në rastet më të mira pa metastaza apo që i përgjigjen relativisht mirë kemioterapisë. Rasti jone eshte ai i nje 73 vjecari, diabetik dhe me HTA i cili u paraqit ne urgjencen e kirurgjise me dhembje abdominale en fossa iliaca dextra, me mbrojtje abdominale, diarre dhe temperature subfebrile. Ekografia nuk zbuloi ndonje patologji te vecante, por iu performua dhe CT abdomeni me kontrast, ku u identifikua nje formacion 3. 3x4. 5 cm ne zonen ileocekale dhe densifikim i indit adipoz ne fossa iliaka dekstra, iu performua apendixexctomi dhe u vu re ne zonen e valvules ileocwekale nje formacion poilipoid ku u morr material per biopsi. Ne ekzaminim mikroskopik u pa mukocele e apendiksit dhe nga fragmentet e vogla te sjella nga formacioni i verejtur ne valvulen ileocekale rezultoi si tumor i keqdiferencuar i zorrës. Pas kësaj u bë hemikolonektomi e djathtë dhe klivazh limfonudujsh. Në biopsi u vu re një frmacion polioid i ulceruar, me diameter 3 cm, i vendosur në afësi të valvulës ileocekale, me pamjen e një tumori të keqdiferencuar neuroendokrin i vendosur nën mukoze, e duke e ulçeruar atë, me infiltrim të gjithë paretit të cekumit dhe dalje në indin adipoz perikolonik. Pas performimit te imunohistokimisë u konfirmua diagoza e një tumori neuroendokrin malinj i grades se lartë, me indeks mitotik 100%. Pacienti në kontrollin imazherik një muaji nga interveti në CT abdomeni me double kontrast, u vu re se kishim metastazim hepatik miliar dhe lokoregional. Dhe pas trajtimit kemioterapeutik me preparate të platinumit, pacienti nuk i përgjigjej kemioterapisë dhe situata po agravohej, derisa pas 6 muajsh ai ndërroi jetë. Pra tumoret neuroendokrine të keqdiferencuara, paraqesin sfidë në diagnozë, në trajtim, kanë prognozë mjaft dëshpëruese, pasi janë shumë refraktarë në trajtim dhe nuk ka standarte të mirë kristalizuara për trajtimin e tyre për shkak të rrallësisë së tumorit dhe fatalitetit që ai mbart.

Fjalë kyç: tumore neuroendokrine të keqdiferencuara të kolonit, cekum, tumor neuroendokrin i gradës së lartë, karcinoma neuroendokrine e gradës së lartë, hemikolonektomi e djathtë, kemioterapi me preparate të platinit, imunohistokimi, terapi neoadjuvante, target terapi.

TUMORET NEUROENDOKRINE PARËSORE/CARCINOIDE TË OVAREVE, TRAJTIM RASTI DHE RISHIKIM LITERATURE.

Ervisi Rapaj1, Dr. sc. Genta Cekodhima2
1Mjeke Anatomo-Patologe
2Spitali Rajonal Fier–Anatomo-Patologe.

Abstrakt
Karcinoidi primar i ovareve NET është tumor jo të zakonëshm, pra mjaft i rallë. Ata zënë vetm 2% të gjithë tumoreve karcinoide dhe rreth 0. 1% të gjithë gamës së tumorëve të ovarit. Në gjithë botën raportohen rreth 150 raste karcinoidësh primar të ovarit dhe pothuaj 40 raste të karcinoideve metastatik në ovare. Ndërsa karcinoidi primar i vezores okupon zakonisht njërin nga ovaret, ai metastatik okupon të dyja ovaret dhe po ashtu prognoza e karcinoidit metastatik ne ovare është mjaft e errët, ndërkohë karcinoidi primar ka prognozë mjaft të favorshme. Origjina e karcinoidit të ovarit është e ngjashme me të gjithë Karcinoidet] e tjerë nga qelizat kromafine elementit epitelial të ovarit. Në disa raste karcinoidi i ovarit shoqërohet me teratomën mature cistike te ovarit, por në mjaft raste paraqitet në formë të pastër, ashtu si kurse rasti që do prezantoj. Karcinoidet primarë të ovarit ndahen në 4 tipa: ishullor/si fole, trabekular, strumal dhe mucinoze. Vetëm tipi insular shoqërohet me sindromin karcinoid. Janë tumore të cilët parapëlqjn femrat e moshës peri dhe postmenopauzale, por ka dhe përjashtime; arrijnë përmasa deri 20 cm diameter. Thuajse nuk metastazojnë kurrë dhe trajtohen si tumore malinje me potencial të ulët malinjiteti. Janë sfidë diagnostikimi sidomos në rastet josimtomatik kur nuk shoqërohen me sindrom karcinoid. Tumori diagnostikohet post kirugji nëpërmjet bipsisë. Rasti jonë është ai i një zonje 62 vjeçe, e cila ankonte vetëm një rëndesë në fosa iliake të djathtë, konstipacion dhe flushing herë pas here. Në një ekzaminim ekografik u vrejt një formacion i madh rreth 10 cm, i cili zinte gjithë ovarin e djathtë, ovari i majtë dhe uterusi paraqiteshin ne perputhje me normen. pacientja iu nënështrua ovarektomisë plus salpigektomisë bilaterale. Ne ekzaminimin mikroskopik u konstatua se gjithë ovari ishte ozurpuar nga nje tumor me përmasa 9x8x6 cm, i cili përbëhej nga proliferime qelizore monomorfe të organizuara në zona solide- ishullore të ngjashme me tumoret neuroendokrine të tipit karcinoid. Imunohistokimia konkludoi në diagnozë me: chromogranin(+), inhibin(-), WT1 (-) dhe indeks mitotik të ulët (2 mitoza ne 50 HPF), përgjigja ishte tumor neuroendokrin i ovarit i tipit karcinoid, me potencial të ulët malinjiteti. NET /carcinoidi primar i ovarit është një etnitet i rallë shpesh herë zbulohet rastësisht. Duke patur nje frekuencë mjaft të ulët dhe standarte të mirëfillta trajtimi apo menaxhimi të këtyre pacienteve nuk janë kristalizuar. Problematike janë vetëm trajtimi i rasteve me sindrom karcinoid, me probleme kardiake, pasi shumica e rasteve të tjera kanë një prognozë mjaft të mirë pas heqjes kirurgjikale të patologjisë.

Fjalë kyç: tumoret nuroendokrine, karcinoidi, teratoma cistike mature, sindromi karcinoid, carcinoidi metastatik ovaerktomi dhe salpingektomi, sëmundja kardiake nga karcinoidi.

HIPERBILIRUBINEMIA NË NJË SUBJEKT ME HEPATITIS TOKSIK NGA UNIMAZOLI VERSUS HEPATITIS VIRAL.

Esi Duka, Najada Como, Arjan Harxhi, Renato Osmenaj.
Shërbimi i sëmundjeve Infektive, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Hepatiti toksik ose toksiciteti i mëlçisë është një inflamacion i mëlçisë që rezulton nga kontakti me substanca apo toksina të dëmshme nëpërmjet prekjes, inhalimit të ajrit toksik dhe përtypjes së një substance toksike.
Qëllimi: Përshkrimi i një rasti me hiperbilirubinemi në një subjekt me hypertyroidizëm nën terapi me unimazol i cili rezultoi hepatitis toksik nga unimazoli pas skrinimit për hepatitet virale negative.
Prezantimi i rastit: Pacientja subjekt 57 vjeç, paraqitet në urgjencën e Sëmundjeve Infektive nga spitali i Gjirokastrës si Ikter për determinim, në gjëndje jo të mirë pasi ka qënë e hospitalizuar aty për 10 ditë. Pacientja prej 2 javësh me ankesa si lodhje, dobësi trupore, dhimbje muskulare et artikulare, vertigo, neveri ndaj ushqimit, nauze, prurit të shprehur, feçe akolike, urinim me ngjyrë të errët (kafe të errët). Në ekzaminimin objektiv evidentohen lëkura et sklerat ikterike dhe elemente papuloz et krustoz në të gjithë trupin. Në CT thorax abdomen me kontrast rezultoi normal, pa pengesa mekanike. Në bilancin biokimik u evidentua: bilirubinë totale 30. 23 mg/dL, ALT 105 U/L, AST 94 U/L, Albumine 3. 1 g/dL, PT 104 %, INR 0. 97. Hepatitet A, B dhe C kanë rezultuar negative. HIV negativ. Serologji për Leptospirosis IgM, IgG rezultoi negative nga ISHP. Urokulturë fillimisht pozitive: Enterobacter cloace complex dhe më pas data 13/10/2023 pozitive për Pseudomonas spp. CEA, CA19-9 dhe AFP rezultuan negative. Ekzaminimet ANA, AMA, Anti ds DNA rezultuan negative. TSH < 0. 0083 mU/L, FT3 4. 11 pg/mL, FT4 2. 03 ng/dL dhe Anti-TPO 927. 30 UI/mL. U realizua konsulta me mjekun Toksikolog dhe Gastrohepatolog ku rasti u konceptua si hepatit toksik dhe u shtua në terapi: ursobil 250 mg 3x1 tb, Liver plus 3x1 tb dhe Vit E 100 mg 2x1 tb. U realizua konsulta me mjekun Endokrinolog ku rasti u konceptua si Hepatit toksik nga Unimazoli dhe të ndërpritet marja e tij dhe ndjekja në dinamikë. Pacientja u trajtua me antibiotikoterapi sipas antibiogramës: Ciprofloxacine 200 mg (iv x 2) për 8 ditë pas marrjes së përgjigjes së urokulturës dhe më pas Meropenem 1. 0g (ivx3) për 8 ditë pas marrjes së përgjigjes së urokulturës; Prednizolon 25 mg, 3x1 amp iv me dozë zbritëse, vitaminoterapi, hepatoprotektor, ursobil 250 mg, 3x1 tb, Albuminë Humane, Plazëm e freskët e ngrirë, Omeprazol 40 mg.

Fjalë kyç: Hepatitis toksik, toksiciteti i melçise, ekspozim, substance toksike, hypertiroidizem, unimazol.

MANIFESTIMI OPORTUNIST I TRURIT GJATË HIV/AIDS

Esmeralda Meta1, Mirela Rexhepi2, Jujin Papa1, 1 Najada Como, Arjan Harxhi1, Arben Rroji3,
Pavllo Diamandi4, Pasho Maksuti5, Najada Gjylameti6, Sulejma Hafizi7, Marsida Lloja8.
1Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, 2Shërbimi Farmaceutik, 3Shërbimi i Neurologjisë, 4Njësia e Imazherisë, 5Shërbimi i Psikiatrisë, 6Laboratori i Mikrobiologjisë, 7Njësia e Psikologut,
8Njësia e Punonjësit Social

Abstrakt
HIV/AIDS është një nga sëmundjet infektive më sfiduese në mjekësinë shqiptare, me një eksperiencë mbi 30-vjeçare, por më e njohur dhe e panjohur pas saj. Truri zë vendin e dytë

në mesin e sistemeve të prekura nga HIV/AIDS. Manifestimet klinike variojnë nga zona e prekur, numri dhe madhësia e lezioneve, shkaku që jep konfuzion dhe harresë, paaftësi për t'u përqendruar, ndryshime në sjellje, dhimbje koke, çrregullime të humorit (çrregullim ankthi dhe depresion), probleme lëvizjeje (humbje e kontrollit të lëvizjes) duke përfshirë mungesë koordinimi dhe vështirësi në ecje, dhimbje, konvulsione, goditje në tru, herpes, vështirësi në gëlltitje, ethe, humbje të shikimit, koma. Patologjitë kryesore oportuniste janë toksoplazmoza cerebrale, leukoencefalopatia multifokale progresive (PML), meningjiti tuberkuloz, meningjiti kriptokoksik dhe infeksioni citomegalovirus si encefaliti i shkaktuar nga vetë virusi HIV. Në të njëjtën kohë, truri në HIV është i prekur edhe në sferën neurokognitive. Rasti ynë i referohet një pacienteje 41-vjeçare, e cila prej 15 vitesh është diagnostikuar me HIV, por në 7 vitet e fundit është shkëputur nga terapia dhe ndjekja në klinikë. Në shkurt të vitit 2024, ajo erdhi në urgjencë në gjendje të turbullt, febrile dhe me parezë të anës së majtë, me sindromën e lodhjes dhe deluzionet. Imazheria evidentoi lezione të shumta cerebrale në favor të Toksoplazmozës cerebrale, lezione pulmonare në lobet e sipërme. Serologjikisht, Toxoplasma IgG me titër të lartë dhe CMV IgG me titër më të ulët, LCS - normale. Sputum Bk Negativ, G interferon negativ, Limfë CD4+ - 6% 13 qeliza/mm3 ARN HIV 5, 4 x 105Ui/ml, Konsultohuni me neurologun, neurokirurgun, specialistin e neuroimazherisë, psikiatër. Fillohet terapia me Bactrim, Fluconazole IV, Levofloxacin, Dexamethasone, Mannitol, ARV me regjim DTG/TDF/3TC Levotiracetam dhe Lorazepam, terapi mbështetëse dhe ushqyese. Ne javen e 4 fillon permiresimi klinik dhe ne javen e 5-6 fillon levizja e ekstremiteteve dhe fizioterapia intensive duke i mundesuar qe te ngrihet dhe te ulet. Limfa Cd4+ dhe ARN e HIV-it u përmirësuan.
Konkluzioni: SIDA është një sfidë mjekësore, sociale, psikologjike me një kosto të lartë për sa i përket cilësisë së jetës, vuajtjeve familjare dhe financiare. Diagnoza e hershme minimizon pasojat në dështimet terapeutike dhe shëndetësore.

Fjalë kyç: HIV/AIDS, diagnoza, truri.

NDIKIMI I KOKAINËS NË FUNKSIONET KONJITIVE
Esmeralda Thoma, Eva Sene.

Abstrakt
Hyrje: Pikëpamjet kryesore lidhur me përdorimin kronik të kokainës pohojnë se ajo manifestohet edhe me dëmtim të fushave të ndryshme të aftesive të njohjes. Gjithsesi, duke marrë parasysh ndikimin negativ të kokainës në funksionimin kognitiv duhet ende të verifikohet plotesisht. Qëllimi i këtij studimi është që të tregoj ndikimin që ka përdorimi i kokainës përkatësisht në disa aspekte të aftësive njohëse si në funksionin ekzekutiv, në kujtesën ose memorien, në komunikimin si edhe në aktivitetin psikomotore. Për më tepër, ajo merret në konsideratë përkatësisht edhe të dhënat si neuroimazhimit, për të kuptuar më mirë ndikimin që ka kokaina në anën psikologjike dhe funksionin kognitiv tek përdoruesit e kokainës.
Materiali Dhe Metoda: Në përqasjen tonë kërkimore jemi referuar në literaturën e publikuar në PubMed, Google Scholar dhe Embase. Në bazën e të dhënave tona kërkimore kemi përdorur Fjalë kyç përkatësisht me termat e kërkimit si 'Kokaina dhe njohja ', 'kokaina dhe aftesite njohëse' dhe 'kokaina dhe deficite ose dëmtime njohëse'. Për të përfshirë në studimin tonë të gjitha kriteret, në vlerësuam vetëm studimet kognitive dhe neuroimazhuese, të përshkruara për efektet afatgjata të kokainës në funksionimin kognitiv, të publikuara nga viti 1999 deri në vitin 2016.
Rezultatet: Studimet kryesisht na nxorrën në pah dallime statistikisht të rëndësishme midis përdoruesve të kokainës dhe grupeve të kontrrollit që anë individet që nuk konsumojn drogë.

Përkatsisht këto ndryshime ishin në ndërtimin e trurit, në sinjalet nervore të ndikuara nga niveli i oksigjenit në gjak dhe metabolizmin e trurit. Gjithsesi, dallimet në performancën e aftësive njohëse u vunë re me pak në studim. Për më tepër, shumica e studimeve nuk u krahasuan me të dhënat normative.
Përfundimet: Të dhënat aktuale nuk mbështesin hipotezën se përdorimi kronik i kokainës lidhet me dëmtime në aftësitë njohëse të këtyre pacientëve. Këndvështrimet së përdoruesit e kokainës kanë deficite të gjera njohëse është e pasaktë bazuar në të dhënat e studimeve aktuale dhe përjetësimi i kësaj pikëpamjeje mund të ketë implikime negative për programet e trajtimit dhe zhvillimin e politikave publike.

Fjalë kyç: ndikimi i kokainës, statistika, konkluzione.

NDIKIMI I INDUSTRISË SË LODRAVE NË ZHVILLIMIN E FËMIJËVE.

Etleva Strati1 Brikena Lamçaj2
1Pedagoge Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University. Qëndra Social – Edukative 'Primavera' Tiranë.
2Studente viti III-të, FSHM dega Fizioterapi, Albanian University.

Abstrakt
Hyrje: Zhvillimi motor i fëmijës vjen natyrshëm dhe nuk ka nevojë as për magji as për stërvitje fizike por për kalimin hap pas hapi të fazave të zhvillimit motor. Çdo prind shtyn fëmijën e tij, të arrije me anë të metodave dhe mjeteve të ndryshme, të kalojë dhe kapërcej fazat e zhvillimit, pa kuptuar se po e shtyjnë atë larg asaj që është fiziologjike.
Qëllimi: Mjekët pediatër, mjekët e konsultoreve duhet të informojnë prindërit, se përdorimi i mjeteve ndihmëse nuk e favorizon zhvillimin motor të fëmijës, dhe nuk respekton harmoninë e zhvillimit konjitiv, sensorial dhe ate motor.
Metoda: U shfrytëzuan materialet e një studimi të kryer në mjek pediatër të dy shteteve si Italia dhe Gjermania se cilat ishin rekomandimet që bënin rreth promovimit të një zhvillimi psiko-motor sa më të shëndetshëm dhe përdorimit të mjeteve ndihmëse.
Rezultati: Kanadaja ka vite që ka ndaluar në mënyrë kategorike përdorimin e rrethoreve lëvizëse. Rrezikshmëria e tyre është e lartë dhe përdorimi i tyre për 24 orë sjell një vonesë 3. 3 ditë të aftësisë për të ecur vetë dhe 3. 7 ditë për të qëndruar në këmbë pa mbështetje.
Konkluzioni: Është e nevojshme të gjëndet një akord ndërmjet pediatërve rreth propozimeve për promovimin e shëndetshëm të zhvillimit psiko-motor të fëmijës. Prindërit duhen udhëzuar se cilat mjete ndihmëse duhet të përdorin për të parandaluar rrezikshmërinë e tyre si dhe vonesën në zhvillimin psiko-motor të fëmijëve.

Fjalë kyç: Zhvillimi psiko-motor, rrethore, mjete ndihmëse, zhvillim konjitiv, vonesë.

TUMORI MALINJ EXTRAGONADAL ME PARAQITJE PULMONARE DHE METASTAZA MULTIPLE, NJE DIAGNZE E RRALE (RISHIKIM LITERATURE DHE PARAQITJE RASTI).

Dr. Shk. Eugerta Dilka1, 2, Dr. Klara Ziu2
1Fakulteti i Mjekësisë Tiranë, 2. Spitali Universitar 'Shefqet Ndroqi' Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Tumoret e qelizave embrionale (GCT) lindin kryesisht nga brenda testit, por një nëngrup i rëndësishëm prej rreth 5% të tumoreve janë kryesisht të vendosura ekstragonadal pa asnjë tumor primar testicular që nuk mund të zbulohet. Tumoret e qelizave germinale

ekstragonadale (EGCTs) janë një grup heterogjen i tumoreve të qelizave germinale neoplazike që lindin nga vendndodhjet anatomike ekstragonadale të vendosura në mes të trupit. EGCT-të janë një entitet tumoral shumë i rrallë me karakteristika specifike biologjike dhe klinike. EGCT primare konsiderohen si një nëngrup i veçantë i GCT me një prognozë më të dobët për shkak të vëllimit më të madh dhe biologjisë së ndryshme.
Qëllimi: Në këtë punim, ne hedhim një vështrim më të plotë në kancerat e qelizave germinale, duke përfshirë se kush është në rrezik, ku dhe si zhvillohen dhe trajtohen. Përditësimi i njohurive bashkëkohore për egzaminimet laboratorike të duhura për të percaktuar diagnozën e kësaj patologjie të rrallë që ndikojë në menaxhimin e hershëm dhe të saktë.
Prezantim rasti: Ne po prezantojmë një pacient i cili është diagnostikuar me Tumor malinj extrapulmonar ne pulmonin sinister me metastaza pulmonare bilaterale, cerebrale, kockore, suspekt metastaza hepatike, versament pleural minimal sinister. Pacienti 25 vjeçar E. Xh. u referua në spitalin tonë me një histori tre mujore me djerse te shtuar dhe renie ne peshe dhe prej tre javesh me debulese, temperature, kolle. U zbulua një Beta h-CG e ngritur e serumit (13948 IU/L, diapazoni i referencës <3 IU/Ll) dhe proteina C-reaktive (11, 25 ng/ml, diapazoni i referencës <0, 5 ng/ml).
Konkluzion: Ky rast sugjeron që lezioni që zë hapësirën pulmonare tek moshat e reja me beta- hCG të ngritur duhet të jetë vigjilent ndaj mundësisë së GCT pulmonare primare pasi tumori primar i vendndodhjeve të zakonshme të përjashtohet nga studimi. Megjithëse tumoret malinje të qelizave embrionale ekstragonadale të mushkërive janë jashtëzakonisht të rrallë, njohja e tyre është me rëndësi klinike për shkak të trajtimit të tyre.

Fjalë kyç: extragonadal, mushkeri, beta-hCG

MENAXHIMI I TRAJTIMIT TE TROMBEMBOLISE PULMONARE ME ACENOCUMAROL ME VLERA TE LARTA TE INR-se. (RISHIKIM LITARATURE DHE PARAQITJE RASTI).

Dr. Shk. Eugerta Dilka1, 2, Dr. Klara Ziu2
1Fakulteti i Mjekësisë Tiranë,
2Spitali Universitar 'Shefqet Ndroqi' Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Qëllimi i terapisë antikoagulante me antagonistë të vitaminës K (VKA) është të zvogëlojë rrezikun e ngjarjeve trombotike duke mbajtur sa më të ulët rrezikun e ndërlikimeve të hemorragjise lidhur me trajtimin. Acenokumaroli ka një indeks të ngushtë terapeutik dhe lidhja ndërmjet dozës dhe përgjigjes është e paparashikueshme. Raporti ndërkombëtar i normalizuar (INR) duhet të mbahet brenda një diapazoni të ngushtë terapeutik, i cili kërkon monitorim INR dhe rregullim të dozës së VKA. Për pacientët me fibrilacion atrial ose trombozë venoze, diapazoni terapeutik i INR zakonisht vendoset në 2. 0-3. 0 (1). Kur fillon antikoagulimi oral në një pacient me PE që është i përshtatshëm për një antikoagulant oral jo antagonistë të vitaminës K, NOACs, preferohet një NOACs për shkak të biodisponibilitetit dhe farmakokinetikës së tyre të parashikueshme mund të jepen në doza fikse pa monitorim rutinë laboratorik. Krahasuar VKA, ka më pak ndërveprime kur NOACs jepen njëkohësisht me barna të tjera (4). Testimi INR është gjithashtu i detyrueshëm për një menaxhim të besueshëm të kalimit nga VKA në NOACs dhe NOACs mund të fillojnë kur INR është nën 2 për apixaban. Përdorimi i NOACs vazhdon të rritet si një zëvendësim i terapive me derivatet e heparinës VKA. Përditësimi i njohurive bashkëkohore për egzaminimet laboratorike të duhura për të percaktuar dozën, efektshmërinë e këtij medikamenti, mënyrën e kalimit në terapi me NOACs si dhe përcaktimi i faktorëve që

ndikojnë në INR do të ndihmonte në menaxhimin e hershëm dhe pa komplikacione të pacientit.
Prezantim rasti: Ne po prezantojmë një pacient i cili është diagnostikuar me Trombembolia pulmonare bilaterale, centrale dexter et periferke sinister në terren te Trombozës Venoze të anësisë inferiore sinister pas egzaminimit të Tomografisë së Komjuterizuar me kontrast dhe Eko Doppler të ekstremiteteve inferiore. Një burrë 73-vjeçar A. B. u referua në spitalin tonë me një histori dy javore me dhimbje të anësisë inferiore sinister dhe dy ditore të dispnesë dhe dhimbjes torakale progresive. Në zbatim të protokollit të trajtimit të embolisë pulmonare pacienti pas trajtimit parenteral me heparinë të pafraksionuar vazhdoi trajtimin me acenocumarol, por me doza shumë të vogla të këtij medikamenti 1 mg dhe vlera e INR ishte 4. 09. Pacienti nuk trajtohej me asnjë mjekim që të ndërvepronte me acenocumarolin. Pacientit ju rekomanduan egzaminimet për faktorët gjenetikë (CYP2C9, VKORC1) që ndikonin në rritjen e INR por pacienti nuk mund ti realizonte privatisht, pasi nuk realizohen në spitalin tonë. Për të shmangur komplikacionin e hemorragjisë u ndoqën protokollet për kalimin e trajtimit nga acenocumaroli në Apixaban, u ndërpre acenocumaroli një ditë deri sa INR<2.
Konkluzion: Menaxhimi i terapisë antikoagulante me VKA është sfidues për shkak të vetive të ndërlikuara të këtyre medikamenteve. I gjithë personeli që përshkruan, rregullon dozën, jep, përgatit, administron, monitoron pacientët në terapi antikoagulante duhet të ketë trajnim adekuat. Është e nevojshme të merren parasysh faktorët që ndikojnë në dozën dhe vlerat INR. Në rastet kur NOACs nuk janë të kundërindikuar preferohen ne krahasim me VKA sepse janë medikamente që mund të jepen në doza fikse pa monitorim rutinë laboratorik. Rëndësia e punës në ekip multidisiplinor pneumolog-hematolog-mjek familje

Fjalë kyç: Acenocumarol, INR, NOAC-s, CYP2C9, VKORC1.

ZBULIMI I HIPERPARATIROIDIZMIT PRIMAR NE 1 PACIENT ME NEFROLITIAZE DHE FRAKTURA MULTIPLE TE GJYMTYREVE.

Dr. Eva Muja (Duraku) PhD

Abstrakt
Hiperparatiroidizmi primar (PHPT) është një çrregullim endokrin i karakterizuar nga sekretimi i tepërt i hormonit paratiroid (PTH), që rezulton nga hiperfunksionimi i një ose më shumë gjëndrave paratiroide. Shkaku kryesor i hiperparatiroidizmit primar është adenoma solitare e paratiroides në 80% deri në 85% të rasteve [1-4]. Shkaqet dytësore përfshijnë hiperplazinë e paratiroides (10% deri në 15% të rasteve), adenomat e shumëfishta (5% të rasteve) dhe rrallë kancerin e paratiroides (<1% deri në 5% të rasteve) [1, 2]. Tiparet dalluese biokimike janë hiperkalcemia dhe PTH e lartë ose e papërshtatshme normale (1-3). Prevalenca e hiperparatiroidizmit primar është afërsisht 1-7 për 1000 në popullatën e përgjithshme, duke prekur kryesisht gratë pas menopauzës [4]. Pasojat, në këtë rast, janë nefrokalcinoza, litiaza renale dhe frakturat spontane për shkak të osteoporozës. Paraqesim rastin e një pacienteje 66-vjeçare, e paraqitur në Urgjencën e Spitalit të Traumës pas një rënie të lehtë në banesë, me dhimbje në këmbën e djathtë. Ajo u diagnostikua me frakturë trokanterike të femurit të djathtë dhe u shtrua në Repartin e Ortopedisë.

Fjalë kyç: Hiperparatiroidizëm primar, adenoma paratiroide, kalkulusi i veshkave, thyerje spontane.

RASTI I NGATËRRUAR I NJË TË PORSALINDURI ME ACIDOZË TË RËNDË METABOLIKE, ANEMI HEMOLITIKE DHE KARDIOPATI KONGJENITALE: MUNGESA E GLUTATHION SINTETAZES ISHTE PËRGJIGJA.

Evelina Kreko PhD1, Alma Hysa MD2, Sosiana BajaMD2, Guriel NastoMD2, Vasilika CinaMD2, Drita Bujari PhD2, Alketa Hoxha Prof Asc. 3

1Pediatër Neonatolog, Spitali Universitar i Obstetrik e Gjinekologjise 'Koco Gliozheni', Tirane 2Pediatër Neonatolog, Spitali Universitar i Obstetrik e Gjinekologjise 'Koco Gliozheni', Tirane 3Shefe Sherbimit të Neonatologjisë, Universiteti i Mjekësiëe, Tiranë.

Abstrakt

Mungesa e glutation sintetazës (GSSD) është një gabim i rrallë i lindur i metabolizmit të glutationit, e trashëguar në formën autosomale recesive. Forma e rëndë e sëmundjes karakterizohet nga acidoza metabolike akute, zakonisht e pranishme në periudhën neonatale me anemi hemolitike dhe encefalopati progresive. Prognoza varet nga diagnoza dhe trajtimi i hershëm. Ne kete prezantim rasti, paraqesim rastin e një të porsalindurit të lindur në term, i cili në lindje është paraqitur me acidozë të rëndë metabolike, anemi hemolitike dhe konvulsione. Fëmija është diagnostikuar edhe me kardiopati kongjenitale që fillimisht është akuzuar si shkaktar i acidozës së rëndë metabolike. Testet gjenetike (dy variante patogjene heterozigote në gjenin GSS) rezultoi në diagnozën e mungesës së Glutation sintetazës. Trajtimi konsistoi në korrigjimin e acidozës, transfuzionin e gjakut, antikonvulsant, antibiotikë dhe plotësim me antioksidantë. Foshnja doli nga spitali në gjendje të mirë, por me ndjekje të kujdesshme të mjekëve specialistë për trajtimin e acidozës, zhvillimit dhe rritjes, aspektit neurologjik dhe patologjise kardiake.

Fjalë kyç: Gluthatione sintetaza, anemi hemolitike, acidoza metabolike.

KARAKTERISTIKAT EPIDEMIOLOGJIKE TË SËMUNDJES SË GJËNDËRËS SË TIROIDES NË KOMUNËN E FERIZAJT.

Dr. Fatbardh Ramadani.

PHD internist-Endokrinolog.

Abstrakt

Gjëndra tiroide është përgjegjëse për sekretimin e hormoneve të tiroides: prohormonit tetraiodothyronine (T4) dhe hormonit aktiv triiodothyronine (T3). Në fakt, rreth 90% e T3 qarkulluese tek njerëzit prodhohet nga shndërrimi periferik i T4 në T3, nga enzimat e quajtura dejodinaza. T3 dhe disa nga metabolitët e tij janë rregullatorët kryesorë të shkallës metabolike bazale me efekte në sistemin nervor qendror, kardiovaskular, respirator dhe sistem muskuloskeletor. Çdo ndërprerje e sekretimit të hormoneve të tiroides çon në një përçarje të shëndetit të pacientëve. Këto çrregullime mund të jenë për shkak të rritjes së nivelit (hipertiroidizëm) ose uljes së sekretimit të hormoneve tiroide (hipotiroidizëm). Ky studim trajton karakteristikat epidemiologjike të sëmundjeve të tiroides në komunën e Ferizajt. Në periudhën prej 01. 01. deri më 30. 10. 2023 janë ekzaminuar gjithsej 344 pacientë me sëmundje të tiroides, nga të cilët 44 (12. 7%) meshkuj dhe 300 (87. 2%) femra, të moshës 18 deri në 75 vjeç. 24 (8. 2%) e pacientëve kishin parametra klinikë dhe laboratorikë për hipertiroidizëm. Hipotiroidizmi u diagnostikua në 320 (91. 8%) pacientë. Nga historia e sëmundjes së pacientit, ne morëm të dhëna për Covid 19 dhe vaksinën e marrë. 10 (46. 1%) nga pacientët me tirotoksikozë kishin pësuar Covid 19 dhe 14 (58. 3%) prej tyre ishin vaksinuar kundër Covid 19. Në 150 (46. 8%) nga pacientët me hipotiroidizëm, morëm të dhëna se ata kishin pësuar Covid 19, dhe 212 (66. 2%) prej tyre kanë marrë një vaksinë kundër Covid19. Më shumë pacientë dhe analiza nevojiten për të qenë në gjendje të lidhin karakteristikat epidemiologjike me natyrën e sëmundjes.

Fjalë kyç: hipertiroidizëm, hipotiroidizëm, epidemiologji.

HISTEROSKOPI PËRBALLË LAPAROSKOPISË NË MENAXHIMIN E ISTHMOCELE: NJË RISHIKIM I LITERATURËS.

Dr. F. Balla1, 2, E. Dedja1, M. Lica1
1Spitali universitar obstetrik - Gjinekologjik 'Mbretëresha geraldinë', Tiranë
2Departamenti I obstetrik - Gjinekologjisë, Fakulteti I mjekësisë, Universiteti I mjekësisë, Tiranë

Abstrakt
Istmocela është një defekt në formën e një 'xhepi' në murin anterior të uterusit, idetekt uar në vendin e incizionit cezarian. Defekti quhet ndryshe dhe 'niche' e mund të jetë asimptomatik apo të shkaktojë hemorragji anormale uterine, discomfort pelvik, apo vështirësi në koncepsion. Synimi kryesor I këtij rishikimi literature është nxjerrja në pah e rrugëve histeroskopike apo laparoskopike në menaxhimin e patologjisë. Përgjatë qasjes histeroskopike, margot superior edhe inferiore apo vetëm margo superiore e defektit, rezekohen, largohet indifibrotik dhe lejohet rigjenerimi I kanal të vazhdueshëm midis cerviksit dhe kavitetit uterin. Ndërsa, qëndrimi laparoskopik konsiston në vizualizimin direct dhe eleminimin e defektit, ndjekur nga ri-afrimi I miometrit. Të dyja metodat sjellin një përmirësim sinjifikant në simptomat ologjinë klinikë dhe fertilitetin e pacientes. Ndërkohë që histeroskopia është një procedure jo morbide e shpejtë, që lejon trajtimin një kohësisht të ndonjë patologjie tjetër shoqëruese uterine, laparoskopia karakterizohet nga një vizualizim më I mire dhe ulje e riskut për komplikacione në defekte më të vogla se 3 mm, gjithashtu dhe në korrigjimin e mundshëm të retroversionit uterin.

Fjalë kyç: Histeroskopi, laparoskopi, uterusi.

FORCIMI I NJOHURIVE DHE AFTËSIVE TË PERSONELIT SHËNDETËSOR NË KONTROLLIN E INFEKSIONEVE SPITALORE PAS PANDEMISË COVID-19 - PROTOKOLL KËRKIMOR.

Fatjona Kamberi1, 2, Jerina Jaho1, Velide Pulomemoj3
1 Qëndra Kërkimore Shkencoe për Shëndetin Publik, Universiteti iVlorës 'Ismail Qemali',
1Qëndra Kërkimore Shkencoe për Shëndetin Publik, Universiteti i Vlorës 'Ismail Qemali',
2Anëtare e Grupit Këshillues Teknik për RCCEIM në Zyrën Rajonale të OBSH-së për Evropën
3Kollegji AAB Prishtinë, Kosovë.

Abstrakt
Hyrje: Infeksionet spitalore janë një nga shkaqet kryesore të vdekshmërisë dhe sëmundshmërisë dhe përfaqësojnë një sfidë për shëndetin publik me ndikim në shëndet dhe mjedis. Masat e kontrollit të infeksionit përfshijnë identifikimin e pacientëve në rrezik të infeksioneve të marra nga spitali, respektimin e higjienës së duarve, ndjekjen e masave paraprake standarde për të reduktuar transmetimin dhe zbatimin e strategjive për të reduktuar infeksionet nga personeli i kujdesit shëndetësor.
Objektivi: I studimit është vlerësimi i njohurive dhe praktikave të kontrollit dhe parandalimit të infeksioneve spitalore midis personelit shëndetësor (mjekë dhe infermierë)dhe ndikimi i pandemisë COVID-19 në qasjen ndaj kontrollit të infeksioneve spitalore. Studimi do të zhvillohet në dy faza. Faza e parë do të jetë një studim cilësor dhe sasior ndërsektorial. Popullsia e përgjithshme do të jetë personeli shëndetësor i spitaleve (mjekë dhe infermierë) që punojnë në rajonin jugor të Shqipërisë. Të dhënat do të mblidhen duke përdorur pyetësorë të standardizuar për kontrollin e infeksioneve spitalore dhe rezistencën mikrobiale si dhe impaktin e pandemisë COVID-19 në qasjen ndaj kontrollit të

infeksioneve. Faza e dytë e projektit do të jetë një studim gjysmë-eksperimental që do të përfshijë zbatimin e evidencave të përftuara në fazën e parë si dhe një rishikim të literaturës përmes organizimit të sesioneve edukative dhe trajnuese për personelin shëndetësor pjesë e studimit, për të rritur përputhshmërinë për zbatimin e masave për parandalimin dhe kontrollin e infeksioneve spitalore.
Rezultatet: E pritshme konsistojnë në 1) krijimin e një protokolli për kontrollin e infeksioneve spitalore nga profesionistët shëndetësorë në vendin e punës bazuar në provat e përditësuara shkencore referuar edhe implikimeve të pandemisë COVID-19. 2) Krijimi i një moduli edukativ për kontrollin e infeksionit që mund të bëhet pjesë e kurrikulave të programeve të studimit të kujdesit shëndetësor të ofruara nga universitetet për profesionistët shëndetësorë por edhe për edukimin në vazhdimësi të profesionistëve të shëndetit.
Konkluzion: Do të jetë hartimi i strategjive të sakta bazuar në provat shkencore për të rritur respektimin e masave të marra nga personeli shëndetësor për kontrollin e infeksioneve spitalore dhe rezistencës ndaj antibiotikëve, me ndikim në shëndetin e popullatës dhe mjedis.

Fjalë kyç: Personel shëndetësor, kontroll, infeksione spitalore, COVID-19, protokoll kërkimor.

KOHA PËR RADIOTERAPI NDIHMËSE PËR KANCERIN E GJIRIT.

Fatjona Kraja1, 2, Erald Karaulli2, Helidon Nina1, 2
1 Departamenti i Kirurgjisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë, Shqipëri
2 Shërbimi Onkologjik, Qendra Spitalore Universitare Nënë Tereza, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Hyrje: Duhet të përcaktohet koha optimale e fillimit të radioterapisë në pacientët me kancer gjiri dhe të dhënat e bazuara në prova për intervalin maksimal të pranueshëm ndërmjet radioterapisë dhe operacionit ose kimioterapisë dhe ndikimi në rezultatin e trajtimit.
Metoda: Rishikim i literaturës mbi kohën e radioterapisë si trajtim ndihmës në kancerin e gjirit.
Rezultatet: Një vonesë e radioterapisë më shumë se 8-12 javë pas operacionit rrit rrezikun për rikthim lokal. Koha optimale për radioterapi adjuvante pas operacionit në pacientët me kancer gjiri brenda 7 muajve pas operacionit, kur kimioterapia administrohet së pari. Sipas kohës optimale të kimioterapisë ndihmëse, vlera kufitare e intervalit nga operacioni në kimioterapi ishte 12 javë. Vonesa e kimioterapisë më vonë se 12 javë pas operacionit kishte rezultate dukshëm më të ulëta të mbijetesës. Nga ana tjetër, nuk u tregua asnjë korrelacion midis kohës së radioterapisë postoperative dhe rrezikut të rikthimit lokal ose metastazave të largëta në analizën e nëngrupit tek gratë me kancer të hershëm të gjirit nyje-negativ. Në pacientët me kancer të gjirit me rrezik të lartë, intervali nga operacioni në radioterapi > 210 ditë u shoqërua në mënyrë të pavarur me rrezik më të lartë për metastaza të largëta (DM) (HR 2, 65, 95% CI: 1, 49-4, 71; HR 2, 78, 95% CI 1, 51-5, 26), OS më i ulët (HR 2, 44, 95% CI: 1, 28-4, 54; HR 2, 50, 95% CI: 1, 41-4, 35) dhe mbijetesë më e ulët pa sëmundje (DFS) (HR 2, 57, 95% CI: 1, 45-4, 57; HR 2, 70, 95% CI: 1. 45-5. 00) se intervali prej <180 ose 180-210 ditësh.
Përfundim: Për gratë me kancer gjiri që kërkojnë kimioterapi dhe radioterapi pas BCS, kimioterapia ndihmëse duhet të fillojë brenda 12 javësh. Vonesa e fillimit të radioterapisë, për administrimin e kimioterapisë me kurs të gjatë, nuk komprometon rezultatet. Për pacientët me kancer të gjirit me rrezik të lartë, koha e fillimit të RT pas mastektomisë dhe kimioterapisë ndihmëse ka ndikim në OS, DM dhe DFS.

Fjalë kyç: radioterapi, pacientë me kancer gjiri, kimioterapi.

RAPORTIM RASTI: KOMPLIKACIONET POST COVID NË NJË FOSHNJE 4 MUAJSHE.

Feride Imeraj, Migena Sala, Juliana Zdrave-Çela, Elda Skënderi, Alberta Shkëmbi.
Qëndra Spitalore Universitare'Nënë Tereza', Departamenti I Pediatrisë, Shërbimi I Pediatrisë së Përgjithshme, Tirana, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Pacientët pediatrikë të infektuar nga koronavirus, 2-6 javë pas infektimit nga ky virus mund të zhvillojne një sëmundje të quajtur sindromi inflamator multisistemik, I cili karakterizohet nga insuficienca multiorganore perfshirë dhe atë kardiake. Ky sindrom mund të bëhet jetëkërcënues, ndaj diagnostikimi I hershëm I saj ka shumë rëndësi.

Qëllimi: Të theksojmë rëndësinë e diagnostikimit të hershëm të sëmundjes inflamatore sistemike në pacientët pediatrike dhe trajtimit të kësaj patologjie e komplikacioneve të saj.

Metoda: Rasti që prezantojmë është i një foshnje 4 muajshe që paraqitet në spital me temperature të lartë prej tre ditesh, të vjella, diarre. Në shtrim fëmija paraqitet i grindur, facies i zbehtë. Në auskultim respiracion I ashpër me rale krepitante et bronkiale bilaterale. Abdomeni distenduar, mbi nivelin e toraksit. Vihen re edema palpebrale, të anësive superiore et inferiore goxha të shprehura.

Rezultate: Në analizat që u moren rezulton anemi (RBC 3. 15x106/uL, Hgb 8. 6g/dl), trombocitozë. Parametrat inflamator si WBC (20. 2x103/uL) dhe PCR (10. 62mg/dL për normë<0. 5) rezultojnë të rritur. Vihet re rritje e transaminazave si dhe hipoproteinemi (albumin dhe proteinë totale nën nivelin e normes). LDH I rritur, hemokulturë, kulturë fece negative. Në urokulturë prani e candida albicans. U kërkua tampon nazofaringeal për influencën, Covid 19 dhe RSV-në të cilat rezultuan negative. Në serologjinë për SARS COV2 rezultoi IgG pozitive 675. 2Au/ml. Në ekon abdominale ansat e distenduara, RGE grada 2. Eko kardiake fillimisht përcaktoi një regurgitim të lehtë të valvulës mitrale, ndërsa në ekot kardiake të mëvonshme u vu re prani e likidit perikardial (eko rikontrolli1/likidi 4-5 mm, eko rikontrolli2/likidi 1. 4cm), që sugjeron për prekje kardiake të rëndësishme, shoqëruar me alterim të statusit klinik të fëmijës. Bazuar në të dhënat klinike et imazherike, në konsultë me mjekun infeksionist pediatër konkludohet se fëmija plotëson kriteret për sindromin inflamator multisistemik. Gjatë qëndrimit u trajtua me antibiotikoterapi, dexamethasone, imunoglobuline G, albumin, plazëm e freskët, mase eritrocitare, perfuzione, aspirinë per os. Plani i trajtimit konsiston në kontrolle të mëtejshme me eko kardiake, ekzaminime laboratorike si dhe vazhdimi i terapise medikamentoze.

Konkluzion: Diagnoza e hershme dhe trajtimi efektiv kanë një efekt të drejtëpërdrejtë në prognozën e sindromit inflamator multisitemik.

Për shkak se kriteret diagnostike mund të mos jenë të plota në momentin e prezantimit, është shumë e rëndësishme ndjekja në dinamike e pacientëve, si dhe diagnoza diferenciale me patologjitë e ngjashme me të.

Post COVID në fëmijë shoqërohet me komplikacione multiorganore jetëkërcënuese, sikurse mund të jenë dhe ato kardiake, ndaj trajtimi imediat me terapitë e provuara efektive për këtë sindrom rrit gjasat për një prognozë të mirë.

Fjalë kyç: COVID, fëmijë, komplikacione multiorganore.

KAPACITETI FUNKSIONAL I PACIENTËVE MESHKUJ ME SPONDILIT ANKILOZANT NËN ETANERCEPT NË KOSOVË.

Fitim Sadiku1, Mjellma Rexhepi2, Kreshnik Grezda2, Jonijana Sadiku-Tigani2, Blerta Rexhepi-Kelmendi2, Osman Cani3, Merita Qorolli1
1Departamenti i Fizioterapisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Prishtinës
2 Klinika e Reumatologjisë, Qendra Klinike Universitare e Kosovës
3Mjekësia Interne, Qendra Klinike Universitare e Kosovës

Abstrakt
Hyrje: Funksionaliteti i pacientëve me spondilit ankilozant (AS) ndikohet ndjeshëm nga trajtimi i sëmundjes. Sipas rekomandimeve të Ligës Evropiane Kundër Reumatizmit (EULAR) dhe Kolegjit Amerikan të Reumatologjisë (ACR), trajtimi me etanercept (ETN) mund të përmirësojë statusin funksional në pacientët me spondilit ankilozant.
Objektivi: Tregon kapacitetin funksional të pacientëve meshkuj me AS që trajtohen me etanercept.
Metodat dhe materiali: Ky është një studim ndër seksional. Kriteret e përfshirjes ishin pacientët e diagnostikuar me AS sipas kritereve të modifikuara të New York-ut dhe të cilët ishin nën trajtim me ETN (50 mg në javë) për të paktën 6 muaj në Klinikën e Reumatologjisë të Qendrës Klinike Universitare të Kosovës (QKUK). Kriteret e përjashtimit ishin pacientët nën 18 vjeç, spondiliti ankilozant i të miturve, trauma e shtyllës kurrizore dhe frakturat. Mbledhja e të dhënave është bërë nga shtatori deri në dhjetor 2023. Aprovimi i hulumtimit është marrë nga Zyra për Mbrojtjen e të Dhënave të Pacientëve në QKUK, Këshilli i Etikës i Fakultetit të Mjekësisë të Universitetit të Prishtinës dhe Oda e Fizioterapistëve të Kosovës
Rezultatet: Nga 33 pacientë meshkuj me AS që merrnin ETN, 27 prej tyre u përfshinë në studimin tonë. Gjashtëdhjetë e katër përqind (64%) e tyre ishin HLA-B27 pozitive, ndërsa kohëzgjatja nga fillimi i simptomave deri në diagnozë ishte mesatarisht 7. 5 vjet dhe kohëzgjatja mesatare e sëmundjes ishte 7. 7 vjet. Kohëzgjatja e trajtimit me ETN varionte nga 0. 5-6 vjet. Mesatarja BASFI për të gjithë pjesëmarrësit ishte 3. 28/10. 00. Për më tepër, ka një korrelacion pozitiv midis diagnozës së vonuar dhe BASFI dhe midis kohëzgjatjes së sëmundjes dhe BASFI, ndërsa nuk ka korrelacion midis kohëzgjatjes së trajtimit me ETN dhe BASFI, te pacientët meshkuj me spondilit ankilozant.
Përfundime: Gjashtëdhjetë e katër përqind (64%) e meshkujve të spondilitit ankilozant që po trajtoheshin me etanercept raportuan se ishin HLA-B27 pozitiv. Koha e diagnozës së spondilitit ankilozant ishte rreth 7. 5 vjet nga fillimi i simptomave.

Fjalë kyç: Spondilit ankilozant, kapaciteti funksional, etanercept.

BARNAT BIOSIMILARE.

Flake Mulaku.

Abstrakt
Hyrja: Kuptimi i barnave biologjike si nocion – një bar, substanca aktive e të cilit krijohet në një organizëm të gjallë ose rrjedh nga një i tillë. Karakterizohen nga pesha e madhe molekulare, ecuria e komplikuar dhe strikt e definuar e prodhimit, imunogjeniteti dhe problemet në krijimin e një profili të saktë të barit për shkak të kompleksitetit të tij. Ky punim ka për qëllim që të përshkruajë konceptin e barnave biosimilare si barna në zhvillim. Të hyjë në thellësi të metodave përfituese të tyre dhe ndikimin e tyre në lehtësimin e barrës financiare të pacientëve.

Materiali dhe metoda e punës: Janë marrë të dhënat e fundit nga literatura elektronike dhe ajo e botuar, si dhe është ilustruar me figura në mënyrë që të jetë më precize. Burimet e përdorura janë listuar në kapitullin e referencave, si dhe janë të cituara në tekst.
Diskutimi: Një bar biosimilar është një produkt që ka të njëjtën nivel të sigurisë, efikasitetit dhe cilësisë si një bar biologjik që është tashmë i autorizuar. Produkti referencë prej të cilit bari biosimilar është modeluar quhet 'produkti referencë'. Kanë ecuri të komplikuar prodhimi për shkak të hetereogjenitetit të pashmangshëm tërësisht. Për të fituar të drejtën e daljes në treg duhet të kryhen studime krahasueshmërie mes barit të propozuar dhe atij referencë dhe të provohet mungesa e dallimeve domethënëse. Përdoren në shumë sëmundje si terapi standarde por ende ka shqetësimi për efektet anësore si reaksionet imune e të tjera.
Përfundimi: Barnat biosimilare paraqesin një grup barnash komplekse por me potencial te madh. Me përpjekjet dhe përparimet e vazhdueshme, e ardhmja e tyre në shumë sëmundje mban premtimin e ofrimit të opsioneve më efektive dhe terapive të personalizuara dhe më të përballueshme.

Fjalë kyç: barna biologjik, terapi, trajtim etj.

KËRKIMI SHKENCOR NË FSHMT, DHE QASJA E STUDENTËVE NË ZHVILLIMIN E VAZHDUESHËM PERSONAL/PROFESSIONAL.
Phd, Flora Zyberaj, V. Bezhani, E. Smakaj, R. Gjonej, S. Muça, A. Cake.

Abstrakt
Hyrje: Kërkimi shkencor është hapi i parë i nisjes suksesit, drejt zhvillimit profesional, në mënyrat më të mira të mundshme**.** Kerkimi shkencor është themelor, në edukimin e vazhdueshem e zhvillimin personal e professional te të gjithë profesionistëve. Tashmë është fakt që kërkimi shkencor është i intëgruar në të gjitha programet e masterit shkencornë FSHMT, dhe jo vetëm por edhe në masterin professional 'InfermieriaFamilje'. Nëpërmjet kërkimit shkencor, profesionistet, gjejnë mënyrat e përmirësimit të kujdesit ndaj pacientëve, rritjen e tyre profesionale në vazhdimësi.
Qëllimi: Objektivi kryesor i ketij studimi ishte te vleresoje qendrimet e studenteve te FSHMT, kundrejt studimit kerkimor. Studimi do t'Indihmojë studentët që të kenë një këndvështrim pozitiv kundrejt kërkimit shkencor, pasi do t'Indihmojë të zhvillojnë një sjellje pozitive përkundrejt kërkimit shkencor, në mënyrë që praktika profesionale, të jetë bazuar në evidencë, e të gjitha këto të ruhen në vazhdimësi.
Metodologjia: U zgjodh një model studimi përshkrues coss-seksional dhe studentë u përzgjodhën me metodën e kampionimit të përshtatshëm jo-probabiliteti nga shumë studentë. Madhësia e kampionit u llogarit duke përdorur Formulën Sllovene. Pyetësori përbëhej nga 27 pyetje dhe u zhvilluan shkallën Likert pesë-pikëshe. Pyetësori kryesor, ndiqej nga vleresimet: Nuk bie dakord aspak, nuk bie dakord, jam i pasigurt, dakord dhe plotësisht dakord. Të dhënat janë analizuar në versionin 20. 0 të softuerit SPSS dhe duke përdorur tabelën e shpërndarjes së frekuencës që tregon përgjigjet e të anketuarve dhe janë analizuar në përqindje.
Rezultatet; Ne intervistimin e studenteve me ane te pyetesoreve me vetadministrim, moren pjese 348 studente aktiv ne programin e masterit shkencor ne të gjitha diplomat, student të vitit parë e dytë. Nga studimi vërehet se 47% e kampionit ishin neutral përsa i takon kërkimit shkencor, dhe 52. 9% e tyre ishin plotësisht dakort me sfidat e kërkimit shkencor në këto shkenca.
Konkluzionet: Kërkimi shkencor, vazhdon të jetë një nga sfidat e zhvllimit personal e professional të profesionisteve, ndaj kërkohet përmirësim i sjelljeve profesionale të studentëve te te gjitha diplomave ne FSHMT, nëpërmjet programeve të trajnimit, dhe ofrimit të të gjitha mundësive për një kërkim shkencor sa më produktiv pergjate viteve te shkollimit e ne vazhdimesi ne profesion.

Fjalë kyç: Student FSHMT, studim kërkimor, zhvillim professional.

KËRKIMI SHKENCOR NË INFERMIERI, DHE SI DUHET TË ORJENTOHET QASJA E STUDENTËVE PËRKUNDREJT STUDIMEVE 'QUALITATIVE STUDIMET /CILESORE' NJË NGA SFIDAT E HULUMTIMIT NË TË ARDHMEN.
Gëzime Musteqja, PhD. Flora Zyberaj.

Abstrakt
Hyrje: Hulumtimi/ kerkimi cilësor është një lloj kërkimi, që eksploron dhe ofron njohuri më të thella në problemet e botës reale. Në vend të mbledhjes së pikave të të dhënave numerike, ose ndërhyrjes ose prezantimit të trajtimeve ashtu si në kërkimin sasior, kërkimi cilësor ndihmon në gjenerimin e hipotezave, si dhe në hetimin dhe kuptimin e mëtejshëm të të dhënave sasiore. Hulumtimi cilësor mbledh përvojat, perceptimet dhe sjelljen e pjesëmarrësve. Ai u përgjigjet si; dhe pse; në vend se si; ose sa. Ai mund të strukturohet si një studim i pavarur, duke u mbështetur thjesht në të dhëna cilësore, ose mund të jetë pjesë e hulumtimit me metoda të përziera që kombinon të dhënat cilësore dhe sasiore. Ky rishikim i njeh lexuesit me disa koncepte bazë, përkufizime, terminologji dhe aplikim të kërkimit cilësor.
Marrja e të dhënave/Mostra studimit: Sa më mirë të përfaqësojë kampioni popullsinë e synuar të studimit, aq më shumë ka gjasa që studiuesi të përfshijë faktorët e ndryshëm në lojë. Më poshtë janë shembuj të kampionimit dhe përzgjedhjes së pjesëmarrësve: Kampionimi i qëllimshëm - përzgjedhja e bazuar në arsyetimin e studiuesit për sa i përket të qenit më informues. Kampionimi-përzgjedhja e kriterit bazuar në faktorë të para-identifikuar. Mostra e përshtatshme - përzgjedhje në bazë të disponueshmërisë. Kampionimi i topave të borës- përzgjedhja bëhet me referim nga pjesëmarrës të tjerë ose njerëz që njohin pjesëmarrësit e mundshëm. Mostra e rasteve ekstreme - përzgjedhje e synuar e rasteve të rralla. Përzgjedhja-kampionimi i rasteve tipike bazuar në pjesëmarrës të rregullt ose mesatar.
Mbledhja dhe analiza e të dhënave: Hulumtimi cilësor përdor disa teknika duke përfshirë intervistat, fokus grupet dhe vëzhgimin. Intervistat mund të jenë të pastrukturuara, me pyetje të hapura për një temë dhe intervistuesi përshtatet me përgjigjet. Intervistat e strukturuara kanë një numër të paracaktuar pyetjesh që i bëhen çdo pjesëmarrësi. Zakonisht është një për një dhe është i përshtatshëm për tema të ndjeshme ose tema që kanë nevojë për një eksplorim të thellë. Grupet e fokusit shpesh mbahen me 8-12 pjesëmarrës të synuar dhe përdoren kur dëshirohen dinamikat e grupit dhe pikëpamjet kolektive për një temë. Studiuesit mund të jenë pjesëmarrës-vëzhgues për të ndarë përvojat e subjektit ose vëzhgues jo-pjesëmarrës ose i shkëputur.

Fjalë kyç: hulumtim, kampion, mostra.

VLERËSIMI I ZAKONEVE TË TË USHQYERIT SIPAS MOSHËS DHE BMI-SË TEK FËMIJËT NGA 6-17 VJEÇ, NË QYTETIN E TIRANËS, PËR VITIN 2024.
Floriana Marku.

Abstrakt
Hyrje: Ushqyerja e shëndetshme është thelbësore për zhvillimin e duhur fizik dhe mendor të fëmijëve. Së bashku me rritjen e moshës zakonet e pashëndetshme në lidhje me dietën bëhen më të zakonshme. Shumë fëmijë në Shqipëri konsumojnë ushqime jo të shëndetshme.

Qëllimi: Vlerësimi i zakoneve ushqyese të fëmijëve nga 6-17 vjeç sipas zonave të tyre të vendbanimit me arsyen për të identifikuar ato faktore risku për kequshqyerje nxjerrjen e rekomandimeve për përmirësimin e sjelljeve dhe shmangien e këtyre faktorëve, në mënyrë që të kemi fëmijë të shëndetshëm.
Metodologjia: Ky është një studim deskriptiv dhe analitik, në të cilin janë përfshirë tregues antropometrike për përcaktimin e nenpeshes, peshes se shëndetshme, mbipeshës dhe obezitetit. Pyetesori është i strukturuar, përfshihen të dhëna socio-demografike, të dhëna antopometrike, ndikimin e faktorëve sociale në lidhje me informacionin që marin lidhur me ushqyerjen, marrëdhënien me aktivitetin fizik, zakonet e të ngrënit etj. Kampioni është përfaqësues me një madhësi 623 fëmijë. Mostra përbëhet nga fëmijë që frekuentojnë respektivisht klasat e para deri në klasat e njëmbëdhjetë, shkollat janë: shkolla 9-vjeçare 'Misto-Mame'- që ndodhet në zonë urbane; shkolla 9-vjeçare dhe e mesme "Vajdin Lame"- zonë rurale; shkolla 9-vjeçare "Jashar Hoxha"- zonë gjysmë-urbane dhe shkolla e mesme 'Sevasti Qirjazi'- zonë urbane.
Rezultatet: Gjithsej 9. 4% e pjesëmarrësve nuk neglizhonin asnjë vakt pa ngrënë, 61. 5% nuk hanin mëngjes krahasuar me vaktet e tjera. Fëmijët e grupmoshës më e madhe (13-17) konsumonin statistikisht dukshëm më pak vakte në ditë sesa fëmijët më të vegjël ($p < 0.01$ ose $p=0.004$). Kjo grupmoshë (13-17) nuk konsumonte asnjëherë mëngjes me një ndryshim domethënës me fëmijët e grupmoshës 10-12 vjeç (10. 35% kundrejt 2. 42%; $p <0.001$) dhe fëmijët e grupmoshës 6-9 vjeç (10. 35% kundrejt 4. 04%; $p <0.001$). Fëmijët nënpeshë konsumonin mëngjesin dukshëm më shpesh se ata mbipesha (41. 32 % kundrejt 3. 24%; $p=0.004$) dhe fëmijët me obezitet (41. 32% kundrejt 0. 97%, $p=0.021$). Pothuajse gjysma (40. 4%) e pjesëmarrësve deklaruan se konsumojnë peshk 1-2 herë në muaj. Fëmijët konsumonin mish shpendësh më shpesh sesa mish të kuq, 35% kundrejt 22. 9%. Fëmijët e zonave urbane pijnë më pak kola, pije me gaz, dhe konsumojne më pak ushqime nga fastfood-i se ato të zonave te tjera, ndryshimi është shumë domethënës, $p<0.001$; fëmijët me prindër me nivel më të ulët arsimor konsumojnë më shumë pije të tilla dhe ushqime të tilla, $p<0.00$; fëmijët e grupmoshave më të mëdha pinin më shumë pije të ëmbla, energjike dhe ushqime fastfood-i, me rritjen e BMI rritet konsumimi i tyre, $p=0.001 <0.05$. 56. 7% kryejnë aktivitet fizik mesatar, 31. 2% aktivitet intensive dhe vetëm 12. 1% aktivitet të lehtë.
Konkluzionet: Sjelljet e pashëndetshme të lidhura me dietën tek fëmijët dhe adoleshentët mund të nxisin mbipeshën, obezitetin dhe duhet të synohet në programet e promovimit të zakoneve te mira të të ushqyerit. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet grupmoshës 13-17 vjeç, pasi bën zgjedhje më të pashëndetshme.

Fjalë kyç: Fëmijë, zakone ushqyese, grupmoshë, BMI, aktivitet fizik, zonë banimi.

DHUNA KUNDËR PROFESIONISTËVE SHËNDETËSOR NË KOSOVË

Prof. Ass. Dr. Gazmend Bojaj1, 2 MD, Ph. D. Anton Shllaku2, , MD Bujar Obertinca1, MD, PhD; Blerina Bojaj1, 2 Msc, Hameza Liaga Msc3
1Kolegji Heimerer, Prishtinë, Kosovë
2 Qendra kryesore e Mjekësisë Familjare, Klinë, Kosovë
3 Qendra kryesore e Mjekësisë Familjare, Gjakovë, Kosovë

Abstrakt
Hyrje: Dhuna në vendin e punës ndaj punonjësve të kujdesit shëndetësor është një çështje globale që është në rritje, me punëtorët kosovarë të kujdesit shëndetësor që po përballen me sfida në rritje me dhunën spitalore. Sulmet ndaj personelit mjekësor janë shtuar vitet e fundit pa zgjidhje të qartë. Hulumtimet e mëparshme fokusoheshin në politikat për të përmirësuar marrëdhënien mjek-pacient dhe për të mbrojtur më mirë mjekët, por pak studime trajtuan

perspektivën e pacientit. Ky punim shqyrton zgjedhjet e pacientëve kur përballen me një mosmarrëveshje mjekësore dhe identifikon grupet që kanë më shumë gjasa t'i përgjigjen konfliktit me dhunë ose veprime të tjera serioze.
Metodat: Përgjigjet e anketës së pacientëve u mblodhën në 7 spitale publike rajonale dhe kujdesin shëndetësor parësor në pesë qytete me 556 pjesëmarrës. Sondazhi kërkoi informacion sociodemografik, qëndrimet e pacientëve dhe përgjigja e tyre kryesore ndaj një mosmarrëveshjeje mjekësore. Nga më të paktat tek ato më të rëndat, opsionet variojnë nga 'ankimi brenda familjes' tek 'dhuna'. Ne përdorëm testet Chi-square për të eksploruar marrëdhëniet midis reagimeve dhe karakteristikave të pacientit. Ne kryem gjithashtu regresione logjistike me shumë ndryshore për të përcaktuar ndikimin e sociodemografisë.
Rezultatet: Përgjigja primare e një të tretës së të anketuarve ishte ankesa tek zyrtarët e spitalit ose departamentit të shëndetësisë (32. 5%). Pacientët që kishin më shumë gjasa të raportonin 'dhunë' ishin meshkuj (OR = 1. 81, p < . 05), persona me të ardhura të larta (OR = 3. 71, p < . 05) ose raportuan kënaqësi më të ulët të jetës (OR = 1. 40, p = . 05). Rezultatet më të larta të besimit u shoqëruan me një gjasë më të ulët për një përgjigje serioze, duke përfshirë dhunën (OR = 0. 80, p < . 01).
Përfundime: Për të parandaluar dhunën në spital në të ardhmen, kjo punë ndihmon në identifikimin e karakteristikave të pacientëve që kanë më shumë gjasa të kërkojnë qasje të rrepta për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve mjekësore, duke përfshirë përdorimin e dhunës. Nga këto rezultate, spitalet do të jenë më të aftë të synojnë grupe specifike për ndërhyrjet që ndërtojnë besimin e pacientit-ofruesit dhe përmirësojnë kënaqësinë e përgjithshme të pacientit.

Fjalë kyç: Pacient, spital, dhunë.

MENAXHIMI I HIPERTENSIONIT ARTERIAL (HTA) TE PACIENTËT ME SËMUNDJE KRONIKE RENALE (SKR)

Ass. Mr. Dr. Gazmend Zylbeari1, Ass. Dr. Art Zylbeari 1, Ass. Dr. Ema Bexheti1 Dr. Elita Zylbeari-Masha1, Doc. Dr. Zamira Bexheti4, Prof Dr. Toshe Krstev2, Koço Çakalarovski3, Prof. Dr. Milka Zdravkovska2
1Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti i Tetovës, Tetovë, Republika e M. së Veriut
2Fakultetit i Shkencave Mjekësore, Universiteti, , Goce Delçev' Shtip, Republika e M. së Veriut
3Fakultetit i Shkencave Mjekësore, Universiteti, , Sv. Kiril i Metodij' Shkup, Republika e M. V.
4Universiteti i Evropës Juglindore, Tetovë, Republika e M. së Veriut

Abstrakt
Hipertensioni arterial (HTA) dhe sëmundjet kronike renale(SKR) kanë një lidhshmëri dhe veprimi i këtyre është i dyanshëm dhe ndikimi i vazhdueshëm i bashkëjetesëssë tyre dukshëm ndikon në ecurinë dhe progres të shpejtë progresin e SKR dhe ulje progresive të shkallës së filtrimit glomerular. Bashkë-jetesa e HTA (të pa ekuilibruar) dhe SKR me kalimin e kohës e rrisin rezikun e sëmundjeve kardiovaskulare(SKV), infarktit akut të miokardit, dështim kongjestiv kardiak të cilat janë shkaktarë kryesor i mortalitetit te pacientët me SKR. Matja e saktë e presionit të gjakut është hapi i parë në diagnostikimin dhe menaxhimin e tijë. Respektimi i masave dietetike që konsistojnë me kufizimi e krypës, yndyrërave, sheqerit, natriumit, aktivitetit fizik mund ta përmirësojë presionit të gjakut, veçanë-risht te pacientët që trajtohen me një medikament hipertonik. Bllokuesit e kanalit të kalciumit të dihidropiridinës me veprim të gjatë dhe diuretikët janë opsione të arsyeshme terapeutike të linjës së dytë dhe të tretë. Për pacientët me hipertension rezistent ndaj trajtimit, udhëzimet

mbi menaxhimin e HTA preferojnë edhe përdorimin e Aldactonit(spirono-laktonit), tiazidet etj. Shoqata Amerikane e Zemrës/Kolegji Amerikan i Kardiologjisë (American Heart Association/American College of Cardiology (AHA/ACC). Shoqata Evropiane e Kardiologjisë, Shoqata Evropiane e Hipertensionit (European Society of Hypertension-ESH), Shoqata Ndërkombëtare e Hipertensionit (Interantional Society of Hypertension-ISH) për menaxhimin e HTA te pacientët me SKR rekomandojnë se baranat e grupit-angiotensin-converting enzyme *(ACE) inhibitorët* ose bllokuesit e receptorit të angio-tenzinës (Angiotensin receptor blockers ARBs) edhe më tejë mbeten zgjedhja e linjës së parë në menaxhimin e HTA. Medikamente më të reja për trajtimin e HTA: ocedurenoni jo-steroidal MRA (KBP-5074) një anta-gonist i ri i receptorëve mineralokortikoid josteroid, baxdrostati frenues i sintazës së aldosteronit dhe antagonisti i dyfishtë i receptorit të endotelinës aprocitentan, edhepse kan treguar efekte tejet të larta në ekuilibrimin e HTA te pcientët me HTA të pakontrolluar dhe SKR aktualisht enede jan nën observime klinike, mirëpo dhe janë medikamnete shpresëdhenëse për përmirësimin e kontrollit të HTA **Përfundimi:** nevojiten studime multicentrike klinike më të mëdha dhe afatgjata për të verifikuar saktësisht efikasitetin e terapive më të reja në të ardhmen. Mirëpo trajtimi me ACE frenues, dhe ARBs (individualisht i kombinuar edhe me diuretk) edhe më tej mbeten trajtimi më efikas dhe me efekte me të larta pozitive në menaxhimin e huipertensionit te pacientët me sëmundje kronike të veshkave.

Fjalë kyç: hipertensioni arterial, Sëndjet kronike të veshkave, menaxhimi.

KOLLA KRONIKE -VARIANT I ASTMËS, KOLLË ATOPIKE, ASTMA BRONKIALE APO BRONKIT EOZINOFILIK JOASTMATIK?

Dr. Genta Smaja
Pneumologe, Spitali Amerikan, Tiranë

Abstrakt
Udhërrëfyesit e publikuar ndër vite e kanë përcaktuar kollën kronike si kollë që zgjat 8 javë ose më shumë. Kolla kronike është raportuar të jetë ankesa e pestë më e zakonshme e dokumentuar nga mjekët e kujdesit parësor në botë. Sipas anketimeve në klinikë dhe pyetësorëve, prevalenca e kollës kronike në popullatën e përgjithshme, duke përfshirë fëmijët, mund të variojë nga 9 në 33%. Tek të rriturit jo duhanpirës, të patrajtuar me medikamente si ACE-inhibitorët, me radiografi normale të pulmoneve, kolla e zgjatur mund të jetë një simptomë e astmës dhe mund të nënklasifikohet në: kolla- variant i asthmës, kollë atopike dhe bronkit eozinofilik joastmatik. Kolla-variant i asthmës është një nga shkaqet më të shpeshta të kollës kronike, prandaj duhet patur gjithmonë në vëmendje në pacientët me kollë të vazhdueshme. Mjekimi i hershëm është i rëndësishëm jo vetëm për të kontrolluar simptomatikën, por gjithashtu edhe për të parandaluar zhvillimin e formës klasike të Asthmës bronkiale (8, 9) Bronkit eozinofilik jo astmatik është patologjikisht i ngjashëm me Astmën bronkiale, por është fiziologjikisht i ndryshëm nga ajo sepse i mungon hipereaktiviteti i rrugëve ajrore. Konsiderohet si një shkaktar i rëndësishëm i kollës kronike dhe në shumë studime, 13% të rasteve të kollës kronike i janë atribuar bronkitit eozinofilik joastmatik(5, 6, 12). Kolla atopike siç propozohet nga Shoqata Japoneze e kërkimeve për kollën paraqitet me kollë të thatë rezistente ndaj bronkodilatorëve të shoqëruar me atopi. Karakterizohet nga trakeobronkiti eozinofilik. Konfuzioni dhe mungesa e konsensusit të përbashkët lidhur me kollën kronike dhe nëntipet e saj mund të ndikojnë në etiologjinë e saj e raportuar nga vende të ndryshme, gjithashtu në diagnozën dhe trajtimin e hershëm.

Fjalë kyç: kollë kronike, kolla-variant i asthmës, asthma bronkiale, bronkit joastmatik,

diagnozë dhe trajtim i hershëm.

VITAMINA D DHE AKTIVITETI I SËMUNDJES NË ARTRITIN RHEUMATOID

PhD Genti KAVAJA1, PhD Silvana Tonuzi2, Bora KAVAJA3
1Reumatolog, Spitali Rajonal Durrës
2Mjeke specialiste, Spitali Rajonal Durrës
3Bora Kavaja, Fakulteti I Mjekësisë, Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Vitamina D është një hormon steroid me funksion të rëndësishëm në metabilizmin e kalciumit dhe të sistemit muskulo-skeletal. Mungesa e vitaminës D është e zakonshme dhe manifestohet me simptoma muskuloskeletale. Pamjaftueshmëria e vitaminës D është shoqëruar me një numër sëmundjesh autoimune. Në sëmundjen e Artritit Reumatoid, mungesa e vitaminës D mund të shoqërohet me rritje të aktivitetit të sëmundjes.
Qëllimi. Të vlerësohet lidhja midis niveleve serike të vitaminës D dhe aktivitetit të sëmundjes.
Metodat. Në studim u përfshinë 100 pacientë me artrit reumatoid që plotësonin kriteret e ACR për klasifikimin e sëmundjes dhe 75 në grupin e kontrollit që përputheshin sipas moshës dhe gjinisë. Nivelet e vitaminës D [25(OH)D] u matën duke perdorur kitet e Elecsys. Një vlerë me e vogël se 30 ng/ml do të quhej pamjaftueshmëri e vitaminës D. Aktiviteti i sëmundjes u vlerësua përmes treguesit DAS28. U matën vlerat e proteinës C-reaktive, eritrosedimentit si dhe vlerësimi i pergjithshëm i pacientit.
Rezultatet. Pacientët u ndanë në tre grupe sipas aktivitetit të sëmundjes të përcaktuar sipas DAS28, me aktivitet të ulët (37 paciente), me aktivitet mesatar (32 paciente) dhe aktivitet të lartë (31 paciente). Nivelet mesatare të vitaminës D u gjetën me të ulëta në pacientët me AR krahasuar me grupin e kontrollit ($p<0.01$). Ne 78% të pacientëve me artrit reumatoid u gjetën vlera të vitaminës D më të ulëta se 30 ng/ml. Sipas grupeve të aktivitetit të sëmundjes rezultoi se nivelet e vitaminës D ishin më të ulëta në grupin me aktivitetin e lartë të sëmundjes (DAS>5. 1). Nivelet e ulëta të vitaminës 25(OH)D kishin lidhje statistikisht sinjifikative me rritjen e aktivitetit sipas DAS28.
Konkluzione: Në pacientët me artrit reumatoid nivelet e ulëta të vitaminës D gjënden shpesh dhe pamjaftueshmëria e saj mund të lidhet me ashpërsinë e sëmundjes. Në pacientët me aktivitet të rritur të semundjes sipas pikëzimit DAS28 nivelet e vitaminës 25(OH)D janë më të ulëta. Suplementet me vitaminë D janë të nevojshme për qetësimin e dhimbjeve muskulo-skeletale dhe parandalimin e osteoporozës.

Fjalë kyç: vitamina D, artriti reumatoid, DAS28, aktiviteti i sëmundjes.

ENDOKARDITI AUTOIMUN

Genti Mullaj, Ervin Rapushi, Teuta Backa, Artur Zoto, Anastasio Kolaci, Çezarina Todhe
Sherbimi i Reumatologjise QSUNT

Abstrakt
Endokartìditi Libman-Sacks është një endokardit jo bakterial, steril, trombotik si pasojë e një inflamcioni sekondar. Është manifestimi kardiak i prekjeve valvulare me karakteristik i sëmundjeve sistemike autoimmune(LES). Lezione të ngjashme si ato të endokarditit Libman-Sacks gjenden edhe në sindromin antiphospholipid primar ose sekondar, por roli i antitrupave antiphospholipid në patogenezën e endokarditit Libman-Sacks nuk është

vërtetuar. Disa sëmundje malinje dhe crregullimet e hiperkoagulimit paraqesin lezione të ngjashme me ata të endokarditit Libman-Sacks. Vegjetacione verukoze sterile të cilat vendosen më shpeshë në valvulën mitrale dhe aortale por të katërta valvulat kardiake dhe siperfaqa e endokardit si edhe kordat tendine mund të preken nga ky lloj endokarditi. Këto lezione konsistojnë në grumbullimin e komplekseve immune dhe qelizave inflamatore mononukleare në sipërfaqet endokardiale valvulare. Lezionet janë klinikisht të heshtura deri sa cojnë në dëmtim valvular, disfunskion të tyre dhe insuficencë kardiake. Gjatë ecurisë së tyre këto vegjetacione komplikohen me fenomene embolie apo endokardit bakterial sekondar duke shkaktuar komplikacione neurologjike dhe sistemike. Dëmtimet valvulare si rezultat i këtij endokarditi, reguargitimi apo stenoza shkaktojnë insuficencën kardiake dhe aritmit(më shpesh fibrilacion atrial) si rezulatat i dëmtive strukturale kardiake apo të crregullimeve të presioneve në hemodinamike. Diagnoza e endokarditit Libman-Sacks bazohet në të dhënat e konteksit klinik, sëmundjet autoimue shoqëruese(LES), ekzaminimin echokardiografik dhe hemokulturat sterile. Terapia me kostokosteroid dhe imunosupresor ka treguar efikasitet në trajtimin e këtij endokarditi si edhe për kontrollin e aktivitetit të sëmundjes sitemike autoimmune (LES).

Fjalë kyç: Endokartìditi Libman-Sacks, manifestim kardiak.

RAPORTIM RASTI: RASTI I RRALLË I KAWASAKI DISEASE NË SHQIPËRI.

Dok. Genti Xhelilaj; Dok. Spec. Enesa Hysenaj

Abstrakt

Sëmundja e Kawasakit është një vaskulit i vetëlimituar me etiologji të panjohur që prek kryesisht fëmijët nën moshën 5 vjec. Referohet si shkaktar kryesor i patologjive kardiake te fëmijët në botën e zhvilluar.

Identifikimi dhe trajtimi i tij janë thelbësor në parandalimin e komplikacioneve kardiake.

Gjatë pandemisë së COVID19, në muajin Prill të 2020 në Europë është raportuar një rritje e rasteve të ngjashme me KAWASAKI te fëmijët që ishin infektuar me Covid2, këto raste rezultonin me tampon pozitiv ose paraqisnin antikorpe pozitiv ndaj tij. Klinika që paraqisnin ishte e ngjashme me KD por grupmosha dhe etnitë e prekura ishin të ndyshme nga Kawaasaki, karakteristik kishin prekje multisistemike dhe u emërtuan me termin MIS-c ose PIMS. Aktualisht nuk është e njohur nëse këto dy sindroma janë të lidhura dhe nëse MIS-C mund të jetë ai që mund të ndezi raste të reja të KD.

Do të paraqesim një rast klinik ku pacienti i moshës 3 vjecare paraqitet pas 4 ditë me temperaturë të lartë, me elementë makulopapulare në lëkurë, konjuktivit bilateral jo purulent, edema periorbitale dhe të anësive. Pacienti iu nënshtrua terapisë me Dexamethazone, IVIG dhe Aspirinë. Doli nga spitali në ditën e 11 pas hospitalizimit dhe deri në muajin e parë pas daljes nuk paraqiti prekje kardiake.

Fjalë kyç: Kawasaki, fëmijë, sëmundje, hospitalizim etj.

KOMPLIKIMET E POZICIONIT ULUR.

Dr. Gentian Huti
Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësise, Spitali Amerikan 3

Hyrje: Operacionet neurokirurgjikale te fossa cranii posterior mund të bëhen në pozicionin përmbys por edhe në pozicionin ndenjur. Ka një sërë arsyesh kirurgjikale pse neurokirurgët preferojnë pozicionin ndenjur. Në pozicionin ndjenjur ekspozimi kirurgjikal është më i mirë, ventilimi i pacientit është më komod dhe fiziologjik, por mund të na vuajë hemodinamika si pasojë e uljes së ndjeshme të kthimit venoz nga pozicioni, ventilimi mekanik, dhe efektet vazodilatuese të anestezisë. Për këtë arsye transdukteri i linjës arteriale vendoset në nivel të bazës së kafkës ose ndryshe në nivel të meatus acusticus extern. Embolia gazore është komplikacioni më i mundshëm.
Materiali dhe metoda: Literatura raporton nga 5% deri në 76%, dhe nga këto në kraniotomi 24%, reseksion tumori 67%, dhe 9 % në mbyllje. ASA 3-4 kanë më pak incidencë se ASA1-2 në moshat e reja dhe pa sëmundje shoqëruese. Sa më e gjatë dhe sa më shpesh VAE, rritet mundësia për komplikacione kardiopulmonare, quadriplegji, dhe deficite të tjera neurologjike. Masat perioperatore që merren përfshijnë mbushjen me likide, evitimi presioneve negative venoze, aplikimi PEEP në sallë, koka ngritur 30 gradë - 45 gradë.
Diskutimi: Në Spitalin Amerikan 3, në periudhën 2020-2023 janë bërë 37 raste neurokirurgjie tek adultët në pozicionin ulur dhe 20 raste në moshat pediatrike. Embolia gazore është hasur me 22% e rasteve adulte dhe 14% në rastet pediatrike. Në 4 pacientë kemi patur edhe zhvillimin e versamenteve pleurale bilaterale, dhe në një rast asistence më të zgjatur respiratore. Asnjë vdekje nuk është rregjistruar në serinë tonë.
Konkluzionet: Operacionet neurokirurgjikale te fossa cranii posterior, të bëra në pozicionin ulur/ndjenjur, kërkojnë një bashkëpunim të ngushtë midis anëtarëve të ekipit, dhe një pregatitje shumë të mirë të mjekut anestezist.

Fjalë kyç: neurokirurgji, emboli gazore, pozicioni ulur

MYKOZAT SI KOMPLIKACION I SHPESHTË I RËNIES SË IMUNITETIT

Gentian Stroni, Enkela Brahja.

Abstrakt
Mykoza është një infeksion i shkaktuar nga kërpudhat patogjene që mund të prekin zona të ndryshme të trupit të njeriut, zakonisht në lëkurë dhe në thonj. Faktorët kryesorë që ndikojnë në shfaqjen e mykozave janë të shumtë. Cilat janë simtomat kryesore? Mykozat i kemi disa lloje ku mund të përmëndim:
Mykozat e thonjve (onikomykozat): Shkaqet e shfaqjes së onikomykozave janë të shumta. Siptomat jane si skuqje, edeme, zona e ashpër e shumë simptoma të tjera. Trajtimi është i vështirë.
Mykoza ezofagiale: Shkaktarët janë kandidaza e ezofagut, pirja e duhanit, diabeti, pamjaftueshmëria e veshkave. Simptomat janë të ndryshme si: dhimbje, dhimbje barku, urth, nauze. Trajtimi përfshin përdorimin e terapisë antifugale. Përdoren medikamente të ndryshme.
Mykozat vaginale: Myku është një organizëm që normalisht jeton në mukozën vaginale në sasi të pakët. Infeksioni mykotik vaginal ndodh kur shtohet numri i qelizave fungale mykotike që rriten në vaginë Kjo imbalance shkaktohet prej shumë faktorëve si psh:
Përdorimi i antibiotikëve, niveli i larte i hormoneve estrogjenike që ndodh zakonisht gjatë shtatëzanisë, gjatë përdorimit të disa llojeve të kontraceptivëve orale. Diabeti, HIV.

Simptomat kryesore: diegje, skuqje, dhimbje, kruajtje. Mjekimi bëhet me anë të antimykotikëve.

Fjalë kyç: mykoza, komplikacion, imunitet.

OTOPLASTIKA: PËRSHKRIMI I TEKNIKAVE

Virxhinia Çuka, Gentian Zikaj, Gëzim Xhepa, Ilir Nezha

Abstrakt

Hyrje: Ky prezantim ofron një vështrim të përgjithshëm mbi teknikat e otoplastikës dhe protokollet për kujdesin postoperator, me qëllim përmirësimin e pamjes dhe funksionimit të veshit. Përfshirja e klasifikimit të teknikave kirurgjikale për krijimin e Antihelixit, korrigjimin e defekteve konkale dhe trajtimin e pozicionimit të lobulit ofron një kuptim të qartë të metodave operative dhe shkallës së përshtatjes së tyre në varesi te nevojave te pacientëve. Protokollet e kujdesit pasoperativ gjithashtu janë diskutuar, duke theksuar rëndësinë e menaxhimit të kujdesshëm të plagës dhe ndjekjes se saj. Janë përshkruar strategjitë për parandalimin e komplikacioneve, si formimi i hematomeve dhe infeksionit, si dhe rekomandimet për ndryshimet e mjekimit dhe profilaksisë me antibiotike.

Përfundime: Ky prezantim synon të ofrojë një udhëzues të qartë për praktikën kirurgjikale të otoplastikës dhe menaxhimin postoperator te nevojshëm për pacientët.

Fjalë kyç: Otoplastika, komplikacione, teknikat kirurgjikale.

OPTIMIZIMI I REZULTATEVE ESTETIKE: KOMBINIMI I ABDOMINO-PLASTIKËS ME LIPOSUKSIONIN.

Gentian Zikaj, Virxhinia Cuka, Gëzim Xhepa, Sedat Kraja

Abstrakt

Hyrje: Kombinimi I abdomino-plastikës (tummy tuck) me liposuksionin ka dalë si një strategji e fuqishme në kirurgjinë estetike, duke revolucianizuar qasjen ndaj modifikimit të forms së trupit. Ky prezantim ka detaje rreth përfitimeve dhe rezultateve të përmirësuara të arritura perms kombinimit të këtyre dy procedurave. Abdomino-plastika adreson lëkurën e tepërt dhe muskujt e dobët në zonën abdominale, duke ofruar përmirësime në konturimin dhe qëndrueshmërinë. Megjithatë, shpesh nuk arrihet të adresohen depozitat locale të dhjamit dhe të arrihet pamja e dëshiruar. Në këtë rast, liposuksioni ndihmon në arritjen e rezultateve për një konturim ideal të linjave të trupit. Përmes integrimit të abdomino-plastikës me liposuksionin, kirurgët mund të optimizojnë rezultatet duke adresuar një kohësisht laksitetin e lëkurës dhe adipozitetin e lokalizuar. Ky kombinim lejon skulpturimin e trupit duke realizuar një siluetë më harmonic edhe në fund rezultate më të kënaqshme për pacientin. Përveç kësaj, natyra komplementare e këtyre procedurave zvogëlon nevojën për operacione të shumëfishta dhe redukton kohën totale të shërimit. Ky prezantim do të eksplorojë principet pas qasjes së kombinuar, duke përfshirë kriteret për përzgjedhjen e pacientit, teknikat kirurgjikale dhe kujdesin postoperator. Po ashtu, do të theksojë provat klinike që mbështesine fikasitetin dhe sigurinë e kësaj qasje sinergjike, si dhe komplikacionet potenciale dhe strategjitë për zvogëlimin e risqeve.

Përfundime: Kombinimi I abdominoplastikës me liposuksionin paraqet një model në kirurgjinë e modifikimit të trupit, duke u ofruar pacientëve rezultatet transformuese me kohë shërimi të zvogëluar dhe siguritë përmirësuar.

Fjalë kyç: Abdomino-plastika, provat klinike, liposuksionin.

MYOSITIS OSSIFICANS: PREZANTIM RASTI

Paolo Racugno, Gentiana Cekodhima, Myzafer Kaçi, Marsid Sinani, Ina Lulo, Manjola Tahiraj.

Abstrakt

Myositis ossificans (MO) është një patologji e rrallë, një lezion osifikant beninj pseudoinflamator, me lokalizim ekstra -skeletor. Pavarësisht nga emertimi, nuk është i ngjashëm me ndonjë inflamacion primar të muskujve. MO zakonshit e merr origjinën brenda muskujve të skeletit. Gjithësesi ai mund të derivoje nga tendinet, nervat apo indi dhjamor subkutan.

Nuk janë zbuluar shkaqet ekzakte të MO, e madje, në shumicën e rasteve, as faktorë kontribues nuk njihen. MO përfshin disa nëntipe dhe mund të imitojë lezione malinje kockore siç janë sarkoma sinoviale apo sarkoma e padiferencuar pleomorfe. Diagnoza diferenciale midis MO e tumoreve malinje të kockave e të indeve të buta, merr një rendesi të madhe për linjën e trajtimit.

Rasti klinik: Rasti ynë paraqet një paciente femer, 36 vjeç që prej më shume se dy javësh, paraqiste temperaturë 39-40 gradë e ankonte nje dhimbje rënduese, me intensitet në rritje, në regjionin inguino-femoral ë djathtë. Në ekzaminimin fizik u evidentua një tumefaksion dhe eritemë e lehtë e nxehtësi në prekje. Në ekzaminimin mazherik me CT, EKO, MRI u suspektua një absces i muskulit psoas me diameter rreth 4 cm, i cili duhet të diferencohej nga një lezion neoplazik. Pacientja u mjekua me anti-inflamatore e antibiotike.

Karakteristikat histopatologjike: Makroskopikisht lezioni paraqitej me madhësi 4 cm si masë e mirëkufizuar, e kapsuluar, me pamje xhelatinoze me ngjyrë të bardhë në seksionimin. Mikroskopikisht u evidentua lezion proliferativ i mirëkufizuar, kryesisht me qeliza boshtore me bërthama të paorientuara, lehtësisht pleomorfike, me morfologji fibroblastike e herë si osteoblastike dhe me prani të rrallë elementësh gjigando - qelizore. Qelizat shfaqen të grumbulluara në tufa të ndërthurura me njëra-tjetrën, ndonjëherë me një pamje storiforme (me një indeks mitotik të barabartë me 15 mitoza x 50 HPF), me vaskularizimin diskret, me praninë në zonat periferike të strukturave kockore lamelare nga një proçes i mundshëm osteogjenik. Kuadri imunohistokimik rezultoi Vimentina +, CD68 +, CD99 +/-, S-100 -, EMA -, Desmina -, CD34 -, Ki67/MIB1 25%. Osteoblastet janë pozitive për markerin SATB2. (Studimet molekulare per USP6 mund te ndihmojne ne diagnoze diferenciale ne disa raste). Të dhënat histopatologjike së bashku me kuadrin imunohistokimik dhe mungesa e nekrozës në seksionet në ekzaminim është më e pajtueshme me myositis ossificans. Kjo diagnozë duhet të korrelohet me të dhënat e tjera klinike dhe imazherike. Megjithatë, rekomandohet ndjekja e kujdesshme duke marrë parasysh diagnozën diferenciale, transformimin e rrallë të ndonjë mbetjeje në një formë të osteosarkomës ekstraskeletike të raportuar në literaturë (Am J Orthop (Bell Mead Nj) 2014: 43: E25) ose përsëritjen e mundshme (ku heqja kirurgjikale nuk ishte e plotë). Seksione të limfonodujve të ekzamnuar janë me karakteristikat e limfadenitit reaktiv.

Konkluzione: MO është një lezion beninj, që mund të simulojë një sërë tumoresh malinje të kockave dhe indeve të buta si klinikisht, radiografikisht dhe histologjikisht. Historia klinike dhe ekzaminimi fizik mund të mos jenë diagnostikues në fazën e hershme të lezionit dhe karakteristikat imazherike nuk janë specifike. Për lezione të plota, korrelacioni i duhur klinik dhe imazherik si dhe marrja e mostrave adekuate të biopsisë janë vendimtare në diagnozën diferenciale midis MO dhe tumoreve malinje të indeve të buta dhe te kockave.

Fjalë kyç: mioziti ossificnas, sarkomat e indeve të buta, sarkomat e kockave, sarkomat ektraskeletore, sarkomat siperfaqesore.

ÇRREGULLIMI I SPEKTRIT TË AUTIZMIT.
Dr. Gentjan Asllanaj.

Abstrakt
Çrregullimi i spektrit të autizmit është një term që përdoret për të përshkruar një tërësi defiçitesh të komunikimit social, si dhe sjelljet e kufizuara dhe të përsëritura. Konsiderohet si një çrregullim neurozhvillues, sepse shoqërohet me ndryshime neurologjike që mund të fillojnë në jetën para lindjes ose pas lindjes, ndryshon modelin tipik të zhvillimit të fëmijës dhe prodhon shenja dhe simptoma kronike që zakonisht manifestohen në fëmijërinë e hershme dhe kanë pasoja afatgjata.
Pavarësisht përpjekjeve intensive kërkimore, etiologjia e çrregullimit të spektrit të autizmit mbetet e panjohur në shumicën e rasteve, por është e qartë se ekziston një komponent i fortë gjenetik që ndërvepron me faktorë të ndryshëm rreziku mjedisor.
Autizmi është një spektër, që varion nga i lehtë në të rëndë, në të cilin sjelljet ndryshojnë në mënyrë thelbësore. Perspektiva për shumë individë me çrregullime të spektrit autik sot është më e ndritshme se 50 vjet më parë; më shumë njerëz me këtë gjendje janë në gjendje të flasin, të lexojnë dhe të jetojnë në komunitet dhe jo në institucione, dhe disa do të jenë kryesisht të lirë nga simptomat e çrregullimit deri në moshën madhore.
Trajtimi përfshin terapi intensive të sjelljes dhe programe edukative së bashku me shërbimet ndihmëse tradicionale, të tilla si terapia e të folurit/gjuhës dhe terapi fizike. Trajtimet psikofarmakologjike mund të përdoren gjithashtu.

Fjalë kyç: çrregullimet e spektrit të autizmit, etiologji, trajtimi, diagnoza.

KANCERI TË MUSHKËRIVE STUDIM RASTI.
M. D Gerta Elezaj; PhD Arsela Prelaj
Instituti Kombëtar i Kancerit, Fondacioni IRCCS, Milano

Abstrakt
Ky është një rast i një pacienteje adenokarcinoma pulmonare metastatike Alk pozitive, e cila gjatë trajtimit me Alectinib ishte shtatzënë. Alectinib është një frenues Alk i gjeneratës së dytë dhe është efektiv për rirregullimet e Alk dhe mutacionet Alk. Ka një efikasitet të lartë intrakranial (metastaza në tru). Ilaçi i studimit vazhdoi gjatë gjithë shtatzënisë sipas preferencës së pacientit. Në javën e 36-të të shtatzënisë ajo lindi një vajzë të shëndetshme. Të gjithë parametrat e fetusit ishin normale gjatë 36 javëve. Gjatë 20 muajve të parë foshnja nuk shfaqi asnjë anomali, ajo iu nënshtrua MRI të trurit dhe zhvillimi ishte normal. Në lindje nivelet e Alectinib ishin 14-15 herë më të larta në plazmën e nënës sesa në fetus (259/18 ng/mL).
Konkluzione: Ky rast tregon se terapia me alectinib gjatë shtatzënisë nuk shoqërohet domosdoshmërisht me anomali në zhvillimin e embrionit. Një nivel i ulët i alectinib transplacentalis është një arsye e rëndësishme për mungesën e efekteve teratogjene. Edhe raste të tjera në vende të tjera, por jo shumë në numër, kanë të njëjtin rezultat!

Fjalë kyç: Alectinib, Shtatzëni, Mutacion Alk

KËNDVËSHTRIM MORFOKLINIK NË OTOPLASTIKË, MBËSHTETUR NË EKSPERIENCËN PERSONALE 30 VJEÇARE

Prof. Asc. Gëzim XHEPA
Shërbimi i Djegie-Plastikës, QSU 'Nënë Tereza', Departmenti i Morfologjisë, Fakulteti i Mjekësisë, UMT. '

Abstrakt
Gjendur përballë deviacioneve të theksuara profesionale në kirurgjinë estetike, autori tenton të tërheqë vëmendjen fillimisht në konfliktin shkencor terapeutik ndërmjet tendencave moderne për krijimin e së bukurës dhe parimeve klasike të korrektimit të dismorfive. Duke qenë se kirurgjia estetike ndërhyn në krijimin e raporteve harmonike të organeve me të tërën, si dhe konturimin harmonik strukturor dhe pozicionimin korrekt hapësinor të tyre, objekti i kësaj kirurgjie devijon nga anomalitë me kërkesa rekonstruktive, duke ju nënshtruar parimit bazë mjekësor 'primum non nocere'. Në vazhdën e kësaj logjike, autori fillimisht argumenton avantazhet funksionale të ndërhyrjes otoplastike, duke goditur konceptimin e saj vetëm si nevojë estetike. Më pas duke e ndarë aurikulën në tre regjione koncentrike morfo-funksionale me pozicionimet përkatëse funksionale (akumulues, reflektues dhe orientues të tingullit drejt kanalit të jashtëm të dëgjimit), autori shpreh bindjen e tij që secilit prej këtyre regjioneve duhet t'i jepet pesha specifike deformuese në dismorfinë aurikulare, duke mos mbingarkuar në korrektim njërin nga regjionet në kurriz të tjetrit. Tendencat hiperkorrektive regjionale jo vetëm do të destabilizonin rezultatin klinik, por edhe do të rrezikonin seriozisht jetëgjatësinë e tij. Më tej tre regjionet (skafohelicien, antihelicien dhe konkomeatal) trajtohen për dismorfitë cilësore dhe sasiore të tyre, ku theksohet rëndësia e proteksionit maksimal morforegjional në rikonturim, dhe ndërhyrja në integritetin regjional strukturor vetëm në hiper-, apo hipotrophitë regjionale. Në këtë panoramë problematikash regjionale aurikulare, autori sfidon me aplikimin e një terminologjie diagnostike latine personale, duke zëvendësuar atë angleze, që çon drejt përdorimit të një diagnostike kakofonike multilinguale. Së fundi, tentohet të ndërhyhet në konfliktin ekonomik ndërmjet trajtimit të këtyre patologjive estetike, me patologjitë me pasoja shëndetësore për individin, dhe praktikat ekonomike dhe juridike të tërheqjes së tyre drejt sistemit publik. Kjo jo vetëm në shërbim të konsolidimit të aspektit pedagogjik formues të specializantëve, por edhe konsolidimin e kontrollit profesional mbi cedimet në hapje të pakontrolluara në tregun privat, si dhe hyrjes dinjitoze në tregun e konkurecës publik-privat.

Fjalë kyç: skafohelicien, tendencat hiperkorrektive, aurikulare.

REKONSTRUKSIONI I BUZËS SË POSHTME NË NJË KËNDVËSHTRIM MORFO-FUNKSIONAL

Prof. Asc. Gëzim XHEPA1, Dr. Rozeta Xhepa3, Prof. Helidon NINA2
1Department of Plastic and Burn Surgery, UHC 'Mother Teresa. '
2Department of Oncology, UHC 'Mother Teresa. '
3Albanian University, Faculty of Dentistry

Abstrakt
Buza e poshtme është një regjion specifik që paraqet interes rekonstruktiv jo vetëm për frekuencën e lartë të prekjes nga proceset neoplazike, por edhe për pretendimet e larta morfo-funksionale në rekonstruksionin e saj anatomik. Rekonstruksioni i këtij regjioni bëhet më sfidues në kushtet e traskurimit të lezioneve neoplazike të tij, për vetë specifikat psikologjike traskuruese të pacientëve tanë, si dhe mungesës së protokolleve unifikuese ndërmjet shërbimit të onkologjisë dhe atij të kirurgjisë plastike. Në këtë prezantim marrim përsipër

që nën një këndvështrim analitik morfo-funksional, të marrim në konsideratë strukturat dinamike strukturuese të buzës, si dhe tiparet anatomike të indeve rekonstruktive të tyre, për të konkluduar në përzgjedhjen e teknikave më të përshtatshme në rekonstruksion. Në këtë përshkrim nuk anashkalohet dhe konstitucioni neuro-vaskular dhe limfatik i buzës së poshtme dhe trajektorja e tij dinamike, së bashku me atë të indeve rekonstruktuese për përzgjedhjen e trajektores së zhvendosjes së tyre, në proteksion të akseve trofike vaskulare të tyre. Në vijim të logjikës analitike të mësipërme dhe konkludimeve morfoklinike ndaj kësaj analize, jemi përpjekur të grupojmë dhe rendisim teknikat rekonstruktive standarde sipas një linje preferenciale personale, në shërbim të rekonstruksionit të buzës në konkordancë me madhësinë e defektit të krijuar nga ekscizimi i lezionit. Në këtë linjë përzgjedhjeje, kemi shprehur preferencat tona në teknikat e avancimit transversal, për shkak të mbrojtjes së akseve vaskulare dhe trajektores motorike të fibrave muskulore. Në linjën tonë terapeutike kemi renditur: deri 20% defekt me suturim të drejtpërdrejtë pa tension, 20 – 30% Schucardt unilateral, 30 - 50% Schucardt bilateral, 50% - 70% Schucardt i kombinuar me Karpandzic të anës së kundërt, 70 – 80% Meyer-Abul Failat, 80 – 90% Bernardt-Webster; dhe vetëm në deficite 100%, apo në 50% me eliminim unilateral te modiolusit Fujimori (gate flaps).
Prezantimi ngre dy problematika bazë serioze që ekzistojnë në vendin tonë, fuqizimin e profilaksisë në shërbimin parësor, protokollin e përbashkët onkologjiko-plastike për problematikat e neoadjuvancës radioterapeutike.

Fjalë kyç: regjion, unilateral, neoplazike.

EDEMA E RËNDË PERITUMORALE E TRURIT NË MENINGIOMA TË VOGLA DHE MESATARE, STUDIM RASTI ME 2 PACIENTË.

MD Gilbert JAUPAJ 1, MD, PhD, Prof. Dr Artur XHUMARI 2, MD Maren RUKA 3, MD Myfit SARAÇI 4
1Rezident i Neurokirurgjisë, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri
2Shef i Departamentit të Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri
3Konsulent Neurokirurg, Departamenti i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri
4Anesteziolog-Intensivist, ICU i Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Hyrje: Meningjiomat janë tumore primare ekstraaksiale që zhvillohen nga qelizat e kapakut arachnoid të dura mater dhe rriten kryesisht në hapësirat ekstracerebrale. Rezeksioni kirurgjik është opsioni kryesor terapeutik. Edema peritumorale e trurit, që shoqëron afërsisht 50% të meningiomave, mund të ngrejë simptoma klinike neurologjike, të shtrembërojë strukturat anatomike intrakraniale, të ndikojë në presionin intrakranial dhe të modifikojë strategjinë e rezeksionit. Faktorët e diskutuar më parë përfshijnë moshën, gjininë, histologjinë e tumorit, madhësinë e tumorit, megjithëse një numër studimesh nuk gjetën një lidhje të qartë. Mekanizmi i saktë është ende i paqartë. Kohët e fundit, disa faktorë të rinj janë studiuar në meningiomat si agjentë shkaktarë të edemës peritumorale të trurit, duke përfshirë VEGF, IL-6, MMP-2, MMP-9, tenascin. Mekanizma të tjerë të mundshëm përfshijnë proceset hidrodinamike, furnizimin me gjak pial dhe kullimin venoz eferent. Ne raportojmë 2 raste të edemës së rëndë peritumorale të trurit në meningiomë supratentoriale për të sjellë diskutimin e alternativës së mundshme terapeutike që mund të përmirësojë

efektin e rezeksionit kirurgjik. 2 raporte rastesh të edemës së rëndë të trurit peritumoral në meningiomë supratentoriale. U përfshinë studime klinike, imazherike, të dhëna terapeutike.
Përfundim: Patogjeneza e edemës së rëndë peritumorale të trurit, në disproporcion me madhësinë e tumorit, mbetet një temë e diskutueshme. Duke pasur një efekt kryesor në simptomat neurologjike, kursin klinik perioperativ dhe strategjinë kirurgjikale, opsionet e reja terapeutike antiedematoze janë të nevojshme për të arritur përmirësim klinik neurologjik, për të shkurtuar periudhën e rikuperimit pas operacionit dhe për të lehtësuar rezeksionin intraoperativ.

Fjalë kyç: edema peritumorale e trurit, meningioma supratentoriale, furnizimi me gjak pial, barriera gjaku-tru, VEGF, IL-6, drenazh venoz eferent

BRUCELOZA - PREZENTIM RASTESH PËR PERIUDHËN 2023-2024

Gramoz Bunjaku, Sadije Namani, Gëzim Morina, Luljeta Hasani, Yllka Berisha

Abstrakt
Hyrje: Bruceloza është një zonozë e shpeshtë, që prek gjysmë milioni njerëz në mbarë botën çdo vit. Kjo zoonozë transmetohet nga qumështi i kontaminuar, derivatet e tij ose nga kontakti direkt me kafshët e infektuara. Bartja njeri-njeri është e dokumentar, por e rrallë. format përfshijnë qumështin e gjirit, transmetimin seksual dhe si sëmundje kongjenitale. Virtualisht është eliminuar prej shumicës së vendeve të zhvilluara. Në Kosovë vazhdon të jetë prezente. Qëllimi i këtij punimi është prezentimi i rasteve me brucelozë të trajtuara në Klinikën Infektive në Qendrën Klinike Universitare të Kosovës.
Metodologjia: Është realizuar studim retrospektiv që përfshin pacientët me brucelozë të trajtuar në klinikën tonë për periudhën 2023-2024. Të dhënat për historinë e sëmundjes, prezentimet klinike, testet serologjike, biokiminë e serumit dhe trajtimin janë mbledhur nga të dhënat e regjistruara nga historia e sëmundjes së pacientëve në Klinikën Infektive.
Përfundimi: Bruceloza është një sëmundje infektive që jep shumë komplikime. Izolimi i mikroorganizmit mund të jetë i vështirë. Dyshimet klinike dhe testet serologjike janë udhëzues të rëndësishëm. Regjimi i zgjedhur në rastet tona ishte Doxycycline dhe Gentamycine për tre javët e para, dhe Doxycykline dhe Rifampicin pas kësaj.

Fjalë kyç: bruceloza, kosova, zonoza.

PREVALENCA E ARTRITIT RHEUMATOID NË KLINIKËN RHEUMATOLOGJIKE TË KOSOVËS GJATË PERIUDHËS JANAR-MAJ 2014

Dr. Granitë Morina1; Dr. Divjon Krasniqi2
1, 2Qendra Mjekësore Familjare 'Dr. Shpëtim Robaj';

Abstrakt
Hyrje: Artriti reumatoid (RA) njihet si një sëmundje autoimune sistemike me ecuri kronike. Zakonisht sëmundja karakterizohet nga prekja ose inflamacioni i kyçeve të vogla, me shkatërrim të kërceve artikulare dhe deformime të kyçeve në stade të avancuara. Sëmundja është e përhapur në të gjithë botën dhe prek të gjitha racat dhe llogaritet se shfaqet në 1% të popullsisë në mbarë botën, më shumë tek femrat, me një raport 1: 3, kryesisht moshat 30-40 vjeç.

Objektivat: Qëllimi i këtij studimi është të hulumtojë prevalencën, shpërndarjen, moshën e fillimit, gjininë dhe vendndodhjen (rurale ose urbane) të artritit reumatoid në Kosovë. Për më tepër, hulumtimi synon të vëzhgojë ndryshimet në gjendjen e pacientëve pas marrjes së terapive specifike. Kjo do të realizohet duke shfrytëzuar një mostër të vogël prej 52 pacientësh (12 meshkuj dhe 40 femra) të shtruar në Klinikën e Reumatologjisë të Qendrës Klinike Universitare të Kosovës.
Metodat: Hulumtimi është realizuar përmes grumbullimit të të dhënave nga pacientët e pranuar në Klinikën e Reumatologjisë në Qendrën Klinike Universitare të Kosovës gjatë periudhës nga 1 janari 2014 deri më 15 maj 2014. Gjatë kësaj periudhe janë pranuar 52 pacientë të diagnostikuar me artrit reumatoid, duke përfshirë 12 meshkuj dhe 40 femra. Pacientët u kategorizuan dhe u studiuan në bazë të moshës, gjinisë dhe vendndodhjes. Parametrat statistikorë të përdorur për paraqitjen e rezultateve të hulumtimit përfshijnë: Struktura, prevalenca, mesatarja aritmetike (Xb), devijimi standard (SD), koeficienti i variacionit (CV%) dhe diapazoni (Rmax-Rmin).
Rezultatet: Gjatë muajve janar-maj 2014, gjithsej 52 pacientë me Artrit Reumatoid janë paraqitur dhe janë pranuar në Klinikën e Reumatologjisë në Qendrën Klinike Universitare të Kosovës. Prej tyre, 12 (23, 07%) ishin meshkuj, dhe 40 (76, 92%) ishin femra. Mosha mesatare për femrat ishte 53, 5 vjeç, mosha mesatare për meshkujt ishte 65, 2 vjeç. Bazuar në shpërndarjen e pacientëve në muaj nga janari (15 pacientë) deri në maj (5 pacientë), ka pasur një rënie të numrit të pacientëve.
Përfundime: Për menaxhim efektiv dhe përmirësim të cilësisë së jetës me artritin reumatoid, konsultohuni me një reumatolog. Trajtimi i hershëm, duke përfshirë mjekimin dhe ushtrimet, ndihmon në parandalimin e përparimit të sëmundjes. Trajtimi mund të përfshijë kirurgji bazuar në faktorë si mosha dhe ashpërsia e sëmundjes. Përderisa Klinika e Reumatologjisë ofron kujdes të kënaqshëm në Kosovë, natyra e pashërueshme e sëmundjes paraqet sfida financiare dhe psikologjike për pacientët dhe familjet e tyre.

Fjalë kyç: artrit reumatoid, reumatologji, trajtim.

LEUKEMIA AKUTE MIELOIDE, REZULTATET E MJEKIMIT PAS INDUKSIONIT NË ADULTËT MBI 70 VJEÇ
Greis Zefej, Adela Perolla, Arben Ivanaj.

Abstrakt
Hyrje: Leukemia akute mieloide (LAM) është një patologji e cila përmbledh një grup sëmundjesh malinje agresive të qelizave të gjakut të cilat lindin nga zgjerimi klonal i qelizave staminale, të cilat grumbullohen në palcën e kockave, gjakun periferik ose inde te tjera.
Qëllimi i studimit: lidhet me vlerësimin e periudhës së induksionit gjatë trajtimit të pacientëve adultë mbi 70 vjeç, të diagnostikuar me Leukemi Akute Mieloide në klinikën e Hematologjisë, QSUT, Tiranë, gjatë periudhës Tetor 2022- Korrik 2023. Në këtë studim do vlerësojmë përfitimet e pacientit nga trajtimi, ecurinë dhe mbijetesën e pacientit nga preparati i përzgjedhur.
Objektivat: Njohja me informacionin themelor teorik të Leukemisë Akute Mieloide. Njohja e alternativave dhe skemave të trajtimit të Leukemise Akute Mieloide.
Materiale dhe metoda: është studimi kohort retrospektiv case - control për të cilin u studiuan kartelat klinike të pacientëve të Klinikës Hematologjike në QSUT, Tiranë të paraqitur gjatë periudhës Tetor 2022-Qershor 2023. Për studimin u përzgjodhën kartelat me diagnozë LAM të pacientëve adultë mbi 70 vjeç, të cilët u mjekuan me cytarabine.

Rezultate: Per studim u vleresuan 13 kartela klinike te pacienteve te shtruar ne kliniken e Hematologjise me diagnozen Leukemi Akute Mieloide, mbi 70 vjeç dhe te mjekuar me cytarabine per periudhen tetor 2022 – korrik 2023. U pa se remisioni ne keta paciente ishte shume i veshtire dhe nga rastet ne studim ne asnje prej tyre nuk u arrit remisioni komplet apo parcial.
Konkluzione: Leukemia Akute Mieloide vazhdon të jetë leukemia më e shpeshtë në adultë. Mbijetesa e saj pavarësisht mjekimit mbetet e ulët. Trajtimi I LAM adaptohet sipas moshës, gjëndjes së pacientit dhe severitetit të sëmunjdes. Sipas studimit të kryer mbijetesa e përfituar nga mjekimi me cytarabine në pacientë me moshë mbi 70 vjeç ngelet i ulët me një mesatare 1, 49 muaj.

Fjalë kyç: Leukemia akute mieloide, epidemiologjia, mbijetesa, induksion

EPIDEMIOLOGJIA DHE KOMPLIKACIONET E VARICELLES NË SPITALIN E KAVAJËS

Greta Haxhi
Pediatre Spitali Kavajë

Abstrakt
Hyrje: Varicela është një sëmundje ngjitëse edhe shumë e zakontë në moshën pediatrike, e cila shkaktohet nga Varicela zoster virus. Vaksina e variceles nuk përfshihet në kalendarin kombëtar të vaksinimit.
Qëllimi: Qëllimi i studimit është një paraqitje e rastëve të Variceles në qytetin e Kavajës.
Metoda: U krye një studim retrospektiv nga Janar 2021-Dhjetor 2023. Të dhënat u morën te regjistri I Spitalit të Kavajës. Të dhënat u përpunuan në programin Excel dhe në tabela dhe grafiqe është përdorur përpunimi statistikor deskriptiv.
Rezultati: Numri total i rastëve ishte 765 raste me varicelë. Numri më i lartë i rastevë ishte në periudhën Janar-Mars dhe Tetor – Dhjetor. Grup mosha më e prekur ishin fëmijët e vegjël dhe kjo lidhet me frekuentimin në isntitucionet parashkollore. Mosha mesatare është 4. 9 vjec dhe 83% e rasteve ishin më të vegjël se 8 vjec, nga të cilët 17. 3 % ishin infante. Komplikacionet e varicelës ishin: Infeksionet e traktit Pulmonar (95 pacientë -12, 4%), Infeksionet e lekurës (47 Pacientë - 6, 1%), hipertranzaminazemi (10 pacientë -1. 3%), ataksi cerebellare (3 pacientë -0. 39 %). Komplikacionet ndodhen në fëmijë më të vegjël nga 10 vjec dhe më së shumti në muajin Janar.
Konkluzione: Sëmundja e varicelës dhe komplikacionet e saj ndodhin në femijë më të vegjël se 10 vjec, Imunizimi natyral është shumë i lartë në vendin tonë per shkak të mungesës së vaksinës. Studime të tjera duhen për të vlersuar sero/prevalencës dhe për praninë e virusit te varicelës në të rinj.

Fjalë kyç: Varicela, vaksina e varicelës, epidemiologji, komplikacione.

NDIKIMI I MARRJES SË KAFEINËS NJË ORË PËRPARA FLEBOTOMISË NË HEMOGRAMË.

Griselda Korçari1, Imelda Cara2, Adelena Mona3, Megi Pellumbi4, Paola Muha.
1Departamenti i Laboratorit Mjekësor Teknik dhe Imazhe, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti Aldent, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Hyrje: Saktësia e testeve laboratorike është e lidhur ngushtësisht me fazën preanalitike të ekzaminimit. Kjo fazë përfshinë përgatitjen e pacinetit, marrjen e mostrës, parapërgatitjen e mostrës. Cdo element që nuk kryhet sipas protokolleve laboratorike, do të sjell nryshime vlerash të parametrave të matur.
Material dhe metoda. Në realizimin e këtij studimi u perfshinë 15 vullnetar. Secilit prej tyre iu mor një anamnezë lidhur me patologjitë, mediakmentet dhe multivitaminat që ata merrnin. U realizua flebotomia në venën Kubitale të parakrahut me sistem me vakum 21G. Për realizimin e hemogramës u përdor tubi K3EDTA 1 ml me vakum. Matjet u realizuan në apaartin Abacus 3D.
Vullnetarëve iu mor gjaku esell T1, dhe më pas të gjithë konsumuan 1 filxhan kafe. U rimor përsëri gjak pas 1 ore qetësie dhe u mat në aparat.
Rezultatet: Nga të dhënat laboratorike të matura për secilin pacient në kohën T0 dhe T1 rezultoi:
Në serinë leukocitare: Rritje e vlerave të parametrave të Leukocite totale, monociteve, granulareve, ulje e % te limfociteve.
Në serinë eritrocitare: Rritje e vlerave te të gjithë parametrave përvec MCHC.
Në serinë Trombocitare: Rritje të nr total të PLT dhe konstanteve të tyre.
Nga SPSS rezultoi: 1. Lidhje statistikore e rendesishem midis parametrave ne 2 kohe T0 dhe T1. 2. Lekocit *p=0. 02*: Eritocit *P=0. 036*, limfocit *p=0. 02*, Hct *p=0. 02* dhe PLCR *p=0. 031*
Konkluzioni; Ndryshimet e parametrave të gjakut janë të lidhur ngushtësisht me ciklin ditor dhe nuk ndikohen nga faktor të jashtëm sic është kafeina.

Fjalë kyç: kafeina, hemograma, faza preanalitike, abacus 3D.

DËSHTIM AKUT RENALE SI FORMË E PARAQITJES SË SARKOIDOZËS: STUDIMI I RASTIT DHE SHQYRTIMI I LITERATURËS.

MD. Grisilda Gjana
Spitali Universitar i Traumës
Departamenti i Mjekësisë së Brendshme

Abstrakt
Sarkoidoza është një sëmundje granulomatoze sistemike që prek kryesisht mushkëritë dhe mediastinumin. Një insuficiencë renale akute e dukshme është e rrallë dhe një shkak i vonesës së diagnozës pozitive. Zakonisht është për shkak të një ekuilibri jonormal të kalciumit ose përfshirjes së parenkimës. Faktori prognostik për mbijetesën renale në sarkoidozën është diagnostikimi i hershëm dhe përgjigja ndaj trajtimit.
Raport rasti: Një burrë 41-vjeçar paraqitet me dhimbje barku, dobësi, të përziera, humbje peshe dhe djersitje gjatë natës që prej dy vitesh, por në javët e fundit ato janë përkeqësuar. Dëmtimi akut i veshkave ishte i dukshëm; kreatinina ishte 2. 28 mg/dl; dhe BUN ishte 81. 3 mg/dl. Testet e tjera laboratorike treguan: kalcium në serum të ngritur 12, 6 mmol/l dhe Ca++

1, 60 mmol/l; anemi e lehtë 12. 8. g/dl; PTH normale 55 ng/dl; proteina totale e ngritur 8. 4 mg/dl; dhe proteinuria 24h ishte 828. 7 mg/dl. Kishte shënues tumoralë negativë. Kishte Ana normale, ENA anti-ADN dhe tituj normal të komplementit. Nyjet ishin të dukshme në hilus në radiografinë e mushkërive. CT torako-abdominale zbuloi ekzistencën e nyjeve limfatike mediastinale 40 mm, si dhe nyjet limfatike në hilusin hepatik dhe trungun celiak. Lezioni më i madh limfatik, me përmasa 3, 5 x 3, 7, u gjet në krahun e djathtë. Pacienti dyshohej se kishte sarkoidozë ose limfomë pasi ishte vizituar te pulmonologu dhe hematologu. Niveli i ngritur i ACE në serum 151. 5 (8-65 U/L), hiperkalcemia (12. 3 mg/dL) dhe biopsia e nyjës limfatike të barkut zbuloi struktura të ngjashme me nyjet limfatike me lezione të shumta granulomatoze dhe pa nekrozë qendrore në favor të diagnozës së konfirmuar të tipit sarkoid. të Sarkoidozës. Pacienti filloi me 50 mg Prednisolone për 12 javë dhe, me një ulje të ngadaltë më pas, në një dozë mbajtëse prej 10 mg për një periudhë shtesë gjashtëmujore. Funksioni i veshkave është përmirësuar menjëherë në përgjigje të kësaj terapie pas dy muajsh. Ndjekja u karakterizua nga një zgjidhje e plotë e shenjave klinike dhe biologjike.
Përfundim. Sarkoidoza duhet të përjashtohet në tronditje nëse një pacient me hiperkalcemi dhe/ose hiperkalciuri ka vlera të larta të kreatininës. Megjithëse prekja e veshkave është një simptomë e rrallë e sarkoidozës, është thelbësore të diagnostikohet gjendja shpejt dhe me saktësi, sepse trajtimi mund të parandalojë dështimin e veshkave që të përparojë në fazën përfundimtare.

Fjalë kyç: Sarkoidoza, insuficienca renale akute, sarkoidoza.

PERDORIMI I CPAP-IT NE SALLEN E LINDJES DHE PERFITIMET AFAT SHKURTRA DHE AFATGJATA TEK FOSHNJAT PREMATURE.

G. NASTO1 B. GJONI2 A. HOXHA E. KREKO1
1Mjek Neonatolog Spitali Universitar Obsetrik Gjinekologjik 'Koco GLIOZHENI', 2Mjek Pediater Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza'

Abstrakt
Sindorma e detresit respirator (RDS) është problemi më i zakonshëm i foshnjave premature dhe shkaktari më i shpeshtë i sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë neonatale. Trajtimi i kombinuar me steroide antenatale dhe CPAP-it të hershëm konsiderohet standarti i artë për parandalimin dhe trajtimin e RDS në foshnjat premature. CPAP-I i përdorur tek foshnjat me frymëmarrje spontane mban kapacitetin residual funksional të përshtatshëm brënda alveolave për të ndaluar atelektazën dhe për të mbështetur shkëmbimin e gazeve. CPAP-I përdoret nëpërmjet maskës ose kanjulave nazale dhe tolerohet pergjithësisht mirë nga i porsalinduri. CPAAP-I ka përmirësuar prognozën e bebeve premature duke reduktuar nevojën për ventilim mekanik dhe përdorimin e surfaktantit. CPAP-I profilaktik ose I hershëm në sallën e lindjes redukton nevojën për surfactant dhe ventilim meknik afersisht 50 %. CPAP-I është një opsion shumë i mirë për të mbështetur neonatet me detres respirator sepse ruan respiracionet spontane, nuk kerkon intubim endotrakeal dhe dëmton me pak mushkërinë se ventilimi mekanik.

Fjalë kyç: CPAP, premature, RDS, surfactant, ventilim mekanik.

RETINOPATIA DIABETIKE, KLASIFIKIMI DHE NDIKIMI KLINIK NË CILËSINË E JETËS LIDHUR ME SHËNDETIN.

Halil Ajvazi1, Arbresha Kryeziu2, Dafinë Kastrati Bajçinca2
1Fakulteti i Stomatologjisë, Kolegji UBT në Prishtinë, Kosovë
2UHCC dhe Farmacia Living në Prishtinë, Kosovë

Abstrakt

Hyrje: Retinopatia diabetike mund të përkufizohet si prania dhe evolucioni karakteristik i lezioneve tipike mikro-vaskulare të retinës tek pacienti me diabet. RD zakonisht manifestohet si një progresion gradual dhe pa dhimbje i humbjes së shikimit; megjithatë, humbja e shikimit mund të ndodhë me hemorragji në trupin qelqor ose edemë makulare.

Qëllimet: Të konstatohet prevalenca e retinopatisë diabetike (RD) bazuar në kohëzgjatjen e diabetit mellitus (DM) dhe të krahasohet me të dhënat nga literatura përkatëse dhe klinika të tjera referente. Ky hulumtim eksplorues u krye për të vlerësuar përvojën klinike të RD, ndikimin e saj në sëmundjet e tjera dhe cilësinë e jetës që lidhet me shëndetin.

Materiali dhe metoda: Në këtë studim janë përfshirë pacientët me diabet mellitus të tipit I të varur nga insulina (DMID) dhe diabeti mellitus i tipit II jo të varur nga insulina (DMNID). Kohëzgjatja e diabetit në pacientët e ekzaminuar varionte nga 5 deri në 30 vjet. Kemi aplikuar ekzaminimin me oftalmoskop, biomikroskopi slit lamp me lente Volk dhe Goldman, tomografi koherente optike - TCO si dhe angiografi fluoreshente - AGF. Janë përfshirë në fokus grupe (n = 450) pacientët e trajtuar me DR, nga dhjetori 2016 - 2020.

Rezultatet: Pjesëmarrësit përshkruan një sërë simptomash vlerësuese dhe ndikimin klinik. Në vuajtje për një periudhë 5-vjeçare, prevalenca e RD është 12, 5%. Në pacientët diabetikë që vuajnë mbi 30 vjet, prevalenca e RD është mbi 90, 5 %. Pas testit të ndikimit të RDP në rezultatet e komplikimeve me testin X2, diferenca rezultoi të ishte statistikisht e rëndësishme për p<0. 05.

Përfundim: Retinopatia diabetike, ndërmerr një qasje multidisiplinare në të gjithë pacientët me diabet. Gjithmonë duhet të vlerësohet mprehtësia vizuale, humbja e pavarësisë dhe lëvizshmëria e shoqëruar me uljen e funksionit vizual bazuar në NPDR dhe RDP të shoqëruara me dëmtim të shikimit kanë një ndikim të rëndësishëm në cilësinë e jetës së lidhur me shëndetin, në pacientët me RD.

Fjalë kyç: RD, mprehtësia e pamjes, cilësia e jetës e lidhur me shëndetin.

URETRI RETROKAVAL: STUDIM RASTI.

Dr. Halil Xhibexhiu, Dr. B. Thaci, Dr. A. Hazrolli, Dr. A. Rustemi, Dr. F. Shukriu, Dr. A. Hasani, Dr. S. Kastrati, Dr. A. Binaj
Spitali i Përgjithshëm 'Prim. Dr DAUT MUSTAFA' - Prizren

Abstrakt

Ureteri retrokaval (RCU) është një anomali e rrallë kongjenitale në të cilën ureteri kalon prapa në vena kava inferiore (IVC). Prezantojmë një rast të ureterit retrokaval i cili është menaxhuar me sukses në Spitalin e Përgjithshëm në Prizren.

Rasti 1. Një burrë 39-vjeçar u paraqit me një histori dhimbjeje të shurdhër në krahun e djathtë prej 1 viti. Ekzaminimi fizik dhe ekzaminimet bazë laboratorike të kryera ndaj saj

ishin normale. Ekografia abdominale tregoi hidronefrozën e djathtë dhe urografinë IV dhe një ureteropielogramë retrograde e djathtë (RPG) tregoi hidroureteronefrozë të djathtë me një ureter proksimal në formë 'S'. Një diagnozë e ureterit retrokaval u bë dhe u konfirmua gjatë operacionit.
Konkluzione: Ureteri retrokaval është një anomali e rrallë kongjenitale që po shfaqet gjithnjë e më shumë raportuar. Trajtimi kirurgjik i rasteve simptomatike lehtëson me sukses simptomat.

Fjalë kyç: Uretër retrokaval, dhimbje krahu, hidronefrozë, ureteropielogramë retrograde, anastomozë pieloureterike.

TRAJTIMI I STEINSTRASSE ME URETERORENOSKOP SEMIRIGJID NË URETERIN DISTAL SI PASOJË E FRAGMENTIMIT ME ESWL. PREZENTIM RASTI.

Dr. Halil Xhibexhiu, Dr. B. Thaci, Dr. A Hazrolli, Dr. F. Shukriu, Dr. A. Rustemi, Dr. A. Hasani, Dr. S. Kastrati, Dr. A. Binaj.

Abstrakt
Hyrja: Trajtimi i gurë me ESWL sot është një metodë zgjedhje e urolitiazës. Kjo metodë është dominante edhe për trajtimin e ureterolitiazës, edhe pse kohët e fundit është zëvëndësuar me mjaft sukses dhe me rezultate më të mira nga URS litotripsia e posaqërisht në trajtimin e gurëve në ureterin distal, kjo metodë e trajtimit të gurëve në ureterin distal bëhet edhe në repartin tonë që nga viti 2008 dhe deri më tani janë trajtuar rreth 400 raste me një shkallë të suksesit 95% në ureterin distal, të prezentuara në tabelë dhe krahasimin me autorë të tjerë.
Prezantim rasti: Pacientja me moshë 45 vjeqare me histori te përsëritura të trajtimit të gurëve në të dy veshkat me ESWL, me ose edhe pa vendosje të J-J stentit. Pacientja vjen në repartin tonë për shkak të dhimbjeve të tipit të nefrokolikës majtas. Pas egzaminimeve me U/S identifikohet hydronefrozë bilaterale dhe pastaj bëhen egzaminimet tjera radiologjike ku konstatohet Steinestrasse djathtas dhe nefrolitiaze et ureterolitijaze majtas. Pacientja i nënshtrohet trajtimit me URS në anestezion të përgjithshem, së pari fragmentohet dhe ekstraktohen fragmentet në ureterin e majtë dhe vendoset J-J stenti. Në ureterin e djathtë me tel udhëheqes lehtësisht kalohet orificiumi dhe fillohet thyerja me litotriptor pneumatik duke depërtuar hap pas hapi deri sa arrihet të sigurohet kalueshmëria e ureterit me qrast vendoset J-J stenti, rest kalkuluset dalin javën e parë dhe pas një muaji largohet stenti ureteral djathtas pa prezencë të rest fragmenteve.
Konkluzione: Me këtë prezantim konstatojmë se në rastet selektive trajtimi i gurëve në ureterin distal dhe atë të mesëm me punë të kujdesshme dhe shkathtësi të urologut URS semirigjide mund të jetë metodë mjaft e suksesshme në thyerjen dhe ekstraktimin e fragmenteve dhe me shkallë të lartë të stone free.

Fjalë kyç: Steinstrasse, URS (Ureterorenoskopija), Litotripsia pneumatike, Ureterolitiaza.

RËNDËSIA E ELEKTROFOREZËS SË PROTEINËS: STUDIM RASTI.

MD. Hamide Shllaku-Sefa, PhD. Gentian Kasmi, PhD. Ervin Marku, Prof. Ndok Marku
Spitali Katolik 'Zoja e Këshillit të Mirë' Departamenti i Lëndëve Paraklinike, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë

Abstrakt
Hyrje: Elektroforeza e proteinave të serumit (SPEP) është një test që mat proteinat specifike në gjak. Elektroforeza ndan proteinat në bazë të vetive të tyre fizike. Vlera kryesore klinike e një SPEP është të përcaktojë se cila nga katër proteinat e globulinës është e ngritur, dhe të bëjë dallimin midis gammopative monoklonale dhe poliklonale. Diferencimi është jashtëzakonisht i rëndësishëm, pasi gamapatitë monoklonale, të cilat tregohen nga evidenca e një brezi monoklonal (M) në SPEP, mund të tregojnë gjendje malinje ose paramalinje.
Metodat: Gjatë rutinës sonë të përditshme në laborator, rastësisht gjetëm një proteinë totale të ngritur. Në këtë rast vendosëm të kryejmë një SPEP. Ne përdorëm sistemin elektroforezë të acetatit të celulozës ADALYA IFE.
Rezultatet: K. Z, femër, 57 vjeç, vjen në laborator për një kontroll të përgjithshëm. Sheqeri në gjak 121 mg/dl, ure 40 mg/dl, kreatinina 0, 89 mg/dl, fosfataza alkaline 90 UI/L, ALT 53 UI/L, AST 33 UI/L, bilirubina totale 0, 4 mg/dl, GGT 40 UIL, proteina totale 9, 8 g/dl, albumina 3, 8 g/dl, natriumi 138 mmol/l, kalium 4, 1 mmol/l, klorur 99 mmol/l, koha normale e protrombinës, shkalla e sedimentimit të eritrociteve 94 mm/h dhe numërimi i plotë normal i gjakut, përveç trombocitet 127 x 10*3/μL. Kemi kryer SPEP dhe kemi gjetur një gamapati monoklonale (34, 7 % gamaglobulinë). Pas kësaj kemi bërë imunoelektroforezë: IgA 31 mg/dL, IgM 26 mg/dL, IgG 3518 mg/dL, kappa 0, 170 g/L, lambda 10, 186 g/L dhe raporti kappa/lamda 0, 02. Duke marrë parasysh rëndësinë e këtyre rezultateve, ne e drejtojmë pacientin te një hematolog për hetime të mëtejshme, diagnostikim, trajtim dhe ndjekje.
Përfundime: SPEP është një test i lehtë dhe i lirë që duhet bërë gjithmonë te pacientët me nivele të larta të proteinës totale.

Fjalë kyç: Elektroforeza e proteinave të serumit (SPEP), gamapatitë monoklonale.

INCIDENCA E DELIRIUMIT POSTOPERATOR TË TË SËMURËT UROLOGJIKË, NË VARËSI TË SËMUNDSHMËRISË PREOPERATORE

D. SH. M. Haxhire Gani, Asilda Baculi, Prof. Asc. Majlinda Naco, Greta Gani, Eden Naco, Klea Mullaj.

Abstrakt
Hyrje: Rritja e moshës mesatare në Shqipëri dhe në të gjithë botën ka bërë që të rritet numri i të sëmurëve të moshuar që i nënshtrohen kirurgjisë. Operacioni ka ndikim të ndjeshëm në dekompensimin e statusit psikologjik te të moshuarit. Deliriumi postoperative, është entitet i përcaktuar mirë në ditët e sotme. Deliriumi është një ndërlikim i zakonshëm i postanestezisë. Rritja e numrit të pacientëve të moshuar është shoqëruar me shumllojshmëri në rritje të procedurave të kirurgjisë 1. Pacientët e moshuar janë më të riskuar se të sëmurët e tjerë, për delirium postoperatore. Anestezia e thellë kompromenton hemodinamikën.
Qëllimi: Qëllimi i këtij studimi është që të vleresojë rolin e sëmundshmërisë preoperatore në incidencë e deliriumit postoperatore.
Materiali dhe metoda: Punimi është bërë në shërbimin e urologjisë në QSU 'Nënë Tereza'. Periudha e studimit Nëntor 2023-Mars 2024. Në studim janë përfshirë të gjithë të sëmurët e moshës mbi 65 vjec që i janë nënshtruar kirurgjisë me anestezi spinale. Numri i të sëmurëve është 240. Të gjithë të sëmurët janë vlerësuar preoperator për statusin e tyre minimental me

MMSE. Si kufi ndarës është marrë që të sëmurët nën 23 pikë nuk janë marrë në studim. Gjithashtu, për çdo të sëmurë, është bërë vlerësimi sipas metodës (CAM), Metoda e Vlerësimit të Konfuzionit.
Rezultatet: Nga 240 të sëmurë 40 prej tyre manifestuan delirium postoperatore. Tek të sëmurët me nga një sëmundje preoperatore, Delirium postoperator u has nga 9%-16%. Ndërkohë që incidencë më e lartë e deliriumit postoperatore u has tek të sëmurët me më shumë se një sëmundje (12. 5%-33%). Ku anemia tek të sëmuret me diabet u pa si faktor i rëndësishëm i incidencës së Deliriumit postoperator.
Konkluzionet: Nga ky punim u vu re që sa më shumë sëmundje të ketë pacienti preoperatore aq më tepër haset Delriumi postoperator, si edhe prezenca e anemisë tek të sëmuret me diabet Mellitus u pa si faktor i rëndësishëm në shpeshtësine e hasjes së Deliriumit postoperator.

Fjalë kyç: Deliriumi postoperativ, anestezia, hemodinamika.

ANALIZA E VDEKSHMËRISË NGA SËMUNDJET E SISTEMIT TË FRYMËMARRJES NË KOSOVË

Hedon Hoxha1
1Universisteti i Prishtinës, Fakulteti i mjekësisë, Prishtinë, Kosovë

Abstrakt
Hyrje: Sëmundjet e sistemit të frymëmarrjes shkaktojnë rreth 4. 1% të vdekjeve në Kosovë, ndërsa në Bote rreth 7. 1%. Pas sëmundjeve kardiovaskulare dhe tumoreve, sëmundjet e istemit të frymëmarrjes janë një grup shumë i madh i sëmundshmërisë dhe vdekjeve. Sëmundjet e sistemit te frymëmarrjes përfshijnë traktin e sipërm dhe të poshtëm respirator.
Qëllimi i punimit: Qëllimi i këtij punimi është të analizohet numri i vdekjeve në Kosovë të shkaktuara nga sëmundjet e sitemit të frymëmarrjes në periudhën 2012 – 2019 sipas viteve.
Metodologjia: Për hulumtim të punimit është përdorur metoda retrospektive. Punimi paraqet një meta-analizë përkatësisht rishikim më të fundit të literaturës bashkëkohore, por edhe të dhënave që janë shfrytëzuar nga publikimet e shkaqeve të vdekjes ASK dhe IKSHPK-së
Përfundimi: Në përfundim konstatuam se prioriteti kryesorë i stafit shëndetësorë është diagnostikimi dhe trajtimi sa më i hershëm i sëmundjeve të sistemit të frymëmrrjes, do të ndikonte shumë edhe edukimi i popullatës me qëllim të njohjes së faktorëve të rrezikut dhe simptomave sa më të herëshme, për të ulur kështu numrin e rasteve të diagnostikuara e njëkohësishtë edhe uljen e mortalitetit.

Fjalë kyç: Sistemi i frymëmarjes, Vdekshmëria, Trakti i sipërm respirator, Trakti i poshtëm respirator

TEKNIKA E ONKOPLASTIKËS NË NJË PACIENT ME KANCER GJIRI

Prof. Dr. Helidon Nina1; Ph. D. Klara Mergo2.
1Spitali Onkologjik, Qendra Spitalore Universitare 'Nene Tereza', Tirane.
2MEDART CLINIC

Abstrakt
Në spitalin onkologjik paraqitet pacientja B. V 40 Maj 2022 me formacion në kuadrantin super-lateral të gjirit të majtë. Në anamnezën e saj ajo kishte vetëm një fëmijë, pa abort, cikël të rregullt menstrual, pa konsumim të hormoneve dhe njohje negative për kancerin e

gjirit. Është kompletuar me të gjitha ekzaminimet e nevojshme imazherike dhe laboratorike (ekografi, MRI e gjirit, CT, marker tumoral, analizë gjaku etj.). Noduli ka qënë 26mm, në sqetullën e majtë është limfonoda reaktive 13mm, është bërë biopsia e bërthamës N. : 3432 A/22: carcinoma ductale infiltrative G3 me DCIS; IHC: ER 0%. PR 0%. Saj 2 - 0, Ki67 90%, PDL1 0%, të gjitha provimet e tjera pa problem. Në bordin e tumorit u vendos që të fillohet me NAC: 4 AC & 4T, pas konsumimit të 8 cikleve u krye përsëri CT skanimi i trupit të përgjithshëm dhe MRI i gjirit. Ndërkohë është marrë testi gjenetik që tregon rezultat pozitiv për mutacionin e BRCA 1&2. Në fund të tetorit u krye për herë të parë në vendin tonë Mastektomia Bilaterale Nipple Sparing, LNSB e sqetullës së majtë duke përdorur radionuklid dhe rindërtim të menjëhershëm implant prepektoral pa përdorimin e ADM ose rrjetës. Biopsia definitive N: 10342 A/22, Gjiri i majtë: Karcinoma duktale invazive G2 prej 1, 3 cm dhe DCIS, 3 limfonodë sentinel reaktive; Gjoksi i djathtë: mastopati fibroze; yTic N0(s)Mx; IHC: : ER 0%. PR 0%. Her 2 - 0, Ki67 60%. Rezultati estetik ishte shumë i mirë dhe pacienti u dërgua sërish te onkologu. Teknika të tilla të ndryshme janë përdorur disa për të cilat efektet kanë qënë të pëlqyeshme afatgjatë në kohë, duke i dhënë pacientëve dhe një efekt psikoemocional shumë pozitive, kjo e kontrolluar dhe nga punonjësit psiko-social.
Konkluzione: Trajtimi i duhur për pacientin me kancer gjiri është gjithmonë produkt i një stafi të MDT.

Fjala kyçe: gji, kancer, rindërtim.

NDIKIMI I ÇRREGULLIMEVE TË GJUHËS EKSPRESIVE DHE RECEPTIVE NË TË FOLUR (PREZANTIM RASTI).
Heligerta Zela.

Abstrakt
Çrregullimi i Gjuhës Ekspresive dhe Receptive(ose nga anglishtja Developmental Language Disorder, DLD) mbetet një sfidë e rëndësishme në praktikën klinike. Në këtë prezantim rasti, do te paraqes rrugëtimin e një pacienti, i cili është diagnostikuar me DLD, duke hedhur dritë mbi kompleksitetet që rrethojnë këtë çrregullim. Fillimisht, janë hulumtuar aspektet themelore të DLD-së, kjo do te pasohet me lidhjen hereditare që ka çrregullimi, prognozën e elemeteve gjuhësore, të të nxënit si dhe elementet sociale. Gjithashtu nënvizohet nevoja urgjente për rritjen e ndërgjegjësimit, diagnostikimit korrekt dhe trajtimit në ekip multidisiplinar (logoped, neuropediatër, audiolog, mësuesit e kopshteve/shkollave). Duke përcjell këtë raportim, synoj të kontribuoj në trajtimin e DLD-së në secilën 'shtyllë' përbërëse të saj.

Fjalë kyç: gjuha ekspresive, DLD, multidisiplinar.

HETIMI I PËRDORIMIT SË LIPOSUKCIONIT NË HEQJEN E LIPOMAVE SUBKUTANE.
Prof. Asc. Filaj V. , Drinjak H.

Abstrakt
Objektivi: Ky studim synon të eksplorojë efektivitetin dhe avantazhet e përdorimit të liposuksionit si një metodë për heqjen e lipomave nënlëkurore. Lipomat nënlëkurore janë

tumore beninje të zakonshme që shpesh kërkojnë ndërhyrje kirurgjikale për arsye kozmetike ose simptomatike. Metodat tradicionale të heqjes mund të paraqesin sfida, duke përfshirë prerje më të mëdha dhe periudha të zgjatura rikuperimi. Ky studim synon të vlerësojë efektivitetin dhe avantazhet e liposuksionit në heqjen e lipomave nënlëkurore.
Metodat: Është kryer një analizë retrospektive e një numri të vogël të të dhënave (10) pacientësh, në rastet kur është përdorur liposuksioni për heqjen e lipomës nënlëkurore. Janë vlerësuar rezultatet kirurgjikale, kënaqësia e pacientit, dhimbja pas operacionit, shkalla e komplikimeve dhe rezultatet estetike.
Rezultatet: Gjetjet paraprake tregojnë se liposuksioni ofron një alternativë më të shpejtë dhe më pak invazive ndaj heqjes tradicionale, duke rezultuar në rezultate të përmirësuara kozmetike. Pacientët që iu nënshtruan liposuksionit raportuan nivele më të larta kënaqësie dhe kohë më të shkurtër rikuperimi. Për më tepër, shkalla e përsëritjes dhe nivelet e dhimbjes pas operacionit duket të jenë të krahasueshme midis dy metodave. Megjithatë, kërkohet hetim i mëtejshëm për të krijuar protokolle të standardizuara, për të vlerësuar rezultatet afatgjata dhe për të identifikuar kufizimet e mundshme.
Përfundim: Ky studim hedh dritë mbi përfitimet e mundshme të përdorimit të liposuksionit për heqjen e lipomave nënlëkurore. Nëse provohet efektiv dhe i sigurt përmes kërkimeve të vazhdueshme, liposuksioni mund të shfaqet si një alternativë e vlefshme për metodat konvencionale të heqjes, duke u ofruar pacientëve një opsion minimalisht invaziv me rezultate të përmirësuara kozmetike dhe kohë të reduktuara të rikuperimit. Ky studim heton dobinë dhe efikasitetin e liposuksionit si një alternativë e mundshme për heqja e lipomave nënlëkurore, duke synuar të adresojë interesin në rritje për minimizimin e invazivitetit kirurgjik dhe përmirësimin e rezultateve të pacientit. Një grup prej 10 pacientësh me lipoma nënlëkurore iu nënshtruan procedurave të liposuksionit dhe rezultatet e tyre u krahasuan me një grup kontrolli që iu nënshtrua ekscizionit kirurgjik tradicional. Parametrat kryesorë të tillë si koha e operacionit, kënaqësia e pacientit, rezultatet estetike dhe komplikimet postoperative u vlerësuan me përpikëri. Gjetjet tona tregojnë se liposuksioni jo vetëm që redukton ndjeshëm kohën e operacionit, por gjithashtu paraqet shkallë të krahasueshme suksesi në heqjen e lipomës kur krahasohet me metodat konvencionale të ekscizionit. Për më tepër, rezultatet kozmetike dhe rezultatet e kënaqësisë së pacientit favorizojnë liposuksionin si një teknikë e preferuar për qasjen e saj minimalisht invazive dhe rezultatet estetike të përmirësuara.

Fjalë kyç: Lipoma, liposuksion, rezultate kirurgjikale, kënaqësia e pacientit.

LIMFOMA E MALTIT GASTRIK PARAQITET SI ULÇER DHE RËNDËSIA E BIOPSISË ENDOSKOPIKE NË DIAGNOZËN E SAJ. STUDIM RASTI.
Hysni Dede, Rovena Roshi, Gentiana Cekodhima, Arvit Llazani, Prof. Augusto Orlandi

Abstrakt
Hyrje: Limfoma MALT, e klasifikuar si një limfomë jo-Hodgkin me qeliza B indolente, lind në zonat ekstra-nyjore nga transformimi malinj i limfociteve B që shkaktohet kryesisht nga infeksioni ose procesi autoimun. Incidenca e limfomës MALT gastrike është në rritje, por diagnoza është e vështirë. Prandaj, dyshimi klinik dhe biopsia jumbo janë thelbësore për diagnozën e saktë. ESD mund të ofrojë një strategji të re për marrjen e mostrave të mëdha të indeve për biopsi jumbo pasi është një metodë në zhvillim për kurimin e karcinomave të hershme gastrointestinale dhe tumoreve submukozale. Këtu raportojmë një rast të një limfome MALT gastrike të diagnostikuar me biopsi me një numër të madh mostrash (mbi 10) të mbledhura nga mukoza normale dhe jonormale.

Rasti: Pacientja SH. P ishte një femër 69 vjeçe dhe u shtrua në spitalin tonë për dhimbje barku, të përziera dhe shqetësime në bark. Ekzaminimi fizik nuk tregoi shenja patologjike. Testi rutinë i gjakut tregoi anemi të moderuar (Hemoglobulinë 9. 3 mg/L). Testi rutinë i feces dhe analiza e gjakut okult ishin normale. Testi biokimik i gjakut, shënuesit e tumorit dhe testi rutinë i urinës ishin të gjitha në intervale normale. Gastroskopia identifikon në regjionin antral një ulçerë gjigante, me buzë të çrregullta të bazës së pistë e cila zë një pjesë të madhe të regjionit antral, me shtrirje nga angulus ventriculi në sfinkterin pilorik duke zënë një pjesë të konsiderueshme të saj. (është marrë biopsi me numër të madh të mostrave - mbi 10). Biopsia tregoi limfocite atipike dhe dyshohej për limfomë gastrike jo-Hodgkin. Testi i antigjenit të jashtëqitjes për Helicobacter Pylori ishte pozitiv. Skanimi CT identifikoi trashje të parregullt të murit të antrumit dhe limfonodeve të këqija paraaortal me diametër deri në 6 mm diametër, por pa metastaza. Në imunohistokiminë e të dhënave morfologjike dhe imunofenotipike në përputhje me sëmundjen limfoproliferative të limfomës së qelizave B (limfoma malt). Gastriti kronik në fazën aktive është gjithashtu i pranishëm. Qelizat neoplazike: CD20 pozitive, negative CD3, CK AE/AE3 negative. Citoceratin 7 negative. CD 117 negative.
Konkluzione: Diagnoza e hershme e limfomës MALT gastrike është e vështirë sepse simptomat e saj dhe gjetjet endoskopike janë jospecifike. Prandaj, nëse vërehet një mukozë jonormale gjatë EGD, duhet të merret parasysh limfoma MALT gastrike dhe të kryhen biopsi të shumta dhe EUS. Një numër i madh i mostrave të biopsisë është i nevojshëm që nga endoskopia e parë. Përveç kësaj, duhet të merret parasysh mundësia e rezultateve false-negative të biopsisë endoskopike dhe mund të jetë e nevojshme biopsi më invazive e indeve, si EUS-FNA, EMR dhe ESD. EUS mund të përdoret jo vetëm për diagnostikim, por edhe për parashikimin e përgjigjes së trajtimit. Pas trajtimit të limfomës MALT gastrike kërkohet monitorim i rregullt i EGD dhe EUS.

Fjalë kyç: Limfoma, nyje ekstra, gjëndër tiroide.

OZONOTERAPIA NË SINDROMIN MENIER- RAPORTIM RASTI.
Ilir Agastra

Abstrakt
Hyrje: Sindrom i vestibulocochlear është një grup simptomash që karakterizohen nga crregullime të dëgjimit dhe ekuilibrit. Simptomi kryesor është maramendja, e pasuar nga humbja e dëgjimit, zhurma në vesh, dhimbja dhe ndjesia e veshit të lagur. Ky sindrom ka një përhapje të rëndësishme dhe kërkon shpenzime të larta ekonomike, si pasojë e trajtimeve të gjata dhe dështimeve të shpeshta. Ozoni ka disa efekte terapeutike përmirëson shpërndarjen e oksigjenit drejt indeve, rregullon homeostazën e calciumit, jep vazodilatacion, forcon sistemin antioksidant etj.
Qëllimi: i këtij raportim rasti është të tregojë efikasitetin e ozonit në trajtimin e një pacienteje me sindromën Menier.
Metoda: Pacientja e diagnostikuar me Sindrom Menier nga mjekë ORL në disa klinika të ndryshme. Trajtimi konvencional i përshkruar nga këta mjekë ishte i pasuksesshëm. Pacientia u trajtua në klinikën e ozonoterapisë me injektime paravertebrale, injektime në pikat biologjikisht aktive dhe insuflime në vesh. Pas trajtimit me ozon pacientja u stabilizua dhe ky rezultat vazhdon akoma pas 7 vitesh.
Konkluzioni: Ozonoterapia është një alternativë mjekësore e thjeshtë, e sigurt dhe premtuese edhe për sindromin vestibulocochlear.

Fjalë kyç: vestibulocochlear, simptoma, sindroma Meiner.

NJOHJA, SJELLJA DHE PRAKTIKA MBI EPILEPSINË
Ilir Alimehmeti, Enisa Cara.

Abstrakt
Fjala epilepsi rrjedh nga greqishtja dhe do të thotë 'të jesh i atakuar', 'të jesh i rrëmbyer' ose 'të jesh i kapluar ose i sulmuar prej diçkaje'. Deri në mesjetë epilepsitë i quanin, në mes tjerash, edhe 'Morbus sacer' ose 'sëmundja e shenjtë', duke I dhënë kësisoj një status të veçantë të cilin ndonjëherë ato e gëzojnë edhe sot e kësaj dite.
Për një epilepsi do të flitet pas së paku dy krizash të paraqitura spontanisht pa ndonjë arsye të dukshme në çastin e manifestimit, në një interval kohor prej së paku 24 orësh, ose kur janë të mundshme kriza të tjera për shkaqe të tjera (p. sh. në rastin e një sindromi të epilepsisë).
Shumica dërrmuese e njerëzve me epilepsi nuk janë psikikisht të paaftë.
Ky punim nga ana jonë ka si qëllim vlerësimin e njohurive, qëndrimeve dhe sjelljeve të studentëve të shkencave shëndetesore mbi epilepsinë.
Investigim deskriptiv bazuar në raportimet ne pyetsore drejtuar studenteve.
Konkluzioni: Është shumë e rëndësishme që në të ardhmen e afërt të aplikohen metoda te reja informuese dhe me te gjera per sa i perket qasjes ndaj epilepsise.

Fjalë kyç: epilepsi, krizë epileptike, trauma, trashëgimia

DY TIPE TROMBESH NË ATRIUMIN E DJATHTË, NË NJË PACIENTE ME FIBRILACION ATRIAL, POST KORRIGJIM PËR TETRAD FALLOT.
Ilir Gjermeni.
Qendra Spitalore 'Nënë Tereza' Shërbimi i Mjekësisë Interne dhe HTA.

Abstrakt
Trombet në atriumin e djathtë janë të rrallë dhe pothuajse gjithmonë të shoqëruar me trombemboli pulmonare. Pavarësisht se kanë vdekshmëri të lartë, janë të keqdiagnostikuar dhe për këtë arsye edhe të nënvlerësuar në praktikën mjekësore të përditshme. Është për t'u theksuar rëndësia e ekokardiografisë (TTE dhe TEE) në diagnostikimin e trombeve në atriumin e djathtë e më pas edhe në vlerësimin e trajtimit të mëtejshëm. Ju paraqesim rastin e një pacienteje me dy trombe të tipeve të ndryshëm në atriumin e djathtë.

Fjalë kyç: Tromb, atriumi i djathtë.

LËNDIMET TRAUMATIKE TË TRURIT.
Sefedin Jonuzi, Prof. Dr. Ilir Hasani.
Fakulteti i Shkencave Mjekësore – Unuversiteti i Tetovës, Klinika e Traumatologjisë.

Abstrakt
Hyrje: Shëndeti mental dhe më veçanti truri është pa dyshim baza për funksionimin normal të individit.

Qëllimi i studimit: Lëndimet traumatike të trurit apo të njohura si TBI (Traumatic Brain Injuries) përkufizohen nga CDC (Qendrat për Kontrollin e Sëmundjeve) si 'një përplasje, goditje ose goditje në kokë ose një dëmtim depërtues i kokës që prish funksionin normal të trurit'. TBI variojnë nga të lehta në të rënda, por të gjitha nivelet e ashpërsisë mund të shkaktojnë efekte të përkohshme ose të vazhdueshme. Shqetësimet e zakonshme të pacientëve pas TBI janë: vision të paqartë dhe të dyfishtë, vështirlsi në lexim, ndjeshmëri ndaj dritës (dritat e sipërme, ekranet e jashtme dhe me dritë prapa), dhimbje koke dhe lodhje të syve, përplasje me objekte ose mure, marramendje, probleme të ekuilibrit.
Rezultate: CDC raporton afërsisht 2. 8 milionë ngjarje vjetore të TBI në Shtetet e Bashkuara me rëniet si shkaku kryesor. Përveç kësaj, TBI është gjetur të jetë një nga shkaqet krzesore të jetës dhe vdekjes në Shtetet e Bashkuara, me një vlerësim prej mbi 3 milion njerëz me paaftësi të shkaktuara nga TBI gjatë gjithë jetës.

Fjalë kyç: Lendimet Traumatike të Trurit apo TBI (Traumatic Brain Injuries), CDC (Qendrat për Kontrollin e Sëmundjeve):

RESONANCA MAGNETIKE KARDIOVASKULARE DHE MIOKARDITI.
Ilir Sharka.

Abstrakt
Miokarditi përcaktohet si një sëmundje inflamatore joishemike e miokardit; me mundësi për të shfaqur komplikacione akute dhe kronike dhe një ndikim klinik të rëndësishëm në sëmundshmëri, mortalitet dhe cilësinë e jetës sidomos tek moshat më të reja. Për shkak të prezantimit klinik heterogjen me simptomatologji shpesh aspecifike, individët e prekur nga inflamacioni i miokardit mbeten shpesh të nëndiagnostikuar dhe të pamjekuar. Vlerësimi histopatologjik mbetet një metodë ekzaminimi jo e shpeshtë për shkak të natyrës invasive dhe rreziqeve të lidhur me procedurën. Rezonanca magnetike kardiake konsiderohet si testi joinvaziv standart për diagnozën e miokarditit. E rekomanduar nga udhërrefyesit nderkombetare për saktësinë diagnostike, stadifikimin dhe fenotipizimin e prekjes inflamatore, orientimin etiologjik, vlerësimin e komplikacioneve dhe ndjekjen e efikasitetit të terapisë. Varësisht nga stadi klinik i hetimit imazherik elemente të ndryshme diagnostike si edema, hiperemia e fibroza, etj. ofrojnë një ndihmë në planin klinik lidhur me strategjinë e menaxhimit dhe treguesit prognostike. Kriteret e përditesuara të diagnozës së miokarditit me anë të MRI kardiake ofrojnë një aftësi maksimale për të zbuluar inflamacionin miokardial në javët e para pas shfaqjes klinike. Me anë të vlerësimit të saktë morfo-funksional dhe karakterizimit indor parametrik mund të orientohemi saktë për dekursin klinik dhe nevojën për suportin hemodinamik. Diferencimi i shkaqeve të insuficiences kardiake, dhimbjes së kraharorit dhe aritmive kardiake përbën një nga avantazhet e diagnozës imazherike të avancuar kardiake dhe krijon mundesinë që patologjitë infamatore të zemrës të marrin vëmendjen që u takon në praktikën e përditshme klinike.

Fjalë kyç: prekjes inflamatore, hemodinamik, insuficiences kardiake.

MICROWAVE ABLATION' NË TRAJTIMIN E NODUSEVE TE TIROIDES.
Prof. Asc. Dr Ilirian Laçi, Arjana Hallaçi, Alketa Spahiu.

Abstrakt
Noduset e tiroides janë një entitet i zakonshëm klinik, që shpesh kërkon ndërhyrje për shkak të simptomave ose dyshimeve për malinjitet. Ablacioni me mikrovalë (MWA) është një

alternativë trajtimi minimalisht invazive, efikase për trajtimin e noduseve beninje simptomatike dhe ose të zmadhuara të tiroides. Kjo teknikë përdor energjinë termike të gjeneruar nga rrezatimi me mikrovalë për të nxitur nekrozë koagulative brenda indit nodular, duke zvogëluar kështu vëllimin nodusit dhe duke lehtësuar simptomat klinike shoqëruese (në rastin e noduseve të nxehta, hiperfuksionante). MWA është një alternativë e zgjedhur në pacientë me noduse beninje të tiroides, pa të dhëna për patologji malinje në ekzaminimin ekografik dhe citologjik. MWA indikohet në pacientët me komorbiditete dhe vështirë të operueshëm. Pas trajtimit, në ekografi nuk evidentohet vaskularizim i nodusit. Në përgjithësi pritet një zvogëlim i rëndësishëm i volumit në muajin e parë dhe më pas evidentohet zvogëlim progresiv i volumit deri në fund të vitit e parë. MWA përbën një teknikë mjaft të sigurt me një shkallë të ulët komplikacionesh dhe ndikim minimal në funksionin e tiroides. Kjo metodë ka reduktuar numrin e kirurgjive të panevojshme për trajtimin e noduseve beninje tiroidiene. Kosto-efektiviteti i MWA në krahasim me kirurgjinë e bën atë një opsion të zgjedhur dhe mjaft premtues për praktikën klinike.

Fjalë kyç*:* Nodus tiroide, microwave ablation, minimalisht invazive.

CRYOABLACIONI NË TUMORIN E HEPARIT.

Prof. Asc. Dr. Ilirian Laçi, Armelda Ago, Ersilda Hajdaraj, Juventila Basha, Alketa Spahiu.

Abstrakt

Përmbledhja: Ky abstrakt synon të paraqesë përshkrimin e cryoablacioni si një opsion terapeutik në trajtimin e tumorit të mëlçisë, duke përfshirë përfitimet, rreziqet dhe përvojën tonë me këtë metodë në praktikën klinike. Cryoablacioni është një teknikë terapeutike e re që ka fituar popullaritet për trajtimin e tumorit të mëlçisë. Cryablacioni konsiston në aplikimin dhe vendosjen e disa elektrodave në brendësi të tumorit deri në kufij të indeve të shëndosha. Këto elektroda bëjnë ngrirjen e masës tumorale deri në -140 gradë.

Përmbajtja: Në këtë abstrakt, do të shqyrtojmë përfitimet dhe kufizimet e cryoablacionit në trajtimin e tumorit të mëlçisë, duke përfshirë rezultatet e studimeve klinike dhe përvojën tonë në trajtimin e pacientëve të prekur. Do të diskutojmë edhe rreziqet potenciale dhe kriteret për seleksionin e pacientëve për këtë metodë terapeutike. Metodologjia e përdorur është e bazuar në shqyrtim literature në internet dhe në libra shkencorë.

Rezultatet: Përvoja jonë në praktikën klinike tregon se ofron një opsion të sigurt dhe efektiv për pacientët me tumor të mëlçisë, veçanërisht ata që nuk janë kandidatë për operacion kirurgjikal ose për të cilët metodat e tjera te trajtimit nuk ka qenë te suksesshme. Rezultatet e monitorimit të pacientëve tregojnë shkaterrimin e plote te tumorit deri ne inde te shendosha.

Diskutimi: Në këtë seksion, do të diskutojmë sfidat dhe mundësitë e përdorimit të cryoablacionit në praktikën klinike, duke adresuar çështjet si seleksioni i pacientëve, monitorimi pas trajtimit dhe bashkërendimi me opsione terapeutike të tjera. Diskutimi gjithashtu do të përfshijë rekomandimet tona për praktikën klinike dhe hulumtimin e ardhshëm në këtë fushë.

Përfundimi: Cryoablacionit është një opsion terapeutik i rëndësishëm për trajtimin e tumorit të mëlçisë, duke ofruar përfitime të konsiderueshme dhe rreziqe minimale për pacientët. Duke u bazuar në përvojën tonë në praktikën klinike, ne rekomandojmë integrimin e cryoablacionit si një pjesë të rëndësishme të strategjisë së trajtimit për pacientët.

Fjalë kyç: Cryoablacioni, hepar, tumor.

TRAJTIMI ME CRYOABLATION I OSTEID OSTEOMËS.
Prof. Asc. Dr. Ilirian Laçi, Irmena Ferataj, Alketa Spahiu.

Abstrakt
Osteoma Osteoide është një lezion i vogël, oval, osteogjenik që zhvillohet në kortekstin, kryesisht të kockave të gjata. Është tumori beninj, i tretë më i shpeshtë I kockave pas enkondromave dhe fibromës joosifikuese. Prek grupmoshën 5-30 vjec, ku pikun e arrin në dekadën e dytë të jetës. Meshkujt janë më të prekur se femrat. Karakterizohet nga dhimbja që qetësohet me marrjen e NSAID. Në rast se nuk ka përgjigje nga marrja e antiinflamatorëve josteroid, atëherë indikohet ndërhyrja kirurgjikale. Klasifikimi bazohet në vendodhjen e tumorit dhe janë 4 tipe kryesore: Intrakortikale, subperiostale, endosteale, medulare. Ndërsa në bazë të gradës ndahet në lezion latent, aktiv dhe agresiv. Përsa I përket origjinës ekzistojnë 2 hipoteza. Njëra e konsideron osteomën osteoide si një tumor beninj për shkak të gjetjes së qelizave atipike dhe komponenteve trabekulare, ndërkohë hipoteza tjetër e konsideron një proces inflamator si pasojë e përmsave të vogla dhe pranisë të pjesëve virale intraqelizore. Është zbuluar edhe prania e prostaglandinave të cilat janë përgjegjëse për praninë e dhimbjes. Diagnoza bazohet në klinikë, radiografi, CT. MRI, SPECT-CT dhe anatomia patologjike. Trajtimi më i suksesshëm konsiderohet krioablacioni (Cryoablation), i cili paraqet siguri dhe efikasitet, duke ulur riskun e dëmtimit të nervave, të hemoragjisë por edhe të shumë komplikacioneve të tjera. Kjo metodë paraqet disa avantazhe, si koha e shkurtër e trajtimit, pa anestezi, kohë e shkurtër qëndrimi në spital, kohë e shkurtër rikuperimi.

Fjalë kyç: Osteotoma osteoide, lezion, oval, osteogjenik, korteks.

NDËRVEPRIMI I HORMONEVE DHE DIABETI MELLITUS.
Ilirjana Agolli.

Abstrakt
Hyrja: Sheqeri në gjak dhe hormonet e tjera. Së bashku, Diabeti dhe Hormonet e tjera, japin crregullime, komplikacione apo sëmundje bashkëshoqëruese prevalente, incidenca e të cilave po rritet globalisht. Këto crregullime hormonale janë të paraprira apo/dhe mbas diagnostikimit të diabetit mellitus. Në sëmundje të tilla ndikojnë mosha, obeziteti, menopauza, andropauza dhe inaktiviteti fizik. Ndërlidhja e tyre është e dukshme dhe e madhe. Ndaj, roli i klinikës, paraklinikës dhe i laboratorit, është i pazëvendësueshëm, dhe në evolucion të vazhdueshëm, tek faktorët e riskut, diagnozë, monitorim, prognozë dhe riskut për morbiliditet e mortalitet.
Qëllimi: Qëllimi i parametrave diagnostikë. Qëllimi i këtij studimi është të përcaktojë njohuritë dhe të dhënat e pacientëve dhe anëtarëve të familjeve të tyre, rreth diabetit mellitus, obezitetit, ovarit polikistik, fibromiomës, kancereve të ndryshëm, menopauzës e andropauzës së hershme dhe ndërlidhjes dhe varësisë ndërmjet këtyre patologjive. Studimi i parametrave diagnostikë në diabetin mellitus dhe në sëmundjet e tjera hormonale dhe nxjerrja e përfundimeve lidhur me ndikimin e faktorëve të riskut në zhvillimin e tyre, sipas grupmoshave.
Materiali: Në këtë studim janë marrë në shqyrtim parametrat e vlerësimit klinik, laboratorik e imazherik, të diabetit mellitus në 1000 pacientë, prania e sëmundjeve dhe crregullimeve të

tjera hormonale në këto pacientë. Të dhënat janë marrë pranë Poliklinikës të Specialiteteve Nr 4. Në Tiranë.
Rezultati: Raporti M: F 391: 609, me predominim të dukshëm të femrave. Predominon diabeti dhe disfunksioni i gjendrave të tjera endocrine, kanceret, me incidencë më të lartë në menopauzë, në obezitet, në dislipidemi, në hereditet. Predominojnë gratë, mosha e madhe, jetëgjatësia e diabetit, sëmundjet e gjëndrave të tjera, kanceret e ndryshëm, në pankreas, tiroide, paratiroide, uterus, mammae, lëkurë, prostatë, hepar, stomak, hipofizë etj.
Konkluzione: Monitorimi shumëfaktorial i riskut të diabetit dhe i sëmundjeve të tjera hormonale bashkëshoqëruese, si edhe i kancereve, përfshirë dhe rekomandimet dhe ndjekjen për çrregillime të tjera hormonale, të trashëguara apo të fituara gjithashtu, moshën dhe stilin e jetës, obezitetin, hiperlipidemitë familjare, është kushti kryesor për minimizimin e diabetit dhe të sëmundjeve të tjera. Shikojmë lidhje të forta shkak-pasojë, mes këtyre shkaqeve dhe stabilitetit të diabetit, dhe *rregullimit të hormoneve të tjera si ato të tiroides, hormoneve seksuale, hormoneve të hipofizës si edhe kanceret e ndryshëm në gjëndra dhe organe, por kjo gjë kërkon hulumtim akoma më të
thelluar.

Fjalë kyç: Diabeti Mellitus, diabeti, glucagon, amylin, GP, GLP-1, epinephrine, kortizol, kancer, hiperglicemia, crregullime hormonaale, estrogjen, progesterone, testosterone, terapia e kancerit, ekzaminime laboratorike, ekzaminime imazherike.

KONCEPTI BOBATH NË PARALIZËN CEREBRALE.
Dr. Ilirjana Zekja, Egli Hoxhaj, Gea Përshaku, Savina Dosti.

Abstrakt
Hyrje: Paraliza cerebrale (PC) është një ndërthurje komplekse e çrregullimeve motorike që ndikon në cilësinë e jetës së pacienteve. Terapiafizioterapeutike, terapia e të folurit (logopedike) si dhe terapia okupacionale të njohura si 'Koncepti Bobath'jane pjesë thelbësore e trajtimit duke ndikuar në përmirësimin e aftësive motorike dhe funksionale.
Qëllim: Ky studim synon të shpjegojë efikasitetin dhe përdorimin e Konceptit Bobath në trajtimin e pacientëve me PC, duke u përqendruar në përmirësimin e funksionimit motorik dhe përmirësimin e pavarësisë në aktivitete të përditshme.
Metodat: Në këtë rishikim literature janë marrë artikuj të ndryshëm të aprovuara nga Komiteti Ndërkombëtar i Etikës për kryerjen e studimeve. Mbledhja e të dhënave u krye ngaPubMed, Medline, Research Gate, Annals of Emergency Medicine dhe Ulibrary. Çdo artikull është kontrolluar për qëndrueshmërinë metodologjike dhe besueshmërinë e të dhënave.
Rezultate: Përmirësimi i qëndrueshmërisë, kontrollit postural, lëvizshmërisë së përgjithshme dhe koordinimit motorik u vërejt në pacientët e trajtuar me Konceptin Bobath. Përparimi ishte më i dukshëm në pacientët me nivel më të ulët të aftësive motorike dhe koordinuese.
Konkluzion: Koncepti Bobath ofron një qasje holistike dhe efikase në trajtimin e pacienteve me PC, duke adresuar shkaqet themelore të çrregullimeve motorike dhe duke promovuar përmirësimin e aftësive motorike dhe pavarësisë në aktivitete të përditshme.

Fjalë kyç: Paraliza cerebrale, Koncepti Bobath, Terapi fizioterapeutike, Terapia logopedike, Aftësi motorike, Pavarësi.

ACL DHE RIKTHIMI NE SPORT.

MSC. Ilvi Begolli.

Abstrakt

Hyrje: Trajtimi i ACL ka qënë temë kërkimi për shume hulumtime në 50 vitet e fundit. Polemikat më të mëdha lidhen me procesin e kthimit në sport (Rishiraj et al. , 2009). Disa nga simptomat e pacientëve që kanë pësuar këputje akute të ACL janë: reduktim i lëvizshmërisë së gjurit, distabilitet, rrjedhje e madhe e kycit si dhe dhimbje gjatë ushtrimit të peshave. Ndërsa simptomat për pacientët me këputje kronike të ACL janë: dhimbje të përgjithshme të gjurit sidomos në lëvizjet rrotulluese ose me kthime të befasishme dhe distabilitet periodik i gjurit. Për të diagnostikuar ACL nevojitet historiku u pacientit si dhe ekzaminimi fizik.

Qëllimi: Rishikim i literatures ne raport me identifikimin e programeve që janë efektive në reduktimin e shkallës së dëmtimit që lidhet me llojin e sportit dhe llojin e atltetit nëse është amator ose profesionist. Objektiva të përcaktuar për këtë rishikim literature janë paraqitja e programeve parandaluese të dëmtimit të ACL dhe konstatimet mbi mungesën e njohurive në lidhje me këtë teme.

Materiali dhe metoda: Disa nga databaset e përdorur për hulumtimin në literaturë Scopus, CINHAL, MEDLINE, Cochrane Central, PEDro, Embase dhe Google Schoolar. Disa nga Fjalë kyç të përdorura në database janë: ACL sport, dëmtimi i dytë në te atletët, ridëmtimi në sport etj.

Rezultatet: Sipas studiuesve të Webster & Feller, 2019 pritshmëria për tu rikthyer në sport në nivelet e tyre të mëparme pas ndërhyrjes në ACL ishin 88% por realiteti ka një tjetër përqindje prej 65%. Sportistët nën moshën 20 vjecare kanë probabilitet më të lartë për tu rindëmtuara pasi kanë realizuar ndërhyrjen e parë të ACL. Numri i studimeve që përcaktojne kriteret që duhet të plotësohen për tu rikthyer në sport pa riskun e dëmtimeve të mëtejshme është në rritje vitet e fundit. Por sipas studimit të Dingenen & Gokeler. , 2017 pavarësisht rritjes së numrit të studimeve mbi këtë temë përsëri nuk mund përcaktohen saktësisht kriteret që duhen plotësuar për tu rikthyer në sport pas operacionit të ACL. Meta- analiza e Webster & Hewett, 2019 ka raportuar që vetëm 23% e pacientëve kaluan baterinë e testeve për rikthimin në sport pas operacionit të ACL. Kjo nënkupton që pjesa tjetër e pacientëve rikthehen në stërvitje pa kaluar testin e baterive. Testet që realizohen për të rikthyer sportistët në stërvitje nuk identifikojnë pacientët që kanë rrezikun e ridëmtimit e ACL por përfshijnë ushtrimet e forcës dhe vetë- raportimin e pacientëve (Welling et al. , 2020). Nga të gjithe studimet e përzgjedhura vetëm 9 studime me 347 pacientë kanë raportuar rezultate të rikuperimit të ACL me teknikën e IBLA. Ndjekja mesatare pas operacionit me përdorimin e kësaj teknike është 2. 7 vite dhe shkalla e dëmtimit është 10. 4%. Nga këto raportime tregohet se kjo teknike është e sigurtë sidomos për carjet akute proksimale të ACL.

Shtimi i një strukture shtesë gjatë operacionit të ACL e bën atë një konstrukt më të fortë. Ky është një konkluzion i dalë nga eksperimentet e kryera te njerëzit dhe te kafshët (Massey et al. , 2020). Për të ndihmuar në rikuperimin e ACL duhet të eleminohet ngarkesat dhe përdoriomi i forcës deri në një maksimale prej 350 N (Bachmaier et al. , 2020).

Shumica e studimeve të publikuara vitet e fundit kanë përdorur teknikat e DIS and BEAR (Van der List et al. , 2019). Këto studime janë fokusuar më tepër në krahasimin e rindërtimit të ACL dhe rikonstruktimin e ACL.

Fjalë kyç: ACL, sport, pacintë, rikuperim, dëmtim

FAKTORËT E RREZIKUT DHE NDËRLIKIMET E BLEFAROPLASTIKËS.

Ina Kola1, Vladimir Filaj2, Erisa Kola3
1Universiteti i Mjekësisë, Tiranë, Shqipëri
2Shef i Departamentit 'Djegie dhe Kirurgji Plastike', QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.
3Departamenti i Patologjisë, Genius Lab, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Hyrje: Syri është një komponent i rëndësishëm i estetikës së fytyrës dhe blefaroplastika mund të luajë një rol jetik në harmonizimin e fytyrës dhe procesin e plakjes. Çelësi i një operacioni të suksesshëm të qepallave është një analizë e kujdesshme e fytyrës, një plan kirurgjik i konceptuar me kujdes dhe teknika operative e përpiktë.
Qëllimi: Ishte të përdorte një bazë të dhënash për të ofruar një pasqyrë të teknikave të blefaroplastikës së qepallës së sipërme dhe të poshtme, për të analizuar rezultatet kirurgjikale dhe për të vlerësuar rezultatet dhe komplikimet e blefaroplastikës, si dhe mënyrën e menaxhimit të komplikimeve dhe shmangies së tyre.
Materiali dhe Metodat: Kjo seri rastesh studimi retrospektive përfshinte pacientë që iu nënshtruan blefaroplastikës së sipërme dhe të poshtme në një klinikë private në Tiranë, nga shtatori 2018 deri në shtator 2023. Pacientët u shtresuan sipas të dhënave si mosha, gjinia, teknika kirurgjikale dhe historia e pirjes së duhanit. Lloji i anestezisë dhe komplikimet postoperative dhe afatgjata u rishikuan për çdo pacient.
Rezultatet: Studimi përfshinte 287 pacientë të moshës 28-77 vjeç. Mosha mesatare ishte 51, 69 vjeç. Përqindja e femrave ishte 78% (224) dhe e meshkujve 22% (63), me një mbizotërim dukshëm më të lartë tek femrat që i nënshtroheshin blefaroplastikës. Sipas studimit tonë, 155 raste (54%) ishin blefaroplastikë të qepallës së sipërme, 44 (15, 3%) blefaroplastikë të poshtme dhe 88 (30, 7%) ishin të kombinuara. Anestezia lokale me qetësim është përdorur në 265 (92, 3%) të rasteve, e ndjekur nga anestezi lokale në 11 (3, 8 %) dhe anestezi e përgjithshme në 10 (3, 5%) të rasteve. Të gjitha blefaroplastitë janë kryer nga i njëjti kirurg. Ekscizioni i lëkurës është kryer në 117 raste (40. 8%), heqja e jastëkëve të yndyrës është kryer në 158 raste (55%) dhe vetëm në 12 raste (4. 2%) heqja e dhjamit është shoqëruar me shartim dhjamor autolog sipas vlerësimit të tyre para operacionit. Asnjë nga pacientët nuk iu nënshtrua heqjes së muskujve. Pacientët u ndoqën mesatarisht 4. 2 muaj (diapazon, 1-12 muaj). Grupmosha që kishte më shumë komplikime ishte 35-49 vjeç. Komplikacioni më i zakonshëm ishte pacientët me kist 14 (4, 9%).
Konkluzione: Ne demonstruam se blefaroplastika është një procedurë me një kënaqësi të lartë tek pacientët, me një shkallë ndërlikimi prej 14, 6%. Është një procedurë e shkëlqyer kirurgjikale, kur tregohet siç duhet.

Fjalë kyç: blefaroplastika, kirurgjia e qepallave, qepalla e rënë, përtëritje periorbitale, komplikime

SËMUNDJA ATEROSKLEROTIKE KORONARE PREMATURE. ROLI I LIPOPROTEINËS (A) SI FAKTOR I VEÇANTË.

I. Refatllari1, A. Doko1, T. Gega1, K. Ziu1
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Pasojat e sëmundjes aterosklerotike koronare (SAK) premature janë shkatërrimtare. Megjithëse numri i eventeve të reja nga ateroskeroza koronare ka pësuar rënie në adultë në moshë të madhe, ky përfitim nuk është shtrirë në mosha të reja. SAK në mosha të reja nënkupton një prognozë të keqe afatgjate (4-10% e infarkteve ndodhin në këtë grupmoshë),

prandaj është me shumë rëndësi njohja dhe identifikimi i faktorëve konvencionalë dhe të veçantë në këtë popullatë jo vetëm për shmangien e ngjarjeve të para, por edhe atyre sekondare. SAK premature aktualisht përkufizohet si shfaqja e ngjarjes së parë klinike në meshkuj < 50 vjeç dhe femra < 55 vjeç. Sëmundja ishemike e zemrës është një nga shkaqet kryesore të morbiditetit dhe mortalitetit. Stili jo i shëndetshëm i jetesës në adultë të rinj së bashku me shfaqjen e hershme të faktorëve madhorë të riskut koronar konsiderohen sot shkak i SAK prematur. Por përveç faktorëve tradicionalë (duhanpirja, hiperkolesterolemia, niveli i LDL-K, hipertensioni diabeti), faktorë të rinj po akuzohen gjithnjë e më shumë për SAK prematur dhe këtu bën pjesë Lipoproteina (a), sindromi metabolik, hipertrigliceridemia. Lipoproteina (a) është një faktor gjenetik risku me prevalencë të lartë për SAK. Në një studim të 2018 vlerësohej që rreth 1. 4 miliardë persona në botë të kishin nivel Lp(a) > 50 mg/dl (rreth 3x më shumë se diabeti mellitus) me prevalencë 10-30 % ose më shumë në pacientë me SAK, stenozë të kalçifikuar aorte apo sëmundje renale kronike. Nivelet qarkulluese të Lp(a) përcaktohen nga gjeni LPA i cili kodon apo(a) dhe nuk ndikohet nga mosha, gjinia, aktiviteti fizik, dieta dhe terapia hipolipemiante. Mund të dozohet vetëm një herë gjatë gjithë jetës dhe maturohet pas vitit të dytë të lindjes. Për cfarëdo lloj niveli të LDL-K, nëse Lp(a) është e rritur, risku për SKA rritet 2-3 herë dhe aterogjeniciteti fillon nga lindja. Në literaturë SAK prematur mund të prezantohet si sëmundje njëvazale ose multivazale në varësi të popullatës së marrë në studim. Në vendin tonë nuk ka ende një studim që të evidentojë faktorët mbizotërues të riskut në këtë grup pacientësh si dhe rolin e Lp(a) si faktor të veçantë në shfaqjen e SAK prematur. Evidentimi i këtyre faktorëve do të çontë në rekomandime për modifikimin e stilit të jetesës dhe mjekimin më agresiv të faktorëve të korrigjueshëm për uljen e riskut të SAK prematur vite përpara së të shfaqej klinikisht.

Fjalë kyç: aterosklerozë, SAK, lipoproteinë etj.

KUSH E PUNËSON STRESIN?

Irena Çaushi, Anisa Daka
Menaxhim Spitalor, Fakulteti I Ekonomisë, Teknologjisë dhe Inovacionit, Western Balkans University, Tirana, Albania

Abstrakt
Punonjësit në ditët e sotme po përjetojnë një nivel sa vjen e në rritje të stresit në vendin e punës. Ky studim eksploron përshkallëzimin e këtij fenomeni midis punonjësve në termat e pasojave të stresit. Qëllimi kryesor i intervistave është hulumtimi ose rishikimi i kushteve të vendeve të punës në raport me punonjësit gjatë përditshmërisë. Punimi ndihmon po ashtu për të kuptuar njohuritë teorike ose evidentimin e arsyeve ose shkaqeve të stresit të punës. Sondazhet janë nënshkruar nga më shumë se 300 të intervistuar nga sektori publik dhe privat.

Fjalë kyç: Stresi, puna, arsyet, pasojat, sondazhet.

ROLI I FIZIOTERAPISË NË ÇRREGULLIMET PELVIKE PAS LINDJES

Irena Kola, Megi Kuka
Fakulteti i Shkencave Mjekësore teknike, UMT

Abstrakt

Qëllimi: Grupi i çrregullimeve të dyshemesë pelvike (inkontinenca urinare, fekale, prolapsi i uterusit, çrregullimi seksual dhe dhimbja pelvike) përbën një shqetësim të madh për femrat veçanërisht në periudhën e paslindjes. Njëzet e një për qind (21%) e grave përjetojnë rupturë t£ LAM gjatë lindjes së tyre të parë duke rriskuar zhvillimin e tyre. Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë efikasitetin e fizioterapisë në çrregullimet pelvike.

Materialet dhe metodat: Janë marr në studim 16 studime të tipit prospektiv dhe rast-kontroll, ne databaset e kerkimit shkencor si Pubmed, Google Scholar, ScienceDirect, Revisten Mjekesore te Universitetit Tehran dhe janë krahasuar rezultatet e tyre.

Rezultatet: Ushtrimet për dyshemenë pelvike rezultuan pozitive në përmirësimin e inkontinencës urinare (IU) dhe fekale (IF) pas 3 dhe 6 muajsh, por jo pas 8 dhe 12 vitesh. Niveli i shfaqjes së IU dhe IF pas 1 viti ishte njësoj, por fuqia, rezistenca e dyshemsë pelvike dhe e sfinkerit anal persistuan. Programi intensiv me biofeedback - EMG uli IU në 71% të subjekteve dhe zgjati deri në 7 vite. Programi i fizioterapisë Bebo rikuperoi IU 2 muaj pas lindjes në masën 84. 66%. Ushtrimet aerobike e të asistuara me biofeedback, përmirësuan forcën dhe trashësinë e muskujve pelvikë më mirë sesa ushtrimet Kegel. IU, IF dhe funksioni seksual në javën e 8-të dhe të 16-të pas lindjes kishin ndryshim domethënës ($p < 0, 05$) pas ushtrimeve te kryera. TENS-i intravaginal në vetëm 5 aplikime përmiresoi dispareuninë (84. 5% të grupit) dhe reduktoi totalisht simptomat e saj (në masën 95%). Prolapsi me simptoma të lehta u përmirësua nën nivelin e rëndësishëm klinik. Elektrostimulimi neuromuskular dhe terapia me biofeedback në periudhën e hershme pas lindjes përmirësuan dukshëm indekset fiziologjike elektrike të dyshemsë pelvike dhe mund të parandalojnë prolapsin. Stabilizimi specifik muskular ne kushte shtepie rezultoi jo efektiv per dhimbjen pelvike, por stabilizimi lokal i kombinuar me stërvitje e përmirësoi atë dhe rriti forcen me mire sesa vetem stabilizimi lokal. Ushtrimet pelvike gjatë shtatzanisë parandaluan përkeqësimin e cilësisë së jetës në shtatzani dhe pas lindjes, ndërsa aktiviteti fizik në nivele të larta i kryer shpejt pas lindjes përkeqësoi stabilitetin e dyshemesë pelvike.

Konkluzionet: Ushtrimi i muskujve të dyshemesë pelvike lind si nevojë për mirëmbajtjen e strukturës muskulare pelvike pas lindjes për parandalimin dhe trajtimin e IU, IF, çrregullimit seksual, prolapsit dhe dhimbjes pelvike. Ndaj rekomandohet implementimi i saj si standart në kujdesin shëndetësor pas lindjes.

Fjalë kyç: dyshemeja pelvike, fizioterapia, Kegel, koncepti Bebo, inkontinencë urinare, inkontinencë fekale, prolaps, dhimbje pelvike, çrregullim seksual

GJETJET ENDOSKOPIKE ATIPIKE NË SËMUNDJEN INFLAMMATORE TË ZORRËS

Irgen Tafaj1, Leart Berdica2, Qazim Çili1
1 Departamenti i Gastro-hepatologjië, Spitali Universitar 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri
2 Departamenti I Patologjisë, Spitali Amerikan, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt

Hyrje: Sëmundja inflamatore e zorrëve mund të ketë pamje endoskopike të shumëfishta dhe atipike që ndonjëherë mund të imitojnë lloje të tjera të kolitit apo edhe kancerin kolorektal. Përjashtimi i sëmundjes malinje në këto raste mund të jetë sfidues.

Studim rasti: Një paciente femër 60 vjeçe pa paraardhës mjekësorë, e paraqitur në ER për dhimbje të forta barku në kuadrantin e poshtëm të djathtë, shoqëruar me kapsllëk të kohëve të fundit. Pacienti ka provuar trajtim antispazmatik, pa efekt. Në ER, analizat e gjakut treguan pak shënues inflamatorë të ngritur. Ekografia e barkut ishte pa anomali. Kolonoskopia u krye 3 ditë më vonë. Tregoi një lezion polipoid në zorrën e trashë ashendent proksimal, makroskopikisht i pajtueshëm me një kancer të zorrës së trashë. Rajoni ileocecal ishte i pamundur të eksplorohej. Janë marrë biopsi të shumta. Pjesa tjetër e zorrës së trashë ishte normale. Gjatë ndjekjes së raportit të patologjisë, është kryer skaneri CT. Tregoi një trashje rrethore të mureve të zorrës së trashë në cekumin dhe pjesën proksimale të zorrës së trashë, e cila kontrastohet pas injektimit IV të kontrastit, me densifikimin e lehtë të indit dhjamor lokoregional dhe nyjeve limfatike locoregjionale milimetrike. CA 19-9 dhe ACE ishin normale. Gjetjet e patologjisë ishin inflamacion limfo-plazmocitar në lamina propria si dhe mikro abscese në kripte. Ndryshimet reaktive në disa kripta vërehen në sfondin e inflamacionit. Nuk u zbulua asnjë sëmundje malinje. Gjetjet janë të pajtueshme me IBD dhe pacienti u nënshtrua me kujdes nën një trajtim me kortikoterapi dhe 5-ASA. Një kolonoskopi kontrolli u krye 3 muaj më vonë. Lezioni ishte transformuar në një strikturë të shkurtër fibrotike, e cila lejon kalimin e endoskopit dhe eksplorimin e rajonit ileocecal. Ileumi terminal ishte normal, por lezione lineare dhe cikatriale u gjetën në cekum. U morën biopsi të lezionit të mbetur, të cilat konfirmuan diagnozën e sëmundjes së Crohn.
Përfundime: Vendndodhja atipike e shkurtër, segmentare, e izoluar në zorrën e trashë të IBD mund të keqdiagnostikohet lehtësisht si kancer i zorrës së trashë. Në IBD, testi terapeutik, kolonoskopitë e përsëritura me biopsi kanë përparësi ndaj rezeksionit kirurgjik për diagnozën.

Fjalë kyç: endoskopike, inflamatore, kortikoterapi, biopsi, sëmundje të zorrëve.

SFIDAT QË SHFAQEN NË SHËNDETIN E KOCKRAVE TË PACIENTËVE KRONIK TË HEPATITIT B - RISHIKIM LITERATUROR.

Jerina Jaho MD1, Krenar Malaj MD2,
1Qendra Kërkimore Shkencore për Shëndetin Publik, Universiteti i Vlorës 'Ismail Qemali' Vlorë, Shqipëri.

Abstrakt
Hepatiti B është një problem global i shëndetit publik. Fakti që ky infeksion përparon dhe çon në cirrozë të mëlçisë dhe kancer të mëlçisë, e bën atë të rrezikshëm për jetën. Me evoluimin e sëmundjes, hepatiti shfaq edhe manifestime ekstrahepatike. Disa prej tyre janë poliarteriti nodos, glomerulonefriti, limfoma jo-Hodgkin, vaskuliti krioglobulinemik etj. Osteoporoza është një tjetër manifestim ekstrahepatik që rrit brishtësinë e kockave dhe rrit rrezikun e frakturave. Kjo e komplikon gjendjen shëndetësore të pacientit, duke ulur edhe më shumë cilësinë e jetës.
Qëllimi: Identifikimi i artikujve që kanë studiuar disa nga mekanizmat, patogjenezën, faktorët e rrezikut dhe menaxhimin e osteoporozës në pacientët me hepatit B.
Metodologjia: Studimi u krye në bazë të një rishikimi të literaturës që përfshinte artikuj të lidhur me temën e interesit, pa afat kohor.
Përfundime: Përzgjedhja e artikujve rezultoi në 11 studime të lidhura me çështjen e rishikimit të literaturës, të gjitha punimet e plota, në gjuhën angleze. Nga studimet e përfshira në rishikim, u zbulua se ka disa mekanizma si çekuilibri i hormoneve kalciotropike dhe metabolizmi i kockave që ulin densitetin mineral kockor. Rishikimi i literaturës identifikoi një numër të kufizuar studimesh, kështu që nevojiten studime të mëtejshme në të ardhmen për të përcaktuar mekanizmat patogjenetikë. Ajo që dihet deri tani në lidhje me parandalimin

e osteoporozës nga hepatiti B është trajtimi i duhur, shmangia e faktorëve të rrezikut dhe një dietë e shëndetshme si dhe suplementet e vitaminës D.

Fjalë kyç: shëndeti i kockave, hepatiti B, pacient etj.

TRAJTIMI I SËMUNDJEVE REUMATIZMALE ME NATYRË AUTOIMUNE GJATË GRAVIDANCËS.

Joana Hankollari.
Albanian University Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Sëmundjet reumatizmale me natyrë autoimune në përgjithësi prekin më tepër femrat sesa meshkujt dhe grupmoshat më fertile. Mjeku reumatolog përballet shpesh me pyetjet e pacienteve se kur është momenti më i mirë për të nisur një shtatzani, risqet e lidhura me sëmundjen bazë e mjekimet dhe pritshmëritë postpartum. Artriti reumatoid është një patologji ku aktiviteti i sëmundjes mund të përmirësohet gjatë gravidancës, ndërkohë lupusi eritematoz sistemik karakterizohet nga aktivizime të sëmundjes me probabilitet të lartë për të shkaktuar komplikacione materno-fetale. Trajtimi i sëmundjeve reumatizmale me natyrë autoimune gjatë shtatzanisë është një sfidë për mjekun reumatolog dhe obstetër-gjinekolog.
Qëllimi: Ky studim synon të informojë profesionistët e shëndetësisë për protokollet e përditësuara të trajtimit të sëmundjeve reumatizmale autoimune te gratë shtatzana.
Metodologjia: Studimi është një rishikim i literaturës dhe rekomandimeve të përditësuara të EULAR në lidhje me trajtimin e pacienteve gravide të diagnostikuara me një sëmundje reumatizmale autoimune.
Rezultatet: Për të trajtuar një patologji reumatizmale autoimune në një grua gravide kërkohet një qasje multidisiplinare. Mjeku reumatolog duhet të informojë çdo paciente për rëndësinë e një shtatzanie të planifikuar në mënyrë që sëmundja të jetë në remision ose me aktivitet të ulur si dhe të jetë modifikuar terapia duke mos përdorur mjekime teratogene. Disa nga medikamentet që mund të pwrdoren në shtatzani janë: hidroksiklorokina, prednizoni, sulfasalazina, azathioprina, infliksimab, adalimumab, golimumab, etarnercept, certolizumab. Në bazë të diagnozës, aktivitetit të sëmundjes, pozitivitetit të autoantitrupave, prekjeve organore do të përfshihen në terapi dhe medikamente profilaktike për të parandaluar komplikacione të mundshme materne si mjekime tromboprofilaktike, mjekime hipertensioni. Monitorimi i shtatzanisë do të bëhet më i shpeshtë, i personalizuar, të menaxhohet dhimbja si dhe duhen trajtuar në kohë të gjitha komplikacionet. Monitorim të veçantë të sëmundjes kërkon dhe periudha postpartum e laktacioni.
Konkluzione: Trajtimi multidisiplinar i koordinuar, monitorimi i shpeshtë i personalizuar i pacientes, shtatzania e planifikuar, sëmundja reumatizmale në remision me mjekimet e modifikuara, mungesa e prekjeve organore, mungesa e patologjive shoqëruese ose stabilizimi i këtyre të fundit janë pikat kyçe të një ecurie të mirë të gravidancës në një paciente që vuan nga një patologji reumatizmale me natyrë autoimune.

Fjalë kyç: patologji reumatizmale autoimune, gravide, planifikim shtatzanie, trajtim, remision.

LIPOPROTEINA A DHE NIVELET SERIKE TË SAJ SI UDHËHEQËSE NË TRAJTIMIN E PACIENTËVE ME DISLIPIDEMI.

Dr. Joana Seiti.

Abstrakt

Lipoproteina A si një lipoproteinë e cila përfshin LDL kolesterolin dhe apolipoproteinen A rezulton të jetë një faktor i pavarur rreziku për patologji si:

Vlera të saj mbi 50 nmol/ml duhen konsideruar si kufi për të përcaktuar pacientët me dislipidemi qoftë edhe me LDL në normë si paciente me rrezik të lartë për sa më lartë. Si e tillë ajo duhet të udhëheqi planin e trajtimit dhe kujdesin e këtyre pacientëve në mënyrë të tillë që të mbrohen nga komplikacione të mundshme gjatë jetës. Kjo ka bërë e këtë llogaritës rreziku për ngjrje në 10 vite pasardhëse duke përfshirë edhe nivelet serike të lipoproteinës A. Agresiviteti në këtë kuadër në lidhje me mjekimin përfshin jo vetëm mjekimin standard të dislipidemive, por edhe mjekime alternative të cilat ndikojnë edhe te nivelet serike të lipoproteinës A si frenues të PCSK-9, inklisiranit si dhe molekula të tjera në studime

Fjalë kyç: lipoproteina, trajtim, pacient, dislipidemi.

ELEMINIMI DHE KONTROLLI I PAMJAFTUESHMERISE JODIKE NE POPULLATEN SHQIPTARE: SFIDE E SHENDETIT PUBLIK.

Jolanda Hyska1, 3, AnxhelaLuzi1, Boana Shenjtolli1, Entela Bushi2
1Instituti i Shëndetit Publik, Tiranë,
3Universiteti i Mjekësise, Tiranë,

Abstrakt

Qëllimi: Vlerësimi i progresit për eleminimin dhe kontrollin e pamjaftueshmerise jodike në Shqipëri pas ndërhyrjeve kombëtare të kryera ndër vite në popullatën shqiptare në kuadër të Programit Kombëtar të zbatuar për crrënjosjen e pamjaftueshmerisë jodike në vend.

Metodologjia: Të dhënat e përdorura për kete vlerësim i përkasin 3 studimeve kombëtare pergjate viteve 2006-2012 dhe 2021 të vlerësimit të nivelit të marrjeve të jodit nga dieta të popullatës Shqiptare dhe konsumit të kripës së jodizuar në nivel familjeje. Tipi i studimit dhe metodologjia e njëjtë e kampionimit lejon krahasueshmërinë e gjetjeve midis tre studimeve. Këto janë studime të tipit transversal të kryer në kampione përfaqësues të popullatës fëminore 6-12 vjec. Metoda e kampionimit të përdorur eshte kampionimi i stratifikuar në klastera, në përputhje me përmasën e popullatës (rekomanduar nga OBSH)

Rezultatet: Mediana e përqëndrimit të jodit urinar ndër vite sipas studimeve të viteve 2006-2012-2021 ishin përkatësisht (82. 6 µg/L), (100. 4 µg/L), (135. 8 µg/L), kurse niveli i jodit në kripën e konsumuar nga popullsia në nivel kombëtar ishin 2006 (21. 2 ppm), 2012 (18. 5 ppm) 2021 (26. 5ppm)

Përfundime: Referuar kritereve të OBSH-së tashmënga studimi i fundit popullsia shqiptare konsiderohet popullatë pa mungesë jodi. Krahasuar me studimet e meparshme kombëtare duket se ka një përmirësim të marrjes së jodit në popullatën shqiptare (mUIC 135. 75 µg/L). Duke marrë parasysh magesine e jodit ende në Shqipëri, pasojat në shëndetin e fëmijëve dhe gjithë popullatës, barren e sëmundjeve dhe paaftësisë së shkaktuar nga mungesa e jodit, arsye të bazuara qartë në provat e shëndetit publik justifikojnë plotësisht aplikimin e jodizimit universal të kripës edhe ne Shqiperi.

Fjalë kyç: Pamjaftueshmëria jodike, kripa e jodizuar, fëmijë, jodi urinar, shëndet public.

VLERA E MATJES SË KAPACITETIT TË DIFUZIONIT PULMONAR (DLCO) SI NJË PARASHIKUES I KOMPLIKACIONEVE PULMONARE POSTOPERATIVE.

Dr. Jolanda Nikolla
Departamenti i Mjekësisë së Brendshme, Pneumologji
Spitali Amerikan, Tirane

Abstrakt
Hyrje: Vlerësimi pulmonar para operacionit është shumë i rëndësishëm në identifikimin e pacientëve me rrezik të lartë për komplikacione pulmonare postoperative. Dlco dhe vëllimi i ajrit të skaduar në sekondën e parë (FEV1 %) është i lidhur në përqindje, gjë që është e kundërt me një rrezik të lartë për komplikime pulmonare pas operacionit pas torakotomisë.
Materiali dhe metoda: Ne kemi shqyrtuar literaturën e disa studimeve të mëdha të publikuara deri më tani në lidhje me vlerën e matjes së Dlco si një parashikues i komplikimeve pulmonare postoperative. Një studim i fundit evropian që përfshin këto 7900 raste bazuar në të dhëna. Marrë nga spitale dhe dhoma gjumi të disa gjuhëve zbulojnë një shkallë të përgjithshme të komplikimeve pulmonare prej 13%.
Diskutime Cila është më e ndjeshme në lidhje me komplikimet pulmonare postoperative: spirometria, Dlco apo të dyja? Roli i Dlco si një parashikues i komplikimeve postoperative është studiuar që nga vitet 1980, kur Ferguson et al raportuan se ai ishte një parashikues i fortë i pavarur i vdekshmërisë postoperative dhe komplikimeve pulmonare. Disa studime kanë treguar rëndësinë e Dlco për shtresimin e rrezikut, nga gjetjet spiometrike.
Përfundime: Kapaciteti difuzues është një parashikues i mundshëm i sëmundshmërisë pas resekcionit të mushkërive edhe në pacientët me spirometri normale. Matja rutinë e Dlco, duke folur nga gjetjet spiometrike, mund të jetë në rrezik tek kandidatët për rezeksion të madh të mushkërive.

Fjalë kyç: difuzion pulmonar, operacion, kapacitet.

PËRQASJA MULTIDISIPLINARE NE INFEKSIONIN NGA COVID 19.

Dr. Shk Jolanda Nikolla1, Dr. Shk Daniela Xhemalaj2, Dr. Shk Erald Vasili3, Dr. Monika Saro4,
1Pneumologe, Spitali Amerikan, Tiranë.
2Anatomopatologe, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë.
3Imazherist, Spitali Amerikan, Tiranë.
4Infeksioniste, Spitali Amerikan, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Sindroma respiratore akute e rëndë e shkaktuar nga Coronavirus 2 (SARS-CoV-2 ose sëmundja COVID-19) u shpall pandemi më 11 mars 2020 nga Organizata Botërore e Shëndetësisë, e cila ka prekur afërsisht 130 milionë njerëz në mbarë botën dhe ka shkaktuar afro 3 milionë vdekje në pak më shumë se 1 vit. Kjo pandemi paraqet një sfidë të madhe për stafin mjekësor në mbarë botën. Ndonëse shumica e individëve të infektuar me SARS-CoV-2 e manifestojnë sëmundjen në formë të lehtë të vetë-kufizuar që zgjidhet me kujdes suportiv në ambientet ambulatore, pacientët me COVID-19 me sëmundje në formë të moderuar deri në të rëndë kërkojnë një qasje të menaxhimit bashkëpunues multidisiplinor për kujdesin optimal në mjedisin spitalor.
Metoda: Qëllimi i këtij punimi është të paraqesë një pasqyrë gjithëpërfshirëse dhe multidisiplinare për kompleksitetin që paraqet kjo sëmundje. Ne kemi shqyrtuar pacientët e hospitalizuar me Covid 19 lidhur me dëmtimet multiorganore më të rëndësishme akute dhe

kronike që paraqesin ata duke u bazuar gjithashtu në të dhënat e deritanishme të literaturës botërore mbi menaxhimin dhe trajtimin e tyre.
Diskutim: Pacientët me infeksion të rëndë COVID-19 shpesh zhvillojnë insuficience multi-organore. Dëmtimi i organor ndodh ose nëpërmjet infeksionit të drejtpërdrejtë ose pergjigjies fiziologjike të egzagjeruar të organeve ndaj infeksionit. Në fakt, spektri klinik i semundjes varion nga ankesat respiratore deri te simptomat gastrointestinale, kardiake ose neurologjike. Ndërsa kemi të dhëna të reja nga studime të ndryshme per Covid 19, tashmë është e qartë kemi të bëjmë me një sëmundje multidisiplinare dhe jo një infeksion i thjeshtë i traktit respirator, prandaj kërkon kujdes dhe ekspertizë tërësore nga specialitete të ndryshme mjekësore.
Konkluzion: Kujdesi mbështetës është qasja standarde për menaxhimin e sëmundjes COVID-19, me fokus të veçantë ndaj sistemit respirator dhe zbulimit të hershëm të komplikacioneve të mundshme, si stuhia e citokinave dhe insuficienca multiorganore. Menaxhimi terapeutik i COVID-19 duke përdorur antiviralë dhe imunomodulatorë mbetet në studim dhe duhet të zbatohet duke përdorur protokollet e përditësuara vazhdimisht. Një qasje bashkëpunuese multidisiplinare për menaxhimin e COVID-19 është komponent thelbësor i ofrimit të kujdesit shëndetësor optimal për pacientët.

Fjalë kyç: pacient, komplikacione, menaxhim terapeutik.

PËRPARËSITË E TERAPISË BIOLOGJIKE KUNDREJT ASAJ KLASIKE TEK ACHJ

Dr. Jon Murati

Abstrakt
Hyrja: Artriti kronik juvenil (ACHJ) paraqet patologjinë më të shpeshtë kronike në kuadër të sëmundjeve reumatike të fëmijëve, etiologjia e së cilës nuk dihet. Si kritere diagnostike merren paraqitja e sëmundjes nën moshën 16 vjeçare dhe persistimi i artritit për një kohëzgjatje që kalon periudhën kohore prej 6 muajsh. Etiopatogjeneza e sëmundjes është akoma e panjohur. Testet laboratorike nuk ofrojnë rezultate konkluzive për diagnostikimin e artritit kronik juvenil, duke e bërë kështu anamnezën dhe ekzaminimin fizik shumë të rëndësishëm për diagnostikim. Ekzistojnë katër klasë kryesore të barnave që ndihmojnë në menaxhimin farmakologjik të ACHJ. Ato janë: Barnat antiinflamatore josteroide [Non Steroid antiinflammatory Drugs (NSAIDs)], Kortikosteroidet (intraartikulare dhe sistemike), Barnat antireumatike jobiologjike modifikuese të sëmundjes [Non Biological Disease Modifying Antirheumatic Drugs (DMARDs)], DMARDs-ët biologjik
Qëllimi: Qëllimi i këtij punimi është zgjerimi i njohurive mbi prevalencën e ACHJ në përgjithësi, prevalencën sipas moshës dhe gjinisë, krahasimin e trajtimit terapeutik me preparate klasike dhe ato biologjike dhe krahasimi mes vete i preparateve biologjike, kombinimet e terapive dhe paraqitja e komorbiditeteve tek ACHJ.
Materialet dhe metodologjia: Ky studim është i tipit retrospektiv, i cili përmes metodës deskriptive bën analizimin e rasteve në fjalë. Të dhënat janë marrë me leje nga protokollet e Repartit të Reumatologjisë në Klinikën e Pediatrisë pranë Qendrës Klinike Universitare të Kosovës, për periudhën kohore 01/06/2022 – 01/06/2023.
Rezultatet: Në periudhën kohore 01/06/2022-01/06/2023 në Repartin e Reumatologjisë, Klinika e Pediatrisë – QKUK janë trajtuar 61 pacientë të diagnostikuar me ACHJ, 27 pacientë (44%) janë të gjinisë mashkullore kurse 37 pacientë (56%) janë të gjinisë femërore. Moshat e trajtuara në Klinikën e Pediatrisë variojnë nga mosha 2 vjeçare deri në atë 18 vjeçare, me një mesatare 10 vjeç. Grupmosha më e prekur nga ACHJ rezulton të jetë grupmosha 6-12 vjeç me gjithsej 31 raste (51%) duke vazhuar me grupmoshën 13-18 vjeç

me 22 raste (36%) dhe në fund grupmosha deri në 5 vjeç me vetëm 8 raste (13%). Koha mesatare e hospitalizimit te pacientët me terapi biologjike është 26 ditë kurse te pacientët me terapi klasike 7 ditë. Nga 61 pacientë, 32 (52%) janë trajtuar me terapi biologjike kurse 29 (48%) janë trajtuar me terapi klasike. Nga 32 pacientë që janë trajtuar me terapi biologjike, 21 raste (66%) janë trajtuar me Etanercept kurse 11 raste (34%) me Tacilizumab.
Përfundimi: ACHJ ka prevalencë më të lartë në gjininë femërore. Mosha mesatare e pacientëve është 10 vjeç. Pjesa më e madhe e pacientëve (52%) janë trajtuar me terapi biologjike. Nga Terapia biologjike, Etanercepti është bari më i përdorur.

Fjalë kyç: ACHJ, Trajtimi Biologjik, Trajtimi Klasik

MENINGITIS BAKTERIAL

Jona Prendi1, Edmond Puca1, Elda Qyra1, Migena Qato1, Migena Cenaj1, Arben Mino1, Suada Sulaj1, Ina Hatellari1, Eljona Shega1, Pellumb Pipero1, 3, Najada Como1, 3
1Shërbimi i Sëmundjeve Infektive, Tiranë, QSUNT.
2Departamenti i Sëmundjeve Infektive, Fakulteti i Mjekësise, Tiranë.

Abstrakt
Meningiti është një sindromë klinike që karakterizohet nga inflamacioni i meningeve. Shkaktaret mund te jene infeksionet virale, bakteriale, parazitare, mykotike. Shumica e rasteve të meningjitit përmirësohen brenda disa javesh me trajtim adekuat sipas protokollit, disa forma jane jete kercenuese panvarsisht trajtimit.
Qellimi: Diagnoza dhe evidentimi I shkakut te meningitit ne nje pacient qe paraqitet me temperature te larte me frisone, cefale, mialgji dhe atralgji, nauze dhe te vjella, gjendje sinkopale dhe humbje te ndergjegjies, rigiditet nukal.
Materiali dhe metodat: Paciente 66 vjec, paraqitet ne urgjencen e |Sherbimit Infektiv me temperature deri 41, prej 4 ditesh, shoqeruar me ethe, me cefale, dhimbje veshi, dobesi e pergjithshme trupore, gjendje sinkopale 24 h e fundit.
Rezultatet: nga ekzaminimet laboratorike rezultuan: RBC 4. 08 x 10^6/Ul, Hgb 12. 2 g/dl, HCT 36. 3%, WBC 22. 7 K/Ul, Neutrofile 20. 6 K/Ul, Monocite 1. 7 K/Ul, PLT 61 K/ul, Fibrinogjen 626mg/dl, D-dimer 2. 47 ug/Ml, Bilirubin totale 0. 67 mg/dl, ALT 34 U/L, AST 26 U/L, PCR 46. 09mg/dl, LDH 274 U/L. Ne hemokulture u izolua streptococcus pneumoniae. Ekzamimini I pare laboratorik i CSF rezultoi me transparence te turbullt, me numer celulash 1450/mm3, glucose CSF<1mg/dl, CSF Protein 1015 mg/dl. Ekzaminimi I dyte I CSF rezultoi me 770 celula/mm3, glucose CSF 67 mg/dl, CSF Protein 258mg/dl. Ekzaminimi I trete I CSF rezultoi me 202 celula/mm3, glucose CSF 58 mg/dl, CSF Protein 163 mg/dl. Ne CT koke-thorax rezultoi atrofi kortikale cerebrale, versament pleural bilateral 19 mm et konsolidim peribronkial. Pacietja u trajtua me cefotaxime, levofloxacine, tigaciline, vankomicine, fluconazole, terapi suportive dhe pati ecuri te mire kliniko-laboratorike.
Konkluzionet: Punksioni lumbar, shoqeruar me imazherine dhe kliniken percakton diagnozen e meningitit bakterial, ecurine e trajtimit si dhe prognozen.

Fjalë kyç: Meningit, febrililtet, infeksion, CSF.

NEFRITI NË PURPURA HENOCH-SCHÖNLEIN, SHKAKU KRYESOR I SËMUNDSHMËRISË TEK FËMIJËT

Prof. Asoc Diamant SHTIZA1, Dr. Shk Ornela XHANGO2, Msc. MD Jorgjia BUCAJ3
1Shef i Shërbimit të Nefrologjisë dhe Hemodializës Pediatrike
2Mjeke në Shërbimin e Nefrologjisë dhe Hemodializës Pediatrike
3Specializante Pediatrie

Abstrakt
Purpura Henoch-Schönlein (HSP), e njohur gjithashtu si vaskuliti i imunoglobulinës A (IgA), është vaskuliti sistemik më i zakonshëm tek fëmijët, me një incidencë vjetore prej 10-20 për 100, 000. Më shumë se 90% e pacientëve me HSP janë nën moshën 10 vjeç, sumica midis 4 dhe 6 vjeç. Ajo prek kryesisht lëkurën, artikulacionet, traktin gastrointestinal dhe veshkat, dhe severiteti i përfshirjes së veshkave përcakton prognozën afatgjatë. Rreth 30-50% e pacientëve me HSP shfaqin simptoma të prekjes renale. Këto simptoma janë zakonisht të lehta, por disa pacientë zhvillojnë sindromën nefrotike ose insuficiencë renale. Ndërsa përfshirja e organeve të tjera në HSP është zakonisht beninje dhe vetëkufizuese, nefriti HSP (HSPN) mund të përparojë në sëmundje kronike renale dhe sëmundje renale në fazën përfundimtare.

Fjalë kyç: HSP, vaskulit, imunoglobulinë, simptoma, artikulacion, trakti gastrointestinal, veshka.

EFEKTET E TRAJTIMIT ME INHIBITORË TË SGLT-2 (SODIUM–GLUCOSE COTRANSPORTER 2 INHIBITOR) NË INSUFICIENCËN KARDIAKE ME FRAKSION EJEKSIONI TË RUAJTUR. TË PRESËSH RRËNJËT, NË VËND TË PRERJES SË PEMËS.

Juliana Karanxha1, Mirjeta Guni1, Monika Dede1, Iris MONE2;
1*Spitali Amerikan 3,* ***2*** *Departamenti I Fiziologjisë UMT*

Abstrakt
Insuficienca kardiake me fraksion ejeksioni të ruajtur përfaqëson një sindromë me një prevalencë gjithmonë në rritje dhe me opsione trajtimi ende të pamjaftueshme për përmirësimin e prognozës së saj. Inhibitorët e SGLT2 janë ende duke u shqyrtuar në trajtimin e HFpEf dhe rezultatet paraprake tregojnë një reduktim të komorbiditeteve që lidhen me HFpEF si Diabeti Mellitus dhe Sëmundja renale kronike. Megjithatë reduktimi I faktorëve të riskut kardiovaskular si Hipertensioni, Kolesteroli si dhe nivelet e glicemisë, nuk ka gjasa të jenë përgjegjës për përfitimet prognostike që shihen me përdorimin e SGLT2-inhibitorëve. Njëkohësisht studimet e fundit evidentojnë një veprim direkt të këtyre medikamenteve në përmirësimin e funksionit diastolik që mbetet thembra e Akilit të Insuficiencës kardiake me fraksion ejeksioni të ruajtur. HFpEF në nivel miokardial karakterizohet nga një disfunksion relaksimi që kompromenton mbushjen ventrikulare. Për këtë arsye përmirësimi i funksionit diastolik mendohet nga ana teorike të jetë strategjia terapeutike definitive e kësaj sindrome. Pavarsisht se deri në këto momente nuk ekziston një trajtim specifik i aprovuar për disfunksionin diastolik, studime të shumta sygjerojnë që inhibitorët e SGLT2 veprojnë drejtpërdrejt në funskionit diastolik. Për të kuptuar veprimin e SGLT2 në disfunskionin diastolik duhet të kuptojmë që disfunksioni diastolik përcaktohet nga: rigiditeti I miokardit që është pasojë e rimodelimit strukturor të matriksit jashtëqelizor, dhe relaskimi i miokardit që është produkt i shkëputjes së Ca nga Troponina C.
Ka disa studime që janë fokusuar pikërisht në veprimin e SGLT-2 inhibitorëve në HFpEF dhe mekanizmave fisiopatologjikë të saj. Studimi EMPEROR-PRESERVED është I pari që

ka hapur rrugën e vlerësimit të ndikimit të Empaglifozinës në pacientët me EF të ruajtur. Është një studim ku janë përfshirë rreth 6000 pacientë të randomizuar në dy grupe dhe janë studiuar end-pointet primare (vdekja nga të gjitha shkaqet, hospitalizimet për dekompensim të insuficiencës kardiake
Mendoj që thellimi i njohurive në këtë fushë kritike mund të sjellë ndryshimin e trajtimit në përditshmërinë klinike të këtyre pacientëve, kjo është dhe baza e studimit tone.

Fjalë kyç: disfunskionin diastolic, SGLT-2 inhibitorëve, Insuficienca kardiake.

ENDARTEREKTOMIA E KAROTIDES (CEA)

Jurgen Kinka1, Prof. dr. Artur Xhumari2
1Mjek specializant viti 5 Neurokirurgji, shërbimi i Neurokirurgjisë, QSUNT
2Udhëheqës shkencor, Shefi i shërbimit të neurokirugjisë QSUNT

Abstrakt
Endarterektomia e karotides është një procedurë që realizohet në kushtet e stenozave simptomatike të karotides, mbi 70%. Klinika neurologjike paraqitet me TIA, hemiparezë të anësive, amaurosis fugax etj. Së paku dy teste radiologjike bëhen për të konfirmuar prezencën dhe shkallën e stenozës. Zakonisht ato përfshijnë CTA, eko karotide, MRA, angografia me kateter. Preken më shumë meshkujt e moshës 55-65 vjec, predominojnë stenozat e karotides së majtë. Bazuar në studime, endarterektomia mbetet trajtimi bazik i stenozave. Rreth 1/3 e të gjithë strokut lidhet me një tromboemboli e një vaze të madhe dhe është e njohur që stenoza e karotides është risk madhor i strokut ishemik. CEA është procedura më frekuente për të parandaluar strokun në pacientë, të cilët kanë stenozë simptomatike dhe asimptomatike të ICA. Specifikisht, NASCET, ECST për patologji okluzive karotide simptomatike, si dhe ACAS, ACST për rastet asimptomatike ofrojnë guideline për implementimin e CEA.
Objektivat dhe qëllimet: Studimi jonë përqendrohet në evidentimin e rasteve të endarterektomisë në shërbimin tonë, nisur nga indikacionet dhe shenjat, simptomat klinike të stenozës së karotides, në varësi të moshës dhe gjinisë së pacientëve.
Metodika: Janë mbledhur 32 raste të pacientëve me stenoza të karotides që kanë realizuar endarterektomi dhe të cilët variojnë nga mosha 45 vjec -75 vjec, viti 2023-2024. Këto pacientë fillimisht janë ekzaminuar nga ana kliniko-imazherike, ekzaminimi neurologjik dhe angioCT, ekoDoppler për të vlerësuar shkallën e stenozës së karotides.
Rezultatet dhe konkluzionet: Nga studimi jonë konkludojmë që trajtimi bazë i stenozave karotide është endarterektomia. Kjo siguron përfitim maksimal për të sëmurët. Predominojnë meshkujt në raport me femrat në shkallë thujse 10: 1. Mosha e shfaqjes së simptomave kulmon në intervalin 56-65 vjeç, me prekje të hemisferës së majtë kortikale, gjë e cila shpjegon edhe shpeshtësinë e hemiparezave të anësive të djathta, ishemitë brakiofaciale, paralizat faciale centrale. Nuk duhen neglizhuar edhe anomitë, agrafitë, disfazitë motore si shenja të një fluksi të ulët cerebral, si pasojë e stenozës në karotide.

Fjalë kyç: endarterektomi, stenozë e karotides, hemiparezë

KUJDESI INFERMIEROR TEK PACIENTET ME HIV/AIDS

Dr. Juventina Ngjela1, File Bracja2
1Pedagog, Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University.
2Student, Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University.

Abstrakt
Hyrje: Në kuadër të përgjegjësive dhe detyrave të personelit mjekësor, një rol të rëndësishëm në trajtimin e pacientëve me Hiv/ Aids ka personeli infermieror i cili është në kontakt të vazhdueshëm në procesin e komunikimit, bashkëpunimit dhe përkujdesjes ndaj këtyre pacientëve. Duke ofruar kujdes në mënyrë holistike është e rëndësishme të theksohet se pacienti, si çdo qënie njerëzore është një qënie me dimensione të shumta: biologjike, psikologjike, shpirtërore dhe shoqërore - familjare, ndërsa bashkëvepron në një mjedis në të cilin duhet të ndjehet i sigurt dhe i integruar me personelin infermieror.
Qëllimi: Qëllimi i punimit është hulumtimi, analizimi i problematikave konkrete dhe dhënia e rekomandimeve në rastet kur ndeshemi me problematika të kujdesit infermieror ndaj këtyre pacientëve; shërbim i cili duhet të jetë në cilësinë maksimale.
Metodologjia: Për realizimin e këtij punimi është përdorur metoda e rishikimit të literaturës, është shfrytëzuar literaturë kombëtare dhe ndërkombëtare në lidhje me këtë temë.
Konkluzionet: Në aspektin etik në lidhje me sëmundjen e HIV/AIDS infermieri duhet të ketë shumë kujdes ne raport me pacientët me këtë 'Virus', apo ata të mundshëm. Njerëzit me HIV/AIDS janë pacientë që varen nga kujdesi i personelit infermieror, për këtë arsye infermierët duhet të jenë të trajnuar dhe duhet të kenë aftësitë e nevojshme për të siguruar kujdes cilësor.
Në këtë mënyrë, për të përcaktuar kujdesin e përgjithshëm infermieror sipas pacientëve të hospitalizuar me HIV/AIDS në Shërbimin e Sëmundjeve Infektive në QSUT**.**

Fjalë kyç: HIV/AIDS, personel infermieror, edukim, parandalim, etj.

MARRËDHËNIET E PERSONELIT INFERMIEROR ME PACIENTËT

Dr. Juventina Ngjela[1], Luiza Lushi[2]
[1]Pedagog, Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University.
[2]Student, Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University.

Abstrakt
Hyrje: Marrëdhëniet personel mjekësor pacient karaktarizohen nga besimi i ndërsjelltë dhe konfidencialiteti. Personeli infermieror në kuadër të përgjegjësive dhe përkushtimit i ofron shërbim pacientit sipas problematikave të rastit konkret dhe në mënyrë të kualifikuar.
Qëllimi: Qëllimi i punimit është hulumtimi, analizimi i problematikave konkrete dhe dhënia e rekomandimeve në rastet kur ndeshemi me problematika etike, të komunikimit, profesionale apo ligjore në marrëdhëniet e personelit infermieror me pacientët.
Metodologjia: Metoda e punës do të bazohet tek hulumtimi i literaturës ekzistuese, studimet e mëparshme mbi këtë problematikë, informacione të marra nga realizimi i pyetësorëve me punonjësit infermierorë por edhe me pacientët në disa qëndra shëndetësore dhe spitalore mbi marrëdhëniet që pesoneli infermieror aplikon në punën e tij të përditshme, në bazë të rregullave të shkruara por edhe të pashkruara.
Konkluzionet: Diskutimet mbi marrëdhëniet e personelit infermieror me pacientët duhet të jenë objekt i diskutimeve dhe konsultimeve ndërmjet kolegëve dhe drejtuesve të institucioneve për të shmangur situata të tilla në punën e tyre të përditshme. Institucionet përgjegjëse në mënyrë të vazhdueshme duhet të kujdesen për kualifikimin e tyre profesional

dhe nëpërmjet respektimit të normave, që rregullojnë punën e përditshme shëndetësore për kujdesjet infermierore.

Fjalë kyç: marrëdhënie personel infermieror, bashkëpunim maksimal, problematika etike – ligjore, kualifikim profesional, etj.

RËNDESIA E ETIKËS NË PRAKTIKËN MJEKËSORE

Dr. Juventina Ngjela1, Somuela Karriqi2, Laura Muçollari
1Pedagog, Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University.
2Student, Departamenti i Infermierisë dhe Fizioterapisë, FSHM, Albanian University.

Abstrakt
Hyrje: Cdo profesionist i përgjigjet me natyrën e veprimeve të kushtëzuara nga vet profesioni i caktuar normave dhe rregullave etike. Etika mjekësore na mëson një tërësi të normave të mirësjelljes, të parimeve morale të personelit shëndetësorë, duke përfshirë një sërë çështjesh; duke filluar nga komunikimi i stafit shëndetësor me pacientin, shpjegimet e marra nga stafi shëndetësor, shqetësimet e mundshme gjatë bisedës, tregimi i së vërtetës nga mjeku, respektimi i autonomisë së pacientit në vendimmarrje dhe ankesat e mundshme të pacientëve, etj.
Qëllimi: Qëllimi i punimit është hulumtimi, analizimi i problematikave konkrete dhe dhënia e rekomandimeve në rastet kur ndeshemi me problematika të moszbatimit të etikës nga ana e personelit mjekësor ndaj pacientëve gjatë ofrimit të shërbimit mjekësor.
Metodologjia: Për realizimin e këtij punimi është përdorur metoda e rishikimit të literaturës, është shfrytëzuar literaturë kombëtare dhe ndërkombëtare në lidhje me këtë temë. Për mbledhjen e informacioneve u përdorën pyetësorë të strukturuar, të realizuara me pacientë për të marrë një informacion sesa i rëndësishëm është zbatimi i elementëve të etikës në praktikën mjekësore.
Konkluzionet: Kujdesi mjekësor konsiston në promovimin e shëndetit dhe trajtimin mjekësor, kundrejt pacientëve me një qasje profesionale dhe psiko-sociale. Nga hulumtimi i studimit do të nxjerrim disa përfundime që lidhen me sprovat dhe situatat e ndryshme të mjekëve, infermierëve dhe pacientëve, të cilat krijohen për të arritur një qëllim të përbashkët, pra trajtimin dhe shërimin e sëmundjes së pacientit. Sigfurisht, përveç detyrimeve ligjore dhe etike në mënyrë të vazhdueshme shihet si i nevojshëm edukimi dhe trajnimi në vazhdim i personelit mjekësor, gjë e cila ndikon në planin e trajtimit të sëmundjes jo vetëm në planin biologjik por edhe në atë shpirtëror, social-familjar, psikologjik dhe në kuadër të reduktimit të stigmës, diskriminimit etj.

Fjalë kyç: rëndësia e etikes, marrëdhëniet personel mjekësor – pacient, edukim në vazhdim, komunikim, etj.

KANCERAT MULTIPLE PRIMARE, STUDIM RASTI (KOLON DHE OVAR)

MD. Katerina Bardhi, MD. Jusilda Dervishi, MD Edmond Gashi, MD. Amanda Zeko, Dr. Elvisa Kozma

Abstrakt
Hyrje: Kanceret primare të shumëfishta, të njohura gjithashtu si malinje primare të shumëfishta, i referohen dy ose më shumë kancereve parësorë të ndryshëm në të njëjtin pacient që ndodhin në organe ose inde të njëjta ose të ndryshme. Kanceri primar i dyfishtë

është lloji më i zakonshëm i kancereve të shumëfishtë primar, ndërsa incidenca e kancerit primar të katërfishtë është vetëm <0. 1%. Trajtimi i këtyre pacientëve është një sfidë për çdo onkolog.

Rasti klinik: Pacientja është femër, 52 vjeç, jo duhanpirëse, pa obezitet, pa histori familjare për kancer dhe Diabet. Në vitin 2017 ajo është operuar në pjesën e djathtë dorsale, për tumor në këmbë, por nuk ka raport histologjik. Ajo nuk ka marrë asnjë provim të mëtejshëm për vazhdimin. Në vitin 2020 ajo kreu tiroidektominë për adenoma. Në nëntor 2022, asaj iu diagnostikua kanceri i zorrës së trashë në fazën 3, pjesa sigmoide, për të cilën iu nënshtrua një operacioni, kolektomisë së majtë me anastomozë kolorektal dhe apendektomi. Biopsia rezultoi në adenokarcinoma të zorrës së trashë. Pas kësaj, ajo është trajtuar me 8 cikle të skemës Capeox dhe është toleruar mirë. Ajo kreu një skanim CT në korrik 2023- i cili rezultoi në lezione ovariane. Ajo iu nënshtrua operacionit, histerektomisë totale dhe adnexektomisë. Biopsia rezultoi me adenokarcinomë sero kist papilare, Grada 2. Pas operacionit, ajo filloi Kimioterapinë me Carboplation+Paclitaxel dhe ka kryer 4 cikle, të toleruara mirë. Pas kimioterapisë ajo u vu në ndjekje. Ajo kreu monitorimin në shkurt 2024 dhe shënuesit e tumorit rezultuan në nivele të larta (CA 19-9=103. 2 U/mL dhe CEA= 43. 86ng/mL). Ajo gjithashtu kreu MRI abdominale dhe CT toraks, ku rezultoi: Lezione sakrale. Pas kësaj ajo ka kryer PET CT në të cilën është vërejtur një tumor 3 cm në gjurin e djathtë. Ajo shkoi në Turqi dhe iu nënshtrua një operacioni. Histologjia rezultoi me metastaza nga adenokarcinoma e zorrës së trashë. SATB2 Pozitive dhe PAX8 Negative. Ajo është në pritje të rezultateve të MSI, dMMR dhe POLE.

Rezultatet: Në këta pacientë, kishte një kancer primar ovarian, i diagnostikuar pasi pacienti u trajtua për kancerin e zorrës së trashë. Të dy ishin adenokarcinoma. Linja e parë e kimioterapisë ishte Capeox dhe pas diagnostikimit të kancerit ovarian, linja e dytë e kimioterapisë ishte Paclitaxel+ Carboplatin, sepse është trajtimi i linjës së rekomanduar. Pas progresionit të bërë me metastazën e gjurit nga kanceri i zorrës së trashë, duhet të presim analizën MSI, dMMR dhe POLE dhe mund të kryejmë terapinë e synuar tek ky pacient, si Cetuximab.

Konkluzionet: Kanceret e shumëfishta parësore janë të rralla dhe një sfidë në punën tonë të përditshme si onkolog. Trajtimi i tyre është i vështirë dhe kërkon një qasje ekipore multidisiplinare. Kërkimet e vazhdueshme, veçanërisht në nivelin molekular, në këta pacientë, do të rrisin të kuptuarit tonë se si mund ta trajtojmë pacientin me terapinë e synuar, dhe përfitimin e tyre në përparimin e mbijetesës së lirë dhe mbijetesës së përgjithshme.

Fjalë kyç: Kanceret e shumëfishta parësore, kanceri i zorrës së trashë, kanceri ovarian.

HIPERTENSION ARTERIAL SEKONDAR NGA KOARKTACIONI I AORTËS I KEQINTEPRETUAR SI HIPERTENSION I SHTATËZANISË

Kevin Bektasha1, 1Ilva Miza, 1, 2Albana Banushi (Doko)
1Shërbimi Kardiologji 1, 2FM-UMT

Abstrakt

Prevalenca e hipertensionit nga koarktacioni i aortës në popullatën adulte është 0. 2 %. Koarktacioni i aortës forma e thjeshtë e pashoqëruar me anomali të tjera intrakardiake është ajo që haset më shpesh në moshën adulte. Në fëmijëri forma më e shpeshtë është ajo komplekse që prezantohet zakonisht me insufiçiencë kardiake (IK) dhe me anomali te tjera kongenitale. Në 50-80% të rasteve shoqërohet me bikuspidi të valvulës së aortës.

Pacientja N. M, femër 57, vjeç hospitalizohet për shkak të hipertensionit arterial (HTA) të pakontrolluar nga terapia dhe dekompensimit të IK. Pacientja është diagnostikuar me hipertension gjatë shtatzanisë së parë në moshën 20 vjeç dhe me pas ka pasur edhe dy

shtatëzani të tjera. Në ekzaminimin objektiv vihen re presione të larta në anesitë e sipërme krahasuar me anësitë e poshtme, pulsi në arterien femorale të djathtë me i dobët dhe i vonuar krahasuar me pulsin ne arterien radiale të djathtë. Në auskultim dëgjohet zhurmë sistolike grada III-IV në bordin e majtë sternal dhe në shpinë, zhurmë sistolo-diastolike në vatrën e aortës. Në EKG- Fibrilacion atrial. Bllok i degës së majtë. Në ekokardiogramë vleresohet si bikuspidi e valvules se aortes me regurgitim aortal të përparuar. Hipertofi dhe dilatacion i ventrikulit te majte me funksion sistolik te ruajtur. Ne koronarografi rezulton pa stenoza te arterieve koronare dhe në ekzaminin angiografik diagnostikohet koarktacioni i aortës. Pacientja planifikohet për trajtim kirurgjikal te patologjisë kongenitale. Mbijetesa mesatare e koarktacionit të patrajtuar është 34 vjeç, rreth 75% vdesin deri në moshën 46 vjeç dhe 90% deri në moshën 58 vjec. Vdekja ndodh per shkak te IK, diseksionit të aortës, ruptures, endokarditit, hemoragjisë cerebrale, sëmundjes shoqëruese aortale. Gjate shtatëzanise gratë janë me risk te lartë për disekacion aorte. Diagnoza e koarktacionit të aortës është e thjeshtë dhe vendoset me ekzaminim fizik dhe radiografi toraksi. Eko Doppler zakonisht vendos diagnozën nëpërmjet matjes së gradientëve të presionit. MRI, CT dhe aortografia me kontast nuk kanë diferencë midis tyre në vendosjen e diagnozës. Koarktacioni i aortës si shkak sekondar i HTA kërkon vlerësim klinik të kujdeshëm për diagnostikimin e hershëm për shkak të ecurise jo të mirë natyrale dhe komplikacioneve të vona të cilat janë të shpeshta.

Fjalë kyç: hypertension arterial, koarktacioni i aortës.

LIPOSUCTION: E MIRA, E KEQJA, E SHËMTUARA DHE E PANJOHURA.

K. Ferko, V. Filaj

Abstrakt

Liposuction është një nga procedurat më të njohura të kirurgjisë estetike që kryhet aktualisht nga kirurgët plastikë në mbarë botën. Duhet të bëhet e qartë se liposuksioni nuk është kryesisht një modalitet për humbje peshe, ai është menduar të jetë një procedurë konturimi i trupit dhe për këtë arsye çështjet e sigurisë që lidhen me këtë duhet të respektohen gjithmonë. Komplikimet e rënda dytësore të kësaj procedure dhe rezultatet e pafavorshme janë rritur gjithashtu ndjeshëm.

Faktorët kryesorë të rrezikut për zhvillimin e komplikimeve të rënda janë standardet e pamjaftueshme të higjienës, infiltrimi i shumë litrave të solucionit të lagur, shkarkimi lejues postoperativ dhe përzgjedhja e pacientëve të papërshtatshëm. Mungesa e përvojës kirurgjikale është një faktor i njohur kontribues, veçanërisht në lidhje me identifikimin në kohë të komplikimeve në zhvillim.

Fjalë kyç: liposuksion, komplikime, kontur i trupit

ANESTEZIA LOKO-REGJIONALE NËN EKOGRAFI PËR KIRURGJINË E EKSTREMITETIT TË SIPËRM.

Dr. Toma Kalefi, Msc. Manjola Pjetri, Klea Kazazi, Lindita Cara.

Abstrakt

Hyrje: Departamenti i Neurokirurgjisë është specialiteti mjekësor që merret me parandalimin, diagnostikimin, trajtimin kirurgjik të çrregullimeve që prekin çdo pjesë të sistemit nervor duke përfshirë trurin, palcën kurrizore, nervat periferikë dhe sistemin cerebrovaskular. Neurokirurgët janë në gjendje t'i ofrojnë pacientit një procedurë të plotë që

fillon me një vizitë të thjeshtë diagnostike për trajtimin e mundshëm kirurgjik dhe shkon në spital pas operacionit.
Qëllimi: Informacion mbi risitë në neurokirurgji. Studimi i dy rasteve është kryer në neurokirurgji spitalore.
Metodologjia: Është një studim përshkrues. Studimi i dy rasteve të kryera në spitalin e neurokirurgjisë, njëri në vitin 2015 me kirurgun anglez Henry March, i cili ka kryer 400 ndërhyrje të tilla në Evropë dhe rasti tjetër në vitin 2023, një djalë 24-vjeçar i operuar nga Prof. Artur. Jumari me ekipin e tij, i cili përfshinte neurologun, anesteziologun dhe ekipin infermieror të cilët ishin të përgatitur për çdo komplikacion të mundshëm që mund të ndodhte gjatë operacionit me pacientin në operacionin e zgjuar. Ishte një detyrim shumë i veçantë sepse nuk është rutinë në punën tonë por një risi dhe të dy pacientët gëzojnë shëndet të plotë.
Rezultatet: Këto lloj operacionesh që bëhen zgjuar janë që pacienti të dëmtohet sa më pak, dhe të ketë funksionet e nevojshme në jetë, prandaj bëhet zgjuar. Është diçka e vështirë si për kirurgun ashtu edhe për anesteziologun të kuptojnë se një pacient është zgjuar. Mund të bëj gjëra të padëshiruara për vete dhe për personelin mjekësor, por me përgatitjen psikologjike që bëhet edhe me medikamentet që përdorën këto gjëra janë minimale. Pacienti vihet në gjumë derisa të hapet koka, pastaj duke pasur avantazhin që truri nuk dhemb, pacienti zgjohet, është dikush, psikologu, që i bën disa pyetje që kur pacienti të fillojë t'i kthejë mendimet. atëherë kirurgu ndalon. Arsyeja është se pacienti zgjohet me të gjitha funksionet e tij. Operacioni zgjati 2-3 orë. Koha e zgjimit të pacientit është gjysmë ose tre çerek ore, sepse ai nuk është zgjuar gjatë gjithë kohës. Fillimisht vihet në gjumë pastaj zgjohet.

Fjalë kyç: neurokirurgji, kirurgji e zgjuar, Henry March, Prof Artur Jumari, staf etj.

LEUKEMIA AKUTE MIELOIDE, REZULTATET E MJEKIMIT PAS INDUKSIONIT NË ADULTËT E RINJ DHE ADULTËT DERI NË 70 VJEÇ
Klea Tafili, Adela Perolla, Arben Ivanaj

Abstrakt
Hyrje: Leukemia akute mieloide (LAM) përfaqëson një grup sëmundjesh që karakterizohen nga ekspansioni klonal malinj i prekursorëve hematopoetikë në nivel të palcës së kockave dhe dalja e tyre në qarkullim e pasuar me infiltrim organor.

Qëllimi i studimit: Qëllimi i studimit lidhet me vlerësimin e periudhës së induksionit gjatë trajtimit të pacientëve adultë të rinj dhe adultë deri në 70 vjeç, të diagnostikuar me Leukemi Akute Mieloide në klinikën e Hematologjisë, QSUT, Tiranë, gjatë periudhës Tetor 2022-Qershor 2023. Në këtë studim do vlerësojmë përfitimet e pacientit nga skema e trajtimit, ecurinë dhe përfitimin e pacientit nga preparati i përzgjedhur.
Objektivat: Njohja me informacionin themelor teorik të Leukemise Akute Mieloide. Njohja e alternativave dhe skemave të trajtimit të Leukemise Akute Mieloide. Vlerësimi i ecurisë dhe përfitimit nga skema '3+7' në pacientët adultë të rinj dhe adultët nën 70 vjeç, me LAM në klinikën e Hematologjisë në QSUT.
Materiale dhe metoda: Metoda e përzgjedhur është studimi kohort retrospektiv për të cilin u studiuan kartelat klinike të pacientëve të Klinikës Hematologjike në QSUT, Tiranë të paraqitur gjatë periudhës Tetor 2022-Qershor 2023. Për studimin u përzgjodhën kartelat me diagnozë LAM të pacientëve adultë të rinj dhe adultë deri në 70 vjeç të cilët u mjekuan

kryesisht me skemën '3+7'. Të dhënat që u morën nga kartelat japin informacion mbi ecurinë e sëmundjes, skemën terapeutike, remisionin dhe përfitimet e pacientit nga trajtimi përkatës.
Rezultate: Nga studimi i realizuar në pavionin e Hematologjisë, Qëndra Spitalore Universitare Nënë Tereza, Tiranë nga periudha Tetor 2022-Qershor 2023 u vlerësua dhe u nxorrën disa rezultate bazuar në të dhënat epidemiologjike, simptomatologjike, klinike-laboratorike të mbledhura nga kartelat e 16 pacientëve me Leukemi Akute Mieloblastike te grupmoshës <70 vjeç, të marra në shërbimin e Statistikës.
Konkluzione: Leukemia akute mieloide (LAM) përmbledh disa sëmundje malinje të gjakut, në te cilat kemi proliferim të shtuar të qelizave hemopoetike imature dhe grumbullimin e tyre në palcën e kockave, gjakun periferik dhe inde të tjera.

Fjalë kyç: Leukemia akute mieloblastike, induksioni, mbijetesa.

PROFILI MOLEKULAR I KANCERIT TË PULMONIT ME QELIZA JO TË VOGLA NË PACIENTËT SHQIPTARË - ANALIZË FILLESTARE NGA EPROPA.

Kleida Mati1, Daniela Xhemalaj2, Jonida Tula3, Majlinda Ikonomi2, Elvisa Kozma4, Alketa Pere5, Sotiraq Senjo5, Romeo Bani5, Juliana Çuni6, Jona Prifti1, Carmelo Pozzo1, 7.
1Mjek Onkolog, Shërbimi i Onkologjisë, SALUS Hospital Tirana
2Mjek anatomo-patolog, Departamenti i Anatomisë Patologjike, Spitali Universitar Nënë Tereza
3Mjek onkolog, Shërbimi i Onkologjisë, Spitali Shefqet Ndroqi
4Mjek Radioterapeut, Shërbimi i Onkologjisë, Spitali Universitar Nënë Tereza
5Mjek Onkolog, Shërbimi i Onkologjisë, Spitali Universitar Nënë Tereza
6Mjek Onkolog, Shërbimi i Onkologjisë, Spitali Rajonal Vlorë
7Mjek Onkolog, Shërbimi i Onkologjisë, Fondazione Policlinico Universitario Agostino Gemelli IRCCS, Roma

Abstrakt
Zhvillimet mbi testimin molekular kanë revolucionuar trajtimin e kancerit të pulmonit me qeliza jo të vogla (NSCLC).
Metoda Nga muaji Nëntor 2023 deri në Dhjetor 2023, 25 pacientë kanë qenë pjesëmarrës në EPROPA. Është kryer profili gjenomik i plotë i tumorit me next generation sequencing (NGS), në laboratorin qëndror të referencës. Rezultatet paraprake janë të përmbledhura me anë të analizes statistikore deskriptive.

Rezultati EPROPA nisi implementimin në Shqipëri në Nëntor 2023. Në dy muajt e parë të zhvillimit të programit dhe në këtë analizë janë përfshirë për testim molekular 25 pacientë, 16 burra dhe 9 gra, te moshës mesatare 67 vjec (47-79 vjec). Nga këta pacientë, 52% duhanpirës, kryesisht burra. Stadi në prezantim IIIA (4%), IIIC (16%), IVA (12%) dhe IVB (68%). Histologjia e tumorit në 84% të rasteve ka qenë kompatibël me adenocarcinomën, 8% të rasteve karcinomë skuamoze dhe 8% karcinomë adeno-skuamoze. Në katër raste mostra tumorale nuk ka qenë e përshtatshme për analizë molekulare. Biomarkerët prediktivë janë evidentuar në 64. 7% të rasteve, nga këto 75% gra, jo duhanpirëse. Frekuenca e tyre ka qenë EGFR – exone 18, 19, 20 dhe 21 (72. 7%), KRAS (9%), ROS1 (9%) dhe një rast me amplifikim MET, si mekanizëm rezistence ndaj trajtimit me TKI të gjeneratës së parë. Nga këta pacientë, 50% prej tyre kanë filluar trajtimin me terapi të targetuar. Ndër mutacionet patogjene por jo të targetueshme, më i shpeshti ka rezultuar TP53 (45. 4%), pasuar me RB1, SMAD4, CTNNB1 dhe PIK3CA. Të dhënat mbi PD-L1 kanë qenë prezentë vetëm në 20% të rasteve.

Diskutimi Rezultatet e paraqitura tregojnë se testimi molekular rutinë në NSCLC mund të zbulojë mutacione dhe mekanizma rezistence të ndryshme që mund të orientojnë zgjedhjen e terapisë së targetuar. Mungesa e të dhënave mbi PD-L1 në shumicën e rasteve, evidenton një çështje për përmirësim. Vlerësimi i PD-L1 është kritik për vendimmarrjen në lidhje me përdorimin e imunoterapisë. Sfida mbetet në ofrimin e këtyre testeve të gjithë pacientëve me NSCLC të avancuar dhe shtimi i opsioneve terapeutike sipas profilit molekular të tumorit.

Fjalë kyç: Profili Molekular, Kanceri Të Pulmonit.

RËNDËSIA E EBUS-TBNA NË EKSPLORIMIN E NODUSEVE PULMONARE.

DR. Grosha Klodeta
Mjeke Pneumologe, Spitali SALUS.

Abstrakt
EBUS-TBNA (Endobronchial ultrasound-guided transbronchial needle aspiration) është një teknikë e avancuar diagnostike dhe terapeutike e përdorur për të eksploruar noduset pulmonare dhe strukturat e brëndshme të toraksit. Ky abstrakt synon të shqyrtojë përparësitë dhe rëndësinë e EBUS-TBNA në vlerësimin e noduseve pulmonare dhe në drejtimin e terapisë së tyre. EBUS-TBNA përdor ultratingujt për të krijuar imazhe të detajuara të strukturave bronkiale, parenkimes pulmonare si dhe disa stacione linfonodulare mediastinale. Kjo teknikë është shumë e rëndësishme per te lokalizuar vendodhjen e saktë të formacioneve që kërkojmë për eksplorim. Në krahasim me metodat tradicionale diagnostike, si biopsia transtorakale ose biopsia kirurgjikale, EBUS-TBNA ofron përparësi të rëndësishme, duke minimizuar komplikacionet dhe rrezikun për pacientët. Gjithashtu, kjo metodë mund të përdoret si një mjet terapeutik për drenazh të efuzionit pleural apo ndërhyrje të tjera terapeutike minimale invasive. Qëllimi është të bëjmë një rishikim të literaturës, vendin që zë kjo procedurë në protokolle dhe rendësinë klinike që ka kjo teknikë në përmiresimin e kujdesit te pacientit dhe në rezultate sa më të sakta.

Fjalë kyç: EBUS-TBNA, nodus, pulmon etj.

ORIGJINA E PANJOHUR E NJË RASTI TË RALLË TË KILOPERIKARDIUMIT

Dr. Shk. K. Krakulli, Dr. F. Hamitaj, Dr. E. Bejko, As. Prof. H. Kolani, As. Prof. A. Veshti.

Abstrakt
Hyrje: Kylopericardium është një gjendje e rrallë klinike në të cilën chyle rrjedh në hapësirën perikardiale për shkak të çrregullimeve të sistemit limfatik. Mund të jetë idiopatike ose të ndodhë në mënyrë dytësore pas një gjendjeje tjetër klinike. Menaxhimi optimal arrihet nëpërmjet ndërhyrjes kirurgjikale për të penguar rrjedhjet dhe kullimin e lëngjeve. Në këtë raport, ne diskutojmë një pacient mashkull 64 vjeç me dispne. Një ekokardiogram zbuloi efuzion perikardial. Kërkimi mjekësor nuk ishte në gjendje të përcaktonte shkaqet dytësore të efuzionit. Perikardiocenteza zbuloi lëng me ngjyrë qumështi me një numër të lartë limfocitesh. Në fillim ai u trajtua në mënyrë konservative. Strategjitë konservatore të menaxhimit përfshijnë administrimin e një diete me pak yndyrë të pasur me trigliceride me zinxhir të mesëm, ushqim parenteral total, oktreotide për të ulur përthithjen e yndyrës nga zorrët dhe një kullim perikardial [perikardiocentezë|. Terapia konservative dështoi pas tre javësh trajtim. Pas kësaj ishte e detyrueshme për të vazhduar me operacionin.

Menaxhimi kirurgjik përfshin perikardiektominë, e cila ka rrezikun e riakumulimit të lëngjeve, një kombinim i lidhjes së kanalit torakal mbi diafragmë dhe dritares perikardiale. Rezultati pas operacionit ishte optimal. Nuk ka grumbullim të lëngjeve në kavitetin pleural ose perikardial pas administrimit të plotë të ushqimit. Pacienti ka dalë nga spitali 7 ditë pas operacionit në gjendje të mirë.
Përfundim: kiloperikardi është një gjendje e rrallë klinike. Përafërsisht, 39. 4% e pacientëve janë asimptomatikë. Mungesa e frymëmarrjes ishte ankesa kryesore në pacientët simptomatikë. Gati gjysma e pacientëve që u trajtuan në mënyrë konservative iu përgjigjën mirë trajtimit, ndërsa pjesa tjetër kërkonte ndërhyrje kirurgjikale.

Fjalë kyç: kiloperikardi, Terapia konservative, Perikardiocenteza.

RIPARIMI I VALVULES AORTIKE, TEKNIKAT E NDRYSHME.
Anxhela Laze, Dr. Shk. Klodian Krakulli.

Abstrakt
Gold standart për trajtimin e sëmundjeve severe të valvulës se aortes është zëvendësimi i valvulës aortike me proteza mekanike apo biologjike. Megjithatë riparimi valvular mbetet një aternativë e mirë për zëvendësimin e valvulës protetike në pacientë të përzgjedhur që vuajnë nga insuficienca e aortës ose aneurizma e aortës proksimale. Kërkimet aktive të vazhdueshme kanë çuar në disa përparime të rëndësishme në teknikat kirurgjikale, për stabilizimin më të mirë të pacientit duke përdorur anuloplastikë rrethore dhe vlerësim sistematik të konfigurimit të valvulave duke përdorur konceptin e lartësisë efektive.

Sipas rezultateve nga shoqata e kirurgëve kardiotorakal është parë se për pacientët e përzgjedhur me valvula aortale të përkulshme, valvul trikuspide jo të kalcifikuar ose insuficincë valvulare bikuspide, riparimi mund të jetë një alternativë e mundshme. Pacientët me distrofi trikuspidale ose bikuspidale (që përfaqëson etiologjinë më të zakonshme të AI) janë zakonisht kandidatë të mirë për riparim valvular.

Disa nga arsye pse preferohet riparimi në vend të zëvendësimit valvular janë: Riparimi i valvulave mund zvogëlojë ose eliminojnë rreziqet e komplikimeve të lidhura me protezat duke përfshirë tromboembolizmin, endokarditin, përdorimin e antikoagulantëve afatgjatë, dhe hemorragjitë e lidhura me ato, sikurse dhe rioperim për shkak të përkeqësimit të strukturës së valvulës.

Në këtë punim do të trajtohen disa nga teknikat krysore të riparimit valvular si: riimplantim ose rimodelim me anuloplasti te valvules, komisuroplasti (Cabrol), Plikacioni, Rezeksioni, Arnimi Komisurotomia, Ripezullimi, Riimplantimi i rrënjëve, Rimodelimi i rrënjëve. Sikurse dhe rezultatet, komplikimet dhe follow-upi i këtyre pacientëve ne fazën postoperatore.

Fjalë kyç: valvula aortike, riparim, teknika.

FRAKTURAT E KAFKES: MENAXHIMI DIAGNOSTIK DHE KLINIK I FRAKTURAVE TË KAFKËS TEK FËMIJËT.

Dr. Klodiana Poshi
Endokrinologe, Qendra Spitalore 'Nënë Teresa', Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Fshmt, Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi: Indikacionet e radiografive rutinë të kafkës pas traumës së lehtë të kokës janë ende në diskutim dhe menaxhimi klinik i një fëmije me thyerje të kafkës mbetet i diskutueshëm. Qëllimi i studimit tonë retrospektiv ishte të vlerësonte menaxhimin tonë diagnostik dhe klinik të fëmijëve me fraktura të kafkës pas traumave të lehta të kokës.
Metodat: Ne punuam historinë mjekësore të të gjithë pacientëve të njëpasnjëshëm me një frakturë të kafkës të trajtuar në spitalin tonë nga Janari 2009 deri në Tetor 2014 dhe hetuam të gjitha rrezet X të kafkës në spitalin tonë gjatë kësaj periudhe.
Rezultatet: Në 5217 radiografi të kafkës janë zbuluar 66 fraktura të kafkës (1. 3%). Mosha mesatare e të gjithë pacientëve tanë ishte 5. 9 vjeç (mosha mesatare: 4. 0 vjeç); mosha mesatare e pacientëve me një frakturë të diagnostikuar të kafkës ishte 2. 3 vjeç (mosha mesatare: 0. 8 vjeç). Gjithsej 1658 fëmijë (32%) ishin <2 vjeç. Një ënjtje tipike me moçal ishte e pranishme në 61% të të gjitha frakturave të kafkës. Shumica e lëndimeve janë shkaktuar nga rrëzimet (77%). Nëntë pacientë (14%) kishin nevojë për një tomografi të kompjuterizuar (CT) gjatë qëndrimit të tyre në spital për shkak të simptomave neurologjike, dhe katër pacientë kishin një imazh të rezonancës magnetike të trurit. Nëntë pacientë (14%) shfaqën hemorragji intrakraniale (ICH; mosha mesatare: 7. 3 vjeç); një pacient kishte një neurokirurgji për shkak të një frakture të kafkës në depresion. Nëntë pacientë (14%) u vëzhguan në njësinë tonë të kujdesit intensiv pediatrik për një kohë mesatare prej 2. 9 ditësh. Mesatarja e qëndrimit në spital ishte 4. 2 ditë.
Konkluzione: Gjetjet tona mbështesin provat e mëparshme kundër përdorimit rutinë të rrezeve X të kafkës për vlerësimin e fëmijëve me lëndime të lehta në kokë. Shkalla e frakturave të diagnostikuara të kafkës në radiografitë pas traumave të vogla të kokës është e ulët dhe skanimet shtesë CT nuk janë të indikuara në pacientët asimptomatikë me një frakturë lineare të kafkës. Të gjitha ICH-të e zbuluara mund të trajtohen në mënyrë konservative. Fëmijët nën moshën 2 vjeç kanë rrezikun më të lartë të frakturave të kafkës pas traumave të lehta të kokës, por nuk kanë një incidencë më të lartë të gjakderdhjes intrakraniale. Neurovëzhgimi pa skanime fillestare CT është i sigurt tek foshnjat dhe fëmijët pas traumave të vogla të kokës dhe skanimet CT duhet të rezervohen për pacientët me simptoma neurologjike.

Fjalë kyç: Tomografia e kompjuterizuar, neuroobservim, pediatrike, radiografi, frakturë e kafkës

DEVIJIMI NGA NORMA.

Sara Hajdari, Grejsi Axhi, Brisilda Domi, Yllka Daku, Erjona Rashlani, Dr. Klodiana Poshi.

Abstrakt
Anatomia është disiplina më e vjetër shkencore e mjekësisë. Diseksionet e para shkencore të dokumentuara mbi trupin e njeriut janë kryer qysh në shekullin e tretë p. e. s. në Aleksandri. Që nga ajo kohë e deri në ditët e sotme janë bërë shumë zhvillime të rëndësishme në këtë fushë, studime të cilat shpeshë kanë dal nga kufijtë e asaj që anatomia konsideron 'normale'. Normaliteti anatomik konsiderohet relativ(i lidhur me një grup specifik supozimesh) i cili konkludohet nga vëzhgimet e shumta të përsëritura. Si koncept vetë

normailiteti anatomik përfshin të gjitha varacionet anatomike duke filluar nga ato më të përhapurat deri te ato më pak të zakonshmet por të cilat nuk janë të dëmshme. Megjithëse disa varacione anatomike nuk ndikojnë në funksionin e strukturave anatomike, të tjera jan pozitive dhe duhet theksuar rendesia që ka njohja e varavioneve anatomike brenda kufijve të normales nga ana e specialisteve gjatë praktikave të tyre te përditshme. Dhe veshtirësia më e madhe që specialistet hasin është ndarja e varacionit anatomik nga një anomali e dëmshme, sepse kufijtë e asaj që konsiderohet normale me atë që konsiderohet anormale janë akoma të paqarta. Kjo cështje ka shqetësuar që prej kohësh shkenctarët të cilët vazhdimisht kanë bërë kërkime dhe studime të shumta ku shekulli XVlll dhe XlX shenojë një epokë të artë të varacioneve anatomike. Në ditët e sotme zhvillimi i imazhit modern diagnostikues ka ndihmuar për të bërë të mundur një qasje më të individualizuar të pacientit.

Fjalë kyç: anatomi, devijim, norma.

ANALIZA E FRAKTURËS SË BRINJËVE: SHKAQET, SIMPTOMAT, TRAJTIMI, KOMPLIKACIONET DHE REHABILITIMI.

Klodiana Poshi, Xhesilda Buci.

Abstrakt

Qëllimi: Ky studim synon të ofrojë një analizë të detajuar mbi frakturën e brinjëve duke përfshirë shkaqet, simptomat, trajtimin, komplikacionet, dhe rehabilitimin e tyre për të ndihmuar lexuesit të kuptojnë dhe të menaxhojnë më mirë këtë lloj lëndimi.

Fillon me prezantimin e shkaqeve të mundshme të frakturës së brinjëve dhe faktorët predispozitivë të rrezikut. Pastaj, fokusohet në identifikimin e simptomave dhe metodat diagnostikuese të përdorura për konfirmimin e frakturës së brinjëve. Vazhdon me trajtimin dhe menaxhimin e frakturave, duke përfshirë opsionet kirurgjikale dhe jo-kirurgjikale, si dhe lehtësimin e dhimbjes dhe promovimin e shërimin e kockës së thyer. Në vijim, diskutohen komplikacionet potenciale dhe si ato mund të parandalohen dhe trajtohen. Përveç kësaj, paraqiten kohëzgjatja e shërimit dhe kthimi në aktivitetet normale pas shërimit të frakturës së brinjëve. Gjithashtu, jepen këshilla për mbrojtjen dhe parandalimin e frakturave të brinjëve në aktivitetet sportive ose pune. Në fund, diskutohet rehabilitimi dhe terapia fizike, si dhe dallimet në trajtimin dhe menaxhimin e frakturave të brinjëve tek fëmijët dhe të moshuarit. Përmbledhja përfundon me pasojat afatgjata të frakturës së brinjëve në shëndetin e përgjithshëm të trupit dhe mobililtetin, si dhe këshilla për rikthimin në aktivitetet intensive pas shërimit të frakturës së brinjëve.

Rast klinik: Pacienti Mosha: 28 vjeç, Gjinia: Femër, Komplikime si alergji: Asnjë, Vendi: Shqipëri. Një grua 28 vjeçe paraqitur në spital me dhimbje në kërcin e brinjëve nga një incident (gjatë një patinazhi në akull). Pacienti pësoi një dëmtim në kërcin e brinjëve. Duke u shoqëruar me dhimbje të forta. Pas bërjes së ekzaminimeve rezultoi në frakturë të kyçit të këmbës, gjë jo serioze që trajtohet në mënyrë jo-kirurgjikale dhe metoda natyrale.

Trajtimi: pushimi marrja e barnave anti-inflamatore josteroide aplikimi i pakove me akull në zonën e dëmtuar kujdes në lëvizje mesazhe fizioterapike krem për të lyer këmbën 2 herë në ditë**.**

Fjalë kyç: trauma, imazhe diagnostike, rehabilitim, menaxhim i dhimbjes, popullata e moshuar.

INDIKACIONET E PLASMOFERESËS NË SËMUNDJET AUTOIMUNE INFLAMATORE REUMATOLOGJIKE- NJË RISHIKIM I LITERATURËS.

Dumbo Laerta, Rapushi Ervin, Ruci Dorina, Backa Teuta
Shërbimi i Reumatologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Sëmundjet autoimune sistemike të bazuara në patologji imune prodhojnë autoantitrupa, citokina inflamatore dhe komplekse imune qarkulluese, të cilat shkaktojne inflamacion në inde dhe organe të ndryshme. Plasmofereza (TPE) është një procedure e e pastrimit të gjakut nga imunoglobulina (Igs), autoantitrupa të ndryshëm dhe komplekse imune qarkulluese dhe zvendesimi i tyre me plazmën e freskët të ngrirë (FFP) ose përqendrime të caktuara të albuminës njerëzore përmes paisjeve centrifugale ose membranore të filtrimit. TPE është aplikuar gjithnjë e më shumë për trajtimin e sëmundjeve të indit lidhor (CTDs) për shkak të rritjes së të dhënave mbi aplikimet e bazuara në prova mbi shtrirjen e indikacioneve për të. Ky abstrakt është një permbledhje e literatures që tregon se afereza terapeutike mund të jetë një terapi mbështetëse në disa sëmundje autoimune sistemike, si lupus eritematoz sistemik, sindroma antifosfolipide, artriti reumatoid, sëmundjet inflamatore të syve, në pacientët me prekje renale, pulmonare, kardiake ose cerebrale, vaskulit akut të gjeneralizuar, trombocitopeni, leukopeni, , duke u konsideruar si një terapi alternative, kur trajtimet mjekësore(terapisë imunosupresive dhe/ose agjentëve biologjikë) nuk arrijnë të kontrollojnë aktivitetin e sëmundjes në kohë ose si një terapi suplementare që synon të optimizojë prognozën e synuar te sëmundjes në një periudhë të shkurtër kohore. Plasmofereza (TPE)është perdorur si teknike terapeutike në disa studime reumatologjike, megjithatë këto studime zakonisht kanë raportuar rezultate ose efekte negative të pamjaftueshme për të garantuar rekomandimet e perdorimit te saj (kryesisht në SLE), përveç rasteve te shoqërimit të ketij te fundit me mikroangiopatinë trombotike ose sindromën katastrofike antifosfolipide. Te dhenat që mbështesin përdorimin e TPE lidhen me sëmundjet renale, si vaskuliti, antitrupat e membranës bazale glomerulare. Në studimet e hemorragjisë së rëndë alveolare të shoqëruar me sindromën Goodpasture dhe kushte të tjera që prekin kapilarët pulmonar, TPE është gjetur të jetë një alternativë e dobishme terapeutike ndaj përdorimit të agjentëve imunosupresues. Në lidhje me aplikimin e TPE për vaskulitin e lidhur me ANCA te dhenat janë të pakta, ndersa prekja renale për shkak të vaskulitit të lidhur me ANCA, treguan se përdorimi i pulseve të metilprednizolonit pas plazmoferezen te kryer me herët rezultoi se ky i fundit ishte superior për sa i përket numrit te rasteve qe nuk ju nenshtruan dializes(dialize-free), megjithatë, nuk u vune re diferenca në vdekshmëri. Si përfundim, TPE është një procedure invazive, por e sigurt, e dobishme dhe, ndonjëherë, thelbësore me një raport të pranueshëm rrezik/përfitim për shumicën e semundjeve autoimune inflamatore reumatologjike, veçanërisht në rastet refraktare, megjithëse jo të gjitha indikacionet për TPE janë provuar si efektive bazuar në provat e kufizuara.

Fjalë kyç: aferezë terapeutike, sëmundje autoimune, lupus eritematoz sistemik, sindromi antifosfolipid, artrit reumatoid, vaskulit sistemik.

GABIMET NJERËZORE DHE FATALITETI NDAJ ABO

Dr. Laura Selimaj

Abstrakt
Gjaku është një produkt të cilin mund ta gjejmë vetëm brenda trupit të njeriut. Për këtë arsye cdo problematikë që ka lidhje me të ne duhet ti japim rëndësi maksimale, në mënyrë që të mundësojmë, sasi, cilësi dhe transfuzion të sigurt. Pavarësisht zhvillimeve të mëdha

teknologjike, në cdo veprimtari humane ne nuk mund të sigurojmë 0% mundësi gabimi. Ajo që na mbetet është të shtojmë vigjilencën dhe kontrollet që ky risk të shkoj drejt 0.
Qëllimi i këtij punimi është të njihemi me risqet që vijnë nga gabimet njerëzore në transfuziologji dhe me mënyrat sesi këtë risk ta zvogëlojmë në maksimum për të dhënë një shërbim sa më të sigurt në spitalin tonë.
Metodologjia përshkrimi i hallkave kryesore të procesit të punës në Spitalin Rajonal Durrës dhe evidentimi konkret i gabimeve.
Përfundimi: shtimi i vigjilencës dhe i kontrolleve në të gjitha hallkat e transfuzionit, edukimi i vazhdueshëm dhe azhornimi i stafit me njohuri si dhe kryerja e standarteve e bed side test janë mënyrat me të cilat mund të minimizojmë drastikisht riskun nga gjaku.

Fjalë kyç: vigjilencë, gabime, risk, kontroll, papajtueshmëri, fatalitet, transfusion.

DOBËSIA MENDORE, KU PO SHKOJMË. PAFUQI PËR REHABILITIM: URGJENCA PËR SHËRBIME RAST PAS RASTI.

MSC. Laureta Roshi
Psikoterapiste pozitive, EMDR.

Abstrakt

Trajtimi i përditshëm dhe rehabilitimi i personave me dobësi mendore ka nevojë për ndërhyrje me skema sociale dhe trajtim rehabilitues. Në përditshmëri, mbetet e vështirë të raportosh mbi situatën e personave me dobësi mendore, veçanërisht kur atyre u anatemohen krime, apo kur sëmundjet mendore përdoren si mënyra për të shpëtuar nga dënimi mbi veprën penale të kryer. Studimi im është në funksion të përmirësimit të shërbimit nda përsonave me dobësi mendore, mbi hipotezën: Prandaj Marrdhënia terapist/ pacient, klient janë të një rëndësie të veçantë dhe në nevojë për tu rregulluar me legjislacion pasi kontrata e trajtimit psikoterapeutik shpesh varet jo vetëm nga pamja klinike dhe nevoja mjekësore dhe urgjenca e trajtimit, por edhe në faktin nëse terapist e ka kohën dhe pacienti ka burimet e nevojshme financiare. Qëllimi i studimit tim është të monitor dhe ofroj nevojat e komunitetit të pacientëve dhe profesionistëve të shëndetit mendor.
Në Gjermani psikoterapia mund të kryhet me shpenzime të sigurimit shoqëror vetëm atëherë nëse pacienti ka një sëmundje mendore. Sëmundja mendore kuptohet Në raportimet e 10 ditëve të fundit të shkurtit në komunikatat e përditshme informuese të policisë, në 10% të raportimeve përmenden ‘probleme të shëndetit, mendor’, ‘trajtohej për probleme të shëndetit mendor’, ‘vuante nga depresioni’ etj. Pas Covid 19 shtoi pasojat në shëndetin mendor lidhur me nivelin e kujdesit familjar dhe të standarteve të shërbimit ndaj pacientëve kronikë në kohën e karantinës, pasoja të pa monitorueshme edhe për trajtimin apo jo të diagnozave. Shumë pacientë me dobësi mendore jetojnë të vetmuar në qendra banimi me komunitete të ndryshme dhe në banesa të përbashkëta, apartamente apo dhomëza pa standarte. Mungesat e shërbimit të monitorueshëm u shndërruan në rrezik për jetën e pacientëve në muajt e pandehmisë. karantinës Covid 19. U ndie shumë mungesa e skemave rehabilituese, trajtimi mjekësor dhe ai me shërbim psikologjik online.
Shërbimi shëndetësor i specializuar në Qarkun Fier për shëndetin mendor aktualisht dhe prej vitesh përballohej vetëm nga një mjek në shërbim në ambulancën e qytetit dhe një neurology në shërbimin spitalor. Qarku Fier është i treti në vend për numrin e lartë të banorëve. Fatmirësisht tani kemi një kabinet psikiatrie në poliklinikë dhe 3 mjekë psikiatër në gjithëshërbimin ndaj pacientëve medobësi mendore. Në Spitalin ~Ali Mihali~ Vlorë ka një numër në rritje të pacientëve në moshë të re nga ky qark dhe me diagnoza jo vetëm të trashëgueshme si skizofrenia apo bipolariteti. Problemet e adoleshentëve lidhur me sjelljet

agresive apo të tërhequra lihen në heshtje. Studimi bazohet në analizën edhe të 50 pyetësorëve me klientë në këshillimet psikologjike, mjekë psikiatër dhe familjarë të personave me dobësi mendore dhe në metodën mix në mbledhjen, analizimin dhe integrimin sasior dhe cilësor të të dhënave.

Fjalë kyç: psikoterapia, legjislacion, dobësi mendore, sëmundje mendore, pacientë, mjekë, shërbim shëndetësor, prind, trajtim i sëmundjeve mendore.

VLERËSIMI I EFIKASITETIT DIAGNOSTIFIKUES TË ANTITRUPAVE PRAME NË PROLIFERIMET MELANOCITARE

Prof. Asoc. Leart Bërdica, Prof. Asoc. Teona Bushati, Dr. Erion Sukaj, Dr. Albina Ndoja.
Universiteti i Mjekësisë Tiranë.
Universiteti i Ballkanit Perëndimor.

Abstrakt
Antigjeni i shprehur në mënyrë preferenciale në melanoma (PRAME) është shfaqur si një biomarker kryesor në analizën histopatologjike të lezioneve melanocitare. Ky studim synon të sqarojë dobinë diagnostike të imunohistokimisë PRAME (IHC) në dallimin midis proliferimeve melanocitare beninje dhe malinje. Ne kryem një përmbledhje gjithëpërfshirëse të literaturës së fundit dhe gjetjet e integruara nga studime të shumta. Vlerësoni ndjeshmërinë, specifikën dhe zbatimin praktik të PRAME IHC. Analiza jonë përfshiu një përvojë të dyfishtë institucionale që vlerësoi imuno-shprehjen e PRAME në 275 lezione melanocitare të lëkurës, duke kategorizuar rezultatin kumulativ bazuar në përqindjen e pozitivitetit dhe intensitetit të imuno-ngjyrosjes1. Për më tepër, ne shqyrtuam aplikimin e PRAME në nëntipet e melanomës së dëmtuar nga dielli (CSD) dhe akrale, duke theksuar ndjeshmërinë dhe specifikën e saj në këto raste sfiduese2. Rezultatet tregojnë se PRAME është një imunostin i ndjeshëm dhe shumë specifik për melanomën in situ dhe invazive. Shprehja e tij lidhet fort me malinje, veçanërisht në lëkurën e lartë të CSD dhe melanoma lentiginoze akrale, ndërsa lezionet beninje nuk tregojnë imunoekspresion difuz. Studimi nënvizon rëndësinë e PRAME IHC në përsosjen e qasjes diagnostike ndaj lezione melanocitare, veçanërisht në rastet e pragut ku diskordenca patologjike mund të ndikojë në menaxhimin e pacientit.
Si përfundim, antitrupi PRAME shërben si një mjet i vlefshëm në fushën dermatopatologjike, duke ofruar një metodë me kosto efektive dhe të besueshme për diferencimin midis proliferimeve melanocitare beninje dhe malinje. Integrimi i tij në protokollet rutinë diagnostikuese mund të rrisë ndjeshëm saktësinë e diagnozave të melanomës, duke përmirësuar kështu rezultatet e pacientit.

Fjalë kyç: PRAME, proliferimet melanocitare, imunohistokimia, diagnoza e melanomës, biomarker.

NDRYSHIMET HISTOPATOLOGJIKE NË KANCERIN E GJIRIT PAS KIMIOTERAPISË NEOADJUVANTE. RECENSIONI I LETËRSISË

Anduela Çela1, Anxhela Nelmaja1, Armando Staka1, Erion Buci1, Griselda Harremi1, Helena Stroka1, Meri Gjergji1, Orkidea Albrahimi1, Stejsi Susaj1, Xhilda Lleshaj1, Prof. Asoc. Dr. Leart Bërdica1, 2
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë;
2Universiteti i Ballkanit Perëndimor.

Abstrakt
Kimioterapia neoadjuvante (NAC) është aplikuar gjerësisht në pacientët me kancer të gjirit, me qëllim që të kthehet një pacient i paoperueshëm në një të operueshëm. Ky studim synon të përshkruajë ndryshimet e ndryshme histopatologjike të vërejtura te pacientët me kancer gjiri në përgjigje të kimioterapisë neoadjuvante.
Metoda: Ne shqyrtuam të paktën 15 botime dhe artikuj të ndryshëm shkencorë nga burime të besuara. Në këtë projekt kërkimor u përfshinë edhe të dhëna dhe imazhe nga prezantimet e mjekëve dhe studiuesve apo mini simpoziume. Metodat e përdorura në këto studime ndryshojnë nga studimi i 40 pacientëve me kancer të gjirit të avancuar lokalisht, të cilët morën dy deri në gjashtë cikle NAC dhe të cilët u vëzhguan të dhëna pasuese mbi ndryshimet patologjike dhe histologjike në madhësinë e kancerit të gjirit dhe specifikat e tjera. Metodat e tjera përfshijnë analizën e regresionit linear multivariabël, logjistik dhe Cox, të marra në 114 paciente të njëpasnjëshme femra që iu nënshtruan NAC ndërmjet viteve 2010 dhe 2015. Një shembull tjetër është studimi grupor retrospektiv i bërë te pacientët e diagnostikuar me kancer të gjirit HER2 pozitiv dhe të trajtuar me NAC me bazë trastuzumab nga janar 2010 deri në shtator 2020; ose studimi i marrë në 646 pacientë të trajtuar në Departamentin e Onkologjisë Kirurgjike, Spitali Sir Run Run Shaw midis 25 shkurtit 1999 dhe 22 gushtit 2018, duke përdorur metodën Kaplan-Marier, modelin e rreziqeve proporcionale Cox Multivariate dhe modelin e regresionit logjistik me shumë variacione. ishte simuluar për të parashikuar përgjigjen e plotë patologjike. Results: Ndryshimi më i zakonshëm histologjik i vërejtur është ndryshimi mucinoz. Ndryshimet si diskohezioni, tkurrja e qelizave tumorale, elastoza, kolagjenizimi, nekroza, reaksioni limfocitar, përgjigja e qelizave gjigante janë gjithashtu disa nga vëzhgimet e zakonshme që shihen pas trajtimit me NAC. Në disa raste, terapia neoadjuvant do ta zvogëlojë tumorin aq shumë sa patologu nuk mund të gjejë ndonjë kancer të mbetur. Përgjigja e tumorit ndaj NAC mund të ndryshojë nga pCR, pPR, pa përgjigje ose progresion i sëmundjes. Përfundim: Në përgjithësi, NAC mund të ndihmojë në tkurrjen e tumoreve, duke e bërë më të lehtë heqjen e tyre gjatë operacionit ose të ndalojë përparimin e tumorit deri në operacion. Megjithatë, përqindja e saktë e pacientëve që përjetojnë këto përfitime ndryshon gjerësisht në varësi të përgjigjes së tumorit ndaj trajtimit ose karakteristikave individuale të pacientit.

Fjalë kyç: Pacientë të operueshëm; Kimioterapia neoadjuvante; Përgjigja patologjike; Reagimi histopatologjik.

NDIKIMI I NDRYSHIMEVE TË FUNKSIONIT TË MEIÇISË LIDHUR ME MOSHËN NË KLERANSIN E BARNAVE DHE PREVALENCA TË LËNDIMIT TË MEIÇISË (DILI) TË INDUKUARA NGA BARNAT NË INDIVIDËT MË TË RRITUR.

Belkisa Skënderi1, Klea Progni1, Ledjana Plaka1, Lidia Jahja1, Taulant Arizaj1, Prof. Asoc. Dr. Leart Bërdica1, 2
1Universiteti i Ballkanit Perëndimor
2Universiteti Mjekësor i Tiranës
Universiteti i Ballkanit Perëndimor

Abstrakt
Hyrje: Procesi i plakjes përfshin një mori ndryshimesh biologjike, psikologjike dhe sociale, që çojnë në një gjendje të shtuar dobësie dhe vulnerabiliteti ndaj sëmundjeve[12]. Mëlçia është një organ kompleks metabolik, thelbësor për ruajtjen e homeostazës[8] të të gjithë trupit. Për shkak të plakjes, mëlçia e mëparshme pëson shumë ndryshime që ndikojnë në funksionin e saj dhe aftësitë metabolike. [7] Reduktimet në masën e qelizave të mëlçisë[2], perfuzionin[15] dhe citokrom P450: përqendrimi i enzimës NADPH-Citokrom C[4] ndikojnë drejtpërdrejt në aftësinë e mëlçisë për të metabolizuar dhe eliminuar barnat gjatë pastrimit të kalimit të parë.
Metodat: Rishikimi i literaturës nga 16 burime të ndryshme, duke përfshirë PubMed, Frontiers, Drug Metabolism and Disposition, American Association for Anatomy, AASLD.
Rezultatet: Ulja e fluksit të gjakut hepatik me 30-50% me moshën lidhet me ndryshimet në strukturën e endotelit sinusoidal të mëlçisë, të cilat mund të çojnë në funksionin e dëmtuar të mëlçisë. [11] Ky dëmtim ndikon në metabolizmin oksidativ që luan një rol kryesor në biotransformimin e barnave. [15] Si rezultat, barnat që metabolizohen kryesisht përmes rrugëve oksiduese, kanë gjysmë jetë të zgjatur[6] në patenta, duke çuar në toksicitet të mundshëm ose në ulje të efektivitetit. Shembulli kryesor i dëmtimit të brendshëm të mëlçisë të shkaktuar nga ilaçet (DILI) është helmimi me paracetamol, i cili përbën afërsisht 50% të dështimit akut të mëlçisë. [10][14] Hulumtimi mbi DILI ofron njohuri mbi rreziqet e lidhura me moshën e reaksioneve anësore të barnave të lidhura me mëlçinë, duke demonstruar një rritje prej 33% në rrezikun relativ për çdo rritje të moshës 10-vjeçare. [5] Ndërveprimet medikamentoze dhe ndryshimet farmakokinetike të lidhura me polifarmacinë mund të përkeqësojnë rrezikun e DILI duke ndryshuar metabolizmin e barit dhe rrugët e disponimit
Është e rëndësishme të merret parasysh mosha si një faktor në vlerësimin e mundësisë së DILI dhe nevojës për ndërhyrje të përshtatura për pacientët e moshuar për të zbutur këto rreziqe në mënyrë efektive. Të kuptuarit e ndërveprimit kompleks midis plakjes, funksionit të mëlçisë dhe metabolizmit të barnave është thelbësore për të kuptuar farmakometabolomikën[16] dhe optimizimin e farmakoterapisë tek individët e moshuar.
Për të lehtësuar zbulimin e rrezikut të DILI, FDA ekstrapoloi 'Rregullën e Ligjit të Hyut' [9] e karakterizuar nga kombinimi i serumit ALT > 3 herë kufiri i sipërm i vlerës normale (ULN), i konsideruar të jetë 40 U/L 3], krahas bilirubinemisë totale > 2×ULN, është rënë dakord 1. 2 mg/dL[1].

Fjalë kyç: reaksione, barna, mosha.

KARCINOMA SEROZE PAPILLARE E KLASËS SË LARTË TË KOLONËS SË MITRËS

Erilda Latifi, Fatma Perleka, Kejvina Xhukellari, Xhulio Karcanaj, Marsildo Peposhi, Ester Zefi, Prof. Asc. Leart Berdica
Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Dega e Patologjisë. të UMT-së

Abstrakt
Prezantimi: Karcinoma seroze papilare e qafës së mitrës (PSCC) është një variant i pazakontë, i përshkruar së fundmi i adenokarcinomës së qafës së mitrës që është morfologjikisht i ngjashëm me adenokarcinomën seroze papilare që lind nga vezoret, endometriumi i mitrës, tubi fallopian dhe peritoneumi. Karcinoma seroze papilare primare (PPSC) e qafës së mitrës njihet rrallë, me ecuri agresive dhe të paparashikueshme. Këtu synojmë të raportojmë një rast të karcinomës seroze papilare të qafës së mitrës në një grua 56-vjeçare.
Metodat: Ne shqyrtuam, në mënyrë retrospektive, të dhënat mjekësore dhe materialin histologjik të një rasti të PSCC që u referua në Spitalin Amerikan në Tiranë, së bashku me studimet përkatëse nga PubMed, Nation Library of Medicine and Science Direct.
Rezultatet: Një grua 56-vjeçare u paraqit në spitalin tonë në mars 2022 me karcinomë të qafës së mitrës. Pas histerektomisë radikale me salpingooforektomi dypalëshe dhe limfadenektomie të pjesshme pelvike, ekzaminimi patologjik i ekzemplarit zbuloi ngjyrosje pozitive për CK7, P16 dhe P53; ngjyrosje negative për CK20, PAX8, PR dhe WT1 në imunohistokiminë postoperative.
Vlerësimi klinikopatologjik konfirmoi stadin pT2aN1Mx ose Karcinomën Seroze Papilare të Gradës së Lartë (PSCC) FIGO IIA, në përputhje me gjetjet nga literatura ekzistuese. Pas rezeksionit kirurgjik, pacienti mori trajtim imunoterapie mirëmbajtjeje me Keytruda dhe Lenvima. Në ndjekjen 18-mujore pas operacionit, pacienti u rivlerësua për shkak të dyshimit të përhapjes metastatike në duodenum dhe antrum. Megjithatë, analiza histopatologjike dha rezultate negative, duke treguar mungesën e metastazave të largëta deri më sot.
Konkluzioni: Të kuptuarit dhe diagnostikimi i PSCC-së paraqet kufizime të shumta për shkak të shfaqjes së ulët të tij, natyrës komplekse dhe mungesës së rasteve të dokumentuara. USCC shfaq veçori unike klinikopatologjike që e veçojnë atë nga karcinomat seroze të gjetura në organe të tjera femërore.

Fjalë kyç: carcinoma seroze, histologji, diagnostikim.

PERSPEKTIVAT E KALUARA, TË TASHME DHE TË ARDHME E IMUNOHISTOKIMISË.

Klea Hoxha1, Medina Hilaj1, Xhiljola Arapi1, Xhovana Rusi1, Xhuliana Shahini1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2
1- Universiteti i Ballkanit Perëndimor
2- Shkolla e Mjekësisë Dega e Patologjisë. të UMT (Universiteti i Mjekësisë Tiranë.).

Abstrakt
Imunohistokimia është një formë ngjyrosjeje e cila përdor antitrupa për të zbuluar antigjene specifike në një ind. Kjo teknikë përdoret më së shpeshti në fushën e patologjisë dhe onkologjisë. Sipas OBSH-së, parashikohet se do të ketë rreth 2, 964, 197 raste të reja të kancerit të gjirit (gratë) deri në vitin 2040. Përveç kësaj, OBSH parashikoi që numri i rasteve të reja për kancerin e prostatës do të ishte 2, 364, 054 deri në vitin 2040. Në këtë punim, ne diskutojmë evolucioni i imunohistokimisë dhe konkretisht potenciali i biomarkerit Ki-67, i

cili është një antitrup monoklonal që rrethon bërthamat gjatë fazave G1, S, G2 dhe M të ciklit qelizor, si një prognostik dhe si një parashikues për përsëritjen e këtyre kancereve.
Metodat: Ne kemi përdorur artikuj nga bazat e të dhënave si: PubMed, JSTOR dhe ScienceDirect. Motori i kërkimit Google Scholar u përdor gjithashtu për të kërkuar artikujt. Ne kemi marrë informacionin tonë nga: gjashtë dokumente që shqyrtojnë implementimet e kaluara të imunohistokimisë (IHC), gjashtë dokumente që shqyrtojnë aplikimet aktuale të IHC dhe gjashtë artikuj që shqyrtojnë drejtimin e ardhshëm të IHC. Kriteret tona të përzgjedhjes ishin: së pari duke rishikuar abstraktet e punimeve dhe duke shpërfillur ato që nuk kishin lidhje me temën tonë dhe më pas duke vlerësuar të gjithë punimin.
Rezultatet: Imunohistokimia ishte një teknikë e krijuar për herë të parë në 1941 nga Coons et al. Në vitin 1970, u bënë shumë përparime për të përmirësuar IHC, si futja e teknikës PAP ku ne mund të përdornim antitrupa sekondarë të etiketuar me enzimë dhe DAB (lloji i substratit) për të identifikuar antigjenet në një ind. Më pas u bënë përparime të mëtejshme në vitin 1982, ku zhvillimet e reaksioneve DAB prodhuan ngjyra të ndryshme duke mundësuar zbulimin e shumë antitrupave të ndryshëm në të njëjtën rrëshqitje. Përsa i përket kancerit të prostatës, incidenca dhe vdekjet janë ende në rritje për shkak të mungesës së biomarkerëve të diagnostikimit të hershëm dhe terapive që nuk funksionojnë në afat të gjatë. Lidhur me kancerin e gjirit, biomarkerët aktualë, si ER, që përdoren për diagnostikimin e kancerit të gjirit nuk janë në gjendje të zbulojnë shkallën e përsëritjes në fazat e hershme. Kemi zbuluar se biomarkeri Ki-67 mund të jetë në gjendje të plotësojë boshllëqet e biomarkerëve më të përdorur aktualisht për të diagnostikuar kancerin e prostatës dhe gjirit. MKI67, një izotop i Ki-67, është treguar të ketë potencial në diagnostikimin e kancerit të prostatës në fazat e hershme dhe mund të përdoret gjithashtu si një biomarker prognostik. Në të ardhmen, ne mund të përdorim vlerat e antitrupave Ki-67 në modelet e shtresimit të rrezikut si rezultati IHC4 dhe ekuacionet Magee për grupin e individëve që kanë shanse më të larta ose më të ulëta të rikthimit pas terapisë endokrine. Megjithëse Ki-67 ka treguar vlerë të madhe klinike, ka pasur disa kufizime në përdorimin e tij të gjerë. Ka mungesë të standardizimit të metodologjive të studimeve Ki-67. Hulumtimet e mëparshme kanë përdorur ndërprerje të ndryshme në vlerësimin e niveleve 'të larta' ose 'të ulëta' të indeksit Ki-67.
Kufizimet: Një nga kufizimet tona ishte se të gjithë artikujt u kërkuan në anglisht, kështu që automatikisht të gjitha punimet e tjera në gjuhë të tjera nuk u morën parasysh.
Konkluzioni: 1. Evolucioni i imunohistokimisë ka përparuar nga përmirësimet e teknikave në nevojën për identifikimin e biomarkerëve që mund të ndihmojnë në përmirësimin e diagnostikimit të sëmundjeve të caktuara. 2. Ki-67 mund të përdoret si një biomarker prognostik dhe parashikues në kancerin e prostatës dhe gjirit. 3. Duhet të bëhen kërkime të mëtejshme se si të standardizohen metodologjitë e studimeve Ki-67.

Fjalë kyç: prostate, terapi endocrine, antitrupa.

TUMOR HIBRID I KELLEFIT NERVOR (SHWANOMA DHE PERINEUROMA.

Neris Muça1, Arjola Brahimi1, Fernando Paloka1, Klejvi Bushi1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2,
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë,
2Universiteti i Ballkanit Perëndimor
Shkolla e Mjekësisë, Departamenti i Patologjisë. të UMT (Universiteti i Mjekësisë Tiranë.)

Abstrakt

Hyrje: Forma hibride e një tumori të mbështjellësit nervor referohet si tumor malinj hibrid i mbështjellësit nervor periferik (HPNST). Janë dokumentuar disa raste ku lezionet shfaqin

tipare të përbashkëta histopatologjike të schwannomës dhe neurofibromës nga autorë të ndryshëm.
Metodat: Rishikimi i studimeve të shumta përkatëse të huaja prospektive dhe retrospektive të aksesueshme në PubMed, Biblioteka Cochraine dhe faqe të tjera botuese, raporte të rasteve, përdorimi i imazheve mikroskopike patologjike të gjetura në pacientin tonë shqiptar, hulumtimi i të dhënave të regjistrave shqiptarë të pacientëve.
Rezultatet: Pacientja ishte një femër 29 vjeçe e shtruar në spital në gusht të vitit 2019. Tumori, 12x10x8 cm, ishte i lokalizuar në rajonin e majtë të femurit me infiltrim muskulor. Me anë të ekzaminimit IHC është kryer biopsia indore. Rasti që kemi paraqitur ka treguar praninë të markuesve tipikë HPNST-SP si S100, CD 68, CD34, Vimentin, të cilët të mbështetur nga literatura e disponueshme konfirmojnë diagnozën. Rasti u prezantua dhe u diskutua edhe me mjekë të specialiteteve anatomopatologjike në McKee Derm. Bazuar në studimet e shumta të përdorura si referencë, ne përpiluam karakteristikat kryesore të HPNST-SP në lidhje me epidemiologjinë, histopatologjinë, imunohistokiminë, metodat diagnostike, trajtimin. Por informacioni nuk është i mjaftueshëm për të kuptuar plotësisht këtë sëmundje të rrallë, gjë që dëshmon se kjo tema ka kufizimet e veta. Ka shumë kërkime që duhen bërë për të kapërcyer kufizimet e përmendura në këtë studim.
Konkluzioni: Ne sollëm vëmendjen në format kryesore të trajtimeve dhe ndjekjeve për tumoret beninje dhe malinje hibride të mbështjellësit nervor periferik (HPNSTs). Kuptimi dhe diagnostikimi i tumoreve hibride të mbështjellësit nervor periferik (HPNSTs) paraqet disa sfida dhe kufizime për shkak të rrallësisë dhe natyrës së tyre komplekse. Përdorimi i metodave histologjike dhe imunohistokimike drejt fokusit në diagnostikimin e HPNST.

Fjalë kyç: tumor hibrid, Schwannoma/Perineurioma.

TUMORET QË LINDIN NË BAZË TË DEFICITEVE IMUNE TË FITUARA NGA KIMIOTERAPIA.

Oksela Karafili1, Arli Kotorri1, Bora Kambo1, Brisilda Skura1, Prof. Asoc. Dr. Leart Bërdica1, 2.
1Universiteti Mjekësor i Tiranës
2Universiteti i Ballkanit Perëndimor
Universiteti Mjekësor i Tiranës

Abstrakt
Hyrje: Neoplazia malinje sekondare (SMN) është një tumor malinj shkaktar i të cilit është trajtimi (zakonisht rrezatimi ose kimioterapia), i cili është përdorur për një tumor të mëparshëm. Kur diskutohet kimioterapia dhe terapia me rrezatim për të shkaktuar kancere dytësore, disa faktorë hyjnë në lojë: dëmtimi i ADN-së, efektet mutagjene, transformimi qelizor, ekspozimi kumulativ.

Metodat: Ky studim rishikon literaturën mbi tumoret sekondare të shkaktuara nga kimioterapia.
Rezultatet: Rrezatimi ka qenë prej kohësh i lidhur me zhvillimin e kancereve parësore dhe kur përdoret si trajtim, sjell një rrezik për zhvillimin e një kanceri të dytë. SMN-të më të shpeshta të shkaktuara nga rrezatimi janë: sarkoma e kockave dhe indeve të buta, por mund të ndodhin edhe kanceri i lëkurës, trurit, tiroides dhe gjirit. Rreziku është më i lartë nëse ekspozimi ndaj rrezatimit ndodh më herët në jetë ose gjatë periudhave të rritjes së shpejtë të një indi (gjatë adoleshencës).
Sa i përket kimioterapisë, kanceret që lidhen më shpesh me të janë sindroma mielodisplastike (MDS) dhe leuçemia akute mielogjene (AML). Ndonjëherë, MDS shfaqet

së pari, pastaj kthehet në AML. Leuçemia limfocitare akute (ALL) është gjithashtu e lidhur me kimioterapinë. Kur keni AML, trupi juaj prodhon më shumë qeliza të bardha të gjakut sesa i duhen, por ato qeliza janë shumë anormale për të luftuar infeksionet. Pra, leucemia mund të jetë një kancer dytësor që mund të ndodhë gjatë trajtimit me kimioterapi. Kjo mund të ndodhë në lidhje me mekanizmat e leukemogjenezës së frenuesve të topoizomerazës-II të ADN-së dhe agjentëve alkilues. Mielodisplazia ose leuçemia dytësore e lidhur me trajtimin pas terapisë me alkilator zakonisht ka një periudhë latente prej 4-7 vjet. Leuçemia pas terapisë me epipodofilotoksina ka një peroid më të shkurtër latente dhe lidhet kryesisht me zhvendosjen e gjenit MLL në brezin kromozomik 11q23.
Konkluzione Pacientët e trajtuar me kimioterapi kanë një rrezik më të lartë të zhvillimit të neoplazmës malinje dytësore (SMN). Kanceret që lidhen më shpesh me kimioterapinë janë sindroma mielodisplastike (MDS) dhe leuçemia akute mielogjene (AML). Trajtimi me ciklofosfamid shoqërohet me zhvillimin e karcinomës me qeliza kalimtare të fshikëzës urinare. Trajtimi me medikamente imunosupresive, marrësit e transplantit të organeve kanë rrezik të rritur për Sarkomën Kaposi.

Fjalë kyç: tumor, kimioterapi, pacient.

TUMORET E PANKREASIT NË SHQIPËRI

Rineta Qerkini1, Alesia Isufaj1, Adela Iseberi1, Flavio Elezaj1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë,
2Universiteti i Ballkanit Perëndimor
Shkolla e Mjekësisë, Departamenti i Patologjisë UMT (Universiteti i Mjekësisë Tiranë)

Abstrakt
Hyrje Adenokarcinoma duktale e pankreasit është shumë vdekjeprurëse. Vlerësohet si kanceri i 12-të më i shpeshtë në botë dhe i 6-ti në Shqipëri me një incidencë më të lartë tek meshkujt. Eshte neoplazi epiteliale e pankreasit invazive me diferencim gjenderror, qe zakonisht tregon mucine luminale ose intraqelizore dhe pa nje komponent substancial te ndonje tipi tjeter histologjik.
Metodat Ne mblodhëm të dhëna për pacientët e diagnostikuar me kancer pankreatik në Qendrën Spitalore Universitare, Nënë Tereza në Shqipëri midis 2017 dhe 2022. Të dhënat u analizuan duke përdorur paketën statistikore SPSS versioni 23. 0.
Rezultatet Janë përfshirë 672 raste me kancer pankreatik ku 64. 9% ishin meshkuj dhe 35. 1% femra. Mosha mesatare në diagnozë ishte 65, 32 ± 10, 51 vjeç.
Grupmosha me incidencën më të lartë të kancerit të pankreasit ishte 60-70 vjeç. Shumica (93%) e individëve të diagnostikuar me kancer pankreatik janë mbi 50 vjeç dhe 73% janë më të vjetër se 60 vjeç. Incidenca e kancerit të pankreasit në Shqipëri ishte 3. 9 për 100 000 (5. 1 për 100 000 meshkuj dhe 2. 7 në 100 000 femra).

Konkluzione: Adenokarcinoma mbetet lloji më i zakonshëm histologjik i kancerit të pankreasit, i cili ka një shkallë të lartë vdekshmërie që e bën atë një problem të rëndësishëm të shëndetit publik pavarësisht incidencës relativisht të ulët në krahasim me kanceret e tjera. Sëmundja prek kryesisht të moshuarit, ku shumica e pacientëve janë mbi 50 vjeç.

Fjalë kyç: tumor, pankreas, pacient.

SISTEMI LIMFATIK I KOKËS DHE QAFËS

Risi Beqiraj, Sidena Veshaj, Xhon Hidri, Bersa Doçi, Dhionis Osmanllari, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2
Western Balkan University (Departamenti i Histologjisë)

Abstrakt
Hyrje Hulumtimi në histologjinë e sistemit limfatik në kokë dhe qafë zbulon një peizazh magjepsës të strukturave të ndërlikuara. Nyjet limfatike, të ngjashme me qendrat komanduese të zhurmshme, shfaqin zona të ndryshme të pasura me aktivitet imunitar. Këto nyje shfaqin një ndërveprim dinamik të komponentëve qelizorë, duke përfshirë limfocitet dhe makrofagët, brenda rajoneve të veçanta si korteksi dhe medulla. Teknikat imunohistokimike ndriçojnë këtë dramë mikroskopike, duke hedhur dritë mbi orkestrimin e përgjigjeve imune dhe proceseve të sëmundjes brenda këtij territori thelbësor anatomik.
Rishikimi i literaturës: Ky rishikim i literaturës përmbledh gjetjet kryesore në histologjinë e sistemit limfatik në kokë dhe qafë. Studimet kanë sqaruar strukturat anatomike, përbërjen qelizore duke përdorur shënues, rëndësinë klinike në diagnostikimin e sëmundjeve dhe rolet funksionale në mbikëqyrjen imune.
Konkluzione: Si përfundim, histologjia e ndërlikuar e sistemit limfatik në rajonin e kokës dhe qafës zbulon një mikrokozmos magjepsës të aktivitetit imunitar. Nëpërmjet studimeve të përpikta dhe teknikave të avancuara, studiuesit kanë zbuluar kompleksitetin anatomik, dinamikën qelizore, implikimet klinike dhe rëndësinë funksionale të këtij sistemi jetik. Ky kuptim më i thellë jo vetëm që rrit njohuritë tona për përgjigjet imune, por gjithashtu premton për përmirësimin e qasjeve diagnostikuese dhe terapeutike për një sërë sëmundjesh që prekin këtë territor thelbësor anatomik.

Fjalë kyç: sistemi limfatik, histologji, teknikat imunohistokimike.

LIDHJA MES KANCERI GASTROINTESTINAL DHE PLEHRAVE TË PËRDORUR NË BUJQËSI. SHQYRTIMI I LITERATURËS.

Fatime Ibro1, Imena Taka1, Indja Brahollari1, Veronika Spaho1, Prof. Asc. Leart Berdica1, 2
1Universiteti I Mjekësisë Tiranë,
2Western Balkan University

Abstrakt
Hyrje: Plehrat bujqësore si: nitratet dhe fosfatet përdoren gjerësisht, por përveç përfitimeve të tyre a ka ndonjë efekt negativ në organizmin e njeriut? Në studimet e kryera ndër vite, është konstatuar një lidhje pozitive midis përdorimit të plehrave dhe rrezikut të zhvillimit të kancerit në organe të ndryshme të traktit gastrointestinal. Megjithatë, disa nga studimet, ende nuk kanë arritur të gjejnë një lidhje pozitive bindëse mes tyre.

Materiali dhe Metodat: Ne rishikuam studimet falas të gjetura në burime të tilla si: PubMed, National Library of Medicine, Science Direct.
Rezultatet: Rruga kryesore që nitratet si plehra arrijnë në trupin tonë është përmes ujit të kontaminuar. Ndërkohë fosfatet kanë efekte indirekte nëpërmjet bimëve.
Në total kemi shqyrtuar 23 studime, ku në 20 prej tyre kemi gjetur një lidhje pozitive dhe në pjesën tjetër negative.
Gjithashtu, ka disa faktorë rreziku si: mishi i kuq, duhani, nivelet e ulëta të antioksidantëve, aciditeti gastrik dhe mikrobiota që tregojnë një lidhje më të fortë kur merren në të njëjtën kohë me këto plehra të përmendura.

Përfundime: 1. Ekziston një probabilitet i lartë për të zhvilluar kancer gastrointestinal kur nitratet merren në doza të larta.
2. Duhet të ndërmerren politika të reja për të siguruar një komunitet më të shëndetshëm.
3. Duhet të ndërmerren studime të hollësishme për të sqaruar më tej efektin e plehrave në organizmin tonë.

Fjalë kyç: kancer gastrointestinal, bujqësi, plehra.

ROLI I REHABILITIMIT KARDIAK NË PËRMIRËSIMIN E REZULTATEVE KARDIOVASKULARE.

Ledi Neçaj, Ilirjana Zekja
Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësise Tiranë.

Abstrakt
Rehabilitimi kardiak është një ndërhyrje komplekse që synon të përmirësojë kapacitetin funksional, mirëqenien dhe cilësinë e jetës në lidhje me shëndetin e pacientëve me sëmundje të zemrës. Një bazë thelbësore e provave mbështet rehabilitimin kardiak si një ndërhyrje klinikisht efektive dhe me kosto efektive për pacientët me kardiomiopati kronike ose post-akute.
Qëllimi: Demonstrimi i njohurive të pacientëve me kardiomiopati kronike ose akute në lidhje me rehabilitimin kardiak. Përmirësimi i këtyre njohurie për të ndikuar në progresin klinik të pacientëve.
Metodologjia: Të dhënat u mblodhën duke përdorur një pyetësor gjysmë të strukturuar. Një pyetësor prej 10 pikash u realizua në mënyrë konfidenciale nga 137 nga 61. 4±8. 1-vjeçarët e saj (kujdestarë, pacientë, familjarë, të afërm të pacientëve) të diagnostikuar me kardiomiopati kronike ose akute, pranë shërbimeve të kardiologjisë QSUT. Grupi i synuar ishin personat 40-79 vjeç. Kjo anketë u krye në një periudhë 12 mujore nga korriku 2022 deri në shkurt 2023. Të dhënat u analizuan duke përdorur SPSS 25. 0.
Rezultatet: 137 formularë të plotësuar pranë Shërbimit të Kardiologjisë QSUT gjatë periudhës 12 mujore nga korriku i 2022 deri në shkurt 2023, QSUT 'Nënë Tereza' në Tiranë, Shqipëri.
Kur u pyetën për njohuritë e tyre për sëmundjet e zemrës, 73% thanë se kishin njohuri të mjaftueshme arsimore dhe 27% thanë se kishin njohuri të pamjaftueshme për sëmundjet e zemrës. Koeficienti i korrelacionit të Kendall's Tau tregon se ekziston një korrelacion midis nivelit të arsimit dhe përgjigjeve të dhëna. Analiza e variablave me interes nuk tregoi asnjë korrelacion midis grupmoshës dhe nivelit të përgjigjes. Siç thekson hulumtimi, është e rëndësishme të dini se çfarë zgjedhjesh të stilit të jetesës duhet të bëni për të parandaluar sëmundjet e zemrës, duke përfshirë kontrollet e rregullta nga një specialist (kardiolog). Në këtë kuptim, ju keni të drejtë të rrisni njohuritë tuaja për sëmundjet e zemrës, të përfaqësuara me 54, 5% për të gjitha sa më sipër dhe 1% për uljen e kripës dhe ushqimin e shëndetshëm.
Përfundim: Rehabilitimi kardiak është një ndërhyrje komplekse me shumë komponentë që përfshin stërvitje ushtrimore/aktivitet fizik promovimi, edukimi shëndetësor, menaxhimi i rrezikut kardiovaskular dhe mbështetje psikologjike, personalizuar për nevojat individuale të njerëzve të diagnostikuar me sëmundje të zemrës. Rehabilitimi kardiak përfshin një ekip që përfshin mjekë të kujdesit parësor, specialistë, infermierë, terapistë fizikë, profesionistë të shëndetit mendor dhe nutricionistë. Profesioni i infermierisë e njeh edukimin e pacientit si një funksion të pavarur. Përfshirja e infermierëve në edukimin e pacientëve është e rëndësishme sepse ata përbëjnë më shumë se 50% të fuqisë punëtore të kujdesit shëndetësor dhe kalojnë pjesën më të madhe të kohës me pacientët.

Fjalë kyç: sëmundje kardiovaskulare, rehabilitim kardiak, kujdes ndër-profesional, aktivitet fizik, cilësi e jetës.

PARAMETRA TË RËNDËSISHËM PARASHIKUES TË AKTIVITETIT FIZIK NË PACIENTËT ME INSUFICIENCË KARDIAKE, TË SHTRUAR NË NJË SPITAL NË TIRANË.

Klevis Brahaj, Prof. Asc. Dr. Ledi Neçaj
Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Insufiçenca kardiake është një çrregullim i funksionit te muskulit të zemrës, që shkakton një paaftësi të zemrës për të përmbushur funksionin pompë të saj. Kjo bën që indet periferike të mos marrin sasinë e mjaftueshme të gjakut dhe oksigjenit.
Qëllimi: Ky studim synon të vlerësojë shkallën në të cilën pacientët me insuficiense kardiake (HF) përfshihen në ushtrime fizike, të karakterizojë parametrat që lidhen me një aktivitet të tillë dhe të hetojë pengesat dhe motivimet e mundshme për një aktivitet të tillë. Studimi nga korriku 2022 deri në shkurt 2023, Qendra Spitalore Universitare «Nënë Tereza» në Tiranë, Shqipëri.
Materiali dhe Metoda. Në këtë studim u përfshinë gjithsej 90 pacientë të dy gjinive me insuficiense kardiake. Mosha, gjinia, BMI e pacientëve, niveli arsimor, kohëzgjatja e sëmundjes së zemrës dhe prania e sëmundjeve shoqëruese u dokumentuan pas marrjes së pëlqimit me shkrim të informuar. Pacientëve me insuficiense kardiake iu dha një anketë që përfshinte pyetje mbi nivelet e aktivitetit të tyre fizik, si dhe çdo pengesë që mund të kishin dhe çdo stimul pozitiv që mund të kishin. Të dhënat u analizuan duke përdorur SPSS 25. 0.
Rezultatet: Mosha mesatare e pacientëve ishte 67, 9±20, 96 vjeç dhe kishin BMI mesatare 26, 1±4, 49 kg/m2. Shumica ishin meshkuj 65 (62. 04%) dhe 25 (37. 96%) raste ishin femra. Sëmundjet bashkëshoqëruese më të zakonshme, ishte hipertensioni i gjetur në 47 raste, i ndjekur nga Diabeti Melitus në 22 raste dhe sëmundja e veshkave në 11 raste. Pacientët meshkuj 54 (59, 9%) ishin të arsimuar dhe 36 (40, 1%) ishin me nivel të ulët arsimor. Nga të gjithë, 26 (29. 2%) pacientë kishin nivel të ulët të aktivitetit fizik, 42 (46. 7%) raste kishin nivel mesatar dhe 22 (22. 6%) raste kishin nivel të lartë të aktivitetit fizik. Kishte një korrelacion të fortë midis niveleve të rritura të ushtrimeve dhe niveleve të edukimit, vetë-efikasitetit dhe motivimit në të gjitha rastet. Më shumë se gjysma (59. 4%) e të anketuarve përmendën faktorët psikologjikë si shtysë kryesore për aktivitetin e rregullt fizik, ndërsa vetëm 31. 4% përmendën faktorët fizik dhe 23. 4% përmendën faktorët social.
Përfundim: Ky studim zbuloi se 35% e pacientëve me insuficiense kardiake (HF) nuk kryenin asnjë lloj aktiviteti fizik në baza ditore. Njohuritë e pacientit, vetëvlerësimi i ushtrimeve dhe motivimi janë më të rëndësishme se sa ashpërsia e sëmundjes. Mosha, BMI dhe simptomat e shqetësimit parashikuan të gjithe parametrat e rëndësishëm të aktivitetit fizik në pacientet me insuficiense kardiake.

Fjalë kyç: Insuficiensa kardiake, aktiviteti fizik, parashikuesit, sëmundjet shoqëruese, mosha etj.

PARIMET E RIMODELIMIT TË FRAKTURAVE TË KOCKAVE TEK FËMIJËT.
Ledian Fezollari, E. Lepuri.

Abstrakt
Rimodelimi ndjek fazat inflamatore dhe riparuese të shërimit të kockave dhe është më i theksuar tek fëmijët. Ndryshe nga të rriturit, tek fëmijët në rritje, rimodelimi mund të rivendosë shtrirjen e frakturave fillimisht të keqbashkuara në një masë të caktuar, duke e bërë reduktimin anatomik më pak thelbësor. Në trajtimin e frakturave tek fëmijët, kirurgu duhet të ketë njohuri të mira të tre fazave të shërimit të kockave, dmth. , inflamator, riparues dhe rimodelues, dhe të kuptojë se si ato kontribuojnë në rikuperimin përfundimtar të procesit të shërimit të frakturave.
Studimet klinike kanë vërtetuar se në një frakturë të malunionit, anulimi korrigjohet maksimalisht nga ripozicionimi fizik (75%) dhe pjesërisht nga rimodelimi apozicional i diafizës i njohur gjithashtu si drift kortikal (25%). Potenciali rimodelues zvogëlohet me rritjen e moshës së fëmijës; ekstremitetet e poshtme kanë potencial më të lartë rimodelimi në krahasim me ekstremitetin e sipërm. Rimodelimi është më i theksuar në skajin në rritje të kockës dhe në boshtin e lëvizjes së kyçit ngjitur.
Kirurgu ortoped që trajton frakturat pediatrike duhet të jetë i njohur me variacionet rajonale në rimodelim dhe kufijtë e pranimit të angulimit në rajone të ndryshme. Kriteret e përshtatshmërisë për kocka të ndryshme, megjithëse të përcaktuara mirë, shërbejnë në rastin më të mirë si udhëzime. Për vendimmarrjen përfundimtare të kapacitetit funksional të pacientit duhet të merret parasysh gatishmëria e prindërve për të pritur deri në përfundimin e procesit të rimodelimit dhe përvoja e mjekut kurues. Në rast dyshimi më të vogël, duhet të merret një qasje më agresive për të arritur një rezultat të kënaqshëm.
Ka dy përparësi në trajtimin e frakturave tek fëmijët. Së pari, procesi i shërimit është shumë i shpejtë. Mosaderenca është një ngjarje e rrallë në grupmoshën pediatrike. Avantazhi i dytë është se ka një kapacitet shumë të mirë rimodelues nëse ka më pak se shtrirje anatomike të kockës së prekur pas shërimit të frakturës.

Fjalë kyç: rimodelim, frakturë, kockë, fëmijë etj.

SINDROMA VEXAS, NJË SËMUNDJE AUTOINFLAMATORE JO DHE AQ E RRALLË.
Ledio Collaku[1], Margarita Resuli[1], Ergita Nelaj[1], Somida Kuka[1], Eleda Rucaj[1]
[1]Departamenti i Mjekësisë Interne, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Qëllimi: Sëmundjet Autoinflamatore karakterizohen nga episode rekurente te inflamacionit, që shoqërohen me një gamë të gjerë simptomash që përfshijnë temperaturë, dhimbje abdominale, rash ne lëkurë, artralgji, dhe mialgji. Mund të ketë edhe shenja të qarta të peritonitis, perikarditis apo edhe të artriteve. Shumë sëmundje Autoinflamatore kane bazë gjenetike, dhe vitet e fundit është bërë progres në identifikimin e mutacioneve specifike qe shkaktojnë këto sëmundje. Sindroma VEXAS është një çrregullim autoinflamator, i zbuluar së fundmi, që mund të shpjegojë simptoma të ndryshme autoinflamatore. Po paraqesim një rast klinik me temperaturë të lartë recidivante, lodhje, sëmundje inflamatore të syve, purpur të palpueshme intermitente, i cili nuk plotësonte asnjë kriter për ndonjë sëmundje specifike autoimune.
Metodat: VEXAS është një sëmundje e re, e zbuluar vetëm para 2 vjetësh, me manifestime të rënda reumatologjike dhe hematologjike me fispatologji gjenetike me mutacione somatike të një gjeni të vetëm me rëndësi kritike në ubikuinim. Ubikuinimi quhet procesi i bashkimit

të Ubikuitinës, e cila është një proteinë e vogël rregullatorë, me një substrat proteinik. Ky proces është shumë i rëndësishëm në përgjigjen imune dhe inflamacionin. VEXAS është akronim për Vakuolat që shihen shpesh në qelizat e identifikuara ne biopsinë palcës, E1 që është enzimë që aktivizon ubikuitinen, geni UBA1 lokalizohet ne kromozomin X, është një sëmundje Autoinflamatore, dhe mutacionet janë Somatike. Pacientët e prekur nga kjo patologji mund te kenë temperaturë, përfshirje të lëkurës, infiltrate pulmonare, kondrite të veshit dhe hundës, tromboemboli venoze, dhe anemi makrocitare. Janë gjithmonë të larta mediatorët e inflamacionit si ERS dhe PCR. Në rreth 50% të rasteve kjo sindromë shoqërohet edhe me sindrom Mielodisplazik. Sipas një studimi të bërë së fundmi, prevalenca e kësaj sindrome është 1: 4269 tek meshkujt > 50 vjeç.
Përfundim: Duhet të kemi parasysh Sindromën VEXAS sa herë që përballemi me simptoma të sëmundjes autoinflamatore refraktare ndaj trajtimit konvencional, polikondrit recidivant, mashkull mbi 45 vjeç, anemi makrocitare dhe trombocitopeni.

Fjalë kyç: Autoinflamatore, sindroma VEXAS, mielodisplazike etj.

TERAPIA ANTITROMBIKE TRESHE TEK PACIENTËT QË I NËNSHTROHEN NDËRHYRJES PERKUTANE KORONARE. PARAQITJE RASTI KLINIK DHE PËRMBLEDHJE LITERATURE.
Prof. Asoc. Leonard Simoni, Dr. Kristi Ziu

Abstrakt
Hyrje: Një paciente paraqitet në urgjence me dhimbje tipike anginoze, ndryshime në EKG, dhe rritje të enzimave kardiake. Pacientja më parë kishte bërë CABG x 2 dhe Zëvëndësim me proteze mekanike të valvulave të aortes dhe atë mitrale, për të cilën vazhdonte trajtimin me VKA. Pacientja konsiderohet me NSTACS dhe sipas protokollit i nënshtrohet koronarografisë që rezulton TC+SAK 2 vazal, por me grafte LIMA-LAD dhe VSM – M1 normofunksionant. Jashte zones se revaskularizimit ishte D1. Ne keto u kushte u gjykua vazhdimi i procedurës duke stentuar TC dhe D1 me DES. Në kushtet kur pacienti kishte bërë PCI dhe kishte valvula mekanike u gjykua vazhdimi me terapinë treshe. Mbas 1 muaji pacientja vjen melena, Hb 7mg/dl. Në fibrogastroskopi rezulton me gastrit eroziv. Kolonoskopi normale. Gjatë qëndrimit në spital kalohet në heparinë të fraksionuara dhe vazhdohet terapia me clopidogrel dhe ndërpritet aspirina. Mbasi merr trajtimin për gastritin eroziv dhe disa flakone gjak, situate përmirësohet. Në dalje vazhdohet vetëm me VKA dhe clopidogrel.
Diskutime: Rast klinik qe parashtron dilemen e klinicisteve për vazhdimin e terapise treshe tek pacientet që duhet të vazhdojnë antikoagulimin dhe duhet të marrin dhe terapinë me antiagregante për shkak të SKA dhe vendosjes se stenteve. Terapia treshe afat gjetë shoqërohet përgjithesisht me një rrezik te shtuar për hemorragji. Antikoagulimi tek pacientët me protezë mekanike, antikuagulantët janë të domosdoshëm për shkak të rrezikut për tromboze në protezën mekanike dhe tromboembolisë periferike. Vazhdimi afatgjatë e terapisë treshe do të ndikohej nga një sërë faktoresh. Lloji i stetinit të përdorur. Lloji, gjatësia dhe diametri i lezionit. Kohëzgjatja e terapisë antiagregante dyshe apo teke, Rreziku hemorragjik, Niveli I INR. Nga ana tjetër antikoagulantët oralë janë agjentët antitrombotikë kryesorë në parandalimin e tromboembolive (insultit), por nuk përdoren aq sa duhet për shkak të frikës nga hemorragjia dhe pasigurisë se cilët pacientë do të përfitojnë. Vendime të individualizuara mbi terapinë antitrombotike kërkojnë të vihen në balancë rreziku i tromboembolisë dhe i hemorragjisë. Për shumicën e pacientëve, përfitimi nga profilaksia e insultit cerebral tejkalon rrezikun për ngjarje serioze hemorragjike, edhe ndër pacientë më të moshuar. Kështu, përcaktimi i rrezikut hemorragjik nuk është një mundësi për të gjetur

arsye për të mos antikoaguluar, por një mundësi për të identifikuar faktorë rreziku hemorragjikë të korrigjueshëm. Me përjashtim të pacientëve me rrezik shumë të lartë për hemorragji dhe një rrezik relativisht të ulët për insult cerebral, tek të cilët nuk rekomandohet përdorimi i antikoagulantëve, të gjithë individët e tjerë të identifikuar si me rrezik të lartë për hemorragji duhet të monitorohen nga afër dhe duhet të korrigjohen faktorët e rrezikut të modifikueshëm.

Fjalë kyç: hemorragji, INR, tromboembolive.

IMPAKTI I NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË SËMUNDJET ME ORIGJINË NGA UJI

Lindits Salia Molla
Departamenti i Trajtimit dhe Vlerësimit të Risqeve në Shëndet Publik
Insitutit Shëndetit Publik

Abstrakt
Ndryshimet klimatike po ndikojnë në jetën dhe shëndetin e njerëzve në mënyra të ndryshme. Ato kërcënojnë përbërësit thelbësorë të shëndetit, ajrin e pastër, ujin e pijshëm të sigurt, furnizimin me ushqime të sigurta. Ndërmjet viteve 2030 dhe 2050, ndryshimet klimatike pritet të shkaktojnë rreth 250000 vdekje shtesë në vit si rezultat i kequshqyerjes, malarjes, diarresë dhe stresit ndaj të nxehtit. Për këtë situatë parashikohen shpenzime të drejtpërdrejta të dëmit në shëndeti në vlera 2-4 miliardë dollarë në vit deri në vitin 2030. Rritja e temperaturës së ambientit ndikon në transmetimin e patogjenëve nga uji nëpërmjet efekteve të drejtpërdrejta në rritjen, mbijetesën dhe infektueshmërinë e tyre, si dhe nëpërmjet efekteve indirekte të mjedisit i vendosin grupet e popullatave në rrezik për ekspozim. Sëmundjet me origjine nga uji, kanë një model të veçantë sezonal. Gjatë muajve të nxehtë të verës, shoqërohen me një rritje të incidencës së infeksioneve bakteriale diarreike, veçanërisht, salmoneloza dhe campilobacteriozis për shkak të rritjes së aftësisë ose suksesit riprodhues të patogjenëve në temperatura më të larta. Temperaturat e larta të ajrit dhe nxehtësia ekstreme kanë efekte negative në pastrimin e ujit, duke penguar klorinimin dhe rrezatimin ultravjollcë, duke rritur tretshmërinë e lëndës organike dhe turbullirën e ujit. Moti i nxehtë rrit gjithashtu kërkesën për ujë të pijshem, higjienë dhe kanalizime në një kohë kur furnizimi me uje mund të zvogëlohet, gjë që bënë të mundur rritjen më tej të gjasave të ekspozimit të njerëzve ndaj patogjenëve.

Fjalë kyç: uji, klima, impact, ekspozim.

GASTRITI KRONIK.

Liridona Gashi.

Abstrakt
Hyrja: Gastriti kronik është ende një sëmundje relativisht e zakonshme, edhe pse prevalenca e tij ka rënë dukshëm, kjo rënie është paralele me një rënie të prevalencës së H. pylori. Infeksioni me Helikobakter pylori në fëmijëri është shkaktari kryesor i gastritit kronik, origjina mikrobike e të cilit është çelësi për të kuptuar epidemiologjinë e çuditshme dhe rrjedhën e sëmundjes. Një inflamacion i përjetshëm dhe agresiv rezulton në shkatërrimin (gastrit atrofik) e mukozës së stomakut me kalimin e kohës (vite dhe dekada). Gastriti i rëndë atrofik dhe stomaku pa acid janë kushtet më të larta të rrezikut të malinjitetit dhe ulçerës

peptike, mund të shoqërohen edhe me mungese në absorbimin e vitaminave thelbësore si vitamina B12, mikronutrientëve (si hekuri, kalciumi, magnezi dhe zinku), ushqimin dhe barnat. Kuptimi më i mirë i zhvillimit të sëmundjes kronike, parashikuesve të progredimit të sëmundjes dhe parashikuesve të reagimit në terapi ka rezultuar në strategji trajtimi më të mira.

Qëllimi: Qëllimi i punimit është që të analizojë dhe të hulumtojë rastet e pacientëve të diagnostikuar me gastrit kronik në Institutin e Patologjise për periudhën kohore Janar 2018 - Dhjetor 2022, të përcaktojë numrin e rasteve sipas gjinisë dhe moshës.

Materiali dhe metodat: Hulumtimi është i tipit retrospektiv, deskriptiv. Përfshinë pacientët e diagnostikuar me gastrit kronik ne Institutin e Patologjisë për periudhën kohore Janar 2018- Dhjetor 2022 dhe është bazuar në të dhënat e pacientëve të marrura protokolet në Institutin e Patologjisë.

Rezultatet: Numri i përgjithshëm i pacientëve të diagnostikuar me gastrit kronik për periudhën 1 Janar 2018– 31 Dhjetor 2022 ishte gjithsej 269, 126 raste (47%) prej tyre janë të gjinisë mashkullore, ndërsa 143 (53%) prej tyre janë të gjinisë femrore, kurse në baze të moshës numri më i madh i pacientëve është i grup moshës 51-60 vjec me 25. 65%.

Përfundimi: Helicobacter pylori është shkaktari kryesor i gastritit kronik, sëmundjes së ulçerës peptike, adenokarcinomës gastrike dhe limfomës primare të stomakut.

Fjalë kyç: gastrit, helikobakter pylori, gastriti autoimun.

INKONTINENCA URINARE NË PRAKTIKËN GJINEKOLOGJIKE.

Dr. Lorela Hysi1, Prof As. Enkeleda Prifti2, Dr. Redi Hoxhallari3
Mjeke specializante në Obstetrikë-Gjinekologji, SUOGJ 'Koço Gliozheni'
Shefe e Shërbimit të Gjinekologjisë SUOGJ 'Koço Gliozheni'
Phd candidate, Shërbimi i Gjinekologjisë SUOGJ 'Koço Gliozheni'

Abstrakt

Simptomat e inkontinencës urinare janë shumë të përhapura tek gratë. Ato kanë një efekt të drejtpërdrejtë në cilësinë e jetës në lidhje me shëndetin dhe shoqërohen me kosto të larta personale dhe shoqërore. Përshkruhen dy lloje kryesore: inkontinenca urinare e stresit, në të cilën urina rrjedh në raport me sforcimet fizike, dhe inkontinenca urgjente urinare, në të cilën rrjedhja e urinës shoqërohet me një dëshirë të papritur imponuese për të urinuar. Gratë që përjetojnë të dyja simptomat konsiderohen se kanë llojin e tretë të inkontinecës, të quajtur inkontinencë urinare e përzier (mikse). Studimet kanë zbuluar mbivendosje të shkaqeve të mundshme të inkontinencës, duke përfshirë mosfunksionimin e muskujve detrusor ose të muskujve të dyshemesë pelvike, mosfunksionimin e kontrollit nervor për grumbullimin dhe zbrazjen e urinës përgjatë traktit urogenital, dhe dëmtimet e mjedisit lokal brenda fshikëzës. Një vlerësim i plotë diagnostik i inkontinencës së urinës kërkon një anamnezë, ekzaminim fizik, analizë të urinës, vlerësim të statusit të estrogjenit si edhe të cilësisë së jetës dhe kur trajtimet fillestare dështojnë, urodinamikë invazive. Ndërhyrjet mund të përfshijnë opsione jo-kirurgjikale (të tilla si modifikime të stilit të jetesës, stërvitje të muskujve të dyshemesë pelvike dhe medikamente) dhe opsione kirurgjikale për të mbështetur uretrën ose për të rritur kapacitetin e fshikëzës si edhe për riparimin e prolapsit të organeve të tjera pelvike i cili mund të bashkëshoqërojë inkontinencën. Drejtimet e ardhshme në kërkime mund të synojnë gjithnjë e më shumë parandalimin parësor përmes të kuptuarit të rreziqeve mjedisore dhe gjenetike për inkontinencën.

Fjalë kyç: Inkontinenca, dyshemeja pelvike, ekzaminim, urodinamika, trajtimi kirurgjikal dhe jo-kirurgjikal.

IMPLEMENTIMI I DEPISTIMIT TË MJEKËSISË FETALE NË TREMESTRIN E PARË SJELL DIAGNOZË TË HERSHME DHE RRIT KËNAQËSINË NDAJ SHËRBIMIT SPITALOR.

Dr. Lorela Hysi1, Dr. Redi Hoxhallari2, Prof. Dr. Rubena Moisiu3, Prof. Dr. Astrit Bimbashi4
Mjeke specializante ne Obstetrikë-Gjinekologji, SUOGJ 'Koço Gliozheni'
Phd candidate, Mjek, Shërbimi i Gjinekologjisë SUOGJ 'Koço Gliozheni'
Shefe e Shërbimit të Patologjisë së Shtatzanisë SUOGJ 'Koço Gliozheni'
Shef i shërbimit të Obstetrikës SUOGJ 'Koço Gliozheni'.

Abstrakt
Depistimet e serumit maternal për defekte të tubit neural dhe aneuploidinë fetale janë bërë tashmë pjesë e praktikës obstetrikale. Për më shumë se dy dekada depistime të tilla u fokusuan në tremestrin e dytë, megjithatë pas një sërë studimesh multicentrike të zhvilluara ne Shtetet e Bashkuara të Amerikës, u arrit në përfundimin se depistimi midis javës së 11 dhe 14 është një opsion i dobishëm dhe i besueshëm për gratë shtatzëna. Aktualisht markuesit që kanë treguar përdorueshmëri në praktikën klinike janë: Pregnancy-associated plasma protein A (PAPP-A), Human chorionic gonadotrophin (hCG) dhe ADN fetale e lirë në gjakun e nënës (NIPT). Matja e translucences nukale (NT) bëri impakt kolosal si indikator në drejtim të depistimit në tremestrin e parë. Një vlerë më e lartë e së cilës dikton nevojën për këshillim gjenetik, teste të tjera diagnostike për çrregullime gjenetike dhe ekografi të targetuar. Ndërsa NIPT u fut si opsion në 2011 nga Shoqata e Mjekësisë Feto-Amtare dhe Shoqata Amerikane e Obstetrikës dhe Gjinekologjisë kjo e fundit në rekomandimet aktuale të saj e rekomandon këtë testim për çdo grua shtatzënë. Këto metoda të reja të depistimit kanë ulur në mënyrë të ndjeshme numrin e grave shtatzëna të cilat kanë patur të nevojshme kryerjen e një testi invaziv nga 20% në më pak se 3% dhe nga ana tjetër kanë rritur mundësinë e dedektimit te Sindromës Down dhe anomalive të tjera kromozomike nga më pak se 50% në më shumë se 95%. Si rezultat i pashmangshëm i këtyre përfitimeve vjen edhe kënaqësia nga ana e pacientëve përkundrejt shërbimit spitalor dhe shëndetësor.

Fjalë kyç: Defekte të tubit neural, aneuploidi, trimestri i parë, PAPP-A, NT, hCG, NIPT, Sindroma Down, kënaqësia ndaj shërbimit.

NJË VËSHTRIM MBI TINEA NË MOSHËN FËMINORE.

Loreta Kuneshka1; Numila Maliqari2
1. As. Prof. Loreta Kuneshka dermatologe në QSUT
2. Prof. Dr. Numila Maliqari kardiopediatre në QSUT

Abstrakt
Hyrje: Tinea është një infeksion mykotik ngjitës i lëkurës. Zonat më të prekura përfshijnë këmbët, ijët, skalpin e kokës dhe poshtë gjinjve. Tinea mund të përhapet me kontakt lëkurë me lëkurë ose në mënyrë indirekte përmes peshqirëve, rrobave ose dyshemeve.
Materialet: Janë marë 257 raste të diagnostikuar me tinea corporis, capitis, cruris të paraqitura në shërbimin pediatrik në periudhën nëntor 2019 – dhjetor 2023. Janë marë të gjitha rastet, formë e lehtë, e mesme, e rendë. Është parë reagimi ndaj mjekimit sipas gravitetit të sëmundjes.

Rezultatet: Analiza për myk me KOH u rekomandua në rastet kronike, të përsëritura, të relapsit, rezistente dhe tinea multiple. Monoterapia topike u rekomandua për rastet me tinea cruris dhe corporis (të lokalizuara), ndërsa një kombinim i antimykotikëve sistematikë dhe topikë u rekomandua për tinea pedis rezistente, lezione të gjera të tinea corporis dhe rastet rezistente te tinea cruris dhe corporis, dhe ne tinea capitis. Terbinafina dhe itrakonazoli duhet të jenë barnat sistemike të preferuara. Per femijet e moshes se vogel disa muajsh eshte perdorur dhe sir. Fluconazol 10mg/ml per shkak te mungeses se terbinafines dhe itraconazolit ne gjendje te sirupit te lengshem. Kohëzgjatja minimale e trajtimit duhet të jetë 2-4 javë në rastet e thjeshta dhe >4 javë në rastet rezistente. Përdorimi aktual i kortikosteroideve në praktikën klinike të menaxhimit të tinea-s nuk u mbeshtet fuqimisht.
Diskutim: Rekomandimet standarde nga udhëzimet aktuale nuk janë më të rëndësishme në kontekstin aktual shqiptar. Nuk ka përkufizime standarde për terminologjitë e ndryshme si përsëritja, persistenca dhe infeksionet kronike, të cilat shtojnë konfuzionin në menaxhimin e Tinea në mjediset e botës reale.
Konkluzioni: Ky studim do të ndihmojë në standardizimin e kujdesit, të ofrojë udhëzime për menaxhimin dhe të ndihmojë në vendimmarrjen klinike për profesionistët e kujdesit shëndetësor.

Fjalë kyç: tinea, femije, terbinafine, itraconazole.

HIPERTERMIA NË MOSHAT PEDIATRIKE.

File Bracja1, Fatjona Topalli1, Dajana Konjuzi1, Dr. Lumturi Mërkuri2.
1Student, Departamenti i Infermierisë e Fizioterapisë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University.
2Pedagoge, Departamenti i Infermierisë e Fizioterapisë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University.

Abstrakt
Hyrje: Zhvillimi i frikës ndaj temperaturës së lartë në moshat pediatrike është krijuar jo vetëm te prindërit, por njëkohësisht edhe tek personeli shëndetësor. Shkaku i hipertermisë në moshat pediatrike është shpesh herë shumë i vështirë për tu identifikuar. Në disa raste ajo mund të vijë si pasojë e infeksioneve virale të cilat nuk kanë nevojë për medikamente e në raste të tjera mund të jetë shkak i sëmundjeve serioze bakteriale (meningit, infeksion urinar, septicemia, etj). Vlerësimi i njohurive dhe praktikave mbi menaxhimin e duhur të hipertermisë ka një rëndësi shumë të madhe dhe jetësore për fëmijën.
Qëllimi: Qëllimi i punimit është njohja me hiperterminë në moshat pediatrike, vlerësimi i njohurive dhe praktikave të prindërve dhe personelit infermieror mbi menaxhimin e fëmijëve me hipertermi.
Metodologjia: Për realizimin e këtij punimi është përdorur metoda e rishikimit të literaturës, është shfrytëzuar literaturë kombëtare dhe ndërkombëtare rreth njohurive të përgjithshme të hipertermisë në moshat pediatrike. U konsultuan një seri artikujsh të publikuar së fundmi në PubMed, Google Scholar, Scopus, Web of Science dhe udhëzime të WHO, mbi menaxhimin e hipertermisë tek fëmijët.
Rezultatet: Studimi ynë gjeti mjaft artikuj që trajtonin efektivitetin e kujdesit infermieror e prindëror mbi hiperterminë tek fëmijët. Nivele më të larta të kujdesit infermieror e prindëror, shoqërohen me rezultate më të mira shëndetësore, përfshirë uljen e shtrimeve në spital, kostot shëndetësore dhe vdekshmërinë fëminore. Menaxhimi i hipertermisë ndikohet nga shumë faktorë të lidhur me prindërit, si: mosha, arsimi, niveli social-ekonomik, niveli i edukimit shëndetësor, mjedisi gjeografik, etj. OBSH ka zhvilluar standarde të kompetencës

për punonjësit e shëndetësisë për të mbështetur aftësinë e prindërve për t'u kujdesur për fëmijët me hipertermi.
Konkluzione: Hipertermia është shenjë shumë e shpeshtë e sëmundjeve akute të fëmijët. Andaj është shumë e rëndësishme edukimi i prindërve apo kujdestarëve të femijëve, që të kenë njohuri rreth shenjave të temperaturës, rrezikshmërisë së saj dhe mbi të gjitha trajtimin adekuat të saj.
Fjalë kyç: hipertermi, fëmijë, infeksion bakterial, prindër, konvulsione febrile.

SHËNDETI MENDOR, PANDEMIA SI DHE NDIKIMI TE STAFI MJEKËSOR (EFEKTI POST- COVID).
Dr. Majlinda Murati**.**

Abstrakt
Në kushtet aktuale një krizë globale të Shëndetit Publik nga Pandemia COVID-19, Punonjësit e kujdesit shëndetësor janë mjaft të ekspozuar nga një Ezaurim Fizik dhe Mendor (burnout) nga Nevoja e marrjes së Vendimeve të vështira, sic janë dhimbja nga humbja e jetës së pacientëve apo Kolegëve, rreziku i infektimit për veten dhe familjarët e tyre. Burnout është një syndrome psikologjike që përkufizohet si një gjendje vetë-raportimi e Stresit Mendor apo Fizik, të lidhur me Aktivitetin mjekësor në Punë apo Kujdesin që pasohen me Ezaurim Emocional, Depersonalizim dhe një sens i ulur i Performancës personale. Kjo është një pasojë jo e pritshme, rrjedhojë e një kulture organizative të paaftë për të balancuar identitetin personal të stafit me Kontekstin organizativ dhe social të Kujdesit shëndetësor e për pasojë kompromenton dhe konsumon përpjekjet e vazhdueshme në sferën Mendore për tu përballur me trysninë në punë. Numri i lartë i rasteve të Infektimit dhe Pasojat post-Covid 19, si dhe Valët e mundshme në ngritje të shifrave të infektimit, rrisin natyrshëm ndërgjegjësimin për Kushtet në punë mjaft sfiduese, si dhe Nevojën për ta Adresuar këtë Ezaurim Mendor, duke kërkuar gjetjen e zgjidhjeve të mundshme. Masat që sugjerohen për të parandaluar ose minimizuar Burnout konsistojnë në 3 nivele të ndryshme, konkretisht. Nivel Individual (si psh, Suporti Familjar, aktivitetin fizik, dietë e balancuar, rutina e një gjumi të mirë, marëdhënie sociale/shpirtërore efektive, yoga, lutje, diskutim/konsulta në grupe të vogla). Nivel Organizativ (mjedise joparagjykuese për shkëmbim përvojash dhe këshillash, Gjithpërfshirje në vendimmarrje, të ekipeve mbështetëse multi-disiplinare psikosociale, mjedise të sigurta për tiu shmangur shpejt situatave stresuese, axhendë ditore e mirë-përcaktuar, suporti shoqëror), dhe Nivel Kulturor (përfshirja e stafit të kujdesit parësor në zhvillim, zbatim, testim dhe vlerësim të masave kundër burnout). Megjithë përpjekjet për heqjen e barrierave psikologjike që suportojnë përballimin e stresit të lidhur me punën, ende ka nevojë për ndryshim social kundër stigmës së shoqëruar me sëmundjet mendore. Qëllimi është të ofrohen qasje te reja për punonjësit e vijës së parë ne Kushte Emergjence Mjekesore, me mënyra konkrete për të promovuar shërimin për punonjësit e vijës së parë në Sfidat qe mund vijnë.

Fjalë kyç: shëndeti mendor, pandemia, post-COVID etj.

SËMUNDJA E MUSHKËRISË NË PACIENTËT ME FIBROZË CISTIKE.
Malbora (Daci) Jani M. D.

Abstrakt
Hyrje: FK është sëmnundje e lindur e transmetuar në mënyrë autozomale reçesive. Mutacioni gjetenik bën që proteina CFTR që është thelbësore ne rregullimin e lëvizjes së kripës dhe ujit përmes membranës qelizore, të jetë defektoze duke çuar në sekrecione të trasha. Sëmundja progressive obstructive e mushkërive është shkaktarja kryesore në sëmundshmërinë dhe vdekshmërinë e të sëmurëve me FK.
Qëllimi: Është paraqitja e sëmundshmërise së mushkërise në të sëmurët me FK gjatë vitit 2017 ne vendin tonë.
Metoda dhe Materiali: Studimi është analitik, observues, rast-kontroll, retrospektiv.
Janë marrë në studim 123 pacientë të diagnostikuar me FK, në ndjekje të rregullt në departamentin e Pediatrisë gjatë vitit 2017.
Rezultate dhe Diskutimi: nga 123 pacientët e marrë në studim rezulton se infeksioni kronik respirator është më i lartë pas moshës 12 vjeç. Krahasuar me vendet Europiane nuk rezulton të kemi prevalencë më të lartë.
Në vlerat e matura të funksionit respirator nuk vërehet ndryshim i dukshëm i vlerave mesatare krahasuar me vendet e tjera. Ditë qëndrimi spitalor është më i lartë në moshat 12-17vjeç.
Përfundime: Nuk verehen ndryshime të dukshme mes të sëmurëve tanë dhe të vendeve Europiane.
Ngelet për t'u përmirësuar teknika për marrjen e sputumit, terrenet për izolimin e mikroorganizmave dhe teknologji të reja për studimin e plotë të tyre.

Fjalë kyç: Fibroze cistike, semundja e mushkerive, infeksion kronik, funksioni respirator.

CAVERNOMAT PONTO-MESENCEPHALIKE: RAST KLINIKASPEKTET ANATOMIKE, KLINIKE, IMAZHERIKE DHE TERAPEUTIKE. RISHIKIM I LITERATURËS
Xhelili Malbora1, 3, Xhumari Artur2, 3
1. MD. Neurologe, Qendra Spitalore Rajonale 'Shefqet Ndroqi', Njësia Kavajë.
2. Prof. Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', PAI i Neuroshkencave, Shërbimi i Neurokirurgjisë, Tiranë.
3. Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Universiteti i Mjekësisë, Fakulteti Mjekësisë.

Abstrakt
Hyrje: Afërsisht 18%-35% e malformacioneve kavernoze intrakraniale (CCM) janë të lokalizuara në truncus cerebri dhe pjesa më e madhe e tyre në pons. Lokalizimi trunkal i CCM-ve ka risk më të lartë për hemorragji (deri 30%), për deficite permanente neurologjike dhe rekurencë më të lartë. Deficitet neurologjike kanë fillim subakut insidioz, varen nga lokalizimi i CCM dhe përfshijnë: oftalmoplegjinë internukleare, hemiparezë progresive, parezë e n. facial et n. abducens, hipoestezi faciale, trunkale dhe në ekstremitete, disfagi, disartri dhe ataksi. Instalimi akut i klinikës me alterim të koshiencës dhe dispnesë ndodh rrallë.
Prezantim rasti: Në kabinetin e Neurologjisë paraqitet një paciente 60 vjeç, hipertensive dhe diabetike prej më shumë se 10 vitesh, kompliante me ndjekjen dhe mjekimin. Referon histori 2-3 javore me marrje mendsh, cefale e intensitetit të moderuar dhe hipoestezi subakute intermitente e anësive të majta. Gjithashtu prej 3-4 ditësh paraqitet me diplopi, që

vjen progresivisht duke u rënduar. Në ekzaminim objektiv neurologjik evidentohet një parezë diskrete e n. abducens sinister et sindrom ataktik (statik > dinamik). Realizohet MRI koke ku evidentohet malformacion venoz cavernoz trunkal, specifikisht pontomesencephalic dexter, johemorragjik-incidental (i paraqitur në figurë). Lezioni i evidentuar paraqite Rasti konsultohet në Shërbimin e Neurokirurgjisë dhe indikohet ndjekje konservatore: follow-up imazherik pas 6 muajsh si dhe ndjekje klinike në dinamikë. Aktualisht pacientja në gjendje stacionare, persiston diplopia dhe hemihipoestezi parciale intermitente.

Përfundime dhe diskutime: Në rastin e paraqitur, pacientja paraqitet në gjendje stabël me klinikë minimale neurologjike, pa elemente kompresioni apo hemorragjie imazherikisht. Trajtimi konservativ i CCM indikohet në pacientë me lezione minimale jo'agresive' në MRI dhe përmirësim i shpejtë klinik neurologjik pas hemorragjisë. Risku për rupturë varet nga: lokalizimi dhe përmasat e kavernomës, gjinia e pacientit dhe prezenca e DVA (developmental venous abnormality). Në kavernomat trunkale, të intervenuara apo jo, follow-up imazherik fillimisht në interval 4-6 mujor dhe më tej një vjeçar është i indikuar për çdo pacient.

Fjalë kyç: kavernoma trunkale, kirurgji, follow-up, indikacion, algoritëm.

KOMPLIKACIONET CEREBRALE TË GRANULOMATOZËS EOZINOFILIKE: RAST KLINIK

Xhelili Malbora1, 2 Zekja Ilirjana4, 5 Abazaj Arlinda1, 3 Kruja Jera1, 4
1. Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Universiteti i Mjekësisë, Fakulteti Mjekësisë
2. Neurologe, Qendra Spitalore Rajonale 'Shefqet Ndroqi', njësia Kavajë
3. Neurologe, Spitali Memorial Fier
4. QSUT 'Nënë Tereza', Shërbimi i Neurologjisë, PAI I Neuroshkencave
5. Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike, Tiranë

Abstrakt

Hyrje: Granuloma eozinofile është një formë e lokalizuar e histiocitozës X, ose histiocitozës së qelizave Langerhans (LCH), një lezion beninj i qelizave të Langerhans-it. Është forma më e lehtë e sindromave të histiocitozës dhe karakterizohet nga lezione osteolitike dhe prekje multiorganore: pulmoni, lieni, hepari, nyjet limfatike trakti gastrointestinal dhe gjendja e hipofizës. Histiocitoza e qelizave Langerhans infiltron boshtin hipotalam- hipofizë në 5-50% të rasteve duke shkaktuar diabetin insipidus.

Prezantim rasti klinik: Pacientja, 33 vjeç, primipare, paraqet histori 3 mujore debutuar fillimisht me dhimbje koke e intensitetit të moderuar dhe fenomene të axhitimit psiko-motor. Më tej paraqet vështirësi në memorie dhe përqëndrim, çrregullime të sjelljes dhe labilitet të shtuar emocional. Referohet se prej 10 javësh paraqet polidipsi shumë të shprehur, konsum i më tepër se 10 litra ujë në ditë. Pacientja hospitalizohet dhe plotësohet me analizat e nevojshme laboratorike dhe imazherike. Në MRI crani evidentohet rritje e dimensioneve të infundibulit hipofizar që përforcon në mënyrë homogjene pas injektimit të kiv, aspekt në favor të granulomës eozinofilike. Defekt kockor lateral sinister. Gjatë hospitalizimit paraqet klinikë fluktuante motore et sensore neurologjike, rëndim progresiv dhe alterim të koshiencës. Analizat biokimike, të urinës dhe hormonale konfirmojnë praninë e diabetit insipid. Imbalanca elektrolitike persiston për rreth 14 ditë, me vlera mbi 165mmol/L dhe gjendje letargjike të pacientes. Vendoset nën trajtim me Desmopresinë inhalatore. Biopsia e lezionit konfirmon diagnozën. Në MRI rikontrolli lezioni paraqitet me përmasa më të reduktuara, persistojnë çrregullimet e sjelljes dhe labiliteti i shprehur emocional për të cilat

është në ndjekje nga mjeku psikiatër. Diskutime dhe konkluzione: LCH (Langerhans Cell Histiocytosis) në adultë manifestohet më shpesh me prekje kutane, kockore, pulmonare dhe pituitare (25%) manifestuar me Diabet Insipid. Gold standart i diagnostikimit të LCH është biopsia dhestudimi imunofenotipik i lezionit. Shpesh diagnoza e LCH është sfiduese për shkak të diapazonit dhe atipizmit të paraqitjes klinike dhe imazherike. Sjellim në vëmendje shenjat klinike të LCH përmes këtij rasti klinik për të rritur dyshimin dhe hulumtimin për këtë diagnozë përmes bashkëpunimit multidisiplinar.

Fjalë kyç: Granulomatozë Eozionofilike, Desmopresinë, Diabet Insipid, Letargji.

MENINGOMATOZA: RAST KLINIK.

Xhelili Malbora1 Quka Aida2 Zekja Ilirjana2, 3 Xhumari Artur4
1. Neurologe, Qendra Spitalore Universitare Rajonale 'Shefqet Ndroqi', Njësia Kavajë
2. Neurologe, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Shërbimi i Neurologjisë, Tiranë
3. Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike
4. Shërbimi i Neurokirurgjisë, PAI i Neuroshkencave

Abstrakt
Hyrje: Meningomatoza është termi që i referohet pranisë së të paktën 2 meningeomave në lokalizime të ndryshme cerebrale te i njëjti pacient, pa shenja klinike të neurofibromatozës tip II. Incidenca paraqitet 1-10%. Prognoza e meningeomave multiple intrakraniale nuk ndryshon nga ajo e meningeomës solitare, por megjithatë shfaqja e shkallëve të ndryshme të malinjitetit paraqitet në 1/3 e rasteve me meningomatozë.
Rast klinik: Prezantojmë rastin e një zonje 54 vjeç, e cila paraqitet me histori rreth 7 vjeçare me cefale holokranike, të intensitetit të moderuar, karakter shtypës-shtrëngues me frekuencë 7/javë dhe marrje mendsh. Prej 8 muajsh paraqitet me atake atonike paraprirë nga hipoestezia dhe rënie e konsiderueshme e dëgjimit bilateralisht. Pacientja jo kompliante me ndjekjen në dinamikë si dhe mjekimin. Në ekzaminim objektiv neurologjik nuk evidentohen deficite motore dhe sensore, por një tremor i anësive superior et capitis, kompatibël me tremor esencial beninj. Kuadri i përgjithshëm metabolik, përfshirë dhe provat e tiroides paraqitet në normë. Në EEG paraqitet aktivitet paroksistik. Në MRI dhe CT koke evidentohet prania e meningeomave multiple si në figurë. Pacientja aktualisht në ndjekje në dinamikë, nën mjekim me Topiramate 300 mg në ditë, planifikuar për imazheri rikontrolli pas një viti.
Diskutime dhe përfundime: Dy faktorët etiologjikë kyç për meningomatozë janë gjentika dhe hormone. Lokalizimi i meningomatozave është më tepër unilateral hemisferik, në konveksitetin supratentorial dhe falx parasagital. Trajtimi kirurgjikal realizohet në meningioma simptomatike, meningioma asimptomatike më të mëdha se 3 cm në varësi të lokalizimit dhe lezione ekspansive me edemë cerebrale.

Fjalë kyç: meningomatozë, follow-up, prognozë etj.

SINDROMA DOWN DHE SINDROMA TË TJERA GJENETIKE. ROLI I PEDIATRIT DHE LOGOPEDIT

Manika Kreka1, Dorela Kokthi2, Dea Kreka4, Martiola Kola
1Universiteti i Mjekësisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë
2Universiteti i Mjekësisë FSHMT
3QSUT'Nënë Tereza'-Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Sëmundjet e rralla karakterizohen nga një prevalencë e ulët, por statistikat flasin për mbi 30 milion individësh në Evropë të lindur me sëmundje të tilla, prandajato kanë një peshë të rëndësishme në shëndetin publik. Ka rreth 7000 sëmundje gjenetike të rralla, e gjithashtu në tërësinë e gati 200 lloje neoplazish, 27% janë tumore shumë të rralla.
Mbi 50% e sëmundjeve gjenetike shfaqen në lindje ose në fëmijërine e hershme. E për këtë arsye sëmundjet apo sindromat gjenetike janë objekt i studimit të shkencës së pediatrisë.
Në Evropë një sëmundje quhet e rrallë kur prek 1 në 2000 individë.
Qëllimi: Të japim të dhëna të grumbulluara paraqesim të dhëna lidhur me prevalencën e fëmijëve të lindur me sindroma gjenetike në Tiranë, në periudhën kohore 2021-2023 si dhe të dëshmojmë për rolin e ndërhyrjes logopedike.
Metodologjia: Mbledhja e të dhënave në dy maternitete shtetërore të Tiranës për numrin e lindjeve në periudhën kohore 2021-2023, numrin e të lindurve me aberracione kromozomike e e anomali kongenitale të tjera.
Rezultatet: Nga të dhënat e mbledhura në të dy maternitetet shtetërore në Tiranë, në maternitetin 'Mbretëresha Geraldinë' rezultuan 19183 lindje totale, nga këto 188 lindje me sindroma gjenetike e anomali të tjera, ndërsa në maternitetin 'Koço Gliozheni' rezultuan 11 447 lindje total, nga këto 398 lindje me sindroma gjenetike e anomali të tjera.
Rezultatet e këtij studimi tregojnë se prevalenca varion nga 2, 29% në 2021, 1, 75% në 2022 dhe në 1, 79% në 2023. Sindroma më e shpeshtë në statistikat e këtyre viteve, është Sindroma Down. Anomalitë kongenitale më të shpeshta për periudhën e marrë në studim janë ato që prekin sistemin kardiovaskular, muskulo-skeletal dhe anomalitë faciale e orale.
Përfundime: Gjetjet e studimit tregojnë shifra të rëndësishme të prevalencës së lindjeve me sindroma e anomali, ku një ndër sindromat më të shpeshta është Sindroma Down. Roli i logopedit dhe rëndësia e ndërhyrjes së hershme logopedike në menaxhimin e sindromave mbartin një rëndësi të veçantë. Lind nevoja e kryerjes së studimeve të tjera ku të vlerësohet ndryshimi midis fëmijëve me këto çrregullime që marrin ose jo trajtim logopedik, me synim përmirësimin e protokolleve të ndërhyrjes logopedike.
Fjalë kyç: anomali kongenitale, prevalencë, çrregullime logopedike, ndërhyrje logopedike.

KUR DYSHOJMË PËR PRANINË E NJË PURPURE TROMBOCITOPENIKE IDIOPATIKE? NJË RAST KLINIK ME SINDROMËN KABUKI

Erdi Drangu, Prof. asc Manika Kreka,
Universiteti i Mjekesisë Tiranë, Qendra Spitalore Universitare'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Hyrja: Purpura trombocitopenike idiopatike (ITP) është një çrregullim hematologjik, i karakterizuar nga trombocitopeni e izoluar pa një shkak klinikisht të dukshëm. Manifestohet me hematoma, petechiae, hemoragji, gingivoragji, epistaksis të shpeshta apo periudha menstruale të gjata. Sindroma Kabuki është një çrregullim i rrallë gjenetik që ne kuadrin e tij klinik perfshin
edhe çrregullime autoimune si ITP.
Qëllimi: Të evidentojë të dhënat klinike dhe laboratorike që na drejtojnë drejt një diagnoze

të Purpurës Trombocitopenike Idiopatike.
Rasti i nje djali 13 vjecar qe paraqitet ne urgjencen e pediatrise me ankesat e petekieve, pikave te kuqe ne fytyre, trunk dhe ekstremitete, gingivorragji prej disa kohesh dhe hematuri e shfaqur ne dy ditet e fundit. Ne histori mjekesore nuk ka semundje ekzistuese qe te lidhen me kete paraqitje klinike, por referon per infeksione rekurente te traktit urinar, otitit dhe eshte i dokumentuar se ka nje ren unik sinister ektopik. Gjetjet laboratorike relevante ne fillim jane trombocitopeni, dhe eritrocituri. Bazuar ne karakteristikat klinike dhe gjetjet laboratorike u dhyshua dhe u kerkua per nje sindrom gjenetik te shoqeruar me trombocitopeni, pa perjashtuar nje trombocitopeni post-Covid 19 ose autoimune.
Konkluzionet: Purpura trombocitopenike idiopatike karakterizohet nga një numër i trombociteve më pak se 100 × 10^9/L, pa anemi ose leukopeni. Pacientët mund të jenë asimptomatikë, ose mund të kenë manifestime te hemorragjive mukokutane si petekia, purpura ose episataksis, gingivorragji, melena, hematuri. Ekzaminimet minimale për diagnozë përfshijnë analizën e gjakut komplet dhe strisho gjakut periferik. Konfirmimi i diagnozes do realizohet nepermjet ekzaminimeve te thelluara si mielograme, imunofenitipizim dhe analiza gjenetike dhe konsultave multidisiplinare.

Fjalë kyç: Purpura idiopatike trombocitopenike, Petekie, Gingivorragji, Sindroma Kabuki.

A MUND TË PARANDALOHEN ÇRREGULLIMET ENDOKRINE TEK INDIVIDËT ME HEMOGLOBINOPATI? STUDIM RASTI.

Martiola Kola, Prof. asc Manika Kreka, Dea Kreka
Universiteti i Mjekesisë Tiranë
Qendra Spitalore Universitare' Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Hyrja: Komplikacionet endokrine tek pacientët me hemoglobinopati transfuzion-vartës mund të fillojnë herët në fëmijëri. Kjo lidhet me shkallën e kompliancës së pacientit me terapinë ferrokelante. Mbingarkesa e hekurit në organizëm si pasojë e transfusioneve të shpeshta shoqërohet me dëmtim të funksionit endokrin dhe si rrjedhojë alterim të vlerave hormonale në organizëm.

Qëllimi: Të vlerësojë praninë e komplikacioneve endokrine dhe te evidentojë mënyrën e parandalimit të çrregullimeve endokrine tek pacientët me hemoglobinopati,
transfuzion-vartëse në Qendrën e Sëmundjeve të Lindura të Gjakut, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë.
Raportimi i rastit: Rasti i një vajze 7 vjeçare me diagnozë Talaso-drepanocitozë nën transfusiono-terapi prej 3 vitesh dhe me çregullime të rritjes. Pacientja me simptomatika të tilla si: lodhje, zbehtësi, dobësi, stature të shkurtër dhe anoreksi. Analizat laboratorike përveç prekjes hematologjike, tregon për vlera të larta të kortizolit. Terapia ferrokelante rrezultoi me remision klinik.
Konkluzionet: Shkalla e komplikacioneve endokrine është e ulët kur kemi kelacion efektiv dhe monitorim të rreptë. Terapia ferrokelante dhe monitorimi rigoroz bëhet me qëllim parandalimin e endokrinopative dhe për të shmangur peshën e tyre tek pacientët me hemoglobinopati transfuziondependentë.

Fjalë kyç: Endokrinopati, hemoglobinopati, politransfuzion

KUJDESI INFERMIEROR NË KIRURGJINË PA ANESTEZI NË KLINIKËN E NEUROKIRURGJISË.

Dr. Toma Kalefi, Msc. Manjola Pjetri, Klea Kazazi, Lindita Cara.

Abstrakt

Hyrje: Anestezia loko-regjionale nën ekografi ka shënuar një avancim të rëndësishëm në fushën e kirurgjisë ortopedike, veçanërisht për operacionet e ekstremitetit të sipërm. Ky abstrakt shqyrton përfitimet dhe avantazhet e kësaj teknike në menaxhimin e dhimbjes dhe anestezisë për pacientët në këtë grup kirurgjik. Nëpërmjet një përqasje të përgjithshme të literaturës dhe analizës së rasteve, përshkruajmë përparimet në praktikën kirurgjikale dhe përmirësimet në përformance që ka sjellë kjo teknikë inovative. Nëpërmjet një analize të rishikimeve të literaturës dhe një përqasje të analizës së rasteve, është evidentuar se përdorimi i anestezisë loko-regjionale nën ekografi ofron një zgjidhje të sigurt dhe efektive për kontrollin e dhimbjes dhe anestezisë në këtë lloj kirurgjie. Në veçanti, u vërejt se ky metodë mund të reduktojë riskun e komplikimeve të anestezisë sistematike, të përmirësojë kontrollin e dhimbjes dhe të ulë kohën e kthimit të pacientit në aktivitetet normale pas operacionit. Rezultatet e këtij studimi përforcojnë idenë se anestezia loko-regjionale nën ekografi është një zgjedhje e favorshme për kirurgjitë e ekstremitetit të sipërm, duke sjellë përparime të rëndësishme në menaxhimin e kujdesit të pacientit dhe rezultateve kirurgjikale të suksesshme.

Qëllimi: Qëllimi i kësaj teme është të shqyrtojë dhe të vlerësojë efektshmërinë dhe avantazhet e përdorimit të anestezisë loko-regjionale nën ndihmën e ekografisë për kirurgjinë e ekstremitetit të sipërm. Kjo temë synon të zbulojë përfitimet e përdorimit të teknologjisë së ekografisë në praktikën kirurgjikale dhe të identifikojë rolin e anestezisë loko-regjionale si një komponent kritik në menaxhimin e kujdesit të pacientit në këtë fushë. Në fund, qëllimi është të sjellë rekomandime për praktikën klinikore dhe të kontribuojë në përmirësimin e kujdesit të pacientit dhe rezultateve kirurgjikale.

Metodologjia: Metodologjia e përdorur për këtë studim është një shqyrtim i literaturës dhe një analizë e rasteve. Kjo është një lloj studimi deskriptiv, i cili analizon rezultatet dhe përvojat nga rastet e raportuara dhe studimet e publikuara në lidhje me përdorimin e anestezisë loko-regjionale nën ekografi për kirurgjinë e ekstremitetit të sipërm.

Fjalë kyç: Anestezia loko-regjionale, ekografi, kirurgjia e ekstremitetit të sipërm, efektshmëria, avantazhet, kontrolli i dhimbjes, komplikimet, menaxhimi i kujdesit të pacientit, rezultatet kirurgjikale.

TUMORET NEUROENDOKRINE TË PULMONIT: PREZANTIM RASTI.

M. Qordja1, A. Orlandi2, G. Cekodhima3.
1Spitali Katolik 'Zoja e Këshillit te Mirë', 2Drejtor i Institutit të Anatomisë -Patologjike, Tor Vergata, Romë, 3Klinika Endoskopike 'La Vita'

Abstrakt

Tumoret neuroendokrinë të pulmonit (NETs) janë një familje heterogjene neoplazish që përbëhen nga katër lloje histologjike, përkatësisht karcinoide tipike dhe atipike (TC dhe AC), tumore neuroendokrinë me qeliza të mëdha (LCNEC) dhe karcinoma me qeliza të vogla (SCLC). Kriteret e klasifikimit përfshijnë numrin e mitozave për 2 mm2 ose 10 HPF, shfaqjen dhe shtrirjen e nekrozës, karakteristikat qelizore, histologjike dhe imunohistokimike për markuesit neuroendokrinë (rol të rëndësishëm ka Ki-67).

Përmbledhja dhe diskutimi: Tumoret neuroendokrinë zënë 20% të tumoreve primare të pulmonit, ku SCLC zë 15%, karcinoidet 2% (tipike dhe atipike në raport 10: 1) dhe LCNEC 3%. Këto tumore diagnostikohen më shpesh tek femrat sesa tek meshkujt dhe grupmosha më e prekur është 60-70 vjeç. Karcinoidet atipike janë më pak të lidhur me MEN 1 ndryshe nga karcinoidi tipik. TC kanë prognozë më të mirë dhe shkallë më të ulët mortaliteti në raport me AC. AC paraqitet më agresivë, tumori në përmasa më të mëdha, me linfadenopati regjionale, risk të lartë metastazimi në periferi dhe një shkallë mortaliteti të lartë rreth 30%. Të dy TC-të dhe AC-të karakterizohen histologjikisht nga një model i rritjes organoide me tipare citologjike uniforme, që përbëhen nga citoplazmë eozinofilike, e granuluar dhe bërthamë me kromatinë të granuluar. Bërthamat nuk bien në sy në shumicën e TC-ve, por ato mund të jenë më të dukshme në AC. Qelizat tumorale të karcinoideve pulmonare mund të kenë qeliza onkocitare, si acinuse, si unazë me gur, mucin-prodhuese ose melanocitare.
Prezantim rasti: Rasti jonë ka të bëjë me një zonjë 64 vjeçe, jo duhanpirëse, e cila para 4 vitesh në një TC post-Covid rezultoi me një formacion nodular 2x2 cm në lobin inferior të pulmonit sinistër që nga ana radiologjike u vlerësua si nodus fibrotik post një pneumonie virale. Pacientja vazhdon me kollë të thatë persistente dhe përsërit pas 4 vitesh një CT. Në CT vihet re një rritje e përmasave të tumorit në 3. 8 cm dhe një vatër tjetër e dyshimtë në të njëjtin pulmon 1 cm, si dhe interesim të linfonodulave mediastinalë. Në PET-CT dyshohet dhe për lezione sekondare në hepar të cilat evidentohen më qartë në rezonancën abdominale dhe rikonfirmohen me biopsi. Biopsia e tumorit të pulmonit e kompletuar edhe me ekzaminimet imunohistokimike (TTF1 poz. , Cromograninë poz. , Ck7 neg. , p63 neg. , CD68 neg. , Ki-67 15% e bërthamave) rezultoi tumor neuroendokrin i gradës 2 (duke u bazuar tek indeksi mitotik, Ki-67 rezultoi 15%), por tiparet qelizore tregonin një shkallë më të lartë agresiviteti të tumorit. Gjithashtu u vu re dhe një zonë e dyshimtë për angioinvazion. Diagnoza u rikonfirmua në biopsinë e lezioneve hepatike ku u rikonfirmua edhe një herë metastaza nga tumori neuroendokrin.
Konkluzion: Karcinoidet atipike diagnostikohen rreth moshës 60-70 vjec. Janë neoplazi agresive dhe me risk të lartë metastazimi. Ekzaminimet imunohistokimike luajnë një rol të rëndësishëm në diagnozën diferenciale të tyre me tumoret e tjerë të pulmonit.

Fjalët kyçe: Tumor neuroendokrin, Karcinoide tipike TC, karcinoidet atipike, CT, PET-CT, rezonancë, biopsi, imunohistokimi.

SËMUNDJA DIABETIKE E VESHKËS, PERSPEKTIVAT E TASHME DHE TË ARDHSHME TË TRAJTIMIT NGA KËNDVËSHTRIMI I NEFROLOGUT. RAPORTIM RASTI.

Prof. Margarita Gjata.

Abstrakt
Në nivel global, incidenca dhe prevalenca e diabetit mellitus është rritur në mënyrë dramatike, kryesisht për shkak të rritjes së diabetit mellitus të tipit 2. Në vitin 2021, 537 milionë individe në mbarë botën (11% e popullsisë globale) vuanin nga diabet dhe ky numër pritet të rritet në 783 milionë (12%) deri në vitin 2045. (5). Diabeti mellitus tip 2 eshte shkaku kryesor i semundjes kronike te veshkes, 50% e pacienteve ne dialize si shkak etiologjik kane diabetin mellitus Semundja diabetike e veshkes shoqerohet me morbiditet dhe mortalitet te larte kardiovaskular. Semundja diabetike e veshkes ka etiologji multifaktoriale dhe mbeshtetur tek ky fakt, udhezimet klinike rekomandojne trajtimin e faktoreve te shumte te riskut per te permisuar progresionin e semundjes renale ne pacientet me DM tip 2 (1). Këto strategji përfshijnë ndërhyrje në stilin e jetës, si dieta e shëndetshme, ushtrime fizike për të arritur humbje peshe, ndërprerjen e duhanit dhe menaxhimin

farmakologjik të glukozës, uljen e tensionit arterial dhe trajtimin e crregullimit lipidik. Kontrolli i tensionit arterial me frenuesit e enzimës konvertuese të angiotenzinës (ACE) dhe bllokuesit e receptorit të angiotenzinës II (ARB), jane gure themel jo vetem ne reduktimin e tensionit arterial por edhe ne reduktimin e progresionit te semundjes kronike te veshkes (4)Studimet klinike kane vertetuar tashme qe frenuesit e kotransporterit të natriumit-glukozë-2 (SGLT2 inhibitoret) reduktojne progresionin dhe eventet renale dhe kardiake ne pacientet me semundje diabetike te veshkes (3). Megjithe trajtimin me blokues te sistemit renine angiotensine aldosteron dhe SGLT2 inhibitoreve risku i mbetur per progresion te semundjes diabetike dhe semundjes kardiovaskulare mbetet i larte. Antagonistet e receptoreve mineralokortikoid jo steroidal janë klasë e re barnash e adresuar per trajtim me efektiv per te mbrojtur veshkat dhe zemren ne pacientet me semundje diabetike te veshkes, me profil të sigurt dhe rrezik të ulët per hiperkalemi (2).
Raportim rasti: Mashkull, 65 vjec, me Hipertension Arterial prej 15 vitesh, Diabet mellitus tip 2 prej 12 vitesh, anemia sekondare prej 3 vitesh, status post CABG prej 3 vitesh dhe dislipidemi. Pacienti ishte ne stadin e 3 a te semundjes renale kronike. Raporti albumine /kreatinine urinare ishte 660 mg/g. HbA1c 8. 7%. Pacienti kishte retinopati diabetike joproliferative, neuropati diabetike sensitivo-motore. TA 140/90 mmHg. Fk 76/min. Mbipeshe (BMI 28 kg/m2). Trajtimi: Olmesartan 40 mg 1tb/d; Bisoprolol 2. 5 mg 1 tb/d; Ins. Glargine 100 (Lantus) 20 UI cs; Metformine 1000 mg 2x1 tb/d; Dapagliflozine 10 mg 1 tb/d; Atorvastatine 20 mg 1 tb/d; Aspirine 100 mg 1 tb/d; Arsyeja e fillimit të terapisë me Finerenon? Diabet tip 2 me albuminuri, UACR 660 mg\gr dhe semundje renale kronike st III a (FG 50ml/min), kalemia 4. 5 mmol/l. Mbas 1 muaji: raporti albumine/kreatinine urinare nga 660 mg/gr, u reduktua ne 430 mg/gr. Nivelet e kreatinemisë nga 1. 53 mg/dl ne 1. 49 mg/dl; FG 50 ml/min/1. 73m2 në 52 ml/min/1. 73m2. Nivelet e K nga 4. 5 mmol\l ne 4. 7 mmol\l dhe meqe kaliumi eshte nen 4, 8 mmol/l doza e finerenonit u rrit ne 20 mg nga 10 mg qe ishte ne fillim te trajtimit.

Fjalet kyc: veshka, semundje diabetike e veshkes, udhezimet klinike.

MIKROANGIOPATIA TROMBOTIKE, KOMPLIKACION I SHKAKTUAR NGA SINDROMI ANTIFOSFOLIPIDIK DHE LUPUS ERITEMATOZ SISTEMIK

Margarita Kurti[12], Erion Kurti[2]
[1]*Departamenti i Laboratorëve, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë* [2]*Qendra Diagnostike Optimus*

Abstrakt
Mikroangiopatia trombotike (MAT) është një komplikacion i rrallë që shfaqet si pasojë e Lupus Eritematoz Sistemik (LES) dhe Sindromit Antifosfolipidik (APS). MAT karakterizohet nga dëmtime të endotelit të kapilarëve dhe arteriolave në organe si pasojë e fenomeneve trombotike duke shkaktuar insuficiencë organore, organi më i prekur është veshka. Vetë Sindromi antifosfolipidik është sëmundje autoimune që karakterizohet nga fenomene trombotike dhe prania e një prej antitrupave Anti-Kardiolipine IgM/IgG, Anti-Beta2Glikoproteine IgM/IgG, Anti-Lupus Koagulant (LA). Sindromi Antifosfolipidik mund të shfaqet në mungesë ose prani të një sëmundjeje tjetër autoimune, më shpesh në LES.
Prezantim rasti: Pacienti diagnostikohet me Insuficience Renale stadi II brenda një muaji. Paciente femër, 37 vjeç paraqitet në Shërbimin e Mjekësisë Interne në Gusht 2023 me Sindrom inflamator, dobësi trupore dhe edema të gjeneralizuara. Edemat në ektremitetet e poshtme ishin shfaqur një muaj më parë. Ajo nuk referon se vuan nga sëmundje të tjera dhe nuk ka histori familjare për sëmundje renale. Ekzaminimet e kërkuara: proteina totale - **4. 4** g/dl (6. 4-8. 3), Albumina - **1. 9** g/dL (3. 5-5. 2), Kreatinine -**0. 45** mg/dL (0. 57-1. 11), Urea

-19 mg/dL (15-40), ALT - 42 U/L (<55), AST - 27 U/L (5 - 34), Natrium -137 mmol/L (136-145), Kalium -4. 4 mmol/L (3. 5-5. 1), Klor -106 mmol/L (98-107), TSH – 4. 531 mIU/L (0. 35 - 4. 94), FT4 – 0. 79 ng/dL (0. 7-1. 48), Anti-TPO - **8. 5** IU/mL (<5. 5), Feritinemi -184. 2 ng/mL (5-204), CRP -**10 mg/L** (0 - 5), C3 komplement -**68 mg/dL** (90-180), C4 komplement - **9. 8 mg/dL** (20 – 50). –Ekzaminimi mikroskopik i urinë: **15 - 20 Eritrocite**/fushë, 2 - 3 Leukocite/fushë. -Hemograma: RBC - 4. 68, Hgb - **9. 2,** HCT- **29. 8,** MCV- **63. 7,** MCH -**19. 6,** MCHC- **30. 8,** WBC- 6. 0, Neutrofile -76%, Limfocite -18%, Monocite- 6%, Trombocite – **442000 (150 – 400).** -Proteinuria - **321. 9** mg/dl, Proteinuria/24 h - **9657** mg/24 h. Rezultatet e alteruara tregues të dëmtimeve glomerulare renale u pasuan me kërkesën për antitrupa për LES dhe antitrupa për APS: -ANA - **pozitive, karakter i pikezuar titer >1: 320,** ENA profile (>2. 0 pozitive): Anti-nRNP/Sm **-5. 1,** Anti-SSA **- 6. 19,** Anti-PLA2R – Negative. –Anti- antikardiolipine IgM **-74. 8** U/mL (>7. 2 pozitive) and Lupus anticoagulant PTT-LA **- 58. 4** (31. 4-43. 4) -**pozitive.**
Përfundimi: mund te themi se demtimi glomerular ishte pasoje e Mikroangiopatise Trombotike e shkaktuar nga Lupus Eritematoz Sistemik dhe Sindromi Antifosfolipidik. Dëmtimiet endoteliale nga fenome trombotike rezultuan në insuficience renale brenda një muaji.

Fjalë kyç: lupus eritematoz sistemik, dëmtime endoteliale.

LIDHJA MES CREGULLIMEVE TË TIROIDES DHE KANCEREVE NË GJINEKOLOGJI.

Marjeta Kermaj, Jona Troshani, Violeta Hoxha, Agron Ylli.
Shërbimi i Endokrinologjisë, Q. S. U. ' Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt
Hyrja: Çrregullimet e funksionit te tiroides, duke përfshirë hypertiroidizmin dhe hypotiroidizmin, janë studiuar në lidhje me rezultate të ndryshme shëndetësore. Megjithatë, ndikimi i tyre në kanceret gjinekologjike mbetet një fushë interesi dhe debati.
Metodat: Bëmë një shqyrtim të plotë të literaturës ekzistuese për të eksploruar lidhjen e mundshme midis çrregullimeve të funksioneve te tiroides dhe kancereve gjinekologjike. Analiza jonë konsideroi studime epidemiologjike, të dhëna klinike dhe mekanizma molekularë.
Rezultatet: Hipertiroidizmi dhe kanceret gjinekologjike: Ndryshe nga sa pritej, gratë me hipertiroidizëm duket se kanë një rrezik më të ulët të zhvillimit të kancereve gjinekologjike krahasuar me ato pa çrregullime të tiroides. Mekanizmat themelorë nuk janë kuptuar plotësisht, por shprehja e ndryshuar e hormoneve te tiroides mund të ndikojë në ovulimin, fiziologjinë endometriale dhe nivelet e oestrogjenit. Hypotiroidizmi dhe kanceri uterin: Ndërsa studimet epidemiologjike nuk kanë treguar ne menyre te qendrueshme një lidhje të rëndësishme midis hipotiroidizmit dhe llojeve specifike të kancerit të mitrës, duhen bere studime të mëtejshme. Statusi i tiroides mund të luajë një rol në tumorogeneze, por rezultatet vazhdojnë te jene kontradiktore.
Konkluzion: Gjetjet tona sugjerojnë se çrregullimet e funksionit te tiroides mund të kenë efekte te ndryshme në rrezikun e kancerit gjinekologjik. Klinicistet duhet të qëndrojnë vigjilentë dhe të marrin në konsideratë funksionin e tiroides kur vlerësojnë shëndetin gjinekologjik. Studimet e ardhshme duhet të eksplorojnë rrugët molekulare që janë në themel të këtij ndërveprimi.

Fjalë kyç: tiroides, kancer, gjinekologjike.

FAKTE TË RËNDËSISHME PËR OBEZITETIN: PËRDORIMI EFEKTIV DHE I PËRSHTATSHËM I MEDIKAMENTEVE TË REJA PËR HUMBJEN NE PESHË.

Marjeta Kermaj1, Ana Selaj, Klodiana Poshi1, Dorina Ylli1.
1Sherbimi I Endokrinologjise, Q. S. U. 'Nene Tereza' Tirane.

Abstrakt

Hyrje: Obeziteti është një problem shëndetësor global I viteve te fundit, I cili ka marrë një vëmendje të rëndesishme në shëndetin publik dhe e lidhur kjo ngushtesisht me mirëqenien e individëve. Ky prezantim analizon rëndësinë e përdorimit të medikamenteve të reja për humbjen ne peshë si një mjet efektiv dhe i përshtatshëm për menaxhimin e këtij problemi shëndetësor. Jane bere shume studime ne te cilat jane perfshire medikamentet qe lidhen me trajtimin e diabetit dhe efektet qe kane ne humbjen në peshë sëbashku me avantazhet dhe disavantazhet e përdorimit te tyre duke theksuar dhe rëndesine e dietes, kirurgjise bariatrike apo modifikimin e stilit te jetesës.

Metoda: Ky prezantim bazohet në një kombinim të analizës së literaturës dhe të të dhënave të mbledhura nga studime klinike dhe epidemiologjike të publikuara në lidhje me obezitetin dhe terapitë e reja për menaxhimin e peshës. Perfshin medikamentet e reja te gjeneratave te fundit dhe efektin e mekanizmin e veprimit te tyre si dhe menaxhimin e përdorimit efikas të tyre.

Rezultatet: Obeziteti është një problem shëndetësor në rritje dhe përdorimi i medikamenteve të reja për humbjen ne peshë ka potencial për të ndihmuar në renien ne peshë dhe në përmbushjen e objektivave të shëndetit percaktuar nga OBSH. Perdorimi I medikamenteve kryesisht ato ne trajtimin e diabetit kane efektivitet dhe kosto te ndryshme, efekte anesore, disavantazhe/ avantazhe ne perdorim per te kontrolluar obezitetin. Gjithashtu rëndësia e edukimit apo nevoja kirurgjikale varet sipas rastit.

Përfundimi: Obeziteti është një sfidë serioze për shëndetin publik dhe individët. Përdorimi i medikamenteve të reja për humbjen e peshës, dieta, kirurgjia bariatrike apo modifikimi I stilit te jeteses mund të jetë një pjesë e rëndësishme e strategjisë së përgjithshme të menaxhimit të obezitetit, por është e rëndësishme që të konsiderohen me kujdes përparësitë dhe kufizimet e tyre në kontekstin e trajtimit të përgjithshëm të obezitetit.

Fjalë kyç: Obezitet, modifikimi i stilit te jeteses, kirurgji bariartrike.

DËSHTIMI I VESHKAVE NË NJË GRUA QË PARAQITET ME NEFROKALCINOZË DHE OSTEOPOROZË PËR SHKAK TË HIPERPARATIRODIZMIT PRIMAR (PHPT): STUDIM RASTI.

Saliaj Marsela1, Xhori Enkela2
1Spitali Rajonal Ihsan Cabej, Shqipëri
2Spitali Universitar i Traumës, Shqipëri

Abstrakt

Hyrje: Manifestimi klinik klasik i PHPT është sëmundja 'guri dhe kocka'. Manifestimi renal i PHPT është hiperkalciuria e shoqëruar me nefrolitiazë, nefrokalcinozë, dëmtim akut të veshkave ose sëmundje kronike të veshkave. Këtu përshkruajmë një rast të një gruaje e cila u paraqit me osteoporozë, gurë në veshka dhe dështim të veshkave pas një viti, mori një diagnozë të paqartë.

Një grua 67 vjeçare u shtrua në spitalin tonë me dhimbje mesit, dizuri, dhimbje barku, dhimbje në të dyja këmbët, dobësi dhe humbje oreksi. Pacienti u trajtua për më shumë se një

vit për osteoporozën dhe ishte i njohur për një histori me UTI dhe gurë në veshka me funksion të ruajtur të veshkave për disa vite. Një muaj përpara se të paraqitej në spitalin tonë niveli i uresë dhe kreatininës në gjak filloi të rritet në 57 mg/dl dhe 1, 92 mg/dl përkatësisht. Kur u paraqit në spitalin tonë, analizat e saj laboratorike zbuluan nivel të lartë të PTH 2656 pg/mL, hiperkalcemi 16. 5 mg/dL, vitaminë D 33. 92 ng/mL, ure 130 mg/dL dhe kreatininë 5. 24 mg/dL në gjak. Një CT torako-abdominale zbuloi një lezion diskret hipodenz, posterolateralisht në lobin e djathtë të gjëndrës tiroide, me përmasa 3, 2 cm x 1, 8 cm (aspekti për adenomën paratiroide) dhe nefrokalcinozë medulare në veshkën e djathtë. Filloi trajtimi me solucion fiziologjik iv izotonik, furosemid, bisfosfonate orale dhe cinacalcet. Pas një muaji niveli i PTH ishte 452 pg/mL, Kalcemia 9, 6 mg/dL, Urea 37 mg/dL dhe kreatinina 2, 6 mg/dL. Më pas ajo u shkarkua me një plan për të kryer një skanim sestamibi dhe për t'u konsultuar me kirurgët. Fatkeqësisht për shkak të infektimit me Covid 19 të pacientit në atë kohë dhe një shërim të gjatë, ato u shtynë. Pas kësaj pacienti vazhdoi vetëm terapinë mjekësore për SKK, PHPT dhe osteoporozë.
Përfundim: Te pacientët me gurë në veshka dhe sëmundje kockore duhet të dyshojmë për sëmundje paratiroide, e patrajtuar mund të shkaktojë AKI e cila më pas mund t'i çojë pacientët në SKK.

Fjalë kyç: kreatininë, gjak, veshkë.

PREVALENCA E DENSITETIT TË ULËT KOCKOR NË PACIENTËT IBD

Marsela Sina, Sara Hoxha, Afërdita Djegsi, Xhensila Pemaj, Skerdi Prifti
Qendra Spitalore Universitare Nënë Tereza, Mjekësi Interne/Gastroenterologji, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrje: Pacientët me sëmundje inflamatore të zorrëve (IBD) kanë një rrezik më të lartë se popullata e përgjithshme për densitet kockor më të ulët se mesatarja (osteopeni dhe osteoporozë). Këto gjendje ndodhin më shpesh në sëmundjen e Crohn (CD) sesa koliti ulceroz (UC) dhe janë më të zakonshme tek gratë sesa tek burrat. Prevalenca e osteopenisë dhe osteoporozës në popullatën e përgjithshme shqiptare është raportuar përkatësisht 7. 3% dhe 33%. Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë prevalencën e densitetit të ulët kockor dhe faktorët e mundshëm të rrezikut tek pacientët tanë me IBD.
Metodat: Ky është një studim prospektiv i kryer në Klinikën Universitare të Gastrohepatologjisë, Qendrën Spitalore Universitare Nënë Tereza, Tiranë, për pacientët me IBD që iu nënshtruan vlerësimeve të densitetit mineral kockor (BMD) me skanime të absorbimit me rreze X me energji të dyfishtë (DXA) nga janari 2023 deri në Tetor 2023. Të dhënat demografike, kohëzgjatja e sëmundjes, aktiviteti i sëmundjes (përfshirë rezultatet endoskopike dhe klinike), të dhënat laboratorike, pirja e duhanit dhe trajtimi (steroid dhe biologjik) u mblodhën për çdo pacient. Rezultati total i Mayo është përdorur për të vlerësuar aktivitetin e sëmundjes UC, ndërsa indeksi i aktivitetit të sëmundjes së Crohn për CD. Osteopenia u përcaktua si një rezultat T nën -1 SD por jo më shumë se 2. 5 SD nën mesataren dhe osteoporoza u përcaktua si një rezultat T nën -2. 5 SD. Testi me dy bishta Mann-Whitney U u përdor për të studiuar marrëdhënien midis rezultateve T, Z të mesit, femurit dhe faktorëve të mundshëm të rrezikut.
Rezultatet: Në studim u përfshinë gjithsej 28 pacientë me IBD me një moshë mesatare 43, 5 ± 14, 5 vjeç, 12 (43%) meshkuj dhe 16 (57%) femra, 5 pacientë me CD dhe 23 pacientë me UC. BMI mesatare e të gjithë pacientëve ishte 26, 16 ± 3, 9 kg/m2; 26 (93%) ishin jo duhanpirës; 7 (25%) në terapi me kortikosteroide dhe 3 (11%) pacientë me CD iu nënshtruan rezeksionit ileokolik. Prevalenca e osteopenisë dhe osteoporozës ishte përkatësisht 43% dhe

18%. 10 (36%) e femrave dhe 7 (25%) e meshkujve kishin rezultate T patologjike. Osteopenia u konstatua në 10 (39%) të rasteve në shtyllën lumbare dhe në 9 (32%) të rasteve në qafën e femurit. Osteoporoza u konstatua në 3 (11%) të rasteve në shtyllën lumbare dhe në 2 (7%) të rasteve në qafën e femurit. Mosha ishte statistikisht e lidhur me rezultatin e ulët T mesit (p=0. 033) dhe rezultatin e ulët të femurit T (p=0. 026).
Përfundim: Ne kemi gjetur një prevalencë të lartë të osteopenisë (43%) dhe osteoporozës (18%) në pacientët tanë me IBD. Kjo është më e lartë kur krahasohet me popullatën tonë të përgjithshme, veçanërisht te femrat. BMD e ulët ndodhte më shpesh në shtyllën kurrizore lumbare dhe vetëm mosha, rezultati endoskopik Mayo dhe BMI u identifikuan si faktorë rreziku. Ekzaminimi në baza të rregullta është i nevojshëm në mesin e pacientëve me IBD për të parandaluar komplikimet.

Fjalë kyç: osteopeni, osteoporozë, pacientë.

PSEUDOANEURIZMA E INFEKTIMIT TË ARTERISË FEMORAL TE NJË GRUA 38-VJEÇARE E VARUR NGA HEROINA; NJË STUDIM RASTI I RËNDËSISË SË ARTERISË PROFUNDA NË RIVASKULARIZIM.
Sopiqoti Marsela, Xhepa Sokol, Todaj Artiola

Abstrakt
Hyrje: Pseudoaneurizmi i arteries femorale të infektuar me ekzanguinim është një ndërlikim i rëndë në abuzuesit parenteral të drogës, me menaxhim të vështirë dhe të diskutueshëm. Menaxhimi i këtij rasti ishte i vështirë dhe priteshin rezultate si klaudikacioni intermitent dhe amputimi i gjymtyrëve.
Materiali dhe Metodat: Një grua 38-vjeçare me një histori të gjatë të përdorimit të heroinës intravenoze u shtrua në urgjencën me dhimbje, hemorragji aktive në rajonin inguinal dhe femoral; Pas pranimit pacienti ishte konfuz, i zbehtë, febrile. Shenjat vitale përfshinin presionin e gjakut 100/75 mmHg; rrahjet e zemrës prej 100 pulsesh në minutë. Ekzaminimi klinik: gjymtyra shfaqet edematoze me lezion ulceroz me diametër 10 cm, pseudoaneurizëm i rupturuar i dyshuar i infektuar. Hulumtimet laboratorike treguan: anemi (HCT=23. 3%); leukocitozë e ngritur (22 K/uL) dhe një CRP e ngritur. Është kryer CT angiografia e barkut, aortës, arterieve iliake dhe periferike dhe ka zbuluar: hematoma në regjionin e majtë femoral 70x55mm.
Pacienti u transferua në repartin kirurgjik ku filloi administrimi intravenoz i antibiotikëve. U krye një prerje inguinale e majtë. Pas përgatitjes, FSHF-ja pranohet në lako. AFP vështirë se vërehet. Vërehet një hematomë suppurante me erë të kalbur dhe shkatërrim të indeve përreth. Pas mbylljes së administrimit të AFC dhe heparinës; identifikohen dhe qepen dy vende të shpimit dhe AFS lidhet në origjinë. Është kryer nekrektomia e çështjeve të devitalizuara. Pas operacionit, pacienti mbajti një rrjedhje të mirë arteriale periferike dhe, pas kujdesit të përditshëm të plagës dhe debridimit kirurgjik, një operacion rindërtues ishte e vetmja gjë për t'u bërë.
Përfundime: Arteria profunda femoris është një enë e rëndësishme që furnizon kofshën me gjak dhe në rastet e stenozës sipërfaqësore të arteries femorale, lidhjes ose okluzionit, bëhet burimi kryesor i furnizimit me gjak të ekstremitetit të poshtëm nëpërmjet kolateraleve.

Fjalë kyç: arterie femorale, pseudoaneurizëm, rivaskularizimi.

RHABDOMIOLIZA EKSERCIONELE; NJË RAST I RALLË TË KREATINOKINAZËS SË NGRITJE EKSTREME PA LËNDIM AKUT TË VESHKAVE.

Gjini Xhuljana1, Imeraj Matilda 1
1Departamenti i Nefrologjisë, Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrje: Rabdomioliza përkufizohet si një sindromë klinike e karakterizuar nga dëmtimi e muskujve të vijëzuar, e cila mund të shkaktojë komplikime potencialisht kërcënuese për jetën. Përmbajtja brendaqelizore; mioglobina, kreatinë fosfokinaza, kaliumi, aldolaza, laktat dehidrogjenaza lëshohen në qarkullim.
Ka disa etiologji me një sërë mekanizmash të përfshirë, por pavarësisht shkakut nxitës, ngritja e kreatinë kinazës (CK) duhet të konsiderohet si treguesi më i ndjeshëm i dëmtimit të muskujve. Ne raportojmë për një pacient të ri më parë të shëndetshëm, i cili u paraqit me ushtrime-rabdomiolizë pa dëmtim akut të veshkave (AKI).
Prezantimi i rastit: Një vajzë 27-vjeçare u paraqit në urgjencë me urinë të errët, mialgji të rëndë, dobësi trupore, dhimbje koke, dy ditë pas një seance në palestër. Ajo nuk raportoi ndonjë histori të rëndësishme kirurgjikale në të kaluarën, përdorimin e medikamenteve ose alergjitë. Historia e njohur nuk ishte e dukshme për çrregullime gjenetike ose miopati. Në prezantim aktiviteti fillestar i CK ishte mbi 90, 000 U/L, LDH, ALT dhe AST u rritën dhe funksioni renal ishte normal. Analiza e urinës ishte pozitive për mioglobinuri. Gjatë shtrimit në spital, kreatinë kinaza u rrit në mënyrë progresive deri në mbi 130, 000 U/L. Ajo u trajtua me infuzione të duhura intravenoze dhe hidratim oral. Pavarësisht nga aktiviteti i kreatinë kinazës, funksioni i veshkave mbeti normal. Gjendja e pacientes u përmirësua me shpejtësi dhe ajo u lirua.
Diskutim: Një diagnozë fillestare e rabdomiolizës bëhet zakonisht nëse nivelet e CK janë ngritur më shumë se pesë herë se kufiri i sipërm dhe ka një histori të aktivitetit fizik të rëndë kohët e fundit. Faktorët kryesorë që shkaktojnë rabdomiolizën e shkaktuar nga ushtrimet përfshijnë aftësinë e dobët të trupit të kombinuar me kohëzgjatjen e zgjatur dhe intensitetin e lartë.
Përfundim: Një aktivitet jashtëzakonisht i lartë i CK në rabdomiolizë mund të çojë në AKI. Ruajtja e funksionit të veshkave në nivele shumë të larta të kreatinë kinazës është e mundur, megjithëse në raste të rralla. Kjo ndodh në moshat e reja kur diagnostikimi dhe trajtimi adekuat bëhet në kohë dhe nuk ka sëmundje shoqëruese.

Fjalë kyç: Rabdomiolizë, Ushtrime, Kreatin Kinazë, Dëmtim akut i veshkave.

SFIDAT KYÇE TË MENAXHIMIT TË PACIENTËVE ME KANCERI ME SËMUNDJET KRONIKE TË VESHKAVE DHE TË KUNDËRSAS.

Matilda Imeraj, MD
Departamenti i Nefrologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Hyrje: Sëmundja kronike e veshkave (SKK) është një problem i rëndësishëm shëndetësor në rritje, me një prevalencë prej 9, 1%-13, 4% të popullsisë në mbarë botën. Kanceri është shkaku i dytë kryesor i vdekjeve tek njerëzit me sëmundje kronike të veshkave. Incidenca e SKK në pacientët me kancer është më e lartë se në popullatën jo kancerogjene dhe shoqërohet me ulje të mbijetesës së kancerit. Menaxhimi i kancerit në pacientët me sëmundje të veshkave, duke përfshirë ata që i nënshtrohen dializës, kërkon një qasje të ndjeshme për

shkak të ndikimit të të dy kushteve. SKK mund të komplikojë trajtimin e kancerit për shkak të funksionit të dëmtuar të veshkave, i cili ndikon në metabolizmin dhe pastrimin e barnave. Barnat e kimioterapisë dhe medikamentet e tjera mund të kenë nevojë të rregullohen për të minimizuar rrezikun e toksicitetit dhe për të ruajtur efikasitetin. Studimet vlerësojnë se afërsisht 50% e pacientëve me kancer kanë funksion të zvogëluar të veshkave dhe marrin të paktën një ilaç kundër kancerit që kërkon rregullim të dozës. Përveç kësaj, vetë SKK mund të rrisë rrezikun e komplikimeve kardiovaskulare dhe sëmundjeve të tjera shoqëruese, të cilat mund të ndikojnë në vendimet e trajtimit dhe menaxhimin e përgjithshëm. Pacientët me dializë janë në rrezik të çekuilibrit të lëngjeve dhe elektroliteve, të cilat mund të përkeqësohen gjatë trajtimit të kancerit. Vëzhgimi i kujdesshëm i gjendjes së lëngjeve, niveleve të elektroliteve dhe funksionit të veshkave është i detyrueshëm për të parandaluar komplikime të tilla si hiperkalemia, mbingarkesa me lëngje dhe çrregullime të elektroliteve.
Përfundim: Në këtë rishikim, ne synojmë të theksojmë rolin vendimtar të qasjes multidisiplinare që kërkon një kuptim të rreptë gjithëpërfshirës të opsioneve të trajtimit për të ofruar kujdes optimal dhe për të përmirësuar rezultatet e pacientit.

Fjalë kyç: kancer, sëmundje kronike të veshkave, dializë, menaxhim

PËRDORIMI I IMUNOSUPRESIVËVE TE PACIENTËT ME TRANSPLANT TË VESHKËS.

Medina Melenica

Abstrakt
Hyrja: Të kuptuarit e kompleksitetit dhe rëndësisë së veshkave është thelbësore për të vlerësuar rolin e tyre kryesor në ruajtjen e funksioneve optimale të organizmit. Në këtë punim, unë gërmoj në botën e veshkave duke përfshirë anatominë dhe funksionin e veshkës, dështimet e funksioneve të saj, si dhe mënyrat e menaxhimit. Transplanti i veshkave është metodë e menaxhimit që ofron shpresë për pacientët me insuficiencë kronike të veshkave, duke ua rikthyer cilësinë e jetës. Në shumicën e pacientëve, protokolli imunosupresiv përfshin një frenues kalcineurinë (tacrolimus ose ciklosporin), një antimetabolit (mikofenolat mofetil ose acid mikofenolik) dhe një kortikosteroid. Për më tepër, shumica e pacientëve i nënshtrohen terapisë induksionale me antitrupa antilimfocitikë monoklonalë ose poliklonalë.
Qëllimi i punimit: Qëllimi i këtij punimi është studimi i protokoleve të trajtimit me terapinë imunosupresive te pacientët me transplant të veshkës, analizimi i disa parametrave statistikorë dhe demografikë të aplikimit te terapisë imunosupresive nga klinika e Nefrologjisë, QKUK.
Materiali dhe metoda e punës: Ky punim është rishikim literature dhe studim retrospektivo- deskriptiv në klinikën e Nefrologjisë, QKUK brenda 10 viteve të fundit, përkatësisht nga viti 2013-2023, mars. Janë marrë të dhënat e fundit nga literatura bashkëkohore elektronike dhe ajo e botuar, si dhe është ilustruar me figura në mënyrë precize, të cilat janë paraqitur edhe në formë tabelare dhe grafike si dhe janë analizuar me Microsoft office, Exel 2007 dhe janë njehësuar parametrat e nevojshëm statistikor. Burimet e përdorura janë listuar në kapitullin e referencave, si dhe janë të cituara në tekst.
Rezultatet dhe diskutimi: Në këtë studim, kombinimi i barnave Tacrolimus dhe Mycophenolate mofetil në klinikën e Nefrologjisë, QKUK është përdorur në 78. 79% të rasteve ndërsa përdorimi i prednisonit është variabil.
Përfundimi: Përmes një shqyrtimi të hollësishëm të literaturës dhe të dhënave klinike të disponueshme, është e dukshme se terapia imunosupresive ka përmirësuar në mënyrë të konsiderueshme rezultatet për pranuesit e transplantit të veshkave.

Fjalë kyç: transplanti i veshkës, barnat imunosupresive, refuzimi i transplantit

BRONKOSKOPI FLEKSIBILE TE FËMIJËT, INDIKACIONET DHE KOMPLIKACIONET GJATË 5 VJEÇVE.

M. Bizhga1, L. Sila1, A. Pollozhani1
1QSUT Nene Tereza - Tirane (Shqiperi)

Abstrakt
Indikacionet e bronkoskopisë fleksibël tek fëmijët janë të ndryshme, nga vlerësimi i anatomisë së rrugëve të frymëmarrjes deri tek atelektaza e fituar persistente, trupat e huaj në rrugët e frymëmarrjes, hemoptiza etj.
Materiali dhe metoda: 147 bronkoskopi tek fëmijët nga 5 muaj deri në 16 vjeç janë vlerësuar për indikacione dhe komplikime gjatë viteve 2017-2022.
Rezultatet: Bronkoskopitë për trupat e huaj janë ende treguesi kryesor për bronkoskopinë fleksibël në një vend në zhvillim, duke përfshirë 50% të të gjitha bronkoskopive, krahasuar me 1% deri në 2% të bronkoskopisë fleksibël në studime të tjera [1] me një normë pozitive në 32%, të vazhdueshme. pneumoni dhe atelektazë, 15% fishkëllimë të përsëritur 8%, stridor 15%, kollë kronike 4%, vlerësim i trakeostomisë, hemoptizë 3%.
Rezultatet e procedurave: 50% nuk ishte evidente asnjë anomali, 16% u gjet një trup i huaj, 15% ishte në përputhje me një anomali kongjenitale (laringomalaci, stenozë trakeale, anomali vaskulare, hemangioma, kist në bazë të gjuhës, dyfishim i ezofagut etj.), 2% tumoret (karcinoidet në bronke dhe në trake) 2% tuberkuloz bronkial, 1% hemosiderozë, 15 nga të gjitha bronkoskopitë ishin rivlerësim i anomalive të mëparshme.
Komplikimet ishin të lidhura me desaturim 3 % [2] dhe dispne gjatë procedurës, Ndërprerja e procedurës ishte e nevojshme në 1 pacient për shkak të desaturimit të rëndësishëm.
Përfundime: Trupat e huaj në rrugët e frymëmarrjes janë ende një shqetësim i madh tek fëmijët në vendin tonë, indikacionet për anomali kongjenitale janë në rritje.

Fjalë kyç: bronkoskopi, fëmijë, diagnozë etj.

LIDHJA NDËRMJET BALETIT DHE HIPERMOBILITETIT.

Menada Çurri
Fizioterapiste Pediatrike Qëndra Spitalore Universitare Nënë Tereza, Universiteti i Sporteve të Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Rehabilitimit, Ish balerinë në Teatrin e Operas dhe Baletit.

Abstrakt
Hyrje: Baleti klasik është një sistem kërcimi i bazuar në sinkronizimin e duarve, këmbëve dhe trupit, për ti dhënë mundësi balerinit për të pasur shkathtësi, kontroll e delikatesë. Hipermobiliteti është lëvizja e artikulacioneve përtej normales.
Qëllimi i studimit: Talenti dhe hipermobiliteti tek një balerinë klasik janë të lidhura ngushtë me njëra tjetrën.
Metodologjia: Ky është një studim cohort. Në studimin tonë morën pjesë 50 fëmijë të moshës 7 deri 10 vjec të cilët kryejnë balet klasik dhe u ndanë në dy grupe sipas mësueses së baletit në grupin e talentuar dhe grupin jo të talentuar. E më pas të dyja grupet ju nënshtruan një interviste dhe vlerësimit sipas Hakim &Graham dhe Beighten score.

Rezultatet: Në grupin e talentuar vëmë re se të gjithë fëmijët patën rezultate positive në të dyja vlerësimet. Ndërsa grupi i pa talentuar morëm rezultate negative dhe nuk shfaqën shenja të hipermobilitetit, pavarësisht se të gjithë fëmijët ushtroheshin në të njëjtën mënyrë dhe me të njëjtën frekuencë.
Konkluzionet: Fjala talent e përdorur nga mësuesja e baletit për ne është e lidhur ngushtë me termin hipermobilitet. E që të kemi një karrierë të mire si balerinë duhet të jemi të 'bekuar' me hipermobilitet.

Fjalë kyç: talent, hipermobilitet, balet klasik, femijë

A MUND TË SJELLIN PROBLEMET ME DËGJIMIN TORTIKOLIS MUSKULAR?

Menada Çurri
Fizioterapiste Pediatrike Qëndra Spitalore Universitare Nënë Tereza
Universiteti i Sporteve të Tiranës, Fakulteti i Shkencave të Rehabilitimit

Abstrakt
Hyrje: Tortikolis është shkurtim i muskulit sternocleidomastoid. Etiologjia e tij është: Probleme me shikimin (paralizë e muskulit superior oblique, paralizë e muskulit rectus lateral, Nystagmus) Anomali cervicale (Klippel Feil Syndrome, Subluxation C1-C2) Skoliozë congenitale, Paraliza obstetrike e pleksusit brachial, Displazia congenitale CF.
Qëllimi: Problemet me dëgjimin mund të jenë një shkak tjetër që mund të sjell një torticolis muskular**.**
Metodologjia: Ky është një rast studimi. Një pacient diagnostikohet në moshën katër muajshe me tortikolis muskular të lehtë dhe në të gjitha vlerësimet e bëra nuk kishte shfaqur asnjë nga shkaqet e sipër përmendura që mnd të kishte ndikuar në krijimin e tortikolisit.
Rezultatet: Gjatë trajtimit në muajin e parë fëmija pati përmirësim shumë të kënaqshëm në shenja klinike dhe në vlërësimin e bërë me eko. Por gjatë terapisë vihej re se fëmija përpiqej të rrotullonte kokën nga ana e prekur vetëm duke pasur efekte pamore dhe nuk reagonte ndaj zhurmave të ndryshme. Për këtë arsye referohet për vizitë tek një mjek ORL dhe pas një ekzaminimi audiometrik rezultati ishte se fëmija kishte ulje të dëgjimit, e mund të degjonte vetëm zhurmat shumë të forta nga ana e njëjtë në të cilën ishte shfaqur shkurtimi i muskulit SKM.
Konkluzione: Ulja e dëgjimit mund të sjellë një tortikolis muskular. Është e nevojshme vlerësimi i dëgjimit tek fëmijët me tortikolis dhe ka rëndësi shume të madhe që ulja e dëgjimit të fillojë të shkruhet në literaturë si një nga shkaqet që mund të sjellë një tortikolis muskular. Është e nevojshme referimi i më shumë rasteve të tilla të ndjekuara nga fizioterapistët dhe kryerja e studimeve në një popullatë më të gjërë.

Fjalë kyç: Tortikolis muskulor, Audiomatria, Dëgjim, Infantil, Fizioterapia pediatrike.

PATOLOGJITË OBSETRIK-GJINEKOLOGJIKE DHE SISTEMI NERVOR.

MD. Meri Papajani
Neurologe, Shërbimi Universitar i Neurologjisë, QSUNT

Abstrakt
Qëllimi: Prezantimi I marrëdhënies së dyanshme midis çrregullimeve neurologjike e fiziologjisë normale dhe asaj patologjike obsetrikale e gjinekologjike. Hulumtim i literaturës

mbi sëmundjet neurologjike, të cilat bashkëshoqërojnë ose janë pasojë e gjendjeve fiziologjike të ciklit të jetës së gruas ose çrregullimeve obsetrik gjinekologjike që ajo mund të kalojë. Nxjerrja në pah e rëndësisë së monitorimit të vazhdueshëm, rekomandimet specifike dhe trajtimet e reja e të personalizuara në këtë fushë.
Rezultatet: Studimet e fundit tregojnë se komplikacionet neurologjike në çrregullimet obsetrik-gjinekologjike mund të shfaqen gjatë të gjithë jetës së pacinteve. Kujdes duhet treguar në pershkrimin e Fingolimodit dhe Natalizumabit në pacientet me MS në moshën riprodhuese, për shkak të riakutizimit të sëmundjes kur mjekimi ndërpritet. Onabutilinumtoksina A konsiderohet e sigurtë për tu përdorur në shtatzani dhe laktacion në bazë të të dhënave të studimeve shumëvjecare. Pacientet me çrregullime hipertensive në shtatzani manifestojnë rrisk më të lartë për sëmundje cerebrovaskulare të vonshme, si pasojë e mekanizmave të shumtë ndërverues.
Përfundime: Nryshimet hormonale dhe fiziologjike të tilla si: menarka, shtatzania, periudha post-partum, laktacioni e përdorimi I hormoneve ekzogjene, ndikojnë në sëmundjet neurologjike dhe kanë ndikim të drejtpërdrejtë në stategjitë e trajtimit. Çrregullimet neurologjike dhe trajtimi I tyre gjithashtu ndikojnë në mënyrën e menaxhimit të sëmundjeve obsetrike e gjinekologjike. Ndaj njohja e tyre, monitorimi, këshillimi e trajtimi në kohë e në mënyrën e duhur mund të realizohet vetëm nga një staf multidisiplinar.

Fjalë kyç: Çrregullimet neurologjike, çrregullimet obsetrik-gjinekologjike, trajtim I personalizuar, njohje multidisiplinare.

PËRPARIMET NË MENAXHIMIN E ACIDOZËS METABOLIKE NË SËMUNDJEN KRONIKE TË VESHKAVE: NJË SHQYRTIM GJITHËPËRFSHIRËS.

Merita Rroji1
1Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Departamenti i Nefrologjisë, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt
Acidoza metabolike zakonisht identifikohet në pacientët me sëmundje kronike të veshkave (CKD) kur nivelet e bikarbonateve plazmatike ose venoze të gjakut bien nën 22 mmol/L. Përafërsisht 20% e individëve me SKK përjetojnë acidozë metabolike, e cila mund të përkeqësojë përparimin e SKK dhe të dëmtojë funksionin e organeve dhe sistemeve të shumta. Trajtimi parësor për këtë gjendje ka qenë bikarbonati i natriumit. Studimet klinike kanë demonstruar një ilaç të ri 'veverimer' në ngritjen e niveleve të bikarbonateve në serum në pacientët me SKK që vuajnë nga acidoza metabolike. Megjithatë, efikasiteti dhe roli i veverimerit, një medikament i ri, në trajtimin e acidozës metabolike në pacientët me SKK kërkon hetim shtesë. Qëllimi i këtij prezantimi është të konsolidojë njohuritë ekzistuese në lidhje me epidemiologjinë, patogjenezën, qasjet diagnostike, ndërhyrjet terapeutike dhe masat parandaluese për acidozën metabolike në pacientët me sëmundje kronike të veshkave.

Fjalë kyç: acidozë metabolike, SKK, sëmundje etj.

NDIKIMI I NEUROPATISË PERIFERALE NË CILËSINË E JETËS NË PACIENTET ME DIALIZË.

Elda Cule1, Merita Rroji2
1 Spitali Hygea, Tirane Albania.
2Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Departamenti i Nefrologjisë, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrje: Neuropatia periferike është një ndërlikim i përhapur në pacientët me sëmundje të veshkave në stadin e fundit (ESKD), që shpesh manifestohet si një sëmundje distale, simetrike që prek më shumë gjymtyrët e poshtme se sa gjymtyrët e sipërme. Kjo gjendje zhvillohet gradualisht me kalimin e kohës dhe besohet se prek 60%-100% të individëve që i nënshtrohen dializës. Diagnoza tradicionale është mbështetur në elektroneurografinë (ENG), por Instrumenti i Ekzaminimit të Neuropatisë së Miçiganit (MNSI), i vërtetuar tashmë për neuropatinë diabetike, ofron një alternativë të thjeshtë dhe efektive për vlerësimin e neuropatisë uremike.
Objektivi: Ky rishikim synon të karakterizojë përfundimisht paraqitjen klinike, diagnozën në kohë dhe menaxhimin efektiv të neuropatisë uremike. Kjo formë e neuropatisë zvogëlon ndjeshëm pavarësinë e pacientit dhe shpesh shoqërohet me dhimbje dhe shqetësime të vazhdueshme. Simptomat e zakonshme përfshijnë ndjesi shpimi gjilpërash, reduktim të refleksеve të thella të tendinit, ndjesi të dëmtuar të vibrimit, atrofi muskulore dhe dobësi. Edhe pse të rralla, ndodhin polineuropatitë e rënda me fillim të shpejtë që i ngjan sindromës Guillain-Barre. Studimet neurofiziologjike zbulojnë neuropati aksonale dhe demielinim sekondar të rastësishëm. Mund të zhvillohen gjithashtu simptoma autonome si hipotensioni postural, shqetësimet e djersës, problemet gastrointestinale dhe impotenca.
Diskutim: Neuropatia periferike degradon dukshëm cilësinë e jetës në pacientët me dializë, duke bërë të nevojshme zhvillimin e metodave efikase diagnostikuese. Ndërsa potencialet e reduktuara të veprimit të nervit sural në ENG janë shumë tregues, MNSI mund të shërbejë si një mjet efektiv dhe i drejtpërdrejtë për diagnostikimin dhe ndërhyrjen e hershme.

Fjalë kyç: neuropati periferike, ESKD, diagnoza tradicionale etj.

IMPAKTI I NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË SËMUNDJEN KRONIKE TË VESHKËS.

Larisa Shehaj1, Merita Rroji2
1Reparti i Nefrologjisë, Spitali Salus
2*Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Departamenti i Nefrologjisë, Tiranë, Shqipëri.*

Abstrakt
Ndryshimet klimatike, të manifestuara në dukuri si ndotja e ajrit dhe ngrohja globale, po njihen gjithnjë e më shumë si pasojë e aktivitetit njerëzor. Këto çështje mjedisore janë të ndërlidhura dhe paraqesin kërcënime të rëndësishme për shëndetin publik, veçanërisht në kontekstin e incidencës dhe përparimit të sëmundjes kronike të veshkave (SKK). Ngrohja globale, e karakterizuar nga rritja e temperaturave dhe ngjarjet ekstreme të motit, ndikon drejtpërdrejt në shëndetin e njeriut. Në mënyrë të veçantë, ajo përkeqëson rrezikun e dehidrimit, sëmundjeve të lidhura me nxehtësinë dhe komplikimeve të veshkave. Dehidratimi, pasojë e drejtpërdrejtë e rritjes së temperaturave, mund të çojë në nivele të larta të acidit urik në serum dhe hiperosmolaritet, kushte që janë të favorshme për zhvillimin e dëmtimit akut të veshkave (AKI). Goditja nga nxehtësia, një tjetër pasojë e temperaturave

ekstreme, mund të precipitojë gjithashtu AKI duke shkaktuar dëmtime termike direkte në veshka dhe efekte sistemike. Episodet e zgjatura ose të përsëritura të AKI janë faktorë rreziku të njohur për zhvillimin e sëmundjes kronike të veshkave (SKK), duke sugjeruar një lidhje të qartë midis ngrohjes globale dhe përkeqësimit të shëndetit të veshkave. Ndotja e ajrit, një aspekt tjetër kritik i ndryshimit të klimës, kontribuon ndjeshëm në përkeqësimin e shëndetit të veshkave. Thithja e madhësive të ndryshme të grimcave dhe metaleve të rënda, të zakonshme në ajrin e ndotur, është lidhur me disrregullimin e hemodinamikës renale. Ky disrregullim mund të inicojë ose përkeqësojë stresin oksidativ dhe përgjigjet inflamatore brenda veshkave. Ndryshime të tilla patofiziologjike janë kritike në zhvillimin e AKI, e cila, nëse nuk menaxhohet siç duhet, mund të përparojë në SKK. Si përfundim, lidhja e ndryshimeve klimatike, ndotja e ajrit, ngrohja globale dhe ndikimi i tyre në SKK dhe AKI nënvizon urgjencën e strategjive të integruara që përfshijnë politikat mjedisore, edukimin për shëndetin publik dhe modifikimet e stilit të jetesës. Duke i trajtuar këto çështje në mënyrë holistike, ne mund të zbusim ndikimin e faktorëve mjedisorë në shëndetin e veshkave dhe të përmirësojmë rezultatet e përgjithshme të shëndetit publik.

Fjalë kyç: ndryshime klimatike, sëmundje kronike të veshkave, goditje nga nxehtësia, grimca.

QASJE E SHUMËFAQËSHME NDAJ LËNDIMIT AKUT TË VESHKËS TË SHKAKTUAR NGA TRAUMA: EPIDEMIOLOGJIA, FAKTORËT E RREZIKUT, ZBULIMI I HERSHËM DHE PËRPARIMET NË MENAXHIM.

Marsida Kasa1, Merita Rroji2.
1Spitali Universitar i Traumës, Departamenti i mjekësisë interne, Tiranë, Shqipëri.
2Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Departamenti i Nefrologjisë, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Dëmtimi akut i veshkave (AKI) paraqet një sfidë të rëndësishme në kujdesin ndaj traumës, e karakterizuar nga një ndërthurje komplekse faktorësh që ndikojnë në fillimin dhe përparimin e saj. Ky prezantim eksploron aspektet e shumëanshme të AKI në pacientët me traumë, duke hedhur dritë mbi epidemiologjinë e tij, faktorët e rrezikut, patofiziologjinë, strategjitë e parandalimit dhe trajtimet e reja. Veçanërisht, në Shqipëri, ekziston një boshllëk i rëndësishëm në të dhënat e lidhura me AKI, duke nënvizuar domosdoshmërinë për kërkime të fokusuara në këtë fushë. Faktorët e rrezikut për AKI në pacientët me traumë përfshijnë një sërë elementësh nga natyra dhe ashpërsia e traumës deri tek karakteristikat individuale të pacientit. Rritja e rrezikut lidhet me moshën më të madhe, sëmundjet shoqëruese dhe lloje të veçanta të traumave si lëndimet e shtypjes, djegiet e rënda ose dëmtimet e mëdha vaskulare. Patofiziologjia e AKI në këta pacientë përfshin një ndërveprim kompleks të dëmtimit të drejtpërdrejtë të veshkave, përgjigjes inflamatore sistemike, paqëndrueshmërisë hemodinamike dhe ndryshimeve mikrovaskulare renale. Kuptimi i këtyre mekanizmave është thelbësor për identifikimin e objektivave terapeutikë. Zbulimi i hershëm i pacientëve me rrezik të lartë për AKI është jetik në kujdesin ndaj traumës. Ai u mundëson ofruesve të kujdesit shëndetësor të ndërmarrin masa parandaluese dhe të monitorojnë nga afër funksionin e veshkave. Biomarkerët në zhvillim si lipokalina e lidhur me xhelatinazën neutrofile (NGAL), molekula-1 e dëmtimit të veshkave (KIM-1), cistatina C dhe Interleukina 18 tregojnë premtime në parashikimin e AKI. Për më tepër, testet më të thjeshta si nivelet e bikarbonateve brenda 24 orëve të para të shtrimit në spital dhe matjet sekuenciale të natriumit dhe sekretimit të pjesshëm të kaliumit (FeK) në urinë, mund të ndihmojnë në parashikimin e fillimit të AKI deri në tre ditë përpara te pacientët me sëmundje të rëndë.

Strategjitë terapeutike që fokusohen në ruajtjen e rrjedhës së gjakut renale, reduktimin e inflamacionit dhe mbrojtjen e qelizave tubulare renale po tregojnë potencial në përmirësimin e rezultateve për pacientët me AKI të shkaktuar nga trauma. Si përfundim, adresimi i mungesës së të dhënave në Shqipëri dhe kryerja e studimeve të mëtejshme mbi AKI në pacientët me traumë do të kontribuojë ndjeshëm në fushën e nefrologjisë dhe kujdesit ndaj traumës. Ky përparim në njohuri mund të çojë në kujdes më të mirë për pacientët dhe përmirësime të rezultateve shëndetësore të popullatës.

Fjalë kyç: Lëndim akut i veshkave, inflamacion, natrium urinar, fraksion i sekretimit të kaliumit

INFESIONET NAZOKOMIALE NGA KATETERI URINAR.

Msc. Mexhit Marku
Infermier në Urologji, Qendra spitalore universitare 'Nënë Tereza'

Abstrakt
Qëllimi: Infeksionet urinare në përgjithësi dhe infeksionet nazokomiale nga kateteri janë bërë një shqetësim i madh për pacientët meshkuj por edhe femra. Kohët e fundit kanë një shtim të infeksioneve të rrugëve urinare dhe më pak infeksioneve nazokomiale që vijnë si pasojë e vendosjes jo të duhur të kateterit urinar, kjo konstaktohet në vizitat, në rastet që vijnë nga rrethet poliklinika dhe spitale të ndryshme. Qëllimi i kësaj teme është që ky prezantim të ndikojë sadopak në informimin dhe edukimin shëndetsor në kateterizimin urinar të pacientit (asepsi dhe inovacion) dhe rritjen e cilësisë së shërbimit infermieror kunddrejt këtyre infeksioneve urinare e kësisoj edhe infeksioneve nazokomiale.
Metodologjia: metoda kërkimore u bazua në rishikimin përshkues të literaturës bazë vendase dhe të huaj qëllimi i rishikimit të literaturës është analizimi dhe mbledhja e një informacioni të detajuar duke nxjerrë në pah të rejat më të fundit për rritjen e edukimit shëndetsor por vecanërisht atë infermieror për ta bërë sa më licensor shërbimin infermieror kundrejt e këtyre pacientëve që janë të ndikuar për kateterizim.
Konkluzionet: Infermierët janë elementët kyç për të siguruar një kujdes sa më cilësor dhe edukim shëndetsor në kto kategori pacientësh që kanë indikacion për vendosjen e kateterit urinar. Kujdesi shëndetsor dhe kryesisht ai infermieror mbetet një prioritet për përmirsimin e shëndetit të tyre fizik ashtu edhe psikologjik. Nga evidentimi i disa boshllëqeve gjatë punës tonë të përditshme me kto pacientë lind nevoja për edukime dhe trajnime të vazhdueshme për personelin infermieror por jo vetëm. Parandalimi i këtyre infeksioneve kërkon në staf të mirëinformuar mbi përgatitjen, këshillimin, trajnimin dhe mbështetjen emocionale ndaj këtyre pacientëve dhe familjarëve të tyre.

Fjalë kyç: infekione nazokomiale, kateter urinar, infermier inovativ, edukim shëndetsor.

MELASMA DHE SFIDAT NË TRAJTIMIN E SAJ

Dr. Shk Migena Gega, Fabjola Hamati, Juliana Mertkola, Megi Duda

Abstrakt
Melasma një crregullim hiperpigmentar. Një sëmundje me një patogjenezë të pakuptuar mirë si dhe me një ndikim të madh në cilësinë e jetës së pacientit. Kjo sëmundje e cila në bazë të lokalizimit të saj klasifikohet në: centrofaciale, malare dhe mandibulare. Shfaqja e melsamës vjen si rezultat i disa faktorëve si: ekspozimi ndaj rrezeve ultraviolet, predispozitës gjentike

dhe faktorëve hormonal, menaxhimi dhe trajtimi i së cilës mbetet mjaft sfidues. Trajtimi sistetemik me acid tranexamik, pati rezultate premtuese, por nga ana tjetër shoqërohej me efekte anësore sistemike. Microneedling dhe peeling ishin gjithashtu efikase, megjithëse epërsia e tyre ndaj hidrokinonit aktual(mënyrë tjetër e trajtimit të melasmës) mbetet për tu shqyrtuar. Në mënyrë të ngjashme, pajisjet lazer kanë qënë të dobishme, megjithatë shkalla e përsëritjes mbetet e lartë në të gjitha grupet e trajtimit, pasi asnjë trajtim i vetëm nuk është universalisht efektiv. Terapitë e kombinuara, qoftë në kombinime të dyfishta ose të trefishta, japin rezultate më të mira në krahasim me monoterapinë. Zgjedhja e trajtimit duhet të bëhet pas ekzaminimit me llambën Ëood, si dhe vlerësimit dermatoskopik, në mënyrë që të zgjidhet opsioni më i mirë i trajtimit, i synuar për cdo nëntip të melasmës.

Fjalë kyç: melasma, hiperpigmentim, trajtim, acid tranexamic

ROLI I PROBIOTIKËVE DHE SUPLEMENTËVE TË TJERA NË TRAJTIMIN E FËMIJËVE ME AUTISM.

Migena Kika, Greis Kika, Altin Bedeni.
Kids Health Clinic

Abstrakt
Përdorimi i Terapisë Alternative Augmentative po rritet ndjeshëm në fëmijët me autism. Por akoma ka pak evidenca rreth përdorimit, sigurisë dhe efikasitetit të këtyre terapive në fëmijët me autism. 25% e fëmijëve me autism marin multivitamina (77. 8%), vitaminë D (44. 9%), omega 3 (42. 5%), probiotikë (36. 5%), dhe magneszium (28. 1%) e këto raportohen të përdoren më shpesh. Profesionistët shëndetsore janë burimi kryesor i informacioneve për përdorimin e suplementeve. Por rreth 33% e prindërve raportojnë ti kenë përdorur suplementet pa konsultuar mjekun e tyre.
Mekanizmi i veprimit të tyre përfshin ndryshimin mikrobiomës së zorrëve, korrigjimi i deficencave mikronutritive, suporti për proceset metabolike si reduktimi i stresit oksidativ, disfunksioni mitokondrial, prodhimi melatoninës etj.
Prezantimi do rishikojë lidhjen e mikrobiomës së zorrës dhe autismit, përdorimin e vitaminës D, melatoninës, glutathionit, acidit folik, omega 3, vitaminave të grupit B dhe magneziumit, dieta pa gluten, pa kazeinë etj.
Përpara se të përdoren suplementet apo probiotikë në një fëmijë me autism mjeku duhet të vleresojë se persëri do të shërbejë kjo terapi, cfarë shenjash klinike presim të përmirsohen si dhe më e rëndësishmja a ka rreziqe për fëmijën përdorimi i këtyre formave të ndryshme të Terapisë Alternative Augmentative.

Fjalë kyç: probiotikë, suplementë, fëmijë, autism etj.

LEZIONET CEREBRALE, SHKAK I MISDIAGNOZËS SË NEUROINFEKSIONËVE OPORTUNISTE NË PACIENTËT HIV/AIDS.

M. Qato, N. Como, A. Harxhi, P. Pipero, E. Meta, A. Yzeiraj
Sherbimi i Semundjeve Infektive, QSU Nene Tereza

Abstrakt
Hyrje: Infeksionet oportuniste ne pacientet HIV/AIDS përfaqesojne një manifestim klinik i cili prek pothuajse gjysmën e pacientëve të infektuar me HIV dhe klinikisht shfaqet me disfunksion neurokognitiv të shkallëve të ndryshme të gravetit klinik ose prognozës.

Paraqitja klinike e kësaj gjendje varion nga dëmtimi asimptomatik ose minor neurokognitiv deri format e rënda demenciale dhe një sërë simptomash dhe shenjash klinike që derivojnë nga prekja e nervave periferikë (përfshirë konvulsionet dhe hemiparezën). Manifestimet e para klinike në këta pacientë zakonisht pasohen nga një vlerësim i kujdesshëm anamnestik, klinik si dhe imazherik krahas ekzaminimeve laboratorike. Imazhet cerebrale në shumicën e rasteve evidentojnë lezione të cilat nuk duken patognomonike për patologji të veçanta. Duke marrë parasysh faktin se konstelacioni neurologjik simptomatik është një atribut i shumë sëmundjeve të natyrave të ndryshme, ky grup i synuar pacientësh në një pjesë të madh të rasteve, hospitalizohet dhe ndiqet fillimisht në klinikat neurokirurgjikale. Vlerësimi i mëtejshëm laboratorik, imazherik dhe histopatologjik i këtyre pacientëve shërben për të ndryshuar dhe përcaktuar në progres identitetin patologjik të këtyre sindromave klinike.

Materiali dhe metodat: Nën optikën e sipërshënuar, paraqesim rastin e një paciente 44-vjeçare, e cila si hospitalizim të parë në anamnezen e jetës shenon atë të klinikës neurokirurgjikale në QSUT 'Nënë Tereza' me diagnozën: Lezionet sekondare të trurit të natyrës së papërcaktuar, të cilat në fund rezultuan si Encefalit në një subjekt AIDS në stad përfundimtar.

Fjalë kyç: HIV/AIDS, lezione cerebrale, infeksione.

TINEA FACIALE DHE RËNDËSIA DIAGNOSTIKE E SAJ.

M. Vargu1, S. Dedej1, P. Vargu2
1Mjeke Dermatologe
2Mjek urgjencë

Abstrakt

Hyrje: Infeksionet mykotike të lëkurës janë pathollogji të shpeshta të saj. Në disa prej tyre duhet një vëmendje dhe kujdes diagnostik dhe trajtues, ku vlen të përmendim infeksionet mykotike të fytyrës (Tinea facialis).

Qëllimi: Vlerësimi dhe diagnoza e saktë diferenciale, midis dermatosave nga agjentët dermatofite, lupus discoid, acne rosacea e fytyrës apo dermatozat alergjike të saj.

Materiali dhe metodat: Një fëmër e moshës 72 vjecare paraqitet në klinikën e dermatologjisë me elemente pathollogjike në fytyrë në formë pllaka eritematoze, deskuamim dhe elemente papulo pustuloze. Pacientja për afro 1, 5 vjet ishte trajtuar ambulatorisht me mjekime të shumta lokale dhe sistemike për lupus eritematoz, Gjendja sa vinte e rëndohej duke patur një impakt shumë të rëndë ekonomik por më së shumti psikologjik, sepse pacientja kishte filluar të shmangte kontaktet, madje të kishte edhe ide suicidale.

Rezultatet: Të dhënat laboratorike, hematologjike, biokimike, imunologjike rezultuan në normë. Ekzaminimi mikrobiologjik rezultoi: Trichophyton rubrum. Ekzaminimi bioptik rezultoi: Superficial perivaskular dermatitis. Pacientja filloi trajtimime antimykotike, duke patur një përmirësim të menjëhershëm.

Konkluzion: Mjekët e familjes nëpërgjithësi por dermatologët në vecanti duhet të jenë shumë të kujdesshëm në diagnostikimin dhe trajtimin e dermatosave kutane, nisur nga fakti që këto të fundit kanë edhe një impakt shumë të lartë psikologjik, si në rastin e mësipërm.

Fjalë kyç: Tinea facialis, tricophyton rubrum, dermatoza kutane.

IMPAKTI I TRAUMËS PSIKOLOGJIKE TEK PACIENTET ME SËMUNDJE MALINJE DHE FAMILJARËT E TYRE.

Mimoza Dosti

Abstrakt

Hyrje: Një nga interpretimet e Traumës psikologjike është 'plagë e shpirtit', diçka që thyen dhe ndërhyn në jetën e një personi duke tronditur dhe mënyrën e të perjetuarit. Ekzistojnë forma të ndryshme të eksperiencave traumatike. Në rastin e njohjes dhe diagnostifikimit me kancerin, individi dhe familjarët e tij përjetojnë një eksperiencë traumatike të madhe 'T'. Situata në të cilë ndodhet individi paraqitet e bashkëshoqëruar me një diagnozë e cila kërcë on integritetin fizik, psikologjik dhe social të personit. Njëkohësisht kjo diagnozë prek drejtpërsëdrejti në aspektin psiko-emocional dhe familjarët, të cilët bëhen njëkohësisht mbështetës të familjarit të tyre por dhe bashkëvuajtës jo në aspektin e vuajtjes fizike, por të asaj psiko-traumatike si pasojë e gjëndjes shëndetësore ku ndodhet familjari i tyre. Përjetimi I procesit traumatik duhet theksuar që është Individual dhe merr forma të ndryshme përjetimi nga persona të ndryshëm. Në bazëtë përjetimit të traumës lënë gjurmë dhe pasojat e saj, të cilat mund të jenë të lehta, mesatare dhe të rënda, me shtrirje në kohë përkatesisht afat shkurtër, afat mesme, afatgjatë. Njohja dhe pranimi I kësaj diagnoze është një nga fazat më të vështira për individin. Nën efektin e traumës ndodh që individi tashmë (pacient) të mos e pranojë këtë diagnozë. Mohimi është një nga fazat e përpunimit të traumës. Kjo fazë kthehet në një problematikë serioze për pacientin, sa më e gjatë të jetë periudha e mohimit të diagnozës akoma më e vështirë bëhet marrja e trajtimit të nevojshëm për pacientin. Kjo diagnozë sjell jo vetëm problematika fizike por dhe problematika psiko-traumatike të cilat I ndryshojnë rrjedhën e jetës individit. Kjo lloj traume e çorienton individin në drejtim të menduarit, të përjetuarit dhe të sjellurit. Ky përjetim nuk e ndihmon aspak situatën shëndetësore ku ndodhet personi. Përveç këtyre ajo çka I mundon më së shumti personat e traumatizuar nga sëmundja e kancerit është dhe pyetja 'PSE'?, e cila ka të bëjë me përpunimin e ngjarjes traumatike, me mos gadishmërinë si dhe me paaftësinë e personit për ta pranuar atë që po i ndodh. Ky proçes vështirësohet si pasojë e mos integrimit të diagnozës brenda historisë së vet. Personi në mënyr të pavetëdishme e ngadalson këtë proçes dhe favorizon shfaqen e disa fazave të tjera si faza e stresit akut, faza e stresit post traumatik. Në situata të tilla individi tashmë pacient duhet të ndihmohet jo vetëm në drejtim te mirëqënies së shëndetit fizik por dhe në drejtim te mirqënies së shëndetit psikologjik. Në këto kushte pacientit I vijnë në ndihmë mjekët të cilët përmes protokolleve mjekësore kujdesen për shëndetin fizik të pacientit. Gjithashtu figurë e rëndesishme janë edhe psikologët, psikoterapeutët që ju ofrojnë ndihmë për të pranuar dhe për punuar përjetimin e këtij momenti të vecantë. Kjo realizohet duke treguar përkujdesjen e tyre profesionale në mbështetjen, këshillimin individual dhe familjar. Suporti që I ofrohet këtyre personave është vetë përpunimi I traumës. Ky bashkpunim dhe kjo përkujdesje ndihmon që rrjedha e përpunimit të traumës të jetë sa më e përshtatëshme për personin. Pacienti pa konflikt psikologjik dhe në gjendje paqeje me diagnozën përcjell tek të afërmit besimin dhe shpresën për të ardhmen.

Fjalë kyç: Pacient, eksperienca traumatike, impact i traumës psikologjike.

PERIODONTITI DHE VAGINOZAT BAKTERIALE RRISIN RREZIKUN PËR NDRYSHIME NË ECURINË E SHTATZËNISË.

Mimoza Keta1, Renata Pulja2
1Obstetre Gjinekologe
2Mjeke Stomatologe

Abstrakt
Hyrje: Janë të njohura rolet e faktorëve të r rezikut për ndryshime në ecurinë e shtatzënisë që shkaktojnë lindje parakohe ose rupturë e parakohshme të membranave ose lindje të fëmijës me peshë të vogël. Mundësitë për të reduktuar shpeshtësinë e këtij ndryshimi bazohen mbi zgjedhjen e faktorëve të rrezikut për të gjetur atë të duhurin **1-4**. Por, jo pak ndryshime në ecurinë e shtatzënisë ndodhin për shkaqe të panjohura, raste të cilat janë të evidentuara. Një nga faktorët rrezikues më të evidentuar për ndryshimin e ecurisë të shtatzënisë, është Vaginoza Bakteriale (BV). Ky infeksion rrit ndjeshëm këtë rrezik. BV-ja ka qënë në mënyrë konsistente e lidhur me missed abort (ndërprerjen e shtatzënisë në tremujorin e parë) dhe lindjen parakohe. Sidoqoftë ndërhyrjet me mjekime për trajtimin e BV -së gjatë shtatzënisë, reduktojnë disi rastet e lindjes parakohe **5-10**. Disa studime bashkëkohore kanë demonstruar se edhe sëmundja e Periodontit e diagnostikuar para dhe gjatë shtatzënisë, mund të rrisë rrezikun për prematuritet dhe vonesë të rritjes fetale inutero **11-17**. Gjithashtu referenca të ndryshme tregojnë se terapia për sëmundjen e Periodontit, mund të reduktojë rrezikun për ndryshime të ecurisë të shtatzënisë. Këto observime vlerësojnë se rritja e citokinave proinflamatore dhe mediatorëve të tjerë inflamatore, ndodhin për shkak të infeksioneve të BV-së dhe sëmundjes së Periodontit (PD) **18-20**, kur ato shoqërojnë njëra tjetrën ashtu edhe kur ato paraqiten si infeksione univariabël.
Objektivat: Për të përcaktuar nëse sëmundja periodontale (PD) ose vaginoza bakteriale (BV) e diagnostikuar gjatë shtatzënisë rrisin rrezikun për rezultate negative të shtatzënisë.
Materiali dhe Metodat: Në analiza janë përfshirë 105 gra shtatzëna të shtruara në spital. Këtyre pacientëve është kryer ekzaminimi stomaologjik për të vlerësuar sëmundjen e periodontitit si dhe janë kryer ekzaminime gjeanologjike dhe laboratorike për diagnostikimin e baktereve vaginosys.
Rezultatet: Analiza e shumëvarieteve tregoi një lidhje të fortë midis sëmundjes periodontale dhe rezultatit të pafavorshëm të shtatzënisë (OR 5. 9, 95% interval besimi 1. 6 -22. 2) dhe një lidhje kufitare midis BV dhe rezultatit të pafavorshëm të shtatzënisë (OR 9. 1, 95% intervali i besimit 2. 7-30. 6).
Konkluzion: Studimi sugjeron që kështillimi i shtatzënisë para dhe gjatë shtatzënisë duhet të përfshijë ekzaminime orale dhe vaginale për të përjashtuar sëmundjen periodontale dhe vaginozën bakteriale. Kjo përfundimisht mund të ketë një ndikim në kujdesin shëndetësor antenatal dhe të zvogëlojë rrezikun për rezultate të pafavorshme të shtatzënisë.

Fjalë kyç: Sëmundje periodontale, vaginozë bakteriale, ekzaminime gjeanologjike.

MANIFESTIMET MË TË SHPESHTA TË GJENDJËS SHPIRTERORE DHE EMOCIONALE.

Mirela Tushe

Abstrakt
Hyrje: Ky studim nxjerr në pah manifestimet më të shpeshta të gjendjës shpirtërore dhe emocionale në një grup të caktuar studentësh dhe pedagogësh. Studimi bazohet në pyetësorin e kryer me studentë dhe pedagogë të Universitetit Aldent të cilët janë përgjigjur duke dhënë përgjigjet e tyre individuale mbi gjëndjen shpirtërore dhe emocionale.

Qëllimi: Të identifikohen manifestimet më të zakonshme të ndryshimit të gjëndjes shpirtërore dhe emocionale tek të rriturit e shëndëtshëm.
Materiali dhe Metodat: Nga kampioni për 63 personash vërehet se 85. 7% e të anketuarve ishin femra dhe 14. 3% meshkuj nga mosha 18-52 vjec. Pjesa më e madhe ishte me status civil beqar 76. 2% dhe pjesa tjetër me status tjetër.
Rezultatet: 49. 2 referuan se merziteshin nga gjera të parëndësishme 44. 5% nuk përjetonin asnjë ndjesi pozitive. 30% kishin përjetuar vështirësi në frymëmarrje. 34. 9% dukeshin sikur nuk mund të ecnin përpara. 33% mbivlerësonin situatat. 30. 2% kishin ndjesinë e të dridhurit. 39. 7% e kishin të vështirë të relaksoheshin. 42. 1% ishin gjendur në situatë ankthi. 61. 9% mërziteshin shumë shpejt. 50. 8 % ishin ndier nervozë. 49. 2% ishin ndier të dëshpëruar. 47. 6% kishin ndjenjë padurimi. 39. 6 % kishin humbur interesin për pothuajse cdo gjë. 40. 8 kishin ndier që nuk vlenin si person. 65. 1% ndjenin që prekeshin shpejt. 36. 5% kishin vështirësi të qetësoheshin. 34. 9% nuk gjenin kënaqësi në gjërat që bënin. 50. 8% ishin ndier pa kurajo dhe të mërzitur. 35 % ishin irrituar. 39. 7% e kishin të vështirë të qetësoheshin pas dickaje që e shqetësonte. 39. 6 % ishin në një gjendje tensioni nervor. 55. 3 % ishin ndier të acaruar. 46% kishin vështirësi të merrnin iniciativa për të bërë gjera.
Konkluzion: Gjendja shpirtërore dhe emocionale paraqitet shumë e ndryshme. Në këtë studim për tu theksuar ishte se më tepër se afërsisht 62% e të anketuarve ishin persona që prekeshin dhe mërziteshin shumë shpejt dhe me shumë se gjysma e të anketuarve ishin ndier të acaruar dhe nervozë. Meqënëse keto shifra kalojnë në pjesën më të madhe të të anketuarve dhe se mosha e tyre është shumë e re vërehet se sot të rinjë në situatë qëtesie paraqiten me një gjendje shpirtërore dhe emocionale jo tepër inkurajuese dhe pozitive. Mbeten për tu studiuar edhe faktorët që influencojnë në këtë situatë për të patur të dhëna më të plota në lidhje me këte temë.

Fjalë kyç: Manifestimet, gjendja shpirtërore dhe emocionale, nervozë.

MENAXHIMI I DIABETIT MELITUS TIP 2 DHE KUJDESI INFERMIEROR TE PERSONAT E MOSHËS 40-70 VJEÇ NË REGJIONIN E FERIZAJIT.

1Mirlinda Havolli, 2Endrita Azemi, 3Lirim Mustafa, 3Fellenza Voca-Abazi, 2Nora Alshiqi, 2Agon Hoti
1, 2Fakulteti Infermierisë, Kolegji UBT, Prishtinë, Republika e Kosovës
2 Fakulteti i Menaxhimit Shëndetësor, Kolegji Iliria, Prishtinë, Republika e Kosovës

Abstrakt
Hyrje: Diabeti Mellitus është një sëmundje kronike e karakterizuar nga nivele të larta të glikemisë (hiperglikemia). Hiperglikemia mund të vijë si pasojë e prodhimit të pakët të insulinës, e rezistencës periferike ndaj veprimit të insulinës, ose një kombinim i të dyjave.
Qëllimi: Identifikimi i barrierave për arritjen e kontrollit të duhur të Diabetit.
Metodologjia: Hulumtimi prospektiv, zgjedhja e grupit hulumtues do të jetë i rastit te pacientët që do të frekuentojnë në ambientet Endokrinologjike për Diabet në Ferizaj.
Rezultatet: Në kuadër të rezultateve janë përfshirë pacientët prej moshës 40-70 vjeç në repartin e Endokrinologjisë në regjionin e Ferizajit, që janë diagnostikuar dhe trajtuar nga diabeti mellitus tip 2. Në përgjithësi ka dominuar mosha 60-70 vjeç në shumicën e rasteve gjatë hulumtimit, të cilët janë trajtuar në mënyrë të duhur me terapi adekuate ne bazë të gjendjes shëndetësore të pacientit. Sëmundja e diabetit mellitus është një sëmundje e cila prek pothuajse çdo familje dhe raste të tilla ishin mjaftë të shpeshta, mirëpo shumica e pacientëve kanë qenë të disiplinuar dhe të rregullt në marrjen e terapisë dhe përmbajtjen e dietes ushqimore.

Konkluzion: Në prezencë të rasteve gjatë kontrollave, në repartin e Endokrinologjisë në regjionin e Ferizajt, tregojnë se në këtë repart është bërë një punë e palodhshme dhe me një përkushtim të jashtëzakonshëm me qëllim të diagnostikimit dhe trajtimit të duhur të rasteve me diabet mellit tip 2. Në anën tjetër ekipi i këtij reparti është angazhuar me seriozitet në aplikimin e të gjitha shërbimeve ndaj pacientëve. Sipas hulumtimit, rastet me diabet mellit tip 2 janë rritur më shumë sidomos pas pandemisë COVID 19.

Fjalë kyç: Diabeti mellit tip 2, diagnostikimi, trajtimi.

PURPURA TROMBOTIKE TROMBOCITOPENIKE (PTT)- NJË SËMUNDJE E RRALLË NË MOSHAT PEDIATRIKE. PREZANTIM RASTI.

Mirzana Kapllanaj, Florinda Malaj, Fiona Bushati, Enkeleda Duka, Mirela Xhafa, Anila Godo, Donjeta Bali
Shërbimi i Onkohematologjisë Pediatrike, Departamenti i Pediatrisë -QSUT

Abstrakt
Qëllimi: Njohja dhe diagnostikimi i TTP, një sëmundjë sfiduese shumë të rrallë në moshat pediatrike. Purpura Trombtike Trombocitopenike (TTP) është një mikroangiopati trombotike e rrallë dhe jetë kërcenuese që karakterizohet nga anemi hemolitike, trombocitopeni severe dhe ishemi të organeve. Në adulte, kjo sëmundje është më shpesh autoimune (iTTP) shkaktuar nga antitrupa kundër ADAMTS13 ndërsa tek fëmijët incidenca është 1: 10 milion fëmijë < 18 vjec, dhe më shpesh takohet forma kongenitale. Fëmija 10 vjec, sexi femër me një histori 2 ditore me nauze dhe të vjella, gjëndje lipotimie. Hospitalizohet pasi u suspektua intoksikacion alimentar por nga ekzaminimet laboratorike rezoltoi me bicitopeni ndaj transferohet në shërbimin e onkohematologjisë me dg: Hemopati malinje. Në shtrim gjëndja e rëndë, shumë e zbehtë me sklerat ikterike dhe ekimoza të rralla në lëkurë. Të dhënat laboratorike treguan anemi normocitare, trombocitopeni dhe rritje të parametrave të hemolizës (bilirubina totale dhe indirekte, LDH Retikulocitoze) me Testin e Coombsit negativ, si dhe prezenca në gjakun periferik të shizociteve. Në ditët në vazhdim gjendja u përkeqësua me parezë të krahut, vështirësi në të folur dhe orientim në hapësirë gjë e cila u vlerësua nga neurologu si TIA. Të gjitha këto të dhëna na orientonin forte për TTP, konfirmuar kjo më vonë edhe nga vlerat e ulura të aktivitetit të ADAMTS13. Trajtim me plazmoferezë dhe Rituzimab, prej disa vitesh ndiqet në gjendje të mirë.
Konkluzion: TTP është emergjencë mjekësore dhe pothuajse fatale nëse trajtimi nuk nis menjëherë. Bashkëpunimi multidisiplinar ka shumë rëndësi në diagnostikim dhe trajtimin specifik me plazmoferezë dhe imunoterapi.

Fjalë kyç: PTT, ADAMTS13, shizocite, plazmaferezë, imunoterapi.

RAMSAY HUNT SYNDROM: PARAQITJA E NJË RASTI.

Monika Dede1, Bledi Çekrezi1, Onejda Çibuku1, Mirjeta Guni1, Juliana Karanxha1, Elda Qyra2, Edmond Puca2, Entela Kolovani2, Arjan Harxhi2
1Spitali Amerikan 3, 2 Shërbimi i Sëmundjeve Infektive QSUT

Abstrakt
Hyrja Sindroma Ramsay Hunt, është një ndërlikim i rrallë, i rëndë i riaktivizimit të virusit varicella zoster në ganglionin geniculate dhe më pas përhapet në nervin kranial. Diagnoza

është kryesisht klinike. Pa trajtim, shërimi i plotë i paralizës së fytyrës ndodh në 20% të rasteve; kjo përmirësohet shumë nëse trajtimi fillon brenda 72 orëve. Megjithatë, sëmundshmëria afatgjatë që mund të rezultojë nga RHS e bën këtë një temë të rëndësishme diskutimi.

Prezantimi i rastit: Një grua 78 vjeçare me HTA nën mjekim dhe status post rezeksioni gastrik para 16 vitesh (për arsye të Ca stomaku), u paraqit me një histori të fillimit të shqetësimeve përpara 1 jave me hemicrani hiperintense dexter dhe ndjesi djegieje, dhe 3-4 ditë më pas i jane shfaqur elementët makulo-vezikulare si dhe dhimbje fyti në gëlltitje dhe zhurmë në veshin e djathtë. Këto elementë ishin të lokalizuar në anën e djathtë të fytyrës përkatësisht në pjesën e veshit të djathtë, në pjesën e poshtme të faqes, në zonën e mjekrës dhe disa në mukozën orale. Pacientja gjatë kësaj kohe kishte përdorur rreth 2 ditë acyklovir. Pas 3-4 ditësh nga shfaqja e rashit vezikular, ajo u zgjua me shenjat e një paralize të pjesshme faciale dexter. Ndërkohë që gjatë ndjekjes së pacientes nën mjekim u vu re që dhimbja në të njëjtën zonë persistonte por me intensitet më të ulët se më parë, pjesa e paralizës faciale u përmirësua gradualisht dhe totalisht rreth 2 javë pas fillimit të trajtimit me acyclovir, prednisolone, lyrica, fizioterapi.

Konkluzione RHS është një sëmundje e rrallë që mund të shfaqet me simptoma të paqarta. Një indeks i lartë i dyshimit, ndjekja nga afër dhe fillimi i terapisë së duhur janë thelbësore.

Fjalë kyç: Sindroma e Ramsay Hunt, Herpes zoster oticus, , Kortikosteroide, Antivirale.

METOTREXATE- NJË PËRGATITJE E VJETËR ME PËRDORIM TË SHUMFISHTË NË DERMATOLOGJI.

Monika Fida1, 2, Oljeda Kaçani1, Ina Sotiri1, Alesja Palaj1, Gloria Hoxhallari1.
1Shërbimi Dermatologjik, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.
2Departamenti i Dermatologjisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Hyrje: Metotreksati përdoret për patologji të ndryshme në dermatologji që prej 50 vitesh. Pavarësisht përdorimit të gjerë të tij, ka pak publikime dhe udhëzime për përdorimin e metotreksatit në dermatologji.

Qëllimi i këtij prezantimi: Të ofrojë udhëzime për mjekët e familjes dhe dermatologët për përdorimin korrekt dhe ndjekjen e metotreksatit në sëmundjet dermatologjike. Për të treguar përvojën tonë dhe udhëzimet botërore.

Materialet dhe metodat: Pacienti i trajtuar dhe ndjekur nga ekipi ynë për kushte të ndryshme të lëkurës me metotreksat. Një hulumtim në udhëzimet e EADV që referojnë përdorimin e sigurt të metotreksatit u krye nga ne në një mënyrë për të dhënë indikacionet e plota për përdorimin e metotreksatit.

Rezultatet: Numri i pacientëve që kanë përdorur metotreksat për trajtimin e sëmundjeve të ndryshme të lëkurës është ende i lartë në klinikën dhe vendin tonë. Në këtë prezantim ne ndajmë përvojën tonë të përdorimit të metotreksatit për sëmundje të ndryshme të lëkurës dhe ose përvojën tonë për dozat e referimit dhe ekzaminimin paraprak, ekzaminimin gjatë trajtimit dhe përdorimin e acidit folik. Përvoja jonë është krahasuar me pëlqimet ose protokollin evropian ose rajonal.

Përfundime: Ndarja e përvojës sonë dhe krahasimi i kësaj me udhëzimet evropiane është mjaft e dobishme për CME për mjekët e familjes dhe dermatologët në vendin tonë. Përdorimi i saktë dhe duke marrë parasysh profilin e sigurisë, faktorët e rrezikut dhe monitorimin e duhur gjatë trajtimit të pacientëve është synimi ynë për t'u përmbushur. Ky prezantim është hapi i parë për udhëzimet e ardhshme në lidhje me këtë çështje në vendin tonë.

Fjalë kyç: Metotreksat; psoriasis; sëmundjet autoimune, siguria; efikasiteti; doza; Efektet anësore.

KOMPLIKACIONET E ANESTEZISË SPINALE NË LINDJET CESAREANE, FAKTORËT SHOQËRUES.

Prof. Asc. Dr. Mustafa Bajraktari
Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Anestezia spinale është një teknikë anestezie e përzgjedhur për lindjet cezariane për të shmangur komplikimet e frymëmarrjes. Ekziston një ndërgjegjësim në rritje për rëndësinë e dhimbjes intraoperative gjatë lindjes cezariane
Megjithatë, menaxhimi i anestezisë spinale është shumë i rëndësishëm sepse anestezia spinale mund të dështojë dhe pacienti mund të ekspozohet ndaj dhimbjes dhe shqetësimit. Njohja e rrezikut të bllokut të lartë neuroaxial në përsëritjen e anestezise spinale në rast të dështimit, është e rëndësishme. Testimi bllokut është thelbësor për të identifikuar dështimin e anestezisë spinale para operacionit Dhimbja intraoperative duhet të njihet dhe të trajtohet në mënyrë adekuate, duke përfshirë edhe ofrimin e anestezisë së përgjithshme. Pëlqimi (konsensusi) i informacionit per anestezine para operacionit, duhet të përfshijë edhe dështimin e bllokut neuroaxial dhe menaxhimin e tij.
Përvoja e anestezistëve (<1 vit), obeziteti, doza e bupivakainës<10mg, pamja e përgjakshme e Likidit Cerebrospinal (LCS), numri i tentativave>1 jan faktorë të lidhur për dështimin e anestezisë spinale në lindjet cezarian. Aftësitë e larta të profesionistëve të anestezisë duhet të merren parasysh në faktorët e identifikuar shoqërues të anestezisë spinale të dështuar dhe menaxhimi i anestezisë spinale të dështuar duhet të bazohet në udhëzimet e rekomanduara.

Fjalë kyç: Anestezia spinale e dështuar; Lindjet Cezariane; Anestezia spinale.

SPECIET DEMODEX, SHKAKTARË TË MUNDSHËM TË DERMATITEVE JO SPECIFIKE

N. Gjylameti1, S. Hasanaj 1, E. Vasili2, M. Fida2, A. Lufi2, E. Kapaj2, V. Zeneli2.
1 Laboratori I Mikrobiologjisë QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë dhe Qendra diagnostike alfa.
2 Shërbimi I Dermatologjisë QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt
Demodex është një ektoparazit që gjendet normalisht në lëkurën e njeriut. Ai mund të kthehet në një patogen kur është i pranishëm në një numër të lartë. Dy speciet më të zakonëshme janë Demodex folliculorum dhe brevis.
Qëllim: Është të tërheqë vëmendjen për këtë patogen të mundshëm, implikimet e tij në disa sëmundje të lëkurës si dhe kriteret diagnostike duke ju ofruar më shumë njohuri mjekëve për rolin etiologjik të tij.
Materiali dhe metoda: Studimi është retrospektiv. Ne ekzaminuam pacientë që u paraqitën në klinikën Alfa me lezione të ngjashme me dermatitin seborrheik, dermatitin perioral, lezione papulopustulare dhe akneiforme pa teleangektazi. U ekzaminuan 30 pacientë dhe 30 subjekte të shëndoshë të cilët u përzgjodhën të tillë që të përputheshin sipas moshës dhe gjinisë me pacientët tanë. Demodex u kërkua në zonat e lezionit duke përdorur metodën joinvazive të njohur si Biopsia e Standartizuar e Sipërfaqes së Lëkurës (SSSB). Meqënëse

Demodex kolonizon lëkurën e shëndoshë zbulimi i më shumë se pesë parazitëve në një sipërfaqe prej 1 cm2, u vlerësua si sinjifikativ për të interpretuar rolin e tij si patogjen i mundshëm.
Rezultati: 30 pacientë u përfshinë në studim, 11 (36, 6%) femra dhe 19 (63, 4%) meshkuj. Sipas simptomave klinike pacientët u klasifikuan në grupe klinike: 11 (36, 6%) ishin me eritemë dhe lezione skuamoze, 8 (26, 6%) me lezione akneiforme, 4 (13, 3%) me dermatit perioral dhe 7 (23, 3%) me lezione papulopustulare. Demodex u vu re në 7 (23. 3%) raste: në 5 pacientë Demodex folliculorum dhe në 2 të tjerë Demodex brevis.
Konkluzioni: Demodex nuk është I rrallë në lezionet e lëkurës, prandaj ne sugjerojmë që është e dobishme të testohet për praninë e tij tek pacientët me dermatite jo specifike duke përdorur metodat e standartizuara, për të ulur rrezikun e diagnozës së gabuar dhe përshkrimin e terapive të panevojshme dhe joefektive.

Fjalë kyç: Demodex folliculorum, Demodex brevis, akneiforme, biopsi.

ETIOLOGJIA E INFEKSIONEVE URINARE NË MOSHËN PEDIATRIKE.
Sibora Hasanaj, Najada Gjylameti

Abstrakt
Hyrje: Infeksionet e traktit urinar janë një nga infeksionet bakteriale më të zakonshme në moshën pediatrike. Ato ndodhin kur bakteret, shpesh nga lëkura ose rektumi invadojnë uretrën dhe infektojnë traktin urinar. Infeksionet mund të prekin pjesë të ndryshme të traktit urinar, por infeksioni më I zakonshëm është ai I vezikës urinare (cistitis). 14 Shkaktarët më të zakonshëm të infeksioneve urinare janë bakteret Gram negative ku përfshihen Escherchia coli, Proteus mirabilis, Pseudomonas aeroginosa, Klebsiella Pneumoniae.
Materiali dhe metoda: Ky është një studim retrospektiv I realizuar në Qendrën Diagnostike Alfa, Tiranë për periudhën 2015-2023, ku janë marrë në shqqyrtim 167 raste me suspect për infeksione të traktit urinar të moshës pediatrike (0-18 vjec), si pacientë ambulatorë. Nga këta subjekte 106 ishin gjinia femërore dhe 61 gjinia mashkullore.
Janë grumbulluar të dhëna lidhur me ekzaminimin urinar dhe urokulturat përkatëse të këtyre subjekteve. Materiali I përdorur ishte urina e mëngjesit e marrë nga subjektet sipas instruksioneve paraprake informuese.
Në laborator është analizuar urina me ekzaminimin makroskopik ku është vërejtur ngjyra, transparenca dhe era e urinës. Në ekzaminimin me strip është vërejtur prania ose jo e elementëve të ndryshëm kimikë. Në ekzaminimin mikroskopik është analizuar sedimenti urinar për praninë e qelizave të ndryshme indikatore.
Rezultatet: Nga 167 subjekte të marrë në studim rezultuan 75 pacientë gjithsej me infeksion të traktit urinar. Nga këto 50 ishin femra dhe 25 meshkuj, pra prevalenca është 2 herë më e lartë tek femrat. Grupmosha mbizotëruese e infeksioneve urinare në moshën pedriatike ishte grupmosha 3-6 vjec me 29 raste të infeksionit urinar gjithsej. Urokultura u realizua në të 167 pacientët dhe u vërejt që shkaktarët kryesore të infeksioneve urinare ishin Bakteret Gram negative me një mbizotërim të E coli në 58 % të rasteve, ndjekur nga Proteus Mirabilis në 22 % të rasteve. Leukocituria u vërejt në të gjitha rastet e infeksionit urinar, me një mbizotërim 10-12 leukocite pf në 36 pacientë. Lidhur me hematurinë në infeksionet urinare 64 % e pacientëve kanë rezultuar me më pak se 5 eritrocite dhe 36 % me mbi 5 eritrocite për fushë. Në ekzaminimin urinar makroskopik u vërejtën ndryshime të ngjyrës (kafe e errët) në 27 raste, era e amoniakut në 14 raste dhe turbiditeti në 7 raste. Densiteti specific urinar mbizotërues ishte 1020. Në ekzaminimin kimik me strip u vu re një rezultat negativ për glukozë, urobilinogjen, bilirubinë, ndërsa rezultuan pozitivë për ketone 3 pacientw. Në

ekzaminimin për praninë e albuminës u përdor metoda me acid sulfosalicilik ku rezultuan 11 me gjurmë të lehtë albumine.

Fjalë kyç: infeksione urinare, moshë pediatrike.

PERCTORALIS MAJOR MUSCULO-CUTANEOUS FLAP IN LIP AND CHIN DEFECTS RECONSTRUCTON AFTER CARCINOMA EXCISION (TWO CASES REPORT)

Dr Nardi Kola, Dr Gentian Zikaj, Dr Sokol Isaraj

Abstrakt

Hyrje: Rindërtimi i zgavrës së gojës është një nga fushat më sfiduese dhe progresive në rikonstruksion. Trajtimi i shumë pacientëve me kancer mund të mos përfundojë me një operacion të vetëm dhe shpesh është një proces i përjetshëm, me kirurgji dytësore të nevojshme për arsye kozmetike ose rehabilitim ose për menaxhimin e një përsëritjeje. Në rindërtimin e kavitetit oral synimet kryesore janë restaurimi i shpejtë dhe i sigurt i integritetit të mukozës, shmangia e fistulës oro-kutaneus me restaurimin e suportit kockor kurdoherë që nevojitet, e ndjekur nga restaurimi i funksionit dhe në fund rikthimi i formës (estetikës). Këto objektiva mund të ulin sëmundshmërinë pas operacionit, të zvogëlojnë periudhën e qëndrimit në spital dhe të rrisin rikuperimin e pacientit dhe aftësinë e tij për t'u kthyer në aktivitetet e tij të përditshme. Pasi Ariyan në 1979 filloi të përdorë flap miokutan të madh Pectoralis në rindërtimin e kokës dhe qafës, ai u bë një rol kyç në rindërtimin e defekteve të kokës dhe qafës. Qëllimi i këtyre prezantimeve është të vlerësojë mundësinë e përdorimit të flapit miokutan të muskulit të madh pectoralis në rindërtimin e defekteve të kancerit oral pas ekscisionit. Përplasja e muskulit të madh pectoralis konsiderohet si rrahja e kalit të punës për rindërtimin e indeve të buta të kraharorit dhe defekteve të kyçeve sternoklavikulare, defekteve të kokës dhe qafës dhe fytyrës. Furnizimi me gjak i flapit bazohet në arterien torakoakromiale dhe perforatorët sternë nga arteria mamare e brendshme. Arteria torakoakromiale ka katër degë të përshkruara, deltoidin, gjoksin, klavikulën dhe akromial.

Rastet tona: Gjatë vitit të kaluar kemi kryer rikonstruksionin e buzëve dhe mjekrës duke përdorur flep pectoralis musculo-cutaneous pedikled në dy raste. I pari ishte një burrë 60 vjeç me karcinomë të madhe skuamoze të buzës, mjekrës dhe fytyrës së poshtme dhe i dyti. me te njejtin problem por te trajtuar me pare tre here me teknika te tjera dhe gjithashtu kocka u pushtua nga karcinoma. Per te dy rezultati ishte i mire dhe pas nje viti te dy jane pa tumor.

Fjalë kyç: Pectoralis major flap, karcinoma, rindërtim.

ROLI I DISLIPIDEMISË NË SËMUNDJEN KRONIKE TË VESHKAVE.

Nereida Spahia. Prof. Assoc
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri

Abstrakt

Sëmundja kronike e veshkave (SKK) përbën një problem madhor të shëndetit publik në mbarë botën dhe shoqërohet me rritje të sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë kardiovaskulare, e cila në stadin V të SKK është rreth 20 herë më e lartë krahasuar me popullatën e përgjithshme të përshtatur sipas moshës dhe gjinisë. Dislipidemia konstatohet me një prevalencë mjaft të lartë në SKK dhe karakterizohet nga një profil i theksuar aterogjenik (nivele relativisht të ulëta të kolesterolit HDL dhe nivele të larta të triglicerideve

dhe LDL-kolesterolit). Trajtimet antilipemike rekomandohen nga të gjitha udhëzimet ndërkombëtare, në çdo pacient me SKK > 50 vjeç, pavarësisht nga stadi dhe pavarësisht niveleve të LDL-kolesterolit. Ky prezantim rishikon studimet në SKK, hemodializën dhe transplantin, të cilat janë evidenca bazë për rekomandimet udhëzuese. Statinat dhe ezetimiba janë terapia bazë në menaxhimin e dislipidemisë në pacientët me SKK.

Fjalë kyç: dIslipidemia, veshka, SKK.

LONG COVID DHE SJT-TË: RISHIKIM LITERATURE

Nervana Bilali (Rroji)
Mjeke Specialiste e Shëndetit Publik

Abstrakt

Hyrje: Pas fazës fillestare të epidemisë të shkaktuar nga coronavirusi SARS-CoV-2 dhe falë grumbullimit të të dhënave mbi gjëndjen shëndetësore të personave pas infektimit, është e mundur të shqyrtohen efektet afatgjata të shkaktuara nga COVID-19. Pyetja kërkimore: Vlerësimi i lidhjes së pacientëve adultë që vuajnë nga SJT-të (Sëmundje jo të transmetueshme) që janë ose kanë qënë të infektuar me SARS-CoV-2 dhe Long COVID-it.
Materiali dhe metoda: Studimi është i tipit rishikim literature ku janë konsideruar artikujt e publikuar nga Shtator 2019 deri në Mars 2023 nga databazat kryesore me informacion mjekësor si Pubmed, Medline, Science Direct, CINAHL, Science Citation Index, Embase, Health evidence, Scopus dhe Cochrane Library. Janë përfshirë vetëm studimet me më shumë se 100 persona që janë diagnostikuar me COVID-19 ose që kanë patur simptoma të cilat sugjerojnë infektimin me SARS-CoV-2. Rezultatet janë prezantuar në trajtën e një analize hulumtuese të të dhënave (Exploratory Data Analysis) për të identifikuar SJT-të që paraqesin një faktor risku më të lartë në zhvillimin e efekteve afatgjata.
Rezultate: Asnjë nga sëmundjet jo të transmetueshme të konsideruara nuk rezulton të jetë faktor risku statistikisht sinjifikativ në të gjitha studimet e përfshira. Sidoqoftë vërehet që në shumicën e studimeve astma dhe sëmundjet kardiake janë NCD-të më të pranishme në rastet me Long COVID.
Përfundime: Ky studim vë më dukje faktin që simptomat e reja pas infektimit me SARS-CoV-2 nga ana e personave me SJT mund të shfaqen në momente të ndryshme pas fazës akute dhe mund të kenë kohëzgjatje të ndryshme. Nevojiten studime të mëtejshme të cilat duhet të jenë të harmonizuara në aspektet e lidhura me numrin e kontrolleve dhe në format e përzgjedhura (jo vetëm me vetëdeklarime nëpër pyetësorë, por me kontrolle mjekësore që përjashtojnë faktin që simptomat e reja mund të jenë të shkaktuara nga përkeqësimi i sëmundjeve të pranishme para infektimit).

Fjalë kyç: Faktorë risku, Komorbidete, Long COVID, review literature, SJT.

FAKTORËT PARASHIKUES DHE PROGNOSTIK TË PËRGJIGJES KLINIKE NË MËNYRË TË TRAJTIMIT NË PACIENTET ME SLE.

N. Pasko[1], V. Cadri[2], V. Duraj[2], M. Plaku[1], A. Strakosha[1]
1Shërbimi i Nefrologjisë-Dializës-Transplantit, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë
2Shërbimi i Reumatologjisë, QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Lupus eritematoz sistemik (SLE) është një sëmundje komplekse autoimune me manifestime të ndryshme klinike dhe përgjigje të ndryshme trajtimi midis pacientëve. Shumica e pacientëve me SLE do të zhvillojnë nefrit lupus dhe rreth 15% e atyre pacientëve do të zhvillojnë përfundimisht sëmundje renale në fazën e fundit pas një dekade. Ilaçet imunosupresive që përdoren kryesisht për trajtimin e këtyre pacientëve shpesh kanë rezultate modeste dhe efekte negative të rëndësishme. Parashikimi dhe kuptimi i përgjigjes klinike pas trajtimit në pacientët me SLE përfshin marrjen në konsideratë të faktorëve të shumtë, duke përfshirë treguesit parashikues dhe prognostikë. Ekziston një ndryshueshmëri e konsiderueshme në përgjigjen klinike ndaj SLE dhe rreziku i efekteve të rëndësishme anësore. Aftësia për të parashikuar se cilët individë do t'i përgjigjen trajtimit do të ishte e dobishme për mjekët dhe pacientët dhe do të kishte potencialin për të kursyer në koston financiare dhe burimet e kujdesit shëndetësor. Parashikimi se cilët pacientë mund të jenë në rrezik më të lartë të efekteve anësore do të informonte gjithashtu vendimet e trajtimit, monitorimin e individualizuar, dozimin dhe/ose përdorimin e profilaksisë anti-mikrobike. Studimet kanë gjetur një numër parashikuesish të lupusit global dhe përgjigjeve specifike të veshkave që janë me interes kur merret parasysh trajtimi i pacientëve me SLE dhe LN. Aktiviteti i sëmundjes i bazuar në Grupin 'klasik' të Vlerësimit të Lupusit të Ishujve Britanikë (BILAG) dhe dëmtimi në SDI u shoqëruan me rezultate globale, por nuk ishin parashikuese të rezultateve renale. Rezultatet më të larta të SDI në bazën fillestare rrisin rrezikun e vdekshmërisë në pacientët me SLE. al. Dëmtimi i konstatuar do të pasqyrojë sëmundje më të rëndë të mëparshme dhe/ose ekspozim më të lartë kronik steroid dhe gjithashtu do të jetë më i përhapur në pacientët me kohëzgjatje më të gjatë të sëmundjes. Aktiviteti në fushat hematologjike dhe mukokutane parashikoi gjithashtu më pak përmirësim. Pacientët me aktivitet më të lartë të sëmundjes fillestare gjithashtu ka të ngjarë të jenë më të vështirë për t'u trajtuar dhe mund të kërkojnë strategji të ndryshme terapeutike. Një rritje në bilag numerik u shoqërua gjithashtu me një ulje të gjasave për përmirësim në 6 muaj, kështu që sëmundja në përgjithësi më e gjerë edhe kur përdoret imunosupresioni i fuqishëm në LN shoqërohet me shkallë më të dobët të përgjigjes. Kështu, tiparet parashikuese të faljes përfshijnë funksionin e qëndrueshëm të veshkave pas 4 javësh në terapi, lezione të kategorisë IV, indeks më të ulët të kronizmit, nivel më të ulët të sekretimit të proteinave të urinës në bazë dhe nivel më të ulët bazë të kreatininës në serum. Karakteristikat parashikuese të sëmundjes renale në fazën përfundimtare ishin niveli më i lartë i kreatininës në serum, prania e antitrupave anti-Ro dhe dështimi për të arritur një falje. Kështu, në pacientët me format më të rënda të nefritit lupus, një remision i anomalive renale klinike shoqërohet me përmirësim dramatik të mbijetesës afatgjatë të pacientit dhe të veshkave.

Fjalë kyç: Veshka, serum, sëmundje, pacientë.

RAKIDITET INFEKTIVE; KORRELACIONI KLINIKO-MIKROBIOLOGJIK I TYRE

N. Gjermeni, E. Ramosaço, E. Petoshati, A. Zelo, D. Kolldani, A. Harxhi, P. Pipero, N. Çomo
Shërbimi Infektiv, QSUT

Abstrakt
Hyrje: Të dhënat klinike janë mjaft të rëndësishme në suspektimin në kohë të diagnozës së Rachiditeve Infektive(RI) dhe shpesh herë dhe natyrës etiologjike të tyre duke ndihmuar kështu fillimin e terapisë në kohë dhe rrjedhimisht mundësisë për një prognozë më të mirë.
Qëllimi: Analizim i një korelacioni të mundëshëm midis karakteristikave të ethes dhe shkaktarit etiologjik.
Materiali: Përfshin 61 pacientë febril me RI, nga 96 pacientë me RI, të moshës 16-70 vjec, të hospitalizuar në shërbimin Infektiv, gjatë periudhës kohore janar 2010- janar 2020
Metoda: Studimi është i tipit deskriptiv, retrospektiv. Të dhënat janë mbledhur nga kartelat e pacientëve në Shërbimin e Statistikës, QSUT dhe kartelave tip të ndërtuara për këtë aspekt klinik të RI. Janë ndërtuar kurbat febrile në 55 pacientë. Janë grupuar rastet sipas lartësisë, kohëzgjatjes dhe llojit të kurbës febrile. Jemi përpjekur të analizojmë një korelacion të mundshëm midis shkaktarëve etiologjik mikrobik dhe llojeve të etheve.
Rezultatet: Kjo shenjë madhore e spondilodiscitit infektiv u vërejt në 61 raste, 63. 5 %.
Tiparet e temperaturës në të sëmurët tanë ishin: sipas gradës së temperaturës: ajo u luhat nga 37. 8 në 41. 3 gradë C; sipas kohëzgjatjes: temperatura ka zgjatur për ndërkohë të ndryshme, nga 3 në 25 ditë; sipas kurbës së ethes, ndërtuam kurbën febrile në 55 raste: febbris continua: 20; febbris remitens: 5; febbris intermitens: 25; febbris recurrens: 4; febbris hectika: 2.
Korrelacioni tip i kurbës febrile - agjent mikrobik: Ndërtuam kurbën febrile në 55 raste: febris continua (Brucella spp. 3, Staph. aureus 5, Streptoccocus spp1, M. tuberculosis 3, S. typhi 1, Rosemonas gilardi 1, enteroccocus spp. + s. aureus 1, E. coli 1, Staph. hominis 1, pa etiologji 3); intermitente (Brucella 8, S. aureus 3, Strept. spp. 2, E. coli 1, Sphingomonas spp. 1, Flavobacter spp. 1, E. corrodens 1, M. tuberculosis +P. aeruginosa 1, Bactere gram negative 1, pa etiologji 6); remitente (Bactere gram negativ 1, P. aeruginosa 1, pa tiologji 3); recurrente (M. tuberculosis 1, Brucella spp. 1, pa etiologji 2); hectica (M. tuberculosis 1, pa etiologji 1)
Përfundime: 1. Ethja u has në 71 raste, 68. 93 % te RI; mbizotëroi temperatura e ulët dhe ajo e mesme me përkatësisht 20. 4% dhe 22. 3%.
2. Ethja e zgjatur ishte me e shpeshta (deri 15 ditë) me 64. 78%
3. Sipas kurbave febrile mbizotëron ajo intermitente me 35. 21%
4. Nuk evidentuam ndonjë korelacion statistikisht sinjfikant midis kurbave febrile dhe shkaktarit etiologjik.

Fjalë kyç: Rachititis, ethe, etiologji, spondilodiscitis

HIPERURICEMIA DHE SËMUNDJA RENALE KRONIKE.

Olta Qurku1, Arminda Ajasllari2, Prof. Alma Idrizi3
1Nefrologe, Departamenti i Mjekësisë Interne, Spitali Rajonal 'Omer Nishani', Gjirokastër
2Nefrologe, Qendra Shëndetësore e Specialiteteve nr. 2, Tiranë
3Nefrologe, Departamenti i Nefrologjisë, Hipertensionit, Dializës dhe Transplantit, QSUT, Tiranë

Abstrakt
Acidi urik është produkti fundor i katabolizmit të purinave. Vlera normale serike e tij vlerësohet të jetë me meshkujt adult 4-8. 5 mg/dl dhe për femrat adulte 2. 7-7. 3 mg/dl. [1]

Hiperuricemia shfaqet kur kemi një disbalancë mes sasisë së acidit urik të prodhuar në organizëm dhe asaj të eksretuar përmes veshkave dhe intestinit. Purinat si gjeneruese të acidit urik përfitohen në organizmin e njeriut kryesisht nga dieta ushqimore në sasinë 30% të totalit dhe pjesa tjetër nga sinteza 'de novo' nga molekulat e vogla dhe nga rruga 'salvage'. Produktet ushqimore gjeneruese të sasisë më të madhe të purinave janë mishi i kuq, peshku si sardelet, frutat e detit, bishtatjat e thata dhe pijet alkolike. Katabolizmi i acidit urik kalon në dy procese si konversioni i hypoxanthinës në xanthine përmes xanthine oxidazës si dhe në konversionin e xanthinës në acid urik përmes xanthine dehydrogjenazes Ndërkohë eksretimi i acid urik realizohet në veshka dhe në intenstin. Balanca mes procesit të riabsorbimit të acidit urik dhe sekretimit të tij në tubujt proksimal mendohet të jetë faktori kryesor në normalizimin e nivelit serik te acidit urik. Kështu riabsorbimi i tij realizohet përmes proteinave membranore të lokalizuara në pjesën apikale të qelizës proksimale tubulare sic janë URAT1/SLC22A12 dhe atyre të lokalizuara në pjesën basolaterale sic janë URATv1/SLC1A9/GLUT9, ndërsa sekretimi realizohet nga proteinat transmembranoze bazolaterale sic janë OAT1 dhe OAT3 si dhe nga ato apikale NPT4 dhe NPT1. Disa medikamente të cilat interferojnë në këto procese janë evidentuar të shkaktojnë hiperuricemi dhe ketu përmenden diuretiket e ansës dhe ata tiazidike, si dhe beta bllokuesit. Hiperuricemi teorikish do të kemi kur nivelin serik i acidit urik do të rezultoj me i madh se normat e përshkruara më lart e matur me metoden enzimatike të automatizuar por praktikisht është pranuar si vlerë përcaktuese e hiperuricemisë përkatesisht vlera mbi 6. 8 mg/dl. Në studimet invitro acidi urik nxit alterime fenotipike të qelizave tubulare renale dhe zhvillimin e stresit oksidativ dhe të inflamacionit intrarenal. Ndërkohë shfaqjet klinike të hiperuricemisë kanë të bëjnë me depozitimet kristalore të acidit urik në inde të cilat shfaqen dy dekada më vonë se fillimi i shfaqjes së hiperuricemisë dhe këto shfaqje janë sindromi gutoz, nefropatia nga uratet dhe nefrolitiaza.
Trajtimi i hiperuricemisë dhe i manifestimeve të tij klinike konsiston fillimisht në identifikimin dhe menaxhimin e sëmundjeve bashkëshoqëruese.
Konkluzion: Studimet kanë treguar se acidi urik është një triger i zhvillimit të sëmundjeve kardiovaskulare dhe asaj kronike renale. Ende është e nevojshme të hulumtohet rreth ndikimit të acidit urik në progresionin e SRK dhe rrjedhimisht në ndërhyrjen efektive parandaluese në uljen e këtij progresioni.

Fjalë kyç: acidi urik, SRK, SCV, HTA.

TESTET SINDROMIKE NJË GJASJE BASHKËKOHORE E DIAGNOZËS NË MIKROBIOLOGJI

Petri O. 1, 2, Daka. A2, Marku. A1, Angjeli. E1
1Microbiology Laboratory, Cambridge Clinical Laboratories, Tirana, Albania
2American Laboratory Network (ALNET), Tirana, Albania

Abstrakt
Hyrje: Testet sindromike bazohen ne një platformë multiplekse PCR që integron përgatitjen, amplifikimin, detektimin dhe analizimin e mostrës në një sistem të mbyllur. Analizat molekulare multiplekse janë një qasje bashkëkohore për diagnostikimin e shpejtë të sëmundjeve të zakonshme infektive, të tilla si sepsis, infeksione respiratore, Gastrointestinale, të SNQ dhe infeksione e artikulacioneve. Testet Sindromike detektojne në mënyrë cilësore ADN ose ARN e shumë patogjenëve(bakteret, viruset, kërpudhat, parazitët dhe gjenet e rezistencës antimikrobike) në afërsisht 1 orë në një mostër të vetme.

Materiali dhe metoda: Ky është një studim per review të shumë studimeve të bërë në 3 kontinente në 24 shtete. Metoda mund të përdoret nga çdo teknik, në çdo turn, në çdo kohë dhe i mundëson Laboratorit të ofrojë të njëjtin standard të kujdesit 24/7.
Rezultatet: Testet sindromike që mund të zbulojnë me shpejtësi shkaqet e zakonshme të infeksioneve dhe gjenet shoqëruese të rezistencës janë ideale për përmirësimin e kujdesit ndaj pacientit dhe rezultateve që janë të disponueshme 48 orë më herët se rezultatet tradicionale të ndjeshmërisë fenotipike. Verroken et al. ; Walker et al. demonstruan ndikimin në kohë të përgjisgjes nga testi sindromik Hemokulture për terapinë optimale të pacientëve me sëmundje kritike /sepsis. Beal et al. ; Axelrad et al. sollën në pah qasjet algoritmike të panelit Gastro-intestinal që ulin komplikacionet e sëmundjes, kohëzgjatjen e shtrimit në spital duke kufizuar koston. Leber et al. ; Tarai dhe Das; Pfefferle et al. demonstruan përfitime në zbatimin e testimit sindromik Meningit/Encefalit në pacientët me meningjit të dyshuar, gjë që rezultoi në diagnostikimin e shpejtë të meningjitit dhe identifikimin e organizmave shkaktarë të zakonshëm.
Konkluzione: Diagnostikimi në kohë favorizon rregullimin e terapisë empirike dhe kalimin në një terapi korrekte sa me te shpejtë sidomos ne pacientë me sëmundje kritike/septike, mund të zvogëlojë ndjeshëm shkallën e komplikacioneve serioze, kohëzgjatjen e qëndrimit në spital dhe kosto. Testi sindromik lehtëson bashkëpunimin ndërmjet laboratorit të mikrobiologjisë, klinicistëve dhe programeve kombetare të kontrollit rezistencave antimikrobike.

Fjalë kyç: diagnoza, mikrobiologji, terapi empirike.

NJË RAST KLINIK I FEOKROMOCITOMËS QË PARAQITET ME AKSIDENT CEREBRO-VASKULAR (AVC)

Pandush Pojani, Eneida Hoxha, Somida Kuka, Margarita Resuli Gjata
Shërbimi i Mjekësisë Interne dhe HTA QSU 'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Hyrje Feokromocitoma është një tumor i rrallë, që hipersekreton katekolaminat nga qelizat kromafine të gjendrës mbiveshkore. Por manifestimet mund të ndryshojnë nga një gjendje asimptomatike në një urgjencë kërcënuese për jetën dhe prandaj njihet si 'sëmundja me mijëra fytyra'. Tek të rinjte njihet si një nga shkaqet më të rëndësishme të aksidenteve cerebro-vaskulare (AVC).
Raportim rasti Një grua 33-vjeçare parqitet në urgjencë me shifra të larta te tensionit arterial dhe AVC të përsëritura. Me një histori 1, 5-vjeçare me hipertensionit arterial labil të patrajtuar, ankthit, nervozizmit, dhimbje koke pulsuese paroksizmale, mpirje të anësive. Ajo është konsultuar nga psikiatri dhe ka filluar trajtimin me antidepresantë për ataket e panikut. Pacientja paraqitet në gjendje të rëndë me afazi motorike, hemiparezë të majtë, dëmtim kognitiv, të vjella dhe u hospitalizua në Njësinë e Strokut. CT i kokës zbuloi infarkte cerebrale bilaterale (frontal majtas dhe temporo-oksipital i djathtë). Ekokardiografia dhe Doppler i arterieve karotide ishin normale. Pas 2 javësh trajtimi, pacientja transferohet në pavionin e Mjekësisë Interne për diagnostikim të mëtejshem. Në CT abdominale rezulton një masë heterogjene 5, 3 x 4, 8 cm në mbiveshkoren e majtë. U dyshua për feokromocitomë dhe pas një periudhe rikuperimi pre j 9 javësh, pacientja iu nënshtrua terapisë me alfa dhe beta-bllokues 2 javët e fundit para se t'i nënshtrohej adrenektomisë së majtë. Biopsia konfirmoi diagnozën e feokromocitomës. Pas operacionit, ajo mbeti normotensive pa mjekime me antihipertensivë.
Konkluzion: Ky rast ilustron rëndësinë e njohjes së hershme të simptomave klasike të hypersekretimit të katekolaminave tek pacientët e rinj. Në pacientët e rinj me episode të

aksidenteve cerebro-vaskulare të pashpjegueshme me vlera të alteruara të presionit arterial duhet të dyshojmë për Feokromocitomë. Infarktet cerebrale mbeten një manifestim i rrallë i një sëmundjeje të rrallë. Një diagnozë e humbur ose e vonuar ka potencialin për sëmundshmëri serioze neurologjike për një gjendje të trajtueshme.

Fjalë kyç: Feokromocitoma, semundje psikiatrike, aksident cerebro-vaskular

TRAJTIMI I DISKINEZISE TARDIVE ME TETRABENAZINE. DEMONSTRIM RASTI.

Dr. Shk. Pasho Maksuti

Abstrakt

Diskinezia e vonuar-tardive (TD) është një çrregullim i lëvizjeve të pavullnetshme e shkaktuar nga ekspozimi i zgjatur nga substancat bllokuese të receptorëve të dopaminës, duke përfshirë antipsikotikët, antidepresivët treciklikë dhe antiemetikët. Prevalenca mesatare globale e vlerësuar e DT është 30% në studimet e pacientëve të trajtuar me një antipsikotik të gjeneratës së parë dhe 21% në ata që trajtohen me një antipsikotik të gjeneratës së dytë.

Transportuesit vezikularë të monoaminës (TVM) janë proteina transmembranore ndërqelizore presinaptike që kanë një rol kryesor në depozitimin, ruajtjen dhe çlirimin e dopaminës dhe monoaminave të tjera. Frenimi i transportuesit vezikular të monoaminës (TVM), i cili është izoforma mbizotëruese në tru, ndërhyn në marrjen dhe ruajtjen e dopaminës në vezikulat presinaptike, duke e lënë dopaminën të metabolizohet nga monoamine oksidaza në citoplazmë.

Kjo shkakton ulje të përqëndrimeve të dopaminës që do të lirohej në sinapsë. Frenuesit e transportuesit vezikular të monoaminës (TVM) kanë qenë premtuese në trajtimin e çrregullimeve të lëvizjes hiperkinetike, me tetrabenazinë (XENAZINE) dhe deutetrabenazinë (AUSTEDO) të miratuara në SHBA për trajtimin e korea Huntington-it dhe së fundmi, valbenazinë (INGREZZA) dhe deutetrabenazinë (AUSTEDO) të miratuara për trajtimin e diskinezisë tardive (DT).

Do të shtjelloj dy raste klinike me diskinezi tardive nga neuroleptikët të trajtuar me tetrabenazinë, që është një dritare terapeutike për trajtimin e suksesshëm të diskinezisë tardive me frenuesit e transportimit vezikular të monoaminës, siç është edhe tetrabenazina.

Fjalë kyç: diskinezi, pacient, trajtim, tetrabenazine etj.

STABILIZIMI NEUROMUSKULAR DINAMIK (DNS) NË ÇRREGULLIMET POSTURALE.

Paula Gjoshi1 Klejda Tani2, Odrih Koperaj2
1Qëndra profesionale e Fizioterapisë TREKA Fizio
2Fakulteti i Shkencave të Rehabilitimit, Universiteti i SPorteve të Tiranës
2Qëndra profesionale e Fizioterapisë TREKA Fizio

Abstrakt

Hyrje: Metoda e terapisë DNS bazohet në një analizë të plotë të cilësisë së stabilitetit dhe lëvizjes, për të rivendosur sistemin e integruar të stabilizimit të shtyllës kurrizore nëpërmjet ushtrimeve të specializuara funksionale.

Qëllimi: Evidentimin e efikasitetit të DNS në crregullimet posturale.

Metodat: Janë rishikuar artikuj shkencorë të fokusuar tek roli i DNS në crregullimet posturale. Artikujt në lidhje me rolin e DNS kanë marrë nën studim subjekte të prekur nga deformimet strukturale si skoliozat. Studimet në lidhje me efikasitetin e DNS pas aksidentit cerebrovaskular konsistojnë në përfshirjen e këtyre subjekteve të cilët i nënshtrohen kësaj teknike rehabilituese posturale. Gjithashtu në lidhje me lumbalgjine kronike, subjektet në studim i nënshtrohen kësaj teknike për përfitime posturale. Artikuj që kanë marrë studime për subjektet post partum dhe rehabilitimin e tyre nga kjo teknikë rehabilituese posturale. Gjithashtu për studimet që kanë marrë subjekte me probleme posturale si antefleksion i kokës apo kifoza, është përdorur DNS për të ndikuar pozitivisht. Për realizimin e këtij rishikimi literature janë marrë në shqyrtim, si burim kryesor informacioni, disa të vlefshme shkencore të bazuara në portale të besueshme shkencore si Google Scholar, physio pedia, PEDro, Medline.
Rezultatet: Nga të gjithë artikujt e rishikuar janë parë rezultate pozitive në përdorimin e teknikës DNS duke përmirësuar stereotipin e frymemarrjes, aktivizimin e muskujve abdominal të thellë e qëndrimin në crregullimet posturale. DNS është cilësuar efektive në subjektet post stroke duke përmiresuar kontrollin postural dhe ecjen.
Konkluzionet: Rezultatet theksojnë faktin se fizioterapia luan një rol shumë të rëndësishëm në rehabilitimin e crregullimeve posturale. Ushtrimi i DNS është një protokoll efektiv për të përmirësuar funksionin e frymëmarrjes. DNS ishte efektiv në përmirësimin e kontrollit të lëvizjes posturale dhe aftësisë së ecjes nëpërmjet një bashkë-aktivizimi të ekuilibruar të diafragmës në pacientët post stroke.

Fjalë kyç: Dynamic neuromuscular stabilization, postura, stabilizim, funksionalitet i trungut, stereotip i frymemarrjes.

CISTAT E VEZOREVE-DIAGNOSTIFIKIMI DHE TRAJTIMI.

Ass. Dr. Petrit Delija
Doktor i Mjekësisë, Asistent në Universitetin e Gjakovës-Fakulteti i Mjekësisë 'Fehmi Agani'.

Abstrakt
Hyrja: Cistet ovariane janë një ndër problemet më të shpeshta në gjinekologji, karakteristka e të cilave është se ato paraqiten si disa qese të mbushura me lëngje, të formuara brenda ose në sipërfaqen e vezoreve. Dy llojet më të zakonshme janë cistet funksionale, duke përfshirë cistet folikulare dhe ato të trupit të verdhë, të cilat zakonisht zgjidhen në mënyrë spontane, dhe cistat patologjike, si endometriomat dhe cistet dermoide, të cilat kërkojnë vlerësim dhe trajtim të mëtejshëm. Ultrasonografia transvaginale është modaliteti parësor i imazherisë, që mundëson vizualizimin dhe karakterizimin e strukturave cistike. Mjete të tjera diagnostikuese, si markeret tumorale dhe laparoskopia, mund të përdoren për të diferencuar cistet beninje nga lezionet malinje ose kufitare dhe për të vlerësuar nevojën për ndërhyrje kirurgjikale. Menaxhimi i cisteve ovariane varet nga faktorë të ndryshëm, duke përfshirë madhësinë e cistit, simptomat, moshën e pacientit dhe dëshirën për ruajtjen e fertilitetit. Vlerësimi i duhur klinik, monitorimi i afërt dhe ndërhyrja në kohë janë thelbësore për të siguruar zbulimin dhe trajtimin e hershëm të cisteve potencialisht malinje.
Qellimi: Qëllimi i këtij punimi është zgjerimi i njohurive rreth cisteve ovariane. Punimi si i tillë është fokusuar në zgjerimin e njohurive për cistet ovariane, duke filluar nga njohurit anatomike mbi vezoret. Pastaj duke vazhduar me etiologjin, epidemiologjin, patofiziologjin, kliniken e ne veqanti dhe me specifikisht diagnostiken dhe trajtimin.

Materiali dhe metodat: Ky punim është i tipit rishikim i literatures. Si i tillë përmbane informata të kombinuara nga libra, artikuj, dhe punime shkencore te ndryshme si teresi dhe me specifikisht ne lidhje me metodat diagnostifikuese dhe trajtuese te cisteve ovariane**.**
Përfundimi: Kuptimi i patogjenezës, zbatimi i teknikave të sakta diagnostikuese dhe përshtatja e opsioneve të trajtimit bazuar në karakteristikat individuale të pacientit janë thelbësore për optimizimin e rezultateve të pacientit dhe minimizimin e potencialit për komplikime. Kërkime të mëtejshme dhe përparime në teknologjitë e imazherisë dhe modalitetet terapeutike vazhdojnë të përsosin udhëzimet e menaxhimit për cistet ovariane.

Fjalë kyç: Ciste folikulare, ciste e trupit të verdhë.

LIDHJA MIDIS FAKTORËVE RISKANTË KARDIOVASKULAR ME BLLOKUN VAZAL, TE PACIENTËT ME KORONAROPATI.

Dr. Petrit Vargu1 Dr. Elton Qeli2
1Mjeke kardiolog(urgjenca Qsut)
2Mjek kardiolog

Abstrakt
Hyrje: Sëmundjet e arterieve koronare, janë ndër shkaqet kryesore të vdekjeve në vendin tonë, por edhe në botë. Aterosklerosa e arterieve koronare, shkaktohet nga stili i jetës, HTA, c'rregullimet metabolike, inflamacioni sistemik etj.
Qëllimi i studimit: Të përcaktojmë sesi ndikojnë faktorët e riskut kardiovaskular në shkallën e prekjes së arterieve koronare (bllok-1 vazal, 2-vazal, 3-vazal)
Materiali dhe metoda: Në këtë studim, për komponentin e vlerësimit të faktorëve të riskut në zhvillimin e kardiopative, rastet konsistonin në një kontigjent të sëmurësh me kardiopati. U realizua një analizë e disa faktorëve të menduar si riskante për sëmundje të arterieve koronare tek pacientët që paraqisnin anginë të paqëndrueshme dhe që ju nënshtruan ekzaminimit koronarografik. U mor në studim, një kontigjent të sëmurësh me kardiopati (n=1031). Në të gjitha rastet u konsideruan si statistikisht të rëndësishme vlerat e P<0. 05. E gjithë analiza statistikore u krye nëpërmjet SPSS, versioni 19. 0 (Statistical Package for Social Sciences Inc. , Chicago, IL, USA).
Rezultatet: Në studimin e faktorëve riskantë për CAD, hs-CRP dhe alfa TNF, rezultuan faktorë risku të pavarur për sëmundje të arterieve koronare. Po ashtu në analizën e faktorëve të tjerë riskante kardiovaskulare (HTA, diabet, duhanpirja, dislipidemite) u vërtetua lidhja midis faktorëve riskantë dhe bllokut vazal koronar.
Konkluzioni: Të dhënat e studimit tonë tregojnë për praninë e faktorëve të njohur si riskante për sëmundje kardiovaskulare edhe në pacientët psoriatikë (HTA, diabet, crregullimet në nivelet e yndyrnave, duhanpirja). Mediatorët e inflamacionit, (hs-CRP, alfa-TNF), janë faktorë risku të pavarur nga faktorët e tjerë riskante për sëmundje të arterieve koronare,
Fjalë kyç: risku kardiovaskular, inflamacion, aterogjenezis.

TRAJTIMI I DHIMBJEVE ME VIBROAKUSTIKË.

Dr. Rabit Sadiku Phd
Aku Center, Gjilan, Kosovë.

Abstrakt
Trajtimi vibroakustik mund të definohet si proces i kalimit të tingullit dhe vibracionit nëpër inde me qëllim të përmirësimit të qarkullimit të gjakut në sistemin arterial dhe venoz, si dhe

rrjedhën e limfës. Mikrovibracionet janë të pranishme në cdo organizëm të gjallë përfshirë botën bimore, shtazore e sigurisht edhe tek njerëzit. Burimet e mikrovibracioneve mund të jenë të brendshme(si p. sh. kontraksionet e zemrës, kontraksionet e muskulaturës arteriale dhe kontraksionet e muskujve) dhe të jashtme(bimët-era; për njeriun-dushi; masazhi, aktiviteti fizik etj.) Duke ditur këto fakte, është e qartë se trajtimi vibroakustik i përgjigjet biomikrovibracioneve natyrore, dhe si e tillë është absolut e pa rrezikshme për organizmin e njeriut. Trajtimi vibroakustik nënkupton ndikimin e mikrovibracioneve në frekuencat prej 20-1800Hz dhe me amplitudë maximale deri ne 100 mikrona.
Materialet dhe Metoda: Grupi i të sëmureve me dhimbje ka qenë i trajtuar në Aku-Center-Gjilan- Kosovë. Trajtimi është bërë përmes paisjeve vibroakustike Ruse dhe Gjermane: Vitafon T, Vitafon-2 dhe Novafon. Mosha dhe gjinia ka qenë e ndryshme. Gjatë trajtimit nuk përdoren ilaçe dhe substanca të tjera. Trajtimi vibroakustik prodhon efekt analgjezik. Pas trajtimit aftësohen indet, zvogëlohet dhimbja largohet stresi. Ky studim tregon se 'Trajtimi Vibroakustik' ka një veprim të shpejtë dhe ul për 50% dhimbjen pas vetëm një trajtimi.
Rezultatet: Pacientët janë trajtuar dy herë në javë sipas ciklit 6 seanca. Njëzet e gjashtë (26) pacientë kanë patur një trajtim. Dy (2) trajtime kanë qenë të mjaftueshme për tetëmbëdhjetë(18)pacientë. Gjashtë (6) prej tyre kanë patur nevojë për më shumë se tre(3) trajtime. Në përqindje janë bërë gjithsej 15, 6 seanca. Pas trajtimit tridhjetë (30) pacientë jane liruar nga dhimbjet, tek 14 pacientë është vërejtur një përmirësim, ndërsa tek gjashtë (6) pacientë janë vërejtur përmirësime. Pas gjashtë (6) muaj tek 60% e pacientëve nuk është recidivuar dhimbja. Pikat e stimulimit me TVA kanë qenë pika K, dhe pikat lokale. Koha e trajtimit në një pikë ka qenë nga 1-15 minuta.
Konkluzionet: Ky studim tregon se Trajtimi Vibroakustik ka një veprim të shpejtë dhe ul per 50% dhimbjen pas vetëm nje trajtimi. Trajtimi Vibroakustik aplikohet me shumë sukses në Rusi, Evrope dhe ka filluar të aplikohet edhe në vende tjera. Ne Kosove aplikohet për dy dekada. Shpejtë do të aplikohet edhe në Shqipëri.

Fjalë kyç: TVA-Trajtimi vibroakustik.

INFEKSIONET URINARE TE PACIENTËT ME DIABET MELLITUS TIP 2.
Rajmonda Tare1, Dasantila Tahiraj1
Spitali Rajonal, Elbasan

Abstrakt
Në përgjithësi, sëmundjet infektive janë më të shpeshta dhe/ose serioze te pacientët me diabet mellitus, gjë që mund të rrisë sëmundshmërinë e tyre. Frekuenca më e madhe e infeksioneve te pacientët diabetikë shkaktohet nga mjedisi hiperglicemik që favorizon mosfunksionimin e imunitetit, mikro- dhe makro-angiopatitë, neuropatitë, uljen e aktivitetit antibakterial të urinës, dismotilitetin gastrointestinal dhe urinar, si dhe numri më i madh i ndërhyrjeve mjekësore tek këta pacientë. Infeksionet prekin të gjitha organet dhe sistemet. Infeksionet e traktit urinar janë më të zakonshme, më të rënda dhe sjellin rezultate më të këqija te pacientët me diabet mellitus tip 2. Ato gjithashtu shkaktohen më shpesh nga patogjenë rezistent. Dëmtime të ndryshme në sistemin imunitar, kontrolli i dobët metabolik dhe zbrazja jo e plotë e fshikëzës për shkak të neuropatisë autonome mund të kontribuojnë në rritjen e rrezikut të infeksioneve të traktit urinar te këta pacientë. Frenuesit e rinj anti-diabetikë të glukozës natriumi cotransporter 2 nuk janë gjetur të rrisin ndjeshëm rrezikun e infeksioneve simptomatike të traktit urinar. Simptomat e infeksionit të traktit urinar janë të ngjashme me pacientët pa diabet, megjithëse disa pacientë me neuropati diabetike mund të kenë shenja klinike të ndryshuara. Trajtimi varet nga disa faktorë, duke përfshirë: praninë e simptomave, ashpërsinë e simptomave sistemike, nëse infeksioni lokalizohet në fshikëz ose

përfshin edhe veshkën, praninë e anomalive urologjike, ndryshimet metabolike shoqëruese dhe funksionin e veshkave. Nuk ka asnjë indikacion për trajtimin e pacientëve diabetikë me bakteruri asimptomatike. Studime të mëtejshme nevojiten për të përmirësuar trajtimin e pacientëve me diabet të tipit 2 dhe infeksione të traktit urinar.

Fjalë kyç: diabet mellitus, infeksion i traktit urinar

KANCERI I PROSTATËS DHE ROLI I RADIOTERAPIS NË CILESINË E JETËS

Ramadan Bara, Albana Gjyzari, Admir Nake, Alketa Dervishi, Arjana Stojku
Universiteti i Mjekësisë, Tiranë

Abstrakt

Hyrje: Kanceri i prostatës (CaP) është i dyti më i zakonshëm nga tumoret solide tek meshkujt dhe shkaku i pestë i vdekshmërisë nga kanceri. Për trajtimin e kancerit të prostatës përdoren metoda të ndryshme dhe vlerësimi i cilësisë së jetës është një çështje e rëndësishme për të vlerësuar ndikimin e sëmundjes dhe trajtimit në jetën e pacientit. Terapia me rrezatim është një opsion trajtimi për të gjitha fazat dhe grupet e rrezikut të kancerit të prostatës. Qëllim i këtij studimi është vlerësimi i cilësisë së jetës së pacientëve me CaP të trajtuar në një shërbim onkologjik të një spitali universitar terciar.

Metoda: Në këtë studim cross sectional u përfshin 102 pacientë meshkuj të diagnostikuar me Ca prostate dhe në trajtim me radioterapi gjatë periudhës Shtatorit 2021-Shtator 2022. Pacientët u trajtuan me terapin Volumetric Modulated Arc Therapy (VMAT). U përdor pyetësori EORTC QLQ-C30 për vlerësimin e cilësisë së jetës. Pyetësorët përbëhen nga pyetje të grupuara në pesë shkallë funksionale, tre shkallë simptomatike, një shkallë globale për vlerësimin e gjendjes shëndetësore, si dhe pyetje individuale që synojnë vlerësimin e intensitetit të simptomave shtesë, efekteve anësore të sëmundjes, dhe mundësi funksionimi në punë dhe në shtëpi.

Rezultatet: Për sa i përket funksionimit fizik të pacientëve, nevoja për t'u ndihmuar në kryerjen e aktiviteteve bazë të jetës së përditshme është raportuar herë pas here në 39. 2% të pacientëve, por askush nuk e ka raportuar si shumë të rëndësishme. Megjithatë, 44. 1 % e pacientëve kishin vështirësi në kryerjen e aktiviteteve të përditshme. Pothuajse gjysma e pacientëve vunë në dukje lodhjen gjatë ecjes, dhe deri në 37. 2% e pacientëve kishin probleme me ndjekjen e hobit të tyre. Pothuajse 50% e pacientëve të anketuar u ankuan se herë pas here kishin dhimbje ne javën e kaluar, ndërsa 14. 7% e tyre kishin dhimbje shpesh, por askush nuk e raportoi si shumë shpesh.

Konkluzione: Kanceri i prostatës ndikon duke ulur cilësinë e jetës. Nevojitet monitorim i kujdesshëm dhe qasje shumëdimensionale në këta pacientë.

Fjalë kyç: Kanceri i prostatës, radioterpia, cilësi e jetës

MENAXHIMI I PACIENTËVE ME NEUTROPENI

Resmie Tozharaku
Spitali Hygea

Abstrakt
Pacientët të cilët prezantohen me neutropeni janë një sfidë e vërtet për mjekët e të gjitha specialiteteve. Neutropenia konsiderohet si ulja e numrit absolut të neutrofileve < 1500/mm3. Vlera normale e numrit absolut të neutrofileve në gjakun perferik është 1500-8000/mm3. Neutropenia klasifikohet në: neutropeni të lehtë (ANC 1000-1500/mm3), neutropeni e moderuar (ANC 500-999/mm3), neutropeni severe (ANC 200-499/mm3), neutropeni shumë severe ose agranulocitosis (ANC <200/mm3)Përcaktimi i diagnozës së saktë dhe diferencimi i shkaqeve beninje/malinje të mekanizmit të zhvillimit të neutropenisë, janë kritike për zgjedhjen e menaxhimit të pacientit përsa i përket riskut për infeksione, përdorimi apo jo i faktorëve rritës të neutrofileve GM-CSF, masat supportive që duhen marrë, mundësia e transformimit malinj dhe mundësit e trajtimit specifik të pacientit. Te adultët shkaktari kryesor i neutropenise ngelen medikamentet apo ekspozimi ndaj drograve prandaj një anamneze e detajuar e historisë së jetës së pacientit është e rëndësishme për diagnozën. Gjithashtu deficiencat nutricionale, sëmundjet autoimmune dhe sëmundjet malinje janë ndër shkaktarët e shpeshtë të neutropenisë. Pacientët me neutropeni mund të ndahen në tre grupe kryesore: Pacientët të cilët nuk kanë nevojë për mjekim, pacientët të cilët nuk marrin mjekim por kanë nevojë për ndjekje klinike dhe laboratorike të ngushtë dhe pacientët të cilët kanë nevojë për hospitalizim dhe mjekim urgjent intravenoz sipas protokollit. Kushtet e asepsis së rreptë janë shumë të rëndësishme per menaxhimin e pacientit si ambulatorisht edhe gjatë hospitalizimit. Menaxhimi i pacienteve me neutropeni duhet të bëhet nga mjekët e të gjitha specialiteteve bazuar në shkaktarin e neutropenise. Vlerëimi nëse neutropenia është primare nga mosprodhimi nga palca e kockës si pasojë e një mielopoieze defektive bëhet nga mjeku hematolog. Përdorimi i antibiotikëve apo faktorëve stimulues të neutrofileve bazohet në vlerësimin e indeksit MASCC (multinacional associacion of supportive care in cancer) për cdo pacient me neutropeni.

Fjalë kyç: neutropeni, ANC, GM-CSF, MASCC, asepsia

KANJULA INTRAVENOZE PERIFERIKE.

Revelino Tali

Abstrakt
Ky punim është realizuar me qëllim për të treguar, shpjeguar, ilustruar dhe demonstruar cdo gje rreth kanjulimit intravenoz. Duke filluar nga shpjegimi i konceptit ‘’kanjule intravenoze’’, llojet e kanjulave, teknikat e inserimit, regjionet më të përdorshme për të realizuar këtë procedure, arsyet përse është i domosdoshëm të kryhet kanjulimi intravenoz, komplikacionet nga mosrealizimi me sukses i kanjulimit intravenoz për arsye nga më të ndryshmet etj, Se fundmi, këshilla dhe metoda sesi të realizojmë me sukses kanjulimin intravenoz saktë dhe pa komplikacione për pacientin. E ndiej deshirën për të informuar dhe mësuar sidomos studentët e Infermierisë vendosjen e kanjules intravenoze prandaj vendosa t’a zgjedh si temë leksioni për referim teorik dhe praktik. Për të mësuar në mënyrë që kolegët dhe studentet që do bëhen infermierë të ardhshëm të jenë të afte t’a realizojnë procedurën saktë, pa dhimbje e pa i shkaktuar komplikacion pacientit.

Fjalë kyç: Kanjule Intravenoze,. Leukoplast, zhgut,

TRAJTIMI I INKONTINENCËS URINARE ME ANË TË TOT (TRANS OBTURATOR TAPE).

Egisa Nuhu[1], Rezart Xhani[2].
[1]*Master shkencor, Logopedi, Fakulteti I Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti I Mjekësisë, Tiranë.*
[2]*Shef i Lëndës së Urologjisë, Universiteti i Mjekësisë.*

Abstrakt
Inkontinenca urinare (UI) është një gjendje e përhapur tek gratë, që shpesh çon në shqetësime të konsiderueshme dhe ulje të c Inkontinenca urinare ilësisë së jetës. Futja e shiritit transobturator (TOT) është shfaqur si një ndërhyrje kirurgjikale minimalisht invazive për menaxhimin e UI, veçanërisht për mosmbajtjen urinare të stresit (SUI).
Ky abstrakt shqyrton efikasitetin, sigurinë dhe rezultatet që lidhen me procedurat TOT. TOT përfshin vendosjen e një shiriti rrjetë sintetike përmes vrimës obturator, duke mbështetur uretrën dhe duke parandaluar rrjedhjen e urinës gjatë aktiviteteve që rrisin presionin intra-abdominal. Studime të shumta kanë treguar rezultate të favorshme me TOT, duke përfshirë shkallë të lartë suksesi dhe shkallë të ulët të komplikimeve. Megjithatë, shqetësimet në lidhje me komplikimet afatgjata si erozioni dhe disparunia janë ngritur. Për më tepër, përzgjedhja e pacientit, teknika kirurgjikale dhe kujdesi pas operacionit luajnë një rol vendimtar në optimizimin e rezultateve. Në përgjithësi, TOT përfaqëson një opsion të vlefshëm në armamentar për menaxhimin e UI, duke ofruar përmirësime të rëndësishme në simptomat dhe cilësinë e jetës së pacientit kur kryhet nga kirurgë me përvojë me përzgjedhje të kujdesshme dhe ndjekje të pacientit. Hulumtimet e mëtejshme janë të garantuara për të përmirësuar kriteret e përzgjedhjes së pacientit, për të optimizuar teknikat kirurgjikale dhe për të vlerësuar rezultatet afatgjata.
Qëllimi: i këtij studimi është të përmirësojë kuptimin tonë për efikasitetin dhe sigurinë e kësaj procedure, si dhe të identifikojë faktorët që mund të ndikojnë në rezultatet e trajtimit.

Fjalë kyç: Inkontinenca urinare, TOT (trans obturator tape), efikasitetin.

ROLI I INFERMIERIT NË POLITRAUMË

Rezarta TOTA[1] Dr. Arben GjONEJ[2] Ermir ZEKAJ[3]

Abstrakt
Hyrje: Kujdesi infermieror në politraumë është një aspekt kritik i kujdesit shëndetësor në emergjencë dhe trajtimin e pacientëve me dëmtime të shumta dhe serioze. Kujdesi infermieror në politraumë kërkon një vëmendje të veçantë ndaj monitorimit të pacientit, trajtimit të shpejtë dhe efektiv të dëmtimeve, parandalimit të komplikacioneve dhe mbajtjes së pacientit në gjëndje stabël.
Materiale dhe metoda: Studimi është i tipit përshkrues sasior i realizuar nëpermjet një pyetësori.
Është marë në studim një grup rreth 80 infermierë në spitalin ushtarak duke vlerësuar aftesitë e tyre profesionale, njohuritë që kanë për protokollin e pritjes së një politraume dhe njohuritë që kanë për protokollet e reja. Studimi është realizuar nëpermjet një pyetësori me infermierët e urgjencës në spitalin ushtarak. Studimi ka në fokus rolin infermieror tek pacientët me politraumë. Zbatimin e aftësive praktike dhe teorike në rastet kritike.
Rezultate dhe diskutime: Vlerësimi fillestar i një personi i cili është plagosur në mënyrë kritike nga traumat e shumta është një detyrë sfiduese dhe çdo minutë mund të bëjë një ndryshim midis jetës dhe vdekjes. Vonesa nga çdo anëtar i ekipit mund të çojë në vdekjen e pacientit. Rezultatet tregojnë se 80 infermierë që e vlerësojnë gjendjen shëndetsore dhe

monitorojnë ecurinë e pacientit 40 e dinë shumë mirë vlerësimin e shkallës Glasgow, triazhimin, CPR janë në gjëndje infermierë ndërmarrin veprime për të përmbushur objektivat e vendosura në lidhje me rastin. Reth 35 të tjerët nuk janë të sigurt dhe 5 nuk i dinë proçedurat

Perfundime: Menaxhimi fillestar i një pacienti me politraumë është i një rëndësie jetike në minimizimin e të dy aspekteve: sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë së pacientit. Parimi kryesor prapa menaxhimit të traumës është një qasje e ekipit të organizuar, d. m. th. , viktimat politrauma menaxhohen më mirë nga një ekip. Vonesa nga çdo anëtar i ekipit mund të çojë në vdekjen e pacientit, prandaj kerkohet nje strukture e mire ndërtuar duke zbatuar me përpikmeri të gjitha protokollet për të menaxhuar një politraumë.

Fjalë kyç: politraumë, kujdesi infermieror, pacienti, parandalimit të komplikacioneve

ROLI I INFERMIERIT NË PËRKUJDESJEN NDAJ PACIENTËVE ME MORBUS ALZHEIMER NË KUSHTE SHTËPIE

Rezarta Tota, Dr. Anila Dine, Paola Çullhaj

Abstrakt

Hyrje: Morbus Alzheimer është një sëmundje që vitet e fundit ka filluar të ketë një rritje drastike në numër. Synimi i këtij punimi është njohja me këtë sëmundje, etiologjia, mënyra e trajtimit të këtyre pacientëve. Nëpërmjet këtij punimi dua të ngre idenë e hapjes së qëndrave që ofrojnë kujdes të specializuar per këta pacient dhe gjithashtu mundësimin nga shteti të ofrimit të stafit mjekësor për kujdesin e pacientëve në kushte shtëpie.

Materiale dhe metoda: Hulumtimi është bërë nëpërmjet pyetësorëve të cilët përfshijnë pyetje me alternativa dhe përgjigjet janë të analizuara në mënyrë statistikore. Nëpërmjet pyetësorëve të zhvilluar tek familjarët e pacientëve me Alzheimer, zbulojmë rëndësinë e punës së infermierëve në menaxhimin e pacientëve me Alzheimer në kushte shtëpie por gjithashtu kuptojmë se sa infermierët janë të gatshëm për të ofruar këtë shërbim privatësisht. Në këto dy pyetësor janë marrë në studim 50 familjar dhe 50 infermier në Spitalin Rajonal të Durrësit (SRD) dhe Qëndrën Spitalore Universitare 'Nën Tereza' (QSUT).

Rezultate dhe diskutime: Bazuar në rezultatet e marra nga pyetësorët e aplikuar në këto kampione vihet re një mungesë e theksuar në trajtimin e duhur të pacientëve me Morbus Alzheimer. Kjo vjen si pasojë e neglizhencës së familarëve, pamundësive ekonomike por gjithashtu dhe nga mungesa e infermierëve që janë të gatshëm të ofrojnë një përkujdesje në kushtet e shtëpisë për këta pacient.

Përfundime: Ngrihet çështja e hapjes së qëndrave spitalore/ komunitare që kanë në fokus trajtimin e sëmundjeve neurodegjenerative. Duhen ngritur protokolle trajtimi për këta pacient në kushtet e shtëpisë, duhet bërë sa më shumë përhapje informacioni për atë pjesë të popullatës që nuk di si t`i trajtojë familjarët e tyre që vuajnë nga kjo sëmundje.

Fjalë kyç: Morbus Alzheimer, pacient, fazat e sëmundjes, ofrimi i trajtimit, familjarët, edukimi mjekësor.

ANOMALITË E ARTERIEVE KORONARE.

Rilind Sylaj[1], Jeton Shatri[2], Premtim Rashiti[3], Faik Asllani [1]
Universiteti i Prishtinës ' Hasan Prishtina', Fakulteti i Mjekësisë, Prishtinë, Kosovë
[1]Klinika e Kardiologjisë, Qendra Klinike Universitare e Kosovës
[2]Klinika e Radiologjisë, Qendra Klinike Universitare e Kosovës
[3]Klinika Emergjente, Qendra Klinike Universitare e Kosovës

Abstrakt

Hyrja: Arteriet koronare furnizojnë zemrën me gjak të oksigjenuar. Dy arteriet koronare kryesore janë arteria koronare e majtë (LCA) dhe arteria koronare e djathtë (RCA). LCA më tej ndahet në arterien zbritëse anteriore të majtë (LAD) dhe arterien e majtë circumflex (LCx), të cilat furnizojnë gjak në pjesë të ndryshme të muskulit të zemrës. Anomalitë e arterieve koronare, i referohen ndryshimeve strukturore në arteriet që furnizojnë me gjak miokardin. Këto anomali mund të ndikojnë në origjinën, rrjedhën dhe shpërndarjen e arterieve koronare duke çuar potencialisht në manifestime të ndryshme klinike. Anomalitë e arterieve koronare ndodhin në një përqindje të vogël të popullatës, shpesh pa shkaktuar asnjë simptomë ose efekt anësor. Megjithatë, disa anomali mund të shoqërohen me një rrezik të shtuar të problemeve kardiovaskulare, veçanërisht gjatë sforcimit fizik ose stresit.

Qëllimi: Qëllimi i kryesor i këtij hulumtimi është të identifikoj llojet e anomalive të arterieve koronare në popullatën e Kosovës duke u fokusuar në sqarimin e anomalive më te shpeshta.

Materialet dhe metodat: Në këtë studim janë përfshirë 2720 pacientë të cilët i janë nënshtruar angiografisë koronare në Klinikën e Kardiologjisë, Qendra Klinike Universitare e Kosovës (QKUK) në periudhën janar-dhjetor 2022. Të dhënat për pacientët janë mbledhur nga baza e të dhënave mjekësore në arkivin qendror të QKUK, duke përfshirë detaje demografike, rezultatet laboratorike, gjetjet ekokardiografike dhe raportet angiografike. Kriteret e përfshirjes përfshinin pacientë të të gjitha grupmoshave që iu nënshtruan angiografisë koronare gjatë periudhës së specifikuar, ndërsa ata me të dhëna jo të plota u përjashtuan. Për analizë statistikore jane përdorur teste statistikore të përshtatshme në bazë të natyrës së variablave. Privatësia dhe konfidencialiteti i pacientit u ruajt në përputhje me rregulloret për mbrojtjen e pacientit, duke përfshirë respektimin e 'Deklaratës së Helsinkit'.

Rezultatet: Pas analizimit të të dhënave nga 2720 pacientë të regjistruar në studim, u zbulua se 75 pacientë shfaqën anomali të arterieve koronare. Incidenca e arterieve koronare në popullatën e Kosovës brenda kohës së specifkuar është më pak se 1%. Nga këto raste, 27 (36%) ishin femra, ndërsa 48 (64%) meshkuj. Anomalia koronare më e shpeshtë e identifikuar në këtë hulumtim është arteria koronare e djathtë bifide.

Konkluzionet: Edhe pse jo të shpeshta, anomalitë e arterieve koronare janë shkaku i dytë më i zakonshëm i vdekjes së papritur në mesin e atletëve të rinj prandaj edhe identifikimi i tyre është i rëndësishëm. Identifikimi i anomalisë së arteries koronare të djathtë bifide si anomalia më e shpeshtë në popullatën tonë, sugjeron një fokus për hulumtimet e ardhshme në shpeshtësinë, implikimet klinike dhe menaxhimin e anomalive të tilla. Këto të dhëna mund të përmirësojnë të kuptuarit tonë për shëndetin kardiovaskular dhe të ofroj strategjitë parandaluese dhe terapeutike për pacientët me anomali të arterieve koronare.

Fjalët kyçe: Anomalitë, arteriet koronare, incidenca

FRAKTURA E KOLONËS CERVICALE NË PACIENT ME DISEKIM TË AORTËS ABDOMINALE, VENDIMARRJE E VËSHTIRË

Rinard Kortoci, R. Kaza, A. Cane, F. Olldashi, I. Hodaj, B. Hodo

Abstrakt

Hyrje: Fraktura e kolonës cervicale zakonisht ndodh në aksidentet rrugore në mosha të reja kryesisht meshkuj. Incidenca në vëndet perëndimore është 4-17/100 000 persona në vit. Incidencë e disekim të aortës është 2-3/100 000 persona në vit, dhe disekimi I aortës abdominale është patologjia më e rrallë(1- 4% të patogjive të aortës).

Në urgjencë paraqitet pacienti 60 vjec M me frakturë të C5 pozicion shtrirë me imobilizim të qafës. Realizohet CT scan me IV contrast dhe konstatohet aneurizëm e Ao abdominale dhe disekim. Pas konsultimit të gjatë dhe konstruktiv (mjekësore dhe legal), vendoset që të intervenohet me qëllim dekomprimimin e medules spinale.

Diskutime dhe konkluzione: Në fillim disa pyetje: Cfarë duhet bërë në fillim? Sa është rrisku në bazë të vendimarrjes?Përgjigjet do të jenë në varësi të indikacioneve, klinkës, gjetjeve radiologjike. Është vendimarrje e vështirë që kërkon bashkëpunim të ngushtë ndërmjet stafit: Neurokirurg, radiolog, kardiolog, angiokirurg dhe anestezist. Kontrolli i rreptë i hemodinamikës(terapia anti HTA, monitorimi invaziv I TA gjatë dhe në periudhën e hershme postoperatore) në periudhën perioperatore, vlerësimi klinik dhe radiologjik sipas nevojës janë faktorë determinant në ecurinë e pacientit.

Fjalë kyç: frakturë kolonë cervicale, disekim i aortës abdominale, intervent, hemodinamika.

GASTROENTERITI AKUT VIRAL TEK TË RRITURIT, NOROVIRUSI

Dr. Rineta Argjirofski
Mjeke Infeksioniste

Abstrakt

Hyrje: Gastroenteriti akut nënkupton inflamacion të stomakut dhe të zorrëve të holla dhe të trasha ku shkaktarët janë si bakteret dhe viruset, si dhe kimikatet, disa ushqime dhe medikamente. Gastroenteriti akut viral është një infeksion i shkaktuar nga një sërë virusesh që rezulton në të vjella ose diarre. Shpesh quhet 'gripi i stomakut', megjithëse nuk shkaktohet nga viruset e gripit. Gastroenteriti viral është ngjitës. Ai përhapet përmes kontaktit të ngushtë me personat e infektuar. Shumë viruse të ndryshëm mund të shkaktojnë gastroenterit, duke përfshirë rotaviruset, noroviruset, adenoviruset, sapoviruset dhe astroviruset. Norovirusi është shkaktari kryesor i gastroenteritit viral për të rriturit. Norovirusi është një rrezik dimëror për shkak të kombinimit të dozës së ulët infektive, përhapjes së viruseve për një kohë të gjatë para dhe pas sëmundjes dhe rezistencës me temperatura të ulëta. Dehidratimi dhe hipovolemia janë pasoja për rastet e komplikuara të gastroenteritit.

Prezantimi i rastit: Paraqitja e një rasti të një paciente 51-vjeç me ankesa nauze, te vjella mbi 3 here, diarre e ujshme pa gjak 7-8 here prezente në ditë prej 2 ditësh, ethe, dobësi trupore, dhimbje të forta të barkut, mungese oreksi, hipotension, lodhje, mialgji dhe dhimbje koke. Nga ekzaminimet laboratorike dhe imazherike si eko abdomeni dhe deri ne Ct abdomeni perjashtohen anomali malinje, prezente zmadhim i heparit dhe trashje në muret e zorrës së trashë. Testi I jashtëqitjes rezultoi në ekzaminimin biokimik me infeksionin Norovirus. Trajtimi: U trajtua me mjekim ciprofloxacine 500 mg /2x1 caps, metronidazol 500 mg/3x1 caps, terapi me vitamina, ushqyes alimentar, omeprazol, trisol bustine, buscopan, probiotik dhe likide nga goja, mjekim personal i HTA –se etj.

Konkluzioni: Norovirusi nje patogjen gastrointestinal mund të shkaktojë diarre të rëndë dhe komplikime serioze. Diagnostifikimi dhe mbikëqyrja e përmirësuar, veçanërisht në vendet

me të ardhura më të ulëta dhe të mesme, është një fushë prioritare për studime të mëtejshme për të kuptuar më mirë barrën e plotë të sëmundjes së norovirusit të shkaktuar nga ushqimi.

Fjalë kyç: Gastroenteriti viral, diarre e rende, Norovirusi, testi i jashtëqitjes, diagnostikimi.

IMAZHERIA NË KANCERIN E GJIRIT

M. D, Ph. D Roland Hasa[1, 2]; M. D Ardi Bardhi[1]
1 Qendra Orthodokse Diagnostike 'Ungjillëzimi'
2 Spitali Hygeia Tiranë

Abstrakt
Imazheria e gjirit indikohet kryesisht për zbulimin, diagnostikimin dhe menaxhimin klinik të patologjive të gjirit dhe për vlerësimin e integritetit të implanteve të tij. Në mbarë botën, kanceri i gjirit është lloji më tipik i semundjeve malinje tek gratë.
Ekzaminimet imazherike përdoren në kuadër të menaxhimit në të gjitha fazat e kancerit te gjirit. Duke qene pjesë shumë e rëndësishme e protokolleve klinike të kancerit, mund të ofrojnë një sërë te dhenash në lidhje me morfologjinë, strukturën dhe metabolizmin e tij.
Një nga problemet në përcaktimin e kancerit të gjirit është sensitiviteti i kufizuar i ketyre ekzaminimeve. Për të kapërcyer këtë kufizim, përdoren kombinine ekzaminimesh imazherike që përfshijne: mamografine, ekografinë, elastografine MRI, PET -CT.
Pavaresisht perpjekjeve per zhvillim te teknikave te reja, tani per tani MRI dhe ekografia kane një rol më të rëndësishëm ndihmës për ndjekjen e pacienteve me risk të lartë dhe me gji dens.

Fjalë kyç: gjiri, kancer, imazheri

SINDROMI ANTIFOSFOLIPID NË SLE

Dr. Rovena Liço, Dr. Eneida Hoxha

Abstrakt
Sindromi antifosfolipid (APS), i përshkruar për herë të parë si nozologji vetëm në 1983, është një çrregullim autoimun që manifestohet në dy forma kryesore, në atë të trombozës vaskulare (venoze, arteriale, e enëve të vogla të gjakut) dhe/ose formën e humbjes fetale. Tromboza vaskulare mund të jetë prezente në vazat cerebrale, koronare, pulmonare, hepatike, renale, ose të anësive të poshtme. Nga ana tjeter, morbiditeti i shtatëzanisë mund të prezantohet në formën e aborteve spontane, më shumë se 10 javësh moshe gestacionale, lindje prematures për shkak të pre-eklampsisë ose insuficiencë placentare severe. Diagnostikimi i APS paraqet vështirësi për shkak të spektrit të gjerë klinik dhe kritereve laboratorike jo të unifikuara. APS mund të jetë sëmundja primare, ose të shoqërojë patologji të tjera autoimune, infektive ose neoplazike. Ky sindrom është një çrregullim heterogjen, si në prezantim klinik (aksidente cerebrovaskulare, IAM, trombozë të venave të thella, etj) ashtu si edhe në prezencë antitrupash (antikardiolipinë, anti-beta 2 GPI, lupus antikoagulant, etj). Sikurse diagnostikimi, ashtu edhe rekomandimet mbi menaxhimin e sindromit antifosfolipid janë kontradiktore dhe ende jo mirë të standartizuara. Sipas udhëzimeve të fundit, menaxhimi i APS konsiston në profilaksinë që mund të jetë primare (parandalimi i episodit primar trombotik) ose sekondare (parandalimi i përsëritjes së episodit trombotik).
Prezantim rasti: Pacientja me inicialet P. O, 39 vjeç, paraqitur me ankesat dhimbje artikulare inflamatore, fotosensitivitet, dy aborte spontane (10 dhe 12 javësh), 1 feto morto

dhe 1 humbje fetale 24 javëshe. Nuk ka të dhëna për histori familjare për sëmundje gjenetike apo autoimune. Nuk ka të dhëna për event trombotik në ndonje sistem apo histori për trombozë të venave të thella në anesi. Nga të dhënat laboratorike rezulton hemogramë normale, panel metabolik normal, ANA me titër të lartë 1: 1280, tipi homogjen me mitoza, anti-dsDNA negativ (pozitiv në 2017 330 iu/mL norma <100), anti-cardiolipin IgG negativ, anti-cardiolipin IgM pozitv, anti beta 2GPI (IgG, IgM, IgA negativ), Lupus antikoagulant test LA1-59 sec, LA2- 37 sec, LA1/LA2 1. 57
Pacientja aktualisht i nënshtrohet profilaksisë me LDA (aspirin 100mg/ditë), plaquenil (për efektin mbrojtës ndaj eventeve trombotike), dozë të vogël kortikosteroidesh dhe mbajtjes nën kontroll për faktorët e modifikueshëm të riskut kardio-vaskular. Pacientja paraqet gjendje stacionare, por pa arritur në një shtatëzani të suksesshme.

Fjalë kyç: dhimbje artikulare, fotosensitivitet, hemogramë normale.

RËNDËSIA E MOBILIZIMEVE CERVIKALE NË REHABILITIMIN E PACIENTËVE ME STENOZË CERVIKALE

Amarildo SARAÇI, Roxhensa SULA
Universiteti 'Aldent'

Abstrakt
Hyrje: Stenoza cervikale është një gjendje degjenerative e karakterizuar nga ngushtimi i kanalit spinal në rajonin cervikal, që shpesh rezulton në defiçite neurologjike, defiçite në mobilitet dhe në uljen e cilësisë së jetës.
Qellimi: Ky studim synon të hulumtojë rolin dhe ndikimin e mobilizimeve cervikale në rehabilitimin e pacientëve me stenozë spinale.
Metodologjia: Në studim janë përfshirë 5 pacientë të cilët i'u nënshtruan rehabilitimit fizioterapeutik për një periudhë 4 javore. Në përzgjedhjen e pacientëve u përcaktuan disa kritere pranimi: Pacientë të diagnostikuar me stenozë cervikale. Pacientë të referuar për t'iu nënshtruar rehabilitimit fizioterapeutik. Pacientë që pranonin planin e trajtimit 4 javor dhe teknikat e përzgjedhura. Në bazë të kritereve përjashtuese, nuk u pranuan: Pacientë të cilët i janë nënshtruar ndërhyrjeve kirurgjikale të korrigjimit në regjionin cervikale. Ndikimi i fizioterapisë tek këta pacientë u vlerësua me anë të vlerësimit të dhimbjes, paaftësisë funksionale, harkut të lëvizjes dhe cilësisë së jetës.
Rezultati: Sipas rezultateve nga studimi rezulton se aplikimi i mobiliteteve cervikale ka efekte pozitive tek pacientët me stenozë spinale, por jo për një periudhë të gjatë kohore.
Konkluzione: Gjetjet e këtij studimi nënvizojnë rolin thelbësor të fizioterapisë në adresimin e nevojave komplekse rehabilituese të pacientëve me stenozë cervikale. Në mënyre specifike, pacientët raportuan ulje të niveleve të dhimbjes, rritje të kapacitetit funksional, përmirësim të harkut së lëvizjes dhe rritje të cilësisë së jetës.
Rekomandime: Hulumtimet e mëtejshme janë të nevojshme për të përmirësuar strategjitë rehabilituese dhe për të vlerësuar rezultatet afatgjata te rehabilitimit, duke optimizuar kontributin e fizioterapisë në menaxhimin e stenozës cervikale dhe në këtë mënyrë duke përmirësuar mirëqënien e pacientit.

Fjalë kyç: Stenoza cervikale, fizioterapia, mobiliteti cervikal

GABIMET MJEKËSORE.

Prof. Dr. Rudin Domi
Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë, Shqipëri

Abstrakt

Hyrje: Gabimet mjekësore përbëjnë sipas literaturës shkakun e tretë të vdekshmërisë pas sëmundjeve kardiovaskulare, dhe kancerit. Llojet e gabimeve mjekësore sigurisht që janë të shumëllojshme dhe kanë lidhje me aftësinë për vlerësimin e pacientëve. Vlerësimi i pacientit në spital dhe në shërbime të ndryshme si psh në repartet e terapisë intensive, apo qoftë edhe përpara një ndërhyrje kirurgjikale është mjaft e rëndësishme. Vlerësimi mund të bëhet jo vetëm nga intervista me pacientin por edhe nga egzaminimet shtesë që kërkohen. Një në 20 pacientë në vite pësojnë gabim diagnostik.

Materiali dhe metoda: U shfrytëzua literaturë bashkëkohore në lidhje me edukimin mjekësor dhe vlerësimin e pacientit.

Diskutimi: Në vlerësimin e pacientit në shtrat kanë rëndësi disa pika që përfshijnë komunikimin jo me fjalor mjekësor por të kuptueshëm, eleminimi i ankthit të pacientit dhe sigurimi i tij me fjalë të ngrohta për procedurën ose diagnozën, kontakti me shikim kur flasim me të (jep ngrohtësi, dhe njëkohësisht bëjmë dhe vlerësimin visual të pacientit), përfshirja e familjarëve në trajtim apo diagnostikim na jep mundësinë për më shumë infromacion por dhe qetëson pacientin. Mjeket e rinj, dhe ditet e fundjaves jane identifikuar si elemente te rendesishem prognostik dhe sygjerues per rritje te komplikacioneve. Viktima e dyte, pra mjeku, eshte gjithshtu prioritet pas nje gabimi njerezor, por pergjegjesia eshte e tija, edhe pse mjeku nuk deshiron te shkoje keq pacienti. Nga studimet tregohet qe 9% e kirurgeve bejne gabi mjekesore.

Konkluzioni: Anestezistet e rinjë duhet të jenë të aftë teorikisht dhe praktikisht.

Fjalë kyç: edukimi mjekësor, diganoza, vlerësimi i pacientit

TENDENCAT E SOTME TË TRAJTIMIT TË DHIMBJES POSTOPERATORE.

Prof. Dr. Rudin Domi [1], Savio Dosti, Jorida Hysa.
[1] Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë

Abstrakt

Përshkrimi: Menaxhimi i duhur i dhimbjes postoperatore është një shqetësim i madh për mjekët, si dhe për pacientët që i nënshtrohen interventeve kirurgjikale. Megjithëse janë bërë shumë përparime në fushën e menaxhimit të dhimbjes, veçanërisht gjatë dekadave të fundit, jo të gjithë pacientët arrijnë lehtësim të plotë nga dhimbja postoperatore. Ekzistojnë shumë strategji preoperatore, intraoperatore dhe postoperatore për reduktimin dhe menaxhimin e kësaj problematike. Duke qenë se dhimbja mund të shkaktohet nga më shumë se një mekanizëm, analgjezia multimodale është metoda më e përshtatshme. Medikamentet si analgjezikët jo opioidë, si dhe metodat apo qasjet jo farmakologjike, mund të kombinohen për të ofruar lehtësim dhimbjeje më të mirë dhe që kursen opiatet dhe ul incidencën e nauzesë dhe të vjellave postoperatore. Shumë spitale në Europë dhe më gjerë kanë protokolle për menaxhimin e dhimbjes postoperatore që theksojnë analgjezinë multimodale. Këto protokolle janë veçanërisht të dobishme kur kemi të bëjmë me popullata të veçanta si pacientët shtatzënë ose foshnjat dhe fëmijët. Pavarësisht gjithë informacionit me të cilin jemi njohur dekadën e fundit, dhimbja postoperatore përfaqëson një sfidë klinike që ende nuk është adresuar mirë.

Fjalë kyç: Dhimbje postoperatore, anestezi multimodale, opiate, analgjezikët jo opioidë, protokolle.

EFIKASITETI I TEKNIKES KINESIO TAPING NE MENAXHIMIN E SIMPTOMAVE TEK FEMIJET ME PARALIZE CEREBRALE

Sara Bashalliu
Fizioterapiste, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza'.

Abstrakt
Hyrja: Teknika Kinesio taping (KT) është një teknikë relativisht e re e aplikuar në programet e rehabilitimit të CP. Paraliza cerebrale (CP) është një grup kushtesh që ndikojnë në lëvizjen dhe qëndrimin. Shkaktohet nga dëmtimi që ndodh në trurin në zhvillim, më së shpeshti para lindjes. Simptomat shfaqen gjatë foshnjërisë dhe variojnë nga shumë të lehta në ato serioze. Paraqitja klinike klasifikohet në 3 lloje: 1. Paraliza cerebrale spastike e cila shkakton ngurtësi dhe vështirësi në lëvizje: 2. Paralizë cerebrale diskinetike e cila shkakton lëvizje të pakontrolluara: 3. Paralizë cerebrale atoksike e cila shkakton probleme me ekuilibrin dhe koordinimin.
Qëllimi: Qëllimi i këtij studimi është të zbulojë efikasitetin e teknikës Kinesio taping tek fëmijët me paralizë cerebrale.
Metodologjia: Ky studim është një rishikim i literaturës. Burimi kryesor i informacionit është i besueshëm bazat e të dhënave elektronike si Pubmed, Medline, Google Scholar. 15 studime nga 25 plotësuan kriteret e përfshirjes dhe u morën në konsideratë për realizimin e këtij studimi.
Rezultatet: Rishikimi i literaturës tregoi se ndikimi i kësaj teknike në funksionin motorik bruto dhe fine dhe aktivitetet dinamike është më efektiv sesa aktivitetet posturale dhe statike. Gjithashtu kjo teknikë ka më shumë efektivitet tek fëmijët në fazat më të larta zhvillimore dhe motorike.
Konkluzione: Taping Kinesiologjik është një ndihmës i dobishëm për ndërhyrjen fizioterapike në fëmijët me CP me funksion më të lartë. Shumica e gjetjeve të qëndrueshme treguan se teknika KT si pjesë e një programi të terapisë multimodale mund të jetë efektive në rehabilitimin e fëmijëve me CP për të përmirësuar funksionin motorik dhe aktivitetet dinamike veçanërisht në fazat më të larta zhvillimore dhe motorike. Megjithatë, dëshmitë aktuale janë të dobëta dhe kërkime të mëtejshme në rekomandohet metoda e aplikimit të trunkalit.

Fjalë kyç: Paraliza cerebrale, Kinezio taping, Foshnjat, Funksioni motorik, Balancimi, Muskujt, Terapia fizike.

PRINCIPET E PËRDORIMIT TË ANTIBIOTIKËVE NË PNEUMOLOGJI DHE ANTIBIOTIKO-REZISTENCA

Serxho Golgota MD, Kristi Reveli MD, Eritjan Tashi MD, Marsel Broqi MD, Arian Mezini Dr. Sc.

Abstrakt
Antibiotikët janë barnat më të përdorura në specialitetin e pneumologjisë. Një ndër problemet më të mëdha të ngritura nga OBSH sot është përshkrimi i tepërt dhe i gabuar i antibiotikëve, duke çuar në rezistencën ndaj antimikrobialëve.
Për pacientët me shfaqje të rëndë të sëmundjes (ARDS, Sepsis, Shok Septik), aplikmi i shpejtë i antibiotikëve lidhet me uljen e mortalitetit, krahasuar me pacientët që fillojnë një

terapi të vonuar me antibiotikë, me një risk mortaliteti që rritet me 7-8% për çdo orë të vonuar të nisjes së tyre përgjatë 6 orëve të para të shokut septik dhe hipotensionit.
Përzgjedhja e antibiotikëve varet nga shfaqja klinike e pacientëve, ecuria e sëmundjes, të dhënat mbi epidemiologjinë e zonës nga vjen pacienti apo edhe sëmundjet shoqëruese të tyre. Mbi - përdorimi i antibiotikëve shkakton rezistencë, e cila mund të ndijkojë në terapinë e duhur empirike. Për të minimizuar riksun, është e nevojshme që terapia me antibiotikë të ndalohet gradualisht duke përdorur më pak barna, duke përdorur një antibiotik me spektër më të ngushtë apo duke shkurtuar kohëzgjatjen e terapisë. Sipas studimeve, ndalimi gradual i antibiotiko-terapisë shoqërohet me ulje të mortalitetit krahasuar me pacientët që nuk ndryshojnë terapinë. Ndryshimi i terapisë me antibiotikë varet nga: klinika e pacientit, purulenca e sekrecioneve, lukocitoza dhe parametrat inflamatorë, kuadri radiologjik, statusi i oksigjenimit, etj. Rezistenca antimikrobiale është një problem global shëndetësor. Shumë mikroorganizma janë të përfshira në këtë problem dhe rezistenca është shfaqur në agjentë të shumtë terapeutikë. Rezistenca ndaj antibiotikëve është kthyer në një sfidë të vërtetë klinike për trajtimin e CAP dhe infeksioneve të traktit të poshtëm respirator. Duke konsideruar raportimet e dështimeve terapeutike për trajtimin e CAP, ditët e sotme, zgjedhja e antibiotikut të duhur për trajtimin e infeksioneve pulmonare është edhe më komplekse. Për më tepër, zgjerimi i rezistencës antimikrobiale do të pasohet me ngushtimin e opsioneve terapeutike për trajtimin e infeksioneve pulmonare. Përpjekjet për të ngritur infrastrukturën e duhur laboratorike janë thelbësore në adresimin e ndikimit të rezistencës ndaj antibiotikëve në sistemin shëndetësor. Vetëm kjo mbikqyrje e kujdesshme do të përmirësojë menaxhimin e pacientëve në nivel individual dhe do arrijë që të mbledhë të dhëna për të ndërtuar plane veprimi në të ardhmen.

Fjalë kyç: rezistencë, antibiotikë, CAP, infeksione pulmonare, terapi, terapeutikë.

PREMATURITETI - PARANDALIMI I DETRESIT RESPIRATOR TEK KËTO LINDJE

Ferizi Shend
Fakulteti i Mjekësisë, Prishtinë, Kosovë

Abstrakt
Hyrja: Prematuriteti është një nga shkaktarët më të shpeshtë të mortalitetit dhe morbiditetit neonatal me konsekuenca afatgjata të pafavorshme për shëndetin e foshnjeve. Detresi respirator neonatal është një sëmundje akute e mushkërive të të porsalindurit, e cila vjen si pasojë e mungesës së surfaktantit. Mungesa primare e surfaktantit vjen si pasojë e papjekurisë së sistemit enzimatik i cili merr pjesë në sintezën e surfaktantit si substancë komplekse që ulë tensionin sipërfaqësor të alveolave në mushkëri. Trajtimi i detresit respirator ka për qëllim monitorimin e funksioneve vitale, vendosjen e vijës venoze, vendosjen e sondës nazograstrike, matjen e diurezës, hemogramin, jonogramin, glikeminë, screening për infeksion bakterial. Parimet e trajtimit përfshijnë menaxhimin e detresit respirator nën kujdes intenziv me përvojë.
Qëllimi: Të analizojë rëndësinë e aplikimit të hershëm të Surfaktantit në parandalimin e SDR. Objektivat: Të përcaktohet incidenca e prematuritetit në KOGJ (Klinika Obstetrike Gjinekologjike) në Prishtinë për vitin 2022. Të përcaktohet struktura e faktorëve më të shpeshtë etiologjik të prematuritetit. Të përcaktohen frekuenca e prematuritetit sipas peshës trupore, javëve të shtatëzënisë, mënyrës së lindjes, në KOGJ- Prishtinë për vitin 2022. Roli i administrimit të surfaktantit në mbijetesën e prematurëve me SDR, në parandalimin e komplikimeve, në kohëzgjatjen e hospitalizimit

Materiali dhe metodologjia: Hulumtimi është i tipit retrospektiv, deskriptiv. Rastet janë marrë duke u bazuar në të dhënat në Repartin e Neonatologjisë në Klinikën e Gjinekologjisë së Qendrës Klinike Universitare të Kosovës. Materiali i përdorur është fletëlëshimet si dhe libri i protokollit në QKUK, ndërsa sa i përket literaturës akademike kemi analizuar një meta-analizë të literaturës dhe publikimeve të fundit botërore (Pubmed, Google schoolar, MedLine etj.). Analiza statistikore e të dhënave është bërë me programin SPSS. Të dhënat për fëmijët e hospitalizuar janë marrur për periudhën kohore Janar 2022 deri në Dhjetor 2022. Metodat e punës: Të porsalindurit me SDR 28-34 javë të shtatëzënisë në hulumtimin tim janë klasifikuar sipas: gjinisë, peshës trupore në lindje, javëve të shtatëzënisë 28- 34, vendlindjes/vendbanimit, vdekshmërisë. Rezultatet: Gjatë hulumtimit tim të bërë në KOGJ - QKUK, repartin e Neonatologjisë për periudhën 1 Janar 2022 deri 31 Dhjetor 2022, kam arritur të konkludoj këto rezultate: Gjithsej lindje në vitin 2022 kanë qenë 8953 lindje ku prej tyre kanë vdekur 134. Duke u bazuar në qëllimin e punimit tim, lindje premature gjithsej ishin 194 ndërsa prej tyre kanë vdekur gjithsej 54. Nga 194 prematurë, gjithsej 62 kanë lindur me lindje normale ndërsa 131 prematurë kanë lindur me lindje Cezariane (SC). Lindje Meshkuj gjithsej janë 113 ndërsa lindje femra 81. Nga 113 meshkuj të lindur të gjallë gjithsej janë 83 ndërsa të vdekur 30, nga 81 Femra të lindura të gjalla janë gjithsej 57 ndërsa të vdekura 24. Shfaqja e prematuritetit vërehet në hulumtim të jetë e rritur për lindjet premature nga java 24 - 34 e gestacionit. Pesha trupore e prematurëve vijon nga 600gram deri në 3400gram. Shtatëzëni multiple kanë qenë në hulumtim gjithsej 49 (nga 194 prematurë) ku prej tyre 40 binjakë dhe 9 trinjakë. Si të vetëm kanë lindur 145 foshnje.

Fjalë kyçe: RDS, surfaktant, Trajtim i hershëm, prematur, neonatal

VARËSIA ALKOLIKE DHE DHUNA SEKSUALE. NJË STUDIM I BAZUAR NË RAPORTET TELEFONIKE DHE TANIMË ME ANËTARËT E FAMILJEVE TË VARSËVE TË ALKOOLIT, NË RAPORT KOMBËTAR.

Dr. Shpetim Doksani Dr. Ardian Braho

Abstrakt

Hyrje: Abuzimi me alkoolin dhe alkoolizmi (varësia alkoolike) janë faktorët kryesorë të rrezikut që kontribuojnë në dhunën në familje dhe veçanërisht në dhunën seksuale.

Qëllimi: Identifikimi i dhunës seksuale, shoqëruese me dhunën në familje, për shkak të abuzimit me alkoolin.

Metoda dhe materialet: Duke përdorur protokollin 'Hudolin' të Klinikës së Rehabilitimit të Alkoolit janë shqyrtuar 200 raste duke u mbështetur në informacione telefonike dhe takime konfidenciale jashtë klinikës (privatësia e ruajtur në mënyrë rigoroze) të grave që kërkuan konsultime për bashkëshortët e tyre alkoolikë që fillimisht vinin në rehabilitim në klinikën e QSUT. Specialisti i varësisë e përcaktoi varësinë alkoolike sipas kritereve të ICD10 për 200 subjektet (referuar të dhënave të marra nga takimet me bashkëshortet). Punonjësi social dhe operatorë të tjerë të besueshëm vëzhguan probleme të sjelljes së subjekteve. Gjithashtu janë mbledhur të dhëna nga dy klubet e Alkoolistëve nën Trajtim. Studimi është kryer nga shtatori 2021 deri në shtator 2023.

Rezultatet: Nga 200 subjekte të referuara, 84 % janë klasifikuar si të varur nga alkooli, ndërsa sipas bashkëshortëve janë referuar 120 raste (60%) për dhunë në familje, përfshirë agresivitet verbal, fyerje, fjalë të pahijshme dhe kërcënim për dëmtim fizik. Nga 200 subjekte, janë raportuar 89 (43%) raste për dhunë seksuale, veçanërisht për akuza për tradhti, marrëdhënie jashtëmartesore, si dhe tentativa dhe marrëdhënie seksuale të detyruara.

Fjalë kyç: dhunë në familje, abuzim me alkoolin, varësi ndaj alkoolit, dhunë seksuale, tipare të personalitetit.

PREVALENCA E HIPOVITAMINOZËS 25OHD NË NJË GRUP POPULLATE ME SËMUNDJE REUMATIZMALE

Shqiponja Simitçiu[1], Venemin Gega[2], Xhensila Beqari[3], Evis Skuqi[4]
[1, 3]MSc Teknik Laboratori, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike 'Universiteti i Mjekësisë'
[2]As/Lektor, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike, Universiteti i Elbasanit 'Aleksandër Xhuvani'
[4]Mjeke Reumatologe, Qendra spitalore rajonale 'Xhaferr Kongoli' Elbasan

Abstrakt
Hyrje: Mungesa e vitaminës D ka një prevalencë më të lartë se vitet e mëparshme dhe jo rrallë herë kalon pa u vlerësuar. 25OHD është një faktor i rëndësishëm në metabolizmin e kockave dhe funksionimin neuromuskular. Suplementet e vitaminës D kanë qenë efektive në reduktimin e rrezikut të frakturave dhe ruajtjen e kockore.
Qëllimi: Të vlerësohet prevalenca e hipovitaminozës 25OHD në një grup popullate me sëmundje reumatizmale.
Metoda: Ky është një studim deskriptiv transversal, i cili u realizua gjatë periudhës kohore shtator 2023 - janar 2024 në Elbasan, duke përfshirë individë të moshës 50-70 vjeç, me patologji reumatizmale. Mbledhja e të dhënave është kryer në Spitalin Rajonal Xhaferr Kongoli në Repartin e Reumatologjisë. Klasifikimi i pacientëve u krye në 3 grupe bazuar në nivelin e vitaminës D.
Rezultatet: Nga 280 pacientët e përfshirë në studim, 75% u diagnostikuan me sëmundje inflamatore reumatizmale, 44% me osteoporozë dhe 9. 3% me diagnozë të sëmundjeve degjenerative reumatizmale. Nga këto, 7, 8% kishin mungesë të vitaminës D, 13, 2% nivel normal dhe 79% kishin pamjaftueshmeri. Në grupin e pacientëve të trajtuar për osteoporozën, 6, 8% kishin mungesë të vitaminës D, 34, 2% nivel normal dhe 59% deficience. 72 nga 280 pacientë po merrnin tashmë suplemente të vitaminës D dhe Ca (Kalcium), ku në 4 prej tyre u konstatua mungesë e vitaminës D, në 39 pacientë ishte pamjaftueshmeri dhe vetëm 29 persona kishin nivel normal.
Përfundimi: Prevalenca e hipovitaminozës 25OHD në grupin e pacientëve me sëmundje reumatizmale është jashtëzakonisht e lartë. Vetëm 40, 2% e pacientëve që marrin suplemente të vitaminës D dhe Ca kanë një nivel normal. Kjo mund të jetë rezultat i uljes së përthithjes nga organizmi ose një doze të pamjaftueshme të trajtimit. Laboratorët mjekësorë luajnë një rol të rëndësishëm në matjen e vlerës së vitaminës D, e cila ka rëndësi në diagnozën dhe monitorimin e pacientëve me sëmundje reumatizmale.

Fjalë kyç: Hipovitaminoza 25OHD, Prevalencë, Osteoporozë, Sëmundje Inflamatore Reumatizmale.

HERNIE DISKALE LUMBARE ME SIMPTOMA KONTRALATERALE.

Dr Sidorela Selmani[1], Artur Xhumari[2], Dr. Keisi Gjyli[3], Ridvan Alimehmeti[4]
[1]Rezidenciale e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë
[2]Neurokirurg, Shef i Departamentit të Neurokirurgjisë 'Nënë Tereza' Tiranë
[3]Residenciale e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë
[4]Neurokirurg pranë Departamentit të Neurokirurgjisë 'Nënë Tereza' Tiranë

Abstrakt

Hyrje: Hernia e diskut është shkaku më i zakonshëm i radikulopatisë me një entitet patologjik që qëndron në bazë të kompresimit të rrënjës nervore, zakonisht në të njëjtën anë. Hernia diskale e mesit mund të jetë asimptomatike ose e shoqëruar me radikulopati të gjymtyrëve të poshtme në anën ipsilaterale. Megjithatë, radikulopatia kontralaterale me anën e hernies së diskut është e pazakontë dhe rrallë raportohet në literaturë. Ne paraqesim një seri prej tre pacientësh me hernie diskale lumbare dhe simptoma kontralaterale.

Materiali dhe Metodat: Një seri rastesh prospektive, jo krahasuese, u krye duke përdorur kartelën mjekësore elektronike, duke identifikuar të gjithë pacientët që iu nënshtruan operacionit për hernie diskale me simptoma kontralaterale, në Departamentin e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', për periudhën shtator 2023-mars 2024. Ato u vlerësuan para operacionit me ekzaminim neurologjik, studime imazherike (CT dhe/ose MRI). Simptomat dhe shenjat e pacientëve u vlerësuan në periudhën e menjëhershme si dhe në periudhën e hershme postoperative (1-2 muaj).

Rezultatet: Demografia: Në studim janë përfshirë 3 pacientë, prej të cilëve 66. 67% ishin meshkuj dhe 33. 33% femra. Etiologjia: Hernie diskale L3-4 (33. 33%), L4-5 hernie diskale (33. 33%), L5-S1 hernie diskale (33. 33%). Pas pranimit, të gjithë pacientët paraqitën dhimbje në pjesën e poshtme të shpinës, mpirje dhe dhimbje radikulare. Trajtimi: Sequestrectomy për të gjithë pacientët.

Konkluzion: Hernia diskale e mesit (LDH) është një patologji e zakonshme degjenerative muskuloskeletore. Radikulopatia është një tipar dominues i LDH. Rrënjët nervore kurrizore lumbare janë të ngjeshura nga hernia diskale ngjitur ndërvertebrale, duke çuar në dhimbje radikulare ose mpirje në gjymtyrën e njëanshme në të njëjtën anë me hernien e diskut. Në përputhje me marrëdhënien anatomike midis disqeve ndërvertebrale dhe rrënjëve nervore kurrizore, LDH me simptoma kontralaterale është shumë e rrallë, me vetëm disa raste të raportuara. Duket se ka mekanizma të paidentifikuar patologjikë të simptomave kontralaterale.

Fjalë kyç: Simptoma kontralaterale, hernie diskale, lumbar, CT, MRI.

TRAJTIMI KIRURGJIKAL PËR NEURALGJINË TRIGEMINALE: EKSPERIENCA JONË ME DEKOPRESIONIN E PASTËR MIKROVASKULAR ENDOSKOPIK.

Dr. Sidorela SELMANI[1], Prof Artur XHUMARI[2], Dr. Sc. Kliti PILIKA[3], Dr. Myfit SARACI[4], Dr. Maren Ruka[5]
[1]Specializant Në Neurokirurgji, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë,
[2]Neurokirurg, Shef I Departamentit Të Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza ' Tiranë, 3Anestezist Në Departamentin E Neurologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza ' Tiranë,
[3, 4]Anestezist Në Departamentin E Neurologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza ',
[5]Neurokirurg Në Departamentin E Neurokirurgjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza ' Tiranë

Abstrakt
Neuralgjia trigeminale (TN), e referuar edhe si tic douloureux, është një çrregullim neuropatik i karakterizuar nga paroksizma të dhimbjes torturuese, lancinuese të fytyrës përgjatë shpërndarjes së nervit trigeminal. Trajtimi i nevralgjisë trigeminale zakonisht fillon me medikamente (antikonvulsantët, agjentët antispazmatikë, injeksione Botox). Nëse jo, propozohen metoda të tjera të suksesshme: rizotomi (injeksion gliceroli, komprimim me balon, lezion termik me radiofrekuencë), radiokirurgji (gama thikë) ose kirurgji (dekompresim mikrovaskular). Ky studim synon të vlerësojë rezultatet e trajtimit kirurgjik për TN.
Metodat: Një seri rastesh prospektive, jo krahasuese u krye duke përdorur kartelën mjekësore elektronike, duke identifikuar të gjithë pacientët që iu nënshtruan dekompresionit mikrovaskular thjesht endoskopik për TN në Departamentin e Neurokirurgjisë, QSUT 'Nënë Tereza', për periudhën janar 2016- shtator 2023, nga një kirurg singular (AXh). Për rastet e identifikuara janë mbledhur të dhëna klinike, imazherie, video intraoperative, ekzaminime neurologjike postoperative. Pas vlerësimit fillestar, intervistat telefonike vijuese afatgjata u kryen me fokus në vlerësimin e lehtësimit të dhimbjes.
Rezultatet: Demografia: Studimi përfshinte 36 pacientë nga të cilët 65. 71% ishin femra, 34. 29% meshkuj.
Etiologjia: Konflikt Neurovaskular (77. 14%), Schwannoma Vestibulare (11. 43%), Meningjioma Këndore Pontocerebelare: (8. 71%) Kist Epidermoid Angle Cerebellopontine: 2. 86%. Klasifikimi klinik para operacionit: TN1 78, 8% TN2 20, 3%, 1% dhimbje neuropatike trigeminale. BNI para operacionit (Rezultati i intensitetit të dhimbjes në Institutin Neurologjik Barrow): rezultati 4 63, 8 %, rezultati 5 36, 1%. BNI pas operacionit: rezultati 1 86. 1%, rezultati 2 8. 3% rezultati 3 5. 6%. Trajtimi aktual: 1 pacient merr Tegretol.
Përfundim: Dekompresimi mikrovaskular thjesht endoskopik mund të lehtësojë ndjeshëm dhimbjet e lidhura me TN, me shumicën e pacientëve që përjetojnë lehtësim të plotë të dhimbjes.

Fjalë kyç: Neuralgjia Trigeminale, Ndërhyrjet Kirurgjike, Vlerësimi i Dhimbjes, Diagnoza MRI

ROLI I KRYERJES SË KOLONOSKOPISË NË DETEKTIMIN DHE PARANDALIMIN E HERSHËM TË KANCERIT KOLOREKTAL.

Sindi Gjyshja

Abstrakt
Qëllimi: Ky studim ka si qëllim të identifikojë në stade të hershme tumoret e kolonit, depistimi me metodat ekzaminuese, trajtimi opsional lidhur me situaten e sëmundjes përpara se kanceri i kolorektal të avancojë. Në këtë punim jane studiuar dhe vëzhguar periodikisht gjendja shëndetësore e pacientëve, bazuar në ankesat që paraqesin, anamneza familjare, rezultatet e ekzaminimeve dhe analizave te rekomanduara.
Metoda: Ky punim është studim nëretrospektivë, i cili është kryer përgjatë një periudhe 1 vjecare (Janar 2022- 30 Dhjetor 2022), bazuar ne data bazë të dhënash të disponueshme te Klinikes Kajo, duke analizuar dhe ekzaminimet, vizitat formale te kryera ne kete klinike. Për të gjithë pacientët janë mbledhur detaje të tilla si: gjinia, mosha, niveli arsimor, vendbanimi, kontrolli periodik, intensiteti i dhimbjes, natyra e dhimbjes, histori familjare e sëmundjes, rezultati i Kolonoskopisë, përgjigja e biopsies, interventi kirurgjikal, dieta ushqimore.
Rezultate: Bazuar në të dhenat e marra nga databaza e klinikës Kajo, pacientet e perfshirë në studim jane të grupmoshave të ndryshme, më tepër të rriskuar me kancer të kolonit janë

grupmosha 60-70 vjec, Bazuar në statistikat sipas gjinise, rezultojnë më shumë meshkuj se femra me ankesa të kolonit. Sipas të dhënave statistikore, kryjnë kolonoskopi më teper pacientët me nivel të lartë arsimor dhe me vendbanim urban. Tumoret më të shpeshta janë lokalizuar në trajektoren e majtë të kolonit. Nga 1367 pacientë pjesmarrës në studim, 875 pacientë janë me diatezë familjare me tumore të kolonit. Polipektomia është trajtimi me i zgjedhur kirurgjikal per tumore beninje, ndersa rezeksioni parcial ose i plotë i kolonit është metoda më e zgjedhur për tumore malinje.
Konkluzione: Ne fund te ketij studimi arrijme ne perfundimin qe, incidenca dhe prevalenca ne rritje e rasteve me Ca kolonit, shton më tepër nevojen per edukimin shëndetësor të popullates dhe informimin e popullatës per rëndësinë e kryerjes së kolonoskopisë dhe metodave të tjera parandaluese.

Fjalë kyç: tumori i kolonit, depistim, dhimbje, pacient.

RIKONSTRUKSIONI I QEPALLAVE TË SYRIT PAS EKSKIZIONIT TË TUMORIT: FOKUS NË RIKONSTRUKSIONIN E SHTRESËS.

Sokol Isaraj, Olivia Shabani, Henri Jani Drinjak
Shërbimi i Djegieve dhe Kirurgjisë Plastike
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Qepallat janë një vend i zakonshëm për shfaqjen e kancerit të lëkurës me 5-10% të kancereve të lëkurës që gjenden në këtë zonë. Raportet tregojnë një incidencë në rritje të kancerit të lëkurës në qepallë. Kjo reflektohet në aktivitetin e njësisë së kirurgjisë plastike, QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë.
Materiali dhe metodat: Listat mjekësore dhe shënimet e operacionit u rishikuan të pacientëve të diagnostikuar me kancer të lëkurës së qepallave nga viti 2016 deri në 2019. Të dhënat u mblodhën në lidhje me moshën, vendndodhjen e lezionit, rezultatin e histopatologjisë, llojin e rindërtimit. Nga analiza statistikore janë nxjerrë rezultatet përshkruese-vëzhguese.
Rezultatet: Janë marrë në studim 97 raste, ku mund të konfirmohej rezultati i histopatologjisë. Prej tyre 52 ishin meshkuj, mosha mesatare 62. 6 vjeç. Të gjithë pacientët u trajtuan për një kancer të lëkurës të qepallës (qoftë të poshtme ose të sipërme) dhe kishin nevojë për një manovër rindërtimi për mbylljen e defektit. 48% e rasteve kishin një lezion të vendosur në qepallën e poshtme, 9% në qepalla e sipërme, 38% kishin kantusin e tyre medial dhe 5% kishin kantusin lateral të përfshirë. Karcinoma e qelizave bazale ishte lloji më i zakonshëm i kancerit, duke përbërë 75% të të gjitha rasteve, pjesa tjetër ishin SCC, karcinoma të gjëndrave dhjamore, keratoakantoma. Rindërtimi i defekteve varej nga madhësia e defektit pas ekscizionit, duke filluar nga një mbyllje e drejtpërdrejtë deri tek rikonstruksionet komplekse me anë të grafteve kondro-mukozale dhe flapave të avancimit të faqeve. Në këtë seri nuk u regjistrua asnjë dështim ose rishfaqje e përplasjes.
Konkluzion: Qepalla e syve është një vend i zakonshëm për vendndodhjen e një kanceri të lëkurës. Shumica e kancereve janë të llojit të karcinomave të qelizave bazale. Ekcizioni është zgjedhja e parë e trajtimit për këtë lloj kanceri dhe rindërtimi i defekteve në shumicën e rasteve kërkon ekspertizë të kirurgëve plastikë.

Fjalë kyç: Qepallat, kanceri i lëkurës, lezion.

DEGJENERIMI MIXOMATOZ I VALVULES MITRALE

Somida Kuka, Eneida Hoxha, Mevlude Kasmi, Margarita Gjata (Resuli)
Departament of Internal Medicine University Hospital Center 'Mother Theresa' Tirana Albania.

Abstrakt
Degjenerimi mixomatoz i valvules mitrale është një dëmtim jo i rrallë i indit lidhor që shoqërohet me prolaps të fletëve, flail të tyre dhe regurgitim mitral. Kjo patologji haset nga 0, 4-2, 6% të patologjisë mitral dhe shoqërohet me reg mitral të rëndësishëm në 1, 7% të rasteve. Pacienti, mashkull, 76 vjec paraqitet në urgjencë për shkak të vështirësisë në frymëmarrje. Në EKG shihet FA. Laboratori tregon vlerë shumë të lartë të proBNP, rritje e troponinës dhe rritje e lehtë e creatit. Pacienti ishte i antikoaguluar me INR 3. 1. Ne echo shihet degjerim mixomatoz i valvules mitrale, flail i fletës anteriore shoqëruar me regurgitim të përparuar mitral, ventrikuli i majtë i dilatuar me funksion të ulur. Pacienti kishte indikacion për kirurgji të v. mitrale, të cilin e refuzoi dhe u la me mjekim medikamentoz.
Konkluzion: Dispnea është një shenjë e rëndësishme e patologjive valvulare. Ato duhet të diagnostikohen dhe trajtohen sa më herët, pa dhënë komplikacione, sidomos pa ulur funksionin e VM.

Fjalë kyç: degjenerim mixomatoz, prolaps, flail, regurgitim.

RËNDËSIA E VLERËSIMIT PARAOPERATIV KARDIAK NË KIRURGJINË GJINEKOLOGJIKE MINIMANLY INVASIVE.

Dr. Sh. M. Sonila Bele[1], Dr. Sh. M. Rozeta Shahinaj[2]
[1]Departamenti i Semiologjisë Imazherike dhe Klinike, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti Mjekësor i Tiranës
[2]Departamenti i Obstetrik- Gjinekologjise, Faculty of Medicine, University of Medicine, Tirana

Abstrakt
Procedurat endoskopike konsiderohen me risk të ulët për ndodhi kardiake. Por gjatë laparoskopisë abdominale mund të krijohen kushte që të përkeqësohet situata hemodinamike dhe respiratore. Presioni abdominal që krëijohet nga pneumoperitoneumi gjatë kësaj procedure rrit presionin venoz, rezistencat vaskulare pulmonare dhe sistemike si dhe frekuencën kardiake. Debiti kardiak mund të ulët nga dëmtimi i kthimit venoz dhe acidoza metabolike që rezulton nga ulja e perfuzionit visceral. Bradikarditë dhe aritmitë janë të shpeshta gjatë futjes së CO2. Kolapsi dhe asistolia nga reflekse të fuqishme vazovagale gjithashtu janë raportuar. Pozicioni Trendelemburg ose e kundërta e tij në përgjithësi suportohet mirë nga pacientët e shëndetshme pa sëmundje shoqëruese por jo nga pacientët me sëmundje kardiake. Grup moshat e pacientëve në gjinekologji variojnë nga ato më të reja, grupmoshat e mesme dhe mosha e tretë që mbartin shpesh me vete sëmundje shoqëruese Debiti kardiak mund të rritet tek pacientët e shëndetshme por në pacientët kardiake mund ulet sidomos në pacientët në pozicionin anti-Trendelemburg. Prandaj sa më mirë të njohim ndryshimet hemodinamike që ndodhin në pacientët e shëndetshme aq më mirë do menaxhojmë pacientët kardiake për të zvogëluar parangarkesën me përdorimin e duhur të vazodilatatorëve gjatë laparoskopisë. Përdorimi i antikoagulanteve rekomandohet për të gjithë pacientët të cilat i nënshtohen procedurave laparoskopike dhe kanë faktor risku për evente trombotike. Përsa i përket llojit të anestezisë ajo duhet të zgjidhet duke synuar që të mbahet performancë më e mirë kardiake për të ruajtur hemodinamikën gjatë gjithë

procedurës. Të gjitha procedurat kirurgjikale mbartin risk për komplikacioneve që sigurisht lidhen me moshën e pacientëve, gjendjen aktuale dhe sëmundjet shoqëruese
Konklusion. Risku i komplikacioneve të mundshme kardiovaskulare, gjatë procedurave mininvazive në gjinekologji duhet të merret në konsideratë gjatë planifikimit kirurgjikal

Fjalë kyç: komplikacione kardiovaskulare, procedurave mininvazive në gjinekologji.

RINITI NË MOSHA PEDIATRIKE, ETIOLOGJI, DIAGNOZA DHE MODALITETET E TRAJTIMIT.
Dr. Shk. Sonila Boriçi

Abstrakt
Riniti është një problem shumë i shpeshtë në fëmijëri dhe adoleshencë, ai ndikon negativisht në mirëqenien fizike, sociale dhe psikologjike. Riniti karakterizohet nga të paktën dy simptoma nazale: rinorre, pengim i hundës, teshtitje ose kruajtje. Ai klasifikohet në tre grupe: rinitit alergjik, rinitit infektiv dhe rinitit joalergjik dhe joinfektiv. Simptoma të ngjashme mund të shfaqen me kushte të tjera si hipertrofia adenoidale, devijimi i septumit dhe polipet e hundës. Ekzaminimi me rinoskopi anteriore dhe testet e alergjisë mund të ndihmojnë për të vërtetuar një diagnozë të rinitit alergjik. Shmangia e alergeneve përkatëse dhe dusheve me kripë mund të jetë e dobishme për rinitin alergjik. Antihistaminet orale dhe kortikosteroidet e hundës janë trajtimi AR i linjës së parë. Imunoterapia specifike për alergjen është e dobishme në AR të ndërmjetësuar nga IgE dhe mund të parandalojë përparimin e sëmundjes alergjike.

Fjalë kyç: rinit, diagnozë, alergen.

IDENTIFIKIMI I TE SEMUREVE DHE BARTESVE ME HEMOKROMATOZE TE TRASHEGUAR NE POPULLATEN SHQIPTARE
Dr. Shk. Suela LELI
Laboratori i diagnozës molekulare dhe kërkimeve gjenetike. Spitali Universitar obstetrik - gjinekologjik ‘Mbretëresha Geraldinë’. Tiranë.

Abstrakt
Qëllimi: Identifikimi i të sëmurëve dhe bartësve me hemokromazë në popullatën shqiptare, nëpërmjet analizës së gjenit HFE dhe përdorimi i analizave biokimike të mbingarkesës së hekurit për diagnostikimin e hershëm të sëmundjes.
Materialet dhe metodat: Në studim u morën 140 individë: 50 individë të shëndetshëm dhe 90(77 meshkuj dhe 13 femra) pacientë me sëmundje të heparit(cirrozë, steatozë) të hospitalizuar në klinikën e Gastrohepatologjisë në QSUT. Individët e shëndetshëm u analizuan për gjenotipet e gjenit HFE. Pacientët jane analizuar për parametrat e mbingarkesës së hekurit, ferritin dhe transferrinë e saturuar duke përdorur 5ml gjak venoz nga cdo pacient. 80 nga pacientët janë analizuar dhe për analizën molekulare të gjenit HFE duke përdorur 5ml gjak te marre me tub K3 EDTA.
Metodat: Analizat biokimike. Nga serumi i gjakut është analizuar hekuri duke përdorur metodën kolorimetrike me chromazurol B dhe analizatorin Minitecno. Ferritina është analizuar duke përdorur VidasFerritin kit, test automatik kuantitativ që përdor metodën ELFA. Transferrina është analizuar me metodën imunoturbidimetrike, aparatin Cobas 6000.

TS është llogaritur me formulë. Analizat gjenetike jane analizuar me PCR-RFLP dhe Strip Assay. Ekstraktimi i ADN me QIAGEN dhe INVITROGEN DNA kit.
Rezultatet: Në 50 individët e shëndetshëm frekuenca e mutacioneve C282Y është 3% dhe frekuenca e H63D është 10%. Këto vlera janë të krahasueshme me mesataren e Europës. Në grupin e pacientëve u gjetën 38(47, 5%) me mutacione dhe 42 pa mutacione. Nga këto 18 jane C282Y heterozigotë (25, 7%), 5 H63D heterozigotë (7, 1%), 2 S65C heterozigotë(2, 2%) dhe 13(18, 6%) përbërje heterozigote. Të tre grupet e gjenotipeve me mutacion kishin përqëndrime mesatare më të larta të Fe dhe TS në serum sesa 42 subjektet pa mutacione. Shumica e subjekteve kishin një ngopje fillestare te TS më të madhe se 55%. Nuk u gjetën gjenotipë homozigotë C282Y/C282Y që shkaktojnë sëmundjën. Kjo ka lidhje me stilin e jetesës.

Fjalë kyç: HFE, hemokromatoza, ferritin, Fe, transferrin e saturuar(TS), C282Y, H63D, S65C.

PËRFSHIRJA RENALE NË SKLERODERMËN SISTEMIKE: STUDIM RASTI DHE RISHIKIMI I LITERATURËS.

PhD. Suela Mumajesi[1], MD. Grisilda Gjana[2], Res. Elena Gjecka[1], Res. Matilda Plaku[1]
[1]UHC 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri, Departamenti i Nefrologjisë-Dializës-Transplantit
[2]Spitali Universitar i Traumës, Departamenti i Mjekësisë Interne
Specialist – Nefrologji

Abstrakt
Skleroderma është një sëmundje kronike autoimune që prek indet lidhëse të trupit, duke përfshirë lëkurën dhe organet e brendshme. Dëmtimi i veshkave është një ndërlikim i zakonshëm i sklerodermës që mund të ketë pasoja të thella për pacientët. Shkaku i saktë i dëmtimit të veshkave në sklerodermë nuk është kuptuar plotësisht, por besohet se lidhet me inflamacionin dhe dëmtimin e enëve të vogla të gjakut në veshka. Zbulimi i hershëm dhe menaxhimi i dëmtimit të veshkave janë thelbësore në parandalimin e përparimit në sëmundje më të rënda të veshkave. Një grua 73-vjeçare, e cila u diagnostikua me sklerodermë 4 vite më parë, paraqitet në Urgjencë me dhimbje koke, tension të lartë (presion 200/100mmHg), dobësi dhe të përziera. Para këtij episodi, ajo përjetoi disa episode të krizës së rëndë të hipertensionit që çuan në vizita periodike në Urgjencën, në 10 ditët e mëparshme përpara shtrimit në spital. Në vlerësimin fillestar, pacienti kishte kreatininë në serum prej 3, 22 mg/dL dhe një proteinë të urinës 24-orëshe në intervalin nën-nefrotik 600 mg/ditë, anemi të lehtë RBC 3, 63 x 106, Hgb 9, 9 g/dL, WBC 11 000, PLT 157x103 /uL, nivele normale PCR. Gjetjet imunologjike të treguara: ANA 1: 1280, anti SS-A dhe anti-RO-52 pozitive. Tomografia kompjuterike e kokës, kraharorit dhe abdominit së bashku me ekokardiografinë mbetën normale. Ekzaminimi me ultratinguj renale dhe skanimi dupleks tregoi madhësi dhe strukturë normale të veshkave dhe përjashtoi stenozën e arteries renale. Markerët e tumorit ishin brenda intervalit normal. Gjatë shtrimit në spital, vlerat e presionit të gjakut mbetën të ngritura dhe pacienti kishte nevojë për terapi zëvendësuese të veshkave për shkak të oligurisë dhe rritjes së vazhdueshme të niveleve të kreatininës në serum. Të dhënat klinike, fillimi i ri i hipertensionit të rëndë dhe insuficienca renale me progresion të shpejtë me oliguri sugjerojnë krizë renale skleroderma. Pacientët rezultojnë negativë për sindromën uremike hemolitike dhe nefritin akut tubulo-intersticial. Pacientët vazhduan hemodializën dhe ACE-frenuesit i shtuan terapisë së saj me përmirësim të ndjeshëm dhe kontroll të hershëm të mirë të presionit të gjakut.
Përfundim: komplikimet renale në sklerodermë mund të manifestohen në forma të ndryshme, duke filluar nga gjendjet e lehta deri tek ato të rënda që ndikojnë ndjeshëm në

funksionin e veshkave. duke paraqitur sfida të rëndësishme si për pacientët ashtu edhe për ofruesit e kujdesit shëndetësor. Kriza renale e sklerodermës (SRC) është një gjendje e rëndë dhe potencialisht kërcënuese për jetën, ndaj duhet të veprojmë shpejt për të mbrojtur shëndetin e përgjithshëm të pacientit.

Fjalë kyç: komplikime renale, sklerodermi, hipertension.

TRIADA FEMËRORE TEK VAJZAT E GRATË QË MERREN ME AKTIVITET FIZIK DHE SPORT.

MSc. /Spec. Mjek. Suela Xhufi[1] Prof. Dr. Dhurata Bozo[2]
[1]Departamenti i Rehabilitimit, Fakulteti i Shkencave të Rehabilitimit
[2]Departamenti i Aktivitetit Fizik dhe Shëndetit, Instituti i Kërkimit Shkencor të Sportit

Abstrakt
Hyrje: Përfshirja në aktivitet fizik dhe sporte ka efekte pozitive e mjaft përfitime, sic është shëndeti fizik etj. Sportistët, e vecanërisht femrat janë më të ekspozuara ndaj crregullimeve të tilla, të cilat tek këto të fundit shoqërohen edhe me crregullime menstruale dhe ulje të dendësisë kockore (BMD), ose osteoporozë. Këto problematika shfaqen bashkarisht dhe/ose njëkohësisht, dhe emërtohen si Triada Femërore ose (FAT).
Materiali dhe Metodologjia: Në këtë kërkim literature janë kërkuar dhe përfshirë mbi 56 artikuj të përzgjedhur nga platformat online si Web of Science dhe Pub Med duke perdorur Fjalë kyç të fushës specifike të studimit (Triada Femerore; EA, BMD, amenorrhea, eumenorhea, osteoporoza, LEA, etj, dhe filtra në lidhje me nivelin e citimeve dhe kohën e publikimit (vitet 2010 e deri ne 2023). Përzgjedhja ka përfshirë publikimet dhe artikujt nga revistat me prestigjoze të indeksuara në Scopus me CiteScore ose SJR dhe Web of Science me JCR, IF ose JCI, si Lancet, British Journal of Sports Medicine, American College of Sport Medicine, International journal of Eating Disorders, Medicine and science in sports and exercise, etj.
Rezultatet: Femrat që merren me sport ose aktivitet sportiv dhe që kanë nje peshë të vogël ne krahasim me normalen, kanë më shumë shanse të kenë një energji (EA) të marë nëpërmjet ushqimit më të ulët se ajo cka mund tu nevojitet për të plotësuar nevojat ditore. Vitet e fundit është rritur ndjeshëm informacioni mbi impaktin që kanë hormonet femërore kryesore si estrogjeni dhe progresteroni në rregullimin e ciklit menstrual dhe ndikimi i tyre në kërkesën metabolike dhe performancën sportive. Subjektet që merren me aktivitet sportiv të mirëfilltë deri të sporteve elitare, shfaqin incidencë më të lartë të problematikave që lidhen me triadën femërore. Në vendin tonë ka një mungesë të theksuar të studimeve në këtë fushë në përgjithësi e sidomos tek vajzat/femrat fizikisht aktive. Për të adresuar sa më lart, në Universitetin e Sporteve të Tiranës kemi ndërmarrë një studim i cili ka për qëllim të evidentojë ekzistencën e tre komponentëve të Triadës Femërore në vajza fizikisht aktive dhe në ato që merren me sporte të mirëfillta, ku fokusi do të jenë vajza futbolliste. Më specifikisht studimi do të përfshijnë një set të gjerë treguesish si hematologjikë, fizikë, antropometrikë në subjekte fizikisht aktive/sportistet femra dhe ngritjen dhe stabilizimin e një metodologjie dhe protokolleve të mirëfillta, të posacme e të synuara për evidentimin e këtyre problematikave shëndesore në kuadër të triadës femërore.

Fjalë kyç: triada femërore, vajza sportiste, amenorrea, densiteti kockor, anemi.

KARCINOMA MAMARE.
Erjona Qefalija, Dr. SH. M Svetllana Bitincka

Abstrakt
Kanceri i gjirit është një sëmundje tumorale e shkaktuar nga shumimi i pakontrolluar i qelizave në indin e gjirit, së pari, ai përhapet në nyjet limfatike aksilare nëpërmjet limfës dhe nëse trajtimi vonohet përhapet edhe në organe të tjera. Të dy sekset preken nga kjo patologji por më të predispozuarat janë femrat. Ky studim ka për qëllim të hulumtoi rreth shpeshtësisë, ashpërsisë, kujdesit e menaxhimit të karcinomës mamare në Spitalin Rajonal Elbasan, 'XHAFERR KONGOLI'. Nga rezultatet e mbledhura, në kujdesin paliativ konsistuan se për vitin 2023 kanë marrë trajtim 1299 pacientë, ku 551 ishin me kancer të gjirit, në të cilët 549 ishin paciente femra dhe 2 ishin pacientë meshkuj. Gjetje të tilla e bëjnë akoma më evidente nevojën për ndërgjegjësim e sensibilizim. Po ashtu impakt ka dhe arsimimi I cili duhet ta trajtoi si çështje pasi asimetria e informacionit çon në kulturë të ulët shëndetësore, duke dhënë mos evidentimin në qasjen e perceptimin e rreziqeve të kancerit të gjirit.

Fjalë kyç: karcinoma mamare, depistim, promocion shëndetësor.

ANALIZA E GRIPIT NË KONTEKSTIN E QARKUT TË KORÇËS: KRAHASIMI ME COVID-19 DHE IMPLIKIMET SHËNDETËSORE DHE EKONOMIKE
Dr. Svetllana Bitincka, Laura Mucollari.

Abstrakt
Qellimi: Ky studim synon të hulumtojë thellësisht njohjen e gripit dhe rëndësinë e parandalimit të tij në qarkun e Korçës, duke përfshirë klasifikimin, simptomat, mjekimin, shpërndarjen e virusit, rrezikun për shëndetin publik, vaksinimin, dhe kujdesin infermieror. Po ashtu, synohet të analizojë situatën aktuale të gripit në qarkun e Korçës, të krahasojë seundshmërinë midis gripit dhe COVID-19 në kontekstin lokal, dhe të vlerësojë politikat shëndetësore dhe ndikimin e tyre në ekonominë e qarkut të Korçës.
Metodat: Kjo analizë është bazuar në një përmbledhje të literaturës së disponueshme, të dhëna statistikore zyrtare, dhe kërkime të realizuara në nivel lokal për të vlerësuar situatën aktuale të gripit në qarkun e Korçës dhe për të bërë krahasime me COVID-19. Për të vlerësuar seundshmërinë dhe për të analizuar politikat shëndetësore dhe ndikimin në ekonominë lokale, janë përdorur metoda analitike dhe vlerësuese.
Konkluzionet: Analiza tregon se COVID-19 ka dominuar në vitin 2022 në qarkun e Korçës dhe ka rezultuar shumë më i rrezikshëm sesa gripit, veçanërisht për grupmoshat e moshës së përparuar. Ndërkohë, gripi nuk ka treguar një trend të qartë rritjeje me moshën, ndryshe nga COVID-19. Politikat shëndetësore janë identifikuar si faktorë kyç për menaxhimin e pandemisë dhe për të minimizuar ndikimin në ekonominë lokale. Këshillat për parandalimin përfshijnë promovimin e vaksinimit dhe masave të higjienës personale.

Fjalë kyç: grip, COVID-19, parandalim, analizë, situata aktuale, politika shëndetësore, ekonomi, vaksinim, kujdes infermieror.

KOMPLIKACIONET E HIV/AIDS TBC DHE SIFILIZI.

Xhilda Loka[1] Dr. Sh. M. Svetllana Bitincka[2]
[1]Student Departamenti I Infermierisë edhe Fizioterapisë, FSHM Albanian University.
[2]Pedagog Departamenti I Infermierisë edhe Fizioterapisë, FSHM Albanian University.

Abstrakt
Sfondi: HIV/AIDS (Human Immuno-deficiency Virus, Acquired Immune-Deficiency Syndrome), është sëmundje që shkaktohet nga virusi i mungesës së imunitetit të njeriut. Ky virus shkatërron sistemin imunitar. Virusi është i parandalueshëm, i menaxhueshëm, por fatkeqësisht jo i kurueshëm. Është sindromë vdekjeprurëse që ndërhyn në aftësinë e trupit për të luftuar organizmat që shkaktojnë sëmundje. Rrugët e transmetimit janë disa, por kryesorja dhe më e shpeshta është ajo seksuale. Akoma nuk ka një kurë për HIV/AIDS, por barnat ARV mund të ngadalësojnë në mënyrë dramatike përparimin e infeksionit drejt sëmundjes AIDS. AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) është një term që referohet fazës më të avancuar të infeksionit HIV/AIDS është dëmtimi i parikthyeshëm dhe progresiv i sistemit imunitar të njeriut prej virusit HIV, i cili çorganizon gjithë sistemin imunitar të tij. Në këtë situatë organizmi nuk është i aftë të përgjigjet ndaj agjentëve parazitarë, viralë, mykotikë, dhe atyre oportunistë apo të kontrollojë disa tumore, duke u shfaqur edhe AIDS. AIDS apo i njohur si SIDA është përcaktuar si zhvillimi i disa lloje kanceri, infeksioneve, si TB, sifiliz dhe manifestimeve të tjera klinike.
Qëllimi: Ky punim është realizuar me qëllim të zgjerimit të njohuri vetë deritanishme mbi HIV/AIDS-in, rolin e edukimit shëndetësor të popullatës lidhur me rrezikimin e infektimit. Informimi dhe perfeksionimi i dijeve në lidhje me komplikacionet e HIV/AISD, TBC dhe SIFILIZI, dhe rritja e kujdesit infermieror për këta pacientë.

Fjalë kyç: HIV/AIDS, Turbekulozi, Mucobakterium, BCG-Bacilius-Callmette-Guerin, BK-Bacili I Kochut, Sifilizi, T. pallidum.

EVIDENTIMI I KORRELACIONEVE DHE TESTIMI I HIPOTEZAVE NË PACIENTËT ME MALINJITETE HEMATOLOGJIKE DHE INFEKSIONE.

Tatjana Caja, Borana Kapexhiu, Jada Caja
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë

Abstrakt
Qëllimi i këtij punimi është të studiojë dukurinë e infeksionit oportunist në pacientët me malinjitete hematologjike në lidhje me korrelacionet që arrihet të evidentohen mes variablave të përzgjedhur.
Materiali dhe metoda: Një studim observues prospektiv i ndjekur nga fillimit i janarit deri në fund të qershorit 2023, gjatë kësaj periudhe kohore, në shërbimin e Hematologjisë në QSUT, përzgjedhur pacientë të shtruar me hemopati malinje që kanë shfaqur shenja infeksioni, duke formuar në fund të periudhës studimore një mostër të qëllimshme prej 30 pacientësh. Pacientët e përzgjedhur janë diagnostikuar me një malinjitet hematologjik për herë të parë ose të njohur prej kohësh nga shërbimi, të cilët gjatë shtrimit në spital kanë shfaqur temperaturë ose dhe të dhëna të tjera të sigurta infeksioni. Për të dhënat demografike, klinike, dhe laboratorike janë shfrytëzuar kartelat e shtrimit në shërbimin e Hematologjisë. Për të evidentuar korrelacionet midis variablave të caktuar kategorikë janë përdorur testet Phi dhe Cramer's V. Kufiri i sinjifikancës për vlerën P (probabiliteti i përllogaritur) është 0. 05. Pra, rezultatet me vlerë P < 0. 05 do konsiderohen sinjifikante dhe për to do pranohet hipoteza alternative (HA) dhe do hidhet poshtë hipoteza e zeros (H0).

Rezultatet Evidentimi i infeksionit dhe kohëzgjatja e temperaturës: H0: Nuk ka lidhje midis evidentimit të infeksionit dhe kohëzgjatjes së temperaturës. HA: Ka lidhje midis evidentimit të infeksionit dhe kohëzgjatjes së temperaturës. Rezultati: Nuk evidentohet lidhje midis kohëzgjatjes së temperaturës dhe evidentimit të infeksionit. Evidentimit i infeksionit dhe prania e neutropenisë: H0: Nuk ka lidhje midis pranisë së neutropenisë dhe evidentimit të infeksionit. HA: Ka lidhje midis pranisë së neutropenisë dhe evidentimit të infeksionit. Rezultati: Nuk evidentohet lidhje midis pranisë së neutropenisë dhe evidentimit të infeksionit. Korrelacioni midis pranisë së neutropenisë dhe diagnozave me të shpeshta është testuar individualisht. Rezultati: Ekziston lidhje e fortë sinjifikante midis diagnozës së LAM dhe pranisë së neutropenisë. Prania e neutropenisë dhe exitus në prognozë: H0: Nuk ka lidhje mes neutropenisë dhe exitus. HA: Ka lidhje midis neutropenisë dhe exitus. Rezultati: Ekziston një lidhje sinjifikante e moderuar pozitive midis pranisë së neutropenisë dhe exitus në prognozë. Korrelacioni midis exitusit dhe diagnozave me të shpeshta është testuar individualisht. Nuk evidentohet lidhje sinjifikante midis diagnozave MM dhe LMNH, por rezulton një lidhje sinjifikante për diagnozën LAM. Rezultati: Ekziston një lidhje sinjifikante e moderuar midis diagnozës së LAM, dhe exitus në prognozë. Kohëzgjatja e temperaturës dhe exitus. H0: Nuk ka lidhje midis exitusit dhe kohëzgjatjes së temperaturës. HA: Ka lidhje midis exitusit dhe kohëzgjatjes së temperaturës. Rezultati: Nuk ka lidhje midis kohëzgjatjes së temperaturës dhe exitusit. Kultura pozitive dhe kohëzgjatja e temperaturës. H0: Nuk ka lidhje midis kohëzgjatjes së temperaturës dhe kulturës pozitive. HA: Ka lidhje midis kohëzgjatjes së temperaturës dhe kulturës pozitive. Rezultati: Ekziston një lidhje sinjifikante pozitive e moderuar midis kulturës pozitive dhe kohëzgjatjes së temperaturës. Kultura pozitive dhe exitus. H0: Nuk ka lidhje mes kulturës pozitive dhe exitusit në prognozë. HA: Ka lidhje mes kulturës pozitive dhe exitusit në prognozë. Rezultati: Ekziston lidhje sinjifikante e moderuar pozitive midis kulturës pozitive e exitus. Të dhënat e rezultateve në referim do të paraqiten me grafikë e tabela.

Konkluzione: Ekziston lidhje e fortë sinjifikante midis diagnozës së LAM dhe pranisë së neutropenisë. Ekziston një lidhje sinjifikante e moderuar pozitive midis pranisë së neutropenisë dhe exitus në prognozë. Ekziston një lidhje sinjifikante e moderuar midis diagnozës së LAM, dhe exitus në prognozë. Nuk ka lidhje midis kohëzgjatjes së temperaturës dhe exitusit. Ekziston një lidhje sinjifikante pozitive e moderuar midis kulturës pozitive dhe kohëzgjatjes së temperaturës.

Fjalë kyç: Malinjitete hematologjike, Korrelacione, Infeksione.

BASHKËSHOQËRIMI I ANEMISË APLASTIKE ME ARTRITIN REUMATOID.

Tatjana Caja, Hana Dibra, Jada Caja
QSUT 'Nënë Tereza' Tiranë

Abstrakt

Hyrje: Anemia Aplastike është një çrregullim vetëripërtëritës që karakterizohet nga humbja e qelizave hemopoetike, pasohet nga zëvendësimi me ind dhjamor i palcës kockore dhe krijimi i pancitopenisë. Anemia Aplastike është një dëmtim i rrallë, por heterogjen. Rreth 80% e rasteve karakterizohen si idiopatike me etiologji te panjohur. Në rreth 20 % të rasteve shfaqet tek pacientët si një dëmtim konstitucional dhe prezantohet me një ose më shumë çrregullime somatike. Dëmtimi i qelizave hemopoetike boshtore në palcën kockore mund të jetë pasojë e medikamenteve, e lëndëve kimike dhe atyre toksike, e çrregullimeve genetike në organizmin e njeriut edhe të trashëguara e sëmundjeve imunologjike të tjera apo e dëmtimeve të funksioneve imunologjike në organizëm, e rradiacioneve jonizuese, e infeksioneve virale që shpesh dhe agresivisht zhvillohen në organizëm.

Metoda: Ne po paraqesim rastin e nje të sëmurë 41 vjeç, trajtuar me artrit reumatoid juvenil që në moshën 12 vjecare, trajtuar me kortizonik. Në shkurt të 2021 filloj të marrë shpesh hemotrasfuzione për anemi të thellë. Në prill 2021 dërgohet në konsultën e Hematologjisë si S. MDS, por në aspirimin e palcës kockore dhe biopsi rezultoi Aplazi medulare. Shtrohet në Hematologji. U mendua Artrit reumatoid stad i avancuar? Pancitopeni nga imunosupresor? Pancitopeni nga anemi aplastike?
Rezultatet: Hemograma e fillimit Eritrocite 1. 500. 000/mm3, Hemoglobinë 5. 0 gr/dl. Aspirimi i palcës kockore: palcë kockore jo e pasur. Aparat megakariocitar nuk u gjet. Biopsia e palcës kockore: Vihej re pak ind osteomedular celularizim afërsisht 25-30%, me konkluzionin kuadri histopatologjik paraqiste palcë hipoplazike. E sëmura u trajtua me ciklosporinë 150 mg dy herë në ditë, me një permirësim të dukshëm dhe të shpejtë hematologjik. Pas 6 muaj mjekim Hb 13. 3 gr/dl, Leukocir 6500/mm3, Trombocite 430 000/mm3.
Konkluzione: Anemia Aplastike duhet të hulumtohet me kujdes: Të konfirmohet diagnoza dhe të përjashtohen shkaqet e tjera të pancitopenive dhe hipocelularitetit të palcës. Të përcaktohet graviteti i Anemise Aplastike. Të përcaktohen klonet citogenetike për PNH shoqërues të mundshëm. Shpesh pancitopenia është sekondare. Në rastin tonë pancitopenia në të sëmurën me artrit reumatoid, qe nuk ishte trajtuar me imunosupresor, lidhej me aneminë aplastike. Bashkëshoqërimi i anemisë aplastike duhet suspektuar dhe konkluduar me biopsi të palcës kockore. Mjekimi specifik efikas dhe i sigurtë përmireson simptomat dhe cilësinë e jetës.

Fjalë kyç: Pancitopeni, Anemi Aplastike, Artrit reumatoid.

BASHKËSHOQËRIMI I LIMFOMËS MALINJE NON HODGHIN ME SJOGREN'S
Tatjana Caja, Marisa Elezi, Artur Kollçaku, Jada Caja
Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Limfoma Malinje Non Hodghin është neoplazi limfoproliferative me histologji dhe biologji heterogjene, me incidence vjetore 14-19 raste në 100000 banorë dhe raport femra: meshkuj 3: 2, me etiologji kryesisht pasojë e translokacioneve apo mutacioneve genike, translokacione që përfshijnë genet e proliferimit C-MUC apo ato të apoptozës Bcl-2. Sjogren's sëmundje autoimune, që ndodh kur sistemi imunitar sulmon gjëndrat e trupit, si ato të pështymës, syve etj. Pacientët me Sjogren's mund të zhvillojnë limfomë, me risk 5 herë më të lartë se pjesa tjetër e popullatës.
Metoda: Po prezantojmë dy raste: Rasti i pare e sëmura me iniciale R. Sh. 63 vjeç, paraqitet në Konsultat e Hematologjisë QSUT me suspekt Mieloma Multiple, për shkak të alterimit në imunoelektroforezën e proteinave, ndërkohë që klinikisht paraqitet me limfadenopati bilaterale cervikale. U mendua për një patologji malinje, propabël limfome? Limfadenopati ne terren të një inflamacioni (limfonodul reaktiv)? Limfonoduj në terren të Sindromit Sjogren të suspektuar? Realizohet biopsi e limfonodulit, si dhe ekzaminimet laboratorike dhe ekografike.
Rasti i dytë: E sëmura me iniciale N. K. 53 vjeç, e diagnostikuar me Sjogren's e pa mjekuar, por që paraqiste edhe limfonoduj. Është vetëm Sjogren's apo bashkëshoqërim me limfomë? Realizohet biopsi e limfonodulit me imunohistokimi.
Rezultatet: Rasti i parë: Hemograma dhe bilanci biokimik normal. Testet e inflamacionit të rritura. ENA screen pozitiv, ANA pozitive, Anti SSA pozitive, RF shumë i lartë. Ekografi e qafës (destruksione dhe dilatacione të gjëndrave salivare, tipike për Sjogren's). Fillohet

mjekimi me prednizolon 50 mg/d. Limfonodujt zvogëlohen mjaft, rimerret dhe një herë biopsi limfonoduli meqë biopsia e parë rezultoi inflamacion kronik.
Rasti i dytë: Hemogramë dhe bilanc biokimik normal. Biopsia e limfonodulit rezulton DLBCL. Trajtohet sipas protokollit R-CHOP. Aktualisht e sëmura në remision komplet nga Limfoma. Për Sjogren nuk ka patur nevoj për mjekim.
Konkluzione: Pacientët me limfadenopati duhet të hulumtohen dhe ekzaminohen me kujdes. Jo rrallë tek nje pacient me limfadenopati dyshohet për limfomë apo Sjogren's dhe ka rezultuar bashkeshoqerim i tyre. Pacientet me Sjogren jane nën vëzhgim për zhvillim të mundshëm të limfomës. Faktorët e riskut kihen në vemendje: zmadhim i gjendrave salivare, limfadenopati, fenomen Raynand, Anti SSA dhe/ose anti SSB pozitive, fakor rheumatoid pozitiv, hypokomplementemi. Pacientët me dy ose më shumë nga këta faktorë kanë risk prej më shumë se 3, 8 % se popullata tjetër për të zhvilluar limfomë. Pacientët me më shumë se 3-6 faktorë risku kanë 39, 9% më shumë mundësi për të zhvilluar limfomë. Pacientët me praninë e shtatë faktorëve të riskut kanë risk gati 100% për t'u diagnostikuar me limfomë në një moment të jetës. Pacientet me Sjogren kanë risk potencial mjaft të lartë për të zhvilluar limfome malinje non Hodghin.

Fjalë kyç: Limfoma Malinje Non Hodghin, Sjogren's, biopsi limfonoduli.

TË DHËNA PËR INFERTILITETIN FEMËROR E MASHKULLOR ME PREVALENCËN E IST NË KOMUNITETIN E MALËSISË SË GJAKOVËS

Dr. Shk. Mjekësore Tatjana Milo, Dr. Nadire Zeneli Obs-Gjyn, Dr. Atea P. Milo

Abstrakt
Hyrje: Infeksionet seksualisht të transmetueshme përbëjnë një ndër problemet madhore të shëndetit publik në vendin tonë. Shëndetësia dhe politika e vendit tonë, pasi sot rreth 68% e çifteve përfundojnë në IVF, fekondim in vitro. Shkaqet e infertilitetit sipas vetë-raportimit të grave. Numri i rasteve është 114. Infertiliteti 114 dhe përqindja 27. 9. Infertilitet mashkullor 145, përqindja 35. 4, infertilitet i dy partnerëve seksuale është 73, përqindja 17. 7, infertilitet idiopatik është 130, përqindja 31. 6. Të gjitha femrat që trajtohen vijnë nga kontigjente grash me status social shumë të ulët të vlerësuara me risk të lartë si qenia rome-egjiptiane, origjina rurale, arsim i ulët ose analfabet. Të dhënat demonstruan gjithashtu se 100% kishin IST si edhe kishin një prevalencë të lartë hepatitesh.

Fjalë kyç: Infertilitet, prevalencë, shkaqet.

IMPLIKIMET KLINIKE DHE RËNDËSIA E TESTEVE DINAMIKE NË PATOLOGJITË HIPOFIZARE.

Tea Shehu Kolnikaj[12], Inva Sulejmani[1]
[1] Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike.
[2] Spitali Salus.

Abstrakt
Hyrje: Identifikimi dhe trajtimi i tumoreve të hipofizës paraqet një sfidë të vazhdueshme në praktikën klinike, duke përfshirë vendosjen e diagnozës dhe konfirmimin e përgjigjeve terapeutike. Testet statike shpesh nuk ofrojnë informacion të mjaftueshëm për të siguruar konkluzione të qëndrueshme. Në këtë kontekst, testet dinamike bëhen një mjet kritik për përmirësimin e vlerësimit klinik dhe për të arritur në konkluzione më të saktë.

Qëllimi: Qëllimi kryesor i këtij studimi është rishikimi i literaturës dhe protokolleve të fundit për diagnozën dhe trajtimin e patologjive hipofizare, duke u fokusuar tek roli i testeve dinamike në këtë proces.
Materiale dhe Metoda: Është analizuar një gamë e gjerë e literaturës shkencore në fushën e patologjive të hipofizës, duke përfshirë bazat e të dhënave kryesore si PUBMED, MEDLINE, EMBASE. Protokollet e miratuara nga Shoqata Amerikane e Endokrinologjisë dhe Shoqata Europiane e Endokrinologjisë gjithashtu janë shqyrtuar për të përcaktuar këndvështrime dhe rekomandime relevante.
Rezultatet: Bazuar në gjithë gjetjet e literaturës, konkludojmë se testet dinamike, në raste të veçanta, vazhdojnë të kenë rëndësi të madhe në diagnozën dhe trajtimin e patologjive hipofizare. Ato sigurojnë informacion të plotë dhe real mbi funksionimin e boshteve endokrinologjike kur është prekur hipofiza.
Përfundimi: Ky studim vlerëson rëndësinë e përdorimit të testeve dinamike në patologjitë specifike endokrinologjike të hipofizës. Kërkimet e ardhshme duhet të përqendrohen në zbulimin e testeve të reja dhe përmirësimin e atyre ekzistuese për të avancuar më tej në diagnozën dhe trajtimin e patologjive hipofizare.

Fjalë kyç: Teste dinamike, hipofiza, diagnozë, trajtim, boshte hormonale.

KLASIFIKIMI I TUMOREVE GLIALE SIPAS OBSH 2021, ÇFARË ËSHTË E VJETËR DHE ÇFARË E RE?

Teona Bushati[2, 3, 4]; Leart Berdica[1, 2, 3]; Erion Sukaj [3, 4] Albina Ndoja[3, 4, 5]
[1]*Shef i Departamentit të Patologjisë Rrjeti Spitalor Amerikan*
[2]*Pedagog i Patologjisë, Shkolla e Mjekësisë, Universiteti Mjekësor i Tiranës.*
[3]*Lektor i Histologjisë & Patologjisë, Universiteti i Ballkanit Perëndimor.*
[4]*Departamenti i Rrjetit Spitalor Amerikan*
[5]*Spitali Bashkiak Pogradec.*

Abstrakt
Neuropatologët luajnë një rol kyç në diagnozwn dhe menaxhimin e tumoreve cerebral. Qëndrimi aktual me sistemet më të fundit të klasifikimit dhe markuesve diagnostik jane te rëndësishëm për të ofruar kujdes optimal të pacientit. Klasifikimi i Organizates Botërore e Shëndetësisë (OBSH), i njohur gjithashtu si Librat Blu të OBSH-së, përfaqëson një mjet ndërkombëtar të standardizuar në diagnostikimin e tumoreve. Publikimi i Klasifikimit të Tumoreve të Sistemit Nervor Qendror të Organizatës Botërore të Shëndetësisë në vitin 2016 prezantoi një ndryshim paradigme në diagnostikimin e neoplazive të SNQ. Për herë të parë, si tiparet histologjike ashtu edhe ndryshimet gjenetike u përfshinë në kuadrin diagnostik, duke klasifikuar dhe pwrcaktuar gradwn nw tumoret cerebral. Klasifikimi i fundit i tumoreve të sistemit nervor qendror i Organizatës Botërore të Shëndetësisë 2021, publikuar ne maj 2021, botimi i 5-të, ka shtuar edhe më shumë veçori molekulare dhe diagnoza patologjike të përditësuara. Ketu nw paraqesim, përmbledhim dhe ilustrojmë aspektet më të spikatura të edicionit të ri të 5-të. Kemi përzgjedhur elementet kyç ‘duhet ditur qe. ‘ për neuropatologët praktikues.

Fjalë kyç: tumoret cerebral, sistemi nervor qendror, klasifikimi, diagnoza, Organizata Botërore e Shëndetësisë

ZBULIMI I PËRVOJAVE UNIKE NË RRUGËT E DËMTIMIT TË QELIZAVE NË SËMUNDJEN E CELIAC

Anna Maria Prenga[1], Besfort Korumi[1], Esja Shurdhi[1], Kenado Prela[1], Nandito Belba[1], Teona Bushati[2, 3, 4]

[1]*Fakulteti i Mjekësise, Universiteti Western Balkans, Tiranë, Shqipëri.*
[2]*Departamenti i Anatomise Patologjike e Mjekësisë Ligjore, Fakulteti i Mjekësisë, UMT.*
[3]*Departamenti i Patologjisë, Spitali Amerikan, Tiranë, Shqipëri.*
[4]*BS and ADI, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti Western Balkans, Tiranë, Shqipëri.*

Abstrakt

Sëmundja celiac, e njohur gjithashtu si sprue celiac, është një çrregullim autoimun i ndërmjetësuar nga qelizat T te zorrës së hollë, e shkaktuar nga konsumimi i produkteve dietike të glutenit tek individët gjenetikisht të ndjeshëm. Mekanizmi patologjik përfshin një përgjigje imune që synon peptidet e glutenit, duke çuar në inflamacion, atrofi të vileve dhe keqpërthithje në zorrën e hollë. Hulumtimi hyn në mekanizmat dhe se si përgjigjet e qelizave T CD4+ (qelizat e bardha të gjakut që janë një pjesë themelore e sistemit imunitar të njeriut) kundër gluteneve mund të çojnë në përgjigje autoreaktive të qelizave B dhe shkatërrimin e indeve të mediuar nga qelizat T citotoksike intraepiteliale në zorrën e vogël.

Për më tepër, artikulli thekson rolin e qelizave T CD4+ në lamina propria që ndërveprojnë me glutene, duke çuar në aktivizimin dhe proliferimin e tyre, prodhimin e citokineve proinflamatore dhe dëmtimin e indeve, duke përfshirë hiperplazinë e kriptave dhe bllokimin e vilozave. Gjithashtu, diskuton shprehjen e tepërt të IL-15 në enterocite në sëmundjen aktive të celiac, duke kontribuar në patogjenezën e kushtit. Për më tepër, shqyrtimi thekson rëndësinë e një diete strikte pa gluten në menaxhimin e sëmundjes së celiac, përmirësimin e cilësisë së jetës, lehtësimin e simptomave dhe parandalimin e komplikimeve si sëmundja e celiac refraktore dhe malignitetet intestinale. Në anën tjetër, pacientët me celiac të trajtuar jo mjaftueshëm dhe të pashëruar i predispozojnë ata për komplikime si gjatësia e shkurtër, deficitetet ushqimore, osteoporoza, sëmundjet autoimune sekondare, malignitetet, infertiliteti dhe rezultatet e dobëta të shtatzënisë. Adresohen sfidat në kuptimin e disa fenotipeve të sëmundjes së celiac, si format e ngadalta-reaguese, potenciale dhe seronegative. Në përfundim, artikulli ofron njohuri të vlefshme në mekanizmat qelizorë nën sëmundjen e celiac, përgjigjet imune të përfshira, ndikimin e gluteneve në qelizat intestinale dhe adreson rëndësinë e menaxhimit ushqimor në kontrollimin e sëmundjes dhe parandalimin e komplikimeve.

Fjalë kyç: Sëmundja e Celiac, sëmundje autoimune e ndihmuar nga qelizat T, Gluteni ushqimor, Qelizat T CD4+, Përgjigjet e qelizave B, Lamina propria, Citokinat proinflamatore, IL-15, Enterocitet, Komplikacionet, Mekanizmat qelizorë, Përgjigjet imune, Qelizat intestinale, Menaxhimi ushqimor.

RRUGËTIMI I QELIZAVE HELA NË KËRKIMIN SHKENCOR DHE DILEMËN ETIKE

Atika Karaj[1], Lejla Karaj[1], Marina Xhelollari[1], Migena Kaceli[1], Paola Visari[1], Paula Ndou[1], Teona Bushati[2, 3, 4]

[1]*Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti western Balkans, Tiranë*
[2]*Departamenti i Anatomisë Patologjike e Mjekësisë Ligjore, Fakulteti i Mjekësisë, UMT*
[3]*Departamenti i Patologjisë, Spitali Amerikan, Tiranë*
[4]*BS and ADI, Fakulteti i Mjekësisë, western Balkans University, Tiranë*

Abstrakt

Qelizat Hela, të marra nga indet e kancerit të qafës së mitrës të pacientes Henrietta Lacks në spitalin John Hopkins ne 1951, janë bërë një gur themelor në kërkimet bioshkencore. Ky artikull do të ofrojë një kuptim gjithpërfshirës mbi qelizat Hela dhe do të diskutoje rëndësinë e natyrës së tyre të pavdekshme dhe kapacitetin e jashtzakonshem për tu rritur në masë dhe për tu shumuar në numër në një kohë të shkurtër. Këto karaktersitika kanë lejuar zbulimet e reja të vendosen midis një sërë disiplinash shkencore, që variojnë nga biologjia e kancerit, virologjia si dhe zhvillimi i vaksinave dhe ilaceve. Me kalimin e kohës, qelizat Hela kanë zotësuar aftësi të reja dhe kanë evoluar. Megjithatë, raste të kontaminimit kanë qënë prezente. Si rrjedhojë, ndiqet një analizë kritike, duke marrë parasysh benefitet e këtyre qelizave në ndihmën që i ofrojnë kërkimeve, dhe duke ekzaminuar disavantazhet e mundshme lidhur me besueshmerinë e të dhënave.

Në konkluzion, ndikimi i thelle i qelizave Hela në avancimin e kuptimit tonë për biologjinë qelizore është diskutuar. Përmes një rishikimi të gjithanshëm të literaturës, kemi shpjeguar natyrën e adaptueshme të këtyre qelizave në lehtësimin e zbulimeve dhe shërbyer si mjete thelbësore për kërkuesit në mbarë botën. Një qasje e balancuar që respekton si vlerën shkencore të qelizave Hela ashtu edhe dilemën etike është paraqitur.

Fjalë kyç: Hela, vaksine, kontaminim, konsent i informuar.

DËMTIMI I OLIGODENDROCITEVE NË SKLEROZËN MULTIPLE

Mateo Përgjegji[1], Klei Bame[1], Ketrina Ceka[1], Jera Cenalia[1], Sibora Bërdica[1], Teona Bushati[2, 3, 4]

[1]*Fakulteti i Mjekësisë 'Western Balkans University', Tiranë*
[2]*Departamenti i Anatomisë Patologjike dhe Mjekësisë Ligjore, Universiteti Mjekësor i Tiranës*
[3]*Departamenti i Patologjisë, Spitali Amerikan, Tiranë*
[4]*Fakulteti i Mjekësisë 'Western Balkans University', Tiranë*

Abstrakt

Skleroza Multiple (SM) është një sëmundje autoimmune, inflamatore, demielinizuese e sistemit nervor qendror (SNQ), e karakterizuar nga dëmtimi i oligodendrociteve. Mosfunksionimi i oligodendrociteve, qelizat që prodhojnë këllëfin e mielinës në SNQ, luan rolin kryesor në patogjenezën e SM dhe përparimin e sëmundjes. Etiologjia e SM përfshin një ndërveprim kompleks të ndjeshmërisë gjenetike dhe nxitësve mjedisorë, duke aktivizuar sistemin imunitar kundër oligodendrociteve dhe proteinave të mielinës. Dëmtimi i oligodendrociteve në SM përfshin një mori procesesh, duke filluar nga shkatërrimi akut i tyre prej sistemit imunitar, deri në vdekje qelizore, që shpesh ndodh në mungesë të inflamacionit. Nekroza e oligodendrociteve në SM mund të ndodhë prej shterimit të energjisë shkaktuar nga stresi metabolik, apoptozës së ndërmjetësuar nga citokinet, apo prej eksitotoksicitetit, shkak i sinjalizimit të parregullt të glutamatit. Studimet e fundit kanë

nxjerrë në pah rolin e sinjalizimit të gama-interferonit (IFN-γ) në nxitjen e dëmtimit të oligodendrociteve dhe përkeqësimin e neuroinflamacionit, si në SM, ashtu edhe në encefalomielitin autoimun eksperimental (EAE), modeli i SM në kafshë. Oligodendrocitet marrin pjesë në një rrjet dinamik ndërveprimesh me qelizat gliale fqinje (astrocitet dhe mikroglin) dhe neuronet, të njohura kolektivisht si 'njësia glial-aksonale'. Këto ndërveprime përfshijnë rrugë sinjalizuese që rregullojnë mirëmbajtjen e mielinës, mbështetjen aksonale dhe përgjigjet imunitare brenda SNQ. Çrregullimi i këtyre ndërveprimeve kontribuon në proceset neuroinflamatore e neurodegjeneruese të SM dhe SNQ. Kuptimi i mekanizmave molekulare që rritin qëndrueshmërinë e oligodendrociteve është thelbësor për zhvillimin e terapive, me qëllim rritjen e mbijetesës së oligodendrociteve dhe nxitjen e rimelilinimit. Strategjitë që synojnë rregullimin e metabolizmit qelizor, reduktimin e stresit oksidativ dhe promovimin e autofagjisë duken premtuese në modelet paraklinike të SM. Përparimet e fundit në terapi me bazë qelizat staminale dhe mjekësinë rigjeneruese ofrojnë rrugë të reja për promovimin e rigjenerimit të oligodendrociteve dhe riparimin e mielinës tek pacientët me SM.

Fjalë kyç: Skleroza Multiple, oligodendrocite, neuroinflamacion, neurodegjenerim, demielinim, sistem imunitar, vdekje qelizore.

INTELIGJENCA ARTIFICIALE NË PATOLOGJI, E KALUARA E TASHMJA DHE PERSPEKTIVA E SË ARDHMES.

Sibora Bërdica[1], Isma Balaj[1], Teona Bushati[2, 3, 4]
[1]*Fakulteti i Mjekësisë 'Western Balkans University', Tiranë.*
[2]*Departamenti i Anatomisë Patologjike dhe Mjekësisë Ligjore, Universiteti Mjekësor i Tiranës.*
[3]*Departamenti i Patologjisë, Spitali Amerikan, Tiranë.*
[4]*BS and ADI, Fakulteti i Mjekësisë 'Western Balkans University', Tiranë.*

Abstrakt
Hyrje: Përparimi i shpejtë i inteligjencës artificiale (AI) ka sjellë ndryshime transformuese në fusha të ndryshme, përfshirë patologjinë, duke ofruar potencial transformues në sferat diagnostike, prognostike dhe terapeutike. Pavarësisht sfidave të vazhdueshme, integrimi i AI-së me proçese të standardizuara dhe përpunime matematikore paraqet një paradigmë transformuese për patologjinë.
Metodologjia: Metodologjia përfshin një shqyrtim të literaturës për të mbledhur njohuritë ekzistuese mbi AI-në në patologji, ndjekur nga mbledhja dhe sinteza e të dhënave. Fokus i veçantë vendoset në metodat e mësimit të thellë dhe integrimin e tyre me të dhënat klinike për diagnozën e sëmundjeve. Nëpërmjet analizës dhe diskutimit të plotë, shqyrtimi synon të ofrojë njohuri mbi trendet aktuale, perspektivat e ardhshme dhe konsideratat për zbatimin e zgjidhjeve me AI në patologji. Kjo përmbledhje gjithëpërfshirëse përforcon njohuritë nga perspektiva të shumta për të sqaruar peisazhin aktual dhe drejtimet e ardhshme të AI-së në Patologji.
Rezultatet: Hulumtimet e tanishme në AI në patologji përqendrohen në ndihmën e diagnozës rutinë dhe parashikimit, veçanërisht në pacientët me kancer. Gjetjet paraprake sugjerojnë se patologët mund të arrijnë diagnoza më të shpejta dhe më të sakta me ndihmën e mjeteve llogaritëse. Dixhitalizimi i imazheve të lamave ka katalizuar integrimin e AI-së dhe aparaturave laboratorike, duke lejuar analizën e detajeve të vogla në imazhet e indeve që nuk janë lehtësisht të dukshme për syrin e njeriut. Aplikimet e AI-së në patologji përfshijnë mbështetjen diagnostike, njohuritë mbi biologjizmin e sëmundjeve dhe përmirësimin e rrjedhës së punës, duke përfshirë zbulimin e tumorit, klasifikimin, vlerësimin e

imunohistokimisë dhe parashikimin e mutacioneve. Sfida të tilla si vlefshmëria e algoritmit, interpretueshmëria dhe kornizat rregullatore vazhdojnë te qëndrojnë, duke ngadalësuar adoptimin klinik të AI-së. Megjithatë, potenciali i AI-së për të liberalizuar aksesin në ekspertizën patologjike dhe biomarkerët e duhur ofron një rrugë për të përballuar ngarkesat në rritjen e punës dhe për të rritur saktësinë diagnostike. Për më tepër, rreshtimi i patologjisë dixhitale me zgjidhjet e drejtuara nga AI, nënvizojnë rolin e tyre kryesor në vendimmarrjen onkologjike më të saktë dhe mjekësisë së personalizuar.
Konkluzionet: AI po riformon patologjinë, synon diagnoza më të sakta dhe efikase. AI bashkohet me ekspertizën e patologëve për të përmirësuar rrjedhën e punës dhe kujdesin ndaj pacientëve. Në diagnozën e kancerit, AI analizon të dhënat komplekse për zbulimin e hershëm, por duhet të kihet kujdes në lidhje me verifikimin dhe saktësinë. Pavarësisht sfidave, patologjia dixhitale e udhëhequr nga AI po përparon, ajo ofron perspektiva të reja dhe përmirëson saktësinë e diagnozës duke synuar integrimin në praktikën klinike, duke ndriçuar rrugën drejt kujdesit të përmirësuar të pacientit dhe mjekësisë preçize.

Fjalë kyç: Inteligjenca artificiale, patologji, patologji digjitale, diagnoze, neoplazi, markues, interpretueshmeri.

FIBROMIALGJIA, RISHIKIM I KRITEREVE DIAGNOSTIKE

Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Valbona Salko, Prof. As. Artur Zoto, Dr. Ervin Rapushi
QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Fibromialgjia karakterizohet nga një spektër kompleks simptomash dhe gjetjesh që e bëjnë sfiduese vendosjen e saktë të diagnozës. Në vitet e fundit koncepti i fibromialgjisë dhe tendenca për të vendosur këtë diagnozë është shtuar. Duke qënë një diagnozë e vendosur kryesisht në perceptimin e pacientit, pa të dhëna objektive të detektueshme apo parametra të matshëm, shpesh herë vihet re nevoja e rishikimit të kritereve të kësaj diagnoze në mënyrë që të shmangen gabimet në diagnostikimin e pacientëve. Sipas të dhënave të Institutit Kombëtar Shëndetesor(NIH) në Shtetet e Bashkuara, diagnoza e fibromialgjise është vendosur në rreth 5 milion pacientë adultë me një dominim të femrave në rreth 80% deri 90% të rasteve. Ky crregullim karakterizohet nga lodhja e shprehur dhe dhimbja e muskujve dhe janë evidentuar disa pika të dhimbshme, 'tender points, ' të cilat janë lokacione specifike në trupin e njeriut, të cilat tek pacientët me fibromialgji janë tepër të dhimbshme në momentin që ushtrohet presion mbi to. Kriteret e American College of Rheumatology (ACR) 1990 kanë disavantazh faktin që fokusohen tek dhimbja dhe neglizhohen aspektet e tjera të sëmundjes. Rrallë herë mjekët klinicistë vlerësojnë të 18 pikat e parashikuara që janë epiqendra e këtyre kritereve. Kriteret e modifikuara të diagnozes së propozuara në 2011 nga ACR (2011ModCr), përfshijnë 19 lokacione objektive të dhimbjes plus një vlerësim subjektiv të pacientit pr 6 simptoma, ku përfshihen crregullimet e gjumit, lodhja, rënie e funksionit të konjicionit, dhimbje koke, depresion dhe dhimbje abdominale. Studimet e deritanishme kanë demostruar një besueshmëri të lartë të këtyre kritereve, me specifitet më të lartë se sensitiviteti. Aktualisht ka studime qe janë në proces me qëllim për të perfeksionuar besueshmerinë dhe sensitivitetin e kritereve të 2011ModCr.

Fjalë kyç: fibriomialgjia, studim, diagnoza.

PREEKLAMPSIA NË SHTATEZANI, SFIDAT.

Teuta Bare[1], Elvana Toska[2]
[1]*Dr. D. SH. M Ob/GYN, Materniteti 'Mbretëresha Geraldinë Tiranë.*
[2]*Dr. OB/GYN OB/GYN, Materniteti'Mbreteresha.*

Abstrakt
Preeklampsia është një sëmundje specifike e shtatëzanisë që prek rreth 3 -5%të të gjitha shtatëzanive. Hipertensioni dhe crregullimet endoteliale cojnë në demtime të shumë organeve si mëlcia, veshkat truri, placenta etj. Preeklampsia con në rritjen e sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë maternale. Mekanizmat e vertetë molekular dhe qelizor që i nënshtrohen preeklampsisë janë akoma të pashpjeguara. Ekzaminimi Ultrasonografik Doppler dhe biomarkuesit që përfshijnë presionin arterial mesatar, indeksin e Pulsatilitetit të A. Uterine, proteina plazmatike në serum(PAPP-A) përdoren për parashikimin e preeklampsisë.
Në Qershor 2023 FDA aprovoi testin e parë të gjakut për të parashikuar preeklampsinë në shtatëzanat. Testi negativ përjashton preeklampsinë, testi pozitiv tregon që 2/3 e shtatëzanave do zhvillojnë brenda dy javëve formë të rëndë të preeklampsisë. Për shkak të etiofiziologjisë ende të pa studiuar ende kërkohen studime të mëtejshme për parashikimin dhe parandalimin e preeklampsisë.

Fjalë kyç: biomarkuesit, preeklampsi, morbiditet.

PREVALENCA E SIFILIZIT GJATË VITIT 2023 NË RAJONIN E TIRANËS.

Tone Sokoli-Imeraj; Esida Kreka; Anisa Hoxha.
Departamenti i Laboratoreve NJVKSH Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Infeksionet Seksualisht të Transmetueshme(IST) renditen ndër sëmundjet më të përhapura në botë. Të dhënat për vendin tonë tregojnë se infeksionet seksualisht të transmetueshme janë problem në rritje, me rrisk të lartë për përhapje, duke përbërë një shqetësim të madh për shëndetin publik. Në këtë kohë Sifilizi është një IST riemergjent.
Qëllimi: Prevalenca e Sifilizit gjatë vitit 2023 në rajonin e Tiranës
Materiali dhe metoda: Gjatë periudhës Janar-Dhjetor 2023 u ekzaminuan mostrat e gjakut(serum): të individëve të rekomanduar nga mjeku i familjes/specialist; gratë shtatzana; individë nga grupe vulnerable (përdorues droge; me sjellje të rrezikshme etj); emigrantë; vullnetarë; individë që këto ekzaminime i bëjnë për efekt dokumentacioni; personel shëndetësor.
Është përdorur metoda imunokromatografike; si edhe RPR test; TPHA test për detektimin kualitativ dhe kuantitativ të antitrupave të Treponema Pallidum në serumin human.
Rezultati: Nga ekzaminimet e serumeve të individeve në total rezultoi se 0. 9% e tyre ishin pozitive për Syphilis.
6% e individëve Syphilis pozitiv rezultuan co-infection Sifiliz dhe HIV pozitiv;
3% e individëve Syphilis pozitiv rezultuan co-infection Sifiliz dhe HbsAg pozitiv.
Konkluzioni: Rezultatet e këtij punimi treguan se IST-Sifilisi është një problem madhor i shëndetit publik në Tiranë. Vlen për tu theksuar se afërsisht 36% e individëve Syphilis pozitiv u testuan në mënyrë rastësore, per efekt dokumentacioni.
Përqindja më e lartë e pozitivitetit rezultoi tek meshkujt, në grupmoshën 25-45 vjeç ($P<0.01$).

Fjalë kyç: IST; Syphilis; seroprevalence; co-infection; serum.

INFLAMACIONET E GJËNDRËS TIROIDE.
Dr. Tringa Nikqi.

Abstrakt
Hyrja: Tiroiditi i referohet inflamacionit të gjëndrës tiroide, një organ jetik endokrin përgjegjës për rregullimin e metabolizmit dhe prodhimin e hormoneve. Shkaqet e tiroiditit mund të ndryshojnë, duke filluar nga infeksionet virale ose bakteriale deri te çrregullimet autoimune. Simptomat mund të përfshijnë lodhje, ndryshime në peshë, shqetësime të humorit dhe shqetësim në fyt. Diagnoza e saktë shpesh përfshin një kombinim të historisë mjekësore, ekzaminimit fizik, analizave të gjakut dhe studimeve imazherike. Strategjitë e trajtimit për tiroiditin varen nga shkaku themelor dhe ashpërsia e simptomave, duke filluar nga vëzhgimi dhe kujdesi mbështetës te mjekimet, terapia e zëvendësimit të hormoneve dhe, në disa raste, ndërhyrja kirurgjikale. Kuptimi i manifestimeve të ndryshme të tiroiditit ndihmon në zbulimin e hershëm dhe menaxhimin e duhur, duke përmirësuar kështu mirëqenien e përgjithshme dhe cilësinë e jetës për individët e prekur nga kjo gjendje.
Qëllimi: Qëllimi i punimit është që të analizojë dhe të hulumtojë rastet e pacientëve të diagnostikuar me inflamacion te gjendres tiroide në Institutin e Patologjise për periudhën kohore 2018-2023, të përcaktojë numrin e rasteve sipas gjinisë, moshës, dhe llojit te inflamacionit te gjendres tiroide.
Materiali dhe metodat: Hulumtimi është i tipit retrospektiv, deskriptiv. Përfshinë pacientët e diagnostikuar me inflamacion te gjendrës tiroide në Institutin e Patologjisë për periudhën kohore Janar 2018- Dhjetor 2022 dhe është bazuar në të dhënat e pacientëve të marrura nga protokolet në Institutin e Patologjisë.
Rezultatet: Numri i përgjithshëm i pacienteve te diagnostifikuar me tiroidit kronik limfocitar në periudhen kohore nga janar 2018 deri më dhjetor 2022 është 74 raste. Nga gjithsej 74 raste, 100% e rasteve i përkasin gjinisë femërore. Mosha me e shpeshtë mesatare me tiroitit kronik limfocitar gjatë kësaj periudhe është 41-50 vite me 29 raste ose 39. 18%.
Perfundimi: Tiroiditi është një gjendje qe kërkon një qasje gjithëpërfshirese për diagnostifikim dhe trajtim, Nëpërmjet kërkimeve të vazhdueshme dhe përparimeve në kuptimin mjekësor, ne mund të vazhdojmë të përmirësojmë njohuritë tona dhe menaxhimin e tiroiditit, duke përmirësuar përfundimisht cilësinë e jetës për ata që preken nga kjo gjendje.

Fjalë kyç: Tiroidit, tiroidit kronik limfocitar.

RAST I RRALLË KLINIK ME SINDROMËN SJOGREN PRIMARE, STUDIM RASTI.
V. Duraj, A. Kollcaku, A. Gabrani, R. Resuli, J. Isaku

Abstrakt
Hyrje: Sindroma parësore e Sjögren (pSS) është një sëmundje inflamatore autoimune e karakterizuar nga thatësia e syve, gojës dhe mukozave të tjera, si pasojë e infiltrimit limfocitar të gjëndrave ekzokrine. Kështu, një përfshirje e përpunuar e gjëndrave të pështymës dhe lotit çon përfundimisht në keratokonjuktivit dhe xerostomia. Pacientët me pSS mund të paraqesin edhe manifestime ekstraglandulare, të tilla si përfshirja pulmonare, veshkave dhe sistemit nervor.
Rasti klinik: Paciente femër 63 vjece e cila prej një viti paraqitet me tharje të syve, ndjesi rëre në sy, tharje të gojës. Ankesa të tjera dhimbje të kyceve, elemente makulare të hiperpigmentuara. U realizuan një sërë ekzaminimesh laboratorike dhe imazherike. Në ekzaminimet laboratorike kemi Leukozë të shprehur FR 1344. 8IU/ml; Fibrinogjeni 462 mg/dl Anti DNA (-), ANA 1280 (+), Sialografi positive, CT e regjionit parotis evidentoi

edemë të shprehur në nivel të gl parotide pa përfshirje të strukturave përreth. U realizua marrja e biopsisë në gl parotis ku konkluzioni histopatologjik dhe imunohistokimik sugjeroi reaksion inflamator kronik. të cilat konfirmojnë diagnozën e Sindromit Sjogren primar.
Trajtimi i sindromës: Sjögren varet nga përhapja dhe ashpërsia e manifestimeve klinike dhe është më mirë të fillohet nëpërmjet një trajtimi ndihmës multidisiplinar. Trajtimi simptomatik përfshin lot artificial, zëvendësues të pështymës për të lehtësuar simptomat dhe për të parandaluar komplikimet lokale infektive si konjuktiviti dhe inflamacioni i kornesë; Metotraxat 2. 5 mg 4 tb/javë; Plaquenil 200 mg 1 tb/ditë, Ac folic 5 mg 2tab 24 pas MTX; Medrol 4mg 3x1 tab/ditë; Lupica 45mg 1x1 tab/ditë (pas 2 javësh 2x1 tab/ditë).
Konkluzion: Është e rëndësishme të ekzaminohet dhe të diagnostikohet Sjogren-i primar nga ai sekondar. Biopsia e gjëndrës parotide ndihmon në diagnozën diferenciale të edemës së zhvilluar në gjëndrën parotide. Trajtimi me AIJS konvencional duhet të kombinohet dhe të monitorohet vazhdimisht.

Fjalë kyç: Sindroma Sjogrenit primar, sëmundje të rralla, sëmundje autoimmune, AIJS.

CMV HEPATITIS DHE PNEUMONIA NË PACIENTË IMUNOKOMPETENT, STUDIM RASTI DHE RISHIKIM LITERATURE.
Valbona Gashi, Iris Koshovari, Arben Pilaca.

Abstrakt
Hyrje: Human cytomegalovirus (HCMV) është një patogjen i zakonshëm viral, i cili infekton rreth 40-100% të popullatës. Transmetohet me kontakt të ngushtë me anë të likideve si: pështyma, gjaku, urina, qumështi i gjirit, sperma, sekrecione cervikale, si dhe transplanti organor. Infekton shumë lloje qelizash si ato epiteliale, endoteliale, parenkimale, të indit lidhor dhe qelizat hematopoietike. Prek të gjitha moshat (më së shumti fëmijët), të gjitha etnitë, si dhe të dy gjinitë njësoj. Më së shumti infeksioni primar është asimptomatik dhe vetëshërohet, por rrallë mund të riaktivizohet apo të lërë sekela. Manifestimet klinike janë të shumta në varësi të statusit imunitar të pacientit. Ndërkohë që shumica e personave imunokompetent kanë ecuri asimptomatike të infeksionit, si një sindrom viral i padiferencuar ose CMV mononucleosis like Syndrome, personat imunosuprese shfaqin komplikacione të shumta organore si: esophagitis, colitis, hepatitis, encephalitis, pneumonitis, infeksione të mbivendosura bakteriale. Prekjet e traktit gastro-intestinal dhe SNQ janë më të shpeshta, ndërkohë komplikacionet hepatike, pulmonare, kardiake të okulare janë disi më të rralla. Tabloja klinike e infeksionit akut, kronik apo riaktivizimit të virusit pavarësisht statusit imun të pacientit paraqitet në forma të ndryshme. Hepatitis nga CMV në pacientët imunokompetent është një prekje e rrallë dhe të dhënat e literaturës janë të pakta. Mund të prezantohet si dobësi e theksuar trupore dhe temperaturë, por pa ikter. Ndërkohë incidenca e H-CMV në pacientët imunosuprese, vecanërisht në të transplantuarit është tepër e lartë. Pneumonia nga CMV është një komplikacion jo i shpeshtë gjatë infeksionit akut (rreth 8%), e cila rrallë mund të progredojë deri në ARDS. Sipas CDC asnjë trajtim specifik nuk indikohet për personat imunokompetent. Megjithëse të limituara, të dhënat e literaturës referojnë se trajtimi antiviral i targetuar me ganciclovir ose valganciclovir është i përshtatshëm për format e rënda të CMV në persona imunosuprese. Pavarësisht opinionit të deritanishëm se personat imunokompetentë nuk kanë nevojë për trajtim specific-antiviral, risqet dhe benefitet e këtij trajtimi në rastet e rënda tek ky grup pacientësh duhen rivleresuar.

Fjalë kyç: CMV hepatitis, pneumonia, imunokompetent.

PACIENTËT DHE PËRDORIMI I MEDIKAMENTEVE PËR QETËSIMIN E DHIMBJEVE DHE VARËSIA NDAJ TYRE.

Valbona Malo
Infermiere e përgjithshme

Abstrakt
Hyrje: Ky studim shqyrton lidhjen midis pacientëve dhe varësisë ndaj medikamenteve qetësuese të dhimbjeve. Përmes analizës së historive të pacientëve dhe monitorimit të përdorimit të barnave, kemi identifikuar faktorët që ndikojnë në formimin e varësisë.
Përfundime: Konkludojmë se faktorët si trajtimi i vazhdueshëm, perceptimet personale dhe mjeksia alternative kanë ndikim në përdorimin e këtyre medikamenteve dhe varësinë ndaj tyre në kohë. Studimi ofron një kuptim më të thellë për ndërvëprimet komplekse midis pacientëve dhe përdorimit të medikamenteve qetësuese të dhimbjeve. Do studojmë gjithashtu sjelljen e pacientëve ndaj medikamenteve dhe varësinë ndaj tyre dhe roli i infermierit në informimin e pacientëve dhe konstatimi i sjelljeve që tregojnë varësi. Ky studim është i bazuar pjesërisht në literaturë mjëksore, por më së tepërmi në eksperienca dhe raste konkrete të pacientëve spitalor dhe jo spitalor. Është kryer po ashtu një sondazh me shpërndarje të rastësishme të të intervistuarve. Të dhënat janë përpiluar dhe paraqitur pa u korrigjuar. Dhe si përfundim, do të paraqiten konkluzionet e nxjerra nga i gjithë informacioni i punimit.

Fjalë kyç: Medikamente, pacient, dhimbje.

ARITMITË DHE INFLAMACIONI NË ARTRITIN RHEUMATOID.

Dr. Valbona Salko, Prof. Dr. Teuta Backa, Prof. As. Artur Zoto, DShm. Ervin Rapushi
QSUT'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt
Hyrje: Pacientët me Artrit Rheumatoid (AR) kanë rreth 1. 5-2 herë më tepër risk për sëmundje të zemrës, duke përfshirë dhe aritmitë e ndryshme. Morbiditeti kardiovaskular në pacienët me AR ka një prevalencë të rritur kryesisht nga insuficienca kardiake kongjestive, semundjet ishemike te zemrës dhe ateroskleroza. Por gjasat janë që inflamacioni sistemik i lidhur me AR të rrisi riskun për aritmi të ndryshme kardiake, kjo për shkak të efektit direkt të inflamacionit në stabilitetin elektrik të miokardit. Fibrilacioni atrial (FA), duke qënë aritmia më e zakonshme kardiake, tek pacientët me AR është lidhur me inflamacionin kronik dhe praninë e markuesve të lartë të inflamacionit si PCR, IL-6 dhe ESR. Specifikisht per pacientët me AR, incidenca e FA është 40% më e lartë se në popullatën e përgjithshme. Mardhënia midis AR dhe aritmive atriale dhe ventrikulare mund të jetë e nevojshme për të kuptuar më gjërë mardhënien midis sëmundjve kardiovaskulare në përgjithësi dhe inflamacionit kronik si ne LES, psoriasis, spondiloartrite etj.
Fjalë kyç: Inflamacion, aritmi, AR.

DISLIPIDEMITË NË PACIENTËT ME AR.

Valbona Salko, Prof. As. Artur Zoto, Prof. Dr. Teuta Backa, Dr. Shm. Ervin Rapushi
QSUT 'Nënë Tereza', Tiranë

Abstrakt

Artriti Reumatoid(AR) është një sëmundje kronike multisistemike me prezantim heterogjen dhe variabilitet të shprehur në progresionin e sëmundjes dhe manifestimet ekstraartikulare. Nga studime të ndryshme është observuar që pacientët me AR kanë një risk të shtuar për morbiditet dhe mortalitet nga shkaqe kardiovaskulare(KV). Në bazë të tyre risku incidental për sëmundje kardiovaskulare rritet me 48% në pacientët me AR ne krahasim me popullaten e përgjithshme. Metabolizmi i lipideve është një proces kompleks, vecanërisht kur shoqerohet me gjendje inflamatore kronike si pasojë në shumë sëmundje inflamatore autoimune observohen anormali të kuadrit lipidik. Përfshirja e citokinave të zakonshme proinflamatore si interleukina - 1 dhe 6, tumor necrosis factor-alpha (TNF-α), luajne rol në zhvillimin dhe progresionin e AR dhe aterosklerozës. Në pacientët me AR jane observuar nivele variable të gjendjeve të larta proinflamatore, të cilat alterojne tiparet e HDL kolesterolit, i cili në mënyre paradoksale fiton veti proinflamatore dhe rrjedhimisht akseleron disfunksionin endothelial dhe formimin e pllakës ateromatoze. Në shumë studime janë raportuar anormali të lipideve në pacientët me AR. Dislipidemia e observuar në pacientët me AR është paradoksale krahasuar me atë të popullatës së përgjithshme. Raporti dispropocional midis niveleve të HDL dhe kolesterolit total rezulton me rritje të indeksit aterogjenik (TC: HDL ratio), i cili është nje markues prognostik i rëndesishëm i sëmundjeve kardiovaskulare.

Fjalë Kyce: dislipidemi, AR, kronike etj.

MUNGESA E HEKURIT PA ANEMI.

Dr. spec Valbonë Blaku, PhD cand. Kaltrina Azizi, Dr. spec Fitnete Sminca, Dr. spec Biokimiste Nerxhivane Gërguri, Bsc. Fatjona Mulaj, Bsc**.** Learta Krasniqi

Abstrakt

Hyrje: Anemia është një gjendje në të cilën gjaku nuk ka mjaft qeliza të kuqe të shëndetshme, ato ose mungojne ose jane jofunksionale. Duhet të konsiderohet gjithmonë mungesa e hekurit (pa anemi) si shkaku i simptomave të vazhdueshme, të pashpjegueshme, të paspecifikuara, shpesh të rënda, pavarësisht nga sëmundja kryesore themelore.

Qëllimi: Qëllimi i hulumtimit bazohet në hulumtimet diagnostike rutinore të fokusuara në hemogram. Dhe gjithashtu dallimet që pasqyrohen në vlerat e hekurit dhe ferritines. Një qëllim tjetër i hulumtimit është roli dhe rëndësia e bashkpunimit ndërprofesional mes mjekut familjar dhe boikimistit në diagnostikimin sa më të shpjetë dhe të sigurt.

Metodologjia: Metodologjia e përdorur është kualitative retrospektive, janë përcjellur gjithsej 300 përgjigjet, me fokus në disa patologji të ndryshme bazuar në ankesa të paspjegueshme pacientëve në periudha afatgjata.

Rezultatet: Gjetja jonë kryesore flet për një evidencë të munges së hekurit dhe vlerave të ulta të ferritinës, edhe pse vlerat e hemogramit janë normale. Prinë gjinia femrore në krahasim me gjinin mashkullore po ashtu fëmijët janë më të prirë të ken munges hekuri krahasuar me te rriturit. Një tjetër e gjetur e hulumtimt flet për tendencë të theksuar të mungeses së hekurit dhe ferritinës te pacientët me patologji të ndryhme.

Përfundime: Te 90% e pacentëve të hulumtuar, është vërtetuar që edhe pse vlerat e hemogramit ishin normale ato të Hekurit dhe Ferritnës rezultuan të ulta. Po ashtu te shumica e respodentëve janë gjetur vlera të ulta të B12, Transferinës, faktorit intristik apo vërtetimit të patologjive të ndryshme përmes analizave specifike laboratorike.

Fjalë kyç: Hemogrami, anemia, hekuri, patologjit, laboratori- Olive, prishtinë.

DIAGNOSTIKIMI I PAROXYSMAL NOCTURNAL HEMOGLOBINURIA ME METODËN E CITOMETRISË ME FLUKS.

Valentina Semanaj1; Adela Perolla2; Elsuarta Calliku2; Alma Cili2; Teuta Curaj1; Irena Korita1; Polikron Pulluqi2; Arben Ivanaj2.
1Laboratory Networks, Laboratori Klinik-Biokimik-Imunologjik, Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza'.
2Shërbimi i Hematologjisë, Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza'

Abstrakt
Hyrje: Hemoglobinuria paroksizmale nokturne (PNH) karakterizohet nga proliferim klonal jo malinj i qelizave staminale hematopoietike që kanë fituar mutacione somatike në gjenin që kodon për glikozilfosfatidilinositol (PIG-A). Mutacionet e PIG-A çojnë në prodhimin e qelizave të gjakut me mungesë ose ulje të shprehjes së proteinave të ankoruara me glikosilfosfatidilinositol (GPI-AP). Të dyja proteinat luajnë një rol të rëndësishëm fiziologjik në mbrojtjen e qelizave nga dëmtimi i ndërmjetësuar nga komplementi. Percaktimi me anë te imunofenotipizimit qelizor me flow citometri (FCM) i mungesës së GPI-AP në qelizat e kuqe të gjakut, neutrofilet dhe monocitet është gurthemeli i diagnostikimit të PNH.
Materiale dhe metodat: Për kryerjen e FCM është përdorur citometri me fluks i tipit Beckman Coulter, DxFLEX. Materiali biologjik i përdorur, gjak periferik, i mbledhur në tuba me antikoagulant EDTA. Shënjuesit e përdorur: FLAER, CD157, CD14, CD15, CD64, CD55, CD59, CD71, CD235a, 7-AAD, dhe CD45. Prania e një kloni PNH u vlerësua në një vlerë prej ≥0. 01%. Eshtë realizuar kryerja e FCM në 30 mostra biologjike të marra nga pacientë me diagnozë AA, AH, MDS, të dërguara nga shërbimi i Hematologjisë në QSUNT në intervalin kohor 2022–2023.
Rezultatet: Nga 30 rastet e studiuara në 3(10%) raste u identifikua klonin PNH dhe 27 (90%) raste rezultuan negativ për klonin PNH. Nga këto 21(70%) ishin femra dhe 9 (30%) meshkuj, raporti femra: meshkuj 2, 3: 1. Mosha mesatare rezultoi 49, 6 vjeç. Rasti i parë mungesë parciale e GPI, shënjuesit CD55, CD59, rezultuan negativ në 50% të serisë së kuqe. Rasti i dytë me klon PNH 29% në granulocite, në monocite 6, 7%, në serinë e kuqe 40% dhe 5% (CD55, CD59) respektivisht. Gjithashtu mungesë parciale e shenjueseve CD55, CD59, në popullatën leukocitare. Kloni PNH në granulocite dhe monocite ishte FLAER/CD157 negativ, ne serine e kuqe CD55, CD59 negativ. Rasti i tretë rezultoi me klon të PNH 0, 67% në serinë granulare. Në pacientet që nuk rezultoi kloni PNH i pranishem FLAER rezultoi 100% ne serinë granulare dhe monocitare. CD157 rezultoi në 26 raste 100% pozitiv dhe në një rast rezultoi ne 10% te granulociteve negativ. Shenjuesit CD55, CD59, ishin prezent ne 100% të eritrociteve dhe leukociteve.
Konkluzion: FCM është 'gold standart' për diagnostikimin dhe monitorimin e pacientëve me PNH. FLAER është specifik dhe i ndjeshëm për identifikimin e kloneve PNH në granulocite dhe monocite.

Fjalë kyç: FCM, PNH, antitrupa monoklonal, FLAER, CD157.

PRINDËRIMI DHE IMPLIKIMET NË PSIKOPATOLOGJINË E FËMIJËRISË DHE ADOLESHENCËS. OBSERVIME NË PRAKTIKËN KLINIKE.

V. Skëndi1, V. Alikaj2, E. Dashi3
1Psikologe klinike, PhD. Shërbimi i Psikiatrisë së Fëmijëve/Adoleshentëve. QSUT.
2Psikiatre për fëmijë dhe adoleshentë, Prof. asc, Dep. i Neuroshkencës, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.
3Psikiatre për fëmijë dhe adoleshentë. Spitali Rajonal-Durrës.

Abstrakt
Hyrje: Për dekada, prindërimi është karakterizuar në terma të stileve të gjera globale, ku prindërimi autoritativ shihet si më i dobishëm për zhvillimin e fëmijëve. Shqetësimet me ndjeshmëri më të madhe ndaj variacioneve kulturore dhe kontekstuale kanë çuar në një specifikë më të madhe në përcaktimin e prindërimit në terma të dimensioneve të ndryshme të prindërimit dhe një konsideratë më të madhe të rolit të besimeve prindërore në moderimin e lidhjeve midis prindërimit dhe përshtatjes.
Qëllimi: Ky studim ka për qëllim të hulumtojë mbi stilet e prindërimit, dimensione më specifike të tyre dhe ndikimin e tyre në zhvillimin dhe ruajtjen e simptomatikës psikopatologjike tek fëmijët dhe adoleshentët.
Rezultatet: Gjetjet tona sugjerojnë se statusi socio-ekonomik, psikopatologjia e prindërve dhe mjedisi social dhe ndërveprimet janë rreziqet më të forta për problemet e sjelljes dhe performancën njohëse në një popullatë të përgjithshme të fëmijëve. Gjetjet tona sugjerojnë se vetëvlerësimi luan një rol të rëndësishëm në ndikimin e stilit të prindërimit në shëndetin mendor të adoleshentëve. Dëshmitë në rritje sugjerojnë një rol kompleks të ndikimeve të familjes, siç është ekspozimi ndaj psikopatologjisë së prindërve nëpërmjet sjelljes prindërore, në transmetimin e psikopatologjisë nga prindi tek fëmija.
Konkluzion: Sjellja prindërore mund të përfaqësojë një objektiv të rëndësishëm të ndërhyrjes psikoedukative. Pavarësisht progresit të rëndësishëm në të kuptuarit e prindërimit dhe efekteve të tij në zhvillimin e fëmijëve, ka debate të vazhdueshme rreth mënyrës se si të konceptohet dhe matet më së miri. Konkretisht, prindërit duhet të shprehin dashurinë, kujdesin, dashurinë, kujdesin dhe mbështetjen emocionale ndaj fëmijëve të tyre me mjete fizike, verbale ose simbolike, të shmangin shprehjen e indiferencës, agresionit, neglizhencës dhe refuzimit ndaj fëmijëve të tyre dhe të shmangin kontrollin e tepruar mbi fëmijët e tyre.

Fjalë kyç: Stilet e prindërimit, fëmijë, kontroll, mbimbrojtje, vetëvlerësim.

ATAKU ISKEMIK TRANZITOR TALAMIK, I MANIFESTUAR ME AMAUROZËN FUGAX DHE DISFAZION REVERZIBËL.

Valon M. Shala[1], Dren R. Boshnjaku[2].
[1]Neurolog pranë Spitalit të Përgjithshëm – Pejë;
[2]Neurolog pranë Qendrës Klinike Universitare të Kosovës.

Abstrakt
Hyrje: Talamusi nuk është thjeshtë një stacion rele. Në fakt, është një modulues i intenzitetit të përgjigjes, sinkronisë dhe mënyrës së shkrepjes së neuroneve në rrjetën e gjërë neuronale që ndërkomunikon regjione të shumta trurore. Bërthamat talamike që pjesëmarrin në perceptimin vizual janë: trupi genikulat lateral, bërthamat retikulare talamike dhe bërthamat pulvinare. Pengesat në të folur mund të rezultojnë nga lezionet në bërthamat ventrale laterale, ventrale të përparme, posterolaterale, posteromediale, dorzomediale dhe bërthamat pulvinare të trupit talamik.

Rasti klinik: Pacienti mashkull 64 vjeçar prezenton në zyrën e emergjencës me dy ankesa kryesore akute: humbje të shikimit dhe pengesë në të folur. Ekzminimi oftalmologjik nuk kishte identifikuar prani të patologjisë okulare. Skanimi me tomografi të kompjuterizuar dhe rezonancë magnetike ishte karakterizuar me shkallë të gjërë të iskemisë së enëve të vogla të gjakut, me lokalizim dukshëm më të theksuar në talamus dyanshëm, me prani të një zone malative në trupin e majtë talamik. Ekzaminimet e tjera diagnostike ishin në kufinjtë normal. Pas 2 orëve të administrimit të nadroparinës shikimi i pacientit ishte rikthyer pothuaj në plotni, gjersa përmirësimi i të folurit ishte dukshëm më i ngadalët.
Diskutim: Gjatë ekzaminimit neurologjik dukej që pacienti nuk kishte humbje të plotë të shikimit, duke pasur më tepër vështirësi në përshkrim dhe identifikim korrekt të objekteve që i shikonte. Të folurit në anën tjetër, ishte me ritëm të ngadalët, me pauza të shpeshta, të shoqëruara me papërshtashmëri emocionale dhe deficit në komponentat e mbamendjes.
Konkluzë: Dëmtimi në perceptimin vizual në të dy sytë nga bllokimi tranzitor i furnizimit vaskular në njërën anë të talamusit mund të qon në suprimim të rrugëve vizuale dyanshëm apo në ç'kyqje të plotë. Prezenca e simptomatologjisë së pasur neurologjike reverzibile, e manifestuar me dëmtime në shikim dhe të folur, e shoqëruar me dëmtime në komponentën emocionale dhe atë të mbamendjes, indikon në prezencë të atakut iskemik tranzitor në talamus.

Fjalë kyç: ataku iskemik tranzitor talamik, amauroza fugax, disfazion reversibël.

HIPOGLICEMIA NEONATORE, DUHET TË FUTET SI 'SCREENING PËR GRUPET ME RRISK?', NËSE PO, KUSH JANË KATEGORITË ME RISK, NEVOJA PËR PËRDITËSIM ME ATË QË QUHET HIPOGLICEMI DHE KUR AJO FILLON TË KETË NDIKIM NEGATIV NË SISTEMIN NERVOR, A KA PASOJA AFATGJATA NË ZHVILLIMIN PSIKOMOTOR TË FOSHNJAVE?
Vasilika Cina.

Abstrakt
Hyrje: Hipoglicemia është një urgjencë mjekësore, ajo është shumë e shpeshtë tek të porsalindurit dhe diagnostikimi e mjekimi i duhur është akoma subjekt i diskutimeve të shumta. Hipoglicemia neonatale është një çrregullim i zakonshëm metabolik që paraqitet në ditët e para të jetës dhe një nga shkaqet më të parandalueshme të dëmtimit të trurit.
Objektiva: Qëllimi i këtij prezantimi është pasqyrimi i të definicioneve të reja për hypoglicheminë neonatore, kategoritë me risk dhe trajtimi i saj.
Materiale dhe Metodat: Literaturë dhe studime të ndryshme të cilat pasqyronin nëse duhet të futet si screening hypoglycemia në grupet me risk dhe ndikimet e saj afatshkurtëra dhe afatgjata në sistemin nervor.
Konkluzion: Shumica e të porsalindurve parakohe dhe atyre të lindur në term me hipoglicemi janë asimptomatikë dhe hipoglicemia diagnostikohet gjatë monitorimit rutinë të glicemisë së foshnjës Akademia Amerikane e Pediatrisë e përcakton hipoglicheminë si një vlerë numerike të glukozës në plazmë në më pak se 47 mg/dL për të gjithë të porsalindurit, si ata të lindur në term apo preterm. Nivelet e glicemisë janë të ulëta gjatë 48 orëshit të parë të jetës dhe vlerat e glicemisë ≤40 mg/dl i hasim shpesh. Të dhënat nga mjekësia e bazuar në evidencë nuk equajnë; këtë nivel të glicemisë dhe marrin në konsideratë ndikimin negativ që ky nivel glicemie ka në dëmtimin e trurit. Foshnjat e lindura në term apo dhe pretermët e vonë që paraqesin hipoglicemi tranzitore neonatore dhe që janë asimptomatikë zakonisht nuk kanë pasoja afatgjata dhe kanë një rezultat normal, por foshnjat me hipoglicemi të vazhdueshme dhe që janë simptomatikë janë në rrezik për dëmtim të trurit. Efektet afatshkurtra dhe afatgjata të hipoglicemisë janë të lidhura me: kohëzgjatjen e hipoglicemisë,

shpeshtësinë e episodeve të hipoglicemisë, rëndesën e gjendjes klinike, aftësinë e përdorimit të glukozës nga ana e trurit, dhe sëmundjeve shoqëruese. Të gjithë të porsalindurit në rrezik për hipoglicemi duhet të bëjnë matje të glicemisë, ky vlerësim bëhet me stiks dhe më pas vlerësohet në laborator ku bëhet testi i glicemisë në gjak. Hipoglicemia e vazhdueshme është një lajmërues për pathollogji endokrine, çrregullime metabolike ose gjenetike dhe kërkon konsultim endokrinologu, hetim më të specializuar dhe trajtim të shkakut kryesor përveç perfuzioneve me glukozë.

Fjalë kyç: Hipoglicemi, glukozë, foshnja në risk.

SINDROMAT AUTOINFLAMATORE. DIAGNOZA DIFERENCIALE BAZUAR NË FAKTORËT GJENETIKË DHE NË MARKUESIT E INFLAMACIONIT.

Vasilika Gjika MD, Dr. Shk. Ervin Rapushi, Prof. Asc. Dorina Ruci, Prof. Dr. Teuta Backa.
Shërbimi i Reumatologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Sindromat autoinflamatore përfshijnë një grup çrregullimesh të rralla, shpesh të trashëguara që shkaktohen nga mosfunksionimi i rregullt i sistemit imunitar të lindur. Në këto raste problemet e sistemit imun vijnë si pasojë e çrregullimeve gjenetike që mund të jenë të formës së fitimit ose humbjes së funksionit të një gjeni gjatë inflamacionit. Çrregullimet e inflamasomit dhe mbiprodhimi i interleukinës-1 luajnë një rol kryesor në patogjenezën e këtyre patologjive. Kuadri klinik i sindromave autoinflamatore karakterizohet nga episode rekurrente me temperaturë me etiologji të panjohur, rashe kutane, artralgji, mialgji, dhimbje abdominale, serozite, meningit, uveit dhe në shumicën e rasteve në periudhat ndërmjet këtyre episodeve pacientët janë asimptomatikë. Këto episode mund të zgjidhen spontanisht brenda disa ditësh ose javësh por gjithashtu mund të mbeten të padiagnostikuara për vite duke rritur rrezikun e dëmtimit organor të pakthyeshëm. Aktualisht sindromat autoinflamatore kryesore më të shpeshta janë katër: ethja mesdhetare familjare (FMF), defiçenca e mevalonate kinazës (MKD), sindroma periodike e lidhur me receptorin TNF (TRAPS), sindroma periodike e lidhur me kriopirinën (CAPS). Këto sindroma paraqesin sfidë për mjekët për diagnostikim si pasojë e kompleksitetit të tyre, kuadrit klinik të ngjashëm dhe të dhënave laboratorike shpesh të përbashkëta. Gjatë procesit të diagnostikimit nje element thelbësor për diagnozën diferenciale mes sindromave autoinflamatore është testimi gjenetik pasi në bazë të fiziopatologjisë së këtyre sindromave qendrojnë crregullimet gjenetike. Defiçenca e mevalonate kinazës (MKD) trashëgohet në formë autozomale recesivedhe shfaqet kryesisht nën moshën 1 vjeç. Shkaktohet nga mutacione missense te genit që kodon për enzimën mevalonate kinazë (i cili gjendet në krahun e gjatë tëkromozomit 12) ku mutacionet kryesore janë dy: V377I dhe I268T. Laboratorikisht karakterizohet nga rritje e IgD, IgA, PCR, SAA, leukocitoze dhe aktivizimi i rrjetit të citokinave Sindroma periodike e lidhur me receptorin TNF (TRAPS) trashëgohet në fromë autozomale dominante dhe shfaqet kryesisht nën moshën 20 vjeç. Shkaktohet ngamutacione missense të genit që kodon për receptorin e TNF, geni TNFRSF1A i cili ndodhet në krahun e shkurtër të kromozomit 12. Mutacionet kryesore janë dy: P46L dhe R92Q. Laboratorikisht gjithashtu kemi përgjigje të fazës akute dhe rritje të markuesve të inflamacionit.

Përfundime: Diagnostikimi i sindromave autoinflamatore vetëm nëpërmjet manifestimeve klinike dhe të dhënave laboratorike është i vështirë. Testimi gjenetik (kryesisht për mutacionet e geneve MEFV, MVK, TNFRSF1A dhe NLRP3) ka fituar prioritet dhe po përdoret gjerësisht në ditët e sotme si pasojë e avantazheve të larta në diagnostikimin specifik të këtyre sindromave.

Fjalë kyç: Sindroma autoinflamatore, testim gjenetik, mutacion gjenetik, diagnozë diferenciale.

SHKAKTARËT BAKTERIALE TË DIARREVE INFEKTIVE TË IZOLUAR NË LABORATORIN E MIKROBIOLGJISË QSUT GJATË VITIT 2023.

Vasilika Mano, Najada Gjylameti, Eralda Shijaku, Majlinda Vero, Linda Fuga.
Laboratori i mikrobiologjisë QSUT.

Abstrakt
Hyrje: Salmonella enterica subspecie enterica përmbledh mbi 1400 serovare, këtu bëjnë pjesë S. typhi, S. paratyphi, S. typhi murium etj, pra Salmonella tifoide dhe jo tifoide, por patogjenë për njeriun. Infeksionet e specieve Campylobacter shkaktojnë gastroenterit dhe zakonisht shfaqen me diarre që mund të jetë ose jo me gjak, të vjella dhe dhimbje barku.
Qëllimi: Identifikimi i shkaktarëve bakteriale të gastroenteriteve akute dhe diarreve infektive si dhe i rezistencës së tyre ndaj antibiotikëve.
Materiali dhe Metodat: U analizuan mostrat e ardhura përgjatë një viti 2023, kryesisht nga pavionet e infektivit të QSUT por edhe nga pavionet e pediatrisë si edhe nga spitalet rajonale e bashkiake, (kryesisht fece por edhe hemokultura për Salmonellat), të cilat u kultivuan sipas protokolleve në terrenet specifike. Izolatet e dyshuara u identifikuan me MALDI-TOF, teknologji inovatore, një risi dhe ndihmë për identifikimin e Campylobacter jejuni e Campylobacter coli, të cilat nuk kanë qënë përfshirë në ekzaminimin rutinë më parë.
Rezultatet: Gjatë një periudhe 1 vjecare u izoluan 132 shtame Salmonella enterica, Campylobacter jejuni dhe Campylobacter coli si nga pavionet nga QSUT, ashtu edhe nga spitalet rajonale. Nga spitali infektiv gjatë 2023 u izoluan 38 raste, nga të cilat 26 Salmonella, 8 Campylobacter jejunii dhe 4 Campylobacter coli. Shtamet e Salmonellave janë përgjithësisht të ndjeshme, me rezistencë të ulët ndaj cephalosporinave, aminoglycozideve dhe fluoroquinoloneve, Campylobacter jejuni paraqitet përgjithësisht rezistent ndaj quinoloneve dhe ndjeshëm ndaj makrolideve.
Konkluzion: Salmonella dhe Campylobacter janë patogjenë të rëndësishvm infektive. Identifikimi i shpejtë përmes MALDI-TOF dhe saktësia prej 99. 9% jep përparësi në shkurtimin e raportimit të rezultateve dhe trajtimin e duhur si edhe ka mundësuar izolimin e specieve të panjohura më parë të flores intestinale.

Fjalë kyç: Gastroenterit, MALDI-TOF, campylobacter jejuni.

SCABIES, DERMATOZË SPECIFIKE PREZENTE NË SHTATZËNI! NJË PATOLOGJI E KTHYER APO E FSHEHUR NDËR KOHË! RAST KLINIK.

Vera Beca PhDc; Daniela Nakuci PhDc; Mirela Rista Prof. Asc.
Spitali Universitar Obstetrik-Gjinekologjik 'Mbretëresha Geraldinë', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Scabies është një infeksion parazitar i lëkurës i shkaktuar nga Sarcoptes scabiei var. hominis. Në WHO (World Health Organisation) të 2017 është klasifikuar tek lista e sëmundjeve të ' harrura', dhe në Shqipëri për dekada të tëra janë raportuar vetëm raste sporadike. Sipas studimeve vëzhguese scabies përbën 2-6 % te patologjive të lëkurës gjatë shtatzënisë. Scabies është një sëmundje me transmetim lekure-lekure, kryesisht në vendet me të ardhura të pakta, higjenë e ulët personale dhe nivel i ulët socio-ekonomik. Specialistët

e sherbimit të Kontrollit të Infeksioneve Spitalore duhet të jenë alert dhe të vetedijshëm për praninë e sëmundjes duke minimizuar perhapjen dhe mirëmenazhimin e saj.
Qëllimi: Raportimi i ketij rasti ka si qëllim rritjen e vemëndjes për këtë patologji të harruar jo vetëm nga profesionistët e shëndëtsisë që merren më trajtimin e saj por dhë rritje të vigjilencës në popullatë. Qëllimi ynë si profesionistë është mënxhimi i duhur i rastit.
Rasti i studimit: Ne raportojmë rastin e një gruajë 35- javëshë gravide M. H, referuar në urgjencë të Spitalit Obstetrik-gjinekologjik 'Mbretëresha Geraldinë' me një vlerë të larte të presionit të gjakut 15-90 mm Hg e cila manifestonte një pruritit agravuar nga kruajtjet, sidomos gjatë natës dhe krustet në lëkurë, në 10 ditët e fundit. Gruaja e patrajtuar dhe e pa vizituar për këtë shkak.
Konkluzion: Scabies është një infeksion specfik i lëkurës, më pak të dhëna epidemiologjikë jo vëtëm në Shqipëri por dhe në botë për shkash të raportimeve të pakta në literaturën kombëtare dhe ndërkombetare. Scabies duhët të renditet si patologji në diagnozat diferenciale të manifestimeve kutane në gratë shtatzëna për të shmangur komplikacionet dhë për të minimizuar përhapjën në kuadër të infeksioneve spitalore. Ndergjegjësimi jo vetëm i stafit mjekësor por dhe i popullatës, më fokus gratë shtatzëna.

Fjalë kyç: Scabies, parazitar, shtatzëni, parandalim spitalor.

PREVALENCA E HELICOBACTER PYLORI MIDIS VITEVE 2021-2023 NË PACIENTËT E KONTAKTUAR PRANË KLINIKËS ENDOSKOPIKE 'LA VITA'.
Viktor Kasapi, Genta Cekodhima, Altin Cekodhima, Rozana Aleksi, Ejona Kacurri, Rosarja Tafxhafa, Elona Lika, Mandela Musaku, Franceska Skenderi, Eridiana Baxha.

Abstrakt
Hyrje: Janë të paktë studimet të cilat kanë ekzaminuar tendencat kohore të prevalencës së Helicobacter pylori në vendin tonë. Ne synuam të identifikonim ndryshimet në prevalencën e infeksionit H pylori midis viteve 2021 dhe 2023.
Qëllimi: Të përcaktohet prevalenca e infeksionit H. Pylori midis viteve 2021-2023 në pacientët e kontaktuar pranë klinikës endoskopike 'La Vita' si dhe të vlerësohet lidhja me faktorët demografike.
Materiali dhe metodat: Ky studim epidemiologjik, transversal u krye për periudhën 2021-2023 pra me një kohëzgjatje rreth 3 vjet. Në këtë studim u përfshinë pacientë të grupmoshës nga 20-65 vjec (n= 1440). Për mbledhjen e të dhënave u përdor arkiva e institucionit nga e cila u shfrytëzuan kartelat klinike të pacientëve të cilët u paraqitën në klinikë gjatë kësaj periudhe kohore.
Rezultatet: Nga rezultatet e ekzaminimit bioptik rezultoi se Prevalenca e H. Pylorit ishte 60. 4% (870/1440), pra gastrit Tip B (H. Pylori Gastritis), në 29. 2% (420/1440) të pacientëve u konkludua mungesë e H. Pylorit pra gastrit Tip C (gastrit reaktiv) dhe 10. 4% (150/1440) e pacientëve konkluduan me mukozë gastrike në kufij të normës. Gjithashtu rezultatet e studimit treguan se 22. 5% (290/1290) e pacientëve konkluduan me metaplazi intestinale 0. 8% (10/1290) me displazi të gradës së ulët dhe rreth 0. 2% (2/1290) me displazi të gradës së lartë.
Konkluzion: Rezultatet e studimit treguan prevalence të lartë të infeksionit H. Pylori. Rezultatet e këtij studimit mund të ndihmojnë në informimin e politikave të ardhshme shëndetësore për parandalimin dhe menaxhimin e këtij infeksioni të rëndësishëm. Meqënëse ekziston një shkallë e konsiderueshme heterogjeniteti midis studimeve në e konsideruam të nevojshme realizimin e këtij studimi epidemiologjike të bazuar në popullatë.

Fjalë kyç: Helicobakter pylori, ekzaminim bioptik, gastrit.

DËMTIMI KOGNITIV SI NJË KOMPLIKACION EKSTRA-RENAL I ISUFICINCËS SË VESHKAVE: AKSI VESHKA-TRURI.

Vilma Çadri[1], Ariana Strakosha[1], Nevi Pasko[1], Elvana Rista2.
1Departamenti i Nefrologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri;
2Departamenti i Nefrologjisë, Spitali Hygeia, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Sëmundja kronike e veshkave (CKD) tani shihet si një sëmundje sistemike që përfshin edhe sistemin nervor qendror, por boshti veshkë-tru kaloi pa u vënë re për një kohë të gjatë. Dëmtimi kognitiv (CI) është tani një fenomen i ri i cili është i përhapur në SKK në popullatat e përgjithshme duke u shfaqur SKK si një faktor i ri rreziku i pavarur i CI. Pavarësisht nga prevalenca e tij e lartë, CI në pacientët me SKD është kryesisht i pazbuluar dhe nën trajtuar nga klinicistët. Të dy faktorët vaskular dhe metabolikë janë të përfshirë në shkaktimin e CI në SKK. Dëmtimi vaskular, toksiciteti uremik, stresi oksidativ dhe inflamacioni periferik/qendror i shkaktuar nga SKK përfundimisht rezultojnë në rënie njohëse. Ndikimi i dëmtimit kognitiv te njerëzit që jetojnë me sëmundje të veshkave është i gjerë, duke filluar nga rritja e shtrimit në spital dhe vdekshmërisë deri te ulja e cilësisë së jetës dhe ndryshimi i vendimmarrjes duke vënë një barrë të konsiderueshme tek ofruesit e kujdesit. Përcaktimi sasior i mosfunksionimit kognitiv në të gjithë spektrin e sëmundjes së veshkave në fazën përfundimtare është i nevojshëm dhe kërkon shqyrtimin e qëllimit të testimit dhe burimeve të disponueshme. Rritja e ndërgjegjësimit të klinikut për CI në SKK është thelbësore për përmirësimin e identifikimit të hershëm të saj. Prandaj, identifikimi i hershëm i prekursorëve të mundshëm të CI dhe diagnostikimi dhe parandalimi i tij është i një rëndësie të shtuar. Për shkak të kompleksitetit të SKK, ka nevojë të jashtëzakonshme për rritjen e ekipit multidisiplinar për drejtimet e ardhshme në këtë fushë gjithnjë në zgjerim, e cila është thelbësore për cilësinë dhe sasinë e jetës së pacientëve tanë.

Fjalë kyç: Sëmundja kronike e veshkave, dëmtimi kognitiv, cilësia e jetës.

PROFILI I FUNKSIONIT KONJUKTIV PAS TRANSPLANTIMIT TE VESHKAVE.

Vilma Çadri[1], Ariana Strakosha[1], Nevi Pasko1, Elvana Rista2.
1Departamenti i Nefrologjisë, Qendra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë, Shqipëri.
2Departamenti i Nefrologjisë, Spitali Hygeia, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Vetë sëmundja kronike e veshkave (SKK) është identifikuar si një faktor i fortë rreziku i pavarur për dëmtimin kognitiv. Padyshim që marrësit e transplantit të veshkave (KTR) mbeten pacientë me SKK, pavarësisht nga transplanti. Dëmtimi njohës (CI) ndikon në përshtatshmërinë e transplantit të veshkave, cilësinë e jetës dhe mbijetesën. Funksioni kognitiv duket se përmirësohet me KT, por shkalla e përmirësimit dhe efekti diferencial i KT në fusha specifike të njohjes mbeten të paqarta. CI në KTR është një problem i nënvlerësuar, i nënvlerësuar, por klinikisht i rëndësishëm. Faktorët e rrezikut sistemik të vlerësuar zakonisht si hipertensioni, dislipidemia, sindroma metabolike, diabeti dhe hiperuricemia janë gjithashtu shumë të përhapur në KTR dhe mund të kontribuojnë në CI pas KT. Imunosupresioni, veçanërisht tacrolimus mund të ndikojë gjithashtu në njohjen. Shkalla e ulët e vlerësuar e filtrimit glomerular në disa KTR mund të kontribuojë gjithashtu në CI. Përcaktimi sasior i mosfunksionimit kognitiv në të gjithë spektrin e KTR-ve është i nevojshëm dhe kërkon shqyrtimin e qëllimit të testimit dhe burimeve të disponueshme.

Rritja e ndërgjegjësimit të klinikut për CI në KTR është thelbësore për përmirësimin e identifikimit të hershëm të tij. Ka prova të përmirësimit diferencial në fushat njohëse pas një KT që është e rëndësishme për vendimmarrjen klinike. Për shkak të kompleksitetit të KTR-ve, ekziston një nevojë e jashtëzakonshme për rritjen e ekipit multidisiplinar për drejtimet e ardhshme në këtë fushë gjithnjë në zgjerim, e cila është thelbësore për cilësinë dhe sasinë e jetës së pacientit tonë.

Fjalë kyç: Sëmundje kronike e veshkave, dëmtim kognitiv, marrës i transplantit të veshkave.

SPOROTRICOSIS LYMPHOCUTANE.

Dr. Shk. Violeta Dajci, Dr. Shk. Migena Vargu.
Shërbimi i Dermato-Venerologjisë QSUT.

Abstrakt

Hyrje: Sporotricosic limfocutane ose e njohur si Lymfangitis Nodular, është mycosis subcutane shkaktuar nga Sporothrix schenkii. Shfaqja klinike më e shpeshtë është ajo e lokalizuar (element i vecuar), dhe format më të rralla janë ato me perhapje të gjerë. Klinikisht patologjia shfaqet me noduj supurative inflamatore që përshkojnë rrugën e enëve limfatike.
Qëllimi: është të sjellim një rast të rrallë të diagnostikuar klinikisht nga ne dhe më pas të vërtetuar me biopsi kutane dhe gjetjen e shktarit në ekzaminimin mikrobiologjik. Vlerësimi i kujdesshëm i anamnezës, klinikës dhe ecurisë së rastit, coi në vënien e saktë të dg dhe mjekimin korrekt.
Paraqitje rasti: Pacientja me inicialet Dh. M, 43 vjec, nr. kartele A070883, paraqitet për konsultë me elemente eritemo -nodulare të ifiltruar në të gjithë gjatësinë e anësisë inferiore dex, nga gishti i madh e deri në reg inguinal. Elementët ishin me madhësi dhe formë të njëjtë dhe të dhimbshëm në prekje. Historia kishte filluar me një element në anën e brëndshme të gishtit të madh. Pacjentja ishte trajtuar me antibiotikë për infeksion banal për një kohë të gjatë, por pa rezultat, ndaj dërgohet në dermatologji. Pamja e elementeve ishte tipike e një prekje të rrugës limfatike, por mund të dyshohej edhe për vetëdëmtim. Pa e përjashtuar edhe dg e dytë, u filluan ekzaminimet laboratorike. U mor një ekzaminim për kokë dhe mykra të thellë e siperfaqesor (marrjen e parë rezultoi vetëm stafilokok, dhe në marrjen e dytë më të kujdesshme), u izolua Sp. schenkii. Gjithashtu që në ditën e parë iu mor biopsia e një elementi dhe rezultoi Sporotricosis limfangitica (biopsi nr. 435/18). Skema e mjekimit me Itrakonazol zgjat 1-3 vjet.
Diskutim: Sporotrikoza shkaktohet nga kërpudhat Sporothrix schenckii, të cilat gjenden në të gjithë botën në bimet e kalbura, myshk dhe dhé. Infektimit zakonisht vjen nga trauma lekurë të cilat mundësojnë penetrimin e këtij fungusi. Infeksionet më të shpeshta janë ato sporadike dhe zakonisht shoqërohen me trauma gjatë punës në bujqesi. Infeksioni gjithashtu mund të përhapet nga kontakti me kafshët e infektuara si macet ose gërvishtjet nga kafshët gerrmuese si urithi. Forma më të rralla të prekjes së njeriut me këtë fungus janë ato pulmonare kur merret me anë të frymëmarrjes, osteoartikulare dhe organet e brendshme ndodh në raste shumë të rralla dhe zakonisht në paciente te alkolizuar ose me imunodeficence(AIDS).
Konkluzion: Shumica e rasteve të sporotrikozës janë të lokalizuara në lëkurë dhe në indet subkutane. Sporotrikoza e lokalizuar në lëkurë dhe indet subkutane trajtohet me lehtësisht ne krahasim me format osteoartikulare dhe organore. Rasti yne ishte grua që punontë në kopështin e saj dhe mundësia ishte të kishte rënë në kontakt gjatë punës me këtë fungus te rrallë. Dg u vendos me vonesë për arsye të marrjes së një antibiogramë në shfaqjen e elementit të parë dhe izolimit të stafilokokut dhe per arsye te shfaqjes jo të shpeshtë të kësaj

patologjie. Mjekimi rezultoi i suksesshem por edhe i veshtire, për arsye të kohës së gjatë të shërimit.
Fjalë kyç: Sporotricosic limfocutane, dermatologji, kërpudhat Sporothrix schenckii.

DIABETI MELLITUS DHE KANCERI I TIROIDES: KORRELACIONI RISKUT, MEKANIZMAT BAZË DHE PARANDALIMI KLINIK.
Violeta Hoxha, Dorina Ylli, Orgesa Lleshi, Marjeta Kermaj, Klodiana Poshi

Abstrakt
Hyrje: Diabeti Mellitus dhe Kanceri i Tiroides janë identifikuar si dy sëmundje prevalente me një korrelacion potencialisht riskant, duke nxitur interesin e konsiderueshëm në kuptimin e mekanizmave bazë dhe eksplorimin e strategjive klinike të parandalimit. Ky abstrakt synon të sintetizojë gjetjet aktuale të kërkimeve në lidhje me korrelacionin mes diabetit mellitus dhe kancerit të tiroides, duke hedhur dritë mbi marrëdhëniet potenciale kauzale, faktorët e përbashkët të rrezikut dhe rrugët molekulare të përfshira. Studimet epidemiologjike kanë sugjeruar vazhdimisht një korrelacion pozitiv mes diabetit mellitus, në veçanti diabetit tip 2, dhe rrezikut të kancerit të tiroides, duke përfshirë variantin folikular dhe papilar. Disa hipoteza janë propozuar për të zbuluar mekanizmat bazë, duke përfshirë rezistencën insulinike, inflamacionin kronik, stresin oksidativ të shkaktuar nga hiperglicemia dhe crregullime te sinjalizimit hormonal si: PI3K/AKT/mTOR dhe MAPK, që kontribuojnë në karcinogenezën e tiroidiene në individët me DM. Gjithashtu, nivelet e ndryshuara të adipokineve, citokineve dhe faktorëve të rritjes ndikojnë më tej në mikro-mjedisin e tumorit, duke stimuluar rritjen dhe përparimin e tumorit. Për më tepër, faktorët e përbashkët të rrezikut si obeziteti, jetavsedentare dhe zakonet ushqimore kontribuojnë në ndërveprimin mes diabetit mellitus dhe kancerit të tiroides. Kuptimi i këtyre mekanizmave është i rëndësishëm për zhvillimin e strategjive efektive klinike të parandalimit që synojnë të zvogëlojnë rrezikun e kancerit të tiroides te individët me diabet. Masat parandaluese potenciale mund të përfshijnë modifikimet e stilit të jetës, si menaxhimi i peshës, promovimi i aktivitetit fizik dhe ndërhyrjet ushqimore që synojnë kontrollin glicemik dhe inflamacionin. Për më tepër, ndërhyrjet terapeutike emergjente që synojnë rrugë molekulare të përbashkëta të përfshira në të dy sëmundjet mbajnë premtimin për parandalimin dhe trajtimin e personalizuar të tyre. Përpjekjet e mëtejshme në kërkime janë të nevojshme për të zbuluar marrëdhëniet komplekse mes diabetit mellitus dhe kancerit të tiroides, hapësirën për strategji më të orientuara dhe të gjera preventive të përshtatura për popullsi me rrezik të lartë. Ky abstrakt nënvizon domosdoshmërinë e qasjeve multidisiplinore që integrojnë endokrinologjinë, onkologjinë dhe mjekësinë parandaluese për të menaxhuar efektivisht ndërveprimin kompleks mes DM dhe kancerit të tiroides.

Fjalë kyç: Sëmundje, adipokineve, karcinogenezën e tiroidiene.

SI TË MENAXHONI KOMPLIKIMET PAS ZMADHIMIT TË GJIRIT.

Vladimir Filaj1, Ina Kola2.
1Shef i Departamentit të 'Djegieve dhe Kirurgjisë Plastike', Qendra Klinike Universitare 'Nënë Tereza', Tiranë;
2Universiteti I Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Zmadhimi i gjirit është një nga procedurat estetike më të njohura dhe më të sigurta që kryhet në mbarë botën. Gratë që konsiderojnë rritjen e gjoksit janë kryesisht të interesuara për përmirësimin e formës dhe volumit, disa do të donin të trajtonin rënien e gjoksit të tyre dhe të përmirësonin simetrinë. Ne besojmë fuqimisht se rezultatet më të mira në zmadhimin e gjirit mund të arrihen vetëm përmes një planifikimi të kujdesshëm dhe të standardizuar para operacionit të operacionit, teknikës së duhur kirurgjikale dhe kujdesit optimal pas operacionit. Pavarësisht përfitimit të jashtëzakonshëm që ofrojnë implantet e gjirit, përdorimi i tyre shoqërohet me disa komplikime.
Qëllimi: Në këtë prezantim do të përshkruajmë pse zgjedhim teknikën e dyfishtë për zmadhimin e gjirit në disa lloje të ndryshme të gjirit dhe si të menaxhojmë komplikimet që lidhen me këtë teknikë.
Materiali dhe metodat: Ndërmjet marsit 2018 dhe shtatorit 2023, gjithsej 140 pacientë kishin zmadhimin e gjoksit duke përdorur teknikën e planit të dyfishtë të përshkruar në këtë prezantim. Komplikimet kirurgjikale në kirurgjinë e implantit të gjirit u klasifikuan në komplikime para dhe intraoperative dhe komplikime të hershme dhe të vonshme postoperative. Gjithashtu përshkruam 3 raste të komplikimeve të gjirit pas implanteve dhe si i menaxhuam ato në mënyrë të sigurt.
Konkluzion: Zmadhimi i gjirit është një nga procedurat më të kërkuara në kirurgjinë plastike. Edhe duke ndjekur rrugën më të mirë në planifikimin dhe kryerjen e një zmadhimi të gjirit, mund të ndodhin komplikime të hershme dhe të vonshme pas operacionit.

Fjalë kyç: Zmadhimi i gjirit, kirurgjinë plastike, implante.

REHABILITIMI FIZIOTERAPEUTIK I BURSITIT SUBTROKANTERIK.

Xhejni Kurti1, Andrea Tocka2.

Abstrakt
Hyrje: Bursitis është inflamacion i bursës. Bursa është strukturë fiziologjike e mbushur me likid të quajtur lëngu synovial e cila ka si funksion amortizimin e lëvizjeve. Bursa është një strukturë e cila mbron ndaj fërkimeve të indeve, muskujve dhe tendinave. Bursat gjenden në çdo artikulacion edhe përllogariten që në trupin e njeriut janë rreth 160 bursa. Bursiti ka një sërë faktorësh etiologjik, si për shembull: puna e pacientit, traumat dhe mikrotraumat e përsëritura, sëmundjet autoimune, proçeset inflamatore, infeksionet, dëmtimet ligamentoze.
Qëllimi: Realizimi i një plani adekuat, të personalizuar trajtimi për të arritur minimalizimin e problematikave dhe rehabilitimin global të pacientëve. Përmirësimin e cilësisë së jetës, duke rikthyer funksionalitetin.
Metodologjia: U përzgjodhën disa pacientë të diagnostikuar me bursit Subtrokanterik. Tek pacientët u aplikua një protokoll i detajuar fizioterapeutik. U bën vlerësimet fizioterapeutike dhe më pas u vendos plani i trajtimit për bursitin subtrokanterik. U analizuan rezultatet duke përdorur shkallën subjektive të vlerësimit të dhimbjes VAS (Visual Analogue Scale). Kjo shkallë lineare është përfaqësimi vizual i madhësisë së dhimbjes që një pacient mendon se po përjeton.

Trajtimi fizioterapeutik konsiston në aplikim të: a. Protokollit PRICE, b. Teknika miofasciale, c. Mobilizime artikulare, d. Terapi ushtrimore.
Rezultatet: U vu re se pacientët të cilat u trajtuan me anë të fizioterapisë nëpërmjet protokolleve fizioterapeutike, përfituan ulje të dhimbjes, rritje të amplitudës artikulare dhe përmirësim të funksionalitetit të anësisë inferiore.
Konkluzion: Bazuar në rezultatet e mësipërme u vu re se rehabilitimi fizioterapeutik rezultoi i domosdosshëm të aplikohej tek pacientët me bursit subtrokanterik.

Fjalë kyç: Bursit subtrokanterik, vlerësim fizioterapeutik, rehabilitim fizioterapeutik.

KANCERI I TIROIDES.

Albjona Demushi, Xheladin Dracini.
Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Qendra Spitalore Universitare "Nënë Tereza".

Abstrakt
Hyrje: Kanceri i tiroides është ndër patologjitë malinje më të shpeshta endokrine. Në dekadat e fundit është vënë re një trend global ne rritjen e incidences së këtij lloj kanceri. Është ende në diskutim nëse kjo është një rritje reale apo është rritje si pasojë e aksesit më të mirë në instrumete diagnostike si ekografia. Ndonese është më i shpeshtë tek femrat kur haset tek meshkujt ka nje prognozë më pak te mire. Aktualisht, nga shpeshtësia renditet si kanceri i pestë me i shpeshtë tek grate dhe ndër më të shpeshtit tek femrat nën 25 vjec. Rreth 90% i gjithë kancereve të tiroides janë variant papilar, 4% variant folikular, 1. 5% Hurthle cell, 1. 5% medular dhe 1% anaplastik.
Materiale dhe Metoda: Në studim do te paraqiten të dhëna nga pacientet e diagnostikuar me karcinomë të tiroides pranë Qendres Spitalore Universitare "Nënë Tereza" (QSUNT). Do të ofrohet një panoramike mbi moshën, gjininë, klasifikimin e kancerit të tiroides dhe stratifikimi sipas riskut. Do te analizohet lloji i kirurgjisë së aplikuar, terapia me iod radioaktive, radioterapinë dhe terapitë më të reja me inhibitorët e tirozin kinazës. Gjithashtu do të paraqiten të dhëna për ndjekjen dhe ecurinë në vite të pacienteve duke u bazuar në recidive strukturore dhe prezencë biokimike e markuesve tumoral specifik.
Rezultatet: Në 50 pacientë të diagnostikuar me kancer të tiroides pranë QSUNT, 44 ishin femra dhe 6 meshkuj. Mosha mesatare e femrave ishte 47, 3 vjec dhe mosha mesatare e meshkujve ishte 39, 6 vjec. Karcinoma papilare e tiroides ishte varianti më i shpeshtë 70% (35/50), i ndjekur nga karcinomë varianti folikular 28% (14/50) dhe 2% (1/50) variant Hurthle cell. Në analizën histopatologjike 10% e pacienteve kishte invazion limfatik, 12 % invazion vaskular dhe 1 pacient kishte metastaza në momentin e diagnostikimit. Tiroidektomia totale u aplikua tek të gjithë pacientet, ashtu si dhe iodi radioaktiv (I131). Mesatarja e tireoglobulines para terapisë me I131 ishte 28. 9 µg/L dhe pas I131 u ul ne 1. 1 µg/L. Në follow up, vetëm dy pacient kanë ende përstistence të sëmundjes.
Konkluzionet: Kanceri i tiroides është nje ndër kancerat më të shpeshtë me patologjitë endokrine. Në Shqipëri ashtu si dhe në botë ka një prevalencë më të lartë tek femrat, por në të dy gjinitë, ruan një prognozë të mirë.

Fjalë kyç: kancer, tiroide, patologji malinje.

HIPOVITAMINOZA 25OHD DHE KORRELACIONI SAJ ME DENSITETIN KOCKOR.

Xhensila Beqari1, Venemin Gega2, Klara Hysenaj3.
1MSc Teknik Laboratori, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike;
2/3*As/Lektore, Departamenti i Lendëve Klinike, Fakulteti i Shkencave Mjekësore Teknike.*

Abstrakt
Hyrje: Hipovitaminoza D është kthyer në një problem mbarëbotëror që prek të gjitha grupmoshat dhe gjinitë. Efektet e vitaminës D në masën kockore janë thelbësore për ruajtjen e shumë funksioneve të rëndësishme në trup. Ky studim ka qëllim vlerësimin e ndikimit të niveleve të 25-hidroksivitaminës D (25OHD) në densitetin mineral kockor (BMD).
Materiali dhe metodat: Studim transversal, i cili u realizua gjatë periudhes kohore Nëntor 2023 deri në Shkurt të 2024. Pacientë të grupmoshës 25-50 vjeç dhe ata të moshës mbi 50 vjeç u rekrutuan nga një qender mjekësore private, në Elbasan. Mosha, gjinia, pesha dhe gjatësia e pacienteve u dokumentua dhe u llogarit indeksi i masës trupore. Janë kryer teste hematologjike për matjen e 25OHD me serum. BMD u përcaktua nga matja e densitometrisë kockore (DXA) kryesisht të pjesës lumbare dhe pjesës së sipërme të femurit. Pacientët u ndanë në tre grupe, bazuar në nivelin e 25OHD.
Rezultatet: Janë analizuar të dhënat nga 200 pacientë. Midis individëve me një nivel normal të 25OHD, ne grupmoshen 25-30 vjeç, 64% ishin gra dhe 36% burra, ndersa 49. 2% e grave dhe 26. 4% e burrave të moshës ≥50 vjeç kishin masë të ulët kockore. Në pacientët me insuficiencë të 25OHD, 84. 2% ishin gra dhe 16. 9% ishin burra në grupmoshën 25-30 vjeç. Ndersa 83. 3% e grave dhe 17. 8% e burrave të moshës ≥50 vjeç kishin masë të ulët kockore. Rezultatet për pacientët me mungesë të 25OHD zbuluan se asnjë nga burrat dhe gratë në grupmoshën 25-30 ose ≥50 vjeç nuk kishte BMD normale. Në shumicën e grupeve u treguan korrelacione të rëndësishme pozitive midis nivelit të 25OHD dhe BMD-së.
Konkluzion: Niveli i 25OHD ndikon ndjeshëm në BMD. Megjithëse shihet të jetë më i dukshëm tek gjinia femërore dhe moshat madhore, vlerësimi dhe trajtimi i hipovitaminozës D duhet të merret parasysh gjatë menaxhimit të patologjive kockore tek çdo individ.

Fjalë kyç: 25OHD, DXA, BMD, grupmosha 25-30, grupmosha >50, Hipovitaminoza D.

EFIKASITETI I ADALIMUMAB PËR TRAJTIMIN E KOLITIT ULCEROZ DHE PARASHIKUESIT E REZULTATIT.

Pemaj X. 1, Sina M 2, Osmanaj D. 2, Prifti S. 2, Djegsi A. 2
1Klinikë Gastroenterologjike, Departamenti i Sëmundjeve të Brendshme, Spitali Amerikan 3, Tiranë.
2Universiteti Klinik i Gastroenterologjisë, Qendra Universitare Spitalore 'Nënë Tereza', Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Prezantimi i terapive anti-tumor të faktorit nekrozë ka transformuar ndjeshëm menaxhimin e kolitit ulceroz (UC), duke theksuar rëndësinë e arritjes së përgjigjes klinike dhe shërimit të mukozës[1-3]. Ky studim kishte për qëllim identifikimin e parashikuesve të mundshëm të remisionit klinik dhe shërimit të mukozës në pacientët me UC që nuk kanë qenë biologjikë të trajtuar me adalimumab (ADA).
Metodat: Ky është një studim prospektiv, i kryer në një qendër spitalore terciare në Shqipëri nga viti 2016 deri në vitin 2020, ku regjistrohen pacientë me UC të moderuar deri në të rëndë. Të dhënat demografike, klinike, laboratorike dhe endoskopike janë mbledhur në mënyrë prospektive. Të gjithë pacientët morën terapi me adalimumab me dozë nënlëkurore

prej 160/80 mg në javët 0/2 e ndjekur nga 40 mg çdo 2 javë. Remisioni klinik u përcaktua si një pikë totale Mayo ≤ 2 pikë, ndërsa shërimi i mukozës u përcaktua si një nënvlerë endoskopie prej 0 ose 1. Regresioni logjistik univariant u krye për analizën statistikore në javët 52, 104 dhe 156.
Rezultatet: Studimi përfshiu 26 pacientë me UC me një moshë mesatare 47, 3 ± 16, 1 vjeç, nga të cilët 55, 6% ishin femra. Kohëzgjatja mesatare e sëmundjes ishte 7, 3 ± 7, 0 vjet, 44, 4% pankoliti dhe 55, 6% kolit në anën e majtë. Normat e faljes klinike ishin 45. 5% në javën 52, 42% në javën e 104 dhe 44. 4% në javën 156. Shkalla e shërimit të mukozës ishte 39% në javën 54, 40% në javën 104 dhe 42% në javën 156. 7 (25. 9 %) pacientët morën terapi të rritjes së dozës ADA për shkak të humbjes së përgjigjes pas një mesatare prej 9. 4 muajsh trajtimi biologjik. Koliti i anës së majtë ishte i vetmi faktor i lidhur me shërimin e mukozës në javën e 104 (OR 10. 0, 95% CI: 1. 77-128. 78, p=0. 03). Nuk u gjetën korrelacione të rëndësishme midis parametrave demografikë, klinikë ose laboratorikë dhe remisionit klinik ose shërimit të mukozës.
Përfundime: Adalimumab tregoi efektivitet në nxitjen dhe ruajtjen e remisionit klinik dhe arritjen e shërimit të mukozës në pacientët me UC që nuk kanë qenë biologjikë. UC në anën e majtë mund të shërbejë si një parashikues i mundshëm për remisionin afatgjatë mukozal dhe klinik.

Fjalë kyç: Pacientët, shërimi i mukozës, klinika, koliti ulceroz.

RREZIQET GLOBALE, TË ZHVILLIMIT GJATË GJITHË JETËS NGA KANCERET GASTROINTESTINALE NË BOTË DHE NË SHQIPËRI.
Ylber Visha.

Abstrakt
Hyrje: Pak studime kanë vlerësuar efektin kumulativ të ca gastrointestinale, për sa i përket incidencës dhe vdekshmërisë specifike për kancerin nga perspektiva e rrezikut gjatë gjithë jetës, pavarësisht nga këto ca që përbëjnë një e katërtën e të gjitha rasteve të kancerit dhe një të tretën e vdekjeve të lidhura me ca në mbarë botën.
Metoda: Studimi i botuar në janar 2024. Për këtë analizë sistematike të bazuar në popullatë, janë marrë vlerësimet e incidencës së kancerit gastrointestinal dhe normat e vdekshmërisë nga Globocan për 185 vende, dhe popullsisë nga OKB-së. Vendet u kategorizuan në kuartilë të Indeksit të Zhvillimit Njerëzor (HDI). Rreziku gjatë gjithë jetës së ca gastrointestinale eshte vlerësuar me analize standarde metodë, duke marrë në llogari konkurruese rreziqet e vdekjen nga shkaqet tjera dhe pritshmërinë e jetes.
Rezultatet: Rreziqet globale të jetës për zhvillimin dhe vdekjen nga ca gastrointestinal nga lindja deri në vdekje ishin 8-20% dhe 6-17% në vitin 2020. Për meshkujt, rreziku i zhvillimit të ca gastrointestinal ishte 9-53% dhe të vdekjes prej tyre 7-23% për gratë, rreziku i zhvillimit ca gastrointestinale ishin 6, 84% dhe të vdekjeve prej tyre 5, 09%, ca kolorektal paraqiti rrezikun më të lartë, duke përbërë 38, 5% të rrezikut total të zhvillimit gjatë gjithë jetës dhe 28, 2% të vdekjes nga kanceret gastrointestinale, ndjekur nga kanceret e stomakut, mëlçisë, ezofag, pankreasit. Azia Lindore ka të lartë rreziqet për kanceret e të stomakut, Australia dhe Zelanda për ca kolorektal, dhe Evropa perëndimore për Ca. pankreasit. Në vendin tonë përqindjen më të lartë e zë nëngrupi 'tumore malinj të aparatit të tretjes', me 35, 2 % dhe 'tumore malinj të aparatit të frymëmarrjes' me 23, 7 %.
Diskutim: Rezultatet synojnë të informojnë strategjitë kombëtare të parandalimit dhe kontrollit të përshtatura për rreziqet specifike të kancerit gjatë gjithë jetës së kancereve gastrointestinale brenda botës rajone, në fund të fundit për të reduktuar barrën brenda burimeve dhe sistemeve ekzistuese në mbarë botën.

Fjalë kyç: Ca gastrointestinale, ca colorectal, risk, strategji.

LINDJA NATYRALE, NDIKIMI I PESHËS NË PARAQITJE TË RUPTURËS.

Zamira Bexheti Zulbeari1, Bashkim Isamili1, 2.
1Spitali i specializuar për gjinekologji dhe obstetrikë 'Nënë Tereza' – Çair, Shkup;
2Universiteti i Evropës Juglindore në Maqedoninë e Veriut-Tetovë.

Abstrakt
Hyrje: Lindja ndahet në tre faza: latente, aktive dhe kalimtare. E para, faza latente, është më e gjata dhe më pak e qëndrueshme. Gjatë kësaj faze, qafa e mitrës do të fillojë të zgjerohet dhe të fshihet, ose të hollohet. Gjatë tranzicionit, qafa e mitrës zgjerohet plotësisht në 10 centimetra. Faza 2 fillon kur qafa e mitrës është zgjeruar plotësisht. Shtytja juaj, së bashku me forcën e kontraktimeve tuaja, do ta lëvizin fëmijën tuaj përmes kanalit të lindjes. Fontenelet (njollat e buta) në kokën e foshnjës suaj e lejojnë atë të futet përmes kanalit të ngushtë. Pasi fëmija të lindë, mjeku juaj pret kordonin e kërthizës. Faza 3 Pasi fëmija juaj të lindë, ju hyni në fazën përfundimtare të lindjes. Në këtë fazë, ju dorëzoni placentën, organin që ushqente fëmijën tuaj brenda në mitër. Nëse kjo është shtatzënia juaj e parë, lindja zakonisht zgjat rreth 12 deri në 14 orë. Qëllimi i punës ishte të identifikonte nëse pesha e foshnjës ndikon në shfaqjen e Rupturës gjatë lindjes normale, në periudhën janar-dhjetor 2022.
Materiali dhe metodat: Studimi përfshiu gjithsej 199 gra shtatzëna me një moshë mesatare identike 25, 60 ± 12, 00 vjeç. Puna është kryer prospektivisht gjatë kontrollit të dokumentacionit të grave shtatzëna sipas vendbanimit të tyre (zona rurale dhe urbane) në periudhën janar - dhjetor 2022. Të dhënat janë mbledhur nga dokumentet zyrtare, përkatësisht nga Protokollet e Evidentimit të salla e lindjes në Spitalin e Specializuar të Obstetrikës dhe Gjinekologjisë I. P. SH.
Rezultatet: Nga analiza e të dhënave të grumbulluara është vërtetuar se në intervalin kohor 01. 01. 2022 - 31. 12. 2022, në Spitalin e Specializuar Obstetrik Gjinekologjik janë realizuar 199 lindje. Vërehet qartë se gratë shtatzëna në një moshë të mëvonshme janë më të prirura për këputje. Gjithashtu, incidenca e këtij problemi rritet kur fetusi ka një peshë më të madhe.
Konkluzion: Pariteti nuk duket të ketë ndikim të lartë në shfaqjen e rupturave, pasi shumica e rasteve me këputje të membranave kanë qenë lindjet e para 45% ose në 59 gra, pastaj në lidhjet e dyta 17. 08% ose 34 gra, por Pesha e foshnjës kishte një ndikim të madh në pamjen e saj. Ndërsa në lindjen e tretë dhe të katërt nuk kemi pasur asnjë rast me shfaqjen e këputjes.

Fjalë kyç: Lindje normale, madhësia e foshnjës, këputje.

SI NDIKON NUMRI I LINDJEVE NË GRATË SHTATZANIA NË NEVOJA PËR EPIZIOTOMI.

Dr. Zamira Bexheti Zylbeari2, Dr. Bashkimi Ismaili1, 2, Besa Nuredini Demiri1, Kefser Lusjani1.
1Spitali i specializuar për gjinekologji dhe obstetrikë 'Nënë Tereza' – Çair, Shkup;
2Universiteti i Evropës Juglindore në Maqedoninë e Veriut-Tetovë.

Abstrakt
Hyrje: Epiziotomia kryhet pak para lindjes së foshnjës për të zgjeruar hapjen e vaginës. Më parë, mjekët obstetër kryenin në mënyrë rutinore epiziotomi për të parandaluar këputjen e

vaginës. Shumë studime që janë bërë kohët e fundit nuk mbështesin kryerjen e episiotomisë në mënyrë rutinore. Sipas këtyre studimeve, nuk ka asnjë provë që episiotomia mbron vaginën dhe muskujt e legenit. Për këtë arsye, Kongresi Amerikan i Obstetërve dhe Gjinekologëve, si dhe shumë ekspertë të tjerë, janë dakord që episiotomia të mos bëhet në mënyrë rutinë. Episiotomia duhet bërë në rastet kur lindja duhet të kryhet sa më shpejt që të jetë e mundur sepse rrahjet e zemrës së foshnjës mund të rriten (takikardi) ose ngadalësohen (bradikardi). Në raste të tilla, lindja shpesh duhet të ndihmohet me instrumente (për shembull me një aspirator vakum ose pincë). Qëllimi i punës ishte identifikimi nëse numri i lindjeve normale ndikon në nevojën e kryerjes së një episiotomie, në periudhën janar-dhjetor 2022.
Materiali dhe metodat: Në studim u përfshinë gjithsej 199 gra shtatzëna me një moshë mesatare identike 25, 60 ±12, 00 vjeç. Puna është kryer prospektivisht gjatë kontrollit të dokumentacionit të grave shtatzëna në periudhën janar-dhjetor 2022. Metoda e mbledhjes së të dhënave për rastet studimore përfshin metodën ndërseksionale. Të dhënat janë mbledhur nga dokumentet zyrtare, përkatësisht nga Protokollet e Evidentimit të sallës së lindjes në Spitalin e Specializuar të Obstetrikës dhe Gjinekologjisë I. P. SH.
Rezultatet: Nga analiza e të dhënave të mbledhura është vërtetuar se në intervalin kohor 01. 01. 2022 - 31. 12. 2022 në Spitalin e Specializuar për Obstetrikë Gjinekologji janë shënuar 106 lindje ose 53, 26% e lindjeve që kanë kërkuar episiotomi.
Konkluzion: Pariteti duket se ka një ndikim të lartë në shfaqjen e episiotomisë, pasi shumica e rasteve me episiotomi kanë qenë lindjet e para 52% ose 50 gra, pastaj në lindjet e dyta 31. 1 ose 34 gra, në lindjet e treta 22 gra 17. 2% dhe në lindjen e katërt. nuk kemi pasur raste të episiotomisë.

Fjalë kyç: Lindje normale, episiotomi.

NDIKIMI I DUHANPIRJES TE TË RINJTË. ANALIZË E NJË GRUPI STUDENTËSH NË UNIVERSITET.
Msc**.** Zejnep Lleshanaku, Bsc. Marinela Bregu.

Abstrakt
Duhanpirja është një prej sfidave më të mëdha për shëndetin publik në nivel global, duke shkaktuar pasoja të rënda për individët, komunitetet dhe shoqërinë në tërësi. Për vite me radhë, duhanpirja ka qenë një zakon i përhapur nëpër shoqëri, duke u bërë një problem shqetësues për shëndetin dhe mirëqenien e njerëzve. Në këtë kontekst, është e rëndësishme të kuptohet thellësisht ndikimi dhe përmasat e kësaj praktike, si dhe të identifikohen strategjitë dhe masat e nevojshme për të luftuar këtë fenomen të dëmshëm. Duhanpirja është një shqetësim serioz shëndetësor global që prek popullatat në mbarë botën. Në këtë punim, do të shqyrtojmë efektet e duhanpirjes tek një grup studentësh të një universiteti, duke u përqendruar në ndikimin që duhani ka tek kjo grupmoshë. Përdorimi i duhanit tek të rinjtë është një problem i madh shëndetësor dhe social, duke pasur ndikime të forta në shëndetin e tyre dhe në zhvillimin e tyre si individe. Në këtë kontekst, ky studim do të shqyrtojë të dhëna të rëndësishme dhe shqetësime themelore lidhur me duhanpirjen dhe ndikimin e saj në shëndetin dhe mirëqenien e njerëzve. Duke u fokusuar në perceptimet, sjelljet dhe pasojat e duhanpirjes në këtë grupmoshë të rëndësishme. Duke përdorur një qasje shkencore, synojmë të sjellim në pah ndërveprimet komplekse midis duhanpirjes dhe faktorëve tjerë shoqërorë dhe individë, duke siguruar kështu një kuptim më të thellë të këtij fenomeni dhe duke sjellë kontribut të vlefshëm për zhvillimin e politikave dhe strategjive efektive për të adresuar këtë çështje të rëndësishme shëndetësore dhe sociale.

Fjalë kyç: Duhanpirje, studentë, ndikimi.

ABSTRAKTET E DENTISTRISË
ABSTRACT OF DENTISTRY

ABSTRAKTET E DENTISTRISË / ABSTRACT OF DENTISTRY

TMD DILEMMA. TRIPLE D SOLUTION.
Dr. Ahmed A. Elwahed Shaaban BDS, MSc. PhD.

Abstract
TMJ disorders are multi factorial disease and recently many literatures started to find solutions for that problem and the solutions varied between the conservative and surgical approaches and in our lecture we will display all treatment modalities including recent advances regarding conservative approaches in that field.
Learning objectives: Learn about anatomy of TMJ complex. Learning how to properly diagnose tmj disorders Learn How to classify disorders of TMJ. Learn how to deal with TMD according to diagnosis. Learn conservative treatment modalities for TMD; laser therapy, Botox injection, blood injection and occlusal splints.

Keywords: TMJ, diagnose, treatment etc.

DILEMA E ATM. ZGJIDHJA 'TRIPLE D'.
Dr. Ahmed A. Elwahed Shaaban BDS, MSc. PhD.

Abstrakt
Çrregullimet e TMJ-së janë sëmundje multifaktoriale dhe së fundmi shumë literatura filluan të gjejnë zgjidhje për atë problem dhe zgjidhjet varionin midis qasjeve konservative dhe kirurgjikale dhe në leksionin tonë do të paraqesim të gjitha modalitetet e trajtimit duke përfshirë përparimet e fundit në lidhje me qasjet konservatore në atë fushë.
Objektivat: Të mësojmë rreth anatomisë së kompleksit TMJ. Të mësojmë se si të diagnostikoni siç duhet çrregullimet e TMJ Mësoni si të klasifikoni çrregullimet e TMJ. Të mësojmë se si të merreni me TMD sipas diagnozës. Të mësojmë modalitetet e trajtimit konservativ për TMD; terapi lazer, injeksion Botox, injeksion gjaku dhe splinte okluzale.

Fjalë kyç: TMJ, diagnozë, trajtim etj.

THE 'MODESTI' METHOD IN THE TREATMENT OF TEMPOROMANDIBULAR DISORDERS.
Alfredo Modesti1.
1Department of Innovative Technologies in Medicine and Dentistry, University 'G. d'Annunzio' of Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy.

Abstract
Temporomandibular disorders (TMD) encompass a range of orofacial pain conditions and represent the most prevalent non-dental pain issues in the maxillofacial region. The intricate nature of their origin makes diagnosing and managing TMDs a challenging task, with a lack of consensus in various aspects. Although clinical examination is deemed crucial for TMD diagnosis, imaging can be a beneficial supplementary tool in specific cases. Treatment options for TMD vary based on the type, with proposals ranging from conservative approaches to more invasive surgical procedures. The aim of this case report is to describe new non-surgical approach performed using a functional device to resolve the dental

malocclusion and the deviations or deflection of the mouth movement due to the disc displacement. An 18-year-old woman with bilateral TMJ dislocation. The patient underwent a gnathological treatment which involved the delivery of a series of bites until the correct position of the condyle in the glenoid floss was restored.

Keywords: TMD, malocclusion, patient.

METODA 'MODESTE' NË TRAJTIMIN E ÇRREGULLIMEVE TEMPOROMANDIBULARE.

Alfredo Modesti1.
1Departamenti i Teknologjive Inovative në Mjekësi dhe Stomatologji, Universiteti 'G. d'Annunzio' e Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali.

Abstrakt
Çrregullimet temporomandibulare (TMD) përfshijnë një sërë kushtesh të dhimbjes orofaciale dhe përfaqësojnë çështjet më të përhapura të dhimbjes jo dentare në rajonin maksilofacial. Natyra e ndërlikuar e origjinës së tyre e bën diagnostikimin dhe menaxhimin e TMD-ve një detyrë sfiduese, me mungesë konsensusi në aspekte të ndryshme. Megjithëse ekzaminimi klinik konsiderohet vendimtar për diagnozën e TMD, imazhi mund të jetë një mjet shtesë i dobishëm në raste specifike. Opsionet e trajtimit për TMD ndryshojnë në bazë të llojit, me propozime që variojnë nga qasjet konservatore deri tek procedurat kirurgjikale më invazive. Qëllimi i këtij raporti të rastit është të përshkruajë një qasje të re jo-kirurgjikale të kryer duke përdorur një pajisje funksionale për të zgjidhur malokluzionin dentar dhe devijimet ose devijimet e lëvizjes së gojës për shkak të zhvendosjes së diskut. Një grua 18-vjeçare me dislokim dypalësh të TMJ. Pacienti iu nënshtrua një trajtimi gnatologjik i cili përfshinte dhënien e një sërë pickimesh derisa të rivendosej pozicioni i duhur i kondilit në fillin glenoid.

Fjalë kyç: TMD, malokluzion, pacient.

MEDICATION-RELATED OSTEONECROSIS OF THE JAW.

Antonella Squillacioti.

Abstract
Introduction: Bisphosphonate-related osteonecrosis of the jaw (BRONJ) is a rare but potentially severe condition, and the etiopathology and risk factors are poorly defined. The American Association of Oral and Maxillofacial Surgeons position paper on BRONJ update 2009 remarks all the risk factors of developing BRONJ. Local anatomy such as lingual tori, mylohyoid ridge or palatal tori, and arcas with thin mucosa overlying bony prominences represent some of these local factors. We have recently treated a patient presenting a mandibular osteonocrosis involving a rigid miniplate which had been placed 18 ycarsago during a surgical excision of a radicular cyst. The patient, a 70-ycar-old female, did not show any other risk factors which could expose her to BRONJ, such as cortisone therapy, head and neck ra-diotherapy, chemotherapy, periodontal discase, or other.

Objectives: Current or previous treatment with antiresorptive or antiangiogenic agents exposed bone or bone that can be probed through an intraoral or extraoral fistula in the maxillofacial region that has persisted for longer than 8 weeks. No history of radiation therapy to the jaws or obvious metastatic disease to the jaws.

Key words: Orofacial Pain and Related Disorders, Oral & Maxillofacial Surgery, Oral Medicine & Pathology, Osteonecrosis of the Jaws, BRONJ.

OSTEONEKROZA E NOFULLAVE E LIDHUR ME MJEKIMET.
Antonella Squillacioti.

Abstrakt
Hyrje: Osteonekroza e nofullës e lidhur me bisfosfonatet (BRONJ) është një gjendje e rrallë, por potencialisht e rëndë, dhe etiopatologjia dhe faktorët e rrezikut janë të përcaktuar keq. Dokumenti i pozicionit të Shoqatës Amerikane të Kirurgëve Oral dhe Maksilofacialë mbi përditësimin e BRONJ 2009 vë në dukje të gjithë faktorët e rrezikut të zhvillimit të BRONJ. Anatomia lokale si tori lingual, kreshta mylohyoid ose tori palatale dhe arka me mukozë të hollë që mbulon prominencat kockore përfaqësojnë disa nga këta faktorë lokalë. Kohët e fundit kemi trajtuar një pacient që paraqet një osteonokrozë mandibulare që përfshin një minipllakë të ngurtë e cila ishte vendosur 18 vjet më parë gjatë një ekscizioni kirurgjikal të një kisti radikular. Pacientja, një femër 70-vjeçare, nuk shfaqi ndonjë faktor tjetër rreziku që mund ta ekspozonte ndaj BRONJ-it, si terapia me kortizon, radioterapia e kokës dhe qafës, kimioterapia, sëmundjet periodontale ose të tjera.
Objektivat: Trajtimi aktual ose i mëparshëm me agjentë antiresorptive ose antiangiogjenë kocka ose kocka e ekspozuar që mund të hetohet përmes një fistula intraorale ose ekstraorale në rajonin maksilofacial që ka vazhduar për më shumë se 8 javë. Nuk ka histori të terapisë me rrezatim në nofulla ose sëmundje të dukshme metastatike në nofulla.

Fjalë kyç: Dhimbje Orofaciale dhe Çrregullime të Përafërta, Kirurgji Orale & Maksilofaciale, Mjekësi Orale & Patologji, Osteonekrozë e Nofullave, BRONJ.

INTENSIVE PERIODONTAL TREATMENT DOES NOT AFFECT THE LIPID, PROFILE AND ENDOTHELIAL FUNCTION OF PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES.
Dr. Biagio Rapone.

Abstract
Local eradication of periodontal infection could potentially have a much broader impact on the diabetic condition by also contributing to the modification of the lipid profile, which is directly compromised in the alteration of endothelium-dependent vasodilation. The aim of this trial was to assess the benefits of intensive periodontal treatment (IPT) on the lipid profile and endothelial function of diabetic patients.
Methods: This was a 6-month, randomized controlled trial involving diabetic patients with generalized periodontitis. The study group comprised 290 individuals who were randomly assigned to receive Intensive Periodontal Treatment (IPT, Intervention Group) or conventional adult prophylaxis (Control Periodontal Treatment, CPT, Control Group). Outcomes encompassed lipid profile involving serum total cholesterol, serum triglyceride, lowdensity lipoprotein cholesterol, high-density lipo-protein cholesterol, and flow-mediated vasodilation (FMD) as an index of endothelium-dependent vasodilation (primary outcomes); periodontal indices and high-sensitive C-reactive protein were evaluated at baseline, 3 and 6 months after periodontal treatment.
Results: An increase in endothelium-dependent flow-mediated dilatation (FMD) was observed in the Intensive Periodontal Treatment group in comparison with Control ($p < 0.$

001), but results are not statistically different. There were no differences in lipid profile in individuals of both groups.
Conclusions: An intensive periodontal treatment might improve endothelial function, suggesting a direct beneficial effect on the vasculature, possibly mediated by systemic inflammatory reduction. However, no statistically significant differences between groups were observed, and no benefits were proved on lipid profile.

Keywords: periodontal, infection, treatment.

TRAJTIMI PERIODONTAL INTESIV NUK NDIKON NË PROFILIN LIPIDIK DHE FUNKSIONIN ENDOTELIAL TË PACIENTËVE ME DIABET TIP 2'.
Dr. Biagio Rapone.

Abstrakt
Çrrënjosja lokale e infeksionit periodontal mund të ketë potencialisht një ndikim shumë më të gjerë në gjendjen diabetike duke kontribuar gjithashtu në modifikimin e profilit të lipideve, i cili rrezikohet drejtpërdrejt në ndryshimin e vazodilatimit të varur nga endoteli. Qëllimi i këtij studimi ishte vlerësimi i përfitimeve të trajtimit intensiv periodontal (IPT) në profilin e lipideve dhe funksionin endotelial të pacientëve me diabet.
Metodat: Ky ishte një provë 6-mujore, e kontrolluar e rastësishme që përfshinte pacientë diabetikë me periodontit të gjeneralizuar. Grupi i studimit përbëhej nga 290 individë të cilët u caktuan rastësisht për të marrë Trajtim Intensiv Parodontal (IPT, Grupi i Ndërhyrjes) ose profilaksë konvencionale për të rriturit (Trajtimi periodontal i kontrollit, CPT, Grupi i Kontrollit). Rezultatet përfshinin profilin e lipideve që përfshin kolesterolin total në serum, trigliceridet e serumit, kolesterolin lipoprotein me densitet të ulët, kolesterolin lipo-proteinik me densitet të lartë dhe vazodilatimin e ndërmjetësuar nga rrjedha (FMD) si një indeks i vazodilatimit të varur nga endoteli (rezultatet primare); Indekset periodontale dhe proteina C-reaktive me ndjeshmëri të lartë u vlerësuan në fillim, 3 dhe 6 muaj pas trajtimit periodontal.
Rezultatet: Një rritje në zgjerimin e ndërmjetësuar nga rrjedha e varur nga endoteli (FMD) u vu re në grupin e Trajtimit Intensiv periodontal në krahasim me kontrollin ($p < 0, 001$), por rezultatet nuk janë statistikisht të ndryshme. Nuk kishte dallime në profilin e lipideve në individët e të dy grupeve.
Konkluzione: Një trajtim periodontal intensiv mund të përmirësojë funksionin endotelial, duke sugjeruar një efekt të drejtpërdrejtë të dobishëm në enët e gjakut, ndoshta i ndërmjetësuar nga reduktimi inflamator sistemik. Megjithatë, nuk u vunë re dallime statistikisht domethënëse midis grupeve dhe nuk u vërtetuan përfitime në profilin e lipideve.
Fjalë kyç: periodontale, infeksion, trajtim.

BREAKING NEW GROUND IN IMPLANTOLOGY: COMPARATIVE ANALYSIS OF SOFT TISSUE ADHESION ON LASER-TREATED VS. MACHINED ABUTMENT.
Prof. Bruna Sinjari.

Abstract
One of the main factors for the osseointegration of dental implants is the development of an adequate soft tissue barrier, mainly composed by collagen, which protects the implant from bacterial development. The structural features of the peri-implant collagen are influenced by

the implant components and, in particular, by the type of the surface. In the clinical practice, healing abutments are characterized by smooth surfaces, named machined. Recently, a new laser technique, has been developed to obtain a topography-controlled surface with micrometric regular pores that seems reducing the risk of peri-implantitis. Based on this background, this presentation aims to highlight the importance of the surface treatment and investigating the structural organization and spatial distribution of collagen surrounding healing abutments characterized by laser-treated and machined surfaces. Long-term implant success has been shown to be related to the presence of a soft tissue barrier, which prevents bacterial penetration. The quality of this mucosal attachment is influenced by the properties of the implant components that are placed in contact with the soft tissue. Although, different study has been performed there is still lack of information on which is the implant surface that better promote the soft tissue cells adhesion. The aim of the present study is to evaluate the adhesion of human soft tissues surrounding a custom-made healing abutment and give an overview on the studies that have been performed till now.

Keywords: Implantology, soft tissue, laser.

HYRJET E REJA NË IMPLANTOLOGJI: ANALIZA KRAHASUESE E ADEZIONIT TË INDEVE TË BUTA TË MONKONEVE TË PËRPUNUAR ME LAZER KUNDREJT MONKONEVE TE PARAFABRIKUAR.

Prof. Bruna Sinjari.

Abstrakt

Një nga faktorët kryesorë për osseointegrimin e implanteve dentare është zhvillimi i një pengese adekuate të indeve të buta, e përbërë kryesisht nga kolagjeni, i cili mbron implantin nga zhvillimi bakterial. Karakteristikat strukturore të kolagjenit peri-implant ndikohen nga përbërësit e implantit dhe, në veçanti, nga lloji i sipërfaqes. Në praktikën klinike, abutmentet shëruese karakterizohen nga sipërfaqe të lëmuara, të emërtuara të përpunuara. Kohët e fundit, një teknikë e re lazer është zhvilluar për të marrë një sipërfaqe të kontrolluar nga topografia me pore të rregullta mikrometrike që duket se redukton rrezikun e peri-implantitit. Bazuar në këtë sfond, ky prezantim synon të nxjerrë në pah rëndësinë e trajtimit sipërfaqësor dhe hetimin e organizimit strukturor dhe shpërndarjes hapësinore të kolagjenit që rrethon mbështetëset shëruese të karakterizuara nga sipërfaqe të trajtuara me lazer dhe të përpunuara. Suksesi afatgjatë i implantit është treguar të jetë i lidhur me praninë e një pengese të indeve të buta, e cila parandalon depërtimin e baktereve. Cilësia e kësaj ngjitjeje mukoze ndikohet nga vetitë e komponentëve të implantit që vendosen në kontakt me indin e butë. Edhe pse janë kryer studime të ndryshme, ende mungon informacioni se cila është sipërfaqja e implantit që promovon më mirë ngjitjen e qelizave të indeve të buta. Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë ngjitjen e indeve të buta njerëzore që rrethojnë një abutment shërues të bërë me porosi dhe të japë një pasqyrë të studimeve që janë kryer deri më tani.

Fjalë kyç: Implantologji, inde të buta, lazer.

EXPLORING THE INTERPLAY BETWEEN AIR POLLUTION AND ORAL HEALTH: A COMPREHENSIVE SYSTEMATIC REVIEW

Bruna Sinjari1, 2, Manlio Santilli1, 2, Maurizio Piattelli1, 2, Piero Di Carlo3, Sergio Caputi1, 2.

1Department of Innovative Technologies in Medicine and Dentistry, University 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy.

2Electron Microscopy Laboratory, University 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy.

3Center of Advanced Studies and Technology (CAST), University of 'G. d' Annunzio' Chieti Pescara, 66100 Chieti, Italy; (DC. P.).

Abstract

This systematic review assessed to evaluate the potential correlation between oral health and air pollution. To the best of the authors' knowledge, this is the first systematic review endeavoring to compare air pollution and oral health. A systematic search was performed according to PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-analyses) statement and employed the PICO(S) approach (Patient or Population, Intervention, Control or Comparison, Outcome, and Study types). The search was limited to English-language articles, and publications within a 15-year timeframe were included in the electronic search. A comprehensive search was conducted across Scopus, Embase, and Web of Science databases, spanning the years 2008 to 2023, resulting in a total of 4, 983 scientific articles. A final selection of 11 scientific papers was made based on their study type and the specific air pollutants examined. The selected papers analyzed various air pollutants associated with health-related diseases, including Ozone, Nitrogen Dioxide, Nitrogen Monoxide, Carbon Monoxide, sulfur dioxide, and particulate matter. A substantial portion of the reviewed studies assert a strong correlation between air pollutants and oral diseases, specifically periodontitis. However, the exact biological mechanisms underlying this correlation do not seem to be fully understood, indicating the need for further comprehensive investigation in this regard. Dentists can contribute to the collective effort by educating their patients about the oral health implications of air pollution, thereby supporting initiatives aimed at promoting environmental and health sustainability.

Keywords: air popullation, oral health, comprehensive review.

EKSPLORIMI I NDËRVEPRIMIT MES NDOTJES SË AJRIT DHE SHËNDETIT ORAL: RISHIKIM LITERATURE.

Bruna Sinjari1, 2 Manlio Santilli1, 2, Maurizio Piattelli1, 2, Piero Di Carlo3, Sergio Caputi1, 2.

1Departamenti i Teknologjive Inovative në Mjekësi dhe Stomatologji, Universiteti 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali.

2Laboratori i Mikroskopisë Elektronike, Universiteti 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali.

3Qendra e Studimeve dhe Teknologjisë së Avancuar (CAST), Universiteti 'G. d' Annunzio' Chieti Pescara, 66100 Chieti, Itali.

Abstrakt

Ky rishikim sistematik u vlerësua për të vlerësuar lidhjen e mundshme midis shëndetit oral dhe ndotjes së ajrit. Sipas njohurive më të mira të autorëve, ky është rishikimi i parë sistematik që përpiqet të krahasojë ndotjen e ajrit dhe shëndetin oral. Një kërkim sistematik u krye sipas deklaratës PRISMA (Artikujt e Preferuar Raportues për Rishikimet Sistematike dhe Meta-analizat) dhe përdori qasjen PICO(S) (Pacienti ose Popullsia, Ndërhyrja, Kontrolli

ose Krahasimi, Rezultatet dhe llojet e Studimit). Kërkimi ishte i kufizuar në artikuj në gjuhën angleze dhe publikimet brenda një afati kohor 15-vjeçar u përfshinë në kërkimin elektronik. Një kërkim gjithëpërfshirës u krye në bazat e të dhënave Scopus, Embase dhe Ëeb of Science, duke përfshirë vitet 2008 deri në 2023, duke rezultuar në një total prej 4, 983 artikujsh shkencorë. Një përzgjedhje përfundimtare e 11 punimeve shkencore u bë në bazë të llojit të studimit të tyre dhe ndotësve specifikë të ajrit të ekzaminuar. Punimet e përzgjedhura analizuan ndotës të ndryshëm të ajrit që lidhen me sëmundjet e lidhura me shëndetin, duke përfshirë ozonin, dioksidin e azotit, monoksidin e azotit, monoksidin e karbonit, dioksidin e squfurit dhe grimcat. Një pjesë e konsiderueshme e studimeve të rishikuara pohojnë një korrelacion të fortë midis ndotësve të ajrit dhe sëmundjeve orale, veçanërisht periodontitit. Megjithatë, mekanizmat e saktë biologjikë që qëndrojnë në themel të këtij korrelacioni nuk duket se janë kuptuar plotësisht, duke treguar nevojën për hetim të mëtejshëm gjithëpërfshirës në këtë drejtim. Dentistët mund të kontribuojnë në përpjekjet kolektive duke edukuar pacientët e tyre rreth implikimeve të shëndetit oral të ndotjes së ajrit, duke mbështetur kështu iniciativat që synojnë promovimin e qëndrueshmërisë mjedisore dhe shëndetësore.

Fjalë kyç: popullimi i ajrit, shëndet oral, rishikim gjithëpërfshirës.

THINK OUTSIDE THE BOX, CEMENTED VS SCREW RETAINED.

Dr. Bruno Spindler.

Abstract

Think outside the box. As a motivated practitioner, how can I achieve a very simple and genuine ‘one abutment - one time’ workflow using only intelligent prosthetic components, where the abutment never needs to be removed? Can I allow the gingiva to grow on the abutment to reduce the risk of peri-implantitis? How can I avoid unpredictable bone augmentation and still significantly reduce the risk of incorrect implant positioning - even with immediate implant placement? Can a stress-breaking effect built into the abutment reduce bone recession around implants? How can the emergence profile be improved, not only with multi-unit abutments? And can all this be achieved very easily in both analogue and digital workflows? All these questions will be considered in the lecture and discussed using a new abutment concept with a screw that is inserted into the abutment from below. Both single-tooth restorations and restorations on innovative multi-unit abutments, which are not only suitable for All-on X, will be discussed using clinical and dental examples.

Keywords: cemented retained, bone, single-tooth.

ZGJERO MENDIMIN, IMPLANTE TË CEMENTUAR APO TË VIDHOSUR.

Dr. Bruno Spindler.

Abstrakt

Mendoni jashtë kutisë. Si një praktikues i motivuar, si mund të arrij një rrjedhë pune shumë të thjeshtë dhe të vërtetë ‘një mbështetëse - një herë’ duke përdorur vetëm komponentë protetikë inteligjentë, ku abutmenti nuk duhet të hiqet kurrë? A mund të lejoj që gingiva të rritet në abutment për të zvogëluar rrezikun e peri-implantitit? Si mund të shmang zmadhimin e paparashikueshëm të kockave dhe prapë të zvogëloj ndjeshëm rrezikun e pozicionimit të gabuar të implantit - edhe me vendosjen e menjëhershme të implantit? A mund të reduktojë

recesionin e kockave rreth implanteve një efekt thyes stresi i ndërtuar në mbështetëse? Si mund të përmirësohet profili i daljes, jo vetëm me mbështetëse me shumë njësi? Dhe a mund të arrihet e gjithë kjo shumë lehtë si në flukset e punës analoge ashtu edhe në ato dixhitale? Të gjitha këto pyetje do të shqyrtohen në leksion dhe do të diskutohen duke përdorur një koncept të ri mbështetës me një vidë që futet në mbështetëse nga poshtë. Si restaurimet me një dhëmb ashtu edhe restaurimet në mbështetëse inovative me shumë njësi, të cilat nuk janë të përshtatshme vetëm për All-onX, do të diskutohen duke përdorur shembuj klinik dhe dentar.

Fjalë kyç: retained i cementuar, kockë, një dhëmb.

IMPLANT SYSTEMS WITH DIFFERENT IMPLANT ABUTMENT CONNECTION SYSTEM AT CONFRONT. CLINICAL ASPECTS IN THE PRESERVATION OF PERIMPLANT-BONE.

Dr. Bruno G. Scalise.

Abstract

The oral implants are very different in the form, type of surface and in the connection between the abutment and the implant. The connection between the abutment and the implant is different in many implants, it rappresent an important factor in the preservation of the perimplant-bone. It's important to have a connection where there isn't the passage of oral fluid between the components. The present of gap between the components rappresents a passage for the bacteria and modificasion of the perimplant-bone. Some connections have a good stability and absence of moviment. The use of some dental implants with abutment cemented into the implant, without the screw, rappresent a possibility of connection without gaps and without infiltration of bacteria. Another possibility is rappresented by the conical connection between the components. This situation rappresents the current connection to obtain the preservation of perimplant-bone. With this type of connection is possible to obtain a modification of soft tissues around the abutment, because it's possible to have incremens of dimension of connective tissue and epithelial tissue around the cervical portion of the abutment. This is rappresent a protection of soft tissue around the implants. These types of connections between the components are very different from the old connections, how for example the external connection of Prof. Branemark dental implants, where a connection flat to flat was characterized by the gaps and moviments in the time of the abutments.

The use of particolar types of connections between the abutment ant the implant rappresent a point in favor for the subcess in the oral reabilitation for our patients.

Keywords: implant abutment, perimplant-bone, patients etc.

SISTEMET IMPLANTARE ME SISTEM TË NDRYSHËM TË LIDHJES SË MONKONIT TË IMPLANTIT. ASPEKTE KLINIKE NË RUAJTJEN E KOCKËS PERI-MPLANTARE.

Dr. Bruno G. Scalise.

Abstrakt

Implantet orale janë shumë të ndryshme në formën, llojin e sipërfaqes dhe në lidhjen midis abutmentit dhe implantit. Lidhja midis abutmentit dhe implantit është e ndryshme në shumë implante, ai përbën një faktor të rëndësishëm në ruajtjen e kockës së perimplantit. Është e

rëndësishme të keni një lidhje ku nuk ka kalim të lëngut oral midis komponentëve. Prania e hendekut midis komponentëve paraqet një kalim për bakteret dhe modifikimin e kockës së perimplantit. Disa lidhje kanë një stabilitet të mirë dhe mungesë lëvizjeje. Përdorimi i disa implanteve dentare me abutment të çimentuar në implant, pa vidë, paraqet mundësinë e lidhjes pa boshllëqe dhe pa infiltrim bakteresh. Një mundësi tjetër përfaqësohet nga lidhja konike midis përbërësve. Kjo situatë paraqet lidhjen aktuale për të siguruar ruajtjen e kockës perimplant. Me këtë lloj lidhjeje është e mundur të arrihet një modifikim i indeve të buta rreth abutmentit, sepse është e mundur që të ketë rritje të dimensionit të indit lidhës dhe indit epitelial rreth pjesës cervikale të abutmentit. Kjo përfaqëson një mbrojtje të indeve të buta rreth implanteve. Këto lloj lidhjesh ndërmjet komponentëve ndryshojnë shumë nga lidhjet e vjetra, si p. sh. lidhja e jashtme e implanteve dentare Prof.
Përdorimi i llojeve të veçanta të lidhjeve ndërmjet autmentit dhe implantit përbën një pikë në favor për subcesin në rehabilitimin oral për pacientët tanë.

Fjalë kyç: abutment implant, perimplant-kockë, pacientë etj.

EXPERIMENTAL ANALYSIS OF THE USE OF CRANIAL ELECTROMYOGRAPHY IN ATHLETES AND CLINICAL IMPLICATIONS.

Dr. Carmela Pezzolla.

Abstract
The relationship between the stomatognathic apparatus and the muscular system, as well as its effects on professional athletes' physical condition, are thought to be analyzed by cranial surface electromyography. This paper's objective is to assess surface cerebral electromyography as a tool for occlusal and muscle abnormalities in professional athletes to be diagnosed and treated.
Methods: Electromyographic recording was performed on a sample of 25 athletes, with a mean age of 23 years, 20 males, and 5 women; 13 of them had a sports injury condition (symptomatic athletes), while 12 were in excellent physical condition (asymptomatic athletes). Six athletes (dysfunctional athletes) had cranio-mandibular problems during odontostomatological evaluation, while 19 had no such issues (functional athletes). Based on the electromyographic data, a therapeutic strategy to alleviate the symptoms of the dysfunctional athletes was selected. A follow-up was conducted one month after the occlusal splint treatment began, and the outcomes were compared to the preliminary data.
Results: According to statistical analysis, 72% of patients responded well to the therapy they were given after electromyography, while 28% of patients did not ($p = 0.028$).
Conclusions: When selecting a treatment plan for competitive athletes, cranial electromyography is a useful tool intended to balance occlusal stresses and enhance the patient's overall tonic posture, producing favorable results in the qualitative evaluation of sports performance.

Keywords: muscular system, cranial, cranio-mandibular.

ANALIZA EKSPERIMENTALE E PËRDORIMIT TË ELEKTROMIOGRAFISË KRANIALE NË ATLETËT DHE IMPLIKIMET KLINIKE.

Dr. Carmela Pezzolla.

Abstrakt

Marrëdhënia midis aparatit stomatognatik dhe sistemit muskulor, si dhe efektet e tij në gjendjen fizike të sportistëve profesionistë, mendohet se analizohen nga elektromiografia e sipërfaqes kraniale. Objektivi i këtij punimi është të vlerësojë elektromiografinë e sipërfaqes cerebrale si një mjet për anomalitë okluzale dhe muskulore në atletët profesionistë për t'u diagnostikuar dhe trajtuar.

Metodat: Regjistrimi elektromiografik u krye në një kampion prej 25 sportistësh, me moshë mesatare 23 vjeç, 20 meshkuj dhe 5 femra; 13 prej tyre kishin gjendje lëndimi sportiv (atletët simptomatikë), ndërsa 12 ishin në gjendje të shkëlqyer fizike (atletët asimptomatikë). Gjashtë atletë (atletët jofunksionalë) kishin probleme kranio-mandibulare gjatë vlerësimit odontostomatologjik, ndërsa 19 nuk kishin probleme të tilla (atletët funksionalë). Bazuar në të dhënat elektromiografike, u zgjodh një strategji terapeutike për të lehtësuar simptomat e atletëve jofunksionalë. Një ndjekje u krye një muaj pas fillimit të trajtimit të splintës okluzale dhe rezultatet u krahasuan me të dhënat paraprake.

Rezultatet: Sipas analizave statistikore, 72% e pacientëve iu përgjigjën mirë terapisë që iu dha pas elektromiografisë, ndërsa 28% e pacientëve jo (p = 0. 028).

Përfundime: Kur zgjidhni një plan trajtimi për atletët konkurrues, elektromiografia kraniale është një mjet i dobishëm që synon të balancojë streset okluzale dhe të përmirësojë qëndrimin e përgjithshëm tonik të pacientit, duke prodhuar rezultate të favorshme në vlerësimin cilësor të performancës sportive.

Fjalë kyç: sistem muskulor, kranial, kranio-mandibular.

ALL ASPECTS OF PERI-IMPLANT SOFT TISSUES FOR LONG-TERM SUCCESS.

Dr. Cenker Koyuncuoglu.

Abstract

Evaluation of the gingiva is one of the most important points to be considered in restorative and surgical treatment planning. In recent years, the term ‘periodontal phenotype’ has been preferred more rather than ‘gingival/periodontal biotype/morphotype’ to define the gingival structure. Periodontal phenotype is determined by the gingival phenotype (gum thickness and keratinized gingival width) and the morphotype of the bone (thickness of the buccal bone plate).

The effect of peri-implant soft tissue quality and structure on treatment outcomes has also been discussed in numerous studies. The peri-implant soft tissue phenotype consists of mucosal thickness, supracrestal tissue height and the width of keratinized mucosa. Knowledge of these concepts is crucial for the health and stability of peri-implant soft tissues. In recent years, ‘phenotype modification treatments’ to change the gingival structure took its place at the forefront. Different materials and surgical techniques are used for this purpose, and the best results are obtained with autogenous soft tissue grafts such as connective tissue and free gingival grafts.

However, the creation of a second surgical site in the mouth can affect the patient's quality of life. Therefore, the researchers put efforts into developing the use of several alternatives such as collagenous matrix, acellular dermal matrix and injectable platelet-rich fibrin. In

addition, ‘roll flap’ or ‘modified roll flap’ techniques are used to change the soft tissue phenotype at the surgical stage.

Keywords: peri-implant, soft tissue, fibrin etc.

TË GJITHA ASPEKTET E INDEVE TË BUTA PERIMPLANTARE PËR SUKSES AFATGJATË.

Dr. Cenker Koyuncuoglu.

Abstrakt

Vlerësimi i gingivës është një nga pikat më të rëndësishme që duhet marrë parasysh në planifikimin e trajtimit restaurues dhe kirurgjik. Vitet e fundit, termi ‘fenotip periodontal’ është preferuar më shumë sesa ‘biotip/morfotip gingival/periodontal’ për të përcaktuar strukturën gingival. Fenotipi periodontal përcaktohet nga fenotipi gingival (trashësia e mishit të dhëmbëve dhe gjerësia e gingivës së keratinizuar) dhe morfotipi i kockës (trashësia e pllakës së kockës bukale).

Efekti i cilësisë dhe strukturës së indeve të buta peri-implantare në rezultatet e trajtimit është diskutuar gjithashtu në studime të shumta. Fenotipi i indit të butë peri-implant përbëhet nga trashësia e mukozës, lartësia e indit suprakrestal dhe gjerësia e mukozës së keratinizuar. Njohja e këtyre koncepteve është thelbësore për shëndetin dhe stabilitetin e indeve të buta peri-implantare.

Vitet e fundit, ‘trajtimet e modifikimit të fenotipit’ për të ndryshuar strukturën e gingivës zuri vend në ballë. Për këtë qëllim përdoren materiale dhe teknika të ndryshme kirurgjikale dhe rezultatet më të mira arrihen me graftet autogjene të indeve të buta si indi lidhor dhe ato të lira gingivale.

Megjithatë, krijimi i një vendi të dytë kirurgjik në gojë mund të ndikojë në cilësinë e jetës së pacientit. Prandaj, studiuesit bënë përpjekje për të zhvilluar përdorimin e disa alternativave të tilla si matrica kolagjenike, matrica e lëkurës joqelizore dhe fibrina e pasur me trombocite të injektueshme. Për më tepër, teknikat ‘roll flap’ ose ‘modified roll flap’ përdoren për të ndryshuar fenotipin e indeve të buta në fazën kirurgjikale.

Fjalë kyç: peri-implant, ind i butë, fibrinë etj.

THE IMPLANT PEEKS INTO THE SINUS - WHAT TO DO?

Christof Pertl.

Abstract

Following tooth loss, the posterior maxilla is usually characterized by limited bone height secondary to pneumatization of the maxillary sinus and collapse of the alveolar ridge.

In order to compensate for the reduced bone height, several treatment options are available such as lateral or transcrestal sinus floor elevation and the use of short implants. Nevertheless, membrane perforations represent the most common complication among these procedures. Intrusion of dental implants into the maxillary sinus perforating through the Schneiderian membrane is considered a cause of undesirable complications.

This lecture will evaluate and discuss the relevance of this phenomenon on implant survival and complications. Both the current scientific literature and several clinical examples and advices will be presented.

Keywords: implant, sinus, complications etc.

IMPLANTI NË SINUS - SI TË VEPROJMË?
Christof Pertl.

Abstrakt
Pas humbjes së dhëmbit, maksila e pasme zakonisht karakterizohet nga lartësia e kufizuar e kockës dytësore për pneumatizimin e sinusit maksilar dhe kolapsin e kreshtës alveolare.
Për të kompensuar lartësinë e reduktuar të kockës, ekzistojnë disa opsione trajtimi, si p. sh. ngritja e dyshemesë së sinusit lateral ose transkrestal dhe përdorimi i implanteve të shkurtra. Sidoqoftë, perforimet e membranës përfaqësojnë ndërlikimin më të zakonshëm midis këtyre procedurave. Ndërhyrja e implanteve dentare në sinusin maksilar që perforon përmes membranës Schneiderian konsiderohet si shkak i komplikimeve të padëshiruara.
Ky leksion do të vlerësojë dhe diskutojë rëndësinë e këtij fenomeni në mbijetesën e implantit dhe ndërlikimet. Do të prezantohen si literatura aktuale shkencore ashtu edhe disa shembuj dhe këshilla klinike.

Fjalë kyç: implant, sinus, komplikime etj.

THE IMPORTANCE AND DEVELOPMENT OF THE ORAL HYGIENE AND TYPES OF TREATMENT FOR DIFFERENT PATIENTS.
Dr. Claudio Carone, Dr. Benito Francesko Pio Pennacchio.

Abstract
This review will examine the different elements of oral hygiene, historical developments and improvements in society, with the introduction of more suitable toothbrushes and especially fluoride toothpaste, the changes in DMFT index and the various forms of prevention, including the types of hygiene treatment according to the patients and their needs and characteristics. The important aspects of pediatric dentistry, a branch of dental medicine that is fundamental to education since childhood, will also be analysed.

Keywords: oral hygiene, fluoride toothpaste, suitable toothbrushes.

RËNDËSIA DHE ZHVILLIMI I HIGJENËS ORALE DHE LLOJET E TRAJTIMIT PËR PACIENTË TË NDRYSHËM.
Dr. Claudio Carone, Dr. Benito Francesko Pio Pennacchio.

Abstrakt
Ky rishikim do të shqyrtojë elementët e ndryshëm të higjienës orale, zhvillimet historike dhe përmirësimet në shoqëri, me futjen e furçave më të përshtatshme dhe veçanërisht pastës së dhëmbëve me fluor, ndryshimet në indeksin DMFT dhe format e ndryshme të parandalimit, duke përfshirë llojet e trajtimit të higjienës sipas pacientët dhe nevojat dhe karakteristikat e tyre. Do të analizohen gjithashtu aspekte të rëndësishme të stomatologjisë pediatrike, një degë e mjekësisë stomatologjike që është thelbësore për edukimin që nga fëmijëria.

Fjalë kyç: higjienë orale, pastë dhëmbësh me fluor, furça dhëmbësh të përshtatshme.

MODERN ALL CERAMICS AND ADHESIVE CEMENTATION – FUTURE ON THE GO.

Prof. Dr. Danimir Jevremović.

Abstract

Miminally invasive ceramic restorations are top of today's prosthodontics practice. With modern materials, we can do from non-prep to prep-less preparations, all depending on the concrete case. Many of these restorations are supported with adhesive composite cements. In this lecture, we will discuss various combinations of cements and ceramics, see where to use which type and where to distinguish between conventional and adhesive cementation. In the whole forest of cements and ceramics, this lecture will lead the way to finding just the right combination, that fully suits your patient's needs.

Keywords: ceramics, adhesive cementation, patient etc.

CEMENTIMI ADEZIV DHE PUNIMET MODERNE TOTAL QERAMIKE - E ARDHMJA.

Prof. Dr. Danimir Jevremović.

Abstrakt

Restaurimet qeramike minimalisht invazive janë në krye të praktikës së sotme protetike. Me materiale moderne, ne mund të bëjmë nga përgatitjet jo-përgatitore deri tek ato pa përgatitje, të gjitha në varësi të rastit konkret. Shumë prej këtyre restaurimeve mbështeten me çimento kompozite ngjitëse. Në këtë leksion, ne do të diskutojmë kombinime të ndryshme të çimentos dhe qeramikës, të shohim se ku të përdorim cilin lloj dhe ku të bëjmë dallimin midis çimentimit konvencional dhe atij ngjitës. Në të gjithë pyllin e çimentos dhe qeramikës, ky leksion do të çojë drejt gjetjes së kombinimit të duhur, që i përshtatet plotësisht nevojave të pacientit tuaj.

Fjalë kyç: qeramikë, çimentim ngjitës, pacient etj.

NEUROBIOMARKERS AND EARLY DETECTION OF PERINATAL BRAIN DAMAGE: AN UP TO DATE.

Diego Gazzolo MD, PhD.
Neonatal Intensive Care Unit, G. d'Annunzio University, Chieti, Italy.
The I. O. PhD International Research Program.

Abstract

Preterm newborns and special term subpopulations are at highest risk for perinatal brain damage. Intraventricular hemorrhage, periventricular leukomalacia and perinatal asphyxia still constitute an unsolved issue. To date, despite technological advances in perinatal monitoring strategies perinatal morbidity rate has a flat trend. Against this background, the measurement of brain biomarkers (NB) could be especially useful for the early detection of infants at risk for short-/long-term brain injury. In this respect, the main European and US international health-care institutions supported perinatal clinical and experimental neuroprotection research projects aimed at including a panel of NB in the clinical guidelines. The criteria currently established for NB are the following: i) alternative and direct indicator

of CNS damage when clinical and radiologic assessments are still silent, ii) early predictor of degree and location of injury, iii) indicator of the extent of brain lesion, iv) ability to monitor the progression of disease, v) well studied in the pediatric population, vi) measurable by available commercially kits worldwide with good reproducibility, vii) presence of reference range for the pediatric population, viii) assessment in different biological fluids (urine, blood, CSF, amniotic fluid, saliva, milk).
At this stage we investigated pros and cons of a panel of NB in the perinatal period such as calcium binding proteins (S100B protein), vasoactive agents (adrenomedullin), brain biomarkers (activin A, neuron specific enolase, glial fibrillary acidic protein, ubiquitin carboxyl-terminal hydrolase-L1) and oxidative stress markers.

Keywords: neurobiomarkers, brain damage, treatment.

NEUROBIOMARKERËT DHE ZBATIMI I HERSHËM I DEDEKTIMIT PERINATAL TË TRURIT: NJË UPDATE.

Diego Gazzolo MD, PhD.
Njësia e Kujdesit Intensiv Neonatal, Universiteti G. d'Annunzio, Chieti, Itali,
I. O. PhD Programi Ndërkombëtar i Kërkimit.

Abstrakt
Të porsalindurit e parakohshëm dhe nënpopullatat me afat të veçantë janë në rrezik më të lartë për dëmtimin e trurit perinatal. Hemorragjia intraventrikulare, leukomalacia periventrikulare dhe asfiksia perinatale përbëjnë ende një çështje të pazgjidhur. Deri më sot, pavarësisht përparimeve teknologjike në strategjitë e monitorimit perinatal, shkalla e sëmundshmërisë perinatale ka një tendencë të sheshtë. Në këtë sfond, matja e biomarkerëve të trurit (NB) mund të jetë veçanërisht e dobishme për zbulimin e hershëm të foshnjave në rrezik për dëmtim afatshkurtër/ afatgjatë të trurit. Në këtë aspekt, institucionet kryesore evropiane dhe ndërkombëtare të kujdesit shëndetësor mbështetën projekte kërkimore klinike dhe eksperimentale perinatale të neurombrojtjes që synonin përfshirjen e një paneli NB në udhëzimet klinike. Kriteret e vendosura aktualisht për NB janë si më poshtë: i) tregues alternativ dhe i drejtpërdrejtë i dëmtimit të SNQ kur vlerësimet klinike dhe radiologjike janë ende të heshtura, ii) parashikues i hershëm i shkallës dhe vendndodhjes së dëmtimit, iii) tregues i shtrirjes së lezionit të trurit, iv.) aftësia për të monitoruar progresin e sëmundjes, v) i studiuar mirë në popullatën pediatrike, vi) i matshëm nga kutitë e disponueshme komerciale në mbarë botën me riprodhueshmëri të mirë, vii) prania e diapazonit të referencës për popullatën pediatrike, viii) vlerësimi në lëngje të ndryshme biologjike (urina, gjaku, CSF, lëngu amniotik, pështyma, qumështi). Në këtë fazë ne hetuam të mirat dhe të këqijat e një paneli NB në periudhën perinatale si proteinat lidhëse të kalciumit (proteina S100B), agjentët vazoaktivë (adrenomedullina), biomarkerët e trurit (aktivina A, enolaza specifike e neuronit, proteina acidike fibrilare gliale, karboksil ubiquitin -hidrolaza terminale-L1) dhe shënuesit e stresit oksidativ.

Fjalë kyç: neurobiomarkerë, dëmtim i trurit, trajtim.

THE IMPLANT RESTORATIVE APPROACH IN TOTAL REHABILITATION.
Prof. Dimitar Filtchev.

Abstract
Introduction: The lecture will go through a multidisciplinary treatment planning protocol for complex cases. A full digital protocol will be presented with a new biological concept of for creating and keeping a stabile emergence profile. The thin soft tissues lead to increased marginal bone loss compared to thick soft tissues at implants. A new prosthetic way of increasing the biotipe will be introduced to increase the soft tissue level around teeth and implants. Different immediate implant insertion techniques with bone grafting and soft tissue augmentation in the posterior area and aesthetic zone will be covered in the lecture. Different methods for implant placement with simultaneous GBR, soft tissue augmentation, and socket preservation will also be covered. It will be discussed a revolutionary implant design that enhances the initial stability by immediate implantation. The construction of a surgical guide, placement of the implants, and provisional and final restorations from single implants to full mouth restorations are all covered in detail as part of a full digital procedure that will be presented.

Keywords: Treatment, simultaneous GBR, implants.

QASJA RESTAURUESE E IMPLANTIT NË REHABILITIM TOTALI.
Prof. Dimitar Filtchev.

Abstrakt
Hyrje: Leksioni do të kalojë përmes një protokolli multidisiplinar të planifikimit të trajtimit për raste komplekse. Do të prezantohet një protokoll i plotë dixhital me një koncept të ri biologjik për krijimin dhe mbajtjen e një profili të qëndrueshëm të daljes. Indet e buta të holla çojnë në humbje më të madhe të kockës margjinale në krahasim me indet e buta të trasha në implante. Një mënyrë e re protetike për rritjen e biotipit do të prezantohet për të rritur nivelin e indeve të buta rreth dhëmbëve dhe implanteve. Teknika të ndryshme të futjes së implanteve të menjëhershme me shartim kockor dhe shtim të indeve të buta në zonën e pasme dhe zonën estetike do të trajtohen në leksion. Gjithashtu do të përfshihen metoda të ndryshme për vendosjen e implantit me GBR të njëkohshme, shtim të indeve të buta dhe ruajtje të foleve. Do të diskutohet një dizajn revolucionar i implantit që rrit stabilitetin fillestar me implantimin e menjëhershëm. Ndërtimi i një udhëzuesi kirurgjik, vendosja e implanteve dhe restaurimet provizore dhe përfundimtare nga një implant tek restaurimi i plotë i gojës janë të gjitha të mbuluara në detaje si pjesë e një procedure të plotë dixhitale që do të prezantohet.

Fjalë kyç: Trajtim, GBR simultan, implante.

DEMANDS AND FAILURES IN PRO-IMPLANT PREPARATIONS.
Univ. Prof. PhD Doriana Agop-Forna.
Department of Dento-Alveolar and OMF Surgery,
Faculty of Dental Medicine, U. M. F. 'Grigore T. Popa' Iasi.

Abstract
The success of implant-prosthetic treatment is ensured by many factors including the volume and quality of alveolar bone support. Due to conditions like periodontitis, trauma, agenesis,

and tooth extractions, there can be changes in the alveolar bone, including defects and modifications in both its height and width. These alterations may complicate the positioning of dental implants in a way that challenge the requirements for proper prosthetic rehabilitation. Various techniques are used to rehabilitate the alveolar bone such as interpositional grafts, onlay block bone grafting, ridge split technique/ridge expansion, guided bone regeneration (GBR), and distraction osteogenesis. The pro-implant preparations of oral bone support are requested to ensure conditions for esthetic demands of patients. Various surgical procedures for the reconstruction of osseous support can be followed by complications and failures. When partial failures occur, corrective surgery procedures are requested, while total failures need second surgery intervention. Oral surgeon must communicate to patients these potential undesired events and their consequences related to function and esthetics.

Keywords: alveolar bone, addition, pro-implant, complications, failures.

KËRKESAT DHE DËSHTIMET NË PËRGATITJET PRO-IMPLANTARE.

Univ. Prof. PhD Doriana Agop-Forna.
Departamenti i Kirurgjisë Dento-Alveolare dhe OMF,
Fakulteti i Mjekësisë Dentare, U. M. F. 'Grigore T. Popa' Iasi.

Abstrakt
Suksesi i trajtimit implant-protetik sigurohet nga shumë faktorë duke përfshirë vëllimin dhe cilësinë e mbështetjes së kockave alveolare. Për shkak të kushteve si periodontiti, trauma, agjeneza dhe nxjerrja e dhëmbëve, mund të ketë ndryshime në kockën alveolare, duke përfshirë defekte dhe modifikime si në lartësi ashtu edhe në gjerësi. Këto ndryshime mund të komplikojnë pozicionimin e implanteve dentare në një mënyrë që sfidon kërkesat për rehabilitimin e duhur protetik. Teknika të ndryshme përdoren për rehabilitimin e kockës alveolare si graftet interpozicionale, shartimi i kockave me bllok onlay, teknika e ndarjes së kreshtës/zgjerimi i kreshtës, rigjenerimi i udhëzuar i kockës (GBR) dhe osteogjeneza shpërqendruese. Preparatet pro-implantale të mbështetjes së kockave orale kërkohen për të siguruar kushte për kërkesat estetike të pacientëve. Procedurat e ndryshme kirurgjikale për rindërtimin e suportit kockor mund të pasohen nga komplikime dhe dështime. Kur ndodhin dështime të pjesshme, kërkohen procedura korrigjuese të kirurgjisë, ndërsa dështimet totale kërkojnë një ndërhyrje të dytë kirurgjikale. Kirurgu oral duhet t'u komunikojë pacientëve këto ngjarje të mundshme të padëshiruara dhe pasojat e tyre që lidhen me funksionin dhe estetikën.

Fjalë kyç: kockë alveolare, shtim, pro-implant, komplikime, dështime.

BIOSINT PROJECT: 'INTERNATIONALIZATION AT HOME' FOR THE FACULTY OF DENTAL MEDICINE.

Prof. Dr. Edit Xhajanka, Dr. Neada Hysenaj, M. Sc. Marsela Fagu, Inva Idrizi, Sara Vasku, Adela Sejati, Dea Bejko.
Faculty of Dental Medicine, University of Medicine, University Dental Clinic, Tirana.

Abstract
The Faculty of Dental Medicine, University of Medicine, Tirana is a partner in the Erasmus Plus project 'BIOSINT', ERASMUS-EDU-2022-CBHE-STRAND-2, No. 101082863, co-

funded by the European Union, entitled: 'Strengthening capacities and digital competences in biomedical education through internationalization at home', where the main coordinator is the University of Kragujevac, Serbia. This project aims to improve the education and development of students of bio-medical sciences, as well as academic staff and administrative personnel of participating higher education institutions. The aim is to strengthen digital capacities, competences, as well as intercultural skills and attitudes at individual and institutional levels. The specific objectives of the 'BIOSINT' project are to promote the mobility of individuals and groups. The benefits of this project for the Faculty of Dental Medicine, University of Medicine, Tirana are: Identification of strengths and weaknesses regarding the internationalization situation in the Faculty; Development of the strategic plan for 'internationalization at home'; Development and implementation of protocols and digital services for students and staff; Encouraging staff and student mobility; Insertion of intercultural and international competences through current subjects and new virtual subjects; Creating the necessary international conditions and environment of digital teaching and learning for students; Establishing and strengthening relations with partner institutions; Training of staff and students regarding internationalization strategies in the country; Internationalization of the curriculum; Equipping the Faculty with the necessary electronic equipment for the construction of a digital virtual classroom, through which international courses can be conducted. This lecture will be a detailed presentation of the project's current achievements and planned activities.

Keywords: Faculty of Dental Medicine, promote, strategic plan.

PROJEKTI BIOSINT: 'NDËRKOMBËTARIZIMI NË SHTËPI' PËR FAKULTETIN E MJEKËSISË DENTARE.

Prof. Dr. Edit Xhajanka, Dr. Neada Hysenaj, M. Sc. Marsela Fagu, Inva Idrizi, Sara Vasku, Adela Sejati, Dea Bejko.
Fakulteti Mjekësisë Dentare, Klinika Stomatologjike Universitare, Tiranë.

Abstrakt
Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë është partner në projektin Erasmus Plus 'BIOSINT', ERASMUS-EDU-2022-CBHE-STRAND-2, Nr. 101082863, me titull: Forcimi i kapaciteteve dhe kompetencave dixhitale në arsimin bio-mjekësor nëpërmjet ndërkombëtarizimit në shtëpi, i bashkë-financuar nga Bashkimi Evropian, ku koordinator kryesor është Universitetin Kragujevac, Serbi. Ky projekt synon të përmirësojë edukimin dhe zhvillimin e studentëve të shkencave bio-mjekësore, si dhe të stafit akademik dhe personelit administrativ të institucioneve të arsimit të lartë pjesëmarrës. Synimi është të forcohen kapacitetet dixhitale, kompetencat, si dhe aftësitë dhe qëndrimet ndërkulturore në nivele individuale dhe institucionale. Objektivat specifike të projektit 'BIOSINT' janë promovimi i mobiliteteve të individëve dhe grupeve. Përfitimet nga ky projekt për Fakultetin e Mjekësisë Dentare janë: Identikifimi i pikave të forta dhe të dobëta në lidhje me situatën e ndërkombëtarizimit në Fakultet; Zhvillimin e planit strategjik për 'ndërkombëtarizimin në vend'; Zhvillimin dhe zbatimin e protokolleve dhe shërbimeve dixhitale për studentët dhe stafin; Nxitja e mobilitetit të stafit dhe studentëve; Inserimi i kompetencave ndërkulturore dhe ndërkombëtare përmes lëndëve aktuale dhe lëndëve të reja virtuale; Krijimi i kushteve dhe mjedisit të nevojshëm ndërkombëtar të mësimdhënies dhe të nxënit dixhital për studentët; Krijimi dhe forcimi i marrëdhënieve me institucionet partnere; Trajnimi i stafit dhe studentëve lidhur me strategjitë e ndërkombëtarizimit në vend; Ndërkombëtarizimi i kurrikulës; Pajisja e Fakultetit me pajisjet e nevojshme elektronike për konstruktimin e një klase virtuale dixhitale, nëpërmjet së cilës mund të realizohen kurse në nivel ndërkombëtarë.

Ky leksion do të jetë një prezantim i detajuar i projektit i arritjeve të gjertanishme dhe aktiviteteve të planifikuara.

Fjalë kyç: Fakultetin e Mjekësisë Dentare, promovimi, plani strategjik.

THE USE OF AMCOP® BIOACTIVATORS IN INTERCEPTIVE ORTHODONTIC THERAPY.

Dr. Elisabetta De Ruvo.

Abstract

The purpose of this case report is to analyze the results of interceptive treatment with AMCOP® bioactivators obtained in developing-age patient.

Materials and Methods: the patient is a 9-year-old child. A case study was performed with collection of dental objective examination, Rx opt, lateral teleradiography, posteroanterior teleradiography, cephalometry, photos and impressions. A diagnosis of dento-skeletal open bite with maxillary and mandibular retrusion, crossbiteanterior 2. 1-3. 1 was obtained. AMCOP® bioactivators were chosen for the management of this patient case.

Results and Conclusions: the patient is currently being monitored for permutation always using bioactivators. This case shows that orthodontic interceptive treatment in the developmental age with bioactivators offers good results.

Keywords: bioactivators, orthodontic therapy, diagnosis etc.

PËRDORIMI I BIOAKTIVATORËVE AMCOP NË TERAPINË ORTODONIKE INTERCEPTIVE.

Dr. Elisabetta De Ruvo.

Abstrakt

Qëllimi i këtij raporti rasti është të analizojë rezultatet e trajtimit interceptiv me bioaktivizuesit AMCOP të marra në një pacient në moshë në zhvillim.

Materialet dhe Metodat: pacienti është një fëmijë 9 vjeç. Është kryer një rast studimi me mbledhjen e ekzaminimit objektiv dentar, Rx opt, teleradiografisë laterale, teleradiografisë posteroanteriore, cefalometrisë, fotove dhe impresioneve. Është marrë një diagnozë e kafshimit të hapur dento-skeletor me retruzion maksilar dhe mandibular, crossbiteanterior 2. 1-3. 1. Për menaxhimin e këtij rasti pacienti u zgjodhën bioaktivatorët AMCOP®.

Konkluzione: pacienti aktualisht është duke u monitoruar për permutacion gjithmonë duke përdorur bioaktivizues. Ky rast tregon se trajtimi interceptiv ortodontik në moshën e zhvillimit me bioaktivatorë ofron rezultate të mira.

Fjalë kyç: AMCOP, objektiv dentar, ekzaminim.

IS IMPLANT THE ONLY OPTION FOR THE ANTERIOR SINGLE TOOTH?
Ender Kazazoglu.

Abstract
Implant treatment has been growing very fast since Breanemark introduced a new protocol in 1977. If there is a single tooth missing, we immediately think of implant treatment. On the other hand, according to immediate implant placement, we should check first the thickness of bone, second the thickness of periodontal tissue, and assess of position of the implant. These criteria should be investigated. If any of these criteria do not match treatment will be failed. This happens most of the time congenitally missing 12 and 22. In these cases, most of the time bone is narrow, and sometimes thin periodontal tissue exists. So, if it is the case, it is inevitable to fail. Then the question is what we can do. Another alternative is the Maryland bridge although it has existed since 1960. It is an underestimated treatment among dentists. The main reason for this problem of adhesion. However, after the 2000ies great improvement in the adhesives rise the use of Maryland bridges. In this talk, I am going to compare the success of single-tooth implants and Maryland bridges and which case we you apply which type of treatment.

Keywords: implant, treatment, periodontal tissue.

ËSHTË IMPLANTI I VETMI OPSION PËR NJË DHËMBI TË VETËM ANTERIOR?
Ender Kazazoglu.

Abstrakt
Trajtimi me implante është rritur shumë shpejt që kur Breanemark prezantoi një protokoll të ri në 1977. Nëse mungon një dhëmb i vetëm, ne mendojmë menjëherë për trajtimin e implantit. Nga ana tjetër, sipas vendosjes së menjëhershme të implantit, duhet të kontrollojmë së pari trashësinë e kockës, së dyti trashësinë e indit periodontal dhe të vlerësojmë pozicionin e implantit. Këto kritere duhet të hetohen. Nëse ndonjë nga këto kritere nuk përputhet, trajtimi do të dështojë. Kjo ndodh shumicën e kohës duke munguar kongjenitalisht 12 dhe 22. Në këto raste, në shumicën e rasteve kocka është e ngushtë dhe ndonjëherë ekziston indi i hollë periodontal. Pra, nëse është kështu, është e pashmangshme të dështojë. Atëherë pyetja është se çfarë mund të bëjmë. Një alternativë tjetër është ura e Maryland-it edhe pse ekziston që nga viti 1960. Është një trajtim i nënvlerësuar nga dentistët. Arsyeja kryesore për këtë problem të ngjitjes. Megjithatë, pas viteve 2000, përmirësimi i madh në ngjitës u rrit përdorimi i urave të Maryland. Në këtë bisedë, unë do të krahasoj suksesin e implanteve me një dhëmb dhe urave të Maryland dhe në cilin rast ju aplikoni cilin lloj trajtimi.

Fjalë kyç: implant, trajtim, ind periodontal.

ASSESSMENT OF 25(OH) D3 IN SALIVA OF PATIENTS AFFECTED BY PERIODONTAL DISEASE: CORRELATION WITH INFLAMMATORY MARKERS.

Erica Costantini, Bruna Sinjari, Francesca Piscopo, Annamaria Porreca, Marcella Reale, Sergio Caputi, Giovanna Murmura.

Abstrakt

Vitamin D serves as a vital nutrient and precursor hormone, playing a pivotal role in various biochemical processes within the body. 25(OH)D3, the primary circulating metabolite in the bloodstream, stands as a key indicator of vitamin D reserves in humans. The prevalence of vitamin D deficiency has emerged as a significant global health concern. Research indicates that insufficient vitamin D levels correlate with an elevated risk of periodontitis. This association likely stems from the essential role of vitamin D in maintaining calcium and bone equilibrium, as well as supporting immune function. Thus, it is suggested that vitamin D may influence the onset of periodontitis through its regulation of bone metabolism and immune responses. Our study aims to evaluate the levels of 25(OH) D3 and inflammatory markers, involved in the periodontitis process, in saliva of periodontal patients and healthy controls to assess correlation among them. Parodontal disease patients showed higher levels of TGFβ, IL-35, MMP9, and IL-17A, while a decrease of 25(OH)D3 was observed compared to healthy controls.

Correlation analysis obtained from salivary marker levels in the PD and HC groups revealed a significant relation between cytokines.

In summary could be speculated that vitamin D assessment can have a positive role on the prevention and treatment of periodontitis in clinical practice.

Keywords: vitamin D, saliva, patients.

VLERËSIMI I 25(OH) D3 NË PËSHTYMËN E PACIENTËVE TË INFEKTUAR NGA SËMUNDJA PERIODONTALE: KORELACIONI ME MARKERËT INFLAMATORË.

Erica Costantini, Bruna Sinjari, Francesca Piscopo, Annamaria Porreca, Marcella Reale, Sergio Caputi, Giovanna Murmura.

Abstrakt

Vitamina D shërben si një lëndë ushqyese jetike dhe hormon pararendës, duke luajtur një rol kryesor në procese të ndryshme biokimike brenda trupit. 25(OH)D3, metaboliti kryesor qarkullues në qarkullimin e gjakut, qëndron si një tregues kryesor i rezervave të vitaminës D tek njerëzit. Prevalenca e mungesës së vitaminës D është shfaqur si një shqetësim i rëndësishëm shëndetësor global. Hulumtimet tregojnë se nivelet e pamjaftueshme të vitaminës D lidhen me një rrezik të lartë të periodontitit. Kjo lidhje ka të ngjarë të rrjedhë nga roli thelbësor i vitaminës D në ruajtjen e ekuilibrit të kalciumit dhe kockave, si dhe në mbështetjen e funksionit imunitar. Kështu, sugjerohet që vitamina D mund të ndikojë në shfaqjen e periodontitit përmes rregullimit të metabolizmit të kockave dhe përgjigjeve imune. Studimi ynë synon të vlerësojë nivelet e 25(OH) D3 dhe shënuesve inflamatorë, të përfshirë në procesin e periodontitit, në pështymën e pacientëve periodontalë dhe kontrolleve të shëndetshme për të vlerësuar korrelacionin midis tyre. Pacientët me sëmundje parodontale treguan nivele më të larta të TGFβ, IL-35, MMP9 dhe IL-17A, ndërsa u vu re një ulje prej 25(OH)D3 krahasuar me kontrollet e shëndetshme. Analiza e korrelacionit e marrë nga nivelet e shënuesve të pështymës në grupet PD dhe HC zbuloi një lidhje të rëndësishme midis

citokinave. Në përmbledhje mund të spekulohet se vlerësimi i vitaminës D mund të ketë një rol pozitiv në parandalimin dhe trajtimin e periodontitit në praktikën klinike.

Fjalë kyç: vitaminë D, pështymë, pacientë.

EVALUATION OF PERIIMPLANT INFLAMMATION: COMPARISON BETWEEN UNIQMUA AND STANDARD MULTI UNIT ABUTMENT.

Eugenio Manciocchi, Giuseppe Tafuri, Gianmaria D'Addazio; Santilli Manlio, Sergio Caputi, Bruna Sinjari.

Abstract

It is accepted that fixed total prosthetic restorations with full-arch implants are better in terms of aesthetics, function, and phonation than removable prostheses. To avoid disparallelism in two pieces implant, MUAs are used, which are screwed to the implants. However, this union leaves a gap that favours bacterial penetration and proliferation. One piece Resista UNI-Q-MUA implants, on the other hand, have a MUA fused to the dental implant. The aim of this study is to evaluate if there is less bacterial growth in peri-implant tissues using one piece Resista implants (test) than two pieces implant (control). A total of 30 implants were placed with immediate loading protocol (15 test and 15 control) in 5 patients. Each patient received 6 implants in the upper jaw. Before the surgery, crevicular fluid is taken from the teeth in the oral cavity (T0). At 6 months (T1), the first peri-implant fluid samples were taken, to be followed at 12 months (T2) after baseline by further samples for microbiological analysis. Statistical significance for the response variable at the end of the treatment will be carried out by means of Student's t-test for independent samples, with a p-value<0. 05. 6 months after surgery, two patients have already been called back for follow-up, plaque and bleeding index were assessed and the osseointegration of the implants was checked. In addition, intraoral scanner impressions were made for the fabrication of the final prosthesis. As a result, we expect a lower concentration of bacterial species in the peri-implant fluid and, consequently, less inflammation of the peri-implant mucosa.

Keywords: evaluation, inflammation, patient.

VLERËSIMI I INFLAMACIONIT PERI-IMPLANTAR: KRAHASIM MIDIS MONKONEVE 'UNIQMUA' DHE MONKONEVE STANDARD 'MULTI UNIT'.

Eugenio Manciocchi, Giuseppe Tafuri, Gianmaria D'Addazio; Santilli Manlio, Sergio Caputi, Bruna Sinjari.

Abstrakt

Pranohet se restaurimet totale fikse protetike me implante me hark të plotë janë më të mira për sa i përket estetikës, funksionit dhe fonimit sesa protezat e lëvizshme. Për të shmangur disparalelizmin në implantet me dy pjesë, përdoren MUA, të cilat vidhosen te implantet. Megjithatë, ky bashkim lë një boshllëk që favorizon depërtimin dhe përhapjen e baktereve. Nga ana tjetër, implantet Resista UNI-Q-MUA kanë një MUA të bashkuar me implantin dentar. Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë nëse ka më pak rritje bakteriale në indet peri-implantale duke përdorur implantet Resista me një pjesë (test) sesa implantet me dy pjesë (kontrolli). Gjithsej 30 implante u vendosën me protokoll ngarkimi të menjëhershëm (15 test dhe 15 kontroll) në 5 pacientë. Çdo pacient mori 6 implante në nofullën e sipërme. Para operacionit, lëngu krevikular merret nga dhëmbët në zgavrën e gojës (T0). Në 6 muaj (T1),

u morën mostrat e para të lëngut peri-implant, për t'u pasuar në 12 muaj (T2) pas fillimit nga mostrat e mëtejshme për analiza mikrobiologjike. Rëndësia statistikore për variablin e përgjigjes në fund të trajtimit do të kryhet me anë të testit Student t për mostra të pavarura, me një vlerë p<0, 05. 6 muaj pas operacionit, dy pacientë janë thirrur tashmë për ndjekje, është vlerësuar indeksi i pllakës dhe gjakderdhjes dhe është kontrolluar osteointegrimi i implanteve. Përveç kësaj, për fabrikimin e protezës përfundimtare janë bërë mbresa nga skaner intraoral. Si rezultat, presim një përqendrim më të ulët të specieve bakteriale në lëngun peri-implant dhe, për rrjedhojë, më pak inflamacion të mukozës peri-implantare.

Fjalë kyç: vlerësim, inflamacion, pacient.

REGENERATION OF PERIODONTAL AND BONE TISSUES: PRESENT AND FUTURE.

Prof. Francesco Germano.

Abstract

The main purpose of dental regenerative therapies is to recreate bone and/or periodontal tissues lost due to oral pathologies. Research in this field has led to the development of new techniques and the discovery of new materials to regenerate lost tissue. This presentation will present the most innovative current techniques of bone and periodontal regeneration and will present pre-clinical and clinical experimental research on the use of innovative techniques such as stem cells and organoids.

Keywords: dental regenerative, tissue recreating, periodontal.

RIGJENERIMI I INDEVE PERIODONTALE DHE KOCKORE: E TASHMJA DHE E ARDHMJA.

Prof. Francesco Germano.

Abstrakt

Qëllimi kryesor i terapive rigjeneruese dentare është rikrijimi i indeve kockore dhe/ose periodontale të humbura për shkak të patologjive orale.

Kërkimet në këtë fushë kanë çuar në zhvillimin e teknikave të reja dhe zbulimin e materialeve të reja për të rigjeneruar indet e humbura.

Ky prezantim do të prezantojë teknikat më inovative aktuale të rigjenerimit kockor dhe periodontal dhe do të paraqesë kërkime eksperimentale paraklinike dhe klinike mbi përdorimin e teknikave inovative si qelizat staminale dhe organoidet.

Fjalë kyç: rigjenerues dentar, rikrijues i indeve, periodontale.

MRONJ TREATMENT STRATEGIES - USE OF GROWTH FACTORS UN THE MANAGEMENT OF HIGH-RISK HEMORRHAGIC PATIENTS AND OF PATIENTS WITH BONE NEOPLASMS AFTER BISPHOSPHONATES ANF MONOCLONAL.

Prof. Francesco Inchingolo, Dr. Gianna Dipalma.

Abstract

MRONJ is a serious drug-related side effect that is most common in people using antiresorptive and/or angiogenic medications. Therapy options for this condition include conservative treatments, surgical procedures with varied degrees of invasiveness, and adjuvant therapies. The aim of the present study is to identify the most successful and promising therapy alternatives available to clinicians. PubMed, Cochrane, Scopus, Web of Science, and Embase were searched for works on our topic published between 8 January 2006 and 8 January 2023. The search was restricted to randomized clinical trials, retrospective studies, clinical studies, and case series involving human subjects with at least five cases and no age restriction on participants. A total of 2657 was found.

After the selection process, the review included 32 publications for qualitative analysis. Although conservative treatments (pharmacological, laser, and minimally invasive surgery) are effective in the early stages of MRONJs or as a supplement to traditional surgical resection therapy, most studies emphasize the importance of surgical treatment for the resolution or downstaging of advanced lesions. Fluorescence-guided surgery, PRP, PRF, CGF, piezosurgery, VEGF, hyaluronic acid, and ozone therapy all show significant potential for improving treatment outcomes.

Keywords: MRONJ, drug-related side effect, clinical studies.

STRATEGJITË E TRAJTIMIT TË OSTEONEKROZËS SË NOFULLËS TË LIDHUR ME MJEKIMIN (MRONJ)- PËRDORIMI I FAKTORËVE TË RRITJES NË MENAXHIMIN E PACIENTËVE ME RREZIK TË LARTË HEMORAGJIE DHE TË PACIENTËVE ME NEOPLAZMA KOCKORE PAS BIFOSFONATEVE DHE 'MONOKLONOVE'.

Prof. Francesco Inchingolo, Dr. Gianna Dipalma.

Abstrakt

MRONJ është një efekt anësor serioz i lidhur me ilaçet që është më i zakonshëm tek njerëzit që përdorin antiresorptive dhe/ose medikamente angiogjene. Opsionet e terapisë për këtë gjendje përfshijnë konservatore trajtimet, procedurat kirurgjikale me shkallë të ndryshme invaziviteti dhe terapitë ndihmëse. Qëllimi i këtij studimi është të identifikojë alternativat më të suksesshme dhe premtuese të terapisë në dispozicion të mjekëve. PubMed, Cochrane, Scopus, Web of Science dhe Embase u kërkuan për vepra mbi temën tonë të botuara midis 8 janarit 2006 dhe 8 janarit 2023. Kërkimi u kufizua në prova klinike të rastësishme, studime retrospektive, studime klinike dhe seri rastesh që përfshinin subjekte njerëzore me të paktën pesë raste dhe pa kufizim moshe për pjesëmarrësit. U gjetën gjithsej 2657.

Pas procesit të përzgjedhjes, rishikimi përfshiu 32 publikime për analizë cilësore. Edhe pse trajtimet konservative (kirurgjia farmakologjike, lazer dhe minimalisht invazive) janë efektive në fazat e hershme të MRONJ-ve ose si një shtesë e terapisë tradicionale të rezeksionit kirurgjik, shumica e studimeve theksojnë rëndësinë e trajtimit kirurgjik për zgjidhjen ose uljen e fazës së lezioneve të avancuara. Kirurgjia e drejtuar nga fluoreshenca, PRP, PRF, CGF, piezkirurgjia, VEGF, acidi hialuronik dhe terapia me ozon tregojnë të gjitha potencial të rëndësishëm për përmirësimin e rezultateve të trajtimit.

Fjalë kyç: MRONJ, efekt anësor i lidhur me barnat, studime klinike.

MININVASIVITY VS TRADITIONAL APPROACH IN ADVANCED IMPLANTOLOGY.

Prof. Gilberto Sammartino, Prof. Roberta Gasparro, Prof. Alessandro Espedito di Lauro.

Abstract

During the last decades, the concept of achieving esthetic and functional excellence in implantology has been widely acknowledged as 'the state of the art. ' Attaining a 'perfect' outcome in implantology often involves employing reconstructive techniques to restore atrophic jaws. However, contemporary factors such as patients' preference for minimally invasive procedures due to biological considerations and financial considerations have prompted the introduction of alternative mini-invasive techniques. These approaches prioritize patient-centric aspects and motivations, ensuring satisfactory results that align with the envisioned 'promised state of art dentistry. 'The author examines various treatment options and the adoption of mini-invasive techniques over traditional methods, signaling a paradigm shift from the conventional 'state of the art' concept to the evolving concept of 'promised state of art dentistry. '

Keywords: implantology, techniques, dentistry.

TRAJTIMI MINI-INVAZIV KUNDREJT QASJES TRADICIONALE NË IMPLANTOLOGJINË E AVANCUAR.

Prof. Gilberto Sammartino, Prof. Roberta Gasparro, Prof. Alessandro Espedito di Lauro.

Abstrakt

Gjatë dekadave të fundit, koncepti i arritjes së përsosmërisë estetike dhe funksionale në implantologji është pranuar gjerësisht si 'gjendja e artit'. Arritja e një rezultati 'perfekt' në implantologji shpesh përfshin përdorimin e teknikave rindërtuese për të rivendosur nofullat atrofike. Megjithatë, faktorët bashkëkohorë të tillë si preferenca e pacientëve për procedura minimale invazive për shkak të konsideratave biologjike dhe konsideratave financiare kanë nxitur prezantimin e teknikave alternative mini-invazive. Këto qasje i japin përparësi aspekteve dhe motivimeve të përqendruara te pacienti, duke siguruar rezultate të kënaqshme që përputhen me 'gjendjen e premtuar të stomatologjisë së artit' të parashikuar. Autori shqyrton opsione të ndryshme trajtimi dhe adoptimin e teknikave mini-invazive mbi metodat tradicionale, duke sinjalizuar një ndryshim paradigme nga koncepti konvencional i 'gjendjes së artit' në konceptin në zhvillim të 'gjendjes së premtuar të stomatologjisë së artit'.

Fjalë kyç: implantologji, teknika, stomatologji.

USE OF CHEMICAL AIDS FOR THE MANAGEMENT OF BIOFILM-INDUCED GINGIVITIS IN A COHORT OF ORTHODONTIC PATIENTS.

Dr. Giorgio Roberto Vito, Dr. Lauria Pietro.

Abstract

The goals of orthodontic therapy are to create a smile that balances facial aesthetics and is both aesthetically pleasing and functional. This will facilitate dental hygiene by improving the way teeth occlude one another in addition to look. Nevertheless, because fixed orthodontic devices promote supragingival plaque accumulation and make maintaining adequate mechanical oral hygiene difficult, they have been linked to specific hygiene issues. Prolonged build-up of biofilms may cause inflammatory modifications along with a simultaneous anaerobic shift in the oral microbiota, which can be identified clinically as gingival bleeding, among other things. Professional biofilm removal and patient maintenance of oral health are thought to be essential for the successful outcome of orthodontic treatment, since these changes in the oral environment may be noticeable even two years after the removal of orthodontic appliances. In addition to a manual or electric toothbrush, patients must employ interproximal aids like an interproximal toothbrush, dental floss, pipe cleaner, and tongue scraper to achieve appropriate plaque control. Nevertheless, there are several intrinsic drawbacks to mechanical plaque control techniques, including the potential for common mistakes. To improve the efficacy of mechanical plaque control alone, therefore, further techniques for controlling plaque, such as using mouthwash, have been proposed as an extra therapeutic approach. In fact, mouthwash is a useful addition to regular mechanical oral hygiene practices for preventing supragingival plaque development.

Keywords: supragingival plaque, orthodontic therapy, biofilms.

PËRDORIMI I NDIHMËS MJEKËSORE PËR MENAXHIMIN E GINGIVITIT TË INDUKUAR NGA BIOFILMI PËR PACIENTËT ORTODONTIKË.

Dr. Giorgio Roberto Vito, Dr. Lauria Pietro.

Abstrakt

Qëllimet e terapisë ortodontike janë të krijojë një buzëqeshje që balancon estetikën e fytyrës dhe është estetikisht e këndshme dhe funksionale. Kjo do të lehtësojë higjienën e dhëmbëve duke përmirësuar mënyrën se si dhëmbët mbyllin njëri-tjetrin përveç pamjes. Megjithatë, për shkak se pajisjet fikse ortodontike nxisin akumulimin e pllakës supragingivale dhe e bëjnë të vështirë mbajtjen e higjienës adekuate mekanike orale, ato janë të lidhura me çështje specifike të higjienës. Grumbullimi i zgjatur i biofilmave mund të shkaktojë modifikime inflamatore së bashku me një zhvendosje të njëkohshme anaerobe në mikrobiotën e gojës, e cila mund të identifikohet klinikisht si gjakderdhje gingivale, ndër të tjera. Heqja profesionale e biofilmit dhe ruajtja e shëndetit oral nga pacienti mendohet të jetë thelbësore për rezultat i suksesshëm i trajtimit ortodontik, pasi këto ndryshime në mjedisin oral mund të jenë të dukshme edhe dy vjet pas heqjes së aparateve ortodontike. Përveç një furçe dhëmbësh manuale ose elektrike, pacientët duhet të përdorin mjete ndihmëse interproksimale si furçë dhëmbësh interproksimale, fill dentar, pastrues tubash dhe kruajtëse gjuhe për të arritur kontrollin e duhur të pllakës. Megjithatë, ka disa të meta të brendshme në teknikat mekanike të kontrollit të pllakës, duke përfshirë potencialin për gabimet e zakonshme. Për të përmirësuar efikasitetin vetëm të kontrollit mekanik të pllakës, prandaj teknika të mëtejshme për kontrollin e pllakës, si përdorimi i shpëlarjes së gojës, janë propozuar si një qasje

terapeutike shtesë. Në fakt, larja e gojës është një shtesë e dobishme për praktikat e rregullta mekanike të higjienës orale për parandalimin e zhvillimit të pllakës supragingive.

Fjalë kyç: pllaka supragingive, terapia ortodontike, biofilmat.

DENTISTRY BETWEEN CARE TASKS AND AESTHETIC NEEDS.
Prof. Giovanni Arcudi.

Abstract
The practice of dentistry recognizes as its primary purpose that of diagnosis and treatment of the mouth and teeth, and for this reason it refers to the principles of dental science which it applies, towards patients, according to the laws of the state which regulate the contractual relationships between the people and, based on current regulations, are responsible for their actions. However, when dentistry, always in the context of care, finds itself having to deal with related and frequent aesthetic problems, dentists must necessarily take note that the doctor-patient relationship changes its relational connotations with important impacts on the patient's consent and on the particular nature of the contractual relationship in which the guarantee of the aesthetic result has an absolutely peculiar evaluation projection which the dentist must take into account.

Keywords: diagnosis, treatment, mouth and teeth.

DENTISTRIA: KUJDESI DHE NEVOJAT ESTETIKE.
Prof. Giovanni Arcudi.

Abstrakt
Praktika e stomatologjisë njeh si qëllim parësor atë të diagnostikimit dhe trajtimit të gojës dhe dhëmbëve, dhe për këtë arsye u referohet parimeve të shkencës stomatologjike që zbaton, ndaj pacientëve, sipas ligjeve të shtetit që rregullojnë kontraktualin. marrëdhëniet ndërmjet njerëzve dhe, bazuar në rregulloret aktuale, janë përgjegjës për veprimet e tyre.
Megjithatë, kur stomatologjia, gjithmonë në kontekstin e kujdesit, e gjen veten duke u përballur me probleme estetike të lidhura dhe të shpeshta, stomatologët duhet domosdoshmërisht të kenë parasysh se marrëdhënia mjek-pacient ndryshon konotacionet e saj relacionale me ndikime të rëndësishme në pëlqimin e pacientit dhe në veçanti. natyra e marrëdhënies kontraktuale në të cilën garantimi i rezultatit estetik ka një projeksion vlerësimi absolutisht të veçantë, të cilin dentisti duhet ta ketë parasysh.

Fjalë kyç: diagnozë, trajtim, gojë dhe dhëmbë.

CLINICAL OUTCOMES WITH ALIGNERS VERSUS FIXED APPLIANCES.
Giovanni Manes Gravina.

Abstract
Treatment with clear aligners continues to grow in popularity, leading many practitioners to abandon orthodontic techniques with fixed braces. Treating patients with clear aligners has less impact on OHRQoL than those treated with conventional fixed braces during the first

year of treatment. The evolution of technique with clear aligners is leading orthodontists to develop increasingly effective ways to manage complex malocclusions. However, from a biomechanical point of view, many differences remain in terms of results compared to conventional fixed braces. The aim of the presentation is to compare some biomechanical aspects between the two techniques and their impact on OHRQoL.

Keywords: clinical outcomes, aligners, treatment etc.

REZULTATET KLINIKE ME MASKERINAT KUNDREJT APARATEVE FIKSE.
Giovanni Manes Gravina.

Abstrakt
Trajtimi me aligners të qartë vazhdon të rritet në popullaritet, duke bërë që shumë praktikues të braktisin teknikat ortodontike me mbajtëse fikse. Trajtimi i pacientëve me aligners të qartë ka më pak ndikim në OHRQoL sesa ata të trajtuar me mbajtëse fikse konvencionale gjatë vitit të parë të trajtimit. Evolucioni i teknikës me aligners të qartë po i shtyn ortodontët të zhvillojnë mënyra gjithnjë e më efektive për të menaxhuar malokluzione komplekse. Megjithatë, nga pikëpamja biomekanike, mbeten shumë dallime për sa i përket rezultateve në krahasim me mbajtëset fikse konvencionale.
Qëllimi i prezantimit është të krahasojë disa aspekte biomekanike midis dy teknikave dhe ndikimin e tyre në OHRQoL.

Fjalë kyç: rezultatet klinike, aligners, trajtim etj.

GUIDED ENDODONTIC SURGERY.
Giuseppe Carrieri, DDS.

Abstract
Endodontic surgery represents 90% success if performed correctly, one more possibility to avoid the implant. The use of new technologies such as ultrasound and operating microscope give a higher success rate. Complex anatomical areas still represent a great fear for many clinicians, the use of guided surgical endodontics helps to overcome these limits with extreme precision, allowing safe and precise osteotomies.

Keywords: endodontic surgery, clinical, technology etc.

KIRURGJIA ENDODONTIKE E GUIDUAR.
Giuseppe Carrieri, DDS.

Abstrakt
Kirurgjia endodontike përfaqëson 90% sukses nëse kryhet në mënyrë korrekte, një mundësi më shumë për të shmangur implantin. Përdorimi i teknologjive të reja si ultratingujt dhe mikroskopi operativ japin një shkallë më të lartë suksesi. Zonat komplekse anatomike ende përfaqësojnë një frikë të madhe për shumë mjekë, përdorimi i endodontisë kirurgjikale të guiduar ndihmon për të kapërcyer këto kufij me saktësi ekstreme, duke lejuar osteotomi të sigurta dhe preçize.

Fjalë kyç: kirurgjia endodontike, klinikë, teknologji etj.

TEMPOROMANDIBULAR DISORDERS AND RELATED RISK FACTORS.
Prof. Giuseppe Minervini, Dr. Franco Rocco.

Abstract
We aim to elucidate the prevalence and interrelation of Temporomandibular Disorders (TMD) and bruxism among individuals exposed to a variety of risk factors. TMD and bruxism are multifactorial conditions that significantly impact oral health, quality of life, and psychological well-being. The complexity of these disorders necessitates a comprehensive understanding of their etiology, especially the influence of different risk factors such as stress, genetics, and lifestyle habits. We discuss about patients diagnosed with TMD and/or bruxism and a multifaceted approach, integrating clinical examinations, questionnaires assessing lifestyle and psychological factors, and dental occlusion analyses. These approaches allowed for the identification and quantification of exposure to various risk factors and their association with the prevalence and severity of TMD and bruxism. Preliminary findings suggest a significant correlation between the presence of TMD and bruxism with certain risk factors, notably psychological stress. Moreover, our data indicate that individuals with a high cumulative exposure to these risk factors exhibit a greater prevalence and severity of symptoms, highlighting the importance of a multifactorial risk assessment in the clinical management of these conditions. The implications of this oral presentation are twofold: it underscores the necessity for healthcare professionals to adopt a holistic approach in diagnosing and treating TMD and bruxism, and it provides a foundation for future studies aimed at developing targeted preventive and therapeutic strategies. Through a detailed exploration of the interplay between various risk factors and the prevalence of TMD and bruxism, this study contributes valuable insights into the complex dynamics underlying these common yet debilitating conditions.

Keywords: TMD, bruxism, clinical conditions.

ÇRREGULLIMET TEMPOROMANDIBULARE DHE FAKTORËT E RREZIKUT.
Prof. Giuseppe Minervini, Dr. Franco Rocco.

Abstrakt
Ne synojmë të sqarojmë prevalencën dhe ndërlidhjen e Çrregullimeve Temporomandibulare (TMD) dhe bruksizmit midis individëve të ekspozuar ndaj një sërë faktorësh rreziku. TMD dhe bruksizmi janë kushte multifaktoriale që ndikojnë ndjeshëm në shëndetin oral, cilësinë e jetës dhe mirëqenien psikologjike. Kompleksiteti i këtyre çrregullimeve kërkon një kuptim gjithëpërfshirës të etiologjisë së tyre, veçanërisht ndikimin e faktorëve të ndryshëm të rrezikut si stresi, gjenetika dhe zakonet e stilit të jetesës. Ne diskutojmë për pacientët e diagnostikuar me TMD dhe/ose bruksizëm dhe një qasje të shumëanshme, duke integruar ekzaminimet klinike, pyetësorët që vlerësojnë stilin e jetës dhe faktorët psikologjikë, dhe analizat e okluzionit dentar. Këto qasje lejuan identifikimin dhe sasinë e ekspozimit ndaj faktorëve të ndryshëm të rrezikut dhe lidhjen e tyre me prevalencën dhe ashpërsinë e TMD dhe bruksizmit. Gjetjet paraprake sugjerojnë një korrelacion të rëndësishëm midis pranisë së TMD dhe bruksizmit me disa faktorë rreziku, veçanërisht stresin psikologjik. Për më tepër, të dhënat tona tregojnë se individët me një ekspozim të lartë kumulativ ndaj këtyre faktorëve

të rrezikut shfaqin një prevalencë dhe ashpërsi më të madhe të simptomave, duke theksuar rëndësinë e një vlerësimi shumëfaktorial të rrezikut në menaxhimin klinik të këtyre kushteve. Implikimet e këtij prezantimi oral janë të dyfishta: ai nënvizon domosdoshmërinë që profesionistët e kujdesit shëndetësor të adoptojnë një qasje gjithëpërfshirëse në diagnostikimin dhe trajtimin e TMD dhe bruksizmit dhe ofron një bazë për studimet e ardhshme që synojnë zhvillimin e strategjive të synuara parandaluese dhe terapeutike. Nëpërmjet një eksplorimi të detajuar të ndërveprimit midis faktorëve të ndryshëm të rrezikut dhe prevalencës së TMD dhe bruksizmit, ky studim kontribuon në njohuri të vlefshme në dinamikën komplekse që qëndron në themel të këtyre kushteve të zakonshme por dëshpëruese.

Fjalë kyç: TMD, bruksizëm, gjendje klinike.

THREE-DIMENSIONAL SOFTWARE ANALYSIS OF OVERLAY PREPARATION ACCURACY: INFLUENCE OF MAGNIFICATION AND OPERATOR EXPERTISE, AN IN VITRO STUDY.

Giuseppe Tafuri1, 2, Gianmaria D'Addazio1, 2, Manlio Santilli1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari 1, 2.
1Unit of Prosthodontics, Department of Innovative Technologies in Medicine and Dentistry, University 'G. d'Annunzio' of Chieti- Pescara, 66100 Chieti, Italy;
2Electron Microscopy Laboratory, University 'G. d'Annunzio' of Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy.

Abstract
Introduction: Overlay restorations, also known as partial coverage restorations, represent an important treatment modality in modern dentistry. These restorations are utilized to restore teeth with significant loss of tooth structure while conserving as much healthy dental tissue as possible. Unlike full coverage crowns, overlays preserve a greater portion of the natural tooth, making them a conservative alternative for managing dental caries, fractures, and other forms of tooth damage. The concept of overlay restorations aligns with contemporary principles of minimally invasive dentistry, which prioritize the preservation of tooth structure and aim to achieve optimal functional and aesthetic outcomes.
Aim: This study aimed to evaluate the volume of tooth structure removed, using 3D-software analysis, following the preparation of an overlay.
Methods: A total of four groups were included in the study, comprising operators with and without magnification, categorized as experienced and inexperienced. 3D-software analysis was utilized to calculate the volume of tooth structure removed following overlay preparation. Linear measurements were conducted to evaluate precision, with and without magnification, by both experienced and inexperienced operators.
Results: The use of magnification significantly improved the precision of conservative preparations, as demonstrated by both experienced and inexperienced operators. Linear measurements revealed a notable difference in accuracy between preparations performed with and without magnification.
Conclusion: Magnification significantly enhances operator performance in clinical practice, particularly in the context of conservative preparations for overlays.

Keywords: tooth structure, 3D, overlay.

ANALIZA SOFTWARE TREDIMENSIONALE E SAKTËSISË SË KONSTRUKTIMIT TË OVERLAY: NDIKIMI I PROÇESIT TË ZMADHIMIT DHE EKSPERTIZËS SË OPERATORIT, NJË STUDIM IN VITRO.

Giuseppe Tafuri1, 2, Gianmaria D'Addazio1, 2, Manlio Santilli1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari1, 2.
1Njësia e Protodoncisë, Departamenti i Teknologjive Inovative në Mjekësi dhe Stomatologji, Universiteti 'G. d'Annunzio' e Chieti- Pescara, 66100 Chieti, Itali;
2Laboratori i Mikroskopisë Elektronike, Universiteti 'G. d'Annunzio' e Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali.

Abstrakt
Hyrje: Restaurimet e mbivendosura, të njohura edhe si restaurime me mbulim të pjesshëm, përfaqësojnë një modalitet të rëndësishëm trajtimi në stomatologjinë moderne. Këto restaurime përdoren për të rivendosur dhëmbët me humbje të konsiderueshme të strukturës së dhëmbëve duke ruajtur sa më shumë indet dentare të shëndetshme. Ndryshe nga kurorat me mbulim të plotë, mbivendosjet ruajnë një pjesë më të madhe të dhëmbit natyral, duke i bërë ato një alternativë konservatore për menaxhimin e kariesit dentar, frakturave dhe formave të tjera të dëmtimit të dhëmbëve. Koncepti i restaurimeve të mbivendosjes përputhet me parimet bashkëkohore të stomatologjisë minimale invazive, të cilat kanë prioritet ruajtjen e strukturës së dhëmbit dhe synojnë arritjen e rezultateve optimale funksionale dhe estetike.
Qëllimi: Ky studim synonte të vlerësonte vëllimin e strukturës së dhëmbit të hequr, duke përdorur analizën e softuerit 3D, pas përgatitjes së një mbivendosjeje.
Metodat: Në studim u përfshinë gjithsej katër grupe, të përbërë nga operatorë me dhe pa zmadhim, të kategorizuar si me përvojë dhe pa përvojë. Analiza e softuerit 3D u përdor për të llogaritur vëllimin e strukturës së dhëmbit të hequr pas përgatitjes së mbivendosjes. Matjet lineare u kryen për të vlerësuar saktësinë, me dhe pa zmadhim, nga operatorë me përvojë dhe pa përvojë.
Rezultatet: Përdorimi i zmadhimit përmirësoi ndjeshëm saktësinë e përgatitjeve konservatore, siç tregohet nga operatorët me përvojë dhe të papërvojë. Matjet lineare zbuluan një ndryshim të dukshëm në saktësi midis përgatitjeve të kryera me dhe pa zmadhim.
Përfundim: Zmadhimi rrit ndjeshëm performancën e operatorit në praktikën klinike, veçanërisht në kontekstin e përgatitjeve konservatore për mbivendosje.

Fjalë kyç: struktura e dhëmbit, 3D, mbivendosje.

OSAS IN DEVELOPMENT AGE: DIAGNOSIS, PREVENTION AND THERAPY.

Dott. ssa Giuseppina Malcangi.

Abstract
OSAS is the main respiratory disorder in childhood (0-14 years). The main causes are asthma, allergies, craniofacial abnormalities, obesity, genetic syndromes, neuromuscular diseases, and morphological alterations of the upper airway are. OSAS produces many effects in the growth of the child. The dentist, identifying the syndrome, are able to solve or reduce its causes with orthodontic therapies.

Keywords: OSAS, disorder, sthma.

APNEA OBSTRRUKTIVE E GJUMIT (OSAS) NË MOSHËN E ZHVILLIMIT: DIAGNOZA, PARANDALIMI DHE TERAPIA.

Dott. ssa Giuseppina Malcangi.

Abstrakt

OSAS është çrregullimi kryesor i frymëmarrjes në fëmijëri (0-14 vjeç). Shkaktarët kryesorë janë astma, alergjitë, anomalitë kraniofaciale, obeziteti, sindromat gjenetike, sëmundjet neuromuskulare dhe ndryshimet morfologjike të rrugëve të sipërme të frymëmarrjes. OSAS prodhon shumë efekte në rritjen e fëmijës. Dentisti, duke identifikuar sindromën, është në gjendje të zgjidhë ose zvogëlojë shkaqet e tij me terapi ortodontike.

Fjalë kyç: OSAS, çrregullim, astma.

CLINICAL APPLICATIONS OF VIRTUAL AND AUGMENTED REALITY IN DENTISTRY: A STATE OF ART.

Imena Rexhepi(1), Beatrice Femminella(1), Gianmaria d'Addazio(1), Giuseppe Tafuri (1), Manlio Santilli(1), Eugenio Manciocchi(1), Sergio Caputi (1), Bruna Sinjari (1).
(1Department of Innovative Technologies in Medicine and Dentistry, University 'G. d'Annunzio' of Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy.

Abstract

The use of augmented reality (AR) and virtual reality (VR) has been beneficial in different fields of science, but their use in dentistry is yet to be thoroughly explored, and conventional ways of dentistry are still practiced at large. Over the past few years, dental treatment has been significantly reshaped by technological advancements. In dentistry, the use of AR and VR systems has not become widespread, but their different uses should be explored. Therefore, the aim of this review was to provide an update on the contemporary knowledge, to report on the ongoing progress of AR and VR in various fields of dental medicine and education, and to identify the further research required to achieve their translation into clinical practice. A literature search was performed in PubMed, Scopus, Web of Science, and Google Scholar for articles in peer-reviewed English-language journals published without time limit, with the help of specific keywords related to AR and VR in various dental fields. Of the total of 390 articles found in the literature search, 96 abstracts were considered suitable and further evaluated, and consequently, 59 full-texts were identified. Finally, a total of 32 full-texts were excluded from further analysis, resulting in 27 articles for final inclusion. The overall number of studies included in this review was low; thus, at this point in time, scientifically-proven recommendations could not be stated. AR and VR have been found to be beneficial tools for clinical practice and for enhancing the learning experiences of students during their pre-clinical education and training sessions. Clinicians can use VR technology to show their patients the expected outcomes before the undergo dental procedures. Additionally, AR and VR can be implemented to overcome dental phobia, which is commonly experienced by pediatric patients. Future studies should focus on forming technological standards with high-quality data and developing scientifically proven AR/VR gadgets for dental practice.

Keywords: AR, VR, science, clinicians.

APLIKIMET KLINIKE TË REALITETIT VIRTUAL DHE TË ZMADHUAR NË DENTISTRI: NJË GJENDJE E ARTIT.

Imena Rexhepi1, Beatrice Femminella1, Gianmaria d'Addazio1, Giuseppe Tafuri1, Manlio Santilli1, Eugenio Manciocchi1, Sergio Caputi1, Bruna Sinjari1.
1Departamenti i Teknologjisë Inovative Në Mjekësi Dhe Dentistri, Universiteti'G. D'annunzio' Of Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali.

Abstrakt
Përdorimi i realitetit të shtuar (AR) dhe realitetit virtual (VR) ka qenë i dobishëm në fusha të ndryshme të shkencës, por përdorimi i tyre në stomatologji nuk është ende për t'u eksploruar tërësisht dhe mënyrat konvencionale të stomatologjisë ende praktikohen gjerësisht. Gjatë viteve të fundit, trajtimi dentar është riformuar ndjeshëm nga përparimet teknologjike. Në stomatologji, përdorimi i sistemeve AR dhe VR nuk është bërë i përhapur, por përdorimet e tyre të ndryshme duhet të hulumtohen. Prandaj, qëllimi i këtij rishikimi ishte të sigurojë një përditësim mbi njohuritë bashkëkohore, të raportojë mbi progresin e vazhdueshëm të AR dhe VR në fusha të ndryshme të mjekësisë dhe edukimit dentar, dhe të identifikojë kërkimet e mëtejshme të nevojshme për të arritur përkthimin e tyre në praktikën klinike. Një kërkim i literaturës u krye në PubMed, Scopus, Web of Science dhe Google Scholar për artikuj në revista në gjuhën angleze të rishikuara nga kolegët e botuar pa kufi kohor, me ndihmën e Fjalë kyç specifike që lidhen me AR dhe VR në fusha të ndryshme dentare. Nga gjithsej 390 artikuj të gjetur në kërkimin e literaturës, 96 abstrakte u konsideruan të përshtatshme dhe u vlerësuan më tej, dhe për rrjedhojë, u identifikuan 59 tekste të plota. Së fundi, gjithsej 32 tekste të plota u përjashtuan nga analiza e mëtejshme, duke rezultuar në 27 artikuj për përfshirje përfundimtare. Numri i përgjithshëm i studimeve të përfshira në këtë rishikim ishte i ulët; kështu, në këtë moment në kohë, rekomandimet e vërtetuara shkencërisht nuk mund të deklaroheshin. AR dhe VR janë gjetur të jenë mjete të dobishme për praktikën klinike dhe për përmirësimin e përvojave mësimore të studentëve gjatë sesioneve të tyre të edukimit paraklinik dhe trajnimit. Klinikët mund të përdorin teknologjinë VR për t'u treguar pacientëve të tyre rezultatet e pritshme përpara se t'i nënshtrohen procedurave dentare. Për më tepër, AR dhe VR mund të zbatohen për të kapërcyer fobinë dentare, e cila zakonisht përjetohet nga pacientët pediatrikë. Studimet e ardhshme duhet të fokusohen në formimin e standardeve teknologjike me të dhëna me cilësi të lartë dhe zhvillimin e pajisjeve AR/VR të provuara shkencërisht për praktikën dentare.

Fjalë kyç: AR, VR, shkencë, mjekë.

RANDOMIZED CLINICAL TRIALS ON THE THERAPY OF PERIODONTITIS IN PATIENTS WITH CARDIO-METABOLIC COMORBIDITIES. EVALUATION OF TREATMENT DELIVERY (QUADRANT VERSUS FULL-MOUTH) ON ORAL, SYSTEMIC, AND ENDOTHELIAL PARAMETERS.

Dr. Irene Palumbo.

Abstract
Periodontitis, a chronic inflammatory disease, is related to various factors such as bacteria, environmental and behavioral factors. Cardio-metabolic comorbidities (diabetes, hypertension, obesity) are closely related to periodontitis and may influence each other, complicating disease control. This study evaluated nonsurgical treatment of periodontitis in patients with cardio-metabolic comorbidities, comparing treatment of the entire oral cavity with treatment of only one quadrant at a time. The results show that both protocols reduce periodontitis symptoms, but quadrant treatment appears to have greater benefits, including

improved endothelial function. These results suggest that quadrant treatment may be preferable to maximize both local and systemic benefits of periodontal therapy in patients with cardio-metabolic comorbidities.

Keywords: periodontitis, incflammatory, disease.

PROVAT KLINIKE TË RANDOMIZUARA MBI TRAJTIMIN E PERIODONTITIT NË PACIENTË ME KOMORBIDET KARDIO-METABOLIKE. VLERËSIMI I TRAJTIMIT. (REHABILITIM I PJESSHËM VS REHABILITIMIT TOTAL) NË PARAMETRAT ORAL, SISTEMIK DHE ENDOTELIAL.

Dr. Irene Palumbo.

Abstrakt

Periodontiti, një sëmundje inflamatore kronike, lidhet me faktorë të ndryshëm si bakteret, faktorët mjedisorë dhe të sjelljes. Komorbiditetet kardio-metabolike (diabeti, hipertensioni, obeziteti) janë të lidhura ngushtë me periodontitin dhe mund të ndikojnë njëra-tjetrën, duke e komplikuar kontrollin e sëmundjes. Ky studim vlerësoi trajtimin jokirurgjikal të periodontitit në pacientët me sëmundje shoqëruese kardio-metabolike, duke krahasuar trajtimin e të gjithë kavitetit oral me trajtimin e vetëm një kuadrati në të njëjtën kohë. Rezultatet tregojnë se të dy protokollet reduktojnë simptomat e periodontitit, por trajtimi kuadrant duket se ka përfitime më të mëdha, duke përfshirë përmirësimin e funksionit endotelial. Këto rezultate sugjerojnë se trajtimi kuadrant mund të jetë i preferueshëm për të maksimizuar përfitimet lokale dhe sistemike të terapisë periodontale në pacientët me komorbiditete kardio-metabolike.

Fjalë kyç: periodontiti, inflamator, sëmundje.

OSTEONECROSIS OF THE JAW.

Dr. Irma Trilli.

Abstract

Bisphosphonate-related osteonecrosis of the jaws, or BRONJ, has been defined as exposed jawbone for longer than eight weeks in patients that have received current or previous treatment with a bisphosphonate medication without evidence of malignancy or prior radiotherapy to the site. Usually, jaw pain is the usual presenting symptom and exposed bone is the obvious sign. Radiologically, it's possible to see sclerosis, sequestrum formation and nonhealing extraction sockets. Periapical dental films or panoramic imaging provides sufficient evidence of osteonecrosis, although computed tomography (CT) and volumetric cone beam tomography may be useful.

Keywords: jawbone, medication, osteoneocrosis.

OSTEONEKROZA E NOFULLAVE.
Dr. Irma Trilli.

Abstrakt
Osteonekroza e nofullës e lidhur me bisfosfonatin, ose BRONJ, është përcaktuar si kockë e ekspozuar e nofullës për më shumë se tetë javë në pacientët që kanë marrë trajtim aktual ose të mëparshëm me një medikament bisfosfonate pa prova të malinjitetit ose radioterapi paraprake në vend. Zakonisht, dhimbje në nofull. është simptoma e zakonshme paraqitëse dhe kocka e ekspozuar është shenja e dukshme. Radiologjikisht, është e mundur të shihet skleroza, formimi i sekuestrumit dhe bazat e nxjerrjes jo shëruese. Filmat dentarë periapikalë ose imazhet panoramike ofrojnë dëshmi të mjaftueshme të osteonekrozës, megjithëse tomografia e kompjuterizuar (CT) dhe tomografia me rreze konike volumetrike mund të jenë të dobishme.

Fjalë kyç: nofulla, mjekim, osteoneokrozë.

FACIAL AESTHETICS DIGITAL WORK FLOW.
Dr. Islam Kassem.
BDS MSc FDS RCS Senior consultant maxillofacial surgeon,
Head of maxillofacial surgery department Alamein Hospital Egypt,
Maxillofacial Surgeon.

Abstract
Facial aesthetics is considered one of the challenging part in the practice of maxillofacial surgery. Several factors contribute to the complexity of addressing aesthetic concerns in the facial region.
Establishing satisfactory outcome using different tools for planning and performing surgery. The author shows a wide range of digital planning starting from skin analysis, CBCT & soft tissue evaluation. Multiple application will be discussed as gummy smile, peeling, face lift & rhinoplasty Future using artificial intelligence will be discussed. By integrating digital technologies into the workflow, facial aesthetic practitioners can enhance communication, improve treatment planning accuracy, and optimize patient satisfaction.

Keywords: facial aesthetics, maxillofacial surgery, patient.

RRJEDHA (WORKFLOW) DIXHITALE NË ESTETIKËN FACIALE.
Dr. Islam Kassem.
BDS MSc FDS RCS Konsulent i lartë kirurg maksilofacial,
Shef i departamentit të kirurgjisë maksilofaciale në Spitalin Alamein Egjipt,
Kirurg Maksilofacial.

Abstrakt
Estetika e fytyrës konsiderohet si një nga pjesët sfiduese në praktikën e kirurgjisë maksilofaciale. Disa faktorë kontribuojnë në kompleksitetin e trajtimit të shqetësimeve estetike në zonën e fytyrës. Vendosja e një rezultati të kënaqshëm duke përdorur mjete të ndryshme për planifikimin dhe kryerjen e operacionit. Autori tregon një gamë të gjerë të planifikimit dixhital duke filluar nga analiza e lëkurës, CBCT dhe vlerësimi i indeve të buta. Aplikimi i shumëfishtë do të diskutohet si buzëqeshje gome, peeling, liftim i fytyrës dhe

rinoplastikë. Do të diskutohet e ardhmja duke përdorur inteligjencën artificiale. Duke integruar teknologjitë dixhitale në rrjedhën e punës, praktikuesit e estetikës së fytyrës mund të përmirësojnë komunikimin, të përmirësojnë saktësinë e planifikimit të trajtimit dhe të optimizojnë kënaqësinë e pacientit.

Fjalë kyç: estetika e fytyrës, kirurgji maksilofaciale, pacient.

LASER TURBULENT COMBINED TREATMENT AND REHABILITATION OF ADULT PATIENTS SUFFERING FROM MAXILLO – FACIAL PROSTHODONTIC AND ORTHOPEDIC PROBLEMS IN ALL THEIR BODY.

Prof. Dr Julia E. Kamenoff, Doctor, DDS, PhD, HDG, President BALDM.
Medical University, Faculty of Dental Medicine, Deptm of Prosthodontics, President of Career Center – Laser Center for postgraduate training, Sofia, Bulgaria.

Abstract

Introduction: Turbulent medicine (TM) is a non-invasive combined laser therapy, which is characterized by a turbulent acceleration of photobiomodulation in the human body, thus achieving an excellent healing effect in a short period of time. This new type of modern medicine can find application in all areas of Dental medicine. The high therapeutic efficiency of TM is achieved by means of resonant synergistic interaction on soft tissues and hard dental substances of identical and symmetrically grouped in pairs oscillation lasers emitting light with a specific wavelength of the electromagnetic light spectrum. Semiconductor and high-energy crystal lasers of coherent radiation are most often used in a synergetic combination. The main principle of turbo - photobiomodulation is the choice of the type of synchronization in the system of synergistically acting emitters. The most often used, one part of the system is preferred to be symmetrically synchronized, while the rest is incoherent. The high healing efficiency of TM is due to the resonant collective effect of a system of coherent emitters (semiconductor lasers and high-energy laser systems) as well as incoherent LED emitters in a synergistic connection. The main goal of this clinical review is to show how we can treat anatomic- physiological changes in adult patients, how to support them and how to do successful rehabilitation of the body and oral orthopedic and Prosthodontic pathologies.

Material and Methods: During the last six years we have been completed well controlled clinical trials based on the Curriculum guidelines for oral laser application – ALD. The study over the 600 patients (300 women and 300 men), mean age of 65 years was developed. Patients have been selected on the main clinical sign and distributed in four categories of compensatory experimental models. Constant dose and time of exposition, as well as various range of frequencies have been applied. In this way the Laser turbulent biomodulation response has been directly proportional to the total energy dose, depending of light intensity.

Methods applied: LLLT - TENS - red surface laser acupuncture (LA), PIPBM – LA, Laser bioenergetics approach, Complex therapeutic program (CTP).

Results: evaluation will be demonstrated by comparative digital ortopantomograph analysis, EEG brain maps, VAS, a metric analysis of the level of the maximum active Mandible opening and EPST through electrophysiological signal evaluation of the patient's body. The clinical healing effect will be demonstrated by patient brain maps before and after the last procedure. Very good results have been recorded using Arcograph computerized graphs and figures.

Keywords: Laser Dental Turbulence, laser Penetration, Mechanisms of Laser turbulence tissue interaction.

TRAJTIM I KOMBINUAR I LAZERIT TURBULENT DHE REHABILITIMI I PACIENTËVE TË RRITUR QË VUAJNË NGA PROBLEME MAXILLOFACIALE PROSTODONTIKE DHE ORTOPEDIKE NË TË GJITHË TRUPIN.

Prof. Dr. Julia E. Kamenoff, Doctor, DDS, PhD, HDG, President BALDM
Universiteti i Mjekësisë, Fakulteti i Mjekësisë Dentare, Departamenti i Protestodontikës, President i Qendrës së Karrierës – Qendra e Laserit për trajnime pasuniversitare, Sofie, Bullgari.

Abstrakt

Hyrje: Mjekësia Turbulente (TM) është një terapi e kombinuar me laser jo-invazive, e cila karakterizohet nga një përshpejtim turbulent i fotobiomodulimit në trupin e njeriut, duke arritur kështu një efekt të shkëlqyer shërues në një periudhë të shkurtër kohore. Ky lloj i ri i mjekësisë moderne mund të gjejë aplikim në të gjitha fushat e mjekësisë stomatologjike. Efikasiteti i lartë terapeutik i TM arrihet me anë të ndërveprimit sinergjik rezonant në indet e buta dhe substancat e forta dentare të lazerëve identikë dhe simetrikë të grupuar në çifte me lëkundje që lëshojnë dritë me një gjatësi vale specifike të spektrit të dritës elektromagnetike. Lazerët gjysmëpërçues dhe kristal me energji të lartë të rrezatimit koherent përdoren më shpesh në një kombinim sinergjik. Parimi kryesor i turbo - fotobiomodulimit është zgjedhja e llojit të sinkronizimit në sistemin e emetuesve me veprim sinergjik. Efikasiteti i lartë shërues i TM është për shkak të efektit kolektiv rezonant të një sistemi emetuesish koherent (lazerë gjysmëpërçues dhe sisteme lazer me energji të lartë) si dhe emetues LED jokoherent në një lidhje sinergjike. Qëllimi kryesor i këtij rishikimi klinik është të tregojë se si mund të trajtojmë ndryshimet anatomike-fiziologjike te pacientët e rritur, si t'i mbështesim ato dhe si të bëjmë rehabilitimin e suksesshëm të trupit dhe patologjive ortopedike dhe prostodontike orale.

Materiali dhe Metoda: Gjatë gjashtë viteve të fundit ne kemi kryer prova klinike të kontrolluara mirë bazuar në udhëzimet e Kurrikulës për aplikimin e lazerit oral – ALD. U zhvillua studimi mbi 600 pacientë (300 gra dhe 300 burra), mosha mesatare 65 vjeç. Pacientët janë përzgjedhur në shenjën kryesore klinike dhe janë shpërndarë në katër kategori modelesh eksperimentale kompensuese. Janë aplikuar doza konstante dhe koha e ekspozimit, si dhe diapazoni i ndryshëm i frekuencave. Në këtë mënyrë, përgjigja e biomodulimit turbulent lazer ka qenë drejtpërdrejt proporcionale me dozën totale të energjisë, në varësi të intensitetit të dritës.

Metodat e aplikuara: LLLT - TENS - akupunkturë me laser me sipërfaqe të kuqe (LA), PIPBM – LA, Qasje bioenergjetike me laser, Program kompleks terapeutik (CTP).

Rezultatet: vlerësimi do të demonstrohet nga analiza krahasuese e ortopantomografit dixhital, hartat e trurit EEG, VAS, një analizë metrike e nivelit të hapjes maksimale aktive të mandibulës dhe EPST përmes vlerësimit të sinjalit elektrofiziologjik të trupit të pacientit. Efekti klinik shërues do të demonstrohet nga hartat e trurit të pacientit para dhe pas procedurës së fundit. Rezultate shumë të mira janë regjistruar duke përdorur grafikët dhe figurat e kompjuterizuara të Arcograph.

Fjalë kyç: Turbulenca Dentare me Laser, Penetrimi lazer, Mekanizmat e ndërveprimit të indeve të turbulencës laserike.

CORRELATION BETWEEN POSTURE AND STOMATOGNATHIC SYSTEM.
Dr. Lilla Riccaldo.

Abstract
The idea that the masticatory system and body posture may also be functionally related stems from the evidence of anatomical association between them. Due to extensive mass media coverage, these concerns have become increasingly significant in society in recent decades. These days, it's common to encounter patients who request occlusal therapies in order to address postural abnormalities, or vice versa. The purpose of this study is to address clinical difficulties for patient care by critically reviewing the information that currently exists regarding the association between posture and occlusion. Numerous studies point to possible links between occlusal problems and postural imbalances, but none of the studies we looked at were able to show a conclusive or trustworthy cause-and-effect relationship. Therefore, based on this analysis, it is not recommended to use occlusal therapy for postural abnormalities, particularly if the treatment is irreversible

Keywords: masticatory system, body posture, occlusal.

KORELACIONI MIDIS POSTURËS DHE SISTEMIT STOMATOGNATIK.
Dr. Lilla Riccaldo.

Abstrakt
Ideja se sistemi mastikator dhe qëndrimi i trupit mund të jenë gjithashtu të lidhura funksionalisht, buron nga dëshmitë e lidhjes anatomike midis tyre. Për shkak të mbulimit të gjerë në media, këto shqetësime janë bërë gjithnjë e më të rëndësishme në shoqëri në dekadat e fundit. Këto ditë, është e zakonshme të hasim pacientë që kërkojnë terapi okluzale për të adresuar anomalitë posturale, ose anasjelltas. Qëllimi i këtij studimi është të adresojë vështirësitë klinike për kujdesin ndaj pacientit duke rishikuar në mënyrë kritike informacionin që ekziston aktualisht në lidhje me lidhjen midis qëndrimit dhe okluzionit. Studime të shumta tregojnë për lidhje të mundshme midis problemeve okluzale dhe çekuilibrit postural, por asnjë nga studimet që shikuam nuk ishte në gjendje të tregonte një marrëdhënie përfundimtare ose të besueshme shkak-pasojë. Prandaj, bazuar në këtë analizë, nuk rekomandohet përdorimi i terapisë okluzale për anomalitë posturale, veçanërisht nëse trajtimi është i pakthyeshëm.

Fjalë kyç: sistem mastikator, qëndrim i trupit, okluzal.

GINGIVAL RECESSION IN ORTHODONTIC PATIENTS.
Dr. Ssa Liviana Balestriere, Dr. Ssa Valeria Colonna.

Abstract
In periodontology, the terms'gingival recession' is referring to the condition of the oral cavity characterized by the progressive withdrawal of the gums towards the apical edge of the tooth. The development of receding gum can be slowly and gradually, or even suddenly causing a rapid retraction. Similarly, the extent of gingival recession can be variable: it ranges from the involvement of a single tooth to gingival shrinkage that affects the entire oral cavity. The presence of gingival recessions can be related to orthodontic treatments. In particular, the correlation is due to poor oral hygiene during orthodontic treatment, gingivitis during

orthodontic repositioning and excessive proclination of the mandibular incisors (more than 10° according to the mandibular line).

Keywords: periodontology, gingival recession, orthodontic repoisiting.

RECESIONI GINGIVAL NË PACIENTËT ORTODONTIK.
Dr. Ssa Liviana Balestriere, Dr. Ssa Valeria Colonna.

Abstrakt
Në periodontologji, termi 'recesion gingival' i referohet gjendjes së zgavrës me gojë që karakterizohet nga tërheqja progresive e mishrave të dhëmbëve drejt skajit apikal të dhëmbit. Zhvillimi i çamçakëzit që largohet mund të jetë ngadalë dhe gradualisht, ose edhe papritmas duke shkaktuar një tërheqje të shpejtë. Në mënyrë të ngjashme, shtrirja e recesionit gingival mund të jetë e ndryshueshme: ajo varion nga prekja e një dhëmbi të vetëm deri te tkurrja e gingivës që prek të gjithë zgavrën me gojë. Prania e recesioneve gingivare mund të lidhet me trajtimet ortodontike. Në veçanti, korrelacioni është për shkak të higjienës së dobët orale gjatë trajtimit ortodontik, gingivitit gjatë ripozicionimit ortodontik dhe proklinimit të tepërt të incizivëve mandibular (më shumë se 10° sipas vijës mandibulare).

Fjalë kyç: periodontologji, recesion gingival, rikuperim ortodontik.

MINIMALLY INVASIVE FRENULECTOMY WITH USE OF THE DIODE LASER.
Dr. Casamassima Lucia, Dr. Marotti Pierluigi.

Abstract
The diodo laser is a high-tech device that generates a concentrated light beam. This beam provides energy that removes areas of infection or decay with great precision. The laser beam sterilizes the air where it is applied and closes the blood vessels, minimizing the possibility of infection and bleeding. Laser technology has been developed rapidly. The new laser devices with a wide range of features are used more and more often in different fields of dentistry. The search for new technological devices for dental procedures is has always been a challenge, and in recent years it has been possible to develop a greater experience to gain new knowledge in the use of lasers. The purpose of this literature review is to help to understand the potential of laser technology through description of a clinical case in a pediatric patient. For this reason It will describe the history and evolution of the laser, its physical principles, the components, the properties of the light it emits and the different types of lasers used today. Furthermore, it will analyze the way to approach the first experience with light laser among the pedodontist, the young patient and the parents.

Keywords: diodo laser, dental procedures, pedodontist.

TRAJTIMI MINIMAL INVAZIV ME PËRDORIM TË LAZERIT DIODË I FRENULEKTOMISË: STUDIM RASTI.
Dr. Casamassima Lucia, Dr. Marotti Pierluigi.

Abstrakt
Lazeri diodo është një pajisje e teknologjisë së lartë që gjeneron një rreze drite të përqendruar. Kjo rreze siguron energji që largon zonat e infeksionit ose prishjes me saktësi të madhe. Rrezja e lazerit sterilizon ajrin ku aplikohet dhe mbyll enët e gjakut, duke minimizuar mundësinë e infeksionit dhe gjakderdhjes. Teknologjia lazer është zhvilluar me shpejtësi. Pajisjet e reja lazer me një gamë të gjerë karakteristikash përdoren gjithnjë e më shpesh në fusha të ndryshme të stomatologjisë. Kërkimi i pajisjeve të reja teknologjike për procedurat dentare ka qenë gjithmonë një sfidë, dhe vitet e fundit ka qenë e mundur të zhvillohet një përvojë më e madhe për të fituar njohuri të reja në përdorimin e lazerit. Qëllimi i këtij rishikimi të literaturës është të ndihmojë për të kuptuar potencialin e teknologjisë lazer përmes përshkrimit të një rasti klinik në një pacient pediatrik. Për këtë arsye do të përshkruajë historinë dhe evolucionin e lazerit, parimet e tij fizike, përbërësit, vetitë e dritës që lëshon dhe llojet e ndryshme të lazerëve që përdoren sot. Për më tepër, do të analizohet mënyra për t'iu qasur përvojës së parë me laser të lehtë midis pedodontit, pacientit të ri dhe prindërve.

Fjalë kyç: lazeri diodo, procedura dentare, pedodonti.

RELATIONSHIP BETWEEN BACK POSTURE AND EARLY ORTHODONTIC TREATMENT IN CHILDREN.
Dr. Zagaria Luigi.

Abstract
The purpose of this study was to analyze the relationship between body posture and sagittal dental overjet in children before and after early orthodontic treatment with removable functional orthodontic appliances. Angle Class II patients (mean age 8. 2 ± 1. 2 years; 29 males and 25 females) with a distinctly enlarged overjet (> 9 mm) were retrospectively examined regarding body posture parameters before and after early orthodontic treatment.

Keywords: body posture, sagittal, dental overjet.

MARRËDHËNIET MES POSTURËS SË SHPINËS DHE TRAJTIMIT TË HERSHËM ORTODONTIK TEK FËMIJËT.
Dr. Zagaria Luigi.

Abstrakt
Qëllimi i këtij studimi ishte analizimi i marrëdhënies ndërmjet qëndrimit të trupit dhe mbijetit dentar sagittal te fëmijët para dhe pas trajtimit të hershëm ortodontik me aparate ortodontike funksionale të lëvizshme. Pacientët e klasit II të këndit (mosha mesatare 8, 2 ±1, 2 vjeç; 29 meshkuj dhe 25 femra) me një mbijetues dukshëm të zgjeruar (> 9 mm) u ekzaminuan në mënyrë retrospektive në lidhje me parametrat e qëndrimit të trupit përpara dhe pas trajtimit të hershëm ortodontik.

Fjalë kyç: qëndrimi i trupit, shigjetë, mbijeti dentar.

EVALUATION OF A NOVEL CALCIUM PHOSPHATE-BASED SYNTHETIC MATERIAL FOR BONE REGENERATION: AN IN VITRO AND IN VIVO STUDY.

Manlio Santilli1, 2, Gianmaria d'Addazio1, 2, Giuseppe Tafuri1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari1, 2.
1Department of Innovative Technologies in Medicine and Dentistry, University 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy,
2Electron Microscopy Laboratory, University 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Italy.

Abstract
The current state of the art has established the pivotal role of adequate bone volume as a fundamental prerequisite for predictable outcomes in implantology and implant-prosthesis procedures. Large osseous defects are preferably addressed using autologous and/or non-autologous bone grafts, yet they are often associated with various challenges such as the need for additional surgical interventions, limited availability of graft material, rapid resorption rates, lack of intrinsic osteogenic properties (in the case of heterologous biomaterials), and volumetric contraction of the material itself. Globally, millions of procedures involving the placement of implants and bone grafts are performed, utilizing a wide range of biomaterials including autologous, heterologous, and alloplastic materials, along with numerous growth factors to enhance outcomes by providing a scaffold conducive to cell migration and subsequent bone regeneration. For effective bone regeneration, scaffolds must be biocompatible and guide progenitor cells towards osteogenic lineage while mitigating potential inflammation or host tissue reactions. Thus, the aim of such biomaterials is to promote healing of damaged tissue through three key activities: osteoconductive, osteoinductive, and osteogenic. In this study, a novel calcium phosphate-based synthetic material with adhesive properties was evaluated. The in vitro investigation aimed to assess gene expression related to osteogenic differentiation, cell proliferation, biocompatibility, collagen deposition, and fibroblastic markers in Periodontal Ligament Stem Cells (PDLSCs). Furthermore, the objective of the in vivo study was to conduct a single-center, prospective pilot study involving 15 qualified patients with partial edentulism requiring single dental implant-supported restorations in either jaw. This comprehensive evaluation seeks to contribute to the advancement of bone regeneration strategies and potentially provide insights into the efficacy of the novel calcium phosphate-based synthetic material in clinical applications.
Keywords: dentistry, vivo study, bone generation.

EVOLUIMI I NJË MATERIALI SINTETIK TË RI ME BAZË TË FOSFATIT KALCIUMIT PËR RIGJENERIMIN E KOCKËS: NJË STUDIM IN VITRO DHE IN VIVO.

Manlio Santilli1, 2, Gianmaria d'Addazio1, 2, Giuseppe Tafuri1, 2, Imena Rexhepi1, 2, Eugenio Manciocchi1, 2, Sergio Caputi1, 2, Bruna Sinjari1, 2.
1Departamenti i Teknologjive Inovative në Mjekësi dhe Stomatologji, Universiteti 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali,
2Laboratori i Mikroskopisë Elektronike, Universiteti 'G. d'Annunzio' Chieti-Pescara, 66100 Chieti, Itali.

Abstrakt
Gjendja aktuale e artit ka vendosur rolin kryesor të vëllimit adekuat kockor si një parakusht themelor për rezultate të parashikueshme në implantologji dhe procedurat e implantimit-protezave. Defektet e mëdha kockore preferohet të trajtohen duke përdorur grafte kockore

autologe dhe/ose joautologjike, megjithatë ato shpesh shoqërohen me sfida të ndryshme si nevoja për ndërhyrje kirurgjikale shtesë, disponueshmëria e kufizuar e materialit të graftit, shkalla e shpejtë e resorbimit, mungesa e vetive të brendshme osteogjenike. në rastin e biomaterialeve heterologe), dhe tkurrje vëllimore të vetë materialit. Në nivel global, kryhen miliona procedura që përfshijnë vendosjen e implanteve dhe transplanteve kockore, duke përdorur një gamë të gjerë biomaterialesh duke përfshirë materiale autologe, heterologe dhe aloplastike, së bashku me faktorë të shumtë rritjeje për të përmirësuar rezultatet duke ofruar një skelë të favorshme për migrimin e qelizave dhe kockën pasuese. rigjenerimi. Për rigjenerimin efektiv të kockave, skelat duhet të jenë biokompatibile dhe t'i udhëheqin qelizat paraardhëse drejt linjës osteogjenike, duke zbutur inflamacionin e mundshëm ose reaksionet e indit pritës. Kështu, qëllimi i këtyre biomaterialeve është të promovojnë shërimin e indeve të dëmtuara përmes tre aktiviteteve kryesore: osteopërçues, osteoinduktiv dhe osteogjen. Në këtë studim, u vlerësua një material sintetik i ri me bazë fosfati kalciumi me veti ngjitëse. Hulumtimi in vitro synoi të vlerësonte shprehjen e gjeneve në lidhje me diferencimin osteogjenik, përhapjen e qelizave, biokompatibilitetin, depozitimin e kolagjenit dhe shënuesit fibroblastikë në qelizat staminale të ligamenteve periodontale (PDLSC). Për më tepër, objektivi i studimit in vivo ishte kryerja e një studimi pilot prospektiv me një qendër të vetme, duke përfshirë 15 pacientë të kualifikuar me edentulizëm të pjesshëm që kërkonin restaurime të vetme dentare të mbështetura me implant në secilën nofull. Ky vlerësim gjithëpërfshirës synon të kontribuojë në avancimin e strategjive të rigjenerimit të kockave dhe potencialisht të sigurojë njohuri mbi efikasitetin e materialit të ri sintetik të bazuar në fosfat kalciumi në aplikimet klinike.

Fjalë kyç: stomatologji, studim vivo, gjenerim kockash.

EFFECTS OF TRADITIONAL CIGARETTES, ELECTRONIC CIGARETTES AND HEAT-NOT-BURN DEVICES ON THE ORAL CAVITY.

Maria Eleonora Bizzoca.
Department of Clinical and Experimental Medicine, University of Foggia, 71122 Foggia, Italy.

Abstract
Tobacco is not only dangerous to the lungs but also involves the oral cavity. In fact, smoking increases the risk of gum diseases, oral cancer and other oral diseases. Among the lesions identifiable, we find for example: coloring of teeth and gums, colouring of obstruction materials, black villose tongue, caries, alitosis, reduction of taste, periodontal pathology, formation of tartar, loss of implants, slowing in the healing of wounds after oral surgery. Oral diseases associated with tobacco use are distinguishable in: non- neoplastic diseases (such as nicotinic stomatitis, tobaccan melanosis, smoking-related reactive papillary hyperplasia) and oral carcinoma. Although traditional cigarettes are more associated with the development of these diseases, the presence of toxic substances in excessive quantities suggests that the use of e-cigarettes and new heat not burn devices is not risk- free. Furthermore, the absence of standardization of products and test protocols suggests continuing uncertainty as to how long-term daily use of these products will affect consumers.

Keywords: Papillary hyperplasia, oral carcinoma, oral diseases.

EFEKTET E CIGAREVE TRADICIONALE, CIGAREVE ELEKTRONIKE DHE PAJISJEVE TË NXEHTË-JO-DJEGËS NË KAVITETIN ORAL.

Maria Eleonora Bizzoca.
Departamenti i Mjekësisë Klinike dhe Eksperimentale, Universiteti i Foggia, 71122 Foggia, Itali.

Abstrakt
Duhani nuk është vetëm i rrezikshëm për mushkëritë, por përfshin edhe zgavrën e gojës. Në fakt, pirja e duhanit rrit rrezikun e sëmundjeve të mishrave të dhëmbëve, kancerit të gojës dhe sëmundjeve të tjera orale. Ndër lezionet e identifikueshme gjejmë për shembull: ngjyrosjen e dhëmbëve dhe mishrave të dhëmbëve, ngjyrosjen e materialeve penguese, gjuhën villoze të zezë, kariesin, alitozën, uljen e shijes, patologjinë periodontale, formimin e gurëve, humbjen e implanteve, ngadalësimin e shërimit të plagëve. pas operacionit oral. Sëmundjet orale të lidhura me përdorimin e duhanit dallohen në: sëmundjet joneoplazike (si stomatiti nikotinik, melanoza e duhanit, hiperplazia papilare reaktive e lidhur me duhanin) dhe karcinoma orale. Edhe pse cigaret tradicionale lidhen më shumë me zhvillimin e këtyre sëmundjeve, prania e substancave toksike në sasi të tepërta sugjeron që përdorimi i cigareve elektronike dhe pajisjeve të reja të ngrohjes që nuk djegin nuk është pa rrezik. Për më tepër, mungesa e standardizimit të produkteve dhe protokolleve të testimit sugjeron pasiguri të vazhdueshme se si përdorimi afatgjatë i përditshëm i këtyre produkteve do të ndikojë te konsumatorët.

Fjalë kyç: Hiperplazia papilare, karcinoma orale, sëmundjet joneoplazike.

INTERCEPTIVE TREATMENT OF PATIENTS WITH CLASS II MALOCCLUSION WITH AMCOP FUNCTIONAL DEVICES.

Dr. Mariafrancesca Guglielmo.

Abstract
Aim: Almost one-third of patients requiring orthodontic treatment have Class Il malocclusion. The most typical feature of this malocclusion, according to McNamara, is mandibular retrusion. Considering this topic, the purpose of this study is to describe a clinical case with a Class Il skeletal relationship that was successfully treated using the AMCOP device.
Methods: A 12-year-old female patient had a mandibular retrusion with an ANB angle of 6°, a SNA angle of 82°, and an SNB angle of 76°. She also had a skeletal and dental Class II relationship. She displayed hypodivergence and a 20° FMA angle. She had palatalized central upper incisors and vestibulo-inclined lateral incisors. He had a 7 mm overbite and a 2 mm overjet. Her profile displayed a convexity and a very pronounced mentolabial sulcus. AMCOP appliance was used in this case to advance the retrognathic mandible.
The patient used the device actively for 1. 5 hours throughout the day and passively the entire night. She was required to work on her breathing, swallowing, and chewing throughout the day.
Results: The clinical treatment shows that this case was intercepted and after the cephalometric analysis in T0 and T1 phase, it was verified that the SNB angle continued to increase achieving an ANB= 3°. The divergence has also improved with a FMA angle of 23°. Lip competency, facial convexity, and mentolabial sulcus improved as the mandible advanced. The patient's facial esthetics change was the most impressive part of his treatment.
Conclusion: it is possible to achieve favorable outcomes with functional management in Class Il malocclusion patients, using AMCOP device.

Keywords: AMCOP, mandibular retrusion, sulcus.

TRAJTIMI INTERCEPTIV I PACIENTËVE ME MALOKLUZION KLASË II ME PAJISJE FUNKSIONALE AMCOP®.

Dr. Mariafrancesca Guglielmo.

Abstrakt

Qëllimi: Pothuajse një e treta e pacientëve që kërkojnë trajtim ortodontik kanë malokluzion të klasit I. Tipari më tipik i këtij malokluzioni, sipas McNamara, është retruzion mandibular. Duke marrë parasysh këtë temë, qëllimi i këtij studimi është të përshkruajë një rast klinik me një marrëdhënie skeletore të klasit I, i cili u trajtua me sukses duke përdorur pajisjen AMCOP.

Metodat: Një paciente femër 12-vjeçare kishte një retruzion mandibular me një kënd ANB prej 6°, një kënd SNA prej 82° dhe një kënd SNB prej 76°. Ajo gjithashtu kishte një lidhje skeletore dhe dentare të klasit II. Ajo shfaqi hipodivergjencë dhe një kënd FMA 20°. Ajo kishte incizivë të sipërm qendror të palatalizuar dhe incizivë anësor të prirur në vestibul. Ai kishte një kafshim 7 mm dhe një overjet 2 mm. Profili i saj shfaqte një konveksitet dhe një sulkus menolabial shumë të theksuar.

Aparati AMCOP u përdor në këtë rast për të avancuar mandibulën retrognatike.

Pacienti e përdori pajisjen në mënyrë aktive për 1. 5 orë gjatë gjithë ditës dhe në mënyrë pasive gjatë gjithë natës. Asaj iu kërkua të punonte me frymëmarrjen, gëlltitjen dhe përtypjen gjatë gjithë ditës.

Rezultatet: Trajtimi klinik tregon se ky rast është përgjuar dhe pas analizës cefalometrike në fazën T0 dhe T1 është vërtetuar se këndi SNB ka vazhduar të rritet duke arritur një ANB= 3°. Divergjenca është përmirësuar gjithashtu me një kënd FMA prej 23°. Kompetenca e buzëve, konveksiteti i fytyrës dhe sulkusi mentolabial u përmirësuan me avancimin e mandibulës. Ndryshimi estetik i fytyrës së pacientit ishte pjesa më mbresëlënëse e trajtimit të tij.

Konkluzion: është e mundur të arrihen rezultate të favorshme me menaxhimin funksional në pacientët me malokluzion të klasit I, duke përdorur pajisjen AMCOP.

Fjalë kyç: AMCOP, retruzion mandibular, sulkus.

PERIODONTAL REGENERATION TODAY.

Giuseppe Balice, Matteo Serroni.

Abstract

The authors' presentation is aimed at exploring innovative techniques in periodontal regeneration focusing on the reconstruction of both hard and soft tissues. Recent advances in regenerative therapies will be highlighted, including new biomaterials, autologous growth factors and bioactive membranes. Clinical case studies and research findings demonstrating the efficacy and clinical applicability of these innovative techniques will be presented, along with potential future directions in periodontal regeneration research. This presentation aims to provide valuable information to clinicians and researchers seeking to improve treatment outcomes in periodontal therapy.

Keywords: periodontal, clinical case, therapy.

RIGJENERIMI PERIODONTAL SOT.
Giuseppe Balice, Matteo Serroni.

Abstrakt
Prezantimi i autorëve ka për qëllim eksplorimin e teknikave inovative në rigjenerimin periodontal duke u fokusuar në rindërtimin e indeve të forta dhe të buta. Do të theksohen përparimet e fundit në terapitë rigjeneruese, duke përfshirë biomaterialet e reja, faktorët autologë të rritjes dhe membranat bioaktive. Studimet e rasteve klinike dhe gjetjet e hulumtimit që demonstrojnë efikasitetin dhe zbatueshmërinë klinike të këtyre teknikave inovative do të prezantohen, së bashku me drejtimet e mundshme të ardhshme në kërkimin e rigjenerimit periodontal. Ky prezantim synon të sigurojë informacion të vlefshëm për klinicistët dhe studiuesit që kërkojnë të përmirësojnë rezultatet e trajtimit në terapinë periodontale.

Fjalë kyç: periodontale, rast klinik, terapi.

FRONTAL REGENERATION WITH STEM CELLS.
Dr. Maurizio Serafini.

Abstract
Many patients lack both vertical and horizontal bone dimensions required for endosseous implant insertion. Alveolar ridge deficiency may interfere with safe and correct positioning of implants; therefore, bone augmentation is essential to guarantee adequate bone volume, which provides patients with proper interarch relations and allows for satisfactory esthetic, prosthetic and occlusal results.
A Major Limitation for successful implant placement is inadequate alveolar ridge: width and length bone. Thus, to safety the ideal goals of implant dentistry, the Hurd and soft tissues needs to be present in ideal volume and quality. Therefore, the bone and soft tissue regeneration of alveolar ridge horizontal and vertical, is crucial aspect of dental implant therapy for to have functional restoration in harmony with other dental elements. The real Challenge of bone regeneration is where we treat the front teeth, where maintaining aesthetics is more, more, more important and the Patient's expectations, is very high, especially if we treat young women, actress, singer, politician etc. Only one mistake and your career is over. These clinical cases report describes and demonstrates how advanced implantology can successfully handle severe vertical and horizontal bone defects.
Modern implantology, instead, replaced vertical and horizontal severe bone defects regeneration with easier procedures such as All on four, Few implant full arch or sinus lift with zygomatic implants. Compared to bone regeneration, these procedures are on one side less expensive and the prosthesis can be realized in shorter time, but on the other side it is harder to keep clean and maintain an adequate oral hygiene which lead often to peri-implant inflammation and failure of one or more implants. The result for the patient is frequent dental check and professional cleaning and if implant failure occurs, it needs to be replaced and a new prosthesis has to be made. Severe resorbed ridges regeneration requires expert surgeon skills in manipulating growth factors in combination with autogenous block grafts.

Keywords: implant placement, prosthetic, esthetic.

RIGJENERIM FRONTAL ME QELIZA STAMINALE.
Dr. Maurizio Serafini.

Abstrakt
Shumë pacientëve u mungojnë dimensionet kockore vertikale dhe horizontale të nevojshme për futjen e implantit endose. Mungesa e kreshtës alveolare mund të ndërhyjë në pozicionimin e sigurt dhe korrekt të implanteve; prandaj rritja e kockave është thelbësore për të garantuar volumin adekuat të kockës, i cili u siguron pacientëve marrëdhëniet e duhura ndërlidhëse dhe lejon rezultate të kënaqshme estetike, protetike dhe okluzale.
Një kufizim i madh për vendosjen e suksesshme të implantit është kreshta alveolare joadekuate: gjerësia dhe gjatësia e kockave. Kështu, për të mbrojtur qëllimet ideale të stomatologjisë së implanteve, Hurd dhe indet e buta duhet të jenë të pranishme në vëllim dhe cilësi ideale. Prandaj, rigjenerimi i kockave dhe indeve të buta të kreshtës alveolare horizontale dhe vertikale, është një aspekt thelbësor i terapisë së implanteve dentare për të pasur restaurimi funksional në harmoni me elementët e tjerë dentarë. Sfida e vërtetë e rigjenerimit të kockave është vendi ku trajtojmë dhëmbët e përparmë, ku ruajtja e estetikës është gjithnjë e më e rëndësishme dhe pritshmëritë e pacientit janë shumë të larta, veçanërisht nëse trajtojmë të rejat, aktore. , këngëtar, politikan etj. Vetëm një gabim dhe karriera juaj ka mbaruar. Ky raport klinik përshkruan dhe demonstron se si implantologjia e avancuar mund të trajtojë me sukses defektet e rënda vertikale dhe horizontale të kockave.
Implantologjia moderne, në vend të kësaj, zëvendësoi rigjenerimin e defekteve të rënda kockore vertikale dhe horizontale me procedura më të lehta, pak implant të harkut të plotë ose lift sinus me implante zigomatike. Krahasuar me rigjenerimin e kockave, këto procedura janë nga njëra anë më pak të kushtueshme dhe proteza mund të realizohet në një kohë më të shkurtër, por nga ana tjetër është më e vështirë të mbahet pastër dhe të mbahet një higjienë orale adekuate e cila shpesh çon në inflamacion dhe dështim peri-implant. të një ose më shumë implanteve. Rezultati për pacientin është kontroll i shpeshtë dentar dhe pastrim profesional dhe nëse ndodh dështimi i implantit, duhet të zëvendësohet dhe të bëhet një protezë e re. Rigjenerimi i rëndë i kreshtave të resorbuara kërkon aftësi kirurg ekspert në manipulimin e faktorëve të rritjes në kombinim me transplantet autogjene të bllokut.

Fjalë kyç: vendosje implanti, protezë, estetikë.

EXTRACTION CONTROVERSIES IN ORTHODONTICS.
Natasa Toseska Spasova.

Abstract
The controversies regarding whether to extract teeth or not has been a key question in planning orthodontic treatment for 100 years. The main reasons for extractions in orthodontics are crowding, dentoalveolar protrusion, need for facial profile alteration, and mild anteroposterior maxillary discrepancies. The lecture presents the factors governing and the factors affecting the choice of teeth for extraction, such as: condition of the tooth, position of the tooth, position of the crowding, treatment objectives, type of malocclusion, esthetics and growth pattern. Evaluation of diagnostic elements for extraction include clinical examination, model analysis and cephalometric analysis. How extractions affects facial appearance is a major concern for orthodontist. Extraction therapy is sometimes believed to be detrimental to the profile. Extractions should be avoided in growing patients. Space model analysis which show the discrepancy between bone and tooth structure are emphasised. Vertical facial proportions and lower incisor position are the most important cephalometric parameters in extraction decision. Different extraction procedures as balancing extractions,

compensating extractions, phased extractions, enforced extractions, Wilkinson extractions, stobies extractions, serial extractions and driftodontics are presented.
The lecture provides important information and a systematic overview of the indications, advantages, and disadvantages for extraction of different teeth.
Many factors influence the choice of teeth for extraction and careful treatment planning in conjunction with good patient co-operation, appliance selection and management of the treatment are essential if an acceptable, aesthetic, and functional occlusion is to be achieved.

Keywords: controversies, teeth, orthodontic treatment.

EKSTRAKSIONET NË ORTODONCI.
Natasa Toseska Spasova.

Abstrakt
Polemikat në lidhje me nxjerrjen e dhëmbëve apo jo kanë qenë një pyetje kyçe në planifikimin e trajtimit ortodontik për 100 vjet. Arsyet kryesore të ekstraktimeve në ortodonci janë grumbullimi, zgjatja dentoalveolare, nevoja për alterim të profilit të fytyrës dhe mospërputhjet e lehta maksilare anteroposteriore. Ligjërata paraqet faktorët që rregullojnë dhe faktorët që ndikojnë në zgjedhjen e dhëmbëve për nxjerrje, si p. sh.: gjendja e dhëmbit, pozicioni i dhëmbit, pozicioni i grumbullimit, objektivat e trajtimit, lloji i malokluzionit, estetika dhe modeli i rritjes. Vlerësimi i elementeve diagnostike për ekstraktim përfshin ekzaminimin klinik, analizën e modelit dhe analizën cefalometrike. Se si ekstraktimet ndikojnë në pamjen e fytyrës është një shqetësim kryesor për ortodontin. Ndonjëherë besohet se terapia e nxjerrjes është e dëmshme për profilin. Ekstraktimet duhet të shmangen në pacientët në rritje. Theksohet analiza e modelit të hapësirës që tregon mospërputhjen midis strukturës së kockës dhe dhëmbit. Përmasat vertikale të fytyrës dhe pozicioni i poshtëm i prerësit janë parametrat cefalometrikë më të rëndësishëm në vendimin e ekstraktimit. Prezantohen procedura të ndryshme të ekstraktimit si ekstraktimet balancuese, ekstraktimet kompensuese, ekstraktimet me faza, ekstraktimet e imponuara, ekstraktimet Wilkinson, ekstraktimet e stobies, ekstraktimet serike dhe driftodontika. Leksioni ofron informacion të rëndësishëm dhe një pasqyrë sistematike të indikacioneve, avantazheve dhe disavantazheve për nxjerrjen e dhëmbëve të ndryshëm. Shumë faktorë ndikojnë në zgjedhjen e dhëmbëve për nxjerrjen dhe planifikimin e kujdesshëm të trajtimit në lidhje me bashkëpunimin e mirë të pacientit, përzgjedhja e aparatit dhe menaxhimi i trajtimit janë thelbësore nëse do të arrihet një okluzion i pranueshëm, estetik dhe funksional.

Fjalë kyç: polemika, dhëmbë, trajtim ortodontik.

ORAL HEALTH, QUALITY OF LIFE, AND PROSTHODONTIC THERAPY AT ELDERLY PATIENTS.
Prof. Dr. Natasha Stavreva.

Abstract
Oral health as an integral part of general health, and consequently an important factor in quality of life. Elderly people have to be aware of the reasons for proper oral hygiene, the consequences of alcohol and smoking, dental prosthetic care, to maintain oral health to old age. Aging as an individual process takes place at different dynamics. In the elderly, it is particularly noticeable in physical appearance, cognitive functioning, and behavior. For this

reason, it is necessary to assess the personal satisfaction of the individual and the opportunities that are reflected in the quality of life that each person, especially the elderly, subjectively experiences. The human lifespan has greatly increased and it's believed that by 2030, one in every six people will be older than 60 years. Also, nowadays older people are much better informed about their own health and the possibilities of improving it. Aging brings different changes in the body, including changes in the oral cavity. A frequent condition that occurs in the elderly population is a partial or complete loss of teeth. Prosthetic therapy enables the replacement of some or all lost teeth, and it is the most common type of therapy for elderly patients. The patients are becoming increasingly aware of the dental function and aesthetics, regardless of their age, which with the development of dental implants lead to high quality prosthetics, significantly improving patients' quality of life.

Keywords: Oral Health, Films of Life, Prosthodontic Therapy.

SHËNDETI ORAL, CILËSIA E JETËS DHE TRAJTIMI PROTETIK TEK PACIENTËT E MOSHUAR.

Prof. Dr. Natasha Stavreva.

Abstrakt

Shëndeti oral si pjesë përbërëse e shëndetit të përgjithshëm, e për rrjedhojë një faktor i rëndësishëm në cilësinë e jetës. Të moshuarit duhet të jenë të vetëdijshëm për arsyet e higjienës së duhur orale, pasojat e alkoolit dhe pirjes së duhanit, kujdesin për protezën e dhëmbëve, për të ruajtur shëndetin oral deri në pleqëri. Plakja si proces individual ndodh në dinamika të ndryshme. Tek të moshuarit, është veçanërisht e dukshme në pamjen fizike, funksionimin kognitiv dhe sjelljen. Për këtë arsye është e nevojshme të vlerësohet kënaqësia personale e individit dhe mundësitë që reflektohen në cilësinë e jetës që çdo person, veçanërisht të moshuarit, përjeton subjektivisht. Jetëgjatësia njerëzore është rritur shumë dhe besohet se deri në vitin 2030, një në çdo gjashtë njerëz do të jetë më i vjetër se 60 vjet. Gjithashtu, në ditët e sotme të moshuarit janë shumë më të informuar për shëndetin e tyre dhe mundësitë për ta përmirësuar atë. Plakja sjell ndryshime të ndryshme në trup, duke përfshirë ndryshimet në zgavrën me gojë. Një gjendje e shpeshtë që shfaqet në popullatën e moshuar është humbja e pjesshme ose e plotë e dhëmbëve. Terapia protetike mundëson zëvendësimin e disa ose të gjithë dhëmbëve të humbur dhe është lloji më i zakonshëm i terapisë për pacientët e moshuar. Pacientët po ndërgjegjësohen gjithnjë e më shumë për funksionin dhe estetikën dentare, pavarësisht nga mosha e tyre, të cilat me zhvillimin e implanteve dentare çojnë në proteza cilësore, duke përmirësuar ndjeshëm cilësinë e jetës së pacientëve.

Fjalë Kyç: Shëndeti Oral, Cilësia e jetës, Terapia Protestodontike.

THE MANAGEMENT OF THE COMPLICATIONS OF THE STOMATHOGNATIC SYSTEM USING CLASSIC AND DIGITAL EVALUATION AND TREATMENT TECHNIQUES.

Univ. Prof. PhD Forna Norina.
U. M. F. 'Grigore T. Popa' Iasi, Faculty of Dental Medicine.

Abstract
Traditional approaches to addressing complications of the stomatognathic system have been the cornerstone of dental and maxillofacial treatment for many years. Even with the advent of digital technologies, the classic methods maintain their significance in the overall management of oral health. Rooted in extensive clinical experience and research, the efficacy of these conventional techniques lays the groundwork for the integration of modern innovations, guaranteeing that patient care is comprehensive, effective, and widely accessible. The management of complications of the stomatognathic system, which includes the mouth, jaws, and associated structures, has seen significant advancements with the integration of digital techniques. The digital technologies cover key areas such as digital imaging, computer-aided design/computer-aided manufacturing (CAD/CAM), and digital orthodontics, highlighting their impact on managing complications of the stomatognathic system. Digital imaging technologies, such as Cone Beam Computed Tomography (CBCT), digital radiography, and intraoral scanners, have greatly enhanced the ability to diagnose and plan treatment for various conditions affecting the stomatognathic system. CBCT, for instance, provides three-dimensional (3D) images of the teeth, bone, and soft tissues with high precision, which is crucial for the diagnosis and management of impacted teeth, temporomandibular joint disorders, and complex cases of dental and maxillofacial trauma. Intraoral scanners eliminate the need for conventional impressions, providing accurate digital models of the oral cavity that improve the planning and outcome of orthodontic treatments and restorations. CAD/CAM technology allows for the creation of custom-fitted dental crowns, bridges, veneers, inlays, onlays, and dentures directly from digital impressions, significantly reducing the turnaround time and improving the fit and aesthetics of the final restorations. Moreover, CAD/CAM is essential for the production of customized surgical guides for implant placement, enhancing the precision and safety of dental implant surgeries. In conclusion, the application of digital techniques in managing complications of the stomatognathic system represents a significant leap forward in dental and maxillofacial care, making treatments more efficient, accurate, and personalized to meet the unique needs of each patient.

Keywords: complications, digital evaluation, treatment techniques.

MENAXHIMI I KOMPLIKIMEVE TË SISTEMIT STOMATOGNATIK ME PËRDORIM TË TEKNIKAVE TË TRAJTIMIT KLASIK DHE DIGJITAL.

Univ. Prof. PhD Forna Norina.
U. M. F. 'Grigore T. Popa' Iasi, Fakulteti i Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Qasjet tradicionale për trajtimin e komplikimeve të sistemit stomatognatik kanë qenë themeli i trajtimit dentar dhe maksilofacial për shumë vite. Edhe me ardhjen e teknologjive dixhitale, metodat klasike ruajnë rëndësinë e tyre në menaxhimin e përgjithshëm të shëndetit oral. E rrënjosur në përvojën dhe kërkimin e gjerë klinike, efikasiteti i këtyre teknikave konvencionale shtron bazën për integrimin e inovacioneve moderne, duke garantuar që kujdesi ndaj pacientit të jetë gjithëpërfshirës, efektiv dhe gjerësisht i aksesueshëm.

Menaxhimi i komplikimeve të sistemit stomatognatik, i cili përfshin gojën, nofullat dhe strukturat shoqëruese, ka parë përparime të rëndësishme me integrimin e teknikave dixhitale. Teknologjitë dixhitale mbulojnë fusha kyçe si imazhet dixhitale, dizajni me ndihmën e kompjuterit/prodhimi me ndihmën e kompjuterit (CAD/CAM) dhe ortodoncia dixhitale, duke theksuar ndikimin e tyre në menaxhimin e komplikimeve të sistemit stomatognatik. Teknologjitë e imazherisë dixhitale, të tilla si Tomografia e Kompjuteruar me rreze konike (CBCT), radiografia dixhitale dhe skanerët intraoral, kanë rritur në masë të madhe aftësinë për të diagnostikuar dhe planifikuar trajtimin për kushte të ndryshme që prekin sistemin stomatognatik. CBCT, për shembull, ofron imazhe tredimensionale (3D) të dhëmbëve, kockave dhe indeve të buta me saktësi të lartë, gjë që është thelbësore për diagnostikimin dhe menaxhimin e dhëmbëve të prekur, çrregullimeve të kyçeve temporomandibulare dhe rasteve komplekse të traumave dentare dhe maksilofaciale. Skanerët intraoral eliminojnë nevojën për impresione konvencionale, duke ofruar modele dixhitale të sakta të kavitetit oral që përmirësojnë planifikimin dhe rezultatin e trajtimeve dhe restaurimeve ortodontike. Teknologjia CAD/CAM lejon krijimin e kurorave dentare, urave, fasetave, inlays, onlays dhe protezave direkt nga impresionet dixhitale, duke reduktuar ndjeshëm kohën e rikthimit dhe duke përmirësuar përshtatjen dhe estetikën e restaurimeve përfundimtare. Për më tepër, CAD/CAM është thelbësor për prodhimin e udhëzuesve kirurgjikë të personalizuar për vendosjen e implantit, duke rritur saktësinë dhe sigurinë e operacioneve të implanteve dentare. Si përfundim, aplikimi i teknikave dixhitale në menaxhimin e komplikimeve të sistemit stomatognatik përfaqëson një hap të rëndësishëm përpara në kujdesin dentar dhe maksilofacial, duke i bërë trajtimet më efikase, të sakta dhe të personalizuara për të përmbushur nevojat unike të çdo pacienti.

Fjalë kyç: komplikime, vlerësim dixhital, teknika trajtimi.

CLINICAL MANAGEMENT OF A FEMALE CHILD IN THE DENTAL OFFICE: FROM THE FIRST VISIT TO THE THERAPEUTIC PLAN.

Dott. Ssa Paola Nardelli, Dr. Danilo Ciccarese.

Abstract

Pediatric dentistry is a clinical practice that requires to the dentist special knowledge and specific therapies. Taking care of children from their birth to 14-16 years old requires working with a certain attitude, knowing their psychological profile, and having specific skills in order to make the treatment enjoyable for the patients themselves. This case report describes the approaches for the treatment of the young patients proposed by the official national and international guidelines and based on the current scientific literature, starting from the first visit to the planning and realization of the treatment plan. Once hygiene and prophylaxis procedures were performed and instructions for home hygiene were given, an initial interceptive/corrective procedure of Rapid Palate Expansion was carried out using a fixed device cemented on the deciduous teeth (55-65) to correct the monolateral right posterior cross-bite. After six months, an elastodontic device was used to correct the deep bite, and a reconstruction of the first molars (16-26) affected by MIH high risk, with cuspid involvement, by means of orthodontic bands was performed.

Keywords: dentistry, therapies, hygiene.

MENAXHIMI KLINIK I NJË FËMIJË FEMËR NË KLINIKËN DENTRE: NGA VIZITA E PARË NË PLANIN TERAPEUTIK.

Dott. Ssa Paola Nardelli, Dr. Danilo Ciccarese.

Abstrakt

Stomatologjia pediatrike është një praktikë klinike që kërkon nga stomatologu njohuri të veçanta dhe terapi specifike. Kujdesi për fëmijët që nga lindja e tyre deri në moshën 14-16 vjeç kërkon të punosh me një qëndrim të caktuar, të njohësh profilin e tyre psikologjik dhe të kesh aftësi specifike për të bërë trajtim i këndshëm për vetë pacientët. Ky raport i rastit përshkruan qasjet për trajtimin e pacientëve të rinj të propozuar nga udhëzimet zyrtare kombëtare dhe ndërkombëtare dhe bazuar në literaturën aktuale shkencore, duke filluar nga vizita e parë deri në planifikimin dhe realizimin e planit të trajtimit. Pasi u kryen procedurat higjienike dhe profilaktike u krye dhe u dhanë udhëzime për higjienën në shtëpi, u krye një procedurë fillestare interceptive/korrektuese e zgjerimit të shpejtë të qiellzës duke përdorur një pajisje fikse të çimentuar në dhëmbët e qumështit (55-65) për të korrigjuar kafshimin e kryqëzuar të pasmë të djathtë monolateral. Pas gjashtë muajsh. Për korrigjimin e kafshimit të thellë u përdor një pajisje elastodontike dhe u krye rikonstruksioni i molarëve të parë (16-26) të prekur nga MIH me rrezik të lartë, me përfshirje kuspidale, me anë të shiritave ortodontikë.

Fjalë kyç: stomatologji, terapi, higjienë.

CONTINUOUS CHELATION CONCEPT: A NEW PERSPECTIVE IN ENDODONTICS.

Dr. R. Castagnola.

Abstract

The root canal treatment aims to eliminate the intracanal infection and avoid reinfection by obturation of the root canal space. During root canal treatment, the anatomical complexity of many roots does not allow mechanical instrumentation to sufficiently achieve bacterial eradication.

NaOCl is used throughout the root canal preparation phase, effectively removing organic tissue and bacteria. However, the formation of a smear layer and hard tissue debris during instrumentation requires the use of chelating agents for removing inorganic tissues. Chelating agents negatively impact the free available chlorine content of NaOCl and thus reduce its tissue dissolution ability. The concept of continuous chelation was introduced in 2005 to combine the advantages of NaOCl with those of a soft chelating solution for simultaneous antimicrobial and proteolytic action with the smear layer removal. The aim of this presentation is to show the limitations of traditional irrigating protocol and describe the advantages and disadvantages of these alternative dual-action irrigating solutions.

Keywords: Endodontic, smear layer, NAOCl.

KONCEPTI I KELACIONIT TË VAZHDUESHËM: NJË PERSPEKTIVË E RE NË ENDODONTI.

Dr. R. Costagnola.

Abstrakt

Trajtimi i kanalit të rrënjës ka për qëllim eliminimin e infeksionit intrakanalar dhe shmangien e riinfeksionit duke mbushur hapësirën e kanalit të rrënjës. Gjatë trajtimit të kanalit të rrënjës, kompleksiteti anatomik i shumë rrënjëve nuk lejon që instrumentet mekanike të arrijnë mjaftueshëm çrrënjosjen bakteriale. NaOCl përdoret gjatë gjithë fazës së përgatitjes së kanalit të rrënjës, duke larguar në mënyrë efektive indet organike dhe bakteret. Megjithatë, formimi i smear layer dhe mbeturinave të indeve të forta gjatë instrumentimit kërkon përdorimin e agjentëve kelues për largimin e indeve inorganike. Agjentët kelues ndikojnë negativisht në përmbajtjen e lirë të klorit të disponueshëm të NaOCl dhe kështu zvogëlojnë aftësinë e tij të tretjes së indeve. Koncepti i kelacionit të vazhdueshëm u prezantua në vitin 2005 për të kombinuar avantazhet e NaOCl me ato të një solucioni të butë kelues për veprim të njëkohshëm antimikrobik dhe proteolitik me largimin e smear layer. Qëllimi i këtij prezantimi është të tregojë kufizimet e protokollit tradicional të irrigimit dhe të përshkruajë avantazhet dhe disavantazhet e këtyre solucioneve alternative të irrigimit me veprim të dyfishtë.

Fjalë kyç: Endodonti, smear layer, NAOC1.

CLINICAL MANAGEMENT OF NITANIUM PALATAL EXPANDER 2: WHEN TO CHOOSE IT.

Dr. Roberta Morolla.

Abstract

Correction of the transverse discrepancy of the upper maxilla by expansion of the midpalatal suture is recommended in order to reestablish proper occlusion and normalize dental, skeletal, and neuromuscular growth. In contrast to the rapid palatal expander, the Nitanium Palatal Expander TM 2 (NPE-2) is a slow expansion appliance, which is more physiological because the suture is opened at the same rate as it is repaired. Therefore, the suture offers reduced tissue resistance and improved bone formation. Simultaneously with the slow expansion of the midpalatal suture, the NPE-2 has the ability, where necessary, to derotate and distalize the molars on which it is anchored due to its unique physical properties.

Keywords: correction, transverse, maxilla.

MENAXHIMI KLINIK I ZGJERUESIT PALATINAL NITANIUM 2: KUR DUHET TË PËRDORET.

Dr. Roberta Morolla.

Abstrakt

Rekomandohet korrigjimi i mospërputhjes tërthore të maksillës së sipërme me zgjerimin e suturës së mesit të pallatit për të rivendosur okluzionin e duhur dhe për të normalizuar rritjen dentare, skeletore dhe neuromuskulare. Ndryshe nga zgjeruesi i shpejtë palatal, Nitanium Palatal Expander TM 2 (NPE-2) është një pajisje me zgjerim të ngadaltë, e cila është më fiziologjike sepse qepja hapet me të njëjtin ritëm që riparohet. Prandaj sutura ofron rezistencë të reduktuar të indeve dhe përmirësim të formimit të kockave. Njëkohësisht me zgjerimin e

ngadaltë të suturës së mesit, NPE-2 ka aftësinë, ku është e nevojshme, të derotojë dhe të distalizojë molarët mbi të cilët është ankoruar për shkak të vetive fizike unike.

Fjalë kyç: zgjerues palatinal, maksillë.

NEW CLINICAL PROTOCOLS IN IMMEDIATE LOADING WITH THE OT BRIDGE TECHNIQUE.

Rosario Acampora.

Abstract

Edentulism represents a chronic, irreversible and mutilating pathology and it's necessary to consider the aesthetic, functional and psychological outcomes.

In choosing a correct therapy as well as a well-designed prosthetic design (fixed or removable prosthesis) the aesthetic factors such as the support of the perioral tissues, the nose labial angle and the position of the incisors play an important role. Accordingly, when the aesthetics of the face are to be optimized an implant supported overdenture is considered the gold standard therapy. This, in fact, allows to support the perioral tissues restoring the harmony of the face, improving phonetics and at the same time giving the patient the feeling of having a fixed prosthesis. In other cases, when the tissues are better preserved, the fixed prosthesis represents the best choice also because there is a high acceptance by the patient from a psychological point of view. During the speech all the parameters necessary for the correct choice of the type of rehabilitation (fixed and removable) will be examined as well as presented a simple and effective innovative protocol for passivating the structures on a full arch rehabilitations.

Keywords: clinical protocols, therapy, full arch rehabilitations etc.

PROTOKOLLE TË REJA KLINIKE NË NGARKIMIN E MENJËHERSHËM ME TEKNIKËN OT BRIDGE.

Rosario Acampora.

Abstrakt

Edentulizmi përfaqëson një patologji kronike, të pakthyeshme dhe gjymtuese dhe është e nevojshme për të marrë parasysh rezultatet estetike, funksionale dhe psikologjike. Në zgjedhjen e një terapie korrekte si dhe të një dizajni protetik të dizajnuar mirë (fiks ose proteza e lëvizshme) faktorët estetikë si mbështetja e indeve periorale, këndi labial i hundës dhe pozicioni i incizivëve luajnë një rol të rëndësishëm. Prandaj, kur duhet të optimizohet estetika e fytyrës është një mbidenturë e mbështetur nga implanti konsiderohet terapi standarde ari. Kjo, në fakt, lejon mbështetjen e indeve periorale duke rivendosur harmoninë e fytyrës, duke përmirësuar fonetikën dhe në të njëjtën kohë duke i dhënë pacientit ndjenjën e një proteze fikse. Në raste të tjera, kur indet ruhen më mirë, proteza fikse përfaqëson Zgjedhja më e mirë edhe sepse ka një pranim të lartë nga ana e pacientit nga një psikologjik pikepamje. Gjatë fjalimit të gjithë parametrat e nevojshëm për zgjedhjen e saktë të llojit të rehabilitimi (i fiksuar dhe i lëvizshëm) do të ekzaminohet si dhe do të paraqitet një e thjeshtë dhe protokoll efektiv inovativ për pasivizimin e strukturave në një rehabilitim të plotë të harkut.

Fjalë kyç: protokolle klinike, terapi, rehabilitime të plota të harkut etj.

MAXILLA-FOR-ALL® TREATMENT CONCEPT BY USING PTERYGOID, TRANS-SINUS AND ZYGOMATIC IMPLANTS.
Dr. Ruggero Leoncavallo.

Abstract
More and more colleagues are asking for solutions to restore edentulous patients with fixed teeth even in cases of severe atrophy and poor quality bone. Flexibility, agility, competence. This is what it takes to master extreme cases. This session is aimed at those who already face full arch rehabilitations with confidence but often stop in front of the most challenging cases, especially in the atrophic maxilla. If you are looking for solutions this is the session for you. After this session, you will increase your treatment options in cases of moderate and severe bone resorption and you will be able to treat more patients with immediate full arch protocol. I will show you how to solve your full arch cases in one day, graftless and with immediate loading. I will teach you how to solve 100% of your full arch cases with Maxilla-For-All® treatment concept by using pterygoid, trans sinus and zygomatic implants.

Keywords: Maxilla-For-All® treatment, zygomatic implants, solutions.

KONCEPTI TRAJTIMIT 'MAXILLA-FOR-ALL®' NPËRMJET IMPLANTEVE PTERIGOIDE, TRANS-SINUSALE DHE ZIGOMATIKE.
Dr. Ruggero Leoncavallo.

Abstrakt
Gjithnjë e më shumë kolegë po kërkojnë zgjidhje për të rivendosur pacientët pa dhëmbë me dhëmbë të fiksuar edhe në rastet e atrofisë së rëndë dhe kockave me cilësi të dobët. Fleksibilitet, shkathtësi, kompetencë. Kjo është ajo që duhet për të zotëruar rastet ekstreme. Ky seancë u drejtohet atyre që tashmë përballen me rehabilitimin e plotë të harkut me vetëbesim, por që shpesh ndalen përballë rasteve më sfiduese, veçanërisht në maksillën atrofike. Nëse jeni duke kërkuar zgjidhje, ky është sesioni për ju. Pas kësaj seance, ju do të rrisni opsionet tuaja të trajtimit në rastet e resorbimit të moderuar dhe të rëndë të kockave dhe do të jeni në gjendje të trajtoni më shumë pacientë me protokoll të menjëhershëm të harkut të plotë. Unë do t'ju tregoj se si të zgjidhni kutitë tuaja të plota të harkut brenda një dite, pa shartim dhe me ngarkim të menjëhershëm. Unë do t'ju mësoj se si të zgjidhni 100% të rasteve tuaja të plota të harkut me konceptin e trajtimit Maxilla-For-All® duke përdorur implante pterygoid, trans sinus dhe zigomatik.

Fjalë kyç: Trajtim Maxilla-For-All®, implante zigomatike, solucione.

ADHESIVES FOR SHAPING AND LAYERING COMPOSITE.
Dr. Asoc. Silvia Chieppa, Dr. Asoc. Arianna Fiore.

Abstract
Adhesion is a step that depends on many factors, such as the substrate on which it is to be applied and the pre-etch treatment of the surface. Adhesives have different elements in their composition and can be classified in different ways. The M. A. P. technique consists on the application of the steps of the traditional technique with the addition of modeling of the composite with adhesive and brush. Describe the characteristics of adhesive systems, explain their composition, describe the protocol of use and identify advantages and disadvantages of

the use of adhesives for modeling / layering of composite resin. A bibliographic search was made in Web of Science, Scopus, CINHAL, Medline, Pubmed databases and 32 articles / books were chosen. The adhesives used includes all types of adhesives. The main characteristics analyzed are the cohesion force and color changes. Many have been effective, but the best effects have been seen in the bonding component of conventional total etch adhesives, this due to its hydrophobic character. The bonding allows the restoration to be protected. The M. A. P. modeling technique introduces a composite modeling protocol only for adhesives. The modeling adhesive maintains stable cohesion and coloration strength; decreases infiltration and the formation of irregularities in the restoration. They must be composed of hydrophobic resin and with a low concentration of solvents, these being more soluble in a humid environment. Not all types of adhesives can be used and the main disadvantages are water absorption and solubility. However, more studies are needed, there is no consensus in the literature of its use as a technique, being based on a study.

Keywords: adhesion, water absorption, solubility.

RISHIKIM I LITERATURËS: ADEZIVËT PËR FORMËZIMIN DHE SHTRESËZIMIN E KOMPOZITIT.

Dr. Asoc. Silvia Chieppa, Dr. Asoc. Arianna Fiore.

Abstrakt

Ngjitja është një hap që varet nga shumë faktorë, si nga nënshtresa mbi të cilën do të aplikohet dhe nga trajtimi paraprak i sipërfaqes. Ngjitësit kanë elementë të ndryshëm në përbërjen e tyre dhe mund të klasifikohen në mënyra të ndryshme. M. A. P. teknika konsiston në aplikimin e hapave të teknikës tradicionale me shtimin e modelimit të kompozitit me ngjitës dhe furçë. Përshkruani karakteristikat e sistemeve ngjitëse, shpjegoni përbërjen e tyre, përshkruani protokollin e përdorimit dhe identifikoni avantazhet dhe disavantazhet e përdorimit të ngjitëse për modelimin/shtresimin e rrëshirës së përbërë. Është bërë një kërkim bibliografik në bazat e të dhënave Web of Science, Scopus, CINHAL, Medline, Pubmed dhe janë zgjedhur 32 artikuj/libra. Ngjitësit e përdorur përfshijnë të gjitha llojet e ngjitësve. Karakteristikat kryesore të analizuara janë forca e kohezionit dhe ndryshimet e ngjyrave. Shumë prej tyre kanë qenë efektive, por efektet më të mira janë parë në përbërësin e lidhjes së ngjitësve konvencionale totale, kjo për shkak të karakterit të tij hidrofobik. Lidhja lejon mbrojtjen e restaurimit. Teknika e modelimit M. A. P prezanton një protokoll modelimi të përbërë vetëm për ngjitësit. Ngjitësi i modelimit ruan kohezionin e qëndrueshëm dhe forcën e ngjyrosjes; zvogëlon infiltrimin dhe formimin e parregullsive në restaurim. Ato duhet të jenë të përbëra nga rrëshirë hidrofobike dhe me një përqendrim të ulët tretësish, të cilët janë më të tretshëm në një mjedis të lagësht. Jo të gjitha llojet e ngjitësve mund të përdoren dhe disavantazhet kryesore janë thithja e ujit dhe tretshmëria. Megjithatë, nevojiten më shumë studime, nuk ka konsensus në literaturë për përdorimin e saj si teknikë, duke u bazuar në një studim.

Fjalë kyç: ngjitje, përthithje uji, tretshmëri.

PREPARATION OF THE OPERATING TABLE IN ORAL SURGERY.
Dr. Silvio Buongiorno.

Abstract
Preparation of the operating table is a phase of surgical treatment that is fundamental to a rapid and efficient performance of the surgical procedure. The ASO turns out to be key factor in proper organization of the operating table. This report will explain the difference between clean preparation and sterile preparation, and the best strategies for performing this procedure.

Keywords: operation table, surgical treatment, ASO.

PËRGATITJA E TAVOLINËS OPERATIVE NË KIRURGJINË ORALE.
Dr. Silvio Buongiorno.

Abstrakt
Përgatitja e tavolinës së operacionit është një fazë e trajtimit kirurgjikal që është thelbësore për kryerjen e shpejtë dhe efikase të procedurës kirurgjikale. ASO rezulton të jetë faktor kyç në organizimi i duhur i tavolinës së operacionit. Ky raport do të shpjegojë ndryshimin midis përgatitje të pastër dhe përgatitje sterile, dhe strategjitë më të mira për kryerjen e kësaj procedure.

Fjalë kyç: tavolinë operacioni, trajtim kirurgjik, ASO.

TMD: AN UNSOLVED PROBLEM.
Dr. Stefania Costa.

Abstract
Aim: Recent studies highlight the underestimation of traumatic orofacial lesions and related individual sequelae. Forensic assessment should not be limited to the detection of dental fractures and traumas, and the persistence of painful symptomatology and functional and muscular limitation should be considered pathological. The purpose of this study is to determine whether there is a relationship between damage assessment and TMD.
Methods: The research for the keywords 'damage assessment' and 'TMD' joined by the connective 'AND', on the search engine PubMed, produced 69 results. There were 5 articles included that satisfied the question: 4 retrospectives, and 1 prospective study.
Results: All studies show direct proportionality between severity and type of trauma with soft tissue changes. Damage assessment should always be supported by diagnostic examination on both sides of the face, regardless of the characteristics of the impact: TMJ is often subject to involvement by indirect trauma, despite the restitutio ad integrum.
Conclusion: This review wants to expose the existing correlation between orofacial damage and the individual sequelae that in direct and indirect ways involved in a good percentage of the TMJ. Future studies will clarify the real extent of a traumatic event, as well as its management and treatment.

Keywords: orofacial lesions, TMJ, diagnostic examination.

ÇRREGULLIMET E ATM: NJË PROBLEM I PAZGJIDHUR.
Dr. Stefania Costa.

Abstrakt
Qëllimi: Studimet e fundit nxjerrin në pah nënvlerësimin e lezioneve traumatike orofaciale dhe pasojave individuale të lidhura me to. Vlerësimi mjeko-ligjor nuk duhet të kufizohet në zbulimin e frakturave dhe traumave dentare, dhe persistenca e simptomatologjisë së dhimbshme dhe kufizimi funksional dhe muskulor duhet të konsiderohet patologjik. Qëllimi i këtij studimi është të përcaktojë nëse ka një lidhje midis vlerësimit të dëmit dhe TMD.
Metodat: Hulumtimi për Fjalë kyç 'vlerësimi i dëmit' dhe 'TMD' i bashkuar me lidhjen 'AND', në motorin e kërkimit PubMed, dha 69 rezultate. U përfshinë 5 artikuj që plotësonin pyetjen: 4 retrospektiva dhe 1 studim prospektiv.
Rezultatet: Të gjitha studimet tregojnë proporcion të drejtpërdrejtë midis ashpërsisë dhe llojit të traumës me ndryshimet e indeve të buta. Vlerësimi i dëmtimit duhet të mbështetet gjithmonë nga ekzaminimi diagnostik në të dy anët e fytyrës, pavarësisht nga karakteristikat e ndikimit: TMJ shpesh i nënshtrohet përfshirjes nga trauma indirekte, pavarësisht nga restitutio ad integrum.
Përfundim: Ky rishikim dëshiron të ekspozojë korrelacionin ekzistues midis dëmtimit orofacial dhe pasojave individuale që në mënyra direkte dhe indirekte përfshihen në një përqindje të mirë të TMJ. Studimet e ardhshme do të sqarojnë shtrirjen reale të një ngjarjeje traumatike, si dhe menaxhimin dhe trajtimin e saj.

Fjalë kyç: lezione orofaciale, TMJ, ekzaminim diagnostik.

THE ENDODONTIC TREATMENT OF NECROTIC DECIDIOUS.
Prof. Vincenzo Campanella, Dr. Gianni Gallusi.

Abstract
The conservation of deciduous dental elements until the normal moment of physiological exchange represents a key concept of those who deal with Pediatric Dentistry. Often, however, clinicians find themselves having to treat deciduous elements which have suffered irreversible damage due to traumatic events or the extension of carious processes not duly intercepted or treated, leading to pulpal necrosis.
Despite the differences between permanent and deciduous elements, instruments and technologies that have marked the evolution of endodontics of permanent teeth can also find application in the treatment of deciduous teeth, improving the results in terms of efficiency and predictability.
The topic of the presentation is to illustrate a technique for the endodontic treatment of necrotic deciduous elements by discussing the various key steps necessary for the resolution of the ongoing pathology and allowing the maintenance of the compromised deciduous element.

Keywords: endodontic, necrotic, pediatric.

TRAJTIMI ENDODONTIK I DHËMBËVE PRIMARË TË NEKROTIZUAR.
Prof. Vincenzo Campanella, Dr. Gianni Gallusi.

Abstrakt
Konservimi i elementeve dentare qumeshtitore deri ne momentin normal te shkembimit fiziologjik perfaqeson nje koncept kyc te atyre qe merren me Stomatologji Pediatrike. Shpesh, megjithatë, klinicistët e gjejnë veten të detyruar të trajtojnë elementë gjetherënës të cilët kanë pësuar dëmtime të pakthyeshme për shkak të ngjarjeve traumatike ose zgjatjes së proceseve karioze që nuk janë kapur ose trajtuar siç duhet, duke çuar në nekrozë pulpale.
Pavarësisht dallimeve ndërmjet elementeve të përhershme dhe atyre të qumështit, instrumentet dhe teknologjitë që kanë shënuar evoluimin e endodoncisë së dhëmbëve të përhershëm mund të gjejnë aplikim edhe në trajtimin e dhëmbëve të qumështit, duke përmirësuar rezultatet në aspektin e efikasitetit dhe parashikueshmërisë.
Tema e prezantimit është të ilustrojë një teknikë për trajtimin endodontik të elementeve nekrotike duke diskutuar hapat e ndryshëm kyç të nevojshëm për zgjidhjen e patologjisë në vazhdim dhe duke lejuar ruajtjen e elementëve të qumështit të kompromentuar.

Fjalë kyç: endodontike, nekrotike, pediatrike.

USE OF BIOMATERIALS IN DENTAL (ORAL, PERIO & IMPLANT) SURGERY.
Dr. Zoran Susak.

Abstract
Oral surgery augmentation, perio and peri-implant regeneration aims to restore the damaged tissue around teeth and implants. With the progress in the development of biomaterials for tissue engineering, several methods of regenerative periodontal and implant therapy, including the use of bone graft, growth factors, barrier membrane, and soft tissue substitute materials are currently the foundation of clinical practice. In this lecture, the classification of the biomaterials used in periodontology and implant therapy will be presented. Data regarding different biomaterials will be extracted and summarized. The application of biomaterials will be presented through examples from clinical practice of recession coverage, periodontal regeneration, sinus lift and soft tissue augmentation around implants.
Objective: To understand the biological backround of use of biomaterials in oral, perio and implant surgery.
To see examples of clinical application of the biomaterials in different techniques in oral surgery, periodontology and implant dentistry.

Keywords: dentistry, oral surgery, implant.

PËRDORIMI I BIOMATERIALEVE NË KIRURGJINË DENTARE (ORAL, PERIO & IMPLANT).
Dr. Zoran Susak.

Abstrakt
Zmadhimi i kirurgjisë orale, rigjenerimi perio dhe peri-implant synon të rivendosë indin e dëmtuar rreth dhëmbëve dhe implanteve. Me përparimin në zhvillimin e biomaterialeve për inxhinierinë e indeve, disa metoda të terapisë rigjeneruese periodontale dhe implantare, duke përfshirë përdorimin e transplantit kockor, faktorëve të rritjes, membranës penguese dhe

materialeve zëvendësuese të indeve të buta janë aktualisht baza e praktikës klinike. Në këtë leksion do të prezantohet klasifikimi i biomaterialeve të përdorura në periodontologji dhe terapi implantare. Të dhënat në lidhje me biomaterialet e ndryshme do të nxirren dhe përmblidhen. Aplikimi i biomaterialeve do të prezantohet përmes shembujve nga praktika klinike e mbulimit të recesionit, rigjenerimit periodontal, ngritjes së sinuseve dhe shtimit të indeve të buta rreth implanteve.
Qëllimi: Të kuptojmë sfondin biologjik të përdorimit të biomaterialeve në kirurgjinë orale, perio dhe implantare.
Për të parë shembuj të aplikimit klinik të biomaterialeve në teknika të ndryshme në kirurgjinë orale, periodontologji dhe stomatologji implantare.

Fjalë kyç: stomatologji, kirurgji orale, implant.

CBCT SOFTWARE IN EVERYDAY SURGERY.
Prof. Dr. Zoran Vlahovic.
DMD, Phd, oral surgeon.

Abstract
Cone Beam Computer Tomography (CBCT) is a relatively new type of computer tomography which has been used since 1996. Its basic characteristics include: lower radiation level, cheaper technology and exquisitely good possibility for its application in dentistry. Cone Beam Computer Tomography is a medical imaging technique promoted as a new concept of diagnostic radiology, but with the advancement of technical features of medical devices and accompanying software support, today, it is the gold standard when it comes to diagnostic procedure methods for the craniofacial region for both dentistry and otolaryngology.
Our presentation explains the possibillity of CBCT software. We will present some interesting cases from oral surgery and implantology (diagnostics, therapy following, implantology planing) where the use of CBCT is of vital importance from the diagnostic standpoint.
Furthermore, on concrete practical cases, we will present the role of CBCT soft- ware within computer-assisted dentistry, i. e. computer-aided navigation in dental implan- tology and 3D printing of implant surgical guides, our expirience, advantages and disad- vanteges of these procedures.

Keywords: CBCT software, patient, surgery etc.

SOFTWARE I SKANERIT CBCT NË KIRURGJINË E PËRDITSHME.
Prof. Dr. Zoran Vlahovic.
DMD, Phd, kirurg oral.

Abstrakt
Tomografia kompjuterike me rreze koni (CBCT) është një lloj relativisht i ri i tomografisë kompjuterike që përdoret që nga viti 1996. Karakteristikat e saj themelore përfshijnë: nivel më të ulët të rrezatimit, teknologji më të lirë dhe mundësi jashtëzakonisht të mira për aplikimin e saj në stomatologji. Tomografia Kompjuterike me rreze konike është një teknikë imazherike mjekësore e promovuar si një koncept i ri i radiologjisë diagnostike, por me avancimin e veçorive teknike të pajisjeve mjekësore dhe mbështetjen e softuerit shoqërues,

sot, ajo është standardi i artë kur bëhet fjalë për metodat e procedurës diagnostike për kraniofaciale. rajon si për stomatologji ashtu edhe për otolaringologji.
Prezantimi ynë shpjegon mundësinë e softuerit CBCT. Ne do të paraqesim disa raste interesante nga kirurgjia orale dhe implantologjia (diagnostika, terapi pasuese, planifikimi implantologjik) ku përdorimi i CBCT është i një rëndësie jetike nga pikëpamja diagnostike. Për më tepër, në raste konkrete praktike, ne do të paraqesim rolin e softuerit CBCT në stomatologjinë e asistuar me kompjuter, d. m. th. , navigimi me kompjuter në implantologjinë dentare dhe printimi 3D i udhëzuesve kirurgjikalë të implanteve, përvojën tonë, avantazhet dhe disavantazhet e këto procedura.

Fjalë kyç: Softuer CBCT, pacient, kirurgji etj.

TRAJTIMI KIRURGJIKO-ORTODONTIK I KANINËVE TË IMPAKTUAR MAKSILAR DHE MANDIBULAR.
Prof. Dr. Abdil Izairi, Dr. Anda Izairi.

Abstrakt
Hyrje: Terapia e kaninëve të impaktuar paraqet një problem serioz specifik nga aspekti i zgjedhjes së ndërhyrjes terapeutike-kirurgjike, për secilin rast në veçanti. Në të shumtën e rasteve në bashkëpunim të ngushtë interdisciplinar me ortodontin dhe protezistin.
Qëllimi: I trajtimit është eruptimi i detyruar i kaninëve duke perdorur metoda ortodontiko kirurgjike. Qëllimi i dytë është vështirësia e sjelljes së tyre në okluzion.
Terapia: E ndërhyrjes kirurgjike të kaninëve maksilar dhe mandibular varësisht nga mosha e pacientëve mund të jetë: ortodontiko-kirurgjike, kirurgjiko-ortodontike, kirurgjike, metoda e observimit. Në materialin tonë janë paraqitur disa raste të moshave të ndryshme me diagnozë dhëmb i impaktuar (dens impact). Rezultatet tregojnë se impakcionet e kaninëve maksilar janë më të shpeshtë se ato mandibular. Impakcionet e kaninëve maksilar janë më të shpeshtë te gjinia femërore.
Konkluzion: Parashikimi i vështirësisë së eruptimit të kaninëve të impaktuar maksilar, duke u bazuar në opinionin e ortodontistëve me eksperiencë, faktori moshë, angulacioni, distanca vertikale nga rrafshi okluzal janë shumë të rëndësishme.

Fjalë kyç: Qëllimi, trajtimi, impaktuar, kaninëve, maksilar.

EKOGRAFIA E ARTIKULACIONIT TEMPOROMANDIBULAR.
Agustin Suma.

Abstrakt
Hyrje: Që prej fillim-viteve ’90 të shekullit të kaluar, në vlerësimin e çrregullimeve të artikulacionit temporomandibular dhe aparatit të përtypjes është futur si teknikë diagnostike edhe ekografia e kyçeve të nofullave dhe aparatit të përtypjes.
Metoda: Paraqitje e vlerave, indikacioneve dhe konsistenca e të dhënave ekografike në vlerësimin e çrregullimeve të artikulacionit temporomandibular dhe muskulaturës së përtypjes.
Rezultatet: Ekografia e artikulacionit temporomandibular dhe muskujve të përtypjes është një metodë e shpejtë, e thjeshtë diagnostike dhe nuk ka kundërindikacione absolute. Si teknikë realizohet kollaj në strukturë dhe jep informacion relativisht të saktë në problematikat e efuzioneve intraartikulare si dhe për orientimin e ndryshimeve të sipërfaqeve artikulare. Më e kufizuar në aplikim mbetet për vlerësimin e zhvendosjeve të brendshme të diskut artikular. I vetmi kundërindikacion relativ është prania e cikatriceve

madhore apo plagëve të mëdha në regjionin preaurikular që mund të kompromet ojnë cilësinë e imazhit. Si ekzaminim paraqet ndjeshmëri të lartë në vlerësimin e zhvendosjeve të diskut, në ndryshimet erozive të sipërfaqeve artikulare dhe në fenomenet efuzive. Gjithashtu, mbetet metodë shumë efikase në rast orientimi për injeksionet intraartikulare.
Përfundim: Ekografia e artikulacioneve temporomandibulare është një ekzaminim ndihmës në funksion të vlrësimit të shpejtë dhe orientimit në ankesa që lidhen me problematikat e artikulacioneve temporomandibulare. Ekzaminimi ndihmës ideal mbetet MRI e artikulacioneve por në situata të caktuara (klaustrofobia e pacientit apo vështirësia e kryerjes së ekzaminimit apo për efekt rikontrolli) ekografia përbën një metodë mjaft efikase vlerësimi parësor.

Fjalë kyç: Artikulacioni temporomandibular, aparati pertypjes, muskulatura pertypjes.

MENAXHIMI KIRURGJIKAL I SINDROMËS KCNK-4: NJË LLOJ PATOLOGJIE SHUME E RALLË.

Dr. Alba Bimo.
3rd rezident maksilo-facial në Spitalin 'Nënë Tereza'.

Abstrakt
Hyrje: Gjenomi i njeriut përmban pothuajse 80 gjene që kodojnë kanalet e kaliumit, të cilat kontribuojnë në mirëmbajtjen dhe stabilizimin e potencialit të membranës në pushim, ndihmojnë në ripolarizimin e potencialeve të veprimit, ndërmjetësimin e hiperpolarizimit dhe përcaktimin e aktivitetit elektrik qelizor apo edhe të përhapjes së qelizave. Meqenëse potenciali i membranës ka një rol kyç në ngacmueshmërinë qelizore, sekretimin e hormoneve, çlirimin e neurotransmetuesve dhe transportin e elektroliteve, ai çon në një spektër heterogjen të çrregullimeve njerëzore që ndikojnë në neurotransmetimin dhe funksionin e sistemit nervor qendror, elektrofiziologjinë kardiake dhe funksionin e veshkave.
Raporti i rastit: Luis Lushjani, 10 vjeç pasi kishte bërë Testin Gjenetik Arcensus, rezultatet treguan një variant heterozigot patogjen të KCNK-4. Ai kishte epilepsi, hipertrikozë të gjeneralizuar, fytyrë hipotonike, ngushtim bitemporal, vetulla me shkurre dhe të drejta, qerpikë të gjatë, veshë të përkulur të ulët, philtrum të shkurtër të thellë, vermilion të dukshëm të sipërm dhe të poshtëm, mjekër në rënie dhe rritje të gingivave. Pasi bëmë testin gjenetik, dhe të gjitha analizat, ekzaminimet dhe testin para ndërhyrjes për shkak të pamundësisë së tij për të ngrënë dhe për të pasur një jetë normale shoqërore, vendosëm të kryenim një operacion gingival dhe formimin e kockave për t'u rikthyer në rrugën e tij. jeta e përditshme. Nën Anestezinë e Përgjithshme, atij iu hoqën dhëmbët e përkohshëm në lëvizje, një operacion gingival dhe gjithashtu formimin dhe planifikimin e kockave. Pas ndërhyrjes, Luis ndoqi disa seanca logopedie dhe gjithashtu mësoi se si të hante dhe të përtypte normalisht, duke pasur një funksion normal oral.
Përfundim: Sindroma Bauer-Tartaglia është një sëmundje shumë e rrallë; Luis është fëmija i katërt në të gjithë botën që e ka atë. Ka qenë një sfidë mjaft e vështirë për ekipin e kirurgjisë kryerja e operacionit, pasi nuk kishim asnjë provë për ndonjë ndërhyrje tjetër të mëparshme të kryer te këta lloj pacientësh, nuk kishim të dhëna sesi trupi do të reagonte ndaj ilaçeve anestezike dhe prognozës së operacionit. Deri tani kemi një rezultat shumë të kënaqshëm; duke siguruar një jetë cilësore për të voglin.

Fjalë kyç: Sindroma kcnk-4, e rrallë, pacient, raport rasti.

TERAPIA LOKALE ME FLUOR.

Amela Vishkulli[1], Roel Kamberi[1], Dr. Alba Kamberi[2].
[1]Student, Fakulteti i Shkencave Dentare, Universiteti ALDENT, Tiranë, Shqipëri,
[2]Pedagog, Fakulteti i Shkencave Dentare, Universiteti ALDENT, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Hyrje: Terapi lokale me fluor i referohet përdorimit të sistemeve që përmbajnë përqendrime relativisht të larta të fluorit të cilat aplikohen lokalisht në sipërfaqet e dhëmbëve të eruptuar për të parandaluar formimin e lezioneve karioze. Kjo terapi përfshin përdorimin e shpëlarësve me fluor, pastave të dhembeve, xheleve, shkumave dhe llakeve që aplikohen në mënyra të ndryshme. Rëndësi të vecantë ka përcaktimi i dozës ditore të fluorit të nevojshëm si dhe duhet të tregohet kujdes në mbidozimin e tij. Fluori i përdorur lokalisht ndalon formimin e acideve nëpërmjet një veprimi bakterio-statik dhe antienzimatik. Fluori ul përqindjen e kariesit në sajë të veprimit të tij mbi pllakën bakteriale si dhe mbi smalt duke rritur rezistencën e tij ndaj ngacmueseve të jashtëm.

Qëllimi: Studimi ynë ka për qëllim të përmbledhë metodat, mjetet, materialet, të tregohet efikasiteti si dhe siguria e terapisë lokale me fluor. Gjithashtu punimi synon të ofrojë informacion të plotë dhe gjithëpërfshirës për të mirat dhe rreziqet që mund të sjellë përdorimi i tepërt i fluorit.

Materiale dhe metoda: Ky artikull do të ofrojë një përmbledhje të parimeve dhe mënyrave të veprimit të fluorit në produktet e kujdesit oral. Janë paraqitur rekomandimet për përdorimin e produkteve të kujdesit oral të fluorizuar. Mënyra se si funksionojnë fluoruret lokale për parandalimin e kariesit, si aplikohet fluori lokal tek dhëmbët, si funksionojnë materialet dentare rigjeneruese që lëshojnë fluor dhe potencialin që këto materiale kanë për të frenuar demineralizimin, për të nxitur remineralizimin, procedurat si dhe frekuenca e aplikimit te tyre, efikasiteti i fluorit në pllakën dhe metabolizmin bakterial.

Rezultatet: Përdorimi i terapisë lokale me fluor kontribuon në mënyrë të konsiderueshme në kontrollin e kariesit dentar, sidoqoftë nuk mund të pritet kontrolli i kariesit dentar vetëm nëpërmjet përdorimit të fluorit. Po ashtu, duke qenë se asnjë procedurë e vetme trajtimi me fluor nuk siguron mbrojtjen maksimale të mundshme kundër kariesit, rekomandohet terapia e shumëfishtë me fluor.

Konkluzion: Mjeku stomatolog duhet të identifikojë nevojat e cdo pacienti në nivelin e riskut për karies dhe të vendose një program trajtimi me fluor. Përcaktimi i riskut të kariesit për cdo pacient kërkohet para aplikimit profesional të fluorit lokal.

Fjalë kyç: Terapi lokale, fluor, demineralizim, remineralizim, pllaka bakteriale, karies.

MENAXHIMI I PACIENTËVE DIABETIK GJATË PROTEZIMIT ME PROTEZA TOTALE TË LËVIZSHME.

Kristian Dhamo[1], Monika Doko[1], Dr. Alba Kamberi[2].
[1]Student, Fakulteti i Shkencave Dentare, Universiteti ALDENT, Tiranë, Shqipëri,
[2]Pedagog, Fakulteti i Shkencave Dentare, Universiteti ALDENT, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Hyrje: Diabeti Mellitus, është një crregullim metabolik i karakterizuar nga një rritje e nivelit të sheqeri në gjak (hyperglycemia) që shkaktohet nga insuficencë e prodhimit të insulinës ose nga rezistenca ndaj saj. Ai ndahet në dy nëntipe: Tipi i 1, (bazat gjenetike) i cili prek më shumë të miturit dhe adoleshentët, dhe Tipi i 2, i cili prek më shumë personat mbi moshën 40 vjeçare dhe është një ndër sëmundjet më të përhapura dhe vazhdon të prekë progresivisht gjithnjë e më shumë njerëz. Duke marr parasysh demografikun e prekur më së shumti nga

kjo sëmundje, dhe nevojën që ai shpesh paraqet për protezim, njohja e indikacioneve, kundërindikacioneve dhe komplikacioneve që mund të lindin, luan një rol kyç në protezimin e suksesshëm për këta pacientë.
Qëllimi: Studimi ynë ka për qëllim të përcaktojë indikacionet, kundërindicadionet si dhe mënyrën e menaxhimit të pacientëve diabetik gjatë protezimit me protezë totale të lëvizshme.
Materiali dhe metodat: Për realizimin e këtij punimi u shqyrtuan studime dhe analizime të literaturave të ndryshme në PubMed dhe ScienceDirect. Studimet e analizuara ishin të tipit rast-kontroll. Kriteret për grupet e rasteve fokusoheshin në të dhënat e përgjithshme si mosha dhe gjinia, në gliceminë, në higjienën orale dhe në mungesën e sëmundjeve sistemike të tjera.
Rezultate dhe diskutime: Studimet tregonin që disa manifestime të diabetit në kavitetin oral ndikojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë në suksesin ose dështimin e protezimit me proteza totale. Gjithashtu nuk duhet nënvlersuar dhe roli që një protezim i suksesshëm mund të luaj në përmirësimin e dietës së këtyre pacientëve, e cila është e lidhur në mënyrë të drejtpërdrejtë me shëndetin dhe mirëqenien e tyre.
Konkluzion: Bashkëpunimi midis mjekut stomatolog, mjekut endokrinolog dhe vetë pacientit është i domosdoshëm për menaxhimin dhe mbajtjen nën kontroll të glicemisë në periudha afatgjata; për të parandaluar, eliminuar ose minimizuar shfaqjet e diabetit që mund të cojnë në dështimin përfundimtar të protezimit.

Fjalë kyç: Diabeti Milletus, menaxhim, protezim, protezë totale, pacientë diabetik.

KISTI REZIDUAL UNILOKULAR I PËRMASAVE TË MËDHA NË CORPUS MANDIBULAE. RAPORTIM RASTI.

Dr. Alba Likaj1, Dr. Remi Likaj2.
1, 2Kirurge OMF.

Abstrakt
Hyrje: Nozologjia kist do të thotë një kavitet patologjik, i veshur me epitel dhe në brendësi të saj ka përmbajtje likidi ose gjysmë solid. Kistat i kemi të llojeve të ndryshme, në indet e forta dhe të buta në regjionin oro-maksilo-facial. Kistat residuale janë kista radikulare odontogjene inflamatore të indeve të forta të nofullave, të cilat formohen pas një ekstraksioni dhembi, si pasojë e mbetjeve të indit granular të pa kyretuar mirë, ose apekseve dentare me ndryshime periapikale. Kistat reziduale mandibulare mund të arrijnë në përmasa shumë të mëdha, të pozicionuar mbi kanalin mandibular, duke e mënjanuar ketë të fundit afër basis mandibulae.
Raportim i rastit: Një pacient geriartrik 63 vjecar, i rekomanduar nga një mjek stomatolog, u prezantua me një kist rezidual me përmasa shumë të mëdha, unilokular, në një kockë edentuloze mandibulare nga regjioni kanin në angulus mandibulae. Pacienti ishte asimptomatik dhe gjatë ekzaminimit klinik nuk u vu re tumefaksion dhe erozion i korteksit vestibular apo lingual të kreshtave alveolare. Formacioni kistik u zbulua nga një imazheri rutine panoramike. Për shkak të përmasave shumë të mëdha dhe afërsisë me strukturat e rëndësishme si nervi alveolar inferior, teknika kirurgjikale që një kirurg zgjedh, duhet të jetë shumë e kujdesshme, për të mos shkaktuar një frakturë patologjike të mandibulës.
Konkluzion: Pas ekstraksioneve dentare është shumë i rëndësishëm procesi i kyretimit të formacioneve granulomatoze dhe kistoze radikulare. Në të kundërt, me kalimin e kohës do të shndërrohen në kista residuale, në mënyrë asimptomatike. Sa më shumë kohë të kalojnë pa u ekzaminuar, aq më shumë do të rriten përmasat e tyre, ashtu si rasti që në po prezantojmë. Përmasat e tyre rriten, derisa të erodojnë kortikalet vestibulare dhe linguale

dhe të shkaktojnë tumefaksione të nofullave. Gjithashtu mund të depërtojnë edhe në kavitetin nasal apo sinusin maksilar. Në qoftëse këto kista supurohen, atëherë pacienti bëhet simptomatik. Diagnostikimi i hershëm parandalon komplikacionet e mëvonshme të tyre.

Fjalë kyç: Kist residual, kyretim, unilokular.

RËNDËSIA E HIGJENËS ORALE TEK PACIENTËT DIABETIK.

Dr. Albert Hasi.

Abstrakt

Ky hulumtim shqyrton marrëdhënien thelbësore mes higjienës orale dhe menaxhimit të diabetit, duke theksuar ndikimin e rëndësishëm të shëndetit oral në mirëqenien e përgjithshme të individëve diabetikë. Diabeti melitus, një sëmundje kronike metabolike, paraqet një gamë të gjerë komplikacionesh, me problemet e shëndetit oral që janë midis më të përhapura dhe më të rëndësishmet. Higjiena e dobët orale mund të përkeqësojë komplikacionet e lidhura me diabetin dhe anasjelltas, duke krijuar një cikël vicioz dëmshëm për shëndetin e pacientit. Marrëdhënia dydrejtimëshe mes diabetit dhe shëndetit oral është shqyrtuar, duke theksuar se si nivelet e pashoqëruara të glukozës në gjak kontribuojnë në zhvillimin dhe përparimin e sëmundjes parodentale, gingivitit dhe infeksioneve të tjera orale. Në të kundërtën, sëmundja parodentale mund të përkeqësojë rezistencën ndaj insulinës, kontrollin glikemik dhe komplikacionet e lidhura me diabetin, duke nënvizuar rëndësinë e kujdesit oral të përfshirë në menaxhimin e diabetit. Përveç kësaj, ky dokument hulumton mekanizmat nënligjor që ndodhin në lidhje me asociacionin midis diabetit dhe shëndetit oral, duke përfshirë inflamacionin, disfunksionin e sistemit imunitar, shërimin e dëmtuar të plagëve dhe kompozicionin e ndryshuar të mikrobëve. Diskutimi i rolit të patogjenëve oralë dhe mediativeve inflamatore në patogjenezën e komplikacioneve të diabetit, nënvizon nevojën për praktika të kujdesshme të higjienës orale dhe kontrolle dentare të rregullta te pacientët diabetikë. Në përfundim, ky rishikim nënvizon rolin kritik të higjienës orale në menaxhimin holistik të diabetit, duke theksuar nevojën për qasje të integruara që adresojnë nevojat e të dy shëndetit sistematik dhe oral. Duke prioritarizuar promovimin e shëndetit oral dhe strategjitë e parandalimit të sëmundjeve, ofruesit e kujdesit shëndetësor mund të zvogëlojnë barrën e komplikacioneve të lidhura me diabetin dhe të përmirësojnë cilësinë e përgjithshme të jetës për individët që jetojnë me diabet.

Fjalë kyç: Higjena orale, menaxhimi i diabetit, hulumtim.

VEÇORITË KLINIKE TË TRAJTIMIT KIRUGJIKAL TË PATOLOGJIVE KISTIKE ME INFLAMACION SEKONDAR NË REGIONIN O. M. F.

Dr. Aldo Vangjeli (Phd)1, Dr. Edlira Zëre (PhD), Dr. Nasira Kopliku.
1Kirurg OMF.
Lektorë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti Luarasi.

Abstrakt

Inflamacionet sekondare janë të pranishme në shumë raste mbi patologjitë kistike si pasojë jo vetëm e karakteristikave klinike të heshtura të tyre të cilat i lejojnë këto inflamacione të mbivendosen, por edhe si pasojë e mos trajtimit për një kohë të gjatë të ndryshimeve periapikale të diagnostikuara ose jo duke i lejuar këto të fundit të rrisin përmasat dhe të ndërlikojnë në jo pak raste trajtimin e tyre. Arsyetimi klinik për zgjidhjen e rasteve të

ndërlikuara në këtë mënyrë do të na drejtonte drejt eleminimit të patologjive inflamatore sekondare në rrugë terapeutike mjekim të përgjithshëm, por edhe mjekim lokal minimalisht hapje endodontike qoftë edhe për dekongjestion e pranuar kjo padiskutim. Por në përballjet me inflamacionet me sekrecione purulente të pa drenuara intra apo ekstrakapsulare pra të edhe të përhapura në indet e buta si pasojë e mungesës së fistulës, mënyra e trajtimit do të duhet të jetë jo vetëm teraputike por edhe kirurgjikale. Pra duhet që interventi 'Inçizjon - Drenim'të aplikohet paraprakisht plus antibioterapi, vitamino-terapi, stabilizim i gjëndjes së pacientit e më pas të fokusohemi tek zgjidhja përfundimtare e patologjisë kistike. Shumë medikamente të përdorura, shumë kohë e humbur ndërhyrje e kryer njëherë dhe për pacientin rekomandohet të kryhet e dyta.

Fjalë kyç: OMF, inflamacion, medikamente.

KOMPLIKACIONET NE KIRURGJINE ORTOGNATIKE DHE MENAXHIMI I TYRE NGA KIRURGU OMF.

Dr. Shk. Algen Isufi1, Dr. Shk. Irina Isufi2.
1 'Mother Theresa' University Hospital Center, Tiranë, Albania,
2Universiteti Aldent, Tirane Albania.

Abstrakt
Kirurgjia ortognatike është një nderhyrje e zakonshme për trajtimin e anomalive maksilofaciale. Osteotomia Le Fort 1 dhe osteotomia bilaterale sagitale(BSSO) janë teknikat më të zakonshme që përdoren për trajtimin e deformimeve të ndryshme maksilofaciale. Qëllimi i kirurgjisë ortognatike është të përmirësojë funksionin dhe estetiken faciale; kjo i sjell dobi pacientit si ne aspektin psikologjik ashtu dhe ne ate social. Komplikacionet preoperative, intraoperative dhe postoperative mund të ndodhin në kirurgjinë ortognatike si demtimet vaskulare, probleme të artikulacionit temporomandibulare (TMJ), dëmtime nervore, infeksione, nekrozë kockash, sëmundje periodontale, probleme neuropsikiatrike etj. Kirurgu duhet të mbajë parasysh protokollet e parandalimit dhe të jetë i përgatitur për të trajtuar ato. Rrallëherë, komplikacionet mund të jenë fatale. Kirurgu që kryen operacionin pritet të ketë një kuptim të plotë të llojeve, shkaqeve dhe trajtimit të komplikimeve dhe gjithashtu duhet t'ua japë këtë informacion edhe pacientëve. Duhet të bëhen ndjekje të shpeshta për të diagnostikuar këto komplikacione në një fazë shumë të hershme, në mënyrë që trajtimi i duhur të mund të jepet herët për të kuruar komplikimet ekzistuese dhe për të parandaluar komplikimet e ardhshme.

Fjalë kyç: TMJ, demtime nervore, estetike faciale.

DIAGNOZA DIFERENCIALE E PATOLOGJISE SE ATM-SE ME ATO TE APARATIT STOMATOGNATIK.

Prof. Asoc. Alketa Qafmolla, Kleart Hajrulla.

Abstrakt
Hyrje: Patologjitë e aparatit stomatognatik klasifikohen në patologji të ATM-së, tek vetë muskujve dhe sistemit kockor. Kriteret e diagnozës së sindromës disfunksionale janë dhimbje veçanërisht e menjëhershme, kufizim i papritur i hapjes së gojës, devijim jo i zakonshëm i levizjes së mandibulës dhe kercitje e shoqëruar me dhimbje në ATM. Diagnoza

diferenciale e Patologjisë së ATM-së bëhet me; Sëmundjet otorinolaringologjike, sëmundjet e gjëndrave salivare, neuralgjitë, dhimbja e kokës dhe spolondoartroza cervikale.
Qëllimi i studimit: Të bëjmë diagnozën diferenciale të çrregullimeve intraartikulare të ATM-së me patologjitë e ndryshme të strukturave të aparatit stomatognatik.
Materiali dhe Metodat: Kontrolluam 130 studente në FMD dhe UAL me moshë 18-30 vjeç, nga këto 74 femra dhe 56 meshkuj. Te ekzaminuarit i klasifikuam në dy grupe: grupi i parë përfshin 31 të ekzaminuar që - paraqisnin dhimbje të mirfillta në ATM dhe grupi i dytë përfshin 12 të ekzaminuar me patologji të kolonës cervikale dhe dhimbje koke. Diagnoza diferenciale u bë nëpërmjet anamnezës se kujdesshme, ekzaminimit radiologjik dhe simptomave që diferencojnë çdo patologji. Trajtimi i grupit të parë ishte terapeutik dhe protetik, ndërsa nga grupi i dytë tek specialisti përkatës neurolog dhe otorino.
Rezultatet e studimit: Nga Nëntori 2023 deri në Shkurt 2024 ekzaminuam 130 pacientë nga ku rezultoi se 56. 92% (74 ishin femra) ndërsa 43. 08% (56) meshkuj ku mosha mesatare është 23. 76 vjeç ku numrin më të madh e ka në moshën 18 vjeç me 29. 23% (38). Nga 130 të ekzaminuar 31 ose 23. 8% paraqitnin dhimbje në ATM. Shkaktarët e dhimbjes në ATM 70. 96% (22) e të ekzaminuarve janë bruksizmi, ndërsa 29. 09% (9) shkaktarë janë lëvizjet atipike. Në 7 paciente ose në 58. 33% shkaktarë të dhimbjes ishte migrena, ndërsa 41. 64% (5) është spolondiartroza. Trajtimi u bë për grupin përkatës i kombinuar ku në grupin e parë u vërejt shërim pas 6 muajsh, u arrit 81. 8% (9) raste. Autori Schiffman thekson që të arrihen rezultate të mira, e rendësishme është të bëhet diagnoza diferenciale me patologjitë e tjera të aparatit stomatognatik për të saktësuar mënyrën e trajtimit.
Konkluzion: Nga studimi ynë konkludojmë se diagnoza diferenciale e patologjisë së ATM-së me ato të aparatit stomatognatik përcakton saktësisht mënyrën e trajtimit.

Fjalë kyç: ATM, protetikë, ekzainim radiologjik.

PARADONTITI PURULENT (PIORREA) SI SHFAQJE PRIMARE E AIDS.
A. Kryemadhi1, N. Kryemadhi2, N. Como2.
Klinika dentare 'AnRaDent'1,
Shërbimi Infektiv, QSUT2.

Abstrakt
Hyrje: Piorrea është një infeksion kronik i stukturave paradontale, i shkaktuar kryesisht nga anaerobët, që mund të çojë në humbjen e dhëmbëve. Në kavitetin oral jetojnë rreth 500 shtame të ndryshme bakterore, që mbahen nën kontroll nga aktiviteti i sistemit imunitar. Në rast të mos përkujdesjes së duhur të higjenës së gojës, bakteriet në fjalë formojnë pllakëza ngjitëse ku ato mund të shumëzohen të pashqetësur duke krijuar kështu të ashtuquajturën pllakë bakterore, pllakë dentare. Në fillim krijohet gingiviti dhe më vonë infeksioni shtrihet në strukturat përreth duke shkatërruar fibrat parodontale dhe kockën alveolare që mban dhëmbin, kemi në këtë rast shfaqjen e piorresë duke qenë të pranishme sulkuset apo xhepat paradontal; fisurat fillimisht të gingivës pastaj dhe të kockës çka shoqërohen me prishjen e stabilitetit të dhëmbit dhe humbjen e tij. Piorrea lidhet përveç se me higjenën e ulur të gojës edhe me shkaqe gjenetike, 30% e njerëzve kanë një genotip që predispozon për piorrenë. Paradontiti i agravuar shfaqet gjatë sëmundjeve sistemike si Diabet melitus, AIDS, Morbus Adison etj. Paradontiti ulceronekrotik shfaqet gjatë dekursit evolutiv të infeksionit HIV.
Qëllimi: Të vëmë në dukje mundësinë e shfaqjes së paradontit gjatë evolucionit të HIV /AIDS dhe nevojën e përkujdesjes së veçantë që duhet patur në raste të tilla.
Paraqitje e rastit: Pacienti me inicialet S. C, mashkull, heteroseksual, 54 vjeç, paraqitet pranë klinikës tonë për rrjedhje pusi dhe gjaku nga gingivat, erë putride nga goja që zgjasin për rreth 2 muaj. Kishte kerkuar asistencë mjekësore duke u trajtuar nga mjeku I familjes

me antiseptik lokal, pa rezultate të kënaqshme. Gjithashtu kishte bërë dhe dy vizita mjekësore tek stomatologu për të cilat kishte marrë mjekime me antiseptik dhe antibiotikë oral, me rezultate jo të mira dhe për më tepër të paqëndrueshme. Në ekzaminimin objektiv evidentohen xhepa të thellë paradontal, gingiva të enjtura, të ndjeshme, hemorragjike, erë e keqe e gojës, dhëmbë që lëvizin, dhimbje në përtypje. Pacienti iu referua konsultës së infeksionistit për një patologji të mundshme imunodeprimuese, e cila konkludoi se pacienti ishte një subjekt me infeksion HIV, AIDS, stadi i tretë, CD4 68 cel, i cili iu nënshtrua terapisë specifike me antiretroviral, antiseptik oral, cefriakson (për shkak të kulturës së mostrës orale pozitive për staph. aureus) dhe metronidazol. Në ditën e tetë të mjekimit u konstatua ndalimi i sekrecioneve purulento-hemorragjike nga gingivat dhe përmirësim I statusit lokal. Pacienti pas 10 ditëve me mjekimin e mësipërm pacienti vazhdoi terapinë orale me Klariromicinë për një javë, të cilën e suportoi mirë. Pacienti vazhdon terapinë antiretrovirale dhe antiseptikët lokal duke patur një gjendje stacionare të kënaqshme.
Përfundime: Paradontiti purulento/hemorragjik mund të jetë një shfaqje e rëndësishme gjatë infeksionit HIV/AIDS. Paradontiti kërkon nga shërbimi stomatologjik respektimin rigoroz të protokollit të parandalimit të infeksionit parodontal në subjektet HIV.

Fjalë kyç: HIV/AIDS, paradontiti, piorrea, genotip, kaviteti oral, antibiotikë, antiseptik.

KIRURGJIA ENDODONTIKE.
Eneda Maliqati, Almira Isufi DDS, MSc, PhD.

Abstrakt
Kirurgjia endodontike është një procedurë dentare e cila shërben për trajtimin e lezioneve periapikale në rast kur nuk është shëruar pas trajtimeve jo kirurgjikale ose në rrethana të tjera pas dështimit të trajtimit me terapi kanalare. Qëllimi i ketij materiali është të tregojë arsyet pse përdoret kirurgjia endodontike dhe teknikat (metodat) e realizimit të saj. Indikacionet dhe arsyet që na udhëheqin në kirurgjinë endodontike. Pasqyrimin e procedurave endodontike-kirurgjikale dhe cfare përfshin ajo (rezeksion apikal, kyretazh, mbushje retrograde). Qëllimin e endokirurgjise i cili konsiston në mbylljen hermetike të sistemit kanalar.

Fjalë kyç: Kirurgjia endodontike, procedurë dentare, lezioneve periapikale.

PERCEPTIMI I TRAJTIMEVE ENDODONTIKE NË STUDENTËT E STOMATOLOGJISË VITI I PESTË.
Hermes Haderaj DDS, Almira Isufi DDS, MSc, PhD.

Abstrakt
Hyrje: Instrumentimi manual mësohet në të gjitha universitetet në mbarë botën si teknika bazë për preparimin mekanik të kanalit radikular. Është teknikë e sigurtë sidomos për studentët pa përvojë. Integrimi i instrumenteve rotatore Ni-Ti në kurrikulat e arsimit universitar nuk është shumë e përhapur edhe pse shumë studime kanë treguar se mjekët ose studentët pa eksperiencë mund të arrijnë cilësi shumë të mire të përgatitjes së kanalit radikular. Cilësia e përgatitjes së kanalit të rrënjës është më e mire e kryer me instrumentet rotatore Ni-Ti krahasuar me instrumentet tradicionale çelik-inoksi. Sistemet moderne të instrumenteve rotatore Ni-Ti kanë treguar që janë më të besueshme përsa i përket gabimeve të tilla si frakturimi i instrumentit apo transportimi i kanalit.

Qëllimi: Të studiohet perceptimi i studentëve të vitit të pestë Master Shkencor në Stomatologji për instrumentet rotatore, pa asnjë eksperiencë të mëparshme në përdorimin e tyre për preparimin mekanik të kanalit të rrënjës.
Materiali dhe Metodat: Studimi u krye në ambjentet e Fakultetit të Mjekësisë Dentare, për një periudhë një javore. Është një studim i bazuar në analizimin e të dhënave nga pyetësori. Në këtë studim morën pjesë 48 studentë ku asnjëri prej tyre nuk kishte eksperienca të mëparshme mbi përdorimin e instrumenteve rotatore për të përgatitur kanalin e rrënjës. Si fillim u mbajt një orë leksion, ku u shpjegua nga ana teorike dhe praktike sekuenca dhe mënyra e përdorimit të instrumeteve: Manuale, MTwo dhe Reciprokante. Studentët punuan sëbashku duke koordinuar punën me njëri-tjetrin. Secili student përgatiti tre kanale radikulare, një kanal për secilën ngateknikat e instrumentimit. Në fund të gjithë studentët plotësuan pyetësorin për vlerësimin e teknikave të instrumentimit.
Rezultatet: Instrumentet reciprokante u vlerësuan si më të shpejtat për preparimin e kanalit krahasuar me instrumentet MTwo dhe ato manuale, këto të fundit u vlerësuan dhe si instrumentet më të ngadaltë. Gjithashtu instrumentet reciprokante u vlerësuan si sistemi më i lehtë për tu mësuar dhe përdorur. Instrumentet MTwo dhe reciprokante u vlerësuan njësoj në arritjen e gjatësisë së punës. Në përgjithësi si sistemi më i preferuar nga studentët u zgjodh sistemi Reciprokant.
Konkluzion: Pavarësisht faktit se instrumentet rotatore konsiderohen të jenë të vështira në përdorim nga stomatologet pa eksperiencën e duhur dhe aq më tepër nga studentët, sekuenca dhe mënyra e përdorimit të tyre përvetësohet lehtë me trajnimin dhe angazhimin e duhur. Instrumentet Reciprokante dolën si më të pëlqyerat nga studentët, por duhet theksuar fakti se për këtë studim cilësia e preparimit të kanalit nuk u mor në konsideratë.

Fjalë kyç: Instrumentet, manuale, MTwo, reciprokante, preparim.

PROBLEMET ORTODONTIKE ESTETIKE VS FUNKSIONALE TEK ADULTËT E HERSHËM.

Ilva Qardaku, Brisilda Mlloja, Almira Isufi DDS, MSc, PhD.

Abstrakt
Problemet ortodontike me ndikim në funksion dhe estetikën orale, karakterizohen nga modifkime skeletale dhe të rreshtimit të dhëmbëve në harkadë, përkundrejt karakteristikave normale (paraqesin deviacione dentofaciale). Në varësi se në cilën zonë është problemi, malokluzionet ndahen në tre tipe madhore: malpozicione të dhëmbëve individualë; malrelacione të harqeve dentare ose e segmenteve dentoalveolare; malrelacione skeletale. Këto probleme mund të jenë individuale ose në kombinim me njëra tjetrën. Origjina e tyre lidhet me shkaqe të lindura dhe të fituara gjatë jetës, ku mund të përmendim veset orale tek fëmijët gjatë fazës së zhvillimit skeletik; dhëmbët supranumeratum, ektopikë, të impaktuar; ekstraksionet e hershme; trajtimet dentare difektoze; tumoret e gojës dhe nofullave; traumat e nofullave me pasojë dëmtimet ireversibile në to. Janë anomali me një prevalencë mjaft të madhe në popullatë duke prekur grupmoshat që në lindje deri në adultë. Ky studim hulumtoi në lidhje me qasjen e adultëve të hershëm (mosha 18-23) përkundrejt këtyre problemeve ortodontike, për shkak të ndikimit të madh që kanë në cilësinë e jetës së tyre. Ky studim pilot, është realizuar në studentë të Fakultetit të Mjekësisë Dentare, duke identifikuar se cila nga problematikat predominon më shumë dhe se për cilën arsye kjo grupmoshë i nënshtrohet trajtimit ortodontik, për estetikë apo funksionalitet. Studimi është ende në proces, ndaj dhe rezultatet statistikore mbeten akoma të papublikuara.

Fjalë kyç: Malokluzione, malrelacione, prevalencë, probleme estetike dhe funksionale.

FAKTORËT IMPLIKUAR NË ZHVILLIMIN E ALVEOLITIT.

Amet Demiri1 Armend Demiri2, Seha Mustafai2, 3, Kaltrina Beqiri, Amet Demiri3.
1Klinika për Kirurgji Orale 'Kirurgjia Estetike Orale' Tetovë,
2Klinika Dentare 'Vivadent', Tetovë,
3Programi Studimor Stomatologji, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti Shtetëror i Tetovës.

Abstrakt

Hyrje: Alveoliti është çregullim patologjik i shërimit normal të plagës postekstrakcionale, te të cilët për shkaqe të ndryshme nuk formohet kuagullum fiziologjik ose ajo shkatrohet (kolikvim). Në të dy rastet pasojat janë të njejta, shkaktohet inflamim lokal të alveolës, kurse mbaresat e lira nervore janë nënshtruara ndikimeve të ndryshme mekanike, termike dhe kimike me të cilën shkaktohet dhimbije intenzive.

Qëllimi: Këtij studimi është për të vlerësuar shpeshtësinë e alveolitit sipas moshës, gjinisë dhe faktorëve shkaktues në intervenimet e kryera në Repartin Specialistik për Kirurgji Orale në Tetovë.

Materiali dhe Metodat: Materialin klinik e përbëjnë 1628 pacientë të cilët i janë nënshtruar heqjes së dhëmbëve në periudhën kohore janar 2016 - dhjetor 2022. në Repartin Specialistik për Kirurgji Orale në Tetovë. Të mbledhur dhe në mënyrë retrospektive analizuar për të vlerësuar frekuencën e alveoliteve sipas rethanave demografike dhe ndikimit të faktorëve në paraqitjen e sajë.

Rezultatet: Prej 1628 dhëmbëve të ekstrahuar janë paraqitur me dhimbie 64 (3, 93%) pacient, prej të cilëve 39 (60, 94%) ishin femra, kurse 25(39, 06%) ishin meshkuj. Dallimi është gjetur të jetë statistikisht i rëndësishëm (p <0. 05). Shkalla më e lartë e alveolitëve është vërejtur në pacientët mes 36 dhe 55 vjeçar. Kjo marrëdhënie midis moshës dhe alveolitëve nuk kishte rëndësi sinjifikante (p> 0. 05). Incidenca e alveolitit ishte dukshëm më e lartë te duhanpirësit 43 (67, 19%) sesa te joduhanpirësit 21(32, 18%) (P <0. 005),

Konkluzion: Ky studim tregoi: Alveoliti paraqitet në 3, 93% të rasteve, prej të cilëve 59, 38% ishin femra, kurse 40, 62% ishin meshkuj. Dallimi është gjetur të jetë statistikisht i rëndësishëm (p <0. 05). Incidenca e alveolitit ishte dukshëm më e lartë te duhanpirësit 67, 19% sesa te joduhanpirësit 32, 18% (P <0. 005).

Fjalë kyç: Alveoliti, materialin klinik, incidenca.

PROTEZAT E MBËSHTETURA MBI IMPLANTET DENTARE.

Dr. Andi Shqerra, Dr. Renato Isufi.

Abstrakt

Si protezat fikse ashtu edhe ato të lëvizshme të mbështetura me implant janë metoda të mirëpërcaktuara për zëvendësimin e dhëmbëve që mungojnë te pacientët me padhëzë pjesërisht ose plotësisht. Rishikime të shumta sistematike janë kryer në vitet e fundit për të vlerësuar mbijetesën dhe shkallën e komplikimeve të protezave dentare fikse të mbajtura me implant dhe mbidenturave të mbajtura me implant, duke shfaqur norma të larta të mbijetesës 5-vjeçare që variojnë nga 97. 1% për protezat dentare fikse në 95%-100%. për mbidenturat e mbajtura me implant. Megjithatë, shkalla e mbijetesës përfaqëson vetëm protezat që mbeten në përdorim për një kohë të caktuar ndjekjeje dhe nuk marrin parasysh komplikimet e mundshme protetike që mund të kenë lindur dhe ndikojnë në suksesin e përgjithshëm të

trajtimit të implantit. Komplikimet teknike më të zakonshme të kurorave të vetme të fiksuara me implant janë thyerja e kurorës, frakturat e abutmenteve të implanteve qeramike dhe problemet estetike. Komplikacioni teknik mbizotërues në protezat dentare të fiksuara me njësi të shumëfishta, të mbajtura me implant është thyerja / copëtimi i qeramikës rimeso. Komplikimet teknike të raportuara për mbidenturat e mbajtura me implant janë thyerja e mbidenturës ose copëtimi i materialeve të rimesove, ndërsa ndërlikimet mekanike përfshijnë frakturën e implantit, dështimin e lidhjes dhe komplikimet e strehimit ose të insertit. Për të reduktuar rrezikun e dështimeve të tilla, një punë diagnostike gjithëpërfshirëse para-trajtimi është thelbësore, duke përfshirë përcaktimin e qëllimit të protezës me ndihmën e një dylli ose instalimi dhe pozicionin ideal të implantit tre-dimensional të orientuar protetikisht. Për më tepër, zgjedhja e llojit ideal të protezës, duke përfshirë komponentët dhe materialet përkatëse të implantit, është i rëndësishëm për suksesin e trajtimit afatgjatë klinik.

Fjalë kyç: Dështim, restaurime implantare, mekanike, komplikime protetike, mbijetesë, teknike.

KAFSHIMI I KRYQËZUAR POSTERIOR: DIAGNOZA DHE TRAJTIMI.

A. Kusta1, B. Muçaj1, B. Çerekja1, E. Spahiu1, S. Shyti1, M. Resulaj1, E. Metalla.
1Rezident në departamentin e Ortogantodoncisë, Albanian University.

Abstrakt
Kafshimi i kryqëzuar posterior nënkupton një raport transversal jo të përshtatshëm midis dhëmbëve të nofullës së sipërme dhe ata të nofullës së poshtme, ku kuspidet bukale të dhëmbëve maksilarë kontaktojnë në fosën qëndrore të dhëmbëve mandibularë. Ky problem vjen si pasojë e një shkaku dentar, skeletal apo kombinim i të dyjave. Disa nga shkaqet mund të jenë: veset, vonesat në zhvillimin e dhëmbëve, probleme me strukturën kockore, probleme me rrugët e sipërme të frymëmarrjes, humbje parakohe e dhëmbëve të qumështit apo shkaqe gjenetike. Ky malokluzion nuk korrigjohet në mënyrë spontane, ndaj është i nevojshëm trajtimi i hershëm. Për të zhvilluar një plan të mirë trajtimi duhet patur parasysh nëse: (1) ka një rrëshqitje funksionale të mandibulës gjatë mbylljes së gojës, (2) është problem dentar, skeletal apo kombimin i të dyjave, (3) lidhet vetëm me maksilën apo lidhet me të dyja nofullat, (4) është unilateral apo bilateral. Pasi trajtohen shkaqet etiologjike të mundshme (korrigjimi i problematikave të frymëmarrjes, veset, etj.), realizohet zgjerimi i maksilës me aparate të ndryshme fikse apo të lëvishme. Disa nga aparatet që mund të përdoren janë: Zgjeruesi i Shpejtë i Palatumit, Zgjeruesi i McNamarës, Quadhelix, Pllaka e Schwarts, aparate zgjeruese të mbështetura mbi minivida (TADs) apo zgjerim i asistuar nga kirurgjia. Nëse kjo problematikë nuk trajtohet në kohën e duhur, mund të çojë në ndryshime skeletike që kërkon një qasje më komplekse. Gjithashtu është i rëndësishëm mbikorrigjimi (overcorrection) për të siguruar stabilitet të trajtimit.

Fjalë kyç: Kafshim i kryqëzuar posterior, diagnoza, trajtimi, zgjerues i shpejtë i palatumit.

DIAGNOZA DHE MENAXHIMI I OSTEONEKROZAVE TË NOFULLAVE TË LIDHURA ME MEDIKAMENTE (MRONJ).

Dr. Shk. M. Andis Qendro.
Fakulteti i Mjekësisë Dentare, Universiteti i Mjekësisë- Tiranë.

Abstrakt
Osteonekroza e nofullave e lidhur me medikamente (MRONJ) karakterizohet nga një ekspozim kockor që nuk shërohet, në një pacient me një histori të përdorimit të agjentëve antiresorptive ose antiangiogjenë, në mungesë të ekspozimit ndaj rrezatimit në regjionin kokë-qafë. Medikamentet antiresorptive si bisfosfonatet dhe denosumab konsiderohen aktualisht si trajtimi i preferuar në pacientët me sëmundje osteoklastike të kockave. Këto medikamente frenojne rezorbimin, dhe si pasojë rimodelimin kockor, duke përmirësuar densitetin dhe cilësinë kockore. Ato gjithashtu ulin risqet e frakturave osteoporotike. Megjithë përfitimet e mëdha të bisfosfonateve dhe medikamenteve të tjera antiresorptive, osteonekroza e nofullave për shkak të efekteve të këtyre barnave në prani të një faktori risku lokal është një pengesë e rëndësishme. Këto barna ndërhyjnë në formimin e enëve të reja të gjakut, me mundësinë për të rezultuar në ishemi indore dhe osteonekrozë. Ky rrezik mund të menaxhohet duke vlerësuar rrugën dhe kohëzgjatjen e administrimit. Si masë parandaluese, sanimi i kavitetit oral para fillimit të terapisë me këto medikamente mund të ulë ndjeshëm rrezikun e ONJ. Qëllimet e trajtimit mund të arrihen nëpërmjet kontrollit të dhimbjes dhe infeksionit, si dhe menaxhimit kirurgjikal të nekrozave.

Fjalë kyç: MRONJ, osteonekrozë, diagnose, trajtim.

AKTIVITETI SIMPATIK KARDIAK TE PACIENTËT ME BRUKSIZËM.

Dr. Andri Çabeli, Dr. Edlira Mulo, Dr. Egi Mulo, Dr. Endri Paparisto.

Abstrakt
Hyrje: Bruksizmi i gjumit është një sjellje e zakonshme e lidhur me gjumin, i karakterizuar si aktivitet i përsëritur i muskujve përtypës. Bruksizmi, një parafunksion oral që përfshin shtrëngimin e nofullave dhe kërcitjen e dhëmbëve gjatë gjumit, mund të lidhet me rritjen e stresit. Për të vlerësuar aktivitetin e sistemit nervor simpatik mbi zemrën te pacientët me bruksizëm, monitoruam efektet e sistemit nervor autonom duke përdorur analizën spektrale të variabilitetit të ritmit të zemrës te pacientët me bruksizëm dhe krahasuam rezultatet me ato të vullnetarëve të shëndetshëm të një moshe të ngjashme.
Konkluzion: Te pacientët me bruksizëm, aktiviteti simpatik kardiak ishte më i lartë krahasuar me vullnetarët. Rritja e tonusit simpatik sygjeron rritjen e stresit dhe mund të lidhet me disharmoninë okluzale. Në përgjithësi, rezultatet e rishikimit sistematik aktual sygjerojnë fuqimisht një lidhje midis bruksizmit të gjumit dhe implikimeve të tij kardiovaskulare.

Fjalë kyç: Bruksizmi i gjumit, rrezik kardiovaskular, sëmundje kardiovaskulare.

MENAXHIMI I PACIENTËVE NË DENTISTRINË PEDIATRIKE.

Arlinda Karaj, Eva Habazaj, Blerta Rumano, Eva Haxhiu, Drenica Gjonaj.
Specializante në dentistrinë pediatrike - Fakulteti i Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Menaxhimi i fëmijëve në dentistrinë pediatrike kërkon njohjen e psikologjisë së tyre për të realizuar bashkëpunimin e duhur gjatë procedurave dentare. Fëmijët gjatë rritjes janë në proces zhvillimi të aftësive të tyre motore, intelektuale, gjuhës, personalitetit dhe në kërkim të njohjes së eksperiencave të reja. Mosha gjatë së cilës zhvillohen aftësi të ndryshme varion, rrjedhimisht edhe sjellja e tyre gjatë procedurave dentare është e ndryshme në fëmijë të moshave të ndryshme. Në sjelljen e fëmijës gjatë procedurave dentare një rol të rëndësishëm luan: Mosha kronologjike dhe ajo mendore, prindërit, eksperiencat dentare të motrave, vëllezërve, shokëve, si dhe eksperiencat dentare të mëparshme të vetë fëmijës. Është me rëndësi njohja nga ana e mjekut pedodont e tre modeleve të temperamentit të fëmijës dhe përkatësisht qasja që ato kanë me shërbimin dentar. Bashkëpunimi i fëmijës nuk është gjithmone i njejtë, ndaj është e rëndësishme përdorimi i komunikimit verbal dhe joverbal për të promovuar një sjellje pozitive te tij. Krijimi i një ambjenti të përshtatshëm për fëmijët si dhe realizimi i triadës prind-fëmijë-dentist kanë rëndësi në finalizimin me suksese të procedurës dentare. Menaxhimi i fëmijës në shërbimin dentar mund të realizohet me metoda jo-farmakologjike dhe farmakologjike, kjo bazuar në moshën e fëmijës, temperamentin, zhvillimin fizik dhe mendor, si dhe aftësitë bashkëpunuese.

Fjalë kyç: Fëmijë, menaxhim jo-farmakologjik, bashkëpunim, sjellje, zhvillim psikologjik.

KARAKTERISTIKAT E NDËRHYRJEVE TË KIRURGJISË ORALE TE POPULLATA E TETOVËS.

Armend Demiri1, Seha Mustafai1, 2, Kaltrina Beqiri1, Amet Demiri3.
1Klinika Dentare 'Vivadent', Tetovë,
2Programi Studimor Stomatologji, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti Shtetëror i Tetovës,
3Klinika për Kirurgji Orale 'Kirurgjia Estetike Orale' Tetovë.

Abstrakt
Hyrje: Ritja e numrit të intervenimeve kirurgjikale në treven tonë e vecanërisht te të rinjtë na shtyu ti qasemi karakteristkave të intervenimeve kirurgjike në treven e Tetovës.
Qëllimi: I këtij punimi është që ta hulumtojmë frekuencën dhe patologjitë te pacientët, te të cilët është kryer intervenimi kirurgjiko-oral në interval prej tre vitesh (2020 – 2022) në repartin e kirurgjisë orale në Tetovë.
Materialet dhe metodat: Është bërë ndarja e patologjive sipas diagnozave: proceset periapikale, impakcionet, radix relictat dhe grupi i patologjive të tjera. Gjithashtu janë hulumtuar edhe denduria dhe veçoritë e patologjive dhe raporti i tyre sipas gjinisë, moshës, lokalizimit anatomo – topografik si dhe lambos së përdorur. Objektin kërkimor e përbëjnë 714 pacient te të cilët në periudhën prej 2020-2022 janë kryer intervenime kirurgjike. Në këto raste është përdor metoda e mbushies para operative të kanaleve. Pas kryerjes 'lege artis' të zgjërimit dhe dezinfektimit të kanalit të rrënjës, ky është mbushur me fosfat cement dhe pluhur jodoform dhe me shufra gutaperke.
Rezultatet: Në periudhë prej viteve (2021-2023) tek 714 pacient janë bërë intervenime kirurgjike. Prej tyre 403(56. 44%) janë femra dhe 311(43. 56%) meshkuj. Proceset periapikale përbëjnë 549(76. 89%), impakcionet 131(18. 35%), radix relicta dhe grupi i patologjive të tjera marin pjes me 34 (4. 76%). Prej rezultateve në grafikone mund të

konstatojm se pacientët të takojnë moshës prej 5-20 vjeçare, marin pjesë –202(28. 29%); në moshë prej 21-40 vjeçare 393(55. 04%). Të moshës mbi 40 vjeçare janë operuar 119(16. 67%). Duke i analizuar patologjitë në përgjithësi, mund të konstatojmë: Proceset periapikale janë më të shpeshta, sidomos te incisivët në maksillë, pastaj pasojnë impakcionet te molarët e tretë mandibullarë. Gjinia femrore më shumë është e prekur nga proceset periapikale ndërsa gjinia mashkullore nga ekstrakcionet e radikseve.

Fjalë kyç: Intrvenime kirurgjike, pacientët, patologjitë.

ROLI I ENDODONTISË NË TRAJTIMET KONSERVATIVE TË INFEKSIONEVE PERIODONTALE DHE KISTEVE ME ORIGJINE DENTARE.

Asim Hasi.
Klinika dentare 'Asimi Dental Clinic'.

Abstrakt
Qëllimi: Të vlerësohet roli i terapisë kanalare konservative në trajtimet periodontale dhe kistet me origjinë dentare.
Metoda: Janë përzgjedhur disa raste ku terapia kanalare ishte parashikuar me rezultate joefikase në trajtim ednodontik. Në këto raste rekomandimi ishte kirurgjikal që konsistonte në rezeksion apikal ose ekstraksionin të dhëmbit.
Rezultatet: Pas trajtimit endodontik të dhëmbëve me probleme periapikale, ndjekja në kohë npm garfisë dhe anamenzes klinike, u konstatua shërimi total i lezioneve periapikale. Trajtimi endodontik rezultoi i suksesshëm npm aplikimit të pastave me përmbajtje hidroksid kalciumi dhe jodoformi.
Konkluzion: Bazuar në rezultatet e arritura u evdientua roli shumë i rëndësishëm i metodës konservative në trajtimin e problemeve periodontale me origjinë dentare. Gjithmonë të insistojmë në mënyrën konservative të trajtimit të problemit duke ju shmangur ndërhyrjeve kirurgjikale dhe sidomos ekstraksionit të dhëmbit.

Fjalë kyç: infeksione periodontale, kiste, trajtim endodontik.

PIKAT MË TË RËNDËSISHME CEFALOMETRIKE NË ANALIZËN E STEINDER DHE RICKETTS.

Dr. Aurora Isufi, Dr. Renato Isufi, Prof. Dr. Virgjini Mulo, Prof. Dr. Lidija Kanurkova.

Abstrakt
Identifikimi i pikës referimi është thelbësor në përcaktimin sasior të analizës cefalometrike. Gjurmimi manual i pikave referuese është një detyrë e lodhshme, e mundimshme dhe e prirur ndaj gabimeve njerëzore, duke kërkuar kështu një nevojë për të zhvilluar metoda efikase të automatizuara për identifikimin e pikave referuese. Ardhja e inteligjencës artificiale dhe mësimit të makinerive e ka bërë automatizimin e shënjimit cefalometrik, në dukje të mundur. Teknika të tilla si modelimi aktiv i formës, modelimi i pamjes aktive, votimi i regresionit të rastësishëm të pyjeve, Rrjeti Neural Konvolutional (CNN), sistemet fuzzy dhe shumë të tjera kanë dhënë rezultate premtuese në këtë fushë. Kjo punë shqyrton dhe analizon në mënyrë kritike teknika të ndryshme të përdorura për identifikimin cefalometrik të pikës referuese. Ky studim gjithashtu nxjerr në pah aplikimet aktuale, adreson boshllëqet në literaturë dhe paraqet sfidat e hapura në këtë fushë.

Fjalë kyç: cefalogram, analiza, pikat e referimit.

SFIDAT E MENAXHIMIT KIRURGJIKAL ME IMPLANTE NË ZONËN POSTERIORE.

Benarda Beqaraj.

Abstrakt

Hyrje: Menaxhimi kirurgjikal me implante në zonën posteriore është gjithmonë sfidues për shkak të karakteristikave të kësaj zone. Menaxhimi i indeve te forta dhe të buta merr një rëndësi të madhe për tu ofruar pacientëve jo vetëm rikthimin e funksionit por edhe aspektin fonetik e estetik.

Qëllimi: Ky prezantim ka për qëllim të prezantojë specifikat e planifikimit dhe hapat për implantimin dhe protezimin në zonën posteriore.

Materialet dhe metoda: Raste të kombinuara me implantim me 1 fazë, 2 faza dhe implant imediat.

Rezultatet: Bazuar në protokollin e trajtimit pacientët janë ndjekur rregullisht për vlerësimin e rezultatit.

Konkluzion: Një planifikim i detajuar është shumë i rëndësishëm për cdo rast ndërhyrje në zonën posteriore. Njohja shumë e mirë e anatomisë, indeve të buta e të forta, sistemit implantar dhe njohurive në protetike do të ndihmojë në arritjen e rezultateve sa më të mira.

Fjalë kyç: Menaxhimi kirurgjikal, zona posteriore, aspekti fonetik dhe estetik.

ANTIBIOTIKOPROFILAKSIA POSTOPERATORE NË KIRURGJINË ORTOGNATIKE.

Bensar Shuteriqi MD, PhD, Prof. Ramazan Isufi, Gresa Baboci.
Universiteti i Mjekësisë, Fakulteti Mjekësisë Dentare - QSU 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Antibiotikoterapia është e rëndësishme në fushën e kirurgjisë orale dhe maksilofaciale për të parandaluar procese infeksioze si dhe për të evituar supurime të plagëve post operatore, sidomos në rastet e kirurgjive madhore. Kjo terapi, në varësi të situatave mund të aplikohet në formë profilaktike apo post-operatore për një periudhë më të gjatë. Studimi ka të bëjë me krahasimin e dy formave të aplikimit të antibiotikoterapisë në kirurgjinë ortognatike.

Qëllimi i studimit: Ky studim ka të bëjë me dobinë e antibiotikoprofilaksisë (ABP) postoperatore në kirurgjinë ortognatike dhe prevalencën e infeksioneve të plagës kirurgjikale.

Pacientët dhe Metodat: Janë marrë në studim 20 pacientë, të cilët janë operuar pranë Shërbimit të Kirurgjisë OMF gjatë periudhës kohore 2019 - 2022. Pacientët janë ndarë në 2 grupe krahasimi. Në grupin e parë cdo pacienti i është aplikuar 2. 0 g Cephasolin (Cefpiramide) në rrugë intravenoze 20 minuta para kirurgjisë. 13 pacientë në grupin e kontrollit kanë marrë 2. 0 g Cefazolinë dy herë në ditë deri në ditën e tretë pas kirurgjisë. Plagët postoperatore u ekzaminuan rregullisht për praninë e shenjave të infeksionit apo supurimit.

Rezultatet: Nga studimi ynë nuk rezultoi asnjë ndryshim i ndjeshëm në incidencën e infeksionit të plagës operatore midis pacientëve që morën ABP postoperatore krahasuar me ata që nuk e kanë marrë (p=0. 645).

Konkluzione: Përdorimi i ABP së zgjatur në kirurgjinë ortognatike nuk mund të jetë i nevojshëm me kushtin që nuk janë të pranishëm faktorë të rëndësishëm për infeksionet e plagës.

Fjalë kyç: Antibiotikoterapia, postoperatore, supurime, maksilofaciale.

MENAXHIMI DHE PASOJAT PAS HEQJES SË IMPLANTIT.
Dr. Bisela Asllanaj.

Abstrakt
Insuksesi në vendosjen e implanteve dentare është një problem me të cilin mjekët hasen në praktikën e përditshme. Arsyet e dështimit dhe për pasojë heqjes së implanteve dentare lidhen me komplikacionet e strukturës së indeve të buta dhe të forta përreth implantit, ashtu sikurse me arsyet estetike apo mos arritja e përmbushjes së kërkesave të pacentit. Sfiduese për mjekun është planifikimi i rivendosjes së implantit të ri.

Fjalë kyç: Implant dentar, insukses, menaxhim, dështim.

RINDËRTIMI I BUZËS SË POSHTME.
Arba Lipo, Rosela Vuthaj, Dr. Bisela Asllanaj.

Abstrakt
Buza e poshtme preket nga traumat, tumoret, deformimet e lindura, infeksione dhe anomali të tjera. Rindërtimi I buzës së poshtme është një procedurë kirurgjikale që synon të rivendosë ose përmirësojë estetikën dhe funksionin e buzës së poshtme në të folurin dhe ushqyerin. Në literaturë ka disa metoda kirurgjikale për rindërtimin e buzës së poshtme dhe secila prej tyre ka avantazhet dhe disavantazhet e saj. Në defektet më të mëdha, rindërtimi është më I vështirë, por duhet bërë çdo përpjekje për të arritur një funksion adekuat të sfinkterit oral dhe kontinencë të buzëve ndaj pështymës, që të dyja këto janë qëllimet më të rëndësishme për t'u arritur në rindërtimin e buzës se poshtme.

Fjalë kyç: Tumor, infeksione, buza e poshtme.

PËRDORIMI I PASTAVE TË DHËMBËVE PËR QËLLIME TERAPEUTIKE.
Manuela Ismailaj, Prof. Asoc. Blerina Zeza.
Periodontologji, AU.

Abstrakt
Pasta e dhëmbëve është një xhel që përdoret me furçën e dhëmbëve për të ruajtur dhe përmirësuar shëndetin oral me qëllim për të pastruar dhe freskuar frymëmarrjen. Megjithatë, përdorimi i pastave dentare shërben dhe për një sërë problematikash, duke filluar që nga parandalimi i sëmundjeve periodontale, mbindjeshmërisë së dentinës, zbardhjen e dhëmbëve dhe i kariesit. Një nga qëllimet kryesore të pastës vitet e fundit është përdorimi i saj si një mënyrë terapeutike preventive. Dhe është e rëndësishme që të gjithë pacientët të orientohen në zgjedhjen e duhur të pastës për problematikën përkatëse te shëndetit të tyre oral.

Fjalë kyç: Pasta e dhëmbëve, xhel, furçën e dhëmbëve.

VLERËSIMI I KRAHASUAR I SILANTEVE GLASIONOMER DHE SILANTEVE REZINOZE NË DENTICIONIN E PËRHERSHËM (RISHIKIM LITERATURE).

Blerta Rumano1, Etleva Qeli (Droboniku)2.
1Klinika Stomatologjike Universitare, Tiranë,
2Fakulteti i Mjekësisë Dentare, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Kariesi dentar është një sëmundje që shfaqet si pasojë e ndërveprimit të baktereve acidogjenike të gjendura në biofilmin e pllakës dentare, karbohidrateve të fermentueshme dhe strukturës dhëmbore. Zhvillimi i lezioneve karioze është një proces dinamik që mund të përparojë, të ndalojë ose te regredojë Kryesisht fillesën e ka në sipërfaqen okluzale të dhëmbëve si pasojë e pranisë së hapësirave retentive si fisurat dhe gropëzat të cilat bëhen shkak të grumbullimit të pllakës bakteriale. Për parandalimin e zhvillimit të lezioneve karioze sugjerohen vulosja e këtyre hapësirave nëpërmjet silanteve.
Qëllimi: Punimi ka si qëllim vlerësimin mbi efektivitetin e silanteve me bazë rezinoze dhe atyre glassionomere në parandalimin, frenimin e lezioneve karioze në dhëmbët e përhershëm.
Materiali dhe Metodat: Për të gjetur literaturë me interes për këtë punim u realizua një kërkim në database të ndryshme elektronike (Pubmed, Medline, Google Schoolar) duke përdorur terma të përshtatshëm kërkimi. Këto artikuj u përzgjodhën dhe u studiuan.
Rezultatet: U identifikuan gjithsej 19 artikuj. U vlerësua efektiviteti i trajtimit me silante krahasuar me mos përdorimin e tyre. Gjithashtu u evidentua efektiviteti që kanë këto silante në parandalimin e shfaqjes së lezioneve karioze primare.
Konkluzion: Kërkimet në literaturën e publikuar dëshmojnë se duhen më shumë studime mbi të dhënat për prevalencën e kariesit dhe përdorimit të silanteve në parandalimin e sëmundshmërisë karioze.

Fjalë kyç: Kariesi dentar, lezione karioze, fisurat, silantet.

PËRDORIMI I TEKNIKËS BOPT (BIOLOGICALLY ORIENTED PREPARATION TECHNIQUE) NË PRAKTIKËN KLINIKE DENTARE, (RASTE KLINIKE).

Denisa Nasti[1].
Klinikë Private Dentare.

Abstrakt
Hyrje: Teknika e Preparimit të Orientuar Biologjikisht (BOPT) është një qasje inovative në stomatologji që integron preparimin dentar me një linjë fundore të papërcaktuar dhe aplikimin e menjëhershëm të provizoreve. Kjo metodë, e aplikuar për më shumë se 20 vjet, ka treguar efikasitet të lartë në mbështetjen e gingivës marginale dhe në menaxhimin e indeve të buta.
Qëllimi: Ky abstrakt synon të sqarojë arsyet për përdorimin e teknikës BOPT në praktikën e përditshme klinike, duke theksuar avantazhet biologjike dhe fazat kritike për arritjen e rezultateve optimale. Gjithashtu, do të prezantohen detajet e fazave klinike, preparimit dentar, vendosjes së provizoreve dhe protokollit laboratorik si elemente kyçe të suksesit të kësaj teknike.

Metoda: Teknika BOPT lejon dentistin dhe teknikun laborant të manipulojnë formën dhe arkitekturën e indeve të buta brenda kufijve biologjikë, duke përdorur një qasje të personalizuar për çdo pacient. Ky abstrakt do të shqyrtojë gjithashtu terminologjinë specifike të kësaj teknike, si 'creeping', 'gingitage', 'landing zone', 'finishing area' dhe 'prosthetic CEJ'. Do të prezantohen rastet klinike dhe analizat për të ilustruar efektivitetin dhe avantazhet e BOPT, duke përfshirë përmirësimin e mbështetjes së gingivës marginale dhe rezultate estetike të kënaqshme.
Rezultatet dhe konkluzion: BOPT ofron një metodë të avancuar për përmirësimin e menaxhimit të indeve të buta dhe integritetit estetik në stomatologji. Me qasje të bazuar në prova dhe fokus në detajet e preparimit dentar dhe protokollin laboratorik, teknika BOPT është thelbësore për të arritur rezultate të shkëlqyera klinike.

Fjalë kyç: BOPT, teknika e preparimit dentar, menaxhimi i indeve të buta, stomatologji estetike, integriteti i gingivës marginale.

RRITJA E JETËGJATESISË SË PUNIMEVE IMPLANTO- PROTETIKE ME NDIHMËN E TEKNOLOGJIVE TË AVANCUARA PIEZON DHE AIRFLOW.
Dorina Mele.

Abstrakt
Patologjitë peri-implantare ulin suksesin e punimeve implanto-protetike. Kontrrolli i biofilmit është një faktor i rëndësishëm në uljen e inflamacioneve që ai shkakton me pasojë humbjen e kockës dhe indeve të buta. Teknologjitë e avancuara Piezon dhe Airflow lejojnë në mënyrë efikase kontrrollin e zonave të vështira për tu aksesuar si dhe duke qënë miniinvazive dhe jo të dhimbshme bëjnë të mundur ruajtjen e indeve dhe komfortin e shtuar tek pacieni. Të shënuara në një protokoll mirëmbajtjeje sic është Terapia e guiduar e biofilmit ndihmojnë maksimalisht në rritjen e jetëgjatësisë së punimeve implanto- protetike në praktikën e përditshme dentare.

Fjalë kyç: Terapia, biofilm, teknologjite e avancuara.

RAPORTET ESTETIKE NË DHËMBËT E PËRPARMË - MITET DHE REALITETI.
Dr. Edisa Karamitri.

Abstrakt
Hyrje: Për të krijuar një buzëqeshje tërheqëse kërkohet aplikim në harmoni i artit dhe shkencës.
Zhvillimet e fundit në elektronikë kanë bërë të mundur krijimin e programeve të ndryshme për vlerësimin dhe krijimin e buzëqeshjeve me një klikim të vetëm. Megjithatë, studime të shumta kanë treguar se kur flasim për raportet biometrike të dhëmbëve të përparmë, formulat e gatshme japin rezultat vetëm për grupe të caktuara pacientësh dhe nuk mund të përdoren në cdo rast klinik.
Qëllimi: Përmes rishikimit të literaturës dhe analizimit të rasteve klinike të vecanta, ky prezantim ka për qëllim të japë një synopsis rreth proporcioneve ideale që ekzistojnë në natyrë, bazave psikologjike dhe shkencore të bukurisë ideale dhe vlefshmërisë së udhëzimeve ekzistuese mbi to.

Të rishikojë literaturën, duke vlerësuar përdorimet dhe kufizimet që paraqesin konceptet e raporteve të propozuara për dhëmbët e përparmë si: raporti i artë, përqindja e artë, raporti estetik i përsëritur, etj. Të paraqesë programet kompjuterike më të përdorura në botë për analizën dhe krijimin e buzëqeshjes dhe formulat që ato implementojnë në algoritmet e tyre për dhëmbët e përparmë.
Të nxjerrë konkluzione mbi mjetet më të parashikueshme e të riprodhueshme që klinicistët mund të përdorin me qëllim arritjen e një rezultati të kënaqshëm estetik, përfshirë rastet me vlera jashtë normës, mungesë të plotë apo të pjesshme të së dhëmbëve të përparmë, apo me mospërputhje e variacione në madhësinë e tyre. Pavarësisht nga vecantitë dhe ndryshueshmëritë që karakterizojnë natyrën dhe anatominë dentare të çdo pacienti, dentistët janë udhëhequr gjithnjë nga dëshira për të gjetur mjete të parashikueshme dhe të riprodhueshme për të interpretuar raportet e dhëmbëve të përparmë me qëllim arritjen e një rezultati të suksesshëm estetik.
Biometria e dhëmbëve është një koncept esencial në punimet estetike, ku identifikimi dhe korrigjimi i variacioneve e mospërputhjeve në madhësitë e dhëmbëve është hap kritik në analizën e buzëqeshjes dhe suksesin e punimeve estetike anteriore.
Ky prezantim do të ndihmojë dentistet restorativë në praktikën e përditshme, duke u dhënë mjetet dhe njohuritë e nevojshme me qëllim arritjen e rezultateve estetike me lehtësi dhe parashikueshmëri, në cdo rast klinik pavarësisht nga kompleksiteti i tij.

Fjalë kyç: buzëqeshje, programet kompjuterike, biometria e dhëmbëve.

PUNIMET PROTETIKE NË FËMIJË.
Edit Xhajanka, Endrit Papatisto, Edlira Mulo, Tedi Vercani.

Abstrakt
Për arsye të ndryshme të trashëguara si anadoncia, traumat apo proceset karioze të avancuara (57, 6%) ndodh humbja e parakohshme e dhëmbëve të përkohshëm te fëmijët apo dhe humbja e parakohshme e dhëmbëve të përhershëm. Në situata të tilla cënohet rëndë zhvillimi normal i kockave të nofullave dhe të gjithë sistemit oro-maksilo- facial, anomali estetike, fonetike si dhe probleme funksionale. Për të mundësuar një zhvillim normal të sistemit oro-maksilo-facial të fëmijës, është e domosdoshme të njihen rregullat, indikacionet dhe veçoritë e zëvendësimit të përkohshëm të dhëmbëve të humbur, deri në zhvillimin e plotë të sistemit dentar, zhvillim i cili përfundon rreth moshës 18 vjeç.
Punimet në fëmijë ndahen në punime në denticion të përkohshëm dhe në denticion permanent ku nuk ka përfunduar zhvillimi i plotë i sistemit dentar. Ato ndahen në punime fikse dhe të lëvizshme, të llojeve të ndryshme. Leksioni do të trajtojë qëllimin e trajtimit protetik në fëmijë, indikacionet e përgatitjes së punimeve fikse si shinat, kurorat e metalit e të rezinës, ruajtësit e vendit dhe llojet e ndryshme të tyre. Ruajtësit e vendit të përgatitur me mënyra të mdryshme, korona të pjesshme apo të plota dhe me unazë, apo me bandë në gjithë pjesën linguale/palatinale të arkadës dentare janë domosdoshmëri për të shmangur spostimet sekondare të dhëmbëve.
Po kështu, përcaktohen e përgatitjes së punimeve të lëvizshme, proteza parciale të përkohshme, proteza me rol edhe te aparatit ortodontik apo të protezave obturator; detajet e ndrimit periodik në kohë të punimeve protetike të lëvizshme dhe veçoritë e përgatitjes së protezave të lëvizshme me bazë ekstensive, pa kroshe, nën kontroll të vazhdueshëm e ndrim periodik. Përdorimi i protezave po ashtu bëhet i domosdoshëm në fëmijë me probleme të anadoncisë apo me sindromin e displazisë ektodermale, ku protezat mund të kombinohen me aparatin ortodontik, apo të konstruktohen si mbi proteza (overdenture). Pas moshës 18 vjeç, kur konsiderohet se ka përfunduar zhvillimi i plotë i sistemit dentar, këto punime

mbarojnë funksionin dhe vijohet me protezimin definitiv me ura, implante e punime mbi implante.

Fjalë kyç: protetikë, fëmijë, punim etj.

FORMA E HARKUT ALVEOLO-DENTAR MAKSILAR DHE RËNDËSIA PROTETIKE E TIJ.

Aida Hallaçi1, Prof. Asc. Edit Xhajanka2.
1Studente, Fakulteti i Mjekësisë Dentare, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë,
2Prof. Asc në Fakultetin e Mjekësisë Dentare, Departamenti i Ortopedisë Stomatologjike, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Harku alveolo-dentar shtrihet në kufirin ndërmjet vestibulum oris dhe cavum oris proprium. Variacionet e harkut bazohen në diferencën ndërmjet gjatësisë dhe gjerësisë së harkut. Faktori etnik dhe individual luan rol të rëndësishëm në variacionet e formës. Konkretisht është marrë në shqyrtim variacioni anatomik i formës së arkadës alveolo-maksilare.
Qëllimi: Evidentimi, frekuenca dhe rëndësia e variacioneve anatomike të formave të harkut alveolo-dentar të arkadës maksilare në subjekte shqiptare në sferën e protetikës. Gjithashtu nëpërmjet këtij studimi synohet të evidentohet rëndësia dhe ndikimi i secilës formë në protetikë.
Metoda: Klasifikimi u përqëndrua në 4 forma të harkut maksilar: 1/2 elipsi, π (pi) greke, 1/2rrethi, V e përmbysur. U morën në studim 120 raste në periudhën janar-mars 2024 prej të cilave 57 janë modele digjitale, 11 janë raste imazherike dhe 52 janë individë të grupmoshës 18-32 vjec.
Konkluzioni: Rëndësia e formave mbështet në tre momente kyçe: retensioni, mbeshtetja, stabiliteti. Në aspektin protetik format më të favorshme janë ½ elipsi, ½ rrethi, π pi grek ndërsa V-ja e përmbysur kategorizohet më e pak e favorshmja sepse retensioni, mbështetja, stabiliteti madje edhe estetika janë jooptimale ndryshe nga 3 format e mësipërme.
Përfundime: Në mbështetje të këtij konstatimi V-ja e përmbysur ka frekuencën më të ulët ndërsa ajo e elipsit është më dominante, pa shmangur praninë e formave të tjera rrethi dhe π.

Fjalë kyç: hark dentar, formë, variacion, protezë.

FLUORI NË MILLENIUMIN E TRETË.

Elsa Turtulli, Edit Xhajanka.

Abstrakt
Hyrje: Fluori është një mineral i cili gjendet në mënyrë natyrale në ushqim dhe në ujë. Definicioni i fluorit dhe katergorizimi i tij në grupmosha të ndryshme, çfarë roli luan ai dhe ku gjendet?
Konkretisht është marrë në shqyrtim ndikimi i fluorit në pacientë të grupmoshave të ndryshme.
Qëllimi: Evidentimi, frekueca, rreziqet që vijnë si pasojë e mbidozimit me fluor, simptomat dhe mënyra e përdorimit.

Zhvillimi: Efektet e fluorit kundër kariesit dhe përdorimi i tij. Prania e tij në uje dhe përqëndrimet e ndryshme. Simptomat që shkakton një intoksikim akut. Fluoroza e cila shfaqet në mënyrë të vazhdueshme gjatë odontogjenezës, influenca dhe periudha e zgjatjes.
Konkluzioni: Gjatë këtij studimi dolëm në konkluzionin se grupmosha nga 0-4 vjeç, 4-6 vjeç e sipër mund të konsiderohen me rrezik për pigmentimin e zmaltit. Gjithashtu, pastat për fëmijë duhet të përmbajnë sasi shumë të vogla të tij.

Fjalë kyç: fluori, millenium, zmalt etj.

NDJESHMËRIA E DENTINËS DHE NDËRLIKIMET PRAKTIKE.
Enriko Leka, Prof. Asoc. Dr. Edit Xhajanka.
Fakulteti i Mjekësisë dentare.

Abstrakt
Hyrje: Mbindjeshmëria e dentinës është një dhimbje e shkurtër dhe e mprehtë në dhëmbë që ndodh si përgjigje ndaj një stimuli tipik jo të dëmshëm. Shpesh i referuar si ndjeshmëria e dhëmbëve ose dhëmbët e ndjeshëm, ndodh papritur kur dentina e dhëmbit ekspozohet ndaj stimujve të jashtëm, si ushqimet e nxehta, të ftohta ose acide, duke stimuluar fibrat nervore në dhëmbin e brendshëm. Dhimbja e mbindjeshmërisë së dentinës mund të shkaktohet nga një sërë stimujsh të jashtëm. Shkaktaret e ndjeshmerise: Larja shumë e ashpër e dhëmbëve: Recesioni i mishrave të dhëmbëve: Sëmundja periodontale: Kërcitja e dhëmbëve: Produktet për zbardhjen e dhëmbëve: Mosha: Përdorimi i larësit të gojës: Ushqimet acidike.
Qellimi-Më anë të këtij prezantimi jemi përpjekur që me anë të rasteve klinike të shpjegojmë disa masa parandaluese për pacientët me hipersensitivitet të dentinës. Mbindjeshmëria e dentinës mund të jetë shumë e dhimbshme për pacientin, pavarësisht kësaj, është e zakonshme që pacientët të mos raportojnë dhëmbët e ndjeshëm te dentisti.
Konkluzionet: Ndjeshmëria e dhëmbëve shkaktohet nga një sërë faktorësh, duke përfshirë smaltin e konsumuar, rrënjët e ekspozuara, kavitetet, çarjet dhe procedurat dentare të kryera së fundmi. Shkaku i problemit tuaj përcakton nëse keni nevojë apo jo për trajtim. Ruajtja e higjienës së duhur orale dhe pasta desensibilizuese e dhëmbëve mund të ndihmojë në zbutjen e dhëmbëve pak të ndjeshëm. Një dhëmb me ndjeshmëri të rëndë mund të kërkojë trajtim nëse dhëmbi është tërhequr nga mishrat e dhëmbëve, ka kavitete ose është plasaritur.
Fjalë kyç: etiologjia, shkaqet, simptomat, menaxhimi, trajtimi, dentina, ndjeshmëri.

NDËRLIDHJA MIDIS KARIESIT DHE FAKTORËVE SOCIAL EKONOMIKË NË PACIENTËT NË FMD.
Prof. Dr. Edit Xhajanka, Oselda Doçi, Anxhela Alushi.
Higjienë Dentare, Fakulteti i Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Materiali për te referuar ne kete eveniment mjekësor përmban pikat si më poshtë:
Koncepti i patologjisë së kariesit. Faktorët ndikues per mostrajtimin e kariesit tek pacientët me status social ekonomik të ulët. Ilustrime konkrete te dhëmbëve me një higjienë orale te mirë dhe dhëmbëve me nje higjienë orale të shkujdesur. Mënyra se si mund të përmirësojmë këtë sëmundje tek këto pacientë. Fëmijët, risku më i lartë i kariesit dhe kryesisht fëmijët e këtyre familjeve me status ekonomik të ulët. Raste të pacientëve në KSU për të konkretizuar këtë material. Statistika në lidhje me faktorët që ndikojnë dhe numrin e pacientëve. (KSU).

Fjalë kyç: Karies, faktori social ekonomik, pacient, FMD.

MATERIALET E MASËS TË PËRDORURA NË PUNIMET PROTETIKE FIKSE DHE TË LEVIZSHME.

Xhoana Buzi, Prof. Asc. Edit Xhajanka.

Hyrja: Masa quhet negative i indeve te buta dhe te forta te gojes. Ky negative merret me ndihmën e materialeve te posacme. Sipas masës, pra negativit nxirret pozitivi ose modeli mbi të cilin përgatitet punimi protetik. Masa merret me anë të lugëve të posacme të cilat mund të jenë të parafabrikuara ose lugë individuale.
Kasifikimi i materialeve: Materialet nga ana mekanike ndahen në: Materiale elastike të cilat përdoren në pacient me defekt dentare të pjessshme apo të plota, materialet joelastike të cilat përdoren në mungesë të plotë dhëmbësh dhe sipas mekanizmit të forcimit qe kemi materialet të forcuara kimikisht dhe përdoren vetëm 1 herë dhe materialet të forcuara fizikisht të cilat mund të ripërdoren. Materialet për masën primare (anatomike). Materialet për masën funksionale (sekondare).
Qëllimi: Të përcaktojmë saktë fushën dhe indikacionet e përdorimit të secilit material, sipas vecorive të materialeve të masës. Të përcaktojmë precezionin e këtyre materialeve lidhur me saktësinë dhe suksesin e vetë punimit.
Konkluzioni: Materialet e masës janë pjesë e rëndësishme e protetikës stomatologjike. Gjatë përdorimit të tyre në pacientët e protezuara gjatë këtij studimi arritëm se saktësitë dhe vetitë e materialeve të masës lidhen me precizionin e punimit protetik. Në protetikën fikse përdoren silikonet A dhe C. Në protetikën e lëvizeshme përdoren alginatet. Në nofullat pa dhëmbë për masën funksionale përdoren Pasta e ZnO-Eugenolit.

Fjalë kyç: Protetika fikse dhe e levizshme, materialet e masës.

RELACIONI MIDIS FRYMËMARRJES ORALE DHE ANOMALISË SË KLASËS SË 2.

Dr. Edlira Mulo, Dr. Andri Çabeli, Dr. Egi Mulo, Dr. Tedi Verçani.

Abstrakt
Kur fëmijët janë në fazën aktive të rritjes dhe zhvillimit, kockat e tyre kraniofaciale, okluzionet dentare dhe indet e buta të fytyrës ndryshojnë në mënyrë dinamike. Fëmijët me rinit kronik, hipertrofi adenoide, hipertrofi të bajameve dhe devijim të septumit të hundës, mund të zhvillojnë frymëmarrje me gojë, sepse rruga e sipërme e frymëmarrjes është plotësisht ose pjesërisht e bllokuar, duke shkaktuar që fluksi i ajrit të hyjë në rrugët e poshtme të frymëmarrjes përmes gojës, zgavrës orofaringeale dhe zgavrës laringofaringeale. Frymëmarrja me gojë ndryshon strukturën e artikulacionit temporomandibular dhe grupet e muskujve periartikularë, duke rezultuar në frymëmarrje të rregullt me gojë. Kjo shkakton malokluzion (shpesh malokluzion i klasës II), si dhe ndryshime në indet e buta dhe të forta maksilofaciale, të cilat nga ana tjetër ndikojnë në pamjen dhe zhvillimin maksilofacial. Pacienti në rastin klinik që paraqesim, kishte frymëmarrje me gojë dhe gërhitje; ekzaminimi tregoi inde të buta konvekse, maksilë të zgjatur, nofull të poshtme të tërhequr mbrapa dhe një model osteofascial sagital të klasës II. Ai u diagnostikua me malokluzion të klasës II skeletale, të shkaktuar nga frymëmarrja me gojë.

Konkluzion: Trajtimet e disponueshme për malokluzionin e klasës II skeletale, të shkaktuar nga frymëmarrja me gojë, janë korrigjimi i hershëm funksional ortodontik dhe ndërhyrja për heqjen e shkakut të frymëmarrjes orale.

Fjalë kyç: faza aktive, kocka, indet e buta etj.

KARIESI DHE PROFILAKSIA QË NË FAZË EMBRIONALE, MIT APO E VËRTETË.

Dr. Shk. Mj. Eglantina Bejko, Dr. Edlira Mulo, Dea Bejko.

Abstrakt

Shëndeti oral është i lidhur ngushtë me shëndetin e përgjithshëm. Mënyra e ushqyerjes së grave shtatzëna është në gjendje të përcaktojë shëndetin dentar të fëmijëve të tyre. Studime të ndryshme kanë treguar një lidhje domethënëse midis historisë së statusit ushqyes të grave shtatzëna dhe kariesit të përjetuar nga fëmija. Procesi i mineralizimit të dhëmbëve fillon në javën e 12-të të jetës intrauterine dhe kjo është një periudhë kritike. Në këtë proces, makronutrientët dhe mikronutrientët luajnë një rol të rëndësishëm. Faktorët e ndryshëm të cilët ndikojnë në zhvillimin e smaltit që në fetus janë ata të cilët shtojnë më pas probabilitetin për zhvillimin e kariesit të fëmijëris së hershme. Nutrientët më të rëndësishëm janë fosfori, kalciumi, vitamin A, vitamina D, vitamin C, zinku dhe proteinat. Kalciumi dhe fosfori formojne kristalet e hidroksiapatitit, një process shumë i rëndësishëm i formimit të smaltit në jetën intrauterine. Vitamina A, luan një rol të rëndësishëm në ruajtjen e integritetit dhe diferencimit të qelizave epiteliale. Vitamina D ndikon në mineralizimin e indeve të forta, kockave dhe dhëmbëve. Koncepti që lidh kequshqyerjen e nënës ndikon në rezultatet e fetusit mund të ndikojë në incidencën e kariesit në fëmijërinë e hershme.

Qëllimi: Të evidentohen faktorët të cilët ndikojnë në zhvillimin e smaltit që në embrion.

Konkluzioni: Është e kështillueshme kontrolli i vazhdueshëm dhe marrja e sasisë së nevojshmë të këtyre nutrientëve gjatë shtatëzanis.

Fjalë kyç: embrion, jeta intrauterine, kalcium, fosfor, vitamin A, vitamina D, fëmijë, gra shtatëzëna.

PRF NË IMPLANTOLOGJI.

Eljon Brahysa, Dr. Renato Isufi.

Abstrakt

Përmbajtja: Aplikimi i koncentrateve të gjakut ka fituar popullaritet në stomatologji vitet e fundit. Fibrina e pasur me trombocite (PRF) është diskutuar shpesh për shkak të përmbajtjes së lartë të faktorëve të rritjes dhe opsionit të prodhimit nga ana e karriges në një proces të thjeshtë centrifugimi. PRF është i lirë nga adjuvantë dhe është i lirë për t'u prodhuar. Numri i studimeve që raportojnë efekte të dobishme të PRF në aplikime të ndryshme klinike si ruajtja e kreshtës alveolare, ngritja e dyshemesë së sinusit, menaxhimi dhe parandalimi i osteonekrozës së nofullës të lidhur me mjekësinë, ekstraktimet e molarit të tretë dhe rigjenerimi i udhëhequr i kockave në stomatologji është rritur kohët e fundit. Megjithatë, deri më sot, as rekomandimet klinike dhe as udhëzimet nuk janë të disponueshme. Ky rishikim narrativ synon të përmbledhë nivelin e provave mbi aplikimin klinik të PRF në fushën e kirurgjisë orale dhe implantologjisë.

Përmbledhje: Një kërkim në literaturë në Pubmed dhe Medline ka identifikuar 34 artikuj si bazë për këtë rishikim narrativ. Efektiviteti i aplikimit klinik të PRF është analizuar për pesë indikacione brenda stomatologjisë: osteonekroza e nofullës e lidhur me mjekësinë, nxjerrja e dhëmbit të mençurisë, rigjenerimi i udhëzuar i kockave, ngritja e dyshemesë së sinusit dhe ruajtja e kreshtës alveolare.

Fjalë kyç: PRF, Implantet Dentare, Rigjeneruese.

PREVALENCA E MALOKLUZIONEVE NË FËMIJËT E MOSHËS PARASHKOLLORE.

Elona Kongo1, Aurela Zemani2, Ilda Gribizi1.
1Departamenti i Stomatologjisë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University,
***2**Mjek stomatolog DPÇK, Tiranë.*

Abstrakt
Hyrje: Ndër problematikat e lidhura me shëndetin oral të fëmijëve në moshën parashkollore përfshihen edhe malokluzionet e formave të ndryshme.
Qëllimi: është vlerësimi i prevalencës dhe lidhja midis malokluzioneve dhe kariesit në fëmijët e moshës parashkollore.
Metodologjia: Në studim u përfshinë 389 fëmijë të moshës 3-6 vjeç të cilët u ndanë në dy grupe sipas indeksit dmf.
Rezultatet: 89% e fëmijëve të përfshirë në studim kishin maklokluzion. Prevalenca e kariesit ishte 66% (dmf ± SD=3. 63 ± 4. 11). Në grupin e fëmijëve pa karies (dmf=0) forma më e përhapur e malokluzionit (43%) ishte OVB i rritur. Ndërsa në fëmijët me karies (dmf >0) 42% kishin rritje të OVJ. Mungesa e hapësirës në regjionin anterior midis dy grupeve kishte ndryshime sinjifikante (p=0. 008). Analiza e regresionit tregoi se fëmijët pa hapësira në regjionin anterior kishin 2. 564 herë më shumë mundësi për të pasur karies. Po ashtu, ata me rritje të OVB ishin më të rrezikuar për karies.
Konkluzion: fëmijët e përfshirë në studim kishin malokluzione të formave të ndryshme si rritje të OVJ, OVB, kafshim të kryqëzuar dhe ngjeshje. Gjithashtu, midis ngjeshjes në maksilë, rritjes së OVB dhe prekjes nga kariesi u gjet një lidhje pozitive. Krahas një prevalence të lartë, ndikimi që rritja e OVB dhe mungesa e hapësirave kanë në rritjen e prekjes nga kariesi, kërkon rritjen e kujdesit për evidentimin e hershëm për të parandaluar ndikimin negativ në shëndetin oral të fëmijëve të moshës parashkollore.

Fjalë kyç: shëndetin oral, karies, malokluzione.

KURORAT E PREFABRIKUARA NË DENTISTRINË PEDIATRIKE.

Elsena Mataj 1, 2, 3 Gjergji Tafa2 Drenica Bashkurti3 Eva Haxhiu3.
1Fakulteti i Mjekësiseë Dentare, Universiteti 'Western Balkan',
2Praktikë private 'Luna Dent Studio Dentare',
3Fakulteti i Mjekësisë Dentare, Universiteti i Tiranës.

Abstrakt
Qëllimi i kësaj review është për të evidentuar dhe krahasuar kurorat e ndryshme të prefabrikuara që mund të përdoren për të restauruar dhëmbët primarë te fëmijët. Historikisht, kurorat e parafabrikuara kanë qënë në botë mjaft të përdorura në 50 vitet e shkuara. Performaca klinike e kurorave të prefabrikuara ka evoluar për t'ju përshtatur kërkesave më

të larta funksionale, mekanike dhe estetike. Kurorat e prefabrikuara gjënden në një varietet të shprehur madhësish dhe formash. Gjithashtu ato mund të varen nga vecoritë e tyre, përbërjes, metodës së preparimit dhe biokompatibilitetit. Këto restaurime janë vlerësuar sipas literaturës si restaurime mjaftueshëm të durueshme me indikacione të shumta si: dhëmbë të trajtuara me pulpotomi/pulpektomi, dhëmbë me defekte të zhvillimit ose me lezione karioze të mëdha duke përfshirë disa sipërfaqe aty ku probabiliteti për restaurimet e tjera me amalgam apo glassionomer do të dështojë. Për shkak se këto restaurime mund të parandalojnë prishje të reja në sipërfaqe të tjera të dhëmbëve, duhet marrë në konsideratë në restaurimet në fëmijët që trajtohen në anestezi generale. Së fundmi, një argument mjaftueshëm i fortë për përdorimin e kurorave është kosto efikasieti i tyre bazuar në jetëgjatësinë e punimit.

Fjalë kyç: kurora pediatrike, dhëmbët primarë, restaurim i dhëmbëve, procedura riparuese.

KOMPLIKACIONET GJATË TRAJTIMIT ENDODONTIK.

Endri Murzaku1, Eva Habazaj1, Anis Thodhorjani1, Monika Lipo1, Ana Selimaj1.
1Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt
Hyrje: Komplikacionet gjatë trajtimit endodontik janë të paparashikueshme dhe shpesh ndikojnë në prognozën e trajtimit. Ato mund të ndodhin në cdo fazë të trajtimit endodontik si gjatë preparimit të kavitetit dhe hapjes së dhomës pulpare, përpunimit mekanik dhe kimik të kanaleve si dhe mbushjes së kanaleve. Spektri i këtyre komplikacioneve është i gjerë dhe përfshin përforimet, frakturat vertikale të rrënjës, ekzacerbimet etj.
Qëllimi: Ky studim synon të identifikojë komplikacionet më të shpeshta që ndodhin gjatë trajtimit endodontik si dhe menaxhimin dhe prevenimin e tyre.
Metoda: Ky rishikim bazohet në informacionin e mbledhur nga artikuj të botuar në revista shkencore gjatë 10 viteve të fundit.
Rezultatet: Trajtimi endodontik përgjithësisht përfundon pa probleme dhe ka një shkallë të lartë suksesi. Çelësi i parandalimit të komplikacioneve është njohja e anatomisë dhe variacioneve anatomike që paraqet kanali. Gjithashtu njohja e komplikacioneve dhe mënyrat e menaxhimit të tyre ndikon në trajtimin adekuat të dhëmbit.

Fjalë kyç: trajtim endodontik, komplikacione, gabime iatrogjenike, menaxhim.

ZGJERUESI I SHPEJTË PALATAL NË PËRMIRËSIMIN E FUNKSIONIT TË RRUGËVE RESPIRATORE NASALE.

Eneida Prifti, Eni Jani, Alba Xhafaj, Elona Zahaj, Desara Zazaj.

Abstrakt
Hyrje: Zgjerimi i shpejtë palatal (RPE) është një teknikë e zakonshme e trajtimit ortodontik që përfshin zgjerimin e harkut maksilar për të korrigjuar çështjet që lidhen me rrjeshtimin e dhëmbëve dhe kafshimin. Kjo temë synon te nxjerre ne pah marrëdhënien midis RPE dhe funksionit të rrugëve të frymëmarrjes së hundës, duke theksuar ndikimet pozitive si për ortodoncinë ashtu edhe për shëndetin e përgjithshëm të frymëmarrjes. Zgjerimi i shpejtë palatal (RPE) zgjeron nofullën e sipërme, duke krijuar më shumë hapësirë në zgavrën e hundës. Ky zgjerim mund të lehtësojë kongjestionin e hundës, për më tepër, ai mund të

trajtojë çështje si vështirësitë e frymëmarrjes së hundës, apnea e gjumit dhe probleme të tjera të frymëmarrjes.
Zgjeruesi i shpejtë palatal: Zgjerimi i shpejtë i qiellzës rekomandohet zakonisht për pacientët me probleme si grumbullimi i dhëmbëve, kafshimet e kryqëzuara ose malokluzione të tjera. Ai përfshin përdorimin e një aparati ortodontik që zgjeron gradualisht nofullën e sipërme, duke krijuar kështu më shumë hapësirë për shtrirjen e duhur të dhëmbëve. Ky proces është veçanërisht efektiv tek fëmijët dhe adoleshentët në rritje, pasi kockat e tyre janë ende në zhvillim dhe nuk ka perfunduar osifikimi i suturave.
Anatomia dhe funksioni i rrugëve ajrore të hundës: Rruga e frymëmarrjes nasale e njeriut është një sistem kompleks përgjegjës për lagështimin, filtrimin dhe ngrohjen e ajrit që thithim. Pasazhet e hundës janë të veshura me membrana mukoze të specializuara dhe përmbajnë struktura si turbinat, septumi dhe valvula e hundës, të cilat të gjitha ndikojnë në rrjedhën e ajrit. Studimet e fundit kanë sugjeruar një lidhje të mundshme midis RPE dhe ndryshimeve në funksionin e rrugëve të frymëmarrjes hundës. Zgjerimi i nofullës së sipërme ka efekte indirekte në pasazhet e hundës. Këto efekte mund të përfshijnë ndryshime në pozicionin e septumit të hundës, ndryshime në zonën e prerjes tërthore të valvulës së hundës dhe madje edhe përmirësime në rrjedhën e ajrit të hundës.
Implikimet për Ortodoncinë: Kuptimi i korrelacionit midis RPE dhe funksionit të rrugëve ajrore të hundës ka indimacione për planifikimin e trajtimit ortodontik. Ortodontët mund të kenë nevojë të marrin në konsideratë ndikimin e mundshëm të RPE në frymëmarrjen e pacientit dhe shëndetin e përgjithshëm të frymëmarrjes. Përmirësimi i rrjedhës së ajrit të hundës që rezulton nga RPE mund të ketë përfitime të mundshme për individët me vështirësi në frymëmarrje, të tilla si ata me apnea obstruktive të gjumit ose kongjestion kronik të hundës. Megjithatë, nevojiten kërkime të mëtejshme për të përcaktuar shkallën e këtyre përfitimeve dhe efektet e tyre afatgjata.
Konkluzioni: Zgjerimi i shpejtë i qiellzës është një trajtim ortodontik i vlefshëm që jo vetëm korrigjon problemet dentare, por gjithashtu ka implikime tëdukshme për funksionin e rrugëve të frymëmarrjes hundore. Ndërsa kërkimi në këtë fushë vazhdon të evoluojë, ortodontët dhe profesionistët e kujdesit shëndetësor mund të bashkëpunojnë për të ofruar kujdes gjithëpërfshirës që trajton shtrirjen e dhëmbëve dhe shëndetin e frymëmarrjes, duke përmirësuar përfundimisht cilësinë e jetës për pacientët e tyre.

Fjalë kyç: zgjeruesi palatal, funksion, përmirësim i rrugëve ajrore etj.

OKLUZIONI NË PROTEZAT MBI IMPLANTE ME NGARKESË TE MENJËHERSHME.

MSc. Eni Jani, Prof. Edit Xhajanka, MSc. Anis Thodhorjani.
Klinika Stomatologjike Universitare, Fakulteti i Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Përcaktimi i okluzionit të një restaurimi implant-protetik përfaqëson një pikë kyçe për ekzekutimit e një plani trajtimi që përfshin zëvendësimin e një ose më shumë elementeve dentare.
Kjo është e vërtetë jo vetëm në fazën e rehabilitimit të restaurimit përfundimtar, por edhe në atë të restaurimit të përkohshëm mbi implante, veçanërisht kur miratohet protokolli i ngarkimit të menjëhershëm, ku objektivi kryesor është arritja e osteointegrimin.
Fillimi i një mbingarkese okluzale në një protezë definitive mbi implante mund të shkaktojë komplikime mekanike (lirim i vidave fiksuese, thyerje të komponentëve të implantit, delaminim i materialit të veshjes qeramike, decementim i protezës), por gjithashtu mund të kompromet ojë kockën mbështetëse ose të çojë në patologji të muskujve dhe/ose artikulare.

Mbingarkesa okluzale në një protezë të përkohshme të ngarkuar menjëherë mund të rrezikojë arritjen e osseointegrimit edhe në rastet kur, në momentin e vendosjes së implantit, është arritur një stabilitet primar i kënaqshëm. Prania e një malokluzioni, apo veset parafunksionale duhet të vlerësohet me kujdes përpara fillimit të trajtimit për të hartuar dhe ndërtuar një protezë që është e qëndrueshme nga pikëpamja okluzale, në harmoni me sistemin stomatognatik të pacientit dhe që mund të zgjasë me kalimin e kohës.
Qëllimi i këtij prezantimi është pasqyrimi i skemave okluzale që do të përdoren në lloje të ndryshme të ngarkesës së menjëhershme dhe restaurimeve të përhershme.

Fjalë kyç: protezimi mbi implante, ngarkesa e menjëhershme.

NDIKIMI I KEQUSHQYERJES NË EKSPERIENCËN KARIOZE TEK ADOLESHENTËT E QYTETIT TË DURRËSIT.

Prof. Asoc. Enida Petro, Andi Sula.

Abstrakt
Hyrje: Kariesi dentar është një ndër problemet që hasen më shpesh në çdo moshë, por kryesisht në mosha të reja. Për të arritur në konkluzionin se si është formuar dhe si ka prevaluar kariesi, duhet të shohim gjendjen e përgjithshme të pacientit, si dhe mënyrën se si ushqehet apo cfarë elementësh nutritivë merr gjatë ditës. Një përgjegjësi e madhe shkon edhe për çdo adoleshent, ku në rastet më të shumta evidentohen tendenca të larta kariesi si pasojë e higjienës jo të mirë. Mungesa e informacionit dhe pakujdesia çon në rritje të prevalencës së kariesit në adoleshencë, shfaqjen e komplikacioneve në dhëmbë dhe prishjen e harmonisë dentare. Qëllimi është të përcaktohet prevalenca e kariesit në moshën e adoleshencës në qytetin e Durrësit si dhe të vlerësohet lidhja ndërmjet ndikimit të malnutricionit dhe shfaqjes së kariesit në këtë grupmoshë.
Materiali dhe metoda: Ky studim epidemiologjik u krye për 8 muaj. Në studim u përfshinë adoleshentë të grupmoshës 16-18 vjec (n=100), që ndjekin studimet në gjimnazet 'Leonik Tomeo', 'Hysen Çela', 'Kajo Karafili' të qytetit të Durrësit. Mbledhja e informacionit u bë në 2 faza: plotësim i pyetësorit përsa i përket dietës së përditshme dhe ekzaminimi intraoral vizual. Ekzaminimi, diagnostikimi dhe regjistrimi i subjekteve të studimit u realizua sipas kritereve të OBSH-së. Të dhënat e grumbulluara u analizuan statistikisht.
Rezultate: Në këtë studim morën pjesë 100 nxënës, nga të cilët 54 ishin meshkuj dhe 46 femra. Në moshën 16 vjeçare (n=28), 17 vjeçare (n=30), 18 vjeçare (n=42). Prevalenca e kariesit në adoleshentët meshkuj rezulton më e lartë (52%), krahasuar me prevalencën e kariesit në adoleshentet femra të marra në studim (48%), me një diferencë të vogël sipas statistikave. Vlera mesatare e indeksit DMFT tek meshkujt (5. 7) eshte më e lartë krahasuar me vlerën mesatare të indeksit DMFT tek femrat (4. 7). Gjithashtu, vlera mesatare e indeksit DMFT tek adoleshentët e moshës 16 vjec (5. 6), rezulton më e larte se indeksi DMFT në adoleshentët e moshës 17 vjec (5. 1) dhe në adoleshentët e moshës 18 vjec (4. 9). Vlera mesatare e indeksit DMFT në adoleshentët me dietë të mirë dhe higjienë orale të mirë rezulton më e ulët (0. 9) sesa vlera mesatare e indeksit DMFT në adoleshentët me dietë jo të favorshme dhe higjienë orale jo në parametrat e duhur (4. 3), me një diferencë statistikisht sinjifikante.
Konkluzione: Nga ky studim dolën të dhëna të mjaftueshme për prevalencën e kariesit në grupmoshën 16-18 vjeç, si dhe shkakun e marrë në analizim që ishte malnutricioni. Prevalenca e kariesit në individë me dietë të shëndetshme dhe higjienë orale të mirë ishte më e ulët në krahasim me individët e tjerë. Gjithashtu, kjo u përforcua dhe me rezultatet e indeksit DMFT. Për parandalimin e kariesit nevojiten strategji parandaluese kryesisht përsa i përket ushqyerjes dhe higjienës, për të synuar një shëndet oral të plotë.

Fjalë kyç: kariesi, prevalencë e kariesit, malnutricioni, Durrës.

VLERËSIMI I SËMUNDSHMËRISË KARIOZE NË FËMIJËT E MOSHËS 8-12 VJEÇ NË BULQIZË.

Enida Petro, Erga Rexhepi.

Abstrakt

Hyrje: Kariesi dentar është sëmundja orale me prevalencën më të lartë në të gjithë botën. Ai prek të gjitha moshat dhe është sëmundja më e shpeshtë e fëmijërisë edhe pse mund të prandalohet. Vecanërisht gjatë periudhës së denticionit miks ku kaviteti oral pëson një sërë ndryshimesh dinamike, dhëmbët e sapoeruptuar mund të jenë më të riskuar të preken nga kariesi. Meqenëse mishrat përreth tyre janë të ndjeshëm, larja bëhet më e vështirë dhe shpesh shmanget. Gjithashtu, studimet tregojnë për një prirje më të lartë për karies në periudhën e denticionit të përzier për shkak të uljes së përqëndrimit të kalciumit dhe fluksit salivar në fëmjët e moshës 6-12 vjeç. Në literaturë nuk ekzistojnë të dhëna për prevalencën e kariesit dentar të fëmijëve 8-12 vjec në qytetin e Bulqizës.

Qëllimi: Vlerësimi i nivelit të sëmundshmërisë karioze tek fëmijët e moshës 8-12 vjec në qytetin e Bulqizës.

Materiali dhe metoda: Në studim u përfshinë 100 fëmijë të ndarë në 5 grupe të barabarta sipas kriterit të moshës (8-12 vjec). Përzgjedhja e fëmijëve të pranishëm ditën e ekzaminimit u realizua në klasat e 3, 4, 5, 6, 7 në shkollën 9- vjecare 'Shefqet Tanci' në Bulqizë. Ekzaminimi intraoral u krye duke përdorur maskë, doreza, pasqyrë të sterilizuar dhe llambë dore LED. Të dhënat pas ekzaminimit të cdo subjekti u hodhën në kartelë. U përdor gjithashtu një pyetësor përmes të cilit u morën të dhëna për zakonet e higjienës orale dhe kujdesin dentar të fëmijëve. Për vlerësimin e prevalencës karioze u përdor indeksi dmft (8-9 vjec) dhe indeksi DMFT (10-12 vjec). I gjithë procesi i ekzaminimit, diagnostikimit dhe regjistrimit të të dhënave u realizua sipas kritereve të OBSH 2013.

Rezultate: Mosha mestare ishte 10 vjec (SD=4. 8). Ndër subjektet pjesë e studimit 52% ishin meshkuj dhe 48% femra. Prevalenca e kariesit ishte e lartë në të gjitha moshat, vecanërisht më e lartë tek 12 vjecarët ku 100% e tyre kishin të paktën një dhëmb të hequr, mbushur apo të kariuar. Kishte një lidhje sinjifikante mes prevalencës së kariesit dhe moshës, por nuk u gjet një lidhje sinjifikante mes prevalencës karioze dhe gjinisë. Vlerat mesatare të indeksit DMFT dhe indeksit të përkujdesjes CI ishin më të larta tek 11 dhe 12 vjecarët.

Konkluzione: Prevalenca e kariesit të fëmijëve 8- 12 vjec në qytetin e Bulqizës është mjaft e lartë krahasuar me atë të fëmijëve në vendet e zhvilluara. Lind nevoja e domosdoshme e marrjes së masave nga autoritetet shëndetësore nëpërmjet hartimit të programeve kombëtare preventive dhe edukuese si dhe përmes përmirësimit të aksesit dentar në këtë zonë të Shqipërisë.

Fjalë kyç: kariesi, prevalenca e kariesit, 8-12 vjec, Bulqizë.

KARIESI RAMPANT I ADOLESHENCËS: RAST KLINIK.

Dr. Enida Petro, Mateo Muçenji, Sindi Bitri.

Abstrakt

Hyrje: Kariesi rampant i adoleshencës është një sfidë e re dhe në rritje në dentistrinë pediatrike. Kariesi rampant përparon me një rritëm më të shpejtë dhe përfshin shumë dhëmbë, të cilët zakonisht konsiderohen rezistent ndaj kariesit. Diagnostikimi i hershëm, fillimi i terapive parandaluese dhe restauruese janë të domosdoshme në menaxhimin e tij. Kariesi rampant mund të ndikojë në denticionin permanent nëse fëmija ndjek një dietë jo të shëndetshme, me predominancë të ushqimeve kariogjenike dhe ka një higjenë të dobët orale.

Qëllimi: Prezantimi i rastit klinik të një pacienti 13 vjeçar me karies rampant të denticionit permanent, i cili manifestohet me prekje destruktive të incizivëve dhe molarëve.

Materialet dhe metodat: Ky është një rast i një pacienti 13 vjeçar, mashkull, i cili u paraqit në Klinikën Stomatologjike Universitare, QSUT, Tiranë. U realizuan trajtimet endodontike të incizivëve maksilarë, të pasuara me restaurimet koronare me kompozit.

Konkluzione: Kariesi rampant është një sfidë si për adoleshentët dhe për stafin mjekësor. Restaurimi i lezioneve karioze e promovimi i një diete të shëndetshme është një komponent thelbësor i menaxhimit të kariesit, së bashku me ekspozimin ndaj fluorit dhe praktikat e higjienës orale**.**

Fjalë kyç: karies rampant, trajtim endodontik.

DETEKTIMI I PATOGJENËVE PERIODONTAL ME ANË TË METODËS MOLEKULARE GJENETIKE NË PACIENTËT E TRAJTUAR ME PROTEZA TOTALE NGA MATERIALI PMMA.

Enis Veseli1.

1Departamenti i Protetikës Stomatologjike, Drejtimi Stomatologji, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Prishtinës, Prishtinë, Kosovë.

Abstrakt

Një protezë totale (PT) është një protezë dentare e lëvizshme që përdoret zakonisht për të rivendosur funksionalitetin dhe estetikën për pacientët që kanë humbur të gjithë dhëmbët e tyre natyralë. Materiale të ndryshme mund të përdoren në prodhimin e këtyre protezave, ndër të cilat shpesh zgjidhet polimetil metakrilat (PMMA). Mirëpo, është thelbësore të shqyrtohet mikrobiota e infeksioneve të lidhura me protezat, pasi ato mund të ndikojnë ndjeshëm si në shëndetin oral ashtu edhe në mirëqenien e përgjithshme për individët pa dhëmbë. Ky studim trajton identifikimin e patogjenëve periodontal në pacientët e trajtuar me PT të bëra nga materiali PMMA, duke përdorur teknika të avancuara gjenetike molekulare. Për të marrë informacionin përkatës, u krye një kërkim gjithëpërfshirës në bazën e të dhënave PubMed dhe Google Scholar duke përdorur kombinime specifike të fjalëve kyçe që lidhen me temën.

Gjetjet e literaturës tregojnë se vendosja e PT të përbëra nga materiali PMMA ka një ndikim të dukshëm në prevalencën e këtyre baktereve me kalimin e kohës. Nëpërmjet këtij hulumtimi, fitohen njohuri të vlefshme në lidhje me zbulimin e patogjenëve parodontal në pacientët që i nënshtrohen trajtimit protetik që përfshin PT nga PMMA. Ai nënvizon domosdoshmërinë për një menaxhim të përpiktë mikrobial në kujdesin dentar. Zbulimet e bëra në këtë studim formojnë një bazë për strategjitë e ardhshme që synojnë zbutjen e rrezikut të infeksioneve të lidhura me protezat.

Fjalët kyç: polimetil metakrilat; proteza totale; patogjenët periodontal; metoda molekulare gjenetike.

KUJDESI PËR SHËNDETIN ORAL.
Enkeleda Zhupa.

Abstrakt
Shëndeti oral prek shumë aspekte të jetës sonë, por herë pas here ai merret si i mirëqënë. Goja përkufizohet si një dritare e shëndetit të trupit. Ajo mund të tregojë shenja të kequshqyerjes apo infeksione të përgjithshme. Sëmundjet kronike, ato që prekin të gjithë trupin, mund të bëhen fillimisht të dukshme kur shfaqen lezionet orale apo edhe probleme të tjera të manifestuara në kavitetin oral. Si në moshën 80 ashtu edhe 8 vjeçare, shendeti oral është i rendësishëm.
Me zhvillimet e mëtejshme të teknikave dentare, diagnostikimi dhe trajtimi tanimë është më i sofistikuar dhe më i rehatshëm se ndonjëhere më parë. Ne fakt edhe Organizata Botërore e Shëndetesise (OBSH) e njeh si një segment të rëndesishëm të Programit Botëror të Shëndetit Oral. Qëllimet kryesore të këtij dokumenti perfshijnë: Perkufizimi i cilësisë së jetës e lidhur me shendetin oral; Shpjegimi i rëndësisë së cilësisë së jetës e lidhur me shëndetin oral në jetën e perditshme apo në kërkimin shkencor; Përshkrimi i menyrës se si cilësia e jetës e lidhur me shëndetin oral vepron dhe ndihmon në rezultatet e kërkimit shkencor në vite; Identifikimi i cilësisë së jetës e lidhur me shëndetin oral në politikat shëndetësore.

Fjalë kyç: shëndeti oral, goja, sëmundjet kronike.

REABILITIMI PROTETIK I PACIENTIT ME ATROFI KOCKORE TË SHPREHUR ME IUXTA-3D.
Entela Fuga, Klarisa Rexhvelaj, Jesmina Zenunaj, Eneda Maliqati
Klinika Dentare MEDENT STUDIO

Abstrakt
Hyrje: IUXTA-3D është një sistem implantar i avancuar, i përbërë nga grila titani dhe mini implante, të cilat shërbejnë në reabilitimin protetik të pacientëve me atrofi të shprehur të të dyja nofullave dhe me pamjaftueshmëri kockore për të kryer një procedurë rutinë implantare.
Ky sistem është tërësisht i dizenjuar në mënyrë të personalizuar për pacientin duke ju përshatur formacioneve anatomike dhe nevojave protetike te tij. Veçantia e këtij sisitemi qëndron në dizenjimin e tij të dixhitalizuar nga ku marrim paraprakisht një informacion të saktë për përfundimin e procedurës. Me marrien e masava të dixhitalizuara të pacientit me skaner, në mënyrë kompjuterike përgatitet një modelim i grilës, pozicionimi i vidave mbajtëse si dhe rezultatit protetik të pritshëm. Ky proces kërkon një bashëkpunim multidisiplinor mes mjekut protezist, kirurgut dhe teknikut të laboratorit e më pas përgatitien e grilës së titanit së bashku me pjesët përbërëse gati për t'u përdorur në ndërhyrjen kirurgjikale. Në këtë punim shkencor do të diskutohet rasti klinik i pacientit nga marrja e masës me SKANER 3D deri në dizenjim dhe vendosje kirurgjikale të grilave të titanit si dhe rezultati përfundimtar i reabilitimit protetik të tij.
Avantazhet: Ndërhyrie kirurgjikale në pacient me atrofi kockore shumë të shprehur për të bërë të mundur reabilitimin protetik të pacientit. b. Sistem i ndërtuar totalisht në titan për të siguruar biokompaktibilitet maksimal. c. Grila pozicionohet në mënyrë që të ketë siperfaqe kontakti dhe stabilitet mekanik. d. Protezim i pacientit menjëherë pas kirurgjisë me punim fiks, të personalizuar në detaje. e. Pergatitje e dixhitalizuar e modelit të punës dhe diskutim paraprak mbi rezultatin.
Materiale dhe metoda: Për materialin e këtij prezantimi janë shfrytëzuar burime të ndryshme literature nga referime shkencore, libra mjeksorë, website të ndryshme mjekësore,

bashkpunim me kirurg Italian të specializuar në teknologjinë e IUXTA, bashkëpunim me teknikun laborant.
Rezultate dhe diskutime: Reabilitim protetik i pacientit me IUXTA. Ndërhyrie kirurgjikale dhe protezimi i shpejtë i kryer me efikasitet. Pacienti paraqitet me sherim të mirë dhe funksionalitet normal me punimin e vendosur. Mbeten për t'u diskutuar komplikacione afatgjata që mund të ketë në të ardhmen (nëse do të ketë).

Fjalë kyç: IUXTA, Grile titani, mini implante, model pune dixhital, punim protetik me MUA, protezim direct.

MENAXHIMI I NJË KISTI ME SHTRIRJE TË GJERË NË KËNDIN E MANDIBULËS: STUDIM RASTI.

Entela Qose.

Abstrakt
Hyrje: Kistat e mëdha në këndin e mandibulës shfaqin sfida unike në menaxhim për shkak të ekspansionit sinjifikant dhe komplikacioneve shoqëruese. Në këtë Case Report, paraqesim rastin e një kisti me shtrirje të gjerë të lokalizuar në këndin e mandibulës, i cili u menaxhua në mënyrë të suksesshme nëpërmjet dekomprimimit dhe më pas cistektomisë.
Prezantimi i rastit: Një paciente femër 19 vjec, u paraqit me dhimbje nga dhëmballa e pjekurisë nr. 48, e paeruptuar plotësisht. Në ekzaminimin intraoral u konstatua rrjedhje e konsiderueshme pusi, që nuk justifikohej me perikoronaritin. Imazhet radiografike konfirmuan prezencën e një lezioni kistik masiv me ekspansion sinjifikant dhe erosion në kockën përreth.
Menaxhimi dhe rezultati: Trajtimi fillestar përfshin dekomprimimin e kistit për të lehtësuar simptomat dhe për të mundësuar tkurrjen e sakusit kistik dhe riformimin e kockës. Në vazhdim, pasi u konstatua zvogëlimi i kavitetit cistik dhe riformimi i kockës, u krye cistektomia për të siguruar heqjen e plotë të sakusit cistik të mbetur dhe për të parandaluar recidivën. Ekzaminimi histopatologjik para dhe pas konfirmoi diagnozën e lezionit cistik me origjinë odontogjene. Pacientja pati një lehtësim të menjëhershëm të dhimbjes dhe presionit që ndiente në këndin e nofullës. Gjatë kirurgjisë dhe pas saj nuk pati komplikacione. Në rikontrollin e realizuar pas 6 muajsh, u konstatua shërimi i plotë i lezionit kistik.
Konkluzioni: Menaxhimi i kistit me shtrirje të gjerë në këndin e mandibulës kërkon një përqasje të personalizuar për cdo pacient, duke konsideruar si lehtësimin simptomatik, ashtu edhe parandalimin e komplikacioneve gjatë dhe pas ndërhyrjes kirurgjikale dhe recidivën në afatgjatë. Dekompromimi, pasuar me cistektomi rezultoi një strategji efektive në këtë rast, duke theksuar rëndësinë e menaxhimit me një plan trajtimi të mirëmenduar dhe të suksesshëm të lezioneve të tilla.

Fjalë kyç: paciente, trajtim, mandibula.

MANIFESTIMET ORALE TË SËMUNDJEVE VEZIKO- BULOZE.

Erda Qorri1, Dajana Çela1, Gloria Demika1, Ergys Ramasaco2.
1Fakulteti Shkencave Mjekësore, Albanian Universty, Tirana,
2Fakulteti Shkencave Teknike Mjekësore, UMT, Tirana.

Abstrakt
Hyrje: Patologjitë buloze janë një grup sëmundjesh me natyrë inflamatore të shkaktuara nga antitrupa imunitare kundër proteinave në lëkurë dhe mukozën orale. Simptomat klinike mund të shfaqen me zona eritematoze të shoqëruara me erozione dhe ulçera të lokalizuara kudo në mukozën e gojës dhe të çojnë në ankesa të rënda për pacientët duke përfshirë dhimbjen, disfaginë dhe hialitozën. Prandaj, nevojitet një diagnozë e shpejtë dhe e duhur me trajtim adekuat.
Materiale metoda: Lloji i studimit është retrospektiv, ku tipet e diagramve janë Bar chart, Pie chart, Histogram dhe Line chart. Testi i përdorur është me natyrë kualitative si testi i Fischer-it, t apo korrelacioni i Pearson-it me qëllim matjet e variabilitetit cross-seksional duke përdorur diagramin e regresionit të programit statistikor STATA 14 dhe SPSS. Ky studim jep një përmbledhje të karakteristikave klinike të lezioneve orale dhe proçedurave diagnostikuese në sëmundjet buloze dhe ofron një algoritëm diagnostikues për praktikën e përditshme stomatologjike.
Konkluzione: Infeksionet virale janë shkaku më i zakonshëm e sëmundjeve buloze me 50%. Shumica e infeksioneve virale janë parë para dekadës së 4-të të jetës me 69% me predileksion gjinor që nuk u pa në tërësi ose në asnjë nga infeksionet virale individuale. Buzët ishin vendet më të zakonshme për t'u përfshirë në infeksionet virale. Herpes simpleks u pa në të gjitha grupmoshat me vlera maksimale në dekadën e 3-të dhe të 4-të (53%). Mosha mesatare ishte 36 vjeç te meshkujt dhe 28 vjeç te femrat. Çrregullimet buloze autoimune përbënin 45% të totalit të pacientëve dhe 65% e këtyre pacientëve kishin lezione orale. Shpërndarja e moshës varionte nga 12-90 vjeç. Raporti gjinor mashkull/femër ishte 1: 1. 4.

Fjalë kyç: Infeksionet virale, sëmundje buloze.

AVATAR IN DENTISTRY, E TASHMJA DHE E ARDHMJA.

Dejla Mullaj1, Erda Qorri2.
1Fakulteti Mjekësisë Dentare, UMT, Tirana,
2Fakulteti i Shkencave Mjkesësore, Albanian University, Tirana.

Abstrakt
Me zhvillimet e teknologjisë dhe avancimet e fundit të aplikimit të saj në stomatologji një revolucion ka ndodhur për sa i përket realizimit të punimeve estetike dhe funksionale në kavitetin oral. Që nga prezantimi i imazheve 3-dimensionale, ka pasur një interes të ri për bashkimin e imazheve të sipërfaqes së indeve të buta të fytyrës dhe dhëmbëve. Është e nevojshme të kemi një imazh 3D të përshkruar saktësisht të një pacienti për diagnozë të saktë për trajtimin ortodontik, kirurgjikal apo dhe implantar. Megjithatë, përgjigjja e indeve të buta ka qenë dhe mbetet një sfidë. Në këtë punim, ne dëshirojmë të prezantojmë procesin e prodhimit të 'Dental Avatar', i cili mund të shprehë me saktësi dhe lehtësi gjendjen e indeve të buta të fytyrës, skeletit të fytyrës dhe dhëmbëve si një objekt i vetëm në një imazh 3D.

Fjalë kyç: stomatologji, 3-dimensionale, diagnozë.

ARTIKULATORËT DHE RËNDËSIA E TYRE NË PËRCAKTIMIN E LARTËSISË VERTIKALE.

Dr. Erisa Bllakaj, Fize Shermadhi.

Abstrakt

Artikulatorët janë instrumenta të rëndësishëm në testimin dhe saktësimin e okluzionit, për cilatdo nga punimet ortopedike në dentistri. Këto instumente, janë përdorur gjerësisht nga teknikët dentarë për të riprodhuar me saktësi modeste lëvizjet mandibulare (Artikulacionin Temporo – Mandibular), pozicionin dhe lartësinë vertikale të okluzionit. Pavarësisht kushtëzimeve që paraqesin këto instrumenta, ato janë mjete të domosdoshme në punën dhe realiziom e punimeve komplekse ortopedike.

Fjalë kyç: Artikulatorët, Lëvizje Mandibulare, Artikulacion Temporo – Mandibular

FAZAT KLINIKE – LABORATORIKE TË PËRGATITJES SË PROTEZAVE TË SKELETUARA ME ATASHMENTE.

Igli Hasanaliaj, Dr. Erisa Bllakaj

Abstrakt

Shumëllojshmëria e atashmenteve të përdorur në protezimin e pjesshëm mbi sisteme preçise speciale, kryhet me procedura teknike të sofistikuara të cilat kërkojnë një përgatitje të mirë laboratorike. Pavarësisht, zhvillimeve të teknologjisë dhe materilave të përzgjedhura për këtë qëllim, duhet të kemi parasysh faktin që përgatitja e të tilla protezave, kërkon vëmëndje të veçantë dhe bashkëpunim të mirë midis mjekut dhe laborantit.

Fjalë kyç: Atashmente, paralelometër, retension

INFEKSIONI HIV/AIDS DHE MANIFESTIMET ORALE DHE MAKSILOFACIALE NË PACIENTËT ME HIV/AIDS.

Dr. Eriselda Simoni, Prof. Arjan Harxhi, Prof. As. Leonard Simoni, Dr. Anis Thodhorjani, Prof. Edit Xhajanka, Dr. Laureta Flaga.

Abstrakt

AIDS është patologji imunodeficitare në individë të infektuar me virusin HIV. Virusi gradualisht dëmton sistemin imunitar duke krijuar vështirësi për organizmin që të luftojë infeksionet. Kjo e bën pacientin tepër të ndjeshëm ndaj cdo infeksioni. Për klasifikimin e HIV/AIDS merren në konsideratë të dhënat nga testet laboratorike të ngarkesës virale dhe të dhënat laboratorike për CD4 si dhe sëmundjet bashkëshoqëruese. Stadet e infeksionit HIV/AIDS janë: infeksioni HIV, stadi i parë: testi HIV/AIDS pozitiv, , CD4 >= 29%; infeksioni HIV, stadi i dytë: testi HIV/AIDS pozitiv, 14% <= CD4 <= 28%, infeksioni HIV stadi i tretë (AIDS): testi HIV/AIDS pozitiv, CD4 < 14%. Shpesh herë kjo patologji shoqërohet me manifestime në regjionin oral vecanërisht kur pacientët janë në stadin e tretë, AIDS. Janë të raportuara 40 lezione orale që cilësohen drejtëpërdrejtë të lidhura me infeksionin HIV/AIDS. Ato klasifikohen si: bakteriale, virale, fungale, neoplazike dhe të tjera. Lezionet orale që hasen më tepër te këta pacientë janë: kandidozat pseudomembranoze, patologjitë periodontale, lezionet herpetike, hairy leukoplakia, gingivitis, ulceracione orale, sarkoma Kaposi dhe limfoma joHodgkin. Egziston një lidhje domethënëse midis vlerave të

CD4 dhe lezioneve orale. Prandaj monitorimi i lezoneve orale duhet të merret në konsideratë për të monitoruar stadin e infeksionit HIV/AIDS, pasi prezenca e lezioneve orale dhe lloji i tyre lidhet drejtëpërdrejtë me ngarkesën virale që ka pacienti.

Fjalë kyç: lezione orale, infeksioni HIV/AIDS, kandidoza pseudomembranoze, sarkoma Kaposi.

PROTOKOLLI I PARAPËRGATITJES SË PACIENTËVE ME PATOLOGJI SISTEMIKE PËR NDËRHYRJE DENTARE.

Era Hajdari, Dr. Eriselda Simoni.

Abstrakt

Sëmundjet sistemike përkufizohen si çrregullime që mund të prekin disa organe dhe inde apo edhe të gjithë trupin. Disa nga sëmundjet sistemike që kemi trajtuar në këtë punim shkencor janë: diabeti, patologjitë kardiake, veprimi I medikamenteve, sëmundjet infektive, koagulopatitë, crregullimet nervore, deficenca renale, hipertensioni arterial, problemet e aparatit respirator si dhe insuficienca hepatike. Gjatë këtij projekti jemi përqendruar në rolin që luan vlerësimi i sëmundjeve sistemike që në marrjen e anamnezës, duke ecur paralelisht me diagnozën dentare për të realizuar një plan trajtimi që shmang shfaqjen e komplikacioneve në pacientët me patologji sistemike. Si fillim kemi listuar patologjitë që kategorizohen si sëmundje sistemike dhe më pas kemi folur për protokollin mjeksor që duhet ndjekur për secilën prej tyre në vecanti. Menaxhimi dentar i pacientëve me patologji sistemike, mund të jetë problematik për shkak të ndërlikimeve orale, terapisë dentare dhe urgjencave. Të gjitha këto sëmundje kanë rëndësinë e tyre përsa I përket parapërgatitjes për një intervent dentar. Mjeku duhet të njoh mirë komplikacionet që mund të ndodhin gjatë punës dhe te jetë I përgatitur për t'i menaxhuar ato. Gjithashtu përpara se pacienti t'i nënshtrohet një ndërhyrjeje duhet ndjekur protokolli mjeksor në bazë të patologjisë që ai ka. Mjeku stomatolog duhet të bashkpunoj me mjekët e tjerë që ndjekin pacientin dhe të bien në një mendim të përbashkët. Pra pacientët me patologji sistemike të kontrolluara dhe të stabilizuara nga specialistët përkatës mund të realizojnë procedura dentare.

Fjalë kyç: patologji sistemike, protokoll, intervent dentar, diagnozë, trajtim.

KOMPLIKACIONET GJATË DHE PAS EKSTRAKSIONIT DENTAR.

Giselda Troshku, Dr. Eriselda Simoni.

Abstrakt

Ekstraksioni është një procedurë dentare gjatë së cilës dhëmbi hiqet plotësisht nga alveola e tij. Sigurisht që mjeku e planifikon më para ndërhyrjen, por asnjëherë nuk jemi të sigurt për mbarëvajtjejen e tij. Ky punim shkencor evidenton komplikacionet e mundshme që mund të lindin gjatë kryerjes së një ekstraksioni dentar si dhe pas tij. Për këtë aryse në cdo rast mjeku që kryen proceduren përkatëse dentare duhet të jetë i informuar dhe i përgatitur për cdo komplikacion të mundshëm dhe cfarë është më e rëndësishmja të dijë se si ta menaxhojë atë. Në këtë punim trajtohen disa nga këto komplikacione ilustruar me një rast klinik konkret të kryer në Klinikën Stomatologjike Universitare nga Dr. Eriselda. Ky punim do të shërbejë për të informuar dhe ndërgjegjësuar mjekët që kryejnë intervente të tilla se mundësitë për të hasur një hasur një problematikë ekzistojnë gjithmonë, ajo që duhet bërë është të ruhet

qetësia, të menaxhohet komplikacioni përkatës dhe të mbahet pacienti nën kontroll për aq kohë sa te jetë e nevojshme.

Fjalë kyç: ekstraksion, komplikacion, menaxhim, trajtim.

INDIKACIONET E EKSTRAKSIONIT TË MOLARËVE TË TRETË MANDIBULAR.

Renato Idrizaj, Dr. Eriselda Simoni.

Abstrakt

Molarët e tretë mandibular, të referuar në bisedë si dhëmbët e pjekurisë, paraqesin sfida për shkak të variacioneve anatomike dhe komplikimeve të mundshme, duke kërkuar një kuptim të nuancuar të kritereve të nxjerrjes. Ky punim nenvizon indikacionet për nxjerrjen e molarit të tretë mandibular, duke theksuar rëndësinë e tij në praktikën stomatologjike bashkëkohore. Gjithashtu synon të sqarojë indikacionet kritike që udhëzojnë mjekët në vendimmarrje, me qëllimin e rritjes së rezultateve të kujdesit ndaj pacientit dhe optimizimit të strategjive të menaxhimit të shëndetit oral. Momentet qe duhet te keni parasysh ju si mjek jane: identifikoni indikacionet kryesore që kërkojnë nxjerrjen e molarit të tretë mandibular, vlerësoni ndikimin e patologjisë së molarit të tretë mandibular në shëndetin dhe mirëqenien e përgjithshme orale, vlerësoni rolin e nxjerrjes së molarit të tretë mandibular në zbutjen e komplikimeve dhe optimizimin e rezultateve të trajtimit, siguroni udhëzime të bazuara në prova për të informuar vendimet e klinicistëve në lidhje me nxjerrjen e molarit të tretë mandibular. Si perfundim mund te themi se identifikohen disa indikacione bindëse që kërkojnë nxjerrjen e molarit të tretë të mandibulës, duke përfshirë impaksionin, patologjinë (p. sh. , perikoronitin, kistet, sëmundjet periodontale), grumbullimin, malokluzionin dhe konsideratat ortodontike. Ekstraktimi u shfaq si një ndërhyrje efektive për të lehtësuar simptomat, për të parandaluar komplikimet dhe për të optimizuar rezultatet e trajtimit në skenarë të ndryshëm klinikë. Sinteza e provave lehtësoi zhvillimin e udhëzimeve të bazuara në prova për të fuqizuar klinicistët në marrjen e vendimeve të informuara në lidhje me domosdoshmërinë dhe kohën e nxjerrjes së molarit të tretë mandibular, duke ngritur kështu standardet e kujdesit ndaj pacientit dhe duke shtuar strategjitë e menaxhimit të shëndetit oral.

Fjalë kyç: ekstraksion i molarit të tretë mandibular, dhëmbë pjekurie, indikacione, patologji, komplikime, konsiderata ortodontike, udhëzime të bazuara në prova.

MENAXHIMI DHE PARANDALIMI I NDËRLIKIMEVE TË INDEVE TË BUTA NË IMPLANTOLOGJI.

Erta Xhanari.

Abstrakt

Për një kohë të gjatë, kërkimet shkencore për implantet ishte i fokusuar në kockën peri-implantare, duke vendosur cilësinë dhe sasinë e indeve të forta si kriteri kryesor për përcaktimin e suksesit. Prandaj, një vëllim kockor adekuat ishte kusht kryesor para vendosjes së implantit.

Per te ruajtur nivelet e kockes marginale rreth implantit ne kohe, sygjerohet te kemi te pakten 2 mm kocke te murit vestibolar.

Humbja krestale e kockës dhe stabiliteti primar i implantit janë konsideruar si faktorët kritikë për suksesin, ndërsa rëndësia e indeve të buta peri-implantare shpesh neglizhohet. Vitet e

fundit, provat e paraqitura sugjerojnë se indet e buta peri-implantare janë çelës për ruajtjen e shëndetit peri-implantar. Studimet klinike aktuale kanë treguar inde të buta peri-implantare te qendrueshme dhe të shëndetshme pas 7 deri 12 vitesh, edhe në rastin kur kemi humbje të kockës bukale.
Shumë publikime kanë vlerësuar rëndësinë e indeve të buta në vendet e implantit dental nga një perspektivë biologjike dhe estetike. Sipas kësaj, janë sugjeruar shumë indikacione dhe opsione trajtimi.

Fjalë kyç: inde të buta, implantologji, trajtim etj.

APLIKIMI I MATRICAVE CGF-CD 34 DHE KSENOGRAFTEVE NË REGJENERIMIN E DEFEKTEVE KOCKORE NË KIRURGJINË PREIMPLANTARE.

Estela Halimi1, Erion Shehu2, Alba Myrto2.
1, 2Dep. i Stomatologjisë, Fakulteti i Shkencave Dentare, Universiteti 'ALDENT'.

Abstrakt
Hyrje: Matricat CGF -cd 34 janë agregate të pllakëzave, leukociteve, faktorëve të rritjes (TGF, VEGF, EGF), citokinave dhe qelizave staminale mezenkimale pluripotente, të cilat janë elemente të rëndësishëm në procesin e regjenerimit kockor si dhe sherimin e plagës postoperatore. Matricat CGF- cd34 janë autologe dhe përftohen me kosto të ulët si derivate të gjakut të pacientit. Kombinimi i tyre me ksenograftet në kirurgjinë preimplantare dhe me gjerë ofron potencial regjenerues në tërësi të indeve dhe konsiderohen si teknika adjuvante në procesin e regjenerimit kockor.
Qëllimi: Vlerësimi i efikasitetit të përdorimit të matricave CGF -cd 34 me kxenograftet në regjenerimin e defekteve kockore në kirurgjinë preimplantare.
Objektivat: Aplikimi lokal i matricës CGF -cd 34 dhe ksenografteve në regjenerimin e defekteve kockore sipas protokolleve përkatëse.
Materiale dhe Metoda: Rastet klinike përfshijnë pacientë me defekte kockore postekstraktive me qëllim aplikimin e implanteve dentare. Regjenerimi kockor është kryer nëpërmjet përdorimit të ksenografteve të kombinuar me matricat CGF- cd34 dhe membranave të rezorbueshme. Pas 6- 8 muajsh janë vendosur implantet dentare.
Rezultatet: Në të gjitha rastet klinike u vu re shërim adekuat postoperator si dhe regjenerim sasior dhe cilesor i defekteve kockore duke mundësuar vendosjen e implanteve dentare.
Konklusionet: Matricat Cgf -cd 34 të kombinuara me ksenograftet kockore janë lehtësisht të aplikueshme. Rezultojnë në shërim shumë të mirë të plagës postoperatore si dhe regjenerimit kockor. Përdorimi i tyre përforcon regjenerimin sasior dhe cilësor të kockës duke mundësuar aplikimin e implanteve dentare.

Fjalë kyç: matrica, shërim adekuat postoperator.

SINDROMI I DJEGIES SË GOJËS: NJË ENIGMË.

Eva Habazaj, Anis Thodhorjani, Nineta Manastirliu, Arlinda Karaj, Eralda Lleshi.
Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt

Qëllimi: Informimi dhe sensibilizimi i klinicistëve rreth aspekteve të ndryshme që lidhen me Sindronim e Djegies së Gojës, përditësimi i njohurive aktuale dhe një guidë e thjeshtë rreth trajtimit të saj.

Materiali dhe Metoda: Ky studim bazohet mbi përpunimin e informacionit të mbledhur nga kërkimet dhe botimet shkencore për qëllime informuese. Studimi u mbeshtet ne perzgjedhjen e artikujve te tille te ngjashem me natyre panoramike

Përmbajtja: Ndjesia e djegies shoqëron shumë sëmundje inflamatore dhe ulçerative të mukozes orale. Sindromi i Djegies së Gojës perfshin ndjesi djegie në një mukozë klinikisht të shëndoshë, në mungesë të ndryshimeve klinike apo laboratorike. Ajo konsiderohet një gjendje enigmatike sepse intensiteti i simptomave rrallë korrespondon me shenjat klinike të sëmundjes. Simptomat përfshijnë djegie orale, tharje të gojës, dhimbje, ndryshime në zakonet e të ngrënit, simptoma të rënda të menopauzës, probleme shëndetësore jo specifike, etj. Ajo është më e përhapur tek gratë pas menopauzës dhe raporti femra: meshkuj eshte 7: 1. Etiologjia e BMS është multifaktoriale ku pemendim ndryshimet hormonale (menopauza) dhe sistemike, crregullimet psikologjike, terapite medikamentoze, traumat kronike, hipofuksioni i gjendrave te peshtymes, crregullime te shijes etj.

Konkluzione dhe Rekomandime: Sindromi i Djegies së Gojës është një sfidë per tu diagnostikuar dhe menaxhuar. Punimi diskuton disa nga konceptet e fundit rreth etiopatogjenezës të Sindromit te Djegies së Gojës si dhe rolin e menaxhimit farmakoterapeutik në këtë çrregullim.

Fjalë kyç: Sindromi i Djegies së Gojës, dhimbje kronike, djegie.

ECURIA E SHËRIMIT TË LEZIONEVE PERIAPIKALE PAS TRAJTIMIT ENDODONTIK JOKIRURGJIKAL.

Florjan Zoto1, Orsiola Nika2, Odeta Zoto3.
1Universiteti Luarasi,
2Albanian University,
3Klinike dentare private.

Abstrakt

Hyrje: Lezionet periapikale janë patologji inflamatore të cilat ndodhin përreth majës së rrënjës. Ato zhvillohen si pasojë e sëmundjeve pulpare kryesisht prej infeksionit bakterial. Trajtimi i tyre është shumë i rëndësishëm pasi ato mund të çojnë deri në humbje të dhëmbit. Mënyrat e trajtimit janë të shumta, kryesisht të bazuara në menaxhimin kirurgjikal dhe jokirurgjikal të tyre. Qëllimi përfundimtar i terapisë endodontike duhet të jetë rikthimi i dhëmbit të përfshirë në një gjëndjë të shëndetshme dhe funksionale pa ndërhyrjen kirurgjikale. Sipas literaturës raportohet një shkallë suksesi deri në 85 % pas trajtimit endodontik të lezioneve periapikale.

Qëllimi: Ky studim ka për qëllim të ndjekë në mënyrë periodike dhe të vlerësojë progresin e shërimit të zonës periapikale pas trajtimit endodontik jokirurgjikal.

Materiali dhe metoda: Dhëmbët u trajtuan endodontikisht duke përdorur një pastë me hidroksid kalciumi-jodoform-propolis si medikament intrakanalar. Të gjitha rastet e trajtuara u ndoqën në mënyrë periodike nga trajtimi deri në 5 vite, duke monitoruar sherimin e

lezioneve periapikale në kohë të ndryshme. Shërimi i plotë u vlerësua në mënyrë radiologjike, nëpërmjet mungesës së radiolucencës dhe në mënyrë klinike.
Rezultatet: Fillimi i rigjenerimit arrin maksimumin në muajin e tretë, ndërkohë që shërimi i plotë u vu re në shumicën e rasteve brenda vitit të parë.
Konkluzion: Lezionet periapikale duhet të tentohet të trajtohen fillimisht me protokollin endodontik jo kirurgjikal. Mënyra kirurgjikale rekomandohet vetëm nëse trajtimi jokirurgjikal ka deshtuar. Shërimi i lezioneve periapikale duhet të monitorohet nëpërmjet ekzaminimeve periodike. Trajtimi endodontik me hidroksid kalciumi redukton kohën e shërimit të zonës periapikale.

Fjalë kyç: lezion periapikal, shërim, radiolucencë, trajtim endodontik.

ANOMALITË DENTARE DHE MENAXHIMI I TYRE ORTODONTIK.
Franceska Vinjolli, Yllka Abazi, Vesna Osmanagiq.

Abstrakt
Qëllimi: Për të vlerësuar prevalencën dhe shpërndarjen e anomalive dentare në një kampion ortodontik shqiptar dhe menaxhimin e këtyre rasteve.
Metodat: Për këtë studim retrospektiv, një mostër e radiografive panoramike (PR) të n. 779 (456 F dhe 323 M, mosha mesatare 15, 1 ± 5, 5 vjeç) Subjekte shqiptarë pa sindroma gjenetike ose keqformime kraniofaciale (p. sh. , çarje buzë/qiellzë), histori ekstraktimi, traumë ose trajtim i mëparshëm ortodontik i nxjerrë nga arkivat e Klinikes dentare Universitare 'Zoja e Këshillit të Mirë', u ekzaminua. Gjatë këtij prezantimi do të analizojmë edhe qasjen terapeutike ndaj anomalive më të shpeshta dentare.
Rezultatet: 24. 4% e kampionit kishin të paktën një anomali dentare dhe 4. 6% kishin më shumë se një. Anomalitë e mëposhtme dentare ishin më të përhapura: hipodontia (9. 8%), impaksioni dentar (7. 6%) dhe erupcioni ektopik (5. 3%). Këto anomali si me frekuentet do trajtohen edhe nga pikëpamja e menaxhimit ortodontik me ilustrim të rasteve klinike.
Përfundime: Anomalitë më të zakonshme në këtë grup janë gjetur të jenë ato të numrit dhe pozicionit, dhe vetëm hetimet radiologjike mund të zbulojnë njërën nga këto anomali. Diagnostifikimi i hershëm i anomalive dentare mund të kontribuojë në parandalimin e komplikimeve të tyre dhe në vendosjen e terapisë më të përshtatshme për të arritur një okluzion funksional.

Fjalë kyç: sindroma gjenetike, keqformime kraniofaciale.

PREVALENCA E PATOGJENËVE NË FAZAT E PERIODONTITEVE NË NJË POPULLATË SHQIPTARE.
Gerila Tafaj.

Abstrakt
Objektivi: Krahasimi i mikrobiotës subgingivale të pacientëve të shëndetshëm dhe periodontit nga Shqipëria dhe Spanja.
Materiali dhe Metoda: Pacientët e njëpasnjëshëm, të diagnostikuar si pacientë të shëndetshëm ose me gingivit, periodontit në fazat I-II dhe në fazat III-IV, u analizuan me anë të kulturës mikrobiologjike. Variablat e rezultatit mikrobiologjik përfshinin numërimin total anaerobe, proporcionin dhe shpeshtësinë e zbulimit të specieve të synuara. Variablat u

analizuan me anë të testit chi-square, ANOVA njëkahëshe dhe metodave joparametrike (testet Mann-Whitney dhe Kruskal-Wallis).
Rezultatet: Tetëdhjetë e tre (Shqipëri) dhe 90 (Spanjë) pacientë u përfshinë. Nuk u vunë re dallime të rëndësishme statistikisht midis vendeve ose statusit periodontal për veçoritë demografike ose zakonin e pirjes së duhanit. Numri më i lartë total anaerobe u vu re në mostrat shqiptare (p=0. 022), duke përfshirë dallime statistikisht të rëndësishme midis vendeve në grupin e shëndetshëm/gingivit (p=0. 001). Në subjektet shqiptare, F. nucleatum u zbulua në përmasa më të mëdha në periodontit në stadet I-II (p=0. 034) sesa te subjektet spanjolle. Në të kundërt, proporcione më të mëdha të F. nucleatum në grupin e shëndetshëm/gingivit (p=0. 022) dhe të P. intermedia në periodontit në stadet III-IV (p=0. 038), u zbuluan në Spanjë, krahasuar me subjektet shqiptare.
Konkluzioni: Ndryshime në profilet mikrobiologjike në mikrobiotën subgingivale janë vërejtur midis pacientëve shqiptarë dhe spanjollë, me përmasa më të mëdha të P. intermedia në pacientët spanjollë në stadet III-IV të periodontitit.

Fjalë kyç: Periodontitis, gingivit, subgingival.

MENAXHIMI ORTODONTIK I DHËMBËVE TË IMPAKTUAR ME ODONTOMË NË REGJIONIN FRONTAL.

Gilda Saveta, Enri Gjini, Albert Saveta.

Abstrakt
Hyrje: Dhëmbët e përmbajtur në regjionin frontal janë një shqetësim i shtuar në praktikën ortodontike. Odontomat janë një nga tumoret më të shpeshta odontogenike, të lidhura me dhëmbët e impaktuar. Momenti kyç është vlerësimi me kujdes i analizave ortodontike dhe radiologjike paraprake, për një trajtim sa më adekuat të pacientit.
Materiali dhe metodat: Vlerësimi i materialeve diagnostike, për të vlerësuar që në fillim praninë e odontomave si ato compaund apo komplekse në pacientët jo simptomatike të klinikës, përpara fillimit të trajtimit: Te dhenat klinike**,** Panoramex**,** Dental skaner**,** Protokollet Kirurgjikal-ortodontike
Qëllimi: Diagnostikimi fillestar dhe rëndësia e rënditjes së fazave të trajtimit, për të realizuar një rreshtim dhe estetikë sa më të plotë të harkadave dentare.
Konkluzioni: Odontomat dhe dhëmbët e impaktuar janë të lidhur me njëri tjetrin, me një prevalencë të shtuar në meshkujt e bardhë, me prezence më të madhe në maxillë, pranë kanineve ose centraleve. Diagnostikimi i hershëm apo në denticionin mix, së bashku me trajtimin kirurgo-ortodontik, janë thelbësore në parandalimin e komplikacioneve si në vonesat e eruptimit të dhëmbëve permanentë me gjithë rëndësinë që kanë, ashtu edhe në rëniet e vona të dhëmbëve primarë.

Fjalë kyç: diagnostifikim, skaner, denticion.

TUMORËT E KAVITETIT ORAL TË ASOCIUAR ME HUMAN PAPILLOMA VIRUS (HPV).

Dr. Gresa Baboci, Dr. Shk. Andis Qendro.
Departamenti i Kirurgjisë OMF - Fakulteti i Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Human Papilloma Virus (HPV) njihet kryesisht si një nga faktorët e riskut për zhvillimin e disa tumorëve malinje si kanceri i qafës së mitrës. Por ky virus është gjithashtu i asociuar me disa tumore të kavitetit oral dhe regjionit oro-faringeal. Ekzistojnë rreth 200 tipologji të HPV, ku pjesa më e madhe e tyre shkaktojnë vetëm lezione beninje. Por 6 prej tipologjive të HPV, të konsideruara me risk të lartë, kanë aftësinë të transformohen në forma malinje. Ndër këto, në kavitetin oral është kryesisht tipologjia e HPV 16 e cila gjendet e asociuar me tumore malinje. Në 20 vitet e fundit, përqindja e karcinomave skuamoqelizore HPV-pozitive në totalin e karcinomave skuamoqelizore te kavitetit oral eshte rritur nga më pak se 20% në më shumë se 70% në Shtetet e Bashkuara dhe disa vende evropiane. Konsideruar keto te dhena, eshte e rendesishme te diskutohen menyrat e diagnozes dhe menaxhimit te lezioneve HPV ne kavitetin oral si dhe te rritet ndergjegjesimi i pacienteve nga mjeket stomatologe mbi risqet e asociuara me keto viruse, si dhe menyrat e parandalimit.

Fjalë kyç: human papilloma virus, tumore, malinje.

ANTIBIOTIKOTERAPIA NË STOMATOLOGJI.

Adela Dajlani, Gresa Baboci.

Abstrakt
Antibiotiotikoterapia në kirurgjinë orale ka dy përdorime gjenerale, për profilaksi dhe trajtimet e infeksioneve. Profilaksia me antibiotikë indikohet në ato raste kur risku i komplikacionit postoperator si infeksoni, është i lartë, duke përmendur këtu rastet e pacientëve të imunokompromentuar, me çrregullime metabolike, pacientë që mund të rrezikojnë endokardit infektiv etj. Nga ana tjetër, manifestimi i simptomave si edemë, temperaturë dhe dhimbje tregon që kemi të bëjë me një infeksion. Menaxhimi i këtyre infeksioneve kërkon të zgjedhim antibiotikun adekuat si beta-laktaminat, metronidazole, macrolide apo clinadamycin në rastet me alergji nga penicilinat. Të gjitha këto, por edhe përcaktimi i dozës së duhur, intervalit të përdorimit apo kombinimin e antibiotikëve variojnë edhe në bazë të moshës së pacientit. Një rëndësi të vecantë ka edhe mënyra e administrimit të tyre, përfshirë këtu atë intravenoz, intramuskul apo oral, duke gjykuar se cila jep nivelin e nevojshëm në serum për të dhënë efekt. Duke u bazuar në principet e zgjedhjes dhe përdorimit të antibiotikëve, është bërë një përmbledhje e indikacioneve të tyre në bazë të mënyrës së administrimit tek të rriturit dhe fëmijët por dhe të klasave kryesore që përdoren rutinë.

Fjalë kyç: antibiotikoterapia, kirurgji orale, profilaksi, infeksion.

TRAUMAT DENTARE DHE MENAXHIMI I TYRE NË KUSHTE AMBULATORE.
Dr. Gresa Baboci, Brisa Lala.

Abstrakt
Në jetën e përditshme, traumat e pësuara në sistemin dentar, paraqesin një problem serioz në stomatologji. Traumat dentare janë goxha të shpeshta dhe mund të përfshijnë si denticionin e qumështit ashtu edhe atë permanent në çdo situatë nga motive të ndryshme. Për të patur sukses në trajtimin e tyre, kërkohet vlerësim dhe një emergjencë dentare e menjëhershme.
Traumat dentare mund të shkaktojnë një sërë pasojash, si: luksacion, avulsion, frakturë të rrënjës ose kurorës apo edhe diskolorim te dhëmbit primar ose permanent. Më së shumti, dëmtimet dentare traumatike ndodhin tek moshat pediatrike dhe adoleshentët, ku trauma në denticion mund të rezultojë fatale. Për të minimizuar pasojat e traumave, është shumë i rëndësishëm një menaxhim i mirë i situatës nga ana e mjekut stomatolog, i cili duhet të ketë njohuritë e duhura. Përballë një pacienti, që ka pësuar një traumë në regjionin e gojës, përveç ndihmës imediate që do t'i jepet, duhet patjetër që të bëhet një analizë e hollësishme e rastit dhe ndjekja në kohë e pacientit me ekzaminime radiologjike, përcaktimi i vitalitetit të dhëmbëve, për të vlerësuar ecurinë dhe evidentuar në kohë anomalinë nëse është prezente.

Fjalë kyç: traumat, system dentare, stomatologji.

MENAXHIMI I HEMORRAGJISË NË KIRURGJINË ORALE.
Dr. Gresa Baboçi, Odise Veli.

Abstrakt
Hemorragjia në përgjithësi indikon ekstravazimin e gjakut si pasojë e rupturës së vazave. Gjaku në përbërje ka oksigjen dhe nutriente dhe është vital për funksionet në trup. Humbja e gjakut për cfarëdolloj arsyeje përtej një pike të caktuar është potencialisht rrezikuese për jetën dhe mund të cojë në humbje të jetës. Mund të jetë e tipit arterial, venoz, kapilar. Hemorragjia hyn tek komplikacionet e ndërhyrjeve të kirurgjisë orale dhe mund të haset në pacientë me patologji sistemike, pacientë që marrin antikoagulantë dhe antiagregantë si dhe në pacientë të shëndetshëm. Në prezantim do të diskutohet menaxhimi i pacientëve me risk të lartë për hemorragji gjatë kirurgjisë orale, si dhe mënyrat e menaxhimit të hemorragjisë nëpërmjet teknikave dhe aplikimit të agjëntëve lokale dhe atyre sistemike.

Fjalë kyç: hemorragjia, gjaku, arterial.

LEZIONET E BARDHA DEMINERALIZUESE NË PACIENTIN ORTODONTIK, PREVENIMI DHE MENAXHIMI I TYRE.
Grisela Fico.
Klinikë Dentare FICO Dental, Tiranë; Fakulteti i Mjekësisë Dentare, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Të shumtë në numër janë pacientët që i nënshtrohen një trajtimi ortodontik, benefitet e të cilit qëndrojnë në përmiresimin e okluzionit, estetikës si edhe gjëndjes psikologjike të pacientit. Përpos benefiteve, trajtimi ortodontik mbart edhe riskun e komplikacioneve të mundshme, parandalimi dhe menaxhimi i të cilave është po aq i rëndësishëm sa vetë trajtimi.

Ndër komplikacionet më të shpeshta është edhe krijimi i lezioneve demineralizuese të cilat mund të përmbysin suksesin e trajtimit dhe të cënojnë sistemin dhëmbor cilësisht dhe estetikisht.
Objektivi: Realizimi i suksesshëm i trajtimit ortodontik duke përftuar benefitet estetike, funksionale dhe parandaluar apo menaxhuar komplikacionet e mundshme, vecanërisht lezionet e bardha demineralizuese gjatë dhe post trajtim.
Materiale dhe metoda: Investigimi i lezioneve të bardha demineralizuese në pacientin ortodontik dhe modaliteteve te trajtimit, nëpërmjet studimeve klinike in vivo dhe shqyrtimit të një numri te konsiderueshëm literaturash.
Konkluzione: Pacientët ortodontikë, vecanërisht ata trajtuar me aparate ortodontike fikse janë më të riskuar për të gjeneruar lezione të bardha demineralizuese, proporcionalisht me nivelin e vetëkujdesit dhe higjenës orale të pacientit përpara dhe gjatë trajtimit. Ky proces demineralizues ka një ecuri të shpejtë në këta pacientë dhe risku i avancimit në kavitet karioz mbetet i lartë. Në vizitat periodike ortodontike, me rëndësi bazike është inspektimi, depistimi i hershëm dhe përdorimi si duhet i 'protokollit të prevenimit në pacientin ortodontik'.

Fjalë kyç: aparat ortodontik, trajtim ortodontik, komplikacione, lezion demineralizues.

RUAJTJA E DHËMBËVE DHE IMPLANTEVE, QËLLIMI PËRFUNDIMTAR
PHD. MS. DDS. FIADFE Gurien Demiraqi, MS. Eriola Noçka, PHD. Edlira Baruti, Ervin Sulaj.

Abstrakt
Qëllimi: Pacientët janë çdo ditë më kërkues, duke përdorur metodën e implanteve për të zgjidhur problemet e tyre të edentulizmit dhe gjithashtu duke u përpjekur të ruajnë dhëmbët e tyre sa më gjatë të jetë e mundur. Ata padyshim që do të preferonin t'i zgjidhnin ato në më pak seanca kirurgjikale të mundshme. Shpesh, kërkohet vendosja e materialeve të ndryshme të graftit për të ruajtur vëllimin e indeve të forta dhe të buta dhe për të ruajtur kështu dhëmbët dhe implantet në kohë.
Metoda: Materiali ideal për graftimin e indeve të forta është osteopërçues, osteoinduktiv dhe osteogjen. Kjo është arsyeja pse grafti autolog kockor konsiderohet të jetë grafti i referuar si 'standardi i artë'. Kocka autologe ka nevojë për vende donatore për t'u marrë, gjë që zakonisht çon në nevojën për ndërhyrje shtesë, jo gjithmonë e preferuar për pacientin dhe jo e lehtë për mjekun stomatologjik që e trajton. Unica lejon mbledhjen e kockave në alveolën e implantuar që po krijojmë ose në distancë. Gjeneratat e fundit të biomaterialeve lejojnë një furnizim të mirë të sasisë së kërkuar të kockës, e cila nuk mund të mblidhet në mënyrë autologe. Sistemet e grumbullimit të gjakut venoz si BCGF lejojnë formimin e membranave fibrinike për mbulimin e tyre dhe gjithashtu fibrinën e lëngshme që kompakton grimcat kockore në 'Sticky Bone' dhe 'Sticky Tooth'. Teknologjitë e fundit CBCT dhe CAD-CAM lejojnë një programim shumë realist parakirurgjikal. Disqet më të fundit dhe teknologjitë Piezo lejojnë ndarjen dhe zgjerimin e saktë të kreshtës alveolare ose graftit kockor autolog. Kompaktorët dhe kondensuesit e kockave lejojnë ngjeshjen e kockave për të përmirësuar stabilitetin parësor. Bone Scrapers lejojnë mbledhjen e kockave kortikale me lehtësi. Së bashku, ato lejojnë që problemet e dhëmbëve të zgjidhen në një operacion të vetëm.
Rezultatet: Ne përdorëm sistemin autolog të bluarjes së dhëmbëve, Smart Dentine Grinder, BCGF, Safe Scraper, Unica, Piezo, CAD-CAM, Cervico VPI, CBCT dhe biomateriale të ndryshme të gjeneratës së fundit, në procedura të ndryshme që përfshijnë përmirësimin dhe rikrijimin e indeve të dhëmbëve dhe vendeve të implantimit, me disa teknika mini-invazive.

Konkluzione: Përdorimi i graftit autolog, kockash dhe dhëmbësh, kurdoherë që është e mundur, paraqet një procedurë jo gjithmonë të lehtë për t'u aplikuar. Procedura për përgatitjen e transplantit të indeve të buta dhe të forta nuk është gjithmonë e thjeshtë dhe shpesh kërkon kohë për të fituar dhe po ashtu edhe aftësitë teknike të nevojshme. Megjithatë, graftet e fituara shfaqin qëndrueshmëri dhe lehtësi shumë të mirë përdorimi. Gjithashtu, kostoja është e krahasueshme me materialet sintetike dhe heterologe të graftimit, duke pasur një kosto efektivitet të mirë. Sistemet e menaxhimit të implanteve dhe ato që krijojnë një profil emergjence implanti të krahasueshëm me dhëmbët natyralë janë gjithashtu një pasuri e vlefshme në dorën tonë. Konceptet e reja në vendosjen e implanteve si ajo Umbrella e inkorporuar në të ndikojnë fuqishëm në suksesin e tyre afatgjatë.

Fjalë kyç: Implante, endetualizmi, grafti.

TRAJTIMI I PACIENTËVE ADULTË ME DHËMBË TË IMPAKTUAR.

Ilda Gribizi, Elona Kongo, Beatrice Manes Gravina, Aida Laçi Xhani.
Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University,
Università Vita-Salute San Raffaele Milano Facoltà di odontoiatria e protesi dentaria OSHKSH- Specialiste.

Abstrakt
Hyrje: Një dhëmb do ta konsiderojmë të influencuar (inkluz) nëse rrënja e tij është e zhvilluar në 3/4 e gjatësisë dhe koha e eruptimit ka kaluar.
Qëllimi: Ky studim synon të tregojë etiologjinë, shkaqet dhe metodën e saktë të vendosjes së diagnozës dhe trajtimit të pacientëve me dhëmbë inkluze.
Materiale dhe metoda: Për këtë studim janë shfrytëzuar njohuritë teorike dhe rastet klinike të pacientëve të trajtuar në shkollën e specializimit në Ortognatodonci pranë Albanian University si edhe literatura e huaj. Për vendosjen e saktë të diagnozës dhe planit të trajtimit janë shqyrtuar ekzaminimet ekstra-orale, intra-orale, radiografitë panoramike, laterale dhe CBCT, fotografitë, analiza e modeleve dhe matjet cefalometrike. Materialet ortodontike të përdorura përfshijnë: braketa, harqe, aparate ndihmëse ankoruese, zinxhire elastike, etj.
Rezultate: Në shkollën e specializimeve të Albanian University gjatë 1 viti akademik u trajtuan 4 pacientë me kaninë inkluze. Si rezultat i vendosjes së diagnozës korrekte, planit të duhur të trajtimit dhe zbatimit të mekanikave të sakta gjatë punës u arrit rreshtimi në arkadën dentare i dhëmbëve inkluze dhe okluzion në klasë të I kanine dhe molare.
Konkluzione: Trajtimi i suksesshëm ortodontik varet nga vendosja e saktë e diagnozës dhe përgatitja e një plani të detajuar trajtimi. Në rastet e kanineve inkluze trajtimi ortodontik shoqërohet në 1 fazë të caktuar edhe me ndërhyrje kirugjikale për ekspozimin e kanineve.
Për trajtim të suksesshëm duhet që të krijohet hapësira e duhur, në dhëmbët inkluze të ushtrohen forca të lehta të vazhdueshme dhe të hiqen të gjitha pengesat për eruptimin e tyre.

Fjalë kyç: Kanine, inkluze, forca, hapësirë.

PROBIOTIKËT - QASJA NË DIAGNOZAT PERIODONTALE.

Ilma Robo1, Saimir Heta2, Vera Ostreni2, Nevila Alliu2.
1University of Medicine, Faculty of Medicine, Tiranë, Albania,
2University of Medicine, Faculty of Dental Medicine, Tiranë, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Që nga viti i zbulimit për herë të parë e deri në aplikimin klinik të probiotikëve u deshën pothuaj më shumë se një shekull për të kuptuar realisht rolin e tyre në trajtimin e patologjive sistemike, por duke hedhur dritë edhe për mundësi te reja aplikimi, ndër to edhe për patologjitë orale, si të strukturave të forta, ashtu edhe të indeve të butë.

Materiale dhe metoda: Ky studim ka orientimin e analizimit të të dhënave të botuara në literaturë rreth rezultateve klinike të aplikimit të probitoikëve për trajtimin e patologjive periodontale nën këndvështeimin e review-s të të dhënave të boturata nga viti 2018 e deri në ditët e sotme në faqen e Pubmed. Kërkimi i artikujve u krye duke aplikuar fjalët celës në kombinimet e mundshme për gjetjen e sa më shumë artikujve që përfshiheshin në qëllimin e temës së studimit.

Rezultate: Nga përpunimi i të dhënave dallohet se 60% e artikujve analizojnë efektin e probiotikëve për patologjinë e periodontitit kronik me interes më të shtuar për ta reflektuar këtë efekt më tepër sipas studimeve in vivo tek pacientët sesa sipas atyre review në raportin 1. 5: 1. Sipas shpeshtësisë elementi i dytë në rradhë është patologjia e periodontit kronik por tashmë i shkaktuar nga një patologjisë sistemike apo nga faktorë të tjerë risk për shfaqen e periodontit kronik në 13%. Tendenca për 2018-2020 ishte aplikimi i probiotikëve për trajtimin e peri-implantiteve ndërsa për vitet 2021-2023 është për trajtimin e halitozës. Studimet me rezultate konkreke me emra specifikë probiotikësh që veprojnë specifikisht në emra specifikë bakteresh periodontale janë të paktë në numër. Ndër probiotikët më efektivë është vlerësuar L. reuteri si probiotik që vepron ndaj mikroflorës me përmbajtjte kryesisht të P. gingivalis. Bazuar në të dhënat e grupuara dhe të paraqitura si përmbledhje të këtyre rezultateve mund të thuhet se aplikimi i probiotikëve në lidhje me efikasitetin ose jo të tyre dilet në përfundimin se nuk ka protokoll të saktë të trajtimit me probiotikë, nisur nga fakti sesi duhet të jepen në trajtë tabletash, xheli apo shpëlarësish të kavitetit oral.

Konkluzione: Kombinimi më i mirë për të arritur në rezultate të thella në fushën e aplikimit të probiotikëve si pjesë e terapisë jo kirurgjikale periodontale, do të ishte kombinimi i indeksit të pllakës bakteriale me ngarkesën mikrobiale të sulkuseve të prekur gingival probiotikët nuk shihen si e ardhmja për shërimin perfekt të sëmundjeve periodontal, por si element që të mund të zëvendësojë antibiotikët, pavarësisht se edhe këtu studimet nuk tregojnë tendencë pozitive kundrejt kësaj qasjeje. Nevojshmëria për t'i parë rezultatet si pozitive apo negative, jo vetëm klinikisht nga ana periodontale, por edhe më gjerë të shprehur në parametra biokimike dhe në nivelin e serumit të pacientit ku aplikohen, është ajo çfarë kërkohet me tej në fushën e kërkimit rreth aplikimit të probiotikëve si shoqërues i trajtimit jokirurgjikal periodontal.

Fjalë kyç: probiotikë, periodontitis, trajtim jokirurgjikal, antibiotikë, Lactobacillus reuteri.

TRAJTIMI KLINIK I DHËMBIT TË AVULTUAR.

Alda Miri, 1 Rialda Xhizdari, 1 Eva Habazaj, 2 Ilma Robo, 2 Saimir Heta3
1Albanian University, Faculty of Dentistry, Tiranë, Albania,
2University of Medicine, Faculty of Dental Medicine, Tiranë, Albania,
3University of Medicine, Faculty of Medicine, Tiranë, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Pasoja më e rëndë e avulzionit të një dhëmbi, pavarësisht llojit të dhëmbi dhe pozicionimit të tij në kavitetin oral, është dëmtimi i ligamentit peridodontal dhe nekroza pulpare. Pas shkëputjes së ligamentit periodontal, mbi sipërfaqen e dhëmbit mbeten shumë pak qeliza të gjalla me aftësi ripërtëritëse të ligamentit të dëmtuar. Madje, dëmtimet për shkak të përplasjes së dhëmbit kundrejt alveolës, pra të cementit kundrejt mureve të alveolës janë diçka që nuk varen nga pacienti dhe nuk mund as të kontrollohen prej tij. Këto dëmtime mund të jenë të vogla, por të dëmshme për cementin.

Përveç dëmtimeve traumatike gjendemi edhe përpara faktit se avulzioni shkakton edhe tharje të ligamentit periodontal. Sa më i reduktuar të jetë niveli i tharjes së ligamentit periodontal, aq më e mirë është prognoza e ri-implantimit. Lagështira dhe niveli i ruajtjes së saj në indet periodontale të dhëmbit të avultuar, ndikojnë tek vitaliteti i qelizave të mbetura të ligamentit periodontal mbi sipërfaqen e dhëmbit të avultuar.

Në vendin e aksidentit për dhëmbin e avultuar kujdesin primar duhet ta marri elementi i minimizimit sa më të madh të nekrozës së mundshme për ligamentin periodontal të dhëmbit të avultuar. Trauma goditëse e ligamentit periodontal është elementi i cili nuk mund të anashkalohet dhe nuk mund të kontrollohet në faktin nëse mundemi ta minimizojmë. Elementi që mund të kontrollohet ka të bëj me ruajtjen e lagështirës për dhëmbin e avultuar, duke reduktuar kështu mundësinë për nekrozë të ligamentit periodontal. Pyetja më e rëndësishme është si ruhet apo si transportohet dhëmbi i avultuar tek klinika më e afërt dentare, me qëllim ri-implantimin.

Konkluzione: Reduktimi i tharjes së ligamentit periodontal redukton humbjen e metabolizmit fiziologjik normal të ligamentit periodontal dhe të morfologjisë së qelizave përbërëse të tij. Dhe të gjitha këto elemente varen nga shpejtësia me të cilën ndodh procedura e ri-implantimit, mundësisht brenda 15-20 minutave të para pas avulsionit. Kjo procedurë duhet të kryhet nga infermieri apo mjeku i urgjencës i cili duhet të ketë dijeni ose të jetë i trajtuar për ri-implantimin, nëse jo, ky nformacion duhet t'i jepet sa më shpejtë nga ana e një dentisti nëpërmjet telefonit. Nga bluza e bardhë duhet të tregohet kujdes që dhëmbi të jetë i pastër dhe të vendoset me shumë kujdes në alveolën bosh, duke respektuar formën si të dhëmbit, ashtu edhe të alveolës. Nëse kjo gjë nuk mund të ndodh, ose nëse nga bluza e bardhë shfaqen dyshime në lidhje me ri-implantimin e kryer, atëherë dhëmbi i avultuar duhet të vendoset në një vend apo në një ambjent të përshtatshëm transportimi drejt kabinetit dentar.

Fjalë kyç: avulsion, trajtimi klinik, periodont, solucion transportues, hidroksid kalciumi.

ANTIBIOTIKËT PËR TRAJTIMIN E PERIODONTITIT KRONIK, NË KUSHTET E RRITJES SË REZISTENCËS.

Irina Balla1, Ilma Robo2, Vera Ostreni3, Saimir Heta3, Nevila Alliu3
1Albanian University, Tirane, Albania,
2University of Medicine, Faculty of Dental Medicine, Tiranë, Albania,
3University of Medicine, Faculty of Medicine, Tiranë, Albania.

Abstrakt
Hyrje: Studimi është i orientuar rreth mbledhjes së të dhënave tashmë të publikuara për trajtimin e periodontitit kronik sipas specifikave me ose pa antibiotikë, të dhënë në mënyrë lokale ose sistemike. Studimi është i një llojit rishikim i literaturës.
Materiale dhe metoda: Mbledhja e informacionit është e orientuar rreth gjetjes së tendencës së kërkimit shkencor në këtë drejtim, drejt mënyrës se si kërkohen këto të dhëna përmes rezultateve të studimeve review, ose studimeve të bazuara në eksperimentet e kryera in vitro ose in vivo në dhëmbët e prekur nga kjo patologji. Preferenca për antibiotikët dhe si ka evoluar ajo gjatë viteve të përzgjedhur në këtë studim, është një tjetër synim në vetvete për këtë studim, për ta lidhur ngushtë me evoluimin e konceptit se si shfaqet kjo patologji dhe cilët janë shkaktarët e saj.
Marketingu i firmave të ndryshme prodhuese të antibiotikëve, apo tendenca për të përdorur kombinime të antibiotikëve dhe vlerësimi i kësaj tendence është një tjetër synim i këtij studimi. Hulumtimi elektronik është bërë në faqen Pubmed, duke përdorur Fjalë kyç sipas kombinimeve të caktuara. Intervali kohor i kërkimit është 5 vjet, artikuj të publikuar në PubMed për periodontitin kronik dhe trajtimin e kësaj patologjie me anë të antibiotikëve.
Konkluzione: Ky studim mbështet faktin se evoluimi i ideve për trajtimin ose jo me antibiotikë të kësaj patologjie dhe aplikimi ose jo i probiotikëve, duke ditur që këta të fundit janë në eksplorim dhe evolucion të rëndësishëm. Dihet fakti që jetojmë pas fazës së tranzicionit të pandemisë COVID-19, ku pjesa më e madhe e popullatës trajtohej me azitromicinë, një antibiotik që zakonisht rekomandohet për trajtimin e patologjive periodontale, siç është periodontiti kronik.

Fjalë kyç: antibiotikë, probiotikë, periodontit, trajtim jokirurgjikal, indikacione, rezistencë

APLIKIMI I PROBIOTIKËVE SI ELEMENT PËRBËRËS I TERAPISË PERIODONTALE JOKIRURGJIKALE PËR RASTET ME PERIODONTIT KRONIK.

Joana Hysi1, Ilma Robo2, Saimir Heta3, Vera Ostreni3, Nevila Alliu3
1Albanian University, Tirane, Albania,
2University of Medicine, Faculty of Dental Medicine, Tiranë, Albania,
3University of Medicine, Faculty of Medicine, Tiranë, Albania.

Abstrakt
Hyrje: Terapia periodontale jokirurgjikale përfshin jo vetëm kyretazhin lokal të gurit dhe pllakës bakteriale, por synon edhe heqjen e baktereve 'flluskuese' në pështymë ose në lëngun gingival, të cilat shkaktojnë krijimin e pllakës bakteriale dhe për rrjedhojë edhe periodontitit kronik. Në fazën përfundimtare, indikacioni për dhënien ose mospërshkrimin e antibiotikëve varet nga ecuria klinike e sëmundjes. Probiotikët mund të shërbejnë si ndihmës në 'luftën' kundër baktereve patogjene shkaktare, por me specifikën e aplikimit në fazat e ndërmjetme dhe jo në fazën përfundimtare të trajtimit parodontal jokirurgjikal.
Materiale dhe metoda: Studimi është i llojit review me qëllim përzgjedhjen e artikujve të publikuar në Pubmed në një periudhë 5-vjeçare për temën e probiotikëve dhe aplikimin e

tyre në terapinë periodontale jokirurgjikale për trajtimin e periodontitit kronik. Përzgjedhja e artikujve u krye në bazë të kombinimit të fjalëve kyçe. Artikujt e përzgjedhur ishin 23, më pas u klasifikuan në bazë të parametrave klinikë periodontale që janë studiuar dhe qëndrimit pozitiv, pozitiv/negativ ose negativ për aplikimin ose jo të probiotikëve për trajtimin e periodontitit kronik si shoqërues i terapisë periodontale jokirurgjikale.
Rezultate: Vërehen rezultate jo konkrete të mirëpërcaktuara për llojin e dozimit dhe mënyrën e aplikimit të probiotikëve, duke u shoqëruar me rezultate jo konkrete si në nivel lokal në zonat e prekura periodontale, por edhe sistemike në serumin e pacientit.
Konkluzone: Protokollet korrekte të aplikimit të probiotikëve për trajtimin e periodontitit kronik por edhe të patologjive të tjera periodontale kanë avantazhin e shmangies së përshkrimit të antibiotikëve, në kushtet e rritjes së rezistencës ndaj tyre. Efektet e probiotikëve kur aplikohen edhe në fazat e para të terapisë jokirurgjikale janë kryesisht të dukshme në reduktimin e infeksionit-inflamacionit, rezultatet më të përmendura dhe më të dukshme, bazuar në të dhënat e publikuara në literaturë. Kërkohen më shumë të dhëna në këtë drejtim.

Fjalë kyç: probiotikë, periodontit, trajtim jokirurgjikal, antibiotikë, Lactobacillus reuteri, kyretazh, lëmimi i rrënjëve.

KLORHEKSIDINA – IRRIGANT PERIODONTAL VERSUS ANTI-DEGRADUES KONSERVATIV.

Kristi Sulanjaku1, Ilma Robo2, Rialda Xhizdari1, Saimir Heta3.
1Albanian University, Tiranë, Albania,
2University of Medicine, Faculty of Dental Medicine, Tiranë, Albania,
3University of Medicine, Faculty of Medicine, Tiranë, Albania.

Abstrakt
Hyrje: Irrigantët më të përdorur pë irrigimin periodontal janë solucione të holluara antiseptike ku më kryesori është solucioni i klorheksidinës. Nëse flitet për teknikë duhet që maja irriguese, që janë maja plastike të pipëzave përkatëse, me kthesë të majës në 90 gradë, duhet të futet në brendësi të sulkusit por janë të lidhura me një pompë rrjedhëse të ujit, fortësia dhe shpejtsia rrjedhëse e të cilit, rregullohet me një ingranazh.
Materiale dhe medoda: Klorheksidina si irrigant endodontik, ashtu edhe si desinfektant periodontal ka vlera antiseptike që pavarësisht fushës ku aplikohet, rezultatet pozitive klinike përmenden rregullisht në artikujt e botuar në literaturën elektronike.
Kërkimi elektronik është kryer në faqen elektronike Pubmed. Bazuar në analizimin e 32 artikujve të nxjerrë nga literatura mbi kombinimin e fjalëve çelës chlorhexidine and endodontics and periodontics not antibiotics not probiotics u vu re se vetëm ne 1 artikull nuk përfshihej në fushën e qëllimit të studimit tonë.
Konkluzione: Vlera klinike e klorheksidinës si irrigues periodontal dihet, tendenca e kërkimit shkencor është për të vërtetuar vlerën e këtij solucioni edhe gjatë aplikimeve endodontike ku luftohet kundrejt të njëjtës florë bakteriale periodontale por që ka hyrje kanalare drejt periapeksit. Klorheksidina ka efekte të mira klinike për lezionet periapikale endodontike madje rekomandohet si shpëlarësi i funsit para mbushjes kanale edhe në rastet e ri-trajtimeve endodontike. Përqindja më e indikuar e klorheksidinës për trajtimet endodontike do të ishte 2%.
Fjalë kyç: antibiotikë, probiotikë, klorheksidinë, trajtim jokirurgjikal, indikacione, irrigant endodontik, periodontit apikal persistent.

LEZIONET ORALE TEK PACIENTËT DIABETIKË.

Tisana Morina1, Eva Habazaj2, Rialda Xhizdari1, Ilma Robo2, Saimir Heta3.
1 Albanian University, Faculty of Dentistry, Tiranë, Albania,
2 University of Medicine, Faculty of Dental Medicine, Tiranë, Albania,
3 University of Medicine, Faculty of Medicine, Tiranë, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Studimi orientohet rreth mbledhjes së të dhënave të botuara tashmë mbi diabetin si patologji sistemike endokrine dhe lezionet orale që e shoqërojnë atë. Diabeti dihet që si patologji sistemike ka efektin primar në shfaqen e hiperglicеminë në gjak, gjë e cila jep efektet lokale nëpërmjet rrugëve sistemike të enëve të gjakut, në mukozën orale.

Materiale dhe metoda: Ky studim ka si qëllim paraqitjen e ndërlidhjes mes ekzistencës së patologjisë diabet dhe cilit, specifikisht edhe mundësisht me prevalencë të shfaqes, të lezionit oral të paraqitur në kavitetin oral. Natyra e lezionit oral ndarë sipas klasifikimit infeksione, lezione prekanceroze apo lezione për shkak të prekjes së imunitetit, është një tjetër klasifikim që paraqitet në këtë studim me qëllim renditjen e të dhënave të botuara tashmë në literaturë.

Kërkimi elektronik është kryer në Pubmed me fjalët çelës diabetes and oral lesions and oral mucosa, sipas etapave të paracaktuara. Intervali i kërkimit kohor është 10 vite, artikuj të botuar në Pubmed rreth diabetit dhe lezioneve orale bashkëshoqëruese. Për gjetjen e artikujve të duhur u krye aplikimi i kritereve të përfshirjes dhe mos-përfshirjes së artikujve në analizim të mëtejshëm. Tek filtrat ose tek kriteret e përzgjedhur janë vendosur: abstrakt dhe tekst i plotë, gjuha angleze dhe botime brenda intervalit kohor rreth 10 vite. Intervali kohor i hulumtimit është 10 vjet, artikuj të publikuar në PubMed për diabetin dhe lezionet orale të cilat mund të shfaqen në kavitetin oral si pasojë e kësaj patologjie. Periudha u zgjodh për faktin se evoluimi i ideve mbi trajtimin e kësaj patologjie sistemike dhe kontrollin e mundshëm ose jo, që vetë pacienti ushtron ndaj kësaj patologjie endokrine, janë në eksplorim dhe evoluim të rëndësishëm me dekada me radhë, të paraqitura në literaturë të botuar tashmë.

Rezultate: Nga total 46 artikuj, me anë të fazës së dytë të selektimit të artikujve me interes në përputhje me qëllimin e studimit tonë, janë jashtë në këtë drejtim të kërkimit shkencor 8 artikujt. Ndërlidhja konkrete mes lezioneve orale dhe diabetit kap vlerën më të lartë për studimet cross-seksionale me tendencën për të gjetur edhe prevalencën e lezioneve orale, dhe tek kategoria diabet jo konrekt duket në vlerat 16% po prapë tek studimet e llojit cross-secional. Vlen për të tërhequr vëmendjen për studimet e llojit case-report ku dallohet se ndërlidhja konkrete e lezioneve orale me diabetin shprehet në 8% të rasteve, dhe ndërlidhja jo-konkreta shprehet në 13% të rasteve.

Konkluzione: Dallohet tendenca për t'i lidhur lezionet orale që shkaktohen nga diabeti me natyrën infektive të tyre, por pa lënë mënjanë edhe mundësinë për modifikime malinje apo imunitare, si të shkaktuara nga diabeti. Mukoziti është infeksion i mukozës orale dhe si i tillë shoqërohet me të gjitha shenjat e infeksionit, i cili mund të jetë shkaktuar edhe nga kandida, madje në pjesën më të madhe të rasteve përmendet ky fakt. Ulçerat traumatike lidhen me shërimin e vonuar që është karakteristikë e diabetit si patologji sistemike. Hiperglicemia shkakton ndryshime qelizore tek qeizat epiteliale bukale dhe në qelizat e anëtarëve të florës orale, kryesisht tek *C. albicans*. Diabeti vonon shërimin pasi redukton proliferimin e fibroblasteve, numri i glukozaminoglikanave reduktohet gjithashtu, duke nxitur formimin e indit granular.

Fjalë kyç: diabet, lezione orale, mukoza orale, Covid-19, Candida, mukozit.

TRAJTIMI I KEQKAFSHIMIT TË KLASËS SË 3-TË TEK PACIENTËT N RRITJE (RASTE KLINIKE).

Dr. Ira Bollo, Dr. Enea Haxhiraj.

Abstrakt

Hyrje: Keqkafshimi i klasës së 3-të është përshkruar nga Angle si një raport anormal intermaksilar: ku dhëmbët inferior okludojnë mezialisht në raport me okluzionin normal. Disa autorë të tjerë e përshkruajnë si 'Sindroma e prognatizmit mandibulare'. Ky keqkafshim është i karakterizuar nga një rritje anteriore e mandibulës në raport me maksilën, ku etiologjia është e lidhur ngushtë me faktorë gjenetik dhe ambientale. Ky keqkafshim shoqërohet me cross-bite anterior, posterior dhe shpesh herë me kafshim të hapur, deviacion të mandibulës. Trajtimi terapeutik është i lidhur ngushtë me kohën e evidentimit të problemit dhe natyrën e keqkafshimit dentar apo skeletrik. Tek pacientët tanë është ndjekur terapia ortopedike duke ndihmuar në një zhvillim adekuat intermaksilare.

Materiale dhe metoda: Në studim janë marë pacientë të moshës nga 7 deri në 14 vjec. Janë kryer ekzaminimet e nevojshme: grafitë përkatëse, fotot dhe modelet e studimit. Kemi ndjekur protokollin e trajtimit: REM (Rapid expander of maxilla), bite-block dhe maskën e Delaire.

Konkluzionet: Mbas terapisë është evidentuar një përmisim i dukshëm në raportet intermaksilare. Kemi arritur të korigjojmë kafshimin e kryqëzuar anterior dhe posterior, të zgjerojmë arkatën maksilare dhe të stopojmë rritjen mandibulare duke përmisuar divergjencën e pacientit. Një korigjim i hershëm i një keqkafshimi të vërtetë, përmirëson ndjeshëm estetikën, imazhin fizik dhe social të pacientit.

Fjalë kyç: trajtim, keqkafshim, 7-14 vjec etj.

VLERESIMI DENTAR NË PACIENTET QË I NËNSHTROHEN KIRURGJISË ORTOGNATIKE.

Dr. Shk. Irina Isufi1, 2, Dr. Shk. Algen Isufi2, 3.
1Aldent University, Tirane Albania,
2Isufi Dental Clinic, Tirane Albania,
3Mother Theresa Univeristy Hospital Centre, Tirane Albania.

Abstrakt

Hyrje: Trajtimi ortodontiko kirurgjikal indikohet kryesisht tek pacientët e rritur ku anomalitë dentofaciale nuk mund të menaxhohen vetëm me trajtim ortodontik. Për shkak të kompleksitetit dhe kohëzgjatjes së gjatë në kohë të këtij trajtimi, është i nevojshëm vlerësimi dentar i pacientëve para, gjatë dhe pas trajtimit**.**

Qëllimi: Te japim nje pershkrim kliniko statistikor mbi vleresimin dentar ne pacientet tane te trajtuar me kirurgji ortognatike.

Materiali dhe Metoda: Ky është një studim kliniko statistikor me natyrë përshkruese. Në periudhën janar 2018-qershor 2021, nr= 60 pacient i moshës 17-39 vjeç kane kryer trajtim ortodontiko kirurgjikal në Shërbimin e Kirurgjisë OMF në Qendrën Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' dhe Isufi Dental klinik. Ekzaminimi oral dhe vlerësimi dentar është bërë për të gjithë pacientët para, gjatë dhe pas trajtimit.

Rezultate: Higjiena orale është një faktor i rëndësishëm ne suksesin e kirurgjisë ortognatike. n=24 (40%) kishin nevojë për pastrim profesional para trajtimit, n=39 (65%) kishin nevojë për trajtim profesional higjienik para operacionit dhe n=36 (60%) pas trajtimit.
Të gjithë pacientët kanë pasur trajtim ortodontik para dhe pas operacionit.

N=30 (50%) e pacientëve kishin nevojë për minimalisht një trajtim dentar (si mbushje, trajtim endodontik etj) para operacionit dhe n=14 (23%) kishin nevojë për trajtim dentar pas trajtimit.
Konklluzioni: Përzgjedhja e duhur e pacientëve që do t'i nënshtrohen trajtimit ortodontiko kirurgjikal është një nga çelësat e suksesit te ketij trajtimi.

Fjalë kyç: pacientë, kirurgji, trajtim ortodontik etj.

FRAKTURAT E MANDIBULËS: NJË RISHIKIM I 28 PACIENTËVE TË TRAJTUAR NË DEPARTAMENTIN E KIRURGJISË OMF, QENDRA SPITALORE UNIVERSITARE' NËNË TEREZA'.
Dr. Juliana Cengu.

Abstrakt
Fraktura e mandibulës është fraktura e dytë më e shpeshtë e fytyrës dhe ka një rritje të ndjeshme të numrit të rasteve vitet e fundit.
Qëllimi: Përcaktimi i etiologjisë, përhapja e frakturave mandibulare midis moshave, gjinive të ndryshme dhe përcaktimi i shpeshtësisë së shpërndarjes anatomike tek pacientët që raportuan në departamentin tonë nga janari 2021 deri në mars 2024. Të gjithë pacientët që kishin frakturë mandibule u përzgjodhën për studim.
Rezultatet: Nga 28 pacientë, 18 ishin pacientë meshkuj 64. 3% dhe 10 ishin pacientë femra 35. 7%, me moshë mesatare 43 vjeç. Në rastet e etiologjisë, fraktura nga aksidentet ishte më e shpeshta. Vendi këndor dhe trupi i mandibulës ishin më shpesh të përfshira.
Përfundim: Incidenca e frakturave mandibulare ishte dukshëm më e madhe në seksin mashkull, gjatë dekadës së tretë të jetës. Shkaku më i zakonshëm ishte aksidenti, dhe kendi, trupi dhe kondile ishin vendet më të përfshira. Reduktimi i mbyllur ishte trajtimi më i zakonshëm.

Fjalë kyç: Frakture mandibulare, fraktura maxilo-faciale, angular, trauma, reduktim I mbyllur.

LLOJET E DËMTIMEVE TË PROTEZAVE DENTARE.
Kaltrina Sh. Beqiri1, 2, Sherif I. Shaqiri.
1Klinika Dentare Specialistike për Protetik 'Protetika AG', Tetovë,
2Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti Shtetëror i Tetovës.

Abstrakt
Qëllimi i studimit tonë është që: Të tregojë dëmtimin e protezave dentare të lëvizshme të përdorura; Të përcaktojë llojin e dëtimeve dhe frekuencën e tyre; Të përcaktojë korelacionin mes tyre.
Materiali dhe metoda Materialin e studimit e përbëjnë 246 pacientë të cilët në periudhën prej 01. 05. 2021 deri më 30. 11. 2023 janë paraqitur në klinikën dentare për protetik 'Protetika Ag' në Tetovë për t'i paraqitur ankesat mbi dëmtimet e protezave të tyre të përdorura. Nga totali i pacientëve të paraqitur 65. 85% ishin të gjinisë mashkullore dhe 34. 15% ishin pacientë të gjinisë femërore. Mosha e tyre sillej prej 41 gjer më 77 vjeç dhe me moshë mesatare prej 61. 7 vjetësh.
Të dhënat e fituara janë futur në kartela pacienti të posaçme dhe të përpiluara sipas OBSH-së, të adaptuara dhe të modifikuara për natyrën e studimit tonë dhe për secilin pacient ndaras.

Rezultatet e fituara tregojnë se: 1. Ankesat mbi dhëmbë të humbur janë në përqindje më të lartë (38. 62%). 2. Thyerja e skeletit është në përqindje më të ulët (3. 6%). 3. Mungesa e pjesës së protezës së dëmtuar paraqitet 12. 19% të ankeasve.
Përfundim: Bazuar në rezultatet mbi shkaktarët e dëmtimit të protezave të përdorur mund të konkludojmë se:
Mosrespektimi i afateve për konsolidimin e ashtit të kreshtave hojëzore gjatë bërjes së protezave ndikon që gjatë përtypjes të shkaktohen dëmtimet e protezave dentare të lëvizshme.
Neglizhenca e pacientëve gjatë pastrimit të protezave të lëvizshme ndikon drejtpërdrejtë në dëmtimin e tyre. Parafunksionet luajnë rol me rëndësi në dëmtimin e protezave dentare të lëvizshme

Fjalë kyç: Protezat e lëvizshme, dëmtim i protezave, frekuenca.

SKLERODERMA DHE KIRURGJIA ORALE.
Klea Gjergji, Kejsi Spahija.

Abstrakt
Skleroderma, një çrregullim kronik autoimun i indit lidhor, paraqet sfida unike në fushën e kirurgjisë orale për shkak të ndikimit të saj të mundshëm në indet orale dhe artikulacionin temporomandibular (TMJ).
Qëllimi: Ky prezantim ofron një pasqyrë të manifestimeve klinike të sklerodermës në zgavrën me gojë, duke përfshirë mikrostominë, xerostominë, përfshirjen periodontale dhe mosfunksionimin e TMJ. Rëndësia e një qasjeje shumëdisiplinore që përfshin reumatologë, kirurgë oralë dhe profesionistë të tjerë të kujdesit shëndetësor theksohet për të siguruar menaxhim gjithëpërfshirës të përshtatur për nevojat individuale të pacientit.
Metodat: Duke bërë dd (Diferenca e diagnozës) dhe historitë mjekësore të pacientit.
Përfundim: Strategjitë për kujdesin perioperativ, duke përfshirë vlerësimin para operacionit, konsideratat e anestezisë dhe ndjekjen pas operacionit, diskutohen për të optimizuar rezultatet dhe për të minimizuar komplikimet në pacientët me sklerodermë që i nënshtrohen procedurave kirurgjikale orale. Në përgjithësi, një kuptim i plotë i implikimeve sistemike të sklerodermës dhe ndikimit të saj në shëndetin oral është thelbësor për menaxhimin efektiv dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për individët e prekur që i nënshtrohen operacionit oral.

Fjalë kyç: Skleroderma, Kirurgji Orale.

TEKNIKA E PREPARIMIT VERTIKAL ME MBROTJE BIOLOGJIKE, BOPT, KONCEPTI BAZE, SFONDI HISTORIK, PRINCIPET BAZË KLINIKE.
MSc. Spec. Laureta Peposhi.

Abstrakt
Teknika BOPT ka gjeneruar interes të madh që kur është futur në protetike për shkak të ndikimit të saj në indet periodontale dhe për tu siguruar atyre stabilitet afatgjatë. Një nga aspektet që ka më shumë interes në këtë teknikë është mundësia e arritjes së migrimit koronal të gingives marginale, nëse është e nevojshme. Në këtë studim do te përshkruajme origjinën e BOPT dhe konceptin që e përcakton atë. Njohja e sfondit historik mund të ndihmojë për

të kuptuar më mirë konceptin dhe parimet bazë të perdorimit te kesaj teknike. Gjithashtu ne kete studim do te sjellim parimet bazë klinike të BOPT në mënyrë që çdo dentist të mund ta zbatojë kete teknikë në një mënyrë të thjeshtë dhe të marre rezultate te paracaktuara. Pervec protokollit klinik do te pershkruajme protokollin laboratorik dhe materialet e nevojshme per realizimin e kesaj teknike.

Fjalë kyç: BOPT, Indeks gingivar, profil emergjence protetik, kurorë provizore.

APLIKIMI I PRF NË KIRURGJINË ORALE: RISHIKIM I LITERATURËS.

Dr. Lediona Mere.
Specializante Kirurgji Maksilo faciale.

Abstrakt
Qëllimi: Një përmbledhje e literaturës në lidhje me aplikimin klinik të PRF në kirurgjinë orale.
Hyrja: Një nga sfidat që haset në kërkimin klinik është zhvillimi i suplementeve bioaktiv që ndihmojnë në reduktimin e inflamacionit dhe shërimin më të shpejtë të indeve. PRF është një përqëndrim trombocitesh të gjeneratës së dytë, e zhvilluar nga Dr. Joseph Choukroun në 2001. Kombinimi i karakteristikave të fibrinës, trombociteve, leukociteve, faktorëve të rritjes dhe citokinave e bën PRF një biomaterial me aftësi të larta rigjeneruese për indet e buta dhe për kockën (Dohan et al. 2006). Përdorimi i PRF është rritur në vitet e fundit. Efikasiteti i përqëndrimit të trombociteve në shërimin e plagës dhe rigjenerimin e kockës ka qenë në qendër të kërkimit shkencor në dekadat e fundit. Kjo analizë kërkon të pasqyrojë aplikimet e ndryshme të PRF në kirurgjinë orale. Do trajtohet përdorimi i metodave të ndryshme për të sjellë informacion të saktë dhe të nevojshëm në aplikimin klinik të tyre.
Materialet dhe Metodat: Ky kërkim u bazua në artikuj të publikuar nga Marsi 2012 deri në Janar 2020 në databazën Cochrane Library dhe Medline (Pubmed). Fjalët kyc të përdorura janë: PRF, Përqëndrim trombocitar, Kirurgji Orale, Shërimi dhe rigjenerimi i indeve, Rigjenerimi periodontal. Studimet e përfshira janë meta-analiza, analiza sistemike, të cilat u zgjeruan më pas duke përfshirë grupe kontrolli rastësore, analiza, raportime rastesh, studime in-vitro. U përfshinë studime të 10 viteve të fundit në anglisht.
Diskutim dhe përfundim: Literatura shkencore provoi që përdorimi i PRF ka rezultate të sigurta dhe premtuese. Përdorimi i saj ka avantazhe dhe indikacione për tu përdorur si në mjekësi dhe dentistri. Edhe pse shumë autorë përshkruajnë rezultate pozitive, nevojitet një kërkim më i gjerë me grupe kontrolli rastësore dhe me kontrolle afatgjata për të nxjerrë përfundime të qarta.

Fjalë kyç: PRF, Përqëndrim trombocitar, Kirurgji Orale, Shërimi dhe Rigjenerimi i indeve, Rigjenerimi periodontal.

KISTET E KAVITETIT ORAL. RISHIKIM LITERATURE DHE RASTE KLINIKE.

Dr. Shk. Loreta Pojani, Dr. Eriselda Simoni, Dr. Dajana Cela.

Abstrakt
Kockat e nofullave janë kocka me prevalencë të lartë për formim kistash në trupin e njeriut. Kjo vjen nga mbetjet e shumta epiteliale të ngecura gjatë procesit të zhvillimit të nofullave. Arsyeja kryesore e formimit të kisteve të nofullave është inflamacioni por jo vetëm, i cili

nxit proliferimin e këtyre qelizave të cilat kanë qenë të fjetura në nofullë. Kistet klasifikohen në odontogjene dhe joodontogjene. Kistet odontogjene janë ata që e marin fillesën nga ine të dhëmbëve. Vendosja e diagnozës për këto patologji kërkon kombinimin e vlerësimit klinik me atë radiologjik e histopatologjik. Menaxhimi i kisteve realizohet me intervent kirurgjikal. Në disa rastet vec ekcizionit in toto të lezionit kistik mund të lind nevoja edhe për vendosjen e kockës artificiale dhe membranës për të eleminuar defektin kockor. Vlerësim i hollësishëm duhet edhe për dhëmbin/dhëmbët e përfshirë në lezionin kistik nëse duhet të eksraktohen apo të ruhen. Mbas interventit duhet të ndjekim shërimin kockor me ekzaminime radiologjike.

Fjalë kyç: kist odontogjen, lezione, kistike në nofulla.

ANTIBIOTIKËT NË SINUSET MAKSILARE.

Kristina Myftaraj1, Loreta Pojani2.
1studente Albanian University,
2pedagoge Albanian University.

Abstrakt
Sinusiti odontogjen është një lloj sinusiti i shkaktuar veçanërisht nga infeksionet ose procedurat dentare. Infeksionet odontogjene janë relativisht të shpeshta dhe mund te prek të gjitha moshat. Në përgjithësi, menaxhimi i tyre kërkon një terapi me antibiotikë. Kur kërkohet, përshkrimi i një antibiotiku duhet të jetë rezultat i një vlerësimi gjithëpërfshirës që merr parasysh gjendjen e përgjithshme dhe orale të pacientit shëndetin, agjentin shkaktar bakterial dhe vetitë e antibiotikut. Etiologjia më e zakonshme e sinuzit maksilare odontogen është kirurgjia dentoalveolare ose infeksioni odontogjen me perforim të membranës Schneiderian. Sinusiti odontogjen është një infeksion polimikrobik në të cilin përfshihen bakteret si nga kaviteti oral ashtu edhe nga sistemi i sipërm respirator, ne bakteret anaerobe mbizotëruese. Bakteriologjia e sinuzit odontogen është e ndryshme nga ajo e sinusitit jo-odontogjenik. Gama bakteriale mikrobike që gjenden në sinuzitin odontogen akute ose kronike ndryshon nga ajo e gjetur në sinusitin maksilar me origjinë rinogjenike Trajtimi me antibiotikë duhet të përshkruhet në përputhje me antibiogramin. Trajtimi i sinuzitit odontogen është kompleks dhe çdo pacient do të trajtohet individualisht sipas faktorëve etiopatogjenë pas vlerësimit të plotë të situatës sipas ekzaminimit klinik dhe radiologjik.

Fjalë kyç: Sinuse, antibiotik, flore bakteriale, infeksion, sinuzit.

TRAJTIMI I PACIENTËVE QË JANË NË TERAPI ME ANTIKOAGULANTË.

Migerta Cafaj1 Dr. Shk. Med. Loreta Pojani2.
1Studente në Albanian University (UFO), Departamenti i Stomatologjisë, Tiranë, Shqipëri,
2Pedagoge në Albanian University (UFO), Departamenti i Stomatologjisë, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Menaxhimi i pacientëve me terapi antikoaguluese është një sfidë e përditshme për mjekët. Ndërprerja e terapisë mund të rrisë rrezikun e ngjarjeve trombotike gjatë dhe pas operacionit. Megjithatë, mosndërprerja e këtyre medikamenteve mund të rrisë rrezikun e gjakderdhjes gjatë operacionit dhe të shkaktojë një sekuencë rezultatesh të padëshiruara që variojnë nga gjakderdhja e vogël deri te gjakderdhja e pakontrolluar.

Menaxhimi optimal i këtyre pacientëve arrihet kështu nëpërmjet një ekuilibri midis rrezikut tromboembolik dhe gjakderdhjes. Disa konsiderata të bazuara në raste ndikojnë në vendimin nëse do të ndërpritet ose jo terapia antikoaguluese ose anti-agregacioni përpara operacionit. Këto përfshijnë një vlerësim të rrezikut themelor të gjakderdhjes së një individi, rrezikun e gjakderdhjes që lidhet me procedurën kirurgjikale, kohën e ndërprerjes dhe rifillimit të terapisë antikoaguluese dhe nëse duhet përdorur terapi ndërhyrëse.

Fjalë kyç: menaxhim, antikoagulant, terapi, operacion.

EMERGJENCAT DENTARE NË PEDODONTI.

Dr. Shk. Manola Kelmendi, Arjola Gjeçaj.

Abstrakt

Hyrja: Në çdo urgjencë dentare që përfshin fëmijët, është thelbësore të qëndroni të qetë për të siguruar fëmijën dhe për të ofruar kujdes të menjëhershëm. Kontaktimi me dentistin e fëmijës ose me një shërbim dentar urgjent është thelbësor për udhëzimin dhe trajtimin e duhur. Urgjencat dentare në pedodonci mund të jenë shqetësuese si për fëmijët ashtu edhe për prindërit.

Qëllimet: Të ofrohet ndihma më e shpejtë dhe më e përshtatme në emergjecat dentare. Stabilizimi i dëmtimeve, mbajtja e qetë e pacientin dhe marrja e masave për të parandaluar përkeqësimin e situatës

Objektivat: Sigurimin e ndihmës dhe trajtimit të specializuar të nevojshëm për të siguruar shëndetin dhe mirëqenien e përgjithshme të fëmijëve.

Metodologjia: Në bazë të kërkimeve shkencore në lidhje me emergjencat dentare në pedodonti do realizoj përcaktimin e saktë të atyre që quhen emergjenca dentare: dhimbja, inflamacionet akute, frakturat, avulsioni si dhe dëmtimet e nofullës.

Konkluzione: Kontrollet periodike në kabinetin dentar mund të shmangin dhimbjen dhe inflamacionin si dhe do mundësojë kujdes të shtuar ndaj traumave të dhëmbëve dhe nofullave.

Fjalë kyç: emergjencat dentare, dentist.

MBIPËRDORIMI I ANTIBIOTIKËVE NË DENTISTRINË PEDIATRIKE NË FËMIJËRINË E HERSHME.

Dr. Shk. Manola Kelmendi, Meri Shiroka.

Abstrakt

Hyrje: Antibiotikët, medikamenti më I përdorur në dentistrinë pediatrike dhe jo vetëm. Ato përdoren për arsye preventive dhe terapeutike. Vitet e fundit shohim një tendencë në rritje për dhënien e antibiotikëve mbi situata klinike të ndryshme. Diagnoza e duhur është thelbësore në përcaktimin e duhur të terapisë, por studime të ndryshme tregojnë për një mungesë te njohurive klinike të mjekëve stomatologë që rezultojnë në trajtime joefikase. Gjatë vlerësimit të studimeve të ndryshme dhe rishikimit të literaturës kam konstatuar se kjo mungesë njohurish ka rezultuar në mbishkrimin e recetave me antibiotikë, të cilët kanë kontribuar në rritjen e kostove të trajtimeve dentare, rritjen e efekteve anësore të shkaktuara nga antibiotikët dhe në rritjen e rezistencës antimikrobiale në fëmijë. Gjithashtu shohim se dozat e përshkruara janë të paarsyeshme. Përdorimi I antibiotikëve në dentistri është I limituar dhe shume specifik.

Qëllimi: Kjo temë ka si qëllim identifikimin e arsyeve që çojnë në mbipërdorim të antibitokëve nga mjekët stomatologë, përshkrimi I efekteve të padëshiruara që vijnë si pasojë e mbipërdorimit, evidentimi I rasteve specifike kur duhet të përdorim antibiotikë dhe njëkohësisht ndërgjegjësimi mbi pasojat e mbipërdorimit të antibiotikëve dhe sygjerimeve sesi mund të parandalojmë zhvillimin e mëtejshëm te këtij fenomeni.

Fjalë kyç: antibitokëve, stomatolog, medicament.

AVANTAZHET E MOTORRËVE ENDODONTIK DHE VLERËSIMI I PËRDORIMIT TË TYRE GJATË PRAKTIKAVE DENTARE NGA MJEKËT E VENDIT TONË.

Dr. Marinela (Malçi) Ferhati, Dr. Bujar Ferhati.

Abstrakt

Hyrje: Cdo dhëmbë meriton një mundësi të dytë! Për këtë arsye, një disiplinë si endodontia përfshin shumëllojshmëri proçedurash dhe aftësish për të rritur jetëgjatësinë e dhëmbit në kavitetin oral. Suksesi i një terapie endodontike është i lidhur në mënyrë direkte me reduktimin mikrobial, përpunimin e kanalit të rrënjës dhe me obturimin e tij. Zhvillimi i instrumentave NiTi solli një erë të re në fushën e endodontis dhe gjenerata të ndryshme tregojnë për evoluimin dhe përmisimin e motorrëve dhe instrumentave endodontik ndërvite.
Qëllimi: Të studiohen dhe të vlerësohen llojet, veçoritë, efikasiteti i përdorimit të motorrëve endodontike dhe instrumentave rotatore NiTi gjatë praktikave dentare, si dhe të bëj një vlerësim të performancës endodontike lidhur me përdorimin e tyre nga mjekët e vendit tonë.
Materiali dhe metodologjia: Studimi në formë ‘ review ‘ përfshin artikuj të cilët janë përzgjedhur në bazë të disa kritereve dhe si qëllim kishin krahasimin midis përdorimit të metodës konvencionale me metodën e sistemeve rotator gjatë trajtimeve endodontike. Ndërsa studimi kros-seksional u krye nëpërmjet një pyetësori ku shpërndarja e tij u bë ‘online’ në një mostër të përzgjedhur në mënyrë krejt rastësore për një periudhë kohore qershor – korrik 2022 dhe është përdorur testi hi-katror për krahasimin e përqindjeve të variablave.
Rezultatet: Metoda rotatore rezultoi më e lartë në vlera statistikore se metoda manuale në efikasitetin e pastrimit, formësimin e kanalit, kohën e instrumentimit, kualitetin e obturimit si dhe në suksesin klinik dhe radiologjik. Një disavantazh që u vërejt në metodën rotatore ishte fraktura e instrumenteve. Një pjesë e konsiderueshme e mjekëve në vendin tonë i përdornin motorrët endodontik gjatë praktikave dentare. Grupmoshat 25-30 dhe gjinia femërore rezultuan më të lartët në numër. Teknika e instrumentimit e kombinuar dhe instrumentat ProTaper rezultuan më të preferuarit duke i rënditur si dhe më efikasët. Efikasiteti në pastrim dhe kursimi kohës ishin avantazhet që i çonin më së shumti mjekët në përdorimin e tye. Frika për frakturim të instrumentit rezultoi aryeja më e lartë për tu kufizuar në përdorimin e motorrëve endodontik.
Konkluzionet: Nga studimet përkatëse rezultoi se metoda me instrumentat rotator kishte më shumë avantazhe përkundrejt metodës manuale dhe se mjekët në vendin tonë kanë ende nevojë të edukohen, të zhvillohen dhe të trajnohen edhe më shumë në përdorimin e motorrëve endodontik.

Fjalë kyç: Instrumente NiTi, sisteme rotatore, motorr endodontik, efikasitet, Profile, Protaper, konicitet, preparim.

MANIFESTIMET E COVID-19 NË REGJIONIN ORAL DHE MAKSILOFACIAL.
Marisa Hate.

Abstrakt
Hyrje: Pandemia e Covid-19 ka sjellë pasoja shëndetësore jo vetëm respiratore, por në të gjitha aparatet dhe sistemet e organizmit, shumë prej të cilave fatale apo afatgjatë. Prekja e regjionit oral dhe maksilofacial është evidentuar nga autorë të shumtë në vende të ndryshme të botës. Krahas manifestimeve me klinike të lehtë apo të mesme, janë vënë re dhe komplikacione të rënda orale dhe maksilofaciale sic janë osteonekroza maksilare apo e mandibulës dhe mykormykozis.
Qëllimi: Qëllimi i këtij studimi është të analizojë dhe të përshkruajë ndikimin e Covid-19 në shfaqjen e osteonekrozave dhe manifestemeve te tjera në regjionin Oral dhe Maksilofacial (OMF). Përpjekja jonë është të kuptojmë lidhjen potenciale midis Covid-19 dhe zhvillimit të komplikacioneve OMF, vecanërisht osteonekrozave.
Metodologjia e punimit: Metodologjia e punimit eshte rishikim sistematik i literaturës. Janë perdorur një gamë e gjerë burimesh të literatures të referuar shkencore, raporte, dhe publikime të tjera të disponueshme në lidhje me temën. Faqet e aksesuara perfshijne: Pubmed, Google Scholar, Medscape, ScienceDirect, etj. Gjithashtu në këtë punim, janë pasqyruar raste klinike me komplikacione të regjionit oral dhe maksilofacial sipas të dhënave të regjistruara në kartelat e pacientëve të Spitalit Francez dhe Departamentit të Kirurgjisë Orale dhe Maksilofaciale në QSUT.
Rezultatet dhe konkluzione: Në bazë të rishikimit sistematik të literaturës dhe analizimit të rasteve klinike është konkluduar se studimet mbi Covid-19 dhe lidhjet me manifestimet në regjionin OMF janë të panjohura por hulumtimet e mëtejshme do të hedhin dritë për një kuptim më të thelluar të këtyre rasteve klinike. Ky hulumtim do ti shërbejë studimeve në të ardhmen për manifestimet orale dhe maksilofaciale të Covid-19.

Fjalë kyç: orale dhe maksilofaciale, komplikacione, Covid-19, osteonekroza.

OSTEOINTEGRIMI IMPLANTAR NË KËNDEVSHTRIMIN MODERN. RISHIKIM KONCEPTI, FAKTORË INFLUENCUES, SFIDAT PËR TË ARDHMEN. RISHIKIM KRITIK LITERATURE.
Marjola Davidhi1.
1Klinikë private Administratore dhe Mjeke stomatologe Fier, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrja: Gjithmonë e më tepër dentistria përballet me kërkesat estetike dhe funksionale në rritje të pacientëve. Tendenca në klinikat dentare në Shqipëri dhe në botë është prirja për trajtime të suksesshme e me prediktibilitet të lartë me seanca trajtimi sa më eficiente e sa më të pakta në numër. Nëse dikur vendosja e një implanti postekstraktiv në të njejtën ditë me ekstraksionin e një dhembi do të përbente tabu, tashmë Dentistria moderne falë avancimit teknologjik aspiron për sukses maksimal, estetikë perfekte, funksion e ngarkim Implanti direkt në pak seanca. Por cili është kyci i integrimit të Implantit që do të garantonte përmbushjen e suksesshme të këtyre pritshmërive nga ana e pacientit dhe ambicjeve e kërkesave në fokus per tu realizuar të mjekut? Një implant i suksesshëm i integruar në indet rrethuese ku ai është aplikuar është produkt i një integrimi të mirë si në indet kockore ashtu dhe në indet e buta që e rrethojnë atë. Osteointegrimi i një Implanti dentar do të përbëjë kështu një kusht themelor për suksesin e këtij Implanti.

Qëllimi i këtij studimi është rishikimi në prizmin modern i Proçesit të Osteointegrimit si dhe faktorëve ndikues në këtë proçes; analizimi i hapave të Implantologjisë drejt perfeksionimit të vlerësimit të Osteointegrimit dhe çfarë objektvash e risish parashtrohen për të ardhmen.
Materiale dhe metoda: Rishikim i literaturës bashkëkohore të publikuar online në database si Pub Med, Clinical research, Google scholar). Për studim janë shfletuar revista stomatologjike të viteve të fundit, literaturë e librave të botuar (Literature review) si dhe artikuj të publikuar ne Blog-e dentare profesionale.

Fjalë kyç: Osteointegrim; Sipërfaqe implanti; Osteoimunologji, kocka.

TEKNIKAT E MASËS NË STOMATOLOGJINË IMPLANTARE.
Dr. Matheo Stefo, Dr. Renato Isufi.

Abstrakt
Hyrje: Përshtypjet dixhitale në stomatologjinë e implanteve mbështeten në shumë variabla dhe saktësia e tyre, veçanërisht në pacientët pa dhëmbë të plotë, nuk është kuptuar mirë. Qëllimi i këtij rishikimi të literaturës ishte të përcaktonte se cilët faktorë mund të ndikojnë në saktësinë e përshtypjeve dixhitale në stomatologjinë e implanteve. Vëmendje e theksuar i është kushtuar dizajnit të trupit të skanimit intra-oral (ISB) dhe teknikave të skanimit.
Materialet dhe metodat: Një kërkim në bazat e të dhënave Medline, PubMed dhe EBSCO Host, i plotësuar me një kërkim me dorë, u krye për të përzgjedhur raportet përkatëse në lidhje me aplikimin e impresioneve dixhitale në stomatologjinë implantare. Subjekti i kërkimit përfshinte, por nuk u kufizua në saktësinë e mbresave dixhitale në stomatologjinë e implanteve, teknikat e skanimit dixhital, dizajnin dhe materialin e ISB-ve dhe thellësinë dhe këndimin e implantit. Kërkimi i literaturës i kryer për këtë rishikim fillimisht rezultoi në 108 artikuj, ndër të cilët vetëm 21 artikuj plotësonin kriteret për përfshirje. Studimet u vlerësuan sipas pesë subjekteve: saktësia e impresioneve dixhitale në stomatologjinë implantare; dizajni dhe materiali i trupave të skanimit intra-oral; teknika e skanimit; ndikimi i thellësisë/angulimeve të implanteve në përshtypjen dixhitale dhe saktësinë e pajisjeve të ndryshme të skanerit intra-oral.
Përfundime: Saktësia e impresioneve dixhitale në stomatologjinë implantare varet nga disa aspekte. Thellësia/këndimi i implantit, përvoja e operatorit, skaneri intra-oral i përdorur dhe kushtet mjedisore mund të ndikojnë në saktësinë e impresioneve dixhitale në stomatologjinë e implanteve. Megjithatë, duket se dizajni dhe materiali i ISB-ve, si dhe teknika e skanimit, kanë një ndikim të madh në vërtetësinë dhe saktësinë e përshtypjeve dixhitale në stomatologjinë e implanteve. Hulumtimet e ardhshme sugjerohen për të kuptuar më mirë këtë temë, duke u fokusuar në optimizimin e protokolleve të projektimit dhe skanimit të ISB.

Fjalë kyç: mbresa dixhitale, stomatologji implantuese, trupa skanues intra-oral, skaner intra-oral, saktësi, teknikë skanimi, thellësi implant, angulim implant.

ZHVENDOSJA E DISKUT ME REDUKSION.

Dr. Neada Hysenaj, Dr. Endrit Paparisto, Dr. Edlira Mulo, Prof. Vergjini Mulo, Prof. Edit Xhajanka.
Klinika Stomatologjike Universitare, Fakulteti Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Çrregullimet temporomandibulare janë një grup gjendjesh klinike që ndikojnë në muskujt mastikatorë, artikulacionin temporomandibular dhe strukturat shoqëruese. Një nga patologjitë të cilat bëjnë pjesë në çrregullimet temporo-mandibulare është zhvendosja e diskut me reduksion. Në shumicën e rasteve në këtë patologji, disku zhvendoset përpara si rezultat i zgjatjes së laminës inferiore retrodiskale dhe ligamentit diskal kolateral me pozicion kondilar ekscentrik që rezulton në një marrëdhënie jo normale disk-kondil. Dhimbja dhe zhurma në trajtë 'kliku' janë ankesat parësore tek pacientët që vuajnë nga zhvendosja e diskut të artikulacionit temporomandibular me reduksion. Ky leksion ka si qëllim analizën mbi prevalencën, etiologjinë, diagnozën dhe trajtimin e kësaj patologjie. Ndër trajtimet konservative metodat kryesoret janë: edukimi i pacientit lidhur me dietën, stresin, veset para-funksionale, teknikat relakusese, edukimin lidhur me pozicionimin e nofullës, fizio-terapi, shinat okluzale, terapitë medikamentoze. Metodat invazive rekomandohen të përdoren vetëm pas dështimit të trajtimeve konservative në rastet me persistencë të simptomave dhe janë shumë rrallë të indikuara për këtë patologji. Klinicistët dhe studiuesit theksojnë rëndësinë e ofrimit të trajtimeve konservative. Ndjekja afatgjatë është e rëndësishme për të monitoruar rekurencën e simptomave dhe për të optimizuar rezultatet e pacientit. Bashkëpunimi midis specialistëve dentarë dhe fizio-terapistëve është thelbësor për trajtimin e kësaj patologjie me natyrë multifaktoriale duke sjell përmirësimin e cilësisë së jetës së pacientit.

Fjalë kyç: Zhvendoja e diskut me reduksion, çrregullimet temporomandibulare, trajtimi.

TRAJTIMI I STOMATITIT PROTETIK. RISHIKIM LITERATURE.

Adela Sejati, Tea Spahiu, Dr. Neada Hysenaj, Prof. Edit Xhajanka.
Fakulteti Mjekësisë Dentare, Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt
Stomatiti protetik është inflamacion kronik multifaktorial, i lidhur fort me praninë e biofilmit. Rishikimi fokusohet në etiologjinë, diagnozën, klinikën, veçanërisht në nënvizimin e strategjitë e menaxhimit të stomatitit protetik. Një kërkim në PubMed, Google Scholar, ResearchGate, Medscape dhe Web of Science për literaturë të shkruar në gjuhën angleze nga viti 2017-2023 është realizuar. Menaxhimi bazohet në eliminimin e agjentëve etiologjikë dhe predispozues. Ndër metodat e trajtimit janë: korrigjimi ose rikonstruktimi i protezave të papërshtatshme, heqja e protezës gjatë natës, ruajtja e higjienes së kavitetit oral dhe protezave, rekomandimi i agjentëve antimykotikë lokalë ose sistemikë, kushtëzuesit indor që përmbajnë agjentë antifungalë, dezinfektimi me mikrovalë, terapia fotodinamike dhe trajtimi me lazer me intensitet të ulët. Sipas literaturës dhe studimeve aktuale, terapia fotodinamike është proçedurë e sigurtë, efikase, pa dizavantazhet e medikamenteve antifungalë. Sipas studimeve ekzistuese rezulton që terapia fotodinamike është po aq efektive në trajtimin e stomatitit protetik, krahasuar me medikamentet konvencionale antifungalë. Studime klinike të mëtejshme me terapi me lazer me intensitet të ulët dhe terapi fotodinamike sugjerohen. Kujdesi i duhur i protezave, praktikat e mira të higjienës orale dhe menaxhimi në kohë janë thelbësore për parandalimin dhe trajtimin efektiv të kësaj gjendje.

Fjalë kyç: rishikim literature, stomatit protetik, trajtimi.

SKEMAT OKLUZALE TË PUNIMEVE PROTETIKE TË LËVIZSHME.

Sara Vasku, Dr. Neada Hysenaj, Prof. Edit Xhajanka.
Fakulteti Mjekësisë Dentare, Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt
Koncepte të ndryshme të okluzionit të balancuar dhe okluzionit jo të balancuar janë investiguar përmes testeve klinike të shumta. Qëllimi i studimit është të analizojë rezultatet e studimeve klinike që kanë fokus: konstruksionin e protezave totale dhe skemat e tyre okluzale. Kërkimi elektronik u realizua në Pubmed për artikujt nga 2000 në janar 2023 me Fjalë kyç: Konstruksioni i protezave totale, fabrikimi i protezave totale, okluzioni i protezave totale, skema okluzale e protezave totale. Kritere përjashtuese ishin studimet: me mbiproteza mbi dhëmbë ose mbi implante, studimet in vitro, raport rasti klinik, rishikim literature. Analiza statistikore dhe krahasimet midis studimeve nuk ishte e mundur për shkak të numrit të kufizuar dhe heterogjenitetit të studimeve të përfshira. Pacientët i përshtaten të gjitha metodave të konstruktimit të protezave tradicionale kur respektohet rigorozisht zbatimi i protokollit. Protokollet e thjeshtuara të konstruktimit ofrojnë kosto më të ulët dhe kohë më të shkurtër fabrikimi. Protokollet e dublikimit ofrojnë zgjidhje më të mirë për pacientët me kontroll të dobët neuromuskular dhe rezorbim të rëndë të kreshtave reziduale. Okluzioni i lingualizuar siguron stabilitet më të mirë dhe efikasitet mastikator më të lartë në pacientët me kreshtat reziduale shumë të rezorbuara. Investigime të mëtejshme mbi skemat okluzale të cilat duhet të lidhen me anatominë individuale të kreshtës reziduale mandibulare të pacientëve sugjerohen.

Fjalë kyç: proteza totale, skemat okluzale, rishikim literature.

LEZIONET ORALE NË PACIENTËT E TRAJTUAR ME PROTEZA TË LËVIZSHME.

Suada Ruçi, Stefi Muço, Anisa Çerpja, Dr. Neada Hysenaj, Prof. Edit Xhajanka.
Fakulteti Mjekësisë Dentare, Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt
Shëndeti oral i pacientëve edentulozë luan një rol të rëndësishëm në lidhje me të ushqyerit, bashkëveprimet shoqërore dhe shëndetin e përgjithshëm sistemik të pacientëve.
Qëllimi i studimit: Ky studim është realizuar për të vlerësuar dhe analizuar prevalencën e lezioneve të mukozës orale në pacientët me proteza totale të lëvizshme. 186 pacientë u paraqitën në Klinikën Stomatologjike Universitare, 50 deri 85 vjeç. Diagnoza u bazua në anamnezën, ekzaminimin klinik dhe në rastet e nevojshme në ekzaminimet plotësuese. U analizuan: kohëzgjatja e protezimit, mosha dhe gjinia e pacientëve, mënyra e pastrimit të protezave dhe prezenca dhe lloji i lezioneve mukozale. Kriteret përfshirëse: 1. Pacientë me proteza totale në një nofull. 2. Pacientë me proteza totale në të dyja nofullat. 3. Të protezuar prej të paktën 6 muaj. Kriteret përjashtuese: 1. Pacientë të cilët u paraqitën për tu protezuar për herë të parë. 2. Pacientë që nuk ranë dakord për të qënë pjesë e studimit. Të gjitha të dhënat u mblodhën dhe u përpunuan.
Rezultatet. Prevalenca e lezioneve orale rezultoi: Stomatiti protetik: 46, 2 %, ulçera traumatike 37, 6%, hiperplazitë: 17, 2%, keiliti angular 9, 6%, alergjia nga rezina 1%.

Konkluzione: Pacientët e protezuar duhen instruktuar dhe edukuar rreth: rëndësisë së ekzaminimeve periodike për shkak të ndryshimeve në indet mbështetëse, gjetjes së hershme të lezioneve mukozale, mbajtjes së higjenës orale dhe të protezës në nivele optimale.

Fjalë kyç: Lezione orale, proteza të lëvizshme, prevalenca.

PERCEPTIMI I FËMIJËVE TË MOSHËS SHKOLLORE MBI SHËNDETIN ORAL - NJË STUDIM PILOT.

Antonela Kume, Esmeralda Shurdha, Dr. Shk. Med. Nilena Eriksen.

Abstrakt

Shëndeti oral është pjesë integrale e shëndetit të përgjithshëm, i cili luan një rol të rëndësishëm në rritjen, zhvillimin dhe ruajtjen e cilësisë së jetës së çdo individi. Kjo është një çështje edhe më e rëndësishme në fëmijëri ku ka një sërë faktorësh të cilët ndikojnë në mbarëvajtjen e tij. Një shëndet i mirë oral fillon me ndërgjegjësimin për rëndësinë e tij që në moshë të vogël me qëllim promovimin dhe eleminimin/reduktimin e faktorëve që ndikojnë në të. Qëllimi i këtij studimi është vlerësimi i gjendjes së shëndetit oral nëpërmjet perceptimit të vetë fëmijëve si një hap i parë i çdo strategjie për parandalimin e sëmundjeve dentare.

Metodologjia: Për realizimin e këtij studimi u hartuan pyetësorë me 10 pyetje, të cilët u shpërndanë në disa shkolla të qytetit të Tiranës. Pyetësorët u plotësuan nga 112 nxënës të moshës shkollore 6-15 vjeç. Pas mbledhjes së të dhënave ato u përpunuan në programin Excel.

Rezultate: Të dhënat e mbledhura tregojnë se shumica e fëmijëve kanë një perceptim shumë të mirë për shëndetin e dhëmbëve dhe të gingivave (36. 6% dhe 30. 36% respektivisht). Ndonëse pjesa më e madhe e fëmijëve (37. 5%) pohojnë se rrallë kanë patur shqetësime nga dhëmbët në vitin e fundit, rreth 17% dhe 14% e fëmijëve raportojnë se kanë shkuar 3 dhe 4 herë respektivisht, tek dentisti. Ndërkohë vihet re se rreth 8% e fëmijëve nuk kanë shkuar asnjëherë tek dentisti.

Konkluzione: Ky studim synon të vlerësojë perceptimin e shëndetit oral nga vetë fëmijët për të kuptuar nevojshmërinë dhe qasjen e metodave preventive si elementë të rëndësishëm në parandalimin e sëmundjeve dentare.

Fjalë kyç: shëndeti oral, pyetësor, cilësia e jetës, parandalim.

VLERËSIMI I GJENDJES ORALE TË FËMIJËVE TË MOSHËS PARASHKOLLORE.

Xhesika Truka, Dr. Shk. Med. Nilena Eriksen.
Albanian University, Departamenti i Stomatologjisë, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Vitet e fundit nevojat dentare të fëmijëve të grupmoshës 3-6 vjeç kanë ndryshuar. Disa fëmijë si pasojë e një kujdesi të mirë në shtëpi, ushqyerje të mirë, përdorimit të fluorit dhe silanteve, kanë një reduktim të kariesit. Megjithatë ka ende fëmijë me dhëmbë të ekstraktuar që kanë nevojë për ruajtës hapësire dhe në disa raste edhe për rifitimin e hapësirës. Qëllimi i këtij studimi është të analizojë gjendjen orale të fëmijëve të moshës parashkollore lidhur me kariesin dentar dhe format e tij.

Metodologjia: Studimi u realizua nëpërmjet egzaminimit të fëmijëve të kopshteve të moshës 3-6 vjeç. Të dhënat u centralizuan dhe u analizuan në programin Excel.
Rezultate: Prevalenca e kariesit ndryshon sipas grupit të ekzaminuar. 40% është raportuar për grupet e pafavorizuara socio-ekonomik, një prevalencë prej 60% është raportuar për grupet me mungesë të edukimit të prindërve, mungesës së higjenës orale apo dhe përdorimit të shisheve dhe dietës jo të mirë.
Përfundime: Kariesi fillon me lezione me njolla të bardha dhe e patrajtuar mund të përparojë, duke çuar në shkatërrimin e plotë të kurorës.
Edhe pse është kryesisht një gjendje e parandalueshme, kariesi mbetet një nga sëmundjet më të zakonshme të fëmijërisë. Faktorët kryesorë të rrezikut të kariesit kategorizohen si faktorë mikrobiologjik, dietik dhe mjedisor. Faktorë favorizues që kontribuojnë për prevalencën e lartë të kariesit janë praktikat jo korrekte të të ushqyerit, sfondi familjar socio-ekonomik, mungesa e edukimit të prindërve dhe mungesa e aksesit në kujdesin dentar.

Fjalë kyç: kariesi dentar, prevalenca e kariesit, zakonet dietike, shëndeti oral etj.

MIRËMBAJTJA E IMPLANTEVE DENTARE.
Dr. Nineta Manastirliu, Dr. Renato Isufi.

Abstrakt
Ndryshimet në strukturën mbështetëse të implantit i bëjnë ata më të ndjeshëm ndaj inflamacionit dhe humbjes së kockave kur grumbullohet pllaka në krahasim me dhëmbët. Prandaj, duhet të ndiqet një protokoll gjithëpërfshirës i mirëmbajtjes për të siguruar jetëgjatësinë e implantit.
Materiali dhe Metoda: Një kërkim për të siguruar prova shkencore që mbështesin fizibilitetin e metodave të ndryshme të kujdesit të implanteve u krye duke përdorur burime të ndryshme në internet për të tërhequr studimet përkatëse të publikuara që nga viti 1985.
Rezultatet: Kërkimi elektronik nxori 708 tituj, nga të cilët gjithsej 42 artikuj u konsideruan të përshtatshëm dhe përfundimisht u përfshinë për përgatitjen e këtij artikulli rishikues.
Diskutim: Një vizitë tipike mirëmbajtjeje për pacientët me implante dentare duhet të zgjasë 1 orë dhe duhet të planifikohet çdo 3 muaj për të vlerësuar çdo ndryshim në historinë e tyre orale dhe të përgjithshme. Është thelbësore që të ketë një përzgjedhje të duhur të instrumentit për të parandaluar dëmtimin e sipërfaqes së implantit dhe traumën në indet peri-implantare.
Përfundim: Ndërsa numri i pacientëve që zgjedhin implantet dentare po rritet, bëhet gjithnjë e më thelbësore të dihen ndryshimet midis dhëmbëve natyralë dhe kujdesit të implanteve dhe të pranohen sfidat e mirëmbajtjes së këtyre restaurimeve.

Fjalë kyç: mirëmbajtje, implante dentare, pacientë etj.

HEMISEKSIONI NJË ZGJIDHJE ALTERNATIVE PËR RUAJTJEN E MOLARËVE DHE PROTEZIMI I TYRE FIKS.
Nineta Saraci, Mamude Hatia.

Abstrakt
Në çdo situatë klinike mund të ketë disa opsione për trajtimin e tij. Është detyra e mjekut stomatolog që ti ofrojë pacientit të gjitha llojet e trajtimit bazuar në: situatën klinike, moshën, konsideratat ekonomike të pacientit dhe të garantojë sukses në planin e zgjedhur të trajtimit nga situatat e mëparshme klinike.

Hyrje: Molarët janë dhëmbët më të prekur nga proçeset patologjike karioze dhe periodontale. Molarët e parë janë dhëmbët e parë të përheshëm që dalin në harkun dentarë dhe preken më shpejt nga kariesi, ngatërrohen me dhëmbët e përkohshëm dhe nuk u kushtohet rëndësi nga ana e prindërve, prandaj përfundojnë dhe në ekstraksion. Këta dhëmbë luajnë rol kryesor në përtypjen e ushqimit dhe në kyçin e okluzionit. Ekstraksioni i tyre do të çonte në çrregullimin e dhëmbëve të tjerë dhe dukurinë Godon Popov. Për të eleminuar dhe shmangur këtë problem autorë të ndryshëm kanë propozuar dhe aplikuar një procedurë e cila arrin të ruaj pjesën e shëndetshme të rrenjës së molarit të parë duke u trajtuar më pas. Kjo procedurë është quajtur Hemiseksion.
Objektivat e studimit: Të tregohet se çfarë është hemiseksioni dhe në cilat raste përdoret si procedurë. Të identifikoj avantazhet dhe disavantazhet e hemiseksionit. Të sqarojë realizimin e procedurës së hemiseksionit hap pas hapi. Të paraqesë nëpërmjet rasteve klinike nga studimet e literaturës dhe rasteve klinike të realizuara në klinikë, efektivitetin e hemiseksionit. Të rekomandojë përdorimit e hemiseksionit në rastet kur përbën indikacion.
Tipi i studimit: Studimi është kryer në bazë të rishikimit të literaturës, studimeve të rasteve nga literaturë dhe rastit klinik në bashkëpunim me klinikë dentare. Për këtë studim u shfrytëzuan tekste shkollore, revista shkencore, libra shkencor nga: PubMed, Science Direct, Researchgate.
Qëllimi i këtij studimi është të studiojë literaturën për hemiseksionin, të pershkruaj etapat e punës që ndiqen për të realizuar hemiseksionin. Të paraqesë suksesin e kësaj procedure nëpërmjet rasteve klinke të marra nga literatura dhe rastet klinike të trajtuara në klinikë duke paraqitur hemiseksionin si alternativë të vlefshme në këto rastet kur një molar gjykohet të mos ekstraktohet dhe kur pacienti nuk dëshiron të aplikohen implantet dentare.

Fjalë kyç: hemiseksion, zgjidhje alternative, protezim.

PËRGATITJA E MASKERINAVE NË LABORATOR.

Dr. Shk. Prunela Polici, Aurora Mema.
Fakulteti i Mjekësisë Dentare.

Abstrakt
Maskerinat janë bërë pjesë e Ortodoncisë para rreth 25 vitesh si ruajtës rezultati ose për lëvizje minimaliste të dhëmbëve. Në fillimet e ketyre viteve literatura tregonte qe maskerinat nuk ishin në gjendje të zgjidhnin keqkafshime të vështira dhe komplikuara duke qenë se nuk kryenin levizje ne të 3 planet e hapësirës si dhe të parashikueshme. Por në ditët e sotme kerkimi shkencor mbi këtë aparat ka treguar qe ato mund te jene efektive per te gjitha llojet e keqkafshimeve. Përvec kësaj ato avantazhojne higjenen orale te pacienteve, rehatinë e tyre në perdorim, garantojne një estetike të pëlqyeshme dhe përdorim të lehtë të tyre, por ky mjet kërkon një bashkëpunim maksimal nga ana e pacientit. Ky punim prezanton mënyrën e përgatitjes së maskerinave në laborator, duke ilustruar gjithashtu me foto dhe video procesin dhe mënyrën se si funksionojnë këto maskerina për drejtimin e dhëmbëve. Maskerina eshte nje aparat plastik i cili vesh dhëmbëtdhe realizohet sipas nje skaneri 3D të kompjuterizuar. Çdo maskerinë ushtron presion të butë në dhëmbë. Si rezultat, pozicionet fizike të dhëmbëve ndryshojnë dhe përmirësohen. Pasi çdo lëvizje e programuar të arrihet nga një maskerinë, do të kalohet në numrin tjetër të maskerinës, e cila do të sjellë lëvizje të mëtejshme. Kjo vazhdon derisa dhëmbët të arrijne okluzionin optimal dhe buzëqeshja të përmirësohet.
Qëllimi i punimit: Të prezantojmë përgatitjen e maskerinave në laborator në mënyrën e duhur për të qenë sa më efektive dhe komode për pacientin, gjithashtu të tregojmë për mënyrën se si këto maskerina që ne përgatitëm mund të ndryshojnë pozicionin e dhembëve të shtrembër duke na dhënë buzëqeshjen që duam, pra pozicionin e duhur të dhëmbëve.

Materiali dhe Metoda: Studimi perfshin prodhimin e maskerinave prane nje laboratori dentar per 120 paciente ne nje periudhe kohore prej 2 muajsh Dhjetor 2023- Janar 2024. Fazat e përgatitjes së maskerinave janë: marrja e masës, dizenjimi i maskerinave në kompjuter, vendosja në printer, printimi i modeleve, shtypja me anë të një pajisje të posacme, me pas do të hapen, priten dhe frezohen për të mos vrarë pacientin tek pjesa e gingives, kur t'i vendosi në gojë dhe në fund paketohen për t'iu dërguar stomatologut në klinikë.
Konkluzioni: Përgatitja e maskerinave është futur shumë në laboratore kohët e fundit për shkak të kërkesave të larta të pacientëve për trajtimin e problematikave të dhëmbëve të tyre me to. Procesi i përgatitjes ka fazat e saj, të cilat duhen zbatuar me përpikmëri dhe saktësi të lartë në mënyrë që të kemi rezultatet e dëshiruara, pra efikasitet gjatë përdorimit të tyre.

Fjalë kyç: maskerina, laborator, studim etj.

APARATI FRANKEL.

Dr. Shk. Prunela Polici, Brisilda Sala, Gisela Gaxha.
*Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Fakulteti i Mjekësisë Dentare***.**

Abstrakt
Hyrje: Në këtë temë do të flitet për aparatin Frankel, që nga koha që ai u realizua për herë të parë e deri tek modifikimet e këtij aparati ditët e sotme. Gjithashtu do të paraqiten raste klinike te pacienteve me probleme dentare ose probleme te rritjes dhe cfarë ndikimi ka aparati Frankel në to. Aparati Fränkel (Rregulluesi Funksional) është një pajisje ortodontike funksionale e lëvizshme që përdoret në një individ në rritje për të realizuar zhvillimin e muskujve, kockave dhe dhëmbëve njëkohësisht. Siguron dhe nxit ndërprerjen e funksionit jonormal dhe lehtëson vendosjen e modeleve funksionale harmonike. Ai u zhvillua nga Rolf Fränkel në Gjermani në vitet 1950. Në literatura njihet me emra të ndryshëm, si psh aparat rrethues, korigjues funksional etj. Përbëhet nga disa pjesë që mund t´i klasifikojmë në komponentë rezine dhe teli. Ka disa principe të funksionimit të këtij aparati ku secila pjesë përbërëse e tij ndikon në strukturat anatomike përreth dhëmbëve. Duhet te jemi të mirëinformuar kur ky aparat indikohet apo kundërindikohet, sepse kjo është e rëndësishme në rezultatin përfundimtar të trajtimit. Si cdo aparat tjetër edhe aparati Frankel ka avantazhet dhe disavantazhet e tij, por pavarësisht se duhet të tregohet shumë kujdes, nga rezultatet tek pacientët disavantazhet janë pothuajse te papërfillshme. Kemi 5 tipe të aparatit Frankel ku tipi i parë ndahet në disa nëntipe. Sot njihen dhe disa modifikime te ketij aparati, për të qenë sa më efikas. Duhet të njohim mirë objektivat e trajtimit duke qenë se aparati përdoret ne një numër të madh problemesh dento-faciale. Cdo mjek stomatolog duhet te jetë i mirëinformuar mbi mënyrën e aplikimit dhe kohës së mbajtjes se aparatit.
Qëllimi i punimit: Të prezantohet aparati Frankel, si një aparat që na ndihmon të zgjidhim një numër të madh rastesh të ndryshme klinike në qoftë se përdoret në mënyrën e duhur dhe sipas udhëzimeve. Të tregohet se cfarë ndryshimesh sjell ky aparat jo vetem ne okluzion, por edhe në probleme që hasen gjatë rritjes, duke ndihmuar kështu cdo pacient në pamjen e tyre të jashtmë.
Materiali dhe metoda: Për përgatitjen e kesaj teme, pervec informacioneve të marra nga hulumtimet shkencore, është ndjekur hap pas hapi plani i trajtimit të pacientave të ndryshëm në të cilët këmi aplikuar aparatin.
Konkluzioni: Duhet tí jepet rëndësia dhe vëmëndja e duhur aparatit Frankel, si një aparat që zgjidh një numër të madh të anomalive dentare dhe faciale. Përgatitja e një aparati të saktë

simas problematikave të pacientit, informacioni i duhur mbi mënyrën e aplikimit, kohës së mbajtjes dhe patjetër bashkëveprimi me pacientin do na japim buzëqeshjen dhe profilin e dëshiruar.

Fjalë kyç: Frankel, aparat, paciente.

PARANDALIMI DHE MENAXHIMI I GINGIVITIT ME ORIGJINË TRAUMATIKE: STRATEGJITË PËR SUKSES.

Dr. Rabina Boci, Dr. Rael Hidi.

Abstrakt

Gingiviti është forma fillestare, më e lehtë e paradontopative, e cila karakterizohet nga inflamacion i indit gingivar. Ky proces inflamator vjen si pasojë e një sërë faktorësh etiologjike, duke veçuar këtu ato me origjinë traumatike, kryesisht dëmtimet fizike, termike si dhe ato nga agjentët termikë. Gingiva e shëndetshme: ngjyrë rozë, e fortë, e atashuar mirë me siperfaqen e dhëmbit, teksture si lekurë portokalli. Gingiviti traumatik: skuqje, edemë, gjakrrjedhje në ngacmim apo spontane, dhimbje e vështirësi në të ngrënë. Kjo formë e gingivitit mund të shfaqet e gjeneralizuar apo e lokalizuar në varësi të shaktarit.

Objektivat: Të evidentohen klinikisht format e gingivitit me origjinë jo nga pllaka bakteriale. Të theksohet rëndesia e parandalimit nisur nga shkaktarët e përmendur. Të jepen mundësite e trajtimit të rasteve të diagnostikuara

Materialet dhe metodat: Për këtë temë janë shqyrtuar review artikujsh, të botuar në artikuj shkencore ne Pubmed; Google Scholar; Cochrane si dhe literatura shqiptare, me Fjalë kyç: gingiviti traumatik; dëmtime fizike; dëmtime kimike; dëmtime nga agjentë termikë; për një periudhë kohore mars 2018 -mars 2023. Janë analizuar 80 artikuj, ndër të cilët janë përjshtuar 66 ku përfshihen: gingiviti me origjinë nga pllaka bateriale, gingivit si pasojë e faktorëve sistemikë, gingiviti me origjinë virale. Ndër 14 rastet e përzgjedhura përfshihen: gingiviti nga faktorë fizikë(furcimi i gabuar me furca manuale, perdorimi i gabuar i fillit dentar, rrëzime e aksidente të ndryshme, vese, tajtime ortodontike), gingiviti nga faktorë kimikë (chlorhexidine, chloroform, peroxide, policresulen, aspirina, djegie nga përdorimi i hudhres, duhani) si dhe agjentë termikë (akull, ushqime të nxehta, paisjet ultrasonike).

Evolucioni dhe prognoza: Bazuar në faktorët etiologjikë, shumë prej të cilave njihen dhe si jatrogene, zbatimi me korrektësi i procedurave dentare si dhe kujdesi individual i pacientit janë metoda efikase e parandalimit. Trajtimi i këtyre rasteve mbetet simptomatik, në varësi të gravitetit të dëmtimit. Në pjesën më të madhe me evidentimin dhe eleminimin e shkaktarëve lezionet janë reversible me trajtimin e tyre. Në raste të rënda mund te kerkohet nderhyrja kirurgjikale dhe terapia rigjeneruese. Një situatë e vecantë këtu përbën prekja e papilës interdentare, prognoza e së cilës nuk është aq e favorshme.

Rezultate: Nga analizimi i situatave të shqyrtuara, dalim në përfundimin se rezultatet e arrira nga trajtimet janë kryesisht pozitive me rikthimin e indve në gjendjen e tyre të shëndetshme.

Fjalë kyç: gingiviti traumatik; dëmtime fizike; dëmtime kimike; dëmtime nga agjentë termikë.

SEDACIONI KOSHIENT NË PRAKTIKAT E PËRDITËSHME.
Redion Bejleri, Hermes Hadëraj.

Abstrakt
Hyrje: Sedacioni koshient është një temë kontradiktore në të gjithë botën, kjo për faktin e sigurisë që paraqet sidomos në klinikat dentare. Frika dhe ankthi jo vetëm tek fëmijët, por edhe tek të rriturit na e vështirëson punën dhe ndonjëherë na e bën gati dhe të pamundur për të punuar. Kjo shpjegohet me arsyen që në shumicën e procedurave që në kryejmë, shkaktojmë dhimbje ose vjen si pasojë e traumave të mëparshme. Duhet të kuptojmë që sedacioni koshient nuk duhet parë si mjet që gjen përdorim vetëm tek pacientët e mitur, por tek të gjithë pacientët dhe në çdo fushë dhe praktikë në stomatologji.
Qëllimi: I tij është të ulë ankthin dhe frikën tek pacientët duke e bërë punën tonë shumë herë më të lehtë. Sipas WHO pacienti ka të drejtën për t'u ndjerë i qetë dhe për të mos ndjerë ankth. Ne i detyrohemi pacientit mirëqenijen fizike, mendore dhe psikologjike.

Fjalë kyç: Sedacioni koshient, trauma, pacientët.

MATERIALET E MBUSHJES SË KANALEVE PAS TRAJTIMIT ENDODONTIK.
Redjona Koci, Ardita Koci, Eva Habazaj, Joana Tola, Vilma Zaka.
Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt
Qëllimi: Informimi dhe njohja e klinicistëve rreth materialeve më efektive që përdoren aktualisht për mbushjen e kanaleve të rrënjëve pas përpunimit endodontik. Nga ndryshojnë këto materiale nga mënyra e përdorimit, përzgjedhja e tyre sipas rastit klinik, duke përfshirë gjithashtu dhe rekomandimet e autoreve të huaj rreth tyre.
Materiale dhe Metoda: Studimi u mbështet në përzgjedhjen e artikujve të publikuar në PubMed dhe ResearchGate me natyrë panoramike, ku si kriter kohor selektues u përcaktuan materiale të botuara nga vitet 2012 deri ne 2023.
Përmbajtja: Realizimi i një trajtimi të suksesshëm endodontik kërkon arritjen e një mbushjeje 3 dimensionale të të gjithë sistemit kanalar sa më afër lidhjes cemento- dentinale të dhëmbit. Për vite me rradhë përdorimi i guttaperkës ka qenë më i përzgjedhuri klinikisht dhe qëndron aktualisht ndër më të preferuarit. Por nevoja për të përmirësuar rezultatet pozitive të trajtimeve endodontike shtyn vazhdimisht zbulimin e materialeve të reja më efikase, të cilat mund të përmbushin mangësitë e materialeve tradicionale, të shfaqin veti biologjike më të mira dhe të jenë më të lehta gjatë përdorimit në mbushjen e morfologjive të vecanta të kanaleve të rrënjëve.
Konkluzione dhe Rekomandime: Arritja e nje mbushjeje të mirë hermetike endodontike në shumicën e rasteve indikon për një sukses në trajtimin e patologjisë së dhëmbit. Materialet e reja mbushëse të kanalit japin premisa të forta për zëvendësimin e guttaperkës në vitet në vazhdim. Mbetet akoma për t'u parë nëse do të jetë një sistem i ri zëvendësues i guttaperkës apo do të jetë thjeshtë një alternativë tjetër që klinicistët do të kenë në përzgjedhjen e mbushjes endodontike.

Fjalë kyç: Trajtim endodontik, gutaperka, materiale mbushëse të dhëmbëve, Resilion/ Epiphany etj.

IMPLANTET DENTARE, RI-VLERËSIM.
Dr. Renato Isufi, Dr. Aurora Isufi, Prof. Dr. Ramazan Isufi.

Abstrakt
Implantet dentare përdoren gjerësisht dhe konsiderohen si një nga disa opsione trajtimi që mund të përdoren për të zëvendësuar dhëmbët që mungojnë. Një numër opsionesh trajtimi të mbështetur me implant janë përdorur me sukses për të zëvendësuar një dhëmb të vetëm dhe shumë dhëmbë, si dhe një nofull plotësisht pa dhëmbë. Megjithatë, ndërsa numri i pacientëve që kanë implante dentare po rritet, personeli dentar ka më shumë gjasa të shohë pacientë me restaurime ose proteza të mbështetura nga implantet. Megjithatë, implantet dentare mund të dështojnë si rezultat i komplikimeve mekanike, të tilla si lirimi i vidhave ose për shkaqe biologjike si sëmundjet peri-implantare. Si rezultat, personeli dentar duhet të jetë në gjendje t'i njohë këto komplikime dhe faktorët që kanë efekte negative në suksesin e restaurimeve ose protezave të tilla të mbështetura me implant. Prandaj, njohuritë bazë të implanteve dentare janë të nevojshme për çdo student stomatologjik, higjenist dhe dentist.

Fjalë kyç: Implante Dentare, plani i trajtimit, protetike etj.

TRAJTIMI PERIODONTAL NË PACIENTËT ME SËMUNDJE KARDIO-VASKULARE.
R. Gavazi, A. Kërci, Xh. Lulaj.

Abstrakt
Hyrje: Shumë pacient që paraqiten në klinikë dentare vuajnë nga disa patologji që mund të ndryshojnë progresionin e sëmundjes së tyre dhe terapinë që ju jepet. Pacientët e moshuar kanë më shumë gjasa për të pasur sëmundje sistemike. Edhe pse disa sëmundje mund të konsiderohen të lehta dhe të mos kenë një impakt madhor në trajtimin periodontal, disa prej tyre mund të jenë një rrezik madhor për efekte anësore ose komplikacione. Është shumë e rëndësishme për mjekun që të jetë në dijeni të historisë mjekësore të pacientit dhe të përcaktojë statusin e sëmundjes bashkë me aftësine e pacientit për te kryer trajtimin e propozuar.
Qëllimi: Të shqyrtohen sëmundjet më të përhapura me origjinë kardio-vaskulare që mund të kenë impakt mbi shëndetin oral dhe aftësine e pacientit për të toleruar trajtim periodontal.
Rezultati: Sëmundjet më të hasura në studio dentare nga mjekët janë hipertensioni arterial, sëmundjet kardio-iskemike, insufiçencë kardiake kongjestive, pacemaker kardiak dhe defibrilator te implantuar, endokardit infektiv dhe incidente cerebrovaskulare.
Konkluzioni: Pacientët që kanë nevoj për trajtim periodontal shpesh paraqesin sëmundje që duhet të kuptohen nga stomatologu ose higjenisti dentar. Mbas marrjes së anamnezës së pacientit mbi historinë e vet mjeksore dhe listën e medikamenteve të marra, plani i trajtimit duhet te krijohet dhe të modifikohet në bazë të bisedës në vizitën e parë. Në rastet më komplekse, keshillohet konsultë me mjekun kurues për të kuptuar më mirë sëmundjen dhe për të dhënë një trajtim periodontal të sigurt.

Fjalë kyç: trajtim periodental, shëndeti oral, endokardit infektiv, pacemaker kardiak.

REHABILITIMI TOTAL I GOJËS: PREZANTIM RASTI KLINIK.

Dr. Rovena Halili, Dr. Neada Hysenaj, Dr. Eni Jani.
Klinikë Dentare Private, Klinika Stomatologjike Universitare.

Abstrakt
Rehabilitimi i plotë i gojës kërkon planifikim të kujdesshëm, koordinim dhe bashkëpunim midis specialistëve për të siguruar rezultatet më të mira të mundshme për pacientin. Qëllimi është rikthimi i shëndetit oral, funksionit dhe estetikës duke përmirësuar cilësinë e jetës së pacientit. Qëllimi i këtij prezantimi do jetë paraqitja e një rasti klinik të dokumentuar hap pas hapi si dhe diskutimi mbi sfidat gjatë proçedurave klinike dhe laboratorike. Pacienti 52 vjeçar, u paraqit me mungesa dhëmbore, humbje të lartësisë vertikale dhe probleme okluzale. Ai ankohej për vështirësi në përtypje, probleme me të folurin dhe shqetësime estetike. Plani i trajtimit: Një ekzaminim i detajuar duke përfshirë vlerësimin klinik, vlerësimin radiografik (radiografi panoramike, skaner CT) dhe modelet diagnostike u morën për të vlerësuar problemet dentare dhe për të planifikuar trajtimin. Pas një ekzaminimi të plotë klinik, imazherik dhe diagnostik, u përcaktua se një rehabilitim i plotë i gojës me punime protetike fikse do të ishte alternativa më e përshtatshme e trajtimit. Rehabilitimi i këtij rasti ishte kompleks dhe multidisiplinor dhe pacienti ishte i kënaqur me rezultatin. Follow up i këtij rasti klinik është pas 3 vitesh. Përdorimi i proçedurave dhe pajisjeve adekuate siguron një rezultat të parashikueshëm. Ky rast tregon se një plan trajtimi i vendosur mirë është i nevojshëm për të marrë rezultate afatgjata.

Fjalë kyç: Rehabilitim total, punime fikse, plani i trajtimit.

NDIKIMI I TRANSPOZICIONIT TË DHËMBËVE NË ZHVILLIMIN E KARIESIT DHE SËMUNDJEVE PARADONTALE.

Prof. Asoc. Rozela Xhemnica, Xhekson Deda.

Abstrakt
Hyrje: Transpozicioni është një anomali e pozicionit të dhëmbëve dhe karakterizohet nga shkëmbimi i pozicionit të dy dhëmbëve fqinje dhe për rrjedhojë prish sekuencën normale të eruptimit të dhëmbëve në harkun dentar. Kjo anomali konsiderohet si e rrallë dhe ka një prevalencë prej 0. 33%. Prek njësoj të dy gjinitë por është më e shpeshtë në maksilë se sa në mandibul dhe më tepër unilaterale sesa bilaterale.
Qëllimi: Të vërehet nëse ekziston një ndikim i drejtpërdrejt i anomalisë së transpozicionit mbi formimin e kariesit dhe sëmundjeve paradontale të dhëmbëve te prekur nga kjo lloj anomalie.
Metodologjia: Studimi i paraqitur është i llojit 'rishikim literature'. Artikujt dhe informacionet e përzgjedhura për këtë punim janë marrë nga libra të njohur të botës së dentistrisë si dhe nga bazat e mëposhtme të të dhënave: The Angle Orthodontist, PubMed, Research Gate, AJODO, Scholar Ëorks University of Montana, Korean Journal of Orthodontics, Cochrane, Journal of Dentofacial Anomalies and Orthodontics.
Rezultatet: Në përfundim të studimit u vu re që jo gjithmonë domosdoshmërisht ekziston një lidhje e drejtpërdrejtë e transpozicionit në vetvete me formimin e kariesit dhe kompromentimin e paradontit por mënyra e zgjedhur për të trajtuar këtë anomali dhe shkalla e transpozicionit janë faktorë që ndikojnë menjëherë në kompromentimin e indeve rrethuese të dhëmbëve si dhe rezultatet afatgjata të trajtimit.
Konkluzion: Ky studim na ndihmon në vendosjen e saktë të diagnozës përpara trajtimit të pacientëve ortodontik. Përveç kësaj na ndihmon dhe në zgjedhjen e trajtimit më të përshtatshëm për pacientin, në varesi të shkallës së rëndesës të transpozicionit, duke marrë

parasysh dhe rezultatët në fund të trajtimit. Do të ishte e mira që kompromentimi i paradontit të minimizohet në maksimum.

Fjalë kyç: Transpozicioni, anomali, eruptimit të dhëmbëve.

KOMPLIKIMET POSTOPERATIVE PAS EKSTRAKSIONIT TË MOLARIT TË TRETË MANDIBULAR TË IMPAKTUAR.

Seha Mustafai**,** Kaltrina Beqiri, Amet Demiri.
Klinika Dentare Vivadent, Tetovë.

Abstrakt

Qëllimi i punimit: Qëllimi i këtij studimi është të të vlerësohet incidenca e komplikimeve të ndryshme gjat dhe pas ekstrakcionit të dhëmbit të pjekurisë, duke përfshirë alveolitis, infeksion dhe paresthesia e nervave lingualis dhe alveolaris inferior. Duke shqyrtuar gjithashtu lidhja midis këtyre 3 komplikimeve dhe disa variablave klinike (mosha, gjinia, shkalla e impactionit dhe vështirësisë kirurgjikale.

Materialet dhe Metodat: Të dhënat janë mbledhur pasoperacioneve për të gjithë pacientët të cilët iu nënshtruan nxjerrjes e një dhëmballës së tretë gjatë një periudhe 24-mujore në shërbimin e kirurgjisë orale në Tetovë. Një varg të dhënat janë mbledhur për çdo pacient, duke përfshirë moshën, gjininë, gjendjen shëndetsore në kohën e intervenimit dhe llojin e intervenimit të kryer. Pacientët u egzaminuan në 2 dhe 6 ditë si dhe 4 javë pas një operacioni për të informuar për shfaqjen dhe rjedhat e komplikimeve, ata që ishin me komplikime u trajtuan, kurse ato me paresthesia për të paktën 24 muaj.

Rezultatet: Një masë prej 447 molarë të tretë mandibular të impaktuar ishin nxjerrë nga 297 pacientë (126 meshkuj dhe 171 femra). Komplikime u paraqitën në 34 raste ose 7, 6%, të përbërë nga 21 rastet e alveolitis, 9 raste të infektimit dhe 3 raste të paresthesis të nervit alveolar inferior dhe 1 të n. lingvalis. Rreziku i alveolitis postoperative dhe infektimit ishte më madh në mesin moshës më të madhe se 24 vjet, dhe gjinisë femërore.

Konkluzioni: Heqja kirurgjike e molarit të tretë mandibular të impaktuar duhet të kryhet edhe para moshës 24 vjeç.

Pacientët më të moshuar janë në rrezik më të madhe të komplikimeve postoperative dhe pasojave të përhershme. **C**oronectomia mund të zvogëlojë rrezikun e lëndimit nervit ku rënjët janë lidhur më ngushtë me n. alveolar inferior.

Fjalë kyç: Dhëmbët e pjekurisë, ekstrakcioni, coronectomia.

SFIDA E KAVITETIT ORAL ME PUNIME PROTETIKE.

Sherif Shaqri1, 2, Edita Etemi1, Kaltrina Beqiri1.
1Klinika për protetikë stomatologjike 'Protetika Ag' – Tetovë,
2Programi studimor për stomatologji, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Universiteti i Tetovës.

Abstrakt

Mungesa e dhëmbëve sjell çrregullime komplekse si: estetike, fonetike, funksionale dhe topografike, që detyrojnë pacientin të kërkojë ndihmën e mjekut stomatolog. Në këtë rast, stomatologu protezist është ai, që përmes rehabilitimit oral duhet të bëjë kurimin e sistemit stomatognatik të çrregulluar te këta pacientë. Fushë veprimi i trajtimit protetik në procesin e rehabilitimit oral realizonhet përmes protezave të pjesshme dhe të plota të fiksuara për

dhëmbët natyralë ose për implantet, përmes protezave të lëvizshme të plota dhe të pjesshme dhe përmes protezave të kombinuara (*fikse dhe të lëvizshme*). Prania e kompensimeve protetike në gojë ndikon në ndryshimin kuantitativ dhe kualitativ të pllakut dentar, rritjen e akumulimit të pllakut dentar te dhëmbët e mbetur natyralë, ndryshimet në parodontin e dhëmbëve të retensionit, atrofisë së gingivës, pezmatimin e gingivës përreth dhëmbëve shtyllë, lezionet dekubitale, në fonacion, në funksionin dhe efektin përtypës, në hiperplazionin e mukozës orale, në tërheqjen e gingivës, në humbjen e retensionit të kultit të dhëmbit shtyllë dhe në përkeqësimin e higjienës orale. Disciplinat Protetike me aftësitë e tyre të konstruksionit dhe rekonstruksionit, me qasjen biologjiko-medicinale dhe me aplikimin e artit: e kthejnë dhe rivendosin funksionin e dëmtuar ose të humbur të sistemit stomatognatik, i kompensojnë dhëmbët mungues, kreshtën hojëzore dhe indet e tjera përreth, e vendosin unitetin e vargjeve dhëmbore, e rivendosin fonacionin, e rivendosin dhe e krijojnë estetikën, e rivendosin dimensionin vertikal të okluzionit, i kthejnë në normalitet kyçet têmtho-nofullore dhe komponentet neuromuskulore të tyre, e përmirëson cilësinë e jetës dhe ndikojnë në mënyrën e sjelljes së pacientëve në shoqëri, e ndryshojnë përceptimin e rrethit ndaj pacientit, e rivendosin harmoninë estetike të fytyrës.

Fjalë kyç: Sistemi stomatognatik, padhëmbësia, kompensimet protetike, lezionet orale.

ANKORIMI SKELETIK NË MALOKLUZIONET E KLASËS III-TË.

Sidrit Beqiraj.
Albanian University.

Abstrakt
Trajtimi i malokluzioneve të Klasës III-të mbetet një sfidë e vështirë në praktikën ortodontike. Në mënyrë tradicionale trajtimi i tyre bazohet në përdorimin e aparateve që mbeshteten tek dhëmbët e pacientëve. Kjo mund të sjellë efekte të padëshiruara mbi dhëmbët dhe efekte të kufizuara skeletike mbi nofullat. Vitet e fundit përdorimi i minividave ka krijuar hapësira të reja edhe në rritjen e suksesit të trajtimit të këtyre malokluzioneve. Ankorimi kockor rrit efektet skeletike të aparaturave dhe gjithashtu rrit kufirin e moshës së trajtimit të pacientëve me këto malokluzione.

Fjalë kyç: malokluzione, dhëmbët, ankorim kockor.

ROLI I MJEKIMIT LOKAL NË TRAJTIMIN E PARADONTOPATIVE.

Prof. Asoc. Silvana Bara1, Kevin Hobdari2.
1Zv. Dekane, Fakulteti i Mjekësisë Dentare, UMT.
2Student, Fakulteti i Mjekësisë Dentare, UMT.

Abstrakt
Paradontopatitë shfaqen në forma të ndryshme, që nga moshat më të hershme e deri tek ato më të avancuara. Mjekimi lokal i tyre, i njohur ndryshe si faza e parë e terapisë, përbën një masë parandaluese të rëndësishme, e cila mund, ose të rikthejë plotësisht formën, funksionin dhe shëndetin e paradontit, ose të ngadalësojë ecurinë e patologjive të tij. Kjo fazë e terapisë konsiston në terapinë mekanike dhe kimike me përdorim shtëpiak dhe në instrumentimin profesional (scaling dhe root planing). Terapia mekanike realizohet lehtësisht nga pacienti përmes furcave normale dhe atyre interdentare, pastruesëve të gjuhës etj. Në terapinë kimike

futen shpëlarësit e gojës, spraj të ndryshëm, irrigantë, si edhe antimikrobikë lokalë, të cilat kanë për qëllim të mos lejojnë aderencën e pllakës bakteriale në sipërfaqen dhëmbore ose ta shkatërrojnë atë. Antimikrobikët e administruar në rrugë lokale, jo vetëm që japin efekte më të shpejta pasi gjenden në përqëndrime më të larta në indet periodontale, por edhe shkaktojnë më pak efekte anësore, që lidhen me eleminimin e tyre. Largimi i gurëzave me instrumentim profesional është gjithashtu një metodë e mjekimit lokal, e cila krijon një sipërfaqe dhëmbi të pastër dhe të lëmuar duke parandaluar ecurinë e metejshme të sëmundjes. Kjo terapi periodontale jokirurgjikale ka për qëllim kontrollin e pllakës bakteriale dhe stabilizimin e paradontopatisë në stadin e kapur. Suksesi i kësaj terapie është i lidhur ngushtë me nivelin e bashkëpunimit të pacientit në ruajtjen e një higjiene orale të njëtrajtshme dhe korrekte.

Fjalë kyç: paradontopati, mjekimi lokal, terapi mekanike, terapi kimike, scaling dhe root planing, higjienë orale, pllakë bakteriale.

GINGIVITET SI PASOJË E ÇRREGULLIMEVE HORMONALE.

Sindi Asqeri, Prof. Asoc. Silvana Bara.

Abstrakt

Gingiviti, gjëndja inflamatore e gingivave është forma më e shpeshtë e paradontopative. Disa nga shkaktarët që kemi trajtuar në këtë punim shkencor janë crregullimet hormonale. Gjatë këtij projekti jemi përqendruar në rolin që luan puberteti, cikli menstrual, shtatzania dhe menopauza tek gingivat. Gingiva mund të themi që është si një 'shinjestër' për hormonet steroide. Studimi flet për një shtim të shtuar të inflamacionit gingivar të fëmijët në moshën e pubertetit si meshkuj dhe femra, megjithëse kanë të njëjtën sasi të pllakës bakteriale. Gjithashtu në punimin shkencor kemi përfshirë dhe gingivitin gravidar i cili është faktuar që shfaqet në 40-100% të rasteve të grave shtatzana. Kemi vendosje të madhe të gurezave dhe pllakës bakteriale. Po ashtu në shtatzani kemi dhe raste me epulis gravidar, e cila është më mirë që të trajtohet me anë kirurgjikale pas lindjes. Shumë pak femra paraqesin shtim të inflamacionit gingivar gjatë ditës që paraprijnë menstruacionet. Në rastet e menopauzes ndodh një ulje hormonale e cila shkakton osteoporozë. Osteoporoza nuk e shkakton periodontin, por përkeqëson periodontitin ekzistues. Si mënyre trajtimi në rastet e menopauzës jepet terapi hormonale dhe me bifosfonate, por kanë risk për kancer endometrial dhe të gjirit, po ashtu dhe risk për osteonekrozë të nofullave. Në përfundim të punimit shkencor kemi folur dhe për mënyrën e mjekimit të gingivitit gravidar ku përfshijmë heqjen e faktorëve irritues lokale. Bëjmë pastrim gurëzash, pllakës bakteriale dhe detartrazhi gingivar. Ndërsa në rastin e gingiviteve të pubertetit bëjmë mjekime të zakonshme lokale si në tërë rastet e gingiviteve. Me kalimin e moshës së pubertetit shpesh herë hipertrofia zhduket.

Fjalë kyç: gingiviti, ndryshime hormonale, , diagnozë, trajtim.

KRAHASIMI I FORCËS SË FRAKTURËS DHE LLOJEVE TË FRAKTURËS TË KANINËVE MAKSILARË TË TRAJTUAR NË MËNYRË ENDODONTIKE TË RESTAURUAR ME VIDA METALIKE TË DERDHURA DHE FIBËR QELQI.
Tetore Olloni.

Abstrakt
Përmbajtja: Dhëmbët e trajtuar në mënyrë endodontike janë më të ndjeshëm ndaj dështimit biologjik dhe mekanik dhe shfaqin rrezik më të lartë frakture në krahasim me dhëmbët vitalë. Përforcimi i tyre me rindërtime e kurora është pjesë integrale e praktikës stomatologjike restauruese. Qëllimi i këtij studimi ishte të krahasonte forcën e fraktures së dhëmbëve kanin, të trajtuar në mënyrë endodontike, të përforcuar me rindërtime të derdhura metalike dhe fiber-post si dhe të vlerësohej lloji i frakturës.
Materiali dhe metoda: Në këtë studim in vitro, në gjashtëdhjetë dhëmbë kanin maksilar të ekstraktuar u largua kurora 2 mm mbi kufirin zmalt-cement. Ata u përzgjodhën dhe iu nënshtruan trajtimit standard endodontik. Më pas u ndanë në dy grupe. Grupi 1 u përforcua me fiber-post dhe grupi 2, me rindërtime të derdhura metalike Pas pregatitjes adekuate, rindërtimet u cementuan me cement adheziv rezinoz. Si punim fiks definitiv ishte kurora qeramike. Mostrat e përgatitura iu nënshtruan forcës kompresive me një shpejtësi prej 0, 5 mm/min, në një kënd prej 130 shkallësh në drejtim të boshtit gjatësore të rrënjëve, duke përdorur Makinën Universale Testuese (Matest) deri në frakturë. Rëndësia e rezultateve u vlerësua duke përdorur Levene's test e T-test. Një test i saktë Fisher u krye për të zbuluar dallimet në grup sa i takonte llojit të frakturës. Niveli i rëndësisë P<0, 05.
Rezultatet: Forca mesatare e frakturës në grupin 1 dhe 2 ishte (686, 13N ±301, 37) dhe (459, 06 N ±178, 80) përkatësisht (p<0, 05). Në grupin I, (fiber-post) 40% e frakturave ishin në të tretën apikale dhe në mes të rrënjëve. Në grupin II, (metalik) të gjitha frakturat ndodhën në të tretën incizale të rrënjëve.
Konkluzion: Brenda kufizimeve të këtij studimi, u arrit në përfundimin se fiber- post përfaqëson një alternativë më të qëndrueshme në krahasim me rindërtimin e derdhur metalik meqë kërkohet një forcë më e madhe që të shkaktoj frakturë. Rezultatet gjithashtu sugjeruan që fiber- post mund të ofroj qëndrueshmëri më të madhe të dhëmbit meqë edhe lloji i thyerjes (niveli i saj) vërtetoi një gjë të tillë.

Fjalë kyç: rindërtimi metalik, fiber –post, forca në frakturë.

INFLUENCA E RINDËRTIMEVE TË PUNIMEVE ZIRKONIA DHE VIDAVE ME GJATËSI TË NDRYSHME NË DHËMBËT E TRAJTUAR NGA ANA ENDODONTIKE – STUDIM IN VITRO.
Prof. Teuta Pustina.

Abstrakt
Hyrja: Dhëmbët e trajtuar endodontik janë shumë më të ndjeshëm ndaj frakturave se sa dhëmbët vitalë për shkak të humbjes së konsiderueshme të dentinës koronale dhe radikulare gjatë procedurave terapeutike endodontike. Objektivi i studimit ishte vlerësimi dhe krahasimi i rezistencës ndaj frakturave të dhëmbëve të trajtuar endodontik të përforcuar me rindërtime zirkonia dhe fiber-post me gjatësi të ndryshme.
Materiali dhe metoda: Në këtë studim in vitro, në gjashtëdhjetë incizivë qendrorë maksillarë të ekstraktuar u largua kurora, 2 mm mbi kufirin zmalt-cement. Dhëmbët iu nënshtruan trajtimit standard endodontik, duke u siguruar gjatësia prej 5mm (grupi 5mm), 7. 5 mm (grupi 7, 5 mm) dhe 10 mm (grupi 10 mm). Secili grup u nda në mënyrë të rastësishme në 2 nëngrupe sipas llojit të rindërtimit: zirkonia dhe fiber-post. Pas trajtimit të

përshtatshëm sipërfaqësor të tyre, rindërtimet u cementuan me cement adheziv rezinoz dhe u restauruan me kurora të plota zirkoni. Mostrat e përgatitura iu nënshtruan ngarkesës statike në një kënd prej 130 shkallësh në drejtim të boshtit gjatësorë të rrënjës duke përdorur Makinën Univerzale Testuese (Matest) me një shpejtësi prej 0. 5 mm/min, deri në frakturë. Rëndësia e rezultateve u vlerësua duke aplikuar ANOVA 2 Way dhe Tukey-Kramer testin. (α=. 05)
Rezultatet: Analiza ANOVA tregoi dallime të rëndësishme (P<. 05) midis grupeve perderisa Tukey testi nuk zbuloi ndonjë ndryshim domethënës midis rindërtimeve zirkonia me gjatësi 5 mm (26. 5 N ±13. 4), gjatësi 7. 5 mm (25. 2 N ±13. 9), dhe gjatësi 10 mm (17. 1 N ±5. 2). Gjithashtu, në grupin e fiber-post rindërtimeve, nuk kishte ndonjë ndryshim domethënës kur rindërtimet fiber-post me gjatësi 7, 5 mm (13, 4 N ±11, 0) u krahasuan me grupet 5 mm (6, 9 N ±4, 6) dhe 10 mm (31, 7 N ±13, 1). Fiber-post me gjatësi 10 mm, shfaqi rezistencë më të madhe ndaj frakturës dhe fiber-post me gjatësi 5 mm tregoi vlera mesatare dukshëm më të vogla (P<. 001)
Konkluzioni: Brenda kufizimeve të këtij studimi, u arrit në përfundimin se rindërtimi fiber-post përfaqëson një alternativë më të qëndrueshme se rindërtimi zirconia, duke rritur rezistencën ndaj frakturës së dhëmbëve të trajtuar endodontik.

Fjalë kyç: rezistenca ndaj frakturave, dhëmbë të trajtuar endodonti, zirkonia rindertimi, fiber-post.

REHABILITIMI BIMAKSILAR I KAFSHIMIT TË ÇRREGULLT ME PUNIM ROTETIK FIKS – RAST KLINIK.

Dr. Triumf Selmonaj, Dr. spec. Selim Baftiu.

Abstrakt
Hyrje: Forcat fizike të vazhdueshme nga jashtë mund të sjellin devijime të theksuara në kafshim, si në rrafshin sagjital ashtu edhe në atë transversal. Veprimi i këtyre forcave për një kohë të gjatë sjell ndryshime në pozicionin e dhëmbëve nga inklinimet e lehta e deri të komplet lëvizja e dhëmbit. Nën trysnin e këtyre forcave fizike vjen deri të zhveshja e dhëmbëve, paraqitja e xhepave paradontal, deformim i kockës dhe krijim i losioneve kariotike.
Qëllimi: Ky studim synon të tregoj efikasitetin e punimeve protetike fikse, të çrregullimet bimaksilare me devijim të shprehur të vijës mediane.
Materiali dhe metodat: Ky punim është rast klinik tek një pacient boksier i moshës se mesme, me kafshim bimaksilar të çrregullt, i realizuar në Nëntor te vitit 2022.
Rezultatet: Si pasojë e veprimit të forcave fizike në të dy anët e nofullave, por me e theksuar në anën e majtë, për një kohë të gjatë ka ardhur deri të devijimi i kafshimit dhe vijës mediane djathtas, ndryshime paradontale dhe kariotike. Janë trajtuar ndryshimet paradonatale me kiretazhë të mbyllur, shërim dhe dekortikimi i dhëmbëve në të dy nofullat. Pacientit i janë dorëzuar punime protetikore të përkohshme dhe pas tre muajve ka vazhduar trajtimi final me ura dentare nga zirkoni.
Përfundime dhe diskutime: Veprimi vazhdueshëm i forcave të jashtme sjell deformime të dukshme si në fytyrë ashtu edhe në hapësirën orale. Përmes punimeve protetike fikse (ura semicirkulare nga zirkoni), është arritur efekt funksional dhe estetik i kënaqshëm, si dhe statisfaksion i lart nga ana e pacientit dhe ekipit mjekësor.

Fjalë kyç: bimaksilar, vija mediane, veprimi forcave, kafshimi çrregullt, punim protetik fiks, zirkoni.

TRAJTIMI ENDODONTIK I DHËMBËVE TË PËRHERSHËM NË NJË SEANCË KUNDREJT DISA SEANCAVE.

Msc. DDS. PhD. Valbona Disha1, Marsela Murataj2, Marin Zaimi3, Prof. Dr. Elizana Petrela4, Eni Disha5.
1Departmenti i Stomatologjisë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University. FMD, UMT,
2Studente, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University,
3Departmenti i kirurgjisë Gjenerale dhe Viscerale, Spitali Universitar Ulm, Germany,
4UMT, Fakulteti i Mjekësisë, Shefe e shërbimit statistikor, UHC 'Nënë Teresa',
5Studente FMD, UMT.

Abstrakt
Trajtimi endodontik është një procedurë e zakonshme në fushën e stomatologjisë. Suksesi i këtij trajtimi varet nga disa faktorë, ndër të cilët është edhe numri i seancave të mbushjes së kanaleve të rrënjëve. Qëllimi i këtij studimi është vlerësimi i prognozës në bazë të seancave të trajtimit endodontik.
Materiale dhe metoda. Për qëllimin e këtij studimi u hartua një pyetësor anonimat, i cili iu shpërnda në mënyrë rastësore 55 dentistëve. Pyetësori përfshinte pyetje në lidhje me numrin e seancave endodontike, arsyen me të shpeshtë për shtyrjen e seancave, metodat e mbushjes më të përdorura, duke përfshirë materialet irriguese dhe mbushëse të përdorura. Në pyetësor kërkohej edhe informacion në lidhje me prognozën e trajtimit endodontik.
Rezultate. Nga 55 anketa, pjesa më e madhe e dentistëve aplikonin trajtimin endodontik në dy seanca, kryesisht për shkak të pranisë së hemorragjisë. Arsyet e tjera ishin për shkak të mungesës së kohës, dhëmbët multiradikulare dhe me kanale të ndërlikuara.
Konkluzione. Sipas analizës së të dhënave nga anketimi nuk u vu re ndonjë ndryshim në prognozën e trajtimit për shkak të numrit të seancave. Arsyeja më e shpeshtë e shtyrjes së vizitës endodontike ishte mungesa e kohës dhe prania e hemorragjisë. Përsa i përket shenjave klinike pas mbushjes, trajtimet endodontike në disa seanca kishin me pak.

Fjalë kyç: trajtimi endodontik, një seancë, disa seanca endodontike, prognoza.

RËNDËSIA E RETAINERIT NË TRAJTIMET ORTODONTIKE FIKSE. AVANTAZHET DHE DISAVANTAZHET MIDIS RETAINER FIKS DHE MASKERINËS RETAINER (RETAINER I LËVIZSHËM).

Xheka Saliasi.

Abstrakt
Trajtimet ortodontike me aparate fikse apo me maskerina transparente janë cdo ditë në rritje në praktikën tonë dentare. Ajo që po vërehet shpesh është recidiva e problematikës për shkak të mos mbajtjes së retainerit pas përfundimit të trajnimit. Kjo vjen për shkak të neglizhencës nga pacjentët, ose për shkak të mos sqarimit të pacjentit nga ana e ortodontit për rëndësinë e retainerit apo kohën që duhet mbajtur. Duhet të bëhet patjetër ndërgjegjësimi dhe shpjegimi I pacjentit për rëndësinë e mbajtjes së retainerit pas përfundimit të trajtimit ortodontik dhe koha sa duhet të vazhdoj ta mbaj pacjenti. Kjo është pika kryesore ku do përqëndrohem sepse lëvizja e dhëmbëve përsëri në problematikën preegzistuese shoqërohet me probleme psikologjike të pacjentëve por dhe monetare. Një pikë tjetër mjaft e rëndësishme është dhe krahasimi midis retainerit fiks dhe retainerit të lëvizshëm në formën e maskerinës retainer. Cilat janë avantazhet dhe disavantazhet mes tyre.

Qëllimi dhe objektivat: Qëllimi I këtij punimi është të paraqesim të dhëna konkrete lidhur me recidivën e problematikës dhëmbore pas trajtimit ortodontik. Si ndikon retainer në ruajtjen e rezultatatit të arritur me kalimin e kohës. Po ashtu të tregojmë cili është retainer me I përshtatshëm për pacjentin tonë.
Objektivat: a. Njohja e përgjithshme me rikthimin e problematikes dhëmbore pas trajtimeve orodontike fikse. **b.** Njohja me faktorin kryesor që e shkakton këtë problem. **c.** Njohja me mënyrën si mund ta parandalojmë. **d.** Njohja me masat që duhen marrë dhe kujdesin që duhet treguar për ruajtjen e rezultatit të arritur.
Metodologjika e punës: Gjatë këtij punimi janë përdorur të dhëna konkrete nga praktika e përditëshme dentare, të dhëna nga studim rasti, burime nga internet, Libri 'Contrmporary orthodontics 'nga William Proffit, Libri CA-Clear Aligner by Dr. Pablo Echarri, leksione nga Dr. Renzo Sorato, lexione nga Dr. Xhina Mulo.

Fjalë kyç: trajtim ortodontik, retainer fiks, retainer i lëvizhëm.

VLERËSIMI HISTOMORFOLOGJIK I FORMIMIT TË KOCKËS DUKE PËRDORUR FIBRINË TË PASUR ME TROBOCITE ME VLERA TË NDRYSHME CENTRIFUGIMI.

Dr. Shk. Med. Xhini Rizaj1*, Prof. Asc. Onur Şahin2, Prof. Asc. Erda Qorri3, Dr. Shk. Med. Togrul Aliyev4.
1Albanian University, Fakulteti i Stomatologjisë, Departamenti i Kirurgjisë Orale dhe Maksilofaciale, Tiranë.
2 Universiteti Izmir Katip Çelebi, Fakulteti i Stomatologjisë, Departamenti i Kirurgjisë Orale dhe Maksilofaciale, Turqi.
3Albanian University, Fakulteti i Stomatologjisë, Departamenti i Kirurgjisë Orale dhe Maksilofaciale, Tiranë.
4 Universiteti Shtetëror i Mjekësisë i Azerbajxhanit, Fakulteti i Stomatologjisë, Departamenti i Kirurgjisë Orale dhe Maksilofaciale, Azerbajxhan.

Abstrakt
Hyrje: Qëllimi i studimit ishte të vlerësonte efikasitetin klinik dhe histomorfometrik të protokolleve të ndryshme të fibrinës (PRF) të pasura me trombocite për ruajtjen e kreshtës alveolare pas ekstraktimit të dhëmbëve.
Metodat: Ky studim përshkruan një provë klinike të rastësishme të kryer në një spital kërkimor me bazë popullsie në Turqi. Gjithsej 19 pacientë u ndanë në tre grupe: L-PRF, A-PRF dhe grupe kontrolli (n=19 secili). Pas përgatitjes së standardizuar të foleve pas ekstraktimit të dhëmbëve, bazat u mbushën me membrana PRF, ndërsa grupi i kontrollit jo. Mostrat e kockave alveolare u morën me një frezë trefine gjatë operacionit të implantit dentar 2. 5 muaj pas ekstraktimit të dhëmbëve. Vlerësimi histomorfometrik u krye për të krahasuar formimin e kockës midis grupeve. Shërimi i indit gingival ishte më i mirë në grupet eksperimentale sesa në grupin e kontrollit.
Rezultatet: Një sasi dukshëm më e madhe e kockës së re u vu re në të dy grupet eksperimentale PRF krahasuar me grupin e kontrollit ($P<0.01$). Këto rezultate treguan se të gjitha protokollet e PRF ishin efektive në ruajtjen e kreshtës alveolare.
Përfundim: Analiza histologjike e formimit të kockës së re konfirmoi se PRF përmirësoi cilësinë e dhe rriti sasinë e formimit të kockave, por efekti i PRF nuk ishte statikisht i rëndësishëm në reduktimin e rezorbimit të kockës alveolare mbas ekstraktimit.

Fjalë kyç: formim i kockës, fibrinë, centrifugimi etj.

TRAJTIMI KONSERVATIV I DISPLAZISË FIBROZE QË SHKAKTON CRREGULLIME NE MAKSILË.

Luiza Xhakaj, Dr. Xhini Rizaj1.
1Udhëheqës Shkencor.

Abstrakt

Hyrje: Displazia fibroze (FD) është një çrregullim skeletor i karakterizuar nga formimi aberrant i kockave dhe indit fibroz, që zakonisht prek kocka të ndryshme, duke përfshirë maksillën. Zakonisht diagnostikohet tek individët e rinj por FD mund të shfaqet edhe në grupmoshat më të vjetra. Kuptimi i veçorive të tij klinike, radiologjike dhe histologjike është thelbësor për diagnostikimin dhe planifikimin e saktë të trajtimit. Këtu, ne synojmë të paraqesim rastin e një gruaje të moshës së mesme me FD maksilar, duke detajuar paraqitjen klinike, qasjen diagnostike, strategjinë e trajtimit dhe rezultatet afatgjata.

Prezantimi i rastit: Një grua 41-vjeçare me një anamnezë dyvjeçare asimetrie dhe ënjtjeje në zonen posteriote të maksillës së majtë. Ekzaminimi klinik zbuloi migrimin e dhëmbëve, malokluzionin dhe asimetrinë e fytyrës. Vlerësimet radiologjike, duke përfshirë ortopantomografinë (OPG) dhe tomografinë e kompjuterizuar me rreze konike (CBCT), konfirmuan një pamje karakteristike të ‘’xhamit në tokë’’ në përputhje me pamjen radiologjike karakteristike të FD. Ndërhyrja kirurgjikale që përfshin kirurgjinë me piezoelektrike ultrasonik dhe osteotomia u krye për të hequr lezionin dhe për të korrigjuar deformimet. Ekzaminimi histopatologjik konfirmoi diagnozën e FD. Ndjekja afatgjatë nuk zbuloi asnjë rekurencë apo komplikime.

Përfundime: Ky rast thekson shfaqjen e FD tek individët e moshuar dhe thekson rëndësinë e qasjeve konservatore të trajtimit bazuar në vlerësime gjithëpërfshirëse klinike, radiologjike dhe histologjike. Ndërhyrjet kirurgjikale minimal invazive, të tilla si kirurgjia e kockave piezoelektrike ultrasonike, mund të trajtojnë në mënyrë efektive deformimet e lidhura me FD dhe dëmtimet funksionale pa pasur nevojë për rezeksion të gjerë. Ndjekja afatgjatë është thelbësore për të monitoruar përsëritjen dhe komplikimet e rralla, duke siguruar rezultate optimale të pacientit.

Fjalë kyç: Displazia Fibroze, trajtim minimal invaziv.

ABSTRAKTET E FARMACISË
ABSTRACTS OF PHARMACY

ABSTRACTS OF PHARMACY/ ABSTRAKTET E FARMACISË

BARNAT E REJA ANTIDIABETIKE: NJË QASJE BASHKËKOHORE NDAJ TRAJTIMIT TË DIABETIT DHE EKSPERIENCA NË KLINIKAT E TIRANËS.

Aida Dama, Kleva Shpati, Erina Hilaj, Aurora Napuce, Monika Sali, Roela Allabej.
Albanian Univeristy.

Abstrakt
Hyrje: Diabeti një sëmundje në rritje po kap gjithmone të gjitha grupmoshat e popullatës edhe në vendin tonë. Ndryshimi i paradigmës në trajtimin e diabetit të tipit 2 është shfaqur kohët e fundit për shkak të futjes së agjentëve të rinj antidiabetikë oralë. Ky punim ofron një përmbledhje të shkurtër të literaturës për barnat e reja antidiabetike të përdorura.
Metodologjia: Rishikim literature.
Rezultate dhe diskutime: Studimet e shumta kanë provuar sigurinë e frenuesve të dipeptidil peptidazës 4 (DPP-4) dhe një efekt mbrojtës kardiovaskular për agonistët e receptorit të peptidit 1 (GLP-1) të ngjashëm me glukagonin dhe frenuesit transportues 2 (SGLT-2) të lidhur me natrium-glukozën. Për më tepër, frenuesit SGLT-2 zvogëlojnë rrezikun e dëmtimeve kardiake dhe kanë një efekt riprotektiv. Këto studime çuan në ndryshime në rekomandimet dhe udhëzimet klinike. Në pacientët me rrezik të lartë ose shumë të lartë kardiorenal, frenuesit SGLT-2 ose agonistët e receptorit GLP-1 rekomandohen për mbrojtjen e rrezikut, pavarësisht nga vlerat e HbA1c, me rrezik ekzistues ose të lartë për dështimin kronik të zemrës, frenuesit SGLT-2 janë zgjedhja e preferuar. Prandaj, zgjedhja e strategjisë së trajtimit antidiabetik nuk përcaktohet më vetëm nga niveli i hemoglobinës së glikoziluar (HbA1c), por veçanërisht nga rreziku kardiorenal i pacientit individual.

Fjalë kyç: Antidiabetike orale, DDP-4, GLP-1, SGLT-2.

ROLI I FARMACISTIT NË MENAXHIMIN E PANDEMISË: PËRGJEGJËSITË DHE KONTRIBUTI NË EDUKIM, KËSHILLIM DHE SIGURIM ILACËSH.

Amelia Ibrahimi1, PhD Anila Jance2.
1Universiteti 'Marin Barleti'.
2Universiteti 'St. Kliment Ohridski'.

Abstrakt
Hyrje: Ky artikull shkencor shqyrton dhe eksploron rolin e farmacistit gjatë periudhave të krizave shëndetësore, me theks të veçantë në menaxhimin e pandemisë. Përgjatë kësaj periudhe të vështirë, farmacistët luajnë një rol kyç në ofrimin e shërbimeve shëndetësore, duke përfshirë edukimin e pacientëve, këshillimin dhe sigurimin e ilaçeve të nevojshme. Farmacistët, si profesionistë shëndetësorë në linjë të parë, kanë një detyrë kritike në edukimin e publikut në lidhje me masat parandaluese, simptomat e mundshme, dhe përdorimin e ilaçeve. Ata luajnë një rol udhëheqës në shpjegimin e rëndësisë së respektimit të udhëzimeve të autoriteteve shëndetësore dhe parandalimin e përhapjes së infeksionit. Përveç edukimit, farmacistët ofrojnë këshillë të specializuar për përdorimin e ilaçeve në trajtimin dhe lehtësimin e simptoma vetë lidhura me pandeminë. Ata janë të përfshirë aktivisht në monitorimin dhe menaxhimin e stokut të ilaçeve, duke siguruar që pacientët të kenë akses të vazhdueshëm në trajtimin e tyre. Këtë artikull gjithashtu shqyrton sfidat dhe mundësitë që farmacistët hasin gjatë periudhave të krizave shëndetësore dhe propozon masat e mundshme për përmirësimin e përgatitjes së tyre për situate të tilla në të ardhmen.

Për të arritur një menaxhim efektiv të pandemisë, është thelbësore të ndërtohet një bashkëpunimi ngushtë midis profesionistëve shëndetësorë dhe farmacistëve, duke përmirësuar koordinimin dhe shkëmbimin e informacionit. Ky artikull synon të rrisë ndërgjegjësimin rreth kontributit të farmacistit në menaxhimin e pandemisë dhe të shërbejë si burim I informacionit për ata të interesuar në përmirësimin e rolin dhe efikasitetit të farmacisë gjatë situatave emergjente shëndetësore.

Fjalë kyç: Farmacisti, menaxhimi i pandemisë, edukimi shëndetësor, sigurimi i ilaçeve, roli shëndetësor.

GABIME ME MJEKIMET. KUPTIMI I SHKAQEVE DHE DIZAJNIMI I STRATEGJIVE EFEKTIVE TË MENAXHIMIT TË RREZIKUT.

Anila Lilo

Abstrakt

Hyrje: Gabimi i mjekimit është një shkak i rëndësishëm i sëmundshmërisë dhe vdekshmërisë së pacientëve, megjithatë mund të jetë një koncept konfuz dhe i nënvlerësuar. Ky punim ofron një përmbledhje për farmacistet që fokusohen në gabimin e mjekimit, terminologjinë, përkufizimet, incidencën faktorët e rrezikut dhe strategjitë e shmangies. Një gabim mjekimi është çdo gabim që ndodh në çdo moment të procesit të përdorimit të medikamenteve mjekesore. Faktorët e mjekimit (p. sh. , emra të ngjashëm, indeksi i ulët terapeutik), faktorët e pacientit (p. sh. , funksioni i dobët i veshkave ose heparit, polifarmacia) dhe faktorët profesionistë të kujdesit shëndetësor (p. sh përdorimi i shkurtesave në receta dhe komunikimi) mund të përshpejtojë gabimet e mjekimit. Një nga problemet kryesore që shkakton gabime mjekimi është komunikimi joefektiv ndërmjet pacientëve dhe personelit shëndetësor. Është theksuar rëndësia e praktikave të mira të komunikimit për shëndetin efektiv dhe sigurinë e përmirësuar të pacientit në mjediset spitalore. Është e qartë nga ky rishikim se komunikimi i dobët më shpesh shkakton efekte të padëshiruara, vonesa në trajtim, gabime në mjekim dhe operacion në vendin e gabuar. Çështjet kryesore të komunikimit në mjedisin e kujdesit shëndetësor përfshijnë barrierat gjuhësore, mjetet e komunikimit, mjedisin fizik dhe mjedisin social. Punonjësit e kujdesit shëndetësor priren të përdorin gjuhën teknike në vendin e punës, sepse ata e konsiderojnë tonin e komunikimit si gjithmonë profesional. Është vërtetuar se njohuritë mbi komunikimin profesional-pacient janë thelbësore dhe të vlefshme në përmirësimin e rezultateve terapeutike. Pacientët kanë nevojë për njohuri dhe mbështetje në mënyrë që të jenë në gjendje dhe të motivuar t'i nënshtrohen terapisë medicinale. Praktikuesit shëndetësorë duhet të marrin përgjegjësinë për të kërkuar dhe krijuar një mjedis ku këshillimi i kujdesit shëndetësor me cilësi të lartë praktikohet në mënyrë rutinore. Metodat për të parandaluar gabimet e mjekimit (p. sh. përdorimi i teknologjisë së informacionit, etiketimi më i mirë i barnave) janë përdorur me sukses. Të mësuarit më shumë rreth gabimeve të mjekimit mund të përmirësojë aftësinë e profesionistëve të kujdesit shëndetësor për të ofruar kujdes të sigurt për pacientët e tyre.

Fjalë kyç: Gabimi i mjekimit, rezultate terapeutike, kujdesi shëndetësor.

PËRBALLJA ME MUNGESEN E PROTEINAVE NË USHQIM DHE IMPAKTI I TYRE NË SHËNDETIN NJERËZORË.

Dr. Armend Aliaga.

Abstrakt

Proteinat janë një nga përbërësit kryesor të qelizës. Ato janë makromolekula dhe kanë masa molare nga 10000 deri në 100000g/Mol. Molekula të tilla krijohen me lidhje të blloqeve të vogla ndërtimore molekulare. Në rastin e proteinave këto janë aminoacidet. Organizmi i përdor këto aminoacide për sintetizim të proteinave të veta, ndërsa një sasi relativisht e vogël i nënshtrohet eliminimit nga organizmi në formë të uresë. Një pjesë shumë e vogël e aminoacideve të futura në organizëm transformohet në sheqer apo acide yndyrore dhe në atë mënyrë shërbejnë si burim i energjisë. Gjatë djegies së 1g proteina në organizëm lirohen 17, 2kJ energji. Është me interes të dihet që proteina të ndryshme kanë vlera të ndryshme biologjike.

Fjalë kyç: Proteina, aminoacide, malnutricion, mungesa e proteinave në ushqim.

SFIDAT E TRAJTIMIT TË HIPERTENSIONIT MALINJ.

Aurora Braçe, Kleva Shpati, Erda Qorri, Aida Dama, Edlira Kaloshi, Emi Panariti, Erina Hilaj, Lorela Ohri.

Departamenti Farmaci, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University.

Abstrakt

Hyrje: Hipertensioni malinj është një urgjencë mjekësore, me përparim të shpejtë të sëmundjes dhe prognozë jo të mirë. Ndonëse njihet si një entitet i veçantë më shumë se një shekull më parë, mbeten ende aspekte të panjohura rreth patogjenezës dhe trajtimit të tij. Studime të shumta provojnë se rreth 0. 5% deri në 3% e të urgjencave kardiologjike i detyrohen individëve që paraqesin një hipertension rezistent. Një e katërta e tyre kërkon trajtim urgjent për të ulur presionin e gjakut (BP) në nivele të sigurta. Urgjencat hipertensive janë manifestime potencialisht kërcënuese për jetën, të shoqëruara me dëmtim akut të më shumë se një organeve duke përfshirë arteriet e mëdha, zemrën, veshkat dhe trurin.

Qëllimi: Në këtë punim, ne do të trajtojmë disa nga pikëpamjet aktuale mbi MHT, duke theksuar sfidat e vazhdueshme në menaxhimin e tij dhe hedhim dritë mbi trajtimin e kësaj sëmundjeje. Metodologjia: Është rishikim literature te marra nga. Rishikimi i strukturuar i literaturës duke përdorur PubMed, Elservier AHA, MEDLINE, Embase, Current Contents, dhe Cochrane library, dhe artikuj të tjerë në Internet nxjerrë nga lista e botimeve të ketyre artikujve. MHT ka marrë vëmendje nga komuniteti mjekësor dhe shkencor, dhe udhëzimet diagnostike dhe terapeutike bazohen kryesisht në konsensus dhe jo në të dhëna të forta, ndërkohë që përkufizimet nuk janë uniforme. Diagnoza klinike Ekziston një debat nëse përkufizimi tradicional kap plotësisht shkallën e dëmtimit mikrovaskular të lidhur me MHT dhe nëse një përkufizim më i gjerë duhet përdorur për të identifikuar më mirë pacientët me dëmtim akut mikrovaskular. Një propozim i kohëve të fundit bazohet në praninë e dëmtimit të shumë organeve për të përcaktuar MHT.

Konkluzione: Menaxhimi i MHT bazohet kryesisht në konsensusin e mbledhur, nga ekspertiza klinike dhe dëshmitë. Grumbullimi i të dhënave me cilësi të mirë përmes regjistrave, provave krahasuese dhe biobankave të centralizuara mund të ndihmojë në përmirësimin e vlerësimit dhe menaxhimit e MHT. Në këtë këndvështrim, Hypertension Arterielle Maligne (HAMA), një bazë të dhënash kur dhe Shqipëria duhet të përfshihet është pjesë e suksesit.

Fjalë kyç: sfida, hypertension, diagnoza klinike.

RRITJA E AKSESIT TË QYTETARIT KARSHI BARNAVE – PRIORITET I POLITIKAVE TË MSHMS.

Barjola Hodaj.
Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

Abstrakt
Hyrje: Kuadri ligjor në fuqi në fushën e farmaceutikës është Ligji nr. 105 datë 31. 07. 2014 'Për barnat dhe shërbimin farmaceutik'-i ndryshuar. Ky ligj përcakton rregullat për prodhimin, vendosjen në treg, importin, eksportin, tregtimin, përdorimin, farmakovigjilencën, publicitetin, kontrollin e cilësisë dhe inspektimin e veprimtarive që lidhen me barnat për përdorim njerëzor të prodhuara në mënyrë industriale apo pergatesat galenike, të destinuara për t'u vendosur në tregun e Republikës së Shqipërisë, me qëllim garantimin e shëndetit publik. Ky ligj dhe të gjitha aktet nënligjore që rrjedhin prej tij, që nga viti 2014 e deri më sot ka pësuar ndryshime thelbësore duke sjell risi për shërbimin farmaceutik, të cilat pasqyrohen në rritjen e aksesit të qytetarëve me barna origjinatore dhe inovator.
Qëllimi: Është analiza e detajuar e Ligjit bazë dhe të gjitha akteve nënligjore që rrjedhin prej tij duke e krahasuar legjislacionin shqiptar për barnat kundrejt legjislacionit të Bashkimit Europian, dhe cilat janë risitë e ndryshimeve të fundit ligjore.
Metodologjia: Fillimisht janë evidentuar të gjitha aktet ligjore të vendit tonë në këtë fushë, aktet e BE-së duke u analizuar cili është harmonizimi i acquis të BE-së me legjislacionin kombëtar.
Rezultate: Legjislacioni për barnat dhe shërbimin farmaceutik ka një përafrim shumë të lartë me atë të Baskimit Europian, duke iu përshtatur dhe konjukturave dhe kapaciteteve administrative të Shqiperisë. Të gjitha ndryshimet nëpër vite ka çuar në një përafrim më të madh, duke ndërthurur atë me risi të reja siç janë Marrëveshjet e Posaçme Mea, për të cilat Shqipëria ka fituar një eksperiencë të madhe gati në nivele sa vendet e Ballkanit që i kanë aplikuar këto marrëveshje, deri në përfshirjen e konceptit të tyre në legjislacionin bazë.
Konkluzione: Përmirësimi i kuadrit ligjor për barnat dhe shërbimin farmaceutik është në të njejtën frymë me legjislacionin europian, duke rritur sigurinë dhe cilesinë e barnave, ngritjen e mekanizmave të tillë që të përfshihen në sistemin shëndetësor (në rrjetin e hapur dhe atë spitalor) sa më shumë barna origjinator dhe inovator duke shtuar mundësinë e trajtimit të sa më shumë pacienteve me një gamë më të gjerë barnash duke rritur aksesin më çmime më të përballueshme për sistemin.

Fjalë kyç: Ligji për barnat dhe shërbimin farmaceutik shqiptar, MEA, sistem shëndetësor, Bashkimi Europian.

A JEMI GATI PËR NJË KUADËR LIGJOR GLOBAL PËR PROVAT KLINIKE?

MSc. Besiana XHELILAJ1, MSc. Keis GEGA1.
Farmaciste.

Abstrakt
Hyrja: Provat klinike janë një pjesë thelbësore e zhvillimit të një bari të ri. Ato testojnë efikasitetin, si dhe sigurinë e një bari në njerëz. Të gjithë provat klinikë që kryhen në Bashkimin Evropian (BE) duhet të jenë konform dispozitave të Rregullores (BE) 536/2014

‘Mbi provat klinike për barnat për përdorim njerëzor’’, si hapi i parë në harmonizimin e kërkesave për procesin e vlerësimit dhe procedurave përkatëse për provat klinike në BE. Megjithatë, për vendet që nuk janë pjesë e BE-së, janë në fuqi kuadre të ndryshme ligjore për zhvillimin e provave klinike.
Metodat: Ky punim bazohet në rishikimin e literaturës që lidhet me zhvillimet më të fundit në fushën e provave klinike, si dhe të legjislacionit në fuqi për provat klinike. Burimet e informacionit përfshijnë Rregulloren (BE) 536/2014, materiale të tjera në dispozicion të publikut që janë të publikuara në faqet zyrtare web të autoriteve kompetente, si dhe artikuj të caktuar që lidhen me globalizimin e provave klinike.
Rezultatet: Jashtë BE-së, shtete të ndryshme kanë mekanizma të ndryshme rregullatore. Shumë prova klinike të mirëplanifikuara në botë, me qëllimin e adresimit të problemeve të rëndësishme të shëndetit publik, ose nuk janë të mundura që të vazhdojnë të zhvillohen ose zhvillohen me vonesë, për shkak të kompleksitetit administrativ aktual. Rekomandimet e Organizatës për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD) kanë qenë gjithashtu një instrument që duhet marrë në konsideratë në të gjithë kuadret rregullatore të të gjitha vendeve.
Përfundimet: Për të pasur një kuadër ligjor të zbatueshëm në nivel ndërkombëtar për provat klinike, një skenar ideal do të ishte që politikëbërësit e autoriteteve kompetente kombëtare të kryenin një analizë të legjislacionit të tyre aktual, si dhe të konsideratave etike dhe standardeve të tyre. Një konsultim publik me përfshirjen e të gjithë palëve të interesit, do të ishte i nevojshëm. Gjithashtu një periudhë e gjatë tranzicioni mund të merret në konsideratë, për të marrë kohën e nevojshme për fazën e implementimit. Megjithatë, aktualisht ky kuadër nuk konsiderohet akoma i mundur, për shkak të të gjithë faktorëve dhe sfidave që ndikojnë në fushën e provave klinike në nivel global.

Fjalë kyç: Prova klinike, implementimi, efikasiteti, Be.

PROVAT KLINIKE NË SHQIPËRI, ASPEKTI LEGJISLATIV DHE ZHVILLIMI I TYRE.

Dajana Roshi MSc1 Anxhela Hyseni MSc1.
1Clinres Farmacija d. o. o, zyra përfaqësuese në Shqipëri.

Abstrakt
Hyrja: Provat Klinike në Shqipëri janë prej vitesh në zhvillim të vazhdueshëm. Rregullorja për provat klinike është miratuar në vitin 2018 dhe që prej atij momenti shumë aspekte të kësaj fushe janë tashmë të rregulluara nga aspekti legjislativ. Duke nisur që nga aplikimi dhe miratimi i një studimi klinik, i cili kryhet pranë Komitetit të Etikës, në Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, e deri tek zhvillimi e mbyllja studimit. Gjithashtu, stafet e qëndrave spitalore rajonale dhe universitare janë gjithmonë e më familjarë me proçedurat dhe kërkesat që duhen ndjekur e plotësuar për të nisur dhe zhvilluar me sukses një provë klinike.
Metodat: Metodika e këtij studimi konsiston në analizimin e bazës ligjore që mbulon provat klinike në Shqipëri dhe situatën e deritanishme për sa i përket zhvillimit të tyre.
Përfundime dhe Rekomandime: Rekomandohet një rishikim i legjislacionit lidhur me aplikimin per miratimin e nje prove klinike si dhe implementimi i aplikimit online. Gjithashtu rekomandohet një përfshirje e studentëve në prova klinike, si praktikantë në një organizatë provash klinike apo edhe si staf i qëndrave që zhvillojnë prova klinike. Kjo mund të arrihej me anë të një bashkëpunimi nëpërmjet Univesiteteve, Spitaleve Rajonale ose Universitare dhe Organizatave të Provave Klinike. Një rekomandim tjetër është përfshirja e institucioneve të tjera rregullatore në aplikimin për një provë klinike, si për shembull:

Agjencisë Kombëtare të Barnave dhe Pajisjeve Mjekësore. Zhvillimi gjithmonë e më shumë i provave klinike, sjell shumë përfitime për të gjitha palët e përfshira. Përfshirë këtu, mjekët që punojnë në këto studime, spitalet që përfshihen apo edhe pacientët që bëhen pjesë e studimit.

Fjalë kyç: Prova Klinike, Organizatë Provash Klinike, Legjislacion, Aplikim.

NANOGRIMTARE PËR TARGETIN E SHPËRNDARJEVE TË BARNAVE: SFIDAT DHE MUNDËSITË.

Delina Xhafaj1, Klajdi Hoxhallari1, Enio Xhaferri1, Ederina Haxhiaj1, Armand Como1.
1Albanian University, Fakulteti I Shkencave Mjekësore, Departamenti I Farmacisë.

Abstrakt
Nanogrimcat janë mjete premtuese për të sjellë barnat në vende specifike në trup, siç janë tumoret, infeksionet ose indet e inflamuara. Megjithatë, ka shumë sfida dhe mundësi në projektimin, sintezimin, karakterizimin dhe testimin e nanopartikulave për dorëzim të synuar të barnave. Në këtë artikull, rishikohet gjendja aktuale të artit dhe perspektivat e ardhshme të sistemeve të dorëzimit të barnave me bazë nanopartikulare, duke u përqendruar në aspektet e mëposhtme: (1) llojet dhe pronat e nanogrimcave të përshtatshme për dorëzim të barnave, (2)metodat dhe strategjitë për funksionalizimin e nanogrimcave me ligandë synimi, (3)mekanizmat dhe faktorët që ndikojnë në biodistribucionin, farmakokinetikën dhe biodisponibilitetin e nanopartikulave, dhe (4)aplikacionet dhe sfidat e nanogrimcave për të sjellë lloje të ndryshme të barnave, si molekulat e vogla, proteinat, acidet nukleike dhe vaksinat. Diskutohet për pasojat etike, rregullatore dhe sociale të dorëzimit të barnave me bazë nanogrimcore, si dhe potencialin për përkthim klinik dhe tregetim. Theksohen boshllëqet kryesore të kërkimit dhe drejtimet për zhvillimin e ardhshëm në këtë fushë emocionuese dhe shpejtësisht në zhvillim.

Fjalë kyç: Nanogrimca, Shperndarja e barnave, Synimi, Nanomedicina.

AURONET, FLAVONOIDET PREMTUESE.

Edlira Kaloshi, Kleva Shpati, Aurora Napuce, Aida Dama, Hygerta Sopaj, Adela Frroku.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Shkencave Mjekësore, Albanian University.

Abstrakt
Auronet janë pjesë e familjes së gjerë të polifenoleve. Më konkretisht, ato mund të njihen si homologët më të ulët strukturorë të flavoneve më të njohura, një nënklasë e flavonoideve. Deri më sot, janë identifikuar strukturat kimike të më shumë se 100 auroneve të ndryshme, të karakterizuara nga modele të veçanta zëvendësimi; të hidroksiluara, të metoksiluara, të glikoziluara. Për më tepër, potenciali i tyre efektiv për të parashikuar përdorime të qëndrueshme terapeutike, ka nisur të zbulohet. Ndaj, ato përfaqësojnë një klasë me vlerë të thelluar të përbërjeve natyrore që synojnë të ofrojnë komponime bioaktive në të ardhmen e afërt. Shembujt e parë të auroneve u karakterizuan në vitin 1940 në Asteraceae, familjen e luledielit, që sintetizon derivatet më të zakonshme 4-deoksi të familjes duke përfshirë sulfuretin, maritimetin, leptosidin, dhe glikozidet e tyre përkatëse. Të konsideruar si të përfaqësuar dobët në natyrë, auronet shpesh janë anashkaluar nga studiuesit në krahasim me anëtarët e tjerë të superfamiljes së flavonoideve. Megjithatë, gjatë dy dekadave të fundit, ato janë rivlerësuar nga komuniteti shkencor, i cili po vlerëson gjithnjë e më shumë aftësinë e tyre për të moduluar disa rrugë biologjike. Ky rishikim përmbledh literaturën e fundit mbi

këtë klasë të komponimeve, e cila është analizuar si nga pikëpamja kimike ashtu edhe nga funksioni. Artikujt origjinalë, rishikimet dhe editoriale të paraqitura në *Pubmed* dhe *Scifinder* gjatë njëzet viteve të fundit janë marrë parasysh për të ofruar një pamje të strategjive kimike për vetitë e tyre funksionale dhe potencialin e përdorimit teknologjik. Studimi, ka për qëllim rritjen e ndërgjegjësimit për këto derivate natyrore si kandidatë efektivë të barnave, duke nxitur zhvillimin e analogëve të rinj sintetikë.

Fjalë kyç: Aurone, flavonoide, komponime bioaktive.

FORMULIMI DHE VALIDIMI I PROCESIT TË PRODHIMIT TË FORMAVE FARMACEUTIKE GJYSMË TE NGURTA SI MJET THEMELOR PËR TË SIGURUAR CILËSINË.

1, 2 Eni Bushi, 2Ledjan Malaj, 2Brunilda Myftari, 1Gentjan Mataj.
1 Profarma sh. a,
2 Universiteti i Mjekësisë, Tiranë; Departamenti i Farmacisë.

Abstrakt
Hyrje: Format farmaceutike gjysmë të ngurta përbëjnë një pjesë të rëndësishme të barnave që gjenden në treg të dobishme për sa i përket aplikimit të lehtë dhe aftësisë për të shpërndarë në mënyrë topike një shumëllojshmëri të molekulave të barit. Megjithatë, konsistenca e gjysëm të ngurtë duke qëndruar ndërmjet formave të ngurta dhe të lëngëta bën që formulimi dhe validimi i procesit të prodhimit për këto forma të jetë një sfidë për prodhuesit farmaceutik si në lidhje me çlirimit të barit ashtu dhe me qëndrueshmërinë e principit aktiv. Formulimi i duhur i një forme gjysmë të ngurtë përfshin zgjedhjen e një sistemi të përshtatshëm bartës të barit, bazuar kryesisht në natyrën fiziko-kimike të tij dhe efektin e kërkuar terapeutik.
Qëllimi: Ky studim synon të japë një panoramë të plotë të qasjes aktuale të formulimit dhe validimit të procesit të prodhimit të formave gjysmë të ngurta, duke paraqitur një model që ndjek ciklin e jetës së produktit (Quality By Design).
Metodologjia: U krye rishikim i literaturës për të identifikuar faktorët që duhet të konsiderohen për formulimin e formave gjysmë të ngurta si dhe kërkesat aktuale të GMP-së në lidhje me validimin e procesit të prodhimit për këto forma. Bazuar në kërkesat e identifikuara, u hartua një program i formulimit dhe validimit të formave farmaceutike gjysmë të ngurta.
Rezultate: Zgjedhja e lëndëve të para të përshtatshme për zhvillimin e një formulimi gjysmë të ngurtë bazohet tek kërkesat e shpërndarjes së barit (madhësia e grimcave të shpërndara, tensioni ndërfaqësor midis fazave, koeficienti i ndarjes së principit aktiv midis fazave dhe reologjia e produktit) si dhe tek nevoja për të dhënë zbutje të mjaftueshme. Në industrinë farmaceutike, inspektimet dhe testimet në proces dhe të produktit final nuk garantojnë cilësinë e produktit. Disa pika të rëndësishme që përfshihen dhe shpjegohen në validimin e formave gjysmë të ngurta janë: përcaktimi i CQA-ve, CPP-ve, vendosja e kritereve të pranimit për këto atribute, përcaktimi i parametrave që do të testohen përmes një vlerësimi të riskut, hartimi i një plani për marrjen e mostrave për vlerësimin e uniformitetit të përzierjes dhe përmbajtjes dhe vendosjen e kontrollit për ato parametra që ndikojnë në cilësinë e produktit dhe procesit.
Konkluzione: Cilësia nuk duhet të inspektohet vetëm në produkt, por duhet të ndërohet gjatë procesit të formulimit dhe prodhimit. Një mënyrë për prodhuesit farmaceutikë për të siguruar vazhdimësinë në proceset e prodhimit është validimi dhe krijimi i një strategjie që fokusohet në vendosjen e një gjendje kontrolli mbi parametrat kritikë.

Fjalë kyç: Forma gjysmë të ngurta, Formulim**,** Validim procesi, CPP, CQA.

STUDIM FARMAKOEKONOMIK I TRAJTIMIT TË KANCERIT TË GJIRIT ME TERAPI ADJUVANTE.

Dr. Erina Hilaj.

Abstrakt

Hyrje: Kanceri i gjirit vazhdon të jetë një ndër shkaqet kryesore të vdekshmërisë në botë dhe në Shqipëri. Në vendin tonë, kanceri i gjirit është kanceri më i shpeshtë tek gratë dhe i dyti më i shpeshtë në popullatë, pas kancerit të mushkërive. Kimioterapia dhe target terapia pas kirurgjisë kanë një rol të rëndësishëm në trajtimin, prognozën e sëmundjes dhe ndikimin në buxhet.

Qëllimi: Ky studim ka për qëllim të vlerësojë kosto-efikasitetin e regjimit të kimioterapisë me bazë taksane dhe regjimit me bazë antraciklina si kimioterapi adjuvante në gratë e diagnostikuara me kancer gjiri, si dhe të target terapisë me Traztuzumab të aplikuar në një grup pacientësh krahas regjimit me bazë taksane.

Metoda: Për këtë studim retrospektiv u shfrytëzuan të dhënat e marra nga kartelat për gra të diagnostikuara me kancer gjiri që të trajtuara me kimioterapi adjuvante në QSU 'Nënë Tereza' në Tiranë. Fillimisht gratë u ndanë në dy grupe në ato të trajtuara me regjimin e kimioterapisë adjuvante me bazë antraciklina dhe ato të trajtuara me kimioterapinë me bazë taksane, prej këtyre të fundit një grup grash ishin trajtuar dhe me target terapinë me trastuzumab. Pacientet u ndoqën për një periudhë pesë vjeçare për përcaktimin e kohës së mbijetesës pa sëmundje. Për matjen e kostove të trajtimit u përdorën të dhënat e cmimeve nga kontratat në QSUT.

Përfundime: Nga metoda Kaplan Meier dhe testet statistikore u dëshmua se nuk ka ndryshime statistikisht domethënëse (p=0. 925) midis dy regjimeve AC/T dhe CAF përsa i përket mbijetesës 5 vjeçare pa sëmundje të grave me kancer gjiri të trajtuara me këto terapi. Përshkak të rënies së ndjeshme të cmimit gjatë viteve të studimit të regjimit me bazë taksane, barra e të dy terapive në buxhetin e spitalit është e ngjashme. Ndërkohë Trastuzumabi, i aplikuar krahas kimioterapisë me bazë taksane rezultoi kosto efikas për Shqipërinë duke marrë parasysh kufirin e vendosur nga OBSH prej 3GDP per capita.

Fjalë kyç: kanceri i gjirit, kimioterapi, farmakoekonomi, taksane, antraciklina, trastuzumab.

ROLI I TË USHQYERIT, SUPLEMENTEVE DHE TRAJTIMI I INFERTILITETIT FEMËROR.

Fatjona Gashi1, 4, Zafer Gashi2, Fitore Gashi3, Fitim Gashi4, Festina Gashi4.
1Fakulteti i Shkencave Bioteknike – Manastir,
2, 4Kolegji UBT Prishtinë, Kosovë,
3QKMF, Nënë Tereza, Klinë, Kosovë,
4Laborator mjekësor, Biolab Zafi, F. Pejë, Kosovë.

Abstrakt

Hyrje: Për afërsisht 10% deri në 15% e çifteve kanë vështirësi në zgjidhjen e numrit të fëmijëve siç e parashikojnë, dhe shumë prej tyre kërkojnë kujdes të specializuar për fertilitetin të paktën një here gjatë jetës së tyre riprodhuese. Ushqyerja luan një rol të madh në rritjen e efikasitetit riprodhues si te femrat ashtu edhe te meshkujt, dhe në kundërshtim

me rolin e dëmshëm të peshës trupore, efekti I dietës në fertilitetin femëror nuk është I mire përcaktuar.
Objektivi: I këtij rishikimi të literatures ishte të shqyrtonte rolet e mundshme të ushqyerjes dhe trajtimit të infertilitetit femëror.
Materiali dhe Metodat: Një kërkim I kategorizuar dhe gjithëpërfshirës I literaturës u krye duke përdorur bazat e të dhënave ndërkombëtare duke përfshirë PubMed, Embase, Web of Science, Scopus dhe Bibliotekën Cochrane në përputhje me rekomandimet e udhëzimeve të PRISMA. Kërkimi u kufizua më tej në artikujt brenda 20 viteve të fundit dhe ata të shkruar në anglisht. Fjalët kyçe të kërkimit të përdorura ishin 'infertiliteti femëror', 'infertiliteti', 'trajtimi konservativ i infertilitetit femëror', 'acidet yndyrore omega-3 dhe infertiliteti', 'Dieta dhe fertiliteti', dhe lëndë ushqyese / supplement edhe fertilitet.
Rezultatet: Ndërsa vitamina D, dieta e shëndetshm edhe e ekuilibruar, si dhe disa suplemente bimore, si shaseberry, mund të jenë të dobishme për fertilitetin femëror, obeziteti, tymi dhe ekspozimi I hershëm ndaj fitoestrogjeneve mund të kenë efekte të pafavorshme në shëndetin riprodhues të grave.
Përfundime: Të ushqyerit dhe mënyra e jetesës mundtë luajnë një rol në zhvillimin dhe trajtimin e infertilitetit femëror.

Fjalë kyç: Infertilitet femëror, dietë dhe fertilitet, lëndë ushqyese/suplemente dhe fertilitet.

FARMAKOGENETIKA DHE EFEKTET E PADËSHIRUESHME TË BARNAVE.
Fatos Kadesha.

Abstrakt

Çfarë është farmakogenetika, emërtimi i saj nga Vogel në vitin 1959. Shmanget genetike që rezultojnë me mungesën dhe ndryshimin e sistemeve enzimatikë të cilat influencojnë në statuset e sëmundjeve dhe efekteve të padëshiruara të barnave dhe ndryshimet kinetike me zgjatjen e veprimit të barnave, ndërveprimet bar- bar, reaksionet e padëshirueshme idiosinkratike. Shkallët e metabolizmit të barit, metabolizimi i shpejtë, metabolizimi mesatar, metabolizimi i ngadaltë, lidhjet e variacioneve genetike dhe njohja e farmakogenetikës si faktor në përgjigjet e ndryshme dhe efektet e padëshiruara të barnave. Tri klasat e fenotipeve për metabolizmin e barnave dhe efekti i rëndesishëm i geneve në kursin e mjekimit të barnave. Përmbledhja e konditave pharmakogenetike në sqarimin e fenomeneve pharmakogenetike. Spjegimi i termave që përdoren në këtë studim për të interpretuar këtë çështje dhe pikërisht çfarë janë: Allele, autoseme, autosomaldominant, autosomal recessive, enzima, gene, genotype, heterozypous, homozygous, isoenzyme, phenotype, polymorpluisem. Paraqitja grafike e veprimit të tri distribucioneve genetike (unimodale, bimodale dhe trimodale) mbi përgjigjen tek një bar në individe të ndryshëm). Përmbledhja e disa shëmbujve të rëndësishem të konditave pharmakogenetike që vijojnë me mungesat enzimatike dhe çrregullimet e ndryshme që vijnë nga këto mungesa enzimatike, që janë: G66PD (glukos 6 – phosphate dehydrogenase), enzimat metabolizuese globin dhe hene, catechel, methyl transferase (COMT), thioprine methyl transferase (TPMT), enzimat glycolitike, dihydropirimidine dehydrogenase (DPD), enzimat N- Acetyl transferase (NAT1 DHE NAT2), cholinesterase, cytochrome P-450 Isoenzyme CYP2D6, cytochrome P-450, isoenzyme CYP2C19, microsomal oxidation, hypoxanthime- guanine- phosparyl transferase, enzimë receptor, alcohol dehydrogenase ADH, biding proteins, reaksionet e padëshirueshme të barnave Idiosynkratike të rënda.

Fjalë kyç: Farmakogenetika**,** variacione, enzimatik.

PREVALENCA E ANESTETIKËVE NË KLINIKËN E GJINEKOLIGJISË NË SHSKUK PERIUDHA JANAR-QERSHOR 2022.

1Fitim Alidema, 2Lirim Mustafa, 3Flakron Alidema, 4Mirzade Alidema.
1, 2, 3, 4Fakulteti Farmacisë, Kolegji UBT, Prishtinë, Republika e Kosovës.

Abstrakt

Hyrje: Anestezia është një gjendje e humbjes së kontrolluar, të përkohshme të ndjeshmërisë ose vetëdijes që shkaktohet për qëllime të ndryshme mjekësore. Ajo i referohet përdorimit të medikamenteve (të quajtura anestetikë) që të mos ndjejmë dhimbje gjatë procedurave ose operacionit.

Qëllimi: I këtij studimi është përdorimi i anestetikëve në klinikën e gjinekologjisë në SHSKUK, roli dhe rëndësia e tyre, mmënyra e administrimit dhe dozimi i tyre gjatë periudhës së anesteztionit.

Metodologjia: Ky punim është një hulumtim në të cilin është përdorur metoda përshkruese, ku përveç një shqyrtimi të thëllë të literataturës janë marrë të dhëna nga protokollet e pacienteve të klinikës së gjinekologjisë në SHSKUK, gjatë periudhës Janar – Qershor 2022.

Rezultatet: Në kuadër të rezultateve janë përfshirë të gjitha pacientet e klinikës së gjinekologjisë në atë periudhë kohore të caktuar. Rezultatet e arritura kanë rezultuar në të dhëna të hollësishme në lidhje me anestezionin, anestetikët, mënyrën e administrimit, përdorimin e tyre. Vërejmë se prevalenca e anestetikëve spinal është dominant në çdo muaj dhe ai epidural është më pak i përdoruri. Rezultatet e fituara janë paraqitur me grafikone dhe janë komentuar.

Konkluzion: Nga rezultatet e arritura nga ky studim mund të konstatojmë se përdorimi i anestetikëve është shumë i rritur dhe numri i rasteve është shumë i lartë. Teknika neuroaksilare (spinale) është më e përdorura, pastaj anestezioni intravenoz, anestezioni i përgjithshëm dhe në fund ai epidural. Pothuajse të gjitha rastet obsterike janë realizuar me anë të anestezionit spinal dhe një nga rastet më të shpeshta ishte ai Sectio Cezariane.

Fjalë kyç: Prevalenca, anestetikët, përshkrimi.

RREZIKSHMËRIA E VETËMJEKIMIT ME KORTIKOSTEROIDE PËR PËRDORIM LOKAL.

Fitim Gashi[1], Zehadin Gashi[2].
[1]*Shtëpia e Shëndetit, Zhur, Prizren;*
[2]*Alma Mater Europaea, Campus College "Rezonanca", Prishtinë.*

Abstrakt

Vetëmjekimi i pacientëve me kortikosteroide për lëkurë po bëhet gjithnjë e më shumë. Kjo për faktin se veprimi i tyre në lëkurë është i shpejtë, sidomos te proceset e sëmundjeve inflamatore. Përdorimi i tyre bëhet në mënyrën jo të duhur dhe pa pasur njohuri për dozën, vendin e aplikimit dhe mënyrën e përdorimit.

Qëllimi i punimit: Është të analizojmë vetëmjekimin e sëmundjeve të lëkurës me kortikosteroide, bazuar në mekanizmin e veprimit, qëllimin, dozimin, vendin e aplikimit dhe mënyrën e përdorimit.

Metoda e hulumtimit: Është bazuar në analizën e marrjes së këtyre preparateve sipas kategorive nga ana e pacientëve pa u vizituar te mjeku dhe anketa me pacientët të cilët kanë kërkuar këto produkte lidhur me njohjen e veprimit dhe mënyrës së përdorimit.

Diskutimi: Në analizën e kërkesave të 130 pacientëve për kortikosteroide, rezulton se më së shumti janë përdorë kortikosteroide të grupit të parë dhe të dytë, siç janë: derivatet e hidrokortizonit, betametazoni, fluocinoloni etj. Bazuar në format farmaceutike të kortikosteroideve, si: pomadat, kremrat dhe xhelet, pacientët nuk kanë pasur njohuri se cila formë duhet të përdoret për sëmundjen dhe gjendjen momentale të lëkurës. Sa i përket njohurive lidhur me indikacionet dhe kontraidikacionet, mënyrën e veprimit dhe mënyrën e përdorimit, përgjigja e tyre më tepër ka qenë nga njohuritë e përdorimit të pacientëve paraprak se sa njohurive elementare lidhur me përdorimin e tyre.
Konkluzioni: Si konkluzion mund të themi se pacientët i përdorin kortikosteroidet pa udhëzimin e mjekut dhe pa pasur njohurit elementare lidhur me mjekimin, dozimin, vendin e aplikimit dhe mënyrën e përdorimit.
Rekomandimi: Rekomandojmë që barnatoret të jenë të kujdesshmën në dhënien e tyre pa recetë, në veçanti pa dhënien e udhëzimeve lidhur me indikacionet, dozën e përdorimit, vendin e aplikimit mekanizmin e veprimit, rreziqet dhe mënyrën e drejtë të përdorimit.

Fjalë kyç: përdorimi pa recetë, kortikosteroide, doza, pacient.

PREVALENCA E PENICILINAVE NË KUJDESIN PARËSOR NË KAMENICË-PERIUDHA JANAR-QESHOR 2022.

[1]Flakron Alidema, [2]Mirzade Alidema, [3]Laureta Rashiti
[1]Barnatorja numër 1- Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare në Ferizaj, Republika e Kosovës
[2,3]Barnatorja Puls- Gjilan, Republika e Kosovës

Abstrakt
Hyrje: Antibiotikët mund të përdoren për të trajtuar infeksionet bakteriale që: nuk ka gjasa të largohen pa antibiotikë, mund të infektojë të tjerët mund të marrë shumë kohë për t'u larguar, pa trajtim bartin rrezikun e komplikacioneve më serioze. Penicilinat përdoren për të trajtuar infeksionet e shkaktuara nga bakteret gram-pozitive (p.sh., infeksionet streptokokale) dhe bakteret e caktuara gram-negative (p.sh., infeksionet meningokokale). Qëllimi i këtij punimi është gjetja e prevalencës të përdorimit të Penicilinave në Qendren kryesore të Mjekësisë Familjare në Qytetin e Kamenicës.
Metodologjia: Për hulumtimin që përfshihet në këtë punim është përdorur metoda cilësore (kualitative) dhe përshkruese (deskriptive), ndërsa të dhënat janë marrë nga protokollet e pacientëve. Gjinia e pjesëmarrësve në hulumtim është faktorë i pamodifikueshëm që zë vend të rëndësishëm në paraqitjen e rezultateve, spas gjinisë pjesa më e madhe me 60% i takojnë gjinisë femrore dhe me 40% janë të përfshirë meshkujt. Në paraqitjen sipas moshes, ne marrjen e Penicilines mbiyotron mosha 30-40 vjecare dhe mbi 40 vjec, ndersa me e kursyer eshte mosha 0-10 vjec.
Konkluzionet: Mosha 30-40 vjeqare përdor më së shumti Penicilinat dhe në përgjithësi Antibiotikët. Pacientët, në përgjithësi, janë në rrezik nga përdorimi i tepruar i antibiotikëve, dhe nga krijimi i rezistencës ndaj antibiotikëve, pasi antibiotikët po përshkruhen edhe kur nuk është e nevojshme.Shfaqja dhe përhapja e rezistencës bakteriale ndaj antibiotikëve është një problem në rritje në të gjithë botën, gjë që paraqet një kërcënim të madh për shëndetin publik global në shekullin 21.

Fjalë kyç: Antibiotik, Penicilina, prevalenca, Rezistenca, perdorimi, QKMF.

LISTA E BARNAVE TË RIMBURSUESHME – PAKETË E RËNDËSISHME E SKEMËS SË SIGURIMEVE SHËNDETËSORE NË SHQIPËRI.

Ph. D Florjana Rustemi1.
1Fondi i Sigurimeve Shëndetësore, Albanian University.

Abstrakt
Lista e barnave të rimbursuara është një nga paketat më të rëndësishme të financuara nga FSHF. Lista jonë kombëtare e barnave të rimbursimit, bazuar në listën e barnave esenciale të OBSH-së, si element i domosdoshëm për zbatimin e skemës së sigurimeve shëndetësore, u miratua për herë të parë në Shqipëri me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 323, datë 26. 06. 1995 'Për listën e barnave esenciale dhe masën e mbulimit të çmimit të barnave', si pjesë e politikës së mbrojtjes nëpërmjet masës së mbulimit për grupet e barnave të shtrenjta, të cilat mund të përdoren kundër sëmundjeve kërcënuese për jetën ose paaftësitë. Kjo listë shënoi fillimin e skemës së rimbursimit të barnave, e cila aktualisht po përditësohet në mënyrë periodike. Në bazë të kontratave të FSSH me kompanitë farmaceutike dhe farmacitë, ne rimbursojmë barnat, duke iu referuar masës së mbulimit nga 50% - 100%, sipas kategorive të përcaktuara me vendim të Këshillit të Ministrave. Marzhet e diferencuara me shumicë dhe pakicë të barnave të rimbursuara miratohen me listën. Lista e parë kombëtare e barnave me rimbursim përmbante gjithsej 174 barna, ku përfshiheshin barna antineoplazike, hematologjike, analgjezike, antiepileptike, kardiovaskulare, gastrointestinale, antiinfektive etj. Numri i barnave është rritur ndër vite dhe aktualisht është lista kombëtare e barnave me rimbursim. i vitit 2021, i ndryshuar, përmban 340 parime aktive, 1, 191 alternativa komerciale dhe më shumë se 450, 000 pacientë në vit përfitojnë barna falas. Nëpërmjet politikave kombëtare shëndetësore, përjashtohen nga pagesat direkte, për alternativat e para të barnave në listën e barnave me rimbursim, që nga viti 2003 kategoria 'Pensionistët', dhe bazuar në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 955, datë 29. 12. 2014. dhe urdhrin e Ministrit të Shëndetësisë, të vitit 2017 kategorinë 'Personat me sëmundje kronike'. Falë ligjit të ri të FSSH-së, për herë të parë në vitin 2014, një komision teknik hartoi listën e barnave të rimbursuara. Ky komision i përbërë nga 11 ekspertë të fushës mjekësore, ekonomike dhe sociale, gjatë procesit mori në konsideratë kriteret shkencore, duke i dhënë përparësi barnave që përdoren kundër sëmundjeve kërcënuese për jetën; sëmundjet invaliduese; sëmundjet që kanë rrezik të përhapen në shoqëri; sëmundje që shkaktojnë shumë vuajtje si dhe sëmundje kronike që kërkojnë trajtim të zgjatur. Qasja e pacientëve në barna, përballueshmëria dhe rezultatet shëndetësore janë përmirësuar gjatë viteve në krahasim me Listën e parë Kombëtare të Barnave të Rimbursimit. Nevojiten ende përpjekje në kuadrin e politikave të rimbursimit të barnave për të përcaktuar prioritete të qarta, vendime të bazuara në prova dhe të dhëna reale të popullsisë, proces transparent dhe përfshirje të pacientëve.

Fjalë kyç: Lista e barnave të rimbursimit, Pensionistë, Pacient.

PROMOVIMI I SHËNDETIT PUBLIK PËRMES MEDIAS.

Ph. D. Freskida Miloti.
Master Internacional në 'Shëndet Publik 'në Liverpool John Moores University.

Abstrakt
Hyrje: Roli i medias në shëndetin publik në kontekstin e Shqipërisë është tema kryesore e këtij hulumtimi. Burimet e informacionit, përfshirë gazetat, radion, televizionin dhe mediat sociale, kanë një ndikim të rëndësishëm në perceptimet e publikut dhe sjelljet lidhur me shëndetin. Studimi synon të shtojë informacionin e saktë, të ndërgjegjësojë dhe të ofrojë

perspektiva të reja për praktikat dhe politikat e shëndetit publik në Shqipëri. Objektivi i këtij studimi është të kuptojë se si media, përfshirë platformat e mediave sociale, mbi politikat dhe praktikat e shëndetit publik. Në këtë hulumtim është përdor një qasje meta-analitike (PRISMA). Komunikimi efektiv dhe media luajnë një rol kyç në shpërndarjen e informacionit dhe promovimin e sjelljeve të shëndetshme në shoqëri. Kuptimi i funksionit të medias në komunikimin e shëndetit publik është thelbësor për adresimin e sfidave shëndetësore dhe promovimin e sjelljeve të shëndetshme në popullatë. Metodologjia e përdorur përfshin një rishikim sistematik dhe një meta-analizë. Njohja e funksionit të medias në shoqërinë shqiptare dhe ndikimi i saj në komunikimin e shëndetit publik është e rëndësishme për zgjidhjen e sfidave shëndetësore dhe për promovimin e zakoneve të shëndetshme.
Materiali dhe Metodat: Media ka një ndikim të rëndësishëm në qëndrimet, veprimet dhe perceptimet e publikut në lidhje me shëndetin. Analiza e përmbajtjes së medias dhe mesazheve të transmetuara nëpërmjet platformave mediatike të ndryshme mund të na ndihmojë të kuptojmë se si media ndikon në opinionin publik për çështjet shëndetësor. Duke shqyrtuar me kujdes mbulimin mediatik dhe vlerësuar mesazhet e transmetuara, ata mund të marrin vendime strategjike dhe të përmirësojnë efektivitetin e programeve të shëndetit publik. Në këtë kontekst, është e rëndësishme të kuptohet roli i medias në komunikimin e shëndetit publik për të zhvilluar veprime të ardhshme që do të çojnë në përmirësimin e rezultateve shëndetësore, duke analizuar përmbajtjen e medias, vlerësuar ndikimin e saj në perceptimet publike dhe investiguar implikimet në politikat e shëndetit publik.

Fjalë kyç: Media, shpërndarje informacioni, konsiderata etike, sfida, shëndet publik.

TRANSFORMIMI I LIGJIT FARMACEUTIK SHQIPTAR DREJT STANDARDIT NDËRKOMBËTAR.

Dr. Msc. Gentiana Qendro.
Pharmalaw Regulatory Albania.

Abstrakt
Hyrja & Qëllimi: Zhvillimet në sistemin farmaceutik paraqesin nevojën për transformimin e ligjit për shërbimin Farmaceutik në kontekstin kombëtar. Përshtatja e sistemit juridik dhe rregullator me Standartet Ndërkomëtare, pajtueshmëria me praktikat me të mira të këtij sektori kanë qëllim krijimin e një mjedisi të favorshëm për zhvillimin e shërbimit farmaceutik në Shqipëri. Identifikimi dhe analiza e ndryshimeve kryesore të bëra në Ligjin Farmaceutik Shqiptar përfshijnë rregullime të reja për licensimin e prodhuesve, kontrollin e cilësisë së produkteve farmaceutike, monitorimin e sigurisë së pacientit, dhe aspekte të tjera të rëndësishme.
Materiale & Metoda: Përfshijnë një gamë të gjerë të metodave për të kuptuar procesin e harmonizimit të legjislacionit.
Analiza e Dokumentave Ligjore dhe Rregullative: Kjo metodë përfshinë shqyrtimin e tekstit të ligjeve, Rregulloreve dhe dokumenteve zyrtare të Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian për të identifikuar ndryshimet dhe përputhshmërinë mes tyre.
Anketimi i Kompanive Farmaceutike: Përmes një ankete të strukturuar, u përfitua një kuptim i qartë për përvojën e kompanive farmaceutike në përshtatjen me standardet europiane, duke adresuar sfidat dhe avantazhet e kësaj përpjekje.
Kombinimi i këtyre metodave mundësoi një kuptim të plotë dhe të detajuar të procesit të harmonizimit të legjislacionit farmaceutik në Shqipëri me standardet europiane.

Studimi është retrospektiv, Analiza e Akteve ligjore mundeson sigurimin e një baze të qëndrueshme për vlerësimin e ndikimeve të ndryshimeve ligjore në praktikën dhe zhvillimin e sektorit farmaceutik.
Rezultati: Përqendrohet në vlerësimin e përputhjes së Ligjit Farmaceutik Shqiptar me Standardet Ndërkombëtare, duke përfshirë GMP (Praktikat e Mirë të Prodhimit), GDP (Praktikat e Mirë të Distribucionit), dhe të tjera. Përdorimi i instrumenteve Ndërkombëtar ndihmoi në vlerësimin e nivelit të përshtatjes dhe nxjerrë në pah sektorët që ende kanë nevojë për përmirësime.
Perfundime: Nëpërmjet një analize të thellë dhe të argumentuar, studimi identifikon sfidat kryesore që ka përballur Shqipëria në procesin e harmonizimit, si dhe përparësitë që ka arritur. Gjithashtu, vlerëson impaktin aktual të ndryshimeve ligjore në sektorin farmaceutik dhe ofron rekomandime për hapat e ardhshëm për të arritur një përshtatje më të mirë me standardet europiane.

Fjalë Kyç: ligj, Shqipëri, ndërkombëtar, etj.

CËNIMET SHËNDETËSORE TË LIDHURA ME PIRJEN E DUHANIT.
Hamez Aliaga.

Abstrakt
Hyrje: Duhani është shkaktari më i madh i parandalueshëm i kancerit (dhe sëmundjeve të tjera) dhe i vdekjeve. Personat që konsumojnë duhanin janë të rrezikuar nga shumë lloje të kancerit si dhe çrregullime të shumta të sistemit respirator dhe të sistemit kardiovaskular.
Qëllimi: Qëllimi i këtij punimi është të kemi sa më shumë njohuri rreth duhanit dhe probleme shëndetësore që lidhen me përdorimin e tij, politikat kundër duhanpirjes si dhe rekomandimet për duhanpirësit.
Diskutime: Te diskutimet janë marrë statistika rreth sëmundjeve dhe vdekjeve të shkaktuara nga pirja aktive dhe pasive e duhanit nga Qendra e kontrollit dhe parandalimit të sëmundjeve. Përdorimi i duhanit është përgjegjës për rreth 21% të gjitha vdekjeve prej kancerit në të gjithë botën duke qenë shkaktar më i madh se të gjithë shkaktarët e tjerë të kancerit të marra së bashku.
Rekomandimet: Ti këshillojmë të gjithë që të ndalojnë përdorimin e duhanit, siguroni ndërhyrje në sjellje dhe farmakoterapi për ndërprerjen e atyre që përdorin duhanin, vetëdijësimi i pacientëve për ndërprerjen e pirjes së duhanit.

Fjalë kyç: Duhani, kanceri, Kosovë, Shqipëri, sëmundjet kardio-vaskulare dhe rekomandimet.

SIMPTOMAT E STRESIT, ANKTHIT DHE DEPRESIONIT NË PACIENTËT ME AKNE VULGARIS.
MSc. Helena Hazizaj 1, Alma Hazizaj2.
1Agjensia Kombëtare e Barnave dhe Pajisjeve Mjekësore,
2Mjekësia Ligjore.

Abstrakt
Hyrje: Akne vulgaris është një inflamacion kronik i aparatit pilosebac, tek adoleshentët dhe adultët e rinj. Është çrregullimi më i zakonshëm që trajtohet nga dermatologët, i cili mund të prekë 85 % të popullsisë. Mund të shfaqet në çdo periudhë të jetës, por kryesisht prek

moshat 12 deri 24 vjeç. Studime të ndryshme, kanë treguar se kjo sëmundje është në gjendje të shkaktojë alternime psiko-sociale, të lidhura me turpin, ankthin, stresin, deprivimin social.
Metoda: U përpilua një kartelë tip nëpërmjet së cilës u mundësua mbledhja e të dhënave për variablat e pavarur si: karakteristikat klinike të aknes tek pacientët (graviteti, kohëzgjatja dhe lokalizimi) dhe faktorët sociodemografike (gjinia, mosha, punësimi, gjendja civile dhe arsimimi). Më tej u bë vlerësimi me një pyetësor të validuar DASS 42 (Depression, Anxiety & Stress Scale), si instrument për mbledhjen e të dhënave për variablat e varura.
Rezultate: Nëpërmjet përdorimit te DASS 42, studimi tregoi se akne vulgaris ka një ndikim të rëndësishëm emocional tek pacientët që vuajnë prej saj. Pacientët me akne kanë respektivisht 2. 8, 3. 2 dhe 2. 26 herë më shumë gjasa për të shfaqur simptomat si stres, ankth dhe depresion klinik kundrejt grupeve të kontrollit, duke treguar se janë të riskuar për të shfaqur probleme serioze në të ardhmen.
Rekomandime: Menaxhimi i çrregullimeve psiko-dermatologjike kërkon një bashkëpunim efektiv ndërmjet mjekëve dermatologë, mjekut të familjes dhe profesionistëve të shëndetit mendor, për të arritur rezultat pozitiv tek pacientët. Ky studim thekson rendësinë e vlerësimit të duhur të pasojave jodermatologjike të aknes, e cila lejon mjekun për të trajtuar pacientin jo vetëm në sëmundjen e lekurës.

Fjalë kyç: akne vulgaris, stres, ankth, depresion klinik.

PËRDORIMI I PROBIOTIKËVE. ROLI I TYRE NË ORGANIZËM.
Jonida Yzeiraj.

Abstrakt
Hyrja: Probiotikët janë ushqime ose suplemente që përmbajnë mikroorganizma të gjallë që synojnë të ruajnë ose të përmirësojnë bakteret "e mira" (mikroflora normale) në trup. Ekuilibri i mikroorganizmave prishet për arsye të caktuara, kryesisht prej antibiotikëve por edhe stresit që në ditët e sotme është në nivele tepër të larta. Probiotikët ndihmojnë për të baraspeshuar nivelin e mikroorganizmave në florën intestinale në mënyrë që funksionet në organizëm të kryhen si duhet. Probiotikët detoksifikojnë organizmin nga përbërësit e dëmshëm si dhe prodhojnë vitamina dhe përbërës të tjerë.
Qëllimi: është të vlerësojë njohuritë dhe perceptimin e popullatës për probiotikët dhe gatishmërinë e tyre për ti përdorur këto suplemente ushqimore si pjesë të dietës së tyre të përditshme.
Metodologjia: Studim deskriptiv (përshkrues). Instrumenti i përdorur për mbledhjen e të dhënave është pyetësori, i hartuar bazuar në shumë studime të tjera të ngjashme. Popullata e përfshirë në studim është një popullatë rastësore e moshës mbi 18 vjeç, qytetarë të qyteteve të ndryshme të cilët kanë frekuentuar farmacitë e një rrjeti farmaceutik. Pyetësori është i ndarë me 3 seksione. Shpërndarja e pyetësorit u realizua nëpërmjet mediave sociale (instagram, whatsapp). Të dhënat u analizuan me programin Microsoft Office Excel dhe SPSS 22.
Rezultatet: Në studim morën pjesë 391 qytetarë, 82 % e të cilëve i përkasin gjinisë femërore. Mosha mesatare është 34 vjeç. 67 % e personave që kanë plotësuar pyetësorin, kanë përfunduar arsimin e lartë. 94 % jetojnë në zona urbane. 55 % prej tyre i kanë përdorur probiotikët vitin e fundit. 71, 1 % mendojnë se njohuritë e tyre mbi probiotikët janë të pamjaftueshme dhe se ata do të kishin nevojë për njohuri të tjera shtesë.

Fjalë kyç: Probiotikë, njohuri, pyetësor, popullatë, shëndet.

ROLI I FARMACISTIT NË TRAJNIMIN E ASTMËS BRONKIALE.

Klarita Hoxhallari.
Farmaciste, drejtore teknike e Bioplus Farmaci.

Abstrakt
Hyrje: Astma është një sëmundje kronike e mushkërive, e cila inflamon dhe ngushton rrugët e frymëmarrjes.
Qëllimi i studimit: Qëllimi i këtij studimi është të tregojë se si roli i farmacistit ndikon në shkrimin e teknikave të inhalimit në menaxhimin e astmës bronkiale si dhe në edukimin e pacientit. menaxhimi i astmës. Edhe pse terapitë janë efikase, kujdesi për astmën tuaj vazhdon të jetë në nivele shumë të ulëta. Farmacistët i trajtojnë pacientët në mënyrë të tillë që ata të mësojnë teknikat e inhalimit.
Metodologjia: Ky studim vlerësoi mundësinë e trajnimit të pacientëve që marrin pompa inhalatore në variantin PMDI të inhalatorit të dozës së njehsorit të presionit ose frymëmarrjes të aktivizuar nga farmacisti. Paralelisht, u mat lidhja midis teknikës së inhalimit dhe menaxhimit të astmës pas një muaji trajnim.
Rezultatet: 500 pacientë që marrin trajnime në farmaci për një periudhë 6 mujore janë trajnuar për të dy llojet e pompave. U vu re se përqindja e pacientëve me teknika inhalimi optimale u rrit nga 24% në 79% pas stërvitjes. Trajnimi i një pacienti zgjat mesatarisht 6 minuta.
Konkluzione: Një ndryshim i madh është vërejtur në trajtimin e astmës bronkiale në pacientët që kanë përmirësuar teknikën e inhalimit. Teknika e inhalimit e kryer siç duhet ndikon në kontrollin e astmës bronkiale.

Fjalë kyç: astma bronkiale, kortikosteroide thithëse, farmaci, inhalatorë të aktivizuar me frymëmarrje, inhalatorë nën presion.

PËRSHKRIMI I BARNAVE OFF-LABEL: NJË STUDIM OBSERVUES RETROSPEKTIV PRANË SHËRBIMIT TË PSIKIATRISË QSUT, TIRANË.

Msc Klea Velaj1, Prof. Asc. Anita Pilika2, Msc. Rexhina Sterjo3, Msc. Armela Hysaj2, Msc. Entela Isufi2.
1Master i Shkencave Farmaci,
2Shërbimi Psikiatrisë, QSUT,
3Master in International Healthcare Management, IU International University Of Aplied Sciences- Campus Bad Honnef.

Abstrakt
Hyrje: Off-label është një term i cili i referohet përshkrimit të një bari për një sëmundje ose gjendje mjekësore, përshkrimin për një grupmoshë, përshkrimin në një dozë apo një formë administrimi përvec asaj për të cilën është aprovuar zyrtarisht.
Qëllimi: Objektivi i këtij studimi është të grumbullojë, analizojë, vlerësojë informacionin për përdorimin e barnave off-label në pacientët në shërbimin e psikiatrisë QSUT, Tiranë. Përmes këtij studimi synojmë të identifikojmë barnat më të përdorur off-label dhe indikacionet e përdorimit të tyre.
Metodologjia: Është realizuar një studim observues retrospektiv në pacientë që janë vizituar pranë shërbimit të psikiatrisë QSUT, Tiranë për perudhën Qershor-Shtator 2023. Janë marrë në studim të dhënat demografike, historia klinike dhe përshkrimi i barnave, ku janë analizuar këto të fundit për përdorimin off-label sipas FDA.
Rezulate: Grupmosha që u përfshi në studim është >= 18 vjec. Numri i pacientëve të cilëve iu analizuan të dhënat në këtë studim ishte 472, ku 237 prej tyre ishin femra (50. 21%) dhe

235 ishin meshkuj (49. 79%). Crregullimet psikotike, skizofrenia, crregullimi bipolar ishin në diagnozat më të hasura nga vëzhgimi i të dhënave. Prevalenca e recetave me të paktën një përshkrim të një bari off-label ishte më e madhe se e recetave ku nuk ishte përshkruar asnjë bar off-label. Këtu i referohemi barnave që ishin përshkruar për një sëmundje apo gjendje mjekësore për të cilën nuk janë aprovuar zyrtarisht. Nga analiza e të dhënave u vu re se diazepam dhe lorazepam janë më të përshkruar për përdorim off label. Më pak të përshkruara në receta ishin vitaminat.
Përfundime: Përdorimi i barnave off-label është i zakonshëm në praktikën psikiatrike. Benzodiazepinat janë klasa e barnave më e hasur në përshkrim off-label.

Fjalë kyç: off-label, përdorimi barnave, psikiatri, receta.

IMPAKTI DHE EFIKASITETI I SEMAGLUTIDIT NË KONTROLLIN E DIABETIT TIP 2 DHE DISKUTIMET NË LIDHJE ME RËNIEN NË PESHË.

Prof. Asoc. Klejda Harasani1, Anisa Cami2, Drilona Ruçi2, Erion Vukzaj2, Serena Kodra2.
1Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë,
2Student.

Abstrakt
Hyrje: Obeziteti është mjaft i përhapur dhe shkakton probleme në mirëqenien shëndetësore dhe sociale. Shkaku kryesor i kësaj sëmundjeje komplekse kronike është konsumimi i tepërt i yndyrnave dhe aktiviteti i ulët fizik, që favorizojnë depozitimin e yndyrnave në trup. Pasojat e obezitetit mund të jenë shumë më fatale se sa vetëm estetike duke përfshirë rritjen e rrezikut për zhvillimin e diabetit tip 2, sëmundjeve kardiovaskulare, disa llojeve të kancerit dhe për çrregullime muskuloskeletike. Një medikament i njohur me emrin semaglutid, i cili është një agonist i receptorit GLP-1, ka treguar një efikasitet të lartë në kontrollin e obezitetit dhe në kontrollin e diabetit tip 2, duke përmirësuar ndjeshëm parametrat e glicemisë dhe duke reduktuar masën trupore. Ky medikament nuk indikohet në individët që kanë një BMI më të vogël se 30 dhe që nuk janë të diagnostikuar me diabet të tipit 2. Qëllimi i këtij studimi është të paraqesë një përmbledhje të përditësuar mbi mënyrën e veprimit të semaglutidit, efikasitetin dhe sigurinë e tij.
Materiali dhe Metodat: Përmbledhje e rishikimeve sistematike rreth semaglutidit të botuara dhe të disponueshme me tekst të plotë në bazat e të dhënave 'Google schoolar' dhe 'Pubmed'. Termat e kërkimit ishin semagulutid dhe obezitet për të dy databazat. Shqyrtimi i artikujve u bë fillimisht në bazë të titullit dhe abstraktit, dhe më pas u analizua teksti i plotë i artikujve për të konfirmuar përfshirjen e tyre dhe për ekstraktimin e të dhënave. Regjistruam në Excel të dhëna mbi artikujt (autorët, titulli, revista, vendi dhe viti i botimit), pacientët, rezultatet terapeutike dhe efektet anësore. Rezultatet u sintetizuan dhe u analizuan në mënyrë cilësore e sasiore.
Rezultatet: Prej 51 artikujve të identifikuar në Google Scholar dhe Pubmed (të botuar nga viti 2020 - 2024), pas shqyrtimit të titullit dhe largimit të dyfishimeve mbetën 20 artikuj. Nga 12 artikuj të disponueshëm me tekst të plotë, 8 artikuj u përfshinë në rishikimin sistematik përfundimtar. Analiza e rezultateve të publikuara për grupe të ndryshme të pacientëve obezë tregoi se përdorimi i semaglutidit rezultoi në rënie në peshë. Në pothuajse të gjithë artikujt e studiuar, rezultatet për efektshmërinë e semaglutidit janë dhënë pas 68 javësh dhe në të gjithë artikujt, rënia në peshë te pacientët që morën semaglutid në krahasim me placebo ishte shumë më e madhe. Në pacientët të cilëve iu indikua semaglutidi oral ose subkutan, efektet anësore ishin kryesisht gastrointestinale dhe hepatobiliare.
Konkluzion: Në bazë të rezultateve të deritanishme në literaturë, përdorimi i semaglutidit ishte i sigurt në pacientët që vuajnë nga obeziteti dhe / ose diabeti tip 2. Efektet anësore

mesatarisht rezultuan të lehta deri në mesatare. Ka nevojë për më shumë studime rreth efekteve afatgjata të semaglutidit në grupe më të mëdha e të ndryshme pacientësh.

Fjalë kyç: Semaglutid, obezitet, diabet tip 2, rishikim sistematik.

NJOHURITË E STUDENTËVE TË FARMACISË MBI NDIHMËN E PARË.

Sara Hamolli, Prof. Asoc. Klejda Harasani.
Departamenti i Farmacisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Ndihma e parë është trajtimi kritik që i ofrohet pacientit në vendin e aksidentit me qëllim përballimin e emergjencës dhe shpëtimin e jetës. Personat e trajnuar për dhënien e ndihmës së parë kanë njohuritë dhe aftësitë e duhura për të përballuar situatat që cënojnë jetën.
Ky studim ka për qëllim vlerësimin e njohurive teorike të studentëve të Farmacisë dhe farmacistëve mbi ndihmën e parë dhe identifikimin e nevojës për trajnim.
Pyetësori i hartuar u shpërnda gjerësisht në Departamentin e Farmacisë dhe më tej në farmaci të ndryshme në Tiranë. Rezultatet u analizuan për përgjigjet e sakta të dhëna nga studentët, por dhe për opinionet e tyre mbi çështjet e ndryshme të trajtuara në pyetësor.
Një total prej 104 studentësh dhe 30 farmacistësh iu përgjigjën pyetësorit. 64% e studentëve kishin trajnim të mëparshëm e megjithatë për 21 pyetje saktësia e të gjithë studentëve ishte vetëm 48. 9%. Ndërkohë, 73. 3% e farmacistëve ishin trajnuar më parë mbi ndihmën e parë, por niveli i tyre i saktësisë ishte vetëm 45. 07%. Diferenca në njohuri mes studentëve të trajnuar dhe të patrajnuar më parë nuk ishte e madhe. Pavarësisht opinionit pozitiv që studentët e çdo viti universitar kishin mbi nivelin e njohurive teorike të tyre, u vërejt që ata vlerësuan aftësitë praktike të tyre me më pak. 86% e studentëve ishin dakord për praninë e klasave trajnuese në kurikulën universitare dhe 84% mendonin se rifreskimi i njohurive është thelbësor për përgatitje më të mirë. Farmacistët vlerësuan po ashtu rëndësinë e trajnimeve dhe 96. 6% e tyre ishin të gatshëm të trajnoheshin. Vetëm 56. 6% e tyre ndjeheshin të përgatitur për të ndihmuar korrektësisht në emergjenca.
Në përfundim pavarësisht se studentët kishin një opinion përgjithësisht pozitiv mbi njohuritë që zotëronin, niveli i vërtetë i njohurive të tyre ishte i pamjaftueshëm. Këto njohuri duhet të përmirësohen dhe rekomandojmë që kjo të realizohet me përfshirjen e klasave trajnuese në kurikulë, ndjekur më tej me ripërsëritje dhe testim të njohurive për të arritur në dhënien korrekte të ndihmës së parë duke shpëtuar jetë.

Fjalë kyç: njohuri, aftësi praktike, ndihma e parë, studentët e farmacisë, farmacistë etj.

RËNDËSIA E NANOGRIMCAVE TË ZN DHE CU NË TERAPITË E REJA TË MJEKIMIT TË CANCERIT. SISTEMET E SYNUARA TË BARNAVE.

Prof. Asoc. Dr. Kleva Shpati, Prof. Asoc. Aida Dama, Dr Erina Hilaj, Dr Edlira Kaloshi, Dr. Aurora Napuce, Tresi Spaho, Tedi Greku.

Abstrakt
Është e pranuar gjerësisht se nanoeksipentët mund të hyjnë në qeliza me shpejtësi përmes rrugëve endocitare ndërqelizore dhe të lëshojnë barin në mënyrë efektive në pozicionin e synuar. Proceset farmakologjike që shoqërojnë barin sot janë sfida për terapitë sa më efikase. Problemet që lidhen me distribucionin e barnave si peqendrimi I ulët selektive, eliminimi i shpejtë, apo tretshmëria e dobët si dhe dëmtimi i indeve shëndetësore ngjitur (veçanërisht

për terapinë e kancerit) karritur vëndejen e dizenjuesve të barnave të cilët të sidojnë në shkencë nga administrimit tradicional në sistemet e shpërndarjes së barnave të synuara (DDS) që mund të dërgonin barin në vendin e duhur, ne sasinë eduhur duke përmirësuar biodisponueshmërinë. dhe zvogëluar efektet anësore. Prandaj, zhvillimi i DDS më të përshtatshëm, më pak të kushtueshëm dhe ka cuar tek ekspientët ‘ e zgjuar’ e cila është jashtëzakonisht në zhvillim e sipër. Oksidi i zinkut (ZnO), si nanogrimcë dhe nanogrimcat e bakrit (CuNP), janë molekula ‘Të zgjuara’, të cilat mund të shfaqin një shumëllojshmëri të gjerë nanostrukturash (p. sh. pika kuantike, nanosfera, nanofletë, nanodisk, nanoshosha, nanorripa, etj.) dhe të modifikohen lehtësisht për t'u bërë nanokompozite me veti të shkëlqyera, duke u konsideruar si një nga pesë metalet që përgjithësisht njihen të sigurta dhe të miratuara nga Administrata e Ushqimit dhe Barnave e SHBA-së dhe EMA. Për më tepër, ZnO dhe CuNP, ka një energji të madhe të lidhjes të madhe dhe janë metalet më të favorshme që përmban një listë të madhe të vetive fiziko-kimike të mira. Në funksion të atyre dhe kostos së ulët, nanomaterialet me bazë ZnO dhe CuNP kanë tërhequr një interes të jashtëzakonshëm në aplikimet biomjekësore. Për më tepër, biodegradueshmëria e mirë, kapaciteti i lartë i ngarkimit të barnave dhe metodat e ndryshme të përgatitura të nanomaterialeve ZnO dhe CuNP, i bëjnë ato zgjedhje të arsyeshme për shpërndarjen e barnave. Deri më tani, nanobartësit me bazë ZnO dhe CuNP jo vetëm që janë përgatitur në nanostruktura të ndryshme për shpërndarjen e barnave në vendin e synuar, por edhe çlirimin e kontrolluar të barnave në përgjigje të gjendjeve fizpatologjike. Përfunime: Është e nevojshme të informohet gjithe autoritet shëndetësore për barnat me lëndë vepruese të njohura por me nanoekspientë pasi barna ‘inteligjente’ sidmos për terapinë e kancerit dhe futja etyre ne praktikën mjeksore do të përmirësonte ndjeshëm suksesin terapeutik dhe do të minimizonte fektet toksike.

Fjalë kyç: Zno, CuNP, Sisteme te Synuara te barnave, terapi inteligjente.

TEKNOLOGJIA E PRODHIMIT TË FORMËDOZAVE TË NDRYSHME TË AIJS.

Prof. Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt

Formulimi i barit luan rol vendimtar në arritjen e veprimit terapeutik. Teknologjia farmaceutike bën të mundur: a. të ndryshohet shpejtësia e veprimit, b. të ndryshohet kohëzgjatja e veprimit, c. të kontrollohet sasia e barit që arrin në gjak, d. të adresohet bari në vendin e veprimit, e. të rritet qëndrueshmëria e barit, f. të përmirësohet komplianca e pacientit, g. të eliminohen efektet e padëshirueshme, h. të ‘rifreskohen’ në treg barna ‘të vjetër’.

Një sistem i çlirimit të barit mund të përkufizohet si një sistem që përmban: Lëndën vepruese (LV) dhe Formën farmaceutike që vehikulon dhe ruan barin.

Për të marrë një përgjigje terapeutike, sasia e përshtatshme e barit duhet të dorëzohet në kohën e duhur, në një mënyrë të sigurt dhe të riprodhueshme, në një objektiv specifik dhe në nivelin e kërkuar. Shpërndarja e barit në inde të ndryshme nga vendi i veprimit dhe organet e eliminimit është një shkak i mundshëm i toksicitetit. Sistemet novatore të shpërndarjes së barnave mund të kapërcejnë problemet që lidhen zakonisht me formulimet konvencionale. Në fakt, në vitet e fundit, ka një hulumtim të vazhdueshëm në zhvillimin e grimcave të pëftuara nëpërmjet inxhinierisë dhe sistemeve për shpërndarjen e targetuar dhe / ose lëshimin e kontrolluar të LV-ve. Këto sisteme mund të mbrojnë barin nga degradimi, të realizojnë çlirim të kontrolluar, të modifikojnë profilet e farmakokinetikës dhe bioshpërndarjes, të zvogëlojnë eliminimin dhe efektet anësore dhe të përmirësojnë

specifikën e barit. Administrimi i një bari të vjetër përmes një sistemi të ri të shpërndarjes mund të kontribuojë në përmirësimin e efikasitetit të barit, sigurisë dhe pajtueshmërisë së pacientit dhe mund të zgjasë aplikimet e tij konvencionale klinike. Për shembull, në trajtimin e sëmundjeve akute (d. m. th. , dhimbjes postoperative, kirurgjisë dentare) dhe sëmundjeve kronike inflamatore, sistemet e menjëhershme ose të vonuara të shpërndarjes së barnave janë thelbësore. Në renditjen e barnave më të përshkruara dhe më të përdorura në të gjithë sektorët e praktikës klinike, klasa farmakologjike e AJS-ve aktualisht zë një vend shumë të rëndësishëm, si dhe ka vjetërsinë më të madhe në historinë e barnave sintetike (salicilat natriumi 1875, paracetamol 1878). Përbëhet nga një sërë barnash të pangjashme si nga pikëpamja kimike ashtu edhe nga ajo farmakologjike. Triada ANALGJEZIK-ANTI-INFLAMATOR-ANTIPIRETIK, e cila përgjithëson vetitë e tyre farmakologjike, ndër të tjera justifikon përdorimin e gjerë të AJS-ve pothuajse në të gjitha kushtet klinike. Në të gjitha patologjitë e dhimbjes, AJS-të administrohen pasi, zvogëlimi i biosintezës së prostaglandinës, i kryer prej tyre në nivele të ndryshme, gjithmonë përfshin një zvogëlim të ndjeshëm të dhimbjes dhe në uljen e konsumit të analgjezikëve që i përkasin kategorive të tjera farmakologjike; kjo shoqërohet me një përmirësim të dukshëm të simptomave që shpesh lidhen me disa forma dhimbjeje (ethe, inflamacion, të përziera, etj.). Duke pasur parasysh rëndësinë klinike të këtyre barnave, qëllimi kryesor i hulumtimit nuk është rritja e potencës analgjezike të NSAID, por përmirësimi i tolerancës së tyre sistemike duke anuluar ose zvogëluar efektet anësore që ndodhin në administrimin kronik, për të marrë një fillim më të shpejtë të efektit analgjezik në administrimet akute dhe së fundmi i rritjes së pajtueshmërisë së pacientit. Si rezultat, investimi dhe roli i teknologjisë farmaceutike në këtë drejtim është i konsiderueshëm. Aktualisht ne përpiqemi t'i arrijmë këto objektiva duke zhvilluar rrugë alternative të administrimit, forma të reja farmaceutike dhe duke vlerësuar më pas tolerancën dhe shpejtësinë e efikasitetit me metodologji të standardizuara. Ky punim sjell para profesionistëve të shëndetësisë farmacistë zhvillimin dhe risitë në teknologjinë e prodhimit të formëdozave të ndryshme të AIJS-ve.

Fjalë kyç: AIJS, teknologji, prodhim etj.

NJOHURI DHE ZHVILLIME BASHKËKOHORE NË FUSHËN E MANIPULIMIT/ PËRGATITJES SË PËRGATESAVE MJEKËSORE PËR PACIENTËT ME DISFAGI.

Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Vështirësia e gëlltitjes (disfagia) dhe refuzimi i terapisë shpesh imponon nevojën për administrimin e barnave 'të ndryshuar' tek të moshuarit: të thërmuar, dekapsuluar, të hedhur në ushqim. Kjo praktikë nuk është pa rreziqe, si në aspektin e efikasitetit terapeutik ashtu edhe të efekteve anësore për pacientët dhe profesionistët e kujdesit shëndetësor. Disfagia është e lidhur me një numër të madh patologjish që ndeshen në pacientët në moshë, ku përmendim Demencën Jo-Alzheimer, Demencën Alzheimer, Stroke, Sëmundjen Parkinson, Sklerozën e Shumëfishtë dhe SLA (Sklerozë Laterale Amiotrofike). Ky punim ka për synim të ndihmojë farmacistët, mjekët dhe infermierët me një pasqyrë bashkëkohore të mënyrës së manipulimit/përgatitjes të përgatesave mjekësore për këta pacientë. Për realizimin e punimit është kryer një studim retrospektiv i artikujve shkencorë të viteve të fundit në lidhje me këtë temë.

Fjalë kyç: disfagia, manipulim, përgatesa mjekësore, galenikë klinike etj.

REZISTENCA ANTIMIKROBIALE DHE ZHVILLIMI I BARNAVE.

1Albjond Tafa, 1Sara Hyso, 1Kriselda Krashi, 2Prof. Ledjan Malaj.
1Universiteti i Mjekësisë Tiranë, Fakulteti i Mjekësisë,
2Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Rezistenca antimikrobiale është nga shqetësimet më të rëndësishme në kohët e sotme, sipas OBSH-së dhe një nga prioritetet e fushës mjekësore-farmaceutike, prandaj, zhvillimi i barnave në këtë aspekt po orientohet drejt ndërhyrjes në procese teknologjike për të krijuar forma të reja farmaceutike, ose për t'i përmirësuar ato. Kështu, nga literatura e viteve të fundit, kemi zbuluar se interesi i shkencës farmaceutike është formulimi i barnave antimikrobike me nanogrimca, në formën e minitabletave, e hidroxheleve, ose si bashkëkristale.

Qëllimi: Qëllimi i këtij studimi është për t'u njohur me të rejat më të fundit rreth zhvillimit të barnave antimikrobike në forma farmaceutike, të reja, ose të përmirësuara, duke u fokusuar në përparësitë dhe problemet e tyre, në lidhje me aspekte teknologjike dhe veprimin terapeutik, krahasuar edhe me format farmaceutike ekzistuese.

Metodologjia: Metodologjia e hulumtimit e zbatuar në këtë studim është ajo e rishikimit të literaturës së pesë viteve të fundit, të publikuar 'online' në revista shkencore ndërkombëtare.

Rezultate: Formulimi i antimikrobikëve bashkë me nanogrimca, sidomos me katione të metaleve të grupeve B (argjend, ar, hekur etj.) dhe me përmasa e forma optimale (sa më të vogla e sa më sferike) janë shumë efikase kundrejt mikroorganizmave patogjenë. Përdorimi i hidroxheleve mund të mënjanojë përdorimin e antibiotikëve, nëse në to trupëzohen si lëndë vepruese vetëm nanogrimcat kationike. Administrimi i këtyre barnave si minitableta ofron përqëndrim plazmatik më të lartë të barit, krahasuar me tabletat e zakonshme, ndërsa koha maksimale nuk ndryshon. Formulimi i antimikrobikëve si bashkëkristale rezulton më efikas për lëndë vepruese hidrofobe të pezulluara dhe me sa më pak eksipientë.

Përfundime: Zhvillimet më optimiste për barnat antimikrobike, në funksion të uljes së rezistencës antimikrobike dhe rritjes së fuqisë vepruese kundrejt mikroorganizmave patogjenë, lidhen me përgatitjen e tyre me nanogrimca të natyrave të ndryshme, veçanërisht me katione metalike; me mundësinë e mospërdorimit të barnave, nëse formulohen nanogrimca si hidroxhele dhe me përgatitjen e minitabletave dhe të bashkëkristaleve. Për shkak se pjesa më e madhe e tyre janë ende në studim, i mungojnë tregut farmaceutik.

Fjalë kyç: nanogrimca antimikrobiale, hidroxhele, minitableta, bashkëkristale.

NDIKIMI I TRETËSAVE NË KARAKTERISTIKAT E NANOGRIMCAVE TË MENADIONIT DHE STUDIMI I TRETSHMËRISË SË TIJ.

Msc. Aleksandra Thodhori, Prof. Dr. Ledjan Malaj, Msc. Kristela Shehu, Prof. Dr. Marc Schneider.

Abstrakt

Menadioni, derivat i vitaminës K, njëkohësisht pjesë e klasës së naftokinoneve, ka tërhequr vëmendjen për shumllojshmërinë e aplikimeve të tij, duke përfshirë rolin si fuqizues i aktivitetit të antibiotikëve. Gjenerimi i radikaleve të lira të oksigjenit (ROS) dhe ndërveprimet me membranën bakteriale e kanë bërë atë një kandidat premtues për rritjen e efikasitetit të antibiotikëve, në luftimin e infeksioneve mikrobike. Megjithatë, duke marrë në konsideratë karakterin e theksuar hidrofobik dhe toksicitetin që ai shkakton, shpërndarja optimale e Menadionit për të arritur rezultatet e deshiruara terapeutike mbetet një sfidë më vete. Studimi jonë ka për qëllim të hulumtojë ndikimin e tretësave të ndryshëm në

karakteristikat e nanogrimcave të Menadionit (MEN). Tretësit e marrë në studim janë acetoni, acetonitrili (ACN), di-metilsulfoksidi (DMSO), di-metilforamidi (DMF) dhe metanoli. Duke përdorur nanoprecipitimin si metodë, maltodekstrinën e acetiluar (AcMD) si polimer tranportues dhe MEN si lëndë aktive, nanogrimcat u karakterizuan sipas përmasave, indeksit të polidispersitetit (PDI), potencialit zeta, karakterisikave morfologjike, efikasitetit të enkapsulimit (EE) dhe *drug loading* (DL).
DMSO, edhe pse tretësi me viskozitet më të lartë, formoi nanogrimcat me përmasa më të vogla (158-178 nm), ndërsa ACN ato me përmasa më të mëdha (255-295 nm). Bazuar në vlerat e DL dhe përmasave të nanogrimcave të formuara, arritëm të realizonim këtë renditje të tretësave: DMSO< DMF< Metanol< Aceton< ACN. Vlerat e PDI ishin të ulta për të gjithë tretësit, duke indikuar në këtë mënyrë një shpërndarje homogjene të nanogrimcave. Potenciali zeta ishte lehtësisht negativ në të gjitha rastet. Hetimi i tertshmërisë së MEN, me qëllim shpjegimin e rezultateve të mësipërme, bëri pjesë të studimit softwar-in e parametrave të tretshmërisë së Hansen (HSP). U vu re një lidhje jo-lineare midis tretshmërisë së Menadionit dhe DL, me DL më të madh të shfaqur nga ACN (4%). Metanoli, i parashikuar nga literatura për të pasur tretshmëri më të ulët të Menadionit sesa ACN, shfaqi një DL midis DMF dhe acetonit, duke nxitur kështu hetime të mëtejshme për këtë sjellje. Ky studim ofron këndvështrime të vlefshme në ndërveprimin kompleks midis ndikimit të tretësit, tretshmërisë së lëndës aktive dhe karakteristikave rezultuese të nanogrimcave, duke ofruar një bazë për optimizimin e formulimit të nanogrimcave si sisteme transportuese të barit.

Fjalë kyç: Nanogrimca të Menadionit, AcMD, nanoprecipitim, karakterizim, HSP, ndikim i tretësit.

PËRGATITJA E FORMËDOZAVE QË NUK GJENDEN NË TREG PËR PACIENTËT QË TRAJTOHEN ME ANTIDEPRESANTË SSRI.

1Dejvid Zogaj, 1Venera Drinaj, 1Xhersika Seriani, 1Silvia Semanjaku, 1Dr. Eni Bushi, 1Prof. Dr. Ledjan Malaj.
1Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Barnat antidepresivë SSRI (inhibiuesit selektivë të rikapjes së serotoninës) janë klasa më e zakonshme e rekomanduar për trajtimin e çrregullimeve të sistemit nervor si depresioni madhor dhe çrregullimet e ankthit. Megjithatë, mungesa në treg e dozave të vogla, si dhe prania e këtij grupi të barnave kryesisht në formën farmaceutike tabletë, përbën një problem të madh për prognozën e pacientëve me këto diagnoza që njëkohësisht vuajnë nga probleme me disfaginë, mjekimit të njëkohëm me shumë barna apo shfaqin hipersensitivitet ndaj dozave që gjenden në treg.
Qëllimi: Ky punim synon të paraqesë mundësitë që mund të shfrytëzohen nga farmacistët dhe profesionistët e tjerë të shëndetit të përfshire në trajtimin e pacientëve me SSRI për formulimin e formëdozave që nuk gjenden në treg, duke maksimizuar kompliancën e pacientit si dhe duke rritur aksesueshmerinë e kësaj terapie pavarësisht grupmoshës dhe patologjive shoqëruese.
Metodologjia: U krye një rishikim i regjistrit të barnave për identifikimin e të gjitha formëdozave të SSRI-ve që qarkullojnë në tregun tonë dhe u krahasuan me ato te tregut ndërkombëtar. Po ashtu, u krye dhe një rishikim i literaturës ekzistuese për mënyrat e personalizimit të terapisë nga farmacisti me fokus tek pacientët pediatrikë dhe geriatrikë.
Rezultate: Përfaqësuesit SSRI më të përdorur në Shqipëri janë: Sertraline, Escitalopram, Fluoxetine, Paroxetine. Në tregun tonë, duke i'u referuar regjistrit të barnave, mbizotërojnë

format farmaceutike tabletë dhe vetëm përfaqësuesi Escitalopram gjendet në formën e një solucioni oral 30 mL me dozë të përshtatur për të rritur. Formulimi i preparateve farmaceutike të ndryshme si: tretësirat orale me doza minimale, përgatesat galenike të ngurta ose shurupe me doza të ndryshme, ndihmojnë në optimizimin e terapisë së personalizuar, duke garantuar marrjen nga pacienti të dozes së përshtatshme terapeutike dhe administrim më lehtë tek pacientët (qoftë ata pediatrikë qoftë ata geriatrikë që kanë disfagi ose që shfaqin hipersensitivitet ndaj dozave te disponueshme te SSRI-ve).
Konkluzione: Terapia e personalizuar duhet të jetë e aksesueshme nga çdo pacient dhe profesionistët e shëndetit duhet të jenë të gatshem dhe të informuar për metodat më anë të të cilave mund të përshtaten sa më pranë nevojave të pacientit.

Fjalë kyç: Antidepresantë, frenues selektiv të rikapjes së serotoninës, terapi e personalizuar, pacientë pediatrikë dhe geriatrikë.

PËRDORIMI I PASTAVE TË DHËMBËVE ME ZBARDHUES - SI NJË TREND I KOHËVE TË FUNDIT.

Editë Elezi, Prof. Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, UMT.

Abstrakt
Hyrje: Për shkak të rritjes së vetëdijes për perfeksionizmin dhe kujdesin për veten, estetika është bërë një aspekt thelbësor. Ky bum i ri ka arritur në estetikën e dhëmbëve, ku ngjyra e dhëmbëve është një nga parametrat më të rëndësishëm për publikun. Disa studime të fundit kanë treguar se 17% deri në 53% e njerëzve nga popullata të ndryshme nuk janë të kënaqur me ngjyrën e dhëmbëve të tyre. Ky punim ka për qëllim të paraqes shkallën e përdorimit dhe efikasitetin e pastave zbardhuese të dhëmbëve. Rëndësi të veçantë i është kushtuar studimit klinik i cili është bërë në pacientët e zgjedhur nga dy klinika dentare të gjendura në Tiranë dhe Prishtinë. Gjithashtu është bërë një analizë dhe përmbledhje e disa artikujve shkencor për ndikimin e llojeve të ndryshme të pastave zbardhuese me agjentët zbardhues përkatës, duke shqyrtuar ngjyrën e dhëmbëve përgjatë periudhës së testuar së bashku me efektet anësore siç janë: vrazhdësia e sipërfaqes së dhëmbëve, ndryshimi i strukturës së dhëmbit etj. Në vazhdim për shkak se jo gjithmonë kemi vetëm dhëmb natyral tek personat që i nënshtrohen alternativave të zbardhjes së dhëmbëve është bërë një analizë e efektit të pastave zbardhuese në materiale restauruse.
Përfundime: Në bazë të dy mënyrave të studimit të përmendura më lartë është bërë një përmbledhje e përgjithshme e rezultateve në lidhje me përdorimin e pastave zbardhuese dhe efekteve anësore të tyre. Kjo punë synon të paraqesë rritjen e përdorimit dhe efikasitetit të pastave zbardhuese. Rëndësi e veçantë i kushtohet studimit klinik, i cili është bërë në pacientë të përzgjedhur nga dy klinika dentare në Tiranë dhe Prishtinë. Për më tepër, është bërë një përmbledhje e disa artikujve shkencorë mbi ndikimin e analizave të ndryshme të pastave të dhëmbëve me agjentë zbardhues, duke shqyrtuar ngjyrën e dhëmbëve gjatë gjithë periudhës së testuar së bashku me efektet siç janë: vrazhdësia e sipërfaqes së dhëmbëve, ndryshimi i strukturës së dhëmbit etj. Përveç kësaj, për shkak se nuk kemi gjithmonë vetëm dhëmbë natyralë tek njerëzit që i nënshtrohen alternativave të zbardhjes së dhëmbëve, u bë një analizë e efektit të pastave zbardhuese në materialet restauruese. Bazuar në dy metodat e studimit të përmendura më sipër, është bërë një përmbledhje e përgjithshme e rezultateve lidhur me ndryshimet dhe efektet e përdorimit të tyre.

Fjalë kyç: Pastë dhëmbësh, pastë dhëmbësh zbardhuese, agjentët zbardhues.

KAPSULIMI I VITAMINAVE LIPOFILE NË LIPOSOME, KLASIFIKIMI DHE PËRGATITJA E TYRE.

Ledjan Malaj, Emanuela Shena.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Ky studim ka për qëllim të shqyrtojë teknikat dhe metodat e përdorura për kapsulimin e vitaminave lipofile në liposome, si dhe për të vlerësuar përfitimet e kësaj teknologjie në mbrojtjen dhe transportin e vitaminave në organizmin e njeriut. Vitaminat lipofile, të tilla si vitaminat A, D, E dhe K, karakterizohen nga ndërveprimet e tyre me lipide, dhe përdorimi i liposomeve si kapsulues mund të përmirësojë stabilitetin dhe biodisponueshmërinë e tyre. Metodat e përdorura për ofrojnë mundësi të ndryshme për kontrollin e madhësisë, formës dhe sasisë së ngarkesës së vitaminave në liposome. Përveç kësaj, janë shqyrtuar faktorët që mund të ndikojnë në efikasitetin e kapsulimit, përfshirë llojin e lipideve, përzierjen e lipideve dhe mënyrën e përgatitjes së liposomeve. Studimi gjithashtu ka adresuar avantazhet e përdorimit të liposomeve për transportin e vitaminave lipofile në organizmin, duke përfshirë mbrojtjen nga degradimi i ndjeshëm ndaj dritës, oksidimit dhe temperaturave të larta. Liposomet gjithashtu mund të ofrojnë një mënyrë efikase për shpërndarjen e vitaminave në qelizat e mëdha dhe për të optimizuar ndarjen e tyre në trup. Në përfundim, kjo studim synon të ofrojë një pasqyrë të përgjithshme të teknikave dhe përfitimeve të kapsulimit të vitaminave lipofile në liposome, duke theksuar potencialin e kësaj teknologjie në përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të transportit të vitaminave në organizmin e njeriut. Studimi mund të ofrojë një bazë për hulumtimin e mëtejshëm dhe zhvillimin e produkteve inovative të kapsulimit të vitaminave për përdorim terapeutik dhe ushqimor.

Fjalë kyç: liposome, vitaminat, lipofile, kapsulimi.

STUDIM PËR IDENTIFIKIMIN E EKSIPIENTËVE TË DËMSHËM NË PËRGATESAT PEDIATRIKE SHURUPE TË REGJISTRUARA QË TREGTOHEN NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË.

Enxhi Vocaj, Ledina Gilaj, Olta Shqau, Prof. Dr. Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Formulimet farmaceutike në ditët e sotme janë jashtëzakonisht të larmishme, si për administrim intra-venoz, intra-nazal deri te ai oral, ndër më të pëlqyerit për shumicën e grupmoshave. Falë eksipientëve, të cilët së pari i sigurojnë barit qëndrueshmëri dhe efikasitet veprimi, së dyti mbulojnë aspektin e performimit të barit në nivel shqisor. Maskimi i shijes dhe aromës, veçanërisht në formulimet pediatrike orale për të siguron konsumimin pa problem nga fëmijët, që rrjedhimisht garanton suksesin terapeutik tek kjo kategori pacientësh të vegjël. Eksipientë që përdoren në formulimet e të rriturve jo domosdoshmërisht janë po aq të sigurtë kur përdoren në raste pediatrike, edhe në përqëndrime shumë të ulta. Siguria e këtyre përbërësve zakonisht aprovohet duke u bazuar në studime afate të ndryshme kohore në popullatën e rritur, por jo në atë pediatrike. Për këtë arsye, ata s'mund të jenë gjithmonë të përshtatshëm, nga ndikimi negativ që mund të kenë në shëndetin e fëmijëve. Synimi i këtij studimi është evidentimi i barnave pediatrikë, konkretisht formë shurupesh, në Republikën e Shqipërisë, me lëndë ndihmëse toksike (sipas llojit dhe formë-dozës) për moshat pediatrike.

Nga njëra anë, përshkruhen eksipientët më të përdorur në formulimet shurupë të popullatës pediatrike, duke krahasuar lëndët ndihmëse që literatura shkencore i ka cilësuar si potencialisht të dëmshme, sipas efekteve anësore që krijojnë pas ekspozimit. Nga ana tjetër vë në dukje rëndësinë e kryerjes së kontrolleve të sigurisë dhe cilësisë tek eksipientët, për minimizim të çdo veprimi të dëmshëm te fëmijët. Përcaktimi i dozës maksimale ditore të lejuar lënde ndihmëse, vlerësimi i efekteve të padëshirueshme te pacientët pediatrik nga autoritetet shëndetsore, duke mos lënë jashtë fokusit risi në formulime eksipientësh, rrisin standartin dhe besueshmërinë në mjekimin përkatës.

Fjalë kyç: Formulime, Shurup, Eksipient, Efekte anësore, Toksicitet, Pediatri, Kontroll cilësie

SINDROMA LENNOX-GASTAUT. ROLI I KLOBAZAMIT NË TRAJTIMIN E SAJ.

Etleva Alliu, Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Universiteti i Mjekësisë, UMT.

Abstrakt
Epilepsia dhe sëmundjet epileptike ndër vite kanë ngjallur interes në fushën mjekësore dhe farmaceutike. Zbulimi i sakte i simptomave, klasifikimi i sindromave te ndyshme epileptike, zbulimi i barnave të reja për trajtimin e tyre përbëjnë ndër sfidat më të mëdha në fushën mjekësore. Rastet e reja gjithmonë e në rritje që në moshat pediatrike kanë rritur interesin e zbulimeve mjekësore. Identifikimi dhe zbulimi i karakteristikave specifike të sindromës Lennox-Gastaut është qëllimi i këtij studimi. Për shkak të nëndiagnozave domethënëse dhe keqklasifikimit, pacientët e rritur LGS mund të mos marrin trajtimin e duhur me AED potencialisht efikas. Përveç vështirësisë në menaxhimin e krizave të vazhdueshme të pazgjidhshme, menaxhimi i LGS mbetet problematik përtej fëmijërisë për shkak të tranzicionit të vështirë nga neurologët pediatër tek të rriturit dhe pranisë së sjelljeve sfiduese, njohjes së dëmtuar, cilësisë së dobët të jetës dhe jetës sociale me aftësi të kufizuara në këta pacientë. Ky punim ka për qëllim të sjellë për herë të parë në vëmendjen e farmacistëve njohuri për sëmundjet epileptike dhe në veçanti për sindromën LENNOX-GASTAUT. Është një përmbledhje e bërë në literaturën e viteve të fundit në lidhje me aspektet kryesore farmakologjike dhe kimike te sindromës Lennox-Gastaut dhe barnave qe përdoren për trajtimin e saj. Në këtë punim një rëndësi më e veçantë i është dedikuar klobazamit si një ndër barnat më të rëndësishme që përdoret për trajtmin e LGS. Me qëllimin për marrjen e sa më shumë njohurive mbi diagnostikimin e sindromës Lennox-Gastaut dhe diferencimin e saj nga sindroma të tjera, në këtë punim përmenden sindroma epileptike me po të njëjtën rëndësi dhe shumë ngjashmëri me sindromën Lennox- Gastaut.

Fjalë kyç: Epilepsia, sindroma Lennox- Gastaut, klobazamit.

'AGROBUKURIA' DHE SHËNDETI I MIRË, PËRDORIMI I PRODUKTEVE VEGJETALE USHQIMORE NË DERMOKOZMETIKË DHE MJEKËSI.

Ledjan Malaj, Ioana Cami.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Një prirje e re është rishfaqur kohët e fundit në kozmetikë: 'agrobukuria', ose preferenca për përdorimin e përbërësve të bimëve që përdoren si ushqim, e kombinuar (ose aplikuar)

me riciklimin e mbetjeve ushqimore. Këto produkte janë përdorur që në kohët e lashta, por duket sikur në shekullin e XXI-të kjo tendencë mund të ndikojë në mbrojtjen e planetit, përmirësimin e ekonomisë rrethore dhe ekologjisë industriale duke nxjerrë përbërësit aktivë të fuqishëm kozmetikë që përmbahen në drithërat, frutat e perimet si dhe në mbetjet industriale të tyre, duke reduktuar kështu sasinë e mbeturinave.
Qëllimi: i këtij studimi është të bëjë një hulumtim mbi të rejat e publikuara në vitet e fundit në lidhje me përdorimin e disa produkteve vegjetale ushqimore në përgatesat dermatologjike, me synim përmirësimin e funksioneve të lëkurës dhe të shëndetit.
Objektivat e këtij studimi konsistojnë në: 1) Kuptimin e funksionit të organit të lëkurës. 2) Analizën dhe evidentimin e drithërave, frutave dhe perimeve me interes teknologjik e kozmetik. 3) Gjetjen dhe hulumtimin e përgatesave dermokozmetike me përmbajtje të produkteve vegjetale ushqimore, së bashku me rezultatet e tyre në përmirësimin e funksionit të lëkurës dhe të shëndetit. Rezultatet tregojnë se studimet e bëra gjatë viteve të fundit, kanë vërtetuar se bimët ushqimore përmbajnë molekula të vogla (metabolitë dytësore, fitokemikale) që mund të ndikojnë në shëndetin tonë.
Fjalë kyç: agrobukuria, riciklim, drithëra, fruta, perime, dermokozmetikë.

ALOPECIA, SHKAQET DHE TRAJTIMI I SAJ.
Ledjan Malaj, Juna Rama, Brunilda Myftari.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Flokët krijojnë një mjedis të ngrohtë e të errët në sipërfaqen e skalpit, i cili favorizon zhvillimin e infeksioneve mykotike e parazitare. Flokët dhe skalpi i kokës janë vazhdimisht nën sulmin e agjentëve atmosferikë, prekjeve të herëpashershme, krehjes, tharjes me nxehtësi apo trajtimeve të ndryshme.
Qëllimi: i këtij punimi është të sjellë një përmbledhje të literaturës shkencore në lidhje me alopecinë si një nga problemet më shqetësuese të skalpit të kokës në këto vitet e fundit, shkaqet, mënyrat e parandalimit dhe të trajtimit.
Metodologjia: U grumbulluan dhe përpunuan studime, artikuj e materiale të tjera nga literatura shkencore lidhur me alopecinë, nëpërmjet kërkimit në PubMed, NCBI, etj. U përdorën fjalët kyç alopeci, zbokth, parandalim, trajtim, hiperseborre dhe fjalët korresponduese në gjuhën angleze.
Rezultatet: Nga të dhënat e mbledhura rezulton se metodat e trajtimit të Alopecisë janë të ndryshme si: trajtimi me përgatesa me përmbajtje, finasteridi dhe minoksidili, minoksidil 5%, kafeinë 10 ose 50 µg/mL, të cilat kanë rezultuar mjaft efikase. Po kështu mund të përdoren injeksione në skalp ose mezoterapia me produkte si XL hair, Crescina HFSC etj Mbjellja e flokëve nuk është gjithmonë zgjidhje dhe aq më pak e përhershme. Së fundi duhet theksuar se koha e trajtimit në çdo mënyrë mbetet relativisht e gjatë. Vlen për t'u theksuar se përdorimi i produkteve me kafeinë nuk ka asnjë efekt anësor. Minoksidili i vetëm jo gjithmonë është efikas. Më shumë rekomandohet i kombinuar me lëndë të tjera.
Përfundime: Një numër i madh i produkteve kozmetike, që pretendojnë të jenë efektive në trajtimin koadjuvant të AGA shiten në treg, por disave u mungon prova e efikasitetit, duke u mbështetur vetëm në efektet e lëndëve të para. Për këtë arësye, rregulloret e reja kozmetike kërkojnë që prodhuesit të demonstrojnë efikasitetin e produktit në mënyrë që të mbrojnë subjektet nga pretendimet mashtruese. Ky punim iu vjen në ndihmë si farmacistëve të rrjetit të hapur, edhe vetë konsumatorëve.

Fjalë kyç: alopeci, zbokth, parandalim, trajtim, hiperseborre.

EKSFOLIUESIT, LLOJET, METODAT DHE HISTORIKU I FORMULIMEVE EKSFOLIUESE DHE PEELING-UT KIMIK.

Ledjan Malaj, Kristina Bakiaj.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt

Eksfoliantët janë produkte kozmetikë që përdoren për të hequr qelizat e vdekura dhe papastërtitë e tjera nga lëkura. Qëllimi kryesor i këtij punimi është pasqyrimi dhe përmbledhja e njohurive botërore mbi eksfoliuesit dhe peeling-un kimik. Githashtu, janë sjellë njohuri nga historiku i përdorimit të kësaj metode të avancuar dhe komplekse.

Metodologjia: Për të krijuar këtë temë u morën në studim literatura botërore dhe materiale të tjera. Kërkimi është bazuar në faqet shkencore PUBMED, google scholar dhe në literaturë të shkruar. Në këtë temë janë kërkuar dhe studiuar jo vetëm eksfoliuesit baze kimike dhe fizike por edhe agjentët e peeling-ut kimik, historiku dhe formulimet e ndryshme me to.

Rezultatet: Rezultati i marrë është një temë e përmbledhur me të gjitha informacionet, për një vështrim më të hollësishëm mbi eksfoliuesit, peeling-un kimik dhe metodat e tij biologjike ose të jashtme, historikun dhe zhvillimin në këtë fushë dhe formulimeve të tyre.

Përfundime: Eksfolimi është procesi biologjik me të cilin lëkura e vdekur bie dhe zëvendësohet, nga qeliza të reja, ose nga lëkura e re. Peeling-u kimik që është edhe proçedura më e avancuar, mori pikun e saj në shekullin e 19-të.

Fjalë kyç: eksfolim, eksofoliues, peeling kimik, historik, preparatë eksoliuese.

PËRDORIMI POTENCIAL I PROBIOTIKËVE PËR TË PËRMIRËSUAR REZULTATET E TRAJTIMIT TË DISA SËMUNDJEVE DUKE MODIFIKUAR MIKROBIOMËN NJERËZORE.

Lisea Qëndro, Alba Pllumbi, Evana Nikolla, Dr. Eni Bushi, Prof. Dr. Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt

Hyrje: Probiotikët janë mikroorganizma të gjallë, të cilat kur administrohen në mënyrë të përshtatshme, sjellin përfitime shëndetësore për organizmin. Zakonisht, probiotikët janë parë si një zgjidhje për problemet e traktit gastrointestinal, por tani më shumë se kurrë interesi është zhvendosur në zgjerimin e hapësirës së përdorimit të probiotikëve si terapeutikë dhe profilaktikë në probleme të ndryshme shëndetësore. Kjo analizë ofron një përmbledhje gjithëpërfshirëse të potencialit terapeutik të probiotikëve, duke përfshirë rolin e tyre në disa sëmundje. Më tej, referohen efektet e tyre në patologji të tilla si COVID-19, kanceri, çrregullimet metabolike, Virusi i Imunodefiçensës Humane (HIV) dhe në kolikat infantile.

Qëllimi: Ky punim synon të prezantojë një qasje të re terapeutike, në të cilën modifikimi i mikrobiomës njerëzore nga probiotikët mund të përdoret si një mjet për të përmirësuar shëndetin.

Metodologjia: U krye një rishikim i literaturës ekzistuese për përdorimin e probiotikëve si alternativë terapeutike dhe profilaktike në disa patologji, përfshirë COVID-19, kancerin, diabetin, fenilketonurinë, Virusin e Imunodefiçensës Humane (HIV) dhe kolikat infantile. U shqyrtuan 7 studime të spikatura mbi përdorimet alternative të probiotikëve, të cilat të gjitha vunë në dukje suksesin e tyre në provat in vitro dhe in vivo.

Rezultatet: Në të gjitha rastet e studiuara, u konfirmuan avantazhet e përdorimit të probiotikëve, qoftë si profilaksi, ashtu dhe si pjesë e terapisë. Veprimtaria anti-inflamatore, antioksidante dhe antivirale e probiotikëve i bën një opsion interesant në parandalimin dhe

trajtimin e COVID-19. Përvecse ulin ngarkesën virale, ata ndihmojnë edhe në përmirësimin e simptomave sekondare. Në pacientë diabetikë, u evidentua se administrimi i probiotikëve, me qëllim modifikimin e mikrobiotës intestinale drejt gjendjes së ekuilibrit, shoqërohet me përmirësimin e ndjeshmërisë ndaj insulinës. Veprimi i probiotikëve në mikrobiotën intestinale mund të përdoret si një mekanizëm i reduktimit të nivelit të fenilalaninës në individët me fenilketonuri. Kështu, Lactobacillus reuteri i modifikuar që mbart gjenin e fenilalaninë liazës mund të zvogëlojë në masë të madhe nivelet e fenilalaninës në gjak.
Konkluzione: Rezultoi se kjo klasë terapeutike ka ende nevojë për kërkime të mëtejshme, në mënyrë që të kuptohen më qartë skenarët specifikë shëndetësorë ku probiotikët mund të jenë të dobishëm.

Fjalë kyç: Probiotikë, Mikrobima, Terapi, COVID-19, Kanceri, Çrregullimet metabolike, Virusi i Imunodefiçensës Humane (HIV), Pacientë pediatrikë.

ZHVILLIMI I TEKNIKAVE TË PRODHIMIT TË VAZHDUESHËM NË FARMACEUTIKË.

Ledjan Malaj, Margerit Shani.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Në industritë farmaceutike, kalimi nga sistemi konvencional i prodhimit të loteve në metodën e prodhimit të vazhdueshëm po fiton rwndwsi. Përparësitë e prodhimit të vazhdueshëm përfshijnë: rritjen e efikasitetit (produktiviteti, kosto-efektiviteti) i mundësuar përmes automatizimit maksimal të operacioneve të njësisë dhe ndërlidhjes së tyre; përmirësimin e cilësisë dhe sigurisë së produktit të arritur përmes monitorimit të vazhdueshëm të automatizuar të proceseve; reduktimin e ndikimit mjedisor duke ulur mbetjet nëpërmjet një shkalle të lartë të efikasitetit të reagimit; dhe kursim hapësire për shkak të madhësisë kompakte të pajisjeve.
Për të arritur prodhim të vazhdueshëm, është thelbësore të zhvillohen katalizatorë dhe procese të reja për të zëvendësuar reaksionet e grupit me ato të vazhdueshme dhe për të avancuar teknologjitë e sensorëve që lehtësojnë monitorimin e vazhdueshëm. Ndër sensorët, vëmendje e veçantë i kushtohet zhvillimit të teknologjive të matjes virtuale, të njohura si *'soft sensors'*, të cilët përdorin plotësisht teknologjinë e simulimit për të vlerësuar të dhënat që është e vështirë të merren përmes matjeve aktuale.

Fjalë kyç: industria prodhuese farmaceutike, prodhim të vazhdueshëm, sistem konvencional.

ZHVILLIMI DHE TESTIMI I PRODUKTEVE TË REJA PËR RISTRUKTURIMIN E FLOKËVE TË DËMTUAR.

Ledjan Malaj, Maria Gabeta.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Flokët konsiderohen një pjesë mjaft e rëndësishme e trupit të njeriut. Ato sigurojnë mbrojtjen e lëkurës kundrejt agjentëve të huaj me anë të izolimit të saj direkt. Shpesh, flokët tregojnë besimet personale ose pozitën shoqërore të një personi, të dhëna mbi moshën, gjininë apo fenë. Çdo vit që kalon, rritet numri i produkteve që përdoren për flokët (kryesisht

nga femrat) dhe, pavarësisht çmimit, ato mbeten gjithmonë produkte të rëndësishme për higjenën dhe përkujdesjen personale.
Objektivi i punës ka qenë të krijohet një linjë e plotë produktesh (shampo, balsam, maskë), me qëllim ristrukturimin e flokëve të dëmtuar (kryesisht majave dyshe), zbutjen dhe dhënien e një pamje sa më estetike. Në fillim është kryer një punë kërkimore përsa i përket materialeve të përdorura. Për të formuluar shampon, janë studiuar, provuar dhe përzier në laborator llojet e ndryshme të tensioaktiveve, derisa është krijuar një solucion larës me shkumë të qëndrueshme dhe të bollshme. Përsa i përket balsamit dhe maskës, janë përgatitur si emulsione V/U, të gjitha të punuara në të ngrohtë (75 °C). Emulsionantët e përdorur: Protelan ENS dhe Emulium Delta janë zgjedhur mes shumë të tjerëve pas një sërë provash përsa i perket qëndrueshmërisë, viskozitetit, pamjes së emulsionit. Në formulimin e maskës (meqënëse ajo lihet për 20 min në flokë) janë shtuar, përveç përbërësve të balsamit, edhe komponentë ushqyes, të cilët e përmirësojnë pamjen dhe strukturën e fibrës.
Pas përftimit të 2 linjave: flokë të dëmtuar të drejtë dhe flokë të dëmtuar kaçurrela, janë kryer teste në laborator për të vlerësuar pH (pHmetri), qëndrueshmërinë e produktit (centrifuga), veshtullinë (viskozimetri). Në fund linja është testuar 'in vivo' (në vajza vullnetare), për të vërejtur rezultatet reale.

Fjalë kyç: disfagi, pacientë, përgatesa mjekësore etj.

FORMULIMI I TABLETAVE ME ÇLIRIM TË ZGJATUR PËR BARNAT ANALGJEZIKË TEK PACIENTËT ME DHIMBJE KRONIKE.

Sonia Halili, Enkela Mazari, Merjeme Toska, Dr. Eni Bushi, Prof. Dr. Ledjan Malaj.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë Tiranë.

Abstrakt
Hyrje: Analgjezikët me lirim te zgjatur janë gjeresisht të përdorur tek pacintët që vuajnë nga dhimbjet kronike. Analgjezikët janë të shumëllojshëm dhe përdorimi i atyre me lirim të zgjatur ka disa avantazhe krahasuar me llojet e tjera. Në tregun tonë kemi mjaft lloje të tyre.
Qëllimi: Ky punim ka si qëllim të paraqesë llojet krzesore të analgjezikeve dhe të tregojë ato kryesoret që gjenden në tregun tonë duke rritur informimin e profesionistëve të shëndetësisë.
Metodologjia: Për këtë punim është bërë në rishikim i literaturës për të bërë një ndarje më të saktë të llojeve të analgjezikëve. Gjithashtu u krye edhe nje rishikim i regjistrit të barnave për të njohur cillat lloje gjenden në tregun tonë dhe në cfarë formash.
Rezultate: Në tregun tonë kemi mjaft analgjezik; 1) opioid si fentanyli, morfina, oksikodoni etj. 2) analgjezik antipiretik si acidi acetilsalicilik, paracetamoli, matamizoli etj, 3) tableta me lëshim të zgjatur si diclofenac, tramadaol, anestetik lokal etj. Oksimorfoni ka avantazh ndaj opioideve të tjera.
Konkluzione: Tregu jonë është mjaft i pasur me analgjezikë me lirim të zgjatur. Disa barna kanë avantazhe kundrejt disa të tjerve. Tek pacintët me dhimbje kronike përdorimi i analgjezikëve me lirim të ngadaltë është më i favorshëm.

Fjalë kyç: analgjezik me lirim të zgjatur, llojet e analgjezikëve, dhimbje kronike, avantazhet e përdorimit.

RRUGA DREJT MIRËQENIES SË PACIENTËVE: VLERËSIMI I STRATEGJIVE RREGULATORË PËR ZHVILLIMIN E BARNAVE JETIME (ORFANE).

Shqiponja Dushi, Lisjada Dushi.
Amicus, a Swixx BioPharma company, Regulatory affairs departament.

Abstrakt

Hyrje: Duke pasur parasysh numrin e limituar të pacientëve dhe aspektin kompleks regulator, zhvillimi i barnave jetim paraqet sfida unike. Ky studim vlerëson strategjitë rregulatorë për zhvillimin e barnave jetim, duke synuar të nënvizojë efektivitetin e tyre dhe të identifikojë fushat për përmirësim.

Metodologjia: Studimi është i llojit deskriptiv-krahasues. Metodat e përdorura në këtë studim janë: metoda e hulumtimit analitik, metoda e hulumtimit krahasues, metoda e hulumtimit interpretues. Në këtë artikull, janë shqyrtuar sistemet rregulatore të FDA dhe EMA, duke listuar parimet, rregullat dhe metodat e përdorura për të zhvillimin e barnave orfane.

Përfundimi: Zhvillimi i strategjive të reja në kuadrin regulator për të mbështetur zhvillimin e barnave jetim është i domosdoshëm për të siguruar barnat e nevojshëme për të gjithë pacientët. Është i rëndësishm harmonizimi i rregulloreve dhe përmirësimi i koordinimi mes agjencive rregullatore për të siguruar një aprovim më të shpejtë dhe efikas të barnave jetim. Në këtë artikull, kemi trajtuar sfidat dhe tendencat në fushën e rregullimit farmaceutik, të cilat kanë ndikim në zhvillimin e barnave jetim. Ky artikull kontribuon në diskutimet aktuale për arritjen e këtij qëllimi.

Fjalë kyç: Bar Jetim, Bar Orfan, Agjenci rregulatore, FDA (Administrata e Ushqimit dhe Barnave e Shteteve të Bashkuara), EMA (Agjencia Evropiane e Barnave), Harmonizim, Siguri dhe efikasitet.

EKSTRAKTIMI DHE KARAKTERIZIMI I VITEX AGNUS CASTUS PËR APLIKIME POTENCIALE NË LËKURË.

Mariza Andoni1, 2, Altin Mele1, 2.
1Akademia Ivodent, Qendra e Studimeve të Teknikave, Rruga 'Prokop Myzeqari', nr. 10, Tiranë, Shqipëri.
2Departamenti i Kimisë, Universiteti i Tiranës, 1001 Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt

Ekstraktet bimore që rrjedhin nga bimë specifike përmbajnë komponime me veti antimikrobike, antioksidante, anti-inflamatore dhe kundër kruajtjes që i bëjnë ato tërheqëse për trajtimin e lëkurës [1]. Sidoqoftë, efektiviteti i tyre shpesh pengohet nga tretshmëria, stabiliteti dhe disponueshmëria e dobët e tyre, gjë që rezulton në uljen e aktivitetit biologjik [2]. Për të adresuar këto kufizime, teknologjitë e presionit të lartë që përfshijnë lëngje nën dhe superkritike ofron mundësinë për të marrë produkte të reja me tretshmëri, stabilitet dhe biodisponueshmëri më të mirë. Për më tepër, sistemet e shpërndarjes me bazë fosfolipide, veçanërisht liposomet, janë zhvilluar si montime të gjithanshme për ekstraktet bimore. Këto liposome janë treguar se janë bartës efektivë për ekstraktet bimore, duke rritur potencialin e tyre terapeutik dhe duke kapërcyer kufizimet e tyre. Ky hulumtim fokusohet në nxjerrjen dhe karakterizimin e frutave të pjekura Vitex Agnus Castus, me një interes të veçantë në aplikimin e tyre të mundshëm në kujdesin e lëkurës. Ekstraktimi Teknika përdoret si tretës pranë dioksidit të karbonit të lëngshëm kritik, i cili ofron avantazhe të tilla si difuzivitet dhe selektivitet i lartë në krahasim me tretësit tradicionalë. Për më tepër, CO2 është jo toksik, jo i ndezshëm dhe miqësor ndaj mjedisit, duke e bërë atë një zgjedhje të favorshme për proceset

e nxjerrjes. Vitex Agnus Castus është i njohur për aplikimet e tij të mundshme në trajtimin e akneve, dermatitit dhe xerozës. Nxjerrja e tij kryhet duke përdorur tretësit n-heksan, diklorometan, metanol dhe CO2 të lëngshëm gati kritik. Rezultatet tregojnë se nxjerrja e CO2 është premtuese në prodhimin e sasive më të larta të komponimeve specifike, si rotundifuran, i cili njihet për antiinflamatorin e tij. Vetitë. Për më tepër, analiza lipidike e ekstrakteve të Vitex Agnus Castus zbulon praninë e acideve omega-6 dhe acideve të tjera yndyrore që janë të dobishme për kujdesin e lëkurës. Studimi gjithashtu heton përdorimin e nanosistemeve lipidike, të tilla si liposome, për kapsulimin e ekstrakteve të Vitex Agnus Castus. Liposomet ofrojnë një zgjidhje të mundshme për të rritur depërtimin e lëkurës dhe për të mbrojtur nga oksidimi, duke përmirësuar efikasitetin e trajtimeve aktuale.

Fjalë kyç: kujdes për lëkurën, Vitex Agnus Castus, liposome.

SFIDAT E HIV/AIDS-IT NË TRAJTIMIN E TIJ.

1Mirela Rexhepi, 2Najada Como, 2Arjan Harxhi, 2Esmeralda Meta, 3Erjona Abazaj.
1Shërbimi Farmaceutik,
2Shërbimi i Sëmundjeve Infektive QSUT 'Nënë Tereza',
3ISHP.

Abstrakt

HIV/AIDS sëmundja kryesore e shekullit të kaluar, me ndikim global shëndetësor, social dhe psikologjik. Në vendin tonë daton më shumë se 30 vjet më parë. Zbulimi dhe fillimi i terapisë antiretrovirale ndryshoi rrënjësisht rrjedhën dhe konceptin e kësaj sëmundjeje vdekjeprurëse. Qëllimi i tij është frenimi i replikimit viral dhe rritja e qelizave imune të limfociteve CD4+. zgjatjen e fazës asimptomatike dhe reduktimin e transmetueshmërisë.
Klasat e ARV të miratuara nga FDA janë Frenuesit e Transkriptazës Antagoniste të Reverse Chemokine 5, Frenuesit e Fusionit të Inhibitorëve të Proteazës Inhibitorët e Transferimit të Fillesës së Integrazës. Regjimet dhe kriteret për fillimin e terapisë kanë ndryshuar me kalimin e viteve. Kriteri bazë ishte Lymph CD4+ në fillim për një nivel nën 250 qeliza/mm3, më pas në një nivel CD4+ nën 350 qeliza/mm3 dhe vitet e fundit fillimi i terapisë u vendos në bazë të diagnozës së HIV-it me qëllime terapeutike dhe profilaktike.
Skemat e ARV-së kanë filluar në shërbimin tonë janë NNRTI (Zidovudin AZT; Lamivudine 3TC Abacavir ABC, Didanosine ddI, Stavudin d4T, Tenofovir desoproxil fumarate TDF, Emtricitabne FTC. NNRTIs Nevirapine, Integritrase, Erefaviiltra Dolutegravir, Frenuesit e Proteazës Lopinavir, Atazanavir, Darunavir, Ritonavir. Kombinimi i tyre është ZDV/3TC+ Atazanavir/Ritonavir ose Aluvia Darunavi/Ritonavir +Dolutegravir, Darunavir+Ritonavir+ZDV/3TC, Atripla, ABC/3TC + EFVarunavir/DFT+ DTG/3TC/TDF, ZDV/3TC + EFV,
Konkluzioni: Terapia e HIV-it konsiston në trajtim, në të njëjtën kohë në profilaksinë para dhe pas ekspozimit duke ndryshuar thellësisht të ardhmen e kësaj sindrome vdekjeprurëse në sëmundjet kronike.

Fjalë kyç: sfidë, HIV/AIDS, trajtim etj.

KRAHASIMI I BARNAVE KOMBINIM ME NJË BAR TE VETËM NË DIAGNOZËN E TUMORIT TË GJIRIT (CA MAME) HER2+, SI EDHE KOSTO-EFIKASITETI TYRE.

Ma. Narvina Sinani, Msc. Eneida Balla.
Qëndra Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt

Objektivi: Në këtë punim do të shihet kosto efikasiteti në pacientët adult të trajtuar në spitalin onkologjik me diagnozën tumori gjirit (Ca-mame Her2+) në QSUT 'Nënë Tereza' ndërmjet barnave Trastuzumab 150 mg i. v. , krahasuar me alternativen e re të mjekimit kombinim: 'Pertuzumab + Trastuzumab 1200 +600 mg, i. m. ' në fazën metastatike dhe formë-doza 600 + 600 mg i. m. ' në fazën adjuvant gjatë një periudhe 4- vjecare 2020-2023.
Materiali dhe Metodat: Në këtë punim do të paraqitet një analizë e ndikimit buxhetor 4-vjeçar për të vlerësuar koston e futjes së barit biosimilar të Trastuzumab 150 mg i. v. si dhe barit (kombinim) Pertuzumab + Trastuzumab i. m. ne formë-dozat 1200 +600 mg në fazën metastatike dhe 600 +600 mg në fazën adjuvant në QSUT 'Nënë Tereza' në Spitalin Onkologjik për pacientët të cilët janë me diagnozën e tumorit të gjirit (Ca mame Her+).
Rezultatet: Është vënë re se futja e biosimilarit të Trastuzumab 150 mg i. v. ka gjeneruar një kursim të kostos së buxhetit të alokuar për QSUT nisur nga kjo është futur edhe nje bar i ri (kombinim) Pertuzumab + Trastuzumab në dy formë doza 1200 +600 mg i. m. , 600 +600 mg i. m. Ky bar përdoret në faza te ndryshme te sëmundjes, gjithashtu injektimi i tij zgjat 20 minuta ne krahasim me 3 ore që zgjaste injektimi i barit për një pacient. Studimi është bërë në një periudhë katër vjecare dhe është parë gjithashtu edhe një rritje në numrin e pacientëve të trajtuar me diagnozën tumori i gjirit Ca Mame Her2+. Në vitin 2020 ka patur 635 raste me diagnozën e tumorit të gjirit Her2+, ku është përdorur Trastuzumab 150 mg Origjinator i. v. \ Biosimlar i. v. me një total fondi 166, 278, 008 lek. Në vitin 2021 ka patur 772 raste me diagnozën e tumorit të gjirit Her2+, ku është përdorur Trastuzumab 150 mg Origjinator i. v. \ Biosimlar i. v. me një total fondi 117, 208, 073 lek. Në vitin 2022 ka patur 830 raste me diagnozen e tumorit të gjirit Her2+, ku është përdorur Trastuzumab 150 mg Biosimilar i. v. fondi i harxhuar përgjatë këtij viti është 74. 477, 800 lek për barin Pertuzumab + Trastuzumab 1200 +600 mg i. m fondi i harxhuar eshte 29, 969, 874 lek, dhe për formë-dozën 600 +600 mg i. m. fondi i harxhuar është 143, 075, 921lek, ku kemi një total fondi 247, 523, 595 lek. Në vitin 2023 ka patur 807 raste me diagnozën e tumorit të gjirit Her2+, ku është përdorur Trastuzumab 150 mg Biosimilar i. v. fondi i harxhuar përgjatë këtij viti është 183, 191, 268 lek për barin Pertuzumab + Trastuzumab 1200 +600 mg i. m. fondi i harxhuar është 2, 569, 446 lek, dhe për formë-dozën 600 +600 mg i. m. fondi i harxhuar është 155, 807, 926 lek, ku kemi një total fondi 341, 568, 661 lek.
Konkluzionet: Me rritjen e sëmundshmërisë për tumorin e gjirit Her2+, janë shtuar edhe alternativat e reja (kombinimet) të cilat kane shtuar kosto-efikasitetin e trajtimit të sëmundjes dhe pse ka gjithashtu një rritje të fondeve alokuara, duke rritur shërbimin ndaj pacientit.

Fjalë kyç: Tumori i gjirit, trajtimit të sëmundjes, trastuzumab.

IMPAKTI BUXHETOR I BARIT TRASTUZUMAB 150 MG I. V. BIOSIMILAR NË KRAHASIM ME ORIGJINATOR NË QSUT 'NËNË TEREZA'.

Ma. Narvina Sinani, Msc. Eneida Balla.
Qëndrës Spitalore Universitare 'Nënë Tereza' Tiranë.

Abstrakt

Objektivi: Në këtë punim do të shikohet impakti ekonomik në pacientët adult të trajtuar në Shërbimi Onkologjik në Qëndrën Spitalore Universitare 'Nëne Tereza' me barin Trastuzumab 150 mg i. v. origjinator në krahasim me biosimilar gjatë një periudhe 2-vjecare.

Metoda: Në këtë punim do të paraqitet një analizë e ndikimit buxhetor 2-vjeçar për të vlerësuar koston e futjes së barit biosimilarit të Trastuzumab 150 mg i. v. në QSUT 'Nënë Tereza' pranë Shërbimit Onkologjik për pacientet të diagnistikuar te rinjë cilët do të marrin trajtim me këtë bar. Në këtë analizë janë marrë parasysh vetëm kostot farmaceutike (€, viti 2020 dhe 2021) të marra nga kartelat dhe sistemi i informatizimit QSUT. Krahsimi i numërit të pacientëve do të jetë i njëjtë.

Resultatet: Është vënë re se futja e biosimilarit të Trastuzumab 150 mg i. v. ka gjenëruar një kursim të kostos së buxhetit të alokuar për QSUNT. Studimi është berë në një periudhë 2-vjecare për tē njëjtin numer pacientësh.

Vitin e parë që është futur ky bar është viti 2020 në të cilën kostoja e trajtimit me biosimilar është me vlerë 729, 306. 47 €, ndërsa për vitin e dytë 2021 kosto e trajtimit është 729, 306. 47 €.

Gjithashtu bari Trastuzumab origjinator 150 mg i. v. në vitin 2020 kostoja e trajtimit me këtë bar është 1, 036, 937. 48€, si dhe për vitin e dytë 2021 kosto e trajtimit është 1, 0369, 37. 48€

Pra vihet re një diferencë në vlerë të kyrsyeri prej 307, 631. 02€ ne rastet kur perdoret bari tratuzumab biosimilar kundrejt atij origjinator në të njëjtën numër pacientësh. Si rrjedhojë, bazuar në literaturë, dhe në komision të ekspertëve të fushës u vendos që nga vitit i tretë 2022 të përdorej vetëm biosimular për trajtimin e pacientëve.

Konkluzionet: Futja e biosimilarëve në Sistemin Shëndetësor Shqiptar ka sjelle ulje te kostos në buxhetin Shëndetësor, dhe si rrjedhojë rritje të numerit të pacientëve të trajtuar sipas diagnozave.

Fjalë kyç: impakti buxhetor, biosimilarë, QSUT etj.

VLERËSIMI DHE MONITORIMI I CAJRAVE DHE SUPLEMENTEVE DIETIKE ROLI I FARMACISTIT NË KËSHILLIMIN E PACIENTËVE.

Dr. Patricia Daliu, Megi Bica.
Fakulteti i Shkencave Mjekesore, Departamenti i Farmacisë, Albanian University, Tiranë, Albania.

Abstrakt

Hyrje: Në ditët e sotshme po vihet re një trend në rritje për përdorimin e cajve dhe suplementeve dietike por edhe ato që kanë target veprimin antioxidant, detox apo laksativ, nisur nga nevojat individuale fisiologjike, stili jetesës, apo edhe informacioni/marketimi i shpërndarë gjerësisht në rrjetet sociale. Nga evidencat është raportuar që vetëm një pjesë e vogël e këtyre suplementeve rreth 30 % blihen në farmacitë e rrjetit të hapur, pjesa tjetër e pacienteve i drejtohen dyqaneve bio apo blerjeve online, duke sjellë këtu edhe rrezikun e ndërveprimeve, mungesë efikasiteti apo edhe efekte anësore, për sa kohë vetëm farmacisti ka njohuritë themelore mbi përdorimin e fitopreparateve.

Qëllimi: Nëpërmjet këtij studimi tentohet të evidentohen tipologjitë e cajrave dhe suplementeve dietike që po përdoren nga pacientët, të raportohet efikasiteti dhe efektet anësore si dhe të nxirret në pah roli i farmacistit dhe këshillimet e nevojshme për pacientet.
Metodologjia: Për realizimin e këtij studimi u mblodhën përmes anketimeve infomacion mbi cajrat dhe suplementet dietike për një periudhë 4 mujore nëntor-mars 2024, në 40 farmaci të rrjetit të hapur në qytetin e Tiranës dhe Elbasanit. Kategoria e pacienteve ishte 20-55 vjec me nje mesatare BMI 23. 9 ± 0. 1. Të cilët përmbushnin kriteret e pranimit. Të mos ishin përdorues të medikamenteve (antikuogulant, imunosupresore, antiepileptik, antitumorale). Të mos ishin shtatëzan apo planifikim shtatëzanie. Objektivat vlerësues ishin humbje peshe, shqetësime gastrointenstinale, përmirësimi I metabolizmit, ulje oreksi, mungesë efekti.
Rezultatet: Nga rezultatet e pyetësorit u raportua se grupmosha 30-40 dhe 40-50 vjec ishin më të interesuara për cajrat/suplemententeët dietike. Kërkesa kryesore e pacienteve ishte humbja e peshës, por u vu re në 31% të pacientëve të cilët kishin përdorur çajrat me përmbajtje të lartë të gjethes së Senes (*Casia Acutifolia*), Drunakuqit (*Frangulae Alnus*), rezultuan me efekte anësore në traktin gastro intenstinal dhe përkeqesim të venave hemorroidale sidomos tek pacientët të cilet I kishin përdorur për mbi 3 javë dhe kishte mungesë të aderencës.
Diskutime: Nga rezultatet e marra arrijmë në konklusionin që përpara blerjes së suplementeve dietike dhe jo vetëm rekomandohet këshillimi me farmacistin mbi përmbajtjen, kohëzgjatjen, dozimin dhe efektet anësore duke shmangur blerjet online. Farmacia të jetë burimi kryesor i blerjes së suplementeve/cajrave dietike, si dhe vetë farmacistët duhet të jenë shumë të informuar mbi bimët mjekësore, fitopreparatet, qasjet e fundit mbi suplementet, dhe rekomandimet duhet të jenë sa më shumë të personalizuara në varësi të tipologjisë dhe kërkesave të pacientit.

Fjalë kyç: çajra e suplemente dietike, humbje peshe, efikasitet, efekte anësore,

ROLI I POLIFENOLEVE NË DIETËN E PACIENTËVE PREDIABETIK.

1Dr. Patricia Daliu, 2Ambra Kamberi.
1Albanian University, Departamenti i Farmacisë, Tiranë, Shqipëri.
2Student, Albanian University, Departamenti i Farmacisë, Tiranë, Shqipëri.

Abstrakt
Hyrja: Evidencat klinike raportojnë se konsumi i ushqimeve të pasura me polifenole, një grup i gjërë i metabolitëve dytësorë bimorë, gjatë një periudhe afatgjatë lidhet me një zvogëlim të rrezikut të sëmundjeve kronike. Kontrolli i homeostazës së glukozës është qëllimi kryesor si për parandalimin ashtu edhe për menaxhimin e diabetit të tipit 2 (TD2). Klinikisht diabeti tipit 2 jo insulino vartës është një çrregullim metabolik i pakthyeshëm, ndërkohë faza pre-diabetike rezulton e menazhueshme përmes qasjeve nutricionale. Udhëzimet shkencore po rekomandojnë produket natyrale për menazhimin e kësaj faze dhe komplikacioneve që sjell diabeti. Shumica e pacientëve diabetikë vuajnë për shkak të zhvillimit të rezistencës ndaj insulinës endogjene nga qelizat dhe indet e trupit.
Metodologjia: Objektvi i këtij studimi ishte realizimi dhe testimi *in vivo* në 30 vullnetarë të rastësishëm në fazën e prediabetit, me glicemi esëll 115 mg/dcl, i një formulimi në trajtë bustinash që treteshin në ujë, me bazë molekulën e oleuropeinës, një polifenol me veprim antioksidant, ekstaktuar nga gjethet e ullirit, *Olea Ouropea* krahasuar me 30 subjekte placebo të cilët administruan bustina maltodextrinë. Studimi u realizua duke respektuar të drejtat e njeriut dhe aprovimin e Komitetit të Etikës.

Rezultatet: Pas administrimit për një periudhë 60 ditore, u vu re përmes testeve laboratorike një përmiresim në total i parametrave metabolik me 23% ± 0. 2, te tilla si glukoza esëll, e pas ngrënies si dhe rritje e ndjeshmërisë ndaj insulinës me 18% ± 0. 1 krahasuar me nivelin fillestar të trajtimit dhe grupin placebo. Për më tepër polifenoli oleuropeinë ndikojë në uljen e niveleve me 0. 3 mg/l ose në masën 66% të proteinës C-reaktive PCR që lidhet drejtëperdrejt me proceset inflamatore të qelizave β të pankreasit.
Përfundimet: Këto rezultate premtuese hedhin dritë për rëndësinë e antioxidantëve në veçanti të polifenoleve dhe përbërësve natyralë si dhe për zhvillimin e testimeve të mëtejshme për të formuluar suplemente të vlefshmë në tregun e industrisë farmaceutike.

Fjalë kyç: diabeti tipit 2, produkte natyrale, oleuropein, antioksidant, insulinë rezistencë.

GABIMET MJEKËSORE DHE ROLI I FARMACISTIT NË PARANDALIMIN E TYRE.

Dr. Rudina Prifti, Alda Todaj, Emona Vokshi, Selda Tafçiu, Xhesika Shehu, Daria Sinani.
Albanian Univerity.

Abstrakt
Hyrje: Përdorimi i barnave në terapi, krahas përfitimeve shëndetësore, shoqërohet edhe me reaksione të padëshiruara (ADR) të cilat mund të ndikojnë në suksesin e farmakoterapisë në një pacient të caktuar. Një nga shkaktarët e ADR-ve janë gabimet mjekësore (ME) të cilat shtojnë rrezikun për vetë pacientët dhe rritin kostot e shërbimit shëndetësor. Njohja e origjinës dhe faktorëve të riskut të përfshirë në procesin e mjekimit, është e rëndësishme për shmangien e gabimeve dhe rritjen e profilit të sigurisë. Farmacistët mund të luajnë një rol vendimtar për të dalluar rastet që mund të udhëheqin drejt gabimeve mjekësore dhe mund të ndërhyjnë për t`i minimizuar ato.
Qëllimi: Vlerësimi i sigurisë së pacientit gjatë mjekimit me barna dhe evidentimi i rolit të farmacistit.
Materale dhe metoda: Ky është një studim retrospektiv deskriptiv që merr në shqyrtim gabimet mjekësore dhe shpeshtësinë e tyre në kartelat mjekësore të pacientëve. Rishikim i të dhënave të marra nga botimet e Shoqatës Amerikane të Farmacistëve të Sistemit Shëndetësor dhe nga artikuj e publikime rreth rolit të farmacistit klinik. Analiza statistikore është kryer duke përdorur paketën statistikore SPSS 15.
Rezultatet: U shqyrtuan rreth 200 kartela mjekësore, prej të cilave u grumbulluan të dhëna rreth gabimeve mjekësore dhe shpeshtësisë së tyre (>2). Në 59% të kartelave u vërejt të paktën 1 gabim mjekësor. Gabimet më të shpeshta ishin gabimet në përshkrim ku kryesonin përdorimet e emrit tregëtar(30%), të ndjekura nga përdorimi i shkurtimeve(10%), koha e gabuar në përshkrim etj.
Konkluzione: Gabimet mjekësore dhe reaksionet e padëshiruara të barnave hasen shpesh gjatë farmakoterapisë. Kjo çon në rritjen e riskut për shëndetin e pacientëve, por edhe në rritjen e kostove, si për pacientët, edhe për sistemin e kujdesit shëndetësor. Institucionet shëndetësore duhet të shfrytëzojnë potencialin e farmacistëve duke i bërë ata pjesë aktive të procesit të mjekimit. Farmacistët janë përgjegjës per rritjen e profilit të sigurisë dhe përdorimin efektiv të barnave, ndaj duhet të marrin rolin vendimtar në këtë proçes.

Fjalë kyç: Gabime mjekësore, reaksione të padëshiruara, farmacist klinik.

NDIKIMI I HIPERTENSIONIT ARTERIAL NE SHFAQJEN E AVC HEMORAGJIKE.

Msc. Tiziana Ceka1.
1Department of Technical Medical Sciences, Faculty of Professional Studies, 'Aleksander Moisiu' University, Durrës.

Abstrakt
Hyrje: Hipertensioni dhe aksidentet cerebrovaskulare janë dy probleme shëndetësore serioze që kanë njëndikim të madh në shëndetin e njerëzve dhe kostoja e tyre për sistemin e shëndetit është e lartë. Hipertensioni është faktori më i rëndësishëm rreziku për AVC në tru duke shkaktuar rreth 50% të avc ishemike dhe rritur rrezikun në të njëjtën kohë për AVC hemoragjike. Përgjatë viteve, ka pasur një interes të madh në përcaktimin e rolit që tensioni ilartë i gjakut ka në zhvillimin e aksidenteve cerebrovaskulare
Qëllimi: Ky studim synon të hulumtojë dhe të përcaktojë lidhjen midis hipertensionit dhe aksidenteve cerebrovaskulare.
Metodologjia: Metoda e përdorur në këtë studim ka përfshirë konsolidimin e të dhënave të studimeve shkencore të publikuara në lidhje me hipertensionin dhe AVC. Përmes nje analize të literaturës, janë shqyrtuar faktorët kryesorë të rrezikut të hipertensionit dhe mënyrat se si ata mund të kontribuojnë në zhvillimin e aksidenteve cerebrovaskulare.
Rezultatet: Rezultatet e këtij studimi tregojnë se ka një lidhje të dukshme dhe të rëndësishme midis hipertensionit dhe AVC. Hipertensioni është identifikuar si një faktor rreziku I pavarur për zhvillimin e aksidenteve cerebrovaskulare, duke rritur shanset e shfaqjes së këtyre ngjarjeve. Studimet tregojnë se trajtimi adekuat i hipertensionit me ilace antihipertensive, siç janë inhibitorët e enzimës konvertuese të angiotensinës (ACE) dhe antagonistët e receptoreve te angiotensinës II (ARBs), mund të reduktojë rrezikun e aksidenteve cerebrovaskulare. Përveç trajtimit farmakologjik, ndryshimet e stilit të jetës, si ushtrimi fizik I rregullt, dieta e shëndetshme, reduktimi I konsumit te kripës, alkoolit dhe duhanit, kanë vlerë të rëndësishme në kontrollin e hipertensionit dhe parandalimin e aksidenteve cerebrovaskulare.
Përfundimi: Identifikimi i pacientëve me hipertension dhe trajtimi I tyre I duhur mund të përmirësojë shëndetin e trurit dhe të reduktojë rrezikun e aksidenteve cerebrovaskulare. Rezultatet e studimeve tregojnë se pacientët që marrin trajtim për hipertension kanënjë rrezik më të ulët për aksidente cerebrovaskulare krahasuar me ata që nuk trajtohen.

Fjalë kyç: hipertension, aksident cerebrovascular, ilaçe antihipertensive, antagonist.

ROLI I BIMËVE MJEKËSORE DHE PËRBËRËSVE KIMIKË TË TYRE NË TRAJTIMIN E VITILIGO.

Earta Biba, Katerina Kola, Prof. Dr. Vilma Papajani.
Departamenti i Farmacisë, Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë.

Abstrakt
Vitiligo është çrregullimi më i zakonshëm depigmentues i karakterizuar nga njollat e bardha në lekurë që prek 1-2% të popullsisë botërore. Ka disa teori mbi patogjenezën e vitiligos, por më e pranueshme është ajo që ka të bëjë me shkatërrimin autoimun të melanociteve. Bimët mjekësore të tilla si *Ammi majus*, *Picrorhiza kurroa*, *Psoralea corylifolia* etj. janë përdorur që nga lashtësia për trajtimin e vitiligos. Në këtë punim, rishikim literature, synohet të paraqiten të dhënat më të fundit nga evidencat shkencore mbi rolin e bimëve mjekësore dhe disa përbërësve kimik të tyre në trajtimin e vitiligos. Për realizimin e qëllimit janë rishikuar artikuj shkencorë të publikuar në databazën PubMed duke u fokusuar në publikime

të viteve të fundit, kryesisht në ato që kanë paraqitur studime klinike. Nga të dhënat e literaturës fitoterapeutike, rezulton se ekstraktet bimore nga *Psoralea corylifolia,* principe aktive si psoraleni (i pranishëm në *Ammi majus* dhe *P. coryfolia)*, janë aplikuar së bashku me fototerapinë në trajtimin e vitiligos. Gjithashtu janë raportuar disa efekte anësore gjatë përdorimit të tyre. Në studimet e viteve të fundit rezultojnë me potencial në trajtimin e vitiligos kombinimet e ekstakteve të *Polypodium leucotomos* (përdorim oral) me psoralen UVA terapinë (PUVA), apo *P. leucotomos* me NB-UVB, ekstraktet e *Ginkgo biloba*, etj. Studimet paraklinike dhe klinike kanë evidentuar se krahas kumarinave (si psoralen, bergapten), disa përbërës kimik në bimë mjekësore, të tillë si kelina, baikalina, glicirrizina, EGCG etj, kanë rol mbrojtës të melanociteve dhe nxisin prodhimin e melaninës. Mekanizmat e veprimit të tyre perfshijnë kryesisht aktivitetin antioksidues duke mbrojtur melanocitet nga stresi oksidativ, aktivizimin e rrugëve të lidhura me melanogjenezën, reduktimin e shprehjes së kemokinave dhe citokinave inflamatore, parandalimin e migrimit të qelizave CD8T+, etj. Sidoqoftë studime të mëtejshme klinike duhet të kryhen, si në drejtim të efikasitetit por dhe në drejtim të efekteve anësore potenciale gjatë përdorimit të produkteve natyrore, për ti përfshirë këto produkte si barna bimore efikase dhe të sigurta në trajtimin e vitiligos.

Fjalë kyç: bimë mjekësore, vitiligo, përbërës kimik, kumarina, flavonoide, mekanizma veprimi.